

﴿ قرآن تفسیری قزان تلنده ﴾

الثانی

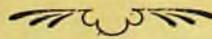
الجلد

الاتقان
فی
ترجمت القرآن

اؤفا گو بیر ناسی منزله اویازی یاخشیبای قریه سنده ﴿ امام و مدرس
شیخ الاسلام بن اسدالله الحمیدی ﴾ نك خرمه قلمیه مند ندر.

﴿ اول مرتبه باصلنوی ﴾

مطبعته کرمیه قزانده

کند مصارف لریله ۱۹۰۷ سنه

КАЗАНЬ.

Тшю-Литографія Т-го Д-ма „БРАТЯ КАРИМОВЫ“

1907.

قرآن تفسیری قرآن تلند.

الانتقان

في
ترجمة القرآن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

الله نك رحمتندن سرلش شيطان نك ياوزلوقندان اللهغه صغنامن

« بسم الله الرحمن الرحيم »

دنياهه هر برينك كه آخرتك اوزى درست كورگان بنك لرگه گنه رحمت قيلوچى الله نك
اسمى برلن باشلايمن بو ترجمه نى

اون سيگرنچى سوره-كهف سورهسى مكدهه اينگان جمعى يوزده اون آيت

(الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي) كوركام صفت بران موصوف بولوشونداين اللهغه ثابتدر (أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ

الْكِتَابَ) اول الله اوزى نك قلى محمد صلى الله تعالى عليه وسلم اوزرينه قرآننى ايندردى

(وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا) دخى اول قرآن ايچون اضلا ككريبك قيلمادى يعنى لفظنك كيملك

ومعنلارى آراسنك منافات بولمادى (قِيمًا) توغرى ومعتدل بولغان حاله ايندردى يعنى قرآنك

افراط تغريط بولمادى (لِيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِّنْ لَّدُنْهُ) الله تعالى قلى محمد عليه السلام اوزرينه

قرآننى ايندردى اوزندن صادر بولغان قاطى عذاب بران كافرلرنى قورقتو ايچون (وَيُبَشِّرُ

الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ) دى شونداين مؤمنلرگه سيونچ بىيرو ايچون (يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ) اول مؤمنلر ايزگو
 ايشلرني قىلورلار (أَنْ لَهُمْ) درستلىكك ايزگوشلرني قىلغان مؤمنلرگه بولور (أَجْرًا حَسَنًا) كوركام بال يعنى
 جنت يعنى شول روشچه سيونچ بىيرو ايچون (مَا كُنْتُمْ فِيهِ أَبَدًا) اول كوركام اجرده (جنت ده) منگو تورغان لارى
 حالده (وَيُنذِرَ الَّذِينَ) دى شونداين آدملرني (كافرلرني) قورقتو ايچون الله تعالى قرآن ني اينىردى (قَالُوا
 اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا) اول آدملر الله اوزينه بالاتوتتى (يعنى فرشته لر الله نك قىلارى يا كه عيسى الله نك
 اوغلى) دى بىلر (مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ) بوسوزنى ايتكان كافرلر ايچون بوسوزنى بلويوقدر يعنى غايىت
 نادانلىق لارندان غنه ايتىلر (وَلَا يَأْتِيهِمْ) دى بوكافرلر نك اتالارى ايچونده بوسوزنى بلويوقدر يعنى
 اتالارىده بوسوزنى غايىت نادان لقلارندان غنه ايتىلر (كَبُرَتْ كَلِمَةً) سوز يوزنن بوسوزلرى كفرده
 الوغ بولدى (تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ) بوسوز كافرلر نك آغرلارندان چقىدى (أَنْ يَقُولُوا الْكُفْرَ) كافرلر
 بوسوزلر نك ايتماسلر مگر بالغاننى ايتورلر (فَلَعَلَّكُمْ يَخْفَى) اى محمد تحقيق سين اوزنى هلاك ايتوچى
 سن (عَلَى آثَارِهِمْ) كافرلر نك صوتكده (أَنْ لَمْ يَوْمُوا بِهَذَا الْحَبِيثِ) اگر كافرلر بوسوزگه (قرآنغه) ايمان
 كيترماسالر (أَسْفًا) ايمان كيترماولر يينه خفالانوك ايچون (أَنْتَاجَعَلْنَا عَلَى الْأَرْضِ) درستلىكك بزيير اوزر نك
 بولغان نرسه نى (حيوان لار و اوسه تورغان نرسه لر و خزينه لر نى) قىلىق (زينة لها) بىرگه واهلنه زىنت ايچون
 (لِنَبْلُوَهُمْ) آدملرني صنماقمز ايچون (أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا) عمل يوزنن آدملر نك قايسى كوركامراك ايتكىنى
 يعنى قايسى قناعتلى قايسى قناعتسىز قايسى محض دنياغه مغرور قايسى آخرت ايچون اقبال قىلور
 قايسى مالونى دين يولىنه صرف قىلور قايسى اسراف قىلور (وَأَنْتَ لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْنَا) دى بزيير اوزر نك
 بولغان نرسه لرني قىلوچىمز (صعيب اجر زنا) اولنلرى تارالغان بىر برلن تيگىز بولغان توفراق (أَمْ حَسِبْتُمْ
 أَيْ مُحَمَّدٌ عَمَّ حَسَابٍ قِيلَتْ لَهُمْ سَيِّئٌ أَنْ أَصْحَابُ الْكُفْهِ) درستلىكك طاغى بولغان چقر ايلارى (وَالرَّقِيمِ) دى
 اسملرى ونسبلرى يازلغان طاقتا ايلارى * بعضيلر اصحاب رقيم نى اصحاب كهف كه باشقه بولغان
 اوچ كشى ديگانلر * نعمان بن بشيردن بيضاوى اياس قصه لارون نقل قىلادر تطويلدن قورقوب
 يازلمادى (كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا) بىز نك آيتلر مز جمله سنن عجب بولدىلار ديو يعنى بوقصه بىز نك
 آيتلر مازدن بولسه ده بىرده بولغان تورلى نوعلرني و جنسلرني ياراطوغه قاراغانده عجب توگلدر (أَذَى
 أَوَى الْفِتْيَةِ) اى محمد شول وقتنى ايسكه تشركه المالت كه يتكان جيگت لار اورلدى (إِلَى الْكُهْفِ) طاغى اغى
 الوغ چقرغه يعنى دقيانوس پادشاه كفر اوزر يينه كوچلاگاج روم نك اشرافندان كمالت كه ايرشكان جيگت لار
 طاغى اغى چقرنى اوزلر يينه تور اچاق اورون توتدىلار و كفر دن قاچوب چقرغه كرديلر (فَقَالُوا) بس بوجيگت لار
 ايتدىلر (رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً) اى ربمزد اوز حضور كندان بزگه رحمت بىرهم رزق و دشماندان امين لك
 بىر (وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشْفًا) دى بىز نك ايچون اشمزدن هدايت ماضرا ه (فَضْرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ) بس اول
 جيگت لرنك قلاق لار يينه اوردق بىز يعنى هيچ اويغانمى تورغان ايتب بوقلاتتى (فِي الْكُهْفِ) طاغ

چقرىندە (سىنىن) كۆب يىللار (عَدَدًا) سان اباسى بولغان كۆب يىللار (ثُمَّ بَعَثْنَاَهُمْ) مونىڭ سوڭىندە
بىز اول جىگىنلرنى اويغاتتىق (لِنُعَلِّمَ) مشاهىدە بلومىز ايچون (اَيُّ الْحَزْبَيْنِ اَحْصَى) بوجىگىنلرنىڭ چقرىندە
تورۇ مەتلرنىڭ اخىتلافى قىلغان فرقه لرنىڭ قايسى ضبط قىلوچىراقىر (اِمَّا الْبَثْوَا) بوجىگىنلرنىڭ طاغ
چقرىنىڭ تورۇلرۇنى (اَمَدًا) چىك بوزىدىن (نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ) اى مەمدەم سىنىڭ اوزىڭا بىيان قىلوپمىز
بىز (نَبَأَهُمْ) بوجىگىنلرنىڭ خىبرلر بىنى (بِالْحَقِّ) حەقىقەت بىلەن (اِنَّهُمْ فَتِيَةٌ) درستلىككە اول كەف اىالرى كالتىكە
ايرىشكان جىگىنلردىر (آمَنُوا بِرَبِّهِمْ) رىلر بىنە ايمان كىتىدىلەر (وَزِدْنَاهُمْ هُدًى) دىنى اول كەف اىالرى بىنە
ايمانە نابت بولولارى سەبەبى ھىدايتنى آرتىردىق (وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ) دىنى اول اصحاب كەفنىڭ
كوكىللىرى اوزرىنە ھىدايتنى باغلادىق شونىڭ ايچونەڭ آلا رىورتلارونى مال وىبالارونى قويۇغە صىر
ھىم حەقىنى اظهار قىلوغە دىقپانوس پادشاھنىڭ كىر دىننە كۆچلارونى رى قىلوغە باطر جىلە قىلىدىلار
(اِذَا) شول وقتەڭ آلا رنىڭ كوكىللىرى بىنە ھىدايتنى باغلادىق (قَامُوا) اصحاب كەف پادشاھلارى (دىقپانوس)
ھىزورنىڭ توردىلار بىنى صنمگە سىجە قىلوغە كۆچلادىكى وقتەڭ (فَقَالُوا رَبُّنَا) بس ايتىدىلەر بىزنىڭ رىبىز
(رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ) كوكىلرنىڭ ھىم بىرلرنىڭ رىبىسى (لَنْ نَدْعُو مِنْ دُونِهَا) بىز رىبىزدىن باشقە مەعبودكە
اندەمامىز (عِبَادَتِ قَيْلَمَامِز) دىو (لَقَدْ قُلْنَا اِذَا) اكر رىبىزدىن باشقەغە عىبادت قىلساق بو وقتە بىز
ايتىسك كىراك (شَطَطًا) ظلم دە افراط بولوب حەقدان بىراق بولغان سوزنى (هُوَ لَاءَ قَوْمُنَا) بىزنىڭ بوقومىز
(اصحاب كەفنىڭ شەرلرى نىڭ كافر بولغان قومى) (اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهَا آلِهَةً) اللەدان باشقە مەعبودلر توتىدىلار
(لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ) اول قومىز اوزلرى نىڭ باطل مەعبودلرگە عىبادتلىرى اوزرىنە كىتىرسالرچى (بَسُلْطَانِ
بَيْنَ) ظاھر بولغان دىلبنى البتە صنم لىرگە عىبادت قىلوغە دىل نىڭ بولو احتمالى يوق بو آيت دە
دىانت لردىن دىل بىسىز نىرسە نىڭ مەقبول بولماوينە ھىم دىن دە تەقلىدىنىڭ درست بولماوينە اشارت ودىالت
بار (فَمَنْ اَظْلَمُ مِّنْ) بس شول كىشىدىن كەمدىر ظالم رەك (اَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كُفْبًا) اول كىشى اللە اوزرىنە
يالغاننى افترا قىلدى بىنى عىبادتە شرىك اىبات قىلدى البتە بو كىشىدىن ظالم رەك ھىچ كىم يوق
(وَاِذْ اَعْتَزَلْتُمْ وَهُمْ) وسىزنىڭ آلا ردىن (قومىڭىزدىن) آيرىلدىڭىز زمانە (وَمَا يَعْجُبُونِ) دىنى قومىڭىزنىڭ عىبادت
قىلغان نىرسە لىرىدىن آيرىلدىڭىز زمانە (اَلَا اِنَّ اللَّهَ) مگر اللەنىڭ عىبادتىدىن آيرىلغانىڭىز زمانە * دىقپانوس قومى
باشقە شىركلر كىم اللەغە دە صنم لىرگە دە عىبادت قىلغانلار اصحاب كەفنىڭ بىعضىنىڭ بىعضىنە خطاب قىلوب
ايتىكان سوزلرى (فَأَوَّاىِ الْكُهْفِ) بس طاغ چقرىنە صىبىنىڭىز بىنى طاغ چقرىنى اوزىڭىز ايچون تور اچاق
اورون قىلىڭىز (يَنْشُرْ لَكُمْ رَبِّكُمْ) رىڭىز سىزگە ساچار (مِنْ رَحْمَتِهِ) اوزىنىڭ رەھمىتىدىن بىنى سىزگە
كىڭ واپىرىكن رىزق بىرىر (وَيَهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ اَمْرِكُمْ) دىنى سىزنىڭ ايچون رىڭىز اشىڭىزدىن
ھاضىلار (مَرْفَعًا) فائىدە لىنە چىك نىرسەڭىزنى (وَتَرَى السَّمْسَ) اى مەمد اكر سىن اصحاب كەفنى
كورساڭ ايتى قىياشنى كورر ايتىڭ (اِذَا طَلَعَتْ) ھىر قىچان قىياش توغىسە (تَرَاوُرٌ عَنْ كَهْفِهِمْ)

اصحاب كهفنىڭ چىقىرىلغاندا ئۆزى چىقىرىلغاندا (ذات اليمىن) اوك طرفىغا
 (وَإِذَا غَرَبَتْ) وەر قىچان قىياش باطسه (تَقْرُضُهُمْ ذَاتَ الشَّمَالِ) اصحاب كهفنى صول طرفىغا قويار
 يندە قىياش ايرشماس (وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ) دى اصحاب كهف چىقىرىلغاندا كىلىك اورندە در اوزلرىنە
 يىشى هوا ايرشور يعنى اورطاسندادر هوانىڭ يىغىشى كىر تورغانلىق چىقىرىلغاندا اشكى هواسى
 ضررلاماس هم قىياش اسسى سىدىرىچتماس (ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ) بو طريق اصحاب كهفنى الله تعالىنىڭ
 چىقىرىلغاندا تىرىپە ايتوى اللهنىڭ علامتلىرىندىر (مَنْ يَهْدِ اللَّهُ) كىمىر الله اول كىشىنى حىقلىغە كوندىرسە
 (فَهُوَ الْمُهْتَدِ) بس اول كىشى حىقلىغە كوندىمىشدر (وَمَنْ يَضَلِّ) وكىمىر الله اول كىشىنى حىقلىقنى آزدىرسە
 (فَلَنْ تَجِدَ لَهُ) بس اى محمد اول كىشى اىچون طابىماسن (وَأَيُّا مَرشِدًا) حىقلىغە كوندىرۇچى خوجەنى
 (وَتَحْسِبُهُمْ أَيْقَاطًا) واى محمد هم سىن اصحاب كهفنى اويىغلار دىبو اويىلارسن (وَهُمْ رُقُودٌ) حالبوكم
 آلا بوقلاغانلاردر (وَنَقَلَهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ) دى اصحاب كهفنى بوقلاغان حاللارندە اوك ياقلارنىنە
 ايلندىرمىز (وَذَاتَ الشَّمَالِ) دى صول ياقلارنىنە ايلندىرمىز (وَكَلَّجَهُمْ بِأَسْطِ ذِرَاعِيهِ) دى اصحاب
 كهفنىڭ اتلىرى ايكى بلاگنى توشا كوجىدىر * اصحاب كهف طاغ چىقىرىنە قاچى بار دىقە برات ياتىدىن
 اوتى كىتكىنلر ات بلارغە ابارگان نى قدر قوسالارده قالمالغان صوكره ات ايتكان اللهنىڭ دوستلارونى
 مېندە دوست كورەم مېن سزنى صاقلارمن دىبو هم بلاركى بىرگە بوقلاغان هم بىر ياقىدىن ايكىنچى ياقىغا
 ايلانگان دىگانلر (بِالْوَصِيدِ) چىقىرىلغاندا ايشىگىندە ياكە بوساغانىدە (لَوْ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ) اى محمد هم
 اكر سىن اصحاب كهف كە قاراساڭ ايدى (لَوْلَيْتَ مِنْهُمْ فَرَارًا) اصحاب كهفدىن قورقۇن كىن قاچقانلنىڭ
 حالىدە بوز دوندىر ايدىڭ (وَلَمَلَمْتُ مِنْهُمْ رُغْبًا) دى آلاردىن قورقۇن كىن قاچىغوبىرلىن تولتورلىش بو اور
 ايدىڭ (وَكذلك بَعَثْنَاهُمْ) دى اوشىنداق يعنى اصحاب كهفنى بوقلاتىمىز كىن آلارنى كمال قدر تىمىرگە
 علامت بولسۇن اىچون اويغاتىق (لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ) آلارىندە بعضىنى بعضىدىن سوراشسۇن اىچون
 هم حاللارنى بىلسۇنلر هم اللهنىڭ اوزلرى حىقندە قىلغان اشلرىنى بىلسۇنلر اىچون (قَالَ قَاتِلْ مِنْهُمْ)
 اصحاب كهفدىن بىر ايتۇچى ايدى (كَمْ لَبِئْتُمْ) طاغ چىقىرىنە كوبە زىمان تور دىڭز دىبو (قَالُوا لَبِئْنَا يَوْمًا)
 ايتىدىلر جوابدە بىر كون تور دىق (أَوْبَعَضَ يَوْمٌ) ياكە بىر كوننىڭ بعضىنى تور دىق دىبو * چونكە
 بوقلاغان آدم بوقوسىنىڭ مەتنى بىلى شونىڭ اىچونندە بىلوى اللهغە تابىش دىلار ياكە بلار چىقىرىنە
 كىرگاندە قىياش چىغوب كىلەدر ايدى قىياش باتقاندا اويغاندىلار شول كوننىڭ قىياش باطوى دىبو
 ظن ايتىدىلر ترناقلارنىڭ وساچلىرىنىڭ اوزون لغىنە قارادىلارده ذكر قىلناچى سوزنى ايتىدىلر
 (قَالُوا) ايتىدىلر (رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِئْتُمْ) بىك سزنىڭ چىقىرىلغاندا مەتكىزنى بىلىگوجىدىر كىر
 (فَأَبَعَثُوا أَحْكَامًا) بس آلا كىزدىن بىر كىزنى بىبار كىز دىبو ايتىدىلر (بِوَرَقِكُمْ هُنَّ) بو كىشكىز بىرلن بو آيت
 دلالت قىلادىر سفرا اىچون آزوق و آنچه آلوب چىغونىڭ توكلگە مناقى بولماوينە (إِلَى الْمَدِينَةِ) طرسوس
 شىرىنە (فَلْيَنْظُرْ آيَاتِهَا) بس طعام آلورغە بارغانىكىز قاراسۇن شىراھلىنىڭ قايسى (أَزْكَى طَعَامًا) طعام

يوزنن حلال راكدر وپا كرا كدر (فَلْيَأْكُكُمْ بِرِزْقِ مَنْهُ) بس طعام دن رزق في كيترسون سزگه
(وَلْيَتَلَطَّفْ) دخى معامله ده ممكن قدر دقت اينسون (وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا) دخى سزنى هيچ كم گه
بلمر مه سن يعنى هيچ سيز در ماسون * بو آيت دلالت قيلادر وكالت نك نك مشروع بولويينه چونكه اصحاب
كهف آرا لارن سن برسنى طعام صاتوب آلو برلن وكيل اينديلر الله تعالى موني بزرگه انكار سز بيان
ايندى انكار سز شارع طرفندن بيان اينتلگان اولگى شريعت بزرگه شريعت بولا (انهم ان يظهروا
عليكم) درستلسكك طرسوس خلقى اگرسزگه تشنسه لر غالب بولسالار (يَرْجَمُوكُمْ) سزنى طاش
برلن آطوب اوتر لر (اَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ) يا كه اوزلرى نك دینلرينه قايتارورلار سزنى (وَلَنْ
تُفْلِحُوا اِذَا اَبَدْنَا) وآلانك، ديننه اگر كرسا كز بو وقتك منگوايز گولك وقول استنلك طابماسز (وَكَذَلِكَ
دخى اوشنداق ²⁰ يعنى اصحاب كهف في يوقلاتد قمز واويغاتد قمز كى (اَعْتَرْنَا عَلَيْهِمْ) اصحاب كهف لرنك
حالملى اوزرينه آدملرنى تشنگوچى قيلدق يعنى آدملر گه اصحاب كهف نك حاللرونى بلمردك
(لِيَعْلَمُوا) تشنگاچ آدملر بلسونلر ايچون (اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ) درستلكك الله نك قهرلرن دن قوبارو برلن
وعلى سى حقد ديو چونكه اصحاب كهف نك شول قدر اوزون مدت يوقلاب اويغانولارى آدملر نك
قبرده ياتوب صوكره ترلورلرينه اوخشيدر (وَاِنَّ السَّاعَةَ لَارِيْبٌ فِيهَا) دخى تشنگان آدملر بلسون لر
ايچون درستلكك قيامت اول قيامت شيك يوقدر ديو (اِذْ) شول وقتك اصحاب كهف نك حاللرينه
آدملرنى تشنگوچى قيلدق (يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ اَمْرَهُمْ) آدملر دين اشلرنك آرا لارونك نزع قيلشه لارايدى
يعنى بعضيلارى فقط جان لار غنه قوبارولا بعضيلارى جان لارده تنلرده قوبارولا ديو يا كه اصحاب
كهف نك اشلرنك نزع قيلشه لارايدى معناسنك يعنى اصحاب كهف نى الله تعالى اوترگاچ بعضيلارى
اولديلر بعضيلارى يوقلاديلار ديوايتديلر بعضيلارى اصحاب كهف لر اوزرينه بنالار يا صاب قريه
ياصيق بعضيلارى نماز اوقلا تورغان مسجد ياصيق ديديلر (فَقَالُوا اَبْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا) بس اصحاب
كهف لر اولگان زمانك كافر لر ايتديلر بلار اوزرينه بنالار بناقيليق قريه ياصيق ديو (رَبَّهُمْ اَعْلَمُ
بِهِمْ) اصحاب كهف نك حاللرينى ربلرى بزدن بلسگوچيره كدر ديديلر نزع قيلشوچيلار تورايچه
سويلا دكلرى صوكونده (قَالَ الَّذِيْنَ غَلَبُوْا عَلٰى اَمْرِهِمْ) بويكتلرنك اشينه غالب بولغان آدملر (مؤمنلر)
ايندى (لَنْ نَخْنَنَ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا) بو اصحاب كهف نك اوزرنك يعنى چقرلارى نك ايشكى اوزرنك مسجد
يا صارمز ديو بو خصوصه صاحب بيضاوى بو طريق رو ايت قيلادر اصحاب كهف يوقلارن سن اويغانب آرا لارن سن
برسنى كمش تنكه لر برلن طرسوس شهرينك بازارينه طعام آلورغه يبارگاچ بلار نك تنكه لرنك
دقيانوس پادشاهنك اسمى اولغاچ خزينه تابقانسز ديوتوتديلار هم پادشاهغه ايتديلر پادشاه اهل
توحيدن نصارى ديننه ايدى بويكت پادشاهغه قصه سنى سيلادى خلق نك بعضى ايندى بزنك آتالارمز
بزرگه خبر بيردیلر دقيانوس پادشاه برتورلى بيكتلرنى كفر ديننه تكليف ايتكاچ اول بيكتلر قاچقانلار
ايدى ديو بلار شول بيكتلر بوا ماسون ديديلر شوندا صوگ پادشاه همه طرسوس خلقى مؤمن وكافرى

طاغ چقرينه باروب بو يكت لرنى كورديلر هم بلار برلن سيلاشديلر موندان صوگ بو يكتلر پادشاهغه ايتديلر بىز سىنى اللهغه وديعت اينه مز هم سزنى جنلرنىڭ و آدملرنىڭ ياوزلغىدىن ان اللهغه صيبندىرامزدىو صوگره بو يكتلر يوقلاغان اورونلارينه كىر و فات بولدىلار پادشاه بلارنى دفن قىلدى هم مسجد بنا قىلدى دىو (سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ) رسول الله زمانىدىن اغى اصحاب كهف قصه سىنه چوموچى اهل كتاب اصحاب كهفنى اوچ آدم دىو ايتورلر (رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ) آلارنىڭ دورتنچسى ايتلر بىر بو سوز يهودلر سوزى ياكه نجران نصاراسىدىن يعقوبيه مدهننى بولغان (سَيَكُفَّرُ عَنْهُمْ) نام آدمنىڭ سوزى (وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ) دىو اصحاب كهفنى بعضيلر بىش آدم دىو ايتورلر (سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ) آلتونچىلارنى ايتلر بىر دىو بو سوز نصاراسوزى ياكه نصاراننىڭ سنسپورىيه مدهننى بولغان (عَاقِبُ) نام آدمنىڭ سوزى (رَجَمًا بِالْغَيْبِ) اوزلرندىن غيب بولغان نرسه ده ظن قىلوب ايتورلر ياكه غيب وياشرن خىرگه آتارلار حاصل هر ايكى فرقه بلماينچه مچردظن برلن ايتورلر معناسىده (وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ) دىو بعض آدملر (مسلمانلار) اصحاب كهفنى بىش دىو ايتورلر (وَثَامُنُهُمْ كَلْبُهُمْ) سيكزنجى ايتلر بىر مسلمانلارنىڭ بىش دىولرى رجم بالغيب بولمى بلكه رسول اللهنىڭ حضرت جبرائىلدىن بلب خىر بىروى برلن بولا (قُلْ رَبِّ اعْلَمْ) اى محمد ايت سىن رىم بىلگوچىراكىر (بَعْدَهُمْ) اصحاب كهفنىڭ سانىنى (مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ) اصحاب كهفنىڭ نيچه ايدكى بىلماى مگر آركشى گنه بلور الله تعالى اصحاب كهفنىڭ اختلاف قىلغان طائفه لرنىڭ سوزلر بىنى اوچكه بولدى اولكى ايكى طائفه نىڭ سوز بىنى ذكر قىلغاننىڭ صوگنه غيبكه آتو و ظن برلن حكم ايتو ديگان سوزنى ذكر ايندى بويان مقامى بولوبده دورتنچى طائفه نى بيان قىلماوى بس دورتنچى طائفه نىڭ يوقلغىنه دليل بولا بو اوچ طائفه دن اصحاب كهفنى بلونى اوچونچى طائفه گه اثبات قىلدى بس اصحاب كهفنىڭ سانى بىش بولوپچىلىق بلنىدى حضرت على سوزى دىو بىضاوى روايت قىلدىر اصحاب كهفنىڭ سانى بىش سيكزنجى ايتلر بىر اسملرى: ۱ يميلخا ۲ مكشلىنيا ۳ مشلىنيا بو اوچسى ملك نىڭ اصحاب بىمىنى بىنه ۴ مرنوش ۵ دبرنوش ۶ شاذنوش بو اوچسى ملك نىڭ اصحاب بىسارى بو اوچسى بىنه ملك مشورت قىلدىر ايندى بىنجى بلارغه اتفاق اوچراغان كىوچى سيكزنجى ايتلرى اسمى قطمير شهرلر بىننىڭ اسمى افسوس دىو (فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ) بس اى محمد اصحاب كهفنىڭ جىدال قىلماغل (الْأَمْرَاءُ ظَاهِرًا) مگر ظاهر جىدال برلن گنه جىدال قىل يعنى اصحاب كهفنىڭ سانى چومما بلكه اهل كتابنى رد قىلماى و جهالتكه نسبت بىرماى گنه آلاغه قرآنك بيان قىلغان قدرىنى سوزله (وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا) دىو اصحاب كهفنىڭ حقنىده اهل كتابنىڭ هيچ بىرسىدىن فتوى و بيان استامه رسول اكردن بر وقت يهودلرنىڭ اوبراتوى بويىنچه قريشلىر روح دن اصحاب كهفنىڭ هم ذوالقرنين دن صورا دىلار رسول الله ايرته گه جواب بىررمن دىدى ان شاء الله دىمادى صوگره اون اوچ كىوندىن آرتوق وحى كىلماى توردى بواش رسول اللهغه آغر بولمى قريشلىر رسول الله نى يالغانلادى دىدىلر شول حقده الله تعالى ذكر قىلماچق آيتنى ايندىرى (وَلَا تَقُولَنَّ) اى محمد اينه سىن (لَشَىءٌ)

قيلورمن ديو قصد قيلغان هيچ نرسه كُ ايچون (اِنِّي فَاعِلٌ ذٰلِكَ غَدًا) درستلكنه مين بواشنى تاكده
 قيلوچيمن ديو (اَلَا اَنْ يَّشَاءَ اللّٰهُ) مگر الله نك تلاوى وقتنه غنه قيلورمن ديو ايت يعنى انشاء الله
 قيلورمن ديگل (وَاذْكُرْ رَبَّكَ) دخى ربك نك تلاوينى ايسكه تشر يعنى ان شاء الله ديو ايت هم رسول
 الله شوندى ان شاء الله ديدى شونك ايچونكه بعضيلر بيان تغدير نك ميبين دن مؤخر بولوى درست
 ديگانلر لىكن جواب بيره مز رسول الله نك (ان شاء الله) ديگان سوزى ايرته كه جواب بيررمن ديگان
 سوزينه متعلق بولماس بلكه موندان صوك هر بر قيلورغه قصد قيلغان اشمنى قيلورمن ديگانكه مشيت كه
 تعليق ايتارمن معناسنه بولور (اِذَا نَسِيتَ) هر قيچان ربك نك تلاوينى اونوتساك (وَقُلْ عَسَى اَنْ
 يَّهْدِيَنِي رَبِّي) دخى اى محمد ايت سين ربم نك كوندى روى ياقن بولدى (لِأَقْرَبَ مِنْ هٰذَا رَشْدًا) هدايت
 يوزندن اصحاب كهف نك خبرلرندن ياقنراق بولغان نرسه كه يعنى اصحاب كهف دنده السگراك بولغان
 پيغمبرلر نك خبرلرينه هم باشقه غيب خبرلر كه هم قيامت كوننه قدر واقع بولاچاق حادنه لر كه كوندى روى
 ياقن بولدى (وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ) اصحاب كهف طاغ چقرنده تورديلار (ثَلَاثًا مِّائَةً سَنِينَ) سنه شمسيه برلن
 اوچ يوز يل (وَاذْذٰوًا تِسْعًا) دخى سنه قمريه برلن طوقز يلنى آرتىرديلار بس سنه شمسيه برلن
 اوچ يوز يل سنه قمريه برلن اوچ يوز طوقز يل بولا ايكان تقريبا اما تحقيقا توقز يلمه ايسكى آيده
 اون طوقز كون بولا بوسوزنى علامه الحفاجى ذكر ايتكان الله تعالى نك ظاهر متبادر بولغان قسقه بولغان
 (ثَلَاثًا مِّائَةً وَتِسْعَ سَنِينَ) عبارتندن اسلوبى اوزگار تب (وَاذْذٰوًا تِسْعًا) عبارتقى برلن كيتروى سنه
 قمريه برلن سنه شمسيه آراسنداغى تفاوتنى بيانغه اشاره بولوب اصحاب كهف نك كهفده تورومتقى
 شمسيه اعتبارى برلن اهل كتاب حسابى برلن اوچ يوز كون بولوب قمريه اعتبارى برلن عرب حسابى
 برلن اوچ يوز توقز يل بولوينه دلالت قيدا ديگانلر هم حضرت على دن بر يهودى اصحاب كهف نك
 كهفده تورومتلرى كويمى اولغان ديو سؤال قيلقنده حضرت على اوچ يوز طوقز يل ديگان يهودى
 بز نك كتاب مزده اوچ يوز يلغنه ديو ذكر قيلنغان طابامز ديد كنده حضرت على دفعى گنه اوچ يوز يل
 بولوى سنه شمسيه برلن مين سنه قمريه اعتبارى برلن ايتام ديمش هم شرعا سنه شمسيه ده قمريه ده
 عرفيه ده اعتبار قيلنه نكاكه امام اعظم بروقتك عنين مسئله سنه نى سنه شمسيه كه حمل قيلغان فصول
 اربعه نك طبيعتلرى نك اختلافنه بنا چونكه جائز كه عنين نك طبيعتنه سنه شمسيه نك قمريه دن آرتوق
 كونلر نده بولغان هو انك طبيعتى موافق بولور بر مرتبه سنه قمريه كه حمل قيلغان عربلر نك اكثر
 معاملر نك عرفلرى سنه قمريه نى اعتبارى برلن بولغانلىقى ايچون هم شريعت عربلر عرفى اوزرينه
 كيلگانلىقى ايچون هم امام اعظم آى آراسنه واقع بولغان طلاق عدتنك هم اجاره عدتنك مدتك
 سنه نى سنه عرفيه كه حمل قيلغان اوشنداق حضرت على يهودى صور اغان مسئله ده سنه نى سنه عرفيه كه
 حمل قيلغان * بر وقتك بر يهودى حضرت عليدن كسور تسعه نك مخرجى بولغان عددن صور اغان
 حضرت على اينكان آطنه كونلر كنى بلك نك كونلر يينه (يدينى اوچ يوز آتمش قه) ضرب قيل

مقصودك حاصل بولور ديگان ايكي ملك بش يوز يكرى عدد بولا بو عدددن كسور تسعه (نصف ثلث ربع خمس سلس سبع ثمن تسع عشر) چغه البته بو اورونسا سنه عرفيهنى اعتبار قيلمى چاره يوق چونكه باشقه سنه آغانده كسور تسعه چقى بو اورونده آرتوق تحقيقنى تلاگان آدم فاضل مرجانى نك «حق المعرفه» اسملى كتابنه مراجعت قىلسون (قُلْ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا) اى محمد عم ايت سين اصعاب كهف نك كهف تورو مئلر ينى اختلاف قىلوچيلارغه قاراغانده الله بلسگوچيراكدر (اَهُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ايچوندر كوكلر نك وييرلر نك غيب بولغان نرسه لر ينى بلو (اَبْصُرْهُ وَاسْمِعْ) عجب الله تعالى هر بار نرسهنى كوردى واشتى يعنى الله نك كوروندىن واشتوندىن هيچ نرسه غيب بولمادى الله تعالى تعجب صيفهسى بولن كيتردى اوزى نك بلوى كور وچيلر نك واشتوچيلر نك بولوندىن خارج ايگان چيلك كه اشارت ايچون چونكه الله نك كوروندىن واشتوندىن طيغان هيچ نرسه يوق (مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ) كوكلر وييرلر اهلى ايچون الله دان باشقه هيچ اشلر نك تصرف قىلوچى يوقدر (وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا) دى الله تعالى حكمنه كوك ويير اهلندن هيچ كهنى اورطاق قىلماس (وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ) اى محمد عم اوزگا وحى قىلنغان نرسهنى اوقو (مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ) ربك نك كتابندن (قُرْآنِ) كافرلر نك بو قرآن دان باشقه قرآننى كيتير ياكه قرآننى آلماشدر ديگان سوزلرينه اعتبار ايتمه (لَأَمْبَلُ لِكَلِمَاتِهِ) الله نك سوزلرينى آلماشدروچى هيچ كم يوقدر يعنى هيچ كم نك آلماشدريغه كوچى يتماس (وَلَنْ تَجْعَلَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا) دى الله دان باشقه صييناچق اورون هيچ طابماسون (وَاصْبِرْ نَفْسَكَ) دى اوزگنى حبس قيل (مَعَ الَّذِينَ) شونداين آدملر بولن (يَتَّبِعُونَ رَبَّهُمْ) اول آدملر ربلرينه دعأ قىلورلار (بِالْغَفَةِ وَالْعَشَى) ايرته ده وكيچه ده يعنى بتن وقتلارنده (يَرِيدُونَ وَجْهَهُ) ربلرى نك رضالغنى استاگان لرى حاله (وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ) دى ايكي كوزك (قَارِأُكَ) اول صفتلى آدملردن باشقه غه اوتماسون (تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلكى نك زينتينى تلاگانك حاله (وَلَا تُطْعَمَنْ) دى شول كشى كه بوى صونما (اَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا) اول كشينك كوكلينى ذكر مزدن غافل قىلىق نناكه خلف اوغلى اميه قريشك الوغلارى كرسون ايچون رسول الله غه فقير مسلمان لارنى يانكس قو ديو ايتكان (وَاتَّبَعَ هَوَاهُ) دى اول كشى نفس آرزوسنه اياردى (وَكَانَ أَمْرَهُ فُرْطًا) دى اول كشينك اشى حقنى آرطقه تاشلاو ياكه اسراف بولدى (وَقُلْ الْعَفْءُ مِنْ رَبِّكُمْ) دى اى محمد ايت سين بوصفتلى آدم كه حلق ربكزدن يعنى حق الله جهنندن بولغان نرسه در نفس آرزو قىلغان نرسه توكلدر ديو (فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ) بس بركى تلاسه ايمان كيتورسون (وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ) وبر كشى تلاسه كافر بولسون (بو آيتنه امرتهيد ايچون) يعنى ايمان كيترگان آدم نك ايمان كيتروى بولن كافر بولغان آدم نك كفرنه ميكا مبالات (غم) يوق (اِنَّا اَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا) درست لسكه بظلم قىلوچيلارغه تموغ اوطونى حاضرلادك (اَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا) اول ظالملرنى تموغ اوطى نك پرده لرى ياكه حجره لرى ياكه توتون چلغاب آلمى (وَانْ يَسْتَغِيثُوا) واگر تموغ اهلى صوصاودن عاجز بولغاچ صوغارونى

استاسالر (يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ) جواهر ارضيه دن ارتلگان نرسه كى ياكه زيتون ماي نك چوپراسى
كې بولغان صو برلن صوغارلمش بولورلار (يَشْوَى الْوُجُوهُ) اول صو اسسى لگنن بوزلرني قورور
(بَشْسُ الشَّرَابِ) ارتلگان جوهر كى بولغان اچمك نى ياوز اچمك بولدى (وَسَاءَتْ مَرْتَفَعًا) دغى
تموغ طاياناقچ اورون بولو يوزنن نى ياوز بولدى (أَنَّ الَّذِينَ) درستلكده شونداين آدملر
(آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ايمان كيترديلر دغى ايزگو عملر قيلميلار (أَنَا لَأَنْضِيعُ) درستلكده بوز
ضائع قيلممز (أَجْرَمَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا) عملنى كوركام قيلمغان آدمنك اچرىنى (أُولَئِكَ) بوصفته بولغان
آدملر (لَهُمْ جَنَّاتٌ عَنَّنَ) اول آدملر ايچون عنن اوچماخلارى باردر (عنن اقامت معناسنده)
(تَجْرَى مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ) بو آدملرنك آستلارنن يلغهلار (صولار) آغار (يُجَلِّونَ فِيهَا) اول
اوچماغه اهللرى زينتلنمش بولورلار (مَنْ أَسَاوَرَ مِنْ ذَهَبٍ) آلتونن بولغان يوزكلر برلن (وَيَلْبَسُونَ
ثِيَابًا خَضْرَاءَ) دغى ياشل كييملر كييارلر (مَنْ سُئِنَسَ وَأَسْتَبْرَقَ) نچكه وقالون جفاكمن (مُتَّكِنِينَ
فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ) اوچماغه سريبلر اوزرينه طايانغانلارى حالده (نَعْمَ الثَّوَابُ) نى كوركام
ثواب بولدى اول اوچماخ هم نعمتلرى (وَحَسَنَتْ مَرْتَفَعًا) دغى طاياناقچ اورون بولو يوزنن نى
كوركام بولدى اوچماخ سريبلرى (وَأَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلًا) اى محمد عه كافرلر برلن مؤمنلرگه مثل
بيان ايت (رَجُلَيْنِ) ايكى ايرنك حالنى بو ايكى ايرنك قصه سنى صاحب بيضاوى بويله بيان
اينكان بنو اسراييل ده ايكى بر توغمه قرداش بولغان برسى كافر بولغان (فَطْرُوسُ) اسمنده
برسى مؤمن بولغان (يَهُودًا) اسمنده بلار آتالارى اولگناچ آتالارنن سيگزمك آلتون ميراث
آلوب اورطالاي دورترمك ايتب بولگانلر كافر بولغانى بو دورتمك آلتونغه چيرلر باشچهلر
صاتب آلغان مسلمان بولغانى بو مالنى الله يولينه ودين فائده سنده صرف قيلمغان عاقبت حاللرى
الله تعالى ايتكناچه بولوب اورلگان (جَعَلْنَا الْأَحْمَدَ هَامِجْنَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ) اول ايكى ايرنك برسى ايچون
يوزملردن ايكى باشچه قيلمق (وَحَقَّقْنَا هَامِجْنَيْهِ) دغى ايكى باشچه نى خرما آغاچلارى برلن احاطه
قيلمق (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا) دغى ايكى باشچه آراسنده (اورطاسنده) ايگن قيلمق (كُنَّا الْجَنَّتَيْنِ أَتَتْ أَكْطَاهَا)
بو ايكى باشچه نك هر ايكى عادتچه يمشلرينى بيدرديلر (وَلَمْ تَظَلْمْ مِنْهُ شَيْئًا) دغى عادتده بولاتورغان
يمشلر نين هيچ نرسه كيتمماديلر (وَفَجَّرْنَا خَلَالَهُمَا نَهْرًا) دغى ايكى باشچه آراسنده يلغه ياردق بريعى
ايكى باشچه نكده اورطاسنده آغاتورغان صوباردر (وَكَانَ لَهُ نَمْرٌ) دغى بوكافر ايرايچون بو ايكى باشچه دن
باشقه يمشلر (تورلى ماللار) بولدى (فَقَالَ لِصَاحِبِهِ) بس بوكافر اير بولداشى (قرداشى) مسلمان ايرگه
ايتدى (وَهُوَ يَجْأُورُهُ) حالبوكم اول كافر اير مسلمان ايرگه جو بلاشادر وماقتانادر ايدى يعنى ماقتانوب
ايتدى (أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا) مال يوزنن مين سينن كوبرا كمن (وَأَعَزَّنَا فِرًا) دغى تابعلار وياردمچيلر
يوزنن قدرليرا كمن يعنى منم مالوم هم ياردمچيلرم وتوابعم سينن كوبرا (وَدَخَلَ جَنَّتَهُ) دغى بوكافر

اير يولداشى بىرلن بىرگە باغچە لارىننە كىردى (وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ) حال بوكم اول كافر اير اوزىنە ماقتانوى
 وكفرى سببلى جبر قىلوچىدىر (قَالَ) ايتىدى بو كافر اير (مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا) بو باغچە لارنىڭ منگو
 مېن بىتويىنى گىمان قىلەيم (وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً) دىخى قىيامتنى بولوچى دىب اويلايم (وَلَكِنْ رَدَدْتُ
 إِلَى رَبِّي) وبالفرض سىن اويلاغىچە قېرىدن قوبار لو بىرلن رېمە قايتارىلىش بولسامە (لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا)
 البتە بو باغچە دان ايزگورا كنى تابارمن (مَنقَلَبًا) قايتاچاق اوروننى (قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ) بو كافرگە مسلمان
 بولغان يولداشى ايتىدى (وَهُوَ يَحَاوِرُهُ) حال بوكم اول كافرگە جواب بېرە در ايدى يعنى جواب بېرگان حالە
 ايتىدى (اَكْفَرْتَ بِاللَّهِ) شونداين اللەنى انكار ايتدىكى (خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ) اول اللە سىنىڭ اصل مادە كنى
 ياكە اصلنىڭ آدمنىڭ مادەسىنى توفراقدان ياراتىدى (ثُمَّ مِنْ نَاطِقَةٍ) مونىڭ صوتىنىڭ ياقن مادەڭ بولغان منى
 سونداين ياراتىدى (ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا) مونىڭ صوتىنىڭ سىنىڭ كىملىكىنى تىگىزلادى يعنى كىملىكىنى
 (لَكِنَّا) لىكن مېنى ايتەمن (هُوَ اللَّهُ رَبِّي) شۇن اللە منم رېمىردىبو اما سىن اللەنى انكار ايتەسن (وَلَا أُشْرِكُ
 بِرَبِّي أَحَدًا) دىخى رېمە عبادتەنە هيچ كىمنى شريك قىلەيم يعنى مېن مؤمن موحمەن سىن كافر مەشرك
 سن (وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتُ) باغچەڭدا كىرگان وقتكىدە ايتىكەن بولساڭچى (مَا شَاءَ اللَّهُ) اللە تىلاگان
 نرسە بولغۇچىدىر (لِقُوَّةِ الْأَبَالِهَةِ) هيچ نرسەگە قوت يوقدور مگر اللەنىڭ ياردىمى بىرلن گىنە در دىبو يعنى
 باغچەڭدا كىرگانىدە بو طىرىق اقرار قىلغان بولساڭچى يعنى بو باغچە ھەم باغچە دە بولغان يەشلەر ھەمەس
 اللەنىڭ تىلاوى بىرلنمىز اگرا اللە تىلاسه بو باغچەنى اوزاق مدت كە قالدىروروتىلاسه ھىلاك ايتاردىبو ھەم بو باغچەنى
 عمارت كە ھەم تىبىرگە قوت يوق مگر اللەنىڭ ياردىمى بىرلن گىنە دىبو نى بىخشى بولور ايدى معناسىدە
 (اِنْ تَرَىٰ اَنَا اَقْلًا مِنْكَ مَالًا وَّوَلَدًا) اگەر سىن مېنى اوزىڭدىن مال دىخى بالا يوزىدىن آزاراق كورساڭ
 شونىڭ اچىچون مېڭا الوغلا نساڭ (فَعَسَىٰ رَبِّي اَنْ يُؤْتِيَنِي) بس رېمەنىڭ بىرلى ياقىدىر مكا (خَيْرًا مِنْ
 جَنَّتِكَ) سىنىڭ باغچەڭدىن ايزگورا كنى (وَيُرْسِلْ عَلَيْهَا حُمْرًا مِّنَ السَّمَاءِ) دىخى سىنىڭ باغچەڭ اوزىنە
 رېمەنىڭ كوكىن ياشن يباروى ياقىدىر (فَتَصْبِحُ صَعِيدًا زَلَقًا) بس باغچەڭ آياق لار قىرارانمى تورغان
 سالىق جىر بولوب اورلور (اَوْ يَصْبِحُ مَأْوَاهَا غَوْرًا) ياكە باغچەڭنىڭ صوتى بىر آستىنە باتقۇچى
 بولوب اورلور (فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا) بس اول صوتى قايتارونى استاوكە كوچىڭ يىتماس سىنىڭ يعنى
 حىران بولوب قالوڭدىن صوتى قايتارونى استاوكە دە كوچىڭ يىتماس بىتونلاى قايتارو توگىل (وَأُحْبِطَ بِهِمْ)
 وبويانچە اياسىنىڭ يىمىشلىرىنى ھىلاك قىلىندى يعنى ھىلاكلىك يىمىشلىرىنى چىلغاب آلىدى (فَاصْبَحَ بِقَلْبٍ
 كَفِيٍّ) بس بو كافر سىرتى اچىچون ايكى اوچىڭنىڭ آرقاسىنى ايلاندىرگۇچى (ھىسرتلىنۇچى) بولوب
 اورلىدى (عَلَىٰ مَا اَنْفَقَ فِيهَا) اول باغچەنى عمارت قىلغۇغە صرف قىلغان نرسەسى اوزىنە ھىسرتلانغانى
 حالەدە (وَهِيَ غَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا) واول باغچە توپاللىرى اوزىنە يىغلوب تشوچىدىر يعنى توپاللىرى
 بىر اوزىنە يىغلوب تشىدى (وَيَقُولُ) دىخى اينور بولوب اورلىدى (يَا لَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي اَحَدًا)
 ۴۲

كلشى مین ربه هیچ كمنی شريك قیلماغان بولسام ایدی دیو (وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئْتَةٌ بِنَصْرُونَهُ) دخی
 بوکافرگه یاردم قیلاتورغان هیچ جماعت بولمادی یعنی باغجه سننن هلاکک نی یباروده یا که مونک کبی
 ایکنچی باغجه بیروده هیچ یاردم قیلوچی بولمادی (مَنْ دُونِ اللَّهِ) الله دن باشقه (وَمَا كُنْ مُنْتَصِرًا) دخی
 اوزی نك قوتی برلن ده الله نك عندابندن طیبیلغوچی بولمادی (هُنَالِكَ) بو اوروندن (قیامت کوننده)
 (الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ) یاردم حق بولغان الله ایچوننگنه در (هُوَ خَيْرٌ نُّوَابًا) ثواب بیرو یوزندن اول الله
 ایزگورا کدر (وَخَيْرٌ عُقْبًا) دخی عاقبت یوزندن ایزگوراکدر (وَأَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلًا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا)
 ای محمد قومکا دنیا ترکلگی نك، مثلنی بیان ایت سین (كَمَا) دنیا ترکلگی نك مثلنی صوکبیدر (أَنْزَلْنَاهُ
 مِنَ السَّمَاءِ) اول صوتی بز کوکن ایندرک (فَأَخْتَلَطُ بِهِ نَبَاتَ الْأَرْضِ) بس اول صو سبیلی بیرنك
 اوسه تورغان نرسه لر نی بعضی بعضنه قاطشدی وقویوردی (فَأَصْبَحَ هَشِيمًا) بس اول اوسه تورغان
 نرسه لر جز لری تارالغان کبیکن و صونغان نرسه بولوب اورلدی (تَذْرُوهُ الرِّيحُ) اول کبیکن
 اولنلر نی جیل لرساچار و تاراتور (وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا) دخی الله هر بر نرسه اوزرینه قادر بولدی
 (الْأَمْوَالُ وَالْبَنُونَ) مال دخی بالالار (زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنیا ترکلگی نك زینتی در (وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ)
 فائده سی همیشه و منگو قالوچی ایزگو عملار (مکتب و مدرسه و مسجد صالحولار و باشقه دین فائده سنه
 قیلنغان ایزگولکر) بیضاوی ایاسی بو ایزگولکر تحتنه بش وقت نماز هم حج و روزه عمللری هم
 سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر کبیلر داخل اولادیمش (خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ) ربك حضورنده
 ایزگور (ثَوَابًا) ثواب یوزندن (وَخَيْرٌ) دخی ایزگور (أَمَلًا) امید ایتلگان نرسه بولو یوزندن
 (وَيَوْمَ نُسِيرُ الْجِبَالَ) دخی شول کوننی بیان قیل ای محمد هم اول کونده بز طاغلار نی اورونلار نین
 قوزغاتوب سیر قیلدر رمز (وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً) دخی بیرنی ظاهر و آچق کوررسن بیر یوزنده
 طاغ و باشقه نرسه لر کبی هیچ نرسه بولماس (وَحَشْرَانُهُمْ) دخی بز مؤمنلر نی و کافرلر نی قیبلر نین قوبار رمز
 (فَلَمْ نُبَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا) بس مؤمنلردن و کافرلردن هیچ آدمنی قوبارمی قالدرمامز (وَعَرْضُوا عَلَى
 رَبِّكَ صَفًّا) دخی ای محمد مؤمنلر نی و کافرلر نی ربکا صافلانغانلاری حالده عرض قیلنور (کورسانلور)
 (لَقَدْ جِئْتُمُونَا) تحقیق کیتلرلریش بولمک ز سز دیو ایتلور (كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ) اول مرتبه ده یاراطقانمز
 کبی یعنی نفاکه اول مرتبه یلانغاچ مالسز و بالاسز حالده یاراتقان ایديك شول روشقه حضور مرغه
 کیتلرلر سز دیو ایتلور (بَلْ زَعَمْتُمْ) بلسکه سز اویلا دگز (أَنْ لَنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا) قوبارلو ایچون
 سز نك ایچون وعده قیلنغان وقتنی قیلما سسرلغمزنی یعنی حشر برلن وعده نی یرتو ایچون وقت
 قیلما سسرلغمزنی اویلا دگز (وَوَضَعَ الْكِتَابَ) عملار یازلغان دفتر نی اوک قوللارغه دخی صول قوللارغه
 قویلمدی (فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ) بس ای محمد کافرلر نی کوررسن سین (مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ) اول کتابده
 یازلغان نرسه لر دن (گناهلاردن) قورقوچیلار کوررسن (وَيَقُولُونَ) دخی کافرلر ایتورلر (يَا وَيْلَتَنَا)
 ای بز نك هلاکگمز (مَا هَذَا الْكِتَابِ) بو کتابغه نی بولدی (لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً)

گناه لارمزدان کچکنه لرینی والوغلارینی قویماس (قالدرماس) (الْأَحْصَاهَا) مگر قویدی ایسه اول گناهلارمزدنی ضبط قیلدی وصانادی (وَوَجَّوْا مَا عَمَلُوا حَاضِرًا) دخی کافرلر عمل قیلغان نرسه لرینی عمل دفترلرنده حاضر (یازلهش) تابارلار (وَلَا يَظْلُمُ رَبُّكَ أَحَدًا) ای محمد ربک هیچ کم که ظلم قیلماس یعنی قیاماغان نرسه نی یازدرماس یازلغاندن آرتوق ^{۴۹} عذاب قیلماس (وَأَذَقْنَا لِلْمَلَائِكَةِ) ای محمد شول وقتنی ایسکه تشر بز فرشته لرگه ایبتک (اسجئوا لآدم) آدم عه مگه الوغلاو سجده سی قیلوگز دیو (فَسَجُّوا إِلَّا ابْلِيسَ) بس فرشته لر همه سی سجده قیلدیلا مگر ابلیس سجده قیلما دی (كَانَ مِنَ الْجِنِّ) تحقیق ابلیس جنلردن بولدی اگر جن فرشته لردن بر نوع بواسه استننا متصل بولا اکر باشقه خلق بولسه استننا منقطع بولا (فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ) بس ابلیس ربسی نك امرندن چقدی وباش تارتدی بو آیتله اشارت بار فرشته نك اصلا اللهغه عاصی بولماوینه آتقیق ابلیس عاصی بولدی جنلردن بولدی ایچون (بیضاوی) (اَفْتَتَحْتُمْ وَنَهَوْتُمْ رَبِّيهِ) ای آدم بالالاری ابلیس هم ابلیس نك توابعنی توتار سزمی (أَوْلِيَاءُ) خوجه لار ایتب (مَنْ دُونِي) مینی خوجه توتودن باشقه (وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ) حالبوکم ابلیس هم ابلیس نك توابعنی سرگه دشمان لاردر (بَشْرًا لِلظَّالِمِينَ بَلَاءًا) ابلیس هم ابلیس نك توابعنه اطاعت اللهغه اطاعتن بدل بولویوزندن نی یاوز بولدی (مَا أَشْهَدْتَهُمْ) ابلیس نی هم تابعلارونی حاضر قیلما دم (خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) کولکرنی ویپرلرنی یاراطوغه (وَلَا خَلَقَ أَنْفُسَهُمْ) دخی ابلیس نك هم تابعلاری نك اوزلری نك یاراطوده (وَمَا كُنْتُمْ مَعَهُ الْمُضِلِينَ عَصَا) دخی خلقنی آزدر وچیلارنی خلقنی یاراطوده یاردمچیلر ایتب توتوقچی بولما دم خالقیت صفتنك اللهغه شرکتی بولماغان ذاتلرنك معبودیت صفتنك ده اللهغه شرکتی یوق بس نچك، اللهغه باشقه نرسه لرنی معبود توتاسز (وَيَوْمَ يَقُولُ) دخی ای محمد (عه م) شول کوننی ایسکه تشر الله تعالی کافرلرگه اول کونک اینور (نَادُوا) ندأ قیلوگز (انده گز) (شُرَكَائِيَ الَّذِينَ) شوندا این شریکلمه (زَعَمْتُمْ) سز آلارنی منم شریکلم دیوگمان قیلکوز (فَدَعَوْهُمْ) بس کافرلر منم شریکلم دیوگمان قیلغان نرسه لرینه یاردم استاو ایچون ندأ قیلدیلا (فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ) بس اول منم شریکلم دیواو یلاغان نرسه لری کافرلرگه جواب بیرسادیلا یاردم قیلما دیلا (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا) دخی کافرلر برلن معبودلری آراسنک هلاکت اورنی بولغان تموغنی اورتاق قیلدی (وَرَأَى الْمَجْرُمُونَ النَّارَ) دخی کافرلر تموغنی کوردیلر (کوررلر) (فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاعِعُوهَا) بس کافرلر شیکسز بلدیلا (بلورلر) درستلکله اول کافرلر تموغغه تشوچیلدر یعنی اوزلری نك تموغغه تشه چکلرینی یقینا بلورلر (وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرَفًا) دخی کافرلر تموغسین دونه تورغان اوروننی تابمادیلا (تابماسلار) (وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ) و تحقیق بز آدملر ایچون بو قرآنک بیان ایبتک (مَنْ كَلَّ مَثَلًا) هر بر کر کلی مثل دن (وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرِ شَيْءٍ جَدَلًا) دخی آدم باطلده دعوالاشو یوزندن شینك کوبره گی بولدی یعنی آدمک بولغان نرسه نك کوبره گی

باطلده دعوالاشو بولسدى (وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا) دخى آدملرني ايمان كيترودن هيچ نرسه
 طيمادى (اذْجَاءَهُمُ الْهُدَى) آملرگه حقائقغه كوندرگوچى رسول برلن قرآن كيلگان زمانه (وَيَسْتَغْفِرُوا
 رَبَّهُمْ) دخى ربلرندن گناهلاروني يارلقاوني استاودن هيچ نرسه طيمادى (الا) مگر آدملرني
 ايمان دان هم استغفاردن طيدى (أَنْ تَأْتِيَهُمْ) آدملرگه كيلوى (سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ) اولگى امتلرده
 بولغان عادتمز يعنى دنياعدنابي (أَوْيَأْتِيَهُمُ الْعُنَابُ قُبَلًا) ياكه آدملرگه تورلى بولغان عذاب نلگى
 كيلوى يعنى آخرت عذابى نلگى يعنى كافرلرني ايمان كيترودن هم استغفار قيلودان طيغان نرسه ايكى
 تورلى عنابنى تقدير قياومز (وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ) دخى بز بيغمبرلرني يبارمامز (الْأَمْبَشْرِينَ وَمُنذِرِينَ)
 مگر مؤمنلرگه سيونچ بيروچى بولغان لارى هم كافرلرني قورقنوجى بولغان لارى حالده يبارمرز (وَيَجَادِلُ
 الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ) دخى كافر بولغان آدملر معجزه لر ظاهر بولغان نلگى صوگنده باشقه علامتلردن
 هم اصحاب كهف قصه سندان صور او سببلى باطللق برلن قچرشلار (لِيُنذِرُوا بِهِ الْعَقَقِ) قچرشولارى برلن
 حقنى قرارلانغان اورنندن يبارو وباطل قيلولارى ايچون (وَاتَّخَذُوا آيَاتِي) دخى كافرلر منم قرآن آيتلرمنى
 يالغانغه توتديلار (وَمَا أَنْزَرُوا) دخى اولرلرني قورقتلغان نرسه لرني (عنابنى) يالغانغه توتديلار
 (هُزُوا) خورلاوايچون (وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ) دخى شول كشيمن كيدر ظالمراك (ذُكِرَ آيَاتِ رَبِّهِ) اول كشيمنى
 ريسى نلگى آيتلرى برلن وعظ قيلندى (فَأَعْرَضَ عَنْهَا) اول آيتلردن يوز دوندردى (وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ
 يَدَاهُ) دخى ايكى قولى الك قيلغان نرسنى (كفرينى وگناهلارونى) اونتى عاقبتلرندى فكر قيلمادى
 يعنى بوصفتلى آدمين ظالمراك بولغان هيچ كم يوقدر (اِنَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ) درستلكه بز بوصفتلى
 آدملر نلگى كوكلارنده قيلدوق (أَكِنَّةٌ) پردلر (أَنْ يَفْقَهُوهُ) فهم قيلولارندن (وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا) دخى
 قرآننى اشتودن قلاقلاروندا آغرلى (جَوْقِرَاقِلِقِ) قيلدوق (وَأَنْ تَتَّعِبَهُمْ إِلَى الْهُدَى) اى محمد اگر كافرلرني
 اسلام ديننه اندساك (فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا) بس كافرلر قرآننى تيوشنچه فهم قيلمادقلارى واشتمه ادكلرى
 ايچون منگو اسلام ديننه كونماسلر (وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ) واى محمد (عليه السلام) سينلر بلك بلك
 ياراقاغوچيدر هم رحمت اياسيدر (لَوْيُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا) اگر رلك كافرلرني كسب قيلغان نرسه لرى
 (كافرلرى وگناهلارى) برلن دنياده مؤاخذه (عناب) قيلسه ايدي (لَعَجَلٌ لَهُمُ الْعُنَابُ) البته رلك اول
 كافرلرگه عنابنى آشقدرر ايدي (بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ) بلكه كافرلرگه عناب ايچون وعده قيلنغان وقت
 باردر يعنى قيامت كون ياكه بدر صوغشى (لَنْ يَجْعَبُوا مِنْ دُونِهِ مَوْثِقًا) كافرلر الله دان باشقه صييناچاق
 وقتولاچاق ادرن تابماسلار (وَتِلْكَ الْقُرَى) وبوقريه لر (عاد و ثمود) وباشقه لار نلگى قريه لرى (⁵⁸
 أَهْلِكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا) بوقريه اهللرني كفر سببلى ظلم قيلغان لارى زمانده هلاك ايتدك بز
 (وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا) دخى بز بوقريه اهللرني هلاك قيلومز ايچون معلوم وقت قيلدوق (وَإِذْ
 قَالَ مُوسَى لِفَتَاهُ) اى محمد شول وقتنى ايسكه تشر اول وقتده موسى اوزى نلگى خادمى وتابعى بولغان

يىكتنە (يوسىف اوغلى بولغان افراتيم نىڭ اوغلى بولغان نون يوشىغ گە) ايتىدى (لَأَبْرَحَ) ھېمىشە سىر قىياورمەن (حَتَّىٰ أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ) ايكى دىگىزنىڭ جىيىلغان (توتاشقان) اورننە ايرىشكانمە قدر (أَوْ أَمَضَىٰ حَقْبًا) ياكە كۆب زمانلارنى اوتكارگانمە قدر سىر قىياورمەن بوايىكى دىگىزدن مراد فارس بىرلن روم دىگىزلىرى ياكە نفس حضرت موسى بىرلن حضرت خضر (عليهما السلام) چۈنكە حضرت موسى علم ظاهر نىڭ دىگىزى حضرت خضر علم باطن نىڭ دىگىزى قېتىلەر ھلاك بولغان صوڭ حضرت موسى مصرغە كىرگىچ بىر وقتدە خلىغە غايت ائىرلى بىر خطبە سويلادى خلىق بىك ائىرلندىلەر و عجبلىدىلەر آرالارندىن بعضى ايتىدى اى موسى سىندىنمە عالمەك بولغان آدم بارمى بلەسكىمى؟ دىو حضرت موسى اوزمەن عالمەك بولغان آدەنى بلەيم دىدى شۇندىن صوڭ اللە تعالى مېم البحرىندە مەم سىندىنمە عالمەك بىرىندەم بار دىدى (حضرت خضر نى ازىدون زمانىدە بولغان دىگانلەر) حضرت موسى زمانىدە قدر ترك بولوب قالغان (بىضاوى) باشقە روشدە ھەم قەسەسى بىان ايدىلگان بىضاويدە ھەم باشقە تفسىرلردە مەككور (فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا) بس موسى بىرلن يوشىغ (عليهما السلام) ايكى دىگىز نىڭ جىيىلغان اورننە ايرىشكانلرى زمانىدە (نَسِيًا حُوتَهُمَا) زىبىل (صومكا) دەگى بالقىلارونى اونتىلەر حضرت موسى يوقلاغاننىڭ صوڭىدە قورلغان بالقى حركىتلىب دىگىزگە سىكرب تشدى دىگانلەر (فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا) بس بالقى اوزى نىڭ يولونى دىگىزگە كره تورغان يول توتىدى ياكە صوزولوب كىنگان اوزون صوزق توتىدى چۈنكە اللە تعالى بالقى دىگىزگە تشكاج صونىڭ آغونى توقتاتىدى دىگانلەر (فَلَمَّا جَاؤَا) بس موسى بىرلن يوشىغ (عليهما السلام) مېم البحرىندىن اوتكانلرى زمانىدە (قَالَ لَقَدْ آتَيْنَا غَدَائِنَا) حضرت موسى يكتى يوشىغ عليه السلام گە ايتىدى آشى تورغان طعامونى كىنر دىو (لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا) تحقيق بىز بوسفرمزدن يولقىدى (نَصَبًا) مشقت كە (قَالَ أَرَأَيْتَ) حضرت يوشىغ ايتىدى اى موسى بلەسكىمى ياكە (مَتَّبِعْهُ) بول (إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ) شول وقتدە بىز صخرەغە كىلىك (صخره الوغ طاش معناسىدە) حضرت موسى صخرەدە يوقلاغان بولغان (فَأَنَّى نَسِيْتُ الْعُوتَ) بس درىستلىكە مېن بالقى اونتىدوم (وَمَا أَنْسَانِيهِ) واول بالقى ايسمە تشرونى اونتىدومادى (أَلَا الشَّيْطَانُ إِنَّهُ أَذْكُرُّ) مگر شيطان مەم ايسكە تشرونى اونتىردى (وَأَتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا) دىمى بالقى دىگىزگە اوزىنىڭ يولونى عجب توتىدى (قَالَ ذَلِكَ) حضرت موسى ايتىدى بو بىزنىڭ بالقى يوغاتومز (مَا كُنَّا نَعْبُدُكَ) بىزنىڭ استاگان نرسەمزدى چۈنكە بالقى يوغالوى مېم بىزغە علامەنر اللە تعالى حضرت موسى غە مېم مېم البحرىندە سىندىنمە عالمەك بىندەم بار دىگىچ حضرت موسى بار بى مېن آنى بىك تابارمەن دىدى اللە تعالى ايتىدى مېم (سفر طعامى صالنه تورغان نرسە) گە بالقى صال بالقى نىندىن اوزوندى يوغاتساڭ اول بىندەم شۇندە بولور دىدى (فَأَرْتِنَا عَلَىٰ آثَارِهِمَا قَصَصًا) بس موسى بىرلن يوشىغ ايسكى ازلردىن كىرى قايتىدىلەر ازلرىنە ايارگانلرى حالده (فَوَجَدَا عَبِيدًا مِنْ عِبَادِنَا) بس قىلارمزدن بىر قىلى تابىدىلەر (يعنى خضرە مەنى اسمى (بلىيا) آتاسى ملكان (آتَيْنَاهُ

رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا) اول قلمزغه حضور مردان رحمت ببردك يعنى وحى و پيغمبرلك ببردك (وَعَلَّمَانَاهُ
 مِنْ لَدُنَّا عَلِيمًا) دخی بز حضور مردن اول قلمزغه علم اويراتدك يعنى غيب علملرينى بلدردك (قَالَ
 لَهُ مُوسَى) خضر عه مگه موسى عه ايتدى (هَلْ أَتَبَعُكَ) اياريمو مين سيكا (عَلَيَّ أَنْ تَعَلَّمَنِي) ميكا
 اويراتوك شرطى اوزرينه (مِمَّا عَلَّمْتَ) اوزنما اويره تلگان نرسدن (رُشِدًا) ايزگولك گه ايرشو
 اياسى بولغان علمنى (قَالَ) حضرت خضر ايتدى (إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا) سينك منم برلن برگه
 بولوغه صبرلق قيلوغه كوچك يتماس يعنى منم برلن برگه يروگه طاقت و قدرت سينك بولماس (وَكَيْفَ تَصْبِرُ)
 ونچك سين صبرلق قيلورسك (عَلَيَّ مَا) شول نرسه اوزرينه (لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا) اول نرسه نى بلو بورندن
 احاطه قيلمادك يعنى سين پيغمبر بولا تروب نچك صبرلق قيلورسن اگرمينده ظاهرى قباحت بولوب
 باطنى سيكا معاوم بولماغان اشار تابولسه (قَالَ) حضرت موسى ايتدى (سَتَجِدُنِي أَنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا)
 اگر الله تلاسه مينى صبرلق قيلوچى تابارسن (وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا) دخی قوشقان اشك گناه قيلمام
 سيكا يعنى ان شاء الله بوى صونوچى تابارسن (قَالَ) حضر عه ايتدى (فَإِنْ أَتَبَعْتَنِي) بس اگر
 ميكا ايارساك (فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ) اول چاق اوزنما قباحت كورلگان هيچ نرسه حقنله ميندن صوراما
 (حَتَّى أُحَدِّثَ لَكَ مِنْهُ) اول نرسه دن سيكا باشلاغانمه قدر (ذِكْرًا) ذكرنى يعنى اول نرسه نك عله سنى
 ذكر قيلغانمه قدر ميندن نى ايچون بواشنى قيلمادك ديو صوراما زنون حضرت موسى علم اويرانونيى ايله
 كيلدكى ايچون حضرت خضر نك شرطنى قبول ايتدى (فَأَنْطَلَقَا) بس حضرت خضر برلن حضرت موسى
 ديگگري بانه كيمه استاب كيتديلر (حَتَّى إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ) كيمه گه آطلانغانلارى (اولتورغانلارى)
 زمانده (خَرَقَهَا) خضر عه بالتا برلن كيمه نى يرتدى يعنى كيمه نك ايسكى طاقتاسنى صوردى (قَالَ
 أَخْرَقْتُهَا) موسى عه ايتدى اى خضر الله كيمه نى يرتكسى (لَتَغْرَقَ أَهْلُهَا) كيمه اهلنى صوغه باترهق
 ايچون (لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا أَمْرًا) تعقيق الوغ ومنكر اش نى كيندوردك (يعنى الوغ اشنى قيلمادك)
 (قَالَ أَلَمْ أَقُلْ) حضرت خضر موسى عه مگه ايتدى مين ايتمادمو سيكا (إِنَّكَ) درستلكه سين (لَنْ
 تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا) منم برلن برگه بولوغه صبر قيلوغه كوچك يتماس ديو (قَالَ) ايتدى حضرت
 موسى اعتذار قيلوب (لَأَتَّوَخَّئُ بِمَا نَسِيتُ) اوننقان نرسم سببلى ميكا مؤاخذه قيلما (وَلَا تَرْهَقْنِي مِنْ
 أَمْرِي عُسْرًا) دخی منم اشمن مينى مشقته كوچلامه يعنى صعبت وقتنده منم برلن عفو وچيكللك
 برلن معامله قيل (فَأَنْطَلَقَا) بس كيمه دن چقغان نك صوگنده خضر برلن موسى عه مينه كيتديلر (حَتَّى
 إِذَا قَيَا غُلَامًا) كوركام يوزلى اير بالاغه بوواقغانلارى زمانده (فَقَتَلَهُ) بس خضر بو بالانى آياغندن
 توتب ديوارغه صوغب اوتردى ياكه ياتقروب بوغازلادى ديگانار (قَالَ أَقْتَلْتُمْ نَفْسًا زَكِيَّةً) موسى عه
 ايتدى اى خضر گناهمن پاك بولغان نفسنى اوتردكمنى (بغير نفس) اوترونى مباح ايتكان نفسنى
 اوترونين باشقه يعنى بو بالاده اوترونى مباح ايتكان قصاص ده يوق حنده يوق چونكه بو بالا كشى

اوتىرگانىدە يوق خىنى موجب اينىكان ائىدە قىلغانى يوق (لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا نَكِرًا) تحقيق سىن قىياقت
 اش بىرلن كىلدىڭ اون يىشىنچى جزء نىڭ ترجه سى تمام بولدى (قَالِ الْمَأْمُورُ لَكَ) حضرت
 خضر ايتىدى اى موسى مېن سىڭا ايتىمادىمۇ (اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا) درىستلىككە سىن مېن بىرلن
 بىرگە بولوغە صېر ايتىگە كوچاڭ يىتماس دىو (قَالَ اِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا) موسى عەم ايتىدى
 اگىردە بومىرتبە صور اوم سوڭىندە سىندىن بىر نىرسەنى صوراسام (فَلَا تُصَاحِبْنِي) بس مېنى اوزۇڭا بولداش
 قىلما سىن (قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُقْرًا) تحقيق مېن طرفىدىن عىزگە ايرىشدىڭ (فَاَنْطَلَقَا) بس خضر بىرلن موسى عەم
 يىنە كىتىدىلار (حَتَّىٰ اِذَا اَتَيَا اَهْلَ قَرْيَةٍ) انطا كىيە قىريەسى اهلنە كىلىگەنلىرى زمانە (اسْتَطَعَا اَهْلُهَا)
 انطا كىيە اهلدىن طعام استىدىلار (فَاَبْوَا اَنْ يُضَيِّفُوهُمَا) بس انطا كىيە اهللى خضر بىرلن موسى عەمنى
 ضىياقت قىلدىلار باش تارتىدىلار (فَوَجَدَا فِيهَا) بس انطا كىيە شەرىنە تاپىدىلار (جِدَارًا يُرِيدُ اَنْ يَنْقُصَ)
 جىمىرلۇب تشارگە ياقىنلاشقان دىوارنى (فَاَقَامَهُ) بس بو دىوارنى خضر عەم تورغىزدى يعنى عمارت
 قىلدى ياكە تراكلر بىرلن تراتىدى (قَالَ لَوْ شِئْتَ) حضرت موسى ايتىدى اى خضر اگىر تىلاساڭ ايتىدى
 (لَاتَخْتَلِفُ عَلَيْهِ اٰجْرًا) بوجىدارنى اصلاح قىلدىڭ اوزىرىنە خىمت حقى آلور ايدىڭ دىو (قَالَ) ايتىدى
 حضرت خضر (هٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ) بو وقت مېن آرام بىرلن سىنىڭ آراڭنىڭ آيرىلۇ وقتى در
 (سَأُنبئُكَ) آيرىلشما سىن بورون سىڭا تىز خېرىر بىر رومون (بِنَأْوِيلَ مَا) شول نىرسەنى تآويل بىرلن
 (لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا) اول نىرسەگە صېرلىق قىلدىرغە كوچاڭ يىتمادى سىنىڭ (اَمَّا السَّفِينَةُ) اما كىيە
 يعنى كىيەنى بىر طومۇننىڭ سېبى (فَكَانَتْ لِمَسَاكِينٍ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ) اول كىيە دىڭگىز دە كىسب قىلدىچى
 مسكىنلر اىچون بولدى * بعضىلار بو آيت بىرلن بىر آز مالى بولغان آدم گە دە مەكىن اطلاق قىلدىنوغە
 اسىندىل قىلغانلار لىكن جوابدە ايتىرگە مەكىن بو كىيە بو مسكىنلرنىڭ مىلكى بولمايىنچە اجارگە
 آلتىغان بولور ياكە بو كىيە ايللىرى اون قىرداش بولغانلار بىشى دائىمى بولغان آورو ايللىرى بولغان
 بىشى سى دىڭگىز دە خىمت ايتىب بىرگانلر شونىڭ اىچون بىلارغە مسكىن اطلاق قىلغان ياكە پادىشاھ
 آلتىغاندە بىر ماوگە قىرتىلدى بولماي عاجز بولدىقلار مېن مسكىن اطلاق قىلغان (فَارَدْتُ اَنْ اَعِيبَهَا)
 بس مېن (خضر) بىرطب كىيەنى عىبلانى تىلادىم (وَكَانَ وِرَاءَهُمْ مَلِكٌ) دخى بىلارنىڭ آلارنى پادىشاھ
 بار ايتىدى بو پادىشاھ (جَلَدْنِي بِنَ كُرْكُرٍ) بولغان دىگانلر (يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا) اول پادىشاھ ھىر بىر
 سلامت كىيەنى كوچىلاب آلدى ايتىدى (رَأَى الْمَوْلَى) اما مېن اولتىرگان ايرىبالا يعنى بالانى اولتىرەمنىڭ
 سېبى بالانىڭ اسمى (جىسور) دىگانلر (فَكَانَ ابْوَاهُ مُؤْمِنِينَ) بو بالانىڭ آتا وآناسى مؤمنلر بولدىلار
 (فَخَشِينَا اَنْ يُرْهَقُوهُمَا) بس بو بالانىڭ آتا وآناسى ارتوندىن قورقتى (طُغْيَانًا وَكُفْرًا) آزغونلىق
 و كىفرلىك بىرلن چونكە بالا كافر ايتىدى آتا وآناسى بو بالانى بىك ياراطالار ايتىدى بس اوسكاج بو
 بالانىڭ آزدروى سېبى آتا وآناسى نىڭ دە آزوى يقىنى ايتىدى (الله تعالى خضرگە موفى بىلدىرگان

بولغان (فَأَرَدْنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا) بس بولالانك آتا و آناسنه ربلرى نك آلامشرويى تلامدك بىر
 (خَيْرَامَنَّهُ) بوبالادان ايزگوراك بالانى (زَكْوَةٌ) پاكلك يوزندن (وَأَقْرَبُ رَحْمَةً) دى رحمت يوزندن
 ياقنراق بولغان بالانى آلامشرويى تلامدك (وَأَمَّا الْجِدَارُ) اما مين تورغزغان ديوار يعنى ديوارنى
 تورغزومنك سببى (بوديوارنى يوز آرشين بيوكلكه ايدى ديوجى مفسرلرده بار) (فَكَانَ لُغْلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ
 فِي الْمَدِينَةِ) بس بوديوار انطاكيه شهرنككى ايكى يتيم ايچون بولدى اسملىرى (اصرم) هم (صريم)
 ديگانلر (وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا) دى بو ديوارنك آستنده بو ايكى يتيم بالا ايچون خزينه بولدى
 بوخزينه فى بعضيلار آلتون كمش ايدى بعضيلار علم كتابلارى ايدى بعضيلار آلتون طاقطا ايدى
 اول طاقطاده بوروشده يازلغان ايدى (عَجِبْتُ لِمَنْ يُوْمَنُ بِالْقَدْرِ كَيْفَ يَحْزَنُ وَعَجِبْتُ لِمَنْ يُوْمَنُ بِالرِّزْقِ
 كَيْفَ يَتَعَبُ وَعَجِبْتُ لِمَنْ يُوْمَنُ بِالْحِمَابِ كَيْفَ يَغْفُلُ وَعَجِبْتُ لِمَنْ يُوْمَنُ بِالْمَوْتِ كَيْفَ يَفْرَحُ وَعَجِبْتُ
 لِمَنْ يَعْرِفُ النَّبِيَا وَتَقَلَّبَهَا بِأَهْلِهَا كَيْفَ يَطْمَئِنُّ لِأَلِهِ الْأَلَلَّةُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ) ديو ترجمه سى عجب لئه ممين
 تقديرگه ايمان كيترگان آدم نچك حسرتلنه ايكان عجب لئه ممين رزق غه ايمان كيترگان كشى نچك
 مشقت، لئه ايكان عجب لئه ممين حساب قه ايمان كيترگان كشى نچك غفلته بولا ايكان عجب لئه ممين اولمگه
 ايمان كيترگان كسه نچك، اولمنى اونوتوب شادلان بىرى ايكان عجت لئه ممين دنياى هم دنيا نك اهلنه
 ايلان بلسگان كشى نك نچك كوكللى قرارلانا ايكان هيچ معبود بالحق يوق مگر الله تعالى هم محمد هم
 الله نك رسولى معناسنه (وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا) بوايكي يتيم بالانك آتالارى ايزگو كشى بولدى اسمى
 كاشخ ديگانلر (فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا) بس ربك بوايكي يتيم نك عقللارى نك و فكرلرى نك كمالنه
 ايرشولرىنى تلامدى (وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا) دى بو ايكى يتيم نك خزينه ارينى چغارونى تلامدى
 (رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ) ربك ن بوايكي يتيم گه رحمت يوزندن (وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي) اى موسى سين كورگان
 ظاهر قبامت بولغان اشلر نك برسنيده اوز رأيمن قيلمادم (ذَلِكَ) بوتأويل (تَأْوِيلُ مَا) شول نرسه نك
 تؤولى (بياني) در (لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا) اول نرسه اوزرينه صبر قىلورغه كوچك يتار بولمادى سينك
 حضرت خضر برلن حضرت موسى قصه شنه ان حصه لر وفائده لر شولاردى : هيچ بر كشى گه اوزينك عامنه
 عجب ايتماسكه كرك ينده عقلى كوركام كورماگان نرسه فى اويلاماي غنه انكار قىلورغه كرشماسكه
 كرك احتمال اول نرسه ده برحمت و سربولور سينك عقلك ايرشماگان بولور دى علم كمالته كه
 ايرشدى ديو علم ايرانودن توقطاماسقه كرك بلكه هميشه ايرانوكه دوام قىلورغه كرك ينده علم ايرانوكى
 آدم گه معلم برلن حسن ادبى رعايه قىلورغه كرك وسوزينه بوى صونارغه كرك ينده مجرم نك جرمه
 تنبيه ايتو هم عفو ايتو كرك اكر جرمنده دوام ايتسه ترك قىلو كرك بو حصه وفائده لر نك هر برسى
 بو قصه دن آكلاندى فافهم (وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْقُرْنَيْنِ) اى محمد يهودلر سيندن ذوالقرنين هالنن
 صورالار ذوالقرنين ديو آظالمقنه تورليچه سوز بار بعضيلار دنيا نك ايكى قرنى بولغان مشرق برلن
 مغرب طواف قىلمقنن بو اسم برلن آظالمدى ديگانلر بعضيلار دنيا ده ايكى قرن ياشادكنن بعضيلار

ايكى طلومى اولدقندن بعضيلار تاجنك ايكى موگز اولدقندن بعضيلار ماكلابنك ايكى موگز اولدقندن
 بو اسم برلن آطالدى ديگانلر بعضيلار ذوالقرنين اسم علمى ديگانلر ا كثر مفسرلر ذوالقرنيننى
 اسكندر الرومى ديگانلر لىكن شيكسز بو سوز خطأ فاضل مرجانى مقممة وفيه الاسلافك بويلاه اينه
 ذوالقرنينك كنيهسى ابوكرب اسمى شمر بن مالك حضرت ابو هريره اينه رسول الله ايندىدى
 ميين بلهيم تبع پيغمبرمى توگل مى هم ذوالقرنينده پيغمبرمى توگل مى هم حدلر اهللرينه كفارتلمى
 توگل مى ديو حديث عبارتى قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم « مَا أَدْرَى أَنْ تَبْعَ كَنْ نَبِيًّا أَمْ
 لَا وَمَا أَدْرَى أَدْوَالِقَرْنَيْنِ كَنْ نَبِيًّا أَمْ لَا وَمَا أَدْرَى الْهُدُودَ كَفَارَاتٍ لِأَهْلِهَا أَمْ لَا » اخرجه عبدالرزاق
 وابن المنذر * حضرت عليمن ذوالقرنين حالن دن صورادقلارنده پيغمبرده ملك ده بولمادى الله نك محبوب
 بندهسى بولدى ديدى حاصل البته ذوالقرنين الله نك ايمان كيترگان ايزگو بندهسى بولغان هم
 عادل بادشاه بولغان وزيرى خضرعهم بولغان هم پيغمبر ديويچيلرده بار اما اسكندر الرومى
 كافر بولغان وزيرى فيلسوف ارسطاطاليس بولغان ذوالقرنين اسكندر الرومى دن ايكى ملك
 يل آرتوق مقم بولغان بس بو ايكسنى بر ديماكده كوب خطأ والوغ بوزوقلق بار ذوالقرنيننى
 اسكندر الرومى غه باشقه ديويچيلر ازرقى سهيلى قرطى ابن كثير وباشقه لار آرتوق تحقيقاتى
 استاگان آدم مقممة وفيه الاسلافكه مراجعت اينسون (قُلْ سَأْتَلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا) اى محمد ايت
 سين ذوالقرنين حالندن سزگه خبر او قورمز (اَنَا مَكْنَالُهُ فِي الْأَرْضِ) الله تعالى اينه در دستلكه
 بر ذوالقرنيننى بيرده قرارلاندرdq (وَأَتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبِيًّا) دخى ذوالقرنينگه هر نرسه دن
 مقصودينه ايرشدره تورغان سبب بيردك (فَأَتَبَعَ سَبِيًّا) بس قياش باطش طرفنه ايرشونى تلادى ده
 قياش باطش طرفنه ايرشدره تورغان سبب كه اباردى (حَتَّى إِذَا بَلَغَ مَغْرَبَ الشَّمْسِ) قياش باطش
 طرفنه ايرشكانى زمانده (وَجَدَهَا تَغْرُبُ) قياشنى باطرتابدى (فِي عَيْنِ حَمَّةٍ) قارا بالچق اياسى بولغان
 چيشمهگه يعنى كوزينه شولاي كورندى (وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا) دخى اول چيشمه ياننده بر قوم تابدى
 بو قوم نك استارنده وحشى حيوان لار نك تيريلرندن بولغان كييملر بولغان طعاملرى ده بالق بولغان
 حاصل بو قوم دين تربيهسى كورماگان آفريقا وحشى لرى كى وحشى كافرلر بولغان لار الله تعالى
 ذوالقرنيننى بو قومنى كفالرى ايچون اولترو برلن ايمان غه انده آراسنده اختيارلى قيلغان
 (قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ) الله تعالى اينه ايتدك بزدى اى ذوالقرنين (أَمَا أَنْ تَعْتَبَ) كفالرى ايچون
 بو قومنى يا عذاب قيلورسن يعنى كفالرى ايچون اوتررسن (وَأَمَا أَنْ تَتَخَفَ فِيهِمْ حَسَنًا) ياكه بو قوم
 ايزگولك توتارسون يعنى اوتررسون بلكه ايمان غه انده رسون شريعت اويراترسن لىكن بو بياضوى
 مطالعهسى بومطالعهده ظاهرده جبر فهم لئه لىكن بياضوى نك ده مرادى مدارك مرادى كى بولوى احتمال
 صاحب مدارك بوروشقه مطالعه قيلمش يعنى اول ايمان غه دعوت ايتارسن ايمان غه دعوت صوكتك هميشه
 كفالرنك دوام ايتسه لرا اوتررسون اگرايماننى قبول ايتسه لرشريعت اويراترسن (قَالَ) ذوالقرنين ايندى

(اَمَّا مَنْ ظَلَمَ) اما بوقوم دن ظلم قىلغان لارى يعنى ايمانغه اندهگان صوگنده كفرلرند دوام ايتكانلرى
(فَسَوْفَ نَعْتَبُهِ) بس تيز عذاب قىلورمز آلارنى دنياده (ثُمَّ يَرُدُّ اِلَى رَبِّهِ) مونك صوگنده رىلرینه
قاينارولور آلارنى (فَيُعْتَبُهِ عَذَابًا نُكْرًا) بس رىلرى آلارنى آخرتنه منكر بولغان عذاب برلن عذاب
قىلور (وَاَمَّا مَنْ آمَنَ) دى اول قومدن دعوت صوگنده ايمان كىترگانلرى (وَعَمَلٌ صَالِحًا) دى ايزگو عمل
قىلغان لارى (فَلَهُ جَزَاءٌ اَلْحَسَنُ) بس ايمان كىترى ايزگو عمل قىلغان لارىنه دنيا و آخرتنه ايزگو
جزأ بولور (وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ اَمْرِنَا يُسْرًا) دى اول ايمان كىترى ايزگو عمل قىلغان لارىنه بيورغان
نرسه لرزدن جىكل لك اياسى بولغان اشنى ايتورمز يعنى جىكل اش برلن بيورورمز (ثُمَّ اتَّبَعْنَا سَبِيًّا)
مونك صوگنده ذوالقرنين قىاش چغش طرفنه ايرشونى قصد قىلدىك قىاش چغش طرفينه ايرشدره تورغان
سببكه اياردى (حَتَّى اِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ) قىاش چغش طرفينه ايرشكانى زمانده (وَجَدَهَا تَطَّلَعُ
عَلَى قَوْمٍ) ذوالقرنين قىاشنى چغار تابدى شونداين قوم اوزرينه (لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا) اول
قوم ايچون قىاشدن باشقه پرده قىلما دق يعنى كىملىرى و بناآلارى يوق ايدى هم بيورلرى بناقىلور
ايچون ياراقلى توكل ايدى قىاش چغغان وقتنه بىر آست لارىنه كرب تورالار ايدى قىاش كوتارلسكاج
كسبلرینه چغالار ايدى (كَذَلِكَ) ذوالقرنين نك امرى بز توصيف قىلغانچه در (وَقَدْ اَحْطَيْنَا بِالَّذِي هُمْ يَخْتَبِعُونَ) تحقيق
بز ذوالقرنين حضورنه بولغان نرسهنى عسكلرنى وقورالارنى هم سببلرنى بلويوزندن احاطه قىلدىق
(ثُمَّ اتَّبَعْنَا سَبِيًّا) مونك صوگنده ينه مقصودينه ايرشدره تورغان سببلرگه اياردى يعنى جنوب طرفندن
شمال طرفينه كرشكان حالده مشرق برلن مغرب آراسنده بولغان اوچونچى يولغه اياردى (حَتَّى اِذَا
بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ) ايكى سد (طاغ) آراسنه ايرشكان زمانده * بيضاوى صاحبه ايتنه ايكى سدن ارمينيه برلن
اذربيجان طاغلارى ياكه ارض تركنك منتهاسنه بولغان ايكى بيوك طاغ مراددر ذوالقرنيننك سدى
شول ايكى طاغ آراسنه واقعدى (وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا) ذوالقرنين ايكى طاغنك آلندن برقوم تابدى
(اَلْيَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا) سوزنى آكلارغه ياقنده بولماسلار (قَالُوا يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ) بوقومنك مترجملى ايتدىلار
اى ذوالقرنين (اِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ) درستلسكه ياجوج و مأجوج بلارنى نوح عهمنك يافت اسملى
بالالارندن ايكى قبيله ديگانلر بعضيلار ياجوج تركن مأجوج جيل قبيله سندن ديگانلر (مَفْسُودُونَ
فِي الْاَرْضِ) بلار بىرده بوزوقلق قىلورلار (فَهَلْ يَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا) بس سينك ايچون خراج قىلورمزمى
يعنى ماللارمزدن اجر بيورمزمى (عَلَى اَنْ تَجْعَلَ) سينك قىلوگ اوزرينه (بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا) بزنى برلن
ياجوج و مأجوج آراسنه پردهنى (قَالَ) ذوالقرنين ايتدى (مَا) شول نرسه (هَكَئِنِّي قَدْ رَأَيْتُ رِجْمَ
اُول نرسه گه قدرتلى وقوتلى قىلدى (خَيْرٌ) منم ايچون سزنى مالوگزدن ايزگودر (فَأَعَيْنُونِي بِقُوَّةٍ)
بس ميكا سز قوتكز بران ياردم بيوركز (اجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ) سزنى برلن ياجوج و مأجوج آراسنه
قىلورمز (رَدْمًا) سزنى صاقلى تورغان پردهنى (اَتُونِي زُبْرًا حَدِيدًا) ميكا تيمر كىساكلرىنى كىتركز

(حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ) طاعنك ايكي جانبى نك آراسى تيگىز بولغان زمانه يعنى ذوالقرنين تيمر
 كيساكلرى توتروب ايكي طاغ آراسى تيگىزلب بترگاني زمانه (قَالَ أَنْفَعُوا) ذوالقرنين عمله كه ايندى
 تيمر ارته تورغان اوچاق لارغه ارگىز ديو (حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا) ارلمش تيمرنى اوط كىي قىلغان زمانه
 يعنى تيمرلر تمام اوط كىي قىزدىلغان زمانه (قَالَ آتُونِي) ذوالقرنين ايندى ميكا ارگان قورغاشين
 كيترگىز (أَفْرَغْ عَلَيْهِ قَطْرًا) اول اوط كىي قىزدىلغان تيمر اوزرينه ارگان قورغاشين نى قىبارمز
 (فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ) بس بيوكلىگى ايچون اول نرسه (برده) گه ياچوج وماچوج نك نارگه كوچلىرى
 يتمادى (وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا) دى قاطيلغى ايچون اول سدى تيشارگه كوچلىرى يتمادى (قَالَ)
 ايندى ذوالقرنين سد تمام بولغاندىن صوگ (هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي) بوسدى باصارغه كوچ يتومينم ربمىن
 رحمتدر (فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي) بس هر قيچان ربمىنك (وعدهسى قىامت كيلسه) (جَعَلَهُ دُكَّاءً) ريم اول
 سدى كيساك كيساك ايتب بير برلن تيگىز قىلار ياچوج ماچوج هم چغارلار (وَكُنْ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا)
 دى ربمىنك وعدهسى حق بولدى بر آيت ياچوج ماچوج چغونك اشراط ساعتىن بولوبنه دلالت
 قىلا (وَتَرَكْنَا) قويدق يعنى قىلىق (بَعْضُهُمْ) ياچوج وماچوجنك بعضىنى (يَوْمَئِذٍ) اوشبر سدىن
 چقغان لارى كونه (يَوْمَئِذٍ فِي بَعْضٍ) بعضىنه قاطناشور قىلىق يعنى كويلىك لرى ايچون غايت
 طغزلىقدىن بعضى بعضىنه آرا لاشور (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) قىبلردن قوبارلو ايچون صورغه ارلدى
 (فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا) بس بتن خلقى كامل جيوبىرلن بر اورنغه جيلىق (وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ) دى جهنم نى ظاهر
 قىلىق (يَوْمَئِذٍ) اوشبو قىامت كونده (لِلْكَافِرِينَ) كافرلرگه (عَرَضْنَا) ظاهر قىلماق برلن (الَّذِينَ)
 شونداين كافرلردر آلا (كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غَظَاءٍ) اول كافرلرنك كوزلرى پرده ده بولدى (عَنْ
 ذِكْرِي) منم آيتلرمنى ذكردن (وَكَانُوا لَا يَسْتَنصِتُونَ سَمْعًا) دى اول كافرلر آيتلرمنى اشنوگه قادر
 بولماس بولدىلار (أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا) كافر بولغان آدملر ظن قىلدىمو (أَنْ يَنْتَظِرُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي)
 ميندىن باشقه قىلارومنى (عيسى نى هم فرشته لرنى) توتولارونى (أَوْلِيَاءَ) معبودلر توتولارونى ياردچىلار
 ديو ظن قىلدىمو البته بلای ظن قىلماسون لار (إِنَّا أَعْتَدْنَا لَهُمْ لِلْكَافِرِينَ) درستلىكده بز كافرلرگه
 جهنم نى حاضرلادك (نُزُلًا) قوناق غه حاضرلىنگان طعام كىي ايتب (قُلْ) ايت سين اى محمد هم كافرلرگه
 (هَلْ نُنَبِّئُكُمْ) خبر بيورىمو سرگه (بِالْآخِرِينَ أَعْمَالًا) عمللر يوزندن ضرر ايتوچىلار برلن (الَّذِينَ)
 شونداين آدملردر عملده ضرر ايتوچىلار (ضَلُّ سَعِيدِهِمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) كافرلرى ايچون آلارنك دنيا
 تركلىكده توروشولارى ضائع وباطل بولدى (وَهُمْ يَحْسَبُونَ) حالبوكم آلا حساب قىلورلار (أَنَّهُمْ
 يُعْسَفُونَ مِنْهَا) درستلىكده آلا اشنى كوركام قىلورلار يعنى كوركام اش قىلامز ديو حساب
 قىلورلار (أُولَئِكَ) بو قىامت صفتداغى يعنى عمللرى باطل بولغان آدملر (الَّذِينَ) شونداين
 آدملردر (كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ) ربلرى نك آيتلربنى انكار ايتدىلار (وَلَقَاءَهُ) دى ربلرينه يولقونى

انكار ايندیلر (فَعَبَطْتَ أَعْمَالَهُمْ) بس بو آدملرنڭ کفرلری سببلی عمللری باطل بولدی (فَلَا نَقِیمُ لَهُمْ
یَوْمَ الْقِیَامَةِ وَزِنًا) بس اول کافرلر ایچون قیامت کوننه قدر اقامت قیلماز یعنی آلاغه اعتبار
وقدر بولماس یاکه عمللرینی اولچی تورغان میزان تورغزماز معناسنه (ذَلْکَ) امر شول یعنی
عمللری نڭ جویلوی (جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ) بو کافرلرنڭ جزآسی جهنمدر (بِمَا كَفَرُوا) کافر بولولاری سببلی
(وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا) دخی منم آیتلرمنی هم رسوللرمنی خورلاب توتولاری سببلی (أَنَّ
الَّذِينَ آمَنُوا) درستلکده شونداين آدملر ایمان کیتردیلر (وَعَمَلُوا الصَّالِحَاتِ) دخی ایزگو اشلر
قیلمیلار (كَانَتْ لَهُمْ) اول کشیلر ایچون بولور (جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ) فردوس اوجماخلاری (نَزَلًا) قوناق
طعامی کبی حاضرلانگان حالده (خَالِدِينَ فِيهَا) اول اوجماخلارده منگو قالغانلاری حالده (لَا يَبْغُونَ
عَنْهَا حَوْلًا) اول اوجماخلاردان باشقهغه ایلنونی استاماسلر چونکه موندان باشقه موندنڭ کبی جنت یوقدر
(قُلْ) آیت سین ای محمد (لَوْ كَانَ الْبَحْرُ) اگر دیکگز صوی بولسه (مَدَادَ الْكَلِمَاتِ رَبِّي) ربمنڭ سوزلرینی
بازار ایچون قارا بولسه (لَنْفَعَ الْبَحْرُ) البته دنیاده دیکگز جنسی بتار (قَبْلِ أَنْ تَنْفَعَكُمُ رَبِّي) ربمنڭ
سوزی بتماسدن بورون چونکه ربمنڭ سوزیک علمی کبی غیرمتناهی در اصلا بته چک توگلدر
(وَلَوْ جُمْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا) واگر بو بار بولغان دیکگز کبی دیکگزنی آرتدروب کیترسا که یهودلر
مسلمانلارغه ایندیلر سزاینه سز حکمت بیرلگان کشی کوب ایزگولک بیرلدی دیو حالبوکم اوزگز حکمتنی
(قرآنی) اوقیسز اوزگزه بیرلگان علم آزدیو شول سوزگه جواب بولوب ذکر قیلنغان و ذکر قیلناچق
آیت ایندی (قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ) آیت سین ای محمد یهودلرگه آنچاق مین سز نڭ کبی آدم من
ربمنڭ بتن سوزینی بلب بترو احتمال یوق (يُوحَىٰ إِلَيَّ) میکا وحی قیلنور (أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ) آنچاق
سز نڭ معبودگز برگنه معبوددر (فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ) بس کمدر ربسنه یولقونی امید اینتار (فَلْيَعْمَلْ
عَمَلًا صَالِحًا) بس اول کشی ایزگو عمل قیلسون (وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا) دخی ربسی نڭ عبادتنه
هیچ کمنی اورطاق قیلماسون کفف سوره سی نڭ ترجمه سی بادی

﴿ اون توقزنجی سوره - مريم سوره سی مکده اینگان توقسان سیکز آیت ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(كَهَيِّعَصَ) بو سوزنمن مرآدینی الله تعالی اوزی گنه بلور (ذَكَرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ) بو اوقلغان نرسه
ربکنڭ رحمتن ذکردر (عَبَّه زَكْرِيَّا) قلی زکریا (عهم) غه بولغان رحمتنی (أَذْ) شول وقتداغی
رحمتنی ذکردر (نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا) زکریا عهم ربسنه یاشرن ندا قیلو برلن ندا قیلدی
(قَالَ رَبِّ) زکریا عهم ایندی ای ربم دیو (إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي) درستلکده مین منم سیا کلرم
ضعیف لندی (وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا) دخی قارطاق یوزنمن باشم یالترادی یعنی ساچلارم آغاردی
(وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا) دخی مین ای ربم سیکدا دعا قیلوم سببلی امیدسز و محروم بولامدم بلکه

ھردىغا قىلىدقمىدە قىبول قىلدىڭ (وَآتَى خَفْتُ الْمَوْلَى) دىخى مېن بىنواسرائىلدىن اوزمە نىسبە ياقىن بولغان
 آدملىردىن قورقدىم يەنى آتام بىرلن بىر توغمە قىرداشمىڭ بالالارنىدىن چۈنكى ياوز بولغانلار (مَنْ وَرَائِي)
 مېنىم اولىگانم سوڭىدىن يەنى مېن اولىگاچ اتمىم اچىدىمە بىخى خلىفە بولا آلماسلار اتمىڭ دىنلىرىنى
 بوزارلار (وَكَانَتْ امْرَأَتِي عَاقِرًا) دىخى مېنم خاتونم بالا توغدىرماس بولدى (فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا)
 بىس مېڭا اوز حضورىڭدان ۇلى عھد بولغان اوغل ھبە قىلغاي ايدىڭ (يُرْتَضَى وَيَرْتُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ)
 شرع بىرلن علمنى مېنىدىن ھم يعقوبنىڭ بالالارنىدىن آلور ياكە علمنى مېنىدىن پادشاھلىقنى يعقوب
 بالالارنىدىن آلور (وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا) اى رېم دىخى اول بالانى اوزمە حضورىڭدە راضى بولمىش قىلغاي ايدىڭ
 (يَا زَكَرِيَّا) دعاسىنى قىبول ايتىب اللە تەعالى طرفىدىن ئىدأ قىلىندى اى زكرىيا (اِنَّا نَبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى)
 بىز سىڭا بىسىملى ايرىبالا بىرلن سىيونچ بىرەمەز دىبو (لَمْ نَجْعَلْهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا) موندان الملك بوبالا اچىچون
 ھىچ اسمداش قىلمادىق يەنى آنىڭ اسمى بىرلن بوڭارقىر ھىچ كىم تىسمىمە ايدىلمادى (قَالَ رَبِّ) حضرت
 زكرىيا ايتىدى (اِنِّي يَكُونُ لِي غُلَامٌ) نېڭ مېنم اچىچون ايرىبالا بولسون (وَكَانَتْ امْرَأَتِي عَاقِرًا) ھالبو كىم
 مېنم خاتونم بالا توغدىرمى تورغان بولدى (وَقَدْ بَلَغْتَ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا) دىخى مېن قارتلىقىدىن ياشنىڭ
 نھايەسنە ايرىدىم بووقتىڭ حضرت زكرىيا يوزىكىرىمى ياشنىڭ خاتونى توقسان سىكىز ياشنىڭ بولغان دىكانلر
 (قَالَ كُنَّا لَكَ) اللە تەعالى ايتىدى اش شولاي دىبو (قَالَ رَبِّكَ) رىڭ ايتىدى (هُوَ عَلِيُّ هَيِّنٌ) اولاش مېنم اوزرە
 جىكىلدر يەنى قارت بىرلن قارچىدان بالا توغدىرو جىكىلدر (وَقَدْ خَلَقْتَنِي مِنْ قَبْلُ) اى زكرىيا تھقىق مېن
 سىنى موندان الملك ياراتتىم (وَلَمْ تَكُنْ شَيْئًا) ھالبو كىم سىن ھىچ شى بولمادىڭ بلكە صرف يوق نرسە ايدىڭ
 (قَالَ) حضرت زكرىيا ايتىدى (رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً) اى رېم سىيونچ بىرلىگان بالانىڭ بولوبىنە مېنم اچىچون
 علامت قىل (قَالَ) اللە تەعالى ايتىدى (آيَتِكَ) سىنىڭ علامتىڭ (أَنْ لَأُتَكَلَّمَ النَّاسُ) آدملىرى بىرلن سىلاشماۋدىر
 (ثَلَاثَ لَيَالٍ) اوچ كىچە يەنى اوچ تاۋلىك (سَوِيًّا) اعضالارىڭ وتلىڭ سىلامت بولغانى ھالىدە (فَخَرَجَ
 عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ) بىس حضرت زكرىيا نماز اوقى تورغان اورنى بولغان مھرابىدىن قومى اوزرىنە
 چىقىدى (فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ) بىس قومى اوزرىنە اشارت قىلدى (أَنْ سَبِّحُوا) نماز اوقوڭىز ياكە رىڭنى
 پاكلاڭىز دىبو (بُكْرَةً وَعَشِيًّا) ايرتەدە دىخى كىچە (يَا بَعْثِي خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ) اللە تەعالى ايتە ايتىڭ بىزدى
 اى بىسى (عَم) تورات كىتابىنى توروشو بىرلن توت دىبو (وَآتَيْنَاهُ الْكِتَابَ صَبِيًّا) دىخى بىز بىسى غە صبى
 وقتىدە ھكىمتىنى ھم توراتنى آڭلاۋ قوھىنى بىردىك (وَحَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا) دىخى اوزمە حضورىڭدان رحمت بىردىك
 (وَزَكْوَةً) دىخى گناھلاردان پا كلىكىنى بىردىك (وَكَانَ تَقِيًّا) دىخى بىسى (عَم) گناھلاردان صاقلانۇچى بولدى
 (وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ) دىخى آتا وآناسنە ايزگولك قىلوچى بولدى (وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا) دىخى آتا وآناسنە
 رىڭتوچى اللەغە گناھ قىلوچى بولمادى (وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ) بىسى اوزرىنە مكرۋە ايرىشودن توغدىرغان
 كوندە اللەدان سىلامت قىلودر (وَيَوْمَ يَمُوتُ) دىخى اولىگان كوندە قىر عىنا بىدىن سىلامت قىلودر

(ويوم يبعث حياً) دخی قېرلردن ترك بولغان حالده قوبارلغان كونه اوطعدا بنين وقيامت قورقولا رندان
سلامت قىلودر (واذكُر في الكتاب مريم) اى محمد قرآندە مريم قصه سنى ذكر قىل (اذان تَبَّتْ مِنْ اَهْلِهَا)
شول وقتدە اول مريم اهلندن آيرلدى (مَكَانًا شَرْقِيًّا) بيت المقدس دن شرق طرفندە بولغان اورونغه
شونلڭ ايچوندە نصارا شرق طرفنى قبله ايتكانلر (فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا) بس اهلى نلڭ
آرتندان پرده اوردى يعنى اوزى برلن اهلى آراسندە پرده تشردى حيض دن پاكلانغاچ غسل
قىلو ايچون (فَارْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا) بس اول حضرت مريم گە روحم (جبرائيل عه م) نى يباردك
(فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا) بس جبرائيل عه م حضرت مريم گە اعضاسى تيگىز وسليم بولغان ياش سقالسز
مىيق سز جيگت بولوب صورەلنگان حالده كىلدى (قَالَتْ) حضرت مريم ايتدى (أَنِّي أَعُوذُ
بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ) درستلكدە سيندن اللهغه صيينامون (أَنْ كُنْتُ تَقِيًّا) اگرچه سين الله دان قورقوچى
بولسا كده الله دان قورقوچى بولماسا ك بىگراك صيينامون معناسنك (قَالَ) حضرت جبرائيل ايتدى
(أِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ) آچق مين ريكنلڭ يبارگان ايلچى سى مون (لَا هَبْ لَكَ) سيكنا هبه قىلوم ايچون يعنى
الله نلڭ هبه قىلوينه سبب بولوم ايچون (عُلَامًا زَكِيًّا) گناهلاردان پاك بولغان اير بالانى حضرت
جبرائيل حضرت مريم نلڭ كولاك جيكندن اُرديده شوندان لذت حاصل بولوب حضرت مريم حضرت
عيسى غه حامله بولدى ديگانلر (قَالَتْ) حضرت مريم ايتدى (أَنِّي بَكُونُ لِي عُلَامٌ) منم ايچون نچك
بالا بولسون (وَلَمْ يَمَسَّ سِنِي بَشَرٍ) حالبوكم مينى هيچ آدم حلال طريق برلندە توتمادى (مباشره قىلمادى)
(وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا) دخی مين زنا قىلوچى ده بولادم (قَالَ كَذَلِكَ) حضرت جبرائيل ايتدى امر اوشندا ق
يعنى سيندن آتاسز بالا خلق ايتو امرى (قَالَ رَبُّكَ) ربك ايتدى (هُوَ عَلِيُّ هَيِّنٌ) آتاسز بالا خلق
ايتو ميكا جيكلدر (وَلَنَجْعَلَنَّ آيَةً لِلنَّاسِ) دخی بز بو اشنى قىلورمز اول اشنى (بالانى) آدم لر گە علامت
قىلورمز ايچون هم كال قمرتمز گە دليل قىلورمز ايچون (وَرَحْمَةً مِّنَّا) دخی بنه لر گە اوزمزدن رحمت
ايچون (وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا) دخی بو اش ازلك حكم قىلنمى هم لوح المعفوظده تقدير قىلنمى اش بولدى
(فَعَمَلَتْهُ فَانْتَبَّهتْ بِهِ) بس حضرت مريم حضرت عيسى غه يوكلى بولدى هم حضرت عيسى قورصاغندە
حالندە قومندن آيرلدى حمل مدتى سيگىز آى بولدى حضرت عيسى دن باشقه سيگىز آيلق بالا دنيا ده
تركلك ايتمادى ديگانلر (الله اعلم) (مَكَانًا قَصِيًّا) قومندن يراق بولغان اورونغه (فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ)
طولغاچ آوروى حضرت مريم نى صيينردى (إِلَى جَنَعِ النَّخْلَةِ) خرما آغاچينلڭ تبينه اول آغاچ برلن
ارتلو ايچون هم بالا تابقاندە اول آغاچقه تايانو ايچون بو وقت قش وقتى بولغان آغاچنلڭ اصلا
يا فراق لارى هم توبه سى بولماغان شول آغاچ تبندە حضرت مريم بالاسنى تابدى بعضيلار حمل هم
ولادت بر ساعتدە بولدى ديگانلر (قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مَتَّ قَبْلَ هَذَا) حضرت مريم ايتدى آدم لردن
اويالوندان وقورقوندان كاشكى بواشدىن لك اولنگان بولساچى (وَكُنْتُ نَسِيًّا نَسِيًّا) ذكرى اونتلوب
استالمش بولماغان نرسه بولساچى ديو (فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا) بس حضرت مريم نلڭ آستندان ياكه توبان

اورندان حضرت مريم گه عيسى يا كه جبرائيل ندا قىلدى (الَاتَّحَزْنِي) حسرتلنمه سين (قَدْ جَعَلَ رَبُّكَ
 تَحْتِكَ سَرِيًّا) تحقيق ريك آستكده آغا تورغان يلغه قىلدى (وَهَزَى إِلَيْكَ بَجْنَعِ النَّخْلَةِ) خرما آغاچينىڭ
 تېپىنى اوزگا آوشدرب سلكت (تَسَاقَطَ عَلَيْكَ رُطْبًا جَنِيًّا) سينىڭ اوزرگا كامل بېشپ يتىكان چى
 خرما قىيلور ديو شوندىن صوڭ حضرت مريم باشسىز ويىمشىز بولغان خرما آغاچينى سلكتى آغاچ
 شول حالده باشلى بولدى يافراقلانوب يمشلاندى وقتى قش وقتى ايدى (فَكُلِي وَاشْرَبِي) بس
 اى مريم بو آغاچنىڭ يمشىنن آشا هم آستىكده چىققان يلغه نىڭ صوندىن اچ (وَقَرَى عَيْنًا) هم
 نفس يوزنىن خوش بولور يعنى كوڭلىڭنى خوشلاندىر نفسىڭنى قايقوڭنى يبار (فَأَمَّا تَرِيْنَ مِنَ الْبَشَرِ
 أَحْمَدًا) بس اى مريم آدملىردن بر آدمنى كورساڭ (فَقُولِي) بس ايت سين (أَنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ
 صَوْمًا) درستلىكده الله رىبالغى ايچون روزه توتونى نذرايتىم چونكه آلا روزه وقتده سيلاشماگانلر
 يا كه تيك ترونى سيلاشماونى نذرايتىم معناستنه (فَلَنْ أُلْكِمَ الْيَوْمَ أَنْسِيًّا) بس بوكونده (يعنى نذرىن
 خبر بىرگاندىن صوڭ) هيچ آدم برلن سيلاشمام (فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمَلُهُ) بس حضرت مريم قومنه بالاسى برلن
 بالاسنى كوتارگانى حالده كىلدى (قَالُوا) قومى ايتىدىلر (يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا) اى مريم عجب
 قىلدىش كىتيردىڭ (يَا أُخْتُ هَارُونَ) اى هارون عهمنىڭ قىز قىلدىشى حضرت مريم قىلدىشلىڭ، طبقه سنده
 هارون برلن برگه بولغان آدمنىڭ اعقابىدىن بولدى دىگانلر يا كه هارون عهمنىڭ نسلدىن بولدى
 گرچه آزالارنىڭ ملكىل قدر بولسده يا كه هارون اسملى بر رىجل صالح غه عفت ده تشبىه قىلوب ايتىكانلر
 (مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوًّا) سينىڭ آتاڭده ايرنىڭ ياوزى بولمادى (وَمَا كُنْتَ أُمْلَكًا بَغِيًّا) دىنى سينىڭ
 آناڭده زناچى بولمادى (فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ) بس حضرت مريم جواب بىرو ايچون حضرت عيسى گه اشاره
 قىلدى (قَالُوا) حضرت مريم نىڭ قومى ايتىدىلر (كَيْفَ نُنْكِمُ) بزىچىڭ سيلاشىڭ (مَنْ كَانَ فِي الْأَمْهَدِ صَبِيًّا) ²⁶
 بيشكده صبى بولغان بالابرلن بيشكده گى صبى نىڭ سيلاشوى معهوداش توڭل دىدىلر (قَالَ أَتَى عَبْدَ اللَّهِ) ²⁷
 حضرت عيسى ايتىدى درستلىكده مين الله نىڭ قلىمن (أَتَانِي الْكِتَابَ) الله مىڭا كتاب (انجيل) بىردى
 (وَجَعَلَنِي نَبِيًّا) دىنى الله مينى بىغمبر قىلدى (وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا) دىنى الله مينى مبارك (خلقى غه فائده
 بىروچى هم ايز گولك ايراتوچى) قىلدى (أَيْنَمَا كُنْتُ) قايقوغنه اورونده بولسام (وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ
 وَالزَّكَاةِ) دىنى الله مىڭا نماز هم زكوة برلن بىوردى اىگر مالنى مالك بولسام يا كه نفسمنى اشكى
 صفت لاردان پاكلابولرلن بىوردى (مَادَّمْتُ حَيًّا) ترك بولغانم حالده (وَبَرَّابِوَالِدَيْنِي) دىنى آنامه ايز گولك
 قىلوچى قىلدى (وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا) دىنى مينى متكبر هم عاصى قىلمادى يعنى تكبرلنوچى
 هم رىبسته بوى صونماوچى قىلمادى (وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ) الله دان مىڭا سلام در توغان كونمه
 (ويوم اموت) دىنى اولسگان كونمه (ويوم ابعثت حيا) دىنى ترك بولوب قىلدىن قوبارلغان كونمه
 (ذَلِكَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ) صفتى ذكر قىلنغان ذات مريم اوغلى عيسى در (قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي) اول عيسى
 الله نىڭ شونداين سوزىدر (فيه يمترون) اول سوزده (عيسى ده) شىك قىلورلار حالبوكم اول سوزده

اصلا شيك يوق حضرت عيسى آتا واسطه سندن باشقه الله نك (كُن) ديگان سوزى بران وجودكه
 كيلگان كه كوره (كلمة الله) ديو آطالدى حضرت عيسى نك كلمة الله بولونده شيك يوق امانصار الار
 يهودلر بوسوزده نزاله لشه لر نصارالار بولسه الله نك اوغلى ديلر يهودلر ساحر ديگانلر (مَا كُنَّا لَهِ)
 الله ايچون لائق صفت بولمادى (اَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وُلْدٍ) بالادان توتو يعنى بالا توتو (سُبْعَانَهُ) الله
 بالا توتودان يراق بولدى (اِذَا قُضِيَ اَمْرًا) الله براشنى بار قيلونى حكم قيلسه (فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ)
 آتچق الله اول نرسه كه بار بول سين ديو ايتور (فَيَكُونُ) بس بار بولور اول نرسه (وَاِنَّ اِلٰهَ رَبِّى
 وَرَبُّكُمْ) دغى درستلكده الله منم هم سز نك ريكزدر³⁵ (فَاَعْبُدُوهُ) بس اللهغه عبادت قيلوگز يعنى
 برله كز (هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) بو مين ذكر قيلغان نرسه (توحيد يولى) توغرى يولدر بوسوز حضرت
 عيسى سوزى (فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ) يهودلر نصارالار جماعتى آرالارنه عيسى حقنه اختلاف
 قيلمديلر يهودلر ساحر نصارالار ابن الله ديديلر يا كه نصارالار اوز آرالارنه تورلى حزب (فرقه)
 بولوب اختلاف قيلمديلر چونكه نصارادن نسطوريه حزبى عيسى ابن الله ديديلر يعقوبيه حزبى نفس
 الله بيزرگه تشب دين ايراتدیده صورگه كوك كه آشدى ديديلر ملكانيه حزبى عيسى الله نك قلى هم
 پيغمبرى ديديلر (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا) بس نى او كچدر كافر بولغان آدملرگه (مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ)
 الوغ كون نك حضورندن يعنى قيامت كوني نك قورقولارى نك حضورندن (اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصُرْ) كافرلر نك³⁷
 اشئوى وكوروى (يَوْمَ) شول كونك (يَأْتُونَنا) كيلورلر بزرگه يعنى كافرلر نك دنياده وقت صوقر
 وجوقراق بولوب قيامت كون كورولرى واشتولرى تعجب قيلماغه لايقتدر (لٰسَكُنَّ الظَّالِمُونَ اَلْيَوْمَ)
 لسن قيامت كوننده ظالملر (فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) ظاهر بولغان آزعونلر³⁸ در (وَاَنْذَرَهُمْ يَوْمَ الْعَسْرَةِ) اى
 محمد هم كافرلر نى حسرت يعنى قيامت كونندن قورقت (اِذْ قُضِيَ الْاَمْرُ) شول وقتنه كافرلرگه حسرت
 بولور اش اوتالمش بولور يعنى كافرلرگه عذاب بران حكم قيلنور (وَهُمْ فِي عَقْلَةٍ) حالبوكم اول
 كافرلر دنياده عذابده غفلتده در (وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) اول كافرلر عذابغه ايمان كيترماسلر (اِنَّا نَحْنُ
 نَرُثُ الْاَرْضَ) درستلكده بيز بيزنى آلورمز (وَمَنْ عَلَيْهَا) دغى بيز اوزرنده بولغان جان ايلر بيزنى
 آلورمز (وَاللّٰيْنَا يُرْجَعُونَ) دغى بزرگه قايتارلمش بولور هر بر آدم (وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اِبْرٰهِيْمَ)
 اى محمد قرآنك ابراهيمنى ذكر قيل⁴⁰ (اِنَّهٗ كَانَ صٰدِقًا) درستلكده اول ابراهيم راست لئغه يابشوچى بولدى
 (نَبِيًّا) پيغمبر بولدى (اِذْ قَالَ) شول وقتنه ابراهيم ايندى (لٰاِبِيهٖ) اوزى نك آتاسنه (يَا اَبَتِ
 اِىْ اَتَاَمٍ)⁴¹ (لِمَ تَعْبُدُ) نى ايچون عبادت قيلاسن (مَا لَآ اَسْمِعُ وَلَا يَسْمَعُ) اشتماى تورغان هم كورمى تورغان
 نرسه كه (وَلَا يَغْنَىٰ عَنْكَ شَيْئًا) دغى اوزننن هيچ نرسه نى يبارمى تورغان نرسه كه يعنى حالكنى بلدى
 تورغان ذكرننى اشئمى تورغان يالباروننى كورمى تورغان هم فائده قىلا آلمى وضررنى يباره آلمى
 تورغان نرسه كه نى ايچون عبادت قيلاسن (يَا اَبَتِ) اى آتام (اِنِّى) درستلكده مين (قَدْ جِئْتَنِىْ مِنْ
 الْعِلْمِ) تحقيق علم دن كيلدى ميكا (مَا لَمْ يَأْتِكَ) سيكا كيلماگان نرسه يعنى سين بلماگان نرسه نى

مین بلم (فَاتَّبَعْنِي) بس میکا ایار (أَهْكَ صِرَاطًا سَوِيًّا) سینی توغری بولغه کوندرین یعنی سینا
 توغری بولغه کوندره تورغان سبیلر نی کورساترین (یا اَبْتَ لَاتَعْبُدَ الشَّيْطَانَ) ای آتام شیطانغه عبادت
 قیلمه (اِنَّ الشَّيْطَانَ) درستلکه شیطان (کَانَ الْمُرْحَمُونَ عَصِيًّا) اللهغه گناه قیلوچی و بوی صونماوچی
 بولدی بس عاصیغه عبادت قیلوچی عاصی بولا (یا اِبْتَ اِنِّي اَخَافُ) ای آتام درستلکه مین
 قورقامن (اِنَّ يَمَسُّكَ عَذَابُ مِنَ الرَّحْمٰنِ) سینی اللهدان بولغان عذاب ننگ توتوندان (فَتَكُونُ لِلشَّيْطَانِ
 وَلِيًّا) بس اگر اللهدان عذاب توتسه لعنته شیطانغه یاقرن بولورسن (قَالَ اَرَاغِبُ اَنْتَ عَنْ آلِهَتِي
 يَا اِبْرَاهِيْمُ) آتاسی آزر ایتدی ای ابراهیم سین منم معبودلر من (صنم لردن) یوز دوندره سنمی
 (لَمَنْ لَمْ تَنْتَهَ لِارْحَمٰنِكَ) اگر معبودلرم حقنه اشکی سوزلر کنن طیلاماساڭ سینی سوگو و خورلاو برلن
 تلم برلن آطار من یا که اولگانکا قدر طاش برلن آطار من (وَاَهْجُرْنِي مَلِيًّا) بس صاقلان سین
 مینن هم اوزون زمان مینی قوی یا که منم یانمندان کیتب تور (قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ) ابراهیم عه ایتدی
 ای آتام سینک اوزرکا سلامتک بولسون (سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي) سینک ایچون ربمن یارلقاماق
 استارمن یعنی ایمان کیتروگه و توبه قیلوغه اللهنگ توفیق بیروینی صورارمن (اِنَّهٗ) درستلکه
 ربم (کَانَ بِيْ حَفِيًّا) میکا بیک ایزگولک و شفقت قیلوچی بولدی (وَاَعْتَزُّ لَكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ)
 و مین سزدن هم سزنگ اللهدان باشقه عبادت قیلغان نرسه لر کزدن آبرولورمن (وَاَدْعُوْا رَبِّيْ) دخی
 یالغز ربمه عبادت قیلورمن (عَسَى اَنْ لَّا اَكُوْنَ) بولماسزلغمنی امید ایتارمن (بِمُعَاوَرَتِيْ) ربمه
 عبادت قیلوم سبیلی (شَقِيًّا) یاوز و امیدسز نفا که سز صنم لرگه عبادت قیلوگز سبیلی یاوز و امیدسز
 بولمگز (فَلَمَّا اَعْتَزَلْتَهُمْ) بس ابراهیم آتاسندان هم قومندن آبرولغان زمانه (وَمَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ)
 دخی آتاسینگ هم قومینگ اللهغه باشقه عبادت قیلغان نرسه لر نسن (صنم لر نسن) آبرولغان زمانه
 یعنی شامغه هجرت قیلغانی زمانه (وَهَبْنَا لَهُ اسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ) ابراهیم گه اسحاقنی هم یعقوبنی هبه
 قیلدی ابراهیم عه شامغه بارورغه چقغاج اول حران گه کیلی آتسه حضرت ساره نی جفت لندی
 آندان اسحاق عه دنیاغه کیلی اسحاق عه صلبنن یعقوب عه دنیاغه کیلی دیگانلر (وَكَلَّمَا
 جَعَلْنَا نَبِيًّا) دخی اسحاق برلن یعقوبدان هر برسنی پیغمبر قیلدی یا که هر اوچاوینی پیغمبر قیلدی
 (وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمٰتِنَا) دخی بو اوچسینه رحمتزدن یعنی پیغمبرلک، ماللار و بالالار هبه قیلدی
 (وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا) دخی بو اوچسی ایچون کورکام ثناتی هر دینه بیوک قیلدی بو اوچسی
 برلن هر دین اهلی افتخار ایتار هم بلارغه کورکام ثنا ایتورلر (وَاذْكُرْ فِی الْکِتٰبِ مُوسٰی) ای محمد
 قرآنه موسی نی بیان قیل (اِنَّهٗ كَانَ مُخْلِصًا) درستلکه اول موسی عبادتنه شرکن ور یادان صافی قیلنمش
 بولدی یعنی عبادتنی محض الله ایچونکنه قیلدی (وَكَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا) دخی خلقغه دین ایراتر ایچون الله تعالی
 طرفندن بیارلش ایلچی هم پیغمبر بولدی (وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْاَيْمَنِ) دخی بزموسیغه طور طاعینک
 اولک یاغندان ندا قیلدی (وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا) دخی بزمناجات قیلغان حاله موسی نی اوزمرگه یاقرن

قیلدی یعنی سوزمزی اشتدرو برلن شرافتلك (وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا) دخی موسی غه
 رحمتهدن قرداشی هاروننی پیغمبر بولغانی حالده هبه قیلدی (وَأَذْكَرَ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ) وای
 محمد قرآنده اسماعیل (عم) نی ذکر قیل (أَنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ) درستلكده اسماعیل (عم) راست
 وعدهلی بولدی نتاكه آتاسی نكی بوغازلاوینه صبر قیلو برلن وعده قیلدی هم وعدهسنه وفا قیلدی
 (وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا) دخی اسماعیل (عم) الله تعالی نكی خلق غه دین ایراتر ایچون مبارگان ایلجسی هم
 پیغمبر بولدی * بیضاوی ایاس «بو آیت رسول نكی صاحب شریعت بولوی لازم توگل ایکان لك كه
 دلالت قیلا چونكه ابراهیم عم نكی بالالاری ابراهیم عم دیننه شریعتده بولدیلاردی (وَكَانَ يَأْتُرُ أَهْلَهُ)
 دخی اسماعیل (عم) اهلنه بیورر بولدی (بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ) نماز هم زکوة برلن (وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ
 مَرْضِيًّا) دخی اسماعیل ریبسی حضرتده سوزلری واشلری توغری بولدقندان راضی بولنمش بولدی
 (وَأَذْكَرَ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ) دخی ای محمد قرآنده ادريس (عم) نی ذکر قیل اسمی اخنوخ ادريس
 دیو آطالوی کوب درس ایتموی ایچون هم الله تعالی ادريس عم گه اون صحیفه ایندرگان قلم ایله
 اول یازویازغان هم حساب ونجوم علمنه اول قاراغان ادريس عم دیگانلر (أَنَّهُ كَانَ صَادِقًا نَبِيًّا) درستلكده
 ادريس (عم) راست لغه لازم بولوی هم پیغمبر بولدی (وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا) دخی بز ادريسنی
 بلند اورنغه (پیغمبر لك شرافتنه هم الله حضور نكی قریت شرافتنه) کوتاردك بعضیلار اوجماخ قه بعضیلار
 آلتوچی بعضیلار دورتنچی قات كوك كه کوتارلدی دیگانلر (أُولَئِكَ) بوذکر قیلنغان پیغمبرلر
 (الَّذِينَ) شوندا این آدملردر (أَنعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) الله تعالی آلاغه انعام قیلدی یعنی دنیاوی و اخروی
 نعمتلر برلن انعام قیلدی (مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ) آدم عم بالالارندان بولغان پیغمبرلردن بولغوی
 اول الله تعالی انعام قیلغان آدملر (وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَع نُوحٍ) دخی نوح برلن برگه کیمه یوکلان آدملرنكی
 بالالارندان بولغوی چونكه ابراهیم عم نوح اوغلی سام نكی نسلندن اما ادريس عم موندان مستثنی
 (وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ) دخی ابراهیم نكی بالالارندان بولغوی اسماعیل هم اسحاق هم یعقوب (عم) کبی
 (وَأِسْرَائِيلَ) دخی یعقوب بالالارندان بولغوی یعقوب عم نسلندن موسی هم هارون زکریا دخی
 یحیی هم عیسی (عم) کبی لر (وَمِمَّنْ هَدَيْنَا) دخی بز حلق غه کوندرگان آدملر جمله سنن بولغوی
 (وَأَجْتَبَيْنَا) دخی بز پیغمبر لك ایچون اختیار قیلغان آدملر جمله سنن بولغوی یعنی الله تعالی نكی
 دنیاوی و اخروی بولغان نعمتلر برلن انعام قیلغان آدملری شولاردر (إِذْ أَنْتَلَى عَلَيْهِمْ آيَاتِ الرَّحْمَنِ)
 هر قیچان بو آدملر اوزرینه الله نكی آیتلری او قلمش بولسه (خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ)
 قیلغانلاری و یغلانلاری حالده یغلورلار یعنی الله نكی آیتلرینی اشتکانده سزده شولای بولوگز
 معناسنه شونك ایچوندر رسول الله «أَتْلُوا الْقُرْآنَ وَأَبْكُوا فَإِنَّ لَمْ تَبْكُوا فَتَبَاكُؤًا» دیگان یعنی قرآن او قوئورده
 یغلاگز اگر اختیار ایله یغلارغه کوچکرتمه ساهه کوچله نب یغلاگز یعنی کولکگزنی چکرتگره توروشکز

(فَخَلَّفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفًا) بس اول پیغمبر لر سوکنندان یاوز قوم کیلدی (اَضَاعُوا الصَّلَاةَ) آلاز نمازنی ضائع قیلدیلار یعنی بتونلای قالدر دیلار یا که وقتنن کیچکنردیلر (وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ) دخی نفس آرزولارینه ایاردیلر خمر اچو وگناهارغه چومو هم آناباشقه آتابر بولغان قزنگ نکاحنی حلال گه صایو کبی (فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا) بس بویاوز قوم تیز یاوزلقغه بولقورلار یا که « غی » دن جهنم ده گی برچقره مراد دیگان لر (الا مگر یاوزلقغه بولقما سلاز (مَنْ تَابَ وَآمَنَ) بواشلرننن توبه ایتمک آدم لر هم ایمان کیترگان آدم لر (وَعَمَلُ صَالِحًا) دخی ایزگو عمل قیلغان آدم لر (فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ) بس بوصفتهه بولغان آدم لر اوجماخقه کر لر (وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا) دخی هیچ نرسه ظلم قیلما سلاز یعنی عمل لر نیلک جز آسننن هیچ نرسه کیمتلما س (جَنَاتُ عَدْنٍ) عدن اوجماخلارینه کر لر (الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ) شوندا این عدن اوجماخلاری در الله تعالی قملارینه اول اوجماخلارنی وعده قیلدی (بِالْغَيْبِ) اوجماخ آلاز یا که آلاز اوجماخ دن غائب بولغان لاری حالک یا که غائب که ایمان کینرولری سببلی (اِنَّهُ) درستلک الله تعالی (كَانَ وَعْدًا مَّتِيًّا) اول الله نلک وعده سی (اوجماخ) اهلنه کیلوچی بولدی (لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا) اوجماخ اهللری اوجماخه فائز سوز اشماسلر (الْاَسْلَامًا) مگر عیب دن سلامت بولغان سوزنی گنه اشمور لر یا که فرشته لردن سلام بولور یا که بعضی نه بعضسننن سلام بولور شونی اشمور لر (وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا) دخی اوجماخ اهللرینه اوجماخه رزقلاری بولور (بَكْرَةً وَعَشِيًّا) ایرته ده هم کیچه یعنی دنیاداغی عاده که بنایا که بوسوز دن دوام مراد (تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي) بوصفتلی اوجماخنی (نُورُثُ مِنْ عِبَادِنَا) قملارمزدان بیررمز (مَنْ كَانَ تَقِيًّا) کفردن وگناهاردان صاقلانوچی بولغان کشی گه قریشلر بر وقتنه اصحاب کعفی قصه سنی هم ذوالقرنین قصه سنی روحنی رسول الله دان صورادیلار رسول الله جواب بیررگه قادر بولمادی الله دان وحی کیلونی کندی هم وحی بر نیچه کونلر کیچکی بعضیلار اون بش کون بعضیلار قرق کون کیچکی دیگانلر مشرکلر رسی محمدنی تاشلادی هم محمد که آچولاندی دیدیلر شول حقه الله تعالی ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (وَمَا نُنزِلُ الْاَبَاءَ مِنْ رَبِّكَ) اینمه مز بز مگر ربکنلک امری برلن اینه رمز یعنی بزنگ وقتنا بعد وقت اینومز ربکنلک امری برلندر بو آیت جبرائیل هم سوزننن حکایت (لَهُمَا بَيْنَ اَيْدِينَا) اول ربک ایچوندر بزنگ آلامز ده بولغان نرسه نی (وَمَا خَلَقْنَا) دخی بزنگ آلامز ده بولغان نرسه مز (وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ) دخی آلامز برلن آلامز آراسنه بولغان نرسه یعنی حاضر حالک بولغان اوروونلارمز ووقت لارمز یعنی برادرننن ایکنچی اوروونغه کوچومز هم بروقت اینب بروقت اینماومز البته الله نلک امری وتلاوی بوینچه در (وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا) دخی ای محمد سینلک ربک سیننی اونوتوچی (قویوچی) بولمادی یعنی منم اینمه وم هیچ نرسه دن توکل مگر ربکنلک امر قیلماوندان (رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ) سینلک ربک کولرنگ و بیلرنگ ربسی در (وَمَا بَيْنَهُمَا) دخی کولر برلن بیلرلر آراسنه بولغان نرسه لرنگ ربسی در بس شولای بولسه البته اونوتو صفتی ممتنع بولادر الله ده (فَأَعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ) بس ای محمد ربکا

عبادت قیل هم ربكُنْكَ عبادتی نَكْ آغرلقلارینه صبر قیل وحی نَكْ كیچكگوی ومشركلرنكْ خورلاوی سببلی كوكلكك تشویش لئمه سن (هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا) ربكْ ایچون باشقه الله اسمی برلن آطالمش بولوغه مستحق بولغان ذاتنی بلهسونمی البته یوق بس ربكُنْكَ مئلی بولماونی هم ربكُنْ باشقه نَكْ عبادت كه مستحق بولماوی ثابت بولسه البته ربكُنْكَ امرینه امتثال قیلودن هم ربكُنْكَ عبادتی برلن مشغول بولودن هم عبادت آغرلقلارینه صبر قیلودن چاره یوق (وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ) دخی آدم ایتور یعنی کافر آدم (ائذا ماتت) ایا هر قیچان مین اولسه م (لَسَوْفَ أَخْرَجُ حَيًّا) بیردن ترك بولغان حالده چغارلمش بولورمن مو دیو (اَوْلَايَتُكَ الْإِنْسَانُ) ایا آدم ایسنه تشرماسمی (اَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ) درستلكه بز آدمنی مونن الك یاراتیق (وَلَمْ يَكُ شَيْئًا) حالبوكم آدم هیچ بارنرسه بولمادی بلكه صرف عدم ایدی (فَوَرَبِّكَ لَنَعْشُرَنَّهَمْ) بس ای محمد ربكْ برلن قسم ایتهب ایتهمن بعثنی انكار ایتوچیلارنی قوبارورمز (وَالشَّيَاطِينِ) شیطان لر برلن برگه (ثُمَّ لَنَعْضُرَنَّهَمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ) مونكْ صوكنده همه سنی جهنم تیراسنده حاضر قیلورمز (جَنِّيًّا) تزلری اوزرینه چوككازلری حالده (ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ) مونكْ صوكنده هر بر دین ایاسی فرقه دن صورورمز (چغارورمز) (اَيُّهَمْ اَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا) بو فرقه لردن قایوسی اللهغه باطرچیلیق وگناه قیلو یوزنمن قاطیراقدر شونن صوگ بوصفتده غی فرقه نی اوطقه تاشلارمز بو آیتده اشارت بار اللهكْ اهل عصیانان کوبسنی عفو قیلوبینه اگر آیت کفارگه خاص بولماسه (ثُمَّ لَنَعْنَنَّهَمْ) مونكْ صوكنده بز بلسگوچیراكهز (بِاللَّذِينَ) شول آدملارنی (هُمْ اَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا) اول آدملر جهنم گه کرو یوزنمن حقلیراقدر یعنی چغارلغان فرقه لردن قایوسی جهنم گه کررگه تیوشلی بز آنی بله مز (وَاَنْ مِّنْكُمْ) ویزدن هیچ كم یوقدر (الْاَوَارِدْهَا) مگر بولدی ایسه جهنم گه کروچیدر یا كه حاضر بولوچیدر (كَانْ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا) هر بر آدمكْ جهنم گه کروی یا كه حضوری ربكز اوزرنده حكم قیلنغان واجب وثابت بولغان نرسه بولدی بو آیتده خطاب کافرلرگه بولسه « وُرُوْدُ، دُخُوْلُ » معناسنده بولا اگر خطاب مؤمنلر برلن کافرلردن اعم بولسه ورود دخول معناسنده بولورغده یاری چونكه حضرت جابر ایته بو آیتدن رسول الله دن صورادقمده رسول الله ایندی ورود دخول معناسنده هیچ بر ایزگو ویاوز کشی تموغغه كرمی قالماس لسکن ایزگولرگه تموغ صالحون بولور آلارنی یاندرماس و سلامت توتار یادرلارنی یاندردیعی هم ورود حضور معناسنده بولورغده یاری مؤمنلرده جهنم تیراسنده حاضر بولورلار لسکن كرماسلر (كشاف) امام زاهدی بو آیت نكْ نزول سببنده بو طریق ذکر ایته الله تعالی نكْ جهنم هر آدمكْ وعده قیلنغان اورنی دیگان آیتی اینگچ رسول الله هم حضرت عائشه و حضرت فاطمه هم ابو بكر عمر علی سلمی هر قایوسی یغلادیلار شونن صوگ ذكر قیلنغان آیت اینگچ ینده ده حسرتلری آرتدی شونان صوگ الله تعالی منقیلرنی جهنم دن قنقارونی بیان قیلوب ذكر قیلناچق آیتنی اینسردی بو آیت دلالت قیلادر صراط دن اوتونكْ حق بولوبینه چونكه آدملرنكْ جهنم گه کیلوی صراطقه کیلو سببلی بولا چونكه صراط جهنم استنده تارتلغان بر کوپر

واول صراطنك استی اوجماخ و آستی جهنم مؤمن بولغان آدم صراطدان قتلوب صراطنك استنده
 بولغان اوجماخه كور كافر بولغان آدم صراطدان اوتا آلمای آستنده بولغان جهنم كه تشر (النفوسرات
 الاحمدیه) (ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا) مونك صوكنده كفرن صاقلانغان آدملرنی جهنم دن قفقارمز (وَنَزَّلُ
 الظَّالِمِينَ فِيهَا جُنْيًا) وكفر سبیلی اوزلرینه ظلم قیلغان آدملرنی جهنم ده تزلرینه چوكان لری حاله
 قالدرمز (وَإِذَا تَنَزَّلَتْ عَلَيَّمْ آيَاتُنَا) وهر قیچان مؤمنلر وكافرلر اوزرینه آینلرمز اوقلسه (بَيِّنَاتٍ)
 ظاهر بولغان لاری حاله اول آیتلر (قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) كافر بولغان آدملر ایندی (لِلَّذِينَ آمَنُوا)
 ایمان کیترگان آدملرگه (أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا) مسلمان لاردان وكافرلردن بولغان ایکی فرقه نك
 قایوسی مرتبه یوزندن ایزگورا كدر (وَأَحْسَنُ نَدْبًا) وقایوسی مجلس و جمعیت یوزندن كوركام را كدر
 دیو یعنی كافرلر غایت نادانلقلارندان دنیاده اوزلرینه بیرلرگان الشلری برلن آخرته ده هاللربنك
 كوركام بولوینه استلال قیلوب ماقتانشیلار (وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ) بو مکه كافرلردن الك
 بولغان زمان اهلندن كویسنی هلاك ایندك (هُمْ أَحْسَنُ أَثَانًا وَرَثَانًا) بز هلاك قیلغان قوم مکه كافرلردن
 مال و متاع یوزندن هم كورو (قاراد) یوزندن كوركام را كلر آیدسی یعنی ماللاری و متاعلری هم
 صورتلری كوركام راك ایسی (قُلْ) ایت سین ای محمد هم كافرلرگه (مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ) كدر آزغونلغه
 بولسه (فَلْيَمْدُدْهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا) بس اول كشیگه الله تعالی استدرج ایچون اوزون عمر برلن مهلت
 بیرو برلن مهلت بیرو (حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ) اوزلرینه وعده قیلنغان نرسه فی كورگانلرینه قدر
 (أَمَّا الْعَذَابُ وَأَمَّا السَّاعَةُ) یا که عذابنی یا که قیامتنی كورگانلرینه قدر (فَسَيَعْلَمُونَ) بس تیز بلورلر
 اول كافرلر (مَنْ هُوَ شَرُّكُمْ) اوروون یوزندن یاوزراق بولغان آدم كم ایدكنی یعنی مسلمانلاری یا که
 كافرلری اوروون یوزندن یاوزراق شونی تیز بلورلر (وَأَضَعُ جُنْدًا) دخی عسکرلر و یاردچیلر یوزندن
 كم ضعیفراك شونی تیز بلورلر (وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا) دخی حلقغه كونلرگان آدملرگه آرتدر الله
 (هُدًى) حلقغه كوندرونی (وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ) دخی منگو قالدغوی ایزگو عمللر مكتب و مدرسه لر
 ووقفلار قالدرو کبی بعضیلار بيش وقت نماز مراد یا که «سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر»
 دیگان سوز مراد دیگانلر (خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا) همیشه قالدغوی ایزگو عمللر حضورك ثواب یوزندن
 ایزگورا كدر (وَخَيْرٌ مَرَادًا) دخی قایتاچاق اور بن بولو یوزندن ایزگورا كدر (أَقْرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ) ای محمد
 شوندا این آدم نك قصه سننن خبر بیر (كَفَرَبِ آيَاتِنَا) اول آدم بز نك آینلرمزنی انكار ایندی (وَقَالَ)
 دخی ایندی (لَا تُؤْتِينَ مَا لَوْلَا) قبردن قوبارلغان حاله مال هم بالابیررم دیو بو آیت وائل اوغلی
 عاص حقنه ایندی خباب اسملی صحابه نك عاص ده آلاچاغی بار ایسی شونی بروقتن صورارغه
 كردی عاص ایندی محمد (صلعم) نك پیغمبرلكنه كافر بولساك بیرومن دیدی وائل اوغلی عاص که
 خباب ایندی والله منم محمدنی انكار قیلو احتمال بوق ترك حالنه ده هم اولساچده هم سین قبردن
 قوبارلغاچده دیوعاص ایندی آلائی بولسه میسن قبردن قوبارلغاچ کیلورسون منم اول وقت مالوم ده

بالامه بولور شول وقت سيكنا بيرر من ديدى (اَطَّلَعَ الْغَيْبِ) عاص غيب گه تشنديمو (اَمْ اَتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
 عَهْدًا) ياكه الله حضورنه عهد توتديمو يعنى غيبنى بلگوجى الله دن عهد آلديمو (كَلَّا) طيبلسون
 بوفكرنمن البته بوفكرى خطا در (سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ) اول عاص نك ايتنكان نرسه سنى يازارمز
 (وَنُمَلِّهُمُ مِنَ الْعَذَابِ مَا نَدَى) دضى اول عاص قه عذاب دن آرتدورمز يعنى عذاب استنه عذاب آرتدورمز
 (وَنُرِثُهُ مَا يَقُولُ) دضى عاص نك ايتنكان نرسه سنى (مالونى وبالاسنى) آلورمز اوزى اولگياج (وَيَأْتِينَا
 فَرْدًا) دضى قيامت كوننه بزنگ حضورمزه مالسز وبالاسز يالغز بولغانى حاله كيلور (وَاتَّخَذُوا
 مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً) دضى مکه کافرلى الله دان باشقه معبودلر توتديلار (لِيَكُونُوا لَهُمْ عَزًّا) اول معبودلرى
 الله حضورنه اوزلرينه شفاعت قيلورچيلار بولسون ايچون (كَلَّا) اول معبودلرنك الله حضورنه شفاعتچى
 بولو احتمالى بوق (سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ) اول معبودلر کافرلرنك عبادتلرينى البته انكار قيلورلار
 (وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا) دضى اول کافرلرگه معبودلرى دشمن بولورلار (اَلَمْ تَرَ) بلما دكمى سين اى
 محمد (هم) (اِنَّا ارسلنا الشياطين) درسنلكه بز شيطان لارنى يباردك ايركلى قيلمق (عَلَى الْكٰفِرِينَ)
 کافرلر اوزرينه (تَوَّزَّهُمْ اَزًّا) اول شيطان لار کافرلرنى گناه قيلوغه غرورلاندرماق وقوزغاتمق برلن
 غرورلاندرورلاروقوزغاتورلار (فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ) بس کافرلر اوزرينه عذاب اينونى استاو برلن
 آشقما (اِنَّمَا نَعِدُّهُمْ عِدًّا) آخچى کافرلرنى هلاك ايتونك كونلرينى صاناماق برلن صانارمز يعنى
 کافرلرنى هلاك قيلوربرلن آشقما آلارنك هلاك بولوى ايچون صانالمش كونلر صولولارغنه قالدى (يَوْمَ
 نَعْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ) اى محمد شول كوننى ذكر قيل اول كونه كفرن وگناهلاردن صاقلانوجيلارنى
 رحمت قيلوچى ربلرينه جيارمز (وَفَدًّا) آطلانغان لارى حاله (وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ) دضى کافرلرنى سررمز
 الى جهنم (جهنم گه (وردًا) صوصاغان لارى حاله (لَأَيْمَلَأُكُونَ الشَّفَاعَةَ) بندهلر شفاعتنى ملك لنماسلر
 (اَلَا مَنْ اَتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا) مگر الله حضورنده ايمان وايزگو عمل سببلى عهد توتقان آدملرگنه
 شفاعتنى مالك بولورلار (وَقَالُوا اَتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا) دضى يهودلرهم نصارالارالله بالاتوتدى ديديلر
 يهودلر عزيز همى نصارالار عيسى همى الله نك اوغلى ديديلر (لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا اَدًّا) اى يهودلر
 ونصارالار تحقيق سز الوغ قباحت سوز برلن كيلدكز (تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ) بوقباحت سوزنك
 الوغلقندان كوكلر يارلورغه ياقن بولور (وَتَنشَقُّ الْأَرْضُ) دضى بوسوزنك الوغلقندان بيريارلور
 (وَتَخْرُ الْجِبَالُ هُدًّا) دضى تاغلار كيساك كيساك بولوب صنبتشار يعنى الله بالا توتدى ديگان سوز
 شونداين الوغ قباحت سوزگه اگر بوسوزنى مادى بولغان صورت برلن صورتلندرلسه بوسوزگه ذكر قيلنغان
 الوغ جسملر طاقت توتا آلماي تارالورلار ايدى (اِنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَنِ وَاَدًّا) كوكلر وييرلر يارلورغه
 وتاغلار كيساك كيساك بولوب تارالورغه ياقن بولورلار کافرلرنك اللهغه بالا اندهولرى ايچون
 (وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ) والله نك حالنه مناسب بولماس (اِنْ يَتَّخَذُ وَاَدًّا) بالاتوتماق (اِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ)

کوکرده بولغان عقل ایاسی ذاتلرنیڭ هیچ برسی توگلدر (وَالْأَرْضِ) دخی بیرلرده بولغان عقل ایاسی ذاتلرنیڭ هیچ برسی توگلدر (الْأَآیِ الرَّحْمٰنِ عِبَادًا) مگر قیامت کوننده ذلیل قل بولوب الله نئی حضورینه کیلگوجیدر (لَقَدْ أَحْصَاهُمْ) تحقیق هر بر مخلوقنی الله تعالی علمی وقدرتی برلن احاطه قیلدی (وَعِنْدَهُمْ عَدَا) دخی هر بر مخلوقنی ساناماق برلن سانادی یعنی اوزلرینی وصولولارونی واشلرینی سانادی (وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا) ومخلوقلرنیڭ هر برسی قیامت کوننده الله حضورینه بالغزبولغان حالده کیلگوجیدر (اِنَّ الْاٰنِبِيْنَ) درستلکده شونداين آدملر (آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ایمان کیتردیلر وایزگو عمللر قیلدیلار (سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمٰنُ وِدًا) الله تعالی اول آدملر ایچون دوستلق قیلور یعنی اول آدم لرنیڭ کوئلرنده دوستلقنی خلق قیلور (فَاَنَّمَا يَسِّرُنَا بِلِسَانِكَ) بودر باشقه توگلدر ای محمد قرآنی سیننیڭ تلنی (عرب تلنی) برلن ایندروسبیلی جیکل قیلدی (لِنُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِيْنَ) قرآن برلن کفردن صاقلانغان آدملرگه سیونچ بیروڭ ایچون (وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لِّلَّذِيْنَ) دخی قرآن برلن باطللق برلن قچقر شوچیلارنی قورقنوڭ ایچون (وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ) مکه کافرلرنین بوکون بولغان زمان اهلندن کوبسنی هلاک قیلدی (هَلْ تَحْسَبُ مِنْهُمْ مِّنْ اَحَدٍ) ایبالاردان برسنی بله سونمی (اَوْتَسْمِعُ لَهُمْ رِكْزًا) یاکه آلرنیڭ یاشرن تاوشلارنی اشته سونمی البته یوق بس آلرنی هلاک ایتومز کی مکه کافرلرینده شولای هلاک قیلورمز مریم سوره سی نئی ترجمه سی بتدی

یکرمنچی سوره (طه) سوره سی مکه ده ایننگان یوزده اوتوزبش آیت

بند ————— الله الرحمن الرحيم

(طه) بوسوزندن مرادیننی الله تعالی اوزی گنه بلور یا که (طه) ای ایرمعناسنه یا که رسول الله غه امر یعنی ای ایکی آباغلق ایله بیرگه باص معناسنه چونکه رسول الله تهجد نمازنده بر آباغنه غه باصب اوقی ایکان (مَا نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ) ای محمد (عه) سیننیڭ اوزرگا قرآنی ایندرا مادک (لِنَشْفِيْ) سیننیڭ مشقتلنوڭ ایچون یعنی قریش لرنیڭ کفرینه آرتوق قایغرو برلن مشقتلنوڭ ایچون چونکه سینکا واجب بولغان نرسه ایرشدر وگنه یا که آرتوق ریاضت برلن یا که تون بویینی اویاغ تور و برلن مشقتلنوڭ ایچون (الْاَتَذَكَّرَ لِمَنْ يَّخْشَى) لکن کوئلنده قورقوبولغان آدمنی وعظ قیلو ایچون ایندردک (تَنْزِيْلًا) ایندردک برلن ایندردکی اول قرآنی (مِّنْ خَلْقِ الْاَرْضِ) بیبرلرنی باراطقان ذات (الله) دن (وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى) دخی بلند کوکلرنی باراطقان ذاتن (الرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى) بدن عالم گه رحمت قیلوچی الله عرش اوزرینه غالب بولدی (لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ) اول الله ایچوندر کوکلرده بولغان نرسه لر (وَمَا فِي الْاَرْضِ) دخی بیبرلرده بولغان نرسه لر (وَمَا بَيْنَهُمَا) دخی کوکلر برلن بیبرلر آراسنه بولغان نرسه لر (وَمَاتَعَتِ الشَّرَى) دخی بیبر آستنه بولغان نرسه لر (وَاَنْ تَجْهَرُ بِالْقَوْلِ) ای محمد اگر ذکرده یا که دعاده سوزنی قچقر و ب ایتساک الله سیننیڭ قچقر و گندان موکسز (فَاِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَاخْفَى) بس درستلکده

الله ياشرن سوزنيده هم ياشرن سوزدانده ياشرن نراك بولغان سوزني ده بلور (الله) هربر كوركام صفنتي جيغان ذات (لأله الأهو) هيچ معبود بالحق يوقدر مگر اول الله غنه در (لله الأسماء الحسنى) اول الله ايچون كوركام اسمار باردر (وهل أتاك حديث موسى) اي محمد (عمه) تحقيق سيكا موسى نك سوزي (خبري) كيلمي (اذ رأى ناراً) اوط (نور) كورگان وقتلغى سوزي (خبري) حضرت موسى بروقتن شعيب عمه دان مدين دن مصرغه آناسنه زيارت قيلورغه بارورغه اذن صورادي هم خاتوني ايله مصرغه بارورغه چقدى «طوى» اسملى چقرتوغروسنه يتكاج خاتوني بالا تابدى بيك بورانلى قش كو نيك نك كيجي ايدى جمعه كيجي ايدى بولمان ده آداشدى شول وقت طورطاغى ياغندان براوط كوردى (فَقَالَ لَأَهْلَهُ امْكُتُوا) بس موسى عمه جماعتلرينه ايتدى سز شونده تور وگز (إِنِّي آنَسْتُ نَارًا) درستلكده مين اوط كوردم (لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ) شايد مين اول اوطدان سرگه اوط قابزوب كيلورم (أَوَأَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى) ياكه اوطياقتلغى اوزرنده توغرى يولغه كوندر وچيني (آدمى) تابارمن (فَلَمَّا أَتَاهَا) بس حضرت موسى اوط ياننه كيلگان زمانده (ياشل آغاچده يانن تور تورغان آق اوط بولغان) (نُودَى يَا مُوسَى) اي موسى ديو ندا قيلندى (إِنِّي أَنَا رَبُّكَ) درستلكده مين اي موسى سينك ربك من حضرت موسى غه ندا قيلنغاچ ندا قيلوچى كم ديدى الله تعالى مين ديو جواب بيردى حضرت موسى غه ابليس وسوسه قيلدى شايد ندا قيلوچى شيطاندر ديو حضرت موسى ايتدى ميكا ندا قيلوچى الله ايدكى مين بلمم چونكه مين بوندا نى هرجهتنن وهر اعضاء برلن اشنتم ديدى (فَأَخْلَعُ نَعْلَيْكَ) بس اي موسى ايكي باشماغكنى صال ياكه كوكلگنى اهل دن ومال دن بوش قيل اولگى معناغه قاراغانده الله تعالى نك حضرت موسى غه باشماق صالو برلن امر قيلوى تواضع وادب ايچون ياكه باشماغنده نجاست بولدى ايچون چونكه باشماغى ايلانماگان ايشاك تيرسندن ياصالغان بولغان (أَنْتَ بِالرَّوَادَى الْمُقَمَّسِ طُورَى) باشماغكنى شونك ايچون صال درستلكده سين اي موسى مبارك ياكه پاك بولغان (طوى) اسملى چقرده سن (وَأَنَا اخْتَرْتُكَ) وهين سيني بيغمه براك ايچون اختيار قيلدم (فَأَسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى) بس اوزگنا وحى قيلنغان نرسه نى ايشت (أَنْنَى أَنَا اللَّهُ) درستلكده مين هربر كوركام صفنتي جيغان وهر بر نقص صفندان پاك بولغان الله من (لَأَلَهُ إِلَّا أَنَا) هيچ معبود بالحق يوقدر مگر مينگنه من (فَاعْبُدْنِي) بس ميكاغنه عبادت قيل (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي) دخى ميني ذكر قيلوايچون نماز اوقو * ياكه نمازنى ايسكا تشرگانلكك ايچون نماز اوقو معناسنده بو معناغه بناء بو آيت نمازنى قضا قيلونك مشروع بولويته دليل بولا چونكه ايسكه تشرو اونتقان سوكنده بولا هم رسول الله نك «مَنْ نَامَ عَنْ صَلَاةٍ أَوْ نَسِيَهَا فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا» حديثى ده بو آيت كه موافق بولا حديث نك معناسى بركىش يوقلاب ياكه اونوتب نمازنى قالدرسه ايسنه تشكاج قضا قيلوب اوقوسون معناسنده مدارك صاحبي ايته بو آيت توحيد سوكنده ايلك الوغ فرض نماز بولوغه دلالت قىلا ديو (إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ) درستلكده قيامت شيكسر كيلوچيدر (أَكَادُ أَخْفِيهَا) قيامتنى آدملردن ياشرن

قىلوغە ياقن بولورمن قىامت نىڭ ياقنلىقى آدملىرىگە علامىلىرى بىرلىگىنە ظاھر بولور ياكە قىامتنى
 ياشرن قىلورنى تىلارمن (لَتَجْزَى كُلُّ نَفْسٍ) قىامت كىلور ھەر نىفسكە الشى بىرلىسون ايچون (بِمَاتَسَعَى)
 سى قىلغان نىرسەس بىرلىرىگە (فَلَا يَصُدُّنَكَ عَنْهَا) بس اى موسى قىامتنى تصدىق قىلوردان دوندرماسون
 سىنى (مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا) قىامتگە ايمان كىتىرماگان آدم (وَاتَّبَعَ هَوَاهُ) دىنى نىفس آرزوسىنە ايارگان
 آدم (فَتَرَدَى) بس قىامتنى تصدىق دان كافىرلىك دوندرور سىبىلى دونساڭ ھلاك بولورسن (وَمَا تَلَكَ
 بِيَمِينِكَ يَا مُوسَى) اى موسى اوڭ قولىگە بولغان ھالىدە بوئى نىرسە (قَالَ هِيَ عَصَايَ) حضرت موسى
 ايتتى اوڭ قولىگە بولغان نىرسە طاباغمدىر (أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا) اول طاباغم اوزرىنە طاباينورمن آروغان
 وقتىدە (وَأَهْسُ بِهَا عَلَى غَنَمِي) دىنى اول طاباغم بىرلىن قوبىلارومە آغاچ ياقراقلىرى تشرىمن
 (وَلِي فِيهَا مَرْبُوحٌ آخِرِي) ومنم ايچون اول طاباغمە باشقە حاجىتىلردە باردىر (حيوانلار قاولاؤوزوقلار بىلاؤ
 ھم طاباغمە كىيىم يابوب اوزىمنى اسسىلىكىن كولاگالو كىيىلر) حضرت موسى اللەنىڭ صوراوندىن
 مقصود طاباغنىڭ حىقىقىنى بىيان ھم طاباغمە بولغان فائىدەلرنى بىيان ايدىكىنى ھم قىلىقنىدىن طاباغنىڭ
 حىقىقىنىدە ھم فائىدەلرنىدە بىيان بىرلىن جواب بىردى (قَالَ أَلْقَاهَا يَا مُوسَى) اللە تعالى ايتتى اى موسى
 طاباغنىڭنى قولدىن تاشلايدىر (فَأَلْقَاهَا فَاذَاهَى حَيْةً تَسْعَى) بس حضرت موسى طاباغنى قولدىن تاشلايدى
 بس شول وقتىدوق طاباغ جىگىر يورى تورغان الوغ جىلان بولدى حضرت موسى طاباغنىڭ جىلانغە
 ايلنىب جىگىر بىردىنى تاشلايدىر (وَأَغَاچلارنى بىوتىقنى كورگاچ قورقىدى وقاچىدى (قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ)
 اللە تعالى ايتتى جىلاننى (طاباغنى) توت قورقمە (سَنُعِيْبُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَى) اول طاباغنى اولىكى
 صىفتىدە قايتارمىز دىر (وَأَضْمُ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ) وقولونى بىلاك آستىدە بولغان جانىكا قوش (تَخْرُجُ
 بِيَضًا) قولدىڭ عادىتىن طاش آق بولغان ھالىدە چىغار (مِنْ غَيْرِ سُوءٍ) آلاقى عىبىتىن باشقە يعنى قىياش
 ياقىلىقى كىيى صافى آق بولوب چىغار (آيَةٌ آخِرِي) ايكىنچى معجزە بولغان ھالىدە چىغار (لِنُرِيكَ
 مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى) بواشنى قىلىق سىڭا الوغ علامىلر مازدىن بعضىنى كورساتومز ايچون (أَذْهَبَ
 إِلَى فِرْعَوْنَ) اى موسى فرعونگە بار (أَنَّهُ طَغَى) درسىلىكە اول فرعون آزدى (قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي
 اللە تعالى حضرت موسى غە فرعوننى دعوت قىلورغە قوشقاچ اللەدان صوراب ايتتى اى رىب منم كوكورەگىنى
 راوشان قىل يعنى كوكولمىنى كىلگى قىل قاطىلىق لارغە چىدى تورغان قىل (وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي) واشىنى چىكىل
 قىل (وَأَحْلِلْ عُقْدَةَ مِنِّ لِسَانِي) وتلمىن صاقاولقنى چىش بىر وقتىدە فرعون حضرت موسىنى قولايىنە كوتاردى
 حضرت موسى فرعوننىڭ سقالىدىن توتىپ بولقنى فرعون آچولاندى حضرت موسىنى اوتىرگە امر قىلدى
 حضرت آسىيە ايتتى اول صىبى بالا ھىچ نىرسە بىلمى ياقوت بىرلىن اوپلى كومرنى آيورى دىدى
 شوندىن صوڭ حضرت موسى آلدىنە ياقوت بىرلىن اوپلى كومر كىتىردىلر حضرت موسى اوپلى كومرنى
 آلوب آغزىنە قابىدى شوندىن تىلنە ضرر قالىدى قولونىڭنىڭ آقلىغىدە شول سىبىدىن اولسە كرىك اللە تعالىنىڭ
 اى موسى صورايغان نىرسەڭ بىرلىدى دىگان سوزى بىرلىن تىلنىڭنىڭ سلامىلارنىدە استىلال قىلغانلار

بعضيلار حضرت موسى نىڭ حضرت هارون حَقْمَدَه اول مِينْدَن تَلْمَه فُصِيح رَاك دِيگان سوزى برلن
 سلامتله ماوينه بارغان لار لکن حضرت موسى تَلْمَه بولغان سَقَاوَلَه نىڭ بَدْوَن لاي بتوينى صورامادى بلکه
 سوزىنى كشى فوهم قیلورلق قدر آچق بولونى غنه صورادى دِيگان لَر نَدَاكَه ذکَر قیلناچق سوز شونى
 قوتلى (بِيضَاوَى) (بِقَهْوَرَا قَوْلَى) اگر تَلْمَه بولغان توین نى چیشساڭ خَلَق مَن سوزمى آڭلار لار ايدى
 (وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي) وَمِيكَ اِهْلَمِن وَزِير (يَارِدَجِي) قَيْل (هَارُونَ اَخِي) قَرْدَاش م هارون نى
 (اشُدْبَه اُزْرَى) آرقامنى قَرْدَاش م هارون برلن قوتلى قَيْل ياكه هارون برلن قوتلى قاطى قَيْل (وَاشْرِكُه
 فِي اَمْرِي) دَخِي قَرْدَاش م هارون نى اشمه اورطاق قَيْل (كَيْ نَسْبَعَكَ كَثِيرًا) سِيكَا كُوب تَسْبِيح ايتومز ايچون
 (وَنَذَرَكَ كَثِيرًا) وسينى كُوب ذکَر قیلومز ايچون (أَنْتَ كُنْتَ بِنَا بِصِيرًا) دَرَسَلَك سِين بَرَنى كُورگُوجى بولدىڭ
 (قَالَ) اللّٰهُ تَعَالَى ايتدى (قَدَاوَتِيَتْ سُوْلُكَ يَا مُوسَى) اى موسى تحقيق سِيكَا صوران نرسهڭ بېرلدى
 (وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى) وَتَحْقِيق بَرَسِيكَا ايكنجى مرتبه انعام قَيْلدى (اِذْ اَوْحَيْنَا اِلَى اُمِّكَ) شول
 وقتده انعام قَيْلدى سِينىڭ اَنَاڭا وحى قَيْلدى يعنى اَنَاڭنىڭ كوكلمنه الهام قَيْلدى (مَا يُوحَى) وحى
 برلن گنه بلنه تورغان نرسه نى (اَنْ اَقْدَ فِيْهِ فِى التَّابُوتِ) موسى نى تَابُوت كَه صَال (فَاَقْدَ فِيْهِ فِى الْيَمِّ) بس
 موسى نى تَابُوتى برلن نيل درياسنه صال (فَلْيُتِّعْ، الْيَمِّ بِالسَّاحِلِ) بس نيل درياسى اول موسى نى تَابُوتى
 برلن قريغه تاشلار (يَا اَخُدُّهُ عَمَّوْلَى وَعَمَّوْلَه) اول تَابُوتى ميكا هم موسى نىڭ اوزينه دشمان بولغان كشى
 (فِرْعَوْنَ) آلوردى واللّه تعالى شول طريق حضرت موسى نىڭ اَنَاسَنَه وحى قَيْلغاچ اَنَاسى تَابُوت ياصاب
 تَابُوت كَه مامق توشادى حضرت موسى نى تَابُوت كَه صالوب تَابُوتى يابوب نيل درياسنه تاشلادى نيل
 درياسندن بر بيلغه فرعون نىڭ باقچه سنه آغب كره درايى هم تَابُوت آغوب باروب فرعون نىڭ باقچه سنه
 كردى فرعون برلن حضرت آسيه باقچه ده اوترالار ايدى بو تَابُوتى كُورگاچ فرعون صودان چغارورده
 قوشدى تَابُوتى چغارديلار و آچديلار ايچندن بيك كُوركام يوزلى صبه بالا چقىدى فرعون نىڭ كوكلمنه
 اللّه تعالى بالانى سوكلى كُورساتدى (وَالْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي) دَخِي سِينىڭ اوزرگا اوز طرفمدن اول
 دشمان غه محبتنى تاشلادم شونىڭ ايچون فرعون سينى ياراتدى (وَلَتُصْنَعَنَّ عَلَى عَيْنِي) اول دشمان نىڭ
 كوكلمنه سِيكَا محبتنى تاشلادق مَن حضورمده سينى تربييه قَيْلسون وسِيكَا ايز كوكلك قَيْلسون ايچون
 (اِذْ) شول وقتده اول دشمان نىڭ كوكلمنه سِيكَا محبتنى تاشلادق (تَمَشَى اَخْتُكَ) سِينىڭ قز قَرْدَاشىڭ
 مريم يرر بولدى (فَتَقُولُ) بس ايتور بولدى (هَلْ اَدَلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهَ) اياسزنى بو بالانى تربييه
 قَيْلوچيغه ايرشدريممو يعنى بو بالانى ايمزرگه سزگه برخاتون تَابُوت بېرريممو ديو فرعونلر حضرت
 موسى نى تَابُوتىن آلفاندىن صوڭ حضرت موسى هيچ خاتون نىڭ سوتنى ايممادى شونىڭ صوڭىدىن حضرت
 موسى نىڭ قز قَرْدَاشى مريم فرعون گه باروب سوت اَنَاسنى تَابُوت بېررگه وعده قَيْلدى هم حضرت
 موسى نىڭ اوز اَنَاسنى كيتردى بالا شول ساعت ايمه باشلادى (فَرَجَعْنَاكَ اِلَى اُمِّكَ) بس اى مرسى
 بَرَسِينى اَنَاڭا قايتاردق (كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا) سِيكَا بولغو سببلى اَنَاڭنىڭ كوزى راوشان وكوكلى شاد

بولسون ايچون (وَلَا تَعَزَّزْنَ) وسيندن آيرلو سببلى حسرتلنمه سن ايچون (وَقَتَلْتَ نَفْسًا) دخى اى موسى
اسرائيلىنى ياقلاب بر قبطيىنى اوتردك (فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ) بس بىز سىنى قسايفودن قنتقاردق
يعنى قصاص ايچون اوزكنى فرعوننىك اوتروندن (وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا) دخى بىز سىنى تورلى بلالار
برلن بلالانسدردق (فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ) بس مدين اهلى ايچنده نيچه بلالار توردك
(ثُمَّ جِئْتَ عَلَى قَدَرٍ يَا مُوسَى) بونك صوگنده اى موسى بىز چيكلانگان چيكلان اوزرينده
كيلدك سين يعنى پيغمبرلك ايچون چيكلانگان چيكلان اوزرينده (قرق ياشنه) حضرت موسى قبطيىنى
اولترب مدينه گه قاچقاندن اون ايكى ياشنده ايدى حضرت شعيب حضورنده يكرمى سيكز يل توردى
صافوره اسملى قزى نك مهورى ايچون اون يل كنو كندى (خازن) (وَأَصْطَفَيْنَاكَ لِنُفْسِي) واوزم نك
مهمتم ايچون سىنى اختيار قيلدم (اذْهَبْ اَنْتَ وَآخُوكَ بِآيَاتِي) منم معجزه لرم برلن اوزگنده هم قرداشك
هارونده بارسن (وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي) دخى ميني ذكردن يالقاواق وقصور قيلما كز (اذْهَبَا اِلَى فِرْعَوْنَ)
هر ايكنز فرعون گه باروكز (اِنَّهُ طَغَى) درستلكده اول فرعون آزدى (فَقَوْلَاهُ قَوْلًا لَّيِّنًا) بس فرعون گه
يومشاق سوز ايتوكز يعنى سينك كفردن پاكلانور گه ميلك بارمى وبىز سىنى ربكنا ايمان كيترو گه
كوندرمز بس ربكدن قورقارسن ديو يا كه كنيه سى ايله خطاب قيلكز معناسنده فرعون نك اوچ
تورلى كنيه سى ابوالعباس ابوالوليد هم ابومره الله تعالى اوزينك دشمانى بولغان كافرني وعظلاغاننده
يومشاق سوز برلن وعظ قيلوغه قوشقان بس وعظ قيلوچى دين باشلارينه (امام لارغه) غلغنى وعظ قيلغاننده
بيگره كه يومشاق سوز ايله وعظ قيلورغه كرك بولا (اَلَعَلَّاهُ يَتَذَكَّرُ اَوْ يَخْشَى) فرعون نك وعظلانويى
يا كه الله دان قورقونى اميد ايتكانكز حالده باركز (قَالَا رَبَّنَا اِنَّمَا نَخَافُ) حضرت موسى برلن حضرت
هارون ايتديلر اى ربمز بىز قورقامجز (اَنْ يَفْرَطَ عَلَيْنَا) فرعون نك بىز گه عنابنى آشتدرونندان يعنى
معجزه مز نك ودعوت مز نك تمام بولونندان لك بىزنى عناب قيلوغه كوشوندىن (اَوْ اَنْ يَطْفِى) يا كه
آزغونلغنى آرتدرونندان يعنى سينك حقكده جنابكنا مناسب بولماغان سوزلرني ايتوندىن (قَالَ لَا تَخَافَا)
الله تعالى ايندى قورقما كز (اِنَّمَا مَعَكُمْ) درستلكده ميين سز نك برلن ياردمكز ده وسزنى صاقلاننده
برگه من (اَسْمَعُ وَاَرَى) سز نك آرا كز ده بولغان سوزنى اشتورين واشنى كورمى (فَاتِيَاهُ قَوْلًا) بس
فرعون گه باركز وايتكز (اِنَّا رُسُلَا رَبِّكَ) درستلكده بىز ربك نك ايلچيلرى (فَارْسَلْنَا مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ)
بس بىز نك برلن اسرائيل بالالارينى برگه يبار يعنى آلارنى قالمقان آزاد قيل (وَلَا تَعْتَبِهِمْ) دخى
اسرائيل بالالارونى عناب قيلما* اسرائيل بالالارى قبطيلار قولنده اسير بولغانلار قبطيلارغه خدمت
ايتكانلر هم قبطيلار بلارنك بعض بلالاردا اير بالالارونى اوترگانلر بو آيت دلالت قيلادر مؤمنلرني
كافرلر ظلمندىن قنتقارونك كافرلرني ايمانغه انده ودينده آرتوغراق بولوبينه (قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكَ)
اى فرعون تهقيق بىز ربكدن سيكنا معجزه برلن كيلدك (وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مِنْ اَتْبَعِ الْهُدَى) دخى دنيا وآخه تنه
سلامتلك حق لغه ابارگان آدمگه در (اِنَّا) درستلكده بىز (قَدْ اَوْحَى اِلَيْنَا) بىز گه وحى قيلندى

(اِنَّ الْعَذَابَ) درستلىكده عذاب (عَلٰى مَنْ كَتَبَ وَتَوَلٰى) بىز كىتىرگان نىرسەنى يالغانغە نوتىب
 ھىم بىز كىتىرگان نىرسەدن يوز دوندىرگان كىشىگەدر (قَالَ) فرعون ايتىدى (فَمِنْ رَبُّكُمْ
 يَا مُوسٰى) اى موسى سىزنىڭ رىكز كەدر (قَالَ) حضرت موسى ايتىدى (رَبَّنَا اَلْنٰى) بىزنىڭ رىبىز شونداين
 ذاتىر (اَعْطٰى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ) ھەر نىرسەگە صورتىنى موافق شىكلىنى بىردى (ثُمَّ هَمَّ) مونىڭ موكتەك دىنيامەيشتى
 آخىرت سعادىتى اىچون بىرلىگان حاجت نىرسەلرىنى بىلدىدى (قَالَ) فرعون ايتىدى (فَمَا بِالْقُرُونِ
 الْاُولٰى) اولىگى زمانلاردا اولىگان آدملىرىنىڭ ھاللىرى نىچك يعنى آلاز اىزگولرمى وياوزلارمى دىو
 (قَالَ) حضرت موسى ايتىدى (عَلَّمَهُاَعْنَدَ رَبِّى) اولىگى زمانلاردا اولىگان آدملىرىنىڭ ھاللىرىنى بلواللاھ
 حضورنىڭدر امامىن سىزنىڭ كىبى آدمەن اللەتعالى بىلدىرماگان نىرسەنى بىلمىم (فى كتاب) شونداين كىتابە
 (لوح المحفوظه) ثابتىر (لايضل ربى ولاينسى) رىبىم ھىچ نىرسەنى خطا قىلماس وھىچ نىرسەنى اونوتماس
 (اَلْنٰى) شونداين ذاتىر منىر رىبىم (جَعَلْ لَكُمْ الْاَرْضَ مَهْدًا) سىزنىڭ اىچون بىرىنى توشالىگان نىرسە
 قىلدى (وَسَلَّكْ لَكُمْ فِيْهَا سُبُلًا) دىسى سىزنىڭ اىچون بىردە طاغىلار وچقىرلار آراسىنىك وياپانلاردا يوللار
 قىلدى (وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دىسى سىزنىڭ اىچون كوكتىن (بلوطدان) يغور صوى اىندىدى (فَاَخْرَجْنَا
 اَزْوَاجًا) بس اول صوبىرلىن تورلى صىنفلارنى چىقاردى (مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى) تورلى اوسە تورغان نىرسەلردىن
 (كَلُّوا وَاَرْعَوْا اَنْعَامَكُمْ) اوزىكز آشاكز ودىوانلارنىڭ اوتلا تىكز دىگانەز ھالداك تورلى اوسە تورغان نىرسەلرنى
 چىقاردى (اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ) درستلىككە بوذىك قىلىنغان نىرسەلردە بولغوجىدىر (لآيَاتٍ) الوغ ھىرلىر (لآولى
 النَّهْى) باطلگە ايارودىن طىياتورغان عقل ايبالرىنە (مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ) سىزنى بىردىن ياراتتىق يعنى اولىگى
 آتاكزىنى ياكە اولىگى مادەكزىنى بىردىن ياراتتىق (وَفِيْهَا نَعْبُدُكُمْ) دىسى اولىگىچ بىرگە قايتارورمىز (وَمِنْهَا
 نَخْرُجُكُمْ) دىسى بىردىن چىقارورمىز (تَارَةً اٰخِرٰى) اىكەنچى مرتبە يعنى تارالوب توفراق بىرلىن قاطناشقان
 اعضالارنىڭ چىب اولىگى صورتلىرىنە قايتاروب جانلارونى كىرتىب قىرلىرىكزىدن قوبارورمىز (وَلَقَدْ
 اَرَبْنَاْهٓا آيَاتِنَا كَلِمًا) وھىقىق بىز فرعونگە آيتلىرىنىڭ كلىسىنى كورساتتىك يعنى موسى غە خاص بولغان
 توقىز تورلى معجزەنى كورساتتىك ياكە ھىر بىر معجزەنىڭ نوعىنى كورساتتىك (فَكٰذِبٌ وَّابِى) بس
 فرعون افراط دشمانلىقىنى موسى نى يالغانغە توتىدى ھىم ايماندان واطاعتىدىن باش تارتىدى
 (قَالَ اَجِئْتَنَا لَتُخْرِجَنَّا مِنْ اَرْضِنَا) فرعون ايتىدى بىزنى بىر مەزىدىن (مصر بىرىندىن) چىقارورمىز
 كىلىدىكى بىرگە (بىسەرك) سەرك بىرلىن (يَا مُوسٰى) اى موسى دىو (فَلَمَّا تَبَيَّنَكَ بِسَعْرَمَثٰه) سىزنىڭ
 سەركنىڭ اوغشاشى بىرلىن سىڭا كىلورمىز (فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا) بس بىزنىڭ بىرلىن اوزىڭ
 آرا كىدە وعدە قىل (لَانْخَلُقُھُ نَعْنُ وَلَا اَنْتَ) اول وعدەگە بىزدە خىلافت قىلماز وسىنىڭ خىلافت قىلماستىن
 (مَكَانًا سُوًى) سىزنىڭ بىرلىن بىزنىڭ آرامزىدە اورطاللىق بولغان اورونىدە وعدە قىل يعنى ھىرايكى
 طائفەگە كىلورگە جايللى بولغان اورونىدە (قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ) موسى ھىم ايتىدى سىزنىڭ جىولور
 وعدەكز زىنت كونىدىر يعنى عىد كونىكزدر (فرعون لىرنىڭ ھىر بىلە بىر مرتبە جىولاتورغان كونلىرى

بولغان) ياكە ياكى يىل كونيىر ياكە عاشوره كونيىر (وَأَن يَعْشَرَ النَّاسُ ضَعْفَى) دىخى آدەلەرنىڭ جىبولو وقتى ضعى وقتى در حضرت موسى نىڭ موندای وقتى تعيين قىلوى حقنىڭ دىقلىقى باطلنىڭ باطللىقى كوپ خلق آراسىدا ظاهىر بولوب اطرافى قەجايلسون ايچوندىر (فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ) بس فرعون حضرت موسى ياندىن يوز دوندىر كيتىدى (فَجَمَعَ كَيْدَهُ) بس اوزىنىڭ مكر قىلاتورغان نرسەلرىنى (ساحرلىرىنى وسعر قوراللىرىنى) جىدى (ثُمَّ أَنَّى) مونىڭ موڭىدە وەلىقلىنغان اورونغا، كىلىدى (قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَيْلَكُمْ) موسى (عەم) جىبولغان خلق غە ايتىدى اللە سزگە عذابىنى لازم ايتىدى (لَا تَقْنَرُوا عَلَى اللَّهِ كُنْتُمْ) اللە غە يالغان افتىرأ قىلماڭز يعنى اللەنىڭ معجزەلرىنى سحر دىو ايتماڭز (فَيَسْعَنَكُمْ بِعَذَابٍ) بس اللە سزنى عذاب بىلەن ھلاك قىلور (وَقَنَابٌ مِّنْ أَقْتَرَى) وتحقىق اللە غە يالغاننى افتىرأ قىلغان آدم ضرر ايتىدى ھلاك بولىدى (فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ) حضرت موسى نىڭ سوزىنى اشتىكان نىڭ موڭىدە سحر چىلەر موسى عەم نىڭ امرىدە نزاع قىلىشىدىلار بعضى بوسوز سحرچى سوزى توگىل دىدىلەر (وَأَسْرُوا النَّجْوَى) وآرالارنىدە غى سىرلىرىنى ياشىدىلەر يعنى موسى سزگە غالب بولسە ايارىر سىرلىرىنى ياكە نزاع قىلىشىدىلار (قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَسَاحِرُونَ) ساحرلەر ايتىدىلەر بوايكسى (موسى بىلەن ھارون) البتە سحر چىلەر (يُرِيدَان أَنْ يُخْرِجَاكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ) سزنى يىرگىزدىن چىقارونى تىلارلەر (بِسَحْرِهِمَا) سحرلارى بىلەن (وَيَنْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثَلَّى) دىخى اوزلىرىنىڭ مذهبلىرىنى اظهار قىلو، دىنلىرىنى استىن قىلو سببلى بىن مەھىلەردىن ودىن لىردىن آرتوق بولغان مەھىلەرنى ودىن كىزنى بىترونى تىلەر (فَأَجْمَعُوا كَيْدَكُمْ) بس مكر قىلاتورغان نرسە سزگە بىرگىزدە قالى جىولوڭز (ثُمَّ اتُّوْا صَفَاً) مونىڭ موڭىدە سىلەر لىغانىڭز حالە كىلىڭز (وَقَدْ أَمْلَحَ الْيَوْمَ مَن اسْتَعْلَى) وتحقىق بوكون استىن بولغان كىشى مطلوبىدە ايرىشىدى (قَالُوا يَا مُوسَى سحر چىلەر اى موسى دىدىلەر (إِنَّمَا أَنْتَ تُلْقَى) ياكە طابىاغىنى سىن طاشلار سون اۆل (وَأَمَّا أَنْ تَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى) ياكە اۆل طاشلاغان كىشى بىز بولورمىز (قَالَ بَلْ أَتَوْا) حضرت موسى ايتىدى بىلكە سىز اۆل طاشلاڭز بس ساحرلەر اۆل طاشلادىلار (فَأَذَاهُمَ أُولَاهُمْ وَعَصِيهِمْ) بس شول وقتىدوق ساحرلەرنىڭ طاشلاغان يىللىرى وطاباق لارى (يُخِيلُ إِلَيْهِ) موسى غە خيال قىلنور بولىدى (مِن سَحْرِهِمْ) ساحرلەرنىڭ سحرىدىن (إِنَّمَا تَسْعَى) درىستلىكە اول يىلەر دىخى طاباق لار بىرى تورغان چىلانلار دىو خيال قىلىدى چونكە ساحرلەر بو يىللىرىنى وطاباق لارنى تىرى كەش بىلەن بوياغانلار ايسى قىياش قاراغاچ بو يىلەر وطاباقلار سىلكىدىلەر چىلان كىشى كورنىدىلەر حضرت موسى چىلان دىو خيال قىلىدى (بىضاوى) (فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَى) بس موسى (عەم) نىفسىدە قورقونى ياشىدى (قُلْنَا) اللە تعالى ايتىڭ بىزدى (لَا تَخَفْ) اى موسى قورقمە (إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى) درىستلىكە سىن استىن سون (وَأَلْفَ مَا فِي يَمِينِكَ) دىخى قولسىدە بولغان نرسەنى (طباغىنى) (تَلَقَّفَ مَا صَنَعُوا) طباغىڭ ساحرلەرنىڭ قىلغان اىشلىرىنى اللەنىڭ قەدرى بىلەن يوتار (إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدٌ سَاحِرٌ) آنچىق ساحرلەر سحر چىلەرنىڭ مكرىنى گنە قىلىدىلار (وَلَا يَفْلَحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى) دىخى سحر قىلوچى قاىواوروندى بولسە دە

مقصودينه ايرشماس شونداں صوڭ حضرت موسى طياغنى طاشلادى ساحرلارنىڭ جلانلارونى ھمەسنى يوتب بتردى (فَالْقَى السَّحْرَةَ سَجْدًا) بس ساحرلار اللھغە سەجە قىلغانلارى حالە يىغلىيلار يەنى حضرت موسى نىڭ معجزەسنى كورب سەجە توڭل ايدىكى بىلدىلدە سەجەگە تشدىلر (قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى) ساحرلار ايتدىلر بىز ھارون بىلەن موسى نىڭ رېسنىە ايمان كىتىردىڭ دىوساحرلارگە شول حالە كىشى ھاسىل بولمى سەجەدە وقتلارنىە اوجماخداغى اورنلارونى كوردىلر معاملەدن باشقە مكاشفە ھاسىل بولمى دىگانلر (قَالَ) فرعون ايتتى ساحرلارگە (آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ) ايمان كىتىرگە سزگە اذن بىرماسىن بورون موسى غە ايمان كىتىردىڭ (اِنَّهُ لَسَكْبِيرُكُمْ) درستلىككە اول موسى سەجە علمنىە سزنىڭ الوغىز واستادىڭزدر (اَللّٰى) شونداىن الوغىزدر كە (عَلِمْتُمْ السَّحْرَ) سزگە اول سەجەنى ايراتتى (فَلَا قَطْعَنَ اَيْدِيكُمْ) بس سزنىڭ قوللارنىڭنى كىسارمن (وَاَرْجُلُكُمْ) دى آياقلاروڭزنى كىسارمن (مِنْ خِلافِ) خلاف باقدان يەنى اوڭ قوللارنىڭنى وصول آياقلارنىڭنى كىسارمن (وَلَا صَلَبْتَكُمْ فِي جُنُوعِ النَّخْلِ) دى سزنى خرما آغاچنىڭ بوطاقلارنىە آسارمن (وَلَتَعْلَمُنَّ) دى باورسز سز (اَيْنَا) موسى بىلەن بىزنىڭ قايومز (اَشَدُّ عَذَابًا) عذاب يوزنىڭ قاطىراقدر (وَاَبْقَى) ھم عذاب يوزنىڭ ھمىشە بولغوجىراقدر (قَالُوا لَنْ نُؤْتِرَكَ) ساحرلار ايتدىلر بىز سىنى اختيار قىلمايمىز (عَلٰى مَا جَاءَنَا) بىزنىڭ اوزىمىزگە موسى كىتىرگان نرسە اوزىرىنىە (مِنَ الْبَيِّنَاتِ) ظاھر معجزەلردىن (وَاللّٰى فَطَرْنَا) دى اوزىمىزنى ياراطقان اللھ اوزىرىنىە سىنى اختيار قىلمايمىز (فَاَقْضِ مَا اَنْتَ قَاضٍ) بس ھكەم قىلا تورغان نرسەڭ بىلەن ھكەم قىل يەنى ايتكان نرسەڭنى اشاھ (اِنَّمَا تَقْضِ هُنَا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا) آنچىق بو دنيا تركلىگىنى ھكەم قىلورسون (اِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا) درستلىككە بىز بىزىمىزگە ايمان كىتىردىڭ (لِيَعْفُرْنَا خَطِيَايَانَا) رېمىز خطالارمىزنى (كَفَرُوْا كُنَّا لَمُرْسِيْنَ) ياراقاسون ايچون (وَمَا) دى شول نرسەمىزنى ياراقاسون ايچون (اَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ) اول نرسە اوزىرىنىە بىزنى كوچلەدك سىن (مِنَ السَّحْرِ) سىنىڭ كوچلاگان نرسەڭ سەجەردىن بولغوجى (وَاللّٰهُ خَيْرٌ وَّابْقَى) واللھ تعالى ثواب يوزنىڭ ايزگوراك وعذاب يوزنىڭ ھمىشە بولغوجىراقدر (اِنَّهُ) درستلىككە شان (مِنْ يَأْتِ رَبَّهُ بِحُجْرَمًا) كەمىر رېسنىە ياوز بولغان حالە كىلسە يەنى كىفەر وگناھ اوزىرىنىە اولاسە (فَاِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ) بس درستلىككە اول كىشى ايچون جەننم بولور (لَا يَمُوتُ فِيْهَا) اول جەننم دە اولماس اولاسە راحتلنور ايدى (وَلَا يَحْيٰى) دى فائىدەلى تركلىك بىلەن تركلىك بولماس (وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا) وكەمىر رېسنىە ايمان كىتىرگان حالە كىلسە يەنى ايمان اوزىرىنىە اولاسە (قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ) تحقيق اول كىشى دىيادە وقت ايزگو عمللر قىلسە (قَاوَلْتِكَ) بس بو صىغفە بولغان آدمىلر (لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلٰى) آلازغە بىلىد درجەلر بولور (جَنّٰتُ عَدْنٍ) عدن (اقامت) اوجماخلارى بولور (تَجْرٰى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ) اول اوجماخلارنىڭ آستلارنىڭ يىلغەلار (صولار) آغار (خَالِدِينَ فِيْهَا) اول اوجماخلار دە منگو قالغانلارى حالە (وَذٰلِكَ جَزَاؤُ مَنْ تَزَكٰى) وبو بىلىد درجەلر كىفەر وگناھ كىلدىن پاكلانگان آدمىلرگە در بو اوج آيت ساحرلر سوزى بولونىدە ھم اللھ تعالى سوزى بولونىدە احتمال توتە (وَلَقَدْ اَوْحَيْنَا اِلٰى مُوسٰى) و تحقيق بىز موسى غە ھمى قىلىدق (اَنْ

اَسْرِعْبَادِي (منم قىلاروم برلن سىر قىيل يعنى اسرائيل بالالار ينى مصر دن آلوب چق ديو (فَاَضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ بَيِّنًا) بس قىلاروم ايچون دىك گز ده قورى يول قىيل (لَا تَخَافُ دَرْكًا) دشمان نىك ايرشونىن قور قماغانىك حالده (وَلَا تَخْشَى) دى صوغه غرق بولودن قور قماغانىك حالده (فَاتَّبِعَهُمْ فِرْعَوْنُ بَهِجُوْدَه) حضرت موسى برلن قومنه فرعون عسكى بران اباردى يعنى آرتلار ينى قوروب چقتى (فَفَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ) بس فرعون لرنى دىك گز دن ارتكان نرسه ارتدى يعنى فرعونلر صوغه غرق بولوب هلاك بولدىلار (وَاضْلَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ) دى فرعون قومنى آزدردى (وَمَا هَدَى) دى حق لىقغه كوندرمادى (يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) اى اسرائيل بالالارى الله تعالى فرعونلرنى غرق ايتىب اسرائيل بالالارونى قىتقارغان نىك صوگنده بنو اسرائيل گه خطاب قىلوب ايتدى (قَدْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَمَلِكُمْ) تحقيقى سزنى دشمانىكز دن (فرعون دن هم قومنىن) قىتقاردى (وَوَعَدْنَاكُمْ) دى سز گه تورات بيرو بران وعده قىلدى (جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ) طور طاغىنىك اوك ياغنده (وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَى) دى تيه صحرا سنده سز گه قدرت حملواسى هم يلوه قشى ايندر دىك (كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ) دى ايتىك سز گه بز رزق لاندىرغان نرسه نىك لىدىر حلال بولغان لار ينى آشا كز ديو (وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ) دى بز رزق لاندىرغان نرسه ده آرزوناق قىلما كز يعنى كفران نعمت قىلما كز (فَيَجْعَلْ عَلَيْكُمُ غَضَبِي) بس اكر كفران نعمت قىلسا كز سز گه آچوم لازم و واجب بولور ديو (وَمَنْ) وكدر (يَجْعَلْ عَلَيْهِ غَضَبِي) اول كشى گه آچوم لازم و واجب بولسه (فَمَقْتَهُوْا) بس تحقيقى اول كشى هلاك بولدى ياكه تموغه تشدى (وَأَنَّى لَعْنَةُ لِمَنْ) دى مین شوندىر اين آدمنى يارلقار من (تَابَ) اول آدم كىر دن توبه ايتدى (وَآمَنَ) دى ايمان كيترو واجب بولغان نرسه گه ايمان كيتردى (وَعَمَلٌ صَالِحًا) دى ايزگو عمل قىلدى (ثُمَّ إِهْتَدَى) مونىك صوگنده هدايت ده ثابت بولدى (وَمَا أَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسَى) اى موسى اختيار قىلغان قومىن (يىتمش آدم دن) سىنى نرسه آشقردى حضرت موسى بنو اسرائيل دن يىتمش آدمنى صايلا ب الله تعالى وعده قىلغان اورونغه طور طاغنه تورات آلورغه كيتدى حضرت موسى الله نىك كلامنه شوق ايچون قومنىن اوزوب كيتدى قومنه آرتىمان قالمىكز دىدى (قَالَ) حضرت موسى ايتدى (هُمْ أَوْلَاءُ) آلار (قوم) مینىن ياقندر (عَلَى أُنْثَى) منم آرتىمان كيله لر يعنى آرامزدا آرزغه مسافه (وَعَجَلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى) اى رىم سىنىك رضالتىك ايچون سىكنا آشقىم چونكه امرىنا امتثال قىلوغه عهدىك وفا قىلوغه آشقو سىنىك رضالتىنى واجب ايتى (قَالَ) الله تعالى ايتدى (فَأَنَّا قَدْ فَنَّنَا قَوْمَكَ) درستلىكده بز بوز اوغه عبادت قىلو برلن قومىنى بلالاندردى (مِنْ بَعْدِكَ) قومىنىك آراسىندان چىغوك صوگنده حضرت هارون برلن برگه قالغان آلتى يوز ملىك آدم بوز اوغه عبادت قىلغانلار مگر اون ايكى ملك آدمگنه بوز اوغه عبادت قىلماغان (وَأَضَلَّهُمُ السَّمَرِيُّ) قومىنى بوز اوغه عبادت قىلوغه اندو سببلى سامرى آزدردى سامرى موسى اسمنده بولغان دىگانلر (فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا) بس موسى قومنه آچولانغان و اشلرىنه قايغىرغان حالده قايتدى يعنى طور طاغنده قرق

كون توروب توراتنى آلغاندان صوڭ (قَالَ) حضرت موسى ايتىدى (يَا قَوْمِ اَلَمْ يَعْذِبْكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدَا
 حَسَنًا) اى قوم سزگه ربكز كوركام وعك برلن وعك قىلىدى يعنى هدايت ونور اياسى بولغان تورات
 بىرو برلن (اَفْطَالَ عَلَيَّكُمْ الْعَهْدُ) ايا سزنىڭ اوزرگزگه عهد اوزون بولدىمۇ يعنى منم سزىدىن
 آيرولوب تورو مدت اوزون بولدىمۇ (اَمْ اَرَدْتُمْ اَنْ يَعْزَلَ عَلَيْكُمْ) ياكه اوزرگزگه لازم وواجب بولويىنى
 تىلاڭزىمى (غَضِبَ مِنْ رَبِّكُمْ) ربكزىدىن آچونىڭ لازم بولويىنى (فَاَخْلَقْتُمْ مَوْعِدِي) بس وعدهمە خلاڭىق
 قىلىڭزىمىن سزگه اللهغه ايمان كىتىر و برلن واللهنىڭ قوشقان اشلرنىڭ ثابت بولو برلن وعك قىلغان ايدىم (قَالُوا)
 بوزاوغە عبادت قىلغان اسرائىل بالالارى ايتىدىلر (مَا اَخْلَقْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلَكِنَا) سىنىڭ وعكنا اشمىزنى
 مالك بولو برلن يعنى اختيارىمىز برلن خلاڭىق قىلمادىق يعنى سامرى بىزنى آزدرماغان بولسە وعكنا
 خلاڭىق قىلمىغان بولور ايدىڭ (وَلَكِنَّا هُمْلُنَا اَوْ زَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ) لىكن قىبى قوميڭ زىنىتىلدىن (حلىلدىن)
 بولكز بولكلا تەش بولدىق بنواسرائىل قىبىلاردىن حلىلر (اَلْتَوْنُ وَكُشُ زِينَتِكُمْ) عارىڭكە آلغانلار اول
 حلىلدىنى قايتاروب بىرماگانلر مىردىن چىغانلار بىنە قىدر بنواسرائىل قولنىڭ قالغان (فَقَفَّ فَنَاهَا) بس اول
 حلىلدىنى اوطقه تاشلادىق (فَكَذَّبَكَ الْقَوِيُّ السَّامِرِيُّ) بس اوشىداق سامرىك اوزنىڭ بولغان حلىلدىنى اوطقه
 تاشلادى تورات آلورغه بارىمى قالغان اسرائىل بالالارى وعكنىڭ مدتى تمام بولدى دىو حساب قىلىڭلارنى
 زمانە بلارغه سامرى ايتىدى موسى سزنى ميعادكە آلوب بارمادى سزىدە قىبىلارنىڭ حلىلدى بولغانغە كورە اول
 حلىلر سزگە حرام برچقىر قازوب اچىنە اوط ياغىقىدە هر قايومىز اول حلىلدىنى شول اوطقه تاشلاسون
 دىدى هم سامرى قوشقانچە قىلىدىلار (فَاَخْرَجَ لَهُمْ عَجَلًا جَسَدًا) بس سامرى بنواسرائىلگە ارگان حلىلدىن
 تىلى بوزاوغە چىقاردى (لَهُ خُورًا) اول بوزاونىڭ بوزاوغە طواشى كىي طواشى باردى (فَقَالُوا) بس سامرى
 هم تابىلدى ايتىدىلر (هَذَا الْهُكْمُ وَاللَّهُ مُوسَى) بوبوزاوغە سزنىڭ هم موسىنىڭ معبودىدىر (فَنَسِيَ) موسى
 اوزىنىڭ معبودىنى اونىدى شونىڭ اىچون طورطاغىدىن استىدىر (اَفْلَا يَرَوْنَ) بوزاوغە عبادت قىلوچىلار
 بلماسلر مى (اَلَا يَرْجِعُ اَلَيْهِمْ قَوْلًا) درستلىككە بوزاوغە سوز (جواب) قايتارماس (وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ) دى
 آلارغه ملك لىنماس بوزاوغە (ضَرَّاءٌ لَانْفَعًا) ضررىنى هم فائىدىنى يعنى سىلاشكەدە قىدرنى بولماغان بوزاوغە
 نچك معبود بولسون (وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ) وحقىق بوزاوغە عبادت قىلوچىلارغه هارون (عەم) ايتىدى
 (مَنْ قَبْلُ) موسى (عەم) قايتماسدىن بورون (يَا قَوْمِ اِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ) اى قوم آچىق بوزاوغە برلن قىتنە لىنىش
 بولدىڭىز (وَ اَنْ رَبِّكُمْ الرَّحْمَنُ) دى درستلىككە سزنىڭ معبودكز رحمت قىلوچى اللەدر باشقە ذات
 توگىلدىر (فَاتَّبِعُونِي وَاَطِيعُوا اَمْرِي) بس مىكنا اياركز وقوشقان اشە بوى سونكز (قَالُوا) بوزاوغە عبادت
 قىلوچىلار ايتىدىلر (لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ) بىز بوزاونىڭ عبادتى اوزنىڭ همىشە تورغۇچىمىز (حَتَّى
 يَرْجِعَ اَلَيْنَا مُوسَى) بىزگە موسى (عەم) قايتقانغە قىدر (قَالَ يَا هَارُونُ) موسى (عەم) قايتقاننىڭ سونىدە
 حضرت هارونغە ايتىدى اى هارون دىو (مَا مَنَعَكَ اِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا) قومنىڭ بوزاوغە عبادت قىلوى سببى

آزدقلارونى كوردكلىڭى وقتىدە نرسە طيىدى سېنى (الَاتَّبَعْنِي) اللهنكڭ رضالغى ايچون آپوده وكافر بولغان آدم برلن صوغش قىلودە ميكا اياروگنن * بومعناغه بنا (لَا) آرتوق بولا ياكە ميكا ايارماوگنا نرسە داعى بولدى سيكاونى سببلى ميكا ايارمادكڭ بومعناغه بنا (لَا) آرتوق بولدى (افعصيت، امرى) دين دە قاطى بولو برلن امرىدە ميكا عاصى بولدىمى (قَالَ يَا ابْنَ أُمَّ) حضرت هارون اعنار قىلوب حضرت موسى غە ايتدى اى آنام نكڭ اوغلى بعضيلار حضرت موسى برلن حضرت هارون نكڭ آنالارى بر آنالارى باشقە ديگانلر بعضيلار آنالارىك آنالارىدە برلكن آنانى خاصلاو آنا طرفدە شفقت غالب بولدى ايچون ديگانلر حضرت موسى آچولانب وحميت دينيه سى قوزغالوب حضرت هارون نكڭ اوڭ قولى برلن ساچنننن صول قولى برلن سقالننن توتدى شوندىن صوكڭ حضرت هارون بوسوزنى ايتدى (لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي) سقالدىن وباش ساچمىن توتمه (اتى خُشِيْتُ) درستلىككە مېن قورقۇم (أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ) اسرايىل بالالارى نكڭ آراسىن آيورغان سن ديوگنن (وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي) دى مىن سوزمى كئمادكڭ ديوگنن شونكڭ ايچون مېن آلا آراسىدە صوغش آچمادم ديو (قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ) شوندىن صوكڭ حضرت موسى سامرىگە ايلنن ايتدى اى سامرى سېنىڭ اشكڭ نرسە بوقباختلىكنى قىلوگنا سبب نرسە ديو (قَالَ) سامرى جوابكە ايتدى (بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ) مېن بنواسرايىل كورماگان (بلمگان) نرسەنى كوردم (بلىم) حضرت موسى اول نى نرسە ديدى سامرى ايتدى فرس جيوكتە آطلانب جبرائىل نكڭ سيكا كىلىكنى كوردم جبرائىل آطلانغان آطنكڭ ازندن توفراق آلوچىلىق كوكلمە تشدى شوندىن صوكڭ توفراق آلمى نيندىن نرسەگە شول توفراقنى تاشلاسامە حاضر ايت وقان وجان اياسى بو اوب اورلدى ديدى (سامرى نكڭ حضرت جبرائىل نى تانوى نكڭ سببى سامرى نكڭ آناسى فرعون نكڭ اوتروننن قورقوب سامرىنى برىيرگە تاشلاغان بولغان سامرىنى حضرت جبرائىل تربيه ايتمش شونكڭ ايچونكە شعردە بوروشچە كىلگان

﴿ فَهَرَسَى الَّذِي رَبَّاهُ جَبْرِيْلُ كَافِرٌ ﴾ * وَمُوسَى الَّذِي رَبَّاهُ فِرْعَوْنُ مُرْسَلٌ ﴿

يعنى حضرت جبرائىل تربيه قىلغان موسى (سامرى) كافر اما فرعون تربيه ايتكان موسى (عم) پيغمبر (فَقَبَضَتْ قَبْضَةً مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ) بس جبرائىل نكڭ آطى نكڭ ازندن براوچ توفراق آلمى (فَنَبَتْهَا) بس اول براوچ توفراقنى ارش حلى ايچنە آتدم (صالم) (وَكَذَلِكَ سَوَّلْتِ لِي نَفْسِي) واوشنداق قىلوى نقس ميكا كوركام ايتب كورساتدى شونكڭ ايچون بوقباختلىكنى قىلم ديدى (قَالَ) حضرت موسى سامرىگە ايتدى (فَادْهَبْ) موندىن ا كيت (فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ) بس درستلىككە ترك بولغان مدتلكە سېنىڭ ايچوندىر (أَنْ تَقُولَ) كورگان آدمكا ايتماكلككڭ (لَأَمْسَأَسَ) ميكا ياقن بولمادىر شوندىن صوكڭ سامرى ياپانكە شول سوزنى ايتب يرر بولغان حضرت موسى سامرىنى كىش برلن قاطناشودان وسىلاشودن طيغان هم بر آدم برلن قاطناشونى تلاسه حاضر ايكسنه بىرگاك عارض بولا يكان (وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا)

دخی سینک ایچون آخرتنه وعلہ باردر (لَنْ تُخَلَّفَهُ) اول وعلہ گه خلافت قیلماسون یعنی آخرتنه
 سیکنا اللہنک عناب برلن وعلہ سی باردر الله اول وعلہ سنه خلافت قیلماسون اما بوذکر قیلنغانی دنیا
 عنابی گنه در (وَانظُرْ إِلَى الْهَيْكَلِ) دخی معبودکا (بوراوتکا) قارا (اَلَّذِي ظَلَمْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا) شوندا
 معبوددر کم اول معبودنک عبادتنه تورغوچی بولوب اورلنک (لَنْجَرَقَنَّهُ) اول معبودنکی اوطبرلن
 یاندر رمن (ثُمَّ لَنْنَسْفَنَّهُ فِي الْيَوْمِ نَسْفًا) مونک، سوکنده معبودنکی دیکنگز گه طاشلاماق برلن طاشلارمن
 (اِنَّمَا الْهُكْمُ) آخچ سز نک معبودگز (الله اَلَّذِي) شوندا بین الله در که (لِاَللّٰهِ) هیچ معبود بالحق یوقدر
 (الْاَهْوَى) مگر اول الله غنه در (وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا) دخی اول الله هر نرسه نی بلو یوزندن صیدردی (كَذَلِكَ)
 اوشنداق یعنی موسی قصه سنی ای محمد سیکنا قصه قیلک قمز کبی (نَقَصَ عَلَيْكَ مِنْ اَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ)
 اوتکانه گی نرسه لرنک خبر لرنن سیکنا قصه (بیان) قیلورمز (وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا) و تحقیق سیکنا
 حضور مژدن بوقصه لرنی شامل بولغان کذاب بیدرک یا که کورکام ذکر والوغ شهرت بیدرک معناسنه (مَنْ
 اَعْرَضَ عَنْهُ) کمدر سعادت ابدیه ونجات سرمدیه نی چیغان قرآندان یوز دوندرسه یا که الله دان یوز
 دوندرسه معناسنه (فَانَّهُ يَعْمَلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ زُجْرًا) بس درستلکله اول کشتی قیامت کوننه الوغ عناب
 یوگینی یوکلر (خَالِدِينَ فِيهِ) اول الوغ عنابک منگوقالغانی حاله (وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا) قرآندن
 یوز دوندرگان آدم لرا یچون قیامت کوننه یوک یوزندن یوکلر گان عناب لرنی یاوز بولدی (یَوْمَ) شول
 کوندر اول قیامت کونی (يَنْفُخُ فِي الصُّورِ) اول کوننه صورغه ارلور (وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا) و قیامت
 کوننه کافر لرنی کوزلی بولغانلاری حاله قوبار رمن * عربار حضورنه ای ک مکر وه بولغان کوز کوز
 بولغان شونک ایچونده روملارنی مکروه کورگانلر شوکا بناء الله تعالی بوصفت برلن ذکر قیلغان (يَتَخَفَتُونَ
 بَيْنَهُمْ) کورکله کوری قایغوب برلن تولدقندن آرالارنه تاوشلارونی یاشرن قیلورلار (اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا عَشْرًا)
 دنیا ده تورمادگز مگر اون تاولک توردگز دیو ایتشلر یعنی دنیا ده تورو مدت لرنی آرزغه صابورلار
 (نَعْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ) بز کافر لرنک ایتکان نرسه سنی (دنیا ده تورو مدت لرنی) بلگو چیره کمز (اِذْ)
 شول وقتله (يَقُولُ امْتَلُوهُمْ طَرِيقَةً) کافر لرنک فکرده توغر براغی ایتور (اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا يَوْمًا) دنیا ده تورمادگز
 مگر بر کون توردگز یعنی قیامت قاطیلقلارونی کوردکلری سوکنده دنیا ده تورو مدت لرنی بیک آرزغه
 صابورلار (وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ) ای محمد هم سیندن تاغلارنک حالندن صورارلار بنو ثقیفدن
 برابر رسول الله دن قیامت کوننه تاغلار نی حاله بولور دیو صور اغان (فَقُلْ) بس ای محمد جوابه ایت
 سین (يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا) ربم تاغلارنی قم کبی قیلور مونک سوکنده اول تاغلارغه جیل یبارب تاراتور
 (فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا) بس تاغلار قارارلانغان اورننی یا که بیرنی بوش هم تیگز بولغان حاله قویار
 یعنی تیب تیگز قیلور (لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَّ اُولًا اِمْتًا) اول بیدر ده توبان اورننیه و بیوک اورننیه کورماسون (يَوْمَئِذٍ
 يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ) تاغلار قم کبی قیلنغان کونده آدم لرقبر لرنن قوبدقلاری سوکنده الله نک محشر گه
 انده وچیسنه (اسرافیل هم گه) ابارلر (لَاعُوجًا وَّ لَهَ) اول انده وچینک انده لملش لرنه آوشو بولماس یعنی

ايارماسكه قدر تلمرى يتماس (وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ) دخى الله دن قورقوا ايچون تاوشلار باصلور (فَلَا تَسْمَعُ
 الْأَهْمُوسَا) بس اى محمد اشتماسسن سين مگر باشرن تاوشقنه (آياق تاوشلارنى غنه) اشترورسن (يَوْمَئِذٍ بُو كُونَهُ
 ۱۰۸) (قِيَامَتِ كُونَهُ) (لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ) شفاعت فائده بيرماس (الْأَمْنِ) مگر شول كشيئك شفاعتى فائده بيرر (أَدْنَى لَهُ
 الرَّحْمَنُ) اول كشيگه الله تعالى شفاعت قيلورغه اذن بيردى (وَرَضَى لَهُ قَوْلًا) دخى بو كشيئك الله حضورنه
 مرتبه سى بولدى ايچون شفاعتنگى سوزينه راضى بولدى (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ) الله تعالى آدمارئك آللارنه
 بولغان نرسه لرنى بلور (وَمَا خَلْفَهُمْ) دخى آرتلارنه بولغان نرسه لرنى بلور (وَلَا يُعْطُونَ بِهِ عِلْمًا) دخى
 آدملر الله تعالى بلگان نرسه نى بلور يوزنمن احاطه قىلا آلماسلار (اللَّهُ بَلِغَانُ نَرَسَه نى بِلْمَاسِلَر)
 (وَعَنْتَ الْوَجْوهُ لِلْحَى الْقِيَوْمِ) هميشه ترك بولغان وعالمئك اشينى تببير قيلوچى بولغان اللهغه يوزلر
 ايبلىدى (وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا) وتعقيق ظلمنى بوكلاگان آدم ضرر ايتدى وهلاك بولدى (وَمَنْ
 يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ) وكمدر ايزگو اشلردن بعضسنى قيلور (وَهُوَ مُؤْمِنٌ) مؤمن بولغان حاله (فَلَا يَخَافُ
 ظُلْمًا) بس اول كشى ياورلقلارنه آرتدلمش بولودن قورقماس (وَلَا هَضْمًا) دخى ايزگولكلرنه كيه تلمش
 بولودن قورقماس (وَكَذَلِكَ) دخى بو ذكر قيلغان نرسه لرنى ايتدركان كى (أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا) قرآننى
 عرب تلنه بولغان قرآن ايتب ايندردك (وَصَرَفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ) دخى قرآنك وعيد (عَنَابِ) آيتلرنين
 قات قات بيان قيلدى (لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) آدملر گناهلاردن صاقلانسونلار ايچون (أَوْ يَحْذَرْتُمْ لَهُمْ ذِكْرًا) ياكه
 اول قرآن آدملرگه وعظنى پيدا قيلور (فَتَعَالَى اللَّهُ) بس الله تعالى ذاتنه هم صفتنده مخلوقلارغه
 اوخشاودن بلنى (بَرَأَقِ) بولدى (الْمَلِكِ) اول الله تعالى خوجه در قوشوى وطيوى يرگوچيدر (الْحَقِّ)
 ذاتنه هم صفتنده ثابتدر (وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ) اى محمد (عَهْمِ) قرآن او قونى آشقدرما (مَنْ قَبْلَ أَنْ يَقْضَى
 إِلَيْكَ وَحْيُهُ) قرآنك وحيسى سيكا تمام بولودن لك يعنى جبرائيل تبليغ ايتب بوشانماسن لك
 او قرغه كرشمه (وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا) دخى اى ربم علمنى آرتدر ديوايت يعنى صوررا (وَلَقَدْ عَهِدْنَا
 إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ) وتعقيق آدم (عَهْمِ) گه موندن بورون معهود آغاچدن آشاما ديوامر قيلدى (فَنَسِيَ)
 بس امره نى اونتى (وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا) وآدمه امر مزاورينه ثباتنى تابمادق ياكه گناهغه قصد قيلونى
 تابمادق بلكه خطالىق برلن قيلدى معناسنه (وَأَذَقْنَا لِلْمَلَأُكَّةِ) واى محمد شول وقتنى بيان قيل اول
 وقتك بز فرشته لرگه ايتدك (اسجدوا لآدم) آدمگه سجد قيلكز ديو (فَسَجَدُوا إِلَّا ابْلِيسَ) بس فرشته لرسجد
 قيلدىلر مگر ابليس سجد قيلمادى (أبى) ابليس سجد قيلودن باش تارتدى ياكه فرشته لرسجد قيلدىلار
 مگر ابليس سجد ايتودن باش تارتدى (فقلنا) بس ايتدك بز (يَا آدَمُ) اى آدم (إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ)
 درستلكك بو ابليس سيكا هم خاتوگما دشماندر (فَلَا يَخْرُجَنَّكَمَا مِنَ الْجَنَّةِ) بس اول ابليس سزنى جنتدن
 چغارماسن يعنى جنتدن اللهك چغاروينه سبب بولماسون (فَتَشَقَّى) بس بو وقت ياوز بولورسن ياكه
 معاش استاو برلن مشقتلنرسن معناسنه اولگى معناگه بنا الله تعالى لك آدم عه منيگنه ياوز بولورسن

دیو خاملوی آدم عه منک یاوز بولوی خاتونی حوانکک یاوز بولوینی مستلزم بولتی ایچون (ان لك
 الا تجوع فيها) درستلکک سینک ایچون جنتک آچما سسزلق باردر (ولاتعری) دخی کییمنن بالانچاق
 بولماسسزلق باردر (وانك لاتظما فيها) دخی درستلکک سین اوچما خدا صوصاماسسن (ولاتضحی) دخی
 سیکنا جنتک قیاش اسسیده ایرشماس (فوسوس الیه الشیطان) بس آدمگه شیطان وسوسه قیلدی (قال)
 ایندی شیطان (یا آدم هل ادلك على شجرة الخلد) ای آدم آشاغان آدم اولی تورغان آغاچه دلالت
 قیلیمه مو سینی (وملك لا یبلی) دخی کیتمی وضعیف بولمی تورغان ملک که دلالت قیلیمه مو (فاکلا منها)
 بس آدم برلن حوا ابلیس قوشقان آغاچدن (بغداي آغاچندن) آشادیلار (فبنت لهما سو آتوما)
 بس آدم برلن حوانک عورتلری ظاهر بولدی (وطبقا یخصفان علیهما) دخی ارتر ایچون عورتلرینه
 یابشدرغه کرشدیلر (من ورق الجنة) اوچما آغاچینک یافراقلارینن (انجیر آغاچینک یافراقندن)
 (وعصی آدم ربه فغوی) دخی آدم ربسنه گناهلی بولدی هم مطلوبندن آداشدی یا که توغریلقن
 آداشدی (ثم اجتباها ربه) موتک صوکنک ربسی آدمنی اختیار قیلدی وتوبه گه حمل قیلوبرلن اوزینه
 یاقین قیلدی (فتاب علیه وهدی) بس آدم (عهم) نلک توبه سنی الله قبول ایندی هم توبه سنک ثابت
 بولوغه کوندردی (قال اهبطا منها جميعا) الله تعالی ایندی ای آدم و حوا جنتنن بیبرگه جیولغانکز حاله
 تشکر (بعضکم لبعض عدو) بعضکز بعضکزغه دشمنندر (فاما یأتینکم منی هدی) بس اگر سزگه مینندن حقلقغه
 کوندرگوچی (کتاب دخی رسول) کیلسه (فمن اتبع هداي) بس که مدمر منم حقلقغه کوندرگوچی کنا به دخی
 رسوله ایارسه (فلایضل ولا یسقی) بس اول کشی دنیاده توغری یولدن آدشماس و آخرتک یاوز بولماس
 (ومن اعرض عن ذکری) و که مدمر منم ذکرمن یعنی مینی ایسکه تشره تورغان و منم عبادتمه اندای
 تورغان کتاپ برلن رسول دن یوز دوندرسه (فان له معیشتة صنگا) بس درستلکک اول کشی ایچون تار
 بولغان ترکک بولور (ونعشره يوم القيامة اعمی) دخی اول کشینی قیامت کوننک صوقرایتیب قوبار رمز
 (قال رب لم حشرتنی اعمی) بوکش قیامت، کوننک ایترای ربم مینی نی ایچون صوقرایتیب قوباردک
 (وقد كنت بصیرا) وتعیق مین دنیاده وقت کورگوچی ایدم دیو (قال کنلک) الله تعالی جوابک اینور
 اوزک اوشنداق قیلدک (اتتک آیاتنا فنسیتها) سیکنا ظاهر بولغان آیتلرمز کیلدی بس اول آیتلرنی
 اوننک یعنی اول آیتلرگه اعتبار قیلوب قارامادک (وکنلک الیوم تنسی) اوشنداق بو قیامت کوننک سینک
 اوننک بولورسن یعنی سیکنا ده قارالماس صوقر حالکچه قالدردلور (وکنلک نجزی من اسرف) اوشنداق یعنی
 قرآن برلن رسولن یوز دوندرگان آدمنی جزا قیلدقمز کبی نفس آرزولارینه چومو برلن اسراف قیلغان آدمنیک
 شولای جزا قیلورمز (ولم یؤمن بآیات ربه) دخی ربسینک آیتلرینه ایمان کیترماگان آدمنیک شولای جزا
 قیلورمز (ولعذاب الآخرة) البته آخرت عنابی (اشدوا بقی) قاطیراق وهمیشه بولوچیدر اقدر یعنی معیشتنک
 تار بولو عنابننن (افلّم یهدلهم) مکه کافرلرینه ظاهر بولمادیمو (کم اهلکنا قبلهم من القرون)

مكە كافرلىرىدىن بورون اوتكان زمان اهللىرىدىن كويىنى ھلاك قىلىق (يَمْشُونَ فِي مَسَاكِينِهِمْ) اول مكە
 اھللىرى اوتكان زمان اھللىرىنىڭ تورغاۋ اورون لارنىڭ بوررلىرى ھم آلارنىڭ ھلاكلىق ائىرلىرىنى كوررلىرى
 (ان في ذلك آيات) درىستلىك بو ذكر قىلىنغان نرسەلردە عبرتلىرى باردر (لأولئى النهى) غفلت دن طيا
 تورغان عقل ايالىرى ايچون (وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ) واگر رىكىدىن اللىك بولغان سوز بولماسە ايدى
 يعنى امة محمدنىڭ عذابى كىچىكتىرو بىرلىن وعده بولماسە ايدى (لَكُنْ لِرِزَامًا) اوتكان زمان اھللىرىنىڭ
 اينىگان عذاب مكە كافرلىرىنىڭ لازم بولور ايدى (وَأَجَلٌ مُّسَمًّى) دىنى عذاب ايچون آطالمىش مدت
 بولماسە ايدى اوتكان زمان اھللىرىنىڭ اينىگان عذاب بو مكە كافرلىرىنىڭ لازم بولور ايدى الله تعالى
 بىش وقت نمازنىڭ وقتلىرى حقنىڭ ذكر قىلىنماقچى آيتىنى اينىردى (فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ) بس اى محمد
 كافرلىرىنىڭ حقنىڭ ايتىكان سوزلىرىنىڭ صبراق قىل (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ) دىنى رىكنا ھم ايتىكان ھالىڭنىڭ
 نماز اوقو (قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ) قىياس طوغماسىدىن بورون يعنى ايرتە نمازىنى اوقو (وَقَبْلَ غُرُوبِهَا)
 دىنى قىياس باطاماسىدىن بورون نماز اوقو يعنى ايتىدى نمازىنى (وَمَنْ أَنَاءَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ) دىنى كىچىكنىڭ
 ساعتلىرىدىن بعضىنىڭ نماز اوقو يعنى آخشام بىرلىن يسىع نمازىنى (وَأَطْرَافِ النَّهَارِ) دىنى كوندىزنىڭ
 طرفلارنىڭ نماز اوقو يعنى اويلە نمازىنى اويلە نمازى كوندىزنىڭ اۆلىگى يارطىسىنىڭ آخىرى صوئى
 يارطىسىنىڭ باشى بولا (لَعَلَّكَ تَرْضَى) بو وقتلاردا نماز اوقو الله حضورىدىن نىفسىڭنى راضى بولا ترىغان
 نرسەگە ايرىشوكنى اھمىد ايتو ايچون (وَلَا تَمَنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا) اى محمد ھم ايكى كوزىڭنىڭ قاراويدى
 شول نرسەگە صورما (مَتَّعْنَاهُ آزْوَاجًا مِّنْهُمْ) اول نرسە بىرلىن كافرلىرىدىن بولغان تورلى صنفلىرىنى فائىللىرىدىن
 (زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلىگىنىڭ زىنىتى بىرلىن فائىللىرىدىن يعنى كافرلىرىنى فائىللىرىدىن دنيا
 تركلىگىنىڭ زىنىتىنىڭ ايكى كوزىڭنىڭ قاراويدى صورما (لِنَفْسَيْنِهِمْ فِيهِ) اول فائىللىرىدىن نرسە موزدە
 كافرلىرىنى بلا لاندوروز ايچون (وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ) دىرىڭنىڭ آخىرتىڭ سىنىڭ ايچون حاضرلىنىگان
 رزقى دنيا كافرلىرىگە بىرلىگان رزقىدىن ايزگوراكدر ھم ھىمىشە قالغوجىراقدر (وَأَمَّا هَلْكَ بِالصَّلَاةِ)
 واى محمد اوزىڭا ايارگان آدملىرىگە نماز بىرلىن امر قىل (وَأَصْطَبِرْ عَلَيْهَا) دىنى نماز اوزىرىنىڭ دوام ايت
 (لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا) بىز سىدىن رزق صورامىمىز يعنى اوزىڭنى رزق لاندورونىڭ دە ھم اوزىڭا ايارگان
 آدملىرىنى رزق لاندورونىڭ دە سىدىن صورامىمىز (نَحْنُ نَرْزُقُكَ) بىز سىدىن دە وآلارنىڭ دە اوزىمىز رزق لاندوروز
 (وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ) وماقتالمىش صوئىڭنىڭ حال تقوالقى ايالىرى ايچوندىر (وَقَالُوا) دىنى مكە مشركلرى
 ايتىدىلىرى (لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ) كاشكى محمد (ھم) رىدىن اوزىنىڭ حق پىغەمبەر ايدىكنە دلالت
 قىلغان معجزەلىرىنى بىزگە كىتىرسە ايدى دىبو (أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ) ايا اول مشركلرىگە كىلمادىھو (بَيْنَهُ مَا فِي الصُّعْفِ
 الْأُولَىٰ) اولىڭنى كاغىلردە بولغان نرسەلىرىنىڭ ظاھر دلىللىرى يعنى تورات وانجىل دە وباشقە كىتب
 سماۋىيە دە بولغان اعتقادلىرى ھمكىملىرى ھم پىغەمبەرلىرىنى يالغان توتوسىبىلى ھلاك قىلىنغان قوم لىرىنىڭ خىبرلىرى
 (وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِ) واگر بىز مكە مشركلرىنىڭ محمد (ھم) دن بورون عذاب بىرلىن

هلاک قیلغان بولساق ایسی (لَقَالُوا) البتہ بومشکرکریامت کوننک ایتورلر ایسی (رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ
 إِلَيْنَا رَسُولًا) ای ریمز کاشکی بزگه دین ابراتوچی پیغمبر یبارگان بولساک ایسی (فَتَنْبَعُ آيَاتِكَ) بس
 بزسینک آیتلرگا ایاررایدک (مِنْ قَبْلِ أَنْ نَنْزِلَ) دنیاده اولترلمس واسیر بولو برلن خور
 بولماسهزدان دخی آخرتده تموغغه کرو سبیلی رسوای بولماسهزدان بورن (قُلْ) ایت سین ای همه
 (عم) مکه مشرکرینه (كُلُّ مَثْرَبٍ) بزذن وسزدن هر برمز صوگفی عالی نچک بولاچاغنی کتوچیدر
 (فَتَرَبُّوا) بس صوگفی حالسکرنی کتکیز (فَسَتَعْلَمُونَ) بس تیز بلورسز (مَنْ أَضْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ)
 کماردر حق وتوغری یولنک ایالری (وَمَنْ أَهْتَدَى) وکماردر آزغونلقدان حق یولغه کونلگان آدمار
 (طه) سوره سی نلک ترجه سی تمام بولدی ¹³⁵ هم اون آلتونچی جزء نلک ترجه سی تمام بولدی
 یکرمی برنجی سوره (انبیاء) سوره سی مکده اینگان یوزده اون ایکی آیت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(اَقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ) قیامتنی انکار ایتوچی آدملر ایچون حسابلری یاقین بولدی بویاقلیق اوتکان گه
 قاراغانده یاکه الله حوزده یاکه هر کلاچک نرسه نلک یاقین بولوینه بناء (وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مَّعْرُضُونَ) واول
 قیامتنی انکار ایتوچی آدملر حسابدن غفلت دهر هم حساب حقنه فکر قیلودان یوز دوندر وچیلردر
 (مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ) اول قیامتنی انکار ایتوچیلر گه ربلرندن بولغان غفلت یوقوسندان
 اویغاته تورغان ذکر (قرآن) کیلماس (مَعَدَّةٌ) اول ذکر نلک ایندرلوی ولغظی یوقدان بار بولغان
 ایسی (الْأَسْمَعُوهُ) مگر غفلت یوقوسندان اویغاته تورغان ذکر کیلمای ایسه اول ذکرنی قیامتنی
 انکار ایتوچیلر ایشتورلر (وَهُمْ يَلْعَبُونَ) حالبوکم اول ذکر برلن اوینارلار یعنی اول ذکرنی خورلارلار
 ومسخره قیلورلار (لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ) کوکللری غافل بولغان لاری حالده ایشتورلر (وَأَسْرُوا النَّجْوَى)
 وسرلرینی یاشردیلر (الَّذِينَ ظَلَمُوا) ظالم بولغان کشیلردر سرلرینی یاشروچیلر اگر بوسوز (وَأَسْرُوا)
 نلک (واوندن) بدل بولسه یاکه ظالم بولغان آدملر سرلرینی یاشردیلر معناسنه بولوب (أَسْرُوا) گه
 فاعل بولسه (هَلْ هُنَّ) بوسرلری اوشبودر ظالم مشرکلر ایندیبلر بوهمم توکلدر (الْأَبْشَرُ مَثَلِكُمْ) مگر سز نلک کی
 آدمدر (أَفَذَاتُ السَّعْرِ) ایاسهرگه ایارسزمی (وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ) حالبوکم اوزکز همه کیترگان
 نرسه نلک سحر ایدکنی بله سز یعنی کافرلر شولر وشچه سراهدیبلر حاصل مشرکلر رسول الله نلک آدم بولوی
 برلن پیغمبرک دعواسنه یالغانچی بولوینه استلال قیلغان لار چونکه مشرکلر اعتقادنه پیغمبر فرشته گنه
 بولا دخی رسول الله نلک کیترگان معجزه لرینک مثلا (قرآن نلک) سحر بولوینه استلال قیلدیبلار (قُلْ)
 ایت سین بو یاشرن سوزلرنی سیلاوچی مشرکلر گه (رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) ریم کوکلگی
 ویدرده گی سوزنی بله کیره ک فچقروب سیلانگان وکیره ک آقرون سویلانگان سوز بولسون (وَهُوَ السَّمِيعُ
 الْعَلِيمُ) واول الله تعالی هر بر طاوشنی ایشتوچیدر وهر بر نرسه نی بلسگوچیدر بس سز نلک سرلرکزنی

وياشرتن سويلانگان سوزگىزنى ده اشتور و بولور (بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ) مشرکلر قرآننى سحرگنه ديب
ایتمادیلر بلکه توشلرنىڭ باطللر برلن قاطناشقانى ديدیلر یعنی محمد عه نىڭ توشنه کورگان باطل
خیال لری ديدیلر (بَلْ أَفْتَرَاهُ) بلکه محمد عه اللهغه قرآننى افتراقیلدى (اوزى چغاردى) ديدیلر
(بَلْ هُوَ شَاعِرٌ) بو سوز لری برلن گنه ده كفايه لنمديلر بلکه محمد چرچى سويلانگان قرآنى شعر
(جر) ديدیلر (فَلْيَأْتِنَا بآيَةٍ) بس بزگه محمد عه كينترسن (كَمَا أُرْسِلَ الْأَوْلُونَ) اولگى پيغمبرلر
بيلرلگان نرسه نىڭ اوخشاشى یعنی صالح پيغمبرگه بيلرلگان توه كى موسى پيغمبرگه بيلرلگان طاباق
و آق قول كى عيسى پيغمبرگه بيلرلگان كوز سولرنى كوزلى قیلو و اولكلرنى ترگز و كى معجزه نى كينترسن
(مَا آمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ) مکه مشرکلرندن الك بولغان قريه اهللری آينلر و معجزه لر كينتردكمز
وقتندك ایمان كينترمادیلر (أَهْلَكْنَاهَا) آلارنى آيت و معجزه لرنى يالغانغه توتولاری سببلى هلاك ايتندك
(أَفْهَمُ يُؤْمِنُونَ) ايا بو مکه مشرکلرى صوراعان آيتلری و معجزه لری كيلگان وقتندك ایمان كينترلری
البتة كينترماسلر بس اولگى ايتلرگه كيلگان دنيا عنابى بو مشرکلرگه ده كيلور (وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ)
واى محمد سيندن بورون پيغمبر ايتب بيلرلر (الْأَرْجَالُ) مگر ايلرلرنى گنه بيلرلر یعنی
آدملرگه دين ايراتر ايچون هيچ بر وقت پيغمبر ايتب فرشته بيلرلر (نوحى اليهم)
اول پيغمبر بولغان ايلرلرگه وحى قيلورمز (فَأَسْأَلُوا أَهْلَ التَّكْوِينِ) بس اى مکه مشرکلرى علم
اهلندن صوراكز یعنی اولگى پيغمبرلرنىڭ حالندن آلار آدمى فرشته مى اولمشلار (ان كنتم
لَا تَعْلَمُونَ) اگر اوزكز بلماس بولساكز (وَمَا جَعَلْنَاهُمْ) دى اولگى پيغمبرلرنى قيامادق بز
(جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ) طعام آشامى تورغان تن (وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ) دى اولگى پيغمبرلر ده
دنياده منگو بولمادیلر بو آيت كافرلرنىڭ «نى بولدى بو محمد عه مگه طعام آشى هم بازارده بىرى
اوزى مين پيغمبر ديو ايتنه» ديگان سوزلرينه جواب بولا (ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ) مونىڭ، صوگنده
اولگى پيغمبرلرنى وعده لرنده راست قيلدى یعنی دشمن لارگىزنى هلاك ايتامز و اوزكزنى قنقارامز
ديگان وعده ده (فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ) بس عنابندن پيغمبرلرنى دى اوزمز تلاگان آدم لرنى
(پيغمبرلرگه ایمان كينترگان و كينتره چك آدم لرنى) قنقاردق (وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ) دى كفرده و گناه لاردا
اسراف قيلوچيلارنى هلاك ايتندك (لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا) اى قريش كافرلرى تحقيق سزگه قرآن
ايندردك (فيه ذكركم) اول قرآنك سزگه وعظ باردر (أَفَلَا تَعْقِلُونَ) ايا عقلكزنى صرف قيلوب اويلاب
قاراميسزمى اگر اويلاساكز قرآنغه ایمان كينتر ايتكز (وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ) قريه اهلندن كويسنى
صندردق (هَلَاكِ اَيْتِنْدَك) (كَانَتْ ظَالِمَةً) اول قريه اهلى ظلم قيلوچى بولدى (وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا) و اول قريه
اهلنى هلاك ايتب كمز صوگنده آلار اورننه ياراتدى (قَوْمًا آخِرِينَ) ايكنچى قومنى (فَلَمَّا أَحْسَبُوا أَنَّ
بَسَ اُولَئِكَ قَرْيَةً) اول قريه اهلى عنابندن قاطيلغنى سيزگان لرى زمانه (إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ) شول وقتندوق

اول قريه اهلى قريه لرندن حيوان لارينه آطلانغان لارى حاله يا كه آطلانغان آدملر كه اوغشاغان لارى
 حاله قاچار بولديلار (لَا تَرْكُضُوا) آلاغه خورلاب ايتلدى قريه لر كزدن قاچماكز (وَارْجِعُوا إِلَى مَا
 دَخَى شَوْل نَرِسَه كِه كيرى قايتوكز (أُتْرَفْتُمْ فِيهِ) اول نرسه ده نعمت لندكز ولد تلندكز (وَمَسَاكِنِكُمْ)
 دخى تورغان اورون لار كزغه قايتوكز (لَعَلَّكُمْ تَسْأَلُونَ) تا كندا قيلغان اشلر كزدن ومال لار كزغه
 اينگان نرسه دن صورالمش بولوكز ايچون ديو (قَالُوا يَا وَيْلَنَا) عذابنى كورب قنلورغه هيچ بروجه
 قالمادقنى بلگكچ ايتديلر اي بزنك اوكنچمز (إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) درستلكه بزنظلم قيلوچيلار بولدىق
 (فَمَارَأَيْتَ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ) بس هميشه بو «ياويلنا» ديگان سوز مشركلرنك دعالارى وتكرار اينگان
 سوزلارى بولدى (حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ مَصِيدًا) اول مشركلرنى اورلغان ايگن كين قيلغا مزغه قدر (خَامِدِينَ)
 سونگانلارى حاله يعنى اولگان لرى حاله يعنى قلعچ برلن اولترلمش بولغان لارينه قدر «ياويلنا»
 ديگان سوزنى تكرار قيلولار (وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ) دخى بزن كوكنى ويبرنى ياراتمادق (وَمَا بَيْنَهُمَا)
 دخى كوك برلن بير آراسنداغى نرسه لرنى ياراتمادق (لَاعِبِينَ) اوين وعبت بولغان لارى حاله بلكه كمال
 قدر مزكه دلالت قيلغان لارى وينه لرمزكه فائىلى بولغان لارى حاله ياراتدىق (لَوَارِدْنَا أِن نَّذَخَّ لَهُوَ)
 اگربز فائىل سز نرسه نى (بالانى يا كه خاتوننى) توتونى تلاسك ايدى (لَاتَخْذِنَاهُنَّ لِدُنَا) اوز حضوره زدان
 بولغان لهونى (ولدان لاردان يا كه خورقزلارندان) توتار ايدك (ان كُنَّا فاعِلِينَ) ا كر لهو توتونى قيلوچى
 بولساق بزنك هممزده بو محال بولدقندان بزنبالا يا كه خاتوننى توتار بولمادق (بَلْ نَقْنُقُ بِالنَّقْ عَلَى الْبَاطِلِ)
 بلكه بزنحق (ايمان) برلن باطل (كفر) اوزرينه آطارمز يعنى حقنى باطل كه استن قيلورمز (فَيَذَعُهَا)
 بس حق باطلنى جويار وبتيرر (دمغ نك، اصل معناسى مينى صنيرماق) (فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ) بس شول
 وقتى بوق باطل كيتكوجى وهلاك بولوچيدر (زهوق نك اصل معناسى جان نك چغوى ديگان سوز)
 (وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ) وى مشركلر نى اوكنچدر سزكه اللهغه درست بولماغان نرسه برلن اللهنى
 صفتلاوكز (وَلَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واول الله نك ملكى ومخلوقيدر كوكلرده هم بيبرلرده بولغان
 نرسه لار (وَمَنْ عِنْدَهُ) دخى الله نك اوزينك حضورنه بولغان ذاتلر (فرشته لر) (لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ)
 الله نك عبادتنن تكبرلنماسلر (وَلَا يَسْتَخْسِرُونَ) دخى عبادته عاجزده بولماسلر (آروماسلار) (يَسْجُدُونَ
 اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) دخى اللهغه كيچده وكونمزده تسبيح ايتورلر (لَا يَقْتُرُونَ) يالقماغانلارى حاله (أَمْ
 اتَّخَذُوا آلِهَةً مِنَ الْأَرْضِ) بلكه مشركلر بيردن معبودلر توتديلار يعنى صنملرنى معبود توتديلر (هُمْ
 يُنْشَرُونَ) اول معبودلر ميتلرنى قهرلرندن قوبارولار مشركلر آچق صنملر ميتلرنى ترگز ديماسه لرده
 لكن صنملارنى معبود توتولارينه بودعوى لازم بولا شونك ايچون الله تعالى خورلاب بوسوزنى ايندى
 اللهنى برلانك دليلى حقنه ذكر قيلناچق آيت ايندى (لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ) اگركوك
 برلن بيبرده الله دن باشقه معبودلر بولسه ايندى (لَقَسَفْنَا) كوك برلن بير بوزولور ونظام مشاهدن
 چغار ايدى چونكه ما كمنك تعدى وقتنه عالمنك عادتى شولاي بو آيت برلن استدلاله اهل كلام

كتابلارنده دليملر اوزنجه بيان اينلمشدر استادكى آدم مملنه مراجعت قيلور (فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ) بس عرشنى ريسى بولغان الله پاك و يراق بولدى (عَمَّا يُصِفُونَ) مشركلرنىڭ سىقتلاغان نرسه سندن يعنى شريك هم خاتون وبالا توتودن (لَا يَسْتَمُلُ عَمَّا يَفْعَلُ) الله تعالى قيلغان اشندن نيك بويله قيلدىڭ ديو صورالمش بولماس چونكه الله تعالى هراشنى تپوشنجه بلب و حكمتكه موافق ايتب قيلور (وَهُمْ يُسْئَلُونَ) وآدملر قيلغان اشلرندن صورالورلار چونكه آدم هراشنى تپوشنجه بلدى فكريده واجتهادنده خطا بولورغه ممكن بو آيت اداره مستقلمنى ابطالگه اشارت بولورغه ياراسه كرك (أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً) بلكه كافرلر الله دن باشقه معبودلر توتد بيلار (قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ) اى محمد (عهم) ايت سين كافرلرگه الله دن باشقه بولغان نرسه لرنىڭ معبود بولويته دليلكزنى كيتركز (هَذَا ذِكْرٌ مِّنْ مَّعَى) بو قرآن ياكه توحيد منم برلن برگه بولغان آدملرنىڭ (مؤمنلرنىڭ) ذكريدر (وَذِكْرٌ مِّنْ قَبْلِي) دى ميندن لك بولغان آدملرنىڭ ذكرى در سماوى كتابلارنىڭ كلسنه قارا گزهر برسند توحيد برلن شركلن طيوبرلن امر بار (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ) بلكه كافرلرنىڭ كويسى حقنى يعنى قرآننى ياكه توحيدنى بلماسلر وحق برلن باطل آراسنى آيورماسلار (فَهُمْ مَّعْرُضُونَ) بس آلاز حقنى بلما دكلرى ايچون قرآن دن ياكه توحيد دن يوز دوندرلر (وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ) اى محمد (عهم) بزينندن لك هيچ بريغمبر يبارمادك (الْأَنبِيَاءِ إِلَيْهِ) مگر يباردك ايسه اول پيغمبرگه وحى قيلور بولدى (أَنَّهُ) درستلكده شأن (لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا) هيچ معبود بالحق بوقدر مگر مين گنه من (فَاعْبُدُونِ) بس ميكاغنه عبادت قيلوگز يعنى مينى برله گز فرشته لرنىڭ معصوم بولولار ينى بيانده الله تعالى ذكر قيلناچق آيتنى ايندردى بوذكر قيلناچق آيت خزاعه حقنده اينگان ديگانلر خزاعلر فرشته لر الله نىڭ قزلارى الله تعالى فرشته لرنى بالا ايتب توتدى ديگانلر (وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا) خزاعه كافرلرى الله بالا توتدى ديديلر يعنى فرشته لر الله نىڭ قزلارى ديديلر (سُبْحَانَهُ) پاك و يراق بولدى الله تعالى بالا توتماقدان (بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ) فرشته لر الله نىڭ قزلارى توكل بلكه آلاز حرمتلى قملاردر (لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ) فرشته لر سوزلرى برلن الله غه لك بولماسلار يعنى الله تعالى ايتماسن بورون هيچ نرسه ايتماسلر بلكه الله نىڭ سوزينه ايارلر (وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ) دى فرشته لر الله نىڭ امرى برلن عمل قيلولار يعنى الله تعالى قوشماغان اشلرنى اشله ماسلر يعنى الله تعالى گه سوز برلن ده و عمل برلن ده لك بولماسلار حاصل بو آيت فرشته لرنىڭ معصوم بولويته يعنى گناه سر بولويته دلالت قىلا (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ) الله تعالى فرشته لرنىڭ آلالرنىڭ بولغان نرسه نيدى (لك قيلغان عمللرنيدى) بلور (وَمَا خَلْفَهُمْ) دى فرشته لرنىڭ آرطلارنىڭ بولغان نرسه نيدى (كلاچك قىلاچق عمللرنيدى) بلور (وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى) دى فرشته لر شفاعت قىلاماسلر مگر شفاعت قيلورغه راضى بولغان آدملرگه گنه شفاعت قيلولار (وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ) دى اول فرشته لر الله دان قورقودان و الله نىڭ مهابتنن قالتراوچيلار و تتر اوچيلر (وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ) و فرشته لردن قايسى ايتور (إِنِّي اللَّهُ مِنْ دُونِهِ) مين الله دان باشقه معبودمن ديو (فَلْيَكُ) بس بوسوزنى

ایتنوچی فرشته (نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ) بو فرشته فی جهنم برلن جز آلامز (كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ) بو جز آلامز
 کبی عبادتنی اورئندان باشقهغه قویو سبیلی ظلم قیلوچیلارنی جز آلامز (أُولَئِكَ يَرْأَوْنَ كُفْرًا) کافر
 بولغان آدملر بلامادیلر (أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ) درستلکده کوکلر برلن بیرلر (كُنَّا رَتْقًا) برسی
 برسنه یابشقان بولدیلار (فَفَتَقْنَاهُمَا) بس هوأ برلن آیردق بز کوکلر برلن بیرلرنی (وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ
 كُلِّ شَيْءٍ حَيًّا) وهر بر ترکک ایاسی بولغان نرسه فی صودان یاراتدق بوآیت دن تبلور صوی برلن
 جانسز نرسه لرده ترکک نلک ظهوری ده معلوم بولا (أَفَلَا يَوْمِنُونَ) بو قدر علامتلر ظاهر بولغاچک کافرلر
 ایمان کیترماسلر (وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ) دخی بیرده ثابت بولغان طاغلار یاراتدق (أَنْ تَمَيِّبَهُمْ)
 بیرنک سزنی سلکتوی مکروه بولغانلقی ایچون (وَجَعَلْنَا فِيهَا جَبَالًا سَبَّالًا) دخی بیرده کیلک یوللار یاراتدق
 (لَعَلَّهُمْ يَرْتَدُونَ) آدملر سفرلرنه مقصودلرینه کونلسونلر ایچون (وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَفْقًا مَعْفُوظًا) دخی کوکبی
 یغلوب تشودن صاقلانمش توبه قیلدق (وَهُمْ عَنْ آيَاتِنَا مَعْزُومُونَ) واول کافرلر کوکنک علامتلردن (قیاش
 و آی ویلدن لارندان) یوز دوندر گوچیلردر یعنی بو علامتلرده فکر قیلماسلار (وَهُوَ الَّذِي) واول
 الله تعالی شوندا این ذات در (خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) کیچنی دخی کوندزنی یاراتدی (وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ)
 دخی قیاشنی و آینی یاراتدی (كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ) بو قیاش و آی ویلدن لاردن هر برسی کوکک تیزلک
 برلن سیر قیلورلار بوآیت هیئت جدیدی که مناقص بولماسه کک قیاشنکده نوع حرکتنی درست کورمشلر
 جائزدر که بر اورنده حرکت قیلور یا که کوز کور وند سیر قیلغان کبی کورنوندن الله تعالی شول روشچه
 بیان قیلغان بولور (وَالله اعلم) (وَمَا جَعَلْنَا لِمَشْرَمٍ قَبْلِكَ الْخَلْدَ) و بز سیندن الک هیچ آدم ایچون
 دنیا ده منگوقالوچیلقنی قیلما دق (أَفَأَنْ مَتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ) ایاسین اولسا ک آلامز دنیا ده منگوقالوچیلارمی
 البته آلامز منگوقالوچیلق توگلملردر بلکه اوله چکلردر (كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ) هر برجان ایاسی اولم
 آچیسنی تاتوچیدر (وَنَبَلِّغُكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَالنَّيْئَاتِ رَجْعُونَ) و سزنی فتنه ایچون یاوزاق و ایزگولک
 برلن امتحان قیلورمز یاوزلقغه صبر قیلوب ایزگولک که شکر قیلور سزنی یا که یوقمی یاوزلقمن فقیرلک
 و آورو کبی نرسه لرمراد ایزگولکدن سلامتک و بایلق کبی نرسه لرمراد (وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا)
 وهر قیچان ای محمد سین کافر بولغان آدملر کورسه (أَنْ يَتَخَفُونَكَ الْأَهْزَاءِ) سیننی توتماسلار مگر مسخره قیلنه
 تورغان نرسه ای تب توتارلار هم ای تورلر (أَهَذَا الَّذِي يُدْعُرُ آلهَتِكُمْ) معبودلر کزنی یاوزلق برلن ذکر قیلوچی شول
 آدمی دیو (وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمَنِ هُمْ كَافِرُونَ) حالبوکم اول کافرلر الله نلک توحید برلن یا که خلقنی حلقغه
 کوندرو برلن ذکرینی انکار قیلورلار (بِسْمِ اللَّهِ) مسخره قیلنورغه اوزلری تیوشلیملردر (خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ)
 آدمنی آشفچلقدن یاراتلدی آدمه آشفچاق صفتی افراط درجه ده بولدی ایچون گویا که آشفچلقدن
 یاراطلغان بولا (سَأْرِيكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُون) دنیا ده دخی آخرتکده عنایلمنی سزگه کورساتورمن بس
 عنایله مینی آشفدرما کز (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ) و کافرلر ای تورلر رسول اللهغه هم صحابه لرگه بو عناب
 یا که قیامت وعده سی قایور زمان دیو (أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگرسوز کزده راست بولسا کز (لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ

كَفَرُوا) اگر كافرلر بلسه لرايدى (حِينَ لَا يَكْفُرُونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ) يوزلر ندىن تموغ اوطنى بيارلماگان
 (طيبيلماغان) وقتنى (وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ) دى آرقالار ندىن تموغ اوطنى بيارلماگان (طيبيلماغان) وقتنى
 (وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ) دى عذابىن طيبيلماغان وقتنى يعنى اوزلر نىڭ شونداين عذابى بولولار ينى بلسه لرا
 ايدى كافرلر البته عذابنى آشقدر ماسلار ايدى (بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً) بلسكه كافرلرگه عذاب وعدهسى ياكه
 تموغ ياكه قيامت كينت كيلور (فَتَهْتَمُّهُمْ) بس كافرلر نى حيران قيلور اول عذاب وعدهسى ياكه تموغ
 ياكه قيامت (فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا) بس كافرلر نىڭ عذاب وعدهسى ياكه تموغنى ياكه قيامتنى كيرى
 قايتاروغه كوچلرى يتماس (وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ) دى كافرلرگه مهلنمه بيدرلماس (وَلَقَدْ اسْتَهْزَىٰ بِرُسُلٍ مِّنْ
 قَبْلِكَ) وتحقيق سيندىن الك بولغان بېغمبولردى خورلاننىش بولدى بوسوز رسول الله نى تسليه بولا (فَعَاقَ
 بِالَّذِينَ سَخَّرُوا مِنْهُمْ) بس بېغمبولردى مسخره قيلغان آدم لرگه ايندى (مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) خورلاغان
 نرسه لرى نىڭ جزالارى (قُلْ مَنْ يَكْفُرْ كُفْرًا) اى مومعه م خورلاوچيلرغه ايت سزنى كم صاقلار (بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
 مِنَ الرَّحْمَنِ) كىچىك وكوزلر ده الله نىڭ عذابىن يعنى الله تعالى عذاب قيلونى تلاسه هيچ كم صاقلى آلماس (بَلْ
 هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُّعْرِضُونَ) بلسكه اول كافرلر لرى نىڭ ذكر ندىن (قرآندىن) يوز دوندر كوچيلردى
 (أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا) بلسكه اول كافر ايچون عذابىن طيبا تورغان بزدن باشقه معبودلر بارى
 البته يوق (لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنفُسِهِمْ) كافرلر نىڭ معبود توتقان نرسه لرى نىڭ اوزلر ينده ياردم بىررگه
 كوچلرى يتماس بس نىڭ آلا عابىلر ينده ياردم بىرسونلر (وَلَا هُمْ مَنَابِضِعْبُونَ) دى اول معبودلر بىز نىڭ
 عذابىزدان صاقلانمشك بولماسلار (بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ) بلسكه بىز بو كافرلر نى هم آتالارونى دنيا ده
 فائىلندىردىك (حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ) تا كم اول كافرلرگه عمر اوزون بولدى بس كافرلر دنيا ده
 اوزون مدت فائىلنولر ينده مغرور بولدىلار (أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَا نَأْتِي الْأَرْضَ) كافرلر كورماسلرى درستلكى
 بىز كافرلر نىڭ بىرلر ينده قصد قيلورمز (نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا) بىر نىڭ چىتلر ندىن كىمتكانمز حاله يعنى
 كافرلر نىڭ بىرلر ينده مسلمان لار نى ايركلى قيلورمز بو آيت بىر نىڭ كىمونى قبول ايتوينده دلالت قيللار
 (أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ) ايا مكه مشركلرىمى غالبلر (استنلر) البته بىز غالبلرمز وآلا مغلوبلردى (قُلْ إِنَّمَا
 أَنْتَرِكُمْ بِالْوَحْيِ) ايت سين اى مومعه م مكه مشركلر ينده آتچق مین سزنى اوزمه وحى قيلنغان نرسه
 برلن قورقتمان (وَلَا يَسْمَعُ الصَّمُّ الدُّعَاءَ) دى چوقراق آدم انده ونى اشماس (اذا ما يندرون) قورقتماش
 بولغان وقتىك (وَلَمَنْ مَسَّنْهُمْ نَفَعَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ) واگر كافرلر نى ربكى نىڭ عذابىن آزغنه نرسه توتسه
 (لِيَقُولُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) كافرلر ايتور نى اوكنچ بىزگه درستلكى بىز ظلم قيلوچيلار بولدى ديو
 يعنى اوزلر نىڭ ظلم لارى برلن اقرار قيلورلار (وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ) قيامت كونى نىڭ
 جزاسى ايچون توغرى بولغان ميزان لار قوبارمز اول توغرى ميزان لار برلن بىز نىڭ عمللرى
 اولچانور (فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا) بس هيچ بىر نفس كه هيچ ظلم قيلنماس (وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ
 مِنْ خَرْدَلٍ) اگر عمل ياكه ظلم اورلقدان بىر كچكنه كىساگى آورلغى بولسه ده (آتينا بها) اول اورلقدان

كچكئنه كيساگى آدرلغى بولغان عملنى ياكه ظلمنى ده كيتيرمز وحاضر قيلورمز (وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ)
 وحساب قيلوچى بولو يوزندن بز يتارمز (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ) وتحقيق موسى برلن ⁴⁴
 هارون عهغه حق برلن باطل آراسنى آيورا تورغان تورات كتابنى بىردك (وَضِيَاءٌ وَذَكَرًا
 لِلْمُتَّقِينَ) دخى نقوالق ايبالرى ايچون نادانلق قارانغولقلارنك ياقئلق بىره تورغان هم
 وعظلانا تورغان تورات كتابنى بىردك (الَّذِينَ يَجْشُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ) متقىلر شونداين آدملردر
 ربلرنىن غيبده قورقارلار (وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ) دخى اول متقىلر قيامندن قور قوچيلاردر
 (وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ) وبو قرآن فائسى كوب بولغان ذكردر بز آنى محمدعهم اوزرينه ايندردك
 (أَفَأَنْتُمْ أَهْلٌ مِنْكُرُونَ) اياسز كافرلرى شول قرآننى انكار ايتوچى (وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رِشْدَهُ مِنْ قَبْلُ)
 وتحقيق بز ابراهيم عهغه موسى برلن هارون دن الك حق لقعغه كونلوني بىردك (وَكُنَّا بِعَالَمِينَ) دخى
 بز ابراهيم نك بىرگان نرسه مزگه اهل ايدكى بلكك (إِذْ) شول وقتده بىردك (قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ)
 ابراهيم اوزى نك آتاسنه هم قومنه ايتدى (مَا هَذِهِ إِلَّا تَمَائِيلُ الَّتِي) نيدر شونداين فائسه وضرر بىرمى
 تورغان جانسز صورتلر (أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ) سز اول صورتلرنك عبادتنك تورغوچى لارسزديو (قَالُوا
 وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ) ابراهيم عه نك قومي ايتدىلر بز آتالارمى اول صورتلرگه عبادت قيلوچيلار
 تابلق آلاغه ايارب بزده عبادت قيلامز (قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ) ابراهيم ايتدى تحقيق سز
 هم آتالارنك بولدكز (فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) ظاهر بولغان آزغونلقك (قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ) ابراهيم عه نك
 قومي ايتدىلر اى ابراهيم سين بزگه حق سوزنى كيتردكى (أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ) ياكه اويئاوچيلاردن مى
 سين يعنى بز نك آتالارمى آزغونلقغه نسبت بىرب بو سوزنى چنلاب ايتسه سونمى ياكه اويئاب
 ايتسه سونمى ديدىلر آتالارومز آزغونلقغه نسبت بىرونى غايت يراقغه صايدقلارندن بو سوزنى
 ايتدىلر (قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ) حضرت ابراهيم ايتدى بو سوزمى چنلاب ايتام اويئاب ايتيم جانسز
 صورتلر معبودلر توكل بلكه سز نك ربكز (رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلرنك وييرلرنك ريسى در
 (الَّذِي فَطَرَهُنَّ) شونداين ريدر اول كوكلرنى وييرلرنى ياراتدى (وَأَنَا عَلَىٰ ذَلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ)
 دخى مين سزگه ايتكان سوزم (توحيد) اوزرينه شاهلاردن من (وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ) والله
 برلن قسم ايتب ايتام صم لارننى واطودا توروشرم (بَعْدَ أَنْ تُولُوا لِلْأَغْرَابِ) صم لارنك يانندن
 عيدكزه كيتكانكز صوكنده بو سوزنى ابراهيم عه ايچننرگنه ايتدى ديگانلر (فَجَعَلَهُمْ جُنُودًا) بس
 ابراهيم عه صم لارنى كيساك كيساك قيلدى (الْأَكْبَرَاءُ لَهُمْ) مگر قومينك الوغ صمنى صمرمادى باشقه
 صم لارنى هم سنى واتدى بالتانى الوغ صم نك مويئنه قويدى (لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ) شايد بو الوغسنه
 قايتورلار ديو ظن قيلدى يعنى صم لارنى نك الوغسنى صمرمادى باشقه صم لارنى كم صم رغان
 ديو بو الوغسندن صورارلار ديو ظن قيلدى (قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِآلِهَتِنَا) ابراهيم عه نك
 قومي عيدلرندان قايتقان نك صوكنده ايتدىلر بز نك معبودلر مزگه بو اشنى كم قيلدى يعنى

کم واتدی (اِنَّهٗ لَمَنْ الظَّالِمِیْنَ) درستلکک اول اشنی قیلغان کشی ظالمردندر دیو (قَالُوا سَمِعْنَا
 فَنی یَنکُرُھُمْ) ابراهیم (عہم) ننگ قومی ایتدیلر بزمعبودلرمزنی عیب ایتہ تورغان برجیگنتی اشتهمز
 (یَقَالُ لَہٗ اِبْرٰہِیْمُ) اول جیگت کہ ابراهیم دیوایتلہ (قَالُوا فَاَنْتَ وَابِیْہٖ عَلٰی اَعْیْنَ النَّاسِ) ابراهیم (عہم) ننگ قومی
 ایتدیلر ابراهیمنی آدملرننگ کوزلری حضورینہ کیترگز یعنی خلق حضورینہ کیترگز (لَعَلَّہُمْ یَشْہَدُوْنَ)
 شاید آدملر بواشنی ابراهیم ننگ قیلغانلقنہ گواہلق بیررلر (قَالُوا اَاَنْتَ فَعَلْتَ ہٰذَا بِالْہِنَا یَا اِبْرٰہِیْمُ)
 ابراهیم (عہم) ننگ قومی ایتدیلر ای ابراهیم بز ننگ معبودلرمزگہ بواشنی سینمہ قیلدک یعنی سین
 واتدکم دیو (قَالَ یٰلَیْ فَعَلَّہٗ کَبِیْرُھُمْ ہٰذَا) ابراهیم (عہم) ایتدی مین بو اشنی قیلمادم یعنی واتمادم
 بلکہ بوصنملارنی الوغلاری واتدی (فَاَسْأَلُوْھُمْ اِنْ کَانُوْا یَنْطَقُوْنَ) کم بواشنی قیلغانلقنی اوزلرنین
 صوراکز اگر سیلاشر بولسہلار (فَرَجَعُوْا اِلٰی اَنْفُسِھُمْ) بس ابراهیم ننگ قومی اوزلرینہ قایتدیلر
 یعنی عقللرینہ قایتوب قارادیلار (فَعَالُوْا) بس ابراهیم ننگ قومی ایتدیلر بعضی بعضنہ (اَنْکُمْ اَنْتُمْ
 الظَّالِمُوْنَ) درستلککسز اوزگز ظالملرسز یعنی ضرری وفائدہسی بولماغان سیلاشمی تورغان
 صنملارغہ عبادت قیلوگز سببلی اوزگز ظالملرسز (ثُمَّ نَكَسُوا عَلٰی رُؤُسِھُمْ) مونگ صوکنک ابراهیم عہم ننگ
 قومی باشلاری اوزرینہ بوگلمش بولدیلار یعنی عقللرینہ قایتوب استقامتہ بولدیلاری صوکنکہ
 تچرشوغہ ایلندیلر (لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَّا هُوَ لَآءٌ یَنْطَقُوْنَ) ہم ابراهیم عہم گہ ایتدی لر تحقیق سین بومعبودلرننگ
 سیلاشماوینی بلدک فی ایچون بزگہ اول معبودلردن صوراکز دیوبیوراسن دیو (قَالَ اَفَتَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰہِ)
 ابراهیم (عہم) ایتدی قومنہ ایاسز اللہدان باشقہغہ عبادت قیلاسزمی (مَا لَیْنَفْعَکُمْ شَيْئًا وَلَا یَضُرُّکُمْ)
 اوزگزگہ ہیچ نرسہ فائدہ ایتماگان ہمہ ضرر ایتہ آلماغان نرسہگہ (مَعْبُودِلرگہ) (اِنِّیْ لَکُمْ وَاٰمَاتَعْبُدُوْنَ
 مِنْ دُوْنِ اللّٰہِ) اوزگزگہ ہم اللہدان باشقہ عبادت قیلغان نرسہ اوزگزگہ (صنملرگزگہ) قباحت لک بولسون
 (اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ) ایاسز قیلغان اشکز ننگ قباحتلکنی عقلکز بران اویلاب بلمیسزمی (قَالُوا اَحَرُّوْهُ وَاَنْصُرُوْا
 اٰہِتَکُمْ) ابراهیم عہم ننگ قومی دلیل بران قارشی کیلودن عاجز بولغاچ ضررایتو قصدی برلن ایتدیلر
 ابراهیمنی اوطقہ یاندرگز و آنی یاندرو سببلی معبودلرگزگہ یاردم بیرگز (اِنْ کُنْتُمْ فَاعِلِیْنَ) اگر
 معبودلرگزگہ یاردم ایتونی قیلوچی بولساگز بیضاوی ایاسی ایتوچی هینون اسمنہ فارس کردلرنین
 برایر یا کہ نمرود دیگان شوندان صوگ اتفاق ایلہ اوطون جیب اوط یاغب ابراهیم عہمنی بوغاولاب
 منچنیق (بوزمان ننگ طوبی کیس برقورال) برلن ابراهیم عہمنی اوطقہ آتدیلار (قُلْنَا یٰۤاِنَّا کُوْنِی
 بَرْدًا وَسَلَامًا عَلٰی اِبْرٰہِیْمَ) اللہتعالی ایتہبز اوطقہ ایتدکدی ای اوط صالحون بول و ابراهیم اوزرینہ
 سلامتک بول یعنی یاندرما اللہننگ امرنچہ اوطدہ ابراهیم عہم ننگ ہیچ بریدنی یانماغان مگر
 بوغاولارنی یانغان و بو وقت ابراهیم عہم اون آلتی یاشنک ایدی دیگانلر اوطقہ عادتہ اسسیلک
 ویاندروچیلغ لازم بولسہدہ قدرۃ اللہغہ نسبتہ اوطنکک خوش هوأ بولوب اورلوی عجیب اش توگل
 چونکہ معجزہ طریق عادت طریقنہ البتہ مخالف اولاچاق یا کہ اوط اوز حالنچہ اسسید بولور لکن

الله تعالى ابراهيم عهـم دن اسسيلكنى دفع قيلغان بولور نناكه « سَمْنَدِلْ قَشَى » اوطك يانمى ديگانلر

شعر * بَدْرِيَا نَخْرَاهَبْ بَطْ شُنْ عَرِيْق * سَمْنَدِلْ جَهْ دَانْدْ عَذَابْ حَرِيْق *

(وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا) دى ابراهيم نىڭ قولى ابراهيم عهـم گه ضرر ايتوده مكرنى تىلدىلر (فَجَعَلْنَاهُمْ
 الْأَخْسَرِينَ) بس ابراهيم قومى ضرر ايتوچىلرنىڭ ايسىڭ ضرر ايتوچسى قىلسىڭ چونكه ابراهيم
 عهـم نىڭ ضررىنه توروشولارى عين ابراهيم عهـم نىڭ فائىدسى بولمى چونكه بو واقعه ابراهيم عهـم نىڭ
 حىلقى بولوب اولزىنىڭ باطللىقى بولمى بىر قىلىڭ دىلىل بولدى (وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي) وىز
 ابراهيم نىڭ دىڭ هاران اسمى قىلدىڭ اوغلى لوطنى عراقدان شونداين بىرگه قىتقاردى
 (بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ) اول بىردى بىن عالمگه مباركلكنى بىردىڭ يعنى شام بىرىنه شام بىرىنىڭ عام
 بولغان بىركى چونكه بىيغىمىلرنىڭ كىبىسى ارض شامى مبعوث بولغان هم دىياوى واخراوى بولغان
 سعادىلرنىڭ مبدلىرى بولغان شىرىعتلىرى ارض شامى منتشر بولغان هر بىر بىيغىمىر آسىيا قىطعىنىڭ
 ظهۇر ايتكان (وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً) دىڭ بىر بولاك بولغان حالى ابراهيمگه اسحاقنى همى
 يعقوبنى همى قىلىڭ ياكى صوراعاندىن آرتوق بولغان حالى معناسىنىڭ ياكى بالانىڭ بالاسى بولغان
 حالى معناسىنىڭ بولا بو وقتى نافلة يعقوب عهـمگه خاص بولا (وَوَلَّجْنَا لَهُمُ الْيَمِينَ) وبو دورىن (ابراهيم
 لوط اسحاق ويعقوب دن) هر بىرسى اىزگولر قىلىڭ (وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا) دىڭ بو دورىنى
 آدملىرى امرىز بىرلن حىلقى كوندىرە تورغان اماملار قىلىڭ (وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ) دىڭ
 بو دورىنى اىزگو اشلر اشلونى وحى قىلىڭ (وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ) دىڭ نماز اوقونى هم
 زكوة بىرونى وحى قىلىڭ (وَكُنَّا لِلنَّاعِبِينَ) وبو دورىنى بىرگه عبادت قىلوچى بولىلار (وَلُوطًا آتَيْنَاهُ
 حُكْمًا وَعِلْمًا) دىڭ بىز لوط عهـمگه حكمت هم بىيغىمىلرنىڭ مناسب بولغان علمى بىردىڭ (وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي
 كَانَتْ تَعْمَلُ الْغَبَائِثَ) دىڭ لوط عهـم نىڭ عقلا قىباحت وشرعا منموم بولغان اشلرنى (لوطنى) قىلا تورغان
 قىرىه (سدوم) اهلنى قىتقاردى (أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا سَوِيًّا) درستلىكك سدوم قىرىه سىنىڭ اهللى بولغان
 لوط عهـم قولى الله نىڭ طاعتىن چىچى ياوز قوم بولىلار (وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا) دىڭ بىز لوط عهـم نىڭ
 رحمتىزگه كىرتىڭ (أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ) درستلىكك اول لوط اىزگولر جملەسىن در (وَنُوحًا إِذْ نَادَى
 مِن قَبْلُ) دىڭ اى محمد عهـم نوح عهـم نىڭ ذكىر قىل اول نوح بو ذكىر قىلغان بىيغىمىلردىن لك قومى
 هلاك ايتوبران اللهغه دعا قىلدى (فَأَسْتَجَبْنَا لَهُ) بس اول نوح (عهـم) نىڭ دعاسىنى قىبول ايتىڭ (فَنَجَّيْنَاهُ
 وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ) بس اول نوحنى دىڭ اهلنى الوغ قاىغودىن (طوفاندىن) قىتقاردى (وَنَصْرَانًا
 مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا) دىڭ نوحنى علامىلرمىنى يالغانغه توتقان قومىن اوچ آلوجى قىلىڭ
 (أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا سَوِيًّا) درستلىكك اول نوح قولى ياوز قوم بولىلار (فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ) بس نوح قولى
 همىنى صوغه غرق قىلىڭ (وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ) دىڭ اى محمد (عهـم) داود بران سليمان (عهـم) نىڭ ذكىر
 قىل (أَذِيحْكُمَا فِي الْعَرَّةِ) شول وقتى آلار اىگن حقنىڭ حكىم قىلور بولىلار (أَذِنَفَشْتُ فِيهِ غَنَمَ الْقَوْمِ)

شول وقتكە حكىم قىلور بولدىلار اول ايگن گە بر قوم نىڭ قويلارى كىچ بىرلن كىر اوتلادى يعنى اول ايگننى آشادىلار (وَكُنَّا لَكُمْ هُمْ شَاهِدِينَ) دى بىز سلىمان بىرلن داودنىڭ حكىملىرىنى بلوچى بولدىق (فَقَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ) بىس حكىمنى سلىمان گە آتلايدىق (وَكُلًّا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا) دى سلىمان بىرلن داود (عەم) دن ھىر بىرسىنە حكىمت ھىم علم بىردىك ﴿ مو نىڭ قىسەسى بىر وقتكە بر قومنىڭ قويلارى ايگنچى بر قومنىڭ كىچ بىرلن ايگننە كىر ايگننى آشاغانلار و طابطاغانلار ايگان بوايكى قوم داود عەم گە حكىمگە بارغانلار داود عەم قويلارنى قىمتلەپ قاراغان ايگننىڭ كۆيى كىمدىكى حساب ايگان وايكىنى برابر طابقان بىس قويلارنى ايگن ايالرىنە بىرگان موندان صوڭ بوايكى قوم داود عەم نىڭ اوغلى سلىمان عەمگە بارغانلار ھىم داود عەم نچك حكىم قىلدىقىنى سىلاگانلر سلىمان عەم بو وقتكە اون بىر ياشنىڭ ايگان آتام داودنىڭ حكىمى بىك گوزل لىكن مىن ايكى قرە ايچونە فائىدلىراق بولغان حكىم بىرلن حكىم قىلدىم دىمىش ھىم قولى ايالرىنى آتاسى داود عەمگە قايتاندىن بىبارمىش قولى ايالرى داود عەمگە بار بى سلىمان عەم نىڭ سوزىنى حكىمت قىلدىلار صوڭرە داود عەم قولى ايالرىنى سلىمان عەمگە بىبارمىش ھىم اوزىنى كىلدىش واوغلىنە ايتىمىش مىن بو قولى ايالرى آراسىدە قىلغان حكىمنى نچك طاباسن دىو سلىمان عەم حكىمى بىك گوزل دىمىش داود عەم اوزىنىڭ حكىم قىلماق نىرسە ئىدىن خىر بىر دىدى سلىمان عەم ايتىدى قويلارنى وقتلىغىنە ايگان ايالرىنە بىررگە تىيوش سونى وبالالارى بىرلن فائىدلىق تورسونلار ايگننى قولى ايالرىنە بىرر تىيوش ايگننى اولگى حالنە كىلگانگە قىر تىرىيەلسىنلر واصلاح ايتىسونلر صوڭرە قايتارشلار دىو داود عەم ايتىدى حكىم سىنىڭ حكىم دىو ھىم سلىمان عەم حكىمى بىرلن عمل ايتىدى اما بىزنىڭ شىرىعتىمىزدە ايگان آصلا تولانمى كىراك كوندىز وكىراك تنەھ بوزىنلار اكر قويلارنىڭ قارا و لچىلارى يانلارنىڭ بولماسە چونكە رسول الله (جَرَحُ الْعَمَمَاءِ جُبَارٌ) دىمىش يعنى حىوان نىڭ جىنايتى بوشىر آنىڭ ايچون تولو بوقىر بوحنى مىنھى اما شافعى مىنھىدە حىوان ايگننى كىچىك تىلف ايتىسە تولو واجب چونكە كىچى بىرلن مالنى صاقلاو اياسنە واجب كوندىز تىلف ايتىسە تولو واجب توگل چونكە كوندىز ايگننى صاقلاو ايگان اياسنە واجب امام جصاص ايتە داود عەم زماننىڭ ايگننى تولو بىرلن حكىم قىلدى چونكە قولى ايالرى قويلارنى قىصدا بىبارگانلر ايتىدى قىصدا بىبارگانلر بىزنىڭ شىرىعتىمىزدە ھىم حكىم شولاي دى امام جصاص سوزى معقول كورلە چونكە اوتكان پىغمبىرلرنىڭ شىرىعتىنى اللە تعالى انكارسىز قىسە قىلغانلر بىزگە ھىم شىرىعت بولا ﴿ بىضاوى ھىم كىشانى اياسى ايتە داود عەم نىڭ حكىمى امام اعظم نىڭ جىنايت قىلغان قىلحقىداغى حكىمى كىي بولا چونكە امام اعظم ايتە قىلدىش كىي جىنايت قىلسە اول قىلنى جىنايت اياسنە بىرلە دىو سلىمان عەم نىڭ حكىمى امام شافعى نىڭ غاصب دان قاچقان عبد مغبوب حقىداغى سوزى كىي چونكە امام شافعى ايتە بىر كىش قىلنى غصب لاپ آلسە قىل قاچسە خوجاسنە قىلنىڭ قىمتىنى تولى خوجە قىلنىڭ قىمتىنى ايلە فائىدلىنە قىل تابولسە قىلنى قايتاروب آلادا قىمتىنى غصب لاپ آلوچىغە تولى داود عەم بىرلن سلىمان عەم نىڭ ھىم ايكىسىنىڭ حكىمى اجتھاد بىرلن مى ياكە ھىم بىرلن مى اختىلاف بىعضىلار ھىم ايكىسىنىڭ حكىمى ھىم بىرلن لىكن داود عەم نىڭ حكىمى سلىمان عەم نىڭ حكىمى بىرلن نىسخ ايتىلگان دىگانلر بىعضىلار سلىمان عەم نىڭ

قىلغان اشى صاح داود عەم نىڭ قىلغان اشى حىكەم صلح حىكەمىن آرتوق دىگانلار بعضىلارنى ھەر ايكسى نىڭ
 حىكىمى اجتهاد بىرلن دىگانلار بس بو آيت دن مەتەن نىڭ بعض وقت خىطأ قىلۇپ بعض وقت اصابت قىلۇ
 مەسئەسى چىغارولا البتە سلىمان عەم نىڭ اجتهادى صواب بولغاچ داود عەم نىڭ اجتهادى خىطأ بولا اوزون
 بىيان استاگان آدم (التفسيرات الاحمدية) گە مارجعت ايتسون (وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ)
 دىخى بىز داود بىرلن بىرگە تەسبىح ايتگانلارنى ھالەدە طاغلارنى دىخى قىشلارنى مسخر (يعنى داود عەم
 امرى بويىچە بىرى تورغان) ايتىدك (وَكُنَّا فَاعِلِينَ) دىخى بىز مونىڭ كەي اشلارنى قىلوچى بولىدۇ
 يعنى موندى اشلار سىز نىڭ قاشىدە عجبىب اش بولسىدە بىز دن صدورى عجبىب توگل معناسىدە (وَعَلَّمَآءَهُ
 صِنْعَةَ الْكِبُوسِ لَكُمْ) دىخى داودقە سىز نىڭ فائىدەگىز اىچون صوغىش كولماكى (تيمىر كولماك) ياصاوانى اويراتىدك
 (لِنُعَصِّنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ) تيمىر كولماك ياصاوانى صنعتى سىزنى دشمانلارگىز بىرلن صوغىش قىلغان وقتىگىز داغى
 قاطىلقلارگىز صاقلاسون اىچون (فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ) بس سىز بونعمتمە شىكر قىلوچىلار توگەمىسىز يعنى
 شىكر قىلوچى (وَلَسَلِيمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً) دىخى قاطى ايسكان ھالەدە سلىمان (عەم) اىچون جىلنى مسخر
 قىلىدۇ (تَجْرَى بِأَمْرِهِ) اول جىل سلىمان (عەم) نىڭ قوشوى بىرلن بىرگان ھالەدە (إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي) شوندا بىن
 بىرگە (بَارَكْنَا فِيهَا) اول بىردە مباركلكنى وكوب فائىدەلرنى بىردك يعنى ارض شامغە (وَكُنَّا بَاطِلًا
 شَيْءٍ عَالِمِينَ) ودىخى بىز ھىر نەرسەنى بىلگىچى بولىدۇ بس جىلنى دە حىكەم كە موافق بىر تىرمىز (وَمِنَ الشَّيَاطِينِ
 مَنْ يَغْوُونَ لَهُ) دىخى شىطانلاردىن سلىمان عەم اىچون دريالرغە چوموب انجولار چىغاروچىلارنى مسخر
 قىلىدۇ (وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ) دىخى شىطانلار موندان باشقە اشلارنى قىلورلار (وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ)
 دىخى اول شىطانلارنى سلىمان (عەم) نىڭ امرىدىن باش تارتولارنى صاقلانغىچى بولىدۇ (وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى
 رَبَّهُ) دىخى اى محمد ايوب (عەم) نىڭ ايت شول وقتەدە ايوب (عەم) بالالارنىڭ وماللىرى نىڭ يوقلغى
 وسلامتسىزلىكى سەببى رەسنىدە نەدأ قىلدى (أَنَّى مَسَّنِيَ الضُّرُّ) درىستلىككە مەنى ضرر (قاطىلغى و آورو)
 توتىدى (وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ) وسىن اى رەبم رحمت قىلوچىلارنىڭ ايكى رحمت قىلوچىسى سىن
 حضرت ايوب اسحاق عەم نىڭ عىص اسمى اوغلىنىڭ بالالارنىدىن بولۇپ رومى بولغان اللە تعالى
 اوزىنە بىغەمبارك بىرلن بىراىر كوب بالالار وماللار بىرگان اللە تعالى ايتلا اىچون ايوب عەم نىڭ
 بالالارنى ھلاك ايتكان (استلر يەنە بىر بىنا آووب تشكان دىگانلار) ھەم ماللارنى ھلاك بولۇپ بىر روایت كە
 بىنا اون سىگىز يىلدىنى آورغان بعضىلار اون اوچ يىل بعضىلار يىدى يىلدە يىدى آيە يىدى ساعت
 آوردى دىگانلار (فَأَسْتَجِبْنَا لَهُ) بس بىز ايوب (عەم) نىڭ دەئاسىنى قبول قىلىدۇ (فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرِّ)
 بس ايوبدە بولغان قاطىلغىنى آچىدۇ (بىباردك) يعنى آورو يەنە شىفأ بىردك (وَأَتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمَثَلَهُمْ
 مَعَهُمْ) دىخى ايوب عەم گە اھلىنى بىردك ھەم اھلى بىرلن بىرگە مەثلنى بىردك يعنى سلامتلىنگان
 صوڭ بالالارنى اولگىگە قاراغاندە ايكى اش بولسى دىگانلار (رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا) حضور مەزدىن
 رحمت اىچون بىردك (وَذَكَرْنَا الْعَابِدِينَ) دىخى باشقە عبادت قىلوچىلارغە وعظ بولسنى اىچون بىردك

یعنی باشقه عبادت قیلوچیلارده ایوب (عم) کبی صبرلق قیلسه لاریوب (عم) گه بیدرلگان کبی ثواب
آلارغه ده بیدرلور معنا سنده (وَأَسْمَاعِيلَ وَأَدْرِيْسَ وَذَا الْكُفْلِ) دخی ای محمد (عم) اسماعیلنی هم
ادریسنی هم الله دن الش ایاسی بولغان ایاسنی یا که یوشعنی ذکر قیل (كُلُّ مِنَ الصَّابِرِينَ) بو
اوجسننن هر برسی آغرقلارغه صبرلق قیلوچیدننر (وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا) دخی بو اوجسننی رحمتنه ^{۸۵}
(پیغمبرلک) گه کرتدک (انهم من الصالحين) درستلکده بو اوجسی کامل ایزگولاردنر (وَذَالنُّونِ اِذْ هَبَّ
مُغْضَبًا) دخی بالقی ایاسی متنی اوغلی ^{۸۴} یونس (عم) فی ذکر قیل شول وقتده اول بالقی ایاسی یونس
(عم) قومنه آچولانغان حاله کیتدی یعنی قومی اطاعت قیلماولارنده دوام ایتکاج الله نلک امرندن الک
قومندن هجرت قیلوب کیتدی (فَظَنَّ اَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ) بس یونس بزنگ اوزینه طارلق قیلماومزنی
اویلا دی (فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ) بس یونس تورلی قارانغولقلار ایچنده بولغان حاله دعا قیلدی یعنی
کیچ قارانغولغی هم دیکز قارانغولغی هم بالقی قورصاغینلک قارانغولغی ایچنده بولغان حاله (اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا
اَنْتَ) درستلکده حقائق برلن معبود یوق مگر سینگنسن (سُبْحَانَكَ اِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِيْنَ) عاجز بولودن
سینی پاکلایمن درستلکده مین قومندن امرندن الک هجرت قیلوغه آشغوم سبیلی اوزنه ^{۸۷} ظلم ایتوچیلردن
بوایم رسول اکرم قایغولی آدم بو دعا برلن دعا قیلسه دعاسی مقبول بولور دیمش (بیضاوی)
(فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ) بس یونس نلک دعاسنی مقبول قیلدیق هم آنی قایغودن قنقاردق یعنی
بالقی قورصاغنده دورت ساعت، توردقن صوگره بالقی آنی دیکز قریینه آتدی (وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِيْنَ)
اوشنداق یعنی اخلاص برلن دعا قیلوی سبیلی یونسنی قایغودن قنقاردقه زکیی اخلاص برلن ^{۸۸} دعا
قیلغان باشقه مؤمنلرنیده قایغولارندن قنقاررهمز (وَزَكَرِيَّا اِذْ نَادَى رَبَّهُ) دخی ای محمد زکریا (عم) فی
ذکر قیل شول وقتده اول زکریا (عم) ربسنه دعا قیلدی (رَبِّ لَا تُذْنِبْ لِي فَرْدًا) ای ربم مینی وارث
بولغان بالادن باشقه بالغز حاله قالدرما (وَاَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِيْنَ) وسین ای ربم خلقتی فانی بولغان صوگنده
قالوچیلارنلک ایزگوراگی سن یعنی میکا اوزم صوگنده ^{۸۹} قالوچی بالانی بیرماسا کده قایغرمیم (فَاسْتَجَبْنَا لَهُ
وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيٰى) بس بز زکریانلک دعاسنی قبول ایتدک هم آنا رغه اوغلی یحیانی هبه قیلدی (وَاصْلَحْنَا لَهُ
زَوْجَهُ) دخی زکریانلک خاتوننی بالا تابمی تورغان بولدی صوگنده بالا تابوا ایچون اصلاح قیلدی (انهم
كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ) درستلکده زکریا هم اهل بیته یا که بوسوره ده ذکر قیلنغان پیغمبرلر ایزگو
اشلرگه آشغور بولدیلار (وَيَسْعَوْنَ رَغَبًا وَرَهَبًا) دخی بزگه ثوابکه قزقغانلاری وعذابدن قورقغانلاری
حالده دعا قیلور بولدیلار (وَكَانُوا اِلَّا شَاعِرِيْنَ) دخی بزنگ عبادتلمزده توبانچیلکی وقورقرچی بولدیلار
(وَالَّتِي اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا) دخی حلالدن هم حرامدن عورتین صاقلانغان خاتوننی (مریم عممنی) ذکر قیل
ای محمد (عم) (فَنَفَخْنَا فِيْهَا مِنْ رُوْحِنَا) بس مریم ایچنده عیسی غه بالغز اوز امرمز برلن گنه بولغان
روحوزدان روح اردک یعنی عیسانی مریم (عم) قورصاغنده ترك قیلدی (وَجَعَلْنَاهَا وَاٰبَتَهَا آيَةً لِّلْعَالَمِيْنَ)
دخی بز مریمنی هم اوغلی عیسانی بتن عالمگه علامت قیلدی چونکه حضرت مریم ایله حضرت عیسانلک ^{۹۱}

حالنى كامل اويلاغان هر آدم الله نك كمال قدرتنى بله چك (ان هته امتكم امة واحدة) درستلكده
 بو اسلام ملتى بمرملت بولغان حالده سز نك ملتكزدر (ديكزدر) وسز نك اول ملت او سز نك بولوكز
 واجبدر (وانار بكم فاعبدون) دخی مین سز نك ريكز من ميكاغنه عبادت قیلوكز (وتقطعوا امرهم بينهم)
 دخی آدم لر دين اشلرینى آرالارنك كيساك كيساك قیلد بیلار شول سببلى اوزلریده تورلى فرقه لر
 وتورلى حزبلر بولوب اورلد بیلر (كل الينا راجعون) وبوتورلى فرقه لردن هر برس بزرگه قايتوچیلاردر
 وهر قايسونه عمللری و فقهچه جزأ بیری ریز (فمن يعمل من الصالحات وهو مؤمن) بس كلردر ایزگو عمللردن
 اللهغه هم رسولنه ایمان كینرگان لری حالده قیلورلار (فلا كفران لسعیه) بس اول كشیلرنك
 توروشولارینى ضائع ایتو بوقدر (واناله كاتبون) دخی بز اول كشیلرنك توروشولارونى عمل دفتارنك
 یازوچیمز هیچ بر ضائع بولو احتمالی بوقدر (وحرام على قرية اهلكناها) دخی بز هلاك قیلغان (هلاك
 قیلورلن حكم قیلغان) قریه اهلنه حرام در یعنی ممكن توگلدر (انهم لا يرجعون) درستلكده بز هلاك
 قیلورلن حكم قیلغان قریه اهلى كفردن اسلام گه قايتماسلار یعنی قايتولاری ممكن توگلدر (حتى
 اذا فتحت يا جوج وما جوج) شوگار قدر اسلام گه قايتولاری ممكن توگل هر قیچان یا جوج وما جوج نك
 سدلری آچلمش بولسه (وهم من كل حطب ينسلون) دخی اول یا جوج وما جوج بیرنك هر بیوك اورنلاریدان
 جگر لر بولار یعنی بز هلاك ایتورلن حكم قیلغان قریه اهلى نك كفردن اسلام گه قايتولاری نك
 محال بولوی قیامت علامتلى نك ظهورینه قدر مستمر بولور (واقتررب الوعد الحق) دخی حق بولغان
 وعده (قیامت وعدهسى) یاقن بولدی (فاذا هى شاخصة ابصار للنین كفروا) بس قیامت كوننه كافر بولغان
 آدم لرنك قیامت قورقولا ریدان كوزلرینك قباقلاری کوتارلگوچیدر اصلا یا بلاماس (يا ويلنا قد كنا
 فى غفلة من هذا) نى الوغ حسرت بزرگه تحقیق بز بو كوندن غفلتده بولمق و بوكون نك حق ایدكنى
 بلامادك ديب ایتكانلری هانك كوزلرینك قباقلاری کوتارلگوچیدر (بل كنا ظالمین) بلكه بز اوزمزرگه
 ظلم ایتوچیلردن بولمق (انكم وما تعبدون من دون الله) درستلكده سز هم الله دان باشقه عبادت قیلغان
 نرسه لر كز صنملار و شیطان لار (حصب جهنم) جهنم نك یاندر اچاق نرسه لریدر رسول اكرم بو آیتنى
 مشركلرگه اوقعاچ ابن الزبعرى ایتدی یهودلر عزیزگه نصارالار عيساغه بنوملیع فرشته لرگه عبادت
 قیلالار توگلمی بلارنچك جهنم نك یاندر اچاق نرسه لری بولسون لار دیو رسول الله ایتدی آلا شیطانغه
 عبادت قیلالار دیو چونكه بومفكورلرگه عبادت قیلوده شیطانغه اطاعت قیلدقلارندان شیطانغه
 عبادت قیلغان حكمنك بولالار (انتم لها واردون) وسز باطلغه عبادت قیلوچیلار اول جهنم گه كروچیلر
 سز (لو كان هؤلاء آلهة ماوردوها) اگرده بو صنملار و شیطان لار معبودلر بولسالار ایدى جهنم گه كرماسلر
 ایدى (وكل فيها خالدون) بو عابدلر برلن معبودلردن هر برسى جهنمده منگو قالوچیلاردر (لهم فيها
 زفير) اول كافرلر ایچون جهنمده اوگراشو ویغلاو بولغوچیدر (وهم فيها لا یسمعون) دخی اول كافرلر
 جهنمده هیچ نرسه اشتهاسلر (ان الذين سبق لهم منّا الحسنی) درستلكده شونلر این آدم لر اول آدم لرگه

بزدن کورکام مرتبه وسعادت سابق (الك) بولدی (أُولَئِكَ عَنْهَا مُعَذَّبُونَ) بوصفندی اعى آدملر جهنم دن
 براق قیلانمشلاردر (لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا) اول صفندی اعى آدملر جهنمنگ تاوشنیدک اشماسلر (وَهُمْ فِيهَا
 اَشْتَمَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدِينَ) دخی اول صفندی اعى آدملر نفسلری تلاگان نرسه ده منگو قالوچیلاردر یعنی
 همیشه تنعم ده وتلنذدهدر (لَا يَحْزَنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ) وآلارنی الوغ قورقو (صَوَّغِي صَوْرًا) حسرتیلندیرعاس
 وقورقتماس (وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ) دخی آلاغه فرشتهلر بولاقور (هَذَا يَوْمُكُمْ أَلْتَى كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) بوکون
 سزنگ نواب بیرو برلن وعده قیلنغان کونگز (دیگانلری حالده (يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ) شول کوننی ذکر
 ایت ای محمد (عم) اول کونک بزکوننی تررمز (كُتِبَ السَّجَلُ لِلْكَتُبِ) کاغدلرنی کوب معنالریازلش
 کتابلار ایچون ترگان کبی یا که سجل اسملی فرشتهنگ عمل دفترلرینی تروی کبی (كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ
 خَلْقٍ نَعِيدُهُ) اؤل یوقدن بار اییب یاراتنمغز کبی قایتادن ده یاراتورمز (وَعَدْنَا عَلَيْنَا) وعده قیلماق
 برلن وعده قیلدی اول وعدهنی فعلیت که چغاروبزگه در (أَنَا كُنَّا فَاعِلِينَ) درستلکک بز وعده قیلنغان
 نرسه نی قیلوچیمز (وَأَقَدَّ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ التَّكْوِينِ) تورات صوکننن تحقیق زبورده یازدیق بز
 (أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ) درستلکک شام یا که جنت بیرینی منم ایزگوقللام (مؤمنلر) آلور
 دیو (أَنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ) درستلکک بز ذکر قیلنغان خبرلرده، وعظلرده، وعیدلرده اغلاص
 برلن عبادت قیلوچی قوملر ایچون ییتارک نرسه باردر (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ) وای محمد (عم)
 بز سینی یبارمادک مگر بتن عالمگه رحمت ایتب یباردک چونکه سینگ آنگ برلن یبارلک کی نرسه کبتن عالمنگ
 سعادت ابدیه سنه سبب بعضیلار کفارگه رحمت بولوی صورت آلماشو بیر بوتو کبی عذابلاردن امین بولولاری دیگانلر
 (قُلْ أَنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ) ایت سین ای محمد آتقی میکاوحی قیلنغان نرسه (أَنَّمَا أَلْهَمُوا إِلَهَ وَاحِدٍ) سزنگ ایچون هیچ
 حلقق برلن معبود یوقدر مگر جمیع صفات کاله نی جیغان وجمیع نقصان صفاتلردن براق بولغان برگنه معبودر چونکه
 رسول اللهنگ پیغمبر بولوب یبارلوندن اصل مقصود توحید که منحصردر (فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ) بس میکاوحی
 قیلنغان نرسه گه بوی صنوچی توگلسزم؟ بوی صنوگز معناسنک (فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ) بس اگر
 بوی صنوئودان یعنی توحیددن یوز دوندرسه لر بس ایت سین ای محمد (عم) مین اوزمه امر قیلنغان
 نرسه نی بلمروده برابر بولغانگز حالده بلمردم یعنی هر قایوگزغه تیگز بیان اینتم بیانمنی وبلر رهنی
 خاصلامادم (وَأَنْ أَدْرِي أَقْرَبُ أَمْ بَعِيدٌ مَا تُوعَدُونَ) وبلمیم سزگه وعده قیلنغان نرسه (حشر) یا قنمی
 یا که براقمی (أَنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ) درستلکک اول الله سوزدن ظاهر بولغاننی ده
 وسزنگ یاشرگان سوزگزنیک بله در (وَأَنْ أَدْرِي لَعَلَّه فِتْنَةٌ لِّكُمْ) دخی مین بلمیم شاید سزنگ عذابگزنی
 کیچکتر و سزنگ ایچون امتعان بولور یعنی سزنگ نچک عمل قیلوگزنی بلوی ایچون (وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ)
 دخی اوزینگ اراده سی تلاگان وقتقه قدر فائز لندرو بولور یعنی شول روشچه ایت (قَالَ رَبِّ احْكُم
 بِالْحَقِّ) محمد (عم) ایتدی ای ربم حلقق برلن حکم قیل (وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ) وبرزنگ
 ربمز خلقنه کوب رحمت قیلوچیمز هم سزنگ صفنلاغان نرسه گز اوزرینه یاردم استغاثلدر
 انبیا سوره سی نگ ترجمه سی بولدی

﴿ يَكْرُمِي أَيْكَنْجِي سوره حج سورہ سی مکہ دہ اینگان یتمش سیکز آیت ﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ) ای آدملر ربكزدن قورقكز (إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ) درستاكه
 قیامت نك بییرنی سلکنوی الوغ قورقنچلی نرسه در (یَوْمَ تَرَوْنَهَا) قیامت کونی شوندا این کوندر کوررسن اول
 کوننی (تَنْهَلُ كُلُّ مُرْسِعَةٍ عِمَّا أَرْضَعَتْ) اول کونده بالاسنی ایمنه تورغان هر بر آنا ایمه تورغان بالاسندان
 غافل بولور (اوتور) (وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتٍ حَمْلًا حَمْلَهَا) هم هر یوک ایسی آنا یوگینی (بالاسنی) قویار
 (صالور) (وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى) دخی آدملر نی ایسرکلر کبی کوررسن (وَمَا هُمْ بِسُكَارَى) حالبوکم حقیقه
 ایسرک توکل لردر (وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ) ولكن الله نك عذابنی قاطیدر عذاب نك قاطیلفی
 باشلارندان عقلمرینی یبارر (وَمَنْ النَّاسُ مِنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ) وآدملر جمله سندن شوندا این آدم
 باردر الله نك دیننده هیچ نرسه بلودن باشقه جمل قیلاشور (نزاع لشور و تالاشور) (وَيَتَّبِعُ كُلُّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ)
 دخی قصدی یالغز بوزوقلق غنه بولغان هر بر شیطانغه ایبارر بو آیت حرث اوغلی نضر حقنه اینگان
 نضر هه یشه باطلق برلن تجرشفغان فرشته لر الله نك قزلاری قرآن اولگی لرنك یازغان حکاینلری
 اولگاج ترامک یوق دیوايته ایگان نزول سببی نضرغه خاص بولسه ده لفظی عام هر بر نضر صفتنک بولغان
 آدمنی شامل (كُتِبَ عَلَيْهِ) شیطان اوزرینه حکم قیلندی (أَنَّهُ مِنْ تَوَلَّاهُ فَاتَّه يُضِلُّهُ) درستلکله شأن کمه کم
 شیطان نی باش ایتب توتسه شیطان اول کشینی آزدور (وَيَهْدِيهِ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ) دخی شیطان اول کشینی
 قزدلش تموغغه کوندرر یعنی شیطانغه ایبارگان آدمنی آزدور و تموغغه کوندرر برلن حکم
 قیلندی (يَا أَيُّهَا النَّاسُ) ای آدملر (ان کنتم فی ربیب من البعث) اگر سر قبرلردن قوبارلودن شیکه
 بولساگز (فَأَنَا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ) بس درستلکله بز سزنی توفراقسن یاراتدق آدم عه یاکه
 نطفه حاصل بولغان آزقلار توفراقسن یاراطلغان شونک ایچون توفراقدن یاراتدق دیگان چونکه
 اصامز یاکه اصل مادهمز توفراقدن یاراطلدی (ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ) مونک صوکنده منی صوندن
 مونک صوکنده قان کیساکندن یاراتدق (ثُمَّ مِنْ مَضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ) مونک صوکنده خلقتنی
 (یاراطلوی) تمام بولغان دخی خلقتنی تمام بولماغان ایت کیساکندن یاراتدق (لَنُبَيِّنَنَّ لَكُمْ) بو
 روشقه آقرونلق برلن یاراتدق سرگه کمال قدرتمزنی وحکمتمزنی بیان قیلومز ایچون (وَنَقُرُّ
 فِي الْأَرْحَامِ مَآئِسَاءً) دخی بالانی آنالارنک بالا قاپچق لارنک تلاگانمز قدر قرارلاندیرمز (اِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى)
 معلوم بولغان مدت که (بالاتا بووقتی غه) قدر (ثُمَّ نَخْرِجُكُمْ طِفْلًا) مونک صوکنده آنالارکزنک قورصاغندن
 یاش بالا بولغانکز حالده چغاررمز (ثُمَّ لَتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ) مونک صوکنده عقلکزنک وقوتکزنک کمالنه
 ایرشوکز ایچون تربیه لرمز (وَمِنْكُمْ مَنْ يَبْذُرُ) دخی سزلردن عقلنی نك وقوتنی نك کمالنه ایرشکان
 وقتنه اولترلش بولغانکز بار (وَمِنْكُمْ مَنْ يَرُدُّ إِلَىٰ أَرْدَلِ الْعُمُرِ) دخی سزدن عمرنی نك ایلک نچار
 وقتنه (قارتلق قه) قدر قایتارلمش بولغانی بار (لَكَيْلًا يَعْلَمُ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا) عه نك ایلک نچارینه

قدر قايتمارو بلسگان ننگ صوگنده هيچ بر نرسه في بلماس بولوب اورلسون ايچون يعنى عقلنك ضعيف لكند و فهم ننگ آزلوغنده بالا وقتنداغى روشينه قايتسون ايچون (وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً) وای محمد عم سين بييرنى اولسگان و كيبگان كوررسن (فَأَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ) بس هر قايچان بيير اوزرينه صوتى ايندرساك (اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ) اولنلر سببلى بيير سلكنور و كوبنور (وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ) دخى هر بر صنف دن كوركام اولنلر اوسدر (ذَلِكَ بَانَ اللَّهُ هُوَ الْحَقُّ) بو يعنى الله تعالى ننگ تورلى صفت لارده آدمنى ياراطوى و برسى برسنه خلاف بولغان حاللرگه ايلندروى هم اولسگان ننگ صوگنده بييرنى ترگزوى الله تعالى ننگ حد ذاتنده هميشه ثابت بواوى سببلى در (وَأَنَّهُ يُعَى الْمَوْتَى) دخى درستلكه الله تعالى اولكلرنى ترگزور يعنى اولكلرنى ترگزوگه قادر بولوى سببلى در اگر اولكلرنى ترگزوگه قادر بولماسه نطفه في هم اولسگان بييرنى ده ترگزماس ايدى (وَأَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) دخى درستلكه الله تعالى هر بر نرسه اوزرينه كوچى يتكوچيدر يعنى هر نرسه گه كوچى يتماگى سببلى در الله تعالى ننگ بعض اولكلرنى ترگزوى مشاهه برلن ثابت بولغاچ هر قايسونى نرگزوگه ده قادر بولوى ثابت بولا چونكه الله تعالى ننگ قدرتى ذاتى ايچون قدرتى ننگ هر نرسه گه نسبتى برابر (وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَّارْتَبِّ فِيهَا) دخى درستلكه قيامت كيلوچيدر و اول قيامت ده (كيلونده) اصلا شيك يوقدر (وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ) دخى درستلكه الله تعالى قبرلارده بولغان آدملرنى قوبارور (وَمَنْ النَّاسُ مِنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ) دخى آدملر جهلستين باردر الله ننگ ديننده جدال قيلوچى (فَيَقْرشُوچى) آدملر (بغير علم ولاهدى ولا كتاب منير) علم فطرى دان دخى علم استدلالى دن دخى نورلاندروچى كتاب دان (وحى دن) باشقه چونكه علم بو اوچنك برسى برلن بولا يعنى ضرورت و بداهة بلورگه كيرك ياكه دليل برلن ياكه وحى برلن بو اوچنك برسى بولماغانه بلو بولمى (ثانى عطفه) موينى بورغان (تكبرانسان) حاله جدال قيلشور (لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) الله ننگ دينندن آزدرو ايچون (لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ) بوبلماينچه جدال قيلشوچى آدم ايچون دنيا ده رسوالق بولور (وَنُنْفِقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَنَابَ الْخَرِيقِ) دخى بو كشيگه قيامت كونده ياندرغوچى تموغنك عتابنى تاتورتورمز (ذَلِكَ بِمَا قَتَمْت يَدَاكَ) قيامت كونده بو كشيگه اينور سيكا بو رسوالق و بو عناب ايكى قولكنك الك قيلغان قباحت عمللرى (كفر و گناهلار) سببلى ديو (وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ) دخى درستلكه الله تعالى قللارغه اصلا جبر و ظلم قيلوچى توكلدر (وَمَنْ النَّاسُ مِنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ) دخى آدملر جهلستين باردر اللهغه دينندن برطرف اوزرينه ثباتسز عبادت قيلوچيلار (فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ) بس اگر اول كشيگه ايزگولك ايرشسه (اطمأن به) اول ايزگولك ده ياكه دينده قرارلنور (وَأَنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ) واگر اول كشيگه فتنه (بلا و قضا) ايرشسه (انقلب على وجهه) يوزى اوزرينه ايلندور يعنى كفرگه قايتور بو آيت مدينه گه كيلسگان اعراب حقنه ايندى ديگانلر چونكه اعراب دان براوسينك تنى سلامت بولسه و بيهسى يخشى قلن توغدرسه هم خاتونى اير بالا تابسه آياقسز و آياقلى ماللارى كوبايسه ايتنه ايسگان

بو اسلام ديننه كردكمن بيرلى هميشه اشم يخشى ديو هم دينه ثابت بولا ايكان اگر اش مونك
 كيرسنجه بولسه ايته ايكان اسلام ديننه كردكمن بيرلى هميشه اشم كبرى كيته ديو هم كفرگه كبرى
 دونه ايكان (خَسِرَ الْمُنْيَا وَالْآخِرَةَ) بو كشي دنيا و آخرت ده اوزينه ضرر ايندى (ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ
 الْمُبِينُ) دنيا و آخرت ده ضرر اينو ظاهر و الوغ بولغان ضرر در (يَدْعُو مَنْ دُونَ اللَّهِ) بو كشي الله دان
 باشقه عه عبادت قيلور (مَالًا يَبْضُرُهُ وَمَالًا يَنْفَعُهُ) اوزينه ضرر بيرى تورغان هم فائده بيرى تورغان نرسه گه
 (صنم لركه) (ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ) مونداين نرسه گه عبادت حقن يراق بولغان آرزونلقد (يَدْعُو مَنْ
 ضَرَّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ) بو كشي ضررى فائده سندن ياقتراق بولغان ذاتكه عبادت قيلور فائده دن مراد كافر نك
 اعتقادنجه صنم گه عبادت سببلى كتلگان شفاعت هم اللهغه ياقتاق، ضرر سندن مراد دنيا ده قاني نك حلال
 بولوى آخرت ده منگو عذابلى بولوى (لَبَسَ الْمَوْلَى) نى ياوز ياردچيدر اول معبود (صنم) (وَلَبَسَ الْعَشِيرُ)
 دخى نى ياوز يولد اشدر اول معبود (صنم) (إِنَّ اللَّهَ) درستلكه الله تعالى (يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ)
 ايمان كينتره ايزگو عمل قيلغان آدم لرنى كتر (جَنَاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آستلار ندان بلغه لار
 (صولار) آغا تورغان باقجه لارغه (إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ) درستلكه الله تعالى تلاكى نرسه سنى قيلور
 (مَنْ كَانَ يَظُنُّ) كمدر گمان قيلسه (أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) الله نك رسولنه دنيا ده دخى
 آخرت ده ياردم قيلماز سز لعى يعنى الله تعالى دنيا ده و آخرت ده رسولنه عهد عهد گه ياردم قيلوچيدر كه كه كم
 مونك خلافتى ظن قيلسه (فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبِ إِلَى السَّمَاءِ) بس اول كشي سبب (يب) برلن كوك گه (ابو
 توباسنه) اصلسون (ثُمَّ لِيَقْطَعْ) مونك صوكنده اول يب برلن بوولسون حاصل اصلوب اولسن (فَلْيَنْظُرْ
 هَلْ يَدْهَبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ) بس عقلنه قايتوب بو كشي او يلاب قاراسن قيلغان بو اشى (اصلنوى)
 آچوينى ياكه آچولانغان نرسه سنى بيارمى؟ (وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ) اوشنفاق يعنى اوتكان
 آيتنى ايندر كدمز كى قرآن نك كل سنى ظاهر بولغان آيتلر ايتب ايندر ك (وَإِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ)
 دخى درستلكه الله تعالى تلاكان آدمينى حلقغه كوندرد (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا) درستلكه ايمان
 كينترگان آدم لر (وَالَّذِينَ هَادُوا) دخى يهود بولغان آدم لر (تورات برلن عمل ايتوچى حضرت موسى
 قومى) (وَالصَّابِئِينَ) دخى نصارى برلن يهود منهن سندن كوچب يلد لارغه عبادت قيلوچيلار (وَالنَّصَارَى)
 دخى نصارالار (انجيل برلن عمل ايتوچى حضرت عيسى قومى) (وَالْمَجُوسَ) دخى دين سز كافر لار (وَالَّذِينَ
 أَشْرَكُوا) دخى اللهغه شريك اثبات قيلوچيلار (إِنَّ اللَّهَ يَفْصَلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) درستلكه الله (تعالى)
 قيامت كوننده بوتورلى دين ده بولغان خلق لار آراسنى حكم ده آيرر وهر قايسونه مناسب جزا لارونى
 بيدر (إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) درستلكه الله تعالى هر بر نرسه نى بيلگوچيدر (أَلَمْ تَرَ) بلميسونى
 اى عهد (إِنَّ اللَّهَ) درستلكه الله (تعالى) (يَسْجُدُ لَهُ) اول اللهغه سجه قيلور (بوى صنور) (مَنْ
 فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ) كوك لرده ويير لرده بولغان عقل اياسى بولغان جان ايا لرى (وَالشَّمْسُ
 وَالْقَمَرُ وَالنَّجْمُ) دخى قياس هم آى هم يلد لار سجه قيلور (وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْمَوَابِ) دخى طاغلار

هم آغاچلار هم بېرىدە بېرى تورغان جان اباسى حيوان لارسىجە قىلور (وَكثِيرٌ مِنَ النَّاسِ) دىكى آدملىردىن
 كۆپسى سىجە قىلور (وَكثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ) دىكى آدملىردىن كۆپسى اوزرىنە سىجە وانقىاددىن باش
 تارتدىغى ايچون عذاب ثابت بولدى (وَمَنْ يَهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ) دىكى كىمىر آنى الله تعالى خور قىلسە اول كىشىنى
 حرمتلى قىلوچى يوقدر (إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُشَاءُ) درستلىككە، الله تعالى تىلادىكى نرسە سنى قىلور (هَذَا
 خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ) بوايكى فرقه يعنى مؤمنلر بىرلن كافرلر بىرسى بىرسە دشمان لاردىر رىلرى نىڭ
 دىننە ياكە ذات وصفە لارنىدە دعوى قىلىشىلار بعضىلار مؤمنلر بىرلن يهودلر مراد دىگانلر چونكە
 يهودلر بىز سزدىن كىتابدە بورونمىز هم بىزنىڭ بىيغىمىز سىزنىڭ بىيغىمىز بىزنىڭ بوروندىن دىو مؤمنلر
 ايتىدىلر بىز محمد ئەمگە سىزنىڭ بىيغىمىزگە ايمان كىتىدىك هم سىزنىڭ كىتابىڭىزگە ايمان كىتىدىك سىز بىزنىڭ
 كىتابىمىزنى بىيغىمىزنىڭ بىيغىمىز بىلەن بىلە توروب انكار ايتىدىك دىو (فَالَّذِينَ كَفَرُوا) بس كافر بولغان
 آدملىر (قُطِعَتْ لَهُمْ نِيَابٌ مِنْ نَارٍ) كافر بولغان آدملىر ايچون جەنەلرى مقدار نچە اوط دان بولغان كىيىملىر
 تىقىر قىلغۇر (چىكلانور) (يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُؤُسِهِمُ الْحَمِيمُ) كافرلرنىڭ باشلارى استىدىن اسسى سىرلار
 قىيىلور (يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ) اول اسسى سىر بىرلن كافرلرنىڭ ايچىلرئىدە بولغان نرسەلرى
 (ايچاكلرى) دىكى تىرىلرى ارتامىش بولور (وَلَهُمْ مَقَامٌ مِنْ حَدِيدٍ) دىكى كافرلرنى عذاب قىلور ايچون
 اوطدان بولغان قاچىلار (باغايكالار) بولور (كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ) قايوغىنە زمان كافرلر
 اوزلرىنە توتاشقان قاينغۇر ايچون تىمۇغ دان چىقارغە تىلاسەلر (أَعِيدُوا فِيهَا) تىمۇغىنە كىرى قايتىلارلىش
 بولورلار (وَذُوقُوا عَذَابَ الْعَرِيقِ) دىكى كافرلرگە ياندىرۇچى تىمۇغنىڭ عذابىنى تاتۇكۇر دىو ايتلور
 (إِنَّ اللَّهَ) درستلىككە الله تعالى (يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ايمان كىتىرىدە ايزگۇ عمللىر
 قىلغان كىشىلرنى كىرىر (جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آستىلارنىدان سولار آغا تورغان اوجماخ لارغە
 (يُعَلَّقُونَ فِيهَا) اول اوجماخدە زىنەت لىنەش بولورلار (مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا) آلتون دان بولغان
 بلازكلر دىكى انجولر بىرلن (وَلِبَاسَهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ) اوجماخ اهلينىڭ اوجماخداغى كىيگان كىيىملىرى چىفاك
 بولور (وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ) دىكى سوزلرگە خوش بولغاننە كوندىلار بولورلار (وَهُدُوا إِلَى صِرَاطِ
 الْحَمِيمِ) دىكى ماقتالمىش بولغان بولغە كوندىلار بولورلار (إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) درستلىككە شونداين
 آدملىر كافر بولدىلار (وَيُصَدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) دىكى اللەنىڭ دىننىدىن طيار بولدىلار (وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
 الَّذِي) دىكى شونداين مسجد حرامدان طيار بولدىلار (جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً) اول مسجد حرامنى بىتن
 آدملىر ايچون برابر قىلىق (الْعَاكْفُ فِيهِ وَالْبَادُ) مسجد حرامدە تورۇچى آدمە وچىتىدىن كىلوچى
 آدمە برابر بولدى يعنى كافر بولوبدە اللە نىڭ دىننىدىن دىكى مسجد حرامغە كىرودىن طيغان آدملىر
 عذاب قىلىنىشىلاردىر بو آيت حرب اوغلى سفيان نىڭ هم موزنىڭ اصحابى نىڭ رسول اكىرمىنى مەككەگە
 كىرودىن طيولارى حقنىدە ايتىدى اكرده بو آيتدە مسجد حرامدان اوزى مراد بولسە شافعى رايىنچە
 بو آيتنىڭ معناسى بولادىر مسجد حرام بىتن آدملىرگە قىلە عبادىتدە يونالو حقنىدە هر بىر آدم برابر

معناسنك اگرده حنفي رايئجه مسجد حرام دن مكه مراد بولسه بو آيت مكه بييرلريني ساتو واجاره گه بييرونك
 درست بولماويينه دلالت قىلا (وَمَنْ يَرُدْ فِيهِ بِالْعَادِ بِظُلْمٍ) وكدر مسجد حرام ده عدالت (اورطالاق) دن
 كوچكان حالده ظلم سببىلى بر مرادنى نلاسه حاصل گناه قىلونى قصد قىلسه (نَدَقَهُ مِنْ عَذَابِ الْيَمِّ)
 اول كشيى رنجت كوچى عذاب دان تاتوترمز * الله تعالى بيت الله فى الوغلاو وچنك واجب بولوى
 وتوه بوغازلاو وآنك ايتنى آشاو وتكارنى كيتارو هم ندرگه وفا قىلو هم طسواف زيارت
 حقنده ذكر قىلناچق ايتنى ايندردى (وَأَذْبُوا نَالِ الْبِرِّ مَكَانَ الْبَيْتِ) اى محمد (عم) شول وقتنى ذكر قىل
 بزا ابراهيم (عم) ايچون بيت الله اورنى كيچلى تورغان هم عبادت ايچون قايتا تورغان اورون ايتب
 حاضر لادك بيت الله فى اول آدم هم بنا قىلى صوكره نوح هم طوفاننده بيت الله كو ككه كوتار لى
 الله تعالى ابراهيم (عم) گه برجىل يباروب بيت الله نك اورنى بلدردى هم ابراهيم (عم) اولگى چه
 ايتب بنا قىلى ديگانار آيت نك بو قدرسى بيت الله فى الوغلاو نى بيان بولوى (أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا)
 اى ابراهيم (عم) سىنك ايچون بيت الله اورنى كيچلى تورغان وعبادت ايچون قايتا تورغان اورون قىلىق
 ميكا عبادت ده هيچ نرسه نى شريك قىلماس سز لىك ايچون (وَطَهِّرْ بَيْتِي) دى مغم ايومنى صنم لاردان
 وقفورت لردن پا كلا (لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ) طواف قىلوچىلار هم بيت الله ده توروچىلار ايچون (وَالرُّكَّعِ
 السُّجُودِ) دى بيت الله ده ركوع وسجده قىلوچىلار (نماز او قوچىلار) ايچون (وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ)
 آدم لركه حج قىلوغه انده و برلن ندا قىل (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا) اى حج گه انده و برلن ندا قىلسا ك
 سىگنا جياو بولغان لارى هم آرق توه لرگه آطلانغان لارى حالده كيلور لار (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا) اول
 آرق توه لار هر بر يراق بولدان كيلور لار بو قدرسى حج نك وجوبى حقنده بولوى (لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ)
 اوزلرى ايچون بولغان دنيا و آخرت فائده لرينه حاضر بولسون لار (وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ) دى قربان لارنى
 وهديلرنى بوغازلاغانك الله نك اسمنى ذكر قىلسون لار (فى أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ) بىلگولى كونلرده امام اعظم
 قاشنده ذوالحجه نك اونچى كوني امامين قاشنده ذوالحجه نك اونچى اون برنجى اون ايكنچى كونلرى
 (عَلَىٰ مَآرِزِهِمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ) الله نك اسمنى ذكر قىلور لار الله نك دورت آياقلى حيوان لار نك
 سيلاشمى تورغان لار ينى (توه صغر صارق نى) بوغازلاو نى ايرشدروى وميسر قىلوى اوزرينه
 آيت نك بو قدرسى توه بوغازلاو نى بيانده (فَكُلُوا مِنْهَا) بس بو بوغازلانغان دورت آياقلى حيوان لار نك
 ايتلر نى آشا كز (وَأَطْعَمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ) دى قاطىلى ايرشكان محتاج آدم گه طعاملندر كز آيت نك
 بو قدرسى بوغازلانغان توه دن آشاو نى بيانده (ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ) حج عمل لردن دى حيوان بوغازلاو دان
 بوشانغان صوكنده كرلر ينى يبارسونلر يعنى ساچلار ينى كيتارسونلر وترناقلارنى كيسسونلر آيت نك
 بو قدرسى تكلر نى كيتارونى بيانده (وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ) دى حج ده ايتكان نذر لرينه وفا قىلسون لار
 آيت نك بو قدرسى نذر لرگه وفا قىلو حقنده (وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ) دى ايسكى ابوگه طواف
 قىلسونلار كعبه الله نك ايسكى ابو بولوى چونكه اول بيير يوزنده بنا قىلنغان ابو بيت الله در آيت نك

بوقدرسى طواف زيارت نى بيانىڭ ۞ الله تعالى ھىدىلارنى ذىچ حَقْنَدَ ذَكَرَ قَيْلَانِجَ آيَتِنى اينىردى (ذَلِكَ)
 يعنى حج حَقْنَدَ ذَكَرَ قَيْلَانِجَ اشلىر بودر (وَمَنْ يُعَظِّمُ حُرْمَاتِ اللَّهِ) وكمدر اللهنىڭ پرده سنى يىرطو حلال
 بولماغان نىرسەلرىنى الوغلارىعىنى آلاغە كرىشماق حرماق الله دن اللهنىڭ ھىر بىر تكليف قىلغان نىرسەسى
 مراد ياكە بىت حرام، مشەر حرام، شەر حرام، بىلە حرام، مەسجەد حرام مراد (فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ) بس اللهنىڭ
 حراملىرىنى الوغلاو الوغلاوچى ايچون رىسى حضورنە ايزگودر (وَأَحَلَّتْ لَكُمْ الْأَنْعَامَ) وسرنىڭ ايچون
 دورت آياقلى حيوان لارنىڭ كلىسى حلال قىلندى (الْأَمْثَلُ عَلَيْكُمْ) مگر سزگە حراملىقى او قىلغانلار يىقنە
 حلال قىلنمادى يعنى اولاكسە دوڭغز بوغاز قانى ھم اللهنىڭ اسمىدىن باشقە اسمىنىڭ ذكر قىلنوب بوغازلانغان
 حيوان لاركى (فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ) بس صنم لاردن عبارت بولغان نەجس لاردن باشقە نەجس لاردن
 صاقلانوب كى صاقلانوب (وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ) دىنى يالغان سوزدن صاقلانوب (حَقْنَاءَ اللَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ
 يە) الله ايچون صاف بولغانكز واللەغە شريك اثبات قىلماغانكز حالە (وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ) وكمدر اللهغە
 شريك اثبات قىلسە (فَكَانَ خَرًّا مِنَ السَّمَاءِ) بس گوباكە اول كىشى ايمان كوگىدىن كىر چىرىنە تشدى
 (فَتَغَطُّهُ الطَّيْرُ) بس اول كىشىنى تىزلك بىرلن قىش كوتارب كىندى بس قىشنىڭ اچنە اعضالارى
 كىساك كىساك بولوب تارالدى (أَوْ تَهْوَى بِهِ الرِّيحُ) ياكە اول كىشىنى جىل اوچرب تشرر (فِى مَكَانٍ
 سَعِيقٍ) يراق اورونغە حاصل معناسى اللهغە شريك بار دىب اعتقاد قىلغان كىشى اوزىنى ھلاك ايتىدى
 كوگىنى يىلوب تشب قىش كوتارب كىنكان كىشىنىڭ ھلاك بولوى كى، ياكە يراق اورونغە جىل اوچرب
 كىتەب طاشلانغان كىشىنىڭ ھلاك بولوى كى بس بو آيتنە مرتبەسى نىڭ بىلندىكىنە ايماننى كوككە
 مشركنى كوگىنى يىلوب تشكان آدمگە قىامت نفس ھوالارىنى كوتارب كىنكان قىشە آرزونلىغە
 تشرگان شىطاننى اوچرب كىنكان جىلگە اوخشاتلغان (ذَلِكَ) بوشركنىڭ قىيامتىگى حج قىلوچىلارنىڭ
 قىربان بوغازلاوچىلارنىڭ ئوابى ايزگولك بىرلن بىورو وياوزلەقمن طىو يعنى بو اشلىرگە لازم بولوكز
 (وَمَنْ يُعَظِّمُ شَعَائِرَ اللَّهِ) وكمدر اللهنىڭ ھىدىلرىنى الوغلا (فَأَنهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ) بس درىستلىكە
 اللهنىڭ ھىدىلرىنى الوغلاو كوكىللىرى تقوالق اياسى بولغان آدملىرىنىڭ اشلىرىنىڭ ھىدىلرىنى الوغلاو
 سىمىزە كىنى وبھاسى قىمىترە كىنى اختيار قىلودر (لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) سزنىڭ ايچون اول
 ھىدىلردە بىلىگولى مدت كە (بوغازلاغانغە قدر) فائىدە بولغوجىدىر حاجت وقتىدا آطلانوب ضرورت وقتىدا
 سوتارىنى صاوب ايچو كىنى (ثُمَّ مَحَلُّهَا إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ) مونىڭ صوكىنە اول ھىدىلرىنى بوغازلاونىڭ
 واجب بولونىڭ وقتى ايسكى ابوكە (كعبۃ اللەغە) تارالگوجىدىر يعنى حرامگە خاصىر حرام بىت الله
 حكىمىدە (وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسَكًا) سزدن لك ھىر بىر مؤمنلر جماعتى ايچون قان آغرىقاق و قىربان لار
 بوغازلاماق قىلدىق (لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ) اللهنىڭ اسمىگە ذكر قىلسونلار ايچون (عَلَىٰ مَا
 رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ) دورت آياقلى حيوان لارنىڭ سىلاشمى تورغان لارنىڭ بوغازلاغان وقتىدا اللهنىڭ
 رزقلاندىرغان نىرسەسى (نعمتى) اوزرىنە (فَاللَّهُمَّ الْوَاحِدَ) بوغازلاغان وقتىدا اللهنىڭ اسمىگە ذكر

قیلوئز آنک ایچون سزنىڭ معبودكز برگنه معبوددر (فَلَهُ اسْلُمُوا) بس اللهغه بوى صوتكز يعنى ذكرنى
 اللهغه حاصلانكز (وَبَشِّرِ الْمُخْمِتِينَ) توبانچىلك قیلوچیلارغه اللهدان قورقوچیلارغه سیونچ بېرسین
 ای محمد (عم) (النَّيْنِ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ) توبانچىلك قیلوچیلار اللهدان قورقوچیلار شونداين
 آدملردر هر قیچان اللهنى ذکر قیلنسه آلارنىڭ كوئىللىرى قورقار (وَالصَّابِرِينَ عَلَى مَا أَصَابَهُمْ) دخی
 اوزلرینه ایرشكان آغزلىقلارغه صبرلى قیلوچیلارغه سیونچ بېر (وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ) دخی وقتننه
 نماز او قوچیلارغه سیونچ بېر (وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) دخی بزاوزلرینه رزق لاندوغان نرسه دن دین
 بولنك صرف قیلوچیلارغه سیونچ بېر * الله تعالى بدن (توه وصغر) بوغازلاو وآلارنىڭ ایتنى آشاو
 هم صدقه بېر وقتنك ذکر قیلناچق آیتنى ایندردى (وَالَّذِينَ جَعَلْنَا هَالِكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ) توهنى سزنىڭ
 قائىكز ایچون یاراتق اللهنىڭ مشروع قیلغان دینى نك، علامتلریندن قىلىق (بدن) لغت اعتبارى برلن
 توهگه خاص بولسه ده شریعتنه حنفى مذهبك صغرنیهك شامل (لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ) اول توهده سزنىڭ ایچون
 كوب قائىكز باردر (فَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا) بس توهنى بوغازلاغانك اللهنىڭ اسمنى ذکر قیلوئز (صَوَافِ)
 آیاقلارى استنك تورغوچى بولغان حاله اول توه (فَادَاوَجِبَتْ جُنُوبُهَا) بس توهنىڭ يانلارى بېرگه
 تشسه يعنى بوغازلاغاچ اولسه وجانى چقسه (فَكُلُوا مِنْهَا) بس اول توهنى (ایتنى) آشاكز (وَأَطْعَمُوا الْقَنَاعَ
 وَالْمَعْتَرَّ) دخی اول توهنىڭ ایتنسن اوزى قاشننه بولغان نرسهگه راضى بولوب صورامى تورغان
 كشيگه هم صور اوچى كشىگه طعام ایندركز (كَذَلِكَ سَخَّرْنَا هَالِكُمْ) اوشنداق يعنى توهنى آیاق اوزره
 بولغان حاله بوغازلاوونى صفت لاومز كى توهنى سرگه مسخر (بوى صوتوچى) قىلىق (لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ)
 بزنىڭ بېرگان نعمتهرگه شكر قیلوئز ایچون (لَنْ يَبْنَالَ اللَّهُ لُحُومَهَا وَلَا دِمَائُهَا) اللهنىڭ رضالغنه توهنىڭ صدقه
 قیلنغان ایتلىرى وبوغازلاغانك آغزلىقلارنىڭ قانلارى ایرشماس (وَلَكِنْ يَبْنَالُهُ التَّقْوَى مِنْكُمْ) لىكن اللهنىڭ
 رضاسنه سزلىردن كوئىللىرىنىڭ تقوالغى ایرشر يعنى ایت ايتلىرى وقان ايتلىرى ایتنى صدقه بېرو
 وقاننى آغزو برلن گنه اللهنىڭ رضالغنه ایرشماس مگر ايزگو نیت واخلاص هم تقوالق شرطلارینى
 رعایسه قیلوسبېلى گنه ایرشر (كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ) اوشنداق الله سرگه توهنى مسخر قىلىدى
 (لَتُكَبَّرُوا عَلَى مَا هَدَاكُمْ) دین علامتلرینه ودج عمللرینه كوندروى اوزرینه اللهنى الوغلاوئز
 ایچون (وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ) وای محمد (عم) ايزگولك قیلوچیلارغه سیونچ بېر (ان الله يدافع عن الذين
 آمنوا) درستلىكك الله ایمان كېتىرگان آدملردن مشركلرنىڭ ضررلارونى بېرار (ان الله لا يعيب كل
 خوان كفور) درستلىكك الله تعالى هر بر اوزىنىڭ امانتنه خيانت قیلوچىنى ونعمتنه كفران قیلوچىنى
 دوست كورماس (أذن للمذنبين يقاتلون) مشركلر برلن صوغش قیلوچى مؤمنلرگه صوغش قیلوچىگه اذن
 بېرلىدى (بأنهم ظلموا) شونىڭ سببلى اذن بېرلىدى درستلىكك مسلمانلار مشركلر طرفندن جېرقىلىندىلار
 صعبه لىر مشركلر طرفندن جېرلىنگاچ قايسى قينالوب قايسى جراحىلىب رسول اللهغه كىلوب اوزلرىنىڭ
 مظلوم اولدقلارونى سىلادىلر رسول الله صبر قىلىكز ميكا بوكونگه قدر الله طرفندن صوغش قىلو بېرلن

بيورلغى يوق ديدى * صوغشقا دن برلن كىلگان آيتارنىڭ اولگىس بو آيت (وَأَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ) دىنى درستلىككە اللہ تەالىي مۇسلمانلارغا ياردەم بېرىوگە البتە كوچى يتكوچيدىر (الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ) مشركلار برلن صوغش قىلوچى مۇسلمانلار شونداين آدملىردىر مكدە گى يورطلارنىڭ 39. ھىچ برحقسىز (سببسىز) چغارلىقلار (الْأَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ) مگر چغارونى موجب بولغان حق مۇسلمانلارنىڭ رېمىز ھر كوركام صىغنىنى چىغان ذاتىدىر دىولرنى گنە يەنى مۇسلمانلارنى يورطلارنىڭ چغارونى موجب بولغان نرسە اللہنى برلا ئىلى اللہنى برلا و واقىقە يورطلارنىڭ قرارلاندىرغە سبب بولورغە تىيوش حاصل مۇسلمانلارنىڭ چغارونى موجب بولغان توحىدنى باشقە عىبلىرى يوق بو آيت (نابغە) نىڭ (وَالْعَيْبَ فِيهِمْ غَيْرَ أَنْ سَيُوفَهُمْ * بَعْنُ فُلُوقٍ مِنْ قِرَاعِ الْكُتَايِبِ)

دىگان شەرى قىلىندىن مضمونى بو صوغش قىلوچى بەھادىرلار دە ھىچ بر عىبلىرى شول كوپ عىسكىر برلن صوغش قىلىدۇقلارنىڭ قىلچىلارنىڭ كىتىكلىك بار البتە قىلچى كىتىلگىنچە صوغش قىلو عىبلىدىن سانالى بلىكە غايىت جىگىتلىك دىن سانالا (وَلَوْلَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ) اگر دە اللە نىڭ آدملىرىنىڭ بىرىنى بىرىگە قىلدى سببلى ايرىكلى قىلو سببلى ضررلارنى يىباروى بولماسە ايدى يەنى مۇسلمانلارنى مشركلەرگە ايرىكلى قىلو سببلى (لَهُمْ مَتَّ صَوَامِعٌ وَبِيْعٌ) مشركلارنىڭ ملت (دىن) ايلارنى غلبە سى سببلى راھبىلارنىڭ صومەلىرى عبادت خانەلىرى ھەم نصارالارنىڭ عبادت خانەلىرى خراب قىلىنور ايدى (وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدٌ) دىنى يهودلارنىڭ عبادت خانەلىرى ھەم مۇسلمانلارنىڭ مسجدلىرى (عبادت خانەلىرى) خراب قىلىنور ايدى يەنى مشركلار خراب قىلور ايدى (يُنذِرُ فِيهَا أَسْمَ اللَّهِ كَثِيرًا) اول عبادت خانەلىردە يا كە مسجدلىردە اللە نىڭ اسمى كوپ ذكر قىلىنە ايدى (وَلْيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ) دىنى البتە اوزىنىڭ دىنىگە ياردەم ايتكان آدمگە اللە ياردەم بېرىر (أَنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ) درستلىككە اللە تەالىي البتە ياردەم بېرىوگە قوتى يتكوچيدىر ھەم غالبىر ھىچ كىم ياردەم بېرىدىن طيبا آلماس (الَّذِينَ أَنْ مَكَّنَهُمْ فِي الْأَرْضِ) مكدە گى يورطلارنىڭ چغارلىغان آدملىرى شونداين آدملىردىر اگر بىز آلارنى بېرىدە قرارلاندىرماق (أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ) آلار نماز او قورلار وماللىرىدىن زكاة بېرىلر (وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ) دىنى ايزگو اش برلن بيورورلار ويىمان اشىن طيارلار (وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ) 41. اول اللە ايچوندىر اشلىرىنىڭ صوتى (وَأَنْ يُكْتَبُ بَوَاقٌ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ) واگر اى محمد، ھەم سېنى 42. يالغانغە توتسالار قومىڭ صبر ايت تحقيق سىنىڭ قومىڭنىڭ اولگىلىردە پىغەمبەرلىرىنى يالغانغە توتدىلار قوم نوح وعاد وثمود) نوح ھەم قومى نوحنى ھەم ھود ھەم قومى بولغان عاد ھودنى صالح ھەم قومى بولغان ثمود صالحنى 43. يالغانغە توتدىلار (وقوم ابراهيم وقوم لوط) دىنى ابراهيم ھەم قومى ابراهيمنى ھەم لوط ھەم قومى لوطنى يالغانغە توتدىلار (واصحاب مدين وكتب موسى) دىنى شەيب ھەم قومى بولغان مدين ايلارى شەيبنى يالغانغە توتدىلار دىنى موسى ھەم قىبلىلار طرفىدىن يالغانغە توتلىدى (فَأَمَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ) بس بو پىغەمبەرلىرىنى يالغانغە توتوچى كافرلەرگە وقتى يتكانگە قدر مەھلت

بیردم (ثُمَّ أَخَذْتَهُمْ) مونڱ صوڱند اول کافرلرني عذاب برلن توتدم (فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) بس ٺڄک بولدی آلاز اوزرینه نعمتی محنت که ایلندرو سبیلی انکار ایتوم (فَكَايِنَ مِنْ قَرِيْبِهِ اَهْلَكَنَّهَا)⁴⁴ بس کوبمه در بز هلاک قیلغان قریه لردن (یعنی اهللرني) (وَهِيَ ظَالِمَةٌ) واول قریه (اهلی) ظلم قیلوچی ایدی (فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا) بس اول قریه لردن (دیوارلاری) تویه لری اوزرینه یغلوب تشکوچیدر (وَبِئْسَ مَعْطَلَةٌ) وکوبمه در ایالری هلاک بولو سبیلی بوش قالدلرلغان قیولار (وَقَصْرٍ مَشِيْدٍ) دخی بوش قالدلرلغان بیوک سرای لار یعنی البته بلار کوبیدر (اَفَاَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ) مکه مشرکلری بو هلاک قیلنغان قوملرلڴک بیدرلرنده سیر قیلما دیلارمو (فَتَكُوْنُ لَهُمْ قُلُوْبٌ يَعْمَلُوْنَ بِهَا)⁴⁵ بس اگر اعتبار ایچون سیر قیلسالار ایدی مکه مشرکلری ایچون بلو واجب بولغان نرسه نی (توحیدنی) بلوگه قورال بولغان قلبلر بولور ایدی (اَوْ اَذَانٍ يَّسْمَعُوْنَ بِهَا) یایسه اشتو واجب بولغان نرسه نی (وحی وعظنی) اشتوگه قورال بولغان قلاقلار بولور ایدی (فَاَنهَآ لَا تَعْمَى الْاَبْصَارُ) بس درستلکده قصه کوزلر کورودن صوقر بولماسلار (وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوْبُ الَّتِي فِي الصُّدُوْرِ) ولکن کوزلر کورده بولغان کوزلر اعتباردن صوقر بولورلار یعنی کوز کورولرنده ضرر یوق مگر⁴⁶ نفس آرزولارینه ایارولری سبیلی قلبلری کورمی (وَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعُنَابِ) وای محمد عه م مشرکلر اوزلرینی قورقملغان عذابنی سیندن آشفدرلار (وَلَنْ يُخْلِفَ اللّٰهُ وَعْدَهُ) البته الله وعده سنه خلافاق قیلماس وقتی یتکاج عذابنی ایندرلکن الله صبر قیلوچی عذابنی آشفدرمی (وَاَنْ يَّوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ) دخی درستلکده ربڴک حضورته برکون (کَالْفِي سَنَةٍ مَّا تَعُدُّوْنَ) سرصاناغان بللاردن ملڴ یل کبیدر (قدردر) (وَكَايِنَ مِنْ قَرِيْبَةٍ) وکوبمه در قریه دن (اهلننن)⁴⁷ (اَمَلِيْتُ لَهَا) اول قریه گه (اهلنه) مهلت بیردم (وَهِيَ ظَالِمَةٌ) واول قریه (اهلی) مکه مشرکلری کبی کفر سبیلی ظلم قیلوچی ایدی (ثُمَّ أَخَذْتَهَا) مونڱ صوڱنده اول قریه نی (اهلنی) عذاب برلن توتدم (وَاِلَى الْمَصِيْرِ) ومنم حکمه در هر آدم نڴک قایتاچاغی (قُلْ) ایت سین ای محمد آدملرگه (يَا أَيُّهَا النَّاسُ) ای آدملر (اِنَّمَا اَنَا لَكُمْ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ)⁴⁸ آنچق مین سزنی ظاهر بولغان قورقتو برلن قورقتوچیمن سیونچ بیدروچیمن دیگان سوزنی قالدلروده بو آیت نڴک مشرکلر ایچون گنه سرلوینه اشارت بار (فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ) بس شوندا این آدملر ایمان کیتردیلر هم ایزگو عمللر قیلدیلار (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيْمٌ) اول آدملرگه الله نڴک یارلقاوی هم الوغر زق (جنت) بولور (وَالَّذِيْنَ سَعَوْا فِيْ آيٰتِنَا مُعٰجِزِيْنَ)⁴⁹ دخی شوندا این آدملر بز نڴک آیتلر مزده اوز اعتقادلارند اوزشقان لاری حالده بوزوقلای برلن سعی قیلدیلار یعنی آیتلر مز نڴک معنالارند طعن قیلو برلن سعی قیلدیلار (اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَعِيْمِ) بوصفتد اغی آدملر یاندرلش اوط ایالریدر (وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ وَّلَا نَبِيٍّ) ای محمد (عه م) بز سیندن الڴ هیچ برکنابلی پیغمبردن هم کتابسز پیغمبردن یبارمادک (الا) مگر یبارساک (اِذَاتَمَّتْ) هر قیچان اول پیغمبر کولننده نفس آرزو قیلغان نرسه سنی تشرسه یا که اوزینه ایندرگان نرسه نی اوقوسه (اَلْقَى الشَّيْطٰنُ فِيْ اٰمْنِيَّتِهٖ) شیطان آرزو قیلغان نرسه سنه

دنيابرلن شغلمنوني موجب بولغان نرسيه نى طاشلار يادىه او قوينه اوزينه ايندىرماگان نرسيه نى طاشلار
 نى تاكه رسول الله ايتكان « اِنَّهُ لَيُعَانُ عَلَى قَلْبِي فَاسْتَغْفِرُ اللّٰهَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِينَ مَرَّةً » ديو يعنى كوكلمه تورلى
 نرسيه لى ارتلمش و القاء قيلنمش بولا بس هر كونه مين الله دان يتمش مرتبه مغفرت استيم (فَيَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ مَا يُلْقِي
 الشَّيْطَانُ) بس الله شيطان پيغمبرلرنى كوكللرينه سالغان نرسيه نى باطل قيللور (ثُمَّ يَعْكُمُ اللّٰهُ آيَاتِهِ)
 مونىك صونىك الله اوزى نىك آيتلرينى محكم و ثابت قيللور (وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) والله تعالى آدملرنىك حاللرينى
 بلگوچيدىر و آلاغه قيلغان اشنىك حكمت اياسيدىر * بعضيلار بو خصوصه شول روشچە روايت قيلغان لار
 رسول الله بروقتىك قريش قومى نىك مجلسلرنىك اوترا درايدي (والنجم) سورسى ايندى رسول الله بوسوره نى
 او قرغه كرشدى « وَمِنَ الثَّمَالَةِ الْاُخْرٰى » ديگان سوزگه يتكاج شيطان سوسه قيلوب « تِلْكَ الْغُرَانِيْقُ
 الْعُلٰى وَاِنَّ شِفَاعَتَهُنَّ لَتُرْتَبٰى » ديدى رسول الله ده بوسوزنى او قودى مشركلار موكار بيك قواندىلار سورهنىك
 آخريته قدر او قعاج رسول الله سجده قيلدى مؤمنلر و مشركلر هر برسى برگه سجده قيلدىلار سو كره
 حضرت جبرائيل بواشنى رسول الله غه بلردى رسول الله بيك قايعردى شوندىن صونىك تعزيبه قيلوب
 الله تعالى ذكرى اوتكان آيتنى ايندىردى ديگانلر * لىكن بوروايت درست توگل چونكه رسول الله نىك
 بوسوزنى قصد برلن او قوا احتمالى يوق چونكه بوسوز كفر شيطان نىك هم رسول الله نىك تلىك جبر ايرتوا احتمالى
 يوق چونكه شيطان نىك رسول الله دان باشقه آدم حقنىك هم جبر اقبيلدرغه كوچى يتى چونكه الله تعالى قللامىك
 شيطان نىك ايركلى بولوى يوق ديگان رسول الله حقنىك بيگرا كى ممكن توگل هم بوسوز نىك رسول الله نىك
 تلىك غفلت و يا كلىشلق برلن يرو احتمالىده يوق چونكه بو غفلت و يا كلىشلق و حينى ايرشدر و وقتنىك
 عقلا محال والاوحى كه اوشانچ قالى هم نقلاده محال چونكه الله تعالى بزقرآنى باطل قاطناشودن صاقلارمز
 ديو خبر پيىردى بو روايت بر تقدير ثابت بولسه بو طريق ايتورگه ممكن رسول الله « وَمِنَ الثَّمَالَةِ
 الْاُخْرٰى » غه يتكاج سكوت ايتكان بولور رسول الله نىك قرآتته توتاش ايتب شيطان « تِلْكَ الْغُرَانِيْقُ الْعُلٰى
 وَاِنَّ شِفَاعَتَهُنَّ لَتُرْتَبٰى » ديو او قغان بولور خلق نىك بعضى رسول الله او قودى ديوطن قيلغان بولور
 چونكه رسول الله عصرته شيطان جهرا سيلاشكان نى تاكه احد صوغشنىك « اَلَا اِنَّ مُمۡمَدًا قُتِلَ » بدر صوغشنىك
 « لِاَغَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَاِنِّي جَارٌ لَّكُمْ » ديو قچقرغان ياكه ايمان ده محكم بولغان آدم برلن ايمانىك
 ضعيف آدمنى امتحان ايچون بولور (لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً) الله تعالى شيطان نىك پيغمبرلرنىك
 كوكلنه سالغان نرسيه نى صالوغه قدرتلى قيللور شيطان سالغان نرسيه نى محنت هم ايتلا قيلو ايچون
 (لِلَّذٰىنَ فِي قُلُوْبِهِم مَّرَضٌ) كوكللرنده شيك و نفاق بولغان آدملرگه (وَالْقٰسِيَةِ قُلُوْبُهُم) دىكى كوكللرى
 قارا بولغان آدملرگه (وَاِنَّ الظَّالِمِيْنَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيْدٍ) دىكى درستلىكك ظلم قيللوجى آدملر البته حقنىك
 براق بولغان اوزون خلافتدر (وَلَيَعْلَمَنَّ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ) دىكى علم بيىرلىگان آدملر بلسن ايچون الله
 تعالى شيطان نى قدرتلى قيلدى (اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ) درستلىكك قرآن حقدىر الله دن اينگوچيدىر ياكه
 شيطان نىك پيغمبرلرنىك كوكللرينه سوسه صالوى حقدىر الله دن صادر ديو (فَيَوْمُنُوْبِهِ) بس علم ايلارى

قرآنغه یا که اللهغه ایمان کینتر لر (فَتَخَبَتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ) بس قرآنغه یا که اللهغه بوی صنو سبیلی کوئللری قرارلنور (وَأَنَّ اللَّهَ) دخی درستلکده الله تعالی (لَهُادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) ایمان کینترگان آدملرنی توغری وحی یولغه کوندر وچیدر (وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مَرِيئَةٍ مِنْهُ) دخی کافر بولغان آدملر قرآن دن یا که رسولن یا که پیغمبرلرنکی کوئللرینه شیطان نکی، وسوسه سالوندن همیشه شیکده در (حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً) قیامت اوزلرینه کینت کیلگانگه قدر (أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَقِيمٍ) یا یسه فائده سز کون نکی (بدر کونی نکی) عذاب کیلگانگه قدر (الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ) کافرلرنکی شیکلری بنه تورغان کون نکی خواجه لغی الله ایچون گنه در (يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ) الله اول کونه مؤمنلرهم کافرلر آراسنه حقایق برلن حکم قیلور (فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) بس شونداین آدملر ایمان کینتر دیلر دخی ایزگو عمللر قیلدیلار (فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ) نعمتلر اوجماغلارنکه در (وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ) دخی کافر بولوب، بزنی آیتلرمنی یالغانغه توتقان کسه لر باردر، آندی کشیلرگه اوزلرن خور قیلغوچی عذاب بولغوچیدر. (وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ) دخی شونداین آدملر الله نکی رضالغی بولنده طوغان یورطلاری بولغان مکه دن مدینه گه هجرت قیلدیلار (ثُمَّ قَتَلُوا أَوْ مَاتُوا) مونکی صونکده کافرلر طرفندن صوغشه اولترلر یلر یا که (حتی انهم) وقت یتب صوغش قیلما یغنه اولدیلر (لِيَرْزُقَهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا) الله آلا رغه کورکام رزقنی (جنتنی) رزقلاندر (وَأَنَّ اللَّهَ لَهُمْ خَيْرٌ رِزْقِينَ) دخی درستلکده الله تعالی البته اول الله تعالی رزق بیروچیلرنکی ایکی ایزگوسیدر حسابسز رزقلاندرغانلغی ایچون (لِيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ) دخی الله تعالی مهاجرلرنی اوزلری راضی بولغان اورونغه (جنت که) کتر (وَأَنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ) دخی درستلکده الله تعالی مهاجرلرنکی دنیا و آخرتگی حاللرینی بلگوچیدر هم مهاجرلر برلن صوغش قیلغان مخالفلرگه عذابنی آشقر ماوده شققت قیلوچیدر (ذَلِكَ) اش بز سیکنا بیان ایتکانه (وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ) مؤمنلردن بر کشی مشرکلردن برسنه اوزی ظلم قیلنغان قدر ظلم ایتسه قصاص ده آرتدر ماسه (ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ) مونکی صونکده بو کشیگه مشرکلردن قایتادان ظلم قیلنسه (لِيُنصِرَنَّهُ اللَّهُ) البته الله بو کشیگه شیکسز یاردم بیدر (إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ) درستلکده الله تعالی البته مؤمنلردن عفو قیلوچی هم آلا رنی یارلقا وچیدر اوج آلاقلاری ایچون عذاب قیلوچی توگلدر (ذَلِكَ) الله دان بو یاردم (بِأَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ) اوشبونکی سبیلی در درستلکده الله کیچنی کوندرگه کتر (وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) دخی کوندرنی کیچکه کتر یعنی الله نکی شیلرنکی بعضسنه استن قیلوغه قادر بولوی سبیلیدر (وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) دخی درستلکده الله ظلم قیلوچی برلن ظلم قیلنمش نکی هر ایکسینکی سوزلرینی اشدوچی و اشلرکی کور وچیدر (ذَلِكَ) بو قدرتنکی کامللگی هم علم نکی کامللگی برلن وصف (بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَقْبُ) اوشبونکی سبیلیدر درستلکده الله تعالی همیشه ثابتدر (وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ) دخی اوشبونکی سبیلیدر درستلکده کافرلرنکی الله دان باشقه عبادت قیلغان نرسه لری باطلدر (وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ) دخی درستلکده الله تعالی هر نرسه اوزرینه استن در هم شریکی بولماقدان

الوعدر (اَلَمْ تَرَ اِنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) ای محمد عه بلامیسونمی سین البته بلهسن درستلکده الله کوکن (یوغاریدان) صوفی ایندردی (فَتَصْبِحُ الْاَرْضُ مُخْضَرَّةً) بس اولنلر سبیلی بیر یاشل بولوب اولور (اِنَّ اللّٰهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ) درستلکده الله تعالی نلک لطفی هر نرسهگه ایرشکوجیدر هم ظاهری وباطنی تدبیرلرنی بلگوجیدر (لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ) اول الله ایچون در کولکرده وپیرلرده بولغان نرسه لر (وَاِنَّ اللّٰهَ) دخی درستلکده الله (لَهُوَ الْغَنِيُّ الْعَمِيْدُ) البته اول الله ذاتنک هر نرسه دن موکسزدر هم صفتلاری و اشلاری سبیلی حمدنی واجب اینکوجیدر (اَلَمْ تَرَ اِنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْاَرْضِ) ای محمد عه بلامیسونمی البته بلهسن درستلکده الله سرگه بیرده بولغان نرسه لرنی مسخر ایندی (وَالْفُلْکَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهِ) دخی اوزینلک امری برلن دیکگزده یرگان حالده کیمه فی مسخر ایندی (وَيَمْسُكُ السَّمٰوٰتِ اَنْ تَقَعَّ عَلَى الْاَرْضِ) دخی کوکنی بیرگه تشونن صاقلاب توتار (الْاَبَاذِنَه) مگر کولک بیرگه تشار الله نلک اذنی برلن یعنی قیامت کوننک (اِنَّ اللّٰهَ) درستلکده الله (بِالنَّاسِ لَرُوْفٌ رَّحِيْمٌ) آدملرگه شفقت قیلوچی ورحمت قیلوچیدر (وَهُوَ الَّذِيْ اَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ) واول الله شوندا این الله در سزنی آنالارکن نلک رحمنده ترگذدی مونلک صوکنده اجلرگزیتکاچ اوترر (ثُمَّ يُحْيِيْكُمْ) مونلک صوکنده آخرنده ینه ترگذر (اِنَّ الْاِنْسَانَ لَكَفُوْرٌ) درستلکده آدم الله نلک نعمتلرینی انکار اینتوچیدر (لَکُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسْکًا) هر بردین ایاسی ایچون شریعت قیلدق (هُمْ نٰسِکُوْهُ) اول دین ایالری اول شریعت برلن عمل اینتوچیلردر (فَلَا يَنْزِعُ عَنْكَ فِي الْاَمْرِ) بس دین ایالری سینلک برلن دین اشنده نزاعلاشماسونلر (وَاَدْعُ اِلٰی رَبِّکَ) دخی آدملرنی ربکنی برلاوگه هم ربکنلک عبادتنه انده (اِنَّکَ لَعَلٰی هُدٰی مُسْتَقِيْمٌ) درستلکده سین حقلقغه کوندروچی توغری بول اوزرئهنسن (وَاَنْ جَادُلُوْکَ) واگر دین اشنده سینلک برلن قیقرشسالار (فَقُلْ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ) بس ایت سین ای محمد (عه) الله سزنیلک قیلغان عملکنزنی بلگوجیدر کدر (اللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ) الله قیامت کوننک آراگزده حکم قیلور یعنی مؤمنلرگه ثواب کافرلرگه عذاب برلن (فِیْمَا کُنْتُمْ فِیْهِ تَخْتَلِفُوْنَ) دنیاده وقتده اختلافی قیلغان نرسهگزده (دین اشنده) (اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ یَعْلَمُ) ای محمد بلامیسونمی سین البته بلهسن درستلکده الله بلور (مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) کولکرده وپیرلرده بولغان نرسه فی (اِنَّ ذٰلِکَ فِيْ کِتٰبٍ) درستلکده کولکرده وپیرلرده بولغان نرسه لرلوح المعفوظه ثابت در ویازلغاندر (اِنَّ ذٰلِکَ عَلٰی اللّٰهِ بِسِیْرٍ) درستلکده هر نرسه فی بلوهم لوح المعفوظه ثابت قیلو اللهغه جیکلدر (وَیَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا) دخی مشرکلر الله دن باشقه شول نرسهگه عبادت قیلورلار (لَمْ یُنَزَّلْ بِهٖ سُلْطٰنًا) اول نرسهگه عبادت قیلونلک درستلگی برلن الله دلیل ایندرمادی (وَمَا لَیْسَ لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍ) دخی اول عبادت قیلوچی لار ایچونک اول نرسهگه عبادت قیلونلک درستلگی برلن علم بولمادی (وَمَا لِّلظٰلِمِيْنَ مِنْ نَّصِيْرٍ) ومونلک کبی ظلمغه کروشوچیلر ایچون هیچ یاردم بیروچی یوقدر (وَاِذَا تَنٰتَلٰی عَلَیْهِمْ آیٰتُنَا بَیِّنٰتٍ) وهر قیچان مشرکلر اوزرینه ظاهر بولغان لاری حاله آیتلرمز او قلمش

بولسه (تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ) ای محمد کافر بولغان آدملرنڭ يوزلرنڭ انكارني بلورسن
 (يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ) شونداين آدملرنى قينارغه واستلرينه سيكرب چغارغه باقن بولورلار (يَتَلَوْنَ
 عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا) اول آدملر اول كافرلر اوزرينه آيتلرهنى اوقورلار رسول الله هم اصحابى مراد (قُلْ
 أَفَأَنْتُمْ بُشِّرْتُمْ بَشْرَ مَنْ دَلَّكُمْ) ای محمد (هم) كافرلرگه ايت بو آچوگزدنه ياوزراق بولغان نرسه برلن سرگه
 خبر بيرييمو (النَّارُ) اول ياوزراق نرسه تموغدر (وَعَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا) الله اول تموغنى كافر بولغان
 آدملرگه وعيد قيلدى (وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ) ونى ياوز اورلاچك اوروندر اول تموغ (يَأَيُّهَا النَّاسُ صُِرْبَ
 مَثَلٍ) ای آدملر سرگه عجيب برمثل (حال) بيان قيلندى (فَاسْتَمِعُوا لَهُ) بس اول مثلنى اشكز يعنى
 اخلاصكز ايله طكلا كز (أَنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) درستلكه الله دن باشقه سزنى عبادت قيلغان
 نرسه لرگز (صنملىر) (لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا) مخلوقلارنىڭ ايلىڭ ضعيفى بولغان چين ياراطوغه ده كوچلرى
 يتماس (وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ) گرچه چيننى ياراطو ايچون هممى برگه جيولسه لارده (وَأَنْ يَسْأَلَهُمُ
 الذُّبَابُ شَيْئًا) واگر اول معبودلرنىڭ تنلرنىن چين بر نرسه نى (زعفران كى بو ياولارنى ياكه
 باشقه زينت لركى نى) آلسه (لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ) اول صنم لار چين آلغان نرسه نى چيندن قنقاره (قايتاروب
 آلا) آلماسلار موند اين بتن نرسه نىڭ عاجزى بولغان صنملارنىڭ نچلك معبود بولو احتمالى بولسون
 (ضَعَفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ) صنم گه عبادت برلن فائده استا وچى عابدلر برلن فائده استالمش معبود صنملىر كچمز
 بولديلر (مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ) مشركلر الله نى حق طانو برلن طانماديلار (أَنَّ اللَّهَ لَقَوَىٰ عَزِيزًا) درستلكه
 الله تعالى البته بتن ممكناتنى ياراطوغه كوچى يتكوچيدر هم اشك غالبدر (اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا)
 الله تعالى اوزى برلن پيغمبرلرى آراسك وحى ده واسطه بولسون ايچون فرشته لردن ايلچى لر اختيار
 قيلور (جهرا ئيل عدم وباشقه لار كى) (وَمَنْ النَّاسُ) دى خلق غه دين اويراتر ايچون آدملردن
 ايلچيلر (پيغمبرلر) اختيار قيلور (أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) درستلكه الله تعالى آدملرينىڭ سوزلرينى
 اشتوچيدر هم اشلرينى كورگوچيدر (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ) اول الله تعالى آدملرنىڭ آللارنىڭ
 هم آرطلارنىڭ بولغان نرسه لرنى بلور (وَالَى اللَّهُ تَرْجِعُ الْأُمُورَ) واول الله غه اشلرنى قايتارلمش بولور
 (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا) ای ايمان كينرگان آدملر ركوع هم سجده قيلوگز (وَأَعْبُدُوا
 رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ) دى ربكزگه عبادت قيلوگز وايزگو اشلرنى قيلكز (لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ) منگولك
 سعادت كه ايرشوگز ايچون بو اشلرنى قيلكز (وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ) دى الله نىڭ دينن استن
 قيلو ايچون الله يولنده چن صوغش قيلو برلن (ماللار كز وجانلار كزنى آياماينچه) صوغش قيلكز
 (هُوَ اجْتَبَاكُمْ) اول الله سزنى دينى ايچون اختيار قيلدى (وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ) دى
 سزنى اوزرگزگه دين ده طارلق و آغرلق قيلمادى يعنى كوچكز يتماسلك اشلر برلن سزنى تكليف
 قيلمادى (مَآءَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ) آتا كز ابراهيم نك ملتته اباركز (هُوَ سَمَّاكُمْ الْمُسْلِمِينَ) اول الله
 سزنى مسلمان لار ديب آطادى (مَنْ قَبُلَ وَفَىٰ هُنَا) قرآن دن الك بولغان اولگى كتابلار دادا هم

قرآندا (لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ) قىامت كۈنىدە رسول محمدەم سىزگە وحىنى ايرىشىدۇرۇپ
 شاھىد بولسۇن ايچۇن (وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ) دى سىزنىڭ رسوللىرىڭىز وحىنى امانلىرىنى
 ايرىشىدۇرۇپ رىئەتلىرىنىڭ ئادىملىرىنىڭ شاھىدلار بولۇشىنىڭ ايچۇن (فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ) بىس نىماز اوڭۇرۇش
 (وَأَتُوا الزَّكَاةَ) دى زىكات بىرگىز (وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ) دى ھەراشكۇزىدە بىرلىكىدە اللەغە توتۇنۇش
 (هُوَ مَوْلَاكُمْ) اول اللە سىزنىڭ ياردىم بىرۈچكۇزىدە ھەراشكۇزىدە تىصرف قىلۇچكۇزىدە (فَتَنَمَ الْمَوْلَى
 وَنَعَمَ النَّصِيرُ) بىس نى خوش اشلۇردە تىصرف قىلۇچى ونى خوش ياردىم بىرۈچكۇزىدە اول اللە حجج سۇرە سىنىڭ
 ھەم اون يىدىنچى جزنىڭ تىرجەمە سى تمام بولدى .

﴿ يَكْرُمى اوچۇنچى سۇرە مۇئمىن سۇرەس مەككەدە اينىگان بوزدە اون سىگىز آيت ﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ) تىحقىق مۇئمىنلەر اىتىگان واستاگان نىرسەلىرىنىڭ ايرىشىلەر (الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ
 خَاشِعُونَ) شۇنداقىن مۇئمىنلەر اىتىگان واستاگان نىرسەلىرىنىڭ ايرىشگان مۇئمىنلەر آلار نىمازلىرىنىڭ خىشوع
 قىلۇچىلاردىر يعنى كۆڭللىرى قورقۇچى اعضالارى تىك تورۇچىلەر (وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ)
 دى شۇنداقىن آدملىرىدە مۇئمىنلەر دىنيا و آخرت ايچۇن فائىدەسى بولماغان سوزلردىن و اشلۇردىن
 يوز دونىرۇچىلاردىر (وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ) دى شۇنداقىن آدملىرىدە مۇئمىنلەر زىكوة بىرۈش
 قىلۇچىلاردىر (وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ) دى شۇنداقىن آدملىرىدە اول مۇئمىنلەر عورتلىرىنى صاقلاغۇچىلاردىر
 يعنى عورتلىرىنى حرامغە تىرف قىلماسلار (الْأَعْلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ) مگر عورتلىرىنى صاقلاماسلار ھەم تىرف قىلۇرلار
 خاتونلارى اوزرىنىڭ (أَوْ أَمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ) يا كە اوڭ قوللارى ملك لىنگان نىرسە (كَنِينًا كَلِمَةً) اوزرىنىڭ
 (فَانَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ) بىس دىستلىككە اول مۇئمىنلەر عورتلىرىنى خاتونلارىنىڭ يا كە كنىزا كلىرىنىڭ تىرف
 قىلۇچىلارى ايچۇن شىلتە قىلنەش توڭلۇردىر (فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ) بىس بىر كىشى خاتونى ھەم كنىزا گىن دىن
 باشقە بىرلىن نىفس آرزوسىنى اوتاۋنى تىلاش (فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ) بىس بو كىشىلەر مىلال دىن حرامغە
 اوتۇچىلاردىر مەدارك صاحىبى ايتە بو ايتە نكاح متەئەنىڭ ھەم قول بىرلىن فائىدەلىنىشنىڭ حرام لغنە اشارت
 باردى (وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ) دى مۇئمىنلەر شۇنداقىن آدملىرىدە امانتلىرىنى وعەدلىرىنى
 صاقلاغۇچىلاردىر (وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ) دى مۇئمىنلەر شۇنداقىن آدملىرىدە فرض بولغان
 نىمازلىرىنىڭ اوزرىنىڭ دوام ايتارلەر ھەم وقتلارنىڭ اوڭۇرلار (أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ) بو كىشىلەر قىلنغان صىفتلارنى
 جىغان آدملىر وارثلردىر ميراث آلۇچىلاردىر (الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ) شۇنداقىن وارثلردىر فردوس اوچماغىنى
 ميراث ايتىب آلۇرلار (هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) آلار فردوس اوچماغىنىڭ مىنگۇ قالۇچىلاردىر (وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ
 مِنْ سَلَالَةٍ مِنْ طِينٍ) تىحقىق بىر آدم (عَم) نى خالص بالچىقىن ياراتتىق (ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْقَةً فِي قَرَارِ مَكِينٍ) مۇنىڭ سۆزىنىڭ
 بىر آدمنىڭ نىسلىنى صاقلاشنىڭ قىلۇرلارنىڭ اوزرىنىڭ (أَنَا لَرَحْمٰنِ) قىلۇق اگۇردە انىساننىڭ آدم (عَم) نىڭ،

بالالاری مراد بولسه بو وقت آیت نلک، معناسی بوروشجه بولا تحقیق بز آدم بالالارینی بالحق دان (آدم عه م) دن
 صورلمش نطفه دن یاراتیق معناسنه بولا (سلاھ) دن نطفه (طین) دن آدم عه م مراد بولا (ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ
 عَلَقَةً) مونلک صوکنده منی صوینی اویوشقان قان قیلدی یعنی آق نطفه نی قزل اویوشقان قانغه ایبلندردک
 (فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً) بس اویوشقان قاننی ایت کیساگی ایتب یاراتیق یعنی ایت کیساگی ایتب اوردک
 (فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا) بس مونلک صوکنده ایت کیساگنی سیاک ایتب یاراتیق یعنی ایت کیساگنی
 قاطی سیاک که اوردک (فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا) بس سیاکلرگه ایت کیگزدک بلار هر قایوسی قرق کون
 صوکنده دیگانلر (ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ) مونلک صوکنده آدمنی ایکنچی خلق ایتب یاراتیق یعنی جان بپردک
 امام اعظم بو آیت برلن یومرقانی غصب لاب آلفغانده تولاو واجب بولوغه استدلال قیلغان مثلا برکش
 یومرقه (کوکای) نی غصب لاب آلسه غاصب قولنده وقت کوکایمن بالاچسه کوکاینی تولی بالانی تولامی
 چونکه بالا ایکنچی خلق بولا هم یو آیت آدمنی خلق قیلونلک کیفیتنده بولدی (فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ)
 تقدیر قیلوچیلارنلک کورکامرهگی بولغان الله نلک قدرتنه و حکمنده شأنی بیوک بولدی (ثُمَّ أَنْتُمْ بِعَدْلِكَ
 لَمَيِّتُونَ) تمام یاراطلوب بنکان نلک صوکنده درسنلکده سز اجللرکز بیتکان وقتده میتلر سز (ثُمَّ أَنْكُمْ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَبْعُونَ) مونلک صوکنده سز قیامت کوننده حساب و جزأ ایچون قبرلرگز دن قوبارلمش
 بولور سز (وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ) و تحقیق سز نلک استگزده ییدی یول (کوک) یاراتیق
 کوکلر یلدن لارنلک یا که فرشته لرنلک یولی بولمقندنان کوکلردن یول برلن تعبیر قیلندی دیمش لر
 (وَمَا كُنَّا عَنْ الْخَلْقِ غَافِلِينَ) دخی بز خلقدان کوکلرنی یاراطودن غافلر بولمادق (وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ
 مَاءً بَقْدَرٍ) دخی کوکلن (یرغار یدان) صونی چیکلاو برلن ایبلندردک (فَأَسْكَنَاهُ فِي الْأَرْضِ) بس اول صونی
 بپرده قرارلندردق (وَأَنَا عَلَى ذَهَابٍ بِهِ لِقَادِرُونَ) دخی درسنلکده بز صونی ایبلندروگه قادر بولمقمز
 کی صونی یبارو اوزرینه ده قادرمز (فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ) بس سز نلک ایچون اول صوبلرلن یاراتیق
 (اوسدرک) بز (جَنَاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَابٍ) خرمالاردان ویوزم لردن برلغان باقچه لارنی (لَكُمْ فِيهَا فَاوَارِكُهُ
 كَثِيرَةٌ) سز نلک ایچون اول باقچه لارده کوب بيمش لر باردر (وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ) دخی اول ییشلردن
 آشارسز (وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ) دخی سیناء اسملی اورون نلک طورطاغندان چقغان آغاچنی
 سز نلک ایچون یاراتیق (اوسدرک) مراد زیتون آغاچی (تَنْبَتُ بِالذُّهْنِ) مای برلن بولغان حالده
 اوسار اول آغاچ (وَصَبْغِ اللَّكْمِينَ) دخی آشادچی لارغه ادم بولغان حالده اوسار اول آغاچ هر بر
 طعامگه قوشلوب آشالا تورغان نرسه گه ادم دیوله (وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً) دخی سز نلک ایچون
 دورت آباقلی حیوان لارده عبرت باردر (نَسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا) سزنی اول دورت آباقلی
 حیوان لارنلک ایچلرنده بولغان نرسه دن (سوت دن) صوغار رمز (وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ) دخی
 سز نلک ایچون دورت آباقلی حیوان لارده کوب فائده لرباردر مثلا جونلاری کی (وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ) دخی

اول دورت آياقلى حيوانلارنىڭ اينلارنىڭ اشارىسى (وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ) دىسى سفرلەرگە قورى بېرىدە دورت آياقلى حيوانلار اوزرىنىڭ سۈدە كېمە لروپراخودلار اوزرىنىڭ يوكلانمىش بولورسىز (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ) و تحقىق بىز نوح (عەم) نى اوزى نىڭ قومىنى يباردىك (فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ) بىس نوح (عەم) ايتتى اى قوم الله غە عبادت قىلىڭلار كىزهم الله نى بىرلا كىز (مَا لَكُمْ مِنْ آلِهَ غَيْرِهِ) سىزنىڭ اىچون الله دن باشقە مەبۇد يوقىر (أَفَلَا تَتَّقُونَ) ابا الله دن قورقەيسىز مېنى الله نىڭ نەمەتنە كىفران قىلىڭلار كىزە الله نىڭ سىزدىن نەمەتنى آلۇب اوزىڭلارنىڭ ھىلاك قىلۇنمىن قورقەيسىز مېنى دىو (فَقَالَ الْمَلَائِكَةُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ) بىس نوح (عەم) نىڭ قومىدىن كافر بولغانلار نىڭ الوغلارى عواملرىنى ايتىدىلار (مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ) بونوح توڭلار مگر سىزنىڭ كىبى بىر آدمىر (يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ) سىزنىڭ اوزىڭلارگە آرتۇقلىقنى وخوجە بولۇنى تلىدىر (وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً) واگر الله پىغەمبەر بىبارونى تىلاسه ايتىدى پىغەمبەر ايتىد فرشتەلر بىبار ايتىدى (مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آيَاتِنَا الْأُولَى) بونوح نىڭ پىغەمبەر بولۇپىنى اولىڭى آتالار ماز اىچىندە اشتمادىك (ان هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بَشَرٌ) بونوح توڭلار مگر شۇنداق اىر دىر آنىڭ بىرلن دىوانەلق بار دىر دىوانەلقنى اىچونىڭ بوسوزلارنى ايتەدەر (فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّى حِينٍ) بىس دىوانەلقنىڭمىن آينىغان وقتقە قىر كىڭلار سوزلرىنىڭمىن صبر ايتىڭلار اكر دىوانەلقنىڭمىن آينماي ھەمىشە شۇل سوزنىڭ دوام ايتىسە اوتىرىسىز آينوسە اوزىڭمىن موندى اى دعوى قىلماي سوزلر سىلاماس دىو (قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنْتُ بَاطِلًا) نوح (عەم) قومىڭنىڭ ايمان كىتىرونمىن امىدىنى كىسكاچ ايتتى اى رېم قومى مېنى يالغانغە توتۇلار سىبىلى ھىلاك ايتۇ بىرلن مېڭا ياردىم بىردىو (فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ) بىس نوحقە وحى قىلىق بىز (أَنْ اصْنَعْ الْفُلَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحِّينَا) بىزنىڭ صاقلاومىز ھەم امرىز و ايراتومىز بىرلن كېمە يا صادىو (فَأَازِجَاءَ أَمْرِنَا وَأَارِ التَّنُورِ) بىس ھەرقىچان كېمەگە منو بىرلن ياكە عذاب ايتۇ بىرلن امرىز كىلسە دىسى ايكىمىڭمىن صوطاشوب چقسە بىضاوى اياسى ايتە نوح (عەم) گە بو طرىق ايتىدى ھەرقىچان مېچىن صوطاشوب چقسە اوزىڭمىن وباشقە ايمان كىتىرگان قومىڭمىن كېمەگە منارسىز دىو مېچىن صوطاشوب چقسە باشلاغاچ حضرت نوح خاتونىڭمىن خېر بىردى ھەم كېمەگە مندى صاحب مدارك ايتە بومىچ آدم (عەم) مېچى ايتى صوڭرە نوح (عەم) گە بولوب اورلىدى اورنىڭمىن اخىلاڭ بار بعضىلار كوفە مسجدنىڭمىن بعضىلار شامە بعضىلار ھىندە دىمىشلر (فَأَسْلَمْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَاطِلٍ) بىس بو وقت كېمەگە اوزىڭمىن كىر ھەم ھەر بىر جماعتىڭمىن آتالى آتالى ايكى صىغىنى كرت (وَأَهْلَكَ الْأَمْنِ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ) دىسى خاتونلارنىڭمىن وبىلالارنىڭمىن كرت مگر اھلىكئىڭمىن الله نىڭ ھىلاك ايتۇ بىرلن سوزى سايق (الك) بولغان مىللىتىڭمىن كرتە كىنغان اسملى اوغلى ھەم بىر خاتون مراد (وَلَا تَخَاطَبُنِي فِي الدِّينِ ظَلَمُوا) دىسى عذابىڭمىن قىتقارو بىرلن دعا قىلۇب ظلم قىلغان آدمىر حقنىڭمىن مېڭا خطاب قىلما يەنى سوز ائىدەشمە (انھم مغرورون) درستلىككە اول ظالمىر طوفاندا غرق بولمىشلار دىرىنى ظالمىر نىڭمىن صوغە باطوب ھىلاك بولولارنىڭمىن ھىلان ھىك قىلىندى (فَأَازِجَاءَ أَمْرِنَا وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ) بىس ھەرقىچان سىڭىن اوزىڭمىن ھەم سىڭىڭمىن بىرگە بولغان مىلمان آدمىر كېمەگە كىر بىرلن قىرلا نسا كىز (فَقُلِ الْعَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي) شۇل وقتقە

(۱) شور - ايكىمىڭمىن مېچى ، بىر بوزى ، ھەم صوقا ئىپاچقان ھىندە چىر صوى جىولان تورغان بىرگە دىيولور اوشانداق بىر ناغە اسمىر ، طوفان سۈدە مېچىڭمىن چىقماي الله عابدىدە صوغە تورغان بىرلن چىقىدەر مەنى . ش . ح .

ایت ماقتاوصفتی شونداين اللهغه بولاسونکه (نَجَانًا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) اول اللهبىنى ظام قیلوچى قوملردن
 قنقاردى (وَقُلْ) دخی ایت سین کیمه ده (رَبِّ أَنْزَلْنِي مُنْزِلًا مُبَارَكًا) ای ریم مینى فائىلى ومبارک ایندرو
 برلن ایندر (وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ) دخی سین ایندر وچیلرنک ایلک ایزگوسى سن (ان فی ذَلِكَ لآيَاتٍ)
 درستلکده نوح (عم) گه هم قومنه قیلنغان اشک الوغ عبرتله وکوب وعظلا باردر (وَأَنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ)
 ودرستلکده بز نوح قومنه الوغ بلانى وقاطى عنابنى ایرشدر وچى بولدق (ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا
 آخِرِينَ) نوح قومنى هلاک قیلنغانک صوکندن ایکنچى زمان اهلنى یاراتدق عاد ثمود قومى کبیلرنى
 (فَارْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ) بس ایکنچى قرن اهلنه (عاد قومنه) جنسنلن بولغان پیغمبرنى (هودعه منى)
 یباردک (أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ) اول قومگه اللهغه عبادت قیلوکنزههم اللهنى برلاکنزدیو ایتدک (مَا لَكُمْ مِنْ آلِهِ
 غَيْرُهُ) سرنک ایچون اللهدن باشقه معبود یوقدر (أَفَلَا تَتَّقُونَ) ایباللهدن قورقمیسزمى دیوایتدک (یعنى
 پیغمبر تلى اوزرنده ایتدک معناسنده) (وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ) دخی هودنک قومندن شونداين
 الوغلاری عواملرینه ایتدیلهر (كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِإِيمَانِ الْآخِرَةِ) اول ایتوچیلر کافر بولدیلهر هم
 آخرت کوننده بولغان نرسه لرگه یولغونى یالغانغه توتدیلهر (وَأَتَرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دخی
 اول ایتوچیلرنى دنیا ترکلگنده تورلى نعمتلر برلن نعمتلندک (مَا هَذَا إِلَّا بُشْرًا مِمَّا كُنْتُمْ
 تُوَكِّلُونَ) مگر سرنک کبى آدمدر (يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ) سز نرسه دن آشیسز اوله سرنک کبى اول نرسه دن
 آشیسدر (وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ) دخی سز اچه تورغان نرسه نى اچر یعنی اول نچک پیغمبر بولسون
 آنک سزدن هیچ آیورماسى یوق (وَلَمَّا أَطَعْتُمْ بَشْرًا مِمَّا كُنْتُمْ تَأْتُونَ) واگر اوزکن کبى آدمگه اطاعت
 قیلساکنز (أَنْكُمْ إِذَا لَخَّيْرُونَ) درستلکده سز بو وقتده ضرر ایتوچیلرسز واوزکننى خورلقغه
 تشر وچیلرسز (أَيَعِدْكُمْ أَنْكُمْ إِذَا مِتُّمْ) سزگه هود وعده قیلماى هر قیچان سز اولسه کنز (وَكُنْتُمْ
 تُرَابًا وَعِظَامًا) دخی توفراقلا و تارالغان سیاکلر بولسا کنز (أَنْكُمْ مَخْرُجُونَ) درستلکده سز
 قبرلردن چغارلمش بولورسز دیو (هَيَّاهُتْ هَيَّاهُتْ لَمَّا تُوَعِدُونَ) هود طرفنلن سزگه وعده قیلنغان
 نرسه نى بولوى یراق! یراق! (أَنْ هِيَ الْأَحْيَاتُ الدُّنْيَا) ترکلک یوقدر مگر دنیا ده بولغان ترکلکدر
 (نَمُوتُ وَنَحْيَا) دنیا ده بعضز اولرمز بعضز ترلرمز (آنادن طوارمز) (وَمَا نَعْنُ بِمُؤْمِنِينَ) وبز
 قبرلردن قوبارلمشلار توگلمز (أَنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) هود توگلمز مگر اللهغه
 یالغاننى افترا قیلغان ایردر (وَمَا نَعْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ) وبز هودقه ایمان کیتروچیلر توگلمز
 بوسولرنى هود قومنى نلک الوغلاری عواملرینه ایتدیلهر (قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنْتُ بُونَ) هودعه هم
 ایتدی ای ریم قومنى مینى یالغانغه توتوى سببلى اوزلرینى هلاک ایتو برلن میکا یاردم بیر
 و آلردن اوج آل دیو (قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لِيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ) هودعه هم غه الله تعالی ایتدی قومنى آرزماندن سینى
 یالغانغه توتولارینه اوکنوچى بولوب اولورلر یعنی هر قیچان عنابنى کورسه لر (فَأَخَذْتَهُمُ الصَّيْحَةَ
 بِالْحَقِّ) بس عاد قومنى جبرائیل عه نلک طاوشى حلقق برلن توتدی یعنی جبرائیل عه فققر دیسه

كلسى ھلاك بولىدۇلار (فَجَعَلْنَا هُمْ غَنَاءً) بس عاد قومنى طاشو صوى استندىكى چوبلر كى قىلىدق
 يا كە قورى اوان كى قىلىدق (فَبَعَثْنَا لِقَوْمِ الظَّالِمِينَ) بس ظام قىلوچى قوم ايچون ھلاكلك بولسون
 (ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ) مونكى صوگندى عاد قومندى صوگ باشقە قرن اھللىرىنى خلق
 قىلىدق يعنى صالح لوط شعيب و باشقەلار قومنى (مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا) ھىچ بر امت ھلاكلك
 ايچون تعيين قىلنغان وقت دن لك بولماس (وَمَا يَسْتَأْذِرُونَ) دخى اول وقتدىن كىچك ماسلارده
 (ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَى) مونكى صوگندى پيغمبرلر مرنى برسى آرتىدىن برسنى يباردىك (كَلَّمَا جَاءَ
 أُمَّةً رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ) قايوغتە زمان بر امت كە دين اويراتوچى پيغمبرلرى كىلسە اول امت لىر
 پيغمبرلرىنى يالغانغە توتىدۇلار (فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا) بس اول پيغمبرلرىنى يالغانغە توتوچى
 امتلرىنى ھلاك قىلودا بعضىنى بعضىنە ايارتىدىك (وَجَعَلْنَا هُمْ أَحَادِيثَ) دخى اول امتلرىنى تلىدە
 سيلانە و حكايىت قىلانە تورغان سوزلر قىلىدق (فَبَعَثْنَا لِقَوْمِ لَئِيمُونَ) بس ايمان كىتىرماگان قوم كە
 ھلاكلك بولسون (ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَى وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا) مونكى صوگندى بزموسانى ھم قرداشى ھاروننى
 معجزەلر مزلر بىرلن يباردىك (وَسُلْطَانَ مُبِينٍ) دخى ظاهر بولغان ھجت بىرلن يباردىك (أَلِي فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ)
 فرعون كە ھم فرعوننى قومنە (فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ) بس فرعونلر موسى بىرلن ھارون ھم كە
 ايمان كىتىرودىن و ايارودىن باش تارتىدۇلار ھم الوغلانوچى قوم بولىدۇلار (فَقَالُوا إِنَّا نَحْنُ الْبَشَرُ الْمَثَلِينَا)
 بس فرعونلر ايتىدۇلر اوز مزلر كىبى ايكى آدم (موسى بىرلن ھارون) كە ايمان كىتىرامزمو الينە
 كىتىرمىز (وَقَوْمُهُمْ لَنَا غَابُونَ) حالبوكم موسى بىرلن ھارون نى قومى (بنوا اسرائيل) بىرگە
 قللار كىبى خدمت ايتوچىلر و بوى صونوچىلر ديو (فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ) بس موسى
 بىرلن ھارون نى فرعونلر يالغانغە توتىدۇلر ھم اوزلرى ھلاك قىلنمىش لاردىن بولىدۇلار (وَلَقَدْ آتَيْنَا
 مُوسَى الْكِتَابَ) و تحقيق بىر موسى (ھم) كە تورات كىتابىنى بىردىك (لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ) بنو
 اسرائيل لىر معرفت لىرگە و شريعت حكەلر يىنە كونلىسونلر ايچون (وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً) دخى
 مريم نى اوغلى (عيسى ھمىنى) دخى عيسى نى آناسىنى علامت قىلىدق چونكە عيسانى آتاسىز دنياغە
 كىلوى بىزنى تىلادكى نرسە مزلگە كوچە مزلگە يتوينە دلالت قىلادىر اوشنداق عفيفە اولاتروب مريم نى
 ايرسىز بالاتوغدىرودى دە تىلادكى نرسە مزلگە كوچە مزلگە يتوينە دلالت قىلادىر (وَأَوَيْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ
 قَرَارٍ وَمَعِينٍ) دخى بىر مريم بىرلن اوغلى عيسانى مىنزللرىنى قرار و آقغوچى صوايىسى بولغان بىرگە
 اوروندى قىلىدق يعنى بيت المقدس بىرىنە (يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوْا مِنَ الطَّيِّبَاتِ) اى رسوللر ھلال و خوش
 بولغان طعام لىردىن آشاگىز (وَأَعْمَلُوا الصَّالِحَاتِ) دخى ايرگوعەللىر قىلىگىز (اتى بىماتەملىون عليم) درىستلىكە
 ميين سىزنى قىلغان عمللرگىزنى بىلگوچىھن (وَأَنَّ هَذِهِ أُمَّةٌ مِنْ أُمَّةٍ) درىستلىكە اسلام ملتى بىرملت
 بولغان حالە سىزنى مىلتىگىزدىر (وَأَنَّا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ) دخى ميين سىزنى بىگىز ميين سىزنى قورقگىز

(فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا) بس بیغمبەرلرنیڭ قوملری دین اشلرینی آرالارنیه کیساک کیساک قیلدیلار
 (كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ) بوتورلی فرقهلردن هر بیر فرقه اوزی حضورنیه بولغان نرسه (دین) برلن
 شادلانوجیدر هم اوزی توتقان دین فی حق دیب اعتقاد قیلوجیدر (فَرِحُوا فِي غَمْرَتِهِمْ حَتَّى حِينٍ) بس ای
 محمد (عم) مکه کافرلرینی برآز زمانگه قدر نادانلق لارنیه قالدر یعنی اسلام دیننی قبول ایتولرینه
 قدر (أَيُّ حَسْبٍ أَنْتُمْ مَدْمُومَةٌ) مکه کافرلری حساب قیلولارمی درستلکک بزنیڭ آلاغه بیریگان نرسه
 (مَنْ مَالٍ وَبَنِينَ) مالدان وبالالاردن بولغوجی (نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ) مکه مشرکلری ایچون ایزگولک لرده
 آشقدر رمز دبو حساب قیلولارمی البته آلائی حساب قیلماسن لار یعنی مکه مشرکلرینه دنیاده مال
 وبالالار بیرومز ایزگولکنی آشقدر رمز ایچون توگل بلکه استدرج و قاطی عناب ایچوندر (بَلْ لَا يَشْعُرُونَ)
 بلکه مکه مشرکلری حیوان لار کبی هیچ نرسه بلماسلر شونک ایچونیه دنیاده مال وبالالار بیرومزنی
 ایزگولکک آشقدر دبو حساب قیلولار (أَنَّ الَّذِينَ) درستلکک شوندا این آدملر (هَمَّ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ
 مُشْفِقُونَ) آلالر بلری نلک عنابنمن قورقودن ربلریندن قورقوجیلاردر وعذاب فی تیوشلی قیلغان گناهلاردن
 صاقلانوجیلاردر (وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يَوْمِنُونَ) دخی شوندا این آدملر ربلری نلک آیتلرینه ایمان
 کینرلر (وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ) دخی شوندا این آدملر ربلرینه هیچ نرسه فی شریک قیلماسلار
 (وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا) دخی شوندا این آدملر بیریگان نرسه لرینی (زكَاةً وَبِاشْقَةٍ صِدْقَةَ لَارِي) بیررلر (وَقُلُوبُهُمْ
 وَجِلَةٌ) حالبوکم بیریگانیه الله نلک قبول قیلماونمن کوکللری قورقوجی در (أَنَّهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ) درستلکک
 آلالر ربلرینه قایتوجیلاردر یعنی ربلرینه قایتولارینی شیکسن اعتقاد قیلغان لاری حالک بیررلر (أُولَئِكَ
 يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ) وبو ذکر قیلنغان صفتلاردا بولغان آدملر ایزگو اشلرگه آشغورلار هم عبادت که
 قزغرلار (وَهُمْ لَهُمْ سَابِقُونَ) واول صفتلی آدملر ایزگواشلری ایچون اوجماخقه آلتن کروچیلردر (وَلَا
 تُكَلِّفُ نَفْسًا الْوُسْعَهَا) وهیچ برنغمنی کچلهمه مگر طاقتی قدرگنه کچلهرمز (وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ)
 وبزنیڭ حضورمده حقائق برلن سیله شه تورغان کتاب (لوح المعفوظ) باردر (وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) وآدملر عنابنی
 آرتدرو وئوابنی کیمتو برلن ظلم قیلنماسلار چونکه لوح المعفوظمن آرتدرو کیمنمی راستلق برلن اوقلور
 (بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِنْ هُنَا) بلکه کافرلرنیڭ کوکللری صافچی فرشته لرنیڭ یازونمن اوزلرینی ارتکان
 غفلت دهر (وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِنْ دُونِ ذَلِكَ) دخی کافرلرگه مؤمنلرنیڭ ذکر قیلنغان عمللرنمن باشقه بولغان
 قباحات عمللر باردر (هَمَّ لَهَا عَامِلُونَ) اول کافرلر اول قباحات عمللرنی قیلوغه عادتلنوجیلردر (حَتَّى إِذَا
 أَخَذْنَا مُتْرَفِيَهُمْ بِالْعُنَابِ) هر قیچان کافرلرنیڭ متنعم لرینی وبایلارنی عناب برلن توتساق (إِذَا هُمْ بِجَهَنَّمَ)
 عذاب برلن توتقان کونده (مثلا بدرکونی یا که آچلق بولغان یدی یل مراد) یاردم استناگانلری
 حالک قیچرلار (لَاتَجَارُوا وَالْيَوْمَ) بو کافرلرگه ایتلور بو کونیه یاردم استنا قیچرما ئز (أَنْتُمْ مَثَلَاتِنْتُمْ صِدْقُونَ)
 درستلکک سزبزنیڭ جهتمزدن یاردم بیرلش بولماسسز (فَمَكَانَاتٍ آيَاتِي تَنْتَلِي عَلَيْكُمْ) تعقیق سزنیڭ اوزرگه
 قرآن آیتلرمز اوقلمش بولور بولدی (فَكُنْتُمْ عَلَىٰ آعْقَابِكُمْ تَنْكِبُونَ) بس سز اوکچه لرگز اوزرینه

کیریکه طابا قایتور بولمگن یعنی آیتاره زنی اشتودن یوز دوندر دگن (سنتکبرین به سامرا) بیت الله تیراسنه کیچ برلن قرآنک طعن برلن سیلاشوی جماعت بولوب مسلمانلار اوزرینه تکبرلنگانگن حالده قرآن آیتارینی اشتودن یوز دوندر دگن (تهجرون) قرآن حقنک قبادت سوزلر سیلا دگن (اَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ) کافرلر قرآننی فکر قیلما دیلارمی اگرده فکر قیلسالار قرآننگ آچق حق بولوینی بلب ایمان کیترلرایدی (اَمْ جَاءَهُمْ مَالٌ بَاطِلٌ اَمْ جَاءَهُمُ الْاَوَّلِينَ) یا که بومکه کافرلرینه اولنگی آتالارینه کیلما گان نرسه کیلمیمه وشوننگ ایچون قور قیلارمی (اَمْ لَمْ يَعْرِفُوا سَوْلَهُمْ) یا که اوزلریننگ پیغمبرلرینی (محمدعه منی) راستلق وامینلک برلن بلمادیلر موالبته بلمیلر (فَهُمْ لَهُ مُكْتِرُونَ) بس مکه کافرلری حسد ایچون اول پیغمبرنی انکار قیلورلار (اَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ) یا که اول پیغمبر بولن دیوانه لاق باردیوایتورلر می و حالانکه آرالارنگ اول پیغمبرنگ (محمدعه منلک) ایلک عقللی وایلک اشانچلی آدم ایلمکنی اوزلری بله لر (بَلْ جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ) بلسکه اول پیغمبر مکه کافرلرینه حلقق و توغری یولنی کیتوردی (وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ) حالبوکم کافرلرنگ کوبسی حقنی مکروه و دشمن کوروچی اردر مدارک ایاسی اینه بو آیتنه مکه کافرلری نلک بعضس نلک حقنی مکروه کورماوینه دایل باردی ایمان کیترماوی خورلانو ایچون گنه وقوم ارینگ شلته سنن قورقو ایچون گنه دی (وَلَوْ اتَّبَعَ الْعَقْفُ أَهْوَاءَهُمْ) واگر الله تعالی کافرلرنگ آرزو قیلغان نرسه لرینه (صنملارنی معبود اعتقاد قیلولارننه) ایارسه (لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ) البته کولر هم ییلر هم کولر وییلر بولغان عقل ایالری بوزولور و هلاک بولور ایدی (بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ) یا که بز مکه کافرلرینه ذکرلرینی کیتردک یعنی وعظلاری بولغان کبابنی کیتردک (فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مَعْرُضُونَ) بس مکه کافرلری ذکرلرینن یوز دوندر وچیلردر التفات قیلما سالار (اَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا) یا که ای محمد (عه) سین مکه کافرلرینه دین اویراتوگ و پیغمبرلکنی اوتاوگ اوزرینه اجر صورایسوگمی (فَخَرَجَ رَبُّكَ خَيْرٌ) بس ربک نلک اجری (دنیا ده رزق آخرتک ثوابی البته ایزگوراکدر (وَهُوَ خَيْرٌ لِّلرَّازِقِينَ) و اول ربک رزق بیرو وچیلرنگ ایزگوره گیدر (وَأَنْتَ لَتَنْتَعُوهُمْ اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) دخی درستلک سین مکه کافرلرینی توغری بولغان بولغه (اسلام دیننه) انلک یسن (وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) دخی درستلکک آخرت که ایمان کیتر می تورغان آدملر (عَنِ الصِّرَاطِ لَنَّا كِبُونَ) توغری بولمان آوشقوچی لاردر (وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ) واگر بز مکه کافرلرینه مرحمت قیلساق (وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ) دخی مکه کافرلرنگ بولغان نرسه نی (ضررنی یعنی آچلقنی) یبارساک (لَلْجَوَابِ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ) آزغونلق لارنگ متعیر بولغان لاری حالده ثابت و دائم بولورلار (وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْأَعْنَابِ) و تحقیق بز مکه کافرلرینی عناب برلن توتتق (بدر صوغشنک اولتورلور می کبی) (فَمَا اسْتَكْنَوْا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ) بس عناب برلن توتتغمز وقتده ده ربلرینه بوی صونما دیلار هم یالوارما دیلار (حتی اذ افتحناعلیمهم با باداعناب شدید) هر قیچان مکه مشرکلری اوزرینه قاطی عناب ایاسی بولغان عناب ایسگینی آچساق (آچلقنی) (اِذَا هُمْ فِيهِ مُبَسِّرُونَ) شول عنابک بولقلاری وقتک مکه مشرکلری هر بر ایزگولکدن

امید کیسو چیلردر (وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ) واول الله شونداين الله در سزىنىڭ ايچون ياراتى (السَّمْعُ وَالْبَصَرُ
 وَالْأَفْئِدَةُ) اوزىنىڭ بىرلىكى ايچون تعيين اينگان آينلرنى اشدو و كوروايچون اشدو و كورو قوه لر ينى هم
 اول آيتلارده فكر قىلوايچون كوڭللىرى ياراتى (قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ) بونعمتلرگه آزغنه شكر قىلاسز چونكه
 بونعمت لرگه كامل شكر قىلو بونعمتلرنى الله تعالى نى ايچون بىرگان شوڭارغنه صرف قىلو بىرلن بولا (وَهُوَ الَّذِي
 ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ) واول الله تعالى سزنى بىرده ياراتى هم بىرده تورلى نسل ايتب تاراتى (وَاللَّيْلُ تَجَشَّعُونَ)
 واول اللهغه تارالدىڭىز صوڭىنى قىامت كوتىنى جىيلىمىش بولورسىز (وَهُوَ الَّذِي يُعْطِي وَيُمْسِكُ) واول الله شونداين
 صفتلى الله در اولكلىنى ترگىز و تركلىنى اوتىرر (وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) واول الله ايچوندىر كىچ
 وكوندىنىڭ تورلى بولوى (أَفَلَا تَعْقِلُونَ) ايا عقلگىزنى صرف قىلوب اويلاپ قارامىسىزمى (بَلْ قَالُوا
 مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ) بىلكه مكه كافرلىرى اولگى كافرلىرى (آتالارى) اينگان نرسه نىڭ اوخشاشىنى
 ايتىدىلر (قَالُوا) مكه كافرلىرى نىڭ اولگىلىرى (آتالارى) ايتىدىلر (ائْتْنَا مِنَّا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا)
 هر قىچان بىز اولساك هم توفراق وايىسىز سىياكلر بولساق (ائْتْنَا لَمَجْعُوثُونَ) شول وقتى بىز تىرلب
 قىبىلرمىزدن قوبارلىش بولورمىزمو البته بوش ممكن توڭل دىدىلر حالبوكم اوزلىرى دىياغه كىلماسلرنىن
 الك توفراق ايدىلر آدم بولوب ياراطلىدىلر (لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ) تحقيق بىزده
 آتالارمىزده اولگان نىڭ صوڭىنى قىبىلردن قوبارلويىلر ممد هم كىلماسىن بورونده وعده قىلىنىق
 (إِنَّ هَذَا الْأَسَاطِيرُ الْأُولَى) بو اولگان نىڭ صوڭىنى قوبارلو توڭلدر مگر اولگى لرنىڭ يالغانلاب
 يازغان نرسه لر يىدر (سوزلر يىدر) (قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا) اى محمد هم ايت سىن مكه كافرلىرىنه
 بىر دىي بىرده بولغان عقل ايللىرى كم ايچوندىر وكمىڭ ملكىدر (اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگر سىز
 بلارنىڭ خوجه سى كم ايدىكى بىلور بولساڭىز (سَيَقُولُونَ لِلَّهِ) اگر مكه كافرلىرىنه بلاى ايتساڭ البته
 ايتورلر بىر هم بىرده بولغان عقل ايللىرى الله ايچوندىر والله نىڭ ملكىدر دىو (قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ)
 اگر بو روشچە جواب بىرسه لر ايت سىن مكه كافرلىرىنه ايا وعظ لانمىسىزمى يعنى اگر بىر بىر بىرده
 بولغان عقل ايللىرىنى ياراطوجى الله بولسه موندان صفتلى الله البته اولگاندىن صوڭ قىبىلردن
 قوباروغه ده قادر بولور (قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ) ايت سىن اى محمد هم مكه مشركلرىنه بىدى
 قات كوڭلىڭ رىسى كم (وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) دىي الوغ بولغان عرش نىڭ رىسى كم دىو (سَيَقُولُونَ لِلَّهِ)
 البته مشركلر جوابلر ايتور بىدى قات كوڭلكه هم الوغ عرش كه خوجه بولويچىلىق الله ايچوندىر دىو (قُلْ أَفَلَا
 تَتَّقُونَ) اى محمد هم اگر بلاى جواب بىرسه لر مكه مشركلرىنه ايت ايا الله نىڭ عذابىدىن قورقمىسىزمى
 يعنى بىدى قات كوڭلى و الوغ عرشنى ياراطقان اللهغه ئىچك چىن ياراطوغه ده قدرتى بولماغان بعض
 مخلوق لارنى شرىڭ قىلاسز (قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ) اى محمد مكه مشركلرىنه ايت هر نرسه گه
 خوجه لىق آنىڭ قولىدى (قدرتىدى) بولغان ذات كمدىر (وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ) ودىي اول ذات

تلاگان آدمینه یاردم بیررو اول ذاتغه هیچکم طرفندن یاردم بیرلماس (ان کنتم تعلمون) اگر
 سز بلسه گز یعنی علم اهلندن بولسا گز (سَيَقُولُونَ لِلَّهِ) البته مکه مشرک لری هر نرسه گه خوجه لق و مالک
 بولو چیلق الله ایچوندر دیو اینور لری (قُلْ فَأَنَّى تُسْعِرُونَ) بس اگر بلای جواب بیرسه لرای محمد
 مکه مشرک لرینه ایت هر نرسه گه خوجه لق الله ایچون بولسه فی سبب من الله فی برله و دن هم
 اللهغه بوی صونودن دوندر ایش بولا سز یعنی نیک یوز لری گزنی دوندره سز (بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ)
 بلکه بز مکه مشرک لرینه حقلق فی (توحیدنی وحشر برلن وعده نی) کیتردک (وَأَنَّهُمْ لَكَادِبُونَ) دخ
 درست لکده مکه مشرک لری حقی انکار ایتد لری ایچون یالغانچیلاردر (مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ)
 الله بالا توتمادی (وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ آلِهِ) دخی الله برلن بر گه هیچ بر معبود بولمادی (إِذَا لُتُّهُبَ كُلُّ
 إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ) الله برلن بر گه معبود بولغانده هر بر معبود اوزینک یاراطغان نرسه سینده بار ایدی یعنی
 هر بر معبود اوزینک خلق ایتکان نرسه سی برلن ایکنچی معبوددن یالغز بولور ایدی و هر برسینک
 ملکی ایکنچسینک ملکندن آیرولور ایدی (وَلَعَلَّا بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ) دخی اول معبود لر آراسنده عماریه
 ونزاع ظاهر بولور ایدی بعضی بعضینه استن (غالب) بولور ایدی نناکه دنیا داغی پادشاهلارنک
 حالی شولای (سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ) مشرک لری صفت لغان نرسه دن (بالادن و شریکن) الله پاک بولدی
 و یراق بولدی (عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) اول الله غائبنی دخی حاضر فی بلگو چیدر (فَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ)
 بس الله تعالی مشرک لرنک الله برلن شریک قیلغان نرسه لرندن بلند بولدی (قُلْ رَبِّ أُمْتَرِي مَا يَعْبُدُونَ)
 ایت سین ای محمد (عم) ای ربم اگر کافر لر گه وعده قیلنغان عذابنی میکا کورساتوک چاره سز بولسه
 (رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) ای ربم مینی ظالم قوم لر ایچنه قیلما و ظالم قوم لر گه ایتکان عذاب برلن عذاب
 قیلما (وَأَنَا عَلَىٰ أَنْ نُرِيكَ مَا نَعْنَهُمْ لِقَادِرُونَ) دخی درست لکده بز کافر لر گه وعده قیلنغان نرسه فی (عذابنی)
 سیکا کورساتو اوزرینه قادرمز (ادفع بالتی هی أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ) کورگام بولغان طریقه برلن یاوزلقنی
 بیمار یعنی یاوزلق قیلغان کشیدن عفو ایت هم یاوزلقی برابر نده ایزگولک قیل یا که توحید سوزی
 برلن شریک سوزینی بیمار (نَعْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ) بز مشرک لرنک سیننی صفت لغان نرسه لرینی بله مز هم
 آلا رغه جزأ بیرر گه قادرمز (وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ) ای محمد (عم) دخی ایت سین ای ربم سیکا صیبنامن
 (مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ) شیطانلارنک وسوسه لرندن (وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ) دخی سیکا صیبنامن ای
 ربم حال لرندن هیچ بر حاله شیطاننی منم تیر ایه حاضر قیلوکن (حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ) هر قیچان
 مشرک لرنک برسینه اولم کیلسه (قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ) ای ربم مینی دنیاغه کیری قایتار دیو ایتور یعنی
 مشرک لرشول وقت یتکانگه قدر شرک لرنده دوام قیلور لار (لَعَلِّي أَعْمَلُ الصَّالِحَاتِ مَا تَرَكْتُ) شاید مین قالدرغان
 ادرنمه (دنیا ده) ایزگو عمل قیلورهن (کَلَّا) دنیاغه کیری قایتو بولا چاق اش تو گل (أَنهَا كَلِمَةٌ هُوَ
 قَائِلُهَا) درست لکده (ای ربم دنیاغه مینی کیری قایتار ایزگو عمل قیلور ایدم دیگان سوز) شوندا این

سوزدر اول سوزنی کافر البته ایتکوچیدر (وَمَنْ رَأَاهُمْ بَرَزَخَ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ) دنیاغه کیری قایتارونی
 صورغان جماعتنک آللارندن قوبارامش بولغان کونگه (قیامت کوننه) ¹⁰⁰ قدر دنیاغه کیری قایتودن طیا
 تورغان پرده باردر (فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ) بس هر قیچان قیامت بولوا بچون صورغه ارلمش بولسه (فَلَا
 أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ) بس سرلگان کونک آدمارنک آراسنک نسبار (یعنی نسبارینک فائده لری) بولماس
 (وَلَا يَتَسَاءَلُونَ) دخی برسی برسندن حاللرنیک صوراشماسلاراما حساب سوکنک یا که اهل جنت جنتک
 اهل جهنم جهنمگه کرگانک سوکنک برسی برسندن حاللرینی صوراشورلار بس بو آیت، قیامت کوننه
 آدمار حاللرینی صوراشورلار دیگان آیت که خلاف بولمی چونکه صوراشو حساب سوکنک صوراشماوی
 صور ارلگان وقتده (فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ) بس کشینک اولچانگان ایزگو عمللری آغر بولسه
 (فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) بس ایزگو عمللری آغر بولغان آدمار منگو بولغان ایزگولکرگه ایشوچیلردر
 (وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ) و برکشینک یاوزقلاری کوب بولو سبیلی اولچانگان عمللری جیکل بولسه
 یا که عملینی برده اولچاو بولماسه (فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ) بس بو آدمار شوندا این آدماردر
 اوزلرینه ضرر ایتدیله (فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ) جهنمده منگو قالوچیلاردر (تُلْفَعُ وُجُوهُمُ النَّارِ)
 بو آدمارنک (کافرلرنک) یوزلرینی اوط یاندرور (وَهُمْ فِيهَا كَالْحِجْرَةِ) دخی اول آدمار جهنمده
 یوزلرینی چتقلاندر وچیلاردر (أَلَمْ تَكُنْ آيَاتٍ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ) هم بو کافرلرگه الله تعالی طرفسندن
 ایتلور سزنی اوزرکرگه آیتلرم او قلمش بولمادیمو البته بولدی (فَكُنْتُمْ بِهَا تُكْتَبُونَ) بس
 اول آیتلرمنی یالغانغه توتار بولمکنز (قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا) کافرلر جهنمده ایتورلر
 ای ریمز بزنک اوزرمرگه یاوزلر قمز غالب (استن) بولدی (وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ) دخی بز آرغوچی
 قوم بولدی (رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا) ای ریمز بزنی تموغسن چغار (فَإِنْ عُدْنَا فَنَا ظَالِمُونَ) بس اگر
 تموغسن چغارغاننک سوکنک کفرگه کیری قایتساق بز ظلم قیلوچیلار بولورمز (قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا
 وَلَا تَكَلَّمُونَ) الله تعالی ایتور تموغده تیک توروکنز صور او رنی تموغ توگل وعنادینی کوتاروده
 میکاسوز سیلامکنز (أَنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي) درستلکده شاعن منم قلالارومدن بر جماعت (مؤمنلر)
 بولدی (يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا) ایتورلر بولدی ای ریمز بز سیکدا ایمان کیتردک بس
 بزنی گناهلارمنی یارلقاغای و بزگه رحمت قیلغای ایدک (وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ) حالبوکم سین
 رحمت قیلوچیلارنک ایزگوراگی سن دیو (فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سُخْرِيًّا حَتَّىٰ أَنْسَوْكُم ذِكْرِي) بس سز کافرلر
 مینم اول قلالارومنی مسخره ایتب توتکنز مسخره ایتوچرلن شغللنوکز منم ذکرمنی سزدن اوتنرغانغه
 قدر (وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضَعُونَ) هم سز اول قلالارومدان کلار بولمکنز (إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا)
 درستلکده مین اول قلالارومنی بو کوننه (قیامت کوننده) سزنی رنجتوکنرگه صبر ایتولری سبیلی
 کورکام جزأ بران (جنت برلن) جزأ لادم (أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ) درستلکده اول قلالاروم آلاردر منگولک

سعادت که ایرشوچیلر (قَالَ كَمْ لَبِئْتُمْ فِي الْأَرْضِ) الله تعالی قیامت کوننده کافرلرگه ایتور دنیاده بیرده
 کوبمی توردکز (عَدَسْنِيْنَ) دنیا یللاری صانی یوزنسن (قَالُوا لَبِئْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ) کافرلر ایتورلر
 دنیاده تورولارونی آزغه صایب دنیاده بر کون یا که بر کون نلک بعضنی توردق دیو (فَأَسْئَلُ
 الْعَادِينَ) بس ای محمد عهه بنده ارنلک عمرلرینی صانی تورغان فرشته لردن صوراً یا که حساب
 علمنی بلگان آدم لردن صوراً (قَالَ ان لَبِئْتُمْ الْأَقْبِلَاءِ) الله تعالی تموغ خوجه سی مالک تلی برلن ایتدی
 دنیاده سز تورمادغز مگر آزغنه زمان توردکز (لَوَأَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگر سز بلور بولسا کز (أَفَعَسَبْتُمْ
 أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا) ای کافرلر حساب قیلا سز می سز بزرنی فائلسز اش قیلغانمز حاله یاراتدق دیو
 (وَأَنَّكُمْ الْبِئْنَا لَاتَرْجِعُونَ) دخی درستلکک سز بزرنی اوزرمزگه قاینارلمش بولما سز می یعنی سز بزرنی
 الله تکلیفسز گنه بوشقه یاراتدی دیو هم بزرگه اواکچ قاینما و کزنی حساب قیلا سز می (فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ
 الْحَقُّ) بس خوجه بولغان و همیشه ثابت بولغان الله خلقنی عبث بولغان حاله یاراتودن بلند بولدی
 (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) معبود بالحق یوقدر مگر الله تعالی گنده در (رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ) حرمتلی بولغان عرشینک
 ربسی در اول الله تعالی (وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ) و کمدر الله برلن برگه ایکنچی معبودنی اندهر
 (لَا بُرْهَانَ لَهُ) اول کش ایچون ایکنچی معبودنی اندهرگه اصلا دلیل یوق اییدی (فَأَنَّمَا حَسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ)
 بس آنچق بوکشینک ربسی حضورنلک در حسابی یعنی ربسی بوکشینگه تیوشلی جزاسنی بیرر (أَنَّهُ لَا يَفْلَحُ
 الْكَافِرُونَ) درستلکک شأن کافرلر سعادت که ایرشمازلر (وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ) وای محمد (عهه) ایت سین
 ای ربم منم گناهلارومنی یارلقا و رحمت قیل (وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ) وسین رحمت قیلوچیلارنلک
 ایرگوره گیسون مؤمنون سورده سی نلک ترجمه سی تمام بولدی

❖ بکر می دورتنچی سوره نور سورده سی مدینه ده اینگان آلتمش دورت آیت ❖

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(سُورَةُ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا) بوسوره شوندا این سوره در ایندرک بز اول سورده بولغان
 حکملرنی چیکلادک بز (وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ) دخی بوسورده ظاهر بولغان آیتلرنی ایندرک بز
 (لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) سز نلک وعظ لانو کز ایچون (الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي) شوندا این ایرزنا قیلدی وشوندا این
 خاتون زنا قیلدی (فَأَجْلِبُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مائة جَلْدَةً) بس ای اماملار زنا قیلوچی ایربرلن زنا قیلوچی
 خاتونن هر برسنی یوز مرتبه صوغکز اگرده محصن بولماسالار اگر محصن بولسالار طاش برلن
 آطوب اوترکز حنفی منهبندن محصن بولونلک معناسی آزاد مسلمان عقللی و بالغ بولوب نکاح صحیح برلن
 نکاح اینگان خاتونی بولوب ایلک آزی بر مرتبه وطی قیلغان بولو اگرده آزاد یا که مسلمان یا که عقللی
 بالغ بولماسه یا که نکاح صحیح برلن نکاح اینگان خاتوننی ایلک آزی بر مرتبه وطی قیلغان بولماسه
 بوغیر محصن بولا (وَلَا تُؤْخَذُكُمْ بِهِمَا رُفُوعَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ) دخی سزنی الله نلک دیننک و واجب ایتکان حدنی

او تاوده زنا قیلوچی ایربرلن زنا قیلوچی خاتون حقننه شفقت توتماسون (ان کنتم تؤمنون
 بالله والیوم الآخر) اگر سزا اللهغه هم آخرت کونینده ایمان کیتیرر بولساگز (ولیکشف عنابهما طائفة
 من المؤمنین) دخی زنا قیلوچی ایربرلن زنا قیلوچی خاتون نکی عنابی وقتننه مؤمنلردن بر جماعت
 حاضر بولسون (۲) بوجماعت آزی اوج کشی یا که دورت یا که دورتین قرقغه قدر یا که اون کشی
 دیگانلر بو آیت زنا حدی حقننه بولدی هم الله تعالی زنا قیلوچی ایربرلن زنا قیلوچی خاتون نکی نکامی
 حقننه ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (الزانی لاینکح الأزانیة أو مشرکة) زنا قیلوچی ایر نکاحلنماس مگر
 زنا قیلوچی خاتوننی یا که اللهغه شریک قاطوچی مشرک خاتوننی نکاحلنور یعنی زناغه عادتلینگان ایر
 زنادن پاک بولغان ایرگو خاتوننکی نکاحنه قرقماس مگر اوزی کیی زناچی خاتوننکی یا که مشرک خاتوننکی
 نکاحنه قزغر (والزانیة لاینکحها الأزان أو مشرکة) دخی زنا قیلوچی خاتوننی نکاحلانماس مگر زنا قیلوچی
 ایر یا که مشرک ایر نکاحلانور یعنی نکاحلانورگه رغبت قیلور (وحرم ذلك علی المؤمنین) دخی زنانی
 یا که زنا برلن کسب ایتو نیتی برلن زناچی خاتونلارنی نکاحلنونی مؤمنلرگه حرام قیلندی * الله تعالی
 زنا برلن کشینی سوگونکی حدنه ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (والذین یرمون المحصنات) دخی
 شوندا این آدملر زنادن سلامت بولغان عقللی بالغه بولغان مسلمان و آزاد بولغان خاتونلارنی زنا برلن
 سوگارلر بوصفتداغی ایرلرنی زنا برلن سوگوده خاتوننی سوگو حکمننه (ثم لم یأتوا بأربعة شهداء) مونکی
 سوکننه بو سوگولمش خاتونلارنکی زنا قیلغاناق لارینه سوگوچیلر دورت شاهد کیتیرماسه لر (فاجلبوهم
 ثمانین جلیئة) بس بو سوگوچیلرنی سکسان قامچی صوغکز (ولاتقبلوا لهم شهادة أبدا) دخی بو سوگوچیلرنکی
 منگوهیچ برشهادت لرینی قبول قیلماگز (وأولئک هم الفاسقون) دخی بو زنادن پاک بولغان خاتونلارنی
 زنا برلن سوگوچیلر یا اوللاردر الله نکی طاعتننن چغوچیلاردر حاصل برکشی زنادن پاک بولوب مسلمان
 و آزاد بولغان کشینی زنا برلن سوکسه کرک ایر بولسون سوگولمش آدم و کرک خاتون بولسون و زناغه
 دورت شاهد تورغزه آلماسه سوگوچینی سکسان مرتبه صوغارغه تیوش هم سوگوچینکی مونن صوگعدالتی
 ساقط بولوب شهادتی مردود بولاهم فاسقلاردن بولا (الذین تابوا من بعد ذلك) لکن زنا برلن کشینی سوگودن
 توبه قیلغان آدملر فاسق بولماسلار (وَأَصْحَابُوا) دخی عمللرینی ترک قیلغان آدملر (فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ)
 بس درستلیکده الله تعالی توبه قیلوچیلارنکی گناهلارینی یارلقاغوچیلر هم آلا رغه رحمت قیلوچیلر
 الله تعالی (لعان) مسئلهسی حقننه ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی بو آیتنکی نزولنه سبب شول قنف
 آیتنی اینگان نکی سوکننه عدی اوغلی عاصم رسول الله دان صورادی وایتدی ای الله نکی رسولی قنف آیتنه
 عجب لنه من اگرده بر ایر اوزینکی خاتوننی نکی یانونه باطا برنی کورسه ا کر بو ایر دورت شاهد ازلو برلن
 شغلننسه باط ایر مونکی خاتوننی برلن اشنی تمام ایتنه چک و اگر شاهد سرگنه بو خاتوننی ایله باط ایرنی
 زنا موجب برلن طلب قیلسه شاهد قویا آلمای سببلی اوزینه سکسان قامچی اورولاچاق هم اوزی
 فاسق بولوب شهادتی مردود اولاجاق دیدی رسول الله ایتدی شرعنکی حکم قیلغان نرسهسی کورکام بولدی

(۲) حد قیلماده کیشیلر بولسون دیگان سوز عبرت ایچون قازاب تورسونلر ایچون ش . ح .

دیو عدی اوغلی عاصم رسول اللہ نلک مجلسندن چغب کینکاج عاصم گہ کی اووی ابن عمر اوغلی عویمر
 کیلمدی وایتدی قزاک (خوله) برلن برگه (شریکنی) کوردم دیو عاصم ایتدی نی حسرت مینکا اوزم صورراغان
 نرسه برلن اوزم مبتلا بولدم دیدی هم رسول اللہ غه بارب قزی خوله نلک قصه سنی سویلادی رسول اللہ
 خوله دن چاقروب صورادی خوله انکار ایتدی شول ساعت ده لعان حقنہ گی آیت ایتدی شوندا ان صوگ
 رسول اللہ ایکندی نمازنی اوقغان دان صوگ عویمر نی هم خاتونی خوله نی چاقردی هم هرایکنسن
 لعان اوقتدردی لعنت غضب لفظلاری ذکر قیلنقنہ آمین دیب توردی (وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ)
 دخی شوندا این ایرلر اوز خاتونلارینی زنا برلن سوگالر (وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شَهَادَةٌ) دخی اول ایرلر
 ایچون سوزلری نلک راستلغنه شاهدلار بولماس (الْأَنْفُسُ) مگر اوزلر یکنه شاهد بولورلار (قَشَادَةٌ)
 أَحَدُهُمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ) بس خاتونلارینی زنا برلن سوگوچی ایرلر نلک برس نلک شهادتی الله برلن
 دورت مرتبه گواھلق بیرودر (أَنَّهُ لَمَنْ الصَّادِقِينَ) درستلک ابر خاتوننی سوککان نرسه سنه راستلارداندر
 دیو (وَالْحَامِسَةُ أَنْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ) بشنچی شهادت شولدر دیو درستلک الله نلک لعنتی بولسون سوگوچی
 ابر اوزرینه (أَنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ) اگر زنا برلن خاتوننی سوگوچی ابر سوگونہ بالغاچییلاردان بولسه
 (وَيَتَرَوُا عَذَابَ الْعَذَابِ) و خاتوندا ان عذابنی (حبسنی) یبارر (أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ) خاتون نلک
 الله برلن دورت شهادت برلن گواھلق بیروی ایله (أَنَّهُ لَمَنْ الْكَاذِبِينَ) درستلک ابر مینی زنا برلن سوککان
 نرسه سنه بالغاچییلارداندر دیو (وَالْحَامِسَةُ أَنْ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهَا) و بشنچی مرتبه خاتون نلک گواھلق بیرویدر
 درستلک الله نلک آچوی خاتون اوزرینه بولسون (أَنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ) اگرده ابرم مینی زنا برلن
 سوگونہ راستلاردان بولسه (وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ) و اگرده سز نلک اوزرگزگه الله نلک فضل
 و رحمتی بولماسه ایدی رسوای بولور ایکنز (وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ) دخی درستلکده الله (تعالی)
 توبه لرنی قبول ایتوچییدر هم اشنه حکمت ایسیدر (أَنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْأَفْكَ) درستلکده
 عائشه (رضی الله عنها) گه الوغ افترا نی کیتورگان آدملر (عَصَبَةٌ مِنْكُمْ) سزلردن برجماعتدر (عصبه
 دیواون دن باشلاب قرق غه قدر بولغان جماعت که ایتله) بوجماعت دن مراد اُبی اوغلی عبد الله رفاعه
 اوغلی زید ثابت اوغلی حسان اثنه اوغلی مسطح جعش قزی حمنه حضرت عائشه ایتنه بنوا المصطلق
 صوغشنه مویمنه طاقغان موینچغمنی بوغالتدوم شونی ازلاو سبیلی عسکردن آیرلدم عسکر کوچب
 کیتکاندن صوگ معطل اوغلی صفوان توهسنی چو کدر ب مینی منگرب اوزی توهنی قاولاب باردی
 عسکر اورناشوب یتکاج بزده باروب یتدک دیوشول خصوصه برآزکش افتراً سبیلی هلاک بولغانلار
 قصه سی اوزون بولساده سؤادب اولدی ایچون قصر ایتدک (لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمْ) بوالوغ افتراً نی الله
 حضور نلک اوزگز ایچون یاوزلق دیو حساب قیلماکز (بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ) بلکه بوالوغ افتراً الله حضور نلک
 سز نلک ایچون ایزگولکدر بو اوروندک خطاب رسول اللہ غه ابو بکر گه حضرت عائشه گه صفوان گه (لِكُلِّ
 أَمْرٍ مِنْهُمْ مَا كَتَبَ مِنَ الْأَثْمِ) بو افترا قیلغان جماعتدن هر بر ابر ایچون گناهدن کسب قیلغان نرسه سی

بولور (وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ) و بوجماعتمدن شونداين آدم افتراققنك بولغان گناهنك الوغسنه مَوَلَّى (خوجه) بولدى يعنى حضرت عائشه حقننه بولغان افتراغه چومى وخلق آراسنك فاش قىلىدى عبد الله بن ابى كى (لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ) بوكشىگه عذاب نك الوغسى بولور (لَوْلَا اِذْ سَمِعْتُمُوهُ) بوافتراغنى اشتكان وقتلارنك بولسالارچى (ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَانَفُسِهِمْ خَيْرًا) مؤمن ايرلر برلن مؤمنه خاتونلار اوزلرندن (دينندن) بولغان كشى حقننه ايزگو ظن قىلغان بولسالار نى گوزل اش بولغان بولور ايدى (وَقَالُوا هَذَا افْكٌ مِّمَّنْ) دى باشك اشتكچده بوحضرت عائشه حقداغى افترا ظاهر افترادر ديو ايتكان بولسالارايدى نى گوزهل و كوركام بولور ايدى (لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِارْبَعَةِ شُهَدَاءَ) حضرت عائشه حقننه زعم قىلغان نرسه لرى اوزرينه دورت شاهد كيترسه لرچى (فَادْلَمُ يَأْتُوا الشُّهَدَاءَ) بس اكرده شاهدلار كيتره آلماسلار (فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَافِرُونَ) بس بوافترا قىلوچيلار الله حضورنده يالغانچيلاردر (وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ) واگر سزگه الله نك فضلئى هم رحمتى بولماسه ايدى (فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) دنياده دى آخرتده (لَمَسَّكُمْ فِيمَا اَفْتَضْتُمْ فِيهِ) سزنى عائشه (رضى الله تعالى عنها) حقننه چومغان نرسه كزده البته توتارايدى (عَذَابٌ عَظِيمٌ) الوغ عذاب (اذ تَلَقَّوْنَهُ بِالسِّنَنِكُمْ) شول وقتك عذاب توتار ايدى عائشه حقننه غى افتراغنى تىللر كز برلن بعضكز بعضكز دن آلور بولدكز يعنى بعضكز بعضكزغه سيكا عائشه (رضى الله عنها) خبرى ايرشديمو الى ديوسويلا برب فاش قىلكز (وَتَقُولُونَ بِاَفْوَاهِكُمْ) دى تىللر كز برلن ايتور بولدكز (مَا) شول نرسه نى (لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ) اول نرسه نى سز نك ايچون بلويوق ايدى (وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّئًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ) دى عائشه حقننه باطلگه چومو كز نى جيكلگه حساب قىلور بولدكز حالبوكم اول افترا الله حضورند الوغ اشدر (وَلَوْلَا اِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ) عائشه حقننه بولغان سوزنى اشتكان زمانكزده ايتكان بولسا كزچى (مَا يَكُونُ لَنَا اَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا) بوسوزنى سويلا شماك بزرگه درست بولماس ديوب كوركام اش بولورايدى (سُبْحَانَكَ) بس اللهغه پاكلك بولسون بيغمبرينك خاتونى نك فاجره بولوندى ❖ بيغمبر خاتونى نك كافره بولوى درست بولسه ده (نوح و لوط عليهم السلام خاتونى كى) اما زانيه بولوى درست توگل چونكه بيغمبر كافرلرگه دين اويراترايچون يبارلگان بس بيغمبر صحبتنك كافرلر نى نفرتلنسه تورغان اش اياسى بولماسقه كرك (هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ) و بو عائشهگه قىلنغان بهتان الوغ بو تاندر و آچق يالغاندر (يَعْظُمُ اللَّهُ اَنْ تَعُوذُوا بِمِثْلِهِ) عائشهگه افتراغى كى بولغان قباحت اشكه قايتو كزده (يانكى دن ايكنچى مرتبه قىلو كزده) الله سزگه وعظ قىلور (اَيُّهَا) منگو يعنى ترك و مكاف بولغان مدت كزده (اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) اگر سز ايمان كيدروچى بولسا كز (وَيَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ) دى سزگه الله شريعت كه و كوركام ادب كه دلالت قىلغان آيتلر ينى بيان قىلور (وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) دى الله هر حالنى بلوچيدر و هر تدبيرنك حكمت اياسيدر (اِنَّ الَّذِينَ يُجِبُونَ) درستلنك شونداين آدملر سبارلر (اَنْ تَشِيْعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ اٰمَنُوا) قباحت اشك (زنانك) ايمان كيترگان

آدملر ایچینه ساچلوبنی (لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي النَّبَاِ وَالْآخِرَةِ) اول آدملر ایچون دنیاده هم آخرته
 ریختکوجی عذاب باردر (وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) واللّه تعالی کوئللمرده بولغان نرسه فی بلور وسز
 بلماسسز (وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَتُهُ) واگرده سزگه اللهنک فضلی هم رحمتی بولماسه ایسی البته سزنی
 رسوای قیلور ایسی وعذابکزی دنیاده آشقرور ایسی (وَأَنَّ اللّٰهَ رَؤُفٌ رَّحِيمٌ) دخی درسنلکم
 اللّه تعالی شفقت هم رحمت قیلوچیدر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کینترگان آدملر (لَا تَتَّبِعُوا
 خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ) فاحشه فی فاش قیلوده شیطان وسوسه لرینه وازلرینه ایارمه کز (وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ
 الشَّيْطَانِ) وکدر شیطان وسوسه لرینه وازلرینه ایارسه (فَاتَّه بِأَمْرٍ بِالْفَعْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ) بس درستلک
 اول شیطان افراط قباحت بولغان نرسه برلن دخی شرعا انکار قیلنغان نرسه برلن بیورور (وَلَوْلَا
 فَضْلُ اللّٰهِ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَتُهُ) واگرده اللهنک سزگه فضلی (انعامی) هم رحمتی بولماسه ایسی (مَا رَزَقْنِي
 مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا) شیطان وسوسه سی نک کرلرندن هیچ کم سزلردن منگو پاکلماس ایسی (وَلَكِنَّ اللّٰهَ
 يَرْزُقْنِي مَنْ يَشَاءُ) ولکن اللّه تعالی تلاگان آدهینی شیطان وسوسه سینک کرلرندن پاکلار (وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ)
 واللّه تعالی آدملرنک سوزلرینی اشتوجی ونیت لرینی بلسگوچیدر (وَلَا يَأْتِلْ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةَ)
 وسزلردن دینده آرتوق لق و دنیاده کیلک لک (بایلق) ایسی بولغان آدم بمین ایتمه سن (أَنْ يُوْتُوا)
 بیرماسسزلک که واحسان قیلماسسزلقغه یا که بیرونه واحسان قیلونه (أُولَى الْقُرْبَى وَالْمَسَاكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ
 فِي سَبِيلِ اللّٰهِ) اللهنک رضالقی بولنه وایزگولک قیلورغه تیوشلی بولغان یاقنلق ایسی بولغان قرداشلرینه
 دخی مسکین لرگه دخی یورتلارندان هجرت قیلوچیلارغه بیرماسسزلک که وایزگولک قیلماسسزلقغه بمین
 ایتماسن بو آیت ابوبکر الصدیق حقنه ایندی دیگانلر حضرت ابوبکر آناسی برلن برتوغمه قز قرداشی نک
 اوغلی مسطحه ایزگولک قیلمام دیو بمین ایتمکان (وَلَيَعْفُوا وَلَيَصْفَحُوا) یاقنلق ایالرننننننن و مسکین لردن
 دخی مهاجرلردن صادر بولغان کیه چیلک نی ارتکز هم کیه چیلک لرنن
 أَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَكُمْ) اللهنک گناهلارکزی یارلقاوینی سیه سز می (وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ) واللّه تعالی گناهلارنی
 یارلقاوجی هم رحمت قیلوچیدر رسول اکرم ابوبکر الصدیق غه بو آیتنی اوقعاج حضرت ابوبکر بلی
 ای اللهنک رسولی اللهنک یارلقاوینی سویه مردیدی هم مسطحه قایتادان نقه بیره باشلادی (إِنَّ النَّبِينَ
 دَرَسْتَلْکُمْ شُونَ داین آدملر (يَوْمَؤْنَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ) مؤمنه هم عقیفه بولغان کوئللمرینه
 فاحشه خطورده قیلماغان خاتون لارنی زنا برلن سوگارلر (لُعْنُوا فِي النَّبَاِ وَالْآخِرَةِ) دونداین خاتون لارنی
 (زانیه دیب) سوگوجی آدملر دنیاده هم آخرته لعنت قیلنیلار (وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) دخی بو آدملر
 ایچون الوغ عذاب باردر (يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ) بو آدملرگه الوغ عذاب شول کونده بولور اول کونده
 اول آدملرنک ضررینه گواهلر بیرر (أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيُّدِهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ) تلمری هم قوللاری دخی آباقلاری
 (بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) دنیاده عمل قیلغان نرسه لری برلن (يَوْمَئِذٍ يُوقِفُهُمُ اللّٰهُ دِينَهُمُ الْحَقُّ) اول قیامت کونده

الله آلا رغه تيوشلى وحق بولغان جزالارنى بديرر (وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ) دخى بولورلر شيكسر
 درستلىكك الله (تعالى) ذاتنده ثابتدر ومعبودلىكى ظاهر در ديو (الْحَبِيثَاتُ لِلْغَيْبِيِّينَ) قباحت سوزلر
 قباحت آدملر ايچوندر ياكه قباحت خاتونلر قباحت ايرلر ايچون يعنى قباحت ايرلرگه خاتون بولورغه
 قزوغورلار (وَالْحَبِيثُونَ لِلْغَيْبِيَّاتِ) دخى قباحت آدملر قباحت سوزلر ايچوندر ياكه قباحت ايرلر
 قباحت خاتونلار ايچوندر يعنى قباحت واشكى خاتونلارنى آلورلار (وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ) دخى
 خوش ويغشى سوزلر خوش ويغشى آدملر ايچوندر ياكه خوش ويغشى خاتونلار خوش ويغشى ايرلر
 ايچوندر يعنى يغشى ايرلرگه خاتون بولورغه قزوغورلار (وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ) دخى خوش ويغشى
 آدملر خوش ويغشى سوزلر ايچوندر ياكه خوش ويغشى ايرلر خوش ويغشى خاتونلار ايچوندر
 يعنى يغشى وايزگو خاتونلار نكاحلنورگه قزوغورلار (أُولَئِكَ مُبَرَّؤُونَ مِمَّا يَقُولُونَ) ياكه خوش
 ويغشى آدملر بيغمبرنك اهل بيتى اشكى آدملرنك ايتكان اشكى سوزلرنى ياكه افتراً
 قيلوچيلارنك افتراً قيلوب ايتكان سوزلرنى بيزمشلر و يراق بولمشلاردر (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ)
 يغشى ايرلر ويغشى خاتونلار ايچون اللهنك بارلقاوى هم الوغ رزق (جنت) بولور اذنسز ياط كشيئتك
 ايويته كرونك درست بولماوى حقنده الله تعالى ذكر قيلناچق آيتنى ايندردى هم بو آيتنك نزولينه
 سبب شول اسلاميتنك اولنده كشي ايويته اذنسز كرو بيك شائع بولغان شول سببلى انصار دن بر
 خاتون رسول اللهغه كيلگان وايتكان اى اللهنك رسولى بزنيك كوب وقتده ايولرمزده صافلانمى تورغان
 وقتلارمز بولابزگه برده سيزدرمايگنه ياط ايرلر كرب كيله لر بواش ممنوع بولسه ايدى ديدى سوكره ذكر
 قيلناچق آيت ايندى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كيتركان آدملر (لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ) اوز
 ايولرگز دن باشقه بولغان ايولرگه كره كز (حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتَسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا) كرو كزنى بلسرگانكرگه
 ياكه اذن صوراعانكرغه قدر هم اول ياط ايولرنك اهلنه سلام بيدرگانكرگه قدر يعنى اذن صوراب و سلام
 بيدر كركز (ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ) اذن صوراب و سلام بيدر كرو كز سزنيك ايچون ايزگودر (لَعَلَّكُمْ
 تَتَذَكَّرُونَ) بو آيتنى سرگه ايندرلدى وعظ لنوكز وعمل قيلوكز ايچون (فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا) بس اكر
 كرو كه قصد قيلغان ايوكزده هيچ كمنى طابماسا كز (فَلَا تَدْخُلُوهَا) بس اول ايوكه كره كز (حَتَّى يُؤْذَنَ
 لَكُمْ) سزنيك ايچون كرو كه اذن بيدرلسگانگه قدر يعنى اذن بيدروچى كيلگانگه قدر (وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ
 ارْجِعُوا فَارْجِعُوا) واكر سرگه قايتكز ديو ايتلسه (اذن بيدرلمه سه) بس كيرى قايتوب كيتكز (هُوَ أَرْجَى
 لَكُمْ) كيرى قايتوب كيتو كرو كه تارتوشب تورودن سزنيك ايچون ايزگوره كدر (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
 عَلِيمٌ) والله تعالى سزنيك قيلغان عملكزنى بلسرگوچيدر (لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا) سزنيك اوزر كزگه
 كرو كزده گناه و ضرر يوقدر (بِيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ) تورولمش بولماغان ايوكه يعنى هيچ كم تورمى
 تورغان ايوكه (فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ) سزنيك ايچون اول ايوكه فائده لنىك باردر يعنى اسسلىكسن ويغموردن
 برده لنىك ياكه راحتنىك حال جيماق كنى ياكه صاقلارغه قويلغان صاتوماللارى كنى (وَاللَّهُ يَعْلَمُ

مَا تَبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ) واللہ تعالیٰ سزىڭنىڭ ظاھىرى قىلغان نىرسە كىزىپە، ياشىرغان نىرسە كىزىپە، بلور * اللہ تعالیٰ اير
 بىرلن خاتونىغە كوڭللىرىنى صاقلاندى ۋە قىلغانچى آيتنى اينىردى (قُلْ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ يَغْضُوْنَ مِنْ اَبْصَارِهِمْ) اى محمد
 مؤمنلىرگە ايت سىن قاراۋ حرام بولغان نىرسەلردىن كوزلىرىنى يومىسىنلار (قاراماسونلار) يعنى زىنا قىلدى
 بىرلن وشھوت بىرلن ياط خاتونلارنىڭ يوزلىرىنى قاراماسونلار اما شھوت خوفى بولغاندە دە ھاكىمىڭ شىھىڭنىڭ
 يىنە نىكاھلاپ آلونىنى بىرلن قاراۋچىنىڭ ، طىبىبىڭنىڭ ياط خاتوننىڭ يوزىنى قاراۋى درست دىگانلىرىم
 طىبىب قە ياط خاتوننىڭ آورو بولغان اورننە ضرورت قىلدى قاراۋى درست كىرىك آورو يىنىن بىرلن اورننە
 بولسۇن (وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ) دىخى مؤمن ايرلىرگە ايت عورتلىرىنى زىندان صاقلانسونلار (ذَلِكَ اَزْكٰى
 لَهُمْ) بو كوزنى قاراۋى حرام بولغان نىرسەلردىن دىخى عورتنى زىندان صاقلانسونلار (ذَلِكَ اَزْكٰى
 بِاَلْكٰىدِر) (اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌ بِمَا يَصْنَعُوْنَ) درستلىكىدە اللہ تعالیٰ مؤمن ايرلىرىڭنىڭ قىلغان اىشلىرىنى بىلىگۈچىدۇر
 يعنى قىلدى قاراۋ بىرلن قىلدى قاراۋلارنى (وَقُلْ لِّلْمُؤْمِنٰتِ يَغْضُضْنَ مِنْ اَبْصَارِهِنَّ) وى محمد (عەم)
 مؤمنە خاتونلارغە ايت قاراۋ حرام بولغان نىرسەلردىن كوزلىرىنى يومىسونلار (قاراماسونلار) يعنى زىنا قىلدى
 قىلدى بىرلن وشھوت بىرلن ياط ايرلىرگە قاراماسونلار اما ھاكىمە ياكە شىھىدە ياكە بىرچىگىتكە بارو قىلدى
 بىرلن قاراۋچى خاتوننىڭ ياكە طىبىبە خاتوننىڭ ياط ايرلىرگە قاراۋى درست خوف شھوت بولسە دە (وَيَحْفَظْنَ
 فُرُوجَهُنَّ) دىخى عورتلىرىنى زىندان صاقلانسونلار (وَلَا يَبْدِيْنَ زِيْنَتَهُنَّ) دىخى خاتونلار زىنەتلىرىنى ياكە
 زىنەت اورنلارنى بىلىرمەسونلىرىنى بىلىرمەسونلار كىرىشەن واينىڭ ھەم قوللارنى ياققان خىنا كىبىلىرىنى
 بىلارنى بوياماسونلار دىماك مراد بواورغە مەكەن (الْمَاطَظِرُ مِنْهَا) مەكەن قىلدى ھەم قىلدى ظاھىر بولا
 تورغان زىنەتلىرىنى ياكە زىنەت اورنلارنى بىلىرمەسونلار ھەم ضرورى بوزك ياكە بوز داۋچ كىبى مىثلال تەفسىرات
 الاحمىد دە ايتە بو آيتتىن مقصود ايرنىڭ ياط خاتوننىڭ يوزىنى واۋچىنىن باشقە اورننە قاراۋغە يارامايىنى
 اثباتلىرىلىك بولمەقصدە تمام بولى مەكەن بولمەقصدە قوشوبىرلن كىنە اول سوز شول اللہ تعالیٰ اوچ بىرلن يوزنى
 آچۇنى درست قىلدى بس موندىن بىلىدى ياط ايرنىڭ خاتونلارنىڭ اوچلىرى بىرلن يوزلىرىنى قاراۋنىڭ
 درستلىكىدى فافھم (وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوْبِهِنَّ) دىخى بوركاچىكلىرىنى ياقەلارنى ياكە كوكرالىرى
 اوزىنى قويسنلار چۈنكە عرب خاتونلارنىڭ ياقەلارى بىك كىڭ بولغان كوكرالىرى آچىلۇب بىرى
 ايكان بوركاچىكلىرىنى آرقە سالدىرغانلار كوكرالىرى ھەمىشە آچى قالغان اللہ تعالیٰ بوركاچىكلىرىنى
 كوكرالىرى آچى كىلىش بىرمەسەن اېچون آلقە سالدىرغە قوشقان (وَلَا يَبْدِيْنَ زِيْنَتَهُنَّ) دىخى مؤمنە
 خاتونلار زىنەتلىرىنى ياكە زىنەت اورنلارنى (بىنفسە ظاھىر بولغانلارنى باشقە سىنى) بىلىرمەسونلار (الْا
 لْبَعُوْلَتُهُنَّ اَوْ اَبَائُهُنَّ) مەكەن ايرلىرىنى ياكە آتالارىنى بىلىرلىر (اَوْ اَبَاءٌ بَعُوْلَتُهُنَّ اَوْ اَبْنَاؤُهُنَّ) يايىسە
 ايرلىرىنىڭ آتالارىنى ياكە اوزلىرىنىڭ اوغلىرىنى بىلىرلىر (اَوْ اَبْنَاؤُهُنَّ اَوْ اَخْوَانَهُنَّ) يايىسە
 ايرلىرىنىڭ اوغلىرىنى (اَوْ اَوْاٰلِيَهُنَّ) ياكە بىر طوعان اير قىلدىلارنى بىلىرلىر (اَوْ اَوْاٰلِيَهُنَّ) يايىسە
 بىر طوعان اير قىلدىلارنىڭ اوغلىرىنى ياكە بىر طوعان قىز

قرداشلارنىڭ اوغللارىنى بىلدىرلىرى (اَوْ نِسَائِهِنَّ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ) ياكە مسلمان خاتونلارىنى
 ياكە مطلق خاتونلارغە يايىسە اوڭ قوللارى ملك لىنگان نرسەگە قىللارىنىنە ھەم كىنىزلكرىنىنە (لىكن
 حىقى مەھبەتە كىنىزلكرىگە گنە) بىلدىرلىرى (اَوَالْتَابِعِينَ غَيْرِ اُولَى الْاَرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ) ياكە
 اىرلاردىن خاتونلارغە احتىياجى بولمايىنچە يالغىز پامۇ يالغىز پامۇ كىنىزلكرىگە بىلدىرلىرى لىتلەرنى
 بىلماگان دىوانەلار ھەم خاتونلارغە مىلى بىنگان قارىلار كىنى (اَوَالْطِّفْلِ الْاَلْتَيْنِ) يايىسە شۇنداق بىل
 بالالاردىن اىوگە كىنىزلكرىگە بىلدىرلىرى (لَمْ يَطْهَرُوْا عَلٰى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ) خاتونلارنىڭ عورتلىرىنى شەھىت
 ھىدەنە اىر شەھادەتلىرى اىچون غالب بولمايدىلار ياكە تەمىزلىرى بولمايدىقى اىچون قارامادىلار ھاسىل بو
 استىغنا قىلىنغان آدملىرىگە. خاتونلارنىڭ زىنەتلىرىنى ياكە زىنەت اورونلارونى بىلدىرۈشە ضرر بوق
 عرب خاتونلارى اولدە بالىلارلارنىنە آقە كىنگانلىرى بىرگان وقتدە آياغىدە آقە بارلۇغى بىلسون
 اىچون بىرگە بىك قاطى باصوب بىرىلىرى اىكان شول اىلدىن تىپىب اللە تەالى ذكر قىلناچقى آيتىنى
 اىندىدى (وَلَا يَضْرِبْنَ بِاَرْجُلِهِنَّ) خاتونلار آياقلارى بىلن بىرگە قاطى سوقماسنلار (باصامسنلار)
 (لِيُعْلَمَ مَا يَخْفَيْنَ مِنْ زَيْنَتِهِنَّ) زىنەتلىرىنىنە ياشىرىن قىلغان نرسەلىرى (آياغىدە بىلگان آقەلارى)
 بىلسون اىچون (وَتَوْبُوا اِلَى اللّٰهِ جَمِيعًا اَبَٰهًا لِّلْمُؤْمِنُوْنَ) اى مۇمىنلر جىوئاڭنىڭ ھالىدە اللەغە قايتۇڭز وتوبە
 قىلىڭز البتە آدم گناھىدىن وقىرىدىن خالى توكىل ھەم احكام شرعىنىڭ جەمىسى بىلن ھەم قىلا آلمى
 شۇنىڭ اىچون اللە تەالى توبە بىلن بىوردى (لَعَلَّكُمْ تَفْجَحُوْنَ) مەنگولك سەادتە كە اىر شۇڭز اىچون بىندە
 اللە تەالى كىنىزلكرىڭىز بىلن ئادەم ئادەم لىرنىڭ نىكاھى ھەقىقەتە ذكر قىلناچقى آيتىنى اىندىدى (وَاَنْكُحُوا الْاَيَّامَ
 مِنْكُمْ) ۱۲۱ وى وىلىرى اوز كىزدە بولغان اىر سىز خاتونلارنى و خاتونسىز اىرلارنى جەفت لىندىڭىز بو قىدىسى
 آزادلار نىكاھى ھەقىقەتە بولىدى (وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَاَمَائِكُمْ) دىخى اى خوجەلار قىللار كىزدىن
 و كىنىزلكرى كىزدىن مۇمىن بولغانلارونى جەفت لىندىڭىز بىعنى قىللار كىزنى خاتونلار بىلن و كىنىزلكرى كىزنى
 اىرلر بىلن جەفت لىندىڭىز (اَنْ يَكُوْنُوا فُقَرَاءَ) اگەر خاتىب بىلن مەخپۇبە بىعنى كىياو بىلن قىر قىر بولسا
 قىرلىكلرى اىچون نىكاھلىرىدىن توقتامانگىز (يُغْنِيَهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ) اللە آلارنى فضللىدىن باى قىلورنىنا كە
 رسول اللە رىزقىنى نىكاھ بىلن استاڭىز « دىمىش ياكە اللەنىڭ فضللىدە مالدىن موكسۇرلىق بار مەناسىدە (وَاللّٰهُ وَّاسِعٌ
 عَلِيْمٌ) واللە تەالى بايدىر ورزقى كىلك ابايدىر ھەم بىلگۇچىدىر تىلاگان آدمىنى رىزقى كىلكى قىلور (وَلَيْسَتْ غَفْفَ
 الْاَلْتَيْنِ لَا يَجِدُوْنَ نِكَاحًا) نىكاھ لىنوگە قىدەرت تابماغان آدملىرىنى زىندان ساقلايدۇدە بىك توروشسونلار (حَتَّى
 يُغْنِيَهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ) اللە تەالى فضللىدىن آلارنى باى قىلغاننى (بىعنى نەقە بىلن مەرگە قادر قىلغاننى)
 قدر اللە تەالى قىلنى مەكتەب قىلورنىڭ دىستىلگى ھەقىقەتە ذكر قىلناچقى آيتىنى اىندىدى ھەم بو آيتنىڭ
 اىزىنىنە سەبب شول خويىطب نىڭى صلح اسمى قىلى خويىطب دىن مەكتەب قىلورنى صورادى شۇنداق
 سوڭ بو آيت اىندى مەكتەب دىو خوجەسى طرفىدىن فلان قدر آنچه طاوبوب بىر ساڭ آزاد بولورسىن
 دىو قولىنى ياسا و بىرلىگان قىلغە ايتورلىرى (وَالَّذِينَ يَبْتِغَوْنَ الْاَلْتَابَ) و شۇنداق بىل قىللار مەكتەب

بولونی استارلر (مَمَّا مَكَتَ اِيْمَانِكُمْ) اوڭ قوللارڭز مالِك بولغان نرسه دن (يعنى قوللارڭزدان وكنيزا كلرڭزدان) (فَكَاتَبُوهُمْ اِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا) بس اگرده قل وكنيزا كلرڭزده كسب كه ومالغه قدرتنى يا كه دينده توزكلكنى باساڭز مكاتب قيبلكز يعنى فلان قدر آنچه بپرساڭز آزاد بولورسز ديو قوللارينه يازو بپيرڭز (وَآتَوْهُمْ مِنْ مَّالِ اللّٰهِ الَّذِى اَتَاكُمْ) دخى اى مسلمان لار اول مكاتب لرگه الله نڭ اوزڭزگه بپيرگان مالئمان بپيرڭز يعنى زكوتلرڭزدن الله تعالى كنيزا كلرنى زناغه كوچلاودن نهى قيلولب ذكر قيلناچق آيتنى اينردى هم بو آيت نڭ اينوينه سبب شول اُبى اسملى آدم نڭ اوغلي نڭ آلتى كوركام جاريه لرى بولغان (معاده ، مسيکه ، اميمه ، عمره ، آروى ، قتيله) اسملرنده بو جاريه لرنى مال چيار ايچون زناغه كوچلاگان (حاصل فعش خانه توتماچى بولغان) آلتى جاريه دن ايکسى (معاده برلن مسيکه) رسول اللهغه اُبى اوغلى استنمن شكايه قيلغان لار (وَلَا تُكْرَهُوا فَتِيَا تِكُمْ عَلَى الْبَغَاءِ) وای خوجه لار كنيزا كلرڭزنى زناغه كوچله ماڭز (اِنْ اَرَدْنَ تَعْصَنًا) اگر كنيزا كلرڭز زناذن پاكلكنى تلاسه لار اگر ايتساڭ زناغه كوچلاو هيچ حالده درست توگل بس نچك زنادان عفتنى تلاگان ده كوچلاماڭز ديوقيدلاو درست بولور ديوب جوابده ايتورمز كوچلاونڭ شرطى زناذن عفتنى تلاو والا اوزى زنائى تلاب تورغانده كوچلاو بولى يا كه واقعه سنه قاراب قيبنى ذكر قيلنغان چونكه بو كنيزا كلر عفتنى تلاگان لار (مدارك) (لَتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلگى نڭ عرضى يعنى دنيا مالنى استاواڭز ايچون زناغه كوچلاماڭز (وَمَنْ يُكْرِهَنَّ) وكمدر بو كنيزا كلرنى زناغه كوچلاسه (فَاِنَّ اللّٰهَ مِنْ بَيْنِ اَكْرَاهَةٍ) بس درستلكده الله تعالى كنيزا كلرنى زناغه كوچلاگان نڭ صوتنده (غُفُورٌ رَحِيْمٌ) اول كنيزا كلرنى يارلقاغوچيدر هم آلاغه رحمت قيلوچيدر يا كه اگر توبه ايتسه كوچلاوچينى يارلقاغوچيدر معناسنده (وَلَقَدْ اَنْزَلْنَا اِلَيْكُمْ آيٰتٍ مُّبِيْنٰتٍ) وتحقيق بز سرگه حقنى ظاهر قيلوچى بولغان آيتلرنى اينردك (وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ) دخى سزدن الك اوتكان آدم لرنڭ قصه لارى كى عجيب قصه نى اينردك يعنى حضرت عائشه قصه سنى چونكه حضرت عائشه قصه سى يوسف عهه برلن حضرت مريم قصه سى كبيدر (وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِيْنَ) دخى كفردن صاقلانوچيلار ايچون وعظنى اينردك وعظ هر كم حقمده عام بولسه ده فائده لنوچيلار كفردن صاقلانوچيلار غنه بولغانلىق ايچون الله تعالى وعظنى كفردن صاقلانوچيلارغه حاصلادى (اللهُ نُورُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) الله كوكلرنڭ وبيدرلرنڭ نورلرنڭ نورلاندروچسى در يا كه كوكلرنڭ وبيدرلرنڭ نورلارينى بار قيلوچيدر (مَثَلُ نُورٍ كَمَشْكٰتٍ فِيْهَا مِصْبَاحٌ) الله نڭ ياقتيلقده شاعى عجيب بولغان نورى نڭ صفتى ايچنده ياقطى يانا تورغان چراغ بولغان ترهزه كبيدر (الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ) چراغ پيدالاقنديله در (اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ) پيدالاسى گوياكه ياقتورتوچى يلسدر (يُوْقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُّبٰرَكَةٍ زَيْتُوْنَةٍ) اول چراغنڭ تيشكى نڭ باشى كوب فائده لى

بولغان زيتون آغاچينىڭ ماينىدان در (لا شَرْقِيَّةً وَلَا غَرْبِيَّةً) زيتون آغاچينىڭ اوسه تورغان اورنى قياش چغش طرفىدە توگل در دخى قياش باطش طرفىدە توگل در بلكە مشرق بولن مغربىن اورطالقەدر يعنى شامەدر (يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ) اول زيتون آغاچينىڭ ماينى ياقىتور تورغە ياقن بولور (وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ) گرچە اول زيتون آغاچينىڭ ماينە اوپتىماسەدە (نُورٌ عَلَى نُورٍ) نور اوزىدە بولغان نوردر يعنى چراغ نورى زيتون ماينىڭ صفاسى نورلاندورودە آرتىردى اللەنىڭ نورنى منكور صفتلار بولن صفت لانغان مشكات كە تشبىه دە تورلى وجه ذكر قىلغانلار * بعضيلار بو طرىق ايتە ظاهر بولغان آيتلرنىڭ مەلولى بولغان ھىدائى مەلوللرنىڭ راوشان لغنى مشكات موصوفە غە تشبىه قىلغان ديوياكە آدم لرنىڭ ھەملرىنىڭ و خيال لرىنىڭ قاراندوقلارى بولن اماطە قىلغان ھىدىنى مصباح غە تشبىه بولا ياكە اللەنىڭ مؤمننىڭ قلبىنى نورلاندورغان نرسەنى (معرفت و علملرنى) مشكات نورىنە تشبىه بولا باشقە احتماللردە بىك كوب تفصيل استاگان آدم تفسير بيضاوى غە مراجعت اينسون (يَهْمِي اللّٰهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ) اللە (تعالى) ياقىلى نورىنە تلاگان آدمىنى كوندور (وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ) دخى اللە آدملرگە مىللرنى بيان قىلور (وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) واللە (تعالى) ھرنرسەنى بىلگوجىدر (فى بَيوتِ) اللەنىڭ ايولرىنىڭ (مسجدلرنىڭ) بعضىدە بولغان مشكات كىيىر اللەنىڭ نورى (اَذِنَ اللّٰهُ اَنْ تَرْفَعَ) اول ايولرنىڭ بنا قىلنولارىنە اذن بىردى اللە (تعالى) (وَيَذْكُرُ فِيهَا اسْمَهُ) دخى اول ايولردە اسمىنىڭ ذكر قىلنويىنە اذن بىردى (يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ) اول ايولردە اللە ايچون تسبيح ايتور يعنى نماز اوقور ايرتەلردە و كىچلردە (رَجَالٌ) شونداين ايرلر تسبيح ايتور (لَاتُلْهِيمُهُمْ تِجَارَةً وَلَا بَيْعًا عَن ذِكْرِ اللّٰهِ) اول ايرلرنى اللەنىڭ ذكرىن سودا قىلو ھم ساتو ايتو شغللىنرماس (وَأَقَامَ الصَّلَاةَ) و ايتاھ الزكوة) دخى نماز اوقودان ھم زكوة بىرودن شغللىنرماس (يَخَافُونَ يَوْمًا) اول ايرلر شونداين كوندن قورقارلار (تَتَّقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ) اول كوندە قورقودان كوكللىر و كوزلر تترار (لِيَجْزِيَهمُ اللّٰهُ اَحْسَنَ مَا عَمَلُوا) اول ايرلر نماز اوقورلار اللەنىڭ اوزلرىنە قىلغان اشلرىنىڭ كوركامراگنە جزا بىرورى ايچون (وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ) دخى اللە اوزلرىنە فضلدىن آرتىرسون ايچون (وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ) واللە (تعالى) تلاگان آدمىنى رزق لاندور (بغير حساب) حسابدىن باشقە (وَالَّذِينَ كَفَرُوا) وشونداين آدملر كافر بولدىلار (اَعْمَالُهُمْ كَسْرَابٍ بَقِيعةً) اول كافرلرنىڭ عملرى نيگىز بىرنىڭ سرايى كىبى سراپ ديو قياشنىڭ ياقىلغىنىڭ تشوندىن كون اورطالارنىدە ياپاننە آقغوجى سو كىبى كورنگان نرسەگە ايتورلر (يَحْسَبُهُ الظَّمَانُ مَاءً) اول سراينى صوصاغان آدم سو ديو حساب قىلور (حَتَّىٰ اِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا) ھرقىچان صودىب گمان قىلغان اورننە كىلسە گمان قىلغان نرسە سندن ھىچ نرسە تابماس (وَوَجَدَ اللّٰهُ عِنْدَهُ) دخى اللەنىڭ عندابىنى اوزى كافر حضورنىدە تابار (فَوَفَاهُ حِسَابَهُ) بس اللە تعالى اول كافرگە عملىنىڭ جزاسىنى كامل ايتب بىرر (وَاللّٰهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ)

والله (تعالى) نىڭ حسابى تيز بولۇپ چىقىدۇ (أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَعْرٍ لَّجِيٍّ) ياكە كافرلارنىڭ عمللىرى تېرىن دېگەن گەزىدە بولغان قارانغولقلار كېيىنر (بِغْشَاهُ مَوْجٍ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ) اول دېگەننى طولقون قابلاب آلور اول طولقون استىنن يەنە طولقون باردىر يعنى توتاش بولغان طولقونلار قابلاب آلور (مَنْ فَوْقَهُ سَعَابٌ) ايكنچى (استىدە گى) طولقون استىنن بولۇپ باردىر (ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ) بوقارانغولقلار بىر بىرىگە بىر بىرىگە استىدە بولغان قارانغولقلار (إِذَا أَخْرَجَ بِيَدِهِ لَمْ يَكُنْ يَرَاهَا) بوقارانغولقلاردا بولغان آدم قولىنى بالفعل چىقارغاندە كور و توگىل قولنى كور و ياقىندە بولماس (وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا) دېرى كىشىگە الله نور قىلماسە (هدايت بىر ماسە) (فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ) بس اول كىشىگە نور يوقىدۇر (أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ) بامىسونمى سىن اى محمد (عم) درىستلىككە الله (تعالى) (يَسْبِغُ لَهُ) اللهغە تسبيغ ايتور يعنى الله نىڭ ذاتى هر بر كىمچىلىك دن پاكلار (مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلارده هم بىرلارده بولغان عقل ايه لرى (وَالطَّيْرِ صَافَاتٍ) دى قناتلارونى هواغە توشاگانلرى حالە قىشلار تسبيغ ايتور (كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ) تسبيغ ايتورچىلار نىڭ هر برى اوزى نىڭ دعاسى و تسبيغىنى بلور ياكە هر برى نىڭ دعاسى و تسبيغىنى الله بلور معناسىدە (وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ) والله (تعالى) بىنەلرنىڭ قىلغان اىشلىرىنى بلورچىدۇر (وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) و اول الله اىچوندىر كوكلرنىڭ و بىرلرنىڭ مىلكى (بىلارغە خوجەلىق) (وَالِىَ اللَّهُ الصُّبْحِ) و اول اللهغە در قايتاچاق اورون (أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَزِجُ سَحَابًا) اى محمد (عم) بىلمىسونمى درىستلىككە الله بلوطى سرر (ثُمَّ يَوَلِّئُ بَيْنَهُ) مونىڭ سوڭىدە آراسىنى تىركىب ايتار يعنى بعضىنى بعضىنىه توشەر (ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا) مونىڭ سوڭىدە بعضىنى بعضىنىه آطلانچى قىلور (فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خَلَالِهِ) بس اى محمد (عم) يغمورنى كوررسن بلوطنىڭ آراسىنن چىقار يعنى بلوط نىڭ چىغە تورغان اورونلارنىن (وَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ) دى الله (تعالى) يوقارودان ايتورر (مَنْ جِبَالٍ فِيهَا) آندە بولغان طاغلاردن يعنى الوغلىق طاغلارغە اوخشاغان الوغ كىساكردن (مَنْ بَرَدٍ) اول طاغلار بوزلاردن بولغۇچى يعنى الله تعالى كوكە و اق بوزلاردان بولغان طاغلارنى خلق قىلور بىردە قاطى طاغلار خلق ايتىدىكى كىبى ياكە كوب صالحون بوزلار خلق قىلوندان كىنايه بولور بىضاوى بىيانى بوروشچە بخارلار (بوزلار) هر قىچان يوقارى آشسەلار اسسىلك برده آراشاسە هوانىڭ صالحون طبقة سنە (بولكىنە) ايرشسەلر و صالحونلىق قوتلىنسە شول بخارلار برگە جىيلوب بلوطقە ايلنرلر اگر صالحونلىق بىك قاطى بولماسە يغمور بولوب ياوار اگر صالحونلىق قاطى بولوب بخارلار جىيلماسىنن بورون اجزاً بخار يەگە ايرشسە قار بولوب تشەرلر اگر جىيلماسىنن بورون اجزاً بخار يەگە ايرشسەلر بوز بولوب تشەرلر (فَيَصِيبُ بِهِ مِنَ يَشَأُ) بس اول بوزلارنى تلاگان آدمىنە ايرشدر (وَيَصْرِفُهُ عَمَّنْ يَشَأُ) هم اول بوزلارنى تلاگان آدمىنن دوندرر مثلاً بعضى آدم نىڭ اوزىنە ياكە اىگىنە صالحون بوز صوغار بعضىنى الله تعالى حفظ قىلور (يَكَادُ سُنًا بَرَقَهُ يَنْهَبُ بِالْأَبْصَارِ) بلوطنىڭ باشىنى نىڭ ياقىلغى كوزلرنى يباررگە (چىقارغە) ياقىن بولور (يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) دى الله تعالى كىچىنى و كوندىنى ايلندرر برسى سوڭىدە برسى نىڭ كىلوى

برلن يا كه برسنى كيمتب برسنى آرتدرو بران يا كه اسسيلمك وصالقونلق دخی قارانغولق وياقظيلق
 بران (ان في ذلك لعبرة لأولي الأبصار) درستلكده بو ذكر قيلنغان اشلرده بصيرت و فكر ايا لرينه الوغ
 عبرت لار باردر (والله خلق كل دابة من ماء) ^{٣٤} والله تعالى بيبرده يورى تورغان هر بر حيواننى صودان
 ياراتدى (فمنهم من يمشى على بطنه) بس بيبرده يورى تورغان حيوان لاردان قورصاغى اوزرينه شوب
 يورى تورغان لارى باردر جلان كيبيلر (ومنهم من يمشى على رجلين) دخی بيبرده يورى تورغان
 حيوان لاردان ايكي آياق اوزرينه بورگانلرى باردر آدملر وقشلار كىي (ومنهم من يمشى على أربع)
 دخی بيبرده يورى تورغان حيوان لاردان دورت آياق اوزرينه بورگانلرى بار اطلار صغرلار وباشقه
 دورت آياقلى حيوان لار كىي (يخلق الله ما يشاء) الله تعالى تلاگان نرسه سنى خاق قيلور (ان الله على
 كل شىء قدير) درستلكده الله تعالى هر نرسه اوزرينه كوچى يتكوچيدر (لقد انزلنا آيات مبينات)
 تحقيق بز حقيقت لرنى تورلى دليل لار برلن بيان قىلا تورغان آيتلرنى ايندردك (والله يهتدى من
 يشاء الى صراط مستقيم) ^{٣٥} والله تعالى تلاگان آدمينى توغرى بولغه كوندرر (ويقولون آمنا بالله وبالرسل
 واطعنا) ^{٣٦} ومنافق لار ايتورلر بز اللهغه هم اللهنك رسوله ايمان كيتردك هم هر ايكسنه اطاعت قيلمق
 ديو بو آيت يهودى بران دعوى قيلشغان بشر اسملى منافق حقنده ايندى ديگانلر يهودى حكم
 ايچون رسول اللهغه باريق ديگان بشر اشرف اوغلى كعبكه باريق ديگان (ثم ينوتى فريق منهم
 من بعد ذلك) مونك صوكنده منافقلاردن برفرقه سى اللهنك هم رسول اللهنك حكمنه بوى صونودن
 بوز دوندرر (وما أولئك بالمؤمنين) وبوايمان كيتردك واطاعت قيلمق ديگان سوزنى ايتوچيلر
 جن مؤمنلر توگلدن يعنى تلملرى برلن ايمان كيتردك ديسه لرده كوكللرى برلن ايمان كيتردگانلرى يوق
 (واذا دعوا الى الله ورسوله) ^{٣٧} وهر قىچان بومنافقلارنى اللهغه دخی اللهنك رسولينه انده لسه (ليحكم بينهم)
 اللهنك رسولى بولارنك آرالارند، حلقق برلن حكم قيلسون ايچون (اذا فريق منهم معرضون) شول وقتدوق
 منافقلاردان برفرقه رسول اللهغه حكم بارودن بوز دوندرلر چونكه رسول الله خيانتلرينه مطلع
 بولوب فائده لرينه حكم قيلو احتمالى يوق (وان يكن لهم العق) واگر حلقق منافقلار ايچون بولسه
 (يأتوا اليه متعنين) منافقلار رسول اللهغه اطاعت قيلغانلارى حالده كيلورلر چونكه رسول اللهنك بروقت
 فائده لرينه حكم قيلوينى بله لر (في قلوبهم مرض) منافقلارنك كوكللرينده آورو (كفر) بارى (ام ارتابوا)
 يا كه سينده بر اشانچسزلقنى كورب سيندن شيك قىلالارمو (ام يخافون ان يخيف الله عليهم ورسوله) يا كه
 اوزلرينه اللهنك دخی رسولينك حكمه ظلم قىبالارندن قورقارلرى (بل أولئك هم الظالمون) رسول اللهده
 اشانچسزلقنى كورودن بولغان شيك لرى يوق هم حكمه ظلم دانده قورقميلار بلكه اول منافقلار ظالم لردر حاصل
 منافق لارنك حكم ايچون رسول اللهغه بارودن باش تارتولارى عيب اوزلرينه بولدى ايچون يا كه حاكمه
 بولدى ايچون عيب حاكمه بولغانده اول عيب محقق مى محتمل مى رسول اللهده هر ايكسينك بولووا احتمالى
 يوق چونكه رسول اللهنك پيغمبرلك منصبى هم افراط امينلىكى حكمه اوزنده عيب بولودن منع قيللار

قطعاً بس البتہ منافق لارنگ حکم ایچون رسول اللہغہ بارودن باش تارتولاری اوزارندہ عیب ونقصان بولدی ایچون بولا (اِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ) آتچق مؤمنلرننگ سوزی بولدی (اِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ) هر قیچان اللہغہ هم رسولینسہ اندہ لسه لر (لِيَعْلَمَ بَيْنَهُمْ) اللہنگ هم رسولیننگ آرالارندہ حقائق برلن حکم قیلوی ایچون (اَنْ يَقُولُوا سَمْعًا وَاَطَعْنَا) رسول اللہنگ سوزینی اشدک وامرینہ بوی صنوق دیوایتولری بولدی یعنی باشقہ سوز ایتمادیار (وَاُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) بو صفتلی مؤمنلر منگولک عنابدن قتلوچییلاردر ومنگولک سعادتکە ایرشوچییلاردر (وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) وکمدر اللہغہ هم اللہنگ رسولنہ اطاعت قیلسہ (وَيُخَشِ اللَّهَ وَيَتَّقَهُ) هم اوتکان گناہلاری اوزرینہ اللہدن قورقسہ وکیلاچکە گناہ قیلودا اللہدن صافلانسہ (فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ) بس بو صفتنہ بولغان آدملر منگولک سعادتکە ایرشوچییلاردر (وَاَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ اِيْمَانِهِمْ) ومنافقلار یمینلرننگ غایہ سی برلہ اللہ برلن یمین ایتمیلر (لَمَنْ اَمَرْتَهُمْ لِيَخْرُجُنَّ) اگر سین ای محمد (عہم) برگہ (منافقلارغہ) صوغشقہ چغارغہ قوشساک چغارلار دیو یعنی منافقلار اگر برگہ محمد (عہم) صوغشقہ چغارغہ قوشسہ چغارمز دیو یمین ایتمیلر (قُلْ لَا تَقْسَمُوا) ایت سین ای محمد (عہم) منافقلارغہ بالغانغہ قسم ایتماکز (طَاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ) سزدن استالمش نرسہ معروف وشرعی بولغان بوی صنودر یمین هم نفاقلار برلن بوی صنونی استالمش توگلدر (اِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) درستلکدہ اللہ (تعالی) سزنگ قیلغان اشکزی ظاہرینی هم باطینی بلگوچیدر (قُلْ اطِيعُوا اللَّهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ) ایت سین ای محمد (عہم) منافقلارغہ اللہغہ اطاعت قیلکز هم رسولگہ اطاعت قیلکز (فَاِنْ تَوَلَّوْا) بس اگر اللہغہ هم رسولنہ اطاعتدن یوز دوندر ساکز محمد (عہم) گہ ضرر قیامیسز بلسکە اوزکزگہ ضرر قیلاسز (فَاِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ) بس آتچق محمد (عہم) گہ اوزینہ یوکلاننگان نرسہ گنہ (رسوللکتنی ایرشدر وگنہ) واجبدر (وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ) وسزگدہ اوزکزگہ یوکلاننگان نرسہ (محمد عہم ننگ ایرشدرگان نرسہ سی) برلن عمل ایتو واجبدر (وَاَنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَكُوا) واگر محمد عہم گہ قوشقان و طیعغان نرسہ سنندہ بوی صونساکز حق غہ کونلرسز (وَمَا عَلَى الرَّسُولِ الْاَلْبَلَاغُ الْمُبِينُ) رسول اوزرینہ واجب توگلدر مگر آتچق ایتوب اللہ قوشقان نرسہ نی ایرشدر و واجبدر (وَعَدَّ اللَّهُ) اللہ وعده قیلدی (الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) سزدن ایمان کیترگان وایزگو عمل قیلغان آدملرگہ (لِيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْاَرْضِ) پادشاهلار تصرف قیلغان کبی سزنی کافرلر بیرونہ تصرف قیلوچی ایتب و خلیفہ ایتب قالدر یعنی قالدر رهن دیو وعده قیلدی (كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) نتاکہ بو مؤمنلردن الک بولغان آدملرنی خلیفہ و متصرف ایتب قالدردی نتاکہ جبیره اورننہ مصر برلن شامدہ بنو اسرائیلنی خلیفہ ایتدی (وَلِيَمَكِّنَ لَهُمْ دِينَهُمْ) دخی ایمان کیتربیک ایزگو عمل قیلغان آدملر ایچون دینلرینی قرارلانددر یعنی دینلرنی قوی و ثابت قیلور (اَلَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ) شوندین دین کم اول دین (اسلام دینی) آلالر ایچون اوزی اختیار قیلدی (وَلِيُبَدِّلَهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ اٰمَنًا) دخی ایمان کیتربیک ایزگو عمل قیلغان آدملرننگ قورقولاری سوکندن طنچلق غہ ایلنددر رسول اکرم واصحاب کرام مکدہ اون یل مشرکلردن قورقب تور دیلار سوکترہ مبینہ گہ هجرت

قىلمىلار ايرته تورغان دە قوراللانغانلارى كىي كىچى كىرگانە ھەم قوراللان بىر كەرلەر ايدى صوترە
 اللہ تەئالى وعدە سەنە وفاق قىلمى بىتن عرب لىرگە غالب بولدىلار ھەم مشرق و مغرب طرفىداغى شەرلەرنى
 اسلام ايلە مشرف ايتىدىلەر بو آيتىدە رسول اللہ نىڭ نىبوتى نىڭ ئىبوتىدە دلالت بار چۈنكى غىبىدەن بولغان
 روشچە خەبەر بىرلىدى ھەم خىلفاء راشىدىن نىڭ خىلىفە لىكىنە دە دەلىل بار چۈنكى خىلفاء راشىدىن دن باشقەلار اىچون
 موعود بىرلەن موعودە ئىلمى بەرگە جىولمادى (بىضاوى) (يَعْبُودُنِي لَا يَشْرِكُونَ بِي شَيْئًا) مىكنا عبادت قىلغانلارى
 ھىچ نىسەنى عبادت دە شرىك قىلماغانلارى ھالە وعدە قىلمى اللہ ذكر قىلغان وعدە لىرنى (وَمَنْ
 كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ) و كەمەر بو وعدە صوتىدە كافر (مرتد) بولسە ياكە كفران نىمەت قىلسە (فَأُولَئِكَ هُمُ
 الْفَاسِقُونَ) بس بو آدمەر فاسق لاردىر چۈنكى ظاھەر علامەتلەر صوتىدە مرتد بولدىلار ياكە اللوغ نىمەت كە
 كفران قىلمىلار (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ) دخى نماز او قوڭز ھەم زكوة بىرگىز دىو ايت
 (وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ) دخى رسول گە بوى صوتوڭز دىو ايت (لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ) رحمت قىلنمىش بولۇڭز
 اىچون (لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) اى مەمەد ھەم كافر بولغان آدمەلرنى حساب قىلما (مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ)
 بىردە اللہنى اوزلەرنى ھىلاك ايتىدۇن عاجز قىلوچىلار دىو (وَمَا أُولَئِكَ إِلَّا كَافِرٌ لَا يُؤْمِنُونَ) و كافر لىر نىڭ باراچاق اورونلارى
 تەمۇغىر (وَلَبَسُوا حَمِيلًا مِّنْهُنَّ وَمَا أَصَابَكُمْ مِّنْهُمْ) اى ايمان كىتىرگان
 آدمەر (لَيْسَتَأْتِكُمُ النَّارُ مِنكُمْ) اوڭ قوللار نىڭ مال ك بولغان نىسە لىرگىز (قللار و كىنيزە كلرگىز)
 سزدن اىولرگىزگە كررگە اذن اسناسون (وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ) دخى سز لىردن بولغان اھتلام
 (بلوغ) مرتبە سەنە ايرشماگان بالالارگىز اذن اسناسن (ثَلَاثَ مَرَّاتٍ) اوچ مرتبە (اوچ وقتە) (مَنْ قَبْلَ
 صَلَاةِ الْفَجْرِ) ايرتە نمازندان اللك كىرگانە چۈنكى ياطقان اورون لاردان تورغان وقت واستلەر آچق وقت
 ھەم كوندىزگى كىيىم لىرنى كىيە تورغان وقت بولا (وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهْرِ) دخى كوندىز نىڭ
 يارطىسىندان قىلوا ھەم يوقوسى اىچون كىيە لىرگىزنى قويغان سالغان وقتە كىرگانە (وَمَنْ بَعْدَ صَلَاةِ الْعِشَاءِ)
 دخى بىسە نمازى صوتىدە كىرگانە چۈنكى كىيە لىردن صورلغان وقت ويورغانغە اورالغان وقت دە
 (ثَلَاثَ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ) بو اوچ وقت سز نىڭ اىچون اوچ عورتىدەر يعنى اوچ وقتە عورتلار نىڭ رتلىماگان
 وقتى بولدىغىندان قللاغە و كىنيزە كىرگە ھەم ياش بالالارغە اىولرگىزگە اذن سز كرولرى درست بولماس
 بو آيت مملوك لىرنىڭ و ياش بالالار نىڭ ايوگە اوچ وقتە اذن صوراب كرولى حقنە بو آيت نىڭ اىنويىنە سەبب
 رسول اكرم برەمەر اسملى انصارى نىڭ مدلىچ اسملى غلامنى اويلە وقتەنە حضرت عمر نى چاقىرغە بىباردى
 حضرت عمر يوقلاغان ايدى واسنى آچلغان ايدى شوندىن سوڭ حضرت عمر كاشكى بو وقت لاردە اذن سز
 كرودن نەھى آيتنى كىلسە ايدى دىدى شوندىن سوڭ بو آيت ايدى (لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ)
 بو اوچ وقت صوتىدە سز نىڭ اوزرگىزگە ھەم كر وچىلەر اوزرىنە دە گناھ يوقىدەر (طَوَافُونَ عَلَيْكُمْ) قللار
 و خىدمەتچىلەر سز نىڭ اوزرگىزگە طواف قىلوچىلار دىر ايو خىدمەتى اىچون (بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ)
 بعضكز اوزرىنە طواف قىلوچىدەر (كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ) اوشنىداق يعنى بو بىيان قىلوى كىي

الله سزگه حکملرنی بیان قیلور (وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) هم الله (تعالی) حاللرکنزنی بلسگوچیدر اشنده
 حکمت ایاسیدر (وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْعُلْمَ) وهرقیچان خسهمنچی، آزاد یاش بالالار بلاغت، که ایریشه لر
 (فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بس هر وقتکه ایوگه کرگانده اذن استناسونلر بلاردان بورن
 بالغ بولغان ایرلر هر وقت اذن استادکی کبی، (كَذٰلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ) اوشنداق یعنی بوبیان
 قیلوی کبی الله سزگه حکملرینی بیان قیلور (وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) هم الله (تعالی) حاللرکنزنی بلسگوچیدر
 اشنده حکمت ایاسیدر (وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرِجُونَ نِكَاحًا) دخی حیض کورودن وببالادان توقطاغان
 نکاح امیدایتمی تورغان قارچق لار (فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ اَنْ يُّضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ) بس اول قارچق لار اوزرینه
 ظاهر کیملرینی قویوده ضرر وگناه یوقدر شال کبی وکمزول کبی نرسه لرینی (غَيْرِ مَتَّبِعَاتٍ بَزِينَةٍ)
 یاشرو برلن امر قیلنغان زینتلرینی اظهار قیلماغان لاری هالده (وَإِنْ يَسْتَعْجِنَ خَيْرُهُنَّ) دخی ظاهر
 کیملرینی قویودان عفت استاولری قارچق لار ایچون ایرگوراکدر (وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) دخی الله تعالی
 قارچق لارنک سوزلرینی اشتوچیدر مقصودلارونی بلسگوچیدر * صحابه لردان بعضیلاری ایکی کوزی
 ضعیف هم آقساق دخی آورو آدم برلن برگه آش آشامیلار ایدی شول حقده الله تعالی ذکر قیلنماچق
 آیننی ایندردی (لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ) ایکی کوزی ضعیف کشی اوزرینه گناه یوقدر (وَلَا عَلَى
 الْأَعْرَجِ حَرَجٌ) دخی آقساق کشی اوزرینه گناه یوقدر (وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ) دخی آورو کشی
 اوزرینه گناه یوقدر بس نی ایچون بولار برلن برگه آش اودن طیولاسز (وَلَا عَلَى الْأَنْفُسِكُمْ) دخی اوزرگه ده
 گناه یوقدر (أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ) بالالارکنزنی ایولرننن آش اوزده چونکه بالا ملکسی آتا ملکسی
 حکمنده (أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ) یا که آنالارکنزنی ایولرننن آش اوزده (أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ) یا که آنالارکنزنی
 ایولرننن آش اوزده (أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ) یا که ایر قرداشلرکنزنی ایولرننن آش اوزده (أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ)
 یا که قرداشلرکنزنی ایولرننن آش اوزده (أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ) یا که آنالارکنز برلن بر توغمه ایر
 قرداشلرکنزنی ایولرننن آش اوزده (أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ) یا که آنالارکنز برلن بر توغمه قز
 قرداشلرکنزنی ایولرننن آش اوزده (أَوْ بُيُوتِ إِخْوَالِكُمْ) یا که آنالارکنز برلن بر توغمه ایر
 قرداشلرکنزنی ایولرننن آش اوزده (أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ) یا که آنالارکنز برلن بر توغمه قز قرداشلرکنزنی
 ایولرننن آش اوزده (أَوْ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ) یا که اچکچ لرینی ملک لنگان نرسه کزدن یعنی قول آستگرده
 تصرفکرده بولغان آدملرنک ایولرننن آش اوزده وکیللر و قمللار کبی (أَوْ صَبِيحِكُمْ) یا که دوستلارکنزنی
 ایولرننن آش اوزده (لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ) سزنی اوزرگه گناه یوقدر (أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا)
 جیولغانکنز هالده یا که تارالغانکنز هالده آش اوزده کنانه دن عمرو اوغلی لیث بالالاری حقننه اینگان
 آلار ایرنک بالغرغنه آشوینی گناهمن صانیلار ایکن (فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ) بس
 هرقیچان ذکر قیلنغان آدملرنک ایولرینه آش اوزرینه ایچون کرساکنز اوز جنسکزدن بولغان اول ایولرنک

اهللمرينه سلام بيزكز (تعيه من عند الله مباركة طيبة) الله نك حضورين ثابت بولغان كوب فائدهلى وخوش بولغان سلام برلن سلام بيزكز (كذلك يبين الله لكم الآيات) اوشنداق يعنى بوبيانى كى سزكز اچون حكاملرينى بيان قيلور الله (تعالى) (لعلكم تعقلون) عقلكزنى يرتب حق لقنى بلوكز اچون (انما المؤمنون) آتقى كامل مؤمنلر (الذين آمنوا بالله ورسوله) شونداين آدملردر اللهغه هم الله نك رسولنه ايمان كيترديلر (واذا كانوا معي على أمر جامع) وهر قيچان اول مؤمنلر خاق جيولا تورغان اشك پيغمبر برلن برگه بولسهلار جمعه وعيد وصوغشلار ومشاوره لر كى (لم يذهبوا حتى يستأذنه) اذن صور اغانلار ينه قدر پيغمبر يانندن كيتماسلر (ان الذين يستأذنونك) درستلكك شونداين آدملر سيندن اذن استارلر (اولئك الذين يؤمنون بالله ورسوله) بوسيندن اذن استاگان آدملر شونداين آدملردر اللهغه هم الله نك رسولنه ايمان كيتدرلر (فاذا استأذنوك لبعض شأنهم) بس هر قيچان مؤمنلر بعض ضرور اشلرى اچون سيندن اذن استاسه لر (فاذن لمن شئت منهم) بس مؤمنلردن تلاگان آدمكا اذن بيزر بو آيت نك ظاهرى برلن بعض احكام نك رسول الله رايه تابشرلغانلغينه استدلال قيلنه (واستغفر لهم الله) دخى اذن بيزرگان نك صوكنده اذن صور اوچيلار اچون الله دان يارلقاماق استه اذن استاو گرچه عذر اچون بولسهده نوع قصور بولغانلقى اچون الله تعالى استغفار برلن امر ايتدى (ان الله غفور رحيم) درستلكده الله تعالى بنده لرنك قصورلارنى يارلقاغوجى هم رحمت قيلوچيدر (لا تجعلوا دعاء الرسول بينكم) آرالار كزدا پيغمبر نك دعاسنى (انده وينى) قيلماكز (كدعاء بعضكم بعضا) بعضكز نك بعضكزغه انده وى كى پيغمبر نك انده وندن اعراض درست توگل يا كه پيغمبر كه ندى قيلوينى بعضكز نك بعضكزغه ندى كى قيلماكز يعنى فقرب ندى قيلماكز واسى برلن ندى قيلماكز بلكه انصاف برلن گنه اى الله نك پيغمبرى يا كه اى الله نك رسولى ديو لقبى برلن ندى قيلكز يا كه پيغمبر نك سر كه دعا قيلوينى بعضكز نك بعضكز اوزرينه دعا قيلوى كى قيلماكز پيغمبر نك دعاسى هر وقت مقبول (قد يعلم الله) تحقيقى بلور الله تعالى (الذين يتسألون منكم لو اذنا) سزدن بعضكز بعضكز برلن ياشرنگان مالد پيغمبر مجلسندن آز آز چغب كينگان آدملرنى (فليحذر الذين يخالفون عن أمره) بس رسول الله نك امرندن خلالق قيلوچيلار صاقلانسون (ان تصيبهم فتنة) اوزلرينه دنياده بلاء ومعنت ايرشودن (او يصيبهم عذاب اليم) ياكه اوزلرينه آخرته رنجكوجى عذاب ايرشودن بو آيت دن قرينه دن خالى بولغان امر نك وجوب اچون بولوى بانه چونكه الله تعالى دنياده فتنه آخرته عذاب دن عبارت بولغان قاطى وعيدنى رسول الله نك امرينه خلالق قيلوچيلارغه واجب ايتدى بس موندن امر مطلق نك وجوب اچون بولوى بلندى (الا ان الله) آگاه اولوكز درستلكده الله اچوندر (ما فى السموات والأرض) كوكلرده هم بيزلرده بولغان نرسه لر (قد يعلم ما انتم عليه) تحقيق الله سر آنك اوزرينه بولغان نرسه نى بلور يعنى رسولنه موافقت يا كه مخالفكزنى هم اخلاص يا كه نفاقكزنى (ويوم يرجعون اليه) دخى

اول اللهغه قايتارلمش بولغان كونلرنده (فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا) الله آلارنىڭ عمل قىلغان نرسهلىرى بىرلن
 اوزلرىنه خبر بىرر (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) والله تعالى هر نرسهنى بىلگۈچىدۇر . نور سورهسى نىڭ
 64
 ترجمهسى تمام بولدى .

يكرمى بشنچى سوره فرقان سورهسى مكه ده اينىگان يتمش يىدى آيت

بِسْمِ ————— هـ ————— اللهُ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ) بىندەسى (محمد عليه السلام) اوزرىنه حق بىرلن باطل
 آراسنى آيورغۇچى قرآنى ايندىرگان الله نىڭ ايزگولكى كوپ بولدى وهر نرسه اوزرىنه
 آرتدى (لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا) قلى اوزرىنه قرآنى ايندىردى قلى محمد عم ياكه قرآن
 بتن عالمى (آدملىرى جن لىرى) قورقتۇچى بولسون ايچون (الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) قرآنى
 ايندىرگان الله شونداين الله در اول الله تعالى ايچوندىر كوكلرنىڭ ويىرلرنىڭ ملكى (وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا)
 دى اول الله بالا توتمادى (وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ) دى اول الله ايچون بتن نرسه گە خوجه لىقى
 هيچ اورطاق ذات بولمادى (وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ) دى هر نرسهنى تلاوى بوينچە ياراتدى (فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا)
 بس هر نرسهنى چىكلامك بىرلن چىكلادى مثلا آدمنى خاص ماده لىردن و صورتلردن و معلوم شىكللردن
 ياراتدى هم آدمنى علم فهم فكر تدبير ايچون حاضر قىلدى (وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً) مشركلر
 الله دن باشقە شونداين معبودلر توتدىلار (لِيَخْلُقُونَ شَيْئًا) اول معبودلر هيچ نرسهنى خلق قىلورغە
 قادر بولماسلار (وَهُمْ يُخْلِقُونَ) حالبوكم اوزلىرى خلق قىلنمشلار (يوقدان بار بولنمشلار) در
 (وَلَا يَمْلِكُونَ لِنَفْسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا) دى اول معبودلر اوزلىرى ايچون ضررى همە فائده نى ملك
 لىماسلر نچك عبادت قىلوجىلارىنه فائده و ضرر تىرسونلر (وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نَشُورًا) دى
 اول معبودلر اولترونى و ترگزونى هم اولىگان نىڭ صوتىده قىرلردن ترگزونى ده مالك بولماسلار يعنى
 صرف عاجزلردى بس نچك معبود بولوغە صالح بولسونلار (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دى كافر بولغان
 آدملىر ايتدى (اِنْ هَذَا اِلَّا افْتِرَاءُ) بو قرآن توگلدىر مگر محمد عم اوزى چغارغان يالغانلار
 (وَاعَانِهِ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ) دى بو قرآنى چغارو اوزرىنه محمد صلعم گە ايكنچى قوم (يهودلر)
 ياردم بىردى يعنى يهودلر اوتكاندىكى امتلرنىڭ خبرلرىنى محمد عم گە سويلادىلارده اول اوزى عبارت
 ياصاب قرآنى چغاردى دىدىلر (فَقَدْ جَاءُ الظُّلْمَآءُ زُورًا) بس تحقيق قرآنى محمد عم اوزى يالغانلاب
 ايكنچى قوم نىڭ ياردمى بىرلن چغاردى دىوچىلر ظلم بىرلن دى يالغان بىرلن كىلدىلر چونكە معجزه
 بولغان قرآنى يهودلردن چوبلانگان سوز دىولرى ظلم محمد عم اللهغه افتراء قىلدى دىولرى يالغان
 (وَقَالُوا اسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) دى بو كافرلر قرآنى اولسكى لىرنىڭ يالغانلاغان حكايىلار دىدىلر (اَكْتُمَبَهَا)
 يازدى اول حكايىلارنى محمد عم ياكە يازدروب آللى (فَهِيَ تَمَلَى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا) بس اول

حکایات محمد(ص) اوزرینه حفظ قیلسون ایچون ایرتدهده هم کیچمه اولور دیدیلر (قُلْ أَنْزَلَهُ أَنبَى)
 ای محمد(ص) بو کافرلرگه ایت سین قرآنی شوندا این الله ایندردی (یَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ)
 اول الله تعالی کولکرده ویبرلرده بولغان یاشرن نرسولرنی بلور واول قرآن سزنی فصاحتی سببلی
 عاجز قیلدی هم کله چکدهگی غیب لردن خبرلرنی ایچنه آلسی بس نچک اول قرآن اولگی لرنک
 یالغانلاب یازغان حکایتلری بولسون (اِنَّهٗ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا) درستلکده اول الله تعالی بنده لرنی یارلقاغوجی
 هم آلاغه رحمت قیلوجی بولدی شونک ایچونک بنده لردن عذاب اینوگه تیوشلی بولغان اشلر
 صادر بولسهده عذابنی آشقدرماس (وَقَالُوا مَا هَذَا الرَّسُوْلُ) دخی کافرلر ایتدیلر بو مین پیغمبرمن
 دیب زعم قیلغان رسول (محمد(ص)) گه نی بولدی (يَاۤ اٰۤرَٔٔاۤءُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَنْ فِيۤهِنَّ اَلَاۤ اِنَّۤ اٰیٰتِیۡنَاۤ لَآ تَاۤتِیۡنَکُمْۤ اِلَّاۤ بِاِذْنِیۡۤ وَتِلْکَ اَیٰتِیۡنَاۤ لَآ تُحِیۡٔوۤنَہَاۤ وَتُحِیۡٔوۤنَہَاۤ بِاِذْنِیۡۤ وَتِلْکَ اَیٰتِیۡنَاۤ لَآ تُحِیۡٔوۤنَہَاۤ وَتُحِیۡٔوۤنَہَاۤ بِاِذْنِیۡۤ وَتِلْکَ اَیٰتِیۡنَاۤ لَآ تُحِیۡٔوۤنَہَاۤ وَتُحِیۡٔوۤنَہَاۤ بِاِذْنِیۡۤ)
 ویز معیشت استاب بازاردا یورد کمز کبی یری اگر پیغمبر بولسه ایدی آنک حالی بزنگ حالمز
 کبی اولماس ایدی دیدیلر (لَوْلَاۤ اَنْزَلْنَاۤ اِلَیْہِۡمَلٰٓئِکَۡ) کاشکی محمد(ص) اوزرینه فرشته ایندرلسه ایدی
 (فَيُکُوْنُ مَعَهُۥ نٰذِرًا) بس اول فرشته محمد(ص) برلن برگه قورقتوجی بولور ایدی بس فرشته ننگ
 محمد(ص) نی تصدیق قیلوی سببلی بزگدهده محمد(ص) ننگ راستلغی معلوم بولور ایدی (اَوْ یَلْقٰیۤ اِلَیْہِۡمَ کٰتِبًا)
 یا که کوکن محمد(ص) گه خزینه طاشلانمش بولسه ایدی بس دنیاده معیشت حاصل ایتوگه محتاج
 بولماس ایدی (اَوْ تَکُوْنُ لَہٗ جَنَّةٌۭ بِاٰۤیٰتِیۡنَاۤ کُلِّۭ مِنْہَا) یا که اقلی محمد(ص) گه بر باقچه بولسه ایدی اول باقچه دن
 آشار ایدی باشقه باقچه ایاسی بایلار آشادغی کبی (وَقَالَ الظَّالِمُوْنَ) ظلم قیلوجی قریش کافرلری ایتدیلر
 مؤمنلرگه (اِنۡ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا رَجُلًاۙ مَّسْحُوْرًا) سزایار میسر مگر سحرلانمش (سحر سببلی عقلی مغلوب) ایرگه گنه
 ایه رسز دیو (اَنْظُرْ کَیْفَ ضُرِبُوْاۤ لَکَ الْاَمْثَالُ) ای محمد(ص) اعتبار قیلوب قاراسینک ایچون نچک
 مثل لر (اوغشاشلار) بیان ایتدیلر یعنی سینک حقلک نینداین سوزلر ونینداین صفتلار حاللر
 افتراء قیلدیلار (فَضَلُّوْاۤ اَفْلاَیۡسَۡتَظۡیَعُوْنَ سَبۡیۡلًا) بس مکه کافرلری حق یولدان آزدیلار بس حق لغه
 کوندره تورغان یولنی طابارغه کوچلری یتماس (تَبٰرَکَ الَّذِیۡ) شوندا این الله ننگ ایزگولگی کوب
 بولدی (اِنْ شِءَۤا جَعَلۡ لَّکَ) اگر تلاسه اول الله تعالی سینک ایچون دنیاده قیلور (خَیْرًا مِّنۡ ذٰلِکَ) کافرلر
 اینکان نرسه دن ایزگوره کنی لکن سینکا بیره چکنی آخرت که قالردی آننگ ایچون آخرت ایزگوره کدر
 (جَنٰتٍ تَجْرٰی مِنْ تَحْتِہَاۤ الْاَنْهٰرُ) آستلارنسن یلغلر (صولار) آغاتورغان باقچه لار قیلور (وَیَجَعَلۡ لَّکَ قُصُوْرًا)
 دخی سینک ایچون سرایلار قیلور (بَلۡ کَتَبُوْاۤ بِالسَّاعَةِ) بلکه کافرلر قیامتنی یالغانغه توتدیلار
 شونک ایچونک فکرلری دنیازسه سنه گنه قسقارتلدی هم الله حضورنک حرمتلی بولومال برلن بولادیو
 اولادیلار شوئار کوره فقیرلنگک ایچون سینکاطعن قیلدیلار (وَاَعْتَدْنَاۤ لِمَنْ کَتَبَۤاۤ بِالسَّاعَةِۤ سَعِیْرًا)
 دخی بز قیامتنی یالغانغه توتقان آدم لرگه قیزدرلش تموغنی حاضرلادک (اِذَا رَأٰتْہُمْ مِنْ مَّکٰنٍۭ بَعِیۡدٍ)
 هر قیچان قیامتنی یالغانغه توتقان آدم لرنی یراق اورونسن اوط کورسه یعنی قارش بولسه
 قاراغوجیلارغه کورنرلک اورونک بولسه (سَمِعُوْاۤ لَهَا تَغِیۡظًا وَّزَفِیْرًا) اول اوطنک قاینایینی وقاطی

تاوشینی اشتور لر (وَأَإِذَا الْقَوْمُ مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا) وهر قیچان اول قیامتنی یالغانغه توتوچیلارنی اوطدن
 طار اورونغه طاشلانمش بولسه لار (مَقْرَنِينَ) قوللارینی موینلارینه یاقسن ایتم بوجازلانغان
 لاری حالده (دَعَا هُنَالِكَ ثُبُورًا) بواورنده هلاککنی آرزو قیولار یعنی هلاک بولساق ایسی دیو
 تلار لار هم ای بزنیڭ هلاککنیز دیو قیچر لار (لِأَتَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا) بوکوندسه بر
 هلاککنی گنه آرزو قیلمائز (وَأَدْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا) وکوب هلاککنی آرزو قیلکز دیو ایبتور
 چونکه سزنیڭ عنابکز تورلی نوع هر نوعی بر هلاکک (قُلْ أَذَلِكَ خَيْرٌ) ایت سین ای محمد (عهم)
 کافر لرگه بو عناب ایزگومی (أَمْ جَنَّةُ الْغُلَّةِ الَّتِي وَعَدْنَا الْمُتَّقُونَ) یا که کفر دن وگناهلاردان صاقلانغان
 آدم لرگه وعده قیلنغان منگولک اوجماخ ایزگومی (كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا) اول منگولک اوجماخ
 کفر دن وگناهلاردان صاقلانوی آدم لر ایچون ثواب بولدی هم قایتماچق اورن بولدی (لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ
 خَالِدِينَ) اول کفر دن هم گناهلاردان صاقلانوی آدم لر ایچون جنت ده منگو قالغان لاری حالده تلاگان نرسه لری
 باردر (كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدًا مَسْئُولًا) بو اوجماخ اهل لری ایچون بولغان تلاگان نرسه لری ربنیڭ اوزرنده
 صور الوغه مناسب بولغان وعده بولدی (وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ) وشول کونده قبرلرینن قوبارر الله (تعالی) کافر لرنی
 (وَمَا يَعْجُبُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) دخی الله دان باشقه عه عبادت قیلغان نرسه لرینی (صنم لارنی یا که فرشته لرنی
 عیسی عهم فی هم عزیز عهم فی) (فَيَقُولُ أَأَنْتُمْ أَضَلُّتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ) منم بو قلالار منی سزمسی آزدردگز
 دیو ایبتور الله (تعالی) معبود ارگه (أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ) یا که بو قلالارم اوزلریمی حق بولدان آزدیلار
 (قَالُوا سُبْحَانَكَ) کافر لر طرفندان معبود بولغان ذاتلار اوزلرینه ایتملگان سوزگه عجب لنب ایبتور لر کامل
 پاکلاو برلن سیننی شریک لردن پاکلایمز (مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا) بزنیڭ ایچون درست بولمادی (أَنْ نَتَّخِذَ
 مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ) سینن باشقه اشلار مزده تصرف قیلوچینی توتومز بس نچک بز باشقه لاریغه بزنی
 اشلار گزده تصرف قیلوچی توتوگز دیو ایبتیک (وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَأَبَاءَهُمْ) لکن سین ای ربمز بو کافر لرنی
 هم آتالارنی تورلی نعمت لر برلن فائده لندرک بس آلا نفس آرزولارینه چوه یلار (حَتَّى نَسُوا الذِّكْرَ)
 ذکر کنی اونوتقان لارینه قدر و تمام ذکر کن غافل بولغان لارینه قدر (وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا) دخی بلار
 هلاک بولوچی قوم بولدی لار (فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَعُولُونَ) الله تعالی غیرگه عبادت قیلوچی کافر لرگه التفات
 قیلوب ایتمدی تحقیق سزنی معبود لر گز سزنیڭ اوزلرینی معبود لر یا که بزنی آلا آزدردیلار دیگان
 سوز گزده یالغانغه توتدی لار (فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا) بس ای غیرگه عبادت قیلوچی کافر لر
 سزنیڭ اوز گزدن عنابنی دونر وگه ده هم اوز گزگه یاردم بیرو گه ده کوچکز ینماس (وَمَنْ يَظْلَمْ
 مِنْكُمْ) وای عقللی وبالغ بولغان آدم لر سزدن که ملردر شرک سبیلی ظلم قیلسه (نُدَّعَىٰ عَنَابًا كَبِيرًا)
 اول ظلم قیلوچیغه الوغ بولغان عنابنی تاتوتومز (وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ) وای محمد (عهم)
 بز سینن الک پیغه برلردن یبارمادک (الْأَنْهَم) مگر یباردک ایسه درست لکه اول پیغه برلر (لِيَأْكُلُوا مِنَ الطَّعَامِ

وَيَهْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ) البته طعام آشام بولدىلار هم حاجتلىرى ايچون بازارلاردا يرربولدىلار الله تعالى نىڭ بو سوزى كافرلىرىنىڭ بو رسول محمدىم گە نى بولدى بىزنىڭ كىيى طعام آشى وبىزنىڭ كىيى بازارده يرى دىگان سوزلىرىنە جواب يعنى طعام آشام حاجت ايچون بازارغە يرىو بيغمىبىزلىك گە منافى توگىل (وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً) دخى سىزنىڭ بعضىڭىزنى بعضىڭىزغە فتنە قىلىدۇ يعنى بايلارنى فقيرلىرگە بيغمىر بىبارلىگان قومنى بيغمىرلىرگە فتنە قىلىدۇ (اتصبرون) بو فتنەگە صبرلىق قىلورسىزىمى ياكە يوقمى صبرلىق قىلساڭىز اجر بىرلور صبرلىق قىلماستىز قايعىڭىزنى آرتىرلور (وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا) واى محمدىم رىڭنىڭ صبر قىلوچىنى كورۇچى بولدى اون سىڭىز نىچى جزء نىڭ ترجمەسى تمام بولدى (وَقَالَ الَّذِينَ لَا يُرْجُونَ لِقَاءَنَا) دخى بىزگە بولقونى اميد ايتمىگان آدملىر ايتدىلىرى يعنى حشرنى انكار ايتوچىلر (لَوْلَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْمَلَائِكَةَ) بىزنىڭ اوزىمىزگە فرشتەلىر ايندىرلىش بولساچى اول فرشتەلىر محمدىم نىڭ راست بيغمىر بولۇى بىرلىن بىزگە خبر بىرلىرى ايتدى (أَوْ نُرِي رَبَّنَا) ياكە رىمىزنى كورساڭ ايتدى رىمىز بىزگە محمدىم گە ابارڭىز دىو امر قىلسە ايتدى (لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ) تحقيق بو سوزنى ايتوچى كافرلىر اوز شاعرلىرىنىڭ تكبرلىنىلر (وَعَتَوْا عُتُوًا كَبِيرًا) دخى ظلم دە الوغ اوتوبرلىن چىكىدىن اوتىدىلر (يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ) اى محمدىم شول كوننى ذكر قىل كافرلىر اول كوننى اولم ياكە فرشتەلىرىنى كورلىرى (لَابْشَرِي يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ) فرشتەلىرىنى كورغان كوننى كافرلىر ايچون سيونچ خبر يوقدر (وَيَقُولُونَ هَجْرًا مَجْجُورًا) هم كافرلىرگە بووقتى فرشتەلىر ايتورلىرى سىزگە سيونچ حرام قىلىنمىش حرام در دىو (وَقَدْ سَأَلْنَا إِلَىٰ مَاعْمَلُوا مِن عَمَلٍ) دخى كافرلىرىڭىز دىنياده وقت قىلغان ايزگو اشلردىن بولغان اشلرىنە قصد قىلىدۇ (فَجَعَلْنَاهُمْ هَبَاءً مُنْتَثِرًا) بس دىنياده وقت قىلغان ايزگوللىرىنى قىياش باقتىلغىنە ترەزەدىن توزانغە اوخشاب چىققان نرىسە كىيى قىلىدۇ يعنى باطل وفائىدەسىز ايتىڭىز (أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا) قرارلاناچاق اورون يوزىدىن ايزگورلىكدر (وَأَحْسَنُ مَقِيلًا) دخى راحتلىنور ايچون قايتاچاق اورون يوزىدىن كورگەرەكدر يعنى هميشە توراتورغان اورونلارنى ايزگودر هم بعض وقت استراحت ايتىب تورا تورغان اورونلارنى كورگامىز (وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ) واى محمدىم شول كوننى ايسكە تشار اول كوننى بلوط چغوسىبىلى كوك بارلور (وَنُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنْزِيلًا) دخى فرشتەلىرىنى ايندىرىك بىرلىن ايندىرلور (أَلَمْ لِكُ يَوْمَئِذٍ لِّلرَّحْمَنِ) قىيامت كوننىڭ خوجەلىق الله غەنە ئابدىر باشقە كشىنىڭىز مىلكى باطلدر (وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا) بو قىيامت كوننى كافرلىرى ايچون بىك قاطى كون بولدى (وَيَوْمَ يَعْصِي الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ) واى محمدىم (عَم) شول كوننى ايسكە تشار اول كوننى غايت حسرتلىدىن و آچوندىن كافر آدم ايكى قولونى تشار يعنى بىك حسرتلىنور و غايت آچولانور (يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا) ايتور اول كافر كاشكى مېن حق يولنى رسول (محمدىم) بىرلىن بىرگە توتتقان بولساچى دىو (يَا وَيْلَتَا لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا) نى او كىچىمىز مېڭا كاشكى مېن فلاننى (آزدروچىنى) دوست توتتقان

بولماسام ایندی (لَقَدْ اَضَلَّنِي عَنْ الذِّكْرِ) تحقیق مینی دوست توتقان ذاتم اللهنگ ذکرندن یا که قرآن دان
 آزدردی (بَعْدَ اَدْجَاءِنِي) اول ذکر میکا کیلسگاننگ صوکنده (وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْانْسَانِ خُدُولًا) دخی
 شیطان آدم ایچون دوست بولغان صوکنده طاشلی تورغان دوستی بولدی (وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ) دخی
 رسول (محمدهم) دنیاده ایندی ای ربم (ان قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا) درستلکه منم قومم
 (قربشلمر) بوقرآننی قویلمش وطاشلانمش توتدیلمر (وَكُنَّا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ) ²⁹
 اوشنداق یعنی سیکما قیلیمغمز کبی هر بر بیغمه بر ایچون کافرلردن دشمان قیلدیق آلا صبر ایتمدی کبی
 سینده صبرایت (وَكَفَىٰ بَرَبِكْ هَادِيًا وَنَصِيرًا) دخی سیننی کافرلردن اوج آلویولینه کوندرو بوزندن
 هم سیکما یاردم بیرو بوزندن ربک بیتار ³¹ (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی کافر بولغان آدملر ایندی (لَوْلَا
 نَزَلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَّاحِدَةً) محمد (هم) اوزرینه قرآن بریولی ایندراسه چی نتاکه زبور تورات
 انجیل بریولی ایندرادی دیو (كُنَّا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا) الله تعالی ایته بز اوشنداق ایندرک یعنی
 قرآننی آیروب آیروب ایندرک بریولی ایندرمادک آیرب ایندرو سبیلی قرآننی حفظ قیلوغه
 قلبک نی برکتو ایچون (وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا) دخی قرآننی سینک اوزرکا آز آز ایتب اوقدیق یا که آیت
 صوکنده آیت ایتب تقدیر ایندک (وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ) دخی کافرلر سیکما باطل سؤال لارندان عجیب بولغان
 سؤالنی کیتورماسلر (الْأَجْنَاسُ بِالْحَقِّ) مگر باطل سؤال لارندان عجیب سؤالنی کیتورسه لر بز اول
 سؤالنی یباره تورغان حلقق نی کیتوررمز سیکما (وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا) دخی آلازنگ سؤالندن معنا بوزندن
 کورکمارک نی کیتوررمز (الَّذِينَ يُعْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ) شوندا این ³³ آدملر (مشرکلر) جهنم صاری
 یوزلری اوزرینه قویلمش بولورلار (أُولَئِكَ شَرْمَكْنَا وَأَضَلَّ سَبِيلًا) اول صفتداغی آدملر اورن بوزندن
 یاوزراق لادرر ویول بوزندن آزغونراق لادرر (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ) و تحقیق بز موسی غه کتابنی
 (توراتنی) ببردک (وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا) دخی موسی برلن برگه قرداش هارون نی وزیر
 (یاردچی) قیلدیق (فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا) بس موسی برلن هارون غه ایندک بز
 بزنگ آیتلرمزنی یالغانغه توتقان قومگه (فرعون برلن قومینه) بارگز و قورقنکز (فَمِمَّا نَاهَم تَسْمِيرًا) ³⁵
 بس اول قوم موسی برلن هارون نی یالغانغه توتدیلمر بس بز آلازنی عجیب بولغان هلاک قیلوبرکن
 هلاک قیلدیق (وَقَوْمُ نُوحٍ) دخی نوح هم قومینی هلاک قیلدیق (أَمَا كُنْتُمْ بِرُسُلِي) پیغمه برلرنی یالغانغه
 توتقانلاری زمانده یعنی نوح هم ادریس وشیت علیهم السلام لرنی) یالغانغه توتدیلمر یا که بر پیغمه برنی
 یالغانغه توتو بتن پیغمه برنی یالغانغه توتو حکمنده (أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً) نوح قومینی صوغه
 غرق ایتمک هم آدملرگه عبرت قیلدیق (وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا) دخی پیغمه برلرنی یالغانغه
 توتو سبیلی ظلم قیلوچی قومگه رنجتوچی عذابنی حاضرله دک (وَعَادًا وَثَمُودَ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ) دخی عاد
 قومینی هم ثمود قومینی هم قیوتیره سنده صنملرگه عبادت قیلوچی شعیب هم قومینی هلاک ایتمک

(وَقَرُّوْنَا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا) دى بو ذكر قيلنغان قوملر آراسىده بولغان كوب زمان اهللرىنى هلاك
 قىلدىق مقدارىنى آنچق جناب حق اوزىگنه بلور (وَكَلَّا ضَرْبًا لِّه الْأَمْثَالَ) وهر برسى ايچون اولگىلرنىڭ
 قىلدىق مقدارىنى آنچق جناب حق اوزىگنه بلور (وَكَلَّا تَبَرَّنَا تَتَّبِعِرَا) وهر برسىنى كامل هلاك ايتو بولن هلاك
 قىلدىق (وَلَقَدْ آتَوْنَا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي) وحقىق مکه كافرلىرى شونداين قىرىگه (سبوم) قىرىسىنى كىلدىلر
 (أَمْطَرْنَا مَطْرًا سَوِيًّا) اول قىرىه اهلينى باوزلق يغمورىنى (طاشلارنى) ياغدىلدى يىنى قىرىلر شامغه
 سودا قىلورغه بارغانده بو طاش بولن هلاك قىلنغان قىرىدن كوب مرتبه اوتوب كىتىلر (أَفَلَمْ
 يَكُونُوا يَرُونَهَا) بس بو هلاك قىلنغان قىرىنى كورمادىلرمو البته كورسەلر اعتبار قىلوب ايمانغه
 كىلورلر ايدى (بَلْ كَانُوا لَا يَتْرُكُونَ نَشُورًا) بلكە بو مکه كافرلىرى قىلردن قوبارلوقى اميد ايتى تورغان
 وانكار ايتە تورغان قوم بولدىلر شونىڭ ايچون كورولدىن فائىدەلنە آلمايدىلر (وَإِذَا رَأَوْكَ أَنْ
 يَنْجِفُوكَ الْأَهْزُونَ) اى محمد عەم وهر قىچان مکه كافرلىرى سىنى كورسەلر سىنى توتماسلار مگر
 مسخرە ايتى توتارلار (أَهَذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا) الله رسول (يبيغمەر) ايتى بىبارگان كىش شول كىشىنى
 ديو ايتورلر (أَنْ كَادَ لِيُضِلَّنَا عَنْ آلِهَتِنَا) درىستلىككە اول محمد عەم بزنى معبودلرنىڭ عبادتىن آزدورغه
 ودوندىر وگە ياقن بولدى (لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا) اول معبودلرنىڭ عبادتى اوزرىنە صبرمىز ونق توتونومز
 بولماسە البته بزنى معبودلرنىڭ عبادتىن دوندىر ايدى ديو ايتورلر (وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرُونَ
 الْعَذَابَ) تىز بلورلر مکه كافرلىرى آخرت عذابىنى كوردىلر وقتكە (مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا) حق يول يوزنىن
 آداشقوچىراق آدمنى يىنى مؤمنلرمى حق بولدىن آداشقوچى ياكە اوزلرىنى شونى تىز بلورلر
 (أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ آلِهَهُ هَوَاهُ) اى محمد عەم معبودىنى نفسى آرزو قىلغان نرسە ايتى توتقان آدمىن خبر
 بىر مىكنا (أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَذِبًا) سىنى اول كىشى اوزرىنە وكىل بولورسن يىنى نفسى آرزو
 قىلغان نرسەسىنە عبادت قىلوندىن صاقلاندى سىنى تصرف قىلوچى (أَمْ تَحْسَبُ) بلكە حساب قىلاسنى
 سىن (أَنْ أَكْثَرُهُمْ بِسْمِعُونَ أَوْ يَحْقُلُونَ) درىستلىككە كافرلرنىڭ كوبسى حق سوزنى اشتهلر ياكە آيتلرنى
 بلەر ديو شونىڭ ايچون آلارنىڭ ايمانىنى طمع قىلاسنى (أَنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ) اول كافرلر توغلدر مگر
 دورت آياقلى حيوان كىلدردر (بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا) بلكە اول كافرلر يول يوزنىن دورت آياقلى
 حيوانلاردان دە آرزونراقدر چونكە دورت آياقلى حيواندە اوزى ايچون فائىدى بولغان نرسەنى استى
 وضررى نرسەدن صاقلانما هم اوزرىنە ايزگولك قىلغان آدمنى باوزلق قىلغان آدمىن آيورما اما مکه
 كافرلىرى رىلرىنە بوى صونمىلار هم رىلرىنىڭ ايزگولكىنى شيطاننىڭ باوزلقنىن آيورمىلار هم ايلنىڭ
 الوغ فائىدى بولغان ثوابىنى استەمىلر هم ايلنىڭ قاطى ضرر بولغان عذابىن صاقلانمىلار يندە دە حيوانلار
 حقنى اعتقاد قىلماغانلارى و ايزگولكىنى كىسب ايتىمادىلر كى باطلنى دە اعتقاد قىلمايدىلر هم
 باوزلقنى دە كىسب ايتىمادىلر يندە دە حيوانلارنىڭ نادانلىقى هيچ كىمگە ضرر ايتىمى اما بو كافرلرنىڭ
 نادانلىقى فتنەگە سبب هم آدملرنى حق دان طيوغە باعث يندە دە حيوانلار دە كىمالاتنى كىسب ايتىمىگە

قدرت بولماقنى ايچون آلارده عيب بولمى بس شول وجه لردن مکه کافرلىرى و اوشنداق باشقه لارى دورت آياقلى حيوانلاردانده آزغونراق بولالار (اَلَمْ تَرَ اِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظَّلَّ) اى محمد (عم) ربك نىك صنعينه قاراميسونمى نچك ربك كولا گه نى صوزدى يعنى توشه دى طالك طوغاندان قياش طوغانغه قدر بتن يير يوزىنى قابلاب آلغان كولا گه مراد ديگانلر (وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا) واگر ربك تلاسه ايدى اول كولا گه نى هميشه قيلور ايدى يعنى قياش چغوبرلنده بتمى تورغان ايتار ايدى (ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسُ عَلَيْهِ دَلِيلًا) مونك صوكنده قياشنى اول كولا گه اوزرينه دليل قيلمق چونكه كولا گه قياش سببلى بلنه قياش بولماسه بلنماس ايدى موندان هر نرسه اوز نيك ضدى برلن بلنوى فهم لنه (ثُمَّ قَبَضْنَاهُ اِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا) مونك صوكنده اول صوزلغان كولا گه نى آراز آلوبرلن تلاگان اوزنمزغه آلىق (وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ اَللَّيْلَ لِبَاسًا) واول الله شونداين الله در سز نك ايچون كيچنى كييم كى رتكوچى قيلدى (وَالنَّوْمُ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا) دى يوقونى تنلرگز ايچون راحت قيلدى هم كوندزنى ساچلماق اياسى قيلدى خلق كوندزده مپيشت استار ايچون ساچلورلار * الله تعالى صونك حد ذاتنده پاك بولوب هم باشقه نرسه لرنى پا كلاوچى بولوى حقنده ذكر قيلناچق آيتنى ايندردى (وَهُوَ الَّذِي ارْسَلَ الرِّيَّاحَ) واول الله شونداين الله در جيللرنى يباردى (بَشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ) رحمتى آلنده (يعنى يغمور كيلور آلندان) سيونچ بيروچى ايتب (وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا) دى بزكوكمن پا كلاوچى صونى ايندردى (اَلنَّعِيْ بِهْ بَلْمَةٌ مِّمَّتًا) اول صوبرلن اولگان شهرنى اولنلر چغاروسببلى ترگزومز ايچون (وَنَسْفِيْهَ مَا خَلَقْنَا) دى اول صونى ياراطقان نرسه لرمزدن صوغارومز ايچون (اَنْعَامًا وَاِنَاسًا كَثِيرًا) دورت آياقلى حيوان لارغه هم كوب آدملرگه قريه وشهر خلقى بلغه لار وصولى چقرلار ياننده تورددق لارى ايچون يغمورسزده اوزلرينى صوغارلار شونك ايچونده الله تعالى كوب آدملرنى ديدى (وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا) وحقيق آدملر آراسنده بوسوزنى (بلوط ياراطو يغمورنى ايندرو سوزىنى) قرآن ده وباشقه كتابلارده قات قات بيان قيلمق آدملر فكر و اعتبار قيلسونلار والله نك نعمتى نك حقينى تانسونلار ايچون (فَاَبَى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُورًا) بس آدملرنك كويسى باش تارتدى مگر كفران نعمت قيلودن باشن تارتمادى (وَلَوْ شِئْنَا لَءَمَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَبِيْرًا) واگر تلاساك ايدى هر بر قريه گه بلرب قورقتوچى پيغمبرنى يبار ايدك (فَلَا تُطْعَمُ اِلَّا الْكٰفِرِيْنَ) بس اى محمد عم كافرلرگه بوى صونما (وَجَاهِدْهُمْ بِهٖ جِهَادًا كَبِيْرًا) دى كافرلرگه قرآن برلن الوغ صوغش برلن صوغش قيل چونكه ضعيف عقللى آدملرگه دليل برلن صوغش قيلو دشمان لارغه قلچ برلن صوغش قيلودن الوغراق (وَهُوَ الَّذِي مَرَجَّ الْبَحْرَيْنِ) واول الله شونداين الله در ايكى توتاش بولغان ديگگزنى آيوردى يعنى برسى نك صوينى ايكنچسینه قوشمادى (هُنَا عَنبُ فُرَاتٍ) اول ايكى ديگگز نك برسى طاطلى صوليدر (وَهٰذَا مَلْحٌ اُجَاچ) وايكنچسى توزلى آچى صوليدر (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَّجْجُورًا) وبو ايكى ديگگز آراسنده پرده قيلوى هم كوزلر كوردن طيبيلمش بولغان ستر قيلدى (وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشْرًا) واول الله شونداين الله در

صودن (نطفه دن) آدمنی یاراتد (فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا) بس آدمنی ایکی قسم قیلدی برسی شول
 نسب ایاسی بولغان ایرلر قیلدی مثلا فلان اوغلی فلان یا که فلان قزی فلان دیو ایرلرگه نسبت
 بیره دخی یا قنلق ایاسی بولغان خاتون لار قیلدی یعنی آلارنی ایرگه بیرب قرابت صهریه حاصل
 قیلنه حاصل ایر برلن خاتون ایتب یاراتدی (وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا) دخی ربکی هر نرسه گه کوچی یتکوچی
 بولدی (وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا) دخی مشرکلر الله دان باشقه شول نرسه ارگه عبادت قیلورلار (لَا يَنْفَعُهُمْ
 وَلَا يَضُرُّهُمْ) اول نرسه لر عبادت قیلوچیلارغه فائده ده بیرماسلر هم ضررده بیرماسلر (وَكَانَ الْكَافِرُ
 عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا) دخی کافر اوزینکی ربسینه ناک گناه قیلو اوزرینه یاردم بیروچی بولدی یا که ربسینه کفر
 سبیلی دشمنلق اوزرینه شیطانغه یاردم بیروچی بولدی (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا) وای محمد عم
 بز سیننی یبارمادک مگر مؤمنلرگه سیونچ بیروچی وکافرلرنی قورقتوچی ایتب یباردک (قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ
 عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) ایت سین ای محمد عم رسوللسکنی ایرشدر اوزرینه (دین اویره تو اوزرینه)
 سزدن یال صورایم (إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا) مگر ربسینه ایمان و عبادت سبیلی یاقن
 بولوغه یول توتونی تولاگان کشی اجرنی قیلور بو اشنی قیلو مقصود بولدیغندن اجر برلن
 صورتلنگان یا که بیک مالونی صرف قیلو برلن ربسنه یول توتدی تولاگان کشی قیلسون معنا سنه
 (وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ الْعَلِيِّ الَّذِي لَآيَمُوتُ) دخی ای محمد (عم) اولوم صفتی بولماغان همیشه ترک بولغان
 اللهغه اشلرکنی تابشر (وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ) دخی ربکا کورکام صفتلار برلن نناء اینکانک حاله ربکنی
 نقصان صفتلار دن یراق قیل (وَكَفَىٰ بِهِ بُدْنُوبُ عِبَادِهِ خَبِيرًا) بندهلری ناک گناهلارینی بلو یوزنمن
 الله کفایه قیلور (الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) شوندا این الله در کورکرنی هم بیرلرنی یاراتدی (وَمَا
 بَيْنَهُمَا) دخی کورک برلن بیرلر آراسنک بولغان نرسه لرنی یاراتدی (فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلتی کونک (ثُمَّ اسْتَوَىٰ
 عَلَى الْعَرْشِ) مونکی صوکنک عرش اوزرینه غالب (استن) بولدی (الرَّحْمَنُ فَسَّئَلْ بِهِ خَبِيرًا) اول الله
 تعالی هر بر مخلوق قه رحمت قیلوچیدر اول الله ناک رحمت قیلوچی بولونینی عالم آدم دن صور اول الله ناک
 رحمتنن سیکلر بیرر (وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ) وهر قیچان مشرکلر رحمت قیلوچی اللهغه
 سجده قیلکن دیوایتلسه (قَالُوا) مشرکلر ایتمیلر (وَمَا الرَّحْمَنُ) رحمن نی نرسه بز آنی بله میمز بلساک
 سجده قیلور ایدک (انَسْجُدُوا مَا تَأْمُرُنَا) سینکی (محمد عم ناک) سجده قیلکن دیو امر قیلغان نرسه کا سجده
 قیلور مزمو بله میزچه گنه (وَزَادَهُمْ نُفُورًا) و مشرکلرگه اللهغه سجده قیلو برلن امرایمان دن قاجولارونی
 آرتدردی (تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا) کوکک اون ایکی سیر قیلاتورغان یلمزلار ناک منزل لرینی
 خلق اینکان الله الوغ بولدی (وَجَعَلَ فِيهَا سُرَّاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا) دخی کوکک چراغ (قیاش) هم نور لاندروچی
 آی خلق ایتمدی (وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خَلْفَةً) واول الله شوندا این الله در کیچ برلن کوندنی
 برسی اوزنه برسنی توروچی ایتب یاراتدی یا که بر آرتنن برسی کیلوچی ایتب یاراتدی (لَمَنْ)

ارَادَانِ يَنْكَرُ) اللّٰه نىڭ نعمتلىرىنىڭ فېكر قىلغۇنى تىلاگان كىشى اېچون (اَوْ ارَادَ شُكْرًا) ياكە اللّٰه نىڭ
 نعمتلىرىنىڭ شۇكىر قىلغۇنى تىلاگان كىشى اېچون (وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ النَّبِيْنَ) اللّٰه نىڭ شۇندىن قىلغۇنى (يَمْشُوْنَ
 عَلَى الْاَرْضِ هَوْنًا) اول قىلار بىر اوزىنىڭ وقارو توبانچىلىك بىرلن بىرلر (وَاِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُوْنَ قَالُوْا
 سَلَامًا) ھەر قىچان اول قىلارغە نادانلار مېكروھ بولغان سوز بىرلن خطاب قىلسەلار يعنى باراماز
 سوز بىرلن انداشسەلر سزدن بىزگە سلامتلك بولسون وسزنى طاشلاو بولسون دىوايتىرلر (وَالَّذِيْنَ)
 دى اللّٰه نىڭ شۇندىن قىلغۇنى (يَبِيْتُوْنَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا) رېلىرى نىڭ رىضالى اېچون سىجە قىلغانلار
 واوباغ تورغانلار مالە كىچىلر يعنى كىچى اوتكارلر (وَالَّذِيْنَ) دى اللّٰه نىڭ شۇندىن قىلغۇنى
 (يَقُوْلُوْنَ) ايتورلر (رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ) اى رېمىز بىزنى جەننم عذابىنى دوندىر (اِنَّ عَذَابَهَا كَانَ
 غَرَامًا) درستلكە جەننم نىڭ عذابى ھەمىشە بولدى (اِنَّهَا سَاءَتْ) درستلكە جەننم ياوز بولدى
 (مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا) قرارلانا تورغان وتورا تورغان اورون بولو بوزىدىن (وَالَّذِيْنَ) دى اللّٰه نىڭ شۇندىن
 قىلغۇنى (اِذَا انْفَقُوْا لَمْ يَسْرِفُوْا وَلَمْ يَقْتُرُوْا) ھەر قىچان ماللارونى صرف ايتسەلر جومار طلق چىگىدىن
 اوتب اسراف قىلما دىلار دى ساران آدم طارلق قىلغان كىشى طارلق دا قىلما دىلار بعضىلر اسراف حرامغە
 صرف ايتو سارانلق وجېنى طىو دىدىلر (وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا) وبو آدملىرىنىڭ مال صرف ايتولرى
 اسراف بىرلن سارانلىق قىلغۇنى اورطاسنە بولدى (وَالَّذِيْنَ) دى اللّٰه نىڭ شۇندىن قىلغۇنى (لَا يَدْعُوْنَ
 مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ) اللّٰه بىرلن بىرگە ايكىنچى مېبودنى انداماسلر يعنى عبادتە اللّٰهغە ھىچ نرسەنى شرىك
 قىلماسلار (وَلَا يَقْتُلُوْنَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ) دى اللّٰه تەلى اولترونى حرام قىلغان نفسنى اولتورماسلر
 (الْاَبْحَثُ) مگر حق سېلىگنە اولتورلر مثلاً قىصاص اېچون ياكە زنا قىلغان بولسە رېم اېچون
 مرتد بولو اېچون (وَلَا يَزْنُوْنَ) دى زنا قىلماسلار (وَمَنْ يَّفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ اٰثَامًا) وكىمىر بو ذكر
 قىلغان قىباحت وحرام اشلىرىنى قىلسە اول كىشى كىب گناھلارغە بولغور (يُضَاعَفُ اِلَيْهِ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ)
 قىامت كۈنىدە اول كىشىگە عذابىنى ايكى الش قىلغور (وَيَجْعَلُ فِيْهِ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا) دى خور بولغان حالە
 عذابە منگو قالور (اَلَا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا) مگر گناھغە بولقماس ھەم قىامت كۈنىدە
 ايكى الش عذاب بولماس دى عذابە منگو قالماس ھەم باشقە گناھلارنىڭ شىركىن توبە ايتب دە محمد
 عليه السلام گە ايمان كىتىرگان كىشى دى توبەسى صوكنە ايزگو عمل قىلغان كىشى (فَاُولٰٓئِكَ) بس توبە قىلغۇنى
 ايزگو عمل قىلغان كىشىلر (يُبَدِّلُ اللّٰهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ) اللّٰه اول كىشىلرنىڭ ياوزلىق لارونى ايزگولك لىر
 بىرلن آلماشدور (وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَّحِيْمًا) دى اللّٰه تەلى بىندەلرنىڭ گناھلارونى بارلقاغۇچى ھەم رحمت
 قىلوچى بولدى (وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا) وكىمىر گناھلاردىن توبە قىلسە وايزگو عمل قىلسە (فَاِنَّهٗ
 يَتُوْبُ اِلَى اللّٰهِ مَتَابًا) بس درستلكە اول كىشى گناھلارنى رىتكۇچى وثوابنى حاصل ايتۇچى واللّٰه
 حضورندە رىضاً بولغۇنى قايتو بىرلن اللّٰهغە قايتۇچى بولور (وَالَّذِيْنَ) دى اللّٰه نىڭ شۇندىن قىلغۇنى (لَا يَشْهَبُوْنَ

الزُّورِ) بالغان شهادت بیرماسلر یا که یالغانچیلار مجلسنه حاضر بولماسلار (وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ) وهر قیچان فائدهسز سوز اهلی یانندان اوتسهلر (مَرُّوا كَرَامًا) اوزلرینی حرمتله گانلری حاله فائدهلی سوز سیلاوچیلردن یوز دوندر ب اوتارلر یعنی آلارنک فائدهسی بولماغان سوزلرینه قاطناشماسلار (وَالَّذِينَ) دخی اللهنک شوندا این قملاری (إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ) هر قیچان ربارینک آیتلری برلن وعظلانسهلار (لَمْ يَغْرُوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا) اول آیتلر اوزرینه چوقراق و صوقر بولغانلاری حاله تشمادیلر بلکه اول آیتلرنی اخلاص برلن اشتکانلری و کورگانلری حاله تشدیلر یعنی قرآن آیتلری برلن وعظلانسهلار غایت اخلاصلاری برلن اشتورگه و بلورگه توروشدیلار (وَالَّذِينَ) دخی اللهنک شوندا این قملاری (يَقُولُونَ) ایتورلر (رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا) ای ربهز بزگه هبه قیل خاتونسلارمزدان (وَذُرِّيَاتِنَا) دخی بالالارمزدان (قُرَّةَ أَعْيُنٍ) کوز نورلارینی یعنی خاتونلارمزدان وبالالارمزدان کوزلریمز راوشانلانا تورغان و کوزلریمز نورلانا تورغان ایزگو بولغانلارینی هبه قیل چونکه بندهنک اهل بیتنی اوزی کی بیغشی بولسه البته اول بندهنک کوزلی خوش بولا (وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا) دخی بزنی کفردن و گناهلاردان صاقلانوچیلار ایچون دینده امام قیلل یعنی دین اشنه و باشقه ایزگو اشلرده ایارلش آدم قیل (أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا) بو کورکام صفتداغی آدملرگه عبادتلرگه صبر ایتولری سببلی اوجماخ چارلاقلاری برلن جزأ بیرلور (وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَعْيَةً وَسَلَامًا) دخی بو صفتلی آدملر اوجماخ چارلاقلارنک فرشتهلر طرفندان راحت عمر سورو برلن هم سلامت لک برلن دعأغه یولقولار یعنی فرشتهلر شولای دعأ قیلولار (خَالِدِينَ فِيهَا) اول چارلاقلارده منگو قالغانلاری حالده یعنی اصلا اولماسلر هم اول چارلاقلاردان چهماسلار (حَسَنَاتٌ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا) قرارلاناچق و تورواچق بولغان ادرن بولو یوزندن فی عجب کورکام یولدی اول چارلاقلار (قُلْ مَا يَعْجَبُ بِكُمْ رَبِّي) ایت سین ای محمد عه ریم سزنک برلن فی قیلغان بولور ایدی (لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ) اگر ربکزرگه عبادت قیلوگز بولماسه ایدی چونکه آدمنک شرافتی معرفت و عبادت برلن والا آدم برلن باشقه حیوانلر برابر (فَقَدْ كَتَبْتُمْ) ای مکه کافرلری رسولمنی یالغانغه توتدکز (فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا) بس تیزدن عناب سزگه لازم بولور فرقان سوردهسی نک ترجهسی تمام بولدی

بکریمی آلنونجی سوره شعراً سوردهسی مکهده اینگان ایکی یوزده بکریمی یدی آیت

بسم الله الرحمن الرحيم

(طسم) بو سوزندان مرادیننی الله تعالی اوزی بلور (تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ) بو سوره یا که قرآن معجز بولوی هم اللهدان ثبوتی ظاهر بولغان کتابنک آیتلریدر (لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسًا) تحقیق سین ای محمد عه نفسکنی اولتروچی سون (أَلَا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ) قومکنک ایمان کیترو اولرندن قورقب یعنی قومکنک مسلمان بولماوینه حسرتکنن نفسکا اولترودن شفقت قیل (لعل اشفاق ایچون) (ان

نَشَأُ نُنَزَّلُ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً) اگر ایمان لارونى تلاساک ایدی بز ایمان کیتروماگان کافرلر اوزرینه
 کوکنن ظاهر بولغان آیتلر ایندرر ایدک اول آیتلرنی کورگاچ ایمان کیترلر ایدی (فَطَلَّتْ أَعْنَاقَهُمْ
 لَهَا خَاضِعِينَ) اول کافرلرنیڭ، الوغلاری وباشلاری (یاکه موینلاری) اول آیتلرگه بوی صونوچی (یاکه
 اییلوچی) بولوب اولورلر ایدی (وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرِ مِنَ الرَّحْمَنِ مُنْتَهَى) دخی کافرلر اوزرینه اللهدان
 پیغمبرینه وحی برلن ایندرلوی یا کاتر تلغان وعظ کیلماس (الْأَكْثَرُ أَعْنَاهُ مُعْرِضِينَ) مگر کیلمی ایسه
 اول ذکرلر کافرلر یوزلرینی دوندرر بولدیلار (فَقَدَّ كُنُوبَهُمْ) بس تحقیق کافرلر یالغانغه توتدیلار
 (فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا) بس شول نرسه نلک خبیرلری تیز کیلمور اول کافرلرگه (كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ
 اول نرسه نی (قیامت عنابنی یا که بدر کونی نلک عنابنی) اول کافرلر یالغانغه توتدیلار وخورغه
 صایدیلار (أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ) بیزده بولغان عجیب نرسه لرگه قارامیلارمی اول کافرلر (كَمْ أَنْبَتْنَا
 فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ) اول بیزده بز فائده سی کوب بولغان ماقتاولی تورلی صنف لاردان کوب نرسه نی
 اوسدرک (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً) درستلکک بوتورلی اوسه تورغان نرسه لرنی اوسدروده اوسدروچی
 الله نلک، کامل قدرتلی وحکمتملی بولوینه علامت باردر (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) و آدملرنیڭ کوبسی
 علم الله ده ایمان کیتروچی بولادی شونلک اوچون بوالوغ آیتلردنک فائده لنه آلمادیلار (وَأَنَّ رَبَّكَ لَهُوَ
 الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) وای محمد (عم) درستلکک سینلک رب لک الهته کافرلردن اوچ آلوغه غالبدرهم اوچ آلمی
 مهلت بیرونک شفقتلی در (وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ) وای محمد (عم) شول وقتنی ایسکه تشرربلک نداء قیلدی
 (مُوسَى أَنْتَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) ای موسی (عم) کفر سببلی هم اوزلرینه قل ایتوب توتوسببلی بنو
 اسرائیل گه ظلم قیلغان قومگه رسول بولوب کیل (بار) دیو (قَوْمٌ فَرَعَوْنَ) یعنی فرعون قومنه کیل دیو
 (الْأَلْبَتَقُونَ) اللهدان قورقار وقت لاری یتمدی دیو قورقتقانلک حاله کیل (قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَلِّبُونِ)
 موسی (عم) ایتدی ای ربم مین اوزمنی فرعونلرنیڭ یالغانغه توتوندان قورقام (وَيَضِيفُ صَدْرِي) هم
 آلارنک مینی یالغانغه توتولاری سببلی کوراکم طارایا (وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي) دخی دین غیرتم
 قورغالمقدندان یا که تلمه توبن بولدقندان تلم کوراکم سببلی آلمی (فَأَرْسَلْنَا إِلَى هَارُونَ) بس قرداشم هارون
 (عم) غه جبرائیل (عم) نی بیزده و آنی پیغمبر ایت (وَلَهُمْ عَلَى ذَنْبٍ) دخی قبطینی اولتروم سببلی
 فرعونلر اوچون منم اوزرعه آلارنک گناه دعواسی بار (فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ) بس فرعونلرنک مینی اوترونن
 قورقام (قَالَ كَلَّا) الله ایتدی قورقه سیننی اولتیره آلماسلار (فَأَذْهَبْنَا بِآيَاتِنَا أَنْعَمَكُمْ مُسْتَمْعُونَ) بس
 بزنلک بیزگان معجزه لر مز برلن بارگز درستلکک بزنلک یاردمگزده مز و سزنلک ایتکان سوزگزنی
 اشتوچیمین یا که سز اوچگز (موسی هارون) علیهما السلام فرعون) برلن برگه مز آراگزده نرسه بولدقنی
 اشتوچیمز (فَأَعْتَبْنَا فَرَعُونَ) بس فرعون گه بارگز (فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ) بس فرعون گه
 ایتگز درستلکک بزنلک عالمنی تربیه ایتوچی الله نلک سیکو قومکا حق دیننی ایراتر ایچون بیزگان

ایلچیسى مەز (اَن اَرْسَلْ مَعْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) بىزنىڭ بىرلەن بىرگە اسرايئىل بالالارون بىبار يەنى آلارنى قىلقدان
 قىتقار دىوايىڭىز (قَالَ الْمَلِكُ نَبِيَّكَ فِينَا وَلَيْدًا) فرعون موسى غەمگە ايتىدى ياكى طوغان بالا بولدىڭىڭ،
 حالده ايومزده تىربىيە قىلامادقى سىنى (وَكَيْفَتُ فِينَا مِنْ عَمْرِكَ سِنِينَ) دىخى بىزنىڭ تىربىيەمزدە
 عمرىڭدان كۆپ يىللار توردىڭ (اوتوز يىل توردى دىگانلار) (وَفَعَلْتَ فَعَلْتِكَ الَّتِي فَعَلْتَ)
 دىخى قىلغان قىيامىنى قىلىڭىڭ يەنى قىبىنىنى اوتوردىڭ (وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ) وسىنى نەمىتە
 انكار ايتىۋىچىلردىن سون (قَالَ فَعَلْتَهَا إِذَا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ) حضرت موسى جوابدە ايتىدى مەن قىبىنىنى اوتىرو
 اشىن قىلىم اول وقت مەن نادان لاردىن ايدىم يەنى نادانلار اشىنى اشلا گانم حالده قىلىم (فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ
 لَمَّ آخَفْتُكُمْ) بس مەن سىنىڭ اولتىر وگىنىن قورقغانم زماندە سىندىن مەن گە قاچىدىم (فَوَهَّبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي
 مِنَ الْمُرْسَلِينَ) بس رىم مىڭا بىيغىمىرلىكنى ھبە قىلدى ھم مەننى دىن اويىراتىرايچون بىبارلىگان ايلچىلردىن
 قىلدى (وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنَّهَا عَلَيَّ) ويومىنى تىربىيە قىلوڭ شونداين نەمىت در اول نەمىت بىرلەن مىڭا نەمىت قىلور
 بولدىڭ (اَنْ عَبَدتَ بَنِي إِسْرَائِيلَ) اول نەمىت اسرايئىل بالالارنىنى قل ايتىب توتوكىدىر يەنى مەننى تىربىيە
 قىلوڭ زھاردە مىڭا نەمىت بىيروڭ بولسىدە حەقىقەتدە بىنى اسرايئىلنى قل ايتوكىدىر ھم بىنى اسرايئىل
 بالالارون بوغازلارغە قىلدىڭىڭىڭ چۈنكى مەن سىنىڭ قولوكا تشومنىڭ سەبەبى ھم بىنى اسرايئىلنى قل
 ايتوكىڭ بىرلەن بالالارون بوغازلاون قىلدىڭىڭىڭ (قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ) فرعون حضرت موسى غە
 ايتىدى بىتن عالمنىڭ تىربىيە ايدىۋىچىسى كىم در (قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) حضرت موسى ايتىدى
 بىتن عالمنىڭ تىربىيە ايدىۋىچىسى كوكلىرىنى ويىرلىرىنى ھم كوك بىرلەن بىر آراسىدە بولغان نەرسەلەرنى تىربىيە
 ايدىۋىچى اللەدر (اَنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ) اگر سىز ھەر نەرسەنى دىلىلى بىرلەن شىكىسىز بلور بولساڭىز (قَالَ لَمَنْ
 حَواهُ اَلَا تَسْمَعُونَ) فرعون اوزىنىڭ تىراسىدە بولغان آدملىرگە ايتىدى ايا اشتهسىزى موسى نەرسە ايتىدى
 دىۋ چۈنكى فرعونلار كوك بىرلەن بىرىنى مىنگو دىۋ ھم رىبارى يوق دىۋ اعتقاد قىلالار ايكان (قَالَ رَبُّكُمْ
 رَبُّ آبَائِكُمْ اَوَّلِينَ) موسى (عليه السلام) ايتىدى بىتن عالمنىڭ رىبىسى سىزنىڭ ھم اولگى آتالارنىڭنىڭ
 رىبىسى دىۋ يەنى اوزگىزدىن باشقە نەرسە بىرلەن اللەنىڭ بارلۇغىنە استىلال قىلا آلماساڭىز اوزگىز بىرلەن
 استىلال قىلوڭىز (قَالَ اَنْ رَّسُولِكُمُ النَّبِيُّ) فرعون ايتىدى درىستلىككە سىزنىڭ شونداين رسولاڭىز (اُرْسَلْ
 إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونًا) اول رسولىنى سىزگە بىبارلىدى البىتە اول رسول دىۋانەدر مەننىن باشقە مەبۇد بار دىۋ
 اعتقاد قىلا (قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا) موسى (عليه السلام) ايتىدى بىتن عالمنىڭ رىبىسى
 قىياش چىغىنى طرفىنىڭنىڭ ھم قىياش باطشى طرفىنىڭنىڭ ھم بىر ايكى آرادە بولغان نەرسەلەرنىڭ رىبىسى در (اَنْ
 كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ) اگر سىزنىڭ عقلىڭىز بولاسە (قَالَ لَمَنْ اتَّخَذتَ اِلَهًا غَيْرِي) غايىت آچۇى كىلور بىتكەچ
 فرعون ايتىدى اى موسى (عليه السلام) اگر مەننىن باشقە مەبۇد توتساڭ (لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُورِينَ)
 البىتە سىنى ھىسگە بابلىمىش آدملىردىن قىلورمەن (قَالَ اَوْلَوْجِيَّتُكَ بِشَىْءٍ مُّبِينٍ) موسى (عليه السلام) ايتىدى
 حضرت موسىنىڭ اللە تەلى طرفىدىن قىياش اچۇن بىبارلىگان بو ايتىدىن آڭلاڭان كەسە بولدىڭىڭىڭ حەرىت طرفدارى بولور بىتە
 البىتە غەيبىنىس اللە تەلى حەرىت كە خەدىمەت اچۇن بىر بولۇپ ايكى يىغىر بىبارەش ش. ح.

دعوی قیلغان نرسه منڭ راستلغی ظاهر قیلا تورغان نرسه نی (معجزه نی) کیتیرسامه حبس که یابارسونمی دیو (قَالَ فَاتَّ بِه ان كُنْتَمِن الصّٰدِقِیْنَ) فرعون ایتدی اگر دعوی قیلغان نرسه که راست سوزلیلردن بولسا کز دعوی قیلغان نرسه منڭ راستلغی ظاهر قیلا تورغان نرسه کز (معجزه کز) نی کینردیو (فَالْقَى عَصَاهُ فَاذَاهُ نُعْبَانٌ مُّبِیْنٌ) بس حضرت موسی طایاغنی طاشلادی بس طایاق شول وقتدوق چلانغی ظاهر بولغان الوغ چلان بولدی (وَنَزَعَ یَدَهُ فَاذَاهُ بَیْضًا لِّلنَّاطِرِیْنَ) دخی موسی (ع ۴م) قولون چیکندن چقاردی بس شول وقت حضرت موسی منڭ قوی کوزلر نی چاغلدرلغی مرتبه ده قاراغوجیلارغه آق بولوب کورندی (قَالَ لِلْمَلَأِ حَوْلَهُ) فرعون تیراسنده گی جماعت که ایتدی (ان هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِیْمٌ) درستلکده بوموسی (علیه السلام) بیک عالم سحر چیدر دیو (یُرِیْدُ اَنْ یُّخْرِجَکُمْ مِنْ اَرْضِکُمْ بِسَحْرِهٖ) سحری برلن سزنی مصر بیرگزدن چقارونی تلیدر (فَمَا اِذَا تَأْمُرُوْنَ) بس موسی (ع ۴م) حقنده میکانرسه قوشاسز ونی مشورت بیره سز دیو (قَالُوا اَرْجِهْ وَاغَاہُ) فرعون منڭ قومی ایتدی لر موسی (ع ۴م) هم قرداشنه (هارون ع ۴م) مهلت بیدر واشلرینی کیچکتر تور (وَابْعَثْ فِی الْمَدِیْنِ حَاشِرِیْنَ) دخی تورلی شهرلرگه سحر چیلارنی چیوچی لارنی بیمار (یَأْتُوکَ بِکُلِّ سَحَّارٍ عَلِیْمٍ) اول جیوچیلار سیگنا هر بر بیک عالم سحر چینی کیتیرلر بوساحرلر سحر علمنده موسی (ع ۴م) غه استن بولولار (فَجَمَعَ السَّحْرَةَ لِمِیْقَاتِ یَوْمٍ مَّعْلُومٍ) بس بیلگولی کون منڭ تعیین قیلنغان وقتنده (زینت کونی منڭ ضعی وقتنده) سحر چیلار جیولدی (وَقِیْلَ لِلنَّاسِ هَلْ اَنْتُمْ مُّجْتَمِعُوْنَ) دخی آدملرگه ایتدی ایاسز جیولغوجیلارمی یعنی تیزرک جیولسکز دیو (لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحْرَةَ اِنْ کَانُوْهُمُ الْغَالِبِیْنَ) شاید بزا اگر استن بولسالار دین لرنده ساحرلرگه ایار روز ساحرلرگه ایارونی امید ایتلولری ساحرلر منڭ غالب بولوی اعتباری برلن گنه اما اصل مقصودلاری حضرت موسی غه ایار ماو گنه ساحرلرگه ایار وتو گل بس بوسوزنی کنایه طریقه چه ایتکانلر چونکه ساحرلرگه ایار گانده البته حضرت موسی غه ایار ماولری بولا (فَلَمَّا جَاءَ السَّحْرَةَ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ) بس ساحرلر کیلگن زمان فرعون گه ایتدی لر (اِنَّ لَنَا لَآجْرًا) ایابرگه اجر بارمی (ان کذا نحن الغالبین) اگر بز موسی غه استن بولساق دیو (قَالَ نَعَمْ وَاَنْتُمْ اِذَا لَمِنَ الْمَقْرَبِیْنَ) فرعون ایتدی بلی سزگه اگر استن بولسا کز اجر بار درستلکده سز استن بولمق کز وقتنده میگاپاقن بولغان ومنم حضورنده مرتبه لو بولغان آدملردن سز (قَالَ لَهُمْ مُوسٰی اَلْقُوا مَا اَنْتُمْ مُّلقُوْنَ) حضرت موسی ساحرلرگه ایتدی (ساحرلر سین اول تاشلی سونمی بز می اول تاشلیمز دیگان منڭ صوکنده) تاشلی تورغان نرسه کزنی تاشلا کز دیو (فَالْقُوا حَبَالَهُمْ وَعَصِیَّهُمْ) بز ساحرلر بیلرینی و طایاقلارنی تاشلا دیلار (یتمش منڭ یب ویتمش منڭ طایاق ایدی دیگانلر) (وَقَالُوا بَعزَةٌ فِرْعَوْنَ اِنَّا نَحْنُ الْغَالِبُوْنَ) دخی سحر چیلار ایتدی لر فرعون منڭ الوغلی برلن قسم ایتیب ایتهمز درستلکده بز البته استن بولوچیلارمز (فَالْقَى مُوسٰی عَصَاهُ) بس موسی ع ۴م طایاغنی تاشلادی (فَاِذَا هِی تَلْقَقُ مَا یَأْفُکُوْنَ) بس موسی ع ۴م منڭ طایاغنی شول وقتدوق ساحرلر منڭ بیلر برلن طایاقلارنی واقعگی روشلرندن (چلان دیو خیال قیلدر و

بولان) ایلندرگان نرسه لرنی یوتار بولدی (فَالْقَى السَّعْرَةَ سَاجِدًا) بس سحر چیلار سجد قیلغانلاری
 حالده طاشلانمش (یغلمش) بولدیلار یعنی حضرت موسی دان صادر بولغان معجزه نی کوردکلری زمانه
 اوزلرینی مالک بولا آماولارندن سجده گه یغلمیلار چونکه موندای معجزه نلک سحر بولوی ممکن توگل
 ایدکنی بلدیلر (قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ) بتن عالمنلک ربسی بولغان اللهغه ایمان کیتردک دیدیلر
 (رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ) یعنی موسی بولن هارون عهمنلک ربسنه (قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ)
 فرعون ساحرلرگه ایتدی منم سزگه اذن بیروملن بورون موسیغه ایمان کیتردگزمی (أَنَّهُ لَكَبِيرٌ كُ
 الَّذِي عَلَّمَكُمُ السَّحْرَ) درستلسکده اول موسی سزگه سحر ایراتکان آدم گزنیلک الوغسیلر یعنی موسی
 سزگه اوزینلک سحرینلک بعضسنی ایراتدی بعضسنی ایراتمای قالمدردی شول سببلی سزه غالب بولدی
 (فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ) بس البته سزاشلاگان اشگزنلک (ایمان کیتروگزنلک) وبالنی وجرأسنی تیز بلورسز
 (لَا قَطْعَنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خَلْفٍ) البته خلاف یاقدان قوللارگزنی و آیاقلارگزنی کیسارمن
 یعنی اولک قوللارگزنی وصول آیاقلارگزنی (وَلَا ضَلَبْنَكُمْ أَجْمَعِينَ) دخی سزنی جیولغانلر حاله یعنی
 همه گزنی آصارمن (قَالُوا لِأَضِيرَ) ساحرلر ایتدیلر سینلک بوقیلاچاق اشکله بزگه ضرر یوق (أَنَا
 إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ) درستلسکده بز سینلک بووعیدلک سببلی ربمزهغه ایلانگوچیلارمز (قایتوچیلارمز)
 یعنی بزایمانمزه ثابت بولساق وسینلک قیلغان اشکا صبر قیلساق بزنیلک گناهلارمز جوایلچاق و بزگه
 اللهغه یاقنلق حاصل بولاچاق (أَنَا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا) درستلسکده بز ربمزنلک خطالارمزنی
 (گناهلارمزنی) یارلقاوبنی امید ایتهمز (أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ) فرعون گه ایارگان آدملردن ایمان
 کیتروچیلرنلک اولگسی بولومز ایچون (وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى) دخی بز موسی عهمنه وحی قیلدی
 (أَنْ أَسْرِ بِعَبَادِي) قللاروم (بنی اسرائیل) بولن سیر قیل (أَنْتُمْ مُتَّبِعُونَ) درستلسکده سز
 ایارلمش سز دیو یعنی آرطگزدان یساوز نیت بولن فرعون هم عسکری ایارلار (قوارلار)
 (فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ) حضرت موسی نلک هم قومی نلک مصردان کیتدکلرندن
 خبر بیبرلگکچ فرعون تورلی شهرلرگه عسکر جیوچیلارنی بیباردی (أَنْ هَؤُلَاءِ لَشُرَّةٌ قَلِيلُونَ)
 اوزینلک عسکری جیولغان زمانده فرعون ایتدی درستلسکده بلار (بنی اسرائیل) آز جماعتلر
 حضرت موسی نلک قومی آلتی یوز یتمش مک قدر بولسهده فرعون آزغه صایغان چونکه اوزینلک
 عسکری یدی یوز مک بولغان دیگانلر (وَأَنَّهُمْ لَنَا لَغَاظُورُونَ) دخی درستلسکده بنی اسرائیل بزگه
 آچولانوچیلاردر یعنی بزنیلک آچونی کیتره تورغان اشنی (مصردان چغولارنی) قیلوچیلاردر (وَأَنَا لَجَمِيعٌ
 حَادِرُونَ) دخی درستلسکده بز عادتهمزدن اویغانو وصاقلانو بولغان قومز (جماعتهمز) یعنی بز زیراک
 وصاقلانوچان جماعتهمز (فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ) بس بز فرعونلرنی نیل یلغهسی یاننده بولغان
 باقچه لاردن هم چیشمه لردن و آغا تورغان صولاردان چغاردق (وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ) دخی آلتون و کمش
 کبی ظاهر ماللاردان هم کورکام اوزنلاردان چغاردق یعنی بومدکور نعمتلردن چغولارینه داعی بولغان

نرسەنى خالق ايتىدك (كَذَلِكَ) اوشندىق يعنى بونعمتلردن فرعونلارنى چىقاردىمىز كىي (وَاوْرَثْنَاهَا بَنِي
اسرائيل) دىي بوذكر قىلىنغان نعمتلارنى اسرائيل بالالارىنە بىردىك چونكى بنو اسرائيل غرق بولودان
قوتلغاندان سوڭ مصرغە كىرى قايتوب فرعونلارنىڭ بورىتلارونى ومالارونى آلدىلار دىگانلر (فَاتَّبَعُوهُمْ
مُشْرِقِينَ) بس فرعونلر بنو اسرائيل غە قىياش كوتارلىگان وقتدە توتاشدىلار (آرتلارندان كىلوب
يىتدىلر) (فَلَمَّا تَرَاءَ الْجَمْعَانِ) بس ايكى جماعت قوم موسى (عهه) برلن قوم فرعون برسەن برسە
كورگانلرى زمانە (قَالَ اصْحَابُ مُوسَى اِنَّا لَمُنْرِكُونَ) موسى (عهه) نىڭ بولداشلارى (بنى اسرائيل)
ايتدىلر درستلىككە بىز توتاشلىمىز بىز يعنى آرتىزدان فرعونلر يىتدىلر دىي (قَالَ كَلَّا) حضرت موسى
ايتدى فرعونلارنىڭ سىزگە توتاشو احتمالى يوق دىي (اِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِي) درستلىككە رىم مېنى
صاقلاو براندە مېنى فرعونلردن قىلو بولىنە كوندىر (فَاَوْحَيْنَا اِلَى مُوسَى) بس بىز موسى (عهه) غە وحى
قىلدىق (اَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ) طاباغنىڭ برلن دىنگىز (قازم ياكە نىل مراد) سوق دىي (فَانْفَلَقَ)
بس حضرت موسى طاباغى برلن دىنگىزگە سوقى دىنگىز اون ايكى بولككە يارلدى هر ايكى بولوك
آراسىدە يول بولدى (فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ) بس هر بىر بولگى الوغ طاغ كىي بولدى (وَاَزَلَفْنَا
لِئَمَّ الْآخِرِينَ) دىنگىز يارلغان سوڭنە بو اورونغە آيكنچىلارنى (فرعون هم قومى) باقن قىلدىق يعنى بنى
اسرائيلنىڭ اون ايكى سبطى دىنگىزدە مادىت بولغان اون ايكى بولغان چىب كىتكاچ فرعونلردە آلا
آرتندان اول بوللارغە كىردىلر (وَاَنْجَيْنَا مُوسَى وَمَنْ مَعَهُ اَجْمَعِينَ) دىي بىز موسى (عهه) نى هم آننىڭ
برلن بىرگە بولغان آدملىرىنىڭ (بنى اسرائيلنىڭ) بارچەسىنى دىنگىزدن سلامت قىتقاردىق (ثُمَّ اغْرَقْنَا الْآخِرِينَ)
مونىڭ سوڭنە ايكنچىلارنى (فرعون هم قومى) دىنگىزگە باطردىق يعنى فرعونلر كىرگەننىڭ سوڭنە بوللار برسە
برسەنە قوشلىقىدە شونەدە ھىلاك وتلى بولدىلار (اِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً) درستلىككە موسى (عهه)
برلن فرعون گە قىلغان اشە الوغ ھىرت باردى (وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ) قىبىلارنىڭ كوپسى بو
ھىرت كە ايمان كىتىرۈچى بولمادىلار مگر فرعون خاتونى حضرت آسىيە ھم آل فرعوننىڭ مؤمنى بولغان
حضرت خىزىل ھم حضرت موسى غە يوسف عليه السلامنىڭ قىبرىنى كورساتكان حضرت مېرىم بنت
مامويا ايمان كىتىردىلر (وَاَنَّ رَبَّكَ لَهٗوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) دىي محمد ھم درستلىككە سىنىڭ رىڭك دىشمانلارندان
اۋچ آلودا استىن در اوزىنىڭ دوستلارىنە رحمت قىلوچى در (وَاَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ اِبْرَاهِيمَ) دىي محمد ھم
عرب مشركلرىنە ابراهيم ھم نىڭ خىبرىنى اوقو (اِذْ قَالَ لِآبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ) ابراهيم ھم نىڭ شول
وقتداغى خىبرىنى اوقو ابراهيم آتاسى ھم قومنى ايتدى نرسە گە عبادت قىلاسۇدۇ (ابراهيم ھم نىڭ
بو طرىق صورادان مقصودى آتاسىنىڭ ھم قومى نىڭ عبادت قىلغان نرسە لرىنىڭ معبود بولوغە مستحق
بولماولارىنى بىلدردى (قَالُوا نَعْبُدُ اَصْنَامًا) ابراهيم ھم نىڭ آتاسى ھم قومى ايتدىلر صنم لىرگە عبادت
قىلامىز دىي (فَغَضِبْنَا لَهُمُ اَعْيُنًا) بس بىز يابىشقانمىز حالدە صنم لار عبادتتە ھىيشە بولورمىز (قَالَ هَلْ
71

يَسْمَعُونَكُمْ اذ تَدْعُونَ) ابراهيم عهه ايتى اول معبود بولغان صنم لرگز دعا قيلغان وقتكزده دعا كزنى
اشته لرمى (او ينفعونكم او يضرون) ياكه عبادت قيلو كز اوز رينه سزگه فائده بيره لرمى يا كه عبادتن
يوز دوندرگان آدم لرگه ضرر قيلالارمى ديو (قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آباءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ) ابراهيم عهه نك آتاسى
هم قومی ايتى بلر بزنك صنم لرگه عبادت قيلومز دعامزنى اشتولرى يا كه فائده يا كه ضرر قيلولارى ايچون
توكل بلكه بز آتالارمزنى شولاي صنم لرگه عبادت قيلور تابتق آلاغه اياروب بزده عبادت قيلامز ديديلر
(قَالَ اَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ) ابراهيم عهه ايتى ميكا خبر بيرگز نرسه گه عبادت قيلور بولكز
(انتم و آباؤكم الاقدمون) سز هم اولگى آتالارگز (فانهم عدوئى) بس درستلكده سز هم اولگى
آتالارگز عبادت قيلغان نرسه لر (صنم لر) ميكا دشماندر مين آلاغه عبادت قيليم (الارب العالمين)
لكن بتن عالم نك ربسى بولغان الله مين آكار عبادت قيلامن ياكه هر بر معبود ميكا دشماندر
مگر بتن عالم نك ربسى بولغان الله غنه دشمان توكل در معنا سنده (الذى خلقنى فهو يهدين) بتن
عالم نك تربيه قيلوجسى بولغان الله شونداين الله در ميني يوقدان بار قيلدى بس ميني حق يولغه
كوندر (والذى هو يطعمنى ويسقئنى) دى شونداين الله در اول الله تعالى ميني طعاملندر وميني
صوغارور (واذا مرضت فهو يشفين) وهر قيچان آورسام بس اول الله ميكا شفا بيرر (والذى
يميتنى ثم يحيينى) دى بتن عالم نك ربسى بولغان الله شونداين الله در ميني اوترر مونك صوكنده
ترگزر آخرتده (والذى) دى بتن عالم نك ربسى بولغان الله شونداين الله در (اطمع ان يغفرلى
خطيئتى يوم الدين) جزأ كوندده اول الله تعالى نك گناهمنى يارلقاوينى اميد ايتمه من
(بسوزنى حضرت ابراهيم هضم نفس ايچون هم امتلرينه گناهان صاقلانونى ايراتو ايچون ايتى
(رب هبلى حكما) اى ربم ميكا علمده وعملده كمالت بير (والحقنى بالصالحين) دى ميني ايزكولرگه
توتاشدر (واجعللى لسان صدق فى الاخرين) دى منم ايچون اوزمىن صو ك كلاك آدم لر آراسنده
كوركام تاوش وشهرت قيل (واجعلنى من ورثة جنة النعيم) دى ميني نعيم اوجماهينك وارث لورنم
قيلغاي ايدك (واغفر لآبى) دى ايمان كيتروگه موفق قيلو برلن آتامنى يارلقاغل (انه كان من
الضالين) درستلكده آتام آزغونلار جملاسنم بولدى (ولا تغزنى يوم يبعثون) دى آدم لر قبرلرندم
قوبارلغان كونده قصوره شله قيلو سببلى ميني رىواى قيلما (يوم لا ينفع مال ولا بنون) اول آدم لر
قبرلرندم قوبارلغان كون شونداين كوندر اول كونده هيچ آدم نك مالى دى بالالارى فائده بيرماس
(الا من اتى الله بقلب سليم) مگر الله غه كفردن وگناهغه آوشودان سلامت بولغان كوكل برلن كيلگان
آدم نك مالى هم بالالارى غنه فائده بيرر يعنى مالى ايزكو يوللارغه صرف قيلوب بالالارينه دنيا
وآخرت سعادتته سبب بولغان تربيه نى قيلغان بولسه شول كشينك گنه مالى وبالالارى فائده بيرر
(واُزلفت الجنة للمتقين) اوجماهنى كفردن وگناهان صاقلانوجيلارغه ياقن قيلندى (وبرزت الجحيم
للمنافرين) دى تموغنى آزغون وياوزلارغه ظاهر قيلندى (وقيل لهم) دى آزغون وياوزلارغه ايتلور

(اَيْنَمَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اللهغه باشقه عبادت قیلغان نرسه لرگز قایدن (هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ اَوْ يَنْتَصِرُونَ)
 ایا عنابنی بیارو برلن سرگه یاردم بیرراری یا که اوز لرندن عنابنی بیارو برلن اوز لرینه یاردم
 بیرراری البته هر ایکسی یوق بلکه سزده هم معبود لرگزده تموغغه کراچک در (فَكَيْبُكُمَا فِيهَا هُمْ
 وَالْغَاوُونَ) اول معبودلرده هم آرزغون عابدلرده تموغغه قات قات یوز توبان یبارلور (وَجَنُودُ ابْلِيسَ
 اَجْمَعُونَ) دخی ابلیس عسکری (آدم دن وچن دن بولغان ایاروچی لری) نلک بارچه سنی تموغغه
 قات قات یوز توبان یبارلور (قَالُوا هُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ) معبودلر هم عابدلر فچقرشقان لاری حالده تموغغه
 اینورلر (تَاللَّهِ اِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) الله برلن قسم ایتهز ایتهز بز ظاهر بولغان آرزغونلرده بولمق
 (اِذْ نُسُوِبُكُمْ رَبِّ الْعَالَمِينَ) شول وقتده بز ظاهر بولغان آرزغونلرده بولمق سزنی ای صنم لر بتن عالم نلک
 ریبسی بولغان اللهغه عبادتک برابر قیلور بولمق (وَمَا اضَلْنَا اِلَّا الْجَاهِلُونَ) ویزی آزد رعادی مگر باش کافرلر مز
 یا که ابلیس هم عسکری آزدردی (فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ) بس بزگه مؤمنلرگه بولغان کبی شفاعت قیلوچیلار
 (تَمُودُ اِذْ قَتَلُوا نُوْحًا) بولمادی (وَاصْدِيقًا حَمِيمًا) دخی بزگه یاقن درست بولمادی چونکه
 قیامت کوننده دنپاده دوست بولغان آدملر برسی برسته آخرتده دشمن بولورلر مگر کفردن وگناهدان
 صاقلانوچی دوستلارغنه آخرتده دشمن بولماسلار (فَلَوْ اَنْ لَنَا كُوْرَةٌ فَنُكُوْنُ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ) بس اگر بز نلک
 ایچون دنیاغه کیری قایتو بولسه ایسی بس بز ایمان کیتروچیلردن بولور ایسک (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰیةٌ
 لِّرَّسُوْلِكَ) بو ذکر قیلنغان ابراهیم (عه) قصه سنه الوغ وعظ باردر اعتبار ایاسی آدم ایچون (وَمَا كُنْ
 اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ) ابراهیم قومینک کوبسی ابراهیم گه ایمان کیتروچی بولمادی (وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ
 الرَّحِيْمُ) دخی درستلکه ای محمد (عه) سینلک رب نلک اوج آلونی آشقدروغه کچی یتکوچیدر مهلت
 بیرونده مرحه تلیدر (كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوْحٍ الْمُرْسَلِيْنَ) نوح (عه) نلک قومی الله نلک دین ایراتر ایچون
 یبارگان ایلچیلرینی (پیغمبرلرینی) یالغانغه توتدیلار (اِذْ قَالَ لَهُمْ اٰخُوهُمْ نُوْحٌ) شول وقتده یالغانغه
 توتدیلار نوح (عه) نلک قومی نوح (عه) نلک قومی نوح ایتمدی (اَلَا تَتَّقُوْنَ) ایا الله دن
 قورقمیسزمن باشقه غه عبادت قیلوده (اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اَمِيْنٌ) درستلکه مین سز نلک ایچون دین ایراترگه
 یبارلگان اوشانچلی ایلچیمین (فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْنَ) بس کفرایش قیلوده الله دان قورقکز و قوشقان اشمه
 میکا اطاعت قیلکز (وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ) و دین ایراتر اوزرینه سز دن خدمت حق صوراهیم (اِنْ
 اَجْرِيْ اِلَّا عِنْدَ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ) منم خدمت اجرم تو گلدر مگر بتن عالمنی تربیه قیلوچی الله اوزرینه در
 (فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْنَ) بس الله دان قورقکز و میکا بوی سنکز (قَالُوا اَنْتُمْ لَكُمْ وَاَتَّبَعَكَ الْاَرْدَلُوْنَ) نوح
 (عه) نلک قومی ایتمدیلر ایابز سیکل ایارر مزمو حال بوک سیکل مرتبه و مال یوزندن توبان کشیلر ایاردی
 یعنی سیکل ایبارگان آدملر توبان مرتبه لی یارلی کشیلر آلامال طمع قیلوب قنه ایاردیلر دیو (قَالَ وَمَا
 عَلَمِيْ بِمَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ) نوح (عه) ایتمدی مین بلامیم آلام نلک قیلغان اشلرینی یعنی آلام اخلاص بران
 ۱۱۲

عمل قیلالاریمی یا که مال طمع قیلوب عمل قیلالاریمی آنسی میکا معلوم توگل، مین ظاهرلارینه اعتبار
 قیلام (ان حسابهم الاعلی ربی) آلارنیڭ ایچلرینک حسابی توگلدر مگر اللهغه غنه در چونکه باطننی اللهغه
 بلور (لوتشعرون) اگر باطننی بلو اللهغه غنه خاص ایکانلسگنی باساگز لکن سز بلمیسز و بلماگان
 نرسهگز برآه سیله شه سز (وما انا بطارد المؤمنین) ومین مؤمنلرنی یانمدان قوالاب یباروچی توگامن
 حضرت نوحنک بوسوزنی ایتوینک سببی شول چونکه کافرلرنیڭ سوزلری مؤمنلرنی قوالارنی تلادکلرینی
 بلردی (ان انا الانذیر مبین) مین توگامن مگر عاقل و بالغ بولغان بنه لرنی کفردن و گناهلاردان ظاهر
 قورقوجیمن یعنی قورقور ایچون یبارلشمن کیرک اول آدم لریای و قدر ایاسی بولسونلار و کیرک فقیر
 و خلق آراسنده قدر سز بولسونلار بس نچک بایلارنک تلاوی ایچون فقیرلرنی یانمدان قوالاو منم
 شأنه موافق بولسون (قالوا لمن لم تنته یا نوح) نوح عهمنک قوم ایتمیلر ای نوح اگر سین بو
 سوزلرکن طیبیلما ساک (لتکونن من المرجو مین) البته طاش برلن آطامش لاردان بولورسون (قال
 ربی ان قومی کذبون) نوح عه ایتمدی ای ریم درستلکده منم قوم مینی یالغانغه توتدیلار (فافتح
 بینی و بینهم فتحا) بس منم برلن قوم آراسنده حکم قیلاماق برلن حکم قیل (ونجینی ومن معی من المؤمنین)
 دخی اوزمنی هم مؤمن لردن اوزم برلن برگه بولغان آدم لرنی قومنک یاوز قصدلارنسدان قنقار
 (فانجیناه و من معه فی الفلک المشعرون) بس بز نوح عه منی هم نوح برلن برگه بولغان مؤمنلرنی آدم لره،
 حیوانلار، قشلار برلن ایچی طولی بولغان کیمه ده قوتقاردق (ثم اغرقنا بعد الباقین) مونک صوئنده
 مؤمنلرنی قنقارغاندان صوگ نوح قومی نک قالغان قومنی صوغه (طوفان صوینه) باطردق (ان فی
 ذلک لآیة) درستلکده ذکر قیلنغان نوح قصه سنده الوغ عبرت هم وعظ باردر (وما کان اکثرهم
 مؤمنین) نوح عه قومی نک کوبسی نوحغه ایمان کیتروچی بولمادی (وان ربک له العزیز الرحیم)
 دخی درستلکده ای محمد عه سینک ربک البته دشمان لارنسدان اوج آلوغه قادردر مهلت بیرونده
 شفقتلی در (کتبت عاد المرسلین) عاد قبیله سی پیغه برلرنی یالغانغه توتدیلار (ادقال لهم اخوهم هود)
 شول وقتده هود قومی یالغانغه توتدیلار اول وقتده قرداشلری هود قومنه ایتمدی (الا تنقون) ایبا
 اللهدان قورقمیسزمی (انی لکم رسول امین) درستلکده مین سرگه دین ایراتر ایچون یبارلسگان
 اشانچلی ایلچیمن (فاتقوا الله و اطیعون) بس کفر اش قیلوده اللهدان قورقکتر هم قوشقان اشمده
 میکا بوی صونوگز (وما اسألكم علیه من اجر) وسزدن دین ایراتوم اوزرینه یال و خدمت حق صورامیم
 (ان اجری الاعلی رب العالمین) منم اجرم توگلدر مگر بتن عالمنی تربیه قیلوچی الله اوزرینه در
 (اتبنون بکل ربیع آیه تعینون) هر بر بیوک اوزونده او یغانغانکز حالده اوتکوچی گه علامت بولغان بنانی
 بنا قیلورسزمی چونکه هود عه قومی نک بیوک بنالار باصاوی اوتکان آدم لرنی کورب مسخره ایتمار
 ایچونکنه بولغان سفرده وقت یوللارنی یاسز برلن استدلال قیلوب تابقانلار یا که ماقتانوشه تورغان
 سرایلارنی بنا قیلورسزمی معناسنده (وتنخنون مصانع) دخی بیر آستنده صوغه تورغان اوزونلار یا که

بيوك سرايلار يا صارسزمي (لَعَلَّكُمْ تَخْلُقُونَ) دنيا ده منگو قالوگوزني اميد اينوگوز ايچون (وَإِذَا بَطِشْتُمْ
بَطِشْتُمْ جَبَّارِينَ) وهر قيچان صوغو يا كه اولترو بولن توتساگوز جبر و ظلم قيلمغانگوز حاله توتارسز يعني كشيئي
صوقساگوز يا كه اولترو ساگوز ادب ايراتوقصدي بولن قيلماسسز بواشني بلكه شفقتسز ظلم قصدي بولن قيلولرسز
(فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس بواشلرني قوبو بولن الله دان قورقگوز هم ميكا قوشقان اشمه اطاعت قيلسگوز
(وَاتَّقُوا اللَّهَ أَمَّاكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ) دخی شونداين الله دان قورقگوز اول الله سرگه اوزگوز بلسگان نرسه بولن
انعام قيلدي (أَمَّاكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ) سرگه دورت آياقلى حيوانلار دخی بالالار بولن انعام قيلدي (وَجَنَّاتٍ
وَعُيُونٍ) دخی باقچه لاره چيشمه لر بولن انعام قيلدي (إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) درسنلگه
اگر بونعمتلرگه كفران قيلساگوز سرگه الوغ كونيگ (قيامت كونيگ) عذابندن قورقامن (قَالُوا سَوَاءٌ
عَلَيْنَا) هود (عهم) نك قومي ايند بيلر بزرگه برابردر (أَوْعِظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ) كيرك بزرگه وعظ
قيل و كيرك وعظ قيلورچيلاردن بولمايعنى سينك وعظكنى قبول قيلميمز (ان هذا الأخلق الأولين) سينك
بزرگه كيترگان نرسهك توگلدرمگر اولگيلرنك عادتيدرا اولگيلرده سينك كهي سويليلر ايندي (وَمَا نَعْنُ
بِعَذِّبِينَ) و بوز بواش برابرده عذاب قيلنمشلار توگلمز (فَكَتَبُوهُ فَاهْلَكْنَاهُمْ) بس هود (عهم) قومي
هودنى يالغانغه توتد بيلار يالغانغه توتولارى سببلى بز آلارنى هلاك ايندك يعنى قاطى جيل بولن (ان
فِي ذَلِكَ لآيَةٌ) درسنلگه هود (عهم) نك قصه سنه الوغ عبرت باردر (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) وهود قومينك
كوبسى هود (عهم) كه ايمان كيتروچى بولمادى (وَأَنَّ رَبَّكَ لَهْوَالْعَزِيزِ الرَّحِيمِ) درسنلگه سينك ربك
اي محمد (صلى الله تعالى عليه وسلم) البته دشمانلارندن اوج آلوغه كچى يئكوچيدر مهلت بيرونه
مرحم تليدر (كَتَبَتْ نُورُ الْمُرْسَلِينَ) نومود قبيلهس پيغمبرلرني يالغانغه توتد بيلار (إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ
صَالِحٌ) شول وقتك يالغانغه توتد بيلر اول وقتك نومود قبيله سينك قرداشي صالح (عهم) قومنه ايندى (أَلَا
تَتَّقُونَ) ايا كفر اش قيلوده الله دن قورقميسزمي (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ) درسنلگه مين سرگه الله طرفندن
دين ايراترايچون بيلار لگان اشانچلى ايلچي من (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس خلالق قيلوده الله دن قورقگوز
وقوشقان اشمه ميكا اطاعت قيلسگوز (وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) ودين ايراتوم اوزرينه سزدن اجر
صورايم (ان أجرى الأعلى رب العالمين) منم اجرم توگلدرمگر بتن عالمنى تربيه قيلوچى بولغان الله
اوزرينه در (اتتركون في ما ههنا آمين) ككفرگوزده دوام قيلساگوز بواورنه قرارلاندراغان نعمتلرده
عذابندن امين بولغانگوز حاله قالدرلمش بولورسزمي اول نعمتلرني بيان قيلوب الله تعالى ايتده در
(في جنات وعيون وزروع) باقچه لارده دخی چيشمه لرده هم ايگنلرده عذابندن ايمين بولغانگوز حاله
قالدرلمش بولورسزمي (وَنَجَلْ طَلْعَهَا هَفِيمٍ) دخی بو طاقلارى بومشاق بولغان خرما آغاچلارنه قالدرلمش
بولورسزمي يعنى اكر بو قباحتلرگوزده هميشه بولساگوز البته بونعمتلر سزدن آلناچق (وَتَنَحُّونَ مِنَ الْجِبَالِ
بِيُوتًا فَارِهِينَ) هم شادلانغانگوز حاله طاغلاردن ايلور يا صارسز (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس الله دن قورقگوز

وميكًا اطاعت قيلكز (وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ) دخى اسرافى قيلوچيلارنىك اشينه ايارماكز (الَّذِينَ
 يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ) شونداين اسرافى قيلوچيلاردريبيرده بوزقلف قيلوروتزلك قيلماسلار
 (قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَجَّرِينَ) صالح (عه) نك قومى ايتديلر آنجق سين معقول بولماغان سوزنى سويلى
 تورغان سحرلانمش آدملردن سن (مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا) توگل سن مگر بزنىك كى آدمگنه سن بزىن آرتوق
 توگل سن (فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) بس اگر دعواك راست سوزايالردن بولساك دعواك نك
 راستلغنه دلالت قىلا تورغان معجزه كيترشوندىن صوگ صالح عه دعا قىلمديه الله تعالى نك اذنى برلن
 قاطى طاشدىن برتوه چقى قومهينك صوراغانيدى شول ايدى (قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ) صالح (عه) ايتدى بو
 طاشدىن چقغان نرسه آنا توه در (لَهَا شَرْبٌ وَلَكُمْ شَرْبٌ يَوْمَ مَعْلُومٍ) اول توه ايچون صودن الش
 باروسزنىك ايچونك معلوم كونك صودن الش بارسز اوز نوبتكزده صودن بولغان الشكزنى آلورسز توه
 نوبتكز توه كه طارلق قيلماسسز (وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ) وتوه كه ياوزلق برلن (صوغو وبوغازلاو برلن)
 توتونماكز (فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ) بس اگر اول توهنى صوقساكز ياكه بوغازلاساكز الوغ
 كونك عذابى توتارسزنى (فَعَقَّرُوهُمَا فَاصْبِرُوا نَادِمِينَ) بس صالح (عه) نك قومى اول توهنى بوغازلاديلار
 بس عذاب اينودن قورقوب بوغازلاولارينه اوگنوجى بولوب اورلديلر (فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ) بس صالح
 (عه) قومنى وعك قىلنغان عذاب توتدى (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً) درستلكك صالح (عه) نك ذكر قىلنغان
 قصه سنك الوغ عبرت بولغوجيدر (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) وصالح قومى نك كوبس صالح (عه) غه
 ايمان كيتروجى بولماديلار اگردى بوپيغمبرلرنك قوملردن يارطس ياكه كوبس ايمان كيترسه عذاب
 اينماگان بولور ايدى نناكه قريشلرنك كوبس نك رسول الله غه ايمان كيتروجى بركنده قالغانلارى
 موند اين عذابدىن قتلديلار الله تعالى نك كوبس ايمان كيترومادى ديگان سوزنك بوبيان غه اشارت بار
 (بِيضَاوَى) (وَأَنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) دخى درستلكك سينك ربك اى محمد (عه) البته
 دشمانلردن اوج آلوغه كچى يتكوجيدىرهم مهلت بيرونك مرهمتليدىر (كَتَبَتْ قَوْمٌ لُوطَ الْمُرْسَلِينَ) لوط
 (عه) قومى الله نك دين ايراتر ايچون يبارگان ايلچيلرينى بالغانغى توتديلار (اذْقَالْ لَهُمْ آخُوهُمْ لُوطٌ)
 شول وقتك لوط قومى پيغمبرلرنى بالغانغى توتديلار اول وقتك قرداشلرى لوط (عه) ايتدى قومنه
 (أَلَا تَتَّقُونَ) ايا كفر وگناه اشلر قىلوده الله دن قورقميسز مى ديو (اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ)
 درستلكك مين سرگه دين ايراتر ايچون يبارلگان اوشانچلى ايلچيمون (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس
 خلالق قىلوده الله دان قورقكز وقوشقان اشك ميكًا اطاعت قيلكز (وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) ومين
 سرگه دين ايراتوم اوزرينه اجر صوراميم (اِن أَجْرِي إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ) منم اجرم توگل در مگر
 بتن عالمنى تربيه ايتوجى الله اوزورينه در (أَنَا تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ) ايا اوزرگه باشقه بولغان
 عالم خلقتدان آيرولوب ايرلرگه كيله سزىمى يعنى ايرلر برلن فامش اش قىلوده باشقه آدملر سرگه
 شريك توگل بواش يالغز سزدن گنه صادر (وَتَدْرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ) ربك سزنىك فادى لنگز ايچون

ياراطقان نرسه لارگزنی قویاسزمی (من اَز وَاَجْمَكُم) خاتون لارگزندان بولغوجی اول نرسه لر (بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ
عَادُونَ) بلسکه سز قباحتلکه چیکدن اوتکان قومسز (قَالُوا لَنْ لَمْ تَنْتَهَ بِاللُّوْطِ) لوط (عه م) نلک قومی ایتدی لر
ای لوط اگر بوسوز لر گمن طیلماسا ک (لَنْ کُوْنَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِيْنَ) البته سز آرامزدان چغارلش آدم لر دن
بولور سز یعنی سینی قاولاب بیارومز (قَالَ اِنِّي لَعَمْرُکُمْ مِنَ الْغَالِيْنَ) لوط (عه م) ایتدی در ستلکه
مین سز نلک بواشلر گز ایچون آچولانوجیلار دامن سز گه بوقباحت اشلر گز دن طبوده نی قسز جفا قیلسا گز د
توقطاو احتمال یوقدر (رَبِّ نَجْنِيْ وَاَهْلِيْ مِمَّا يَعْمَلُوْنَ) ای ربم اوز منی هم ده اهل منی قوم نلک قیلغان
عمل لری نلک عنابدن قتقار (فَنَجِّنَا وَاَهْلَهُ اَجْمَعِيْنَ) بس لوطنی هم اهلنی همهنی قومنی
ایرشکان عنابدن قتقاردق (الْاَعْجُوزَا فِي الْغَابِرِيْنَ) مگر لوط اهلنن لوط خاتونی بولغان قارچقنی
قتقار مادی اول قارچق عنابدن قالوچیلار دامن بولدی چونکه لوط علیه السلام نلک خاتونی لوط قومی نلک
بوقباحت اشلرینه راضی بولغان رضا بولوچیلق عین شول گناهنی قیلو حکمنه بولق قندان عنابدن هم
اورطاق بولغان (ثُمَّ دَمَرْنَا الْاٰخِرِيْنَ) لوطنی اهل بیتنی ایله عنابدن قتقارغان نلک سوکنه قالغان قومنی
هلاک ایتدی (وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطْرًا) اول قوم اوزرینه یغور یاغدر دق الله تعالی طاش یاغدر دی
دیگانلر (فَسَاءَ مَطْرُ الْمُنْذَرِيْنَ) الله طرفندان پیغمبر یبارب قورقتلش آدم لرنلک یغورنی بیاوز بولدی
(اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰیةٍ) درستلکه ذکر قیلنغان لوط (عه م) قصه سنه الوغ عبرت ووعظ باردر (وَمَا كَانَ
اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ) لوط قومی نلک کوبسی لوط (عه م) گه ایمان کیتروچی بولمادی شونلک ایچونده اوز لرینه
عناب ایرشدی (وَاِنَّ رَبَّكَ لَهٗوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ) دخی درستلکه سینلک ربک ای محمد (عه م)
البته دشمان لارندن اوچ آلوغه کوچی یتکوچیدر هم مهلت بیرونه مرهمنلی در (کَتَبَ اَصْحٰبُ
الْاٰیةِ الْمُرْسَلِيْنَ) ایکه (ایکه دیو یومشاق آغاچلار اوسه تورغان اورمانغه اینله بواورنده
مدین یاقنده غی شعیب عه م قومی تورغان اورمان مراد) ایالری پیغمبر لرنی یالغانغه توتدی لار
(اِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ) شول وقتده ایکه ایالری پیغمبر لرنی یالغانغه توتدی لار اول وقتده شعیب عه م
ایکه ایالرینه ایتدی (الَّذِيْنَ) ایا الله دان قورقه میسزمی کفر وگناه اشلر قیلوده (اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ
اَمِيْنٌ) درستلکه مین سز گه الله طرفندان دین ایراتر ایچون یبار لگان ایلچیمن (فَاتَّقُوا اللّٰهَ
وَاطِيعُوْنَ) یاوز اشلر گزده الله دان قورقکز وقوشقان اشمه میکا اطاعت قیلکز (وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ
مِنْ اَجْرٍ) دین ایراتوم اوزرینه سزدن اجر صورامیم (اِنْ اَجْرِيْ اِلَّا عِلْمِيْ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ) منم اجر م توکلدر
مگر بتن عالمنی تربیه قیلوچی الله اوزرنده در (اَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُوْنُوْا مِنَ الْمُخْسِرِيْنَ) اولچاوده کاهل
قیلوب بیرکز وکیتوچیلردن بولماکز (وَرٰوَابِقُ السُّطٰسِ الْمُسْتَقِيْمِ) دخی توغری اولچاوه بولن اولچاگز
(وَلَا تَبْخَسُوْا النَّاسَ اَشْيَآءَهُمْ) وآدم لرنلک حق لارندان هیچ نرسه نی کیمت ماکز (وَلَا تَعْتَدُوْا فِي الْاَرْضِ مَعْسُوْرِيْنَ) دخی
بیرده کشی اولترو، طالو، یول باسو، کبی بوزوق اشلر نی قیلغانکز حالده برماکز (وَاتَّقُوا
اللّٰهَ خَلَقَكُمْ) دخی اوزگزنی یاراطقان الله دان قورقکز (وَالْحَبِيْلَةُ الْاُولٰٓئِيْنَ) واوز گز دن اولگی لرنلک

خلقى لارندان قورقۇز (صافلانكز) (قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ) شعيب عەم نىڭ قولى ايتىدىلار آخىق
 سىن سەھرا نامىش آدملىرىدىن سىن (وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا) ¹⁸⁵ دىن توغلىرىمىز مۇنەزىرىڭ كىمى آدم سون
 بىزدىن آرتۇقلىغىڭ يوقدۇر (وَأَنْ نُّظَنُّكَ لِمَنِ الْكَافِرِينَ) ¹⁸⁶ دىن سىننى پىغمبەرلىك نى دعوا كىدە
 يالغانچى لاردان دىوگمان قىلامىز (فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ) ¹⁸⁷ بىس بىزنىڭ اوزىمىزگە كوكىن كىمىسا كلىر
 تىشۇر (إِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ) ¹⁸⁸ اگىر دعوا كىدە راست سوزلىرىدىن بولساڭ (قَالَ رَبِّ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ)
 شعيب عەم ايتىدى رىبىم سىزنىڭ قىلغان اشكۇزنى مەننىدىن بىلگۇچىمىز كىمىر وسىزگە مۇناسىپ بولغان عىنا بىنى ¹⁸⁹
 اوزى بىل بىل ايتىدىر (فَكَذَّبُوهُ) ¹⁹⁰ بىس شعيب عەم قولى شعيب نى يالغانغە توتىدىلار (فَأَخَذَهُمُ عَذَابٌ
 يَوْمَ الظُّلَّةِ) ¹⁹¹ بىس شعيب عەم قومنى بىلۇپ كولاگا كىمىن كون نىڭ عىنا بى توتىدى يعنى الله تعالى بىدى
 كون نى غايت اسسى قىلدى تمام يىلغە صولارى قاينادى شوندىن صولۇق بىلۇپ ظاهر بولدى شول بىلۇپ
 آستىنە جىولدىلار شوندىن صولۇق الله تعالى كوكىن اوط ياغىردى مەمەسى يان بى هلاك بولدىلار (أَنَّهُ
 كَانَ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ) ¹⁹² دىن سىننىڭ كولاگا كون نىڭ عىنا بى الوغ كون نىڭ عىنا بى بولدى (أَنَّ فِي ذَلِكَ
 لَآيَةً) ¹⁹³ دىن سىننىڭ كولاگا كون نىڭ عىنا بى قىلغان شعيب عەم قەسەندە اعتبار اياسىنە الوغ عىرت مەم وعظ باردىر (وَمَا
 كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ) ¹⁹⁴ وشعيب قولى نىڭ كوكىسى شعيب عەم گە ايمان كىتروچى بولمادى (وَأَنَّ رِيكَ
 لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) ¹⁹⁵ دىن سىننىڭ رىكى اى محمد (صلى الله عليه وسلم) البىتە دشمان لارندىن
 اوج آلوغە كوچى يىتكىچىمىز مەم مەلەت بىرورنىڭ شىقەتلىدىر الله تعالى شعراً سورەسندە نىچە پىغمبەرلىرىڭ
 قەسەلارنى رسول اللهغە بيان ايتىدى: پىغمبەرلىرىڭ دىن ابراترايچون قوملىرى طرفىدىن نى قىدرا اذواجفا
 كورولرىنى مەم ھىر بىرىنىڭ قەسەندە نىچە تورلى بوزوق اشلىر بولدىقنى ھىر قايسىنىڭ اوزلىرىنە مۇناسىپ
 عىنا بى چىكىد كلىرىنى * بويىدى پىغمبەرلىرىڭ قەسەندە بىياندىن مقصود رسول الله نىڭ كولاگىنى تىسلىدە الله نىڭ
 باردىمىدىن امىدىسىز بولماوى رسول الله نىڭ قومنى قورقۇتۇا گىر اولىگى قوملىرى قىلغان اشلىرىنىڭ مۇنەننى قىلسالار
 آلاغە ايرىشكان عىنا بىنىڭ رسول الله امتىدە ايرىشكىنى بىلدىر (فَاعْتَبِرُوا) ¹⁹⁶ (وَأَنَّهُ لَنَزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ)
 دىن سىننىڭ كولاگا كون نىڭ رىبى بولغان الله طرفىدىن ايتىدىر (نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ
 الْأَمِينُ عَلَى قَلْبِكَ) ¹⁹⁷ اول قرآننى سىننىڭ قىلبىڭ اوزىرىنە ھىمە اوشانچىلى بولغان روح (جبرائىل عەم)
 ايتىردى بو آيت دىن قىلغان بىدى تورلى قەسەنىڭ ھىمەنىڭ قىلغىنى تىقرىر بولا مەم قرآننىڭ مەجىز بولۇپ
 رسول الله نىڭ ھىق پىغمبەر بولۇپ نە تىبىيە بولا چونكى بوقەسەلاردىن ھىر بىرور البىتە الله دىن ھى بولا چونكى
 بوقەسەلارنى رسول الله ھىمەنىڭ باشقە ھىمەنىڭ بىرلىن بىلگىنى يوق قىلبىدىن جان مەراد بولسە خاسلاونىڭ
 ھىمەنىڭ ظاهر اگىر قىلبىدىن مەخسۇس مەخسۇس بولسە قىلبىنى خاسلاونىڭ ھىمەنىڭ چونكى روحانى بولغان
 مەنلار اول جان غە ايتىنە صولۇرە قىلب بىرلىن جان آراسىدە تىلغى بولدى اچون قىلب كە كوچە آندىن مەمى گە
 آشا بىس قوۋە مەنغىلەنىڭ لومى (طاقاسى) اول روحانى مەنلار بىرلىن نىقىش لىنە (بىيىمەنى) (لِيُكْرَمَ مِنَ الْمُتَكْرِمِينَ)
 بىلدىر قورقۇچىلاردىن بولماقنى اچون (بىلسان عربى مەمىن) آخىق بولغان عرب تىلى بىرلىن بىلدىر ¹⁹⁸

قورقتوچيلاردن بولوڭ ايچون ياكه آچق بولغان عرب تلى بىرلن قىلبك اوزرىنه جبرائيل (عه م)
 اينىردى معناسنه چونكه عجم تلىندە بولسه عرب قومى فهم قىيلا آلماسلار ايدى بس قورقتوده فائده بولماس
 ايدى بس بو وقتە قىلبنى خاصلاونك سببى چونكه عرب تلىندە باشقە تىلە اينىرلسە قىلبكه اينىرلماي
 تىلگە اينىرلور ايدى چونكه عرب دە عرب بولماغان ككشىنك تىلىنى بىلورگە مكن لكن قىلبده
 آنا تلى گنه قرارلانا (احمديه) (وَانَّهُ لَفَى زُبْرًا أَوْلَيْنَ) دخى درستلىكك اول قرآن اولگىلرنىڭ
 كىتابلارنىڭ هم ثابتىر يعنى باشقە كىتب سماويه ده قرآن نى ذكر ياردى ياكه قرآن نىڭ معناسى ثابت در
 معناسنه ياكه رسول الله نىڭ صفتى ثابت در معناسنه ايكنچى احتمالگه (قرآن نىڭ معناسى ثابت بولو
 احتمالنه) بنساء نمازده فارسى تلى بىرلن قرأت نىڭ درستلىكك استىلال قىلغانلار چونكه
 قرآن نىڭ معناسى باشقە كىتب سماويه ده ثابت بولسه قرآن دىو معناسه ده اطلاق قىلنە
 ايكان بس قرآننى باشقە تىلگە ترجمە قىلنغانده هم قرآن بولماچونكه البته باشقە سماوى كىتابلارده
 قرآن عرب تلىندە بولمادى (زياده بيان احمديه ده) حاصل معناسى قرآن الله دان وحى آنى حضرت
 جبرائيل رسول الله نىڭ قىلبنه اينىردى آدملىرى آچق عرب تلى بىرلن قورقتوچى چون اكر ايتساك محمد
 (عه م) بىتن خلقغه دىن ايراترايچون يبارلگان بولسه نى ايچون آنىڭ كىتابى عرب تلىندە اينگان نىك
 باشقە تىلدرده اينماگان دىو جوابه ايتورمز الله نىڭ عادتى جارى بولمى اول بىرامتنى اصلاح قىلور بىرلن
 صوكره بىوامتنى باشقە امتلرگە علمك هم عملك مثال قىلمى هم بو دىن تربيه سى بىرلن تربيه لنگان امتنى
 باشقە امتلرگە يباردى قرآن نىڭ عرب تلىندە بولمى تركلرنىڭ چىن لرنىڭ هندلرنىڭ عرب لردنە دىنلرینه
 تىمك قىلور بىرلن بىر نچى صلابتى مسلمان بولولارنىدان منع قىلمى الله نىڭ عادتى شول روشچە بىرگان
 هم آدملىرنىڭ عادتى شول روشچە چونكه شرق خلقن ده ايه و محافظه دعواسنه بولغان ياوروبيا دولتلىرى
 سياستلىرىنى اوزلىرى نىڭ خاص تىللىرى بىرلن تدبىر قىلالار (صفوة العرفان) (اَوْلَم يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ) ايامكه
 كافىلىرى ايچون قرآن نىڭ الله دان اينىرلمش بولوينە ياكه محمد صلى الله عليه وسلم نىڭ پيغمبر بولوينە
 علامت بولمادىمو (اَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ) بنى اسرائيل عالملىرى نىڭ كىتابلارنىڭ رسول الله نىڭ
 صفتنى بىلورلى (وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِيْنَ) واگر بىز قرآننى عرب بولماغان آدملىردن بعضىنه
 اينىرساڭ ايدى ياكه عرب تلىندە تىلدە اينىرساڭ ايدى معناسنه (فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ) بس اول
 قرآن اينىرلمش عرب بولماغان آدم ، قرآننى مكه كافىلرینه اوقسه ايدى (مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ) مكه كافىلرى
 دشمان لقلارى و تكبرىللىرى ايچون اول آدمگە ايمان كىتروچى بولماسلر ايدى (كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ
 فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ) اوشنداق كافىلرنىڭ كوڭلىرىنه كىرنى كىرنىڭ بىز (لِأَيُّؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ
 الْأَلِيمَ) رنجى كوچى عذابنى كوڭلرینه قدر قرآنغه ايمان كىترماسلر (فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ)
 بس قرآنغه ايمان كىترماگان آدملرگە رنجى كوچى عذاب كىنت كىلور حال بوكم آلا رعدابنىڭ كىلورنى
 بولماسلر (فَيَقُولُونَ هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ) بس عذاب كىلگچ ايتورلر ايا بىز مهلت بىرلىش توگمى دىو
 203

(أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ) ايا بىزنىك عذابمىزنى آشقورورلارمى اول كافرلر (اَفْرَأَيْتَ اِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ)
 اى محمد (عليه السلام) خبر بىر ميكا اگريز مكه كافرلرىنى دنيا فائدهلرى بىرلن كوپ بىللار فائدهلنرساڭ
 (ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ) مونلك، صونك اول كافرلرگه وعيد قىلنغان نرسه لرى (عذاب) كىلسه (مَا
 أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْتَعُونَ) مكه كافرلرندن نرسه نى مونكس قىلور فائدهلنگان نرسه لرى عذابنى
 يباروده البته هيچ نرسه نى مونكس قىلماس ياكه كوپ بىللار فائدهلنولرى عذابنى يباروده
 فائده بىرمادى هم آلاردان مونكس قىلمادى معناسنده (وَمَا أَهْلَكُنَا مِنْ قَرْيَةٍ) وبز هيچ قريه دن
 (اهلندن) هلاك قىلمادى (الا لها منذرون) مگر هلاك قىلمادى ايسه اول قريه (اهلى) ايچون
 قورقتوچيلار بىرلى يعنى هيچ بر قريه اهلى اول پيغمبر يباروب دين نى ايراتماسندن بورون
 هلاك قىلمادى (ذكرى) اول قورمنى وعظلام ايچون قورقتوچيلار باردر يعنى يباردك (وَمَا كُنَّا
 ظالمين) دى بىز هيچ بر بنده گه ظلم قىلوچى بولمادى يعنى قورقتوچى يبارماسدن بورون هلاك
 قىلو بىرلن (وَمَا نَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ) وقرآننى شيطانلار ايندرمادى يعنى مشركلر زعم قىلغانچه قرآن
 شيطانلارنىك كاهن (غيب دن خبر بىروچى) لرنىك كوكللرينه صالحان نرسه لرى قىلنندن توكل (وَمَا
 يَنْبَغِي لَهُمْ) دى شيطانلارغه قرآن بىرلن اينولرى درست بولمادى (وَمَا يَسْتَطِيعُونَ) دى شيطانلارنىك
 قرآننى ايندروگه قوتلرينه يتماس (انهم عن السمع لمعزولون) درستلك اول شيطانلار فرشته لرنىك
 سوزلرينى ايشتودن صورلمش لاردر يعنى ايشته آلاسار چونكه فرشته لر سوزىنى ايشتوارى ايچون
 فرشته لرگه ذاتلرينىك صفتلارندن هم اللهنىك فيضنى قبولك شيطانلارنىك مشارك بولوى شرط شيطانلارنىك
 نفس شريهرلرنىك فيض حقنى قبولى ممكن توكل (فَلَا تَتَّعِ مَعَ اللَّهِ اِلٰهَا اٰخَرَ) بس اى محمد هم الله بىرلن
 ايكنچى معبود اندهمه (فَتَكُونَ مِنَ الْمُعْتَبِينَ) بس اگريكنچى معبود اندهساڭ عذاب قىلنمش لار
 جملهنندن بولورسون (الله تعالى نىك رسول اللهغه بو طريق خطاب قىلوى رسول اللهنى اخلاصىنى
 آرتدروغه قورغالتو وباشقه بنده لرگه شفقت بولا (وَاَنْذِرْ عَشِيْرَتَكَ الْاَقْرَبِينَ) وى محمد هم ياقن
 بولغان قبيله لركنى عذاب بىرلن قورقو (بو آيت اينگان صونكده رسول الله صفا طاغنه منب هر قاىو
 قبيله سنى چاقردى وهر قاىوسى جبولدىلار رسول الله بلارغه ايتدى اى عبدالمطلب بالالارى اى هاشم
 بالالارى اى عبدمناف بالالارى اى عباس وى صفيه ميين سزنىك حقكزده اللهنىك عذابندن هيچ نرسه نى
 مالك توكل من وسزنى اللهنىك قاطى عذابى بىرلن قورقو قاطمون دىو (وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ
 الْمُؤْمِنِينَ) دى مؤمنلردن اوزنما ابارگان آدملرگه قنطاكنى تونه وجانبكىنى يومشاق قىل يعنى
 شفقتلى بول دىمك (فَاِنْ عَصَوْكَ) بس اگريقبيلهك سىكنا عاصى بولسالر يعنى ابارماسالر (فَقُلْ اِنِّى
 بِرِئِىْ مَا تَعْمَلُونَ) بس ايت سين آلاغه ميين سزنىك قىلغان اشكزدن بىزگوچىمون دىو (وَتَوَكَّلْ عَلَى
 الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ) دى دشمنلارينه غالب بولوچى دوستلارينه مرحمت وباردم قىلوچى اللهغه
 اشركنى طابشر (الَّذِى يَرَاكَ هِىْنَ تَقُوْمُ) شونداىن اللهغه اشركنى طابشر اول الله سىنى نى بازغه
 تورددىك و قنده كورر (وَتَقَلِّبْكَ فِى السَّاجِدِينَ) دى نماز وقتلارنده نماز او قوچيلار

ايچنە آياتى اوزرە باصقان و اولترغان حالە ايلنوگنى كورر يعنى نماز دە تورلى حالە بولوگنى كورر
 (اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) درستلىكە اول الله سىنىڭ سوزىگىنى اشقوچىدىر و نيت قىلغان نرسەگىنى بىلگوچىدىر (هَلْ
 اَنْبَسْتُمْ عَلٰى مَنْ نَزَلَ الشَّيَاطِينُ) اياسزگە خىبر بىرىمەمۇ كىم لىراوزە رىنە شىطان لارا اينار (تَنْزُلٌ عَلٰى كُلِّ
 اَفَّاكٍ اُنۡمِي) شىطان لارا اينار ھەر بىر يالغانچى و ياوز كىشى اوزە رىنە مسلىمە الكىتاب و باشقىە يالغانچى
 كاهنلىرىگى (يُلْقُونَ السَّمْعَ وَاَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ) شىطان لار فرىشە لىردن اشىكان نرسە لىرىنى اوز لىرىنىڭ
 دوستلار رىنە سالور لار شىھلان لار رجم (اَطُو) بىر لىن طىپىلما سىدان بورون فرىشە لىرىنىڭ سوز لىرىنى ايشقور لىر
 ايدى ھەم فرىشە لىردن بەغى نرسە لىرىنى اشىب دوستلار رىنە الغا قىلالار ايدى بيا كە يالغانچى بياوز لار
 (كاهنلىر) شىطان لار سوز رىنە قىلاق لار رىنى سالوب آلاردان ھەمى نرسە فى آلوب كىشىلىرگە سويلى لىر
 ايدى معناسنە حال بو كىم اول شىطان لارنىڭ كوبسى يالغانچىلار دىر چونكە فرىشە لىردن تىوشنچە ايشنە
 آلامادىلار بيا كە شىطان لار سوز رىنى قىلاق غە آلىغان آدملىرىنىڭ كوبسى يالغانچىلار دىر معناسنە (وَالشُّعْرَاءُ
 يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ) جىرچىلار آلا رىغە چىكىدن آزغان آدملىر ايار رىس محمد صلى الله عليه وسلم گە ايار كان
 آدملىر آزغون لار توگىل بس سول الله دە شاعر توگىل (اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ فِى كُلِّ وَاْدِيَةٍ يَمُونُ) ايا بىل مىسونى اى
 محمد (ھەم) درستلىكە اول جىرچىلار سوز دىن ھەرچىردە يعنى ھرفنە بيا كە ھەر بىر باطل و لغودە ھىران
 قالور لار چونكە جىرچىلارنىڭ كوب مەقەمە لىرى خىيالى حقىقتى سىزگنە (وَاَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ) دىنى درستلىكە
 اول جىرچىلار جىرولارونە قىلماغان نرسە لىرىنى ايتور لىر (اَلَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) مگر
 شوندا يىن شاعرلىرگە آزغون لار ايار مىس اول شاعرلىر ايمان كىتىردىلەر ھەم ايزگوشلار قىلىدىلار (وَذَكَرُوا
 اللّٰهَ كَثِيْرًا) دىنى الله فى كوب ذكىر ايتىدىلەر (وَاَنْتَصِرُوا مَنْ بَعْدَ مَا ظَلَمُوا) دىنى كافىرلار طرفىندان قىباحت
 شعەرلىرى بىر لىن ظلم قىلنمىش بولمىقلارى صوگىندان آلاردان شعەر بىر لىن اوج آلدىلار بوشاعرلىرىنىڭ مىثال لارى
 رواھه اوغلى عبد الله نابت اوغلى حسان مالك اوغلى كعب كىدىلەر بىلار رسول اللهنىڭ شاعرلىرىدىر
 (وَسَيَعْلَمُ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا) و ظلم قىلغان آدملىر تىز بىلور لىر (اَيُّ مَنۡقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ) اولىگاننىڭ صوگىندە
 قايتاچاق اوروننىڭ قايسنە قايتور لار يعنى شول اورون لارنى اولىگىچا البتە بلاچا كلردىر . شعرا
 سوره سىنىڭ ترجهەسى تمام بولدى

بىكر مى بىنچى نمل سورهسى مكدەدە اينگان توقسان اوج آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

(طس) الله تعالى م- مراد بولغان معناسنى اوزى بىلور (تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ) بوسوره نىڭ آيتلىرى
 قرآن آيتلىرىدىر (وَكِتَابٍ مُّبِينٍ) دىنى ظاھر بولغان كىتابنىڭ آيتلىرىدىر يعنى لوح المحفوظنىڭ
 چونكە لوح المحفوظ ھەر بىر بولاچاق نرسە آچق ايتوب يازمى (هُدًى وَبُشْرًى لِّلْمُؤْمِنِيْنَ) اول آيتلىر
 آزغونلىقتىن توغرىلىق غە كوندىرگوچى ھەم مؤمنلىرگە سىونچ بولغان لارى حالە (الَّذِيْنَ يَقِيْمُونَ الصَّلَاةَ)

شوند این مؤمنان را آرزوی او قورلار (وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ) دخی زکات بیررلر (وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ) دخی آلا آخرت کوننه شیکسز او شانورلار (انَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) درسته سکه آخرت کوننه ایمان کیتیرماگان آدملر (زِينَتُهُمْ أَعْمَالُهُمْ) اول آدملر ایچون قباحت عمللرینی کورکام وزینتلی اینب کورساتدک (فَهُمْ يَبْغَهُونَ) بس اول آدملر اول عمللرینه حیران بولورلار اول قباحت عمللرینه ایارگان ضرر یا که فائزنی بلماسلر (أُولَئِكَ) بو آخرت کوننه ایمان کیتیرماگان آدملر (الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ) شوند این آدملر آلا رغه دنیا ده عذابنک یاوزی بولور (بدر صوغشند اولترلو واسیر بولوکبی) (وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْآخِصُونَ) دخی آلا آخرت کوننه عذابه تیرشلی بولولاری و ثوابن محروم بولولاری سبیلی بیگراک ضرر اینوچیلر (وَأَنَّكَ لَتَلَقَى الْقُرْآنَ) دخی درسته سکه سین ای محمد (عهم) قرآنی بیرلش بولورسون (مَنْ لَنْ حَكِيمٌ عَلِيمٌ) هر اشد حکمت ایاسی و هر اشنی بلوچی بولغان الله نلک حضورندن بیضاوی ایاسی ایته بو آیتک الله نلک علم برلن حکمتنی برکه کیتیرونی علم عام بولوب حکمتنک اشنی محکم قیلوغه دلالت قیلوی ایچون هم قرآن علملرینک حکمت بولغان لاریده بار (عقاید و شرایط کبی) هم حکمت بولغانلاریده بار (قصه لار و غیبدن خبرلر کبی) ایگانچیلکنی بلمرو ایچونسی مونک صونک الله تعالی شول علملرنک بعضنی بیان قیلوب ایتدر (اذْقَالَ مُوسَى لِأَهْلِهِ) ای محمد (عهم) شول وقتنی ذکر قیل اول وقتک موسی اهلنه (حضرت شعیب قزی بولغان خاتوننه) ایتدی (إِنِّي أَنسَتُ نَارًا) درسته سکه مین اوط کوردم (سَأْتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ) اول اوطن سزگه یول خبری برلن کیلورمن حضرت موسی یوله آداشغان بولغان (أَوَاتِيكُمْ بِشَهَابٍ مَبْسُورٍ) یا که اوطن قابزوب آلتغان اوط شله سی برلن کیلورمن (لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ) سرتک اوطه چلنوگزنی امید ایتکانم حاله (فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ بُورِكَ) حضرت موسی اوطه کیلگان زمانده مبارک بولنمش بولماق برلن نلک قیلندی یعنی الله مبارککنی بیرگای ایدی دیو ایتدی (مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا) اوط اورننده بولغان آدم دخی اوطنک تیراسند بولغان عقل ایالری ندا قیلندی بو آیتنک ظاهری هر برارض شامدن بومبارک چقرده هم تیره سنده بولغان عقل ایالریندن عام چونکه بو مبارک چقرهم تیرالری پیغه برلرنک پیغه برلر ایتب یبارلگان اورنلاری یا که حضرت موسی برلن چقر تیراسنده حاضر بولغان فرشته لرمراد (وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) بتن عالم نلک تربیه قیلوچسی بولغان الله فی غیرگه او خشاماقن پاکلیمن ویراق قیلانم بوسوز نلک قیلغان نرسه نلک تمامندن حضرت موسی نلک الله نلک سوزینی اشتونندن الله فی غیرگه او خشاتو وهم قیلنماسون ایچون الله تعالی ذکر ایتدی (يَا مُوسَى إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) ای موسی درسته سکه شائن مین هر اشد استن بولغان و حکمت ایاسی بولغان الله من (وَأَلْقَا عَصَاكَ) دخی طایاغکنی طاشلا دیو ندا قیلندی (فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌ) حضرت موسی طایاغنی طاشلا غاچ طایاغنی کویا که تیز بری تورغان جلان کبی سلکنر کورگانی زمانده (وَلِي مُبْرَأٌ وَلَمْ يُعَقَّبْ) آرطی برلن بولغان حالده یوز دوندردی و کیری طایاغی یاننه قایتمادی (يَا مُوسَى لَا تَخَفْ) الله (تعالی) ایتدی ای موسی قورقمه (إِنِّي لَأَيُّغَايُ لَدَى الْمُرْسَلُونَ) درسته سکه منم حضوره (وهی قیلغان وقتده)

پيغمبرلر قورقماس (الْاَمَنَ ظَلَمَ) لىكن اوزىنه ظلم قىلغان آدم (ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْضُسُوْم) مونىڭ صوڭنىمە
 باوزلىقدان صوڭ ايزگول-كىنى آلماشدىسە يەنى ايزگولك قىلسە (فَاتَى غَفُوْرٍ رَحِيْمٍ) بس درستلىككە اول
 آدمنى يارلقاغوجىمەن هم آڭاررحمەت قىلوچىمەن (وَادْخُلْ يَدَاكَ فِي جَبِيْكَ) دىنى اى موسى قول-كىنى
 كولماڭنىڭ ياقاسنە كرت (تَخْرُجُ بِيْضًا مِّنْ غَيْرِ سُوْم) آلاق آفتىدىن باشقە صافى آق بولغان حالدە
 چغار قولنىڭ (فِي تِسْعِ آيَاتٍ) طوقزتورلى معجزە جەلەسندە بولغان حالدە يا كە طوقزتورلى معجزە بىرلن
 يبارلىگانىڭ حالدە اول معجزەلر طوفان جراد (چېكىرتكە) قەل ضفادەم طەسە يىدەصايبانى اوتكان
 ايدى (اِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ) فرعون گە هم قومنە يبارلىگانىڭ حالدە (اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ) درستلىككە
 اول فرعون لىر اللەنىڭ طاعتىدىن چغوجى قوم بولىيلار (فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيٰتُنَا مُّبْصِرَةً) فرعون لىرگە موسى
 (عَم) نىڭ كىتىروى بىرلن بىزنىڭ آيتلر مەز ظاھر بولغان حالدە كىلگىگانلىرى زماندە (قَالُوْا هٰذَا سِحْرٌ
 مُّبِيْنٌ) فرعونلر ايتىيلر بوموسى كىتىرگان آيتلر (معجزەلر) ظاھر سەردىر دىو (وَجَعَلُوْا بِيْهَا) فرعونلر
 بىزنىڭ آيتلر مەزنى انكار ايتىيلر (وَاسْتَيْقَنَتْهَا اَنْفُسُهُمْ) حالجوكم اوزلىرى بىزنىڭ آيتلر مەزنى شىكەن بىلىيلر
 (ظَلَمُوْا وَعَلُوْا) اوزلىرىنە ظلم ايچون وايماندىن تىكەلرئو ايچون انكار ايتىيلر (فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عٰقِبَةُ
 الْمُفْسِدِيْنَ) بس اى مەد (عەم) اعتبار قىلوب قارا بوزوقاق قىلوچىلارنىڭ صوڭنى حالى نچك بولىدى
 يعنى دنيادە صوغە غرق بولماق آخرتدە اوطە يانماق (وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ عِلْمًا) وتەقىق داود
 هم سليمان (عَلَيْهِمَا السَّلَام) غە شريعت وسياست علمنى بىردىك (وَقَالَا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي) دىنى داود بىرلن
 سليمان ايتىيلر ھر بىرماقطاو صفتى شونداين اللە غە بولسون (فَضَلْنَا عَلٰى كَثِيْرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِيْنَ) اول اللە
 بىزنى مؤمن قىلارنىدان كوبسى اوزرىنە پيغمبرلك بىرلن آرتوق قىلدى (وَوَرِثَ سُلَيْمٰنَ دَاوُدَ) دىنى
 سليمان (عەم) آتاسى داود (عەم) دان پيغمبرلكنى ياكە علمنى يا كە پادشاھلىقنى ميراث ايتىب
 آلدى (وَقَالَ يَا اَيُّهَا النَّاسُ) دىنى سليمان (عەم) ايتىدى اى آدملر (عَلِمْنَا مَنطِقَ الطَّيْرِ) قش-لار
 سوزىنى آڭلاونى ايراتلمش بولدى يعنى سليمان عەم نىڭ معجزەسى قش-لار سوزىنى آڭلاو وبلو
 بولىدى (وَاُوْتَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ) دىنى ھر بىر پيغمبر بىرلە تورغان نرسەدن بىرلەش بولدى (اِنَّ هٰذَا لَهٗوُ
 الْفَضْلُ الْمُبِيْنُ) درستلىككە بو بىرگە بىرلگان نرسە البتە ظاھر اللەنىڭ فضلى در (وَحُشِرَ لِسُلَيْمٰنَ جُنُوْدُهٗ)
 دىنى سليمان غە ابارگان عسكەرلىرى جىيىلمش بولدى (مِنَ الْجِنِّ وَالانْسِ وَالطَّيْرِ) جنلردن هم آدملردن
 دىنى قش-لاردان (فَمِمَّنْ يُّوزَعُونَ) بس آلاز ھېس قىلنورلار يعنى اول تمام جىيىلمش بولورلار دەموننىڭ
 صوڭنىك سىرلەش بولورلار (حَتَّىٰ اِذَا اتَّوَا عَلٰى وَاْدِ النَّمْلِ) سليمان عەم جىيىلغان عسكەرى بىرلن ھر قىچان
 شامداغى قەرسقە چقىرىنە كىلسەلر يعنى كىلگىگانلىرى زماندە (قَالَتْ نَمْلَةٌ) بىر قەرسقە ايتىدى (يَا اَيُّهَا
 النَّمْلُ ادْخُلُوْا مَسٰكِنَكُمْ) اى قەرسقەلار تورا تورغان اورون لار كىزغە كىرگىز (لَا يَعْطَمُنْكُمْ سُلَيْمٰنُ
 وَجُنُوْدُهٗ) سليمان هم عسكەرى سىزنى طابطاماسون (وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ) حالجوكم آلاز سىزنى بىلماسلر يعنى

بلسه لرب البته طابطاماسلار چوتكه بېغمبرلر الله نك خلقنه ظلم قياميلار لىكن بلمايىنچه طابطاوا احتماللرى
 بار (فَقَبَسَمَّ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا) بس حضرت سليمان قورمىقه نك سوزنمن كلگاني حالده آقرونغنه كلدى
 ياكه اول تشلرنى گنه كورساتب بلمايىدى صوكره بر آز طاوش ايله كلدى (وَقَالَ رَبُّ أَوْزَعْنِي أَنْ
 أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ) دى سليمان هم ايتىدى اى ربم نعمتك شكر قيلونى قلبمه صال (الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ
 وَعَلَى وَالِدَيَّ) شونداين نعمتك شكر قيلونى قلبمه صال اول نعمت برلن ميكا هم آتامه آتامه انعام
 قيلدك (وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ) دى اوزك راضى بولا تورغان ايزگو عملنى قيلومنى كوكلمه صال
 (وَأَدْخَلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ) دى رحمتك برلن ميني ايزگو قىللاروك جهله سنه كرت (وَتَفَقَّدَ
 الطَّيْرَ) وبر وقتده سليمان هم قشلارنى تيكشردى آرالارنده همدنى طابمادى (فَقَالَ مَالِيَ لِأَارَى
 الْهُدَى) بس سليمان هم ايتىدى ميكا نى بولدى همدنى كورمىم (أَمْ كُنَّ مِنَ الْغَائِبِينَ) بلكه همد
 غائب لردن مى يعنى سليمان هم همدنى كورماگاني زمانده حاضر بولا تروب كورمى تورغانمون ديو
 ظن قيلدى مونك صوكنده همدنك غائب ايدىكى بلىدى (لَأَعَذَّبَنَّكَ عَبْدًا شَدِيدًا) البته همدنى
 قاطى عذاب برلن عذاب قيلورمون يعنى قنطنى يلقارمون ياكه قياش اسسىلكنه صالورمون ياكه
 قورمىقه اوياسنه صالورمون ديسدى (أَوْ لَأَذْبَجَنَّهُ) يايسه همدنى بوغازلارمون باشقه قشلارغه
 عبرت بولسون ايچون (أَوْلِيَاءُ تِيْنِي بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ) ياكه عندينى آچق بلسره تورغان دليل
 برلن ككيلور ميكا يعنى عندينى بيان قىلا تورغان آچق دليل برلن كيلماسه اولگى
 ايكى وعيد نك برسنى قيلورمون معناسنده (فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ) بس همد شونداين صووك
 يراق بولماغان زمان غنه توردى يعنى تيز زماندن قايتىدى (فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ) بس همد
 ايتىدى اى سليمان (هم) سين تشنماگان نرسه كه تشنم يعنى سين بلماگان نرسه نى بلم يعنى سبأ
 خبرنمن (وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَأٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ) دى مين سيكا سبأ (يهنده برقبيله ياكه شهراسمى) دن شيكسز
 بولغان خبر كيتردم (إِنِّي وَجَدْتُ أُمَّرَأَةً تَمْلِكُهُمْ) درستلكده مين سبأ اهلنه پادشاهلق ايتنه تورغان
 برخاتوننى تابدم (ريان اوغلى مالك نك اوغلى شراخيل قزى بلقيس) (وَأَوْتَيْتُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ) دى
 اول خاتونغه پادشاهلارغه كيرك بولغان نرسه لردن هر بر نرسه بيليش بولدى (وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ) دى
 اول خاتونك الوغ عرشى (سريرى) باردر (وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اول
 پادشاه خاتوننى هم اول خاتونك قومنى تابدى الله دن باشقه قياشقه سجه قىللار (وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ
 أَعْمَالَهُمْ) دى اول خاتون همده قومينك قباحت عمللرينى شيطان كوركام وزيندى ايتب كورساتدى
 (فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ) بس شيطان آلارنى حق وتوغرى يولدن طيدى (فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ) بس آلار حق
 وتوغرى بولغه كوناماسلر (الَّذِينَ يَسْجُدُوا لِلَّهِ) شيطان آلارنى حق وتوغرى يولدن طيدى اللهغه سجه
 قيلماسونلار ايچون (الَّذِي يُخْرِجُ الْغَبَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) شونداين اللهغه سجه قيلماسونلار ايچون اول
 الله كوكارده هم بيلرلده يغمور برلن اوسه تورغان نرسه لرنى چغار ريعنى كوكلردن (بلوطمن) يغمور

چغار رهم بیرلرده اوسه تورغان نرسه لرنی چغارر (وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ) دخی اول الله سرنلک
 یاشرگان نرسه لرنی هم آشکاره قیلغان نرسه لرنی بلور (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) الله هیج بر معبود بالمق
 یوقدر مگر اول الله (تعالی) گنه در. (رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) اول الله الوغ بولغان عرشینلک ربسیدر (قَالَ
 سَنَنْظُرُ) حضرت سلیمان ابتدی خبر بیررگان نرسه لک اولیلاب قارارمز (أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ)
 راست ابتدکی یاکه یالغانچیلاردن بولدیکی سین (أَذْهَبَ بِكُنَّابِي هَذَا) منم بو کتایم (خطم) برلن بار
 (وَأَلْقَاهُ إِلَيْهِمْ) بس بومکتوبه منی (خطم نی) بلقیس که هم قومنه تاشلا (بیر) (ثُمَّ تَوَلَّى عَنْهُمْ) مونلک صوکنده
 آلاردن یوز دوندر ویاقن اورنک توقتاب تور (فَانظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ) بس قارا نینداین سوز برلن
 قایتورلار یعنی بعضی بعضنه نینداین سوز برلن قایتور حاصل نی سویلاشرلر (قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَئِ
 هه هه طرفندن بلقیس که خط بیرلرگان صوکنده بلقیس ابتدی ای جماعت (أَتَى الْقَى الْمَى) درستلرکه
 میکا تاشلانمش بوالدی (کِتَابٌ كَرِيمٌ) حرمتلی والوغ بولغان مکتوب (خط) اول حرمتلی خط
 کملن دیدیلر (أَنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ) بلقیس ابتدی اول مکتوب سلیمان (عم) دن (وَأَنَّهُ) دخی درستلرکه
 اول مکتوب یاکه مکتوبنلک مضمونی (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) در یعنی حضرت سلیمان مکتوبنی الله نلک
 داتنه هم صفتلارینه دلالت قیلاتورغان بسم الله برلن باشلا دی (أَنْ لَا تَعْلَمُوا عَلَيَّ) منم اوزره تکبرلنمه کز
 ینه ده سلیمان عم قباحت صفتلارنلک آناسی بولغان تکبرلکن طیدی (وَأَتَوْنِي مُسْلِمِينَ) دخی
 بویصغناکز حاله میکا کیلرکزینه سلیمان عم بتن کورکام خلقلرنلک آناسی بولغان اسلام برلن امر
 قیلدی اسلام برلن امر قیلوی اوزینلک پیغمبرلرگنه دلیل قائم بولغاننلک صوکنده (قَالَتْ يَا أَيُّهَا
 أَفْتُونِي فِي أَمْرِي) بلقیس ابتدی ای جماعت منم بواشمک میکا فتوی بیررکز و بو حقه اوزرینلک صواب
 کورگان نرسه کزنی سویله کز (مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُونِ) سرنلک گواهلر بیررکزگه قدر هیج
 اشنی کیسکوجی بولمادم (بو پادشاه خاتون بولسه ده اداره سی مشروطه بولغان ایکن) ینه ده بو هه هه
 هم قرمسقه قصه سنندن فهم لنه حیوانلارغه عقلنی هم بلوقه سننی اول اثبات قیلوجی قرآن ایدکی چونکه
 هه هه نلک سوزی و سلیمان علیه السلام که بلقیس حالندن خبر بیروی هم بر قرمسقه نلک یولد اشلارینه نصیحت
 قیلوی حیوانلارده عقل و فکر بولوغه آچق دلیل بولا بس حیوانلارده عقل هم فکر بولونی اثباتکه طرشقان
 بو زماننلک علماسی نمل سوره سنه دقت برلن قاراسه لار مقصودلرنی بولورلار (قَالُوا نَحْنُ أَوْلُو قُوَّةٍ)
 بلقیس نلک قومی جواب بیرر ایندیلر بزقوت ایاسیمز (وَأُولُوا بَأْسٍ شَدِيدٍ) دخی صوغشده قاطی
 توتو ایالریمز یعنی بهادیرلارمز (وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ) واش سیکا تابشرلشدر (فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ) بس
 اولیلاب قارا بزگه نرسه بیوررسلک صوغشرغه یاکه صلح قیلورغه می بزهر ایکنده سیکا ایارمز (قَالَتْ
 إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا) بلقیس قومینلک صوغش قیلوغه میللرینی سیزب صلح نی معقول
 کوردکنی آکلطب قومنه ابتدی پادشاهلار هر قیچان قریه گه کرسه لر اول قریه نی بوزالار و خراب

اینه لر (وَجَعَلُوا أَعْرَۃً أَهْلَهَا أَذَلَّةً) دخی ماللارنی طالاو برلن ویورطلارنی خراب قیلو برلن اول قریه
 اهاینک قدرلیرینی قدرسز قیلالار (وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ) وپادشاهلار اوشنداق قیلالار دیدی (وَأَنَّى
 مُرْسَلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ) ودرستلکک مین سلیمان (عهم) هم قومنه هدیه (بولاک) یبارگوچیمن یعنی اوز
 ملکمن هدیه لر برلن ایلچیلر یبارهن (فَنَظَرَةٌ بِمَا يُرْجَعُ الْمُرْسَلُونَ) بس اویلاب قارارمن ایلچیلر
 نرسه برلن قایتورلار شوکاز قاراباش قیلورمز بلقیس حضرت سلیمانکک عمر و اوغلی مندرنی بر قدر آدمگه
 باش ایتم یباردی وکوب هدیه لر یباردی جاریه لر کیمنه ابر بالالار وایر بالالار کیمنه جاریه لر (قزبالالار)
 یباردی وباشقه تیشکسز انجو و تیشگی کا کری بولغان انجی موینچق یباردی بلارنی برصاوت قه قویدی
 اگر پیغمبر بولسه ایولر برلن قزلارنی آیورور هم انجیگه توغری تیشک تیشار و موینچق انجیلرینه
 یب طغار دیدی ایلچیلر حضرت سلیمان نلک مملکتنه کیلگاج عسکرلرینی و سلیمان عه م نلک الوغلقنی
 کورب اوزلرینک کیچیلک لرینی بلیلر ایلچیلر سلیمان عه م حضورینه کیلب توقطادیلار (حضرت
 جبرائیل سلیمان عه م گه یو واقعه نی آلدان بلرگان ایدی) سلیمان عه م ایلچی لردن انجیلر صالغغان
 صاوتنی صورادی و صاوتنه نرسه بارلوغندان خبر بیردی هم آغاج قورطنه (ارضه گه) امر قیلدی
 آغاج قورطی حاضر برتک آلوب انجیگه صابلا دی (کرتدی) آق قورطقه امر قیلدی اول حاضر یب
 آلوب موینچق قه اوتکازدی موندان صو کیترتب جاریه هم غلمان لارغه قوللارونی ویوزلرینی یوارغه
 قوشدی جاریه لر صونی بر قوللاری برلن آلوب ایکنچی قوللارینه صالوب ایکنچی قوللاری برلن
 یوزلرینی یودیلار هم صونی بلا کلری نلک ایچکی یاغنه قیدیلار ایولر صونی بر قوللارینه آلوب
 شولوق قوللاری برلن یوزلرینی یودیلار هم بلا کلرینک طشقی یاغنه صونی قیدیلار شوندان قابسی
 جاریه قابسی غلام ایدکی بلندی مونک صوکنده هدیه نی قایتاروب یباردی (بیک اوزون بیان
 ایدلگان قصه لاریده بار بز فقط بیضاویدان غنه یازدق) (فَأَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ) بس ایلچی یا که هدیه
 قیلنغان نرسه سلیمان عه م گه کیلگان زمانده (قَالَ أَتَمُّونَنِي بِمَالٍ) سلیمان عه م ایتمی میکا مال برلن
 یاردم بیره سزمی (فَأَمَّا أَنِّي اللَّهُ خَيْرٌ مَّا آتَاكُمْ) بس میکا الله بیرگان نرسه (پیغمبرک هم دنیا ده مثل
 بولماغان ملک) سر بیرگان نرسه دن ایزگورا ککر (بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ) بلنکه سز هدیه کز
 برلن شادلانورسز چونکه سز دنیا ترککنن ظاهرینی گنه بله سز شونک ایچوند هدیه بیر و کز سبیلی باشقه لارغه
 افتخار ایدسز یا که اوزکزگه هدیه قیلنغان نرسه برلن مالنی آرتوق سید ککزدن شادلاناسز معناسنک (ارْجِعْ إِلَيْهِمْ)
 ای ایلچی بلقیس که هم قومنه کیری قایت (فَلَمَّا تَيَسَّمْوا بِهِمْ بَعَثْنَا) بس بز بلقیس که هم قومنه شونک این عسکرلر برلن
 کیلورمز (لَأَقْبِلَ لَهُمْ بِهَا) بلقیس هم قومینک اول عسکرلرگه قارشى تورورغه قدرتلری وقوتلری یتماس (وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ
 مِنْهَا أَذَلَّةً) دخی آلارنی سباشهرین خور بولغانلاری حاله چغارورمز (وَهُمْ ضَاغِرُونَ) حاله جوکم آلار خورلانمش
 بولغان اسپرلردر (قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَئِمَّةُ) سلیمان عه م ایتمی ای جماعت (أَلَيْكُمْ يَا تُبَيِّئُ بَعْشَهَا) بلقیس نلک سریرینی
 قایوکز کیندر (قَبْلِ أَنْ يَأْتُوَنِي مُسْلِمِينَ) بلقیسلرنک مسلمان بولوب میکا کیلماسلرنن بورون چونکه اگر بلقیس
 مسلمان بولسه رضاسنن باشقه آنک مالونی آلو درست توگل (قَالَ عَفْرَيْتُ مِنَ الْجِنِّ) جنلردن قوتلی

وخبىت ذات ايتىدى (اَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ) بلقيس نىڭ سريرىنى اورنىڭدىن تورماسكىن
 بورون سىڭا كىتيرمەن (وَأَنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيَّ أَمِينٌ) دىخى درستلىككە مەن اول سريرىنى يوكلاۋ اوزرىنە
 قوتلى مەن واوشانچلى مەن دىو (قَالَ النَّبِيُّ عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ) قاشىدە اللەنىڭ كىتابىدىن علمى بولغان
 آدم ايتىدى يەنى سەلىمان ئەم نىڭ وزىرى بىر خىيا اوغلى آصف ياكە خىزىر ياكە جەبرائىل ئالەمما
 السلام ياكە باشقىلار دېگەنلەر (اَنَا آتِيكَ بِهِ) مەن بلقيس نىڭ سريرىنى سىڭا كىتيرمەن (قَبْلَ أَنْ
 يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ) سەننىڭ كوزىڭ سىڭا كىرى قايتىدۇدان كىلىق يەنى كوز آچىپ يوملاماسىدىن بورون
 بو خطاب عىرىت كە ياكە سەلىمان ئەم گە بولا عىرىت كە بولسە آنىڭ كىتىرى مەتنى اوزاق غە
 سايمانلاردان بولا اگر سەلىمان ئەم گە بولسە اظھار مەجزە مقصود بولا (فَلَمَّا رَأَاهُ مُسْتَقَرًّا عِنْدَهُ) بس
 سەلىمان ئەم بلقيس نىڭ سريرىنى حضورىدە قىرالىغان تابىقانى زمانىدە (قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي) سەلىمان
 ئەم ايتىدى عىرىنى مەن ايچون بو قدر آز مەتدە كىتىرى رەببىنىڭ قىلىنىدىن در (لِيُبْلُوَنِي أَشْكُرَ أَمْ
 أَكْفُرُ) رەببىنىڭ مەنى امتىحان قىلدى ايچون مەن رەببىنىڭ بو نەمەتتە شكرانە قىلورمەن مو ياكە كىفران
 قىلورمەن مو (وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ) وكەدر رەببىنىڭ نەمەتتە شكرانە قىلسە آتقىق اوز فائىدەسى
 ايچون شكرانە قىلور يەنى شكرانە قىلدى نىڭ فائىدەسى اوزىنە بولور (وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَّبِّي عَنِي كَرِيمٌ)
 و بىر كىشى كىفران نەمەت قىلسە بس درستلىككە مەن رەببم آنىڭ شكرىدىن موكسىزدىر ھەم آڭكار انعام
 قىلدى سەببىلى جومارطىر (قَالَ نَكْرُوْا لَهَا عَرْشَهَا) حضرت سەلىمان ايتىدى بلقيس كە سريرىنى بلقيس كە
 بامسىز قىلوڭز يەنى سريرىنىڭ سەفتىنى اوزگار تىڭز (نَنْظُرُ آتَهُنَّ) قارارمز ايا بوخاتون سريرىنى
 تانوغە كۈنلەرى (أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ) ياكە سريرىنى تانوغە كۈنلەمگەن آدملەردىن بولورى
 ياكە اللەنى ھەم اللەنىڭ رسولنى تانوغە كۈنلەرى ياكە كۈنلەمگەن آدملەردىن بولورى مەناسىدە (فَلَمَّا
 جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكَ) بلقيس كىلگەن زمانىدە ايتىدى سەننىڭ عىرىڭ اوشىداق ايتىمى دىو
 (قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ) بلقيس ايتىدى گۇيا كە بو عىرى كىلىق ايتىدى دىو (وَأَوْتَيْنَا الْعِلْمَ مَنْ قَبْلُهَا) دىخى بوخالتىدىن
 ياكە بومەجزەدىن كىلىق بىزگە اللەنىڭ قىرتىنى ھەم سەننىڭ پەيغەمبەرىڭكىنى بىلو بىرلىدى (وَكُنَّا مُسْلِمِينَ) دىخى
 بىز بوى صونوچىلاردان بولدىق (وَصَدَّاهُمْ أَكَاثِرَتْ تَعَبُودًا مِنَ دُونِ اللَّهِ) دىخى بلقيس نى اللەدان باشقىە قىشقىە عىبادت
 قىلدى مسلمەن بولوندىن طىدى (إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ) درستلىككە اول بلقيس كافر قومدىن بولدى
 (قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ) بلقيس گە سرايغە كىر دىو ايتىلدى (فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً) بس بلقيس سرايىنى كورگان
 زمانىدە اول سرايىنى الوغ صو دىو حساب قىلدىن (وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِيهَا) دىخى ايكى بالتىرىدىن آچدى
 (قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ) سەلىمان ئالەمما سەننىڭ صو دىو طن قىلغان نرسەڭ پىلالادان
 باصالغان نىڭز ، بالتىر اوغلى سرايدىر دىو (قَالَتْ رَبِّ انِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي) سرايغە كىرگەندىن صوڭ
 بلقيس ايتىدى اى رەبب قىشقىە عىبادت قىلورم سەببىلى نەفسە ظلم قىلدىم (وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ

الْعَالَمِينَ (دخی سلیمان (عه) برلن برگه یتن عالم نلک ریس بولغان اللهغه امر قیلغان نرسه سنه
 بوی صوروم بعضیلار بلقیسنی سلیمان علیه السلام اوزینه جفت لندی دیگانلر بعضیلار همدان
 بادشاهسنه جفت لنردی دیگانلر (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا) وتحقیق بزئمود قومنه قرداشلری
 صالحنی پیغمبر ایستب یباردک (اَنْ اَعْبُدُوا اللَّهَ) اللهغه عبادت قیلکزدیماک برلن یعنی اللهنی
 برله کزدیو (فَاذَاهُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ) بس شول وقتدوق صالح (عه) نلک قومی قیقرشا تورغان
 ایکی فرقه بولدیلار برفرقهسی صالح (علیه السلام) گه ایمان کینردی ویرفرقهسی انکار ایتمدی وهر
 ایکی فرقه بزحماقده دیودعوی قیلادر (قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ) صالح (علیه السلام) قومنه
 ایتمدی ای قومنی ایچون یاوزلقنی (عذابنی) آشقدراسز (قومی بزگه قورقتا تورغان عذابکنی
 کیتر دیگانلر) (قَبْلِ الْحَسَنَةِ) ایزگولک (توبه) قیلماسان بورون (لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ) کاشکی
 کفرکزدن عذاب اینماسدن بورون اللهدان بارلقاوا استاسا کز ایتمدی (لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ) رحمت قیلنمش
 بولو کز ایچون (قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ) صالح (عه) نلک قومی صالح (عه) غه ایتمدیلر بزسینلک
 برلن هم سیکنا ایبارگان آدملر برلن شومنانامز یعنی سز نلک شوملغکز دا بزگه قاطی آورلقلار برسی آرتندان
 برسی کیلوب تورا (قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ) صالح (عه) ایتمدی شومنانو کز (یعنی توری قاطیلق لارغه
 دوچار بولو کز نلک) سببی الله حضورنده در (بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَفْتَنُونَ) بلکه سز شادلق وحسرتلرنلک برسی آرتندان
 برسینلک کیلوی برلن امتعان قیلنمش وفتنه لنمش قومسز (وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ) وئمود قومی نلک
 شهرنک توقز کشی بولدی (يَفْسُدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ) بیرده بوزوقلق قیلور بولدیلار وتوزکلک
 قیلماس بولدیلار یعنی اشلری فقط بوزوقلق قیلوا ایتمدی (قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ) الله برلن قسم ایتمشکانلری
 حالده بعضی بعضسنه ایتمدیلر (لِنُبَيِّنَهُنَّ وَأَهْلَهُنَّ) البته صالح (عه) فی هم اهلنی کیچک اوتررمز (ثُمَّ لَنَقُولَنَّ
 لَوْلَايَهُ) مونلک صونلک صالح نلک قان (قصاص) دعواسنک ولیسی بولغان آدم گه ایتمورمز (مَا شَهِدْنَا مَا هَلَكَ أَهْلُهُ)
 بز صالح نلک اهلنی هلاک قیلنغان اورونک یا که هلاک قیلوغه حاضر بولماق هم اوزینی ده اوترما دک (وَأَنَا
 لَصَادِقُونَ) دخی درستلکک بز سوز مزده راستلارمز دیوا ایتمورمز (وَمَكْرُومِكُمْ) وصالق قومی نلک بوزوق لاری
 صالح (عه) حقنک حیلله قیلو برلن حیلله قیلدیلار (وَمَكْرُومِكُمْ) و بزده حیلله قیلماق برلن مکر قیللق یعنی مکرارینی
 هلاک بولولارینه سبب قیللق (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) حالهوکم صالح (عه) قومی بز نلک مکرمز فی بلماسلر (فَاَنْظُرْ كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ) بس ای محمد (عه) اعتبار قیلوب قارا ئمود قومینک بوزقلارینک مکرارینک
 صونکی بولغان حالنچک بولدی (أَنَا دَمْرَانَهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ) درستلکک بز اول توقز کشینی هم
 آلارنک ایبارگان قوملرینی همسنی هلاک قیللق (فَتِلْكَ بَيُوتُهُمْ خَاوِبَةٌ بِمَا ظَلَمُوا) بس بلار ئمود
 قبیله سینک ظلملاری سببلی بوش بولغان یا که جیمرلسگان حالهگی ایولریدر (اَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ)
 درستلککده بو ئمود قومینک قصه سنده عبرت باردر (لَقَوْمٌ يَعْلَمُونَ) بله تورغان قوم ایچون (وَأَنْجَيْنَا

الَّذِينَ آمَنُوا) دى ايمان كىترگان آدملىرىنى (صالح (عەم) نى ھەم مۆمىنلىرىنى) ھلاك بولۇدىن قىتقاردىق (وَكَاذِبًا يَنْتَقُونَ) دى كىفردىن دىگناھلاردىن ساقلانغۇچى بولغانلارنى ھلاك بولۇدىن قىتقاردىق (وَلَوْطًا) دى لوطنى يىباردىك (اذْقَالَ لَقَوْمِهِ) پىغمبىرايتىب يىباردىكىمىز ۋەقىتتە لوط (عەم) اوزىنىڭ قومىنى ايتىدى (اِنَّاتُونَ الْفَاعِشَةَ وَاَنْتُمْ تَبْصُرُونَ) ايافاعىش اشكە كىلەسىزى (بىنى لوط ۋە قىلاسزى) ھالبۇكىمىز سزاۋل اشنىڭ فاحىش ايدىكى كوكۇل كورۇدىن بلەسىز (اِنَّكُمْ لَتَنَاتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً) اياسىزى شەۋت اىچون ايرلىرىگە كىلەسىز يعنى ايرلىرى بىرلەش قىلاسز (من ذون النساء) خاتونلارغە كىلۇدىن باشقە ھالبۇكىمىز خاتونلارنى شەۋت اوتارا اىچون ياراطلغان ايدى (بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تَهْتَلُونَ) بىلكە سىزىندان قوم سىز شونىڭ اىچون لوط ۋەنىڭ قىباحتلىكىنى بلماگان آدمنىڭ اشىنى قىلاسز (فَمَا كَانَ جَوابَ قَوْمِهِ) بس لوط (عەم) قومىنىڭ بوسوزگە ھىچ جوابلارى بولمادى (الا ان قالوا) مگر جوابلارى ايتولرى بولدى (اَخْرَجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ) لوط (عەم) نىڭ اھلىنى قىرىگە كىزدىن چىكارىز (انهم اناس يَنْتَهَوْنَ) درستلىكىدە لوطنىڭ اھلى (ايارگان قومى) بىزنىڭ قىلغان اشلىرىمىزنى ياكلىكىنى استى تورغان آدملىرى (فَانَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُ) بس بىز لوط (عەم) نى ھەم اھلىنى عىبادىن قىتقاردىق (الا امرأته) مگر لوطنىڭ كافر خاتونىنى عىبادىن قىتقارمادىق (قَدَرْنَا هَا مِنْ الْغَابِرِينَ) لوط (عەم) نىڭ خاتونىنىڭ عىبادى قالوجىلاردىن بولۇدىنى تىقىرى قىلدىق (وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا) دى لوطنىڭ كافر بولغان قومى اوزىنى تىقىرى بولغان يىغورنى باغىردىق (فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ) بس پىغمبىرلىرى بىرلەن قورقۇلمىش بولغان قومنىڭ يىغورى عىجب ياوز بولدى اللە تعالى كىمال قىدرتى ۋە شائىنىڭ الوغلىقىنى دلالت قىلا تورغان قىسىلارنى ھەم پىغمبىرلىرىنى خاسلاغان الوغ معجزەلىرىنى ھەم دشمانلارنىدىن اوج آلونى بىيان قىلغاننىڭ سوكنى رسول اللەغە حمد ايتىۋىرلەن بىيوردى نىناكە ايتەدر (قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ اى محمد (عەم) ھەرقىتاۋ اللەغە بولسۇن دىۋايت (وَسَلَامٌ عَلَى النَّبِيِّنَ اَصْطَفَى) دى اللەنىڭ سلامى اختىيار قىلغان قىللىرى اوزىنى بولسۇن دىۋايت (اللَّهُ خَيْرٌ اَمَّا يُشْرِكُونَ) ايا عبادت قىلغان آدم اىچون اللەمى ايزگو ياكە مشركلرنىڭ اللەغە شرىك قىلغان نىرسەلىرىمى ايزگو البتە مشركلرنىڭ اللەغە شرىك قىلغان نىرسەلىرىمى ايزگولك يوق بوسوزنى اللە تعالى مشركلرنى الزام قىلو ۋە خورلاۋا اىچون ايتىدى

اون توقۇنچى جزىنىڭ تىرجەمىسى تمام بولدى

(اَمِنْ خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ) ايا مېخلوقلارنىڭ اصللارى ۋە قىلىنلارنىڭ باشى بولغان كوكۇلرنى دىنى يىپىرلىرىنى ياراطقان مىن (اللە) ايزگوراكىمى البتە اول اللە ھىچ نىرسەنى ياراطۇغە قىدرتى بولماغان باطل معبودلردىن ايزگو (وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دى اول اللە سىزنىڭ اىچون كوكۇلدىن سونى ايتىدىرى (فَانبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ) بس بىز سوزىرلەن كورگەملىك اياسى بولغان باقىچىلارنى اوسىردىك (مَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تَنْبِتُوا شَجَرَهَا) سىزنىڭ اىچون اول باقىچىلارنىڭ آغاچنى اوسىردىمىكىن بولمادى (اَللَّهُ مَعِ اللّٰهُ) اللە بىرلەن ايكىنچى معبود بارمى البتە يوق (بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْمَلُونَ) بىلكە سىز قىلغان توحىدنىڭ اوشقۇچى قومسىز (اَمِنْ جَعَلَ الْاَرْضَ قَرَارًا) ايا يىپىرلىرىنى تىگىز قىلغان مىن (اللە) ايزگوراكىمى البتە اول عاجىز بولغان صنملىرىدىن اللە ايزگودىر (وَجَعَلَ

خَلَّاهَا أَنْهَارًا) دخی اول الله بیدرنک اورطالارنده بلغه لار یاراتدی (وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ) دخی اول بیدر ایچون
 الوغ طاغلار یاراتدی (وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا) دخی توزلی صولی دینگن برلن طاطلی صولی دینگن آراسنده
 پرده یاراتدی (أَلَا مَعَ اللَّهِ) ایبالله برلن ایکنچی معبود بارمی البته یوق (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) بلکه
 آدملرنک کوبسی حقلقنی بلماسلر (أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ) ایباعجز آدم نک دعا قیلدی وقتنده
 دعاسنی قبول ایتمکن (من الله) ایزگوراکمی البته اول الله ایزگودر (وَيَكْشِفُ السُّوءَ) دخی اول الله آدمدن
 ضررنی آچر (یبارر) (وَيَجْعَلْكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ) دخی سزنی بیدرده خلیفسه لر قیلور یعنی آل کزددا
 بولغان قوملرنک تور اچاق اورون لارنی سزگه بیدر (أَلَا مَعَ اللَّهِ) ایسا الله بران ایکنچی معبود
 بارمی البته یوق (قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ) الله نک نعملرنی آزغنه ذکر قیلور سز (یعنی برده ذکر قیلور سز
) (أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ) ایاسزنی قوری بیدرنک و دینگن نک قرانغولقلارنده توغری بولغه
 کوندره تورغان من (الله) ایزگوراکمی البته اول الله ایزگودر هیچ نرسه گه قدرتی بولماغان صنم لردن
 (وَمَنْ يُرْسِلِ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ) دخی رحمتی (یغمور) آلدندان جیل لرنی سیونچ ایتمک
 یبارر البته الله تعالی (جیل نک حصولنه سبب گرچه هو انک طولقنلانوی بولسه ده البته بوسیمنی یاراطوچی هم هواده
 طولقنلانرغه قابیتمنی یاراطوچی الله تعالی (أَلَا مَعَ اللَّهِ) ایبالله برلن ایکنچی معبود بارمی البته یوق (تعالی
 الله عما شركون) الله تعالی مشرکلرنک عبادتک شریک قیلغان نرسه لردن بلنک بولدی (أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ
 ثُمَّ يُعِيدُهُ) ایخالقنی باشدا یاراطوبک صوکره قیامت کوندنه قایمادان یاراطقان من (الله) ایزگوراکمی
 البته اول الله یاراطو صفتنه اصلا قدرتی بولماغان صنم لردان ایزگو (وَمَنْ يَرْزُقْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ)
 دخی سزنی کوکمن و بیدر بولغان سببلر برلسن کم رزق لانددر البته الله تعالی
 (أَلَا مَعَ اللَّهِ) ایبالله برلن موندای اشکه قادر بولغان ایکنچی معبود بارمی البته یوق
 قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ) ای محمد عه ایکنچی معبود نک بو اشکه قادر بولوینه دلیلکرنی کیترکز دیومشرکلر گه
 ایتمت (ان کنتم صادقين) اگر اللهغه باشقه نرسه لرنی شریک قیلوکرده راست لردان بولسا کر
 (قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ) ای محمد عه ایتمت سین مکه مشرکلرینه کوکرده و بیدر لرده
 بولغان عقل ایبالری غیبنی بلماس (الا الله) لیکن الله تعالی بلور (بو تقدیر استثنأ انقطاع ایچون
 بولا مستثنی نک مرفوع بولوی لغته تهیمیه گه بنا بولا یا که کوکرده و بیدر لرده بولغان منن مراد الله نک
 علمی متعلق بولغان ذاتر مراد بولور بو تقدیرده استثنأ اتصال ایچون بولا) (وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ
 يُبْعَثُونَ) ومکه مشرکلری قایو زمانه قهرلرنن قوبارلمش بولولارینی بلماسلر (بَلْ إِذَا رَأَى عَصْفُكُمْ
 فِي الْأَخْرِ) بلکه مکه مشرکلری نک آخرت حقتنه بلولری نک سببلری کامل بولدی شولای بولسه ده
 آخرتنی ده تیوشنچه بلما دیلر (بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا) بلکه مکه مشرکلری آخرتنن شیکه در (بَلْ هُمْ مِنْهَا
 عَمُونَ) بلکه مکه مشرکلری نک آخرتنی بلودن کوکللری صوکردر (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی کافر

بولغان آدملر ایتدی (اُنَا كُنَّا تُرَابًا وَاَبَاؤُنَا) هر قیچان بز توفراق بولساق هم آتالارمز توفراق بولسهلار (اُنَا لَمُخْرَجُونَ) بز ترلوب قهرلرمزدن چغارولمش بولورمزمنى البته بوش بوق دیو ایتدیلر (لَقَدْ وَعَدْنَا هَذَا نَحْنُ وَاَبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ) تحقیق بز قهرلردن قوبارلو برلن وعده قیلندق (قورقلندق) هم بزدن الك آتالارمزده وعده قیلندى (ان هَذَا الَّا اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ) بو قهرلردن قوبارلو وعدهسى توکلدر مگر اولگیلرنك یازغان بالغان حکایتلریدر (قُلْ سِيرُوا فِي الْاَرْضِ) ای محمد عم بعثنى انکار ایتوجیلرگه ایت بیدرده سیر قیلکمز (فَاَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ) بس اعتبار قیلوب قاراگز بعثنى انکار ایتوچى کافرلرنك صوغقى حالى نچك بولدى (وَلَا تَعَزَّزْنَ عَلَيْهِمْ) وای محمد عم کافرلرنك اوزکنى یالغانغه توتولارینه قایغرمه (وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ) دخى کافرلرنك حقلده مکر قیلغان نرسه لرندن تارلقده بولما الله سینی آلارنك مکرندن صاقلار (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدِ) دخى بعثنى انکار قیلوچى کافرلر ایتورلر بو عناب وعدهسى قایو زمان بولور دیو (ان كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سز عناب برلن وعده گزده راست سوزلایلردن بولساگز (قُلْ عَسَى اَنْ يَكُونَ رَدْفٌ لَكُمْ) سزگه توتاشقوچى بولماق یاقن بولدى دیو ایت (بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ) سز آشقدرغان نرسه نك (عذابنك) بعضسى نك (وَاَنْ رَبَّكَ لَتَدُو فَضْلَ عَلَي النَّاسِ) دخى درسنلکده سینك ربك ای محمد عم آدملر اوزرینه رحمت وشفقت ایاسیدر (وَلَكِنْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَشْكُرُونَ) لکن آدملرنك کوبسى بو نعمت که شکر قیلماسلار (وَاَنْ رَبَّكَ يَغْلِبُ مَا تَكُنْ صَادِقًا) دخى درسنلکده ای محمد عم سینك ربك آدملرنك کوکرا کلرنده یاشرگان نرسه لرنى بلور (وَمَا يَعْلَمُونَ) دخى کوکرا کلرنده آشکاره قیلغان نرسه لرنيك (دشمانلقلارنى) بلوروتیوشلى جزاسنى بیبر (رَفِئَةُ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ) دخى کوکلرده ویدرلرده هیچ بریاشرن نرسه یوقدر (الَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ) مگر اوزده یازلغان نرسه نى ظاهر قیلوچى کتابده (لَوْحٍ الْمَحْفُوظَةِ) در (اِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَنْقُصُ عَلَي بَنِي إِسْرَائِيلَ) درسنلکده بوقرآن اسرئیل بالالارینه بیان قیلور (اَكْثَرُ الَّذِي) شول نرسه نك کوبسنى (هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) آلاز اول نرسه ده اختلاف قیلورلار یعنی الله نك هیچ نرسه گه اخشامادقنى شرکن یراقلغنى اوجماخ وتموغ حاللرینی عیسی وعزیر عمه نك هیچ برسنك الوهیت صفتى یوقلغنى (وَاِنَّهُ لَهٗتَى وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ) دخى درسنلکده اول قرآن حقلقغه کوندروچیدر وایمان کینتروچیلرگه رحمتدر (ان رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ) ای محمد (عم) درسنلکده سینك ربك اسرئیل بالالارى آراسنده اوزى نك حکمى برلن حکم قیلور (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ) واول سینك ربك اشك استن در وهر نرسه نى بلگوچیدر (فَتَوَكَّلْ عَلَي اللّٰهِ) بس سین اشکرگنى اللهغه تابشر (اِنَّكَ عَلَي الْحَقِّ الْمُبِينِ) درسنلکده سین ظاهر بولغان حق لقه سن (اِنَّكَ لَاتَسْمَعُ الْمَوْتَى) درسنلکده سین اولکلرگه حقلقنى اشترده آلماس سن یعنی اشکن نرسه لرى برلن فاقده لنماوده اولکلرکى بولغان مشرکلرگه حقلقنى اشترده آلماس سن

(وَلَا تَسْمَعُ الصَّمَّ الدُّعَاءَ) دخی چوقراق لارغه یعنی چوقراق حکمنه بولغان مشرکلرگه اندهونی اشتره
 آلماسون (اِذَا وَاكَلُوا مِنْ بَرِّينَ) هر قیچان آرطلاری برلن بولغان لاری حالله یوز دوندرسه لر (وَمَا آتَتْ
 بِهِادَى الْعُمَى عَنْ ضَلَالَتِهِمْ) کؤکلملری حقنی بیلدن صوقر بولغان آدملرنی آزغونلقلارندان حق لقفه
 کوندروچی توگل سون (اِنْ تَسْمَعُ الْاٰمِنُ يَوْمَئِذٍ) فائلهلی نرسه فی اشتره آلماس سون مگر بیزنک
 آیتلر مزگه ایمان کینترگان آدم لرگه گنه اشتره رسون (فَهَمْ مُسْلِمُونَ) بس بیزنک آیتلر مزگه ایمان کیدروچی
 آدملر الله فی برلاولری سبیلی اخلاصلی لادر (وَاِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ) وهر قیچان آدملر اوزرینه آچو
 و عناب نك واقع بولوی یاقین بولسه یعنی امر معروفنی نهی عن المتکرفنی قویوسبیلی (اَخْرَجْنَاهُمْ دَابَّةً
 مِنَ الْاَرْضِ) اول آدملر ایچون بیزدن برتورلی حیوان چغارورمز (تَكَلَّمُهمْ اِنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا
 لَآيِقُونَ) اول حیوان آدملرگه سویلاشر درستلکله آدملر بیزنک آیتلر مزگه ایمان کیتیرماسلر دیوبعض
 عالملر و مفسرلر بو آیت برلن دابة الارض چغوبنک قیامت یاقن لغینه علامت بولوینه استنلال ایتنکلر
 هم دابة الارض چغوغه بو آیت دلیل دیگانلر مسجد حرام دان آلتمش آرشین اوزونلقل برتورلی حیوان
 قیامت یاقننک چغار دیگانلر امام فخرالدین الرازی ایته بو آیتنک دابة الارض چغوغه دلالت یوقدی
 بعضیلار (تکلمهم) فی تفعیل بابندن اوقمای ثلاثی مجرددن اوقغان لار (تَكَلَّمُهمْ) دیومعناسی بولادور اول
 دابه آدملر فی جراحنلر معناسنک بس بودابه دن بوکوننک بیزده معهد بولغان حیوان نلک طهوری مراد
 بولور جلان و جیان کبی خلقنی چاغاتورغان برتورلی حیوان ظاهر بولور (اِنَّ النَّاسَ لَخ) سوز باشی
 بولور (صفوة العرفان) (وَيَوْمَ نَخَشِرُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ فَوْجًا) قیامت کوننک هر بر پیغمبرنک امتندن برگروهنی
 قوبارر مز (مِمَّنْ يَكْتَبُ بِآيَاتِنَا) آیتلر بیزنی یالغانغه توتقان آدملردن (فَهَمْ يَوْمَئِذٍ) بس اول امتلری
 جیولوب بتکان لرینه قدر حبس قیلنور (حَتَّى اِذَا جَاؤَا) هر قیچان بو آیتلر فی یالغانغه توتقان امتلر
 مشرگه کیلسه لر (قَالَ اَكْتَبْتُمْ بِآيَاتِي) الله ایتور ایا منم آیتلر منی یالغانغه توتکنزمی (وَلَمْ تُعِطُوا
 بِهَا عِلْمًا) و هالبوکم اول آیتلر فی بلویورنن چلغاب آلمادکز یعنی آیتلر منک حقیقتنی بلما اینچه ظاهر
 قار او برلن گنه یالغانغه توتکنز (اِمَّا اِذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) یالغانغه توتودان باشقه نرسه عمل قیلکنز (وَوَقَّعَ
 الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ) آیتلر فی یالغانغه توتوچیلار اوزرینه و عه قیلنغان عناب ایندی (بِمَا ظَلَمُوا) یالغانغه
 ترتوبرلن ظلم قیلولاری سبیلی (فَهَمْ لَا يَنْطِقُونَ) بس اول یالغانغه توتوچیلار عناب برلن مشغول بولولاری
 سبیلی اعتدال قیلوب سویله شه آلماس لار (اَلَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ) ایا بو آیتلر منی یالغانغه توتوچیلار
 بلما دیلر مر درستلکله بیز کیچنی یاراتدق (لَيْسَ كُنُوفِيهِ) یوقلاوو استراحت ایتوبرلن کیچه قرار لانسون لار
 ایچون (وَالنَّهَارَ مُبْصَرًا) دخی کوندزنی یاقتر توچی بولغان حالله یاراتدق یعنی کوندزنی یاراتدق
 کوندزده کسب طریقلارونی کورسونلر ایچون (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ) درستلکله بر ذکر قیلنغان
 نرسه لرده ایمان کینترگان قوملر ایچون الله نلک قدرتنه کوب علامتار باردر (وَيَوْمَ يَنْفُخُ فِي الصُّورِ) وای

محمد (عم) شول كوننى ذكر قیل اول كونه ضرغه ار لاش بولور (اسرافیل علیه السلام تصرفند بولغان
 برموگزدیگانلر جان لارنىڭ جیولغان اورنى) بعضیلار بوسوزدان اولكلرنىڭ قهر دن قوبارلوینى اودین
 (موزیقه) سبیلی عسكرنىڭ جیولوینه تمثیل دیگانلر (بیضاوی) (فَزَعٌ مِّنْ فِى السَّمَوَاتِ وَمِنَ فِى الْأَرْضِ)
 بس صورار لىگان صوگندا قورقودان كوگه و بیرده بولغان عقل ایالری هلاك بولورلار (الْأَمِنْ شَاءَ اللَّهُ)
 مگر هلاك بولما اولارون الله تلاگان عقل ایالریگنه هلاك بولماسلار جبرائیل عزرائیل اسرافیل
 میکائیل علیهم السلام لار كى باكه حورقزلاری و جنت صافچیلاری كى یا كه باشقه لار (وَكُلُّ أُمَّةٍ
 دَاخِرٌ لِّهَا) و هر برس غایت توبانچیلکلى بولغان لاری حاله موقف كه کیلورلار (وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدًا)
 وای محمد (عم) سین طاغلارنى اورونلارنىڭ قرار لایوچى لار كوررسن (وَهُنَّ تَمْرٌ مِّنَ السَّعَابِ)
 حاله بولور اول طاغلار بلوطلار بىرگان كى بىر لر موفى مفسرلر نغمه وقتند، دىب آلغان لار لكن
 فاضل شهاب الدین المرحانی (مقدمه و فیه الاسلاف) ده بو آیت بىرنىڭ توگاراك بولوب حرکته ایتوبینه
 اشارت دیگان چونكه بو آیتنىڭ صوگندىغى (صنع) لفظى بو اشارتنى قوتلى دیگان چونكه صنع بر نرسه نى
 محکم ایتب قیاماق قیامت وقتند الله نىڭ فعلنه صنع دیولمى بلكه اهلاک و افساد دیوله دیگان هم قیامت كونه
 بولسه طاغلار قرار لىغان كى كورنمى بلكه تئولسگان جن كى هواده اوچقان بولوب كورله چك نئاكه
 موگار قاره سورسى دلیل. تفصیل استاگان آدم مرجانینىڭ كئابنه مراجعت بیورسزن (صنع الله) الله بولاشنى
 محکم قیلوبلرن محکم قیلدى (الَّذِى اتَّقَنَ كُلَّ شَيْءٍ) شوندا این الله دركه هر نرسه نى محکم قیلدى (أَنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا
 تَفْعَلُونَ) درستاسك الله سرنىڭ قیلغان اشكرنىڭ طشىنى و اچینى بلسگوچىسز (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا)
 كملردر قیامت كونه الله حضورینه ایزگولك (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بران كىلسه لر اول كشىلرگه بو ایزگولك جهتنن
 ایزگولك (جنت) حاصل بولور (وَهُمْ مِّنْ فِرْعَ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ) و اول كشىلر بو قیامت كونینىڭ قورقولارندن
 طنچلاردر (وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِى النَّارِ) و كملردر قیامت كونه الله حضورینه باوزلقب (كفر)
 برلن كىلسه لر بس اول كشىلرنىڭ یوزلرى تموغك توبان قیلنور یعنی تموغغه یوز توبان كىتارلر (هَلْ
 تَجَزُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) الش بىرلش بولماسسز مگر عمل قیلغان نرسه كز برابر نالاش بىرلش بولورسز
 یعنی عملكز ایزگوبولسه ایزگولش بىرلور و اگر عملكز باوز بولسه باوزالاش بىرلور (أَمَّا أُمَّرْتُ)
 آخچ بىورلش بولدمین (أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدِ) بو شهرنىڭ (مكة مكرمه) نىڭ رىسنه عبادت قیلما قلغم
 برلن (الَّذِى حَرَّمَهَا) شوندا این مكة مكرمه نىڭ رىسىگه اولامكه نى رىسى طنچ بولغان حرم قیلدى یعنی اول شهرده
 هیچقان توكمالظلم قیلماق و اول شهرلرنىڭ اولارنى آلاماق حرام بولور حاصل الله تعالى شول روشچه
 ایتورگه رسول اللهغه امر قیلدى (وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ) و اول الله ایچوندر هر بر نرسه (وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
 مِنَ الْمُسْلِمِينَ) دى بوى صنوچیلار دن بولماقم برلن امر قیلنم (وَأَنْ أَتْلُو الْقُرْآنَ) دى قرآن
 او قوغه ذوام قیلوم برلن امر قیلنم (فَمَنْ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِ لِنَفْسِهِ) بس كمدر مىكا ايارو سبیلی
 حلقغه كونلور البته اوز فائسى ایچون كونلور یعنی حلقغه كونلورنىڭ فائسى اوزینه بولور

(وَمَنْ ضَلَّ) وكمدر ميكا مخالفت قىلو سبىلى حق بولدىن آداشور (فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ) بس ايت سين اى محمد (عم) حق بولدىن آداشقان آدملرگه آچق مين حقلقى بيان قىلوب قورقتوچيلاردن من آزغان آدمنىك آزغونلقينىك ضررى ميكا توگل اوزينه گنه در (وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ) دى ايت سين هر ماقتاو الله غنه در (سِيرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا) بس اول الله سزگه آيتلرينى كورساتور بس سز اول آيتلرني بلورسز لكن بلورسز فائده سز وقتده اش او تكلچ بولور (وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ) وای محمد عم سينىك ربكى سزنىك قىلغان عملكزدن غافل توگل در .
نمل سوره سينىك ترجمه سى تمام بولدى .

بكرى سيكزنجى سوره قصص سوره سى مكه ده اينگان جمعى سگشان سيكز آيت

بسمه ————— هـ ————— الله الرحمن الرحيم

(طسم) مرادىنى الله اوزى بلور (تلك آيات الكتاب المبين) بسوره نىك آيتلرى آچق بيان ايتوچى قرآن نىك آيتلر بدر (نزلوا عليك) اى محمد عم سينىك اوزرگا اوقرمز (جبرائيل اوقوى بران) ياكه ايندر رمز معناسنىك (من نباء موسى وفرعون) موسى عم هم فرعون خبرندن (بالحق) حقلق بران اوقورمز (لقوم يؤمنون) ايمان كيترگان قوم ايچون چونكه ايمان كيترگان قومگنه فائده لنه چك (ان فرعون علا في الأرض) درستلكده فرعون مصر بيدرنده الوغلاندى (وجعل أهلها شيعا) دى مصر بيدرى نىك اهلنى اوزينه ابارگان فرقه لر قىلدى (يستضعف طائفة منهم) مصر اهلندن بر جماعتنى (بنوا اسرائيلنى) ضعيف اندرر وجبرلر بولدى (يبيع أبناءهم ويستجيب نساءهم) ياكى طوغان اير بالالارينى بوغازلاتور بولدى وقز بالالارينى ترك حالنچه قالدرر بولدى . فرعون زماننده مصر كاهن (كلاچاكسن خبر بيدروچيلر) ندىن برسى ايندى بنواسرائيل ايچنده بر بالا طووار ملكنىك كيتويينه شول بالا سبب بولور ديو فرعون بوسوزگه اوشاندى لكن فرعون نىك بوسوزگه اوشانوى غايت احمق لقندان چونكه كاهن نىك سوزى درست بولسه اول بالانى اولترو برلن فرعون قنولا آلى اگر بالغان بولسه اول بالانى اولتروگه سبب يوق (انه كان من المفسدين) درستلكده اول فرعون بوزوقلق قىلوچيلاردان بولدى (ونريد ان نمنن) الله تعالى ايتده در بز تليمز انعام قىلوى (على الذين استضعفوا في الأرض) فرعون طرفندان مصر بيدرنده جبرلنمش آدملرگه (بنو اسرائيلگه) (ونجعلهم ائمة) دى بز آلارنى امام لار (ايارلش آدملر) قىلومزنى تليمز (ونجعلهم الوارثين) دى فرعوندىن وقومىدىن قالغان نرسه لرنى آلوچيلار قىلومزنى تليمز (ونمكن لهم في الأرض) دى اسرائيل بالالارينى مصر بيدرنده قرالاندر ومزنى تليمز (ونرى فرعون وهامان وجرودهما منهم) دى اسرائيل بالالارى طرفندان فرعون هم وزيرى هامان غه هم بو ايكسى نىك ابارگان آدملرينه (قبطيلارغه) كورساتومزنى تليمز (ما كانوا يعنفرون) صاقلانا تورغان وقورقا تورغان نرسه لرينى يعنى بنو اسرائيلدن بولغان بر بالا سببلى دولتلىرىنىك كيتويىنى وهلاك بولولارينى (واوحينا الى أم موسى) وبز موسى (عليه السلام) نىك آناسنه الهام ياكه

تش بولسۇن وحى قىلىدۇق (اُن اَرَضِعِيه) مەكەن بولغان قىدر ياشرتىن موسى عەمىنى ايمىز دىبو
 (فَاِذَا خَفْت عَلَيْهِ) بس ھەرقىچان اول بالالاورىنە فرعون لىرنىڭ اوترونىدىن قورقساڭ (فَاَلْقِيه فِي الْيَمِّ) بس
 اول بالانى دىنگىزگە تاشلا (وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي) دىخى اول بالانىڭ ضائع بولوندىن قورقما دىخى اول بالادان
 آيىرولۇڭ اىچون ھىسرتلىمە (اِنَارَادُوهُ الْيَمِّكَ) درستلىككە بىز اول بالانى سىڭا قايتارۇچى مز (وَجَاعَلُوهُ
 مِنَ الْمَرْسَلِيْنَ) دىخى اول بالانى دىن ايراتىر اىچون بىمارلىش ايلچىلەر (پىغمبەرلەر) دن قىلوچىمىز (فَاَلْتَقَطَهُ
 اَلْفِرْعَوْنُ) بس اول بالانى فرعوننىڭ خىدمەتچىلەر آلدى سودان (لِيَكُوْنَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا) اوزلىرىنە
 دشمان وھىسرت بولسۇن اىچون يعنى عاقىبەتتە اوزلىرىنە دشمان وھىسرت بولدى اىچون گويىكە
 شونىڭ اىچون آلغان لار بولا (اِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوْا خٰطِئِيْنَ) درستلىككە فرعون دىخى ھامان
 ھىم بىلارغە ايارگان آدملەر خىطايىلوچى بولدىلار (وَقَالَتْ اَمْرَاْتُ فِرْعَوْنَ) حضرت موسى نى سودان آلۇپ
 تابوتدان چىقارغان وقتتە فرعوننىڭ خاتونى (آسپەرضى اللہ عنہا) فرعونگە ايتىدى (قُرْتُ عَيْنِيْ وَلَيْكُ
 بوبالامىڭا ھىم سىڭادە كوزىمىڭىزنى نورىدىر چۈنكە حضرت موسانى تابوتدان چىقارغاچكە ھىرايكسىنىڭ
 ھىمتلىرى تشىدى (لَا تَقْتُلُوْهُ عَسَى اَنْ يَنْفَعَنَا) بوبالانى اوتىرماڭىز بوبالانىڭ بىزگە فائىدەلى بولۇپ اھىدەر
 (اَوْ نَنْتَفِعْهُ وَوَلَدًا) ياكە بوبالانى اوزىزگە بالا ايتىپ توتارمىز (وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ) حالجۇم موسى نى سودان
 آلۇچىلار موسى نىڭ كىم ايدىكىنى بىلماسلار (وَاصْبِحْ فَاُوْدَامُ مَرْسِيْ فَاَرَاغَا) دىخى موسى نىڭ، آناسىنىڭ كۆڭلى عىقلدىن
 بوش بولۇپ اورادى چۈنكە حضرت موسى نىڭ آناسى بالاسىنىڭ دشمان بولغان فرعون قولىنە تشىدىكى
 ايشىنكەچ غايىت قايدىردى وعقلى كىتارگە ياقىنلاشىدى (اِنَّ كَادَتْ لَتُبْدِيْ بِهِ) درستلىككە حضرت موسى نىڭ
 آناسى حضرت موسى نىڭ اشىنى وقصەسىنى ظاھىر قىلۇرغە ياقىن بولدى (لَوْلَا اَنْ رَّبَّنَا عَلِي قَلْبُهَا) اكر
 موسى (عەم) نىڭ آناسىنىڭ كۆڭلىنە صىبرلىقنى بىلاومىز بولاسە ايدى (لَتَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ) موسى (عەم) نىڭ
 آناسىنىڭ كۆڭلىنە صىبرلىقنى بىلادىك اللہ نىڭ وعىسىنى تصدىق قىلوچىلاردىن بولسۇن اىچون (وَقَالَتْ لِأَخْتِهِ
 قَصِيه) دىخى موسى نىڭ آناسى قىز قىرداشىنە (مَرِيْمَ اَسْمٰى) ايتىدى موسانىڭ خىبرىن تىكشىر دىبو (فَجَبُرَتْ بِه
 عَنْ جُنُبٍ) بس حضرت موسانىڭ آناسىنىڭ قىز قىرداشى مەرىم حضرت موسانى يىراقدان كوردى (وَهُمْ لَا
 يَشْعُرُوْنَ) حالجۇم فرعونلەر مەرىم نىڭ حضرت موسانى ازىل بوردىكى ياكە حضرت مەرىم نىڭ مەرسى عليه
 السلام نىڭ قىز قىرداشى ايدىكىنى بىلماسلار (وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ) دىخى بىز مەرىم موسانىڭ خىبرىنى
 تىكشىر بوردىمىدىن اللك موسى (عەم) اوزىرىنە ايمچاڭ ايمىزە تورغان خاتون لارنىڭ ايمچاڭلىرىدىن ايمونى
 حرام قىلىدۇ يعنى حضرت موسى ھىچ بىر خاتوننىڭ ايمچاڭلىرىدىن سوت ايمماگان (فَقَالَتْ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلَى
 اَهْلِ بَيْتٍ) حضرت مەرىم فرعونلەرگە بارۇپ ايتىدى مەدىن سىزنى شوندايىن ايونىڭ اھلىنە دلالت قىلىمىمىز
 (يَكْفُلُوْنَهُ لَكُمْ) اول ايونىڭ اھلى سىزنىڭ اىچون بو بالانى تىربىيە قىلۇرلار (وَهُمْ لَهُ نٰصِحُوْنَ) دىخى بو ايونىڭ
 اھلى بوبالا اىچون ايزگولك تىلاگوچىلاردر يعنى بوبالانىڭ تىربىيەسىنى كىمچىلىك قىلماسلار بولۇپ دە
 بوروشچە بىيان قىلغان لار بو خىبرىنى ھامان ايشىنكەچ ايتىدى بو خاتون (مەرىم) بوبالانىدە ھىم بالانىڭ آناسى دە

بله در بوخاتوننى توتوگوز بوواقعەنى سويله سن ديدى حضرت مريم ايتدى منم اول ابو اهلى فائده تلا گوچيلر
 ديگان سوزمن مرادم پادشاه (فرعون) گه فائده تلا گوچيلر ديگان سوزم ديدى شوندى صوگ فرعون
 حضرت مريم گه ايتدى بو بالانى تربيه قىلاچق خاتوننى مونە آلوب كىل ديدى حضرت مريم حضرت
 موسانى كىنردى حضرت موسى فرعون قولندە يغلاب تورادرايدى آناسى كىلـ گچاچە حاضر يالا
 آناسينىڭ ايسنى سىزب يغلاونس توقنادى هم ايمچه گنى ايمه باشلادى فرعون ايتدى سين بو بالانىڭ
 كى بولاسن نى قدر ايمچاك ايمزه تورغان خاتونلار كىنردك هيچ برسنىڭ ايمچا گنى ايممادى حاضر سىنىڭ
 ايمچا گنى قبول قىلدى ديدى حضرت موسى نىڭ آناسى ايتدى مين خوش ايسلى وخوش سوتلى
 خاتونمن منم ايمچاك سوتمنى هر بالا قبول ايتە در ديدى شوندى صوگ فرعون اجره برلن بو بالانى
 آناسينه ايمزگه بىردى آناسى شول كونه تربيه قىلورغە بالاسنى اوزايوينه آلوب كىتدى (فاعتبروا
 يا اولى الالباب) (فَرَدَدْنَا هٰٓ اِلٰى اُمِّهِ كِي تَقَرَّعَيْنَهَا) بس بز موسى نى آناسنه كىرى قايتاردق آناسينىڭ بالاسىبلى
 كوزى راوشانلانسون وكوكلى طنچلاسون ايچون (وَلَا تَعَزَّنْ) دى بالاسندن آيرلو سىبلى آناسى
 قايرماسن ايچون (وَلَتَعْلَمَنَّ اَنَّ وَعَدَّ اللّٰهُ حَقًّا) دى آناسى كوز برلن كورب بلسون ايچون درسنلكە
 الله نىڭ وعدهسى حق در ديو (وَلَكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) لىكن آدملىرنىڭ كوبسى الله نىڭ وعدهسىنىڭ حق
 ايدى كى بلماسلر (وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهُ) دى مرسى (عم) عقلينىڭ وقوتينىڭ كمالنه ايرشكان زمانە (يعنى اوتوزدن
 قرقغە قدر بولغان ياشكە) عقلنىڭ كمالت كە ايرشوى شول وقت بولادىمىشلىرى شونىڭ ايچونە هر بر پيغمبر
 قرق يىلنىڭ باشنىك پيغمبر بولدى ديگانلر (واستوى) دى بوتىگىز بولغان زمانە (آتينا ه ح ك م ا و ع ل م ا) موسى
 (عم) غە پيغمبرلىك هم دين عامى بىردى يا كە حكمت علمى دى باشقە عاملىرى بىردى كە معناسنىك (وَكذٰلِكَ
 نَجَّيْنَا الْمُهْمِسِينَ) اوشنداق يعنى موسى غە هم آناسنه قىلدقەم زجرا كى باشقە ايزگولك قىلوچى آدملىرىنىكە
 جزالارمز (وَدَخَلَ الْمَدِيْنَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ اَهْلِهَا) دى موسى (عم) فرعون سرايندىن مصر شەرىنه كوردى
 شەراهلندن غفلت وقتنىك يعنى شەركە كىشىنىڭ كرى كىلماگان وقتنىك قىلواه وقتنىك ديگانلر (فَوَجَدَ فِيهَا
 رَجُلَيْنِ يَخْتَلِمٰنِ) بس شەردە ايكى صوغشە تورغان ايرلرنى تابدى (اوچراتدى) (هٰذَانِ مِنْ شِيْعَتِهِ وَهٰذَانِ
 عَدُوُّهُ) بو بر اير دىنە اوزىنە ايارگان كىشيدن (اسرائىلى) بو بو بر اير دىنە اوزىنە خلاف بولغان
 دشمانندن (قبطى) (فَاسْتَعَاثَ اِلٰى مَنْ شِيْعَتِهِ) بس دىنە اوزىنە ايارگان آدم (اسرائىل بالاسى) حضرت
 موسى دن ياردم استادى (عَلَىٰ اَلَّذِي مِّنْ عَدُوِّهِ) دىنە اوزىنە خلاف بولغان دشمانى (قبطى) اوزىنە
 (فَوَكَرَهُ مُوسٰى فَقَضٰى عَلَيْهِ) بس موسى (عم) دشماننه (قبطيغه) يوزرق برلن صوقدى بس قبطىنى
 اوتردى لىكن مقصودى اوترو توگلى ايدى (قَالَ هٰذَا مِمَّنْ عَمِلَ الشَّيْطٰنُ) الله تعالى ايتدى اى موسى بولاشنىڭ
 (كشى اوترو) شيطان عملندىر چونكە بو وقت حضرت موسى كافر ايرلر صوغش قىلوپلرلر بىورلەش
 بولدى يوق ايدى (اِنَّهٗ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ) درسنلكە اول شيطان آزدىرغوى ظاهر دشماندىر (قَالَ رَبِّ اِنِّى
 ظَلَمْتُ نَفْسِي) مرسى (عم) ايتدى اى رىم درسنلكە مېن قبطىنى اوتروم سىبلى نىفسمە ظلم ايتدم (فَاغْفِرْ لِي)

بىس مېنى يارلقاغل (فَغْفَرَاهُ) بىس رېسى موسى (عهم) نى يارلقادى (انّه هو الغفور الرحيم) درستلىككە اول
 الله گناھلارنى يارلقاغوجىدەر هم رحمت قىلغوجىدەر (قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ) موسى (عهم) ايتىدى اى
 رېم مىكنا انعام قىلواڭ بىرلن قسم ايتىپ ايتىدەن (فَإِنْ أَكُونُ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ) موندن صرڭ كافرلىرگە ياردم
 بىروچى بولمامن (فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ) بىس موسى (عهم) قىصاصنى كىتكەن حالده قورقپ مصر
 شەرىندە تاڭغە كىردى (فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ) بىس شول وقتكە او تىكان كىچكە ياردم استاگان
 اسرا ئىلى بولكون بىندەدە ايكىنچى قىبلى بىرلن صوغوشوندن موسى (عهم) دن ياردم استار (قَالَ لَهُ مُوسَى)
 بولاسرا ئىلىگە موسى (عهم) ايتىدى (أَنْتَ لَعُوٌّ مُّبِينٌ) درستلىككە سىن ظاهر آرزون و ياوزىسن او تىكان كىچكە
 بىر كىشى اوترومە سبب بولدىڭ بولكون بىندە بىر كىشى بىرلن صوغوشەن دىبو (فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْبَاطَ) بىس موسى
 (عهم) قاطى توتونى تىلاگان زمانكە بىنى حضرت موسى نىڭ غىرت دىنبىھسى قورغالوب بىندەدە اسرا ئىلى
 اىچون قىبلىنى صوغماقچى بولدى (بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا) موسى بىرلن اسرا ئىلىگە دشمان بولغان قىبلىنى قاطى
 توتونى تىلاگان زمانكە قىبلىقى ھەھسى بىنى اسرا ئىلىگە دشمان بولغانلار (قَالَ يَا مُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي)
 قىبلى ايتىدى اى موسى مېنىكە اوترونى تىلىسونمى (كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ) نىكاكە او تىكان كىچكە بىر كىشىنى
 اوتىرگان ايدىڭ ياكە بوسوزنى اسرا ئىلى ايتىدى چونكە سىن ظاهر آرزونسون دىگىچ موسى مىكنا قىصد قىلا
 دىوڭن قىبلى (أَنْ تُرِيدَ) اى موسى (عهم) سىن تىلا مىسلىڭ (الآن تَكُونُ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ) مگر بىر دەدە ظلم
 قىلوچى بولونى تىلىسلىڭ (وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ) دىنى سىن آدملىر آراسى تىرك
 قىلوچىلاردن بولونى تىلا مىسلىڭ (وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَى) دىنى مصر شەرىنىڭ بىراق
 طرفىندن آشقەن حالده بىرا بىر كىلى (قَالَ يَا مُوسَى إِنَّ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ) بولار ايتىدى اى موسى
 درستلىككە جماعت فرعونلر سىنىڭ ھىككە مشاورە كىكاش قىلالار (لِيَقْتُلُوكَ) سىنى قىبلى قىصاصى
 بىرا بىرندە اوترو اىچون (فَأَخْرَجَ أَيْ لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ) بىس اى موسى (عهم) مصر شەرىندىن چىق
 درستلىككە مېن سىكنا فائىدە و اىرگولك، تىلا گوچىلاردن مېن بىنى بوسوزمى سىكنا فائىدە اىچون ايتام (فَخَرَجَ مِنْهَا
 خَائِفًا يَتَرَقَّبُ) بىس موسى عھم مىر دىن دشمان لارنىڭ آرتىندىن بىتوبىنى كىتب قورقغان حالده چىقىدى
 (قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) موسى عھم ايتىدى اى رېم مېنى ظلم قىلوچى قومىن قىتقار (وَلَمَّا
 تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ) دىنى موسى عھم مېدىن شەرى جانېنە يونالسىگان زمانكە (مدىن بىرلن مصر آراسى
 سىكز كونلىك يول بولغان) (قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي) حضرت موسى ايتىدى رېم نىڭ كونسىرما كى
 امىدەر (سَوَاءَ السَّبِيلِ) بولدىڭ توغرىسنە (وَلَمَّا وَرَدَمَا مَدْيَنَ) دىنى موسى عھم مېدىن شەرىنىڭ صوى
 (قىوسى) ياننە كىلىگان زمانكە (وَجِبَ عَلَيْهِ أُمَّةٌ مِنَ النَّاسِ يَسْعُونَ) اول قىو تىراسى اوزىرىندە تورلى
 آدماردن بىر جماعتنى حيوان لارونى صوغارغان لارى حالده تابىدى (وَوَجِبَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ)
 دىنى اول حيوان لارونى صوغارا تورغان جماعتلرنىڭ اوزون لارندىن توبان راك اوزونندە قويلارونى
 صوغارودان طىبىلوب تورا تورغان ايكى خاتون تابىدى (بىلار شەيب عھم نىڭ ايكى قىزى) (قَالَ مَا

خَطْبُكُمْ) موسى عهه بو ايكي خاتونغه ايتدى نيسر سزنىك شَانَكْز قويلاركنى صوغاريمىز ديو
 (قَالَتَا لَنْسُقِي حَتَّىٰ يُصَدَرَ الرَّعَاءُ) بو ايكي خاتون ايتدىلر بىز قويلارمىزنى صوغاريمىز مال كتوچىلرى
 (ايالرى) ماللارونى صوغاروب قيو يانئىدان دونرگانلرىنه (آلوب كيتگانلرىنه) قىدر ديو
 (وَابَوْنَاهُ شَيْخًا كَبِيرًا) وبىزنىك آتامىز الوغ قارىدر اوزى نىك مال صوغاررغه كىلورگه كوچى بىنى
 شونىك ايچون بىز كىلىك دىدىلر (فَسَقَى لَهُمَا) بس موسى عهه بو ايكي خاتونغه شفقت ايچون قويلارونى
 صوغاردى (ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ) مونىك صونىك كولاگه گه دوندى (فَقَالَ رَبِّ اِنِّى) بس موسى عهه ايتدى
 اى رىم درىنلىكده مېن (لَمَّا اُنزِلَتْ اِلَىٰ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرًا) اىزگولكىن يا كه طعمدن مىكا ايتدىرگان
 نرسىكا محتاجم يا كه مىكا دىنك اىزگولكىن ايتدىرگان نرسىك²⁴ ايچون مېن دنياده فقير بولوب اورلىم
 معانىند (فَجَاءَتْهُ اٰمِدَاهُمَا تَهَشِي عَلَىٰ اسْتِحْيَاءِ) بس بو ايكي خاتون (قىز) نىك برى او بىلماق صفتىند
 بىرگان حالده حضرت موسى غه كىلدى (صفورا اسملى الوغ قىزى يا كه كچك قىزى كىلدى دىگانلر)
 (قَالَتْ اِنَّ اٰبِي يَدْعُوكَ) بو قىز ايتدى درىنلىكده آتام سىنى چاقردار (اِيحْزَبُكَ اِحْرَامًا سَقَيْتَ لَنَا) بىزنىك
 ايچون قويلارمىزنى صوغاروك اجرىنه سىكا مكافات (اىزگولك كه قارشى اىزگولك) قىلور ايچون
 حضرت موسى بلارنىك آتالارى شعيب عليه السلامنى كورب تىركلانو ايچون بو قىزنىك دعوتنى قبول
 ايتدى (فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ) بس حضرت موسى شعيب عهه گه كىلگان زمانده هم حضرت
 شعيب كه اوزىنىك باشئىدان اوتكان قصه لارونى بيان قىلغان زمانك (قَالَ لَا تَخَفْ نَجَّوْتُمْ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِيْنَ)
 شعيب عهه ايتدى اى موسى قورقما ظلم قىلچى قوملردن قىلىدىك ديو (قَالَتْ اِحْدَاهُمَا يَا اَبْتِ
 اسْتَأْجِرْهُ) شعيب عهه نىك ايكي قىزى نىك برى (حضرت موسى نى چاقروب كىلگانى) ايتدى اى آتام
 بو آدمىنى قويلار كىنارگه خدمت كه ياللا ديو (اِنَّ خَيْرًا مِّنَ السُّتَا جَرَّتِ الْقَوَى الْاٰمِيْنَ) درىنلىكده سىنىك
 قويلار كىنارگه اجاره كه آلىغان آدمىنىك اىزگوسى اوشانچىلى قوتلى آدمىر حضرت شعيب
 قىزىندان صورادى بو آدم نىك قوتلى اوشانچىلى ايدكىنى قىدىان بلىك ديو قىزى آتاسىند حضرت موسانىك
 قيو استىند قويلغان ضرر طاشنى آلوب تاشلادىنى همده چاقردرغه بارغاچ حضرت موسانىك باشىن
 توبان ايبىب قىزغه اوزىنىك آرتىندان باروغه امر قىلدىنى سوبلادى (قَالَ اِنِّى اُرِيْدُ اَنْ اُنْكِحَكَ) شعيب
 عهه ايتدى درىنلىكده مېن سىكا نكاح لىدىرونى تلىمن (احدى ابنتى هاتىن) بو ايكي قىزىنىك برىنى
 (عَلَىٰ اَنْ تَاَجِرْنِي ثَمَانِي حَبِجٍ) سىكىز بىل مىكا قوى كىتو بران خدمت ايتوچى بولماقلىغى شرتى اوزرىنه
 (فَاِنْ اَتَيْتَ عَشْرًا) بس اكر اون بىلنى تمام ايتساك يعنى اون بىل خدمت ايتساك (فَمِنْ عِنْدِكَ) بس
 اول اون بىلنى تمام ايدو اوز حضورىندان يعنى سىكا سىكىز بىل خدمت ايتونى لازم ايتام اون بىل
 خدمت ايتساك بىك خوش آنوسىنده اوز اختىبارك (وَمَا اُرِيْدُ اَنْ اَشُقَّ عَلَيْكَ) اون بىل خدمت ايتونى
 لازم ايتو بران سىكا آغرىقىنى تلامىم (سَتَجِدُنِي اِنْ شَاءَ اللّٰهُ مِنَ الصَّالِحِيْنَ) كوركام معامله قىلوده اكر الله
 تىلاسه مېنى اىزگولرده طابارسون (قَالَ ذٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ) موسى عهه ايتدى سىنىك عهد قىلغان نرسىك²⁵

مېنىم بىرلن سېنىڭ آراڭدە در ان شأ الله سېنىڭ عھدكەن چىقام (اَيْمَا الْاَجَلَيْنِ قَضَيْتُ) ايكى مدت نىڭ
 (سېگىز يىل بىرلن اون يىلنىڭ) كىراك قايسنى اوتاسام (فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ) بس منم اوزر مە سېگىز يىلدىن
 يا كە اون يىلدىن آرتۇقنى استاۋ بىرلن ظلم قىلماسسون (وَاللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ) والله تعالى بىزنىڭ
 ايتكان نرسەمز (شرطمز) اوزرىنە شاھد در بو آيت بىرلن قولى كىتونىڭ مەھر بولورغە ياراۋىنە استىلال
 قىلنە چوتكە الله تعالى شىبب عەم نىڭ شىرىعتنى بىزگە انكار سز قىلغان بىزدن مەقم بولغان پىغمبەرلرنىڭ
 شىرىعتنى الله تعالى انكاردان باشقە بىيان ايتسە بىزگە دە شىرىعت بولاۋاننىڭ ايلە عمل لازم بولا شوندىن
 صرڭ حضرت موسى شىبب عەم گە اون يىل قولى كىنكان هم صفورا اسملى قىزىنى آلغان دىگانلر ايكىنچى
 قىزى صفيرا اسمندە بولغان ايمش (فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ) موسى عەم خدمت مدتتى اوتاگان زماندە
 (وَسَارَ بِأَهْلِهِ) دخى خاتونى بىرلن مەدىن دن مصرغە سىر قىلغان زماندە (اَنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا) طور
 طاغنه ياقن بولغان طرفدان بر اوط كوردى (قَالَ لَأَهْلِهِ امْكُثُوا اِنِّي اَنْتُمْ نَارًا) موسى عەم خاتوننە
 ايتىدى سز شونىدە تورۇگىز مېن بر اوط كوردىم (لَعَلِّي اَتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ جَنُودٍ مِنَ النَّارِ)
 شايد مېن اوط ياقىسى سىندان سىزگە يول خېرىنى كىتتۇر مېن ياكە اوطدان بر آغاچ غە
 قابىزوب اوط كىساكى كىتتۇر مېن (لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ) سىزنىڭ اوطدە جىلنوگىز اىچون
 (فَلَمَّا اتَاهَا نُودِيَ) بس موسى عەم اول اوطقە كىلگان زماندە مۇساغە ندا قىلىندى (مِنْ شَاطِئِ الْوَادِى
 الْاَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ) مبارك اورۇنە بولغان موسى عەم نىڭ اوكى ياغنه بولغان چىقرنىڭ طرفندان
 (مِنَ الشَّجَرَةِ) يوزم آغاچى طرفندان (اِنْ يَأْمُوسَى اِنِّي اَنَا اللهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ) بوروشچە ندا قىلىندى
 اى موسى عەم درستلىكە مېن بىتن عالمى تىرىبە قىلوچى الله مېن (وَاَنْ اَلْقَى عَصَاكَ) دخى طاياغىنى
 بىرگە تاشلادىو ندا قىلىندى (فَلَمَّا رَاَهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌ) حضرت موسى طاياغىنى تاشلادى طاياق الوغ
 جىلان كېسى سلىكە تاشلادى بس موسى عەم) طاياغى نىڭ صورتە يا كە جىنە دە الوغ جىلان كېسى سلىكەنگانى
 كورگان زماندە (وَلَىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يَعْصِبْ) قورقۇندىن آرطى بىرلن بولغان مالە جىلاندان يوز دونىردى يعنى
 جىلان بىتندى كىندى كىرى قاينمادى (يَا مُوسَى اَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ اِنَّكَ مِنَ الْاٰمِنِينَ) بىنە دە حضرت موسىغا
 ندا قىلىندى اى موسى جىلانغە قارشى ايلان وقورقۇمە درستلىكە سىن قورقۇنچىلاردان طنچاقە بولغان آدملردن
 سىن (اَسْلَفُ يَدَاكَ فِي جَيْبِكَ) قولگىنى كولماك ياقاڭا ياكە كولماك كارت (تَخْرُجُ بِيضًا مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ)
 قولگى آللىق عىبنىن باشقە صافى آق بولغان حالدە چىغار (وَاضْمُ الْيَدِ جَنَاحُكَ مِنَ الرَّهْبِ) دخى
 قورقۇاچون توشالمش ايكى قولگىنى قوش يعنى قورقۇغان آدم كېسى اوك قولگىنى صول بلاگى آستنە
 وصول قولگىنى اوك بلاگى آستنە كرت لىكن بوسوزنىڭ كىنايە بولماقى آرتوغراق يعنى طاياغىڭ جىلانغە
 ايلان سلىكەنگان وقتە قورقۇمە ثابت ومھكم بول معناسندە (فَاِنَّكَ بُرْهَانَانَ مِنْ رَبِّكَ اِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَآئِهِ)
 بس بو طاياق ايلە آق قول فرعون گە هم قومنە رىكەن بىباراگانلرى حالدە دىلداردر (اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
 فَاسِقِينَ) درستلىكە فرعون هم قومى الله نىڭ طاعتىن چىغۇچى قوم بولدىلار (قَالَ رَبِّ اِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ

نَفْسًا) موسى (عه م) ايندى اى رېم مېن فرعونلردن (قبطيلاردان) بركشى، اوتردم (فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ)
 بس اول كشىنىڭ قصاصى ايچون اوزمنى اوترولرندن قورقامن (وَأَخَى هَارُونَ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي
 لِسَانًا) وقرداشم هاروننى بېمار اول مېنن تل برلن بېاندى، كوركامراك (فَأَرْسَلَهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي)
 بس قرداشم هاروننى منم برلن بېرگه بېار مېنى تصديق قىلا تورغان ياردېچى اينىب يعنى سوزده
 مېنن ماھر بولوى برلن ميكا ياردم قىلا تورغان اينىب بېار (إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ) درستلكە مېن
 فرعونلردن مېنى يالغانغە نىسبەت بېرولرندن قورقامن (قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ) الله تعالى موسى
 (عه م) گە ايندى اى موسى قرداشنىڭ برلن بلاككىنى قوتلى قىلورمن يعنى قرداشنىڭ برلن سېنى
 قوتلرمن (وَنَجْعَلُ لَكَمَّا سُلْطَانًا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا) دى سىزنىڭ ايچون استىلك قىلورمن بس سىزگە
 فرعونلر استىلك برلن ايرشا آلە اسلار (بِآيَاتِنَا) بىزنىڭ آيتلر مېز برلن بار وگىز (أَنْتُمْ وَمَنْ أَتَبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ)
 سىز ايگىز م سىزگە ايارگان آدملر فرعونلرگە غالب (استن) لرسىز (فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ) بس
 فرعونلرگە موسى (عه م) بىزنىڭ ظاھر و آچق بولغان معجرەلر مېز برلن كىلگىنى زماندى (قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
 مُّفْتَرٍ) فرعونلر ايندىلر موسى كىترگان نرسە توگىلر ملىر افتراء قىلنمىش سىعدر (وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا
 الْأَوَّلِينَ) وىز بوسىجرنى ياكە يىغىمىز بىرلىك دعواسى اولگى آتالار مېز ايچىندە اشتمادىك (وَقَالَ مُوسَى رَبِّي
 أَعْلَمُ بِمَنْ) دى موسى (عه م) ايندى رېم شول كشىنى بلەدر (جَاءَهُ بِالْهُدَى مِنْ عِنْدِهِ) اوزى حضورىنن حلقىغە
 كوندرگىچى نرسەنى كىتردى (وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ) دى رېم شول كشىنى بلەدر اول كشى ايچون
 يورطنىڭ صوڭغى ماقتالمىش حالى بولور چونكە يورطن دنيا يورطى مراد آننىڭ صوڭىندەغى حالت البته
 چىندر (أَنَّهُ لَا يَفْلَحُ الظَّالِمُونَ) درستلكە شانى ظلم قىلوچىلار دنيا دى حلقىغە آخىرتدە جنت كە ايرشما سىلر
 (وَقَالَ فِرْعَوْنُ) دى فرعون ايندى (يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ) اى جماعت (مَا عَلِمْتُ مَالَكُم مِّنْ آلِهَ غَيْرِي) سىزنىڭ ايچون
 مېنن باشقە معبودنى بلەدم (فَأَوْقِنِي يَا هَامَانَ عَلَى الطَّيْنِ) بس اى همان منم ايچون بالچق اوز رىنە ارط
 ياق يعنى يانغان كىر پچلر حاضرلە (فَأَجْعَلِي صَرْحًا) بس منم ايچون بىوك سىراى قىل (بِنَاءً قَيْلِدِر) (لَعَلِّي
 أَطَّلِعُ إِلَى آلِهَ مُوسَى) شايد مېن موسى (عه م) نىڭ معبودىنە تشىرمن چونكە فرعون غايت نادانلىقتىن موسى
 (عه م) نىڭ معبودىنى كوكە دىو اويلادى وكوك كە آشماقچى بولدى (وَأَنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ) دى
 درستلكە مېن موسى نى يالغانچىلاردن دىوگمان قىلامن (وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ)
 دى فرعون هم آننىڭ ايارگان آدملىرى بېردە حىسز تىكبولدىلر (وَوَظَنُوا أَنَّهُمُ الْبَيْنَا لَنُرجِعنَّ) دى فرعونلر
 گمان قىلدىلار درستلكە آلار بىزگە قىامت كوندە قايتارلىمىش بولماسلار يعنى بىزنىڭ حضور مېزگە كىلماونى
 گمان قىلدىلر (فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ) بس بىز فرعوننى هم آكار ايارگان آدملىرىنى عذاب برلن توتدىق (فَنَبَّهْنَاهُمْ
 فِي النَّيْمِ) بس آلارنى دىنە بىزگە آتدىق (فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ) بس اى محمد اعتبار قىلور قارا
 ظالم بولغان آدملىرىڭ صوڭغى حاللىرى نچك بولدى (وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً) وىز فرعونلرنى آرغونلىقە باشلار قىلدىق

(يَتَّبِعُونَ إِلَى النَّارِ) دنياده آدملرنی اوطقه کرونى واجب ايته تورغان نرسه لر (کفر و گناهلار) گه انلر لر
(وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ) دخى قيامت کوننه عنابنى يبارو برلن اوزلرينه ياردم بيرلمش بولماسلار
(وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةُ اللَّهِ الْكَلْبَاءِ) دخى فرعونلرگه بودنياده لعنت ايارتلك (وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ)
دخى قيامت کوننه اول فرعونلر رحمتدن سرلمش لردر (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) و تحفيق بز موسى (عهم) گه
تورات کتابی بيردك (مَنْ بَعَثْنَا مِنْهُمُ آيَاتِنَا الْأُولَى) اولگى زمان خلقلارنى هلاك قيلغانه ز صوکنده
يعنى نوح، هود، صالح، لوط (عهم) قوملرينى هلاك قيلك قمز صوکنده (بِصَاوِرٍ لِلنَّاسِ) آدملرنى کوئللرينه
نورلار بولغان حالده اول نورلار برلن حق برلن باطل آراسنى آيورورلار (وَهِيَ وَرَحْمَةٌ) دخى اول تورات
اللهنى يولى بولغان شريعتلرگه کوندرگوچى و رحمت بولغان حالده (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) آدملر و عظلائسون لار
ايچون يعنى شول فائده لربلن تورات کتاپنى موسى (عهم) گه بيردك (وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ) وای
محمد (عهم) سين چقرنى قياش باطش طرفنه بولمادك يعنى حاضر بولمادك (إِذْ قَضَيْنَا إِلَى مُوسَى الْأَمْرَ)
موسى (عهم) گه شريعت اشينى حکم ايتد کمز و بلدر کمز وقتنه (وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ) دخى موسى
(عهم) گه وحى قيلك قمز وقتنه حاضرلر جمله سننده بولمادك (وَلَكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا) لکن بز سيکا بولاشلارنى
وحى قيلكق آنلک ايچون موسى صوکنده تورلى زمان خلقلارونى ياراتدق (فَتَطَاوَلُ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ) بس
آلار اوزرينه عمرلر اوزون بولدى بس يالغان خبرلر چغارديلار اللهنى ديننى اوزگارديلر خلقنى
نادانلق باصدى شونلک ايچون سيکا وحى قيلكق يعنى ديننى ياکثارتدق ايچون واللهنى حدلرينى اوتامک
ايچون (وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ) دخى سين اى محمد (عهم) مدين اهلى (شعيب عهه هم آثار
ايمان کيترگان آدملر) ايچنده تورغوچى بولمادك (تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا) آلار اوزرينه بزنى آيتلرمزنى
قصه قيلغان قوملرنى خبرلرينى ايرانب اوقورايديك يعنى آلار دن اوقدقك البته يوق (وَلَكِنَّا كُنَّا
مُرْسَلِينَ) و لکن بز سينى دخى بزنى آيتلرمزدن سيکا خبر بير و چيلرنى يبارر بولدىق (وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ
الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا) دخى بزنى موسى (عهم) غه ندأ قيلك قمز وقتنه طور طاغى ياننده بولمادك (وَلَكِن
رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ) لکن بز سيکا مونى بلدر دك وسينى يباردك ريکن رحمت يوزندن (لَتُنذِرَنَّهُمْ قَوْمًا) شونلارين
قومنى قورقتوك ايچون (مَا أَنَا هُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ) اول قومگه سيندن الك قورقتوچى (پيغمبر) كيلمادى
يعنى مکه قومنى قورقتوك ايچون چونكه سينلک برلن عيسى (عهم) آراسنه فترة زمانى واقع بولدى حضرت
عيسى برلن رسول الله آراسنه بش يوز ايللى يل قدر پيغمبر بولمى تورغان (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) سينى پيغمبر
ايتب يباردك سينلک قورقتوك برلن مکه خلقى و عظلائسون لار ايچون (وَلَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمُ مُصِيبَةٌ) و اگر مکه
خلقنه عذاب ايرشماسه ايدى (بِمَا قَدَّمْتِ أَيْدِيَهُمْ) قوللارى نلک الك قيلغان نرسه لرى (يا اوز عمللرى)
سببلى (فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا) بس عذاب اينگان وقتنه مکه کافرلرى ايتورلر ايدى اى ربمز
کاشكى بزگه دين ايراتر ايچون پيغمبر يبارگان بولساك ايدى (فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ) بس بز سينلک آيتلرگا

ایارگان بولور ایديك (وَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) دئی آیتلرگا ایمان کیترو و چیلردن بولور ایديك دیویعنی کافرلرگه عذاب ایریشان وقتک بوسوزنی آیتولری کفرلری و گناهلاری سببلی بولماسه ایدی بزسینی پیغمبر ایتب یبارماس ایديك بزسینی یباردك آلارنك عنرلرینی بنرو ایچون و آلارنك ضررینه دلیلنی الزام ایچون (فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا) بس بزنگ حضورمزدان مکه کافرلرینه حق (قرآن یا که رسول الله) کیلگان زمانک (قَالُوا لَوْلَا آتَانَا) مکه کافرلری ایتبیلر کاشکی محمد (عم) گه بیرلمش بولسه ایدی (مِثْلَ مَا آتَانَا) کیلگان موسی (عم) گه بیرلگان نرسه کی یعنی تورات کتابی بریولی اینگان کی قرآنک بریولی اینسه ایدی هم موسی غه بیرلگان طایاق و آق قول کی معجزه محمد (عم) گه ده بیرلسه ایدی شول وقت بز محمد (عم) گه ایمان کیترو ایديك دیو (أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا آتَانَا) ایامکه کافرلرینک فکرده و منهبلک جنسد اشلری موندن الک موسی (عم) گه بیرلگان نرسه فی (توراتنی و باشقه معجزه لرینی) انکار قیلما دیلارمو (قَالُوا سِحْرَان تَظَاهَرَا) موسی (عم) زمانکغی کافرلر ایتبیلر موسی برلن هارون (علیهما السلام) حقنک برسی برسنه یاردم بیرشه تورغان سحر ایالری دیو (وَقَالُوا إِنَّا بِلِكْفَرُونِ) دخی بز موسی برلن هارونن هر برسنی یا که بتن پیغمبرنی انکار اینو چیلر مز دیو (قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ) ای محمد (عم) مکه کافرلرینه ایت شوندا این کتابنی الله حضورنن کیترگز دیو (هُوَ أَهْتَىٰ مِنْهُمَا) اول کتاب موسی (عم) برلن میگا ایندرلگان نرسه دن (تورات برلن قرآنن) حقلغنه کوندرگو چیراک بولسون (اتَّبِعْهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اول کتاب قه ایارمن اگر سز بزنی سحر چیلار دیگان سوزگزده راستلاردن بولسا کز (فَإِنْ لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ) بس اگر سینک شوندا این صفتلی کتابنی کیترو که انده و کنی قبول قیلماسه لار (فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُتَّبَعُونَ أَهْوَاءَهُمْ) بس بل سین ای محمد (عم) آچق مکه کافرلری نفس آرزولارینه ایارلر (وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ) و نفس آرزوسنه ایارگان آدمنک آرزونراق کم بارالبتنه هیچ کم یوق (بِغَيْرِ هَدًى مِنَ اللَّهِ) الله دن حق لغنه کوندرو دن باشقه بولغان حالک چونکه بعض وقت نفس آرزوسینک حق غه موافق بولغانیه بولا (إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) درستلکک الله تعالی نفس آرزولارینه ایاروسببلی اوزلرینه ظلم قیلوچی قوعنی حق لغنه کوندرماس (وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ) و تحقیق، مکه کافرلری ایچون قرآن سوزلرینی ایندروده بعضسنی بعضسنه ایارتدک و عظ توتاشدن بولسون ایچون (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) مکه کافرلری و عطلانسونلار ایچون و صوکره اول قرآنغه ایمان کیترو نلر ایچون (الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ) شوندا این آدملر باردر آلاغه قرآنن الک کتاب (تورات یا که انجیل) ببردک (هم به یؤمنون) اول آدملر اول کتابغه ایمان کیترو و چیلردن اهل کتابنک مؤمنلری حقنک اینگان یا که اهل انجیلن کرقی کشی حقنک ایندی دیگانلر اوتوز ایکی حضرت جعفر برلن حبشه دن ایمان کیترب کیلگانلر سیگری شامن (وَإِذِ ابْتَلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ) و هر قیچان بو آدملر اوزرینه قرآن او قلمسه قرآننک الله دن بولوینه ایمان کیتردک دیورلر (أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا) درستلکک اول قرآن ریمز حضورنن ثابتدر (إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ) درستلکک بز قرآن اینماسدن اولسه بوی صونو چیلار و الله فی برلا و چیلر بولتی (أُولَئِكَ يَوْمَئِذٍ

اَجْرُهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا (بوصفتلى آدملىرىگە ايمانلارنىڭ صبر قىلۇلارى و ئايات بولۇلارى سببلى بىكى مەرتىبە
 اجرلىرى بىرلەر بىر اجرى اوزلرىنىڭ ايندىرلىگان كىتابقە ايمان كىتىرولرى ايچون و بىر اجرى قرآنغە
 ايمان كىتىرولرى ايچون (وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ) دىخى بو صفتلى آدملىرى ايزگولك (طاعت) بىرلن
 ياوزلغىنى (گناھنى) بىبارلر (وَمَا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) دىخى بىز اوزلرىنىڭ رىزقلاندىرغان نرسەدن
 (ماللارنىدان) ايزگو بوللارغە صرف قىلۇرلار (وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ) وەر قىچان بو صفتلى آدملىرى
 فائىدەسىز سوزنى اشتهسلر اول سوزدن يوز دوندىرلر (وَقَالُوا لِنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ) دىخى لغو
 سوز سىويلا و چىلرگە ايتورلر بىزگە اوز عمللرمىز بولور و سىزگە دە اوز عمللرگىز بولور (سَلَامٌ عَلَيْكُمْ)
 سىزنىڭ اوزىرگىزگە سلام بولسون (يعنى بىزگە سىزنىڭ بىرلن صحبتىنى قوشماق لازم بولسون) (لَا تَبْتَغِي
 الْجَاهِلِينَ) نادانلار بىرلن صحبتىنى استامىمىز (إِنَّكَ لَأَنْتَهُى مِنْ أَحِبِّبَتِ) درستلىككە سىن اى محمد غەم
 اوزنىڭ سىگان آدملىرىنى حق لىقغە (ايمانغە) كوندىرە آلماسسون يعنى اسلام دىننە كىترگە كوچك يىتماس
 (وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ) ولىكن الله تعالى تىلاگان آدمىنى حق لىقغە (ايمانغە) كوندىرر (وَهُوَ أَعْلَمُ
 بِالْمُهْتَدِينَ) واول الله تعالى ايمانغە كوندلرگە حاضرلىنگان آدملىرىنى بلەدر كىوب مفسىرلر بو آيتنى
 حضرت ابوطالب حقنىڭ ايتىدى دىگانلر ابوطالبنىڭ مەختىر حالىدە رسول اكىرم كىلوب اى آتا
 بىر توغمە قىرداشم ايمان كىمە سنى ايت كىيامت كىونىدە شفاعت قىلورمىن دىگان حضرت ابوطالب
 ايتگان اى قىرداشم عبد اللهنىڭ اوغلى تىحقىق بلەمىن سىن حق بىغىمىر سون لىكن خلىقنىڭ ابوطالب
 اولمىن قورقۇقنە ايمان كىتىردى دىبولرىنى مكره كوره من دىدى ابوطالبنىڭ ايماننە مەتلىق
 روايتلرنى يازغان ايدىك تىكرار يازلمادى (وَقَالُوا إِنْ نَتَّبِعِ الْهُدَى مَعَكَ) دىخى قىرىشلر ايتىدىلر اى
 محمد غەم اىگر بىز سىنىڭ بىرلن حق لىقغە كوندىرگىچى دىن گە (اسلام دىننە) ابارساك (نَتَّخِطُّ مِنْ
 أَرْضِنَا) بىيرىزدن چىغارلىش بولورمىز دىبو قىرىشلر بىر وقت رسول الله غە ايتىدىلر اى محمد بىز سىنىڭ
 حق بىغىمىر ايدىككىنى بلەمىز لىكن بىز قورقامىز اىگر سىگى ابارساك عرب ارگە مخالفت قىلساڭ بىزنى
 مەكە بىيرىدن قوالاب چىغارولرۇندىن دىبو الله تعالى بوسوزلرىنى رد قىلۇب ذكىر قىلماچق آيتنى
 ايتىردى (أَوْ لَمْ نَمُكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا) ايا بىز قىرىشلرگە امىنىلك اياسى بولغان حىرم بىيرىنى اورون
 قىلما دىقى يعنى اورونلارونى حىرم بىيرى قىللىق (يُجِبُنِي إِلَيْهِ تَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ) اول حىرم بىيرىنى ەر
 طرفدان ەر نرسەنىڭ بىمشلىرى چىولمىش و تارتلمىش بولور يعنى مەكەگە تورلى طرفدان فائىدەلر كىلور
 (رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا) حىورمىزدان مەكە اهلنە رىزق بولسون ايچون (وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ)
 ولىكن مەكە خلىقنىڭ كوىسى مونى بلەمىسلر (وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ) و كىوبمە قىرىە اهلنىدن
 هلاك قىللىق (بَطَرْتُمْ مَعِيشَتَهَا) اول قىرىە اهلنى مەشىتلرنىڭ ياوز بولدىلار واللهنىڭ حقنى صاقلامادىلار
 يعنى اولگى هلاك قىلنغان قىرىە خلىقنىڭ حالىدە طىنچلىق و دولتە مەكە خلىقنىڭ حالى كىبى كوركام بولدى
 سوڭرە آرزولقلىرى سببلى الله تعالى آلارنى هلاك قىلدى سىزنىڭ شولار كىبى هلاك قىلور (فَقُلْ لَكُمْ مَسَاكُنُهُمْ) بس

بو خراب بولغان اورونلار آلارنىڭ تورغان اورونلار يدر (لَمْ تَسْكُنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا) اول قريه لردە
 هلاك قىلنغان اهلى صوگندان توتولمادى مگر آزغنه كشى توتلى مى مثلا مسافرلر واوتب باروچيلارغنه
 (وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ) اول هلاك بولغان قومى اورونلارونى بز آلوجى بولدى (وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ
 الْقُرَى) واى محمد ^ص عه سىنىڭ ربكى قريه (اهل) لرنى هلاك ايتوچى بولمادى (حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمَمَارِئِهَا) ^{٥٨}
 اول قريه لرنىڭ اصلى والوغسغه پيغمبر يبارگاننه قدر (يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا) اول پيغمبر قريه لرنىڭ
 اصلى والوغسىنىڭ اهلنه بزنىڭ آيتلارمىنى اوقور (وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى) دى بز قريه لرنى هلاك
 قىلوچى بولمادى (الْأَوَّاهِلُهَا ظَالِمُونَ) مگر هلاك قىلور بولدى اول قريه لرنىڭ اهللىرى ظلم قىلوچى
 بولسولار (وَمَا أَوْتِيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ) وشول نرسه كم دنيا سببلرنىن سزگه بىرلىدى (فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا)
 بس اول نرسه دنيا تركلىڭى نىڭ فائدهلنه تورغان نرسه سىدىر هم زىننى در (وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى)
 والله حضورنده بولغان فى نفسه ده ايزگودر هم هميشه قالوچىراقدر (أَفَلَا تَعْقِلُونَ) ايا عقلكزنى يرتب
 قاراب بله مىسى دنيا نرسه سنى الله حضورنده بولغان نرسه بىرلىن آلماشد راسز (أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعَدًّا حَسِينًا)
 ا ياشول آدم بز اول آدم گه كوركام بولغان وعده (جنت) نى وعده قىلىدى (فَهُوَ لَا يَفِيهِ) بس اول آدم اول وعده گه
 بولغوجىدىر (كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلىڭى نىڭ فائدهلنه تورغان نرسه سى بىرلىن فائدهلندره
 تورغان آدمز كى برابر مى البته بوايكسى برابر توگل در اول گسى نىڭ مثالى مسلمان ايكىچسى نىڭ مثالى كافر كى
 (ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ) مونىڭ صوگنده دنيا تركلىڭى نىڭ متاعى بىرلىن فائدهلندىرگان آدمز
 قيامت كوندده عذاب يا كه حساب ايچون حاضر قىلنمش لاردان در (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ) وشول كوننى اى
 محمد عه م ذكر قىل اول كوندده الله كافرلرگه ندى قىلور (فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ) بس
 ايتور الله تعالى سزنىڭ منم شريكلم ديو زعم قىيلغان شريكلم قىدا ديو (قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ
 الْقَوْلُ) حقلارنده جهنمى آدملر وجنلر بىرلىن توتورورمى ديگان سوزم ثابت بولغان آدملر ايتور
 (رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا) اى ربه بز آلارنى آزدىرغان آدملر اوشبولاردىر (أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا)
 بز آلارنى آزدردى (يعنى آزغونلغنه انده دىك) آلارده بز اختيارمىز بىرلىن آزدقمىز كى اختيارلارى بىرلىن آزدىلار
 (تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كُنَّا أِثْمَاءَ يُعْبَدُونَ) بز آلاردان هم آلارنىڭ اختيار قىلغان كفرلرنىن سىنىڭ صارى بىزدىك
 آلار بزگه عبادت قىلور بولمادىلار بلكه آلار نفس آرزولارينه عبادت قىلور بولدىلار (وَقِيلَ ادْعُوا
 شُرَكَاءَكُمْ) دى الله طرفندن كافرلرگه ايتورلر الله نىڭ عبادته شريكى دىب زعم قىلغان نرسه لركزنى
 (صنم لاركزنى) انده كز ديو (فَدَعَوْهُمْ) بس كافرلر غايت حيران بولدىقلارندن صنم لارغه انده لرلر
 فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ) بس اول صنملار اندهچى كافرلرگه جواب بىرولمادىلر (وَرَأَوْا الْعَنَابَ) دى مشركلر
 معبودلرى ايچون عذابنى كورلر (لَوَانَهُمْ كَانُوا يَعْتَدُونَ) اگراول معبودلر دنياده حقلغنه كونلىگان
 بولسولار ايدى آخرته عذابنى كورماسلر ايدى ديو ايتورلر (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ) واى محمد (عه) شول كوننى

ایسکه تشر اول کوننه کافر لر لرگه الله (تعالی) ندأ قیلور (فَیَقُولُ مَاذَا أَحَبْتُمْ الْمُرْسَلِينَ) اوز گزگه یبارلمش پیغمبر لردن نرسه قبول ایتمک گز دیوا اینور (فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ) بس قیامت کوننه کافر لر اوز رینه خبر لر بلمسز ویاشرن بولور (فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ) بس اول کافر لر ننگ بعضی بعضسندن جواب صوراشماسلار چونکه بلماموده همه سی برابر ایسکی هر قایوسیننگ معلومی (فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا) بس اما شوندا این آدم کفردن توبه ایتمدی دخی ایمان کیتمدی وایز گو عمل قیلدی (فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ) بس اول آدم اوزیننگ تموغدان قتلوچیلاردن بولوبینی امید ایتمسون (وَرَبِّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ) وای محمد (عه) سیننگ رب ننگ تلاگان نرسه سنی خلق هم اختیار قیلور (مَا كَانَ لَهُمُ الْخَيْرَةُ) کافر لر ایچون هیچ نرسه ده اختیار بولمادی (سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ) الله نی کیچیلکردن پاکلایمن هم اول الله تعالی مشرکلر ننگ الله غه شریک قیلغان نرسه لر نسن بلند بولدی (وَرَبِّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ) وای محمد (عه) سیننگ رب ننگ کافر لر ننگ کوکرا کلر ننگ یاشرگان نرسه لر بینی (سینکادشمانلق لار نی) بلور (وَمَا يَعْلَمُونَ) دخی سیننگ حقله آشکاره قیلغان نرسه لر بینی (قباحت سوز لر بینی) بلور (وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) واول الله عبادتکه مستحق در عبادت که مستحق هیچ ذات یوقدر مگر اول الله تعالی گنه در (لَهُ الْعَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ) اول الله ایچوندر دنیاده هم آخرتک هم یعنی مؤمنلر الله ننگ بییرگان نعمتلری اوز رینه دنیاده حمد ایتمد کلری کبی آخرتک هم حمد ایتمور لر (وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) دخی حکم اول الله ایچوندر هم قیامت کوننه اول الله غه قایتارلمش بولور سز (قُلْ أَرَأَيْتُمْ) ای محمد (عه) مکه اهلنه میکا خبر بییرگز دیوا بیت (ان جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا) اگر الله سرگه قارانغو کیچنی همیشه قیلسه وسز ننگ ایچون هیچ یاقتیلق بولماسه (الی یوم الْقِيَامَةِ) قیامت کوننه قدر (مَنْ أَلَّهِ غَيْرَ اللَّهِ يَأْتِيكُم بَضِيًّا) الله دن باشقه سرگه یاقتیلقنی کیتره تورغان نیندا این معبود بار البته یوق (أَفَلَا تَسْمَعُونَ) ایا بو وعظنی تفکر برلن ایشته میسزمی (قُلْ أَرَأَيْتُمْ) ای محمد (عه) مکه اهلنه میکا خبر بییرگز دیوا بیت (ان جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا) اگر الله سرگه یاقتنی کوننزی همیشه قیلسه و هیچ قارانغولق بولماسه (الی یوم الْقِيَامَةِ) قیامت کوننه قدر (مَنْ أَلَّهِ غَيْرَ اللَّهِ يَأْتِيكُم بَلِيًّا) الله دن باشقه سرگه کیچنی کیتره تورغان نیندا این معبود بار (تَسْكُنُونَ فِيهِ) اول کیچنه راحتلن بقرارلار نور سز البته یوق (أَفَلَا تَبْصُرُونَ) ایا عبرت برلن قاراب کور میسزمی (وَمَنْ رَحِمْتَهُ جَعَلْنَاكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) دخی الله اوزیننگ بنه لرگه رحمتندن کیچنی هم کوننزی یاراتدی (لَتَسْكُنُوا فِيهِ) کیچنی یاراتدی کیچده قرارلار اوز اوز ایچون (وَلَتُبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ) دخی کوننزی یاراتدی الله ننگ فضلندن استا و گز ایچون (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) دخی الله ننگ نعمتلرینه شکر قیلو گز ایچون (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ) دخی ای محمد عه شول کوننی ایسکه تشر اول کوننه الله مشرکلرگه ندأ قیلور (فَیَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ) بس الله تعالی اینور سز ننگ منم شریکلرم دیو زعم قیلغان شریکلرم قیدا دیو (وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا) وهر بر امتندن اوز لرینه شهادت بیره تورغان شاهد چغاردق اول شاهد شول

امتنك پیغمبریدر (فقلنا هاتوا برهانكم) بس امتلرگه ایتدك بز توتقان دینگزنگ درستهلكنه دلیل
 كینترگز دیو (فعلموا ان الحق لله) بس امتلر بیلر بووقتمه درستهلكنه معبود بولوده حق لقی اللهغه
 ثابت در هیچ كم معبودلكنه اللهغه اورطاق بولماس (وفضل عنهم ما كانوا يفترون) دخی امتلردن افترا
 قیلغان نرسه لری (باطل لری) غائب بولدی (ان قارون كان من قوم موسى) درستهلكنه قارون موسی
 عه نك قومندن بولدی حضرت موسی نك آتاسی بران بر توغمه قرداشی بصهر بن قاهت نك اوغلی
 ایسی بصهر حضرت موسی غه ایمان كینترگان آدملردن (فبعی علیهم) بس قارون موسی عه نك قومنه
 آرتوقلقنی استادی وكلسی نك اوزینك امرینه بوی صونولارونی استادی یا كه موسی قومنه ظلم قیلدی
 معناسنده (واتیناه من الكونوز) دخی بز قارون غه خزینه اردن بیردك (ما ان مفتاحه لتنوز بالعصبة اولى
 القوة) شول قدر مال بیردك اول مالنك اچاچلرینی بوللاو قوت ایاسی بولغان كوب جماعت كه ده آغر
 بولور (اذ قال له قومه لا تفرح) شول وقتده موسی نك ایمان كینترگان قومی قارون غه ایتدی مالنك
 كویلمگی بران شادلانما و ماقتانما (ان الله لا يحب الفرحین) درستهلكنه الله تعالی شادلانوچیلارنی
 دوست كورماس (وابتغ فيما آتاك الله الدار الآخرة) دخی ⁴⁶ الله اوزكنا بیرگان نرسه ده (بابلقده) آخرت
 یورطنی اسمته یعنی الله نك اوزكنا بیرگان مالندان الله یولینه صرف ایت (ولا تنس نصيبك من الدنيا)
 دخی دنیادان بولغان الشكنی اونوتمه یعنی اوزكنا بتارك قدر آلوب قال (واحسن كما احسن الله
 اليك) دخی الله نك بنده لرینه الله اوزكنا ایزگولك قیلغان كیبی ایزگولك قیل (ولا تبغ الفساد فی
 الأرض) دخی بیرده بوزوقلق استنامه یعنی ظلم كه و تكبرلك كه سبب بولغان اشلر بران خلق غه امر
 قیلمه (ان الله لا يحب المفسدين) درستهلكنه الله تعالی برزوقلق قیلوچیلارنی دوست كورماس (قال
 انما اوتيته على علم عندي) قارون ⁴⁷ ایتدی میكا بو ماللارنی بیرلش بولدی اوزم نك حضورمه بولغان
 علم اوزرنده بولغانم حالده یعنی مین تجارت علمنی كامل بلم یا كه كیمیا علمنی یا كه تورات علمنی
 معناسنك حضرت موسی نك قومی ایچنه توراتنی ایلغی زیاده بلوچی قارون بولغان دیگانلر (اولم يعلم ان
 الله قد اهلك من قبله من القرون) ایا قارون بلمادیمو درستهلكنه الله تعالی قارون دان لك نی قدر زمان
 اهلرندن هلاك ایتدی (من هو اشد منه قوة) قارونندان قوتده قاطیراق بولغان آدملرنی (واكثر
 جمعا) دخی مال جیوده كوبراك بولغان آدملرنی یعنی قارونندن قوتلیراك وبایراق آدملرنی (ولا یسئل
 عن ذنوبهم المجرمون) دخی یا اوزكافرلر گناهلارندن صورالمش بولماسلار بلكه توغری تموغغه بیمارلورلر
 یعنی الله تعالی كافرلرنك حالنه مطلع اولمقندن بلو ایچون صورالماس باكه شلته ایچون صورالماس بلكه
 دفعی عذاب قیلنورلار (فخرج علی قومه فی زینته) بس قارون تورلی زینتی ایچنه كوب آدملر برلن قومی
 اوزرینه چمدی (قال الذين يريدون الحیوة الدنيا) دنیا تركسگی گنه تلی تورغان ضعیف آدملر ایتدی
 (بالیت لنا مثل ما اوتی قارون) كاشکی بزگه قارونغه بیرلسگان مالنك اوخشاشی بولسه ایدی (انه لئو حظ

عظيم) درستلىككە اول قارون دنيان الوغ الش اياسيدرديو (وَقَالَ النَّبِيُّ اَوْتُوا الْعُلَمَاءَ) دى آخرت حاللارنى بلو بېرلىگان آدملىرىنى (وَيَلِكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ) الله سزگە هلاكلىكنى لازم ايتسە ايدى اللهنىڭ، آخرتتىكى ثوابى ايزگورا كدر قارونغا بېرلىگان نېسە دن (لَمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا) ايمان كېتىرىپ، ايزگو عمل قىلغان آدم ايچون (وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ) وبو ثواب (جنت) كە يولقماس ايرشماس مگر عبادتلىرگە هم گناھلاردن صبر ايتوچىلىرگە يولغور⁸⁰ (فَخَسَفْنَا بِهِ وَبَنَاتِهِ الْأَرْضَ) بس بىز قارون هم يورطنى وماللىرىنى بېردن يوتىردىق مونىڭ، قصەسى قارون موسى (عەم) نى غايىت رنجىتىن كان حضرت موسى قرداشى بولدى ايچون قارونغا مەنارە قىلە ايكان زكات فرض قىلغىچا حضرت موسى قارون بىرلن هر بىر مەن بىر بىرلنە (مئلامىڭ سومغە بىر سوم بىر بىرلنە) صلح قىلغان قارون مالنى حساب قىلۇپ قاراغاندە بىك كۆپ مال چىچاقچ بولغاچ مەن بىر نى بىر وگە دە راضى بولماغان شوندىن صوڭ قارون بىنى اسرايىل ايچنە حضرت موسى نى رسواى واوياتلى ايتار ايچون بىر زانىيە وحاملە خاتوننى كۆپ مال بىرلن ياللاغان موسى مەن بىرلن زىناقىلدى بوبالا موسى دن دىوايت دىگان عىد كۆننە حضرت موسى جمع عظيم ايچنە غىبە او قغان (وعظ سويلاگان) كەمە كم مال او غىلا سە قولنى كىسامز كەمە كم خاتونلى بولاتروب زىناقىلسە طاش بىرلن بەرلن اوتىرە مەن خاتون سىز بولاتروب زىناقىلسە يوز قامى صوغامز دىو قارون ايتىن كان اى موسى اگىر زىناقىلوچى اوزىڭ بولسا كە بو حەكم بىر تەھى دىو حضرت موسى ايتىن كان بلى اوزم بولسا مە شولاي اللهنىڭ حەكمى بىر بىر دىگان قارون ايتىن كان بىنى اسرايىل سىنى فلانە خاتون بىرلن زىناقىلغان دىو زەم قىللا دىگان حضرت موسى اول خاتنى چاقىرتقان و راست سويىلە دىگان خاتون قاروننىڭ مال بىر بىرلنە ياللا دىقنى سويلاگان حضرت موسى قاروننىڭ بولاشدىن الله غە شكايت قىلغان حضرت موسى غە الله تعالى وحى قىلغان بىرگە تىلاگان نرسەڭ بىرلن امر قىل دىو حضرت موسى ايتىن كان اى بىر قاروننى توت دىو قارون تىزىنە قدر بىرگە باطقان بىرگە حضرت موسى يىنە توت دىگان قاروننى بىلەنە قدر توتقان يىنە توت دىگان موبىنە قدر توتقان يىنە توت دىگان قارون بىتونلاى بىر توبىنە كېتىن كان شول مالى قارون همىشە حضرت موسى غە يالبارغان حضرت موسى غايىت آچوى كىلىك كىن شىقت قىلماغان الله تعالى حضرت موسى غە وحى قىلغان قارون نى قدر يالباردى مەرحەمت قىلما دىڭ اگىر مېڭا بىرگە مرتبە دعا قىلغان بولسا ايدى قبول قىلغان بولور ايدىم دىو موندىن صوڭ بىنى اسرايىل موسى (عەم) قاروننى بېردن يوتىردى ماللىرىنى ويورتلارنى اوزىنە آلور ايچون دىگانلر صوڭره الله تعالى قاروننىڭ يورطنى وماللىرىنى بېردن يوتىرغان (بىضاوى) (فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ) بس قارون ايچون الله دن باشقە هيچ ياردم بىرە تورغان جماعت بولمادى (وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ) دى قارون بوعدا بىن (بىر يوتودن طىلغۇچىلاردىنە بولمادى) (وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ) دى اوتىن كان كىچە قاروننىڭ منزلە سنى آرزو قىلغان آدملىرى ايتور بولۇپ اورلىدىلر (وَيَكَانَ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ) عجب لىنە مەن مېن گوبىكە الله تعالى قىلارنىدىن تىلاگان آدمنە رىزقىنى توشى (كىلىك قىللا) وتىلاگان آدمنە طار قىللا (وى) تعجب كە مەسى اتعجب مەنسانىكە ياكە (وى) خطا غە اويغانو وقتىنە ايتلە

تورغان سوز یعنی قوم قارونغه بیدرلگان مالنک مثلنی آرزو قیلولارنک بولغان خطالارینی بلمیلرهم اوکندیلمر معناسنک یا که (ویکان) بلمیسونمی کورمیسونمی سین معناسنک (لَوْلَا اَنْ مِّنَ اللّٰهِ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا) اگریده آرزو قیلغان نره هزدن کوکلمزنی دوندر و برلن الله بزگه انعام قیلغان بولماسه ایدی قارون کبی بزنیکی بیدر یوتقان بولور ایدی (وَيَكَاَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ) وعجب لنه من مین گویا که شأن الله نکی نعمتی انکار ایتو چیلر مقصودلارینه ایرشماسلر (تِلْكَ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ) بو آخرت یورنی (نَجْعُلُهَا لِلْمُنِّينَ) بو آخرت یورتنی شوندا این آدملر ایچون قیلورمز (لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِی الْاَرْضِ وَلَا فُسَادًا) اول آدملر بیدره الوغلقنی و بوزلقنی تلاماسلر (وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ) دخی ماقتالمش بولغان عاقبت (جنت) الله راضی بولماغان اشلردن صاقلان و چیلارغه در (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا) برکش ییزگولکنی کیترسه اول کشیگه اول ایرگولکنده ایرگوراک بولور یعنی اون الش ایرگولک بولور (وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ) و برکش یاوزلقنی کیترسه (فَلَا يُجْزَى اَنْدِينَ عَمَلُو السَّيِّئَاتِ) بس یاوزلقلارنی قیلغان آدملرگه جزا بیدرلماس (الْاَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ) مگر قیلغان عمللرینک جزا بیغنه بیدرلور یعنی بر یاوزلقغه برگنه الش یاوز جزا بولور (اِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ) ای محمد (عهم) درستلکده سیکا قرآنی او قونی و قرآنک بولغان نرسه برلن عمل ایتونی واجب ایتکان الله (لِرَادِّكَ اِلَى مَعَادٍ) قایتاچق اورنغه (مکه گه) سینی کیری قایتار و چیدر نتا که فتح مکه کوننک قایتارغان یا که قیامت کوننک ماقتالو اورنغه قایتارغو چیدر معناسنک (قُلْ رَبِّیْ اَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدٰی) ای محمد (عهم) ایت سین منم ربم بلسگو چیرا کدر کم حقلقنی کینرگانلکنی یعنی کمنک حقلقنه ایدکنی (وَمَنْ هُوَ فِی ضَلٰلٍ مُّبِیْنٍ) دخی ظاهر آرزونلقغه بولغان آدمنیره حقلقنه بولغان آدم دن رسول الله اوزی مراد آرزونلقغه بولغان آدمن مشرکلر مراد (وَمَا كُنْتُمْ تَرْجُوْا) وای محمد عهم سین امید ایتار بولمادک (اَنْ یُّلْقٰی اِلَيْكَ الْکِتٰبُ) اوزنکا قرآن نکی طاشلانمش (بیرلمش) بولوینی (الْاَرْحَمَۃً مِنْ رَبِّکَ) لکن ربکی سیکا قرآن فی طاشلادی (بیردی) اوزندن رحمت یوزندن (فَلَا تَكُوْنَنَّ ظَهِیْرًا لِّلْکٰفِرِیْنَ) بس ای محمد عهم کافرلرگه مداره قیلو برلن و طلب لرینی قبول ایتو برلن یاردم بیروچی بولما (وَلَا یُصَدِّقُکَ عَنْ آیٰتِ اللّٰهِ) دخی ای محمد عهم سینی الله نکی آیتلرینی او قودان بو کافرلر طیماسون یعنی آلاردان قورقب الله نکی آیتلرینی (قرآنی) او قودان طیلوما (بَعْدَ اِذْ اُنزِلَتْ اِلَيْکَ) قرآن آیتلری سیکا ایندرلگانک صوننده (وَادْعُ اِلٰی رَبِّکَ) دخی ربکی برلاوگه و ربکنک عبادتنا خلقنی انده (وَلَا تُشْعِرُوْنَ مِنَ الْمَشْرِکِیْنَ) دخی کافرلرگه مساعده و یاردم بیرو سبیلی مشرکلردن بولما (وَلَا تُدْعُ مَعَ اللّٰهِ اٰلٰهًا اٰخَرَ) دخی الله برلن ایکنچی معبودنی اندهمه بو ایکی آیتنه ظاهرده خطاب رسول اللهغه بواساده حقیقه خطاب رسول الله دیننده بولغان آدملرگه یا که معصوم بولوچیلق نهی قیلوغه منافی توکل (لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ) هیچ معبود بالحق یوقدر مگر بر الله غنه در (کُلُّ شَیْءٍ هٰذَا اِلٰی وُجُوْهِهِ) هر بر نرسه هلاک بولوچیدر مگر الله تعالی اوزیگنه هلاک بولماس (لَهُ الْعِضْمُ وَالْیَبَ تَرْجِعُوْنَ) اول الله غنه در حکم هم اول اللهغه قیامت کوننده قایتارلمش بولورسز .

قصص سوره سی نکی ترجمه سی تمام بولدی .

يكرمى توقزىچى سوره عنكبوت سورەسى مكدەدە اينگان جمعى آلتەش توقز آيت

بىدە ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم

(آلم) بو سوزىن مرادىنى الله تعالى اوزى بلور (أَحَسَبَ النَّاسُ أَنْ يَبْتَزُّوا) ايا آدملىر قالدىلىش بولولارىنى حساب قىلورلارمى (أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا) ايمان كىتىردىك بز ديو ايتولرى ايچون (وَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ) حالبوكم آلا ايمان لارىنىڭ حقيقى ايكانلىكى بران امتعان قىلنماسلار يعنى آدملىر بالغز بز ايمان كىتىردىك ديگان سوزلرى ايچون گنه چن ايمان برلن امتعان قىلنباغان لارى حالده قالدىلىش بولولارىنى حساب قىلورلارمى آلاى حساب قىلماسن لار بلكە الله تعالى آدملىرىنى آغر تكليف لىر برلن امتعان قىلور چونكە بالغز ايمان گرچە اخلاص برلن بولسەدە توغدان بىنولاي قتلونى تسلامى مىگو قالودان قتلونى غنه تلى بو آيت نى مشركلرنىڭ جىبرىدىن شكايىت قىلغان بعض صحابه لىر حقنىدە ايندى ديگانلىرى (وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) وَتَحْقِيقَ بَزْ بُو امْت دِن الك بولغان آدملىرىنىدە فتنە لىدىكى و بوش ايسكى عادت بىتن امت حقنىدە بولدى (فَلْيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا) البتە الله بلور ايمانده راست بولغان آدملىرىنى (وَلْيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ) دى ايمانده بالغانچى لارنى بلور (أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا) يا كە ياوز عمللىرىنى قىلغان آدملىر بزگە ثابت بولولارىنى حساب قىلىدىيەو يعنى ياوز عمللىرى برابرندە بزنىڭ جزأ بىيروگە قىلدىزنى فوت قىلدىرونى حساب قىلدىلارمى (سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ) اكر بلاى حساب قىلسەلار حك ايتكان نرسە لىرى نى ياوز بولدى (مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ) كەمىر الله نىڭ ثوابنه يولقونى اميد ايتار بولسە (فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ) بس درستلىكىدە الله نىڭ اوزىنىڭ ثوابنه يولقو ايچون تعيين ايتكان وقتى البتە كىلوچىدىر (وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) واول الله بىندە لىزنىڭ سوزلىرىنى اشتوچىدىر اعتقادلارونى و عمللىرىنى بىلگوچىدىر (وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ) و بىر كشى عبادتلىردە صبر قىلو و گناھلاردان طيپىلۇدە نفسى برلن صوغش قىلسە آتچق اول كشى اوز فائىدەسى ايچون صوغش قىلور يعنى فائىدەسى اوزىنە بولور (إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ) درستلىكىدە الله تعالى بىتن عالمىن البتە موگىسىدە بىندە لىزنىڭ عبادتنە محتاج توگلدەر (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دى شۇندىن آدملىر ايمان كىتىردىلر هم ايزگو عمللىرى قىلدىلار (لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ) اول آدملىردن كىفرنى هم گناھلارونى ارتىرمىز يعنى ايمان سىبىلى كىفرنى عبادت سىبىلى گناھلارنى يارلقارمىز (وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ) دى اول آدملىرگە عمل قىلغان نرسە لىزنىڭ ايلك كوركام جزأسى برلن جزأ بىيرىمىز (وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا) دى آدمگە آتا و آنا سىنە ايزگولك (اطاعت) قىلماق برلن بىيوردىق (وَأَنْ جَاهِدْ لِكَلِّفُكَ بِي) و اى آدم اكر سىكنا آتا و آنا ك مىكنا شريك قىلو برلن تكليف ايتسە لىر (مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ) سىنىڭ اول نرسە نىڭ معبود بولۇيىنى بىلماگان نرسە نى شريك قىلو برلن (فَلَا تَطَعُهُمَا) بس آتا و آنا كى بو اشلرنىدە بوى صونما آلا سوزى بويىنچە مىكنا شريك قىلما چونكە الله غە گناھ بولغان

اشده بنده گه اطاعت قیلو درست توگل بو آیتده اشارت بار درستلگی معلوم بولماغان نرسه گه ایارونک
 درست توگولمکنه گرچه باطل ایدکی معلوم بولماسه ده (اِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ) قایتاچاق اورنکیز میگذر یعنی
 سزنی ایمان کیترگانسکرده وشرک قیلغانسکرده آتا و آناسنه اینزگولک قیلغانسکرده هم آتا و آناسنی
 رنجتکانتکرده همه گز میکا قایتاچاقسز (فَأَنْبِئِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) بس سزنی عمل قیلغان نرسه گز
 برابرنده جزأ بیرو برلن سزگه خبر بیررمن (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دخی شوندا این
 آدملر ایمان کیتردیلر هم اینزگو عمللر قیلدیلار (لَنُدْخِلَنَّهُمُ فِي الصَّالِحِينَ) البته آنسدا این
 آدملر نی اینزگولر جمله سته کرترمز (وَمَنْ النَّاسُ مَنِ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ) دخی آدملر جمله سندن
 شوندا این آدملر باردر اللهغه ایمان کیتردک دیو ایتورلرنا (فَأَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ) بس هر قیچان
 اول آدملر اللهغه ایمان کیترو لری اوزرینه کافرلر طرفندان رنجتمش بولسالار (جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ
 كَعَنَابِ اللَّهِ) بنده لر طرفندان ایمان دان دوندروده ایرشکان فتنه نی (رنجتونی) اللهنگ عذابی کبی قیلورلار
 (وَلَمَّا جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ) واگر ربکن (غنیمت و بر شهر نی فتح قیلو کبی) یاردم کیلسه (لَيَقُولَنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ)
 بوضعیف ایمانلی آدملر یا که منافقلار مسلمانلارغه ایتورلر بزرنگ برلن دینه برگه بولدی دیو (اَوَلَيْسَ
 اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ) ایالله اوزینه باشقه بولغان عالمنک (بنده لرنک) کوکرا کلرنده بولغان
 نرسه لرینی (اخلاص و نفاقلار نی) بلگوچی توگلمی (وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا) دخی البته الله (تعالی)
 چن کوکللری برلن ایمان کیترگان آدملر نی بلور (وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنافِقِينَ) دخی طشدنغنه ایمان کیترگان
 آدملرنیده بلور وهر برینه قیامت کوننده تیوشلی جزاسنی بیرر (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَالَّذِينَ آمَنُوا) دخی
 کافر بولغان آدملر ایمان کیترگان آدملرگه ایتدی (اتبعوا سمیلنا) بزنی دین یولمرغه ایارکز (وَلَنَحْمِلْ
 خَطَايَاكُمْ) دخی بز سزنگ گناهلارکزی یوکلارمز (وَمَا هُمْ بِعَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ) دخی کافرلر و مؤمنلرنک
 گناهلارندن هیچ نرسه نی یوکلوچی توگلدر (انهم لکاذبون) درستلکه اول کافرلر گناهلارکزی یوکلرمز
 دیگان سوزلرنده بالغانچیلاردر (وَلَيَعْلَمَنَّ انْقَالَهُمْ) دخی اول کافرلر اوزلرنک آغر یوکلرینی (الوغ
 گناهلار نی) یوکلوچیلردر (وَاِنْقَالَاعَ انْقَالَهُمْ) دخی اوزلرنک آغر یوکلری برلن برگه آذرغان آدملرنک
 آغر یوکلرینی (الوغ گناهلار نی) یوکلوچیلردر (وَلَيَسْئَلَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَاكِفَانُوا يَقْتُرُونَ) دخی کافرلر
 قیامت کوننده افترا قیلغان نرسه لرندن (آدملر نی آذرغان باطلقلارندن) صورالمش بولورلار (وَلَقَدْ
 ارسلنا نوحا الى قومه) و تحقیق بز نوح (عه) نی قومه دین ایراترا یچون پیغمبر ایتب یباردک (فَلَبِثَ فِيهِمْ
 اَلْفِ سَنَةٍ اَلْاَخْمَسِينَ عَامًا) بس نوح (عه) قومی ایچنک ایلملی یلغته کیمهک بیل توردی یعنی توقز یوز ایلملی
 بیل توردی حضرت نوح قرغنچی بیل باشنده پیغمبر بولدی قومی توقز یوز ایلملی بیل دین گه انده دی و مع
 ذلك بیک آرنغه آدم ایمان کیتردی طوفانندن صوگ آلتش بیل عمر سوردی دیگانلر بوقصه دن مقصود
 رسول الله نی تسلیمهم آغر لقلارینه چداملی بولوینه برکنو آدم بالالارنده ایکی یوز بیل عمر سوروده معهود

بولماسه ده حضرت نوحنك ملك يلغه قریب عمر اینوی قدره الله غه نسبة یراق توگل چونکه پیغمبر لر حقنده
آدم عقلی ایرشمی تورغان خارق العاده (عادتدن طشقی) اشلر بولغان (فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ)
بس نوح (عهم) قومنی طوفان صوی توتدی حالبوکم آلا کفر سبیلی اوز لرینه ظلم قیلوچیلار ایسی (فَأَنجَيْنَاهُ
وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ) بس بزطوفاندن نوح (عهم) نی هم کیمه ایالرینی (نوح عهم که ایمان کیترب کیمه که
کرگان آدملرنی) قنقاردق (وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ) دخی بز نوح واقعه سنی بتن عالم که عبرت قیلدق
(وَأَبْرَاهِيمَ) دخی بز دین ایراتر ایچون ابراهیم (عهم) نی یباردک (اذْقَالَ لِقَوْمِهِ) شول وقتده ابراهیم (عهم)
قومنه ایبتدی (اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ) الله غه عبادت قیلکوز و الله غه خلافتق قیلودن قورقکوز دیو (ذَلِكُمْ خَيْرٌ
لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگر سز بلسا کوز سز نك ایچون الله غه عبادت قیلو کوز هم الله غه خلافتق قیلودن
قورقکوز اوز کوز نك بولغان اشکزدن ایزگودر (إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا) آنجق سز الله دن باشقه
صنملار غه عبادت قیلورسز (وَتَخْلُقُونَ أَفْكًَا) دخی صنملار نی معبود دیسب، آطاوده یالغاننی ایتورسز
واچکزدن چغارسز (إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ) درستلکده سز نك الله دن باشقه عبادت قیلغان
نرسه لر کز (لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا) سز نك ایچون رزقنی ملک له نمسلر (فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ) بس الله
حضورنلر رزق استا کز (وَأَعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ) دخی الله غه عبادت قیلکوز دخی الله نك نعمتنه شکر قیلکوز
(إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) اول الله غه قایتارلمش بولورسز (وَأَن تَكْفُرُوا فَقَدْ كَتَبَ أُمَّمٌ مِّن قَبْلِكُمْ) واگر سز میننی
یالغانغه توتسه کز بس تحقیق سزدن الک بولغان امتلرده پیغمبر لریننی یالغانغه توتدیلار آلر نك یالغانغه
توتولاری هیچ پیغمبر لرینه ضرر قیلما دی اوشنداق سز نك یالغانغه توتو کزدن میکا هیچ ضرر بیوق بلکه
ضرری اوز کز که گنه (وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) و پیغمبر اوزرینه واجب بولماس مگر آچق حقنی
ایرشدرو گنه واجب بولور (أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ) ایامکه کافر لر ی بلمادیلر می الله نچک خلقنی
باشده یاراطور (ثُمَّ يُعِيدُهُ) مونك صوکنده قیامت کوننده نچک قایتادن یاراطور (إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ)
درستلکده خلقنی باشده هم قایتادن یاراتو الله اوزرینه جیکلر (قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ) ای محمد (عهم)
مکه کافر لرینه ایت بیرده یرکوز بوسوز ابراهیم (عهم) نك قومنه ایتکان سوزی بولسه ده الله تعالی بوسوزنی
ایتوبرلن رسول الله غه وحی قیلغان (فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ) بس اعتبار قیلوب قارا کز الله خلقنی
تورلی جنس و تورلی حالده ایتب نچک یاراطورنی باشلادی (ثُمَّ اللَّهُ يَنْشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ) مونك صوکنده الله
آخرغی ترکلکننی نچک بار قیلور (إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) درستلکده الله تعالی هر نرسه اوزرینه
کوچی یتکوچیدر (يُعْتَبَبُ مَن يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَن يَشَاءُ) الله تلاگان آدمیننی عذاب قیلور و تلاگان آدمنه
مرحمت قیلور (وَالِيَهُ تَقَلِّبُونَ) و اول الله غه قایتارلمش بولورسز (وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ)
دخی سز بز کزنی اوز کز که ایرشودن بیرده ده هم کوکده ده عاجز قیلوچی توگل لرسز (وَمَا لَكُمْ مِّن دُونِ اللَّهِ
مِن دَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ) دخی سز نك ایچون الله دن باشقه دوستده و یار دچیده یوقدر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا

بآيات الله ولعاقبه) دخی شونداين آدملر الله نك آيت لرينى هم الله غه يولغونى انكار ايند بيلر
(اُولَئِكَ يَسْأَلُونَ مِنْ رَحْمَتِي) بسو صفتنه غى آدملر منم رحمته من اميد كيسى بيلر (وَاُولَئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ) دخی بو صفتنه غى آدملر آلا رغه رنجتكو چى عذاب بولور (فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ) بس
ابراهيم (عه) قومينك ابراهيم گه جوابي بولمادى (اَلَا اَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ اَوْ حَرِّقُوهُ) مگر ايتولرى بولدى
ابراهيم نى اوتوگزي ياكه او طقه صالحوب ياندرگزيديو (فَاَنْجَاهُ اللهُ مِنَ النَّارِ) ابراهيم (عه) نى او طقه صالحوب قلا رنه
بس الله ابراهيم نى او طدان قنقاردى (اِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ) درستلكه ابراهيم نى او طدان ياندر مى
قنقاروده الوغ عبرتار بولغوجيدر (لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) ايمان كيترگان قوم ايچون (وَقَالَ اِنَّمَا اتَّخَفْتُمْ مِنْ
دُونِ اللَّهِ اَوْ نَانَا) دخی ابراهيم عه ايتدى آتق سز الله دان باشقه صنم لارنى توتكز (مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلگنده آراگزده دوستلق غه سبب ايتب (ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ)
مونك سوگنده قيامت كوننده بعضكز بعضكزنى انكار ايتار (وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا) دخی بعضكز بعضكز غه
لعنت او قور (وَمَا يُكْمِلُ النَّارُ) دخی هر قايبوگزنك باراچاق اورنكز تموغدر (وَمَالَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ)
دخی سز نك ايچون عدايدان قنقاره تورغان ياردچي بيلر يوقدر (فَاَمَنْ اِه لُوطٌ) بس ابراهيم عه گه
قرداشي نك اوغلى لوط عه ايمان كيتردى وايلك، اول ايمان كيترگان آدم لوط عه بولغان (وَقَالَ اِنِّي
مُهَاجِرٌ اِلَى رَبِّي) دخی ابراهيم عه ايتدى درستلكه ميسن ريم قوشقان اورونغه هجرت قيلوجيهن
(كَوْجِبَ بَارُوجِي مِنْ) ديو (اِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْعَكِيمُ) درستلكه ريم هر اشته استندر وهر
بر اشته حكمت اياسيدر يعنى ميني دشمان لار ضررندان صاقلار وكنده مناسب بولغان اش برلن
ميكا امر قيلور (وَوَهَبْنَا لَهُ اسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ) دخی بز ابراهيم عه گه اسحاق هم يعقوب عليهما السلام نى
هبه قيلدى (وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ) دخی بز ابراهيم عه نك بالالارى ايچنده بيغه برك
قيلدى هم كتاب قيلدى (يَبَارِكُ) (وَآتَيْنَاهُ اُجْرَهُ فِي الدُّنْيَا) دخی ابراهيم عه گه بز نك قوشقان اورنمزه
هجرت قيلوى برابرينه دنيا ده اجرينى بيدرک (وَاِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ) دخی درستلكه اول
ابراهيم آخرتده البته ايزگولر جمله سندنر (وَكُلُّوْطًا اَذَقَالَ لِقَوْمِهِ) دخی بز بيغه بيلر ايتب لوط عه نى
يباردك شول وقتده اوزى نك قومنه ايتدى (اِنَّكُمْ لَتَنَاطُونَ الْفَاحِشَةَ) ايا درستلكه سز مى غايت
قباحت اشكه كيله سز يعنى لوطه قيلاسز (مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ الْعَالَمِينَ) بو قباحت اشته بتن عالم دن
سزگه هيچ آدم الك بولمادى يعنى موندان قباحت اشنى سزگه قدرلى هيچ كم قيلدى يوق (اِنَّكُمْ
لَتَنَاطُونَ الرِّجَالَ) ايا سز مى ايرلرگه كيله سز (وَتَقَطُّعُونَ السَّبِيلَ) دخی كشى اولترو برلن ومال طالب
آلو برلن يول كيسا سز ياكه نسل بولونى كيسا سز (وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمْ الْمُنْكَرَ) دخی
جلسلرگزه قباحت اشكه كيله سز جماع وجيل يبارو كى اشلرگه (فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ) بس لوط
عه نك قومى نك جوابي بولمادى (اَلَا اَنْ قَالُوا اِنَّمَا بَعْدَابُ اللَّهِ) مگر جواب لارى ايتولرى بولدى

بزگه الله نك عذابنى كىتىر (ان كُنتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ) اگر بواشمزنى قباحت كه صايوكده راستلاردان
 بولساك (قَالَ رَبِّ اَنْصُرْنِيْ عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِيْنَ) ²⁹ لوط عهم ايتدى اى رىم بو قباحت اشنى چغارو
 سببلى خالقنى بوزوچى قوم اوزرينه عذاب ايندرو بولان ميكا ياردم بىر (وَلَمَّا جِئْتُمْ رُسُلَنَا بِرِهْمٍ بِالْبَشْرِى)
 دخى بز نك اياچى فرشته لرمز ابراهيم گه سيونچ خبر بران كىلگان لرى زمان ده (قَالُوا اِنَّمَا هُمْ كُفَّارٌ
 هٰذِهِ الْقَرْيَةُ) فرشته لرى ايتدى لرى درى ساكده بز بو قريه (سدوم قريه سى) اهلى هلاك ايتوچىمهز (ان
 اهلها كانوا ظالمين) درى ساكده بو قريه اهلى كفر وتورلى گناهار سببلى ظام قىلوچى بولدىلار (قَالَ
 اِنَّ فِيْهَا لُوطًا) فرشته لرى بو قريه اهلى هلاك ايتمهز ديگاج ابراهيم عه ايتدى اول قريه ده لوط عه
 بار دىدى (قَالُوا نَعْنُ اَعْلَمُ بِهِنَّ فِيْهَا) اياچى فرشته لرى ايتدى لرى بز اول قريه ده بولغان آدم لرى بله مز
 (لَنُنَجِّيَنَّهُ وَاَهْلَهُ) البته بز لوط عه مى همك اهلى هلاك بولودان قنقارورمز (الْاَمْرَ اِنَّهٗ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ)
 مگر خاتوننى قنقارمىمز خاتونى عذابده قالوچى لاردان بولدى (وَلَمَّا اَنَّ جِئْتُمْ رُسُلَنَا لُوطًا) ³² و اياچى
 فرشته لرمز لوط عه مگه كىلگان لرى زمانده (سِءٌ بِهَمْ وَضَاقَ بِهَمْ دَرَعًا) بو ايلچىلر سببلى لوط عه مگه
 قايغو كىلدى هم بو ايلچىلر سببلى كوكراك يوزندن طارايدى حاصللى قورقوندىان كىفى كىتىدى وطنى
 بىدى (وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ) دخى فرشته لرى لوط عه م نك قورقغنى بىلگاج ايتدى لرى اى لوط قورقمه
 وقايغرم (اِنَّمَا نَجُوْكَ وَاَهْلَكَ) درى ساكده بز سىنى واهلىكنى عذابدان قنقاروچى لارمز (الْاَمْرَ اِنَّكَ
 كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ) مگر خاتونكى عذابدان قنقارمىمز اول خاتونك عذابده قالوچىلاردان بولدى
 (اِنَّمَا نَزَّلْنَا عَلَىٰ اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ) درى ساكده بز بو قريه اهلى اوزرينه ايندروچىلرمز (رَجَزًا مِّنَ
 السَّمٰوٰتِ) كوكن عذابنى (بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ) الله نك طاعتندن چغولارى سببلى (وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً
 بَيِّنَةً) و تحقىق بز لوط عه قريه سندن ظاهر علامت قالدردىق يعنى مشهور حكايىلرىنى يا كه خراب
 بولغان يورطلارى نك اثر لرىنى (لَقَوْمٌ يَّعْقُلُوْنَ) اعتبار قىلوده عقللرىنى يرتكان قوم ايچون (وَاِلٰى
 مَدْيَنَ اٰخَاهُمْ شُعَيْبًا) و دخى مدين خلقنه قرداشلىرى شعيب عه منى پىغمبر ايتب يباردك (فَقَالَ يَا قَوْمِ
 اعْبُدُوا اللّٰهَ) بس شعيب عه ايتدى اى قوم اللهغه عبادت قىلوگىز (وَاَرْجُوا الْيَوْمَ الْاٰخِرَ) دخى آخرت
 كوفى نك ثوابنى اميد ايتگىز يعنى ثوابنى اميد ايتوگه سبب بولغان اشلىرىنى قىلگىز (وَلَا تَعْتَوْا فِى الْاَرْضِ
 مَفْسِدِيْنَ) دخى ييرده بوزوقلف قىلوچى بولغانگىز حالده يرمگىز (فَكَذَّبُوْهُ فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ) بس مدين
 خلقى شعيب عه منى يالغانغه توتدىلر بس آلارنى قاطى بىر سلكنو عذابى يا كه جبرائىل عه م طاشى
 توتدى (فَاصْبِرْ وَاِىُّ دَارِهِمْ جَائِمِيْنَ) بس مدين خلقى تزلزىنه چوككانلرى حالده يورطلارنده اولكلر
 بولوب اولدىلر (وَعَادًا وَاِثْمُوْدَ) دخى عاد وئمود قومنى هلاك قىلدىق (وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِّنْ مَّسٰكِنِهِمْ)
 و تحقىق سزگه بو هلاك قىلنغان قوملر نك تورغان اورونلارندن بعضى ظاهر بولدى يعنى هر
 قىچان بو اورونلاردان اوتكان وقتده عبرت بران قاراساگىز (وَزَيْنٌ لَّهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمٰلُهُمْ) دخى

بو هلاك قيلغان قوملرگه شيطان ياوز عمللرينى كوركام وزينتملى ايتب كورساتدى (فَصَدَّهُمْ عَنِ
 السَّبِيلِ) بس آلارنى شيطان اللهنىڭ حق يولدىن (دىننىدىن) طيىدى (وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ) دىخى آلارنىڭ
 وبصيرت، كه قدرتملى بولدىلارومع ذلك فكر قىلما دىلر ياكه عذابنىڭ اوزلر يىنه توتاشوينى شيكسىز بىلور
 بولدىلار (وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنُ وَهَامَانَ) دىخى قاروننى هم فرعوننى وهاماننى هلاك ايتدىك ياكه بلارنى ذكر
 قىل معناسىندە (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ) وتحقيق موسى (عهم) بو اوچسىنه ظاهر بولغان معجزه لربلر
 كىلمدى (فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ) بس بو اوچسى بىرىدە الوغلىق استنادىلر (وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ) دىخى اللهنىڭ
 امرىنىڭ ايرشوينى اوتكاروچى بولما دىلار بىلكه اللهنىڭ عذاب بىرلن امرى اوزلر يىنه ايرشىدى (فَكُلًّا
 أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِ) بس بو ذكر قىلنغان قوملردن هر بىرسى گناھسى سببلى عذاب بىرلن توتدىق (فَمَنْهُمْ مَن أَرْسَلْنَا
 عَلَيْهِ حَاصِبًا) بس بو عذاب بىرلن توتلغان آدملردن شونداين آدملر بار در اول آدملرگه واقطاشلى ايسكىچى
 جىل بىباردىك (لوط قومى كىبى) (وَمَنْهُمْ مَن أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ) دىخى بو آدملردن شونداين آدملر بار در آلارنى طاوش
 عذابى توتدى (مدين هم ثمود قومى كىبى) (وَمَنْهُمْ مَن خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ) دىخى اول آدملردن شونداين آدملر
 بار در اول آدمنى بىردن بوتىردىق (قارون كىبى) (وَمَنْهُمْ مَن أَغْرَقْنَا) دىخى اول آدملردن شونداين آدملر
 بار در آلارنى صوغه غرق ايتدىك (نوح قومى هم فرعوننىڭ اوزى هم قومى كىبى) (وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلَمَهُمْ)
 بلارنى عذاب قىلو بىرلن الله (تعالى) بلارغه ظلم قىلور بولما دى (وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) ولسكن
 بلار اوزلر يىنه اوزلرى ظلم قىلور بولدىلار (مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ) الله دن باشقه قائىلر يىنى
 اميد ايتب واشلر يىنى تابشرب دوستلار وباشلار توتقان آدملرنىڭ صفتى يعنى صنملارنى معبود توتقان
 آدملرنىڭ صفتى (كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بِعَبَابٍ) ايوب باصاغان اورما كوچ صفتى كىبىدر (وَأَنْ أَوْهِنَ الْبُيُوتَ
 لِبَيْتِ الْعَنْكَبُوتِ) دىخى درستلىكده ايلرنىڭ ايلگى ضعيفى البته اورما كوچ اويدر (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اگر
 بىلسه لىر صنملارده شونىڭ كىبى چوتكه اورما كوچ اوباسى اسسىلىككن وصالقوندىن ضررنى بىبارە آلماعان
 وفائده بىره آلماعان كىبى صنملارده عبادت قىلوچىلار يىنه فائده بىره آلمىلار هم ضررنىدە بىبارە آلمىلار
 (إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ) درستلىكده الله كافرلرنىڭ الله دن باشقه عبادت قىلغان نرسه لرىنى
 بله در (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) واول الله تعالى اشئده غالبىر وحكىمت اياسىدر اما جانسىز صنملار بوق نرسه
 حكمنده در (وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ لِنَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ) وبو ذكر قىلنغان مثللرنى آدملرگه بيان قىلورمىز (وَمَا يَعْقِلُهَا
 إِلَّا الْعَالَمُونَ) وبومثل لرنى بلماس مگر عالملرگنه بلور (خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ) الله (تعالى)
 كوكلرنى وبىرلرنى حلق بىرلن ياراتدى (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ) درستلىكده كوكلرنى وبىرلرنى ياراتوده
 ايمان كىتروچى آدملر ايجون اللهنىڭ قدرتنه دلالت قىلا تورغان الوغ علامتلر بار در يىكر منچى
 جزء نىڭ ترجه سى تمام بولدى
 (أَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ) اى محمد (عهم) اوزنكا وى قىلنغان نرسه نى (قرآننى) اوقو (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ)

دخی نمازنی اوتته (اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰی عَنِ الْفَعۡشَاءِ وَالْمُنۡكَرِ) درستلکله نماز فامش و قباحت اشلردن طیار
(وَلَنُكۡرُ اللّٰهَ الْاَكۡبَرُ) دخی البته الله ننگ ذکرینی اچنه آلغان نماز باشقه عبادتلردن الوغرا قدر (وَاللّٰهُ
يَعۡلَمُ مَا تَصۡنَعُونَ) والله (تعالی) سزنگ نمازدن و باشقه عبادتلردن قیلغان اشلرگزنی بله در و هر قایوسی
برابرند کورکام جزا بیره چکدر (وَلَا تُجَادِلُوا اَهْلَ الْکِتَابِ) وای مؤمنار کتاب اهلی (یهود و نصاری) برلن
جدال قیلشماگز (دعوی لاشماگز) (الْاَبَالۡتٰی هٰی اَحْسَنُ) مگر کورکام طریق برلن گنه جدال قیلشکمز (الْاَلۡدِیۡنِ
ظَلَمُوۡا مَوۡمِنَهُمْ) مگر اهل کتابدن دشمانلقده افراط کیتو برلن ظلم قیلغانلاری برلن گنه جدال قیلشکمز حاصل
اهل کتابنگ قاتی سوزلرینه یومشاق سوز برلن مقابله قیلشکمز مگر آرتق دشمانلارینه صوغشو و جزیه تولاتو
کبی قاتی معامله قیلشماگزده ضرر یوق (وَقُولُوا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ اُنۡزِلَ اِلَیۡنَا) دخی کتاب اهلنه ایتکمز اوزمرگه
ایندرلگان نرسه گه (قرآنغه) ایمان کیتردک دیو (وَاُنۡزِلَ اِلَیۡکُمۡ) دخی سزگه ایندرلگان نرسه گه (تورات
برلن انجیل گه) ایمان کیتردک دیو (وَالِهٰنَا وَالِهٰکُمۡ وَاٰحَدٌ) و بزنگ هم سزنگ معبودگز بردر (وَنَحۡنُ لَهٗ مُسٰمِعُونَ)
و بز همه سزنگ معبودی بولغان الله غنه بوی صنوچیمز اما سزنگ کبی عالم لرنی و راهب لرنیده تربیه
ایتوچی دیو اعتقاد قیلیمز دیو (وَکُنَّا لَکَ اَنْزِلۡنَا اِلَیۡکَ الْکِتَابِ) دخی اوشن اقی یعنی باشقه کتب
سماویه نی ایندرکمز کبی سیکاده کتاب (قرآن) ایندرک (فَالَّذِیۡنَ آتٰنَاھُمُ الْکِتَابَ) بس شوندا این
آدملر بز آلاغه کتاب ببردک یعنی سلام اوغلی عبد الله هم آلاغه ایارگان آدملر کبیلر (یُؤْمِنُوۡنَ بِهٖ) قرآنغه
ایمان کیترلر (وَمَنْ هُوَ اِلَّا مَنْ یُّؤْمِنُ بِهٖ) دخی بومکه عربلرنده قرآنغه ایمان کیترگانلری باردر (وَمَا
یَجۡعَدُ بِآیٰتِنَا اِلَّا الْکٰفِرُوۡنَ) و بزنگ آیتلرمنی انکار قیلماس مگر کافرلرگنه انکار قیلور یعنی کفرگه
چوموچیلارغه (وَمَا کُنۡتُمْ تَتْلُوۡا مِنْ قَبۡلِهٖ مِنْ کِتَابٍ) ای محمد (عه) دخی سین قرآن اینماسدن بورون کتاب
او قور بولمادک (وَلَا نَخۡطُهٗ بِیَمِیۡنِکَ) دخی اوک قولک برلن یازو یازار بولمادک (اِذَا لَرۡتَابَ الْمِطۡلُوۡنَ)
بووقته یعنی اگر کتاب او قغان و یازو یازغان بولساک باطلغه چوموچیلار قرآننگ الله حضورندن بولوینه
شیک قیلورلاریدی و ایتورلرایدی محمد (عه) قرآننی ایرهنسی و باشقه سماوی کتابلاردن جیدی دیو
(بَلْ هُوَ آیٰتٌ بَیِّنٰتٌ) بلکه اول قرآن ظاهر بولغان آیتلردر (فِی صُوۡرِ الْاَنۡبِیِّیۡنِ اَوۡتُوۡا الْعِلۡمَ) علم بیلرلگان
آدملرنگ کوکراکلرنده حفظ قیلنمشدر هیچ کمنک قرآننی اوزگاز توگه کچی یتماس (وَمَا یَجۡعَدُ بِآیٰتِنَا
اِلَّا الظَّالِمُوۡنَ) و بزنگ آیتلرمنی انکار یتماس مگر ظلمغه چوموچیلارغه انکار ایتار (وَقَالُوا لَوْلَا اُنۡزِلَ
عَلَیۡهٖ آیٰةٌ مِّنۡ رَبِّهٖ) دخی مکه کافرلری ایندیلمر کاشکی محمد (عه) اوزرینه ربسنن باشقه پیغمبرلرگه
ایندرلگان معجزه لرکبی معجزه ایندرلسه ایدی دیوی یعنی صالح (عه) ننگ توهسی موسی (عه) ننگ طایاغی
عیسی (عه) ننگ مائسی کبی (قُلْ اِنَّمَا الْاٰیٰتُ عِنۡدَ اللّٰهِ) ایت سین مشرکلرگه ای محمد (عه) آتیق معجزه لر
الله حضورنده در الله اول معجزه لرنی تلاگان روشنچه ایندرر مین سز صورغان معجزه نی کیتررگه قادر
توگل من (وَاِنَّمَا اَنَا نَذِیۡرٌ مُّبِیۡنٌ) و آتیق مین اوزمه بیلرلگان آیتلر برلن آتیق قورقتوچی من (اَوَّلَمْ

يَكْفَهُمْ) ايا معجزه بولورغه مکه مشرک لرینه ينمادي، و (اَنَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ) درستلکده بزسيکنا قرآن ايندرک (يَتْلَى عَلَيْهِمْ) اول قرآنى مکه مشرک لرینه هميشه او قلمور (ان في ذلك لرحمة وذكرى لقوم يؤمنون) درستلکده بو معجزه لگى قيامت کوننه قدر دائم بولغان قرآنده ايمان کيترگان قوم ايچون رحمت هم وعظ بولغوجيدر (قُلْ كَفَى بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا) ايت، سين اي محمد هم مکه مشرک لرینه منم راست بيغمبر بولومه منم آرامده شاهد بولو يوزندن الله يتار (يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله کولکرده هم بيرلرده بولغان نرسه ني بلور بس اول اللهغه منم حالنده وسزنگ حالکزده ياشرن بولماس (وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ) دخى باطلگه ايمان کيترگان آدملر (وَكَفَرُوا بِاللَّهِ) دخى اللهغه کافر (منکر) بولغان آدملر (أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) بو صفتده بولغان آدملر کفرنى ايمان برلن آلامشدرولارى سببلى ضرر ايتوجيلردر (وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ) اي محمد هم مکه مشرک لرى بزگه کوکدن طاش ياغدر ديگان سوزلرى برلن سيندن عذابنى آشقدرولار (وَلَوْ لَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ) واگرده هربر عذاب ايچون تعيين قيلنغان مدت بولماسه ايدى البته مکه مشرک لرینه عذاب كيلور ايدى (وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) دخى اول مکه مشرک لرینه عذاب كيلور حالبوکم آلا عذابنگ كيلوينى بولماسلر (يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ) اي محمد هم مکه مشرک لرى سيندن عذابنى آشقدرولار (وَأَنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ) دخى درستلکده جهنم قيامت کوننده کافرلرني اوطن برلن چلغاب آلوچيدر (يَوْمَ يَغْشَىٰ هُمُ الْعَذَابُ) شول کوننده جهنم کافرلرني چلغان آلوچيدر اول کافرلرني عذاب ارتر (مَنْ فَوْقَهُمْ وَمَنْ تَحْتَهُمْ) کافرلرنگ استندن دخى ده آياق استلارندان (وَيَقُولُ دُوُّوَا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) دخى الله تعالى ايتور کافرلرگه عمل قيلغان نرسه کوزنگ جزأسنى تاتوگر ديو (يا عبادي الَّذِينَ آمَنُوا) اي ايمان کيترگان قللام (ان أرضي واسعة فآياتي فاعبدون) درستلکده مينم بيرم كيلر، در بس ميکاغنه عبادت قيلگر يعني بر بيرده سرگه ميکا عبادت قيلو ايچون آغرلق بولسه واول بيرده دينگر ايچون نقصانلق بولسه قايو اوروند ميکا عبادت قيلوگر ايچون جيکليلک ودينگر ايچون حربيت (ايرکنلک) بولسه شول اورونغه کوچگر منم بيرم كيلر در معنا سنه (كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ) هربر جان اياسى تلاسه نينداين اوروند بولسه ده اولنى تاتوچيدر (ثُمَّ الْيَنَّا تَرْجِعُونَ) مونلر صوکنده بزگه جزأ ايچون قايتارلش بولورسز (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دخى شونداين آدملر ايمان کيترديلر وايزگو عمللر قيليلار (لَنُبَوِّئَنَّهُمُ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا) اول آدملر ايچون جنتدن بلند اورونلار حاضرلرمز (تَجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) اول بيوك وبلند اورونلارنگ استلارندان يلغه (صو) لار آغار (خَالِدِينَ فِيهَا) اول بلند اورونلارده منگو قالغانلارى حاله (نَعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ) ني خوش بولدى عمل قيلوچيلارنگ اجرى بولغان جنت (الَّذِينَ صَبَرُوا) شونداين عمل قيلوچيلار مشرکلرنگ رنجتوينه وهجرت آغرلقنه صبرلق قيلديلار (وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ) دخى ربلرى اوزرينه اشلرينى طابشرر بولديلار (وَكَانَ مِنْ

مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا) وکوبمه بیرده یوری تورغان حیوان ضعیف لکی ایچون رزقنی یوکل
 آلماس (اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَأَيَّاكُمْ) الله اول حیواننی ده دخی سزینده رزق لاندیرر (وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ)
 واول الله سزنیڭ سوز کزنی اشک کوچی وکوکله کزده بولغان نرسه نی بلسگو چیدر (وَلَمَنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واگر سین ای محمد هم مکه مشرکرنین کولکرنی وپیرلرنی کم یاراتدی دیو صوراساڭ
 (وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) دخی قیاشنی و آینی کم مسخر قیلدی دیو صوراساڭ (لَيَقُولُنَّ اللَّهُ) البته کولکرنی
 وپیرلرنی الله یاراتدی هم قیاش برلن آینی الله مسخر قیلدی دیب ایتورلر (فَأَنَّى يُؤْفِكُونَ) بس
 بوسوز برلن اقرار قیلدقلاری سوکنده نچک الله نڭ برلکندن دونرلش بولالار (اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ
 يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ) الله قیلارندان تلاگان کشی سی ایچون رزقنی کبک قیلور و تلاگان کشی سی ایچون
 رزقنی طار قیلور (إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) درستلکده الله هر بر نرسه نی بلسگو چیدر (وَلَمَنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ
 مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) واگر مکه مشرکرنین صوراساڭ سین ای محمد هم کوکن صوتی کم ایندردی دیو (فَأَحْيَا
 بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا) بس بپیر کیبو سبیلی اولگان نڭ سوکنده شول سو برلن بپیرنی کم ترگزدی دیو
 (لَيَقُولُنَّ اللَّهُ) البته مکه مشرکری بپیرگه کوکن صوتی الله ایندردی هم اول سو برلن بپیرنی الله
 ترگزدی دیو ایتورلر (قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ) ای محمد مونداین آزغونلق دان صاقلای او زربنه اللهغه حمد
 بولسون دیو ایت (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ) بلکه مشرکرنیڭ کوبسی عقللرینی یرتب قاراماسلار شونڭ
 ایچونده هر نرسه نی یاراطوچی الله دیو اقرار قیلسه لارده اللهغه صنملارنی شریک قیلورلار (وَمَا هَذِهِ
 الْحَيَاةُ الدُّنْيَا) وبو حقیر دنیا نڭ ترکلگی توکلدر (الْأَلْهَوُ وَالْعَبَثُ) مگر فائده سز و اویون اشدر (وَأَنَّ
 الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ) دخی درستلکده آخرت یورطی البته چن ترکلکدر (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اگر مونی بلسه لر
 البته چن ترکلک یورطی بولغان آخرت یورطنه حقیر و فانی بولغان دنیا نی اختیار قیلماسلار (فَأَذَارُكُمْ فِي
 فِي الْفُلْكِ) بس هر قیچان مشرک کیمه گه آطلانسه لار (او ترسه لار) (دَعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) دیننی خالص
 الله ایچون قیلغانلاری حاله اللهغه دعا قیلورلار (فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ) بس هر قیچان اول مشرکرنی دیکنگز
 قورقونن قوری بپیرگه چغاروب قفقارساق (إِذْ هُمْ يُشْرِكُونَ) شول وقتوق باطل معبودلرینی اللهغه شریک
 قیلورلار (لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ) بز اوزلرینه بپیرگان قورقودان قفقارو نعمتنه کفران قیلسون لار ایچون
 (وَلِيَتَمَنَّوْا) دخی صنملار عبادتنه جبولولاری برلن فائده لانسولر ایچون الله تعالی نڭ بوامری قورقتو
 ایچون (فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ) بس بواشلمرینک آخرینک قباحتلگنی تیز بیلورلر (أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا)
 ایامکه اهلی بلمادیلر مو درستلکده بز مکه شهرینی طنچلق اباسی بولغان حرم بپیری قیلدی یعنی مکه اهلی
 طالانودن واولتربودن وظلم قیلنودن امین قیلدی (وَيَتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ) حالبوکم مکه تیره اریزن
 آدملر طالانمش واسیر آلمش بولورلر یعنی بعضی طالارهم اسیر ایتار امامکه بواشلمردن طنچلقده
 (أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ) ایامکه اهلی باطلغه ایمان کیتدرلر و الله نڭ نعمتنه کفران

قيلورلامى (وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) دى اللهغه يالغاننى افترا قيلغان آدمىنىڭ ظالمىراك كىشى بارى البتە يوق (أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ) ياكە حەقلى كىلىگەننىڭ صوڭىنىڭنىڭ حەقنى يالغانغە توتقان آدمىنى ظالمىراك كىشى بارى البتە يوق (أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ) اياجەنم دەكافىرلەرگە باراچاق اورن يوقى البتە بار (وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا) وشونداين آدمىلر بىزنىڭ حەقەز دەطرشدىلار (لَنَهَبْنَهُمْ مَّسْجِدَنَا) البتە اول آدمىلرنى اوزەزگە ايرشو يوللار بىنە كوندىرىمىز بىزنىڭ اجتهاد زمانىڭنىڭ منقرض توگىل ايدىكە دلالت قىلادىر بومسئله حەقنىڭ طرىقە محمدىيە ترجمە سىنىڭ يازمىش ايدىك (وَأَنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ) دىنى درىستلىكە الله تعالى البتە دىن گە ياردىم بىر و بىرلن ايزگولك قىلوچىلار بىرلن بىرگە درىعنى دىن گە ياردىم بىر و بىرلەرگە ياردىم بىر و بىرلەر (عَنْكَبُوتِ سُوْرَةِ سَيْنِئِكَ تَرْجَمَهْسَى تَمَام بُولدى .

اوتوزىچى سوره روم سورهسى مكدەدە ايتىگان آلتىش آيت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْم) بوسورتىن مرادىنى جناب حق اوزى بلور ياكە الله بىرلن رسولى آراسىندە برسردىر (غَلَبَتِ الرُّومُ فِي أَدْنَى الْأَرْضِ) اهل كىتابىن روملار عرب بىرىنىڭ اوزلرىنە ياقن بولغان بىرىندە مجوسى بولغان فارسىلار طرفىنن صوغىشە جىكلىدىلر (وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ) واول روملار فارسىلار طرفىنن جىكلىدىلر صوڭىنىڭ فارسىلەرگە غالب بولورلار بىعنى جىكارلر (فِي بَضْعِ سَنِينَ) بىر نىچە يىللار اىچىندە (بضع) دىب ايتە اوج بىلەن اون يىلغە قىرمونىڭ قىسى اذىعات بىرلن بىرى آراسىندە اهل كىتابىن روم بىرلن مجوسىلردىن فارسىلر صوغىش قىلغانلار فارسىلر روملارغە غالب بولغانلار بىر وقت فارسىلرنىڭ پادشاهسى كىسى ابرو بىزنام كەسە بولغان روملارنىڭ فارسىلر طرفىنن مغلوب بولو خەبرى مكدەگە اشنلىگىچ بو خەبر رسولى اللهغە هم مۇئەنلەرگە آغىر توپىلغان چونكە فارسىلر مجوس روملار كىتابى بولغان مشركلر شادلانغانلار و ايتىگان لىر سىز مسلمانلار هم نصارا اهل كىتابى سىز هم فارسىلر كىتابى سىز هم بىزنىڭ قىرداشلر سىزنىڭ قىرداشلر ئىزگە غالب بولدىلار بىز دەسەرگە تىزدىن غالب بولاچاقمىز دىوشوندىن صوڭ بو آيت ايتىگان ابوبىكر مشركلەرگە ايتىگان والله روملار فارسىلەرگە بىر نىچە يىل اچىندە غالب بولاچاقلار دىگان ابى بىن خلى يالغان ايتە سىن ايدە كىز نىزاعلىشە مەز هر بىر مۇزدە اون توه بىر بىرىندە دىگان مەتنى اوج بىل ياصاغانلار اوج بىل اىچىندە روملار فارسىلەرگە غالب بولساقلر خلى اوعلى ابى ابوبىكر الصدىقغە اون توه بىراچك بولغان اگر غالب بولا آلماسالار ابوبىكر الصدىق ابى گە اون توه بىراچك بولغان ابوبىكر الصدىق بو واقىعە دن رسولى اللهغە خەبر بىردىكە رسولى الله ايتىگان مەتنى بىراغراق قىل توه لىرىنى آرتىرا توش دىوشوندىن صوڭ مەتنى توقىزىل توه لىرىنى بوز ياصاغانلار خلى اوعلى ابى مەتنى بوزون وفات بولغان حىبىيە كوندە روملار صوغىش فارسىلرنى جىكلىگانلر حضرت ابوبىكر خلى اوعلى ابى نىڭ بالالارنىدان بوز توهنى آلىغان رسولى الله بو بوز توه لىرىنى صدقە بىردىو ابوبىكر الصدىقغە امر ايتىگان بو واقىعە رسولى اللهنىڭ حق بىغەمىر بولوىنە قرآننىڭ الله حضورنىدان بولوىنە ظاهر دلىل بولا چونكە بوغىبىن خەبر امام قىتادە ايتە بو واقىعە بىرلن اسىنلال قىلوب امام اعظم

برلن امام محمد دار حربك عقود فاسك نك (بوزوق معامله لرنك) درستلگنه باردیلاردی مثلا مسلم برلن
 كافر آراسنه دار حربك ربادرست بولوكمی اوشنداق باشقه معامله لرده رباحقنه حدیث هم بار رسول الله
 ایتكان (لَارِبُوا بَيْنَ الْمُسْلِمِ وَالْحَرْبِ فِي ذَارِ الْحَرْبِ) دیو معناسی مسلمان برلن حربی آراسنه دار حربك
 ربایوق دیگان سوز بس بو آیت مسلمان برلن حربی آراسنه عقود فاسك نك درست بولوینه دلالت
 قیلا اوشنداق ایکی مسلمان آراسنده ده درست دیوچیلر بار دار حربك (اللَّهُ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ بَعْدُ)
 روملارنك غالب بولولارندان الكنه (مغلوب بولغانلاری وقتنده) اش الله ایچوندر هم روملارنك
 مغلوب بولولارندان صوكره (غالب بولمقلاری وقتنده) اش الله ایچوندر (وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ
 بِنَصْرِ اللَّهِ) روملار فارسلمرگه غالب بولغان كونه الله نك یاردمی سببلی مؤمنلر شادلانورلار (يَنْصُرُ مَنْ
 يَشَاءُ) الله (تعه) تلاگان آدمنه یاردم بیرر یعنی فارسلمرگه بروقتنه یاردم بیرسه ایکنچی وقتنه
 روملارغه یاردم بیرر (وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) واول الله هر اشك غالبدر وهم رحمت قیلغوچیلر (وَعَدَّ اللَّهُ
 اللَّهُ يَارِدُ مَنْ وَعَدَّ قَيْلَمَاقِ بَرَلِن وَعَدَّ قَيْلَمَاقِ بَرَلِن وَعَدَّ قَيْلَمَاقِ بَرَلِن) وَلَكِنَّ
 أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) لکن آدملرنك كوبسی الله نك وعده سنه خلاف قیلوین بلماسلر (يَعْلَمُونَ
 ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) آدملرنك كوبسی دنياه تركلكندن ظاهرینی گنه بلورلر یعنی كوزلرینه
 كورتگاننی گنه (وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ) واول آدملر آخرتین غافلدر یعنی دنیانك غایه سی و دنیادن
 مقصود بولغان آخرتنی بلماسلر (أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ) ایامكه مشركلری اوزلرنك اشلرنده فكر
 قیلما دیلارمو (مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) الله (تعالی) كوكلرنی و بیئرلرنی یاراتمادی (وَمَا بَيْنَهُمَا) دخی
 كوكلر برلن بیئرلر آراسنده بولغان نرسه لرنی یاراتمادی (الْأَبَالِحَقِّ وَأَجَلِ مَسْمَى) مگر حقائق برلن و بییلگولی
 مدت برلن یاراتدی (وَأَنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ) دخی درستلگنه آدملرنك كوبسی
 ربلرنك جزاسنه یولغونی البته انكار ایتدوچیلردر (أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ) ایامكه كافرلری بیرده سیر
 قیلما دیلارمو (فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بس اگرسیر قیلسالار ایدی اوزلرنین بورون
 بولغان یاوز قوملرنك صوكرغی حاللری نیچك بولمقنی قارارلار ایدی (كَانُوا أَشْتَمَ مِنْهُمْ قُوَّةً) مكه كافرلرنین
 بورون هلاك قیلنغان یاوز قوملر بلاردن قوه یوزنمن قاطیراق بولمیلار یعنی قوتلیراك بولمیلار
 (وَأَنَارُوا الْأَرْضَ) دخی بیئر نك استنی صولارومعدنلر چغار رایچون ایلمندر بولمیلار (وَعَمَرُوا هَا أَكْثَرَ
 مِمَّا عَمَرُوا هَا) دخی مكه كافرلرنك عمارتنین كوبراك بیئرنی عمارت قیلور بولمیلار (وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ
 بِالْبَيِّنَاتِ) دخی مكه كافرلرنین بورون بولغان كافر قوملرینه پیغمبرلرنی ظاهر معجزه لری برلن کیتردیلر (فَمَا
 كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ) بس الله آلاشه ظلم قیلور بولمادی (وَأَلَكُنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلَمُونَ) ولسکن پیغمبرلرنك
 امرلرینی توتما دقلاری سببلی اوزلرینه اوزلری ظلم قیلور بولمیلار (ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ آسَؤُوا
 السُّؤَى) مونك صوكرنه یاوزلق قیلغان آدملرنك صوكرغی حالی یاوز بولغان عذاب بولدی (أَنْ كَتَبُوا

بآيات الله) الله نك آيتلر ينى يالغانغه توتولارى سببلى (وكانوا بهايسته زون) دى الله نك آيتلر ينى
 خورغه صاياوچى بولولارى سببلى (الله بيب الخلق ثم يعيد) الله خلقنى باشده ياراطور مونك صونكده
 قيامت كوننده قايتادن ياراطور (ثم اليه ترجعون) مونكده كوننده جرا ايچون اللهغه قايتارلش بولورسز
 (ويوم تقوم الساعة يبلس المجرمون) وقيامت قائم بولغان كوننده كافرلر ايمسز وحيران بولغانلارى
 حالده تيك تورلار (ولم يكن لهم من شركائهم شفعا) دى كافرلر ايچون اللهغه عبادتده شريك ايتوب
 توتقان نرسه لرندن (معبودلرندن) ياردمچيلر بولماس (وكانوا بشركائهم كافرين) دى مشركلر اللهغه
 عبادتده شريك ايتكان نرسه لر ينى (معبودلر ينى) انكار ايتوچى بولورلار (ويوم تقوم الساعة يومئذ
 يتفرقون) وشول كونكم قيامت قائم اولسه اول كونده مؤمنلر وكافرلر آيرولورلار (فاما الذين آمنوا
 وعملوا الصالحات) اما شونداين آدملر ايمان كيترديلر دى ايزگو عمللر قيلميلار (فهم في
 روضة يجبرون) بس آنداين آدملر جنت باقچه سنده يوزلر ينى ياقترتقان شادلق برلن
 شادلانورلار (واما الذين كفروا) اما شونداين آدملر كافر بولميلار (وكتبوا باياتنا ولاقاء
 الآخرة) دى بزك آيتلر ينى هم يرگه يولقونى يالغانغه توتديلار (فاولئك في العذاب محضرون) بس
 آنداين آدملر عذاب كه حاضر قيلمش بولورلار (فسبحان الله حين تمسون وحين تصبحون) بس اللهغه تسبيح
 ايتكز (نماز او قكز) كيچكه كردككز وقتده دى تاغغه كردككز وقتده يعنى آخشام ويسيع هم ايرته نماز
 او قكز (وله الحمد في السموات والأرض) واول الله ايچوندر كوكلرده وييرلرده هرماقتا (وعشياً) دى
 كوندنك آخرنده تسبيح ايتكز يعنى ايكندى نماز ينى او قكز (ودين تظهرون) دى اويله وقتده
 كردككز وقتده تسبيح ايتكز يعنى اويله نماز ينى او قكز بو آيت بش وقت نماز نك مشروع بولوى
 حقنه در. حضرت ابن عباس ايمه بو آيت بش وقت نمازنى جامع دى نماز ايچون بو وقتلارنى تخصيص چونكه
 بو وقتلارده الله نك نعمتلرى متجدد بولا (يخرج الحي من الميت) اول الله اولو كمن تركنى چغارور
 (منى صونداين آدمنى، يومرقه دان حيواننى چغار دق كى) (ويخرج الميت من الحي) دى تركمن
 اولو كنى چغارور (منى صوينى آدممن، يومرقانى (كوكاينى) حيوانداين چغاروى كى) (ويعى الأرض
 بعث موتها) دى كىبو سببلى اولسكان نك صونكده اولنار اوسدرو برلن ييرنى تركز (وكذلك
 تخرجون) اوشنداق يعنى بو چغارولار كى قهرلر كزندن چغارلش بولورسز (ومن آياته ان خلقكم من
 تراب) دى عالمنى ياراطوده بولغان علامتلر جمله سنندى سزنى توفراقندان ياراطوى (ثم اذا انتم
 بشر تنتشرون) مونكده هر قىچان آدم بولساكز ييرگه ساچلر سز (ومن آياته ان خلق لكم
 من انفسكم ازواجاً) دى الله نك كمال قدرته دلالت قيلاتورغان علامتلر جمله سنندى سز نك ايچون
 اوز جنسلر كزندن خاتونلار كزنى ياراطوى ايكنچى جنسدى ياراطوماوى ياكه نفس اوز كزندن ياراطوى
 چونكه حوا آنامز آدم عليه السلام دن باشقه خاتونلار ايرلر منيىندن ياراطولغان (لتسكنوا اليها)

اللہ نىڭ خاتون لارگىزنى اوز جنسكردن ياراطوى اول خاتونلار اوزەرىنە مېل قىلوگىز والقت لىنوگىز اوچون
 (وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً) دى سىزنىڭ آراگىزىدە يەنى ايرلر بىرلن خاتونلار آراسىدە ياكە مطلقا
 آدملىر آراسىدە دوستلىق و شىقت لولك قىلىدى بو دوستلىق و شىقت لولك باشقە حيوانلار آراسىدە يوق
 اللہ تە نىڭ بو طرىق قىلوى آدم بالالارى بىرسنە بىرسى ياردم بېرىشون لىر ايچون و شىقت قىلىشونلار
 ايچون (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ) درستلىككە بو ذكر قىلىنغان نىرسە لىردە فكىرلى قوم ايچون
 الوغ عبرتلىر باردىر (وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) دى اللہ نىڭ كمال قىدرتنە دلالت قىلاتورغان
 علامتلىر جملەسندىر اللہ نىڭ كوكلىرى و بىرلىرى ياراطوى (وَاٰخْتَلَفُ الْاَسْنَتِكُمْ وَالْوَالِدٰتِكُمْ) دى
 تىللىرىنىڭ و تىللىرىنىڭ تورلى بولوى (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّلْعٰلَمِيْنَ) درستلىككە بو تىللىرىنىڭ تورلى بولونى
 علم ايلارى ايچون الوغ عبرتلىر باردىر (وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) دى اللہ نىڭ كمال قىدرتنە
 دلالت قىلاتورغان علامتلىر جملەسندىر قىوۋە نىفسانىيە ھەمدە قىوۋە طبيعىيە لىرگىزنى راھىتلىدىر ايچون
 كىچىكە و كوندىدە يوقلاوگىز (وَابْتَغَاوْكُمْ مِّنْ فَضْلِهِ) دى كىچىكە و كوندىدە اللہ نىڭ فضلدىن معاش استاۋگە
 ياكە كىچىكە يوقلاوگىز و كوندىدە اللہ نىڭ فضلدىن معاش استاۋگىز (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ)
 درستلىككە بو ذكر قىلىنغان نىرسەدە اعتبار بىرلن سوزنى اشىكان قوم ايچون الوغ عبرتلىر باردىر (وَمِنْ
 آيَاتِهِ يُرِيْكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا) دى اللہ نىڭ كمال قىدرتنە دلالت قىلاتورغان علامتلىر جملەسندىر
 باشن صوغودان قورقغانگىز دى يىغىورنى اميد ايتىكانگىز حالدە اللہ نىڭ سىزگە ياشىنى كورساتوى
 (وَيُنزِلُ مِنَ السَّمَآءِ مَاءً) دى اول اللہ كوكىن صونى ايندىر (فَيَعْبِيْ بِهَ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا) پس اول صو
 بىرلن اولىگان نىڭ صوكىندە بىرىنى ترگىز (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ) درستلىككە بو ذكر قىلىنغان
 نىرسە لىردە عقللىرىنى بىرتب قاراغان قوم ايچون الوغ عبرتلىر بولغوجىدىر (وَمِنْ آيَاتِهِ اَنْ تَقُوْمَ السَّمَاۗءُ
 وَالْاَرْضُ بِاَمْرِهِ) دى اللہ نىڭ كمال قىدرتنە دلالت قىلاتورغان علامتلىر جملەسندىر كوكىنىڭ و بىرىنىڭ
 كورلىشى تراكىن باشقە اللہ نىڭ امرى بىرلن توروى (ثُمَّ اِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْاَرْضِ) مونىڭ صوكىندە
 ھەر قىچان اللہ سىزنى قېرلىرىگىز قوبارلىرىگىز ايچون اى اولكلر قېرلىرىگىز چىگىز دىو بىر اندە بىرلن
 اندەسە (اِذَا اَنْتُمْ تَخْرُجُوْنَ) شول وقتىق سىز قېرلىرىگىز چىغارسىز بولدى اللہ نىڭ كمال قىدرتىنىڭ
 علامتلىرىدىر (وَلَهُ مَنۢ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) دى اول اللہ نىڭ ملكىدىر كوكلىردە و بىرلىردە بولغان عقل
 ايلارى (كُلُّلَهُ قٰنُوْنٌ) بىلارنىڭ ھەر بىرسى الوغ بوى صونوچىلاردىر (وَهُوَ الَّذِىۤ يَبْدِئُ الْخَلْقَ ثُمَّ يَعِيْدهُ)
 اول اللہ شوندا بىن اللہ در خلىقى باشدا ياراتور ھەم قىامت كوندە قايتادان قاراطور (وَهُوَ اَهْوَنُ
 عَلَيْهِ) وقايتادان ياراطو باشدا ياراطودان اللہ اوزرىنە سىزنىڭ قىياسگىزغە قاراغاندە جىكلىر اكر (وَلَهُ
 الْمَثَلُ الْاَعْلٰى) و اول اللہ تعالى ايچوندىر شائى عجب و بلىدى بولغان وصف (فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) كوكلىردە
 و بىرلىردە (وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْعَكْبُرُ) و اول اللہ تعالى ھەر اشكە كوچى يتىكوجىدىر ھەم ھەر اندەدە حكمت
 اياسىدىر (ضَرَبَ لَكُمْ مَّثَلًا مِّنْ اَنْفُسِكُمْ) اللہ سىزنىڭ ايچون اوز حالگىزىدىن مىثلنى بىدان ايتىدى

(هَلْ لَكُمْ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ) اوك قولار كز ملك لنگان نرسه دن (قللار و كنيزه كلر كز دن)
 سز ننگ ايچون اورطاق آدملر بارى (فِيمَا رَزَقْنَاكُمْ) بزرنگ سز گه رزق لاندريغان نرسه مزده (ماللار كز ده)
 (فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ) بس سز بزر زقلاندريغان نرسه ده مملوكلر كز برلن برابر بولور سز بزر زقلاندريغان نرسه ده
 سز ننگ كى مملوكلر كز ده تصرف قيلور البته بواش يوق وحالانكه سز مملوكلر كز همه كز آدملكه برابر سز (تَخَافُوهُمْ
 كَخِيفْتُمْ أَنْفُسَكُمْ) اول مملوكلر كز ننگ اورطاق بولوب ماللار كز ده تصرف قيلوندان قورقار سز اور كز ننگ (آزاد
 آدملر ننگ) اورطاق بولوب ماللار كز ده تصرف قيلوندان قورقور كز كى بس ايندى آدم بولوچيلقنه اورطاق
 بولاتروب مملوكلر كز سز گه ماللار كز ده اورطاق بولماسه لار نچك بتونلاى باشقه بولغان الله ننگ بعض مملوكلر ينى
 اللهغه شريك قيلاسز (كَذَلِكَ نَقُصُّ الْأَيَّاتِ) اوشنداق يعنى بو آچف بيان كى آيتلرني آچف بيان
 قيلورمز (لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) عقللار ينى استعمال قيلغان قوم ايچون (بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ)
 بلكه شرك سببلى ظلم قيلغان آدملر بلما گانلرى حاله نفس آرزولارينه يارديلر (فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ
 اللَّهُ) بس الله حقن آزدريغان كشيلى حق يولغه كم كوندرر يعنى هيچ كم كوندره آلماس (وَمَا لَهُمْ مِنْ
 نَاصِرِينَ) دخى حق بولدن آداشقان آدملر ايچون آرزونلقدن قتقاره تورغان يار دچيلر يوقدر (فَأَقِمْ
 وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا) بس اى محمد (عم) دين گه آوشقان حاله يوز كنى دين گه يونالدر (فَطَرَهُ اللَّهُ الَّذِي
 فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا) الله ننگ شونداين ياراطوى اوزرينه يابشكر الله اول فطره اوزرينه آدملرني ياراتدى
 يعنى خرافاتدن يراق بولغان دين فطرى اوزرينه يابشكر (لِأَتَّبِعِدِلَّيْلَ لِيَخْلُقَ اللَّهُ) الله ننگ ياراتقان دين
 فطرىنى آلماشماق ممكن بولماس (ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ) بودين فطرى توغرى ديندر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
 لَا يَعْلَمُونَ) لىكن آدملر ننگ كوبسى بودين فطرى ننگ توغرى ايدكنى بلماسلر (مُنِيبِينَ إِلَيْهِ) الله ننگ ديننه
 يابشكر اللهغه قايتقانلر حاله (وَاتَّقُوهُ) دخى الله دن قورقغانلر حاله (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ) دخى نماز اوقغانلر
 حاله (وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ) دخى اللهغه شركت قيلوچيلاردن بولما كز (مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ
 دِينَلرني تورلى گه آيرغان آدملردن بولما كز (وَكَانُوا شِعْبًا) دخى دينلرينى تورلى گه آيروچيلار
 آزدروده امام بولغان آدملرينه ايارگان فرقه لر بولدىلار (كُلُّ حِزْبٍ بِمَالِدَيْهِمْ فَرِحُونَ) هر برطائفه
 اوز حضورينه بولغان نرسه برلن شادلانوچيلاردر و هر برسى اوزى توتقان مسلكنى حق ديوظن
 قيلور (وَإِذْ أَمْسَسْنَا النَّاسَ ضُرًّا) و هر قيچان آدملرني آغرلق وقاطيلق توتسه (دَعَوْنَاهُمْ مَنِيبِينَ إِلَيْهِ)
 ربلرينه قايتقانلارى حاله ربلرينه دعا قيلورلار (ثُمَّ إِذَا آذَقْنَاهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً) موننگ صوكنده آدملر گه
 ربلرى اوزنمن رحمتنى تاتوتسه (إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَيْهَمِ يَشْرِكُونَ) شول وقتدوق آدملردن برجماعت
 ربلرينه شركت قيلورلار (لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ) بزاوزلرينه بيرگان نرسه ني انكار قيلسونلار ايچون
 (فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ) بس دنيا ده فائده لانگز وتيز فائده لاندور كز ننگ عاقبتنى بلور سز (أَمْ أَنْزَلْنَا
 عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا) ايا بزمشركلر اوزه رينه دليل ايندر دكمى ياكه دليل اياسى فرشته ايندر دكمى

(فَهُوَ يَتَكَلَّمُ) بس اول دليل سويله شرمى، ياكه دليل اياسى فرشته سويله شرمى (بَمَا كَانُوا بِهِ يَشْرِكُونَ)
 مشركلرنىڭ اللهغه شريك قىلغان نرسه لرى بران ياكه شريك قىلمولارى بران (وَإِذَا أَدَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً
 فَرِحُوا بِهَا) وهر قىچان آدملىرگه رحمتنى تاتوتسه ده اول رحمت سببلى شادلانولار (وَأَنْ تَصِيبَهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا
 قَدَّمْتَ أَيْدِيَهُمْ) واگر آدملىرگه قوللارى الك قىلغان نرسه (ياوز عمللرى) سببلى ياوزلق ايرشسه
 (إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ) شول وقتدوق آدملىر اللهنىڭ رحمتىدىن اميد كىسارلر (أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
 لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ) ايامشركلر بىلامادىلرمى درسته لكه الله تىلاگان آدمى اىچون رزقىنى كىڭ قىلور وتلاگان
 آدمى اىچون طار قىلور (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) درسته لكه بوذكر قىلغان نرسه لرده ايمان
 كىزگان قوم اىچون الوغ عبرتلىر باردر الله تعالى ذوى الارحام نىفقه سىنىڭ واجب بولوى هم ربانىڭ حرام بولوى
 حقنىڭ ذكر قىلماچاق آيتنى ايندردى (فَاتَّذَرْتَنِ حَقَّهُ) بس اى محمد (عم) يا قىلغى اياسى قىردىڭ حاقنى
 بىر (وَالْمُسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ) دى مسكىن گه هم بول اوغلىنه (مسافرگه) حقنى بىر (ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ
 يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ) بو آدملىرنىڭ حقلارنى بىر واللهنىڭ رضاغى استاگان آدملىر اىچون ايزگودر (وَأُولَئِكَ
 هُمُ الْمُفْلِحُونَ) دى بوصفتلى آدملىر منگولك سعادتكه ايرشكوقچىلدر (وَمَا آتَيْتُم مِّن رَّبًّا) وشول نرسه كم
 آرتقىلغىنى آنى بىردىڭز يعنى سزنىڭ معاهلده حرام بولغان آرتقىلغىنى بىرگان نرسه كز ياكه كوب وآرتوق
 مكافاتنى اميد ايتوب بىرگان هدىه وهبه كز (لِيُرِيُوا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ) بىروچى آدملىرنىڭ ماللارنىڭ آرتدو
 اىچون (فَلَا يُرِيُوا عِنْدَ اللَّهِ) بس الله حضورنىڭ بوبىرگان نرسه كز مبارك بولماس (وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ) وشول
 نرسه كم زكاتىنى سزنى بىردىڭز (تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ) اللهنىڭ رضاغى استاگان كز حاله (فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ)
 بس اللهنىڭ رضاغى استاب زكات بىروچىلدر آلاردر ثوابلارنى قات قات قىلوچىلار (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
 سَازِنِي يَارَاتِقَانِ ذَاتِ اللَّهِ) (ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يَمِينُكُمْ ثُمَّ يَعْيِيكُمْ) ياراتقاننىڭ صوگنىڭ اول الله سزگه رزق
 بىردى مونىڭ صوگنىڭ سزنى اوتورر مونىڭ صوگنىڭ قىامت كوندى سزنى ترگزىر بواشلىرنىڭ همه سنى قىلغان
 ذات الله در (هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ) اياسى مشركلرنىڭ اللهغه شريك ايتوب توتقان نرسه لىرگزدن (معبودلىرگزدن)
 بارمى (مَنْ يَفْعَلْ مِنْ ذَلِكَ مِنْ شَيْءٍ) بوذكر قىلغان اشلىرگزدن (ياراطودن، رزق، بىرودن، اوترودن
 وتىرگزدن) بىرسنى قىلغان ذات البته يوق (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ) الله كىمچىلكردن
 پاك ومشركلرنىڭ شريك قىلغان نرسه لىرنىڭ بلىڭ بولدى (ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ) قورى بىرده
 ودىكزده بوزلق (آچلق وبا، پاژار كى آفتلر) ظاهر بولدى (بَمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ)
 آدملىرنىڭ قوللارى كىسب قىلغان بوزوق عمللرى سببلى (لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا) آدملىر عمل قىلغان
 نرسه لىرنىڭ دنياده بعض جزالارنى تاتسونلار اىچون اماكامل جزانى تاتولارى آخىرنده بولاچاق (لَعَلَّهُمْ
 يَرْجِعُونَ) اللهنىڭ جزالارنىڭ بعضىنى تاتوى ياواشلىرنىڭ قايتسونلار اىچون (قُلْ يَمِيرُوا فِي الْأَرْضِ
 اى محمداً (عم) مكه مشركلرىنه ايت بىرده سىر قىلكز (فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ) اوزگزدن

بورن اوتكان ياوز قوملرنىڭ صوڭغى حالرى نچك بولدى شونى اعتبار قىلوب قارا كز ديو (كان اكثرهم
 مشركين) اوتكان قوملرنىڭ كوبسى اللهغه شركت قىلوچى بولايلا (فاقم وجهك للمدين القيم) بس
 42
 اى محمد (عم) توغرى وحق بولغان دين ايچون يوزكنى تورغز (يونالدر) (من قبل ان ياتي يوم)
 شونداين كون (قيامت كون) كىلماسدان بورن (لامردله من الله) اول كونى اللهدان كىرى قايتارو
 يوقدر چونكه اللهنىڭ ارادهسى اول كوننىڭ كىلويىنه متعلق بولغان (يومئذ يصدعون) اول كونى
 آدملىر ايكى گه آيرولورلار بربولگى اوچماخه بربولگى تموغده بولورلار (من كفر فعليه كفره)
 (العياذ بالله) بركشى كافر بولسه كفى نىڭ ضررى اوزىنه در (ومن عمل صالحا فلانفسهم يمهدون)
 وكملدر ايزگو عمل قىلسالار اوزلرى ايچون جنت ده اورون حاضرلر (ليجزى الذين آمنوا وعملوا
 الصالحات من فضله) ايزگو عمل قىلغان آدملرنىڭ قيامت كونى جنت ده اورون حاضرلار لى اللهنىڭ
 اوزىنىڭ فضلندن ايمان كىتربى ايزگو عمل قىلغان آدملرنى جز اولولرى ايچون (انه لا يحب الكافرين)
 درستلىكك اول الله كافرلرنى دوست كورماس (ومن آياته ان يرسل الرياح مبشرات) واللهنىڭ كمال
 45
 رحمتنه دلالت قىلاتورغان علامتلىر جملە-سندىر يغمور بران-سيونچ بىرگانلىرى حاله اللهنىڭ
 جىللىرى يباروى يعنى سيونچ بىرسونلر ايچون (وليد بقكم من رحمته) دى اوزىنىڭ رحمتىدىن
 (يغموردان) سزگە تاتوتماقلىقى ايچون شمال جىلى (قارانغى تن طرفىدىن ايسكان جىلى) صبا جىلى
 (قياش چغش طرفىدىن ايسكان جىلى) جنوب جىلى (قبله طرفىدىن ايسكان جىلى) بواوچىسنه رحمت
 جىلى دىلر اما دبور جىلى (قياش باطش طرفىدىن ايسكان جىلى) عناب جىلى دىمىشلىر (ولتجرى
 الفلك بامرهم) دى الله (تعه) جىللىرى يبارر اوزىنىڭ امرى برلن كىمەلر يرسون ايچون (ولتبتغوا
 من فضله) دى دىك-گىزده سودا ايتو برلن اللهنىڭ فضلندن استاؤكز ايچون (ولعلكم تشكرون) دى
 اللهنىڭ جىللىردە بولغان نعمتنه شكر قىلوكز ايچون (ولقد ارسلنا من قبلك رسلا الى قومه) وتحقيق بز
 46
 اى محمد (عم) سىندن الك اوز قوملرىنه يىغمىرلىر يباردك (فجاؤهم بالبينات) بس اول يىغمىرلىر
 قوملرىنه ظاهر بولغان معجزەلر برلن كىلمىلر (فانتقمنا من الذين اخرجوا) بس يىغمىرلىرى يالغانغە
 توتقان كافرلردن هلاك ايتو برلن اوج آلىق (وكان حقا علينا نصر المؤمنين) دى بزنىڭ اوزىمرگە
 مؤمنلرگە ياردەم بىر وحق بولدى (الله الذى يرسل الرياح) الله فائىلى جىللىرى يبارر (فتخبر سعايا)
 47
 بس اول جىللىر بلوطنى قوزغاتور (فيبسطه في السماء) بس برەرتبە توتاش دان كوك گە (يوغارىغە)
 توشار الله تە اول بلوطنى (كيف يشاء) تىلاگانى روشنچە (ويجعله كسفا) دى الله تە ايكىچى مرتبە
 بلوطنى كىساك كىساك قىلور (فترى الودق يخرج من خلاله) بس يغمورىنى بلوطنىڭ اورطاسىدىن چغار
 كوررسون (فاذا اصاب به من يشاء من عباده) بس هر قىچان الله (تعه) يغمورىنى بىنەلردىن تىلاگان آدمىنە
 يعنى آدملىرىنىڭ شەرىرىنە هم بىرلىرىنە ايرشدرسە (اذا هم يستبشرون) شول وقتك بىنەلر طوقلىق
 48

يل كېله ديو شادلانورلار (وَانْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ اَنْ يَنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْسِلِينَ) ودرستلكه آدملا
 اوزلرينه يغمور ايندرلمش بولودان بورون اميدلرينى كيسوچى بولدىلار (فَانظُرْ اِلَى آثَارِ رَحْمَةِ اللّٰهِ)
 بس اى محمد (عم) الله نك رعمتى (يغمور) نك ائرلرينه (اولنلر، آغاچلار، وتورلى بمشلرگه)
 اعتبار قيلولوب قارا (كَيْفَ يَعْى الْاَرْضُ بِعَمَّوْتِهَا) نچك الله كيبو سببلى اولسگان نك صوكنه ييرنى
 ترگزر (اِنَّ ذٰلِكَ لَمَعْنِ الْمَوْتِ) درستلكه اولك ييرنى ترگزرگه قادر بولغان الله البته قيامت كونده
 اولكلرنى ترگزر چونكه الله نك حضورنده، ييرنى ترگزونك سببى بولغان كى اولكلرنى ترگزونك
 سببى بار (وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ) واول الله تعه نك هر نرسه اوزرينه كوچى يتكوچيدر (وَلَمَنْ
 اَرْسَلْنَا رِيْحًا) واگر بز ضررلى جيلنى بيارساك (فَرَاوَهُ مَضْفَرًا) بس اول جيل نك ائرلىنى ياكه بلوطنى
 صارى كورسلا (لَطَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُوْنَ) اول جيل نك ائرلىنى صارلى صوكنه الله نك نعمتى انكار
 ايتوچى بولوب اولرولر (فَاِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتِ) بس درستلكه سين اى محمد (عم) اولك حكمنده
 بولغان كافرلرگه حق سوزنى ايشتمره آلمازسن (وَلَا تَسْمَعُ الصَّمَّ الدُّعَاءُ) دى چوقراق حكمنده بولغان
 كافرلرگه حق غه اندهونى ايشتمره آلمازسن (اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِيْنَ) هر قيچان آرطلارى برلن بولغانلار
 حالده يوز دوندرسلا (وَمَا اَنْتَ بِهَادِي الْعَمٰى عَنْ ضَلٰلٰتِهِمْ) وای محمد (عم) سين صوقر حكمنده
 بولغان ياكه كوكللرى صوقر بولغان كافرلرنى آزغونلقلارندن حق بولغه كوندرگوچى توگاسن (اِنَّ
 تُسْمِعُ الْاٰمِنِ يَوْمَ بَايٰتِنَا) حقلقنى قبول ايتو روشنچه ايشتمره آلمازسن مگر بز نك ايتلر بزگه ايمان
 كيترگان آدملرگه گنه ايشتمرسن (فَهَمَّ مُسْلِمُوْنَ) بس بز نك ايتلر مرگه ايمان كيترگان آدملر بز نك
 امر بزگه بوى صنوچيلارد (اللّٰهُ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ) الله سزنى باشده ضعيفلكدن ياراتدى يعنى
 باشدا سزنى ضعيف ايتب ياراتدى (ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً) مونك صوكنه ضعيفلكدن صوك قوت
 قيلدى يعنى سزنى قوتليلر قيلدى (ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشِيْبَةً) موندن صوك قوت صوكندان
 ضعيف لك وقارتلق قيلدى (يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ) تلاگان نرسه سنى ياراتور (وَهُوَ الْعَلِيْمُ الْقَدِيْرُ) واول الله
 (تعه) هر نرسه نى بلگوچيدر وهر نرسه گه كوچى يتكوچيدر (وَيَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ) قيامت بولغان
 كونده (يَقْسَمُ الْمُجْرِمُوْنَ) كافرلر يمىن ايتارلر (مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ) برساعتن باشقه (آرتوق)
 دنياده ياكه قبرده تورماديلار ديسو يعنى كافرلر دنياده ياكه قبرده تورولارنى آزغه صايب
 يمىن ايتارلر (كَذٰلِكَ كَانُوا يُوَفَّكُوْنَ) اوشنداق يعنى قيامت كوننده راستلقدان وحقلقدان
 كافرلر دوندرلگانلرى كى دنياده هم حقلقدان وراستلقدان دوندرلمش بولدىلار (وَقَالَ الَّذِيْنَ
 اٰتُوْا الْعِلْمَ وَالْاِيْمَانَ) دى علم هم ايمان بيلرلگان آدملا ايتدى (لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِيْ كِتَابِ اللّٰهِ) تحقيق
 الله نك علمنده ياكه قضا سنده تور دئز (اِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ) قبرلردن قوبارلغان كون گه قدر (فَهٰذَا يَوْمَ
 الْبَعْثِ) بس بوكون سز انكار ايتكان قبرلردن قوبارلو كونيدر (وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ) لكن

سز قېرلردن قوبارلونڭى حق ايدىكى بىلماس بولمىز (فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْتَرْتَهُمْ) بس بوقىامت
 كوننده دنياده قېرلردن قوبارلوني انكار ايتو سببلى ظلم قىلغان آدملىرىڭى عندرلىرى فائده بىرماس
 (وَلَا هُمْ يَسْتَعِينُونَ) دى بو صفتلى آدملىرگه قىامت كوننده توبه قىلو بىرلىن رىبىگىزنى راضى قىلسىز
 ديوده ايتلماس ياكه دنياده اندهلكى كى توبهگه وعبادت، كه اندهلماس معناسنه (وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ
 فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ) وحقىق بىز بو قرآنده آدملىر ايچون هر بىر كىراكلى مثلدن بىان قىلىدق مثلا
 قىامت كوننده بولاچاق صفتلارنى وباشقهلارنى بىان ايتدىك (وَلَمَنْ جَاءَهُمْ بَأْيَةٌ) واى محمد هم اگر
 سىن كافرلىرگه قرآن آينلردىن بر آيتنى كىترساك (لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) البىنه كافر بولغان آدملىر
 ايتور (ان انتم الاميطلون) سز (رسول الله هم مؤمنلر) توگلسىز مگر باطللقده سز ديو (كذلك يطع الله
 على قلوب الذين لا يعلمون) اوشنداق يعنى بو طبع كى الله تعالى بىلماگان (نادان) آدملىرىڭى كوگىللىرىنه
 طبع قىلور (مهرلىر) يعنى قارالغ مهرىنى باصار (فأصبران وعد الله حق) بس اى محمد هم مشركلرىڭى
 رىجتوىنه صبر قىل درىستلكده اللهنىڭ دىنىكىنى بىن دىن گه استىن قىلو بىرلىن وعدىسى حق در (وَلَا
 يَسْتَخْفَتُكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ) دى سىنى آخرت كوننده شىكسىز اشانماغان آدملىر يالغانغه توتولارى
 بران عقلىڭى جىكل لىكته وياوز دعا قىلوغه يوكله ماسون روم سوره سىنىڭ ترجه سى تمام بولدى

اوتوز برىچى سوره لقمان سوره سى مكه ده اينگان اوتوز دورت آيت

بىمه ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم

(الهم) بو سوزدىن مرادىنى الله تعالى اوزى گنه بىلور (تلك آيات الكتاب الحكيم) بوسوزنىڭ آيتلىرى
 حكمت اياسى بولغان قرآن آيتلىرىدر (هدى ورحمة للمحسنين) بو آيتلىر حق لىقغه كوندرگوچى هم
 ايزگولرگه رحمت بولغانلارى حالده (الذين يقيمون الصلوة) ايزگولر شونداىن آدملىر در نماز
 اوقىرلار (ويؤتون الزكوة) دى زكات بىرلىر (وهم بالآخرة هم يوقنون) دى ايزگولر آخرت
 كوننده شىكسىز اشانورلار (اولئك على هدى من ربهم) بو صفتده بولغان ايزگولر رىبلىرىن بولغان
 هدايت (حق لىقغه كونىرلو) اوزرىنه در (واولئك هم المفلحون) دى بو صفتده بولغان ايزگولر مقصودلىرىنه
 ايرىشكوجىلردىر چونكه بو صفتلى آدملىر حق اعتقاد بىرلىن ايزگو عملنى جىدىلار (ومن الناس من يشتري
 لهو الحديث) آدملىردىن بعضىلار سوزنىڭى فائده سىزىنى ساتوب آلورلار يعنى قرآن اوقوبىرلىن آلماشدورلار
 اصلسىز حديثلر اعتبارسىز حكايىلر وفائدهسىز آرتوق سوزلر كى (ليضل عن سبيل الله) اللهنىڭ
 دىنىنىن آزدرو ايچون (بغير علم) بىلودن باشقه يعنى ساتوب آلغان نرسه سىنىڭى حالنى بىلودن باشقه
 (ويتخذها هزوا) دى اللهنىڭ دىنىنى مسخره ايتب توتو ايچون (اولئك لهم عذاب مهين) بوقباحت
 صفتده بولغان آدملىرگه خورلاوچى عذاب بولور (واذا تلى عليه آياتنا) وهر قىچان موندان كافر
 اوزرىنه بىزنىڭ آيتلىرىمىز اوقلسه (ولى مستكبرا كان لم يسمعهوا) آيتلىرىنى اشتماگان آدم كى تكبرىلىگىنى

حالده یوزینی دوندر (کَانَ فِي أُذُنَيْهِ وَقَرَأَ) گویا که ایکی قلاغنده آغرلق (چوقراقلق) باردر (فَبَشَّرَهُ
 بِعَذَابِ أَلِيمٍ) بس ای محمد هم بوصفتلی آدم گه رنجکچی عذاب برلن سیونج (خبر) بیدر (اِنَّ الدِّينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) درستلکده شوندا این آدملر ایمان کیتردیلر دخی ایزگو عمللر قیلیدیلر
 (لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ) اول آدملر گه نعمتلر اوچماخلاری بولور (خَالِدِينَ فِيهَا) اول اوچماخلارده
 منگو قالغان لاری حالده (وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا) الله تعالی اوچماخنی حق بولغان وعده برلن وعده قیلدی
 (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) واول الله تعالی هر اشد استن در وحکمت ایاسیدر (خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ
 تَرَوْنَهَا) الله کولکرنی سز کوره تورغان تره کسز بولغان حالده یاراتدی کیراک بتونلای تره کسز
 بولسون وکیراک تره گی بولوبده کوزگه کورنماسون ایکی تقدیرده ده بوسوز راست بولا (وَالْقَى
 فِي الْأَرْضِ رَوَاسِي) دخی الله بیدر گه بیوک طاغلارنی طاشلادی (اَنْ تَمِيدَ بِكُمْ) بیدرنک سزنی سلسکتوی
 مکروه بولغانلق ایچون (وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ) دخی الله بیدر گه هر بر یوری تورغان حیوان دان ساچدی
 (وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دخی کولکن (یوقاریدان) صونی ایندرک (فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ) بس
 بیدر هر بر صنف دان کوب فائده لی اولنلر (اوسه تورغان نرسه لری) اوسدرک (هَذَا خَلْقُ اللَّهِ) بوذکر
 قیلنغان نرسه لری الله نک یاراطقان نرسه لریدر (فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ) بس ای مکه اهلی
 میگا خبر بیدر کز الله دان باشقه بولغان معبودلر کزنی نرسه یاراتدی (بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) بلکه
 ظالملر ظاهر بولغان آرزونلقده در (وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ) وتحقیق بز لقمان هم گه حکمت علمنی
 بیدرک لقمان علیه السلام حضرت ایوب نک قز قدداشی نک اوغلی آزر نک بالالار ندان باعوراً
 اوغلی در داود علیه السلام زمانه قدر تورغان هم داود علیه السلام دان علم اویره ننگان کوب
 عالملر لقمان علیه السلامی حکیم ایسی پیغمبر توگل دیگانلر علم برلن عملنی طاقه بشریه نک صوگ
 درجه سنه قدر کامل ایتکان آدم گه حکیم دیلر لقمان هم نک حکمتلری جمله سننن داود هم گه بر نیچه
 آیلار صحبت قیلغان حضرت داود صوغش کیدی یی یاصی ایکان لقمان حکیم نرسه یاصی سن دیو اصلا
 صور اماغان کولما کنی یی صاب بترگاچ داود هم کیگان ونی خوش صوغش کولما کنی کیوچی دیگان
 لقمان حکیم (الصمتُ حکم وقلیل فاعله) دیگان وبر وقتده داود (هم) لقمان حکیم گه قوی بوغازلاب ایکی
 خوش بولغان ایت کیسا گنی کیتردیواهر ایتکان لقمان حکیم تل برلن قلبنی کیترگان وبر آزدن صوگینه
 قوی بوغازلاب ایگ قباحت ایکی ایت کیسا گنی کیتر دیگان لقمان حکیم یینه ده تل برلن قلبنی کیترگان
 داود (هم) مونک حکمتنن صور اغان لقمان حکیم ایتکان تل برلن قلب یغشی بولسالار بلاردن خوش
 بولغان نرسه یوق واگر بلار نسه کی بولسه لار بلاردن قباحت نرسه یوق دیگان (اَنْ اشکر لله) لقمان
 (هم) گه حکمت بیدرک الله غه شکر قیل دیو (وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ) وکمدر الله نک بیدرگان نعمتنه
 شکر قیلور بس اول کشی اوز فائده سی ایچون شکر قیلور (وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ) وبر کشی الله نک
 بیدرگان نعمتنه کفران قیلسه بس درستلکده الله آنک شکر ندن موکسردر هم ماقبلش بولماغانده

ماقتدا لوعه لایقدر (وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ) وای محمد (عمه) شول وقتنی ایسکه تشر لقمان (عمه) اوزینک، اوغلنه ایتمدی (وَهُوَ يَعْظُمُ) حالبوکم لقمان (عمه) اوغلنه وعظ قیلادر ایتمدی یعنی وعظلاگان حالده ایتمدی (يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ) ای سوکلو کچک اوغلموم اللهغه شرک قیلما (إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) درستلکده شرک الوغ ظلمه لقدر (وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ) دخی بز آدمگه، آتاو آناسنه ایزگولک قیلو بزلن بیوردق (حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ) آدمنی آناسی ضعیف لک استننه بولغان ضعیف لک اوزرنده بولغانی حالده کوتاردی (وَفَصَّالَةٌ فِي عَمِيْنٍ) دخی بالانی ایچاکنن آبرو ایکی یل مدنی اوتکانده در یعنی ایکی یل تمام ایچاکنن ایهمز (أَنْ أَشْكُرَ لِي وَلِوَالِدَيْكَ) آدمگه بز امر قیلدیق میکانهم آتاو آنا کاشکر قیل دیو (إِلَى الْمَصِيْبِ) میکاندار اوله چک اورتکز الله تعالی آتاو آناغه کفر بزلن وگناه اشلر بزلن بیوردق نده اطاعت تیوش توکل لگی حقننه وباشقه، اشلرده اطاعت واجب بولوهم آتا و آناغه ایزگولک قیلو حقننه ذکر قیلناچق آیتنی اینسردی (وَأَنْ جَاهِدْكَ) واگر سیننی ای آدم آتاو آناک تورشسه لار (کچله سله لر) (عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي) میکانشرکت قیلو ک اوزرینه (مَالِيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ) سینک اول نرینه ک معبودلک که مستحق بولوینی بلماگان نرینه کئی شرکت قیلو ک اوزرینه کچله سله لر (فَلَا تَطْعَمُهُمَا) بس بواشه آتاو آنا کابوی سنمه فارشیلق قیل بو آیتنک نزلنه سبب شول ابووقاص اوغلی سعد مسلمان بولغان زمانده آناسی قیاش اسلسکندن کولاگه که کرمام هم طعام آشامام اوغلموم اسلام دینندن کیری دونگاننه قدر دیو یمین ایتمدی شولای آناسی اوچ کون توردی حضرت سعد مونی رسول اللهغه سویلادی شوندا ان صوگ ذکر قیلنغان آیت ایتمدی (وَصَادِحُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا) دخی ای آدم دنیا ده آتا و آناک بزلن شریعت راضی بولانورغان معروف بولغان صعبت بزلن صعبت قیل (وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ) دخی دنیا ده توحید هم عبادتته اخلاص بزلن میکان قاینغان کشینک بولنه ایار (ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ) مونک صوکننه میکاندار هم، کوزنک (ای آدم سینک هم آتا و آناک لک) قایدی (فَأَقْبِبُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) بس مین سرگه قیامت کوننه دنیا ده قیلغان عملکز بزلن خبر بیزرمن ای آدم بالاسی سینک ایمانک اوزرینه جزأ بیزرمن آتا و آناک کفری اوزرینه جزأ بیزرمن (يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ) ای کچک اوغلموم یاوز خصلت یا که ایزگو خصلت اگر بولسه (مَثَقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ) کچکنه اوراق آغرلغی بولسه ده (فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ) کیراک اول یاوز اش یا که ایزگو اش قاطی طاش ایچننه (یاشرن اورنده) بولسون (أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ) یا که کولکرده یا یسه بیزرلرده بولسون (يَأْتِ بِهَا اللَّهُ) الله اول خصلتنی (اشنی) قیامت کوننده کیتیرر وحاضر قیلور هم اول اش برابرنه حساب قیلور (إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ) درستلکده الله بربر یاشرن نرسه فی بلگوچی هم هر نرسه نک حقیقتننن خبرداردر (يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ) ای کچک اوغلموم نماز اوقو (وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ) دخی ایزگو اش بزلن خلقغه امر قیل ویاوز اشمن خلقنی طی (وَأَصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ) دخی اوزنا ابرشکان قاطیلق لارغه صبرلق قیل (إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ) درستلکده بو صبرلق

يا كه ذكر قيلنغان اشلر اللهنىڭ قطعاً واجب قيلغان اشلرنىندىر (وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ) دىخى اى
 اوغلوڭم آدملىرگە ياڭاڭىڭنى تورلىچە آوشدۇرما يەنى مەككەبىر آدملىر كېيى آدملىردىن يورۇڭنى دوندىرمە (وَلَا
 تَدَسَّ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا) دىخى بېرىدە تىكىرىلىنىپ شادلانغاننىڭ حالىدە بېرمە (إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ)
 درستلىكىدە الله تەئە ھەر بىر اوزىنىھە ايسى كىيىپ، بىرى تورغان ھەم خەلققە ماقتانا تورغان آدمنى دوست ^{۱۸}
 كورماس (وَأَقْصِي فِي مَشْيِكَ) دىخى بىر وڭدە اورطاچە بول يەنى آرتوف چاۋوب بېرمە و بىيىك آقروندە بېرمە
 (وَأَغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ) دىخى تاۋىشكىدان كىمەت يەنى آقرون سويلاش (إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْعَمِيرِ)
 درستلىكىدە تاۋىشلارنىڭ ايلكى قىياحتى البتە ايشاڭلىر تاۋىشىدۇر (أَلَمْ تَرَوْا) ايا اى مھاپىلىر بلەيمىزمى ^{۱۹}
 (إِنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) درستلىكىدە الله تەئە سزگە كوكلىردە و بېرىلدە
 بولغان نىرسەنى مسخەر (بوى صونوچى) قىلىدى يەنى سزگە كوكلىردە و بېرىلدە بولغان نىرسەلەر
 بىرلەن فائىدەلەنۋى ميسر قىلىدى (وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً) دىخى الله سزگە نىمەتلىرىنى
 ظاھەر بولغان (كوزگە كورنگان) حالىدە ھەم ياشىرن (معنوى) بولغان حالىدە كەملىدى (وَمَنْ النَّاسِ
 مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ) دىخى آدملىر جەملەسىندىن شۇنداق بىر آدملىر بار دىر اللهنىڭ بىرلىكىنىڭ و صىفتلارنىڭ ئىچىرىشورلەر
 (بىغىر علم و لاھىي و لاكتاب مۇبىر) دىلەلدىن آلتىغان بىلۋدىن دىخى رسول اللهغە قايتا تورغان حق لىقە
 كونسىرۋدىن دىخى اللهدان ايندىرلىگان نورلاندىرغۇچى كىتابىدان باشقە يەنى ھىچ بىر سېبىسز
 ئىچىرىشە (وَأَذِاقِيلُ لَهُمْ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ) واگر مەككە مشركلرىنىھە ايتلىمىش بولسە الله تەئە ايندىرگان نىرسەگە
 (قرآنغە) اياركوز دىو (قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا) مەككە مشركلرى ايتتورلەر ايدى يوق بىز الله ايندىرگان نىرسەگە
 ايارمىمىز بىلكە شول نىرسەگە (دىن گە) ايارمىز (وَجَنَّا عَلَيْهِ آبَاءَنَا) اول نىرسە (دىن) اوزىنىڭ آتالارىنى
 تابىق بىز (أَوْلُو كَانِ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ) اگر شىطان آلارنى قىزدىلمىش تەمۋىڭنىڭ عىنا بىنە
 تىۋىشلى قىلاتورغان نىرسەگە (اعتقاددە كىشىگە ايار وگە يا كه اللهغە شىركت قىلۋىغە) اندەسە ايدى البتە
 آلار ايارلەر ايدى (وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ) و كەمىر يوزىنى (اشىنى) اللهغە طابىشور (وَهُوَ حَسَنٌ)
 حال بوكم اول كىشى عملندە ايزگولك قىلۋىچىدۇر (فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى) بىس تىحقىق اول كىشى
 اوشا ئىچلى توتقاعە توتىدى (وَالَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ) و اول اللهغە قايتۋىچىدۇر اشلرنىڭ صوكغى حالى
 (وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَجْرُتُكَ كُفْرُهُ) و اى مەمە (ەم) كەمىر كافر بولسە آنلىك كىرى سىنى قايتۋىغە تىشراسون
 يەنى سىڭا آنلىك كىرى دنيا دە ھەم آخىرتە ضرر قىلمىدۇر (الْيُنَامِرِ جَعَمٌ) دنيا دە و آخىرتە قايتا ئىچاق
 اورنلارنى بىزگە در (فَتَنِمَهُمْ بِمَا عَمِلُوا) بىس اول كافرلرنىڭ عمل قىلغان نىرسەلرى بىرلەن خىبر بىررىمىز
 يەنى كىرلرى اىچون دنيا دە ھەلاك ايتارمىز و آخىرتە عىتاب قىلۋىمىز (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِنَاتِ الصُّدُورِ)
 درستلىكىدە الله كوكراك ايلرىنى (كوكراك دە گى سىلرنى) بىلگۋىچىدۇر (نىمەتەم قىللا) اول كافرلرنى ^{۲۰}
 آز فائىدەلندىرۋى بىرلەن يا كه آرزىمان فائىدەلندىرۋى يەنى بىتچىك نىرسە ھىمىشە بولغان نىرسەگە نىسبە آز

(ثُمَّ نَضَّطَرُّهُمْ إِلَىٰ عُنَابٍ غَلِيظٍ) مونك صوكنده اول كافرلرني آغر عناب كه كروگه اختيارسز قيلورمز
 (وَأَمَّن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) واگر سين اي محمد (عم) مکه كافرلرني كوكلرني وييرلرني
 كم ياراتدى ديوصوراساك (لَيَقُولُنَّ اللَّهُ) البته آلا الله ياراتدى ديواينورلر (قُلِ اللَّهُمَّ اللَّهُ) اي محمد
 (عم) ايت سين كافرلرنيك اعتقاد قيلغان نرسه لرى نك باطل بولوينى واجب ايتتورغان نرسه برلن
 اقرار اوزرينه اختيارسز قيلوى اوزرينه اللهغه حمد بولسون ديو (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) بلكه مکه
 كافرلرى نك كويسى بواقرارنك اوزلرينه لازم بولوينى بلماسلر (اللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلرده
 وييرلرده بولغان نرسه لر الله ايچون ملكدر (إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَنِيُّ الْحَمِيدُ) درستلكه الله (تعه) همه ايتوچى
 لرنك حمدندن موكسزدر وحمد ايتلماسه ده حمد ايتوگه مستحق در (وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ)
 واگر برتقدير بيدرده بولغان آغاچلر قلملر بولسه لار (وَالْبَحْرُ يَمُّهُ) دضى ديگكز قاره بولسه (مَنْ
 بَعْدَهُ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ) اول ديگكز صوكنده ينه يدى ديگكز قاره بولسه يعنى بجر محيط شعبه لرى برله قاره
 بولسه (مَا نَفَعَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ) شول قاره لار برلن يازلسه الله نك سوزلرى (بَلِّغْنَا نَرَسَه لِرَى) بتماس
 (إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) درستلكه الله هر اشك استن در وحكمت اياسيدر (مَا خَلَقْنَاكُمْ وَلَا بَعَثْنَاكُمْ إِلَّا
 كَفَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ) سزنى ياراطو هم قبرلردن قوبارو توگلدر مگر بزنفسنى ياراطو وقبردن قوبارو كبيدر
 (إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) درستلكه الله (تعه) هر برايشته تورهان نرسه نى اشتوچى وهر بر كوره تورهان نرسه نى
 كوروچى در (أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ) اي خطاب آلنمش آدم بلميسونمى سين درستلكه
 الله (تعه) كيچنى كونزگه كرتر (وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) دضى كونزنى كيچكه كرتر (وَسَخَّرَ الشَّمْسُ
 وَالْقَمَرَ) دضى قياشنى وآينى مسخر قيلدى (كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) قياش برلن آيدان هر برس
 بيلگولنمش مدت كه قدر يرر (وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دضى درستلكه الله (تعه) سز نك قيلغان
 عملكردن خبرداردر يعنى حقيقتنى بلمگوچيدر (ذَلِكَ بَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ) بوالله (تعه) نك هر نرسه نى
 بلوى وهر نرسه گه كوچى يتوى وعجب اشلى بونك سببلى در درستلكه الله حد ذاتنه ثابتدر
 (وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ) دضى اوشبونك سببلى درستلكه سز نك الله دان باشقه انده گان
 (عِبَادَتِ قِيلِغَانِ) نرسه لرگز باطلدر (وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ) دضى درستلكه الله (تعه) بلندر
 وهر نرسه اوزرينه بلندر وايركيدر (أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَةِ اللَّهِ) بلميسونمى سين
 اي خطاب قيلنمش آدم درستلكه كيمه ديگكزده الله نك نعمتى (سببلرني حاضرلاوده بولغان ايزگولكى)
 برلن يرر (لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ) الله نك سزگه قدرنى نك علامتلىرىنى كورساتوى ايچون (إِنَّ فِي ذَلِكَ
 لآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) درستلكه بودكر قيلنغان نرسه لرده هر بر آغرلقلارغه صبراق قيلوچى
 والله نك نعمتلىرينه شكرلك قيلوچى آدم ايچون الوغ عبرتلىر باردر (وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظَّلْمَلِ) وهر قيچان
 كافرلرني طاغ لار كى طولقون لار ارتسه (دَعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) كافرلر ديننى الله ايچون خالص

قىلغان لارى حالده اللهغه دعا قىلورلار (فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ) بس الله اول كافر لارنى
 دىكگزدن قورى بىرگه قنقارغانى زمانده كافر لردن اورطا يولده (توحيد يولنده) بولغان لارى باردر
 يا كه كفرده اورطاجه بولغان لارى باردر معناسنك (وَمَا يَجْعَدُ بآيَاتِنَا) وبىزنىڭ آيتلارمىزنى انكار قىلماس
 (الْأَكْلُ خُبْرٌ كَفُورٌ) مگر هر بر فطرى بولغان عهدىنى بوزو سببلى آلد اوچى هم اللهنىڭ نعمتلر ينه
 كفران قىلوچى آدم گنه ³² انكار قىلور (يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ) اى آدملر ربكزگه خلافت قىلودان
 صاقلانكز (وَأَخْشَوْا يَوْمًا) دى شونداين كوندن قورقكز (لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ) اول كوند آتا
 بالاسى طرفندان الش لنماس (وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا) دى بالا آتاسى طرفندان هيچ نرسه نى
 الش آلور ايماس (إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) درستلىكده اللهنىڭ ثواب وعذاب برلن بولغان وعدهسى حقىر
 (فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا) بس سزنى اللهنىڭ عبادتندن دنيا تركلىكى آلد اماسون (وَلَا يَغُرَّنَّكُمُ
 بِاللَّهِ الْغُرُورُ) دى اللهنىڭ عبادتندن سزنى آلد اوچى (شيطان) يا كه دنيا اميدى آلد اماسون الله تعه بش
 تورلى نرسه نىڭ غيب نرسه لردن بولوب اللهدان باشقه نىڭ بلماوى حقنك ذكر قىلناچق آيتنى ايندردى
 هم اول آيت نىڭ نزولنه سبب شول عمر اوغلى حارث بر وقت رسول اللهغه كىلمى وايتنى ميكا
 قيامتن خبر بىر قىچان بولاچاق ديو ينده مين ايگن ساچم يغمور قىچان ياواچاق شونداين خبر
 بىر ينده منم خاتونم يوكلى قورصاغنداغى بالا ايرمى قزمى شونداين خبر بىر ينده اوتكان كيچده
 قىلغان اشمنى بله كلاچك كوند نى قىلاچاقمن شونداين خبر بىر ينده مين طوغان بىرمنى بله
 دفن قىلناچاق واولهچك بىرم قايدا شونداين خبر بىر دىدى شونداين صوك ذكر قىلناچاق آيت ايندى
 (إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ) درستلىكده الله حضورىدار قيامتنىڭ قىچان بولوينى بلو موكر هيچ آدمنىڭ
 فرشته نىڭ هم جن نىڭ علمى ايرشميدر (وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ) دى يغمورنى الله ايندرر هيچ كم يغمورنىڭ
 قىچان ياواچاغنى بلميدر (وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ) دى خاتون لارنىڭ قورصاق لارنىداغى بالانى الله بله در
 ايرمى قزمى سلامتى ضعيف مى ايدكنى باشقه هيچ كم قطعاً بلميدر (وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا)
 دى هيچ بر نفس تاكداينى كسب ايدهچاگنى بلميدر ايزگو اش قىلورمى يا كه ياوز اش قىلورمى
 چونكه آدم كوب وقت تاكدا ايزگو اش قىلورغه قصد قىلادر ياوز اش قىلوب قويا وكوب وقت
 ياوز اش قىلورغه قصد قىلادر ايزگو اش قىلوب قويا در (وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ) دى هيچ
 بر نفس قايو بىرده اولهچه گنى بلميدر شونىڭ ايچون ده رسول الله (مَفَاتِحُ الْغَيْبِ خَمْسٌ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ)
 ديگانده صوكره بو آيتنى اوقغان بو آيت كه غيب دن خبر بىره تورغان منجم لار برلن اعتراض كىلمى
 چونكه يغمور وقتنده وباشقه غيب لردن خبر بىره تورغان منجم قياس برلن همه طالعغه قاراو برلن خبر
 بىره دليل برلن بلىنگان نرسه غيب بولمى ينده منجم نىڭ خبر بىرگان نرسه سى ظن غنه علم توكل يا كه
 منجم لارنىڭ وطيب لارنىڭ بلوى اثرى بتبده علمى خلق ده قالغان پيغمبرنىڭ علمنه مطلع بولمى قىلارندان
 بولور (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ) درستلىكده الله تعالى هر نرسه نى بلوچيدر هم هر نرسه نىڭ ظاهرىنى بلوى
 كى باطنى ده بلوچيدر ³⁴ لقمان سوره سىنىڭ ترجمه سى تمام بولدى .

اوتوزايکنچی سوره سجد سورهسی مکده اینگان اوتوز آیت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(آلَم) الف لام میم سورهسی (تَنْزِيلُ الْكِتَابِ) کتابنک ایندرامشیدر (لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ) اول کتابنک، بتن عالمی تربیه ایتوچی الله طرفندان ایندرامش بولونده شیک یوقدر (أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ) ایا مکه مشرکری محمد (عم) قرآنی افتراء قیلدی (اوزی چغاروب الله کلامی دیمی) دیو ایتورلرمی (بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ) بلکه قرآن ربکنن ثابتدر (لَتَنْذِرُ قَوْمًا) سینک شوندا این قومنی قورقتوک ایچون (مَا آتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ) اول قومگه سننن الیک قورقتوچی بیغمدر کیلامادی چونکه مکه قومی رسول الله کیلاماسدن بورون فترت زمانده بولغانلار (لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ) سینک قورقتوک سبیلی حقایقه کونلسونلر ایچون (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) الله (تعه) کولکرنی ویبرلرنی یاراتدی (وَمَا بَيْنَهُمَا) دخی کولکر بزلن بیبرلر آراسنک بولغان نرسه لرنی یاراتدی (فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلتی کونک یا که برسی صوکنک برسی بولغان اوزون آلتی دورده چونکه الله حضورنک مک بلغه برکون دیوایتله (ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ) مونک صوکنک الله عرش اوزرینه غالب بولدی (مَالِكُمْ مِنْ دُونِهِ مَنْ ذُوهُنَّ لِيُؤْمِنُوا بِمَا نُنزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ) سزنگ ایچون الله دان باشقه یاقین ده وشفاعت قیلوچیده یوقدر (أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ) ایا وعظلانمیسز می (صفوة العرفان) (يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ) دنیا اشینی اثرلری بیبرگه اینگان کولکن بولغان سبیلر بزلن تدبیر قیلور اول الله کولکن باش استمزده بولغان نرسه مراد توگل بلکه استملک وآستملق بزلن صفت لانماغان عالم علوی مراد دیگانلر (ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ) مونک صوکنک الله ننگ تدبیر اش شوندا این کونک کولکک آشار (كَانَ مَقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ) اول کون ننگ مقداری سرصافی تورغان کونلردن مک بل قدری بولدی یعنی اوزون زمانه آشار معناسنه (ذَلِكَ عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) عالمنی یاراطوچی وتدبیر ایتوچی الله غیبنی وحاضرنی بلوچیدر حکمتنه موافق عالم ننگ اشینی تدبیر قیلور (الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) اشنده استن در اول الله تعه هم بنده لرینه تدبیر قیلونده مرحمتلی در (الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ) شوندا این الله در اول الله تعه هر نرسه نی یاراطوینی کورکام قیلدی (وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ) دخی آدمنی (آدم عه منی) یاراطوینی بالچقدان باشلادی یعنی باش آدمنی بالچقدان یاراتدی (ثُمَّ جَعَلْنَا مِنْ مَاءٍ مَهْيَبِينَ) مونک صوکنک آدمنک نسلنی (بالالارینی) ضعیف وخور بولغان صوت (منی صوتی) ننگ نطقه سننن قیلدی (ثُمَّ سَوَّاهُ) مونک صوکنک آدمنک اعضاسنی کامل ایتب تیگزله دی (وَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا) دخی آدمگه اوزی ننگ خلق قیلغان شریف روحننن جان اردی (وَجَعَلْنَا لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ) دخی سزنگ ایچون ایشتوقوه منی (قلاقنی) وکورو قوه منی (کوزنی) وبلوقوه منی (قلب نی) یاراتدی (قلیلاما تَشْكُرُونَ) بونعتلرگه آرزغه شکر قیللاسز (وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ) دخی قیامتنی انکار ایتوچیلر

ایندیلر هر قیچان بز اولوب بیرده بیر توفراغی بران قاطناشقان توفراق بولوب اوراساڭ (اٰثِنَالْفِیْ خَلْقِ جَدِید) ایا بز یا کادان یار اطلوده بولورمزمو دیو (بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ) بلکه اول قیامتنی انکار ایتوچیلر رب لرینه یولقونی انکار ایتوچیلردر (قُلْ يَتَوَفَّاكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ) ای محمد (عہم) بعننی انکار ایتوچی کافرلرگه ایت سین سزنی اولم فرشته سی اوترر یعنی جانکزی آلور (اَلَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ) شوند این اولم فرشته سی کم اول فرشته جان لارکزی آلور بران سزگه تابشرلی (ثُمَّ اِلَى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ) مونک صوکنده حساب و جزا ایچون ربکزگه قاینارلمش بولورمز (وَلَوْ تَرَى اِذَآ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُؤُسَهُمْ) وای محمد (عہم) اگر سین کافرلرناڭ باشلارینی ایگان (توبان صالحان) زمانلارینی کورساڭ ایدی (عِنْدَ رَبِّهِمْ) رب لری حضورنده (رَبَّنَا ابْصُرْنَا وَسْمَعْنَا) ای ربمز بزگه وعده قیلغان نرسه کنی کوردک دخی پیغمبرلرکنی راستغه توتونی سیندن اشندک دیوایتکان حالک (فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا) بس ای ربمز بزنی دنیاغه کیری قایتار (اِنَّا هُوَ قُنُودٌ) درستلسکده بز شیکسز قیامت که اشانوجیلارمز حاضر آصلا شیکمز قالمادی یعنی ای محمد (عہم) کافرلرنی رب لری حضورنده باشلارنی توبان صالح بول شول سوزلرنی ایتکان حاللرند کورساڭ ایدی الوغ و قورقنچلی اش کور رایدک بنده ایچون اصاح بواغان نرسه فی اللهغه بیرو واجب بولوب اوحقنده ذکر قیلناچق آیت ایدرلی (وَكَلِمَاتُنا لَا تَبْطُلُ كَلِمًا هٰذَا) و اگر بز تلساڭ ایدی هر بر نفس که ایمانغه و ایزگو عملگه کونله تورغان نرسه فی بیدر ایدک و هر بر نفس ایمانغه و ایزگو عملگه کونلور ایدی (وَلٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي) و لکن میندن سوز (حکم هم وعیم) ثابت بولدی (لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِينَ) جهنم فی جنلردن و آدملردن بارچه سیندن توتررم دیگان سوز (فَذُوقُوا اِیمانَ سَیْتُمْ لِقَاءِ يَوْمِكُمْ هٰذَا) بس بو کونکرگه (قیامت کوننه) بولغونی اون توکوز سبیلی عذابنی تاتوکر (اِنَّا نَسِیْنٰكُمْ) درستلسکده بز سزنی اون تبق یعنی عذابنده قالدردق (وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ) دخی همیشه و منگو بولغان عذابنی تاتوکر (بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) عمل قیلغان نرسه کز برابرنده (اِنَّمَا يُوَفَّى بِاٰتِنَا الَّذِیْنَ) آچق بزک آیتلرمزگه شوند این آدملرگه ایمان کیترر (اِذَا ذُکِرُوا بِهَا) هر قیچان اول آدملر بزک آیتلرمز برلن و عطفیلنسه لار (خَرُّوا سُجَّدًا) اللهنگ عذابندن قورقوا ایچون سجده قیلغانلاری حالده بیدرگه یغلورلار (وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ) دخی رب لرینک حمدینه یا بشقانلاری حالده رب لرینی جنابنه لایق بولماغان نرسه دن پاکلادیلر (وَهُمْ لَا یَسْتَكْبِرُونَ) حالبوکم اوزاری ایمانندن و عبادتدن تکبرلانماسلر (تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ) اول صفتلی مؤمنلرناڭ جانبلری یوقلی تورغان اورنلاردن و توشاکلردن یراق بولور (یَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا) عذابندن قورقغانلاری و رحمتنی امید ایتکانلری حالده رب لرینه دعا قیلورلار (وَمَا رَزَقْنَاهُمْ یُنْفِقُونَ) دخی الله اوزارینه رزقلاندرغان مالدن الله یوانه صرف قیلورلار (فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ اَعِیْنٍ) بس هیچ بر نفس کورندن یا شرن قیلنغان نرسه فی بلماس کرک فرشته و کرک پیغمبر بولسون شونک ایچوند رسول الله ایته الله تعالی ایتدی دی مین ایزگو قلالام

ايچون كوز كورماگان قلاق اشناگان هم آدمنىڭ كوكلىغە خطورده قىلماغان نعمتلىرىغا ھازىرلا ھەدىم دىيو (جزاۋە
 بىماكانوا يعمَلون) عمل قىلغان نىسەلىرى بىراپرىندە بولغان جزا بىرلن جزا لىنىش بولىدىلار ياكە ياشىرن
 قىلىنوى عمللىرى بىراپرىندە جزا ايچون مەنسانىدە چوتكە بونعمتلىرىنى ياشىرن قىلۇبونعمتلىرىنىڭ شۇنى الوغ بولىدىقى
 ايچون (أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا) ايامۇمن بولغان آدم (كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا) ياوز بولغان آدم كىبى موالىتتە توگل
 (لَا يَسْتَوُونَ) مؤمن بولغان آدم بىرلن ياوز (كافر) آدم بىراپرى بولماسلار (أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ)
 اما ايمان كىتىرىدە ايزرگو عمللىرى قىلغان آدملىرى (فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَى) بس اول آدملىرىگە حقيقى قايتىناچاق اورن
 بولغان اوچماخلار بولور ياكە ماوى اسملى اوچماخ بولور مەنسانىدە (نَزَلْنَا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) عمل قىلۇلارى
 سېلى قوناق ضىافتى ايتىب ھازىرلا نىش بولغانلىرى ھالىدە (وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا) اما شۇندىكىن آدملىرى اللەنىڭ
 طاعتىدىن چىقىدىلار (فَمَا وَهُمْ نَارُ) بس آلانىڭ باراچاق اورنى تەمۇغدىر (كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا)
 قايرىغە زىمان اول فاسقلىرى تەمۇغدىن چىقۇنى تىلاسلار (أَعْبُدُوا فِيهَا) اول تەمۇغغە كىرى قايىنارلاش بولورلار
 (وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذِي) دى اول فاسقلىرىغا ايتلور تەمۇغنىڭ شۇندىكىن عىنا بىنى تاتۇر (كُنْتُمْ
 بِهِ تَكذِبُونَ) اول عىنا بىنى يالغانغە توتار بولۇر دىيو (وَلَنْ يُقَنَّهِنَّ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَى) دى اول فاسقلىرىغا
 دىيادە توبان بولغان عىنا بىدىن (دىنيا عىنا بىدىن) تاتوتىرمز (دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ) الوغ عىنا بىنى تاتودىن
 باشقە يەنى آخرت عىنا بىنى (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) آخرت عىنا بىنى تاتوتىمۇ كىرەن ايمانغە قايتىسونلار ايچون
 (وَمَنْ أَظْلَمُ) وكمىر ظالمىراك (مَنْ ذُكِرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ) رىسىنىڭ آيتلىرى بىرلن وعظلمىگان كىشىدىن (ثُمَّ أَعْرَضَ
 عَنْهَا) وعظلمانغاننىڭ سوكتىدە رىسىنىڭ آيتلىرىدىن يوز دوندىرى يەنى بو كىشىدىن ظالم ھىچ كىم يوقىر (أَنَا
 مِنَ الْمَجْرُمِينَ مُنْتَقِمُونَ) درىستلىكە بىرلىرىدىن اوچ آل وچىمىز بس نىچىك ھىر بىر ظالم دىندە ظالمىراك بولغان
 كىشىدىن اوچ آلامىز (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) وتەققىف بىز اى محمد (عەم) سىڭا قىرآن بىردىكىمى كىبى موسى
 (عەم) گە دە كىتاب (تورات) بىردىكى (فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ) بس اول كىتاب (قرآن) نىڭ او زىكايولغوندىن
 شىكىدە بولما ياكە موسى نىڭ كىتابىدە يولغوندىن ياكە اورنىڭ موسى (عەم) گە يولغۇننى شىكىدە بولما مەنسانىدە
 (وَجَعَلْنَا هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ) دى موسى غە ايتىلىش كىتابىنى اسرا ئىل بالالارنى حىلقىغە كوندىر وچى
 قىلىق (وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْتَدُونَ بِآيَاتِنَا) دى اسرا ئىل بالالارنىڭ آدملىرىنى امرىز بىرلن تورات كىتابىدە
 بولغان نىسە گە (ھكىمت وھكىملىرىگە) كوندىر وچى اماملار قىلىق (لَمَّا صَبَرُوا) اسرا ئىل بالالارنىڭ عبادىتدە
 صىبرىق قىلۇلارى زىمانىدە (وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يوقنون) دى اسرا ئىل بالالارى بىزنىڭ آيتلىرىمىزگە شىكىسىز
 اشانور بولىدىلار (أَنْ رَبَّكَ هُوَ يَفْصَلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) اى محمد (عەم) درىستلىكە سىنىڭ رىبىڭ قىيامت
 كىونىدە بىغەبىرلر بىرلن ايتلر ياكە مؤمنلر آراسىدە آيرىب ھىكم قىلور يەنى حىلقىدە بولغان آدمنى
 باطللىقىدە بولغان آدمدىن آيروى سېلى ھىقنى باطلدىن آيرىر (فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) بىغەبىرلر بىرلن
 ايتلرنىڭ ياكە مؤمنلر بىرلن ھىكملىرىڭ اختلف قىلغان نىسەلىرىدە يەنى دىن اشنا (أُولَئِكَ يَهْتَدُونَ) ايا اللە مكە

اهلنه بيان قىلمايدىمۇ (كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ) مەكە اهلنىدىن بورن بولغان زمان اهللىرىدىن كۆپمۇ ھەلاك قىلىق بىز (يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ) اول مەكە اھلى، اوللىرىدىن بورن بولغان زمان اھللىرىنىڭ تورغان اورنلارنى يىرلىرىنى ساتىۋايتىدۇ يىرلىرىنىڭ كۆپىنچە ئوتىپ كېتىۋالدى، مەكە اھلنىڭ مۇنى مەكە اھلنىڭ بيان ايتىدى (ان فى ذَلِكَ لآيَاتٍ) درىستلىكى بۇدۇر قىلىنغان نىرسەلەردە الوغ عبرتلىرى باردر (أَفَلَا يَسْمَعُونَ) ايا مەكە خلقى بوعبرتلىرىنى وعظىلانو طرىقى بىرلىن اشتهاسلىرى (أَوَلَمْ يَرَوْا) ايا مەكە خلقى بىلمايدىمۇ (أَنَا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ) درىستلىكى بىز سۈيى (يَغْمُورُنِي) سورىمىز اوللىرى كېسىلىگەن بىرگە (فَخَرَجَ بِهِ زُرْعًا) بس اول سو بىرلىن ايتىلىرىنى چىقارورمىز (تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ) اول ايتىدىن دورت آيساقلى حيوانلىرى دىخى اوللىرى اشارلار (أَفَلَا يَبْصُرُونَ) ايا مەكە خلقى مۇنى كورماسلىرى، اگر كورسالىر بو اشىمىز بىرلىن بىزنىڭ قىلمىزگە ھەم رحىمىمىزگە استىلال قىلورلار ايتىدى (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ) دىخى مەكە مشركلىرى ايتورلار اى محمد (عەم) ھەم مۇمىنلار بوياردىمىز سىزگە قايسى زمان بولور (ان كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سىز ياردىم بىرلىن اللە بىزگە وعده قىلىدى دىگەن سوز ئىزدە راستلاردان بولسا ئىز (قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ) اى محمد (عەم) مەكە مشركلىرىنى ايت اللەنىڭ بىزگە ياردىمى ايتىشكان كۈنىدە (لَيَنْفَعَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيْمَانَهُمْ) اول كۈنىدە كافر بولغان آدملىرىگە ايمەنلارنى فائىدە بىرماس (وَلَا هُمْ يَنْظُرُونَ) دىخى اول كۈنىدە كافر بولغان آدملىرىگە مەھلىتە بىرلماس (فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ) بس اى محمد (عەم) مەكە مشركلىرىدىن يوز دورىدەر يالغانغە توتولارى ايتچون حسرتلىنمە (وَانْتَظِرْ أَنَّهُمْ مُنْتَظَرُونَ) دىخى اول كافرلىرىگە غەتابنىڭ ايتىۋىنى كىت درىستلىكىدە كافرلىرىدە سىڭا استىن بولونى كىتارلار ³⁰ سىجدە سورە سىنىڭ تىرجەسى تامام بولدى

اوتوز اچونچى سورە احزاب سورەسى مەدىنەدە ايتىلغان يىتمىش اوج آيت

بىمە ————— ۵ ————— اللہ الرحمن الرحیم

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ) اى آندىن بېغىمىز اللەدان قورقۇندە ھەمىشە ثابت بول (وَلَا تَطْعَمِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ) دىخى كافرلىرىگە ھەم منافقلىرىگە بوى سونما (إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا) درىستلىكىدە اللە (تەغە) فائىدەلىرىنى وضررلىرىنى بىلگۈچى بولدى ھەم ھىكمەت ھىكمەت اياسى بولدى بىر وقتىدە رسول اللەغە ابوسىفیان ھەم ابوجەھل اوغلى عكرەمە ھەم ابوالاعور السلىمى بىرنىچە خلقى بىرلىن كىلىپ بىلر و ايتىپلر اى محمد (عەم) سىن بىزنىڭ مەبۇدلىرىمىزنى ياۋزلىق بىرلىن دىك قىلۇڭنى قولى و بىزنىڭ مەبۇدلىرىمىزنىڭ شفاعتى بار دىو ايت بىزدە اور ئىكادە و مەبۇد ئىكادە سوز تىرورمىزنى قوربارمىز دىو شوندىن سوڭ دىك قىلىنغان آيت ايتىدى (وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ) دىخى بىكىن اور ئىكادە و ھى قىلىنغان نىرسەگە ايار (إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا) درىستلىكىدە اللە سىزنىڭ قىلىنغان ئەمەللىرىڭىزنىڭ ظاھىرىنى ھەم باطنىنى بىلۈچىدەر (وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ) دىخى اشكىنى اللەغە طابىشر (وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا) واش تابىشرلىش بولورمىز اللە بىتار اللە تەعالى ظھار (خاتونىڭ اعضاءىنى آناسىڭىڭ آرقاسىنە اوخشاتو) قىلىنغان آنانىڭ، آنا بولماۋى ھەم اوغلىغە آلىنغان بالانىڭ چىن اوغلى بولماۋى ھەقىقەتدە دىك

قیلند اچاق آیتنی ایندردی (مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّن قَابِلِينَ فِي جَوْفِهِ) الله برابر ابر چون ایچند ایکی قلب (کول)
 قیلمدادی چونکه قلب نفس انسانی گه متعلق بولغان روح حیوانی نلک اورنی آنک ایکی بولوی ممکن
 توگل (وَمَا جَعَلَ اَزْوَاجَكُمْ اللّٰثِي) دخی شوندا این خاتونلار کزنی الله قیلمدادی (تَطَاهُرُونَ مِنْهُنَّ) اول
 خاتونلاردان ظهار قیلورسز یعنی اول خاتونلار کزغه سز میکا آنام نلک آرقاسی کبی دیو ایندورسز
 (اُمَّهَاتِكُمْ) اول ظهار قیلغان خاتونلار کزنی آنالار کز قیلمدادی (وَمَا جَعَلَ اَدْعِيَاءَكُمْ اَبْنَاءَكُمْ) دخی
 اوغلمز دیو انه گان بالالار کزنی چن بالالار کز قیلمدادی اولسگی آیت نلک نزولنه سبب شول منافق لار
 محمد عم نلک ایکی قلبی بار برسی بز نلک بران بر گه برسی صحابه اری بران بر گه دیگانلر یا که
 منافق لاردان برسی اینه ایکن منم ایکی قلبم بار برسی قوشوب تورا برسی طیب تورا دیو یا که عربلر
 بیک عالم بولوب ادبلی بولغان کشی گه ایکی قلب بار دیو زعم قیللار ایکن شونک ایچوند آرالار نه
 عقللی بولغان ابوالمعر گه ایکی قلب ایسی (ذوالقلمین) دیگانلر ایکنچی آیت نلک نزولنه سبب
 شول هر قیچان عربلر خاتونلارینی آنالارینه اوخشاتسه لار اول خاتوننی آنا بولوب اورلمی دیلر
 ایکن اوچونچی نلک نزولنه سبب عربلر بر یاط بالاغه اوغوم دیو انه سه و اول بالانی اوغل لقه
 آلسه حقیقی اوغل بولدی دیو صابی اوغللارینه میرانده شریک قیللار ایکن هم اوزاری سوکنده
 خاتونلاری نلک اول اوغللغه آلنغان ابر بالاغه نکاحی حرام دیو زعم قیللار ایکن (ذَاکُمْ قَوْلُکُمْ
 بِاَفْوَاهِكُمْ) بوذکر قیلنغان نرسه لر کز (سوز لر کز) آغزلار کز بران اینکن قوری سوز لر کزدر (وَاللّٰهُ
 یَقُولُ الْحَقَّ) والله تعالی حق سوزنی ایندور (وَهُوَ یَهْدِی السَّبِيلَ) و اول الله حق یولغه کوندور (اَدْعُوهُمْ
 لِاَبَائِهِمْ) اوغللغه آلغان بالالارنی آنالارینه نسبت بیتر کز (هُوَ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ) آتالارینه نسبت بیرو
 الله حضورنده عدله کدر یعنی راستراقدر (فَاَنْ لَّمْ تَعْلَمُوْا اَبَاءَهُمْ) بس اگر سز اوغللغه آلنغان
 بالالار نلک آنالارونی باماسا کز (فَاَخْوَانُکُمْ فِی الدِّیْنِ) بس اول بالالار سز نلک دینده قرداش لر کزدر
 (وَمَوَالِیکُمْ) دخی دینده مولی لر کزدر (دوستلار کزدر) بس ای قرداشم ای مولام دیو اینکز (وَلَیْسَ
 عَلَیْکُمْ جُنَاحٌ) وسز نلک اوزر کز گه گناه یوقدر (فِیْمَا اَخْطَاْتُمْ بِهِ) خطأ قیلغان نرسه کزده یعنی خطای
 بران قیلغان اشکزده یعنی بو آیت اینماسدن بورون یا که اینگان سوکنده بو سوزلرنی خطای
 بران یا که اونتوب یا که تلدن اختیار سز صادر بولو بران ایتو کزده گناه یوقدر (وَلَکِن مَّا تَعَمَّدَتْ
 قُلُوْبُکُمْ) ولکن گناه بولور کوللر کز قصد قیلغان نرسه ده (وَکَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِیْمًا) دخی الله تعالی
 گناهلارنی بارلقا غوچی و رحمت قیلوچیدر ذوالارحام نلک میراث آلوی حقنده الله تعالی ذکر قیلنه چق
 آیتنی ایندردی (اَلنَّبِیُّ اَوَّلِیْ بِالْمُؤْمِنِیْنَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ) پیغمبر هر بر اشد مؤمنلر گه اوزلرندن
 آرتوغراقدر چونکه پیغمبر اهلرینه بخششی اش بران گنه امر قیله ویمان اشلرینه اصلا راضی
 بولمی (وَاَزْوَاجُهُ اُمَّهَاتُهُمْ) دخی پیغمبر نلک خاتونلاری مؤمنلر نلک آنالاری منزلده در نکاحلری
 حرام بولوده هم الوغلاونلک واجب بولونک بو آیت نلک نزولنه سبب شول رسول الله بوروچلی بولوب

اولىگان آدم حەقنە بىك دقت اينىكان حتى برآدمنىڭ، جنازە سەنە كېلسە مۇنىڭ بورۇچى بارمى دېيۈسۈرى
 ايكان اگر بورۇچى بار دېسەلەر جنازە او قىلغان اگر بورۇچى يوق دېسەلەر جنازە او قىلغان بىرۈقتە
 انصاردان بىر اونىڭ جنازە سەنە حاضر بولغان يولداشلىرىنىڭ بورۇچى بارمى دېيۈسۈراغان ايكى درەم
 بورۇچى بار دېگەنلەر تولارگە يىتەرلىك قالغان مالى بارمى دېگان يوق دېگانلەر رسول اللە جنازە او قىلماي
 كېرى كېتەنما كېچى بولغان حضرت على اى اللەنىڭ رسولى اول ايكى درەمنىڭ، اداسى منم دەمەدە دېگان
 سوڭرە جنازە او قىلغان شول خەسەسە بو آيت اينىگان (وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ) مېت، كە
 ياقىلغى اياسى بولغان آدم، لىرنىڭ، بېغىسى بىرلەن مېراث آلو شۇدا اللەنىڭ كىتابىنە آرتوغرا قىلەر
 يعنى لوح المحفوظدە اسلامنىڭ ظەورىنىڭ باشىنە ھىجرت سەببىلى مېراث آلو شۇقانلار سوڭرە قىرايت
 اعتبارى بىرلەن مېراث آلشۇنى اللە تەھە بىدان اينىكان ذوالارحام مېت، كە ياقىلغى بولۇپ بىر فرض اياسىدە
 عەبەدە بولماغان آدملەر (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ) اول مېت، كە ياقىلغى اياسى بولغان آدملەر مؤمىنلەر
 دىن مەھاجرلەر جىنىسەن بولغانلارنىڭ (الآن تَفَعَّلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا) لىكىن دە دېنە دوست
 بولغان مؤمىنلەر بىرلەن مەھاجرلەرگە مەرووف اشنى قىلوڭز دىرستەر يعنى اولىگان ۋقتە بىر نەرسە بىرلەن
 ۋىت ايتوڭز دىرست بو ۋىت بولامېراث بولى (كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا) بو ايكى آيتىدە ذكر
 قىلغان نەرسە لوح المحفوظدە يازىلمىش بولدى (وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ) ۋاى مەھە (عەم) شول
 ۋقتىنى ايسىكە تىشر بىر پېغەمبەرلەردىن رسالىنى ايرىشەر بو بىرلەن دىن گە اندە بو بىرلەن ھەمبەرلەرنى
 آلدق (وَمَنْكَ وَمَنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ) سەينەن دىن نوح دان دىن ابراهيم دن (عەم) (موسىٰ وَعِيسَىٰ
 بَن مَرْيَمَ) دىن موسىٰ دان ھەم مەرىم اوغلى عيسىٰ دان (عەم) ھەمبەر اللە تەھالىنىڭ بو پېغەمبەرلەرنى
 خاسلا بىر ذكر قىلۇى بو پېغەمبەرلەر شىرىعت ايلەرنىڭ، مەشھورلەرى بولغانلىقى اىچون رسول اللەنى
 الك ذكر قىلۇى تەظىم وتكرىم اىچون (وَإِذْ أَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا عَلِيمًا) بو ۋىت قىلغان پېغەمبەرلەردىن شۇنى
 الوغ بولغان يا كە يەمىن بىرلەن بىر كىلىگان آغىر ھەد آلدق (لَيْسَ السَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ) بو مېثاق
 آلومز ھەمبەرلەندە راست بولغان پېغەمبەرلەرنىڭ ھەمبەرلەندە راست بولۇلارنىدان اللەنىڭ قىامت كۈنىدە
 سىراۋى اىچون (وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا) دىن اللە (تەھە) كافىرلەرگە رىختىكۈچى عذابنى حاضرلادى
 (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان آدملەر (اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ) اللەنىڭ اوزۇڭزگە بىرگان
 نەمەتنى ايسىڭزگە تىشكۈز (اذْجَاءتْكُمْ جُنُودًا) شول ۋقتە بىرگان نەمەتنى اول ۋقتە سىڭزگە تورلى حزب عىسكەرلەر
 كېلىدى يعنى قىرىشلەر غۇلغانلەرنى قىرىشە بىنە نىزىر قىبىلەلەرنى اون ايكى ملىك عىسكەر بولۇپ سوغۇشغە
 كېلىلەر (فَاسْلَمْنَا عَلَيْهَمْ رَبِّعًا) بس اول عىسكەرلەر اوزىرىدە، سەباچىلىنى (قىياش چىقىش طرفىدىن ايسىكان جىل)
 بىباردىك (وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا) دىن سىڭزگە تورغان عىسكەرلەرنى (قىرىشەلەرنى) بىباردىك رسول اكىر مەھەمبەرلەرنىڭ
 تورلى ھىزىدىن جىدولۇپ سوغۇشغە كېلىلەرنى بىلىگىچ مەينە تىرە سەنە خىنىق قازدى اوچ ملىك مەسلمان بىرلەن
 سوغۇشغە، چىقىشى مەھالغىلەر خىنىقنىڭ تىشى ياغىدە مەسلمانلار اچكى ياغىدە توردىلار قىلچ بىرلەن سوغۇشە پېچ،

اوقلار و تاشلار بىرلن گننه آطشوب بر آى وقت اوتدى شوندىن صوڭك الله تعالى قش كونيڭك صالحون كىچىند
 بىك صالحون چىل بىباردى بىتن عالم توزان بىرلن طولدى كافرانىڭك يوزلرى توفراقغه بويالوب بىتى اوتلارنى
 چىل سوندىدى چا طرلارنى جىمردى عسكرتىرە سىندە فرشته لىر دىلر خويلىك الاسدى اوغلى طليحە ايتىدى
 آگاه اولوڭز محمد (عم) سزنى سىرلادى نىڭ بولسەدە قتلور غە كرك دىدى شول وقت صوغش قىلمى
 عاجز بولوب قايتوب كىنىلەر (وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا) دى الله سزنىڭ قىلغان عملىڭزنى (خنىق
 قازوڭزنى) كور وچى بولدى (ادجائوكم من فوقكم) شول وقتدە احزاب سزگە استىڭزدن (مشرق طرفىدىن
 چىقارنىڭ بىلىدىغانىدى) كىلىلەر بلارنى بنى غطفان (وَمَنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ) دى سزنىڭ توبان باغىڭزدن (قىياش
 باطش طرفىدىن چىقارنىڭ توبان باغىدىن) كىلىلەر بلارنى قىرىشلىر (وَأَذْرَأْتِ الْأَبْصَارُ) دى شول وقتدە
 كوزلر عادتە كى تىڭ قارا اولارنىدىن آوشدىلار (وَبَلَّغْتَ الْغُلُوبَ الْعَنَاجِرَ) دى قورقودن كوڭلەز بوغارلارغە
 ايرىدى چونكە بىك قانى قورقودن وقتدە اوبىكە قاپارايىكان اوبىكە كوتار اوبىرلن قىلبە كوتارايە (وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ
 الظُّنُونًا) دى الله غە تورلى گمانلار قىلور بولدىڭز ايمانە اخلاصلى آدملىر الله تعالى قىلغان وعدە سىندە
 راست بولور دىنىنى استىن قىلودە بىزگە ياردەم بىرر دىوون قىلىلەر ضعيف ايمانلى آدملىر دىنى منافقلار
 الله هم رسولىڭ بىزگە وعدە قىلغان نرسە سى باطل وعدە دىوون قىلىلەر (هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ) بو صوغش
 وقتدە مؤمنلر امتحان قىلىلەر اخلاصلى آدم منافقلاردىن ايمانى كامل آدم ضعيف ايمانلىدىن ايرىلدى
 (وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا) قورقونىڭ قاتىلغىدىن مؤمنلر قانى سىلىكتو بىرلن سىلىكتىلەر يعنى بىرلىرى قانى
 حركت لىدى (وَأَذِيقُوا الْمُنَافِقُونَ) وشول وقتدە منافقلار ايتور بولدى (وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) دى
 كوڭللىرىدە اعتقادنىڭ ضعيف بولو آوروى بولغان آدملىر ايتىدى (مَا وَعَدْنَا اللَّهُ رَسُولَهُ الْأَغْرُورًا) الله هم
 اللهنىڭ رسولى بىزگە وعدە قىلمادى مگر باطل وعدە بىرلن وعدە قىلىلى بوسوزنى ايتوچى قشيراوغلى معتب
 دىگانلر محمد (عم) بىزگە فارس بىرلن رومنى فتح قىلامز دىووعە قىلا ما لىبوكم بىزنىڭ بىر مزالغىز ايرىلوب
 حاجت طبعىيە سىنى اوتارگە بارغەدە قورقودە دربووعە توڭل مگر باطل وعدە دىدى (وَأَذْقَالَتْ طَائِفَةٌ
 مِنْهُمْ) واى محمد (عم) شول وقتنى ايسكە تشر منافقلاردىن بىر جماعت (قىضى اوغلى اوس هم آڭار ابارگان
 آدملىر) ايتىدى (يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا) اى مدينە اهللى سزنىڭ اچون تور اتورغان اورن يوق
 منزللىڭزگە كىرى قايتىڭز دىو بىا كە سزنىڭ اچون محمد (عم) دىنىدە تور غە اورن يوق كفرگە كىرى قايتىڭز
 معناسندە (وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ) دى منافقلاردىن بىر جماعت كىرى قايتور اچون بىغە بىردىن اذن
 صورلار (يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ) بىزنىڭ ايلورمىز عورتدر (صاقلانغان توڭلدىر) ايلورمىز دە صاقلوچىلارمىز
 يوقدر دىو (وَمَا هِيَ عَوْرَةٌ) حالبوكم ايلورى صاقلو سىز توڭلدىر بىلكە صاقلانمىشدر (ان يريدون الأفراراً)
 منافقلار تلاماسلر مگر صوغشدىن قاچونى تىلارلر (وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ آقْطَارِهَا) دى اكر مدينە گە ياكە
 منافقلارنىڭ ايلورمىز مدينەنىڭ جانبلرىدىن كىلىش بولسە يعنى تورلى حىزىدىن عبارت بولغان عسكەرلر
 منافقلارنىڭ شىرلىرىدە ياكە ايلورمىز كرسە لىر (ثُمَّ سَلُّوا الْفِتْنَةَ) مونىڭ صوڭكە منافقلار فتنەدىن (كفرگە

قایتودن و مسلمانلار برلن صوغش قیلوندن صورالمش بولسه لار (لَاتَوَّهَا) بوفتنه گه کیلورلرهم بوفتنه نی
 قیلورلار اییدی (وَمَاتَلْبَثُوا بِهَا الْأَيَّامَ) بوفتنه نی قبول ایتو برلن تورماسلار مگر آرزغه زمان تورلار
 اییدی یعنی صور او آرتنده ده توقفسز جواب بیرلر یا که مرتب بولولاری صوکنده مدینه ده تورماسلار مگر
 آرزغه زمان تورلار اییدی چونکه الله تعالی آلا رنی هلاک قیلور (وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ) و تعقیف
 منافقلار (بنی حارثه) خندق صوغشندن اللک احد صوغشندن اللهغه عهد قیلغانلار اییدی (لَا يُولُونَ الْأَدْبَارَ)
 صوغشندن قاجب آرتلارنی دوندرماسکه یعنی مرندن قاجمامز صوکندیو عهد قیلغانلار اییدی (وَكَانَ عَهْدُ
 اللَّهِ مَسْمُوعًا) دخی الله نلک عهدی وفا قیلو برلن صورالمش (استالمش) بولدی (قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ)
 ای محمد (عه م) منافقلارغه ایت سین سرگه اگر اجل ایرشکان بولسه صوغشندن قاجوفائده بیرماس (ان فررتم
 مِنَ الْمَوْتِ أَوْ الْقَتْلِ) اگر سزا اولمن یا که اولترلر مش بولون قاجسا گز باری بر اوله چاک سز (وَاذِ الْأُمَمُتُونَ
 الْأَقْلِيَاءَ) وقاجقانکر وقتده دنیا ده فائده لانمش بولماس سز مگر آرزمانغه فائده لانمش بولور سز یعنی عمر گز
 بتکانه گنه یعنی بر تقدیر اجل گز یتماگان بولسه عمر گز بتکانه فائده لانور سز اجل گز بیتکان بولسه
 قاجو گز ده بتونلای فائده یوق (قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ) ای محمد (عه م) ایت سین منافقلارغه الله نلک
 تلاگان نرسه سنی ایندرودن سزنی کم صاقلار (ان اراد بکم سوء) اگر الله سرگه یا وزلقنی ایرشدرونی تلاسه
 (أَوْ اراد بکم رحمة) یا که سرگه رحمتنی ایرشدرونی تلاسه یا که الله نلک عنابندن کم صاقلار اگر الله سرگه
 یا وزلقنی تلاسه یا یسه سرگه کم یا وزلقنی ایرشدر را اگر الله سرگه رحمتنی تلاسه معناسنه (وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ
 دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا) دخی منافقلار او زلری ایچون الله دن باشقه فائده بیره تورغان دوستنی هم ضررنی
 یباره تورغان یار دم چینی تابماسلر (قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ) الله سز لردن رسولی نلک یار دمندن
 خلقنی شغللندر و چیلرنی و کیچک کتیر و چیلرنی بلور یعنی منافق لارنی (وَالْقَائِلِينَ لِآخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا) دخی
 قرداشلرینه (مدینه ده گئی انصارغه) بزگه اوز گزنی یا قین قیلکنر و محمدنی قویو گز دیو چیلری بولور (وَلَا يَأْتُونَ
 الْبَأْسَ الْأَقْلِيَاءَ) و منافق لار صوغشقه کیلماسلر مگر آرز کیلو برلن گنه (ریا ایچون گنه) یا که آرزمانغه
 کیلور لر (أَشْعَّةٌ عَلَيْكُمْ) سز نلک اوزر گزگه یار دم بیروده یا که الله بولنده مال صرف قیلوده ساران
 بولغان لاری حالده کیلور لر (فَأَذَابُ الْخَوْفِ) بس هر قیچان صوغش وقتنده منافق لارغه قورقو کیلسه
 یعنی کافر لرنلک غالب بولو قورقوی (رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ) کورسون سین ای محمد (عه م) اول منافق
 لارنی سیکا قارار لار (تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَأَنَّي يَغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ) اولم ایسر کلکنندن قورقب هوشی
 کیتکان آدم نلک قارادی کبی کوزلری ایلمنور یعنی کوزلرنی ایلمنرب و آقایتب قارار لار (فَأَذَابُ
 الْخَوْفِ) بس هر قیچان صوغش قورقوی کینسه و غنیمت ماللاری جیولسه (سَلَمُوكُمْ بِالسَّنَةِ مَاد) اوتکن
 تلر برلن سرگه خطاب قیلور لار (أَشْعَّةٌ عَلَى الْخَيْرِ) ایز گولک (مال) اوزرینه ساران بولغان لاری
 و عریص بولغان لاری حالده (أُولَئِكَ لَمْ يُوْمِنُوا) بو منافق لار اخلاص برلن ایمان کیتروچی بولمادیلار

(فَأَحْبَبَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ) بس الله اول منافق لارنڭ عمللرينى جويىدى يعنى عمللرنڭ باطللغنى ظاهر قىلدى (وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا) دى منافق لارنڭ عمللرينى باطل قىلو الله اوزرينه جيكل بولدى (يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا) منافق لار غايت قور قاقلىق لارى ايچون احزابنى جيكلب كتماديلر ديو حساب قىلورلار حالبوكم احزاب جيكلب كيتديلر (وَأَنْ بَاغَتِ الْأَحْزَابُ) واگر احزاب ايكنچى مرتبه صوغشقه كىلسه ار (يُودُوا أَلْوَا أُنْهَمُ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ) منافق لار آرزو قىلورلار كاشكى بزمدينه دن باديه گه چغى بدوى عربلر ايچنده بولساق ايدى ديو (يَسْأَلُونَ عَنْ أَنْبَاءِكُمْ) هر بر مدينه طرفندان كىلوچى سزنى صوغشماغى خبرلرگىنى صورارلار ايدى (وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ) واگر احزاب ايكنچى مرتبه كىلگان تقديرده منافق لار سزنى ايچكزده بولسه لار ايدى مدينه گه كىرى قايتماغان بولسه لار ايدى احزاب برلن سزنى آراگزده صوغش بولسه ايدى (مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا) احزاب برلن صوغش قىلماسلار ايدى مگر آزغنه صوغش قىلورلار ايدى (يعنى ربا ايچون گنه وسوگودن قورقبنه) (لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ) تحقيق سزنى ايچون رسول الله ده (محمد عهده) كوركام بولغان خصلت بولدى (صوغشده قورقماي ثابت بولو وقاطىلق لارغه چداملى بولو كى) (أَمِنْ) شول كى ايچون كوركام خصلت بولدى (كَانَ يَرْجُو اللَّهَ) اول كى الله نڭ ثوابنى اميد ايتار بولدى (وَالْيَوْمَ الْآخِرُ) دى صوغش كون نڭ (قيامت كوني نڭ) اوجماخ نعمتلرينى اميد ايتار (وَذَكَرَ اللَّهُ كَثِيرًا) دى الله نى كوب ذكر ايتار اول كى يعنى شونداين صغتملى كى ايچون كوركام خصلت بار (وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ) ومؤمنلر احزاب نڭ (كافرلردن بولغان تورلى جماعت نڭ) صوغشقه كىلورلرينى كورگانلرى زمانده (قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ) مؤمنلر ايتديلر بو احزابنى كورو بزگ. الله نڭ هم رسول نڭ وعده قىلغان نرسهسى ديو (وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ) دى الله هم رسولى وعده سنه راست بولدى (وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا) ومؤمنلرگه احزاب نڭ چىلوب كىلورلى آرتىمادى مگر الله نڭ وعده سنه ايماننى وامرينه بوى صونونى آرتىردى (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ) مؤمنلردن شونداين ايرلر باردر (صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ) الله غه عهد قىلغان نرسه لرى (رسول الله برلن صوغشده ثابت بولولارى) اوزنده راست بولديلر (فَمَنْهُمْ مَنْ قَضَى نَجْبَهُ) بس مؤمنلردن بعضى نذرینى اوتادى يعنى شهيد بولغانچه صوغش قىلدى حضرت حمزه عمير اوغلى مصعب نصر اوغلى انس رضى الله عنهم كىلر (وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ) دى مؤمنلردن بعضى شهيد بولونى كتار حضرت عثمان وحضرت طلحه رضى الله عنهما كىلر (وَمَا بَدَلُوا تَبَدُّلًا) والله نڭ عهدىنى هيچ بر اوزگار تو برلن اوزگار تىماديلر وآلماشدرماديلر (لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ) مؤمنلرنڭ الله نڭ عهدىنى اوزگار تىماولرى ومنافقلار نڭ اوزگار توى عهدلرنڭ راست بولغان آدملرگه عهدلرنڭ راست بولوى سببلى الله نڭ كوركام جزأ بيروى ايچون (وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ إِن شَاءَ) واگر تىلاسه توبه قىلماسالار منافق لارنى عذاب قىلوى ايچون

(اَوْتُوبَ عَلَيْهِمْ) ياكە اگر توبە ايتسالر منافق لار اوزرينه توبە لر ينى قبول ايتو برلن قابتوي
ايچون (اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا) در سئلكه الله توبه ايلار ينىڭ، گناھلارونى بارلق- اغوجى هم
رحمت قیلوچى بولدى (وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی الله کافر بولغان آدملرنى (احزابنى)
صوغشمان قايتاردى (بَغِضْتَهُمْ) آچولانغان لارى حالده (لَمْ يَنْأَلُوا خَيْرًا) مؤمنلرگه استن
بولوغه ايرشماگانلرى حالده (وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ) دخی الله مؤمنلرنىڭ احزاب برلن
صوغشونده چيل وفرشته لار برلن يتكوجى بولدى (وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيمًا) دخی الله تولاگان
نرسه سين بار قیلوغه قوتلى وهر بر نرسه اوزرينه غالب بولدى (وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ)
دخی الله (تعالی) كذاب اهلنن احزابكه باردم بديرگان آدملرنى (بنى قريظه نى) اينىردى (مِنْ صِيَاهِهِمْ)
قلعه لار دن (وَقَتَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرَّعْبَ) دخی آلارنىڭ كركللمرينه قورقونى طاشلادى (فَرِيقَاتٌ يَنْقَلِبُونَ وَتَأْسُرُونَ
فَرِيقًا) بنى قريظه دن برفرقه سنى او ترگانكز و برفرقه سنى اسير ايتب آلغانكز حالده حضرت جبرائيل
احزاب مغلوب بولغان كيجنىڭ ايرته سنده رسول الله غه كىلى و ايتى فرشته لار قىلچلارنى قويغانلارى
يوق الله تعالى بنى قريظه غه سیر قیلورغه قوشه و مین بنى قريظه غه قص قیلوچى مین صحابه لركه ايت ايتى
نمازینى بنى قريظه ايچنده او قورلار دى شوندى صوڭ رسول الله بارب بنى قريظه نى يكرمى بركون
برر و ايتى يكرمى بش كون محاصره قیلوب توردى بو محاصره بنى قريظه غه بيك آغر بولدى رسول الله ايتى
حكوم آستنه كركز ديو بنى قريظه باش تارتى رسول الله ايتى آلاى بولسه معاذ اوغلى سعیدنىڭ حكمنه
كرز دى بنى قريظه لار راضى بولدىلار حضرت سعید صوغش قیلغانلارنى اوترو برلن بالالارنى
و خاتونلارنى اسير ايتو برلن حکم قیلدى رسول الله تكبير ايتى هم اى سعید تحقيق اللهنىڭ حکمى برلن
حکم قیلنىڭ دى آلتى يوزلب مقاتل (صوغش قیلوچى عسکر) نى اوتردى بنى يوز قدر آدمنى اسير
آلدیلار (وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ) دخی الله سرگه بنى قريظه نىڭ بييرلرينى و يورتلارنى و ماللارنى
ميراث ايتب بىردى رسول اکرم بنى قريظه نىڭ بييرلرينى مهاجرلرگه بىردى انصار گرچه بر آرزو زگه
كرشسه لرده رسول الله سز اوز بييرگنده تور اسز ديگاج سكوت ايتدىلار (وَأَرْضًا مَّم تَطْمُوهَا) دخی سزنىڭ آباقلار كز
باصه اغان و تابنا ماغان بييرنى سرگه ميراث ايتب بىردى فارس و روم بييرى كىيلرنى (وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرًا) دخی الله تعالى نىڭ هر بر نرسه اوزرينه كچى يتكوجى بولدى الله تعالى اير خاتوننى اختيارلى قیلغانده
خاتون ايرينى اختيار ايتسه خاتوننىڭ طلاق بولماوى حقنه ذكر قیلناچق آيتنى اينىردى پيدمير (عم) نىڭ
ازواج مطهره سى بروقتى رسول الله دن زينت ايچون كيونه تورغان كيما ارهه آرتوق نفقه استناديلر رسول
حقنه ذكر قیلناچق آيت ايندى (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكُمْ) اى آنده اين پيدمير خاتونلارگه ايت (اِنْ كُنْتُمْ
تُرَدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا) اگر سز دنيا تركلگنى تلاسار كز (دنيا ده) و كىلنى لگنى ايركن نعمتنى (وَزِينَتُهَا)
و دنيا نىڭ زينتنى تلاسار كز (فَتَعَالَيْنَ) بس كىلسار (اُمَّتُكُمْ وَأَسْرَحُكُمْ سَرَّاحًا مَيْلًا) سزگه طلاق متعه سنى
(بركانچك باش ارتوسى شال و كولماك) كى نرسه لار بييرن دخی سزنى جبر قیلماى كوركام طلاق قیلو برلن طلاق

قیلورمن (وَأَنْ كُنْتُمْ تَرْضَوْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْأَرْضَ الْآخِرَةَ) واگر سز الله نلڭ دخی رسولی نلڭ رضالغنی هم
 آخرت یورطنی تلار بولساڭز (فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ) بس درستلمکمه الله تعالی سزلردن
 ایزگو اشلر قیلغانسڭزغه حاضرلادی (أَجْرًا عَظِيمًا) الوغ نوابنی بو آیت اینگاچ رسولک الله اول حضرت
 عائشه فی چاقردی ایکی اش آراسنده اختیارلی قیلدی حضرت عائشه ایسکنچی امری یعنی الله هم
 رسول الله رضالغنی اختیار قیلدی مونلڭ صوکنده باشقه خاتون لارونی چاقروب اختیارلی قیلدی
 باشقه خاتون لاریده حضرت عائشه اختیار قیلغان نرینه فی (یعنی الله هم رسولینک رضالغنی) اختیار
 قیلدی یلار شوندا ان صوڭ الله تعالی ازواج مطهره دن ممنون بولوب (لَا يُعَلِّمُ لَكَ النَّسَاءُ مِنْ بَعْدِ) آیتنی
 ایندردی یعنی حاضرگی خاتون لارکندا ان صوڭ سیکا خاتون آلو حلال بولماس معناسنده بو آیتسن
 مقصود شول الله تعالی ازواج نبی نلڭ دنیا فی تلالورینی رسول الله فی تلالورینه مقابسل ایتمدی بس
 موندان بلندی ایری طرفندان اختیارلی قیلغان خاتون ایرینی اختیار ایتمسه طلاق بولی ایکاچیلک
 (يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مِنْ بَاطِنٍ بِفَاحِشَةٍ مَبِينَةٍ) ای پیغمبر خاتون لاری سزلردن قابوڭز قباحتلگی ظاهر
 بولغان الوغ گناهنی کیتدر یعنی قیلور (يَضَاعِفُ لَهَا الْعَذَابَ ضِعْفَيْنِ) اول قباحتلگی ظاهر بولغان
 الوغ گناهنی قیلغان پیغمبر خاتونینه باشقه خاتونلارنلڭ گناهنسندن ایکی الش قیلنور (وَكَانَ
 ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا) عذابنی ایکی الش قیلور الله اوزرینه جیگل بولدی (يَكْرُمِي بِرُحْمِي
 جَزَاءَ نَفْسٍ تَرْجَمُهَا سَبِيًّا)

(وَمَنْ يَقْنُتْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ) وسزلردن قابسڭز الله نلڭ هم رسولینک رضالغنی ایچون طاعتکه دائمه چیلق
 قیلور (وَتَعْمَلْ صَالِحًا) دخی ایزگو اش قیلور (نُؤْتَاهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ) اول خاتوننک اجرینی ایکی مرتبه
 بیر مرتبه سز طاعتی اوزرینه ایکنچی مرتبه سز آرزغه قناعت قیلور بولن رسول الله نلڭ رضالغنی استاوی
 برابرته (وَأَعْتَمَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا) دخی اول خاتونغه جنتده اجریندن آرتوق الوغ رزق حاضرلادک رسول اکرم
 خاتونلارنی باشقه خاتونلارغه تفصیل حقنک هم اهل بیتنک مناقیب حقنک الله تعالی ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی
 (يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ) ای پیغمبرنک خاتونلاری سز فضلک و شرفک باشقه خاتونلار جماعتسندن
 بر جماعت کبی توگلسز (اِنْ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَغْضَعْنَ بِالْقَوْلِ) اگر سز الله نلڭ حکمنه و رسولی نلڭ رضاسنه خلافت
 قیلورن قورقساڭز ایرلرگه ایبولسگانکوز و یومشاق سوزلی بولغانکوز حالک جواب بیرماڭز (فَيَطْمَعُ الَّذِي
 فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ) بس کوگنلنک بوز و قلف آرووی بولغان آدم امید قیلور (وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا) دخی
 کورکام بولغان شیکسن براق بولغان سوزنی اینکز (وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ) دخی ایولرکوزده تور و قه لازم
 بولورکوزده و ایولرکوزدن چقماڭز (وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى) اولگی جاهلیت کونلرنهگی خاتون
 لارنک زینلرینی اظهار قیلوب قلوب قلب یورولری کبی بیرماڭز جاهلیت اولی آدم هم بولن نوح
 هم آراسنک بولغان زمانه بولغان جاهلیت یا که ابراهیم هم طوغان زمانهگی جاهلیت چونکه ابراهیم
 هم زمانه خاتون لار انجی کولما کلر کیب یول اور تاسنک ابرارگه اوزلرینی عرض قیلوب یوریلر ایکن

جاهلیت اخری عیسی عم برلن محمد، عم آراسنه بولغان زمانه کی جاهلیت، (وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ) دخی ای پیغمبر خاتون لاری نماز اوقکز همه زکوة بیرگز (وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) دخی اللهغه هم رسولنه اطاعت قیلکز بودکر قیلنغان آیتلردن ازواج نبی نلک، باشقه خاتون لاردان آرتوقلغی بلنه (إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ) آچق الله سزدن یوز صوکزنی کرلندر تورغان گناهنی یبارونی تلیدر (أَهْلَ الْبَيْتِ) ای پیغمبر نلک ایواهللی (وَيُطَهِّرْكُمْ تَطْهِيرًا) دخی سزنی گناهلاردان کامل پاکلاو برلن پاکلاونی تلیدر بو آیتدن اهل بیت نلک، مناقبی بلنه (وَأَذْكُرَنَّ مَا بُنِيَ فِي بُيُوتِكُنَّ) دخی ای پیغمبر خاتون لاری ایولر کزده اوقلغان نرسه فی ذکر قیلکز (مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ) الله نلک آیتلردن دخی رسول نلک حدیثندن (إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا) درستلکدن الله (تعه) باشرن اشلر فی بلوچی و دینه تیوشلی بولغان نرسه فی تدبیر ایتوچی بولدی شونلک ایچنه سزنی اختیارلی قیلدی هم سزگه وعظ قیلدی (إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ) درستلکده الله نلک، حکمنه بوی صونوچی ایرلر همه خاتون لار (وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دخی ایمان کیتدرگه تیوشلی بولغان نرسه گه ایمان کیتدروچی ایرلر همه خاتون لار (وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ) دخی طاعت که دوام قیلوچی ایرلر هم خاتون لار (وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ) دخی سوزده هم عملک راست بولوچی ایرلر هم خاتون لار (وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ) دخی عبادت لرگه هم گناهلاردان صبر ایتوچی ایرلر هم خاتون لار (وَالْحَاشِعِينَ وَالْحَاشِعَاتِ) دخی کوکلملری هم اعضالاری برلن اللهغه توبانچیلک قیلوچی ایرلر هم خاتون لار (وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ) دخی ماللارنه واجب بولغان نرسه برلن صدقه بیروچی ایرلر هم خاتون لار (وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ) دخی فرض روزه فی توتوچی ایرلر هم خاتون لار (وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ) دخی عورتلرینی زناءدان صاقلاوچی ایرلر همه خاتون لار (وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ) دخی الله فی کوب ذکر قیلوچی ایرلر هم خاتون لار (أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا) بودکر قیلنغان صفتنه بولغان ایرلر برلن خاتونلارغه الله یارلقاونی هم الوغ اجر فی حاضرلادی الله تعالی نلک امر نلک وجوب ایچون بولوی هم اختیار نلک ثابت بولوی قل آراد ایتونلک مشروع بولوی هم اوغلقغه آلنغان ایربالانلک خاتونینلک اوغلقغه آلغان آدم گه نکامینلک حلال بولوی حقنه ذکر قیلناچق آیت کیلدی (وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ) مؤمن ایرگه و مؤمنه خاتونغه درست بولمادی (إِذْ أَقْضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا) هر قیچان الله هم الله نلک رسولی بر اش برلن حکم قیلسه (إِنَّ يَكُونُ لَهُمُ الْخَيْرُ مِنْ أَمْرِهِمْ) اوزلری ایچون اشلردن بر نرسه فی اختیار قیلولاری درست بولمادی بلکه اوزلرینلک اختیارلاری الله هم الله نلک رسولینلک اختیارینه ایاروچی قیلولاری واجب (وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) و کمدر اللهغه هم رسولنه گناهلی بولور (اطاعت قیله ماس) (فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا) تحقیق اول کشی ظاهر بولغان آزو برلن حق یولدن آزدی (وَأَذْذِقُوا النَّاسَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) و ای محمد (عم) شول وقتنی ایسکه تشر الله آنلک اوزرینه مسلمان بولوغه توفیق، بیرو برلن انعام قیلغان کشی اوزرینه

(حارث اوغلى زیدکه) ایتورسن سن (وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ) دخی اول كشی اوزرینه آزاد قیلو برلن سینده انعام قیلدك اول كشیگه ایتورسن سین (أَمْسَكَ عَلَيْكَ زَوْجَكَ) خاتونکنی (زینب نی) نکاحکن توت دیو (وَأَتَى اللَّهَ) دخی خاتونك زینب حقننه الله دان قورق و آنی ضرر قصدی برلن طلاق قیلمه (وَتَخَفَى فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ) دخی ای محمد عم الله ظاهر قیلغان نرسه نی اوزكده (قَلْبَكَدِه) یاشره سن یعنی حارث اوغلى زید جعش قزی زینبنی طلاق قیلغانده نکاحلننه چاغکنی (وَتَخَفَى النَّاسُ) دخی شلنه قیلنوده آدملردن قورقاسن (وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ) حالبوکم زینب نی نکاحلنوده قورقرغه تیوش اش بولسه سینك قورقوك ایچون الله حقییرا كدر یعنی الله دان قورقارغه تیوشرا كدر (فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا) زید بن حارثه جعش قزی زینب دن حاجتنی اوتاگان زمانه زیدنك زینب ده حاجتی قالماغان زمانه دخی زید زینبنی طلاق قیلوب زینب نك عدتی اوتكان زمانه (زَوْجًا كَهَا) زینبنی سیکنا جفتلندر دك (لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ) مؤمنلر اوزرینه مشقتلنو وگناه بولماسن ایچون (فِي أَزْوَاجٍ أَدْعِيَاهُمْ) اوغلقغه آلغان ایر بالالاری نك خاتون لارونی نکاحلنوده (إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا) هر قیچان اول اوغلقغه آلنغان آدملر خاتون لارندان حاجتنی اوتاسه لر یعنی طلاق قیاسه لار و خاتون لارینك عدت لیری اوتسه یعنی بز سیکنا زینبنی جفت لندر دك مؤمنلر اوغلقغه آلنغان بالانك خاتوننی نکاحلنو درست ایدکنی بلسونلر ایچون (وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا) دخی الله نك تلاگان امری قیلنمش بولدی بو ذکر قیلنغان ایکی آیت نك اولسگی حضرت زینب نك زید برلن نکاحی حقننه ایکنچی زیدنك حضرت زینب نی طلاق قیلوی هم رسول الله نك زینب نی نکاحلنوی حقننه مونك قصه سی شول روشچه حارث اوغلى زید بنوكلاب قبیله سنن بولغان مونی عربلر توتوب مكه گه كکینترب حضرت خدیجه گه صاتقان لار رسول اکرم حضرت خدیجه نی جفت لنگاچ حضرت خدیجه بستن مالونی رسول الله غه هبه قیلغان حضرت زینب ده برگه هبه قیلغان بر آز زمان اوتدکن صوكره بنوكلاب دن بر قوم صاتو قیلور ایچون مکه گه کیلسگان لر زیدنك رسول الله نك حضورته بولوندان خبر بیراگانلر زیدنی رسول الله دان صاتوب آلمانچی بولغان لار رسول الله زیدگه اختیار بیرگان زید آتاسنه باشقه قرداشلرینه قایتوغه قاراغانده رسول الله صعبتنده قالونی آرتیق کورب کیتماگان رسول الله زیدنی آزاد قیلوب اوزینه اوغل (مَتَّبَعِي) ایتکان صوكره رسول الله زینب نی زیدکه جفت لندرگان زینب اوزیده هم قرداش عبد الله ده راضی بولماغان لار صوكره اولسگی آیت اینگان زینب ده قرداش عبد الله ده راضی بولغان لارینه ده بو آیت برلن اصول علماسی امرنك وچوب ایچون بولوینه استدلال قیلغان چونکه الله هم رسول الله بر امر برلن حکم قیلغانده مؤمن ایر برلن مؤمنه خاتونغه اول امرنك خلافنده اختیار بولماسه البته اختیار بولماو واجب ده گنه بولادر هم بو آیت دن بلندی بنسده لرگه الله هم رسول الله امر قیلغان نرسه نی اختیارلاری بولوچیلقی اما الله هم رسولی امر قیلماغان نرسه نی گنه اختیار یوق (مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ) پیغمبر اوزرینه گناه بولمادی (فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ) الله نك

پيغمبرينه قسمت قىلغان و تقدير قىلغان نرسيه سنده (سنة الله في الدين حلوا من قبل) الله تعالى اوزىنىڭ
 قسمت قىلغان و تقدير قىلغان نرسيه سنده پيغمبرلار يىنه گناھ يوقلىقنى موندان الك بولغان پيغمبرلارنىڭ
 سنت (عادت) قىلدى (وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا) واللہنىڭ امر قىلغان نرسيه سى محكم و قطع قىلنمىش
 حکم بولدى (الَّذِينَ يُبَايِعُونَ رَسُولَ اللَّهِ) اول پيغمبرلر شونداين آدملردر اللہنىڭ اوزلار يىنه بىراڭگان
 ايلچىلىك ارىنى امتار يىنه ايرشدرلر (وَيَخْشَوْنَهُ) دى اللہدان قورقارلار (وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ)
 وهىچ كىمدن قورقماسلار مگر اللہدان غنه قورقارلار (وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا) مخلوقلار غه
 حساب قىلوچى بولو يوزنسن الله كفايه قىلدى بس اللہدان باشقه دان قورقماسقه تيوش
 رسول اکرم نىڭ پيغمبرلارنىڭ صوغىسى بو اوى حقنىڭ الله تعالى ذكر قىلناچى آيتنى
 ايندردى ﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ﴾ محمد (عليه السلام) سزنىڭ بلاغت كه ايرشكان
 ايرارگردن هىچ كىمنىڭ حقيقى آتاسى بو امدى اماطاهر، قاسم، ابراهيم غه آتا بولاسده آلار صى و قتلارنىڭ
 اولدكلرنىڭ آلار رچل (اير) دىوايتلمى چونكه ايراسمنى آلور غه بلاغت كه ايرشوكريك (وَلَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ
 وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ) لىكن محمد (صلى الله عليه وسلم) اللہنىڭ دين اويره تر ايچون بىراڭگان ايلچىسىد رهم
 پيغمبرلارنىڭ ايلڭ صوغىسىد (وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَاطِمًا) دى الله هر بىر نرسيه نى باگوچى بولدى بس
 نىندى كىش برلن پيغمبرلارنىڭ تمام قىلو تيوش ايدكىنى بلور بو آيتنى الله تعالى مشركلرنى رد قىلور
 ايندردى مشركلر محمد (عم) اوغلى زىنىڭ خاتونى (زىنب نى) آلدى دىدىلار (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى
 ايمان كىتىرگان آدملر (اذْكُرُوا وَاللَّهُ ذَكَرَ كَثِيرًا) اللہنى كىب ذكر قىلور بران ذكر قىلكن (وَسِعَ وَهُوَ بُكْرَةً
 وَأَصِيلًا) دى اللہنى كىمچىلىك لردن يراق قىلكن كوزنىڭ اولنىڭ ده هم آخرنىڭ ده (هُوَ الَّذِي يُصَالِي
 عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ) اول الله شونداين الله در سزگه رحمت قىلور دى اول اللهنىڭ فرشته ارى سزنىڭ ايچون
 بارلقاماق استارلر (لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ) سزنى كىر و گناھ قارا نغولقلارنىڭ ايمان و طاعت
 نورلار يىنه چىقاروى ايچون (وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا) دى اول الله مؤمنلرگه رحمت قىلورچى بولدى (تَعْلِيمُهُمْ
 يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامًا) اللہدن مؤمنلرگه تعيه (ثنا) اولوب ياكه قىلور دى چىب الله غه يولقغان كونه هر بىر
 كوكلكه خوش بولماغان نرسيه دن سلامت بو اوبورلن خىر بىرودر (وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا) دى الله مؤمنلرگه
 الوغ اجر نى (اوجماخنى) حاضرلادى (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا) اى آنداين پيغمبر بىز سىنى امتارگه
 شاهد ايتوب بىبارك يعنى امتارنىڭ اوزكىنى راستقه توتولارى ياكه يالغانغه توتولارى برلن گواھلق
 بىرودى ايتوب (وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا) دى ايمان كىتىرگان آدملرگه اوجماخ برلن سيونچ بىرودى ايتوب ايمان
 كىتىرماگان آدملرنى تىوغ برلن قورقودى ايتوب بىبارك (وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ) دى اللہنىڭ اذنى برلن
 ايمانغه انىچى ايتوب بىبارك (وَسِرَاجًا مُنِيرًا) دى نادى قارا نغولقلارنىڭ ياقترتودى و عام بران
 نورلاندىچى چراغ ايتوب بىبارك (وَبَشِيرًا لِّلْمُؤْمِنِينَ) دى اى محمد (عم) مؤمنلرگه سيونچ بىر (بِأَنَّهُمْ
 مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَثِيرًا) اوشونىڭ برلن سيونچ بىر درستلىكده سىنىڭ امتكىن بولغان مؤمنلرگه باشقه پيغمبرلارنىڭ

امتلرينه قاراغانده الوغ آرتوقلف باردر (وَلَا تَطْعَمُ الْكٰفِرِيْنَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ) دخی کافرلرگه همده منافقلارغه
بوی صونمه (وَدَعَاذَاهُمْ) دخی کافرلرنیڭ، ومنافقلارنڭ اورنڭنی رنجولورینی قوی یعنی رنجتولورینه صبر قیل
(وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ) دخی اشکنی الله اوزرینه تابشر (وَكَفَى بِاللّٰهِ وَكَيْلًا) واش تابشرلش بولویوزننن الله یتار
الله تعه نکاح صوکنده دخول بولماغان خاتوننی ایبری طلاق قیلغان صوکنده اول خاتونغه عدت واجب
بولماو حقننه ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدملر (إِذَا
نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ) هر قیچان سزمؤمنه خاتون لارنی نکاحلانساکیز (ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ) مونڭ صوکنده اول
خاتون لارنی طلاق قیلساکیز (مَنْ قَبْلَ أَنْ تَمْسُوهُنَّ) اول خاتون لارنی جماع قیلماسدان یا که خلوة صعیجه دن
بورون (فَمَالَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُونَهَا) بس سرنڭ ایچون اول خاتونلار اوزرینه عدتی (صاننی)
کامل قیلا تورغان عدت بوقدر (فَمَتَّعُوهُنَّ وَسَرَحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا) بس اول جماع قیلودان بورون
طلاق قیلنغان خاتون لارغه طلاق منعسنی (یعنی کولماک برکاخچک، شال) بیرگز دخی آلارنی ایولرگز دن
جبرلمای وسوکمای کورکام چغارو برلن چغارگز (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) ای آنباين پیغمبر (إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ)
درسنلکه بزیسنڭ ایچون حلال قیلدی (أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ) مهرلرینی بیرگان خاتون
لارنڭنی (امام کرخی بو آیت نڭ ظاهری برلن اجاره لفظی برلن نکاحنڭ منعقد بولوینه بارغان
لکن مدارك صاحبی ایته اجاره لفظی برلن نکاح منعقد توگل چونکه نکاحنڭ شرطی مؤبد بولمق
اجاره نڭ شرطی موقت بولمق دیو (وَمَا مَكَّنَّتُ يَمِينُكَ) دخی اوڭ قولنڭ ملک لنگان نرسه نی (کنیزه کلرکنی)
سیکا حلال قیلدی (مَّا آفَاءَ اللّٰهِ عَلَيْكَ) الله تعالی سینڭ اوزرگا غنیمت ایته بیرگان نرسه لردن
(حضرت صفیه و حضرت جویرییه (رضی الله عنهما) لر کبی رسول الله بلارنی اول آزاد ایتنگان صوکره
نکاحلنگان (وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ) دخی سیکابز حلال قیلدی آتاک برلن برتوغمه ایر قرداشنڭ نڭ
قزلارونی دخی آتاک برلن برتوغمه قز قرداشلرنڭنی قزلارونی (وَبَنَاتِ خَالَكَ) دخی آناک برلن
برتوغمه ایر قرداشنڭ نڭ قزلارونی حلال قیلدی (وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ) دخی آناک برلن برتوغمه قز قرداشنڭ نڭ
قزلارونی حلال قیلدی (اللّٰثِي هَاجَرْنَ مَعَكَ) شونداين قزلار کم سینڭ برلن مدینه منوره گه هجرت
قیلدیلار (وَأَمْرًاؤَةٌ مُّؤْمِنَةٌ) دخی شونداين مؤمنه خاتوننی سیکا حلال قیلدی (أَنْ وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ)
اگر اول خاتون اوزینی پیغمبرگه هبه قیلسه (أَنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا) اگر پیغمبر اول خاتوننی
نکاحلنونی تلاسه بو طریق اوزینی هبه قیلوجی خاتون لار حارث قزی میهنه یا که حکیم قزی خوله یا که
جابر قزی ام شریک حزیمه قزی زینب (خَالَصَ لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِيْنَ) خاتون اوزینی هبه قیلغانده اول
خاتوننڭ حلال بولوی سیکا خاص باشقه مؤمنلرگه حلال بولودان باشقه، چونکه مؤمنلرگه هبه قیلو برلن گنه
حلال بولماس یا که بو آیت نڭ معناسی بزیسکا خاتون لارونڭنی حلال قیلدی خاتون لار سینڭ ایچون خالص
بولغانلاری حالده یعنی پیغمبرنڭ خاتونلارینڭ نکاحی باشقه لارغه حلال بولماس معناسنه بومعنا گه
بناء آیت هبه لفظی برلن نکاحنڭ درسنلگنه دلالت قیلادر چونکه خصائص نبیین بولماغان نرسه ده

پېغمبەر بىرلىن امتى برابر (قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ) تحقىتى بىر خاتونلارنىڭ مەھرى ھىقنە ايرىلر
 اوزرىنە چىكىلاگان نىرسە مەزنى بىلىك لىكن بو آيت مەھرى ھىقنە مەھرى بولار بولسا رسول اللەنىڭ اون درەھمىن كىم
 مەھرى بوق دىگان سوزنى بىيان بولايلا ھە خاتونلارى ھىقنە ھىقنە شەرتلارنى وتىگىزلاونىڭ واجب بولويىنى ياكە
 وطى قىلغاندە مەھرىنىڭ واجب بولويىنى بىلىك مەناسىدە (وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ) دىخى ايرىلرنىڭ اوڭ قوللارى
 ملك لىنگان نىرسە (كىنيزەكلەر) ھىقنە چىكىلاگان نىرسە مەزنى بىلىك (لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ) مەھرى خاتون
 اوزىنى ھەبە قىلغاندە اول خاتوننىڭ سىڭاغانە ھىلال بولوى سىنىڭ اوزىڭنىڭ كەچە تارق بولماسون اىچون
 (وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا) دىخى اللە تەعالى صاقلا نو آغىر بولغان نىرسەنى يارلاقاغۇچى ھەم تارق اورنلارنىدە
 كىلكك قىلوسىبىلى رحمت قىلۇچى بولوى (تُرْجَى مِنْ تَشَأْتُمُنَّ) اول خاتونلاردىن تىلاگانكىنى كىچكىندىرسون
 وآننىڭ بىرلىن بىرگە يوقلاونى قوبارسىن (وَتَوَى إِلَيْكَ مَنْ تَشَأْتُمْ) دىخى اول خاتونلاردىن تىلاگانكىنى اوزىڭنىڭ قوبارسىن
 وآننىڭ بىرلىن بىرگە يوقلارسىن ياكە تىلاگانكىنى نىكا كەتتە توتارسىن وتىلاگانكىنى طلاق قىلۇرسىن مەناسىدە (وَمَنْ
 ابْتِغَيْتَ مَمْنًا عَزَلْتَ) واگرسىن اوزىڭنى كىچكىندىر (بىرگە يوقلاونى قوبو) بىرلىن آيورغان خاتونلارنىڭ ياكە
 طلاق رجعى بىرلىن طلاق قىلغان خاتونلارنىڭ بىرسىنى استىساڭكى يەنى بىرگە ياتورغە چاقىرساڭكى (فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ
 بِسَئِئَتِكَ أَوْ زَوْجًا غَايَةً يَوْقَدُ) (ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ تَقْرَأَ عَيْنَاهُ) بو خاتونلارنىڭ ھىقنە غى اشنى سىڭا تابشرو
 خاتونلارنىڭ كوزلرىنىڭ راوشان بولويىنە يەنى كوكۇللىرىنىڭ راضى بولويىنە ياقىراقىر (وَلَا يَحْزَنُ) دىخى
 ھىسرتلانىماسىزلىككە ياقىراقىر (وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْنَهُنَّ كُلَّهُنَّ) دىخى كلىسىنىڭ سىنىڭ بىرگە نىرسە ئاراضى
 بولولارنىنە ياقىراقىر اگىر خاتونلارنىڭ ھىقنە غى اشنى سىڭا تابشرونى اللەدىن دىب بىلسەلر (وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي
 قُلُوبِكُمْ) اللە (تەعالى) كوكۇللىرىڭدە بولغان نىرسەنى بىلور (وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا) دىخى اللە (تەعالى) كوكۇرا كە
 بولغان نىرسەلەرنى بىلۇچى وعدا بىنى آشقىدەر ماودە شىققىلى بولوى (لَا يَجْعَلُ لَكَ الْنِسَاءَ مِنْ بَعْدِ
 صَوْنِكَ سِوَا خَاتُونِ آلِهِ حَلَالٌ بولماس چونكى رسول اللەنىڭ خاتونلارنىڭ نىصابى توقىز بولغان امتىنىڭ
 خاتونلارنىڭ نىصابى دورت بولۇقى كېى (وَلَا أَنْ تَبْتَلَّ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ) دىخى بو توقىز خاتون بىرلىن باشقە
 خاتونلارنى آلماشدىرۇڭكى ھىلال بولماس يەنى بو توقىز خاتوندىن بىرسىنى آيرىب اىكەنچى بىر خاتوننى جىقنلانۇڭكى
 ھىلال بولماس رسول اللە وفات بولغاندە اوزىڭنىڭ قالغان توقىز خاتون ھىسرت عاتشە ھىسرت ھىقنە ھىسرت
 ام ھىبىيە ھىسرت سودا ھىسرت ام سەمە ھىسرت صەفىيە ھىسرت مەھونە جەش قىزى ھىسرت زىنەب ھىسرت
 جویریە (ولو اعجبك حسنهن) گرچە اول آلماشدىرغان خاتونلارنىڭ كور كەلگى سىنى عىجب لىدەرسە دە
 (الأمم مَلَكَتْ يَمِينُكَ) مگىر بو توقىز خاتوندىن صوڭ اوڭ قولنىڭ ملك لىنگان نىرسە (كىنيزەكلەر) ھىلال بولور
 بعضىلر بو آيتنى منسوخ دىگانلر چونكى رسول اللەغە اول گانچە تىلاگانى قىدەر خاتون آلۇ ھىلال دىگانلر
 (وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا) دىخى اللە (تەعالى) ھەر بىر نىرسەنى صاقلاغۇچى بولوى بس اللەنىڭ تەعیین
 قىلغان چىگىنىدىن اوتماگىز خاتونلارنىڭ ايرىلردىن ھىچوب بولوى ھىقنە اللە تەعالى ذكر قىلناچق آيتنى اىندىردى
 (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان آدملر (لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ) پېغمبەرنىڭ ايرىلرىنە كورماگىز (الْأَ

ان يُوْتَنَ لَكُمْ اِلَى طَعَامٍ) مگر پيغمبرنىڭ ايولرىنە كركىزىزگە طعام اوزرىنە اذن بىيرامش بولغان وقتە
 (غَيْرَ نَاطِرِينَ اِنَّهُ) طعامنىڭ پشكان وقتىنى كتماگانكىز حالده (وَلَكِنْ اِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا) ولسكن طعام
 آشارغە اندە امش بولساڭىز پيغمبرنىڭ ايولرىنە كركىز (فَاِذَا طَعَمْتُمْ فَانْتَشِرُوا) بس هر قىچان پيغمبر ايونە
 طعام آشاساڭىز ساچلىك (تَارَالُوْكُمْ) (وَلَا مُسْتَأْسِبِينَ اِحْدَيْتُمْ) دى بعضكز بعضكزنىڭ سوزىنى ياكە اهل
 بيتنىڭ سوزىنى اشتور ايچون مونس بولماگانكىز حالە كركىز (اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى النَّبِيَّ) درستلىككە
 سزنىڭ طعام آشان صوڭىندە تارالى توروڭىز پيغمبرنى رنجتور (فَيَسْتَعِجْ مِنْكُمْ) بس پيغمبر سزدن
 (چغارودن) اويالور (وَاللّٰهُ لَا يَسْتَعِجُ مِنَ الْحَقِّ) واللّٰه (تعالى) حقن اويالماس يعنى سزنى چغاروتىوشلى
 اش تىوشلى اشمن اويالماستە كركى رسول اكرم حضرت زىنبنى نكاحلانغاچ ضيافت ياصادى حضرت انسكە
 خلقنى اندە رگە قوشدى حضرت انس اندە دى هيچ بر آدمنى قالدىرمادى خلقى گروە گروە بولوب كىلىلر
 طعام آشاب بترگاچ خلقى همەس تارالى مگر اوچ آدم سويلاشوب قالدىلار حضرت زىنب او تورغان
 اينى بلار بيك اوزاق توردىلار رسول اللّٰه چقماسلار ميكان ديو اورنننن توردى چهرە لرنە يردى
 وخاتونلار يرنە سلام بىردى ايلنب كىلىدى بواوچ كشى هميشە سويلاشوب تورالار رسول اللّٰه غايت ادبلى
 بولدىقننن بلارغە چغلىڭ ديوگە باطرچىلىق قىلمادى آلايدە بلاردن يوزىنى دوندىرى بلارده سبىز چغىب
 كىتىدىار (وَإِذَا سَأَلْتَهُمْ مِّنْ شَيْءٍ قَالُوا لَا نَدْرِي سَأَلْتُمُوهُنَّ لَمَّا كُنَّ فِي الدَّارِ الْمُقَدَّسَةِ وَالنَّبِيُّ فِيهَا وَمَا كَانَ كُنَّ فِيهَا مِنْ حَرَمٍ مَّا يَدْعُونَهُنَّ
 مِنْ دُونِهَا فَذَلِكُنَّ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَكُنَّ فِي الْبَيْتِ الْمَقْدِسِ) بوسزنىڭ حاجت نرسە ئىزنى
 پردە آرقلى صوراوڭىز اوزڭىزنىڭ كوڭللىرىڭىز ايچون دى پيغمبرنىڭ خاتونلارنىڭ كوڭللىرى ايچنە
 پاكر كىر بو آيتنىڭ نزلانە اختلاف بعضيلار ايتكانلر حضرت على رسول اللّٰهغە ايتدى اى اللّٰهنىڭ
 رسولى سىزنىڭ حضورڭا ايرگو آدمە وياوز آدمە كره خاتونلاروڭا ياشرنو بىرلن امر قىلساڭ اينى
 ديو شوندىن صوڭ بو آيت اينى دىگانلر بعضيلار بوروشچە ذكر قىلغانلار بىر وقتە رسول اللّٰه
 صعبە لردن برار آدم بىرلن آشپىر اينى آشانغە بو آدمنىڭ قولى حضرت عائشەنىڭ قولنە تپدى
 رسول اللّٰهنىڭ كوڭلنە بواش مكره طويلى شوندىن صوڭ بو آيت اينى دىگانلر بعضيلار بوروشچە
 ذكر قىلغانلار بىر وقتە حضرت عمر اوتب بارا ايكان رسول اللّٰهنىڭ خاتونلارى باشقە خاتونلار بىرلن
 بىرگە مسجدە ايكانلر حضرت عمر اينى سزنىڭ ايرڭىز (محمدعم) باشقە ايرلردن آرتوق بولغان
 كىي سزده باشقە خاتونلاردان آرتوق سىزگە ياشرنو تىوش ديو شوندىن صوڭ بو آيت اينى
 دىگانلر بو حجاب آيتى رسول اللّٰهنىڭ خاتونلارنىڭ ايرلردن قاچوى حقنە بعض مفسرلر بو آيتنىڭ
 موردى ازواج النبىگە خاص بولسەدە لىكن حكىمى هر بىر خاتوننى شامل دىگانلر لىكن نورسورە سندن
 شهوتن امين بولغان دە بوزگە اوچقە قاراونىڭ درستلىگى بلنى اىماتىبىب شاھ قاضىنىڭ شهوتن
 امين بولماغانە هم قاراوى درست بىر وقت احتمال حجاب آيتى ازواج النبىگە خاص بولوى
 (التفسيرات الاحمدية) (وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ) وسزنىڭ ايچون اللّٰهنىڭ رسولى رنجتور

درست بولمادی (وَلَا اَنْ تَنْكَحُوا ازواجه من بعنه ابتدا) دخی الله نلک رسولی (محمد معہم) اولسگاندن
 صوڭ منگو آنلک خاتون لارونی نکاحلنوگنر درست بولمادی (اَنْ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا) درستلکده
 سز نلک پیغمبرنی رنجتوگنر هم پیغمبر اولسگاندن صوڭ خاتون لارونی نکاحلنوگنر الله حضورنده الوغ
 گناه بولدی (اِنْ تَبُوا شَيْئًا) اگر سز بر نرسه دن ظاهر قیلساگنر یعنی اولسگان دن صوڭ رسول
 الله نلک خاتون لارنی آلونی آچق تللمرگزده پرتساگنر چونکه صحابه لر نلک بعضی اگر رسول
 الله اولسه حضرت عائشه نی نکاحلنور ایتم دیو صریح ایتم اینسکان (اَوْ تَخْفَوْهُ) یا که بر نرسه نی
 کوکرا کلرگزده یا شرساگنر ننا که بعض صحابه لر کوکللمرندن رسول الله اولسگاچ خاتون لارونی
 آلونی اویلاب یرگانلر (فَاِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا) بس درستلکده الله هر بر نرسه نی بلگوچی
 بولدی بس سز نلک آشکاره قیلغان نرسه گز نیک، یا شرون قیلغان نرسه گز نیک بلور حجاب آیتنی اینسگاننلک
 صوڭنده رسول الله خاتون لارینه ایرلردن یا شرنو برلن امر قیلدی رسول الله نلک خاتون لارینلک آتا
 وبالالاری ویاقن قرداشلری ای الله نلک رسولی بزده شولای پرده طشندان غنه سو بیلشاه زمو دیدیلر
 شوندا صوڭ الله تعالی ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (لِأَجْنَحَ عَلَيْهِنَّ) خاتون لار اوزرینه یا شرنونی
 قویوده گناه یوقدر (فِی آبَائِهِنَّ) آتالارنده (وَلَا ابْنَائِهِنَّ) دخی اوغللارنده (وَلَا أَخْوَانِهِنَّ) دخی ایر
 قرداشلرند (وَلَا أَبْنَاءَ أَخْوَانِهِنَّ) دخی ایر قرداشلرینلک اوغللارند (وَلَا أَبْنَاءَ أَخْوَاتِهِنَّ) دخی قز قرداشلرینلک
 اوغللارنده (وَلَا نِسَائِهِنَّ) دخی مؤمنه لر نلک خاتون لارنده (وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانِهِنَّ) دخی اوڭ قوللاری
 ملک اینگان نرسه لرده (قِلَلار وکنره کلرده) یعنی پیغمبر خاتون لارینه بو ذکر قیلنغان آدم لردن
 یا شرنما اولرنده گناه یوقدر (وَاتَّقِينَ اللَّهَ) دخی ای پیغمبر خاتون لاری الله نلک امر قیلغان نرسه سنده
 الله دان قورقنر (اِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا) درستلکده الله تعالی هر بر نرسه اوزرینه حاضر
 بولدی الله غه یا شرن هیچ نرسه یوقدر رسول الله غه صلوات ایتونلک مؤمنلر اوزرینه واجب بولوی
 حقند، الله تعالی ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (اِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتُهٗ) درستلکده الله هم آنلک فرشته لری
 (یُصَلُّونَ عَلٰی النَّبِیِّ) پیغمبر اوزرینه صلوات ایته لر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کینرگان آدملر
 (صَلُّوا عَلَیْهِ) پیغمبر اوزرینه صلوات ایتمگنر (وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا) دخی سلام ایتمک برلن سلام ایتمگنر
 یعنی (اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد وسلم) دیو اینکز صلوات عبارتی تورلیچه حاصل امر وجوب
 ایچرن بس رسول الله غه صلوات واجب بولا عمرده بر مرتبه واجب می یا که رسول الله نلک اسمی ذکر
 قیلنغان هر مجلسده واجب می اول قدرلیسی اختلافی (اِنَّ الَّذِیْنَ یُؤَدُّونَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ) درستلکده
 شوندا این آدملر الله نی هم رسولنی رنجترلر یعنی کفر وگناهلار سببلی (لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ)
 اول کشیلرگه دنیا، و آخرتده الله نلک لعنتی (رحمتندن سرلو) بولدی (وَاعْتَلَمَ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا) دخی
 الله اول کشیلرگه خورلاغوچی عذاب حاضرلادی (وَالَّذِیْنَ یُؤَدُّونَ الْمُؤْمِنِیْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ) دخی شوندا این
 آدملر مؤمن ایرلرنی و مؤمنه خاتون لارنی رنجترلر (بِغَیْرِ مَا اِكْتَسَبُوْا) کسب قیلغان جنایتلرندن

(عیبلرندن) باشقه (فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَاِثْمًا مُّبِينًا) بس تحقیق اول کشیلر بالغاننی و ظاهر گناهنی بولکادیلر بو آیت حضرت علینی رنجتکان منافقلار حقنک ایندی دینگانلر (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) ای آنساین بیغمبر (قُلْ لَأَزْوَاجُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وِنِسَاءُ الْمُؤْمِنِينَ) خاتونلار و کتا دخی قزلار و کته هم مؤمنلرنک خاتونلارینه ایت (یُنِیْنِ عَلَیْهِنَّ مِنْ جَلَابِیْبِهِنَّ) ماجة طبیعیه لریننی اوتارگا بارغان یابنا تورغان نرسه لری برلن یوزلریننی و تنلریننی اریسونلر (ذَلِكَ اَدْنَىٰ اَنْ یُعْرَفَنَّ) بس بوروشچه ارتولری کنیزه کلردن و مغنیه (اویونچی خاتونلار) دن آیرلش بولولارینه یاقنراقدر (فَلَا یُؤْذِنَنَّ) بس یاوز آدملرنک هیللی برلن رنجتلمش بولماسلار (وَكَانَ اللهُ غَفُورًا رَحِيمًا) دخی الله اوتکانگی گناهلارنی یارلقاغوچی هم بندنه لرینه فائده لریننی رعایه قیلوب برلن مرحمت قیلوچی بولدی (لَسْنُ لَمْ یَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ) اگرده منافقلار نفاقلارندن طیلماسالار (وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ) دخی کوکللرنک ایمان ضعیفلگی نك آورووی بولغان آدملردینه شیک لریندن طیلماسالار (وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ) دخی مدینه ده مسلمان عسکرندن یاوزو وبالغان خبرنی یرتوچیلر بواشلرندن طیلماسالار (لَنْغُرِبَنَّكَ يَوْمَ) سیکما آلا بران صوغش قیلورعه امر قیلورمز یا که سیننی آلا رعه ایرکلی قیلورمز (ثُمَّ لَا یُجَاوِرُونَكَ فِیْهَا الْاَقْبِلَا) مونک صوکنده آلا ر مدینه ده سیکما کورشی بولماسلار دگر آرنغه زمان کورشی بولولار (مَلْعُونِينَ) الله نك رحمتندن سرلمش بولغانلاری حاله گنه کورشی بولولار (اَیْنَمَا نَفُوْا اُخْدُوا وَاُقْتُلُوا قَتِیْلًا) بواوچ تورلی صنف آدملری قایوغنه اورنه بولسه لارده توتولمش بولولار دخی قاتی اولترمک برلن اولترمیش بولولار (سُنَّةَ اللهِ فِی الدِّیْنِ خَلُّوا مِنْ قَبْلِ) الله (تعالی) بیغمبرلرگه منافق قیلغان آدملرنک اولترمیش بولوینی بلاردن الک اوتکان منافقلارده هم عادت قیلدی (وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللهِ تَبْدِیْلًا) دخی ای محمد (عم) الله نك عادتنه آلامشونی تابماسسون (یَسْئَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ) ای محمد (عم) آدملر سیندن خورلاب یا که امتحان ایتمک قیامت نك وقتندن صورالار (قُلْ اِنَّمَا عَلَّمَهَا عَبْدُ اللهِ) ایت سین صور اوچیلارغه قیامت نك قایچان بولوینی بلو آچق الله حضورنده درباشقه هیچ کم بلماس (وَمَا یُذَرِّکَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُوْنُ قَرِیْبًا) ونی نرسه بلدرر سیکما قیامت نك قایوزمان بولوینی یعنی سین آنی بلمیسون تحقیق قیامت یاقن نرسه بولور یا که قیامت نك بولوی تیزدن عرب اصطلاحنده هر برکلاچک نرسه گه یاقن دیوایتله قیامت نكده یاقنلغی شول معنی برلن قیامت یاقن بولور اوزی بولما بیچه دنیا بیچه ملک یللار تورر منافت بوق (اِنَّ اللهَ لَعَنَ الْکَافِرِیْنَ) درسنلکده الله (تعالی) کافرلرنی رحمتندن یراق قیلدی (وَاَعَدَّ لَهُمْ سَعِیْرًا) دخی کافرلر ایچون قزدلریش اوطنی حاضرلادی (خَالِدِیْنَ فِیْهَا اَبْدًا) اول قزدلریش اوطنه منگو قالغانلاری حالده (لَا یُجِدُوْنَ وِلَیًّا وَاَنْصِیْرًا) کافرلر اوطن او زلریننی صاقلی تورغان دوستنی هم عنابنی یباروده یاردم بیروچیننی تابماسلار (یَوْمَ تَقْلَبُ وُجُوْهُهُمْ فِی النَّارِ) قیامت کوننده کافرلرنک یوزلری اوطنه بر طرفدان ایکنچی طرفه ایلندلریش بولور (یَقُوْلُوْنَ یَا لَیْتَنَّا اَطَعْنَا اللهَ وَاَطَعْنَا الرَّسُوْلًا) کافرلر ایتورلر کاشکی بز اللهغه هم رسولنه اطاعت قیلغان بولساق ایدی

بو عذاب برلن مبتلا بولماغان بولور ايدك ديو (وَقَالُوا رَبَّنَا اِنَّا اطعنا سادتنا و كبرائنا) دخى كافرنلڭ،
 ايارگان لرى و توبان مرتبه ليلرى ايتورلر اى ريمز بىز باشلارمزغه والوغلارمزغه اياردك (فاضلونا
 السبيل) بس بىزنىڭ باشلارمز والوغلارمز بىزنى توغرى بولدىن آزدرديلار (رَبَّنَا اَتَهُمْ ضَعْفَيْنِ مِنَ
 الْعَذَابِ) اى ريمز باشلارمزغه والوغلارمزغه عذاب دن ايكى الش بىر چونكه آلا اوزلر بده
 آزديلار بىز نيمه آزدرديلار (وَالْعَنَهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا) دخى باشلارمزنى والوغلارمزنى رحمتكنن الوغ براق
 قىلو برلن براق قىل ديو (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كينترگان آدملر (لَاتَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى)
 موسى عهمنى رنجتكان آدملر كى بولماكز (ننا كه قارون بر خاتوننى قوترتب موسى عهمنى منم برلن
 زنا قىلدى ديوايتردى (فَبَرَأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا) بس موسى عهمنى رنجتكان آدملرنىڭ ايتكان نرسه سندن
 (تهمت لرنىن) موسى عهمنى الله پاكلادى يعنى موسى عهمنىڭ معصوم ايدكنى بلىردى (وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ
 وَجِيهًا) دخى موسى عهمنى الله حضورنده ياقىلىق و مرتبه اياسى بولدى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ) اى
 ايمان كينترگان آدملر اللهنىڭ باراطماغان اشينه كرشوده الله دان قورقو كز (وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا) دخى
 توغرى سوزنى ايتكز (يَصْلَحْ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ) الله سىزنىڭ عملركىزنى قبول ايتو برلن تروك قىلور
 (وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ) دخى سىزنىڭ گناهلاركىزنى يارلقار (وَمَنْ يَطْعَ اللَّهُ وَرَسُولَهُ) و كمدر قوشقان و طيغان
 اشلرنده اللهغه هم رسولنه اطاعت قىلور (فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا) بس تحقيق اول كشى الوغ سعادت كه
 ايرشدى يعنى اول كشى دنيا ده ماقتالاش بولور آخرتنه ايزگو بولور (اِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ) درستلىكده
 بىز تكليف لرنى يا كه عقلنى عرض قىلدىق (كورساتىك) (عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ) كوكلر هممه
 بىرلر دخى طاغلار اوزرىنه (فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا) بس بو امانتنى يوكلادن كوكلر ، بىرلر ، طاغلار
 باش تارتدیلار (وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا) دخى بو امانتنى قورقديلار (وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ) دخى بو امانتنى آدم
 يوكلادى (اِنَّهٗ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا) درستلىكده آدم بو امانتنىڭ حقىنى رعايه قىلماوى سببلى ظلم قىلوچى
 هم امانتنىڭ عاقبتنى بلماوى سببلى نادان بولدى بعضيلار امانت دن طاعت مراد ديگانلر بيضاوى
 اياسى ايتو بو آيتنىڭ معناسى بويله دى اكر بو امانتلر شانلرى الوغ بولمقدان كوك و بىر هممه
 طاغ كى الوغ جسم لرگه عرض قىلنمه ايدى و اول امانت عرض قىلنغان الوغ جسم لر ادراك (بلو)
 اياسى بولسه لار ايدى البته بو امانتنى يوكلادان باش تارتورلار و قورقارلار ايدى اما آدم كچك بر مخلوق
 بولاتروب بو امانتنى يوكلادى بس شىكسىز بو امانتنىڭ حقىنى رعايه قىلغان آدم دنيا و آخرتنىڭ
 سعادتنه ايرشه چك معناسند، ديو بعضيلارى بو طريق بيان ايتكانلر الله تعه كوكلرنى و بىرلرنى
 و طاغلارنى ياراطقان سوكنده بلارغه فهم بىردى و ايتدى مین كوب نرسه لرنى فرض قىلم شول فرض
 لارنى اوتانوده ميكا بوى صونغان آدم لرگه اوجماخ ياراتم و بوى صونماغان آدم لرگه تموغ ياراتم
 ديو كوكلر و بىرلر و طاغلار ايتدىلر بىز مخلوق لارك قولنده مسخرلر بوفرض لارنى يوكلى آلميمز
 هم بىز نوابك استاميمز عذابك استاميمز ديدىلر صوكره الله تعه بو امانتنى آدم (عه مگه) عرض قىلدى

آدم عەم بومانتىنى يوكلادى آغراشنى يوكلاوى سببلى اوزىنە ظلم ايتوچى بولدى بواشنىڭ عاقبىتىنىڭ
 آغراشنى بىلماوى سببلى نادان بولدى امانتدىن تىكلىق يا كە عقل مراد بولوى قىرىب امانتىنى كوكلارگە
 ويىرلەرگە وطاغلارغە عرضدان بلارنىڭ استعدادلارىنە اضاڧە بىرلن امانتىنى اعتبار مراد بلارنىڭ
 بومانتىنى يوكلاودان باش تارتولارنىڭ بومانتىلارنىڭ گنە يوكلاوگە لايىق ومستعد بولماولارى مراد آدمنىڭ
 يوكلاوندىن بومانتىلارنى يوكلاوگە آدمە لياقت هم استعداد بولۇچىلىق مراد آدمنىڭ ظالم و نادان بولوى
 آچو قوھسى بىرلن شەوت قوھسىنىڭ غالب بولوى ايچون (بىضاوى) (لِيُعْتَبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ)
 بومانتىنى آدمنىڭ يوكلاوى اللهنىڭ منافق ايرلر بىرلن منافقە خاتونلارنى عذاب قىلوى ايچون
 (وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ) دىنى مشرك ايرلر بىرلن مشركە خاتونلارنى عذاب قىلوى (وَيَتُوبُ اللَّهُ
 عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دىنى اللهنىڭ مؤمن ايرلر بىرلن مؤمنە خاتونلار اوزرىنە توبەلرىنى
 قبول ايتوبىرلن قايتوى ايچون (وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا) دىنى الله (تە) گناھلارنى يارلقارغۇچى هم رحمت
 قىلۇچى بولدى احتزاب سورەسىنىڭ تىرىڭسىنىڭ تامام بولدى

✽ اوتوز دورتنچى سورە سبب سورەسى مەكەدە اينىگان ايللى دورت آيت ✽

بسم الله الرحمن الرحيم

(اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ) شونداين اللهغە ھىرماقتا بولسون (لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ) اول الله ايچوندىر
 كوكلردە ھەمدە يىرلردە بولغان نرسەلر بس دنياۋە كمال قىدرتى ايچون ونىمىنىڭ تامامى اوزرىنە
 اللهغە ھەمد بولسون (وَاَلِهٖ الْاٰخِرَةُ) دىنى آخىرتىدە ھىرماقتا بولسىن چونكى آخىرتىدە
 بولغان نرسەلردە اللهنىڭ نىمىنى (وَهُوَ الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ) واول الله دنياۋە آخىرتىنىڭ اشىنىنى ھىكم قىلۇچى در
 ھىر بىر نرسەنىڭ تىشىنى وايچىنى بىلۇچىسى (يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى الْاَرْضِ) اول الله (تە) يىرگە كىرگان
 نرسەنى بىلور بىغور كىبى يىرنىڭ بىر اورتىدىن كىر ايكىنچى اورتىدىن چىشمە بىرلۇب آغوب چىقار دىنى خىزىنە
 وكوملىگان نرسەلر واول كىر كىبى الله تەالى بلارنىڭ ھىر قايسىنى بىلور (وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا) دىنى يىردىن چىقغان
 نرسەنى بىلور ھىوانلار، اول نىلر ھىر جواھىر ارضىيە، وچىشمە صولارى كىبى (وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمٰوٰتِ) دىنى يوقارىدىن
 اينىگان نرسەنى بىلور فرشتەلر، كىتابلار، تقدىرلر، رىزق لار، ياشن تاوشلارى كىبى (وَمَا يَعْرُجُ فِيْهَا) دىنى
 يوقارىغە اشقان نرسەلرنى بىلور فرشتەلر، بىندەلرنىڭ ھىملىرى، بىخارلار، تىنولر كىبى (وَهُوَ الرَّحِيْمُ الْعَفُوْرُ)
 واول الله بىندەلرگە رحمت قىلۇچىسى ھىم نىمىنى شىكر قىلۇدە كىمچىلك قىلغان آدملىرىنى يارلقارغۇچىسى (وَقَالَ
 الَّذِيْنَ كَفَرُوْا) دىنى كافر بولغان آدملىرىنىڭ (لَاتَاْتِيْنَا السَّاعَةُ) بىرگە قىيامت كىلماس دىبىنى قىيامتنىڭ
 كىلۇىنى انكار ايتىدى (قُلْ بَلٰى وَرَبِّىْ لَنَّاْتِيَنَّكُمْ) ايت سىن اى ھىم (ھەم) قىيامتنى انكار ايتۇچىلرگە بىلىرىم
 بىرلن يەىن ايتوب ايتەن سىرگە قىيامت كىلور (عَالَمِ الْغَيْبِ) رىبم غىبىنى بىلۇچىسى (لَا يُعْزَبُ عَنْهُ مَثْقَلُ ذَرَّةٍ)
 رىبمىن (علمىدىن) قىزل قىر مىسقە آغراشنى نرسەدە غائىب بولماس (فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) كوكلردە ھىم يىرلردە

(وَلَا أَصْغُرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ) دخی کچکنه قزل قمرسقه دن کچکنه راک بولغان نرسه ده یوقدر دخی الوغراق بولغان نرسه ده یوقدر (الافی کتاب مبین) مگر ظاهر بولغان کنایه (لوح المحفوظه) یازلم شدر (لیجزی الذین آمنوا و عملوا الصالحات) قیامت سزگه کیلور الله نلک ایمان کیتربده ایزگو عمللر قیلغان بنده لرگه جزا بیروی ایچون (أولئک لهم مغفرة ورزق كريم) بوا ایمان کیتربده ایزگو عمل قیلغان آدم لرگه الله نلک یارلقاوی هم الوغ رزق (اوجماخ) بولور (وَالَّذِينَ سَعَوْا) دخی شوندا این آدم لر تور رشیدیلار (فی آیاتنا) بز نلک آیتلر مننی باطل قیلوده (معجزین) بزنی عاجز قیلولارنی ظن قیلغانلاری مالده (أولئک لهم عذاب من رجز الیم) بوقباحث صفتده غی آدم لرگه عذاب نلک یاوزندن بولغان رنجتکوچی عذاب بولور (ویری الذین أوتوا العلم) علم بییرلرگان آدم لر بولور (الذی أنزل الیک من ربک) ربکن سیکدا ایندرلرگان نرسه نی (قرآنی) (هو الحق) ربکن سیکدا ایندرلرگان نرسه حقردیو بلور (ویهدی الی صراط العزیز الحمید) دخی ماقتالمش بولغان وهر بر اشنده استن بولغان الله نلک یولنه کوندر اول قرآن (وقال الذین کفروا) دخی کافر بولغان آدم لر بعضی بعضنه ایتهی (هل نذکم علی رجل) ایاسزنی شوندا این ایزگه (محمد عم) گه اولاشد ریف مو (ینبئکم) اول ایزسزگه ایلک عجب نرسه برلن خبر بییرر (اذا مرقتم کلاً ممرق) هر قیچان سز نلک تنلرگز بتن تارالو برلن تارالمش بولسالار وچرب توفراق بولوب بتسه لر (انکم لقی خلق جدید) درستلکده سز یا کادان یاراتلوده سز دیو یعنی تنلرگز چرب تارالوب بتکاج یا کادان ترله سز دیو خبر بییرر (أفتری علی الله کنباً أم به جنه) بو سوزی برلن اول ایر محمد عم اللهغه یالغانی افترأ قیلایمی یا که اول ایرده دیوانه لقی بارمی (بل الذین لایؤمنون بالآخر) بلکه آخرت که ایمان کیتروما گان آدم لر (فی العذاب والضلال البعید) عذابده در دخی حقدان یراق بولغان آرزو نلقده در (أفلم یروا الی ما بین یدیهم وما خلقهم) ایا بو قیامتنی انکار ایتوچیلر آنلارنده دخیده آرتلارنده بولغان نرسه گه قارامادیلار مو (من السماء والأرض) کوکن دخی بییردن (ان نشأنا نخسف بهم الأرض) اگر تلاساک بز آلارنی بییردن یوتدروریز (أونسقط علیهم کسفان السماء) یا که آلاز زینه کوکن بر کبسا کنی تشر رمز (ان فی ذلک) درستلکده کوک برلن بییرگه قار او ده هم بلارده تفکر قیلوده بولغوچیدر (لآیه لکل عب منیب) دلالت وعلامت بولغوچیدر هر بر اللهغه قایتوچی قل ایچون (ولقد آتینا داود منا فضلاً) و تحقیق اوزمزدن بز داود عمغه باشقه بییغمه برلردن آرتوقلف بییردک (یا جبال اوبی معه) دخی ایبتک بز ای طاغ داود برلن برگه تسبیح ایت هم داود گناهسی اوز زینه یغلاسه سینده برگه یغلا دیو (والطیر) دخی قشلا رغه داود عم برلن برگه تسبیح ایت دیو ایبتک (والناله الحدید) دخی بز داود ایچون تیه رنی یومشاق قیللق (ان اعمل سابعات) تیه ردن کیلک کولما کلر یاصا دیو امر قیللق (وقدر فی السرد) دخی اول کولما کلر نی تیگز ایبت طوقی (واعلموا صالحاً) دخی ای داود هم اهلی ایزگو اش قیلکز (انما تعملون بصیر) درستلکده

مین سزنىڭ قىلغان عملىڭنى كورگۈچى من (وَاسْلَيْمَانَ الرِّيحَ) دىنى سليمان عەمگە جېلىنى مسخر
 قىلىق (غُدُوهاشەرورواحها شەر) جېلىڭنى كوندىڭنىڭ اولئىدە يىروى بىر آيلىق بولدى دىنى كوندىڭنىڭ
 آخىرىدە يىروى بىر آيلىق بولدى تاڭدان توش آوشقان وقتىغە قىر غدوۋە توش آوشقاندىن قىياش
 باطقانغە قىر عىشى دىلدىر (وَاسْلَنَااهُ عَيْنَ الْقَطْرِ) دىنى سليمان عەم ايچون باقىر چىشمەنى ارتىڭ
 (آغزىدىق) صو آقغان كىبى اوچ كون آقغان دىگانلار (وَمَنْ الْجَنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ) دىنى جن لردن
 سليمان عەم نىڭ آلئىدە عمل قىلا تورغان جنلرنى مسخر ايتىڭ (باذن ربّه) سليمان نىڭ رېسى نىڭ
 اذنى بىرلن (وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا) وجنلردن قايسوس بىزنىڭ امرىزدن خىلافتە آوشسە
 يعنى سليمان (عليه السلام) گە اطاعت قىلەسە (نُنُقَهُ مِنْ عَنَابِ السَّعِيرِ) اول جن گە قىزدىلمىش
 اوط عىنا بىندىن (آخىرت عىنا بىندىن) تاتوترمز (يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ) جنلر سليمان (عليه السلام)
 ايچون تىلاگان نىسەنى قىلورلار (من محاريب و تمانيل و جقان كالجواب) بىوك سرايلاردن وشريف
 اورنلاردن دىنى فرشتەلر و پىغمبەرلرنىڭ صورتلرىدىن دىنى الوغ كوللىكى طاباقلاردن (وَقُدُورِ رَاسِيَاتِ)
 دىنى سىلكنى تورغان قازانلاردن (اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا) دىنى ايتىڭ بىزاي داودنىڭ اھلى بونعمتلرنىڭ
 شىكر آناسى ايچون اللەغە عمل قىلىڭزدىو (وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ) دىنى منم قىلاردىن كاهل شىكر
 قىلوچىلار آزدىر (فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ) بس سليمان (عەم) اوزرىنە اولم بىرلن حكىم قىلغانمىز مانىدە
 (مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ) سليماننىڭ اولوى اوزرىنە جنلرنى اولاشدىرمادى يعنى جنلرگە بىلدىرمادى (الْأَدَابَةُ
 الْأَرْضِ) مگر بىرنىڭ حيوانى (آغاچ آشى تورغان قورت عربچە آرضە دىلدىر) گنە بىلدىرى (تَأْكُلُ مِنْسَاتِهِ)
 اول قورت سليمان (عەم) نىڭ حيوان قاولى تورغان طاباغنى آشار بولدى (فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ) سليمان
 (عەم) يىغلوب تشكاننىڭ صوڭىدە جنلر آچق بىلدىر يعنى اولسگانلىگىنى (أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ)
 دىستلىكە جنلر اگر غىبىنى بىلسەلرايدى (مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ) خورلىق اياسى بولغان عىنا بىدە
 تورماسلار ايدى يعنى اگر جنلر غىبىنى بىلسەلرايدى سليمان (عەم) نىڭ اولسگانى دە بىلورلرايدى اگر
 سليمان (عەم) نىڭ اولسگانى بىلسەلرمسخرە بولوب عىنا بىدە تورماسلار ايدى اللەتعالى سليمان (عەم) گە
 اولم بىرلن حكىم قىلغاچ سليمان (عەم) طاباغنە طابانغان حالدە و نمازادوقغان حالئىدە اولدى جنلر اولسگانى
 بىلماينچە ھىمىشە خىمىنلرنىدە دوام ايتىدىلر صوڭرە آغاچ قورتى سليمان (عەم) نىڭ طاباغنى آشادى سليمان
 (عەم) يىغلوب توشدى جنلر اولسگان ايكان دىوبىلدىلر بىرىل مقدارى طاباغنە طابانغان حالدە توردى
 دىگانلر اوزون قىسەنى استاگان آدم تفسىرلرگە مراجعت ايتسون (لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ)
 يشجب اوغلى سېبانىڭ بالالارىنىڭ تورغان اورنلارنىدە اللەنىڭ بارلىغى ھم عجىب اشلرگە قادر بولويىنە
 علامت بولدى (جَنَّاتٍ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ) شەرلرنىڭ اوڭ و صول طرفلاردىن ايكى باغچە بولدى (كُلُوا
 مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ) اول سبا بالالارىنە ايتىلدى رېڭىڭنىڭ بىرگان رىزقىدىن آشاڭىز دىنى
 رېڭىزگە شىكر آنا قىلىڭزدىو (بَلَدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبِّ غَفُورٌ) سزنىڭ رىزقلانغان شەرڭىز خوش شەردىر و سزنىڭ

رزقلاندرغان رېگز گناھلارنى يارلقاغوجى رب در (فَأَعْرَضُوا) بس سېا بالالارى شكردن يوز
 دوندر ديلر (فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرْمِ) بس سېا بالالارى اوزرينه قاطى يغمورنى (يا كه چقرنك
 صوينى) يباردك (وَبَدَّلْنَا هَمَّ بَعْثَتِهِمْ) دى سېا بالالارى نك باقچى لارنى آلماشدردق بز (جَنَّتَيْنِ
 ذَوَاتِ كُلِّ خَمَطٍ وَأَثَلٍ) اچى جيمش اياسى بولغان دى ايلغون آغاچينك اياسى بولغان ايسكى باقچى
 برلن (وَشَىءٌ مِنْ سَدْرِ قَلِيلٍ) دى ازسدر آغاچيندان برآز نرسه اياسى بولغان باقچى برلن سدر
 آغاچينك جيمشنه بنق ديوله آنك جيمش اشار ايچون اندتلى دېگانلر شوگار كوره الله تعه آزلق
 برلن صفت لاغان (ذَلِكَ) بو طريقى فائىلى باقچى لارنى فائىسىز باقچى لار برلن آلماشدرو جزأسى (جَزِيئًا
 هُمْ بِمَا كَفَرُوا) سېا بالالارنى كفران نعمت قىلو لارى سببلى بو جزأ برلن جزأ لادق (وَهَلْ نَجَازَى الْآ
 الْكُفُورِ) ^{۱۶} و بز جزأ امامز مگر كفران نعمت قىلو چىنى جزأ لارمز (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا
 فِيهَا) دى سېا بالالارى نك آراسى برلن (يَمْنًا بُولُغَانَ لَارِ) كيك نك برلن مېاركلك نى بېرگان قريه
 آراسنك قىلدق بز (مَرَادِ شَامِ) (قُرَى ظَاهِرَةٍ) يمنه شامغه قدر برسى برسنه توتاشوب ظاهر بولوب
 توراتورغان قريه لرنى (وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ) دى اول قريه لرده سىرى بيلگولى مقدار اوزرينه
 چىكلادك يمنن شامغه يتكان گه قدر مسافر ايرته برلن بر قريه ده بولسه ايكنچسنه يتب كىچلر يولدا
 قونارغه توغرى كىلماس (سَيَّرُوا فِيهَا الْيَأَى وَأَيَامًا) اول قريه لرده كىچلر وكوندز لرده حاصل تلادككز
 وقتى سىر قىلكز ديو ايتنك (آمْنِينَ) طنچ بولغانكز حاله (فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا) بس سېا
 بالالارى ايتدىلر اى رېمز شامغه قدر سفر لارنك آراسنى يراق قىل ديويولك راحتلب يررايدك
 صاتولار مده فائى ايتار ايدك ديوالله نك نعمته كفران قىلدىلار (وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ) دى اوزلرينه
 ظلم ايتدىلر (فَجَعَلْنَا هُمْ أَحَادِيثَ) بس سېا بالالارونى تلى سويله نه تورغان حكايىتلر قىلدق (وَمَرَقْنَا هُمْ
 كُلَّ مَمْرُقٍ) واولاد سېانى بتن تاراتو برلن تاراتق (إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ) درستاككه ذكر قىلنغان
 نرسه لرده الوغ عبرتلر باردر (لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) هر بر گناھلاردان صبرلق قىلوب نعمتلرگه شكرلك
 قىلو چىغه (وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ أَبْلِسُ ظَنَّهُ) و تحقيق ^{۱۷} كافرلر هم سېا بالالارى اوزرينه ابليس گماننى حقلادى
 (فَاتَّبَعُوهُ) بس بلار ابليس كه ابار ديلر (الْأَفْرِيْقَانِ الْمُؤْمِنِينَ) مگر مؤمنلردن بولغان جماعت
 ابليس كه ايارمادى (وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ) دى ابليس ^{۱۸} ايچون گماننى حق لاغان يا كه راست
 تابقان آدم لار اوزرينه ايركلىك بولمادى (أَلَا لَنَعْلَمَ مَنْ يُوْمِنُ بِالْآخِرَةِ) مگر ابليس ايچون اول كشىلر اوزرينه
 وسوسه قىلوده ايركلىك بولدى بز نك آخرت كه ايمان كينرگان آدمنى آيروب بلومز ايچون (مَمَّنْ هُوَ مَنهَا فِي شَكِّ)
 آخرتدن شىكك بولغان كشىدن آيروب بلومز ايچون حاصل آخرت كه ايمان كينرگان كشى آخرت شىكك
 بولغان كشىدن آيبرلسون ايچون (وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ) و اى محمد (عه) سىنك ريك هر بر نرسه
 اوزرينه صافچى در (قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اى محمد عه مشركلرگه ايت سىن الله دان
 باشقه معبودلر ديو زعم قىلغان نرسه لر كزنى اندكز (لَا يَمْلِكُونَ مَقْصَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ)

اول معبودلر دیو زعم قیلغان نرسه لرگز کوکلرده همه بییرلرده کچکنه قزل قرمسقه آدرلغی ایزرگولکنی
 هم یاوزلغنی ده ملک لئمه اسلر (وَمَا لَهُمْ فِيهِمْ مِنْ شَرِكٍ) دخی اول معبود گمان قیلغان نرسه لرگز ایچون
 کوکلرده و بییرلرده یار اطوده هم خوجه لقه اللهغه اورطاقلق یوقدر (وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ) دخی الله
 ایچون سزنگ معبودلرگز دن کوکلرنی و بییرلرنی تدبیر اینوده یاردم بیروچی ده یوقدر (وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ
 عِنْدَهُ) دخی الله حضورنده شفاعت فائده بیرماس کافرلرنگ معبودلرمز شفاعت قیلا دیگان سوزلرینی
 رد بولا (الْاَلَمَنْ اَدْنَاهُ) مگر شول کشی گه شفاعت فائده بییرر الله تعالی اول کشی ایچون شفاعت
 قیلورغه اذن بیردی (حَتَّىٰ اذْفَرَعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ) هر قایچان اذن بیرو برلن شفاعت قیلوچی لارنگ دخی
 شفاعت قیلنمش لارنگ کوکل لرنن قورقونی آچلمش (بیارلمش) بولسه (قَالُوا مَا اِذَا قَالَ رَبُّكُمْ) بعضی
 بعضنه ایتورلر شفاعت حقنه ربکز نرسه ایندی دیو (قَالُوا الْحَقَّ) جوابده ایتورلر الله تعالی حق
 سوزنی ایندی یعنی اوزی راضی بولغان آدملرگه شفاعت برلن اذن قیلدی (وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ)
 واول الله بلند ملک والوغلق ایسیدر فرشته ایچننه پیغمبر ایچننه قیامت کوننده اللهنگ اذننن
 باشقه سیلاشو ممکن بوماس (قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) ای محمد عه مشرکلرگه ایت سین
 سزنی کوکلردن یغمور برلن و بییرلردن اوسه تورغان نرسه برلن کم رزقلاندر (قُلْ اللهُ) ای محمد
 عه الله رزقلاندر دیو ایت چونکه شونندان باشقه جواب یوق (وَاِنَّا اَوْ اِيَّاكُمْ لَعَلٰى هٰدِيٍّ) دخی بز
 یا که سز توغری یول اوزرنده (اَوْ فِي ضَلٰلٍ مُّبِينٍ) یا که ظاهر بولغان آرزونلقده یعنی موحدلر برلن
 مشرکلردن بولغان ایکی فرقهنگ برسی حقلقن ان و آرزونلقدان بولغان ایکی امرنگ برسند در کم ار
 حقلقده و کم ار آرزونلقده بولوچیلقغه دلالت قیلغان نرسه نی ذکر صوکنده الله تعالی نگ کملرنگ
 حقلقده و کم لرننگ آرزونلقده بولوی برلن تصریح قیلماوی کنایه برلن ایتوی ادر لیراک بولا چونکه
 بو سوز انصاف صورتنده برتلگان سوز (قُلْ لَا تَسْئَلُونَنَا عَمَّا اَجْرَمْنَا) ای محمد عه مشرکلرگه ایت سین
 بزنگ قیلغان گناهمزدان سز صورالمش بولماسسز (وَلَا نَسْئَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ) دخی سزنگ عمل قیلغان
 نرسه گز دن سز صورالمش بولماسز (قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبَّنَا) ای محمد عه مشرکلرگه ایت سین
 قیامت کوننده ربمز سزنگ برلن بزنگ آرامزنی جیار (ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ) موننگ صوکنده
 بزنگ آرامزده حقلق بران حکم قیلور (وَهُوَ الْفَتٰحُ الْعَلِيمُ) واول حکملرده آیروب حکم ایتوچیدر
 هم نچک حکم قیلورغه تیوش ایدکنی بلوچیدر (قُلْ اَرُونِي النَّبِيْنَ الْعَقَمْتُمْ بِشُرَكَاءِ) ای محمد عه مشرکلرگه
 ایت سین اللهغه عبادتده شریکلر ایتوب توتاشدرغان معبودلرگزنی میگا بلدرگز قایو صفت بران
 توتاشدرغانلرگزنی مین بلورن (كَلَّا) طیلکمز معبودزعم قیلغان نرسه لرگزنی عبادتده اللهغه شریک قیلودن
 (بَلْ هُوَ اللهُ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ) بلکه اول الله هر اشنده استن و حکمت ایاسی بولغان الله در اماسزنگ معبودلرگز
 عاجز و علمدن محروم مخلوقلاردر بس نچک عبادتده اللهغه شریک بولسونلار (وَمَا اَرْسَلْنَاكَ الْاَكْفَاةَ
 لِلنَّاسِ) وای محمد عه بزسینی بیارمادک مکر بتون خلقغه پیغمبر ایتوب بیاردک (بشیرا و نذیرا) ایمان

كيترگان آدم لرگه اوجماخ بېرلن سيونچ بېر وچى ايتوب، ايمان كيترماگان آدم لرنى توموغ بېرلن قورق توچى
 ايتوب بيارك (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ولکن اکثر الناس لا يعلمون) ولکن آدم لرنك كوبسى موني بلماسلر ونادانلق لارنمن
 سيكنا خلافتق قيلورلار (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ^{۲۱}) دغى كافرلر افراط نادانلارنمن ايتورلر بو سيونچ
 اوجماخ وعدهسى بېرلن وقورقنلغان توموغ وعدهسى قاير زمان بولا (ان كنتم صادقين) اگر سز محمد (عەم)
 هم مؤمنلر سورگنده راست بولسا كز ديو (قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ) ای محمد (عەم) قيامتنى انكار ايتوچى
 كافرلرگه ايت سزنىك ايچون شول كرننك وعدهسى باردر (لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ) سز اول
 وعده قيلنغان كوننن ير آرزمان كيچكماسسزده دغى آشقور و بېرلن اول كونگه الكده بولماسسز (وَقَالَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا) دغى كافر بولغان آدم لر ايتدى (لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ) بو قرآنغه ايمان كيتريميز (وَلَا
 بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ) دغى بو كتابنك آندنده بولغان كتابلارغه ده يعنى محمد (عەم) نك صفتنى بيان ايتكان
 كتابلارغه ده ايمان كيتريميز مكه كافرلرى رسول الله حقننه اهل كتابنن صوراديلار اهل كتاب اولر ينك
 كتابلارنده رسول الله نك صفتنى ذكر قيلنغانلقنن خبر بېرديلر مكه كافرلرى شول وقتننه بوسوزنى ايتديلر
 (وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ) ای محمد (عەم) اگر سين كفر سببلى اولر يننه ظلم قيلوچيلارنىك
 ربلرى حضورننه توقتاغان زمانلارنى كورساك ايدى (يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ الْقَوْلِ) اول ظالم لرنك بعضى
 بعضننه سوزنى قايتارلار اول ظالم لرنى شول حاللرنه كورساك ايدى البته عجب اش كورر ايدك (وَيَقُولُ
 الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا) باشلارى طرفنن ضعيف لاندلر لمش (چېرلانمش) كافرلر ايتور يعنى اياروچيلر
 (الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) تكبرلانگان كافرلرگه يعنى باشلار يننه و ايارلر مشلر يننه ايتورلر (لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ)
 اگر سزنىك بزنى آزدروكز دغى ايماننن طبيو كز بولماسه ايدى بز محمد عەم گه ايارو سببلى ايمان
 كيتروچيلردن بولور ايدك ديو (قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) تكبرلك قيلوچى باش كافرلر ايتورلر (لَلَّذِينَ
 اسْتَضَعُّوا) ضعيف قيلنمش ايارگان كافرلرگه (أَنْعَنْ صِدْقِكُمْ عَنِ الْهُدَى) ايا بزنى سزنى توغريلقان
 و ايمان دان طيدق (بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ) هدايت سزگه كيلگان نك موئنده البته طيمادق (بَلْ كُنْتُمْ
 مُجْرِمِينَ) بلكه سز اولر كز كافر قوم بولدكز يعنى باش كافرلر اولر يننه ايارگان كافرلرنى ايمان دان
 طيولارونى انكار ايتارلر هم اولر ينك اختيارلارى بېرلن ايمان دان طيولولارونى اثبات ايتارلر
 (وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا) دغى ضعيف قيلنمش ايارگان كافرلر ايتور (لَلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) دنيا ده
 تكبرلنگان باش كافرلرگه (بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) بزنىك ايمان دان يوز دوندرومز سزنىك ايماننن
 طيغانلقكز دان توگل بلكه سزنىك ايرته و كيچه ده (حاصل دائما) بزگه حيله قيلو كزدن يعنى مكر كز بېرلن
 بزنىك فكرمزننى بوزدكز (إِذْ تَأْمُرُونَنَا) بزگه بېوروكز وقتننه (أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ) اللهغه كفر اش قيلومز
 بېرلن (وَنَجْعَلْهُ أَتَادًا) دغى اللهغه عبادتنه شريك لر قيلومز بېرلن (وَأَسْرُوا النَّبَاةَ كَمَا رَأَوْا الْعُنَابَ)
 عنابنى كورگانلرى زمانده هر ايكنى طائفه اوكنولر يننى ياشرلر آزدروچى لار آزدرولارى اولر يننه
 بولغان اوكنونى و ايارب آزغانلار آزدرولارى اولر يننه بولغان اوكنونى ياشرلر (وَجَعَلْنَا الْأَعْيَالَ

فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی کافر بولغان آدملرنیڭ موینلارندە بوغاولار قیلمق (هَلْ يُجْزَوْنَ الْأَمَّاكُنَاوَا
 يَعْمَلُونَ) هیچ برسی جزالانماس لار مگر اشلاگان اشلرینیڭ جزاسی برلن جزالانورلار (وَمَا أَرْسَلْنَا فِي
 قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ) ویز هیچ بر قریه اهلنه قورقنوجی پیغمبر یبارمک (الْأَقَالُ مَتْرُفُوها) مگر یباردک ایسه
 اول قریه نیڭ دنیا نعمتلی برلن صیلان بیاوچی باشلاری ایتمدی لر (إِنَّا بِمَا أَرْسَلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ)
 درستلکده سز آنیڭ برلن یبارلسگان نرسه نی (دینی هم پیغمبرلکنی) انکار قیلوچیلارمز (وَقَالُوا لَنَنْ
 أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا) دخی ایتمدی لر پیغمبرلرگه بز سزدن ماللار وبالالار یوزندن کوبرا کمز یعنی
 بزنیڭ ماللارمز وبالالارمز کربدر بز اگر سز دعوی قیلغان نرسه (پیغمبرلک) ممکن بولسه
 آنی بزگه دعوی قیلورغه تیوش (وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ) ویز عذاب قیلنمش توگلر بز چونکه
 عذاب آطلی نرسه یوق اگر بولا ایکن الله بزنی ماللار وبالالار برلن حرمتلادی بزنی
 عذاب برلن خورلاو احتمالی یوق (قُلْ) بسو طریق ایتموچی کافرلرگه ایت سین ای
 محمد (علیه السلام) (إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ) درستلکده منم ربم تلاگان
 آدمی ایچون رزقنی توشی (کیڭ قیلا) (وَيَقْدِرُ) وتلاگان آدمی ایچون طارقیلا (وَلَكِنَّا أَكْثَرُ
 النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ولسکن آدملرنیڭ کوبسی مونی بلمیلر شونک ایچون مالنیڭ کوبلیگی برلن شرافت که
 استدلال قیلالار حالبوکم مالنیڭ کوب بیرلوی استدرراج ایچون وقاطی عذاب ایچون بولورغه ممکن
 (وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ) دخی سزنیڭ بالالارکز توگلدر دخیه ماللارکز توگلدر (بِالَّتِي تَقْرِبُكُمْ
 عِنْدَنَا زُلْفَى) بزنیڭ حضورمزغه یاقن بولورغه سزنی یاقن قیلا تورغان نرسه لر توگلدر (الْأَمَنَ آمَنَ
 وَعَمِلَ صَالِحًا) مگر ایمان کیتربیک ایزگو عمل قیلغان آدمنیڭ ماللاری وبالالاری الله حضورینه یاقین
 قیلور یعنی هیچ کمنیڭ مالی ایاسنی اللهغه یاقین قیلماس مگر مالونی الله یولینه (مکتب ومدرسه لرگه)
 صرف قیلغان ایزگو مؤمن نیڭ مالی غنه ایاسنی اللهغه یاقین قیلور اوشاندیق هیچ کمنیڭ بالاسی آتاسنی
 اللهغه یاقین قیلماس مگر بالاسنه علم وادینی وشرعا تیوش تربیه نی قیلغان آدمنیڭ بالاسی غنه آتاسنی
 اللهغه یاقین قیلور (فَأُولَئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا) بس بوصفتک بولغان یعنی ایمان کیتربیک ایزگو
 عمل قیلغان حاصل مالی الله یولینه صرف قیلوب بالاسنی دنیا و آخرت عبادت کهسب بولغان تربیه برلن تربیه
 قیلغان آدملر آلا رغه عمل قیلغان نرسه لری سبیلی ایکی الش ثواب دان اون غه قدر جزأ بولور
 یعنی الله تعه آلارنیڭ بر ایزگولکری بر ابرنک اون الش ثواب بیدر (وَهُمْ بِالْغُرُفَاتِ آمِنُونَ) دخی
 بوصفتلی آدملر جنت چارلاق لارندە کونملرینه خوش کیلماگان نرسه لردن طنچلاردر (وَالَّذِينَ
 يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ) وشوند این آدملر بزنیڭ عاجز بولومزنی گمان قیلغان لاری حاله بزنیڭ
 آیتلرمزنی باطل قیلوده توروشلار (أُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ) بوقباحت صفتد اغی آدملر عذاب که
 حاضر قیلنمش بولورلار (قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ) ای محمد (عم) ایت سین آدملرگه
 درستلکده منم ربم تلاگان آدمی ایچون رزقنی کیڭ قیلور (وَيَقْدِرُ لَهُ) دخی تلاگان آدمی ایچون طارقیلور

(وَمَا نَقَمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ) وشول نرسە كم سز آنى الله يوليينه صرف قيلمگىز بس الله تە اول نرسەنى
 خلقلر يعنى صرف قيلغان نرسەگىز اوزرينه دنياده ياكە آخرتە عوضنى بىرر (وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ)
 واول الله رزق بىرر وچىلرنىڭ ايلگى ايزگوسىبىر اللهنىڭ رزقىنىڭ ايرشوينه سبب بولغان نرسەلرگە دە
 رزق بىرر وچى ديولسە دە حقيقتە رزق بىرر وچى الله تەگە گنە يولقدان الله تە رزق بىرر وچىلرنىڭ
 ايلگى ايزگوسى بولا (وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا) دىخى الله (تە) قيامت كونىدە جيولغانلارى حالسە
 مشركلرنى (باش بولوب آزدروچىلارنى ھەم ايارب آزغانلارنى) قىرلرندىن قوبارر (ثُمَّ يَقُولُ
 لِلْمَلَأِكَةِ) مونىڭ سوگىدە فرشتەلرگە ايتور الله (تعالى) (أَهْوَلًا أَيْتَاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ) سزگە عبادت
 قيلغان كافرلر اوشبولارمى ديو (قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلَيْتْنَا مِنْ دُونِهِمْ) فرشتەلر ايتورلرسىنى كىدە چىلكردن
 كامل پاكلر بولرلر پاكلەمىز سىن بىزنىڭ دوستمىز آلا بىرلر بىزنىڭ آرامىدە دوستلىق يوقىدە حاصل فرشتەلر
 بوسوزلرى بىرلر اوزلرىنە عبادت قيلغان كافرلرنىڭ عبادتتە راضى بولماولارنى بيان ايتارلر (بَلْ كَانُوا
 يَعْبُدُونَ الْجِنَّ) مشركلر بىزگە عبادت قىلما دىلار بىلكە آلا شىطانلارغە عبادت قىلور بولدىلار (أَكْثَرُهُمْ
 بِهِمْ مُؤْمِنُونَ) مشركلرنىڭ كوبسى (كلسى) شىطانلارغە ايمان كىتتەر بولدىلار يعنى ايتكان سوزلرىنە
 شىطانلارنى چن كوگىللىرىدىن راستقە توتدىلار (فَالْيَوْمَ لَأَيْمُلُنَّكُمْ لِبَعْضٍ نَفَعًا وَلَا ضَرًّا) بس بوكونىدە
 (قيامت كونىدە) آلا رنىڭ بعضى بعضىدە فائىدە نىدە ھەمدە ضررىدە ماللك بولماس چونكە قيامت كونىدە
 ھراش الله اېچوندىر (وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) دىخى كفر سببلى ظالم بولغان آدملىرگە ايتورمىز (ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ
 الَّتِي شِئْتُمْ) شونداين تەموغنىڭ عىداينى تاتكز (كُنْتُمْ بِهَا تَكْتَبُونَ) اول تەموغنى يالغانغە توتار بولدىكز (وَإِذَا
 تُلِّيَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ) ھەر قىچان مەكە مشركلرىنە ظاھر بولغانلارى حالك قرآن آيتلرەز اوقلسە
 (قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ) مەكە مشركلرى ايتدىلر بو محمد (صلى الله عليه وسلم) توگىلر مگر شونداين ايردر
 (يُرِيدَانِ يُصَدِّقَكَ) سزنى طيوني تلىدر (عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ) آتالارنىڭ عبادت قيلغان نرسەدن يعنى
 صنملارغە عبادت قىلور (وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا فُكٌّ مَقْتَرَى) دىخى مەكە مشركلرى ايتدىلر بو قرآن توگىلر
 مگر الله غە افتراقىلغان يالغاندىر ديو (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّحَقُّ) دىخى حلقنى (اسلامنى ياكە پىغمبىرلىك
 اشىنى) انكار ايتوچى آدملىر ايتدى (لَمَّا جَاءَهُمْ) حلق اوزلرىنە كىلگەننىڭ سوگىدە (إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
 مُبِينٌ) بو حلق دىگان نرسە توگىلر مگر سحر ايدكى ظاھر بولغان سحر دىو (وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ
 يَدْرُسُونَهَا) دىخى بىز مەكە مشركلرىنە كىتابلار بىر مادك اول كىتابلارنى اوقورلار ايدى بىرگان بولساق (وَمَا
 أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ) دىخى مەكە مشركلرى اوزرىنە سىنن بىر قورقوتوچى پىغمبىر بىر مادك
 بس نچك آلا سىنى يالغانغە توتالار (وَكُتُبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) مەكە مشركلرى سىنى يالغانغە
 توتدىقلارى كى مەكە مشركلرىدىن اول بولغان كافرلردە پىغمبىرلرىنى يالغانغە توتدىلار (وَمَا بَلَّغُوا مَعَشَارَ
 مَا آتَيْنَاهُمْ) دىخى مەكە مشركلرى اوزلرىدىن بورونغى كافرلرگە بىرلىگان نرسەنىڭ (قوت اوزون

عمر كوب مال ننگ) اوندان برينه ده ايرشما ديلر (فَكْتَبُوا رُسُلِي) مکه مشرکلرندن بورون بولغان
 کافرلر پيغمبرلرمنى يالغانغه توتديلار (فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) بس منم آلا رنى هلاك ايتو بران انكارم
 نچك بولدى بس مکه مشرکلر يمه آلا ر كى بولودان صاقلانسون لار (قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ) اى محمد
 هم مکه مشرکلر يمه ايت مين سزنى برگنه تورلى اش برلن وعظ قيلامن اگر شول وعظمنى توتساگز
 حتى لقعغه ايرشريسز (أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ خِيَلٍ مُّنْتَصِفٍ وَأُولَىٰ أُولَىٰ) اول بر وعظ شولدر سزنى الله رضالغى
 ايچون منم مجلسه من ايكشار ايكشار تارالغانكز دنى يالغز يالغز تارالغانكز حالده تورماقكز مونك
 صوگنده منم اشمه هم منم الله حضورندان كيترگان نرسه منى تفكر قيلكز شوندان صوگ منم حق
 پيغمبر ايدكمنى بلورسزده حقغه ايرشريسز ومنگولك عذابدان قتلورسز (مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ) سزنى
 يولداشكزده (محمد هم ده) ديوانه لى يوقدر يعنى فكر قيلساگز يولداشكزده ديوانه لى يوقلغنى
 بلورسز (اِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ) يولداشكز توگلدر مگر سزنى قورقتوچيدر (بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ)
 آخرتده كلاچك قاطى عذاب دن الك (قُلْ مَا سَأَلَ لَكُمْ مِنْ أَجْرٍ) اى محمد مکه مشرکلر يمه ايت مين
 سزنى دين ايراتو اوزرينه اجر دن قا يو نرسه صورادم (فَهَوَ لَكُمْ) اول نرسه سزنى ايچون ايدى
 يعنى سزنى ملككزده بولغان نينداين نرسه نى صورادم البته صورادم هيچ نرسه يوق (اِنْ أَجْرِي إِلَّا
 عَلَى اللَّهِ) منم اجرم توگلدر مگر الله اوزرينه در (وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) اول الله هر بر نرسه
 اوزرينه شاهددر منم راستاقمنى ونينمنك درستاقگنى بلور (قُلْ اِنْ رَبِّي يَقْتَضِي بِالْحَقِّ) اى محمد هم
 مکه خلقنه ايت سين درستاقكده منم ربم حلقنى بنده لرندن تلاگان آدمنه آطار (طاشلار) (عَلَامُ
 الْغَيْبِ) منم ربم غيبلرنى بلسگوچيدر (قُلْ جَاءَ الْحَقُّ) اى محمد هم حلق (اسلام) كيلدى ديو ايت
 (وَمَا يُبَدِيءُ الْبَاطِلَ وَمَا يُعِيدُ) دنى باطل باشلابمه كيلماس وقايتادان ده كيلماس يعنى شرك بتدى
 آنك اثر يمه قالمادى (قُلْ اِنْ ضَلَلْتُ) اى محمد هم ايت سين اگر مين حلقندان آرسام (فَأَنَّمَا أَضِلُّ
 عَلَىٰ نَفْسِي) بس آنچه مين اوزمنك ضرره آزارن (وَاِنْ أَهْتَدَيْتُ) واگر مين حق لقعغه كونلسام
 (فَبِمَا يُوحَىٰ إِلَىٰ رَبِّي) بس ربه منك ميكا وحى قيلغان نرسه س برلن كونلر من (اِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ)
 درستاقكده منم ربم هر بر آزغان وحق لقعغه كونلگان كشى نك سوزينى اشتوچى در هم
 ياقندر هر سوزنى بلور (وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَزَعُوا) واگر سين اى محمد هم مشرکلر نك اولم وقتنده
 ياكه قبرلر دن قوبارلغان وقتنده قا يغرولارونى كورساك ايدى الوغ قورقولى اش
 كورر ايدك (فَلَا فَوْتَ) بس اول مشركلر ايچون بزنى عذاب زدن اوتو بولماس (وَأَخْتَبُوا
 مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ) دنى مشركلر نى ياقن اور وندان توتولمش بولور يعنى بير استنلن بير استنه ياكه موقى دان
 تموغغه يبارلش بولور (وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ) دنى مشركلر بز محمد كه ايمان كيتردك ديديلر (وَأَتَىٰ لَهُمُ
 التَّنَاوُشُ مِنْ مَّكَانٍ يَعْبُدُونَ) ومشركلر گه نچك يراق اور وندن جيكل بولغان آلوبرلن ايماننى آلوبرلور

(وَاللّٰهُ تَرْجِعُ الْأُمُورَ) دخی اللهغه اشلرني قايتارلمش بولور (يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) ای آدملر درستلمکه الله نلک حشر بران وعده سی مقدر (فَلَا تُغْنِيَنَّكُمْ الْعَيُوبَةُ الدُّنْيَا) بس سزنی دنیا ترکلگی آلدماسن (وَلَا يَغْنِيَنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ) دخی الله نلک مهلت بیر ونده سزنی آلداوچی شیطان آلدماسن (إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ) درستلمکه شیطان سزگه دشماندر (فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا) بس اول شیطاننی اعتقاد لارگزده و عمللرگزده دشمان توتوگز (إِنَّمَا يَدْعُو حُزْبَهُ) آخچق شیطان اوزینلک حزبنه (اوزینه ایارگانلر جمله سنه) اندر (لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ) اوزینه ایارگان آدملر قذرلمش تموغ ایالرندن بولسونلر ایچون (الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) شوندا این آدملر کافر بولدیلار آلاغه قانی عذاب بولغوچیدر (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دخی شوندا این آدملر ایمان کیتردیلر دخی ایزگو عمللر قیلدیلار (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ) اول آدملر ایچون گناهلارنی یارلقا و همه الوغ اجر (جنت) بولغوچیدر (فَمَنْ زَيْنَ لَهُ سُوْعَ عَمَلِهِ) ابا شوندا این آدم کم آنلک ایچون یا اوز عملی زینتلی قیلندی نفس آرزوسی عقلنه غالب بولدیقندن رأبی بوزلوب یا اوز عملنی کورکام گه صایادی (فَرَأَاهُمْ سِنًا) بس یا اوز عملنی کورکام دیب بلدی یعنی شوندا این آدم یا اوز عملی زینتلی قیلنماغان آدم کبیمه البته توگل (فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ) بس درستلمکه الله (تعالی) تلاگان آدمینی آزددر (وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ) دخی تلاگان آدمینی حلقغه کونددر (فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَاتٍ) بس ای محمد (عم) اول کافرلرنلک آرزونلقلارنی و اوزکنی یالغانغه توتولاری اوزرینه حسرتلرک ایچون نفسلک کنه سن یعنی اوزکنی هلاک ایتمه (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ) درستلمکه الله کافرلرنلک قیلغان اشلرینی بلوچیدر (وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ) الله جیللرنی ییاردی (فَتَنْفِثُ سَحَابًا) بس اول جیللر بلوطلارنی اوردن لارندان قوزغاتور بولدیلار (فَسَقَنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَمِيَّتٍ) بس اول بلوطنی (بلوطدان اینگان یغورنی) بز اولنلری کیبو سبیلی اولسگان شهرگه صوغاردق (فَأَحْيَيْنَاهُ بِالْأَرْضِ) بس اول بلوطدان اینگان یغور برلن ییرنی ترگزدرک (بَعْدَ مَوْتِهَا) اول ییر اولسگان نلک (کیبکان نلک) صوکنده (كَذَلِكَ النُّشُورُ) اولسگان ییرلرنی ترگزدر کبیر قبرلردن ساچلوده (قوبارلوده) (مَنْ كَانَ يَرِيْدُ الْعِزَّةَ) کمدر الوغلقنی و شرافتنی تلاسه (فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا) بس بتن الوغلق و شرافت الله ایچونددر بس اول کشی الله حضورندان اسناسن (الِيَهْ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ) اول اللهغه خوش و کورکام سوز آشار یعنی الله تعالی کورکام و خوش سوزنی قبول قیلور خوش سوزدن مراد الله نلک برلگنی بلدره تورغان (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) دیگان سوز (وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ) دخی ایزگو عملنی الله تعالی کوتارر یعنی قبول اینار (وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ) دخی شوندا این آدملر یا اوز حیللرنی حیلله قیلورلار بومکردن مراد قریش کافرلرنی نلک دارالندوه (مشورت یورطی) ده رسول اکرمنی حبس قیلو یا که اولترو یا که شهردن قوو حقنه بولغان مکرلری مراد (لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) بو یا اوز مکرلرنی قیلوچیلارغه قاطی عذاب باردر (وَمَكْرٌ أُولَئِكَ هُوَ يُبْوَرُ) و بو قریش کافرلرنلک مکرلری هلاک و بوزوق بولور و هیچ بر فائده

بېرماس (وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ) والله تعالى سزنى توفراقدان مونلڭى سوڭنده منى صوندان
 ياراتدى (ثُمَّ جَعَلَكُمْ اَزْوَاجًا) مونلڭى سوڭنده سزنى جفتلر (ابرلر و خاتونلار) قىلدى (وَمَا تَعْمَلُ مِنْ
 اَنْثَى وَلَا تَضَعُ الْاَبْعُلْمَهُ) وبالا تابوچيلار بالاغه يوكلى بولماس دى بالاسنى قويماس (تابماس) مگر
 اللهنڭى بلوى بران يوكلى بولور دى بالاسنى قويار يعنى بلارهمهسى اللهغه معلوم (وَمَا يَعْمُرُ مِنَ
 مَعْمَرٍ) دى اوزون عمرلى آدمنڭى عمرنده آرتىرلماس (وَلَا يَنْقُصُ مِنْ عَمْرِهِ) دى قسقه عمرلى آدمنڭى
 عمرندن كيمتملماس (الآفى كتاب) مگر آرتىرلسه ياكه كيمتملسه اللهنڭى كىتابىندىدر يعنى علمندهدر
 ياكه لوح المحفوظه يازلغانىدر (ان ذلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ) درستلىكه بو آرتىردو و كيمتمو الله اوزينه
 جيكلدر (وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ) ودى ايكى دېڭىز برابر بولماس (يعنى كافر بران مسلمان برابر
 بولماس) (هَذَا عَذَابٌ فَرَاتٌ سَاتِعٌ شَرَابُهُ) بو دېڭىزنىڭ صوى طاطلى در و اچملىكى بوغازدان جيكل
 اوتوچىدر (وَهَذَا مَلْحٌ اُجَاجٌ) و بو دېڭىزنىڭ صوى تولىدر و اچكانىده آغزنى تولىلىغى بران
 ياندىر و چىدر (وَمَنْ كُلَّ تَأْكُلُونَ لَعْمًا طَرِيًّا) دى و بو دېڭىزلىرىنىڭ هر بىرىنى چى ايت (سؤبىزى)
 يعنى بالق آشارسز (وَتَسْتَخْرِجُونَ حَلِيَّةً تَلْبَسُونَهَا) دى هر بىرىندى اوزكز كيه تورغان زىنتلىرىنى
 چغارورسىر يعنى بو ايكى دېڭىز بعض فائدهلرده برابر بولسەلارده لىكن اوزلىرىندى بولغان صودان
 مقصود بولغان نرسەلرده برابر توگىلر چونكه بو ايكى دېڭىزنىڭ بىرىنىڭ صوينه بوزا تورغان نرسە
 قاطناشدى هم فطرتىدىن چغاردى شونلڭى كىبى مؤمن بران كافرده جومار طلق و بهادرلىق كىبى بعض
 صفتلارده برابر بولسەلارده لىكن بلار الوغ خاصيتده تورلى بولىدېلار بىرىنىڭ اصلى بولغان فطرتىندى
 (اسلاميتىندى) قالدى بىرىنىڭ فطرة اصليه سنى (اسلاميتىنى) بوزا تورغان نرسە (كفر كىبى) قاطناشدى
 (وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاجِرٌ) دى اى محمد عه م بو ايكى دېڭىزدىن هر بىرىندى كيمهنى آغزوى بران
 صونى يارور كوررسن (لَتَبْتَ قَوَامٍ فِضَاهُ) بو كيمه نلڭى يروى بران صونى ياروى سزنىڭ كيمه لرده يروى
 اللهنڭى فضلدىان (سودا فائدهلرىدىن) استا و كز ايچون (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) دى اللهنڭى اوزكزگه
 قىلغان انعاملارينه شكر قىلو كز ايچون (يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ) اول الله كىچىنى كوندزگه كرتىر (ويُولِجُ
 النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) دى اول الله كوندزنى كىچى كرتىر (وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) دى اول الله قىياشنى
 و آينى مسخر (امرينه بوى صونوچى) قىلدى (كُلُّ يَجْرِي لِاجَلٍ مُّسَمًّى) قىياش بران آيدان هر بىرى
 بىلىگولمگان كون ايچون (قيامت كوني ايچون) بىرلر (ذَلِكُمْ اللّٰهُ رَبُّكُمْ) سزنىڭ بو صفتىندى بولغان
 الله كز ربكزدر (لَهُ الْمُلْكُ) اول ربكز ايچون در خوجه لىق (وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ) دى سزنىڭ
 اللهدان باشقه اندەگان ذاتلار كز (معبودلر كز) (مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ) خرما تشى نلڭى استىندى بولغان
 آق نقطه ياكه نچكه تيرسى قدر نرسەنى ده مالسك بولماسلار (ان تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَائِكُمْ) اگر
 سز اللهدان باشقه معبود توتقان نرسەلر كزگه اندەسا كز آلار سزنىڭ اندە و كزنى اشتهماسلر چونكه

جانسوزار (وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ) واگر بر تقدیر انده وگزنی اشتهه لرده سزنی انده وگزنی قبول
 قیلماسلار چونکه آلازنی سزگه فائده بیررگه قدرتلری یوق (وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ)
 دخی اول معبودلرکز قیامت کوننده سزنی اوزلرینی اللهغه عبادتده شریک قیلوگزنی انکار ایتمار
 وبوشریک قیلوگزنی باطللی بران اقرار قیلورلار (وَلَا يَنْبِئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ) دخی ای محمد عم سیکنا
 بلب خبر بیروچی الله کبی هیچ کم خبر بیره آلماس (يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ) ای آدملر
 سزله اللهغه محتاج لارسز (وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الرَّحِيمُ) والله تعالی خلقدان موکسزدر هم ماقتالمشدر
 (إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ) اگر الله تئلاسه سزنی یبارر (بترر) (وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ) دخی یسائی
 خلقنی (ایکنچی قومنی) کینتر (وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ) دخی اللهغه سزنی بترر اورنگزغه ایکنچی
 قومنی کینتر و آغر توگلدر (وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى) دخی هیچ بر گناهل نفس ایکنچی
 نفسنی گناهسنی یوکلماس (وَأَنْ تَدْعُ مَثَلَةً إِلَى حِمْلِهَا) واگر گناه سبیلی آور بولغان
 نفس اوزیننی گناهسنی یوکلرگه ایکنچی نفسنی اندهسه (لَا يُعْمَلُ مِنْهُ شَيْءٌ) اول گناهسن هیچ نرسه یوکلنمش
 بولماس یعنی هیچ کم یوکلماس (وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى) واگرچه گناهنی یوکلرگه انده لمش کشی یاقینلیق
 ایسی قرداش بولسه ده مثلا آتا اوغلمنی اوغل آتاننی گناهسنی یوکلماس (أَمَّا تَنْذُرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ
 رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ) ای محمد (عم) آتقی سین عذابندن غیب بولغانلاری حالده ربارندن قورقغان آدملرنی گنه
 قورقتورسن (وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ) دخی نماز او قغان آدملرنی گنه قورقتورسون چونکه قورقتوبرلن بوصفتدغی
 آدملرگه فائده لاندور (وَمَنْ تَزَكَّى فَإِنَّمَا يَتَزَكَّى لِنَفْسِهِ) وکدر گناهلار کونندن پاکلانسه بس آتقی اول
 کشی اوز فائدهسی ایچون پاکلاندور (وَأَلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ) دخی اول الله صاریدر اورلمک (وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى
 وَالْبَصِيرُ) دخی صوفر آدم برلن کورگوچی آدم برابر بولماس یعنی کافر برلن مؤمن یا که صمه لار برلن
 الله (تعالی) (وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ) دخی قارانغولقلار برلن نور برابر بولماس یعنی ایمان برلن کفر
 باطل برلن حق (وَلَا الظُّلُّ وَلَا الْعُرُورُ) دخی کولاگه برلن اسسملک برابر بولماس یعنی جنت برلن تهرغ
 دخی ثواب برلن عذاب برابر بولماس (وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ) دخی ترکر برلن اولکر برابر
 بولماس یعنی مؤمنلر برلن کافرلر برابر بولماس (إِنَّ اللَّهَ يَسْمَعُ مَنْ يَشَاءُ) درستلکه الله (تعالی) تلاگان
 آدمنه حقلقنی اشددر یعنی مؤمنلرگه (وَمَا أَنْتَ بِمُسْمَعٍ فِي الْقُبُورِ) دخی سین ای محمد (عم) قبرلرده
 بولغان آدملرگه یعنی اولک حکمنده بولغان کافرلرگه حقلقنی اشددره آلماسسون (إِنَّ أَنْتَ الْأَنْبِيَاءُ) سین
 توگلسن مگر بلدرب قورقتوچیسن یعنی سیکنا واجب بلدرب قورقتوغنه اما قبول ایتمه وسیکنا واجب توگل
 (إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ) درستلکه ای محمد (عم) بزسینی پیغمبر ایتمه حقلق برلن یباردک (بشیرا وندبیرا)
 ایمان کینترگان آدملرگه اوجماخ برلن سیونچ بیروچی ایتمه هم ایمان کینترمه گان آدملرنی تهرغ برلن قورقتوچی
 ایتمه (وَأَنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ) وهیچ برامت یوقدرکه مگر بولسه اول امتنی قورقتوچی پیغمبر یا که
 عالم اوتدی (وَأَنْ يُكْفَرُ بِكَ) واگر سینی ای محمد (عم) مکه شرکلری یالغانغه توتسه لار (فَقَدْ كُتِبَ لِلدِّينِ

من قبلهم) بس تحقيق مکه مشرکوندىن الک بولغان کافرلرده پيغمبرلرينى يالغانغه توتدیلار (جاءتهم
 رسلهم بالبينات) اول مکه مشرکوندىن الک بولغان کافرلرنى پيغمبرلرى ظاهر بولغان معجزه لرنى کيترديلر
 (وبالزبير وبالكتاب المنير) دخی ابراهيم (عم) صحفى كى صعيغه لرنى (ديب حکملرى يازلغان
 کاغدلرنى) هم نورلاندى وچى کتابنى کيترديلر (تورات هم انجیل كى) (ثم اخذت الذين كفروا) مونى
 صوكنه (پيغمبرلرينى يالغانغه توتقانلارى صوكنه) کافر بولغان آدملرنى عذاب برلن توتدى (فكيف
 كان نكير) بس منم انكارم نچك بولدى (الَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) ايابله يسنى اى محمد (عم)
 درستلىك الله يوغارىدىن صونى (يعمورى) ايندى (فاخر جنابه نمرات مختلفا الوانها) بس بز اول صو
 برلن بيدردن تسلىرى (جنسلرى و صنفلارى) تورلى بولغان يمشلرنى چغاردى (ومن الجبال جدد بيض
 وممر مختلفا الوانها) دخی طاغلاردن باردر تورلى تسه بولغان آق و قزل سزق ويول ايالىرى بولغان
 طاغلار (وغرايب سود) دخی قاره قارغه كى غايت قاره بولغان سزق ويول ايالىرى بولغان طاغلار
 باردر (ومن الناس والذواب والانبعاث مختلفا الوانها) دخی آدملردن و هر بر بيبرده يرى تورغان جان ايالردن
 دخی دورت آياقلى حيوانلاردن تورلى تسه گيلرى باردر (كذلك) اوشنداق يمشلر و تاغلار تورلى
 بولغان كى، آدملرده تورلى هر برسى الله دن قورقميدر (انما يبغشى الله من عباده العلماء) آخى الله دن
 قللارى ايچندن عالملرگنه قورقار يعنى الله نى تيوشنچه معرفت قيلغان آدملرگنه (ان الله عزيز غفور)
 درستلىك الله (تعالى) اشنه غالبدر هم گناهلارنى يارلقا وچيدر (ان الذين يتلون كتاب الله) درستلىك
 شونداين آدملر الله نى كتابنى (قرآنى او قورلار) (واقاموا الصلوة) دخی نماز او قىلار (وانفقوا مما
 رزقناهم) دخی بز اول زرينه رزقلاندىغان نرسه دن الله يولته صرف قيلدىلار (سرا و علانية) ياشرن و آشكاره
 صرف قيلدىلار ياكه نفل صدقه نى ياشرن واجب صدقه نى آشكاره صرف قيلدىلار معنا سنه (يرجون تجارة
 لن تنور) ضرر ايتومنتى بولغان سودانى اميد ايتكانلرى حاله (ليوقيههم اجورهم ويزيبهم من فضله)
 آلارنى سودالردن ضررنى منتى بولوب سودالرينىك الله حضورنىك رواجلى بولوى آلاغه الله نىك
 عمللرينىك اجرلرينى كامل بيروى ايچون هم آلاغه الله نىك اوز فضلندن آرتىروى ايچون (انه غفور
 شكور) درستلىك اول الله آلارنىك كيمچيلكلرينى يارلقا وچيدر هم عبادتلىرينه نواب و جزا بيروچيدر
 (والنبي اوحينا اليك من الكتاب) وشول نرسه كم بز سيكا وى قيلدى يعنى قرآن (هو الحق) اول قرآن
 حقدر (مصفا لما بين يديه) اوزينىك آلدن دغى بولغان نرسه لرنى (باشقه الله دن ايندىرلگان
 كتابلارنى) راستلا وچى بولغانى حاله (ان الله بعباده لخبير بصير) درستلىك الله بنده لرينىك ايچلرينى
 هم طشلارنى بلسگ وچيدر يعنى ايچلرينى بلوچى طشلارنى كور وچيدر (ثم اوردنا الكتاب) مونى
 صوكنده بز قرآننى ميراث ايتوب بيدرك يعنى قرآننىك سيندن ميراث بولوب قالوى برلن حكم
 ايتىك (الذين اصطفينا من عبادنا) قل لارمزدن اختيار قيلغان (صايلاغان) آدملر مرگه يعنى امتكنىك
 عالملرينه ياكه بتون امتكا (فمنهم ظالم لنفسه) بس اول بز اختيار قيلغان آدملردن قرآن برلن

عملده کیمچیلک قیلو سبیلی اوزینه ظلم قیلوچیلاری بار (وَمَنْهُمْ مَّقْنَصٌ) دخی اول آدملردن عملده اورطاجه بولغانلاری بار یعنی کویبراک وقتده قرآن برلن عمل قیلغانلاری بار (وَمَنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ اللَّهِ) دخی اول آدملردن الله نلک اذنی برلن ایزگولکلرده الک بولغانلاری بار یعنی قرآن برلن اوزی عمل قیلوبده باشقه لارعه ده قرآنی ایراتب قرآن برلن عملگه کوندروچیلری بار یا که ظالم دن نادان اورطاجه دان علم ایرانوچی سابق دان عالم مراد (ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ) بو قرآنی املرگه میراث ایتب قالدرو یا که الله نلک اول قملارنی اختیار قیلوی الوغ آرتوقلف وسعادتسر (جَنَّاتٌ عَن يَمِينٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) عدن اوجماخلاری اول عدن اوجماخلارینه بو اوج تورلی آدملر کرلر (يُعَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا) اوجماخلارده اول آدملر آلتون دان بولغان بلازکلر هم انجولر برلن زینت لشمش بولورلر (وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ) دخی اول آدملرنلک اوجماخلاری کیمیلری جفاک بولور (وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي) دخی اوجماخقه کرگان نلک صوکنده بو آدملر ایبتورلر شوندا بن اللهغه حمد بولسون (أَذْهَبَ عَنَّا الْعِزَّ) اول الله بزدن قایغونی بهاردی (إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ) درستلکده بز نلک ریمز البته گناهلارنی یارلقاغوچیدر هم طاعت قیلوچیلارغه جزاً بیروچیدر (الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِن فَضْلِهِ) بز نلک ریمز شوندا بن الله در بزنی اوزینلک فضلندن منگو توراجاق اورونغه (جنت که) ایندردی (لَأَيِّمَسْنَا فِيهَا نَصَبٌ) اول منگو توراجاق اورون بولغان جنتده بزنی مشقت توتماس (وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا الْغُوبُ) دخی آنده بزنی آروماق توتماس یعنی اول یورطده مشقت لنب آرو بوماس (وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ) دخی شوندا بن آدملر کافر بولدیلار اول آدملرگه جهنم اوطی بولور (لَا يُقْبَضُ عَنْهُمْ فِيْمُوتُوا) اول کافر بولغان آدملرگه ایکنچی مرتبه اولو برلن حکم قیلنماس اگر حکم قیلنسه اولرلر اییدیه راحتلنورلر اییدی (وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا) دخی اول کافرلردن جهنم عذابندن جیکلله قیلنماس (كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ) اوشنداق یعنی بو جزاً کبی هر بر کافرنی یا که هر بر کفران نعمت قیلوچینی جز آلامز (وَهُمْ يَصْطَرَّخُونَ فِيهَا) دخی اول کافرلر جهنمده یاردم استاب نچقورورلر (رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا) ای ریمز بزنی جهنم دن چقار ایزگو عمل قیلورمز (غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ) اولک قیلغان عملمزدن باشقه بولغان ایزگو عملنی قیلورمز دیو نچقورورلر (أَوَلَمْ نَذَرَكُمْ مَا يَدْعُنَا بِهِ مِنْ تَدَكَّرٍ) الله تعالی جواب بیرر شول قدر سزگه عمر بیرمادمو اول وقتده وعظلانغان آدمگه وعظلانورلق وقت بار اییدی (وَجَاءَكُمُ النَّبِيُّ) دخی سزگه قورقتوچی پیغمبر کیلدی بو وقتدان مراد تفکر قیلورغه هم وعظلانورغه قدرت بولغان وقت مراد یا که یکرمی یاشدن آلتمشقه قدر بولغان وقت مراد دیگانلر (فَذُوقُوا الْعَذَابَ لِمِمْنَ مِنْ تَصِيرٍ) بس جهنم نلک عذابنی تاتوگز کفر سبیلی اوزارینه ظلم قیلوچی آدملرگه یاردچی یوقدر (إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) درستلکده الله (تعه) کولکرده و بیورلرده بولغان غیبنی بلسگوچیدر (إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) درستلکده اول الله کویبراک ایالری نلک کویبراک داگی سرلرینی بلسگوچیدر (هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ) اول الله شوندا بن الله در سزنی بیرده خلیفه ار قیلدی یعنی سزگه

بیرده تصرف قیلوغه ایرک بیردی یا که برکز صوکنده برکزی کیلگوجی قیلدی (فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ) بس برکش کافر بولسه کفری نك جزاسی اوزینه در (وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ) دخی کافرلرگه کفرلری ربلری حضورنده آرتدیرماس (الْأَمْثَلُ) مگر آچونی آرتدیرر (وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرَهُمْ) دخی کافرلرگه کفرلری آرتدیرماس مگر ضرر اینونی گنه آرتدیرر (قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ) ای محمد (عهم) مکه مشرکلرینه ایت سین اللهغه عبادتک شریک قیلغان شریک لرگزدن میکا خبر بیرکز (تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اللهدان باشقه اول شریک لرگزه انده رسز یعنی شوندا این شریک لرگزدن خبر بیرکز (أَرُونِي مَاذَا مَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ) میکا خبر بیرکز بیرنک قاپوجرئندن (قاپوجرئینی) یاراتدیلار (أَمْ لَهُمْ شُرِيكٌ فِي السَّمَوَاتِ) یا که اول معبودلرکز ایچون کوکلرنی یاراطودا اللهغه اورطاقاق بارمی (أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا) یا که اول مکه مشرکلرینه صنملارنی اللهغه شریک توتولاری برلن سویلاشه تورغان کتاب بیردکم (فَوَهُمْ عَلَى بَيْنَةٍ مِنْهُ) بس اول مشرکلر صنملاری ایچون اللهغه شریک بولودا اول کتابدن دلیل اوزرنده مو البته بلارنک هیچ برسی یوق (بَلْ أَنْ يَعُدَّ الظَّالِمُونَ) بلکه ظالم لر وعه قیلدیماس (بَعْضُهُمْ بَعْضًا) یعنی ظالم لر نك (کافرلرنک) بعضی بعضنه وعه قیلدیماس (الْأَعْرُورَ) مگر باطل وعهتی وعه قیلور (إِنَّ اللَّهَ يُمَسِّكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا) درستلسکک الله (تعه) کوکلرنی و بیلرلرنی آوشولاری مکروه کورلگنلسگی ایچون صاقلاب توتار (وَلَمَنْ زَالَمْنَا) واگر کوکلر برلن بیلرلر آوشسه لار (أَنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِ) الله صوکنندن (یا که آوشقان صوکنندن) کوکلر برلن بیلرلرنی هیچ کم صاقلاب توتدیماس یعنی توتوغه کوچی یندیماس (إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا) درستلسکک اول الله شفقتملی هم گناهلارنی یارلقاغوجی بولدی (وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ) مکه مشرکلری یمین لری نك غایهس (چیکس) الله برلن قسم ایتدیلر (لَنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ) اگر اوزلرینه قورقتوجی پیغمبر کیلسه (لَيَكُونَنَّ أَهْلِي مِنْ أَحَدِي الْأُمَمِ) البته ایکی امتدن (یهود برلن نصارادان) حق لقعغه کونلگوجی کیرا کی بولورلار دیو قریشلرگه اهل کتاب نك پیغمبرلرینی یالغانغه توتو خبرلری ایرشکاک قریشلر ایتدیلر یهود برلن نصاراغه الله نك لعنتی بولسون اگر بزگه پیغمبر کیلسه ایدی بز یهودلر برلن نصاری نك برسنندن حق لقعغه کونلگوجی کیرا بولور ایدي یعنی پیغمبرمزننی یالغانغه توتدیماس ایدي دیو یمین ایتدیلر (فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ) بس مکه مشرکلرینه قورقتوجی پیغمبر (محمد عهم) کیلگان زمانده (مَا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا) مکه مشرکلرینه اول قورقتوجی آرتدیرمادی مگر حقدان یراقلغنی آرتدیردی یعنی شوکار سبب بولدی (اسْتَكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ) یعنی مکه مشرکلرینه بیرده تکبرلکینی آرتدیردی دخی یاوز مکرلرینی آرتدیردی (وَلَا يَعْقِلُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ) دخی یاوز مکر چلغاب آلماس مگر اهلنی گنه (یاوز مکر قیلوجینیغنه) چلغاب آلور تناکه بدر صوغشند شولای بولدی (فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ) بس مکه مشرکلری کتدیماس مگر اولگی امتلرنک حقدنه بولغان الله نك عادتنی کنارلر (یعنی عنابنی) (فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ

الله تَبْدِيلًا) بس ای محمد عم الله نك سننه آماشدر وني طابماسون (وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا) ⁴³
دخی الله نك سننه ایلندر وني طابماسون (أولم یسیروا فی الأرض) مکه مشرکری بیدره شامغه
عراقغه یمن گه سیر قیلما دیلارمو البتہ قیلدیلار (فینظروا کیف کان عاقبة النّین من قبلهم) بس
اوزلرندن الک بولغان کافرلرنک صوغی حاللری نچک بولدی اعتبار قیلوب قارامادیلارمی (وكانوا
أشتمتهم قوّة) حالبوکم اوزلرندن الک بولغان کافرلر مکه کافرلرندن قوت یوزندن قاطیراق بولدیلار
شولای بولا تروب الله تعالی بیغمبرلرینی یالغانغه توتو سبیلی هلاک ایتدی (وما کان الله لیعجزه من
شیء) دخی اللهنی عناب قیلونندن عاجز قیلا تورغان هیچ نرسه بولمادی (فی السموات والأرض)
کولدرده دخی ده بیلرلرده (انه کان علیما قیبرا) درستلکده اول الله هر نرسه نی بلوچی وهر نرسه گه
کوچی یتکوچی بولدی (ولو یؤاخذ الله الناس بما کسبوا) ⁴⁴ واگر الله آدملرنک کسب قیلغان نرسه لری
(گناهلاری) سبیلی عناب برلن توتسه ایدی (ما ترک علی ظهرها من دابة) بیلرنک آرقاسی (استی)
اوزرنده بیدره یری تورغان جان ایاسنی فالدرماس ایدی یاکه هیچ بر آدم بالاسنی فالدرماس
ایدی معناسنه (ولکن یؤخرهم الی اجل مسمی) لکن آدمارنی بیلگولی بولغان مدت که (قیامت کونته) قدر
کیچکتر (فأذا جاء أجلهم) بس هر قیچان آدملرنک مدت لری (قیامت کونی) کیلسه (فان الله کان بعباده بصیرا)
بس درستلکده الله تعالی بنده لرینی کورگوچی بولدی هر قابوسی نك عملنه مناسب جزاسنی بیلر ⁴⁵
(ملائکه سورده سی نك ترجمه سی تمام بولدی) .

اوتوز آلتونچی سوره یاسین سورده مکه ده اینگان سکسان اوچ آیت

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(بس) سوره اسمی یا که الله برلن رسولی آراسنه برسر یا که طی تلنچه ای آدم دیمک معناسنه (والقرآن
العکیم) حکمت ایاسی بولغان قرآن برلن قسم ایتب ایتامن (انک لمن المرسلین) درستلکده سین ای
محمد (عم) البتہ دین ایراترا بچون بیلرلگان ایلچیلردن سن (علی صراط مستقیم) توغری وحق یول
اوزرنده سن (تنزیل العزیز الرحیم) اول حکمت ایاسی بولغان قرآندان هراشه استن بولغان رحمت
ایاسی بولغان الله نك ایندرلشنی قصد قیلامن (لتنفر قوما) اول قرآننی ایندرلدی شوقداین قومنی
قورقنوڭ ایچون (ما انذر آباؤهم) آتالاری قورتلمش بولمادی اول قومنک (فهم غافلون) بس اول
قوم ایماندان غافلدر (لقد حق القول علی اکثرهم) تحقیق جهنمی آدملر هم جنلر برلن تولتر رمز
دیگان سوزمز اول قومنک کوبرا گنه ثابت بولدی (فهم لا یؤمنون) بس اول قومنک کوبرا گنی ایمان
کیترماسلر (انا جعلنا فی اعناقهم اغلالا) الله تعه بوقومنی اوخشاتوب ایتده در درستلکده بزقورقتو فائده
بیرماگان قومنک موین لارنده بوغاولار قیلدی (فهی الی الاذقان) بس اول بوغاولار ایاکلرینه قدر
ایرشکوچی در (فهم مقمقون) بس اول قوم باشلارونی کوتاروچیلر هم کوزلرینی جوموچیلاردر (وجعلنا

من بین ایدیههم سدا) دخی بزاوول قومنگ آلالرندان برده قیلدی (ومن خلفهم سدا) دخی آرتلارندان
 برده قیلدی (فاغشیناهم فهم لا یبصرون) بس اول قومنگ کوزلرینی ارتدک بس آلا کورماسلر
 یعنی گویا که مکه کافرلری ترزه سز بیر آستنه بولغان حبس خانه گه یابلغان آلدینی و آرطینی کورسی
 تورغان آدملر کبی آیتلرده و دلایللرده فکر قیلودان طیلمش لارد (وسوا علیهم) دخی مکه کافرلری
 اوزرینه برابردر (اأنفرتهم ام لم تنفرتهم) کیرک قورقتسین آلارنی یا که قورقتماسین آلارنی (لایؤمنون)
 آلا ایمان کیترماسلر (انما تنذر من اتبع الذکر) آخچ قورقتورسون سین قرآنغه اویلاوهم عمل
 قیلوبیرلن ایارگان آدمنی (وخشی الرحمن بالغیب) دخی غیبده رحمت قیلوچی اللهدان (عنابندن)
 قوقوچی آدمنی (فبشره بمغفرة واجر کریم) بس آنداین کورکام صفتلی آدم گه یارلقاماق وهم الوغ
 اجر (جنت) برلن سیونچ بیر (انانعن نعی الموتی) درستلسکک بزحقیقه اولسگان آدملرنی قیبرلرندن
 قوبارو برلن یا که نادانلق سببلی حکما اولسگان آدملرنی هدایت و علم برلن ترگزرمز (ونکتب ما قفوا
 وانارهم) دخی اوزلری نلک الیک قیلغان ایزگو عمللرینی دخی یاوز عمللرینی هم ده اوزلرندن صوگ
 قالغان ایزگو اثرلرینی (ایراتب قالدرغان علم هم تربیه لی بالا ، وقف قیلوب قالدرغان مکتب و مدرسه
 و مسجدلر هم ماللار کبی) هم یاوز اثرلرینی (باطل اشنی فاش قیلوب قالد و تربیه سز بالالار قالدرو
 کبی) همه سنی یارارمز (وکل شیء احصیناه فی امام مبین) وهر برترسه نی لوح المعفوظک صاقلادق بز (واضرب
 لهم مثلا اصحاب القرية) ای عهد (عه) مکه مشرکلرینه قریه (انطا کیه شهری) ایالرینی مثل قیل (اذ جاءها
 المرسلون) شول وقتک اول انطا کیه قریه سی نلک ایالرینه عیسی (عه) نلک ایلچیلری کیلوی یعنی
 یعنی هم یونس اسمنه گی ایلچیلری (اذ ارسلنا الیهم اثنین) شول وقتک بز انطا کیه اهلینه ایکی ایلچی
 (یعنی هم یونس) یباردک (فکتبوهما) بس انطا کیه خلقی بو ایکی ایلچینی بالغانغه توتدیلا (فعزنا
 بثالث) بس بز بو ایکی ایلچینی او چونچسی برلن (شمعون برلن) قوتلادک (فقالوا انا الیکم مرسلون)
 بس بو اوچ ایلچی ایتدیلا بزرگه (انطا کیه خلقته) دین ایره تراچون یبارلمش ایلچیلر سز دیوانطا کیه
 خلقی صنمغه عبادت قیلوچی خلق بولغان حضرت عیسی باشه انطا کیه خلقته ایکی ایلچی یبارگان بو ایلچیلر
 انطا کیه شهرینه یاقنلاشقاچ قوی کتب یری تورغان حبیب النجار اسملی آدمنی کورگانلر حبیب النجار
 بو ایلچیلردن حاللرینی صوراشقان بلار اوزلرینلک نینداین خدمت برلن بر دکلرندن خبر بیرگانلر حبیب
 النجار سز نلک ایلچی بولوب کیلوکزرگه دلیلکزر باری خلقنی نچک اوشاندیر سز دیگان بلار ایتکانلر بزر
 آورولارنی سلامتلندره هم آنادن کوز سز طوغانلارنی و آلا تنلیلرنی سلامتلندره مز دیگانلر حبیب النجار نلک
 بر آورو بالاسی بار ایکان شونی بلارغه کورساتکان بلار قوللاری برلن سیپاغانلار بالاشول حالده سلامتلنگان
 حبیب النجار ایمان کیترکان و بو خبر خلق آراسنه فاش بولغان و کوب آورولار بلاردن فائدلانغانلر هم
 بلار نلک خبری پادشاهغه ده اشلنگان پادشاه بلارنی چاقرتوب صور اغان بزر نلک معبودلر مژدن باشقه ایکنچی
 بر معبود باری دیگان بلار ایتکانلر بلی سینی هم سینک معبودلر کنی بار قیلغان بر الله بار دیگانلر پادشاه

سزنىڭ، حقكۆزده فېكر قىلۇپ قارىم الى دىب بلارنى حبس خانەگە يابقان سو كۆرە حضرت عيسى شمعوننى بىبارگان
 حضرت شمعون اوزىنى تانتماينچە غنە انطاكيە شەرنەك بىرگان انطاكيە خلقى بىرلن كۆپ صەبىت قىلغان
 تمام دوستلاشقانلار هم شەرگە موندابىن بىغشى آدمنىڭ كىلوندىن پادشاهغە دە خىبر بىرگانلار پادشاه بىرلن دە
 تمام ايلاشۇپ دوستلىق حاصل ايتكان حضرت شمعون تمام الفتلىب يىنكاچ پادشاهغە ايتكان مېن اشته من
 سېن ايكى آدمنى مېسكە يابقانسن ايكان آلارنى نى سېبىلى يابىڭك و ايتكان سوزلرىنى اشته مېنى و دعوى
 قىلغان اشلرىنى بىلمى دىگان پادشاه بوق دىگان هم بو ايكى ايرىنى مېسدىن چاقىرغان شوندىن سوڭ
 حضرت شمعون بلماگان بولوب بو ايكى ابردىن صورا شە باشلاغان سزنى موندە دىن ابرە تر اېچون كم بىباردى
 دىگان بلار هر بىر نرسە نى يارا توبەك شىرىكى بولماغان الله بىباردى دىگانلار حضرت شمعون اول الله نى بىرگە
 قصەلق بىرلن گنە صفتلاب كورسا تىكز دىگان بلار ايتكانلار اول الله نىڭ، صفتى شول تىلاگان نرسە سنى قىلور
 و تىلاگان نرسە سى بىرلن حكىم قىلور دىگانلار حضرت شمعون ايتكان دىن ابرە تر اېچون الله طرفىدىن
 ايلچى بو اوب بىبار لو كۆزگە دىلىك كۆز بارمى دىگان بلار ايتكانلار بار پادشاه نرسە تلى شونى قىلامز دىگانلار
 پادشاه بىتونلاى ايكى كوزى بىك بولماغان بىر ايرى بالانى كىتير تىكان بلار الله غە دعا قىلغانلار حضرت شمعون اېچىدىن
 آمىن دىب تورغان شوندىن سوڭ كوز اورنى يارلغان بلار ايكى توگاره ك نرسە آلوب كوز قىباقلار يىنك،
 اېچنە قوبىغانلار بالانىڭ كوزى سلامتلىگان حضرت شمعون پادشاهغە ايتكان سېندە مېبودلر كىدىن صورا بلار
 قىلغان اشنى قىلسەلار اوز كادە مېبود كادە شرافت بولور دىگان پادشاه ايتكان اى شمعون سېندىن ياشىرن
 سىر بوق ايتىدى بىر نىڭ، مېبودلر مزم اشته مېلردە كور مېلردە ضرر دە فائىدە اینه آل مىلار دىگان موندە سوڭكە
 حضرت شمعون ايتىدى اكر مېبود كۆز اولسگان آدمنى تر كۆزە ايمان كىتيرە مزم دىو حاضرىدى كون بورن
 اولسگان بالانى كىتيرگانلار بلار الله غە دعا قىلغانلار حضرت شمعون آمىن دىو تورغان بالا تر لىگان هم
 ايتكان مېنى اولسگاچ توموغنىڭ بىدى چقىرىنە كرتىدىلر مېن سزنى حاضرگى اعنة اذ كۆزدن قورقتمان بس
 بو جىگىتلرگە ايمان كىتير كۆز دىگان هم بىدى او جىماخ ايشىكلرى آپلىدى بىر كور كام جگت كوردم (حضرت عيسى)
 بو اوچىسنە (شمعون، يعى، يونسقە) شفاعت قىلادر دىو بو بالانىڭ سوزى پادشاهغە اثر ايتىدىكى بىلگاچ
 حضرت شمعون پادشاهغە نصيحت قىلور غە كرشىدى هم پادشاه كۆپ جماعت بىرلن بىرگە ايمان كىتيرسا گانلرىنى
 الله تعالى حضرت جبرائىل تاوشى بىرلن هلاك ايتىدى (قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا) بو ايلچىلرگە انطاكيە
 خلقى ايتىدىلر سز توگلسز مگر بىزنىڭ كىبى آدم سز دىو (وَمَا أَنْزَلْنَا الرَّحْمَانَ مِنْ سَمَاءٍ) دىخى رحمت قىلوچى
 الله سزگە و حىمىن و ايلچىلرگە دن هېچ نرسە ايتىرمادى (انْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْفُيُونَ) سز توگلسز مگر ايلچىلرگە
 دعوا سىنەك يالغانچىلار سز دىو (قَالُوا رَبَّنَا يَا عَلَّمَ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ) حضرت عيسى نىڭ، ايلچىلرى ايتىدىلر
 رىمەز بلەدر درىستلىككە بىز سزگە دىن ابرە تر اېچون بىبارلىش^{۱۵} ايلچىلر سز (وَمَا عَلَّمْنَا إِلَّا الْبَلَاغَ الْمُبِينِ) و بىزنىڭ
 اوزىمىزگە واجب توگلدەر مگر ايلچىلرگە موزنى ظاهر ايرىشدر (قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ) انطاكيە خلقى ايتىدىلر
 بىز سزنىڭ سېبىلى شوملانامز (لَمَنْ أَمْ تَنْهَوهُ لَسِرْ جَهَنَّمَ) اكر سز بودىن گە انده و دن طيلماسا كۆز البتە

سزنى تاش برلن آتارمز (وَلَيْمَسَنَّكُمْ مِنْ عَذَابِ الْيَمِّ) دى بىزنىڭ طرفدىن سزنى رىختكوجى عذاب توتار
 (قَالُوا طَائِفُكُمْ مَعَكُمْ) حضرت عيسى نىڭ ايلچىلىرى ايتىدىلر شوملانوزنىڭ سببى (بوزق اعناق دلازنىڭ
 وياوز عمللرگىز) اوزنىڭ بىرگە در (اِنَّ دُكْرْتُمْ) اگر بىزنىڭ سوزىمىز بىرلن وعظلمانمىش بولسا گىز ابدى
 شوملانور ايدىگىزى (بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ) بىلكە سز اسراف قىلوچى (گناھك چىكىن اوتوچى) قومسز
 (وَجَاءَ مِنْ اَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى) دى انطاكيە شەرىنىڭ بىراق بىرىدىن آشەغانى حالە بىراير كىلىدى
 يعنى حبيب النجار (قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ) بواير ايتىدى اى قوم دىن ايرەتر ايجون كىلىگىن
 ايلچىلەرگە ايارگىز (اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْتَلِكُمْ اَجْرًا) دىن ايرەتو برابرندە اجر صورامى تورغان آدملەرگە
 ايارگىز (وَهُمْ مُّهْتَمُونَ) دى اول ايلچىلەر حلقەگە كونلەمشلردىر (وَمَا لِيَ لَا اَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي) دى
 حبيب النجار ايتىدى مىكافى بولدى اوزمىن ياراتقان اللەغە عبادت قىلماشقە (وَالَيْهِ تَرْجِعُونَ)
 دى اول اللەغە سز دە قايتارلىمىش بولورسىز (اَلَا تَتُخَّ مِنْ دُونِهِ آلِهَةٌ) ايسا مېن اللەدن باشقە
 معبودلر توتارمىن مو البتە توتەيم (ان يردن الرحمن بضر) اگر اللە مىكافى ضرر كىترونى تىلاسه (لَا تُغْنِ
 عَنِّي شِفَاعَتُهُمْ شَيْئًا) اول معبودلرنىڭ شفاعتلىرى مېندىن هېچ نرسەنى بىارماس يعنى آلارنىڭ شفاعتلىرى
 فائدە بىارماس (وَلَا يَنْفَعُونَ) دى اول معبودلر ياردەم بىرو بىرلن مېنى اللەنىڭ تىلاگان ضررىدىن
 قىتقارماسلار دە (انى اذالقي ضلال مبين) درستلىككە مېن بووقتىك (اللەدان باشقەنى معبود توتقان وقتكە)
 البتە ظاهر بولغان آرزونلوقكە مېن (انى آمننت بربىكم فاسمعو) درستلىككە مېن سزنى ياراطقان رىكزگە
 ايمان كىتەردم بس مېم ايمانەنى اشتكز ياكە بوسوزنى ايلچىلەرگە ايتكان بولور (قيل ادخل الجنة)
 حبيب النجارنى قومى اوتىرگان نىڭ صوكتەك حبيب النجارغە سىونچ بىرىب اوجماخقە كر سىن دىو ايتلىدى
 (قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ) حبيب النجار ايتىدى كاشكى مېم قوم بىلسەلر ايسى (بِمَا غَفَر لِي رَبِّي) رىبىنىڭ
 نى نرسە سببلى مېنى يارلقاوينى (وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ) دى نى نرسە سببلى مېنى حرمتلانمىش
 آدملردن قىلوينى (يىكرمى ايكىنچى پارە نىڭ ترجمەسى تمام بولدى).

(وَمَا اَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ) وحبيب النجارنى هلاك قىلىدقلىرى صوكتەك قومى اوزرىنە ايندىرمادك بىز
 (من جنك من السماء) كوكتن عسكىرنى (وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ) دى بىز ايندىروچىدە بولماقدى يعنى كوكتن
 عسكىر ايندىرو حكمتەزگە قاراغاندە درستە بولمادى (ان كانت الا صبيحة واحدة) حبيب النجار قومى نىڭ
 عقوبتى بولمادى مگر بىر نچقرو بولدى (فاذا هم خامدون) بس حضرت جبرائىل نىڭ نچقروى وقتندوق
 حبيب النجار قومى سونكان اوط كىن اولوچىلر بولدىلار (يا حسرة على العباد) اى قىللار اوزرىندە
 بولغان حسرت ياكە اللەدان بىندەلەرگە حسرت معناسندە (ما يأتىهم من رسول) قىللار اوزرىنە دىن
 ايراتوچى ايلچى (بىغەمبىر) كىلماش (الا كانوا يستهزؤن) مگر كىلىدى ايسە اول ايلچىنى (بىغەمبىرنى)
 خورلار بولدىلار البتە دنيا و آخرت نىڭ سعادتلررىنە ايرشوگە سبب بولغان نصيحتلر بىرلن نصيحت

قیلوچی بیغه بولرنی خورلاوچیلار البته حسرتلی بولوغه لائق لاردر (اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ
 الْقُرُونِ) ایا مکه کافرلری بلما دیلمی بز آرادان الک زمان اهللریندن کوبمسنی هلاک ایتدک (اَنَّهُمْ
 اليَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ) درستلکده هلاک قیلنرچی لار یالغانغه توتوچیلارغه قایتماس لار یعنی قایتماو لارینی
 بلما دیلمو (وَاَنْ كُلُّ لَمَّا جَعَلْنَا مَعْضُرُونَ) درستلکده خلق لارنک هر برس جیولمش بولورلار و بز نک
 حضور مزده جزأ ایچون قیامت کوننده حاضر قیلنمش بولورلار (وَاٰیةٌ لَهُمُ الْاَرْضُ الْمَيْتَةُ
 اَحْيَيْنَاهَا) دخی آدملر ایچون قبرلردن قوبار لونک بارلغنه اولگان بیر دلیلدر بز اولگان
 بیرنی ترگز دک (وَاٰخِرُهَا مِنْهَا حَبَا) دخی اولگان بیردن اورلقلار چغاردق (فَمَنْهُ
 يَأْكُلُونَ) بس اول اورلقدان آشارلار (وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَاَعْنَابٍ) دخی بز بیرده
 خرما آغاچلارندان همه یوزم آغاچلارندان باغچلار یاراتدق (وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعَيُونِ) دخی
 بز بیرده چیشمه لر یاروب چغاردق (لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ) بو ذکر قیلنغان آغاچلارنک بوشندن آشاسون لار
 ایچون (وَمَا عَمَلْتُمْ اَيْدِيَهُمْ) دخی قوللاری یاساغان نرسه لردن آشاسون لار ایچون یا که اول بوشنی
 قوللاری یاسامادی معناسنه یعنی اول بوشلر محض الله نک یاراطوی بران بنه لرنک فعلی بران توگل
 معناسنه (اَفَلَا يَشْكُرُونَ) ایا بونعمتلرگه شکر قیلما سلا مو (سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا) تورلی
 صنفلارنک کلسنی یاراتقان الله نقصان صفاتلاردن یراق بولدی (وَمَا تَنْبِتُ الْاَرْضُ) بیراوسدرگان نرسه لردن
 یعنی اوسوینه بیرسبب بولغان نرسه لردن (وَمَنْ اَنْفُسَهُمْ) دخی بنه لرنک اولرندن تورلی صنفلار (ایلر
 و خاتونلار) یاراتدی (وَمَا لَا يَعْلَمُونَ) دخی بنه لرنک بلمی تورغان نرسه لردن تورلی صنفلار یاراتدی
 (وَاٰیةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ) دخی بنه لرا ایچون بز نک الوغ قدر تیزگه کیچ علامتدر اول کیچدن کوندزنی
 صورمز (فَاذَاهُمْ مُظْلَمُونَ) بس شول وقتک آدملر قارانغولغنه کرلر (وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرًّا) دخی
 قیاش کونک اورتاسنک عمرینک آخرینه ایرشه تورغان تعیین قیلغان چیک که قدر یرر اوزینک قرارلانا
 تورغان اورننه ایرشکانگه قدر عملندن بوشانغان آدم عملندن بوشانغان صونکنه قرارلانغان کبی قیاش
 حرکت عمری تمام بولغاننک صونکنه قرارلانور بعضیلار (لَامَسْتَقَرًّا) دیو او قغانلار بوسوزگه قاراغانه
 معناسی قیاش بوشلق تعبیر قیلنغان فضا ده یرر هیچ نرسه ده مرکوز بولماغان معناسنه (ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
 الْعَلِيمِ) بو قیاشنک یروی هر نرسه نی بلوچی و هر اشمه غالب بولغان الله نک تقدیر یرر (وَالْقَمَرُ قَرْنَاهُ
 مَنَازِلَ) دخی آی آنک سیرنی بکر می سیگیز منزله چیکلادک (حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ) ایسکی خرما
 صاباغی (ترمه زی) یا که یوزم صالقمی (صاباغی) نک کاکری بوتاغی کبی بولغانغه قدر (لَا اَلشَّمْسُ يَنْبَغِي
 لَهَا اَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ) بس قیاشقه آیغه ایرشوب آیغه طغزاق بیروی درست بولماس (وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ)
 دخی کیچنک کوندزگه الک بولوی درست بولماس بلسکه کیچ کوندز نک محله کیلور (وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ)
 و بولارنک کلس کوكه سیر قیلورلار یعنی قیاشلار و آیلار یا که قیاش بران آینی ذکر یلنرلارنی
 بلمرگانلگی ایچون یلنرلار سیر قیلوچی معناسنه بولور بو اورننه شوندن آرتق سوبلارگه قوتندن

كېلىمادى مفسىرلىرىدىن بىرى تورلى سوزلار بار استاگان آدم مراجعت قياور (وَأَيَّةَ لَهُمْ) دىكى آدملار ايجون
 بىزنىڭ قىلمىزگە علامىز (أَنَا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِّ الْمَشْهُورِ) درىستلىكىدە بىز آدملارنىڭ سودا قىلغۇرغە
 بىبارگان بالالار بىنى اچى طولى بولغان كىمەدە بولادىك (وَوَلَدْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ) دىكى آدملار ايجون
 كىمەنىڭ اوغشاشىدىن آتلان تۇرغان نرسەلرىنى (توھنى) بارا تىق چۈنكى توھ قىرى بىرىنىڭ كىمەسى كىي
 ياكە بىراخولارغە وباشقە ماشىنلارغە اشارت بولور (وَأَنْ نَّشَاغِرَهُمْ) واگر تىلاساك بىز آدملارنى دىكزىدە
 غرق قىلورمىز (فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ) صوغە باتقاننىڭ صوغىنىڭ آدملار ايجون باتودن قىتقارە تورغان
 بار دىچىدە بولماس ھەم صوغە باتوب اولودن قىتمىشە بولماسلار (الْأَرْحَمَ مَنَاءَ مَتَاءِ إِلَى حِينٍ) مگر قىلورلار
 بىزدن رحمت ايجون ھەم بىر وقىقە قىر دىن تىر كىلگى بىرن فائىدە لاندروم ايجون (وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا) ھەر
 قىچان كافرلىگە قورقۇز دىو ايتلىسە (مَابَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ) آلمىكزىدە بولغان نرسەدن (اوتىكان
 واقعە لىردن) دىكى آرتكزىدە بولغان نرسەدن (آخىرت عىنا بىدىن) (لَعَلَّكُمْ تَرْجَعُونَ) رحمت قىلىنىمىش بولوكزىنى
 امىد ايتوكز ايجون يعنى شول روشقە ايتلىسە بوز دوندىر لىر (وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ) كافرلىگە
 رىلرىنىڭ ايتلىرىدىن بىر آيت كىلماس (إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ) مگر كىلىدى ايسە اول آيتىدىن بوز دوندىر لىر
 (وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ) ھەر قىچان مكە كافرلىرىنە مسلمانىلار طرفىدىن ايتلىسە (انْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ) الله اورىكزىگە
 رىزق لاندىرغان نرسەدن صرف قىلىكز دىو (قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَلَّذِينَ آمَنُوا) كافر بولغان آدملار ايمان
 كىتىرگان آدملرگە ايتدىلر (انْطَعِمُوا) ايا بىز شول آدمنى طعام لاندرومى (لَوْ شَاءَ اللَّهُ أَطَعَمَهُ) اكر الله
 تىلاسد اول آدمنى طعام لاندرومى (إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ) سىز (مسلمانلار) توگلىسىز مگر ظاھر آرغونلىقە
 سىز يعنى بىزگە اللهنىڭ تىلاوينە خلاف بولغان اش بىرن بىورەسىز (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدِ) دىكى كافرلىر
 مؤمنلىرگە ايتورلىر بوقىلردن قوبارلو وعدسى قىچان (إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اكر سىز راست سوزلار لىردن
 بولسا كىز (مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا الصَّيْحَةَ وَاحِدَةً) كافرلىر كىماسلر مگر بىر تاوشنى (أَسْرَافِيلُ عَمَّ نَكَ) اولگى صور بىنى
 كىنارلىر (تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ) اول بىر تاوش كافرلىرىنى توتار ھالوكم اول كافرلىر قىقرشە تورغان بولورلار
 يعنى ساتو آلورلارنىدە وباشقە معاملە لىرىدە قىقرشە تورغان بولورلار قىيامت بولوى كوكىللىرىنە كىلماگانىدە
 بولور (فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً) بس اشلردىن بىر اشكە قوشارغەدە كچلىرى يتماس (وَلَا إِلَى أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ)
 دىكى ايوجماعىلرى ياننەدە قايتا آلماسلار بلىكە شول اورنىدە اولەرلىر (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) دىكى ايكىنچى
 مرتبە صورغە اىلىش بولور صورغە اروجانلىرىنى حىرا ايجون چاقىرودن كىنايە بولادىر (فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ
 إِلَى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ) بس شول وقتدوق قىردەگى آدملار قىلردىن رىلرىنە آشغىلار (قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا
 مِنْ مَرْقَدِنَا) آدملردن كافر بولغانلار ايتورلىرىنى حىرت بىزگە بىزنى بوقىلاغان اورنلارەزدن (قىلردىمىز)
 كم قوباردى (هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ) فرشتەلر ياكە مؤمنلر ايتورلىر كافرلىرگە جواب بىرىب
 ياكە كافرلىر اولرلى اقرار قىلوب ايتورلىرى بوقىلردن قوبارلو اللهنىڭ وعدى قىلغان نرسەسى دىكى پىغمبىرلىرىنىڭ

راست سویلاگان نرسه سیدر دیو (ان كانت الا صیعة واحدة) بوایکنچی صور بولمادی مگر بر تارش
بولدی (فاذا هم جمیع لدینا معضرون) بس هر قیچان ایکنچی صور بولسه بتن آدم-لمر جییلمشلا در
هم بزنگ حضور مزغه حاضر قیلنمش لاردر (فالیوم لاتظلم نفس شیئا) بس بتون آدم الله حضور بنه حاضر
قیلنغان کونده هیچ بر نفس که هیچ نرسه ظلم قیلنماس (ولاتجزون الا ما کنتم تعملون) دخی هیچ بر نفس که
جزاً بیرلماس مگر عمل قیلغان نرسه سی ننگ جز اسی بیرلور یعنی ایزگو عمل قیلغان بولسه ایزگو
جزاً یاوز عمل قیلغان بولسه یاوز جزاً بیرلور (ان اصحاب الجنة الیوم) درستلنکده بوکونده، اوجماخ
ایالری (فی شغل فاکهون) مشقتسز اشلرده در هم نعمت لر برلن لنتلنوجیلدر (هم وازواجهم فی ظلال)
اوجماخ ایالری هم خاتون لاری کولاگه لرده در (علی الاراک متکئون) زینتلی سریرلر اوزرنده
طایانوب توروجیلدر (لهم فیها فاکهة ولهم ما یدعون) اوجماخ ایالری ایچون اوجماخده لنتلی یه مشلر
باردر دخی آلا رایچون دعوی قیلغان و آرزو قیلغان نرسه لری باردر (سلام قولامن رب رحیم) رحمت
قیلوچی ربلرندن ایتلو یوزندن آلا رغه سلام باردر یعنی الله تعالی اوجماخ ایالرینه بالذات یا که
فرشته لر آرقلی سلام ایتور (وامتازوالیوم ایها المجرمون) ای کافرلر بوکونده (قیامت کوننده) مؤمنلردن
آیرلوگز (ألم اعهد الیکم یا بنی آدم) ای آدم بالالاری سرگه عهد قیلمادمو یعنی سرگه الله دان
باشقه عبادت قیلماو ایچون دلیللر تعیین قیلمادمو البته قیلدم (ان لاتعبوا الشیطان) شیطان غه
عبادت قیلنماس سراق (شیطان سوزی بوینچه یرماس سزلیک) برلن (انه لکم عدو مبین) درستلنکده اول
شیطان سزنگ ایچون دشمانلغی ظاهر بولغان دشماندر (وان اعبدونی) و میکا عبادت قیلکنز دیو عهد
قیلمادمو (بیرمادمو) (هنا صراط مستقیم) میکا عبادت قیلو توغری وحق یولدر (ولقد اضل
منکم جبلاً کثیراً) و تحقیقی شیطان سزدن کوب خلق-نی آزدردی (افلم تکونوا تعقلون)
ایاسز عقل-کنزنی یرتب قاراب شیطان ننگ دشمانلغی بلور بولما دکنمو (هته جهنم الئی کنتم توعدون)
بوکوزکنزگه کورنگان نرسه سرگه وعده قیلنغان جهنمدر (اصلوها الیوم بما کنتم تکفرون) بوکونده
دنیا ده انکار قیلوکنز سبیلی جهنم گه کرکنز واسی لکنی تاتوکنز (الیوم ننجتم علی افواهم) بو قیامت کوننده
آدملرننگ آغزلارینی مهرانمز یعنی آغزلارونی سویلاشودن طیارمز (وتکلمنا ابدهم) و بزگه آدملرننگ
قوللاری سویلاشر (وتشهد ارجاهم) دخی آباقلاری گواهلغ بیرر یعنی قوللارنده و آباقلارنده گناه
اثرلری ظاهر بولور یا که قوللاری و آباقلاری قیلغان گناهلاری اوزرینه دلالت قیلور (بما کنوا
یکسبون) کسب قیلغان نرسه لری برلن (ولونشاء لطمسنا علی اعینهم) واگر تلاساک بز کوزلری
اوزرینه مسح قیلورمز یعنی کوزلرینی بتونلای بترب صوقر قیلورمز (فاستبقوا الصراط) بس عادت
ایتکان یوللارینه آشغورلار (فانی ببصرون) بس کوزسز یولنی نچک کورلر (ولونشاء لمسعنا علی
مکانتهم) واگر تلاساک باصقان اوزون لارنده صورتلرینی آلا شرمز (فما استطاعوا مضیا ولا یرجعون)
67

بس بارور غده کوچلری یتماس دخی قایتور غده کوچلری یتماس (وَمَنْ نَعْمَرَهُ نَنكسَهُ فِي الْخَلْقِ)
و کمدر اول کشیگه اوزون عمر بییرساك اول کشینی یاراطلوده اشین ایلند ررمز یعنی اول کشیگه
قوت اورننه ضعیف لک یا شملک اورننه قارتلق کیلور همیشه ضعیف لگی آرتور وقوتی کیمی
بارور (أَفَلَا يَعْقُلُونَ) بس کافرلر بلماسلرمی یعنی بواشلرگه قادر بولغان الله نچک قیبلردن قوباروغه
قادر بولماسون کافرلر محمد (صلعم) نی جرچی دیدیلر الله تعه شونی رد قیلوب ذکر قیلناچاق آیتنی
اینردی (وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشَّعْرَ) وبز محمد (عم) گه قرآن ابراتومز بران شعر ابراتمادک چونکه قرآن
بران شعرنک لفظلاریده معنالاریده باشقه (وَمَا يَنْبَغِي لَهُ) دخی محمد (عم) گه شعر مناسب ده بولمادی
(اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ) بز نك محمد (عم) گه ابرتکان نرسه مز توگل در مگر وعظدر دخی
ظاهر بولغان قرآندر و عبادت خانه لرده او قلاتورغان سماوی برکتا بر (لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا) ترك
(عقللی) بولغان آدمنی قورقتسون ایچون اول قرآننی ایندرلدی غافل آدم میت حکمنه بولغانلقی
ایچون الله تعه ترك آدمنی دیدی (وَيَعَقِّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ) دخی کفرلر نه دوام ایتمکان آدم لر
اوزرینه عذاب سوزی واجب بولسون ایچون (اُولَئِم بِرَوَا) ایا کافرلر بلما دیلرمی (اَنَا خَلَقْنَا لَهُمْ
مِمَّا عَمَلْتُمْ اَيَّدِينَا اَنْعَامًا) درستلک بزار ایچون اوزم نك قدرت قوللارمز بار قیلغان نرسه لردن
دورت آياقلى حیوانلار یاراتسق (فَمَهُمْ لَهَا مَا لَكُون) بس اول کافرلر اول دورت آياقلى
حیوانلار غه خوجه لادر (وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ) دخی بز اول دورت آياقلى حیوانلار نی اول کافرلر گه
بوی صونوچی قیلسق (فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ) بس اول دورت آياقلى حیوانلار دان در
آتلا ناچاق حیوانلاری دخی اول حیوانلار نك ایتلر ندن اشارلار (وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعٌ) دخی اول کافرلر ایچون
اول دورت آياقلى حیوانلارده فائده لار باردر جونلاری و تیریلری کبی (وَمَشَارِبٌ) دخی اچملک لر
باردر (سوتلری و قاتقلاری کبی) (أَفَلَا يَشْكُرُونَ) ایا بوقدر نعمتلرگه شکر قیلما سلازمی (وَاتَّخَذُوا مِنْ
دُونِ اللَّهِ آلِهَةً) کافرلر الله نك شول قدر کامل قدرتنی و ظاهر نعمتلرینی کوره توریده الله دن باشقه معبودلر
توتدیلار (لَعَلَّهُمْ يَنْصَرُونَ) معبودلری طرفندن یاردم بیرو لرینی امید ایتمکلری حاله (لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَهُمْ) معبودلری کافرلر گه یاردم بیرو گه قادر بولماسلار (وَهُمْ لَهُمْ جَنَّةٌ مَّحْضَرُونَ) حاله بوقم اول کافرلر معبودلر نی نك
یاردمی ایچون حاضر قیلنمش عسکرلردر یعنی معبودلر مز صاقلار و یاردم ایتار دیو حاضر لانب تورالار
(فَلَا يَعْزُبُ عَنْكَ قَوْلُهُمْ) بس ای محمد (عم) کافرلر نك الله نك شریگی بار دیگان سوزلری سینی قایفرت ماسن
(اِنَّا نَعْلَمُ مَا يَسْرُرُونَ وَمَا يَعْزُبُونَ) درستلک بزار کافرلر نك یاشرن قیلغان نرسه لر نیده همه آشکاره قیلغان
نرسه لر نیده بله مز هر قایوسی برابر نیده تیوشلی جزا بیرو ریز حشر نك حقلغنی اثباته الله تعالی ذکر قیلناچاق
آیتنی اینردی هم اول آیتنک نزولنه سبب شول خلف او علی ابی برو قنده قولنه قورغان سیاک توتوب
رسول الله غه کیلمی هم اول سیاکنی قوی بران تاراتوب کورساتدی و ایتدی ای محمد (عم) الله بوقرب
وتارالوب بتکان سیا کنیده ترگره دیو اعتقاد قیلانمنی دیدی رسول الله ایندی بلی شولای اعتقاد قیلان

الله بوسيا كنيده ترگزهرهم سينيده، ترگزروجهنم گه كوترديدي (اولم بر الانسان) ايا آدم (خلف او على
 ابى) بلماديمو (انا خلقناه من نطفة) درستلكده بر آدمنى منى صوندىن ياراتق (فاذا هو خصيم مبين)
 بس شول وقتده آدم بزرگه ظاهر و قاتى دعوى برلن دعوى قيلشو چيدر اوزينى منى صوندىن ياراتقان الله نك
 قايتادن ياراطوينى، انكار ايتنه (و ضرب لنا مثلاً) وقورغان سيك برلن بزرگه مثل بيان ايندى (ونس خلقه)
 دخى اوزينك نجس منى صوندىن ياراتلويينى اوندى (قال من يحيى العظام وهى رميم) اول آدم ايندى
 بوسيا كنى كم ترگزهر حالبو كم بوسياك چرگان وتارالغان ديويغنى بوسيا كنى چرب وتارالوب بتكانك
 صوگنده اولگى حالتنه كم قايتار ديو (قل يعيبها النى انشاءها اول مرة) اى محمد (عم) بوكشيگه ايت سين
 بوسيا كنى اول مرتبه ده بوقدىن بار قيلغان الله ترگزهر (وهو بكل خلق عليم) واول الله بتون خلقنى آيرب
 آيرب بلو چيدر ونچك ياراتا چاغنيده بلور (الذى جعل لكم من الشجر الاخضر نارا) شونداين الله در
 اول الله سرنك ايچون جاشل صولى آغاچدىن (مرخ برلن عفار آغاچى) اوط چغارر (فاذا انتم منه توقون
 بس شول وقتده سزا اول جاشل آغاچدىن صوغب اوط چغارر سزيعنى بو آغاچدىن چقان نرسه نك اوط بولونك
 شيك قياميسر بس جاشل آغاچدىن اوط چغاررغه قادر بولغان الله نچك اولكرنى ترگزهره قادر بولاسن
 حالبو كم جاشل آغاچده اوتنك ضدى بولغان صوده بار (اوليس النى خلق السموات والارض بقادر)
 ايا الوغ بولغان كوكلرنى دخى بييرلرنى ياراتقان الله نك كچى يتكوجى توگلمى (على ان يخلق مثلهم)
 آدملرنك ذاتك صفتنه مثلى بولغان آدملرنى ياراتوغه ياكه كوكلرگه وييرلرگه نسبة كچكنه لىكده وحقير لىكده
 آدملرنك مثلى بولغان آدملرنى ياراتوغه قادر توگلمى معناسنده (بلى) بلى الله قادر در (وهو الخلاق العليم)
 واول الله كوب مخلوقلار ياراتوجى وكوب بلو چيدر يعنى الله نك مخلوقى ومعلومى كويدر (انما امره اذا اراد
 شيئاً) آنجق الله نك امرى بر نرسه نك بار بولويينى تلاگان وقتنه (ان يقول له كن) اول نرسه گه بار بول
 سين ديما كيدر (فيكون) بس اول نرسه بار بولور (فسبحان الذى بيده ملكوت كل شىء) بس قدرتنده
 هر نرسه نك ملكى بولغان الله غه مشركلرنك صفتلاغان نرسه لرنىن يراقلق باردر (والا يه ترجعون) دخى
 اول الله غه هم، نر قايتارامش بولور سز يس سورده سى نك ترجمه سى تمام بولدى 84

اوتوز ينجى سورة صافات سورسى مكدده اينگان يوزده سكسان ابكى آيت

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(والصافات صفاً) عبادتده صاف بولغان مؤمنلرنك نفسلرى برلن قسم قيلوب ايتامن ياكه عبوديت مقامنه
 صاف بولغان فرشته لربلن قسم ايتب ايتنه من معناسنده (فالزاجرات زجراً) دخى كفردن وبوز قلقلاردن
 طيفرچى نماز بولن ياكه بلوطلارنى قورقتوب سروچى فرشته لربلن قسم ايتوب ايتنه من (فالتاليات
 ذكراً) دخى الله نك ذكرينى (قرآنى) اوقوجى نفسلربلن قسم ايتوب ايتنه من (ان الهكم لواحد)
 درستلكده سرنك معبودنر البته بردر (رب السموات والارض) اول معبودنر كوكلرنك

هم بپرلرنڭ تربيه ايتوچسى در (وَمَا بَيْنَهُمَا رَبِّ الْمَشَارِقِ) دخی كوكلر برلن بپرلر آراسنده بولغان نرسه لرنڭ تربيه ايتوچسىدر هم قياشنگ ظاهر بولاتورغان هم غائب بولاتورغان اورنلار بولغان ربيسى در (اَنَا زَيْنًا السَّمَاءِ الدُّنْيَا) درستلىكده بزرگه ياقين بولغان كوكنى زينت لادك (بزينه الكواكب) يلنلار زينتى برلن (وَحَفَظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ) دخی بويلنلرنى هر بر اللهنڭ طاعتندن چقغان شيطانندن يالقونلار آتوبلرن صاقلادق (لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى) شيطانلار اشتورگه بلنل بولغان جماعت كه (فرشته لارگه) قلاق صالماسلار يعنى فرشته لر سوزينى اشتماسلار (وَيُقَدِّفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ دُحُورًا) قاولاب يبارو ايچون كوكنڭ هر يباغندن يلنلردان حاصل بولغان اوط اوچقون لارى بران آطلمش بولورلار (وَلَهُمْ عَذَابٌ وَأَصِيبٌ) دخی اول شيطان لار ايچون موندان باشقهده هميشه بولغان عذاب (آخرت عذابى) باردر (الْأَمِنْ خَطْفَى الْخَطْفَةِ) مگر شيطان لاردان فرشته لر سوزينى اشتورلار فرشته لر سوزينى كينت اورلاب آلغان شيطان لارغنه (فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ نَاقِبٌ) بس اول شيطانغه ياقطى يلنل اوطى نڭ اوچقونى ابارر بودكر قيلنغان نرسه لرده واقعگه هم حسن گه اصلا خلافت يوق چونكه هيچ كم يلنلار عالم نڭ بزنڭ عالمزگه باشقه بولغان برعالم بولوينى انكار قيبلا آلميدر هم يلنلار عالمينڭ بزنڭ عالمزدن آرتوق قوه روحانيه كمالات علميه بران زينت لنگان بولغانلغنى ده انكار ايتنه آلمى چونكه بويلنلار عالمى كوزكورونك بزدن بوغارى هم وجودده بزدن الك البته وجودكه ابارگان كمالاتك بزدن استن بولالار ايندى قوه روحانيه سفليه دن بولغان شيطان لارنڭ آدم نوعسندن دوستلار توتوب آلاغه غيب نرسه لردن خبرلر كيترو ايچون قوه روحانيه علويه دن علم لر اورلاويده هم اللهنڭ آلارنى يلنل اوچقون لارى بران آتويده عقلگه يراق توگل اگر اينساڭ بويلنلارنڭ اوچقون لارى نڭ تشوينه طبيعى سبب بار شيطان لار مندى ايچون توگل ديوجوابده اينورمز اجسام ناريه دن بولغان شيطان لارنڭ بويلنلر كى كورنگان اوچقون لارغه توغرى كليوى وقتنك شول اوچقون لارنڭ تشوينه سبب طبيعى موجود بولور نتا كه تيليفون وتيليوگرام بيلرى نڭ ساچلوى وقتنك بلوط داغى ايليك تريفى (كهرباغه) تأثير حاصل بولاونتاك ايليك تريفى بيلرى اوزى اوتب كيتنك هوا اورطاسنه كوزگه كورنگان اوزگارشنى پيدا قيبلا بس يغمورلاردان وصاعقه دان عادتندن طش نرسه لرتشه شونڭ كى شيطان لارنڭك هوا اورطاسنه اوتوى بو اوچقون لارنڭ حركتنك بورتورلى انقلابنى پيدا قيلورده اول انقلاب اوچقون لارنڭ تشوينه سبب بولور اگر شيطان نرسه ديوسؤال قيلساڭ اللهنڭ خلقندان بر مخلوق بزنى اول كوره بز آنى كورمىمز ديوجواب بپررمز علوم طبيعىه علماسى ماده گه باشقه عوالم عقليه اثبات قيبلا بس عالم محسوسن باشقه عوالم عقليه بولوجائز بولغاچ بواشلرده عقلگه خلاف نرسه يوق (صفوة العرفان) (فَأَسْتَفْتِهِمْ) بس اى محمد (عه) آدم بالالارندان فتوى وخبراسته (أَهْمُ أَشَدَّ خَلْقًا أَمْ مَنْ خَلَقْنَا) يار اوط بوزندن آلا قاطيراقمى ياكه بز يار اطقان منلرمى يعنى كوكلر ويپرلر هم كوك بران بپر آراسنده بولغان نرسه لر فرشته لر يلنلار ياقطى اوچقون لار (أَنَا خَلَقْنَا هُمْ مِنْ طِينٍ لِأَرْبِ)

درستلکە بز آدم لرنی یابشقوچی بالحقمن یاراتیق (بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ) بلسکه ای محمد (عم) سین الله نلک قدرتمن کافر لرنلک بعثنی انکار قیلولارنن عجب لندک و کافر لر سینلک عجب لنوکنن و بعثنی سویلاوکنن مسخره قیلالار (وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَتَذَكَّرُونَ) هر قیچان وعظلانمش بولسه لار بر نرسه برلن وعظلانمیلار یعنی قبول ایتمیلر (وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ) وهر قیچان ای تو چی نلک راست لغینه دلالت قیلا تورغان معجزه کورسه لر بیک آرتوق مسخره قیلالار (وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ) دخی ایته لر بو بز نلک کورگان نرسه مز (معجزه) توگل در مگر سحر لغی ظاهر بولغان سحر در دیو (اِنَّآ اَمْتَنَّا) ایبا بز هر قیچان اولساک (وَكُنَّا تُرَابًا وَعَظَامًا) توفراق وچرگان سیاکلر بولساق (اِنَّآ لَمَبْعُوثُونَ) ایبا بز قبار مزدن قوبارلمش بولور مزمو (اَوْ اَبَاؤُنَا الْاَوْلُونَ) هم اولگی آتالار مزده قوبارلمش بولولار مو (قُلْ نَعَمْ وَاَنْتُمْ دَاخِرُونَ) ای محمد هم جوابده ایت سین بلی قوبارلمش بولور سز و حال بوکم سز خورلار بولور سز یعنی خور در سوای بولغانکز حالده قوبارلمش بولور سز (فَاَنْمَاهِي زَجْرَةً وَّاحِدَةً) بس آخف قباردن قوبارلو بر مرتبه فچرودر باشقه نرسه توگل در (فَاِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ) بس شول وقتده (یعنی بر مرتبه فچرلغان وقتده کافرلر قبارنن تبرک بولغان لاری حالده تورلارده اوزلرینه کلاچک نرسه لرنی کورلر یعنی اوزلرینه قیلناچف نرسه لرنی کنارلر (وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَذَا يَوْمُ الْقِيَامِ) دخی ای تورلار نی حسرت بزگه عمللرمز برابرنده جز آلانا تورغان کونمز بوجزاً کونیدر دیو (هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ) فرشته لر کافرلرگه جواب بیرب ای تورلر بو کون حلق برلن باطل آراسنی آبرو کونیدر (اَلَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكْتَبُونَ) شوندا این حق برلن باطل آراسنی آبرو کونیدر سز اول کوننی یالغانغه توتار بولکز (اَحْشَرُوا الَّذِيْنَ ظَلَمُوا وَاَزْوَاجَهُمْ) الله تعالی فرشته لرگه امر قیلوب ایته در کفر سبیلی اوزلرینه ظلم قیلغان آدم لرنی همده خاتون لارونی یا که اوزلری کیبی صنمگه عبادت قیلوچی یولداشلارونی اورون لارندان قوبارکز (وَمَا كُنَّا بِعَبِيدٍ مِنْ دُونِ اللّٰهِ) دخی آلارنک الله دان باشقه عبادت قیلغان نرسه لرنی یعنی صنم لارنی (فَاَهْدُوهُمْ اِلَى صِرَاطٍ لِّجَعِيمٍ) بس همه سنی جعیم تموغینلک یولینه کوندرکز (وَقَفُوْهُمْ اَنْهُمْ مَسْئُوْلُوْنَ) دخی آلارنی موقفده توقناتکز درستلکده آلا راعتقاد لارندان همده عمللرنن صورالمش بولورلار (مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ) نی بولدی سزگه بعضکز بعضکزغه یاردم قیاشمیسز دیو ایتلور (بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ) بلسکه آلار بو کونده (قیامت کوننده) باش تار تودان عاجز ملک لری ایچون بوی صونمشلاردر (وَاَقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلٰی بَعْضٍ يَّتَسَاءَلُوْنَ) قیامت کوننده کافر لرنک بعضی بعضنه (ایبارلمش لری ایباروچیلرینه) شلته قیلشوب صوراشقان لاری حالده یوزلرینی قارش قیلورلار (قَالُوا اَنْكُمْ كُنْتُمْ تَاْتُوْنَآ عَنْ الْيَمِيْنِ) ایبارگان کافرلر ایبارلمش لرنه ای تورلر درستلکده سز بزگه جهتلرنک اوکندان یعنی قوتلیراگنن کیله در ای کز شول سبیلی بزرگه ایباردکه هلاک بولدی دیورلر گویا که بزگه ایبتکاندی بیریدر ای کز (قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِيْنَ) ایبارلمش کافرلر ای تورلر بزرگنی آذرمدادی بلسکه سز اوزکز

ایمان کیتروچی بولمادئز شول سببلی اوزئز آردئز (وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ) و بزئنگ ایچون آزدروغه سزئنگ اوزرئزگه اختیار بولمادی یعنی بزئنگ سزنی کفر اوزرینه کچلرگه اختیارمز بولمادی (بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَٰغِيّٰتِيْنَ) بلکه سز اوزرئز آرزونلغنی اختیار قیلغان قوم بولدئز (فَعَفَّ عَلَيْنَا قَوْلَ رَبِّنَا) بس بزئنگ اوزرئزگه رب بزئنگ جهنمی آدملر ، جنلر برلن توتوررمن دیگان سوزی ثابت بولدی (اِنَّا لَنَّا ثِقْوٰن) درستلکده بز عذابنی همه مز تاتوچیلارمز (فَاغْوَيْنَاكُمْ اِنَّا كُنَّا غَاوِيْنَ) بس بز سزنی آزدردق یعنی آرزونلغغه انده دك آنك ایچون درستلکده بز اوزمز آزوچیلاردن بولدق (فَاَنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُوْنَ) بس درستلکده ایاروچی کافرلر ایارلر مشلرده قیامت کوننده عذابده اورتاقلاردر یعنی آرزونلغده اورتاق بولدقلاری کیس (اِنَّا كُنَّا لَكَ نَفْعًا بِالْمُجْرِمِيْنَ) درستلکده بز اوشانلق یعنی بلارغه قیلومز کیس قیلومز مشرکلرگه (اِنَّهُمْ كَانُوْا) درستلکده اول مشرکلر بولدیلار (اِذَا قِيْلَ لَهُمْ) هر قیچان اول مشرکلرگه ایتلسه (اَلَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ) هیچ معبود بالحق یوق مگر الله (تعالی) گنه دیو (یَسْتَكْبِرُوْنَ) بواللهنی برلی تورغان سوزدن تکبرله تر بولدیلار (و یَقُوْلُوْنَ اِنَّمَا لَنَا تَارِكُوْا آلِهَتِنَا) دخی مشرکلر ایتور بولدیلار ایابز معبودلر مزنی قویغوچیلارمی (لشاعر مجنون) دیوانه بولغان جرچی ایچون یعنی محمد (عه) ایچون دیو (بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِيْنَ) بلکه محمد (عه) حقنی (توحیدنی) کیتردی دخی رسوللرنی تصدیق قیلدی یعنی محمد (عه) نك کیترگان توحیدی حقدر و دلیل برلن ثابتدرهم بوتوحیدده محمد (عه) گه باشقه بیغمبرلرده موافق بولدی (اَنْكُمْ لَنَا اَقْرَبُوْا الْعَذَابِ الْاَلِيْمِ) درستلکده سز رنجنگوچی عذابنی تاتوچی سز (و مَا تُجْرَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ) دخی سز جزالانماسز مگر عمل قیلغان نرسه گزئنگ جزاسی برلن گنه جزالانورسز (اَلْعِبَادَ اللّٰهُ الْمُخْلِصِيْنَ) لکن الله نك عبادتده اخلاصلی قللاری (اُولٰٓئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُوْمٌ) الله نك عبادتده اخلاصلی قللاری ایچون بیلسگولی بولغان رزق بولغوچیدر (فَوَاكِهِ وَهُمْ مَكْرَمُوْنَ) لذتله تورغان یمشلمر بولغوچیدر اول یمشلمر نك مشقتسز ایرشوندده عبادتده اخلاصلی قللار حرمتلانمشلردر (فِی جَنّٰتِ النَّعِيْمِ) نعمتلر اوجماخلارنده در آلاز (عَلٰی سُرُرٍ مُّتَقَابِلِيْنَ) برسی برسنه قارشى بولغانلاری حالده سریرلر اوزرنده در (يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكُؤُوسٍ مِّنْ مَّعِيْنٍ) اول عبادتده اخلاصلی قللار اوزرینه کوزلرگه ظاهر بولغان اچملکدن کاسه لر برلن طواف قیلنمش بولور (بِيضَاءٍ لَّذَّةٍ لِلْمُشَارِبِيْنَ) اول کاسه لر آقلاردرهم اچوچیلرگه لذتلیلردر (لَا فِیْهَا غَوْلٌ) اول کاسه ده (اچملکنده) عقللارنی بوزو یوق در (و لَاهُمْ عَنْهَا يَنْزِفُوْنَ) دخی اوجماخ اهللری اول کاسه دن اچب ایسرماسلرده (و عِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِيْنَ) دخی اوجماخ اهللری حضورنده کوزلری ایرلرینه گنه قسقلر تلغان الوغ کوزلی ماتور قزلار باردر (كَانَهُنَّ بِيضٌ مَّكَوْنٌ) گویا که اول قزلار صافلقی ده و آقلق ده توزانسن و آرزغنده صاریلق برلن قاتناشودن صاقلانمش بولغان توه قشینك یومرقاسی کبیدرلر (فَاَقْبِلْ بَعْضُهُمْ عَلٰی بَعْضٍ يَتَسَاءَلُوْنَ) اچملك اچکان وقتنده اوجماخ اهللری بعضس بعضسننن صوراشقانلاری حالده یوزلرینی قارشى قیلورلار یعنی برسی ایکنچسنه یوزینی یونالدردر (قَالَ قَاتِلْ مِنْهُمْ اَتٰی كَانِی قَرِيْبًا) اچملك اچکانده سویلاشکانده اوجماخ اهللرنسن برایتوچی

ايتور درستلىككە منم دنيادە بىر دوستم بار ايدى (يَقُولُ اٰتٰنَكَ لَمَنِ الْمَصٰبِقِينَ) اياسين بەئنى تصديق
 قىلوچىلاردىن مى دىيومىنى شىئە قىلۇپ ايتە در ايدى (اَفْئَامَتْنَا وَكُنَّا تَرَابًا وَعِظَامًا) ھەرقىچان بىز اولساك
 ھەم توفراق وچىرگان سىياكلر بولساق (اِنَّا لَمَبِيُونٌ) ايا بىز شۇندىن سوڭ تىرل بىز الانمىش بولورمىز مودىو
 ايتە در ايدى (قَالَ هَلْ اَنْتُمْ مُطَّلِعُونَ) بوايتوچى اوچماخلىغى يولدىشلار يىنە ايتىدى اياسىز تەمۇغ اھلىنە قارارسىز
 دنيادەغى دوستمىنى سىزگە كورساتور ايدىم بىزنىڭ اورىمىز نىيىدىكە آنلىڭ اورنى نچك ايدىكى بولور ايدىكىز
 (فَاَطَّلِعْ فَرَاةً فِي سِوَاءِ الْجَعِيمِ) بىس بوايتوچى تەمۇغلىغى دوستىنە قارادىكە دوستىنى جىيىمىڭ اورتاسىنىڭ كوردى
 (قَالَ تَاللّٰهِ اِنْ كُنْتَ لَتُرْدِينِ) بوايتوچى ايتىدى اللە بىرلن قىسم ايتىدۇپ ايتە من درستلىككە سىين مىڭا ياقىين
 بولدىڭ مېنى آزدور بىرلن ھلاك قىلدىڭ اىچون (وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّ لَكُنْتُ مِنَ الْمُهَضَّرِينَ) واگر مىڭا بىمىڭا
 ھەدايت نەئىتى ايرىشماگان بولسە ايدى البتە مېن سىينىڭ بىرلن بىرگە جىيىم دە حاضر قىلىنمىشلاردىن بولور ايدىم
 (اَفَمَنْ اَنْعَمْنَا بِمَيِّتٍ) بىس بوايتوچى دوستىنى ايتىدى ايا بىز اوچماخە مىڭو قالوب بىردە اولمىمىز (الْاَمْوَتْنَا
 الْاُولٰٓئِى) مگر دنيادە بولغان اولگى اولم بىرلن اولامىز (وَمَنْ اَنْعَمْنَا بِمَعْدَبِيْنٍ) دىخى بىز عذاب قىلىنمىشە
 توگلمىز بوسوزنى اوچماخەغى بىر آدم جىيىم تەمۇغلىغى دوستىنە تەقرىب اىچون واللەنىڭ بىرگان نەئىتى
 عىب لاندۇ اىچون ايتىدى حاصل معناسى شول مۇمىنلر جىننەتتە آصلا اولمىنى كورمىلر مگر دنيادەغى اولگى
 اولمىرىنى گنە كوردىلر اما كافرلر تەمۇغە ھەرساكتە اولمىنى آرزو قىلالار (اِنَّ هٰذَا هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ)
 درستلىككە بونەئەت ھەم جىننەت مىڭو قالو وعذابىن قىلۇ البتە الوغ سعادىتكە ايرىشودر بوسوز مىڭو
 ايتوچىنىڭ سوزى ياكە اللە تعالى سوزى (اَمْثَلْ هٰذَا فَاَلَيْعَمَلِ الْعٰمِلُوْنَ) موزنىڭ كىي الوغ نەئىتىگە ايرىشو
 اىچون ھەم قىلوچىلارنىڭ ھەم قىلۇپى واجب بولور اما مھض دنيانەئىتى يىنە ايرىشوا اىچون گنە ھەم قىلماسقە
 تىوش (اِذْ لَكَ خَيْرٌ نَّزَلًا مِّنْ شَجَرَةِ الرُّقُوْمِ) قوناق ضياقتى (صِبُو) ايتىدۇپ حاضرلاندۇ يوزىدىن بوزدۇر قىلىنغان
 نەئىتىلر ايرىگومى ياكە زقوم آغاچىنىڭ يەشى ايرىگومى (اِنَّا جَعَلْنٰهَا فِتْنَةً لِّلْمُظَلِمِيْنَ) درستلىككە بىز زقوم
 آغاچىنى كىفر سىبىلى اوزلرىنە جىر قىلوچىلارغە دنيادە مھىت آخىرتە عذاب قىلىق چونكە تەمۇغە
 زقوم آغاچى بار دىگىچ كافرلر نچك اوت اىچىنە آغاچ تۇرسون اوت آغاچى ياندرە دىوانكار ايتىدىلر
 اللەنىڭ اوت بىرلن صوتى بىر آغاچە جىوغە قادر ايدىكى بىلمادىلر البتە اوت بىرلن صوتى بىر آغاچە
 جىوغە قادر بولغان اللە اوتىن آغاچى صاقلارغە دە قادر (اِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِيْ اَصْلِ الْجَعِيْمِ) درستلىككە
 اول زقوم آغاچى جىيىمىڭ تويىنە اوسوب چىققان بىر آغاچدر (طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رِئَسُ الشَّيْطٰنِيْنَ) گوياكە
 اول زقوم آغاچىنىڭ يەشىلرى كوز كوروندى قىباحتلىككە شىطانلارنىڭ باشلارى كىيىر بىر گورگام نرسەنى
 فرىشتەگە اوخشاتلغان كىيى بىك قىباحت نرسە نىدە شىطانغە اوخشاتولسە موزنىڭ كىيىلرگە (تەھويلات لسانىيە)
 دىلر نىناكە امرى القىسنىڭ (اَيَقْتُلْنِيْ وَالمُشْرِكِيْ مَضٰجِعِيْ * وَمَسْنُونَةٌ زُرْقٌ كَانِيَابٌ اَعْوَالٌ) دىگان قولنىدە
 مضمونى زىنا قىلغان خاتوننىڭ ايرى مېنى اوتتە آلورمى مىڭا عىر بىر قاشنىدە بىر نچى درجە دە معتبر بولغان
 (مشارف) قىرىلرىنە نىسب بىرلىگان شورھلى تىشى كىيى يالدىراوقلى اوتكىن قىلچىلار لازىم بولدىق ھالە

معداسىنىڭ ياكە شىطاندىن مەراد كوز كورونىدە قىباحىت بولغان قورقنچاقى جىلان مەراد (فَأَنَّهُمْ لَأَكُونُ مِنْهَا) بىس، دىستىلىككە كافرلار اول زقوم آغاچىدىن (بىشىدىن) آشاغۇچىلاردىر (فَمَا لَثُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ) بىس اول زقوم آغاچىدىن آشاغۇچىلارنى قورساق لارنى طوطرۇچىلاردىر (ثُمَّ أَنْ لَّهُمْ عَلَيْهَا لَشُونًا مِنْ حَمِيمٍ) مۇنىڭ صۇكۇندە اول كافرلارگە زقوم آغاچى اسىنى (آشاغۇ اسىنى) اسسى صوبىلدىن قاتناشدىرلغان اچمىك باردىر (ثُمَّ أَنْ مَرْجِعُهُمْ لَإِلَى الْجَعِيمِ) مۇنىڭ صۇكۇندە اول كافرلارنىڭ قايتماچاق اورنلارى البىتە جعيم صارىدىر (أَنَّهُمْ أَلْفُوا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ) دىستىلىككە اول كافرلار اول زورلارنىڭ آتالارنى آرزغانلار تابىدىلار (فَوَيْلٌ عَلَى الْآثَرِهِمْ يَهُرَعُونَ) بىس اول كافرلار آتالارنى آرزغانلار تابسالارده آتالارنىڭ ازلىرىدە جگرمش بولورلار بىنى آتالارنىڭ آرزغونلقدە بولۇپنى بىلە تروپىدە آتالارىنىه ابارلار (وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ) وتحقىق مەكە كافرلاردىن الكىدە اولگى لارنىڭ ككوبسى حق بولدىن آزدى (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَهُمْ مَنذُرِينَ) وتحقىق سىنىڭ قومىدىن اولگى كافرلارگەدە قورقتۇچى بىغەمبەرلر بىاردىك (فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ) بىس اى محمد (عەم) اعنىبار قىلوب قساره بىغەمبەرلرى طـسرفىدىن قورقتىلمش كافرلارنىڭ صۇكۇنى حاللرى نچىك بولدى بىنى نىندىن قاطىلىق لارغە ونىندىن رسوالق لارغە تشىدىلار (الْعِبَادَ اللَّهُ الْمُتَخَلِّصِينَ) مگر صۇكۇنى حاللرى قاطىلىق رسوالق بولمادى اللەنىڭ عبادتىنى اخلاص بىرلن قىلغان هم بىغەمبەرلارنىڭ قورقتۇى سببلى غفلتدن اويانغان قىلارى غنە (وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ) وتحقىق بىرگە قىرىدىن امىد كىسكان زمانىدە نوح دعا قىلدى (فَلَنَعْمَ الْمُجِيبُونَ) بىس بىز نوح (عەم) نىڭ دعاسىنى كوركام قىبول اىنوبىرلن قىبول ايتىدىك قسم ايتىدە نى خوش قىبول ايتىدۇچىلارمىز بىز (وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ) دىنى بىز نوح (عەم) همىدە اهلنى الوغ قايغۇدان (صوغە باطۇدان ياغۇد قورمى نىڭ رىنجىتوندىن) قىتقاردىق (وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ) دىنى نوح (عەم) نىڭ بالالارىنى سلامت قالدىچىلار قىلدىق بىتن دىنياداغى خلىق نوح عەم نىڭ بالالاردىن تارالغان كىمەدە نوح عەم نىڭ بالالاردىن هم بالالارى نىڭ خاتون لارنىدىن باشقە كىشى همەسى اولدى دىگەنلر (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ) دىنى نوح اوز رىبىدە اوزىدىن صۇكۇغىلار اچىندە كوركام ئىنا قالدىدىق (سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ) اول كوركام ئىنا شول بىتن عالم دە بولغان خلىقنىڭ نوح (عەم) قە سلام بولسۇن دىگەن سوزلرى (إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ) دىستىلىككە بىز ايزگولك قىلوچىلارنى شولاي جز آلارمىز (إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) دىستىلىككە اول نوح (عەم) بىزنىڭ ايمان كىتروچى قىلارمىزدان در (ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ) مۇنىڭ صۇكۇندە ايكىنچىلرىنى (نوح هم اهلدىن باشقە لارنى) غرق قىلدىق (وَأَنَّ مِنْ شَيْعَتِهِ لَابْرَاهِيمَ) دىنى دىستىلىككە نوح نىڭ ايمان دە هم اصول دىندە ابار وچىلردىن ابراهيم (عەم) در نوح عەم بىرلن ابراهيم عەم آراسىدە ايكى مگە آلتى بوز قرق بىل بولوب آرالارندە ايكى بىغەمبەر (هود وصالح عەم) كىلىب كىتكەنلر (اذْجَأْرِيَهُ بِقَلْبِ سَلِيمٍ) اى محمد (عەم) شول وقتىنى ايسكە تشر ابراهيم رىبىدە كوكىل آفت لىرىدىن سلامت بولغان صافى كوكىل بىرلن كىلدى (اذْجَأْلَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا يُغِيْبُونَ) شول وقتىدە ابراهيم (عەم) آتاسىدە هم قومىدە

سزنى نرسه گه عبادت قىلاسز دىدى (أَفْكَآ آلهةٌ دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ) افترا⁸⁶ اېچون الله دان باشقه
 معبودلرنى تليسىزمى (فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ) بس بئىن عالمىڭ تربييه قىلوچسى حقننه نيدر سزنىڭ
 گمانىڭز يعنى معبود بولورغه لائق بولغان بئىن عالمىڭ تربييه ايدوچسى بولغان اللهنىڭ عبادتنى قوياسز
 واللهغه عبادتنده عاجز بولغان معبودلر كزنى شريك قىلاسز بوخصوصه گمانىڭز نرسه (فَتَنْظُرُونَ نَظْرَةَ فِي السَّمَاوَاتِ
 اِبْرَاهِيمَ عَمَّكَ قَوْمِي عَيْدَلَرِيْنَه بَرْگه بارونى اوتنىڭ يلدوده بس ابراهيم عهه يلىڭزغه بمررتبه قارادى (فَقَالَ
 اِنِّي سَقِيمٌ) بس ابراهيم (عهه) يلىڭزغه قاراغاچ ايتىدى مېن آدورمەن ديوو يعنى نجوم علمى بىرلن اوزىنىڭ
 آدورۇ بولويىنه استىلال قىلدى ابراهيم عهه قومى منچىلر ايدى اكثر آدورولارى طاعون (خاليرا) ايدى
 ابراهيم عهه قومىنىڭ عىد كوتارننده عبادت خانەلار يىنه چقماس اېچون قومنه اوزىنىڭ آدورۇ ايدىكى
 بىلدى بو آدورونىڭ يىغوندىن بىك قورقارلار ايدى (فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ) بس قومى ابراهيم عهه دن
 آرطلارى بىرلن بولغان لارى حالده يوز دوندر دىلر چونكه ابراهيم ده بولغان آدورونىڭ اوزلر يىنه
 يىغوندىن قورقدىلار (فَرَاغَ اِلَىٰ آلِهِمْ) بس ابراهيم عهه قومىنىڭ معبودلرى يانسنه ياشرتىڭنه
 كىتىدى (فَقَالَ اَلَا تَأْكُلُوْنَ) بس ابراهيم عهه صنم لىرگه خورلاب ايتىدى ايا طعام آشامىسىزمى (مَا لَكُمْ
 لِاَنْتَقِفُوْنَ) نى بولدى سزگه سويلاشمىسىز ومتم سوزمه جواب بىرمىسىزدىو (فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ)
 بس ابراهيم عهه صنم لىرگه اوك قولى بىرلن صوغو يوزنىن ياشرتىن ميل ايتىدى ياكه صنم لار كزنى
 واطرمەن دىگان يىمىن سببلى ميل ايتىدى معناسننه حاصل ابراهيم عهه صنم لارنى واطسدى قومى
 صنم لارنىڭ واطلويىنى كورگاچ كم واطقان لىقنى تىكشردىلر ابراهيم واطقاندر ديو ظن قىلدىلار (فَاقْبَلُوا
 اِلَيْهِمْ يَزْفُونَ) بس آشقان لارى حالده ابراهيم (عهه) گه يونالدىلر (قَالَ اَتَعْبُدُونَ مَا تَدْعُونَ) ابراهيم
 (عهه) قومنه ايتىدى اياسز اوز قولىڭز بىرلن ياصاغان صنم لىرگه عبادت قىلاسزمى (وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا
 تَعْمَلُونَ) حالبوكم الله سزنىده هم سزنىڭ اشلەگان نرسە كزنىده ياراتدى (قَالُوا اَبْنَاؤُا لَهُ بُنْيَانًا) ابراهيم
 قومى بعضى بعضننه ايتىدىلر ابراهيم اېچون بىرىنانى بنا قىلىڭز (قَالُوا فِي الْجَعِيمِ) بس ابراهيمنى
 اسسى اوطقه طاشلاڭز (فَاَرَادُوا بِهِ كَيْدًا) بس اوطقه طاشلاو بىرلن ابراهيم گه مكر قىلوني تله دىلر
 (فَجَعَلْنَاهُمْ اِلْسَافِيْنَ) بس مكر قىلوچى ابراهيم (عهه) نىڭ قومىنى حيله لىرىنى باطل قىلو بىرلن خور
 وتوبان مرتبهلى قىلىق (وَقَالَ اِنِّي ذَاهِبٌ اِلَىٰ رَبِّي) دى ابراهيم (عهه) ايتىدى درستلىكده مېن رېم
 قوشقان اورونغه (شامغه) باروچىمەن (سېھدىن) رېم مېنى مقصومه كوندىر رىاكه دېنم دە تىك بولغان
 نرسه گه كوندىر (رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِيْنَ) اى رېم مىڭا ايزگولردن بولغان بالامنى هبه قىل (فَبَشَّرْنَاهُ
 بِغُلَامٍ حَلِيمٍ) بس بىز ابراهيم گه شفقت اياسى بولغان اير بالا اسماعىل (عهه) بىرلن سىوونچ بىردىك
 (فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ) بس اول بالا ابراهيم (عهه) بىرلن بىرگه بىرگه ايرىشكان زمان ده (اودن اوج ياشنە
 ايدى دىگان لىر) (قَالَ يَا بَنِيَّ) ابراهيم (عهه) ايتىدى اى كچىك سىوكلى اوغلام (اِنِّي اَرَىٰ فِي الْمَنَامِ
 اِنِّي اَذْبَعُكَ) درستلىكده مېن تشمە كورەمەن درستلىكده مېن سىنى بوغاز لىمەن يعنى تشمە سىنى

بوغازلاونى كورهمن ابراهيم عليه السلام ذوالحجه آيينىڭ سېكزىنچى كېچە سەندە تش كوردى تشنە براد
 ايندى اى ابراهيم الله سېكنا بالاكنى بوغازلاو بران امر قىلادر بران ديو ابراهيم عليه السلام يوقوسندان
 اويانغاچ تشنە شېك قىلمى بوتش الله دانى ياكە شيطانندان مى ديو ذوالحجه نىڭ توقزىنچى كېچە سەندە
 ينە شول تشنى كوردى شونىڭ صوئندە بلدى بوتش الله دان ايكان ذوالحجه نىڭ اونونچى كېچە سەندە
 ينە شول تشنى كوردى شونان صوئك اسماعيل عەمنى بوغازلارغە قصد قىلمى شونىڭ اېچونەك ذوالحجه نىڭ
 سېكزىنچى كۈننە ترويه توقزىنچى كۈننە عرفە اونونچى كۈننە ئىزدىولەدر بعضىلار اسماعيل عەمنى
 ذبېح الله دېگانلر (فَاَنْظُرْ مَاذَا تَرَى) بس اى اوغلو فېك قىلۇب قارا نېندى رآى (فېك) بېررسن
 (قَالَ يَا اَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ) اسماعيل عەم ايندى اى آتام نرسە بران بېورلنىڭ شونى قىل (سَجَّئْتَنِي اِنْ
 شَاءَ اللهُ مِنَ الصَّابِرِينَ) اگر الله تلاسە مېنى بوغازلاوغە صېرلوق قىلۇچى لاردان طابارسن (فَلَمَّا اسْلَمَا)
 بس ابراهيم بران اوغلى اسماعيل عليهما السلام الله نىڭ امرينە بوى صونغان لارى زماندە يعنى
 ابراهيم عەم اوغلى بوغازلارغە اسماعيل عەم بوغازلانورغە راضى بولغان لارى زماندە (وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ)
 دى آتاسى اسماعيل عەمنى ماڭلاي اوزرينە يىغان زماندە يعنى ابراهيم عەم اسماعيل عەمنى
 يانى اوزرينە يىقىدە اسماعيل عەم ماڭلاي نىڭ بىر جېتى اوزرينە تشدى (وَنَادَيْتَاهُ اَنْ يَا اِبْرَاهِيمَ)
 بىز ندا قىلىق اى ابراهيم (قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا) تحقيق تشكى راستلادىڭ (اِنَّا كُنَّا لَبْجَزَى الْمُحْسِنِينَ)
 درستلىككە بىز ايزگولك قىلوچىلارنى شولاي ايزگو جراً بران جزالارمىز (اِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ)
 درستلىككە بالانى بوغازلاو بران امر قىلو البته اخلاصلى آدمنى اخلاصسىز آدمىن آيروچى ابتلادر
 (وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ) دى بىز بوغازلاو بران بېورلەشنى يعنى اسماعيلنى الوغ گاودەلى بوغازلانا
 تورغان حيوان (تَكَه) بران فدەلدىك بو آيتلر دلالت قىلادر بالاسنى بوغازلاو بران ندر اينىكان
 كشىگە قوى بوغازلاو واجب بولوغە (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ) دى بىز ابراهيم اوزرينە اوزندن صوئكى
 خلق اېچنە كوركام ئنا قالدرىق (سَلَامٌ عَلٰى اِبْرَاهِيمَ) اول كوركام ئنا شول اوزندن صوئكى لارنىڭ
 ابراهيم گە سلام بولسون دېگان سوزلرى (كَذٰلِكَ جَزٰى الْمُحْسِنِينَ) ايزگولك قىلوچىلارنى شولاي
 جزالارمىز (اِنَّهُمْ اَبَادْنَا الْمُؤْمِنِينَ) درستلىككە اول ابراهيم عەم بىزنىڭ ايمان كېتروچى قىلارمىزدان در
 (وَبَشَّرْنَاهُ بِاسْحَاقَ) دى بىز ابراهيم عەم گە اسحاق بران (اسحاق عليه السلام نىڭ دىياغە كىلدى
 بران) سېونچ بېردىك (نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ) بېغمبىرلىكى بران مكم قىلنمىش ايزگولردن بولوى
 تىقىر قىلنمىش بولغان حالدە (وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلٰى اسْحَاقَ) دى بىز ابراهيم اوزرينە
 بالالارى اېچنە دى اسحاق اوزرينە صلبنى بنو اسرائېل بېغمبىرلىرىنى چىغارو بران
 مباركلنى بېردىك (وَمَنْ ذُرِّيَّتُهُمَا مُعْسِنٌ) دى ابراهيم بران اسحاق نىڭ بالالارندان
 ايزگولرى باردر (وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ) دى اوزينە ظلم قىلوى ظاهر بولغان ظالملىرى دە باردر
 (وَلَقَدْ مَنَّا عَلَىٰ مُوسٰى وَهَارُونَ) و تحقيق بىز موسى بران هارون (عەم) اوزرينە انعام قىلىق يعنى آلاغە

پیغمبر لک همدہ دنیا و آخرت فائدہ لرینی بیردک (وَنَجِّنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ) دخی موسی
 ۱۱۵
 برلن هاروننی هم قوملرنی الوغ قایغودان یعنی فرعوننک غلبه سننن یا که صوغه غرق بولودان
 قنقاردق (وَنَصَرْنَاهُمْ فَاكُنُوا هُمُ الْغَالِبِينَ) دخی بز موسی، برلن هارون غه هم قوملرینه یاردم بیردک
 بس آلا فرعون گه هم قوملرینه استن بولدیلار (وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ) دخی موسی برلن
 ۱۱۶
 هارون (عهم) گه بیك کورکام بیان ایته تورغان کتابنی (توراتنی) بیردک (وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ)
 ۱۱۷
 دخی موسی برلن هاروننی حقلق غه ایرشدره تورغان بولغه کوندرک (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْأَخْرَبِ)
 ۱۱۸
 دخی موسی برلن هارون اوزرینه اوزلرننن صوگغیلار ایچنده کورکام ثناتی قالدردق (سَلَامٌ عَلَى
 ۱۱۹
 مُوسَى وَهَارُونَ) واول کورکام ثنا اوزلرننن صوگغی آدملرنک، موسی برلن هارون غه سلام بولسون
 دیگان سوزلریدر (اِنَّا كُنَّا لَنَجْزِي الْمُحْسِنِينَ) درستلکده بزایرگولک قیلوچیلارنی شولای جزالارمز
 ۱۲۰
 (اِنَّهُمْ اَمَنَّا بِاللَّهِ الْمَوْمِنِينَ) درستلکده موسی برلن هارون بزنگ ایمان کیتروچی قملارمزدان در
 ۱۲۱
 (وَاِنَّ الْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ) دخی درستلکده الیاس (عهم) البته دین ایراتر ایچون یبارلگان
 ۱۲۲
 ایلچیلردندر (اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ الْاَتَقُونَ) ای محمد (عهم) شول وقتنی ایسکه تشر اول وقتده الیاس (عهم)
 ۱۲۳
 قومنه ای قوم ایباللهنک عذابندن قورقمیسزمی دیدی (اَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ احْسَنَ الْخَالِقِينَ) ایاسز
 ۱۲۴
 بعل اسملی صنم گه عبادت قیلاسزمی دخی یاراطوچیلارنک ایلک کورکام بولغان اللهغه عبادت قیلوننی
 ۱۲۵
 قویاسزمی بعل دیوبعلک برلن آتالغان شامدغی برشهرنک خلقنک عبادت قیلغان صنملارینه
 ایتورلر خلقنه بک خلقی دیگانلر حاضر بعلک خلقی دیوله (اَللّٰهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اَبَائِكُمُ الْاَوَّلِينَ) الله
 سزنگ هم سزنگ اولگی آتالارکنزنگ ربسی در (فَكُنْتُمْ اَوَّلَ اُمَّةٍ لَمُعْضَرُونَ) بس الیاس (عهم) ننگ قومی
 ۱۲۶
 الیاس (عهم) نی یالغانغه توتدیلار بس درستلکده اول قوم البته عذاب که حاضر قیلنمش بولورلار
 ۱۲۷
 (الْاَعْبَادَ لِلّٰهِ الْمُخْلِصِينَ) مگر اللهنک اخلاصلی قملاری عذاب که حاضر قیلنمسا لار (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي
 ۱۲۸
 الْاَخْرَبِ) دخی بز الیاس اوزرینه اوزننن صوگغی لار ایچنده کورکام ذکر قالدردق (سَلَامٌ عَلَى الْيَاسِ)
 ۱۲۹
 اول کورکام ذکر شول اوزننن صوگغی لارنک الیاس اوزرینه سلام بولسون دیولری (اِنَّا كُنَّا لَنَجْزِي
 ۱۳۰
 الْمُحْسِنِينَ) درستلکده بزایرگولک قیلوچیلارنی شولای جزالارمز (اِنَّهُمْ اَمَنَّا بِاللَّهِ الْمَوْمِنِينَ)
 ۱۳۱
 درستلکده اول الیاس بزنگ ایمان کیتروچی قملارمزدان در (وَاِنَّ لُوْطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ) دخی
 ۱۳۲
 درستلکده لوط (عهم) البته دین ایراتر ایچون یبارلگان ایلچیلردن در (اِذْ نَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُ
 ۱۳۳
 اَجْمَعِينَ) ای محمد (عهم) شول وقتنی ایسکه تشر بزلوطنی هم اهلنی بارچه سنی عذابدان قنقاردق
 ۱۳۴
 (الْاَعْجُوزَ فِي الْغَابِرِينَ) مگر لوطنک خاتوننی (قارچغنی) قنقارادق اول عذابده قالوچیلاردن بولدی (ثم
 ۱۳۵
 دَمَرْنَا الْاَفْرَیْقِينَ) مونک صوگنکد ایکنچیلرنی یعنی قومندن قالغان کافرلرنی هلاک قیلدی (وَاِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ
 ۱۳۶
 عَلَيْهِمْ مُّصْبِحِينَ) دخی درستلکده سزای مکه خلقی سفرگزده تاگغه کردککتر وقتده آلازنگ شامغه سودا
 ۱۳۷

ايتارگه بارغان منزللرئىن اوتارسز (وبالليل) دى كىچىك اوتارسز (أَفَلَا تَعْقَلُونَ) اياسزنىڭ لوط قومىنىڭ
 ۱۳۸
 ۱۳۵
 ۱۴۰
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

الله نك بالادان يراق ايديكى ايسكزگه تشرميسزى (اَم لَكُمْ سُلْطٰنٌ مُّبِيْنٌ) ياكه سز نك ايچون
 فرشته لرنك الله نك قزلارى بولويته دلالت قىلا تورغان كوكن اينگان دليل بارى (فَاَتُوا بِكُتٰبِكُمْ
 اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ) اگر دعوا كزده راستلاردان بولسا كز اوزكزگه ايندرلگان كتابنى كيتركز (وَجَعَلُوا
 بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نِجٰمًا) دى مكه كافرلى الله بولن فرشته لار آراسنده نسب قىلدى لار (جنه اسم جنس
 بولوب فرشته گه هم اطلاق قىلته) (وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الْجَنَّةَ اَنْتُمْ لَهَا مُحْضِرُوْنَ) و تحقيقى فرشته لار بلدى درستلكده
 بومكه كافرلى عذاب كه حاضر قىلنمش بولورلار (سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يُصِفُوْنَ) مكه كافرلى صفت لاغان
 نرسه دن (بالا ونسب دن) الله غه بلنلك و يراقلف بولدى (الْاَعْبَادُ لِلّٰهِ الْمُخْلِصِيْنَ) مگر الله نك عبادته
 اخلاصلى قللارى عذاب كه حاضر قىلنمش بولماسلار (فَاَنْتُمْ وَمَا تَعْبُدُوْنَ) بس درستلكده سز هم
 سز نك عبادت قىلغان نرسه لركز (مَعْبُودًا لِّرَبِّكُمْ) (مَا اَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفٰتِنِيْنَ) سز الله اوزرينه آدملرنى آزدرو
 بولن بوزغوى توگلسز (الْاٰمَنُ هُوَ صٰلِحٌ) مگر تموغغه كروچىنى گنه آزدروب بوزغوى سز
 يعنى الله نك عامنده تموغ اهلنن بولوى ثابت بولغان آدمنى آزدورسز باشقه هيچ كمنى آزدرا
 آلماسسز (وَمَا مِنَّا اِلَّا هٗ مَقٰمٌ مَّعْلُوْمٌ) و فرشته لار قىللى بولن اقرار قىلوب ايتورلر بزلردن هيچ كم بوق
 مگر بولدى ايسه آكار الله نى تانوده هم عبادته بلسگولى اورون بار (وَاِنَّا لَنَحْنُ الصّٰفُوْنَ) دى
 درستلكده عبادتنى اوتاوده و خدمت اورون لارنده صافى لارمى يعنى خالص الله ايچون عبادت قىلورمى
 و خدمت ايتارمى (وَاِنَّا لَنَحْنُ الْمُسْمِيْعُوْنَ) دى درستلكده بولن الله نى جنابنه مناسب بولماغان صفتلاردن
 يراق قىلويچىمى (وَاَنْ كَانُوْا لِيَقُوْلُوْنَ) دى درستلكده مكه كافرلى ايتور بولدىلار (لَوْ اَنَّ عِنْدَنَا
 ذِكْرًا مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ) اگرده بزنك قاشمزه اولگى امتلرگه ايندرلگان كتابلاردان (بر كتاب)
 بولسه ايدى (لَكُنَّا عِبَادُ اللّٰهِ الْمُخْلِصِيْنَ) البته بى الله نك اخلاصلى بولغان قللارنن
 بولور ايدى يعنى صافى الله ايچون گنه عبادت قىلور ايدى اولگى امتلر كى الله نك امرينه
 خلاف قىلماى ايدى ديو (فَكْفَرُوْا بِهٖ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ) بس مكه كافرلى ذكرلرنك ايلك شريفى بولغان
 ذكرنى يعنى كوكن ايندرلگان كتابلارنك ايلك شريفى بولغان كتابنى انكار ايتدىلر بس انكار
 ايتورلرنك عاقبتنى تيز بولورلار (وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْاٰمُرْسَلِيْنَ) و تحقيقى بزنك دين ايره ترايچون
 يبارگان ايلچيلرمى ايچون سوزمى (ياردم و غلبه بولن وعده م) اوتدى (اَنْتُمْ لَهَا الْمَنْصُورُوْنَ) اول سوزمى
 شول درستلكده دين ايره ترايچون يبارگان ايلچيلرمى بزنك طرفدن ياردم بولورلار (وَاِنْ جَمَعْنَا لَهُمُ
 الْغٰلِبُوْنَ) دى بزنك عسكرمى يعنى مسلمانلار عسكرى البته آلاستقن لردر (فَنَقُوْلُ عَنْهُمْ حَتّٰى حِسِبُوْنَ)
 بس اى م.م (عه م) بر آرزمانغه (بى صوغشى كونه ياكه فتح مكه كونه) قدر اول مكه مشركلرنن يوز
 دوندر (وَاَبْصُرْهُمْ فَمَوْفٍ يَّبْصُرُوْنَ) دى مكه مشركلرينه ايرشان نرسه گه قاره بس آلارده بزنك سيكاهكم
 قىلغان نرسه مرنى (دينكنى قوتلاونى و ياردم بىرومى هم آخرته ثواب بىرومى) البته كورلر

(اَفْبَعْنَا بَنِي سَمُوعِ جَلُونَ) ايامكه مشركلرى بىزنىڭ عذابىمىزنى آشقۇرۇلارمىش يەنى مەكە مشركلرى رسول اللەغە سىنىڭ بىزنى قورقتىغان عذابىڭ قابوزمان بولماق دېيوسۇال قىلىدىلار شۇندىن سوڭ بو آيت ايندى (فَاذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ) بس ھرقاچان عذاب مەكە مشركلرىنىڭ ايو آلار يىنە اينسە يەنى مەكە مشركلرىنە عذاب اينسە (فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْتَرِبِينَ) بس قورقتامش مەكە مشركلرىنىڭ تاڭلارى ياوز بولور (فَتَوَلَّوْا عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ) بروقتقە قىر مەكە مشركلرىدىن يوز دونىر (وَاَبْصُرْ فَسَوْفَ يَبْصُرُونَ) دخى مەكە مشركلرىنە اينىگان نرسەگە قارە بس آلار دە بىزنىڭ سىڭا حكم قىلغان نرسەمىزنى كوررلر (سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعَزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ) اى محمد (عه) الوغلىڭنىڭ رېسى بولغان سىنىڭ رېڭى مشركلرنىڭ صفاتلاغان نرسەلرىدىن يىراق بولدى (وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ) دخى دىن ايرە تراچون يبارلىگان (پيغەمبەرلر) اوز رېنە سلام بولسون (وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) دخى بتون عالمىڭ رېسى بولغان اللەغە ھر ماقتاۋ صفتى بولسون

صافات سورەسى نىڭ ترجمەسى تمام بولدى

اوتوز سىگىز نېجى سورە (ص) سورەسى مەكە دە اينىگان سىكسان سىگىز آيت

بىمە ————— ۵ ————— اللہ الرحمن الرحيم

(ص) سورە اسمى ياكە اللە بىرلن رسولى آرسىنە بىرسر (وَالْقُرْآنَ ذِي الذِّكْرِ) بيان و شرافت اياسى بولغان قرآن بىرلن قسم اينتوب ايتەمن (بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ) قرآننى انكار اينتوچىلر قرآننى قصور تاپىدقلارى اچون توگل بىلكە قرآننى انكار اينتوچىلر حقدىن تكبرلىك دە ھم اللەغە دخى رسول اللەغە مخالفلىك دە يەنى شونىڭ اچون گنە انكار اينتيدىلر (كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ) مەكە كافرلىرىدىن اللك زمان اھلىدىن كويىنى ھلاك قىلىق (فَنَادُوا وَاِلَاتٍ حِينَ مَنَاصٍ) بس ياردم استاۋ اچون ياكە توبە اچون ئىچىر دىلار ھالبوكم اول ئىچىرغان و قىتلارى قىتولا تورغان وقت توگل ايدى (وَعَجَبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْتَرِمِهِمْ) دخى مەكە كافرلىرى اوزلردىن يەنى اوزلرى كېي آدمىن ياكە اوزلرى كېي اوقو و يازو بلماگان آمىن قورقتوچى پيغەمبەرنىڭ كېلىدىن عجب ايندىلر (وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا سَامِرٌ كَذَّابٌ) دخى مەكە كافرلىرى ايتدى بو محمد عھم اظھار قىلغان معجزەسندە سەرچىدىر واينىگان سوزنىڭ يالغانچىدىر ديو (اجْعَلِ الْاِلَهَةَ الْاِلهَا وَاِحدًا) ايا محمد (عه) كوب معبودلرنى بىر معبود قىلىدەو (ان هَذَا شئى عَجَابٌ) درستلىكە بو كوب معبودلرنى بىر معبود قىلو البتە بىك عجب نرسە دە چونكە بو اش اتالارمىزنىڭ اتفاقنە اوزمىزنىڭ مشاھەدەمىزگە خلاف چونكە بىر ذات كوب نرسەنى بىلمى ھم كوب نرسەگە قادر بولمى دىدىلر حضرت عھرايمان كېتىرگاچ قىرىش كافرلىرى بىك خفالىندىلر ھم چىلوب ابوطالب كە باردىلر وايتىدىلر اى ابوطالب سىن بىر قارطەمەز و فوجەمەز سىن بو آحمق لارنىڭ (ايمان كېتىرگان آدملىرىنىڭ) نىلر قىلغاننى بلەسون بىز سىڭا بىزنىڭ بىرلن قىرداشىڭ عبد اللەنىڭ اوغلى محمد (صلعم) آراسىنە حكم قىلوڭنى اوتىب كىلىك ديو ابوطالب رسول اللەنى چاقىرتدى ھم ايتدى بلار سىنىڭ قومىڭ سىنىن صوراچاق

نرسەلەرى بار دىيورسولاللاھ قىرىشلەرگە قاراپ ايتىدى نرسە صورىسىز صوراكىز دىيورقىش كافرلىرى
ايتىدىلەر سەين بىزگە ھەم مەعبودلارمىزگە تىيۈكۈنى قولى بىزدە سەين دە ھەم مەعبودكۈنى دە قويايمىز دىيورسولاللاھ
ايتىدى اگەر مەين سىزنىڭ سۈالسىزنى قىبول ايتسام مەن سىزدىن صوراجاق بىرگە سوزم بار شول سوزمىنى
قىبول ايتارمىسىز قىرىشلەر ايتىدىلەر بىرسوزكۈنى توگۈل اۈن سوزكۈنى قىبول ايتارمىز دىيورسولاللاھ ايتىدى
(لااله الاالله) دىيورايىنكىز بوسوز سەبىلى عربىلەرنى ھەم عەجملەرنى قولغە آلورسىز دىيوروشۇندىن سۈك قىرىشلەر
كۈب مەعبودنى بىر مەعبود قىلماقچى بولايىكان دىيورابوطالب مېلىسەندىن تارالدىلار (وَأَنْطَلَقَ الْمَلَأَ مِنْهُمْ)
قىرىشنىڭ الوغلىرى ابوطالب مېلىسەندىن كىتىدىلەر (أَنْ امشُوا وَأَصْبِرُوا عَلَى الْهَتِكُمْ) بەغىس بەغىسە
بىرگە دىيور مەعبودلارنىڭ عبادەتتە ئابىت بولسىز دىيگانلەرى ھالە (ان هَذَا لَشَيْ يُرَادُ) درىستلىكە
بوشا بەغى تۈھىد دعواسى ياكە عربىلەرنى ھەم عەجملەرنى قولغە آلورھەركەمنىڭ تىلانمىشى در آنى ھەربىر
تلىمىز (مَأْسَمَعْنَا بِتِلَاقِ الْمَلَأَ الْآخِرَةِ) مەم (ەم) نىڭ ايتىكان سوزىنى (تۈھىد دعواسى) آتالارمىز ايرىشكان
سۈكۈنى مەلت دە ياكە عىسى (ەم) مەلتتە اشىمادىك چۈنكە نىسارالار دە سۈكۈرە تۈھىد بولماغانلار
(ان هَذَا الْأَخْتَلَاقُ) بومەم (ەم) نىڭ ايتىكان سوزى (تۈھىد كەمەسى) توگۈل در مگر اوزى نىڭ
چىغارغان بالغانىدىر (أُنزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا) ايا بىزنىڭ آرا مەزدان مەم (ەم) اوزىنە
ذكىر (قرآن) ايتىدىلەردىمۇ ھالبۇكىم اول بىزنىڭ كەبى آدم ياكە بىزدىن دە توبانرا ك دىيور (بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ
ذِكْرِي) بىلكە مەكە كافرلىرى مەن ذكىر مەن (قرآندىن) شكە در (بَلْ لَمَّا يَبْئُتُ قَوْلَا عَذَابٍ) بىلكە مەكە
كافرلىرى مەن عذابمىنى تاتومادىلار ھەرقاچان عذابمىنى تاتوسەلار شىكىلەرى بىتار ايتىدى (أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ
رَحْمَتِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ) ياكە اى مەم ەم اول كافرلارنىڭ ھەزۈرئە ھەراشە استىن بولغان تىلاكان آدمە
رحمەتنى ھەبە قىلوچى بولغان رەببىڭنىڭ رحمتى نىڭ خىزىنەلەرى بارمى اول رحمت خىزىنەلەرنە تىلاكانچە
تصرف قىلۇب رحمتىنى تىلاكان آدملەرنە بىرۈب تىلاكان آدملەرنىن آلالارمى بىس شولاي بولسە
آلار بىغەبىرلىكىنە آلالارنىن تىلاكان آدملەرنە بىرۈرلەر ايتىدى لىكىن بوھقوق آلاغە بىرلىكى
بوق چۈنكە نەبۈ (بىغەبىرلىك) اللەنىڭ رحمتى اللە آنى اوزى تىلاكان آدمە بىرر (أَمْ لَهُمْ مَلِكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) ياكە مەكە كافرلىرى اىچۈن كۈكلەرگە ھەم بىرلەرگە دىيور كۈكلەر بىرلەن بىرلەر آراستە
بولغان نرسەگە خوجەلىق بارمى (فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ) بىس اگەر اول مەكە كافرلىرى اىچۈن كۈكلەرگە
بىرلەرگە خوجەلىق بولسە كۈك باچقىلار بىنە آشسۇنلار بەغى كۈك بەغى مەنسونلەر آندىن عرشىگە
آشسۇنلار عالەمنىڭ اشىنى تەمشا قىلسىنلار اوزلەرى مەنسەب كۈرگان آدمىگە ھەم ايتىدىسەنلەر بىس ايتىدى
اگر دە اللەنىڭ رحمت خىزىنەلەرنىڭ بىر كىساكى بولغان عالەم جەسمانى دە تصرف قىلوغە قوتىلەرى
كىلاماسە بىس نچك نەبۈ (بىغەبىرلىك) دە تصرف قىلوغە قوتىلەرى بىتەن (هُنَّ مَا هُنَّ الْكَمُ هُزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ)
بىس اول مەكە كافرلىرى سەينى بالغانغە توتقان اورونلارندە بىغەبىرلەرگە قارشى كىلە تورغان فرقىلەردىن

تيزدن مغلوب بولا تورغان بىر عسكردىر بس نېك آلارغە تىدا بىر الھىيە بولسۇن و نېك آلا ر امور رىبانىيە دە تصرف قىلسۇن لار (كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ) مەكە كافرلىرىنىڭ يىغىمچىلىرىنى يالغانغە توتىدى نوح قولى (وَعَادَ وَفِرْعَوْنَ ذُو الْأَوْتَادِ) دىنى عادلر ھەم قاداقلار بىرلن بىر كىتلىگان ملك اياسى بولغان فرعون (وَنُوحًا وَقَوْمَ لُوطٍ) دىنى ئىمۇدلىر ھەم لوط ەم قولى (وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ) دىنى اورمان اياسى بولغان شەيب ەم قولى (أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ) مەكە كافرلىرىنىڭ ھىزبى بو ذكىر قىلىنغان ھىزىلردن (جماعت لردن) بىر ھىزىلر (ان كُلُّ الْأَكْتَبِ الرُّسُلِ) بو ھىزىلردن كلىسى ايماس در مگر بولدىلار ايسە يىغىمچىلىرىنى يالغانغە توتدىلر يعنى بو ذكىر قىلىنغان ھىزىلردن ھەر بىرى بىر يىغىمچىلىرىنى يالغانغە توتىدى (فَعَقَّ عِقَابٌ) بس ھىزىلردن ھەر بىرىنى مەنم غدايم ثابت بولدى (وَمَا يَنْظُرُ هُوَ إِلَّا صَيْعَةً وَاحِدَةً) دىبو مەكە كافرلىرى كىتاسلىر مگر بىر مرتبە ئىچىرىنى كىتارلر يعنى صور ارسىگانلىكىنى (مَا لَهُمْ مِنْ فَوْاقٍ) اول ئىچىرىغە آرزىغە مەقدار دە توقتاو يوقدر (فَوْاقِ دىبو ايكى ايمچا كىن سوتىنى ايكى مرتبە صورو آراسىغە بولغان توقتاو زمانى نە ايتورلر موندە آزلوققان كىنايە) (وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْ لَنَا قَطَنًا) دىنى مەكە كافرلىرى خورلاب ايتىدىلر اى رىمىز بىزنىڭ اىچون غدايدىن بولغان شىمىزنى آشتىر (قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ) حساب (قىيامت) كوندىن لك دىبو (اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ) اى مەمد ەم مەكە كافرلىرىنىڭ ايتىگان قىيامت سوزلىرىنە صىبرلىق قىل (وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدًا ذَا الْأَيْدِ) دىنى دىندە قوت اياسى بولغان قىلمىز داودنىڭ قىسىمىنى ايسىگە تىشرب كافرلىرگە سىيولە (اِنَّهُ اَوْابٌ) درىستلىكە اول قىلمىز داود ەم اللەنىڭ رضاسىغە قايتىچىلر يعنى مەكە كافرلىرىنە كىناھنى الوغ ايتىب كورساتو اىچون داود قىسىمىنى ذكر قىل چونكى داود (ەم) نىڭ، اللە ھىزورنىڭ مرتبەسى الوغ بولاترو بىدە بىر كىچىككە كىنە زىلتنىڭ ھىزورى سىبىلى مرتبە سىندىن توپان تىشردى فرىشتەلر شىلتە قىلدىلار شوندىن صوڭ اللەدان استىغفار قىلدى (اِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحُنَّ) درىستلىكە داود بىرلن بىرگە تىسبىح ايتىگانلىرى ھالە طاعلارنى داودكە مسخر قىلدى (بِالْعَشِيِّ وَالْإشْرَاقِ) كىچىك دىنى قوباش يالتراب كوتارلىگان وقتى (وَالطَّيْرِ مَحْشُورَةً) دىنى ھەر جانىدىن جىولغان ھالە داودكە قىشلارنى مسخر قىلدى (كُلُّ لَهُ اَوْابٌ) طاعلار بىرلن قىشلاردان ھەر بىرى داودنىڭ تىسبىحى اىچون تىسبىح ايتىرگە قايتىچىلاردىر (وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ) دىنى ياردىم بىرلن وعسكىرنىڭ كوبىلىگى بىرلن داود (ەم) نىڭ مىلىكىنى قوتلادىك (وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَلَ الْخُطَابِ) دىنى بىز داود (ەم) گە ھىكەمنى (يىغىمچىلىكىنى) ياكە علم بىرلن عملنى ھىكەم قىلدى (بىردىك دىنى ھىقنى باطلدىن آيرو بىرلن دعوىلارنى آيرو ب ھىكەم ايتىدى بىردىك (وَهَلْ اَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ) اى مەمد (ەم) اياسىگە ايكى خصم نىڭ داودقە ھىكەم گە كىلولىرىنىڭ خىبرى كىلدى بو آيت ھىزرت داوددان صادر بولغان زىلت (كىمچىلىك) خصمىغە ھىزرت داودنىڭ بىر وقتى اوريا اسملى آدمنىڭ خاتونىغە اتقاق كوزى تىشى و قىلىنە ھىبەت اثر ايتىدى بس اور يادان خاتونىنى طلاق قىلدى صورادى اوريا ھىزرت داودنىڭ سوزىنى قايتارورغە باطرچىلىق قىلا آلاموندىن خاتونىنى طلاق قىلدى ھىزرت داود بو خاتونىنى ھىقتىلىدى بو خاتون ھىزرت سلىمان نىڭ آناسى بولا

هم بواش انصارده بولسقى كىبى داود (عهم) زمانندك بتونلاى عادت ايدى ديگانلارى داود عهم اوزى
 كونلرينى دورت، كه بولسگان ايگان بركونى عبادت ايچون بركونى حكم ايچون بركونى اوزينلڭ
 خاص خدمتلرى ايچون بركونى وعظ ايچون خاص اينتكان الله تعه امتعان ايچون حضرت داود قه
 دعوالاشقان برسى برسنه ظلم قيلشقان ايكى آدم صورتندك ايكى فرشته يباردى (ادْتَسَوْرُوا الْمَخْرَابَ)
 شول وقتندك بودعواچيلار داود (عهم) نلڭ چارلاغي نلڭ بوغارغى ديوارينه منديلر (ادْخُلُوا عَلَيَّ دَاوُدَ)
 شول وقتندك داود قه كرديلر (فَفَزَعَ مِنْهُمْ) بس داود (عهم) نلڭ حكم كونندن باشقه كونندك كرگانللكلرى
 ايچون همك ايشكندن كرمى استمن كردكلرى ايچون بلاردان قورقمى (قَالُوا لَا تَخَفْ) دعوالاشب
 كر وچيلر قورقمه ديديلر (خَصَّامَانِ بَعْضُهُمَا عَلَى بَعْضٍ) بز دعوى برلن كىلگان ايكى فرقه مز
 بز نلڭ بعضمز بعضمزغه ظلم قيلدى (فَأَحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تَشْطَطْ) بس سين اى داود (عهم) بز نلڭ
 آرامزده حلق برلن حكم قيل و حكمه برمرگده ظلم وجبر قيلما (وَأَهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ) دى سين
 بزنى بولنلڭ توغريسنه كوندرشوندان صولڭ بوايى خصم برسى ايكنچسنه اشارت قيلوب مقصودلارونى
 سويلاديلر بس برسى ايندى (أَنْ هَذَا أَحْسَنُ) درستلكك بومنم ديندك دى دوستللك قرداشم در (لَهُ تَسْعَ وَتِسْعُونَ
 نَعْجَةً) اول قرداشمنلڭ توقسان توقز صارغى (خاتون دان كناية قيلنه) بار (وَلَى نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ) دى
 منم بر صارغم بار (فَقَالَ أَكْفَلْنِيهَا) بس منم توقسان توقز صارقلى قرداشم ميكا ايندى بردن بر صارغى
 ميكا ملكلاندر (ميكا بيزر) ديو (وَعَزَّيْنِي فِي الْخُطَابِ) دى، بو توقسان توقز صارقلى قرداشم بردن بر صارغمى
 دعواده (فَجَعَلَ شِدَّةً) ميكا غالب بولدى (قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْمَتِكَ الِى نَعَايَةِ) داود (عهم) جوابقه كرشوب
 ايندى تحقيق سينلڭ توقسان توقز صارقلى قرداشنلڭ اوزينلڭ كوب صارقلارينه قوشلغان حالده بردن بر
 صارغى صور او برلن سيكا ظلم قيلدى (وَأَنْ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ) دى درستلككه شريك (اورتاق) لردن
 كويسى (لِيَبْغَى بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ) بعضسى بعضلرينه ظلم قيلور (الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) مگر
 ايمان كيتربك ايزگو عمللر قيلغان شريك نلڭ بعضسى بعضسنه ظلم قياماس (وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ) وبوظلم قيلدى
 تورغان شريكلر عجب آزدن بوسوزنى اينكچه بو دعوالاشوب كىلگان آدملر غيب بولديلار (وَوَظَّنَّ
 دَاوُدُ) دى داود (عهم) ظن قيلدى (أَنَّمَا فَتْنَاهُ) درستلككه بز نلڭ اوريا خاتونى حقندك اوزينى امتعان
 قيلمقمنى (فَأَسْتَغْفِرُ رَبِّي) بس داود (عهم) ربستن بواشى حقندك يارلقاماق استادى (وَوَخَّرْنَا كَعَاوَنًا) ²⁴
 دى سجه قيلغان حالده بيزرگه يغلدى دى اللهغه قايندى ركوع سجه كه مبدأ بولغانلغى ايچون سجودنى
 ركوع برلن تسميه قيلدى شونلڭ ايچونك بو آيت برلن تلاوت سجه سنى اوقغان صوكنده توقفسز سجه
 قيلسه كفايه قيلنوبينه استدلال قيلغانلار (فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ) بس داود (عهم) نلڭ يارلقاماق استاگان گناهسى
 يارلقادق (وَأَنَّ لَهُ عِنْدَ رَبِّكَ) دى داود (عهم) ايچون بز نلڭ حضورزده ياقنلق باردر (وَحَسْبُ مَا بَ)
 دى جنندك قايناچاق اورنلڭ كوركامى باردر (يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً) اى داود (عهم) درستلككه
 بز سنى بيزده خليفه قيلدى (فَأَحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ) بس آدملر آرسنه حلق برلن حكم قيل (ولا

تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ) دخی نفس آرزوسنه ایارمه (فَيُضِلُّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) بس نفس آرزوسنه ایارو سینی
اللهنک یولندن آزدردر (إِنَّ الَّذِينَ يَضُلُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) درسنلکله الله دینندن آرزغان آدملر (لَهُمْ
عَذَابٌ شَدِيدٌ) اول آدملرگه قاتی عذاب باردر (بِمَا نَحْنُوا يَوْمَ الْحِسَابِ) حساب کوننی اوننولاری سبیلی
(وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا) دخی بزکوکنی هم بیرنی هم کولک برلن بیئر آراسنه بولغان
نرسه نی حکمتسز وفائدهسز باطل یاراطو برلن یاراتمادق (ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا) کوکنی هم بیرنی
هم آلا آراسنه بولغان نرسه نی حکمتسز وفائدهسز باطل یاراطو برلن یاراتدی دیوکافر بولغان آدملرنک
ظنیدر (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ) بس کافر بولغان آدملر ایچون اوتدن کیلسگان نی اوکنچدر یعنی
بو باطل گمانلاری سبیلی نی اوکنچ کیلمور (أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ایبیز ایمان کیتربده
ایزگو عملر قیلغان آدملرنی قیلورمزمو (كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ) بیرده بورقلق قیلوجیلار کیس (أَمْ
نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ) یا که کفردن وگناهلاردن صاقلانوجی آدملرنی کافرلر کیس قیلورمزمو البته
بلارنی برابر قیلمامز (کتاب انزلناه الیک مبارک) ای محمد (عم) سیکما ایندرلگن کتاب (قرآن) کوب
فائده لیدر (لِيُبَيِّنَ آيَاتِهِ) اول کتابنی سیکما ایندرلدی اول کتابنک آیتلرینی تفکر قیلسونلار ایچون
(وَلِيُبَيِّنَ كَرَامَاتِهِ) دخی اول کتاب برلن صاف عقل ایالری وعظلمانسونلار ایچون (وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ
سُلَيْمَانَ) دخی بزد اود (عم) ایچون سلیمان (عم) نی هبه قیلدی (نعم العبد انه اواب) درسنلکله اول
سلیمان نی خوش توبه برلن اللهغه قایتوجی بنه در (ادعُضْ عَلَيْهِ بِالْعَشَى الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ) شول
وقته اللهغه قایتوجیدر اول سلیمان (عم) اوزرینه اویله صوکنده ماقتاوی جگرک آتلار کورساتلمش
بولدی سلیمان (عم) بروفته صوغش قیلوب مک یغشی آط غنیمت ایتوب آلدی سلیمان (عم) اویله اوقغان
صوکنده کرسی سنه اوتردی بو آتلار نی سلیمان (عم) گه تکرار کورساتیلر بو آتلار نی قاری قاری قیاش باتوب
کیتدی سلیمان (عم) ایکندی نمازینی اوقومی قالدی (فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ) بس سلیمان (عم)
ایندی درسنلکله مین مال سیونی تلادم (یعنی آتلار سیونی) (عَنْ ذَكَرْتَنِي) ربمنک ذکرندن یعنی ربمنک
ذکرینی ایکندی نمازینی سیوگه مال سیونی اختیار قیلیم (حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ) قیاش پرده برلن ارتلگانگه
قدر یعنی قیاش باتقانغه قدر (رُدُّوْهَا عَلَيَّ) اول آتلار نی میکا قایتار کردیدی (فَطَفِقَ مَسْحًا بِالْحُوقِ) (الاعناق)
بس سلیمان (عم) قلیج آلب آتلارنک بالترولارینه وموینلارینه قلیچنی سیپارغه کرشمی یعنی قلیج برلن
بالترولارنی وموینلارنی کیسدی حاصل همه سنی قربان ایتدی (وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ) وتحقیق بز سلیمان
(عم) نی بالابرلن فتنه لاندردک (وَالْقَيْنَاعِلَى كُرْسِيِّه جَسَدًا) دخی سلیماننک کرسیسی اوزرینه اول بالانی
اولسگان حاله تاشلادق سلیمان (عم) نلک بر بالاس دنیاغه کیلککنه سلیمان (عم) بو بالاسنه آفت
ایرشدن بیک قورقدی هم واجب قدردن آرتق صاقلادی وبوبالاحقنه اشینی اللهغه تابشرمادی بوبالانی
شیطانلار اوترب اولسگان حالنه کرسیسی اوزرینه کیترب تاشلادیلار سلیمان (عم) مونی بلمادی
(ثم اناب) بوبالانی کرسیسه اولک حالنه کورگاننک صوکنده سلیمان (عم) اللهغه قایتدی یعنی اشینی اللهغه

تابشرب توبه قیلدی (قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي) سلیمان (عہم) ایتمدی ای ربمینی یارلقاغل (وَهَبْ لِي مَلَكًا)
 دخی میکا شوندا این ملک بیر (لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي) اول ملک میندن صوگهیچ کم گه مناسب بولماسون
 یعنی جیکللك برلن حاصل بولماسون چونکه بوملك منم حالهه مناسب معجزه بولسون (أَنْتَ أَنْتَ
 الْوَهَّابُ) درستلکده سین هبه قبلوچی سن یعنی تلاگان نرسه کنی تلاگان آدمکا بیروچی سن
 (فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ) بس بزلیمان (عہم) ککه جیلنی سلیمان (عہم) قوشقاچه یری
 تورغان ایتب مسغر قیلدی (رُخَاءٌ حَيْثُ أَصَابَ) سلیمان (عہم) قصه قیلغان اورونغه یومشاق
 وفوش بولغان حالده یری تورغان (ایسه تورغان) ایتب مسغر قیلدی (وَالشَّيَاطِينُ كُلُّ بَنَاءٍ
 وَغَوَّاصٍ) دخی هربرعجیب بنالار بنا قیلوچی انجو و چغارر ایچون دیکگزلرگه چوموچی هر بر
 شیطاننی مسغر قیلدی (وَآخَرِينَ مَقْرَنِينَ فِي الْأَصْفَادِ) دخی بوغاولاردا برس برسنه یاقن قیلنغان
 ایکنچی شیطان لارنی مسغر قیلدی (هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ) بوملك لر بزنگ سیککا بیرگان
 نرسه مزدر بس بزنگ بیرگان نرسه مزدرن تلاگان آدمکا بیریا که بیرمه (بغیر حساب) بیروکنده
 هم بیرماوکنده حساب قیلنماغاننگ حالده (وَأَنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزْلُقَى) دخی سلیمان (عہم) ایچون بزنگ
 حضور مزده یاقنلق باردر (وَحَسَنَ مَا بَ) دخی جنت ده قایتناچاق اوروننگ کورکامی باردر (وَادْخُرْ
 عِبْدَنَا أَيُّوبَ) وای محمد (عہم) قلمز ایوب (عہم) نی ایسکه تشر (اذنادی ربّه) شزل وقتک قلمز ایوب
 (عہم) ریسنه دعا قیلدی (أَلَيْسَ الشَّيْطَانُ بِمُنْصَبٍ وَعَذَابٌ) درستلکده مینی شیطان مشقت هم عذاب
 (رنجو) برلن توتدی یعنی شیطان وسوسه سی اللهنگ مشقت هم عذاب برلن توتوینه سبب بولدی
 چونکه حضرت ایوبدن بر مظلوم بروقتک یاردم استادی حضرت ایوب یاردم بیرمادی یا که حضرت
 ایوب شیطاننگ وسوسه سی بوینچه بروقتک مالیننگ کوبیلگی نه عجب لندی (أُرْكُضْ بِرِجْلِكَ) ای
 ایوب آیاغنگ برلن بیرگه تیب دیو ایتنک بز (هَذَا مَغْتَسَلٌ بِأُذُنِ رَبِّكَ) ایوب (عہم) آیاغی برلن
 بیرگه تیبدی بیردن پیشمه آغب چقدی بس ایوب (عہم) که ایتنلدی بوضو یونولا تورغان و اچله
 تورغان صالحون صودر دیویعنی بوضودان بوون هم ایچ طشکنک اچکنک سلامت بولور معناسنک شوندان
 صوگ حضرت ایوب تمام سلامت لندی (وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ) دخی بز ایوب (عہم) که اهلنی هبه قیلدی
 (تَارِقَانَ) صوگنک جیدق دخی اهلینک مثلنی اهل برلن بیرگه هبه قیلدی یعنی اولگی که قاراغانک
 اهل ایکی الش بولدی (رَحْمَةً مِّنَّا) اوز مزدرن ایوب (عہم) که رحمت ایچون (وَذَكَرَى لَأُولَى
 الْأَلْبَابِ) دخی صافی عقل ایالربنه وعظ ایچون حضرت ایوبنگ خاتونی ایوب (عہم) آورغان
 وقتکد بر حاجت ایچون کینب کیچکب قایتدی حضرت ایوب سلامت لنسام یوز مرتبه صوغار ایدم
 دیوبمین ایندی الله تعه شول حقک ذکر قیلناچاق آیننی ایندردی (وَخَذَ بِيَدِكَ ضَعْفًا) دخی ای ایوب
 عہم قولسکا بر اوچ پچان آل (فَأَضْرَبَ بِهِ وَلَا تَعْنَتْ) بس بر اوچ پچان برلن صوق یومینکنده حانت
 بوله یعنی یومینکنی بوزما هم حضرت ایوب یوز دانه پچان آلوب بر مرتبه صوقدی حضرت ایوبنگ

خاتوننى يعقوب عەم نىڭ قىزى (لىيا) دېگەنلەر بەزىلەر يوسىف عەم نىڭ افرائىم اسمى اوغلى نىڭ قىزى رەمىيە دېگەنلەر (اَنَا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا) درىنلىكىدە بىز ايوب عەم نى آورلىق لارغە صېرىلىق قىلوچى تاپىق (نَعَمَّ الْعَبْدُ أَنَّهُ أَوَّابٌ) نى خوش قىلدىر اول ايوب درىنلىكىدە اول ايوب اللەغە قايتوچىدەر (وَادْكُرْ عِبَادَنَا) واى محمد عەم بىز نىڭ قىلارمىزنى ذكر قىل (اِبْرَاهِيمَ وَاسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ) يعنى ابراهيم هم اسحاق دىخى يعقوب عەم نى (اُولَى الْاَيْدِي وَالْاَبْصَارِ) اول قىلاروم عبادتتە قوت ايلالرى هم معرفت، ايلالرى (اَنَا اَخْلَصْنَا هُمْ بِغَالِصَةِ ذِكْرِى الدَّارِ) درىنلىكىدە بىز آلارنى اوزمىز ايچون خالص قىلىق شونداين صاق خصلت بىرلن اول خصلت آخرت يورطى ذكر قىلولايدىر اونتماولايدىر (وَانَّهُمْ عِنْدَنَا لَمَنْ الْمُصْطَفَيْنِ الْاَخْيَارِ) دىخى درىنلىكىدە اول قىلاروم بىز نىڭ حضورمىزدە اختيار قىلىنىش ايزگو قىلاردر (وَادْكُرْ اِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكُفْلِ) اى محمد عەم اسماعيل نى همەدە اليسع نى هم ذوالكفل عەم نى ذكر قىل (اليسع اخطوب اوغلى حضرت ادرىس آنى بنى اسرائيل گە خليفە اينىكان سوڭرە اللەتعالى آكار بيغمبرلك مرتبەسىنى بىرگان ذوالكفل يسع عەم نىڭ آتاسى بىرلن بىر توغمە قىزى شىننىڭ اوغلى ياكە ايوب عليه السلام نىڭ بىر اسمى اوغلى دېگەنلەر) (وَكُلٌّ مِنَ الْاَخْيَارِ) بىر مەنكورلردن ھەر بىرس ايزگولردن در (هَذَا ذِكْرٌ) بو قرآن ذكر در (وَانَّ لِلْمُتَّقِينَ لِحَسَنَ مَأْبٍ) دىخى كىردن وگناھلاردان صاقلانغان آدملىر ايچون اوچماخدە قايتناچاق اورون نىڭ كوركامى باردر (جَنَّاتٍ عِنْدَ مَقْتَعَةٍ لَهُمُ الْاَبْوَابُ) يعنى عىن اوچماخ لارى بولغوچىدەر آلار ايچون ايشكلىرى آچىلىش بولغان حالدە (مُتَّكئينَ فِيهَا) اول اوچماخلاردە سىرلرلر اوزرىنە طايانغان لارى حالدە (يَتَدَعُونَ فِيهَا بَغَاكِهِ كَثِيرَةً وَّشَرَابٍ) اول اوچماخلاردە كوب بىمىلرنى هم اچمىلكنى اندەلر (چاقىرلار) (وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ اِتْرَابٍ) دىخى آلار حضورندە كوزلرى ايلرىنە گنە قىسقارتىلغان اوزلرى بىرلن تىلىڭ بىر باشداكى قىزلار بولغوچىدەر (هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ) بو ذكر قىلىنغان نىمىلەر حساب كونى (قيامت كونى) ايچون وعده قىلىنغان نىرسەلردىر (ان هَذَا لَرِزْقُنَا) درىنلىكىدە بو نىمىلەر بىز نىڭ رىزقىدردىر (مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ) بو رىزق لار ايچون بىتو يوقىدەر يعنى بو رىزق لار ھىمىشە در (هَذَا) مؤمىلر ايچون ذكر قىلىنغان نىرسە بىدردىر (وَانَّ لِلطَّاغِيْنَ لَشَرَّ مَأْبٍ) دىخى درىنلىكىدە ياوزلار ايچون قايتناچاق اورون نىڭ ياوزى بىساردىر (جەنم يىلونها) اول قايتناچاق اورن جەنم در آرزونلار اول جەنم گە كىرلر (فَبِئْسَ الْمَهَادُ) بىس نى ياوز توشالمىش اورىدەر ياكە نى ياوز توشا كىر اول جەنم (هَذَا فُلَيْدٌ وَقُوَّةٌ) بىس عىناب بودر بو عىنابنى تاتوسونلار (حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ) اول عىناب اسسى صودر دىخى تىمىغ اھلى نىڭ صارى صولارىدەر (وَآخِرُ مِنْ شَكْلِهِ اَزْوَاجٌ) اولسكى عىنابنىڭ مىثلدىن ايكىنچى عىناب تورلى صىنفلاردىر (هَذَا فَوْجٌ مُقْتَنِعٌ مَعَكُمْ) بو گروھ سىز نىڭ بىر گە تىمىغە كىرە تورغان گروھدر آرزونلىقىدە باش كافرلر تىمىغە كىرگەنلىڭ صوڭىدە آرزونلىقىدە آلارغە ايارگان آدملىرنى كىرتىلگەنلىڭ صوڭىدە ھكايت يوزىدىن باش آرزونلارغە اينىلگان سوز (لَامَرْحَبًا بِهِمْ) آرزونلىقىدە

باش کافرلر ایبار و چیلرینه ایتورلر آلا راوزرینه کیلک بولماسه ایدی دیو (انهم صالوا النار) درستلکه
 اول بزگه ایبار و چیلر بزنگ کیی یاوز عمللری سببلی تموغه کرو چیلردر (قالوا بل انتم لامرحبکم)
 آزعونلقه ایبار و چیلر ایبارلشلرینه ایتورلر بلکه سز اوزنگزنگ ایتکان سورنگزه مناسبراکسز یعنی
 بزگه کیلک بولماسون دیگان سورنگزه بیگراک اوزنگزاهلسز یعنی سزگه کیلک بولماسون (انتم قتمتموه
 لنا) سز بزگه آزدرونگز سببلی عذابنی آلمهزغه کیتردنگز (فبئس القرار) بس نی یاوز قرار لانا چاق اورن
 بولدی اول جهنم (قالوا ربنا من قدم لنا هذا) یزه ده آزعونلقه ایبار و چیلر ایتورلر ای ربمز بو عذابنی
 کمد بزنگ آلمهزغه کیتردی (فزده عذاباضعافی النار) بس اول کشیگه تموغدن ایکی الش عذابنی
 آرتدر (وقالوا مالنا لئلا نری رجالا) دخی آزعون آدملر قیامت کوننده ایتورلر بزگه نی بولدی بز تموغه
 شوندا این ایرلر نی کورمیز (کنانعههم من الاشرار) بز آلارنی دنیاده یاوزلاردن صانیدر ایسک بو
 ایرلردن مراد دنیاده کافرلر طرفندن مسخره قیلنغان فقیر مسلمانلار (انحنناهم سخریا) بز اول ایرلر نی
 دنیاده وقتده مسخره ایتوب توتقان ایسک (ام زاعت عنهم الابصار) یا که اول ایرلردن کوزلر مز چیتکه
 آوشدیمو شونک ایچون آلارنی کورمیزمو دیو ایتورلر (ان ذلك لحق تغاضم اهل النار) درستلکه
 بزنگ کافرلردن حکایت قیلغان نرسه مز البتہ حق چاره سز کافرلر بو سوز برلن قیامت کوننده سویلاچاکلر
 هم اوت اهلینک فچرشویدر بوسوز (قل انما انا منذر) ای محمد (عم) مکه مشرکلرینه ایت آتچق مین
 سزنی قورقتوچیمن اللهنگ عذابی برلن سزنی قورقتانم (وما من اله الا الله الواحد القهار) وهیچ برحقانی
 برلن معبود یوقدر مگر اور تاقلقنی قابل یولماعان برگنه بولغان هراشندہ غالب بولغان الله غنه در
 (رب السموات والارض وما بينهما) اول الله کولرنگ و بیبرلرنگ هم کولر برلن بیبرلر آراسندہ بولغان
 نرسه لرنگ ربسیدر (العزیز الغفار) اول الله هراشندہ استندر هم گناهلارنی یارلقاغوچیدر (قل هو
 نهای عظیم) ای محمد (عم) مکه مشرکلرینه ایت منم سزگه خبر بیبرگان نرسه م (یعنی اوزنگ اللهنگ عذابندن
 سزنی قورقتوچی بولووم دخی اللهنگ معبودلکه بربولوی) الوغ خبردر (انتم عنه معرضون) سز اول
 الوغ خبردن یوز دوندر وچی سز (ماکان لی من علم بالملاء الاعلی) منم ایچون بلند جماعتنی (فرشته لر نی)
 بلو بولادی (اذ یختمون) فرشته لرنگ آدم (عم) حقنک سویلاشکانلری وقتده بس منم فرشته لرنگ آدم
 حقنک سویلاشولورنن هم آدم برلن فرشته لر آراسندہ بولغان واقعه دن ایشتما اینچه هم کتاب مطالعه ایتما اینچه
 خبر بیبروم البتہ وحی برلن بولا (ان یومی الی) میکاوحی قیلماس (الا انما انا نذیر مبین) مگرو حی قیلنور
 و آتچق مین ظاهر قورقتوچیمن دیوگنه (اذ قال ربک للملائکة) ای محمد (عم) شول وقتنی ایسکه تشر
 اول وقتده ربک فرشته لرگه ایتدی (انی خالق بشران طین) درستلکه مین بالچقندن آدم یاراتانم
 (فاذا سویته ونفخت فیه من روحی) بس شول زمان آدمنگ اعضاسنی تیگز قیلساق هم آدم گه شریف
 روحه زدن جان ارساک (ففعواله سامعین) بس آدم گه الوغلا وسجده سی برلن سجده قیلغاننگز حالده آدم گه

ايولكز (فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ) بس فرشته لرنك هر برس بر بولى آدم كه سجه قيلد بيلار (الْأَيْبَلِيسَ) مگر ابليس كنه سجه قيلمادى (اسْتَكْبَرُ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ) ابليس تكبرلاندى دخی كافرلردن بولوب اورلدى (قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ) الله (تعالى) ايندى اى ابليس سینی سجه قيلماقسن نرسه طیدی (لَمَّا خَلَقْتَ بَدَنِي) اوز قدرتم برلن گنه ياراتقان نرسه گه (آتاسز آناسز ياراتقان آدم گه) (أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ) اى ابليس تيوشسز تكبرلانك ياكه بلنك بولغان مخلوقلاردن بولدىمى (قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ) ابليس ايندى مين آدملن ايزگومن ديو (خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ) آنك ايجون سين مینی اوتدن ياراتك آدم (عم) نى بالچقندن ياراتك (قَالَ فَأَخْرَجْنَا مِنْهَا آدَمَ رَجِيمًا) الله (تعالى) ايندى اى ابليس جنتدن چق درستلسكده سين رحمتدن سرلشلردن صوك (وَأَنَّا عَلَيْنَا لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ) دخی درستلسكده منم لعنتم جزا كونه قدر سينك اوزر كادار (قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ) ابليس ايندى اى ريم قبرلردن قوبارلش بولغان كونگه قدر ميكا مهلت بير (قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ) الله (تعالى) ايندى اى ابليس درستلسكده سين مهلت بيرلشلردن سين (إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ) بيلگولى وقتك كونگه (قيامت كونگه) قدر (قَالَ فَبِعَرَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ) ابليس ايندى اى ريم سينك الوغلك بولن قسم ايتوب اينده من آدملرنك همه سنى حق بولمن آذر من (الْأَعْبَادُكَ مِنْهُمْ الْمُغْلَبِينَ) مگر شونداين قلالرگنى آذر من آلاردن اخلاصلى بولغانلارى باردر يعنى الله آلارنى اوزينك طاعتى ايجون خالص قيلوبده آرغونلقدن صاقلانغانلارنى غنه آذر من (قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ) الله (تعالى) ايندى بس مين حقنى حقلار من هم حقنى ايتور من (لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ) البته جهنم نى سيندن يعنى سينك بالالاروك بولن توتورور من (وَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ) دخی سيكا آدملردن ابارگان كشيلىرنك بارچه سنندن توتورور من (قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) اى محمد عم ايت سين آدملرگه مين قرآننى ايراتو ياكه وحينى ايرشدر اوزرينه سزدن اجر (خدمت حقى) صوراميم (وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ) دخی مين اوزمه اهل بولماغان نرسه برلن تكلف لنوچى (قيلنوچى) توگل من منم موند اين آدم توگل ايدكمنى حاله قاراب اوزرگنده بلهسز (إِنَّهُوَ الْأَذْكَرُ لِلْعَالَمِينَ) اول قرآن توگل در مگر بتن عالم گه وعظدر (وَلَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ مِيقَاتِهِ) دخی اى مكه كافرلى قرآنك خبر بيرگان نرسه سنى نك حقلغنى بر آز زمان صوكنده (اسلام غلبه تابقاچ ياكه اولگاچ) بلورسز . (ص) سوره سى نك ترجمه سى تمام بولدى .

(اوتوز توقنې سوره زمر سوره سى مكده اينگان يتمش بش آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(تنزيل الكتاب من الله العزيز الحكيم) بو قرآن كتابك ايندرلمشيدر هر اشته استن وحكمت اياسى بولغان الله دان در (إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ) درستلكده بى اى محمد عم سيكا كتابنى (قرآننى) حقلق برلن ايندرك (فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ) بس اى محمد عم ديننى الله ايجون خالص قيلغانك

حالده اللهغه عبادت قيل (اَللّٰهُ الدّٰىنُ الْغَالِصُ) آگاه اولسكز شركن هم ده ريبادان صاف بولغان
 دين الله ايچوندر (وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ اَوْلِيَاءَ) وشونداين كافرلر اللهدان باشقه معبودلر توتديلار
 (مَا نَعْبُدُهُمْ اِلَّا لِيَتَرْبُوْنَا اِلَى اللّٰهِ زُلْفَى) اول كافرلر اينورلر بز اول معبودلرگه عبادت قيلميمز مگر اول
 معبودلر مز بزنى اللهغه ياقين قيلماق برلن ياقين قيلسون لار ايچونگنه عبادت قيلامز يعنى اللهغه
 ياقن بولوغه آلارنى سببگنه ايتمهز (اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ) درستلكمه الله تعالى اول كافرلر آراسنده
 حكم قيلور (فِى مَا هُمْ فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ) اول كافرلرنك اختلاف قيلغان نرسه لرنك (دينك) يعنى حلقق بولغانلارنى
 اوجماخقه كرتر باطللقن بولغانلارنى تموغغه كرتر (اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ) درستلكمه الله
 تعالى بالغانچى هم كافر بولغان آدملرنى حق بولغه كوندرماس (لَوْ اَرَادَ اللّٰهُ اَنْ يَّتَّخِذَ وَلَدًا) اگر الله بالاتوتونى
 تلاس ايدى (لَاصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ) اوزى باراطقان نرسه لرنن تلاگانشى اختيار قياور ايدى (سُبْحٰنَهُ
 هُوَ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ) الله بالا توتماقدان يراق بولدى اول الله بردر هم هر اشك غالبدر (خَلَقَ السَّمٰوٰتِ
 وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ) الله كوكلرنى وييرلرنى حلقق برلن ياراتدى (يَكُوْرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ) كيچنى كوندز اوزرينه
 اورار (يَابَّارُ) (وَيَكُوْرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ) دغى كوندزنى كيچ اوزرينه اورار (يَابَّارُ) يعنى كيچ برلن
 كوندزدن هر برسنى ايكنچسى برلن ارتر (وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) دغى الله قياس برلن آينى مسخر قيلدى
 كُلُّ يَجْرِى لَاجِلٍ مَّسْمًى) قياس برلن آيدان هر برسنى بيدگولى بولغان چيكلاننگان وقتقه قدر ير
 (الْاَهْوَالُ الْعُزْبُ الْغَفَّارُ) آگاه اولسكز اول الله هر برسنى كه كوچى يتكوچيدر هم هر نرسه كه غالبدر
 هم گناهلارنى باراقا كوچى در (خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَّاحِدَةٍ) الله سزنى بر نفس دن (نفس آدم دن) ياراتدى
 (ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا) مونلك صوكنده اول بر نفسدن آدم (عه) نلك خاتوننى ياراتدى (وَاَنْزَلَ لَكُمْ
 مِنَ السَّمٰوٰتِ مَائِدَةً) دغى سزنى فابلكز ايچون دورت آياقلى حيوان لاردان سيكز صنف (جفت) نى
 ياراتدى (توهنى صارق صغر كچه ايركا كلرنى هم تشيلرنى) (يَخْلُقُكُمْ فِى بُطُوْنِ اُمَّهَاتِكُمْ) سزنى الله
 آنالركزنى قورصاق لارنى باراطور (خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَّاحِدَةٍ) برمرتبه باراطقان صوكنك باراطماق برلن
 يعنى اول نطفه حالنچه بولور سز آنندان اويوشقان قان ايتب باراطور آنندان صوكنك ايت كيساگى
 ايتب باراطور آنندان صوكنك بالغاچ سيكك ايتب باراطور آنندان صوكنك ايتبلى سيكك ايتب باراطور
 آنندان صوكنك كامل حيوان ايتب باراطور (فِى ظُلُمٰتٍ ثَلَاثٍ) اوج قارانغولقلار ايچنده باراطور رحم
 (بِالْاَقْبٰبِغَى نَكَ) قارانغولغى قورصاق قارانغولغى هم بالانى چلغاب آلغان نچكه تيرى قارانغولى (ذَلِكُمْ
 اللّٰهُ يَرْبُّكُمْ) اشلرى اوشبو بولغان الله سزنى نلك ريكزد (اَلِهَ الْمَلَكُ) اول الله ايچوندر خوجهلف (لَا اِلَهَ اِلَّا
 هُوَ) حلقق برلن هيچ معبود يوقدر مگر بر الله غنده در (فَاَنى تُصْرَفُوْنَ) بس نچك سز الله نلك عبادتنن
 شركلك كه دوندر لمش بولاسز (اِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ عِنْتُمْ) اگر سز كافر بولساكز درستلكمه
 الله سزنى ايمانكزدن موكسزدر (وَلَا يَرْضٰى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ) دغى الله قلالرى نلك كفرينه راضى

بولماس (وَأَنْ تَشْكُرَ وَابْرَضَهُ لَكُمْ) واگر الله نىڭ بېرگان نعمتنه شکر قىلسا نىڭ الله سىزگە راضى بولور (وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى) دىنى بىرگناھلى، نفس ايکنچى نىفسنىڭ گناھىنى يوكلاماس (ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ) مونسىڭ سوڭىندە رېڭىزگە در قايتاچاق اورنىڭى (فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) بس الله سىزگە عدل قىلغان نرسە لىرگىزدن خېرىرىر (إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذُنُوبِ الصُّدُورِ) درستلىكده اول الله كوكرىك ايلالرىنى يعنى كوكرىكلىگى سىلرنى بىلگىچىدىر بو آيت الله نىڭ خېرىگە راضى بولوب شىرگە راضى بولماوېنە دلالت قىلادر (وَأَذَامَسَ الْإِنْسَانَ ضُرًّا) وھرقىچان آدمنى ضرر (آورو يا كە فقيرلىك) توتسە (دَعَارِبُهُ مَنِيْبًا إِلَيْهِ) رېسنە قايتقانى حالده دعا قىلور (ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ) مونسىڭ سوڭىندە رېسندن انعام ايچون نعمت بېرلسە (نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ) موندان لك اللهغە يالبارغان نرسەسنى (فقيرلىكنى يا كە آوروينى) اونور (وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْبَادًا) دىنى اللهغە عبادتە شىرىكلر اعتقاد قىلور (لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ) الله نىڭ دېنندن خلقنى آزدر و ايچون (قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا) اى محمد عەم بوقباحت صفتى كافرگە ايت كىفرىڭ بىرلن آرزغە زمان دنياده فائده لىن (إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ) درستلىكده سىن اوت ايلالرىدىن سىن (أَمَّنْ هُوَ قَائِمٌ آتَاءَ اللَّيْلِ) ايا كىچە نىڭ بتون وقتلارندە عبادت قىلورچى آدم (سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْفَظُ الْآخِرَةَ) آخرت كوندىن قورقغانى حالده سجدە قىلغانى ھم آياق اوزرە بولغانى حالده (وَيَرْجُو رَحْمَةً رَبِّهِ) دىنى رېسى نىڭ رحمتنى اميد ايتكىن حالده كىچە نىڭ بتون وقتنى عبادت بىرلن اوتكاروچى آدم مونسىڭ كېرىنچە يوقلاب كىچە نى اوتكارگان آدم كېمە و بوايكى آدم برابرلىقى البتە توگىل (قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) اى محمد (عەم) مەكە مشركلرىنە ايت ايا بىلگان آدملىر بىرلن بلماگان آدملىر برابر بولورلارمى دىو (إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ) آخىق بو بيانلار بىرلن صاف عقل ايلالرى گنە و عطلانور و فائده لائور (قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا) اى محمد (عەم) ايت سىن اى ايمان كىتىرگان قللار (اتَّقُوا رَبَّكُمْ) رېڭىزغە خلافاق قىلودن قورقۇدۇدۇ (الَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً) بو دنياده ايزگوشلارنى قىلغان آدملىرگە آخرتە كوركام ثواب باردر (وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ) والله نىڭ بىرى كىيىنكرا گىرىرىردە تورغاندە اللهغە عبادت قىلودە تارلق بولسە ايكنچى بىرگە ھىجرت قىلىڭىز (إِنَّهُ يُوَفِّي الصَّابِرِينَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ) آخىق عبادت مشقتلىرىنە صبرلىق قىلوچىلرغە اجرلىرى حسابدىن باشقە بىرلور (قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ) اى محمد (عەم) ايت سىن مشركلرگە درستلىكده مېن اللهغە غنە عبادت قىلوم بىرلن بىورلىم (مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ) دىننى الله ايچون شىركىن صاف قىلغانم حالده (وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ) دىنى مېن خالص اللهغە غنە عبادت قىلوم بىرلن بىورلىم مسلمانلارنىڭ اولگىسى بولوم ايچون يعنى دنياده و آخرتە اللهغە بوى صنوچىلارنىڭ ايكى آلداغىسى بولوم ايچون (قُلْ إِنِّي أَخَافُ أَنْ عَصَيْتُ رَبِّي) اى محمد (عەم) مەكە مشركلرىنە ايت درستلىكده اگىر رېمە گناھلى بولسام (بوى صنماسام) قورقامن (عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) الوغ كوندىڭ عذابدىن (قُلْ اللَّهُ أَعْبَدُ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ) اى محمد (عەم) الله ايچون

دینم فی صافی قیلغانم حالده اللهغه عبادت قیلانم دیوایت (فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ) بس سز اللهدن باشقه تلاگان نرسه لرگه عبادت قیلکنز (الله تعالی رسول اللهغه بو سوزنی کافر لرنی قورقتور ایچون اینورگه امر قیلغان) (قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ) ای محمد (عم) مکه مشرکلرینه ایت درستلکده ضرر ایتنوچیلر (الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) قیامت کوننده اوزلرینه آرزو نلق بران هم اهللرینه آزدرو بران ضرر ایتنوچیلردر (الَّذِينَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ) آگاه اولکنز بو ضرر ظاهر بولغان ضرردر (لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلْمٌ مِنَ النَّارِ) بو اوزلرینه هم اهللرینه ضرر ایتنوچیلرگه استلرندن اوتدن بولغان کولاگه (طبعه) باردر (وَمَنْ تَعْتَمِدْهُمْ ظُلْمٌ) دخی آستلرندن اوتدن بولغان کولاگه لر باردر (ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ) بو عذاب شوندا این عذابدر بو عذاب برلن الله قلالرنی قورقتور (يا عبادِ فَاتَّقُونِ) ای قلالرم منم عذابدن قورکنز (وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا) وشوندا این آدملر آرزو نلقنک چيگنه ابرشکان نرسه گه (شیطانغه) عبادت قیلودن صاقلاندىلار (وَأَنبِئُوا إِلَى اللَّهِ) دخی بتونلاى اللهغه قايتدىلار (لَهُمُ الْبُشْرَى) اول آدملرگه سیونچ باردر (فَبَشِّرْ عِبَادَ الَّذِينَ) بس ای محمد (عم) شوندا این قلالر مه سیونچ بیدر (يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ) اول قلالرم سوزنی اشتورلرده بس اول سوزنک کورکامرا گنه ایارلر (أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ) بو صفنده غی قلالر اللهنک حلقغه کوندرگان قلالریدر (وَأُولَئِكَ هُمُ أُولُوا الْأَلْبَابِ) دخی بو صفنده غی قلالر صافی عقل ایالریدر (أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ) ایبا عذاب سوزی آنک اوزرینه نابت بولغان کشی (أَفَأَنْتَ تَنْقُذُ مَنْ فِي النَّارِ) ایبا سینمه ای محمد (عم) اوتده غی کشینی قنقار رسون یعنی آلرنک اشلرینه سینمه خواجه بولورسن وبرکشیکه عذاب تیوشلی بولسه سینمه آنی قنقار رسن البته یوق (لَسَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ) لکن ریلرندن قورقان آدملر (لَهُمْ غُرْفٌ) اول آدملر ایچون بیوک چارلاقلار باردر (مَنْ فَوْقَهَا غُرْفٌ مَبْنِيَةٌ) اول بیوک چارلاقلارنک استندن ینه بنا قیلنغان بیوک چارلاقلار باردر (تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) اول چارلاقلارنک آستندن یلغهلار (صولار) آغار (وَعَدَّ اللَّهُ) الله بو چارلاقلارنی وعده قیلور برلن وعده قیلدی (لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ) الله وعده لرگه خلافق قیلدی (الْم تَرَأَى أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) ایبا بلمیسنمی سین ای محمد (عم) درستلکده الله کوکن صونی ایندردی (فَسَلَكَهُ يَتَابِعُ فِي الْأَرْضِ) بس اول صونی بیدره بولغان چیشمه لرگه کوردی (ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ) مونک صوکنده اول صوبلرلن تورلی تسلی بولغان ایگنلرنی چغاردی (ثُمَّ يَهِيحُ فَيَتْرَاهُمْ أَصْفَرًا) مونک صوکنده اول ایگن کيبه ريس سين آنی صارى تسده کوررسن (ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا) مونک صوکنده الله اول ایگننى (اوسکان نرسه نی) تارالغان نرسه قیلور یعنی کيبب اوجب بتار (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِأُولِي الْأَلْبَابِ) درستلکده بو کوکن صونی ایندروده هم بیدردن تورلی تسده گى ایگنلرنی چغاروده صافی عقل ایالری ایچون الوغ عبرتلر وعظملر باردر (أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ) ایبا الله مسلمان بولوی ایچون کوکرا کنی راوشان قیلغان آدم، کوکره گى تار بولوب کوکلی صوقر بولغان آدم کبیمه البته توگل (فَهُو عَلَى

نُورٍ مِنْ رَبِّهِ) بس الله کو کرا گئی راوشان قیلغان آدم ربینن نور اوز رنده در (فَوَيْلٌ لِلْغَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ
 ذِكْرِ اللَّهِ) بس الله ننگ ذکرینن کوئللمری قاره بولغان آدم لمرگه نی اوکنچدر (أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ)
 کوئللمری الله ننگ ذکرینن قاره بولغان آدم لمر ظاهر بولغان آرغونلقمه در (اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْعَدَبِ)
 الله سوز ننگ کورکامرا گئی (قرآنی) ایندردی (کتاباً مُمْتَسِحاً بِهَا مَثَانِي) کورکام لمرگه و معجز لمرگه جز لری ننگ
 برسی ایکنچسینه اوخشاغان لنتی ایچون بعض جز لری ایکی شارقات ذکر قیلنغان کتابنی ایندردی (تَقْشَعُرُ مِنْهُ)
 بو کتابدن وعید لری نی ذکر وقتنه قالترار (جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ) ربلرننن قورقغان آدم لرننگ
 تیریلری (ثُمَّ تَلَيْنَ جُلُودَهُمْ وَقُلُوبَهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ) موننگ صوکنده تیر یاریده (تذاریده) هم کوئللمریده
 الله ننگ ذکر صاری قرار لانور (ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ) بو کتاب الله ننگ بند لری نی حلقغه کوندره تورغان
 کتابیدر (بِهِ يَهْتَدِي مَنْ يَشَاءُ) اول کتاب برلن الله تلاگان آدمینی حلقغه کوندر (وَمَنْ يَضَلِ اللَّهُ) و کمر
 اول کشینی الله آذر سه (فَمَالَهُمْ هَادٍ) بس اول کشینی حلقغه کوندر وچی بوقدر (أَفَمَنْ يَتَّقِ بِوَجْهِهِ
 سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) ایاقولی موینه باغلی بولق قنن بوزی برلن گنه قیامت کوننده الله ننگ عذابیننگ
 یاوزنن صاقلانغان آدم الله ننگ عذابندن امین بولغان آدم کبیمه البته توکل (وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا)
 دخی کفر سبیلی اوز لری نه ظلم قیلوچی آدم لمرگه ایتملی سز تانکر (مَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ) کسب قیلغان
 نرسه گزی دیو یعنی کسب قیلغان نرسه گرننگ جزاسنی (كُتِبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) مکه کافر لرنن بورن
 بولغان کافر لر بیغمبر لری نی بالغانغه توتدی لار (فَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ) بس آلاغه عذاب کیلمی (من حيث
 لا يشعرون) بلما گان (کوئللمری نه خطور قیلماغان) لری جهنمن (فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ الْغَزَى) بس الله آلاغه
 رسوالقنی تاتوتدی (فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنیا ترک لگنده (وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ) هم البته آخرت عذاب
 دنیا عذابندن الوغراقدر (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اگر آخرت عذابیننگ الوغ ایکنی بلسه لر (وَلَقَدْ ضَرَبْنَا
 لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ) و تحقیق بز آدم لمر ایچون بوقر آنده بیان ایتمک (من كل مثل) هر بر دین اشنده
 کیرا کلی بولغان مثلن (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) آدم لمر وعظلاتسونلر ایچون (قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ)
 معناسنده کاکر لک ایسی بولماغان عرب تلنده بولغان حالده اول قرآن بز اول قرآند، هر بر دین ایچون
 کیرا کلی بولغان مثلنی بیان قیلدیق (لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) آدم لمر الله دن قورقسونلار ایچون (ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا
 رَجُلًا) الله موحد برلن مشرک که مثال یوزنن برابرنی بیان قیلدی (فِيهِ شُرَكَاءٌ مُمْتَسِحُونَ) اول ایرده
 یاوز خلقلاری ایچون نزاعلاشه تورغان شریکلر باردر (وَرَجُلًا سَلَمًا الرَّجُلِ) دخی بر ایر ایچون خالص
 بولغان ایکنچی ایرنی بیان ایندی یعنی مثلا مشرکننگ مثالی مشرکننگ معبود لرنن هر برسی اوزینه
 عبادت قیلونی دعوی قیلاهم اوز لری نه عبادت قیلا تورغان ایر حقنه نزاع قیلشه لار مذکور ایر ننگ
 کوئلینی تور لیچه تاراتالار و هر برسی اوزیننگ دعوی قیلغان نرسه سنده حلققنی دعوی قیلا موحد ننگ
 مثالی خالص بر کشیگه خدمت ایته تورغان ایر ایکنچی آدم ننگ دعوی قیلوینه بتونلای یول بوق

(هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا) مثل يوزندن بوايكي اير برابر بولولارمى البته برابر توگلمر (الْحَمْدُ لِلَّهِ) هر ماقتا
 صفاتي اللهغه غنه در (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) بلکه آدملرنك كوبسى حقلنى بلماسلر شونلك ايچونده عبادته
 اللهغه باشقه نرسه نى شريك قيلولار (أَنْتَ كَمِيتٌ وَأَنْتَهُمْ مَيِّتُونَ) اى محمد درستلكه سين اولسكن يعنى
 بو عالمين ايكنچى عالمگه كوچه چك سن دخى درستلكه امتلركه ميتلردن يعنى بو عالمين ايكنچى عالمگه
 كوچوچيلارد (ثُمَّ أَنْتُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ) مونلك صوكنده قيامت كونده ربكز حضورنده
 دعوى قيلشاجاق سز يعنى سينك حقلده بولغانلك ومشركلرنك باطللقده بولوى ظاهر بولاچاق .

(يِكْرَمِي اوچونچي ياره نك، ترجمه سى تمام بولدى)

(فَمَنْ أَظْلَمُ) بس كمدر ياوزراق (مَنْ كَذَّبَ عَلَى اللَّهِ) الله اوزرينه يالغاننى نسبت بيريگان آدمين
 يعنى اللهنك شريكى بار بالاسى بار ديو يالغاننى نسبت بيرودن (وَكَذَّبَ بِالصَّدَقِ إِذْ جَاءَهُ) دخى
 راستق كيلسگان زمانده راستقنى (محمد عم الله حضورندان كيترگان نرسدن) يالغانغه نسبت بيريگان
 آدمين يعنى بو آدمين ياوز آدم اصلا يوقدر معناسنده (أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ) ايا جهنمده
 كافرلر ايچون قايتاچاق اورون يوقمى (وَالَّذِي جَاءَ بِالصَّدَقِ) راستقنى كيترگان آدملر (بيدومبرلر)
 (وَصَدَّقَ بِهِ) دخى راستقنى راستقه توتقان آدملر (مؤمنلر) (أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ) بو صفنداغى آدملر
 آلاردر اللهدان قورقوچيلار (لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ) اول آدملر ايچون ربلى حضورنده تلاگان
 نرسه لرى باردر (ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ) بو جزأ ايزگولك قيلوچيلارنك جزأسيدر (لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ)
 اللهنك ايزگولك قيلوچيلاردان اروتماكلكى ايچون (أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا) عمل قيلغان نرسه لرى نك
 ياوزراغنى (وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ) دخى آلاغه اجرلرينى بيريماكلگى ايچون (بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ)
 عمل قيلغان نرسه لرى نك ايك كوركامى برابرنده (أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ) ايا اوزينك بنده سنه (محمد
 عليه السلام گه) ياردم قيلوده يتكوچى توگلمى البته يتكوچيدر (وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ)
 وای محمد (عليه السلام) سيني اللهدان درجهده توبان بولغان نرسه لرى برلن (صنم لار برلن)
 قورقتورلار قريشلر رسول اللهغه ايتكانلر اى محمد عليه السلام سين بزنى معبودلرمزنى خورلپسن
 لكن بز قورقامز بزنى معبودلرمزنى نفسى سيني توتماغاي ايدى ديو (وَمَنْ يَضِللِ اللَّهُ)
 وكمدر اول كشيئى الله توغرى بولمان آذرور (فَمَالَهُ مِنْ هَادٍ) بس اول كشى ايچون توغرى
 يولغه كوندر وچى يوقدر (ومن يهدى الله) كمنينگنه الله توغرى يولغه كوندرسه (فَمَالَهُ مِنْ مُضِلٍّ) بس اول كشى
 ايچون آذر وچى بولماس (أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ) ايا الله دشمان لارندان اوچ آل وچى هر اشك
 غالب بولغان ذات توگلمى البته شولاى (وَلَمَنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) وای محمد (عم)
 اگرسين مکه مشركلرندن كوكلرنى هم بيريلىرى كم ياراتدى ديوصوراساك (لَيَقُولَنَّ اللَّهُ) البته الله
 ياراتدى ديورلر (قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ) اى محمد (عم) مکه مشركلرينه ايت ميكا خبر بيريلىرى ديو (مَاتَعُونَ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ) سزنى اللهدان باشقه عبادت قيلغان نرسه لرى (صنم لرى) (أَنْ أَرَادَنِي اللَّهُ بِضُرٍّ)

اگر الله میکا ضرر ایرشدرونی تلاسه (هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ) ایاول معبودلرگز الله ایرشدررگه تلاگان ضررنی آچوقچیلارمی (یباروچیلارمی) البته یوق (اَوْ اَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ) بیاکه اگر الله میکا رحمت ایرشدرونی تلاسه (هَلْ هُنَّ مَمْسُكَاتُ رَحْمَتِهِ) ایاسزنگ معبودلرگز الله ایرشدرونی تلاگان رحمتنی طیوچیلارمی البته یوق (قُلْ حَسْبِيَ اللهُ) ای محمد (عه) اگرد کافرلرنگ معبودلری الله ایرشدررگه تلاگان ضررنی یباره آلماسه لار هم الله ایرشدررگه تلاگان رحمتنی طیا آلماسه لار ایت سین الله میکا یتار دیو (عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ) اوزرینه اش تابشروچیلار اشلرینی تابشرسن لار (قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَيَّ مَكَانَتَكُمْ) ای محمد (عه) ایت سین ای قوم اوزرنگ حالکرگه مناسب عمل قیلرگز دیو (اِنِّي عَامِلٌ) درستلرکده مین حاله مناسب عمل قیلوچیم (فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ) بس تیز بلورسز شول کشینی اول کشیگه عذاب کیلور (یخزیه) اول عذاب اول کشینی رسوای قیلور (وَيَعْمَلُ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّهِمٌ) دخی اول کشیگه همیشه بولغوچی عذاب اینار (اِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ) ای محمد (عه) درستلرکده بز آدم لار ایچون (یعنی آدم لرننگ دنیا و دین فائده لری ایچون) سیننگ اوزرنگ حقیق برلن کتاب (قرآن) ایندرک (فَمَنْ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ) بس کمدرق لغه کونلسه اوز فائده سی ایچون در حق لغه کونلوی (وَمَنْ ضَلَّ فَأَنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا) وکمدرق یولمان آزه بس آچق اول کشی اوزرنگ ضررینه در آزوی (وَمَا آتَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ بَكِيْلٍ) وسین آدم لراوزرینه اشلری تابشرلمش آدم توگل سن باری سین دیننی ایرشدرو برلن گنه بیورلمش سن (اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا) اولگان وقت لارنگ الله نفسلرنی آلور یعنی تنلردن تعلق لارونی کیسار هم تصرف لارون بتدر ظاهراده باطناده آلور حقیقه اولگانه یا که ظاهرا گنه آلور یوقلاغان وقت (وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا) دخی اولگان نفسلرنی ظاهرا گنه آلور یوقلاغان وقتلارنگه یعنی یوقلاغان آدم لرده اولگان آدم لر کبی هیچ نرسه بلماسلر (فِيهِمْ سَكُوتٌ لِّمَنْ قَضَىٰ عَلَيْهِمُ الْمَوْتَ) بس آننگ اوزرینه اولم برلن حکم قیلغان نفسلرنی توتار تنلرینه قایتارماس (وَيُرْسِلُ الْأَخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) دخی ایکنچی توری نفسلرنی (یوقلاغان نفسلرنی) بیلگولی منتکه قدر تنلرینه یبارر (اِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ) درستلرکده بوذکر قیلنغان نرسه لرده یعنی نفسلرنی آلوده برتورلسنی تنلرینه کیری قایتارب برتورلسنی قایتار اوده و فکر قیلا تورغان قوم ایچون الوغ عبرتلر باردر (اَمْ تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ) بلکه قریش کافرلری الله دن باشقه اوزرینه شفاعت قیلاتورغان شفاعت قیلوچیلارنی توتدیلامی (قُلْ اُولَئِكَ اَنْتُمْ لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا) ای محمد (عه) قریش کافرلرینه ایت شفاعت قیلوچیلارگز فائده و ضرردن هیچ نرسه فی مالک بولماسه لارده شفاعت قیلورلارمی دیو (وَلَا يَعْلَمُونَ) دخی هیچ نرسه فی بولماسه لرده شفاعت قیلورلارمی دیو (قُلْ لِلَّهِ الشُّفَاعَةُ جَمِيعًا) ای محمد (عه) شفاعتنگ همه سی الله ایچوندردیو ایت (لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ) اول الله ایچوندرد کرکلرنگ ویدرلرنگ خواجه لغی (ثُمَّ الْاِيَةُ تُرْجَعُونَ) مونک سوکنده اللهغه قایتارلمش بولورسز (وَاِذَا دُكِّرَ اللَّهُ وَحْدَهُ) وهر قیچان یالغز بولغانی حاله اللهنی ذکر قیلنسه یعنی مشرکلرنگ معبودلرین باشقه غنه

اَشْمَاءُ زَت قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) آخِرَت كونه ايمان كيترما كان آدملرنىڭ كوكللىرى اتىرلور
 ونفرتلانور (وَاذْكَرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ) وهر قىچان اللهغه باشقه بولغان مشركلرنىڭ معبودلىرى ذكر قىلىنسه
 (اِذَا هُمْ يَسْتَبِشِرُونَ) شول وقتدوق مشركلر شادلانورلار (قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) اى محمد ايت
 سىن اى كوكلرنى وبيرلرنى باراطوچى الله (عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) غيبنى هم حاضرنى بلوچى الله (اِنَّتَ
 تَعْلَمُ بَيْنَ يَدَيْنِ عِبَادِكَ) سىن قللارنىڭ آراسنده حكم قىلورسن (فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) شول نرسه ده حكم
 قىلورسون اول نرسه ده قللارنىڭ اختلافى قىلور بولدىلار (وَلَوْ اَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) واگر كفر سببلى
 اوزلر يته ظلم قىلغان آدملر ايچون بولسه ايدى (مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا) بىرده بولغان نرسه لرنىڭ
 بارچەسى (وَمِثْلَهُ مَعَهُ) دخى بىرده بولغان نرسه لر برلن برگه ينده ده آننىڭ اوخشاشى بولسه ايدى
 (لَأَقْتَدُوا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) قيامت كونه ده بولغان عذابنىڭ ياوزلغىدىن اول ملكلرنده
 بولغان نرسه برلن فدىه لرنلر ايدى يعنى عذاب اورننه شول قدر بتون ملكلرنده بولغان ماللارنى
 بىرلر ايدى (وَبِئْسَ اللَّهُ) دخى قيامت كونه مشركلر ايچون ظاهر بولور (مَا لَمْ يَكُونُوا
 يَحْتَسِبُونَ) حسابلايدە قازار بولماغان نرسه لرى (عَذَابِلَارَى) (وَبِئْسَ اللَّهُمَّ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا) دخى
 مشركلر ايچون كسب قىلغان نرسه لرنىڭ ياوزلقلارى ظاهر بولور يعنى ياوز عمللىرى ظاهر بولور
 (وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) دخى مشركلرنى دنيا ده وقت خورلاغان نرسه لرنىڭ جزاسى چلغاب
 آلور (فَأَذَامَسَّ الْإِنْسَانَ ضِرْدَعَانًا) آدمنىڭ عادنى شولدر هر قىچان آدمنى ضرر (آورو يا كه فقيرلك)
 توتسه بزگه يالواروب دعا قىلور (ثُمَّ إِذَا حُوِّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّنَّا) مونىڭ، صوگنده هر قىچان آدمگه اوزمزدن
 نعمت بىرساڭ (قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ) آدم ايتور بو نعمتنى مكا بىرلدى كسب طريق لارونى بلوم
 اوزرينه (بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ) بلكه اول نعمت آكار فتنه در (امتعاندر) بو نعمت كه شكر قىلور بو دبو
 (وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) لىكن آدملرنىڭ كويسى بو نعمتنىڭ، فتنه ايدىكى بلماسلر (قَدْ قَالَهُمُ الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِهِمْ) تحقيق بوسوزنى (كسب نى بلوم اوزرينه بونعمتنى ميكا بىرلدى ديگان سوزنى بو امتلردن)
 بورون بولغان كافرلرده ايتدى مثلا قارون هم قومى كى (فَمَا آغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) بس آلردان
 كسب قىلغان نرسه لرى موگىز قىلمادى (فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا) بس بوسوزنى ايتىكان آدملرگه
 كسب قىلغان نرسه لرنىڭ ياوزلقلارى (يعنى ياوز عمللرنىڭ جزاسى) ابرشىدى (وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ
 هَؤُلَاءِ) بو مكه مشركلرنىڭ ظالم بولغان آدملر (سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا) آلاغه كسب قىلغان ياوز
 عمللرنىڭ جزاسى تيز ابرشر (وَمَأْتُهُمْ بَعْضُهُمْ) دخى آلاز بزننىڭ جزامىنى اوتكاروچى توگل لردر
 (أَوْلَمْ يَعْلَمُوا) ايا مكه، مشركلرى بلمادىلرى (أَنَّ اللَّهَ يَمْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ) درستلىكده الله تعه
 تلاگان آدمنه رزقنى كىڭ قىلور (اِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) درستلىكده بو ذكر قىلغان نرسه لرده
 ايمان كىتىرگان قوم ايچون الوغ عبرتلر باردر (قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ اسْرَفُوا عَلَىٰ انْفُسِهِمْ) ايت سىن اى
 محمد هم الله تعالى ايتهدر دبو اى منم نفسلر يته گناهلارده اسراف قىلو بران آرتوق جنايت، قىلغان

قَللاروم (لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ) الله نىڭ رحمتىدىن اميد كىيسماڭز (أَنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا) درىستلىكىدە
 الله بىن گناھلارنى يارلقار (أَنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) درىستلىكىدە اول الله گناھلارنى بىك يارلقاغوجىدىر
 ھم رحمت قىلغوجىدىر بو آيت نىڭ اينويىنە سەبب شول مەكە خلقى بىر وقتدە ايندىلەر محمد ھەم ايندەر
 بىر كىشى صنمگە عبادت قىلسە ھم ھەقسىز كىشى اوتىرسە اول كىشىنىڭ گناھسى يارلقانمى دىو نچك بلاى
 بولسون بىز ھەرتدە قىلماقتى صنملرگە عبادت قىلماقتى و كىشىدە اوتىردىك دىو شوندىن صوڭ
 بو ذكر قىلغان آيت ايندى بو آيتدە الله نىڭ قىلارى اوزىىنە اضافەسى مؤمنلرگە خاص بولوغە
 دلالت قىلادى (وَأَنْبِئُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوآلَهُ) وای قىلاروم رىكزگە قايتوڭز ھم رىكزگە بوى صونڭز
 (مَنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ) اوزكزگە عذاب كىلماستىن بورون (ثُمَّ لَا تَنْصُرُونَ) عذاب
 كىلگەننىڭ صونڭدە ياردىم بىرلەش بولماسسىز (وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ) دىشى
 رىكزدىن اوزكزگە ايندىرلىگان نىرسە نىڭ كوركامراگنە اياركز (مَنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً) اوزكزگە
 كىنت عذاب كىلماستىن بورون (وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ) حالبوكم سىز عذابنىڭ كىلويىنى بولماسسىز (أَنْ تَقُولَ
 نَفْسٌ نَفْسَارِنِىڭ ايتوى ياراماس نىرسە بولغانلىقى اىچون (يَا حَسْرَتَى عَلَى مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ) الله نىڭ
 ھەقتدە (طاعنتىدە) كىمچىلىك قىلوم اوزىىنە مىڭا حسرتىر دىو (وَأَنْ كُنْتَ لَمَنِ السَّافِرِينَ) دىشى
 درىستلىكىدە مەن الله نىڭ دىنىنى وكتابىنى مسخرە قىلوچىلاردان بولمى دىو (أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي) ⁵⁶
 ياكە نىفس نىڭ ايتوى ياراماس نىرسە بولغانلىقى اىچون اكر الله مەنىنى ھق دىن گە كوندىرسە ايندى
 (لَكُنْتُ مِنَ الْمُنْتَقِينَ) مەن كىفردىن وگناھلاردان صاقلانوجى بولور ايدىم دىو (أَوْ تَقُولُ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ)
 ياكە نىفسنىڭ عذابىنى كورگان وقتدە ايتوى ياراماس نىرسە بولغانلىقى اىچون (لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً) اكر
 مەن اىچون دىياغە اىكەنچى مرتبە قايتو بولسە ايندى (فَأَكُونُ مِنَ الْمُحْسِنِينَ) بس مەن اىزگولك
 قىلوچىلاردان بولور ايدىم دىو (بَلَى قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي) الله تعالى كافرلىرىڭ سوزىنى رد قىلوب ايندەر
 بلى تحقيق سزگە آيتلرم (قرآن آيتلىرى) كىلدى اول آيت لىردە آرزونلىقدان ھق لىقغە كونلورن
 باطل يولدىن ھق يولنى آيرونى بيان قىلدىم ھم سىنى ھدايتنى آرزونلىقغە ھقنى باطلگە اختيار
 قىلوغە قىرتلى قىلدىم (فَكَذَّبْتَ بِهَا) بس اول آيتلرنى يالغانغە توتىكز (وَأَسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ
 الْكٰفِرِينَ) دىشى تكبىرلىك قىلدىكز واول آيتلرنى انكار ايتوچىلاردىن بولدىكز ھدايت اوزىىنە
 آرزونلىقنى ھق اوزىىنە باطلنى اختيار ايتدىكز بس الله مەنىنى ھق لىقغە كوندىرسە مەن كىفردىن
 وگناھلاردان صاقلانوجىلاردان بولور ايدىم دىگان سوزىڭ يالغان مەن سىڭا ھر قاىوسنى بيان قىلدىم
 سىن مەن قوشقان اشنىڭ خىلافى بىرلەن شىغللىنىڭ مەناسىدە (وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ) دىشى قىيامت كونىدە (تَرَى
 النَّارَ كَذَّبُوا عَلَى اللَّهِ) الله اوزىىنە يالغان لاغان آدملىرىنى كوررسىن سىن اى محمد ھەم (وَجُوهَهُمْ
 مَسْوَدَةٌ) اول الله اوزىىنە يالغان لاغان آدملىرىڭ يوزلىرى قارا بولور (أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ)
 اياتكەرلىك قىلوچىلارغە جەننەدە اورون يوقمى (وَيَنْجَى اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَقَارَتِهِمْ) الله تعالى كىفردىن

صاقلانوجیلارنی مقصودلارینه ایرشولری سببلی جهنم دن قنقارر (لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ) آلارنی یاوزاق
 توتماس (وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) دخی آلا حسرتلنوردی ایماسلر (اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ) الله هر نرسه نی یاراطوجیلر
 (وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ) واول الله هر بر نرسه اوزرینه وکیل در یعنی هر اشک تصرف اللهغه
 تابشلمشدر (إِنَّ مَقَالِيدَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ایچون در کولکر نلک و بیبر لرنلک خزینه لری نلک
 اچکچلری کولکر نلک و بیبر لرنلک خزینه لرده تصرف قیلوغه هیچ کمنلک قدرتی بولماس (وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 بِآيَاتِ اللَّهِ) دخی شوندا این آدملر الله نلک قدرته هم کولکر و بیبر لر اشکنه مستقل اداره قیلوینه
 دلالت قیلغان علامتلرنی انکار ایتمیلر (أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) بو صفتنه بولغان آدملر ضرر
 ایتموچیلردر (قُلْ أَغْيِرَ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ) ای محمد مکه مشرکلرینه ایت سین ایاسز میکا
 اللهدان باشقعهغه عبادت قیلو برلن بیوراسزمی مین اللهدان باشقعهغه عبادت قیلامن مو ای نادان لار
 مکه مشرکلری بروقتنه ای محمد هم بز نلک معبودلر مزلک بعضسنی قبول ایت برده سینلک معبودلار
 عبادت قیلورمز دیدیلر شوندا ان صولک ذکر قیلنغان آیت ایندی (وَلَقَدْ أَوْحَى إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ
 قَبْلِكَ) وای محمد هم سیندن الک بولغان پیغمبرلرگه وحی قیلندی (لَمَنْ اشْرَكَتَ
 لِيَجْبُطَنَّ عَمَلُكَ) بر تقدیر سین اللهغه عبادتده باشقلارنی اورطاق ایتمساک الینه سینلک قیلغان ایرگو
 عمللرک باطل بولور (وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ) دخی سین ضرر ایتموچیلردن بولورسن (بَلِ اللَّهُ فَاعِبٌ
 وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ) بلکه سین ای محمد هم اللهغهغه عبادت قیل دخی الله نلک اوزنکا انعام قیلوی
 اوزرینه شکر قیلوچیلاردن بول (وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ) مشرکلر اللهنی حق الوغلاو برلن الوغلامادیلر
 یعنی اللهغه عبادتده شریک لرا اثبات قیلدیلار هم اللهنی جنابنه مناسب بولماغان صفت لار برلن
 صفت لادیلار (وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) دخی بیبر بتونلایی قیامت کوننده الله نلک قدرتنده
 و مالکنده توتلمشدر یعنی اوچ برلن بر مرتبه توتغان کبی گنه توتلمشدر (وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ)
 دخی کولکر الله نلک قدرتنده جیولمشلاردر (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ) نقص صفات لاردان یراق
 بولدی الله تعالی هم مشرکلر نلک اللهغه عبادتده شریک قیلغان گرسه لرنندن بلنک بولدی (وَنَفْخُ فِي
 الصُّورِ) دخی اول مرتبه صورغه ازلور (فَصَعَقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ) بس کولکرده و بیبر لرده
 بولغان جان ایالری اولک بولوب یغلورلار (إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ) مگر الله تعالی اولماولرینی تلاگان ذات
 لرگنه اولک بولوب یغلماسلر (جبرائیل، میکائیل، اسرافیل یا که عرشنی کوتارگان فرعتنه لر کبی لر) (ثُمَّ نَفْخُ فِيهِ
 أُخْرَى) مونلک سوکنه ایکنچی مرتبه صورغه ازلور (فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ) بس شول وقتدوق بتن جان ایالری
 (آدملر) قیبرلرندن یاق یاق لارینه قاراغان لاری حالده تورورلار (وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا) دخی بیبر
 ربسی نلک اوزنده تورغغان عدللك نوری برلن یالترار (دَوَّعَ الْكِتَابِ) دخی حسابنی و جزانی قویلور
 یعنی حساب قیلنه تورغان و جزا بیبره تورغان آدملر نلک آلدینه (وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ) دخی
 امتلرینه شهادت بیبره تورغان پیغمبرلرنی هم پیغمبرلرگه شهادت بیبره تورغان فرشته لرنی کیترلور (وَقُضِيَ

بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ (دُخِيَ آدَمَلَر آرَاسَنَدَه حَقْلَق بَرَلَن حَكْم قَيْلَنُور (وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ)) وَاوَل آدَمَلَر نُوَابَلَرَنِي
 كَيْمَنَلُو كِنَاهَلَرَنِي آرتَدِر لُو بَرَلَن ظَلَم قَيْلَنَمَاسَلَر بُو آيْت صَوْرَهَم حِسَاب دُخِيَ جَزَانِكْ حَق بُولُو حَقَقَه
 (وَوَقِيَّتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمَلَتْ) دُخِيَ هَر نَفْسْ كِه عَمَل قَيْلغان نَرَسَه سَيْنَكْ جَزَاسَنِي كَامَل بِيرَلُور (وَهُوَ أَعْلَمُ
 بِمَا يَفْعَلُونَ) وَاوَل اللّٰه بِنَدَه لَرَنَكْ قَيْلغان ايشلَرِنِي بِلْگُو چِيئِر (وَسَيَقُ النَّبِيُّ كُفْرًا وَآلِي جَهَنَّمَ زُبْرًا)
 كَافِر بُولغان آدَمَلَرَنِي گِرُوَه گِرُوَه اَيْنُوب جَهَنَّمَ گِه سِرلُور (حَتَّىٰ اِذَا جَاؤُوهَا فَتَنَعْتَ اَبْوَابَهَا) هَر قَيْچَان اَوَل
 كَافِرلَر جَهَنَّمَ گِه كَيْلَسَه لَر جَهَنَّمَ نَكْ ايشكلَرِي آچَلُور (وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا) دُخِيَ كَافِرلَر گِه جَهَنَّمَ نَكْ صَافِچِيلَرِي
 شَلْتَه قَيْلُوب ايتُورلَر (اَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ) اياسر گِه اوز جَنَسَكُرْدَن بِيغَمبِر كَيْلَمَادِيْمُو (يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ
 آيَاتِ رَبِّكُمْ) اَوَل بِيغَمبِرلَر سِر گِه رِبَكُرَنَكْ آيْتلَرِنِي اوقُور بُولدِيلَر (وَيَنْذِرُوكُم لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا)
 دُخِيَ سِرَنَكْ بُو كُونُكُر گِه (تَمَوْعْغَه كُرَر وَقَتَكُرْغَه) بُولغُو كُر بَرَلَن سِرَنِي قور قَتُور بُولدِيلَر (قَالُوا بَلَىٰ)
 كَافِرلَر ايتُورلَر بِلِي بِيغَمبِرلَر بِر گِه رِيْمَزَنَكْ آيْتلَرِنِي اوقُور بُولدِيلَر هَم بَزَنِي بُو كُونَه ز گِه بُولغُو
 بَرَلَن قور قَتُور بُولدِيلَر (وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ) وَلَكِنْ عَذَاب سوزِي (يَعْني)
 رِيْمَزَنَكْ عَذَابِلِي بُولُومَز بَرَلَن حَكْمِي) كَافِرلَر اوز رِيْنَه ثَابِت بُولدِي (قِيلَ ادْخُلُوا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ) كَافِرلَر گِه
 اللّٰه طَرَفِدِن ايتلِي جَهَنَّمَ نَكْ ايشكلَرِيْنَه كُرْكُر (خَالِدِينَ فِيهَا) اَوَل جَهَنَّمَ دَه مَنگُو قَالغان كُرْ حَالِدَه دِيُو (فَبَشُّسْ
 مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ) بَس اِيْمَان كَيْتُرُودَن تَكْبِر لَانُوج لَرَنَكْ اورَنِي بُولغان جَهَنَّمَ نِي بَاوز بُولدِي (وَسَيَقُ
 النَّبِيُّ اتَّقُوا رَبَّهُمْ اِلَى الْجَنَّةِ زُبْرًا) دُخِيَ رِبَلَرِنِن قور قَعغان آدَمَلَرَنِي (مَوْمَنلَرَنِي) گِرُوَه گِرُوَه اَيْنُوب
 اوجْمَاخَه سِرلَمَش بُولُور (حَتَّىٰ اِذَا جَاؤُوهَا وَفُتِنَتْ اَبْوَابَهَا) هَر قَيْچَان مَوْمَنلَر جَنّت كِه كَيْلَسَه لَر آلا رْغَه الرُوع
 كِرَامَنلَر بُولُور دُخِيَ جَنّت نَكْ ايشكلَرِي آچَلُور (وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ) دُخِيَ جَنّت نَكْ صَافِچِيلَرِي
 مَوْمَنلَر گِه ايتُورلَر سِر گِه يَارَامَاس نَرَسَه لَرْدَن سَلَامَتَلِك بُولُور مُونَدَن سِر گِه هِيچ كُرْكُل كُر گِه خُوش بُولمَاغان
 نَرَسَه اير شَمَاس (طَبِئْتُمْ فَاَدْخُلُوْهَا خَالِدِينَ) سِر گِمَاه كِرلَرِنَدِن پَاك بُولدِكُر بَس اوجْمَاخَه مَنگُو قَالغان كُر حَالِدَه
 كُرْكُر (وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدُّهُ) دُخِيَ اوجْمَاخَه كُر گَان نَكْ صُو كُنَدَه مَوْمَنلَر ايتُورلَر وَعَدَه سَنِي
 بِر گِه رَاسِت قَيْلغان اللّٰه اوز رِيْنَه هَر مَاقْتَاو بُولسُون (وَاورِثْنَا الْاَرْضَ) دُخِيَ اللّٰه بِر گِه جَنّت بِيرِنِي بِيرْدِي
 (نَتَّبِعُوْهُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ) جَنّت دِن تَلَا گَان اوز رِيْمَزَنِي تُو رَاجَاق اوزِن قَيْلُور مَز (فَنَعْمَ اَجْرُ الْعَامِلِينَ)
 بَس عَمَل قَيْلُوجِيلَرَنَكْ اوزِن بُولغان جَنّت نِي خُوش بُولدِي (وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِيْنَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ)
 دُخِيَ سِيْن اِي مَحْمَد (عَهَم) فَرِشْتَه لَرَنِي عَرِش تِيْرَه سَنَدَه طَوَاف قَيْلُوجِيلَر كُور رَسُون (يَسْبَحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ)
 رِبَلَرِنَكْ حَمْدِي بَرَلَن تَسْبِيح ايتكُنلَرِي حَالِدَه (وَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ) دُخِيَ بِنَدَه لَر آرَه سَنَدَه حَقْلَق بَرَلَن
 حَكْم قَيْلَنُور يَعْني بَعْضِيلَرَنِي جَنّت كِه بَعْضِيلَرَنِي تَمَوْعْغَه كُرْتَلُور (وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) دُخِيَ هَر
 مَاقْتَاو (آرَامَزْدَه حَقْلَق بَرَلَن حَكْم قَيْلُوي اوز رِيْنَه) اللّٰه غَه بُولسُون دِيُو ايتلِي زَمِي سُوْرَه سِيْنَكْ
 تَرْجَمَه سِي تَمَام بُولدِي

« قرغنجی سوره مؤمن سورہسی مکہ دہ اینگان سکسان بش آیت »

بسمه ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم

(حم) بوسوزندن مرادینی الله اوزی بلور (تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنْ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) اول قرآن هر اشده غالب بولوب وهر نرسه نی بلوچ بولغان الله دن ایندرلش کتابدر (غَافِرُ الذَّنْبِ وَقَابِلُ التَّوْبِ) اول الله گناهارنی یارلقاغوچی وتوبه لرنی قبول ایتوچیدر (شَدِيدُ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ) عذابی قاتی بولوچیدر اول الله ننگ هم کیلک انعام ایاسیدر اول الله (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) هیچ بر حلقی برلن قلفق قیلنمش ذات بوقدر مگر اول الله (تَعَالَى) گنه در (الْبَيْتِ الْمَوْتَرِ) اول الله غه در اورا هچک اورن (مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ) الله ننگ آیتلری حقنه فچقرشماس (الَّذِينَ كَفَرُوا) مگر کافر بولغان آدم لرنه فچقرشور (فَلَا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ) بس ای محمد (عم) کافر لرننگ تورلی شهر لرده سودا ایتو برلن تصرف قیلولاری غرور لاندن ماسون (آلده ماسون) سیننی چونکه آلا رغه کفر لری ایچون تیزدن عذاب کیله هچک (كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ) مکه کافر لرندن یورن نوح (عم) قومی پیغمبر لرنی یالغانغه توتدی (وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ) دخی نوح (عم) قومی سوکنده پیغمبر لرنینه قارش کیلگان تورلی جماعت پیغمبر لرنینی یالغانغه توتدی یار (وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرِسْوَالِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ) دخی هر برامت اوز لرننگ پیغمبر لرنینی اسیر ایتونی (اوترونی یا که عذاب قیلونی) قصد قیلدی (وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ) دخی هر برامت باطل برلن فچقرشدی یار (لِيُنحَضُوا بِهِ الْعَقَبُ) اول باطل برلن حقنی یبارو (بترو) ایچون (فَأَخَذَتْهُمُ فَكَيْفُ كَانُ عِقَابِ) بس مین اول امتلرنی عذاب برلن توتدم بس منم عذابم نچک بولدی (وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ) دخی اوشنق ای محمد (عم) ربك ننگ سوزی (وعیدی یا که عذاب برلن حکم ایتوی) ثابت بولدی (عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا) کافر بولغان آدم لرن اوزرینه (أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ) درست لکنه اول کافر لرن تموغ اونی ننگ ایالریدر (الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ) دخی عرشینی کوتارگان فرشته لرن دخی عرش تیره سنه بولغان فرشته لرن (يَسْبِعُونَ بِعَمَدِ رَبِّهِمْ) رب لرننگ حمدی برلن تسبیح ایتور لرن (وَيُؤْمِنُونَ بِهِ) دخی رب لرنینه ایمان کیتر لرن (وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا) دخی ایمان کیترگان آدم لرن ایچون یارلقاماق استار لرن (رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا) دخی ایتور لرنی ربم ز سین هر نرسه نی رحمت هم بلو برلن صیدردک یعنی رحمتک هم علمک هر نرسه نی صیدردی (فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا) بس توبه ایتکان آدم لرنی یارلقاغل (وَاتَّبِعُوا سَبِيلَكَ) دخی دین یولوکا ایارگان آدم لرنی یارلقاغل (وَقَوْمَ عَادٍ الْجَعِيمِ) دخی توبه ایتبده دین یولوکا ایارگان آدم لرنی جعیم تموغینک عذابندن صاقلاغل دیو (رَبَّنَا وَادْخُلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ) دخی ایتور لرنی ای ربم ز اول صفتلی آدم لرنی اوزک آلا رغه وعده قیلغان عدن اوجماخلارینه کرت (وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ) دخی اول صفتلی مؤمن لرننگ آتالارندن هم خاتون لارندن همک بالالارندن ایزگو بولغان لارونی عدن اوجماخلارینه کرت (أَنْتَ الْغَزِيضُ الْحَكِيمُ) درست لکنه سین هر اشده غالب سن وحکمت ایلی سن (وَقَوْمَ السَّمِيتَاتِ) دخی ای ربم ز اول

كشيلىرىنى عنابلاردان ياكە ياوز عمللىرىنىڭ جزالارنىدان صاقلاغل (وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ)

 وكملىرىنىدىر قىيامت كۈنىنىڭ عنابلاردان ياكە ياوز عمللىرىنىڭ جزالارنىدان صاقلاساڭ بىس تحقيق اول

 آدملىرىگە رحمت قىلىدۇڭ سىن (وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) ⁹ وبوسىنىڭ رحمت قىلىدۇڭ الوغ بولغان سعادتىدىر

 (ان الذين كفروا ينادون) درستلىكىگە كافر بولغان آدملىرى قىيامت كۈنىنىڭ نىدأقىلىنورلار (لَبَقْتُ اللَّهُ

 أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ) هم آلاىغە ايتىلور اللهنىڭ سىزگە آچوى سىزنىڭ ياوزلىق بىرلن بىورغوى

 نىفسىڭىزگە آچوىڭىزدان الوغراقىدىر (اذتبعون الى اليمان فتنكفرون) شول وقتىداغى اللهنىڭ سىزگە آچوى

 الوغراقىدىرسىز اول وقتىداغى ايمانغە انىدەلمىش بولمىڭىزدە بىس كافر بولور بولمىڭىز (قالوا ربنا ائمتنا ائمتين)

 بىغىنى انكار ايتىدۇچىلار ايتىدىلار اى رىمىز بىزنى ايكى مرتبە اوتىردىڭ بىغىنى بىزنى اۆل اولكىرى ايتىب

 ياراتىدۇڭ مۇنىڭ سوڭىندە اجلمىز يىتىدكە يىنەدە اولكىرى ايتىب اوردىڭ (واحييتنا ائمتين) دىخى بىزنى ايكى

 مرتبە ترگىزدىڭ بىرسى دىنياداغى تركلىك ايكىنچىسى قىيامت كۈنىنىڭكى تركلىك (فَاعْتَرَفْنَا بِئَنبِيَانَا)

 بىس بىز اوزمىزنىڭ گىناھلارمىز بىرلن اقرار قىلىدۇ (فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ) بىس اياپىزگە تىمۇغىدىن

 چىغۇغە يول بارمى (ذَلِكَ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ) سىزنىڭ حاضردە بولغان عنابىڭىز مۇنىڭ

 سىبىلى در ھىرقىچان يالغىز اللهنى انىدەلمىش بولسى سىز انكار ايتىدۇڭىز (وَإِنْ يُشْرِكْ بِهِ تُؤْمِنُوا) واگر اللهغە

 شىرىك قىلىنسىز اول شىرىك قىلىدۇغە اوشانىڭىز (فَأَلْحَمُكُمْ اللَّهُ) بىس حىكم بوكونىڭ الله اىچوندىر (الْعَلَى

 الْكَبِيرِ) اول الله بىلىدۇ الوغ بولغۇچى در (هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ) اول الله شونىداين الله در سىزگە

 توحىدكە ھىم باشقە بىلورگە واجب بولغان نىرسەلەرگە دلالت قىيلا تورغان آيتلىرىنى كورساتىر

 (وَيُنزِلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا) دىخى سىزگە كوكن رىزقغە سىبب بولغان نىرسەلەرنى (بىغىمورلارنى)

 ايتىدۇر (وَمَا يَتَذَكَّرُ الْأَمَنُ يَنْبِيُ) وبو آيتلىرى بىرلن وعظلاماس مگر اللهغە قايتقان كشىگىنە وعظلامور

 (فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) بىس دىنىنى الله اىچون صاق قىلغانىڭىز حالىدە اللهغە دعا قىلىڭىز

 (وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ) گرچە كافرلىرى سىزنىڭ اخلاصىڭىزنى مكروه كورسەلەردە (رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ

 ذُو الْعَرْشِ) اول اللهنىڭ درجەلىرى بىوك در ھىم عرش اياپىدىر (يُلْقَى الرُّوحَ مِنْ أَمْرِ) اول الله

 اوزىنىڭ امرىدىن وحىنى تاشلار (عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ) قىلارنىدىن تىلاگان آدمى اوزرىندە (لِيُنزِلَ

 يَوْمَ التَّلَاقِ) جانلار وتىلار يولقشە تورغان كۈنىدىن (قىيامت كۈنىدىن) قورقتو اىچون (يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ)

 اول قىيامت كۈنى شونىداين كۈندىر اول كۈنىڭ آدملىرى قىبۇلدىن چىغۇچىلاردىر (لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُ شَيْءٌ)

 الله اوزرىندە آدملىرىنىڭ داتلىرىدىن وعمللىرىدىن ھىم حاللىرىدىن ھىچ نىرسە ياشىرن بولماس (لَمَنْ أَلْمَلْتُ

 الْيَوْمَ) بو كۈنىدە خوجەاق كىم اىچوندىر (لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ) خلىقنە غالب بولۇچى بىر الله اىچوندىر

 الله تعالى قىيامت كۈنىدە نىچك صورچاق لغىدىن ونىچك جواب بىرە چك لىگىدىن حكايت اىچون بو

 سوزنى ذكر ايتىدى (الْيَوْمَ تَجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ) بو كۈنىدە (قىيامت كۈنىدە) ھىر نىفس كىسب

قيلغان نرسهسى برلن جز الانور (لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ) بو كونده ظلم قيلو يوقدر (إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ) ¹⁷
 درستلكه الله نك حسابي تيز بولوچيدر (وَأَنذَرَهُمْ يَوْمَ الْأَرْزَاقِ) دخی ای محمد عه یاقین بولغان قیامت
 كوننن آدملرنی قورقت (إِذِ الْقُلُوبُ لَنَىٰ لِجَنَاحِ) قیامت كوننده الله نك عند بندن قورقودان
 كوكلار بوغازلار حضورنده بولور یعنی كوكلار اورون لارندان كوچب بوغازلارغه یابشورلار (كَاطْمِينَ)
 قايغو برلن طولغان لاری حالده اول كوكلار (مَالِ الظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ) كفر سببلی اوزلرینه ظلم قيلوچیلار
 ایچون هیچ بر یاقین آدم یوقدر (وَلَا شَفِيعَ يُطَاعُ) دخی شفاعتی قبول قيلنمش آدم یوقدر (يَعْلَمُ
 خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ) اول الله كوزلرنك خيانت قيلوچيسن یعنی شهوت برلن حرامغه قاروچيسن بلور (وَمَا
 تُخْفِي الصُّدُورُ) دخی كوكلار نك یاشرگان نرسه سن (سرلرن) بلور الله تعالی (وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ) والله
 تعالی حقیق برلن حکم قيلور (وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْئًا) ومشركلرنك الله دان باشقه
 انده گان (عبادت قيلغان نرسه لری هیچ نرسه برلن حکم قيلماسلار چونكه آلا جانسز نرسه لری (إِنَّ
 اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) درستلكه الله هر نرسه نی اشدوچی وهر نرسه نیده كورگوچيدر (أَوَلَمْ يَسِيرُوا
 فِي الْأَرْضِ) ایا مکه مشركلری بیره سیر قيلمادیلارمی (فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ)
 بس اوزلرنن بورون بولغان پیغمبرلرنی یالغانغه توتقان آدملرنك، صوگنی حاللری نك بولغانینی
 قارارلار (كوررلر) ایسی (كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً) مکه كافرلرنن بورون بولغان كافرلر مکه كافرلرنن
 قوت بوزنن قاطیراق بولدیلار (وَأَنزَلْنَا فِي الْأَرْضِ) دخی بیره اثرلر بوزنن كوبراك بولدیلار یعنی بیره
 بيوك قلعه والوغ شهرلر بنا قیلدیلار (فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ) بس آلا رنی الله گاهلاری سببلی عذاب
 برلن توتدی شونك كی مکه كافرلر نیده عذاب برلن توتار (وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ) دخی آلا رایچون الله نك
 عذابنن صاقلاغوچی بولمادی (ذَلِكَ) بو اوتكان امتلرنی عذاب برلن توتو (بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ)
 اوشبونك سببلی در درستلكه اول اوتكان امتلرگه پیغمبرلری ظاهر معجزه لری برلن كیلور بولدیلار (فَكَفَرُوا) بس
 اول امتلر اول پیغمبرلرنی انكار ایتدیلر (فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ) بس آلا رنی الله عذاب برلن توتدی (إِنَّ
 قُوَّةَ شَيْدِ الْعُقَابِ) درستلكه اول الله نك تلاگان نرسه سنه غایت كوچ يتو برلن كوچی يتكوچيدر
 هم عذابی قاطی بولغوچيدر (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا) وتحقیق بز موسی عه می معجزه برلن یبارك
 (وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ) دخی ظاهر بولغان دلیل برلن یبارك (إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ) فرعون گه هم آنك
 وزیر ی هامان گه هم قارون غه (فَقَالُوا سَاهُرُ كِتَابٍ) بس بلار موسی عه می سعرجی هم یالغانچی
 دیدیلر (فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا) بس موسی عه می بزنك حضور مردان حق فی کینرگان زمانده (قَالُوا
 اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ) فرعون هم قومی ایتدیلر موسی عه می برلن برگه ایمان کینرگان آدملرنك
 بالالارونی اولده گی کبی یتهده اوترکز دیو (وَأَسْتَجِبُوا نِسَاءَهُمْ) دخی قز بالالارونی ترك قالدركز
 دیو (وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ) كافرلرنك مكری توگلدر مگر ضائع بولوده در (وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي
²⁴

اَقْتُلْ مُوسَى (دخی فرعون قومنه ایتدی مینی اختیارمه قویکوز موسی عه منی اوتره من دیوقبیطیلار
 فرعوننی موسی عه منی اوترودن طیالار ایدی وسیکنا موسی دان قورقارغه تیوش توگل چونکه اول
 سحرچی دیو اگر سین آنی اوترساک موسی نلکی قومی فرعون دلایل برلن قارشى تورودان عاجز
 بولمقدان اوتردی دیورلر ایدی فرعون آزغنه سبب ایچون قان توکسه ده حضرت موسی نلکی پیغمبر
 ایدکی شیکسز بلمکندن یا که اوترو میسر بولماس دیو ظن قیلکندن حضرت موسی نی اوتررگه
 باطرچیلق قیلا آلمادی (وَلْيَدْعُ رَبَّهُ) موسی عه ربسنه دعا قیلسن منم اوترومن ربسی نلکی طیویونی
 تلب (اِنِّي اَخَافُ اَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ) اگر موسی عه منی اوترماسام درستلکمه مین موسی عه منلکی سز نلکی دینکزی
 آلماشدرون دان قورقامن (اَوَاَنْ يُظْهَرَ فِي الْاَرْضِ الْفُسَادُ) یا که بیرده دینکزی بوزا تورغان نرسه نی
 ظاهر قیلونم دان قورقامن (وَقَالَ مُوسَى) فرعون نلکی بو سوزینی ^{تلب} اشتهکن نلکی سوکنده موسی عه قومنه
 ایتدی (اِنِّي عَدْتُ رَبِّي وَرَبَّكُمْ) درستلکمه مین اوزم نلکی هم سز نلکی ربکزه صییندم (مِنْ كُلِّ مَنكِبٍ
 لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ) حساب (قیامت) کوننه ایمان کیتیرماگان هر بر الوغلا نوچی آدم من
 (وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ) دخی فرعون نلکی یاقلارن دان بر ایمان کیتروچی ایر
 ایتدی (يَكْتُمُ اِيْمَانَهُ) اول ایر ایمانی یاشره در ایدی بو ایر قبطی لاردان برسی بولا یا که
 فرعون لردن ایمانی یاشره تورغان بر ایر ایتدی معناسنده بو وقت بو ایر اسرائیلی بولا
 (اتَّقُوا رَجُلًا اِنْ يَقُولُ رَبِّيَ اللهُ) ایا سز ربم یالغز بر الله دیگانلکی ایچون ایرنی اوتره سزم
 (وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ) وتحقیق اول ایر سزگه اوزی نلکی راست پیغمبر ایدکنه دلالت قیلا
 تورغان کوب معجزه لر و کوب دلایلر کیتردی (مِنْ رَبِّكُمْ) سز نلکی ربکزدن (وَاَنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ)
 واگر اول ایر یالغانچی بولسه بس یالغانلاوینلکی ضرری اوزینه بولور (وَاَنْ يَكُ صَادِقًا) واگر اول ایر
 دعواسنده راست بولسه (يُصِيبْكُمْ بِبَعْضِ الَّذِي وَعَدْتُمْ) ایلکی آزی سزگه آنلکی وعید قیلغان نرسه لرینلکی
 بعضی ایرشر (اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ سَرِفٌ كِتَابٍ) درستلکمه الله (تعالی) اسراف قیلوچی یالغانچی
 حق لغه کوندرماس بس اگر موسی اسراف قیلوچی ^{تلب} یالغانچی بولسه ایدی الله آنی بومعجزه لرگه کوندرماس
 و آنی بومعجزه لر برلن قوتلما س ایدی یا که الله رسوای وهلاک قیلغان ایرنی اوتروده نی معنا بار چونکه اگر
 موسی یالغانچی بولسه الله نلکی رسوای قیلغان قلی بولا معناسنده (يَا قَوْمِ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْاَرْضِ)
 ای قوم مصرییرنه استن و بلمن بولغانکزه حاله بو کونه خواجه لقی سزگه (فَمَنْ يَنْصُرُنَاهُمْ بَأْسَ اللّٰهِ اَنْ جَاءَنَا)
 بس اگر برگه الله نلکی عنابی کیلسه الله نلکی عنابندن قتلوغه بزرگه کم یاردم بیرر بس ای قوم اشکزی
 بوزما کز موسی (عه) نی اوترو سببلی الله نلکی عنابنه کرشما کز چونکه بزرگه الله نلکی عنابی کیلسه اول
 عنابنی هیچ کم طیالما س (قَالَ فِرْعَوْنُ مَا اُرِيكُمْ الْاِمَارِي) فرعون ایتدی ای قوم مین سزگه اشارت
 یا که مشورت قیلیم مگر اوزم اشارت قیلغان نرسه نی اشارت (مشورت) قیلام یعنی موسی (عه) نی

اوترونى يعنى هيچ نرسه فى صواب كوريم مگر موسى نى اوترونى صواب كوريم (وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ
 الرَّشَادِ) دى بوقكرم برلن سزنى كوندريم مگر توغريلق يولينه كوندريم (وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا يَا قَوْمِ
 فرعون نك ياقين لرندن ايمان كينرگان آدم ايندى اى قوم (إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ) درستلكه
 مين سزنى اوزرگزگه اوتكاندگى املرنك كونلرى نك واقعه لرى نك مثل نك ايرشوندن قورقان (مِثْلَ
 دَابَّ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَنُوحٍ) نوح دى عادهم نمود قومى نك عادتى بولغان جزانك مثل نك ايرشوندن
 قورقان (وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ) دى بلاردن صوگفى قوملرنك عادتى بولغان جزانك سزگه ايرشوندن قورقان
 (وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ) دى الله بنده لرگه ظلمنى تلاوچى توگلدربس الله تعالى گناهسز هيچ كمنى
 عذاب قيلماس و ظالم بولغان آدمنى اوج آلمى قالدرماس (وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ) و اى
 قوم درستلكه مين سزنى اوزرگزگه آدملرنك بعضى نك بعضى اوزرينه ندا قيلشه تورغان
 كونندن (قيامت كونندن) قورقان (يَوْمَ تُولَوْنَ مُدْبِرِينَ) قيامت كوني شونداين كوندن اول كونه
 موقف دن تموغ صارى آرتلارى برلن بولغان لارى حالده كافرلرنى دوندرامش بولور (مَالِكُمْ
 مِنَ اللَّهِ مَنْعًا) سزنى ايچون قيامت كوننده الله نك عذابندن صاقلاغوچى بوقدر (وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ
 مِنْ هَادٍ) و كيدر اول كشيلى الله حق يولدان آذر سه اول كشيلى حق يولغه كوندروچى بوقدر
 (وَإِذْ جَاءَكُمْ يُونُسُ مِنْ قَبْلِ الْبَيْنَاتِ) و تحقيق سزگه موسى عه م دن الك معجزه لر برلن يوسف عه م
 كيلدى (فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ) بس سز هميشه شيكه بولكز (مَأْجَاءَكُمْ بِهِ) يوسف عه م نك سزگه كينرگان
 نرسه سندن (دينندن) بو يوسف دن يعقوب عه م اوغلى يوسف عه م مراد ياكه يعقوب عه م نك اوغلى
 يوسف عه م نك اوغلى ابراهيم نك اوغلى يوسف مراد (حَتَّى إِذَا هَلَكَ قُلُوبُكُمْ) يوسف عه م اولگان نك
 صوگند سز اينكز (لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مَنْ بَعْدَهُ رَسُولًا) يوسف عه م صوگندان الله ايكنچى ييغمبرنى يبارس
 ديو (كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ) اوشنداق يعنى بو آزدرو كى الله اسراف وشيك
 قيلوچينى آزدور (الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ) شونداين آدملر الله نك آينلرنده
 اوزلرينه كيلگان دليل دن باشقه فچقرشورلار (كَبُرَ مَقْنًا عِنْدَ اللَّهِ) الله حضورنده بو فچقرشو آچو
 يوزندن الوغ بولدى (وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا) دى ايمان كينرگان آدملر حضورنده آچو يوزندن الوغ
 بولدى (كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ) اوشنداق يعنى بو آزدرو كى الله مهرلر (عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُنْكَرٍ جَبَّارٍ) هر بر
 جبر قيلوچى تكبرلك قيلوچى آدم نك كوگلى اوزرينه (وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانَ ابْنِ لِي صِرْحًا) فرعون
 وزيرى هامان غه ايتدى اى هامان منم ايچون بيدوك سراى بنا قيسل (لَعَلِّي أَبْلُغُ
 الْأَسْبَابَ) شايد مين يوللارغه ايرشرم (أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ) كوكلرگه ايرشدره تورغان يوللارغه (فَأَطَّلَعَ
 إِلَى آلِهِمْ) بس مين موسى نك معبودينه تشنرم (وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا) دى درستلكه مين موسى عه م نى
 يالغانچى ديب گمان قيلامن (وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِفِرْعَوْنَ سُوْعَمَلَهُ) و بو زينتلار كى فرعون گه ياوز عملى

زیننلی قیلندی (وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ) وفرعوننی حلقق یولندان طیلمدی (وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ) وفرعوننک مکرری توگلدر مگر ضرر ایتودهدر (وَقَالَ الَّذِي آمَنَ) دخی فرعوننک یاقینلارندان ایمان کیترگان آدم ایتدی (يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ) ای قوم میکا ایارکز (أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ) سزنی توغریلق وحلقق یولینه کوندردمن یعنی سزگه توغریلقغه کوندروچی بولنی کورساترمن (يَا قَوْمِ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ) ای قوم آنچق بو دنیا ترکلکی آرزائدهلنه تورغان نرسهدر (وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ) دخی درستلکده آخرت منگولک تور اچاق یورطدر (مَنْ عَمَلَ سَيِّئًا فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا) ³⁹ بر کشی یاوز عمل قیلسه اول کشی گه جزأ بیرلماس مگر یاوز عملنک مثلی برلن گنه جزأ بیرلور (وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّثَى) و بر کشی ایزگو عمل قیلسه کپرک اول ایزگو عمل قیلوچی ایر و کیرک خاتون بولسون (وَهُوَ مَوْمِنٌ) حالهوکم اول ایزگو عمل قیلوچی ایمان کیتروچی آدم بولسه (فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ) بس مؤمن بولوبده ایزگو عمل قیلغان آدملر اوچماخقه کررلر (يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ) و اول جنتده حسابدان باشقه رزقلانمش بولورلر (وَيَا قَوْمِ مَالِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجْوَى) و ای قوم نی بولدی مکا مین سزنی عذابدان قتلوغه اندیم (وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ) و سز مینی تموغ اوطنه اندیمسز (تَدْعُونَنِي لَأَكْفُرَ بِاللَّهِ) سز مینی اللهغه کافر بولوومه اندیمسز (وَأَشْرِكُ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ) دخی منم ایچون بلو بولماغان نرسه نی اللهغه شریک قیلومه اندیمسز (وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ) و حالهوکم مین سزنی گناهلارنی یارلقاغوچی و هر اشد غالب بولوچی الله اوزرینه اندیم (لَا جُرْمَ إِنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ) شیکسز حق بولدی سزنی آنک عبادتنه مینی انده گان نرسه لرکز (صنم لرکز) (لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ) اول سزنی عبادتنه انده گان نرسه لرکز ایچون دنیا ده هم آخرتده اوزلرینک عبادت لرینه انه و یوقدر چونکه آلا جانسزلاردر معبود بولونی تلاگان نرسه آلا ده یوقدر (وَأَنْ مَّرَدْنَا إِلَى اللَّهِ) دخی شیکسز حق بولدی درستلکده بزنی قایتومز اللهغهدر (وَأَنَّ السُّرْفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ) دخی درستلکده آرزونلقده اسراف قیلوچیلار اوط ایالریدر (فَسَتَنْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ) منم سزگه ایتکان نرسه منی (حق سوزلرمنی) عذابنی کوردکگزده البته ایسکزگه تشررسز (وَأَفْوُضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ) دخی مین اشمنی اللهغه تابشرامن (إِنَّ اللَّهَ بِصِيرِ الْعِبَادِ) درستلکده الله تعالی بندهلرنی کورگوچیدر (فَوْقَهُ اللَّهُ سَيِّمَاتُ مَا مَكُرُوا) بس فرعوننک یاقینلارندان ایمان کیترگان آدمنی الله فرعوننک مکرلرنک یارلارندان یعنی قاطی مکرلرندن صافلادی (وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ) دخی فرعوننی هم قومنی عذابنک یاوزی چلغاب آلدی اهل السنة و الجماعتنک عذاب قبری اثبات که استدلال قیلغان آیتلری ذکر قیلنه چق آیتدر (النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا) اوطقه فرعوننی هم قومنی عرض قیلنور یعنی فرعونلرنی اوط اوزرنده یاندرلمش بولور (عُتُوا وَعَشِيًّا) ایرته ده و کیچه البته موندان دنیا یورلنداغی عذاب مراد بس بو آیت برلن ثابت

بولمى دنيا يورطنده آل فرعون نكڭ عذاب قيلمنوى (ويوم تقوم الساعة ادخلوا آل فرعون اشد العذاب) دى
 قيامت قائم بولغان كونه فرشته ارگه اينلور آل فرعوننى دنيا عذابندن قاطيراق بولغان عذاب كه كرتكز
 ديو (يعنى جهنم عذابنه) البته بوايكى عذاب آراسنك باشقه لق ثابت بولمى آل فرعوننك دنيا ده عذاب
 قيلمنولارى البته خصوصى ذاتلىرى ايچون توكل بلكه بيغمه بر سوزينه اطاعت قيلماي گناهللى اولد قلارى ايچون
 بس كافرلرنك هر برسندنك قبرده عذاب قيلمنوى ثابت بولا اما گناهللى مؤمنلر حقتنه قبر عذابى بولوز آيندن
 چقى لسكن حديث اردن بلنه مؤمنلرگه ده قبر عذابى بولور (واذ يتحاجون فى النار) وائى محمد (عم)
 كافرلرنك تموغه دعوالاشقان (تقرشقان) وقتلارنى ايسكه تشر (فيقول الضعفاء للذين استكبروا)
 بس دنيا ده ضعيف بولغان كافرلر الوغلانوب يرگان كافرلرگه ايتورلر (انا كذالكم تبعاً) درستلسكده
 بز دنيا ده سرگه ابارگوچى بولمى (فهل انتم مغنون عذابي من النار) بس اياسز بزدن اوتدن برالش
 عذابنى يبارگوچيلرميسز (قال الذين استكبروا) دنيا ده الوغلانوب يرگان كافرلر ضعيف ارگه ايتورلر
 (انا كل فيها) درستلسكده سزوبزنك همه مز اوتده در بس بزچك سزدن اوت عذابنى يباريك ديو
 (ان الله قد حكم بين العباد) درستلسكده الله تحقيق بنده لر آراسنده حكم ايتدى او جماخقه تيوشلى
 آدمنى او جماخقه كرتدى و تموغه تيوشلى آدمنى تموغه كرتدى (وقال الذين فى النار لخرن جهنم)
 دى تموغه بولغان آدملر جهنم صانچسینه اينديلر (ادعوا ربكم يخفف عنا يوماً من العذاب) بزك
 ايچون ربكزگه دعا قيلكز بزدن ربكز بركون قدرلى عذابندن بر آزنرسه نى چيكل قيلسون ديو (قالوا)
 اولم تك تاتيكم رسلكم بالبينات) جهنم صانچى لارى ايتورلر اياسزگه معجزه لر برلن بيغمه برلر
 كيلماديمو ديو (قالوا بلى) جهنم ده گى آدملر (كافرلر) ايتورلر بلى كيلمى ديو (قالوا فادعوا) بس جهنم
 صانچيلارى ايتورلر اوزكز عذابنى چيكل قيلونى صوراب دعا قيلكز بزگه سزك كس ياوزلار ايچون
 صورارغه اذن يوق ديو (وما دعاء الكافرين الا فى ضلال) وكافرلرنك دعاسى توكلر مگر ضائع بولوده در
 (اننا لننصر رسلنا والذين آمنوا) درستلسكده بز بيغمه برلر بزگه همه بيغمه برلرگه ايمان كيترگان آدملرگه
 دليل برلن ومقصودلارينه ايرشوبلرلن ياردم بديرمز (فى الحيوه الدنيا ويوم يقوم الاشهاد) دنيا تركلگنه
 دى شاهدلر قائم بولغان كونه يعنى قيامت كونه (يوم لا ينفع الظالمين معذرتهم) قيامت كوني شونداين
 كوند اول كونه ظالم لرگه عنرلرى فائز بيرماس (ولهم اللعنة ولهم سوء النار) دى اول ظالم لرگه
 لعنت بولور هم آلا رغه يورت نكڭ ياوزى (جهنم) بولور (ولقد آتينا موسى الهدى) وت تحقيق بز موسى
 (عم) غه آنك برلن دين گه كونه تورغان نرسه لر نى (معجزه لر نى وشريعت لر نى) بيدرك (واورثنا بنى
 اسرائيل الكتاب) دى بز موسى صوكنندن تدرات كتابنى اسرائيل بالالارينه قالدر دق (هدى وذكرى
 لأولى الألباب) صافى عقل ايلارينى اول كتاب حق لق غه كوند روچى هم وعظ قيلوچى بولغانى حاله (فانصر
 ان وعد الله حق) بس اى محمد (عم) مشركلرنك رنجتوينه صبر قيل درستلسكده الله نكڭ ياردم برلن وعسى

حقدىر (وَاسْتَغْفِرُ لِنَفْسِكَ) دى گناھىڭ ايچون يعنى آرتوغراق اشنى قالدىرغانلىغىڭ ايچون يارلقاماق
 استى ودين اشكا اقبال قىل (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ) دى رېكىڭىڭ حمدى بىرلن كېچەدە ھم
 ايرتە لردە تسبيح ايت (إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ) ⁵⁵ درستلىككە شونداين آدملىر اللەنىڭ آيتلىرىنى
 ئېقىرشورلار (بغیر سلطان اتاهم) اوزلارینە كېلىگان دېلىلدىن باشقە (إِنْ فِي صُدُورِهِمُ الْأَكْبَرُ) اللەنىڭ
 آيتلىرىنى دېلىسز ئېقىرشقان آدملىرىنىڭ كوكراكلرىنى يوقدر مگر تكبىرلىكدر (مَا هُمْ بِبَالِغِيهِ) اول ئېقىرشقان
 آدملىر اللەنىڭ آيتلىرىنى يېاروگە ايرىشكوجى توگىلردىر (فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ) بس اى محمد (عم) اللەغە
 صيبون (إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) درستلىككە اول اللە سىزنىڭ سوزلىرىڭىزنى اشتوچىدىر و اشلىرىڭىزنى بلوچىدىر
 (لَخَالِقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ) ⁵⁶ البتە كوكلىرىنى ھم بېرىلرىنى ياراطو آدملىرىنى ياراطودان
 الوغراقدر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ولىكن آدملىرىڭىڭ كوبسى موتى بىلماسلر البتە
 اصلىز الوغ بولغان كوكلىرىنى و بېرىلرىنى ⁵⁷ اول ياراطوغە قادر بولغان اللە البتە اصلدىن ايكنىچى
 مرتبە آدمنى ياراطوغە قادر بولا لىكن آدملىر افراط غفلىلرى و نفس آزرولارىنە ابارولرى ايچون
 فكر قىلمىلاردا موتى بىلمىلر (وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ) دى صوقر آدم بىرلن كوروجى
 آدم برابر بولماس يعنى غافل آدم بىرلن بصيرت اياسى آدم برابر بولماس (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيئِينَ) دى ايمان كىتىرىدە ايزگو ھەل قىلغان آدم بىرلن ياوزلىق قىلوجى
 آدم برابر بولماس (قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ) اى آدملىرىا كە اى كافرلر آزغە و عطلانو بىرلن و عطلانورسىز
 (إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا) ⁵⁸ درستلىككە قىامت البتە كېلىگوجىدىر اول قىامتدە شىك يوقدر (وَلَكِنَّ
 أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ) ولىكن آدملىرىڭىڭ كوبسى قىامت كە اشمانماسلار (وَقَالَ رَبِّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ)
 دى سىزنىڭ رېكىز ايتىدى اى مؤمنلر مېڭا عبادت قىلىڭىز مېن سىزنىڭ عبادتلىرىڭىزنى قبول قىلورمەن يعنى
 عبادتلىرىڭىز برابرندە ثواب بېرىمەن (إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي) درستلىككە شونداين آدملىر
 مەنم عبادتتىڭىزنى تىكەرلىك قىلورلار (سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ) اول عبادتتىڭىزنى تىكەرلىك قىلوجىلار خور
 ورسواى بولغانلارنى ھالەدە جەننەگە كىرلر (اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ) ⁶⁰ اللە شونداين داتىر سىزنىڭ
 فائىدەگىز ايچون كىچىنى ياراتدى (لَتَسْكُنُوا فِيهِ) اول كېچە قىرلانوكىز وراحت لىتوكىز ايچون (وَالنَّهَارَ
 مُبْصَرًا) دى كوندىزنى باقپرتوجى ايتوب ياراتدى (إِنَّ اللَّهَ لَنُورٌ فَضَّلَ عَلَى النَّاسِ) درستلىككە اللە
 آدملىر اوزرىنە شفقت و رحمت اياسىدىر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ) ولىكن آدملىرىڭىڭ كوبسى
 بونعمتارگە شكر قىلماسلار (ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ) معبود بولونى تلى ⁶¹ تورغان اشلىرگە خاص بولغان اللە
 سىزنىڭ رېكىزدىر (خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ) اول اللە ھەر بىر نەرسەنى ياراطوچىدىر (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) حەلق بىرلن معبود بولغان
 دات يوقدر مگر اول اللەغەدر (فَأَنِّي تُوفِّكُونِ) بس نېك سىز اللەنىڭ عبادتتىڭىزنى باشقە عبادت قىلوغە
 دوندىرلەسىز (دوناسىز) (كَذَلِكَ يُؤْفِكُ الَّذِينَ) ⁶² اوشىنداق يعنى اللەنىڭ عبادتتىڭىزنى باشقەدە دوندىرلىگان

كىي شونداين آدملىرىنى حققان دوندىرلور (كأنوا بآيات الله يَجْعَلُونَ) اول آدملىرى اللهنىڭ آيتلىرىنى انكار
 قىلور بولىلار (اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا) ⁶³ الله شونداين ذاتىرى سىزنىڭ ايچون قارالانا
 تورغان اورون قىلدى (وَالسَّمَاءَ بِنَاءً) دىي كوكىنى بنا (توبه) قىلدى (وَصَوَّرَكُم مِّنْ صَوْرِكُمْ) دىي
 سىزنى كىم صورتلادى بس صورتلىرىنى كوركام قىلدى يعنى سىزنى توغرى بويلى وچونسىز تىنلى وتىگىز
 اعضالى ايتوب ياراتدى (وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ) دىي سىزگە لىنىف طعام لردن رزقلاندىدى (ذَلِكُمْ اللَّهُ بِكُمْ)
 بوصفلى الله سىزنىڭ رىكزدر (فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ) بس بتون عالمىڭ رىسى بولغان الله مبارك
 بولدى (هُوَ الْحَيُّ) اول الله ذاتىدىن كىلىگەن تركك بىران مىگى ترك بولدى (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) هىچ حقلى
 بىرلن معبود يوقىر مگر اول الله غنىدر (فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) بس الله غە عبادت قىلىگىز الله ايچون
 دىنىنى خالص قىلغان كىز مالىدە (الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) هر بىر ماقطاو بتون عالمىڭ رىسى الله غە بولسۇن
 دىگەنكىز مالىدە (قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الدِّينَ) ⁶⁵ اى محمد (عەم) مشركلرگە ايت سىن مېن شونداين
 معبودلرگە عبادت قىلومىدان طىيلىمىش بولدىم (تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) سىز اول معبودلرگە الله دان باشقە
 عبادت قىلورسىز (لَمَّا جَاءَنِي الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي) مىكا رىمدىن ظاهر دىللىلر كىلىگەننىڭ سوكنىدە (وَأَمَرْتُ
 أَنْ أَسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ) دىي بتون عالمىڭ رىسى بولغان الله غە بوى صوتىم قىلغىم بىرلن بىيورلىمىش
 بولدىم دىوايت (هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ) اول الله شونداين الله در سىزنى (آتاكىز آدمىنى) تو فرقان
 ياراتدى (ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ) مونىڭ سوكنىدە سىزنى مىنى شونداين ياراتدى (ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ) مونىڭ سوكنىدە اويوشقان
 قاندىن ياراتدى (ثُمَّ يَخْرُجُكُمْ طِفْلًا) مونىڭ سوكنىدە سىزنى آنالارىڭىزنىڭ قورصاغىدىن ياش بالالار بولغانكىز
 مالىدە چىغارور (ثُمَّ لَتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ) مونىڭ سوكنىدە سىزنى عقللىرىڭىزنىڭ وتىڭلىرىڭىزنىڭ كىملىكىدە ايرىشكانىدە قدر
 قالدىر (ثُمَّ لَتَكُونُوا شُيُوخًا) مونىڭ سوكنىدە قارت بولغانكىزغە قدر قالدىر (وَمِنْكُمْ مَنْ يَتُوفَى مِنْ قَبْلِ)
 دىي سىزدىن قارتلىغىغە بىكە كىملىكىدە ايرىشمايدىن بورون اولىگەنكىز بار (وَلَتَبْلُغُوا أَجَلَ مَسَمَى) دىي
 الله سىزگە بواشنى قىلور سىزنىڭ دىنبايدە تركك قىلورسىز بىلىگىلى مەت كە ايرىشورسىز ايچون (وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ)
 دىي بواشە بولغان غەبىرلىرىنى عقللىرىنىڭ سىزنىڭ قىلور بىلورسىز ايچون (هُوَ الَّذِي يُعَيِّ وَيُمِيتُ) اول الله شونداين ⁶⁷
 الله در اولكارنى ترگىز و تركلىرىنى اوتىر (فَإِذَا قُضِيَ أَمْرًا) بس هر قىچان بىر نرسەنىڭ بولوىن تىلاسه
 (فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ) بس آچىق اول نرسەگە بول سىن دىيور بس اول نرسە بولور (أَلَمْ تَرَ إِلَى
 الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ) اى محمد (عليه السلام) ايا شونداين آدملىرگە قارامىسونىمى اول آدملىر
 اللهنىڭ آيتلىرىدە قىچىشورلار (أَنِّي بِضُرْفُونَ) اول آيتلىرگە ايماندىن نچك دوندىرلىمىش بولالار (الَّذِينَ
 كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ) شونداين آدملىر قىرآنىنى يالغانغە توتىلار (وَبِمَا) دىي شول نرسەنى (باشقە
 كىتابلارنى ياكە وچىنى ياكە شرىعتلىرىنى) يالغانغە توتىلار (أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا) اول نرسە
 بىرلن بىر رسوللارنى يباردىك (فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ) بس اول آدملىر تىز بولورلار اولرىنىڭ يالغانغە
⁴⁰

تو تولارینک جزاسنی (اذالْاَغْلَالُ فِيْ اَعْنَاقِهِمْ) شول وقتده یالغانغه تو تولارینک جزاسنی بلورلر اول وقتده بوغولار موینلارنده بولور (وَالسَّلَاسِلُ یُسَجَّرُونَ فِي الْحَمِيمِ) دخی چلبرلار برلن جهنم گه اسدرالمش بولورلار (ثُمَّ فِي النَّارِ یُسَجَّرُونَ) مونک صرکده^{۷۱} و طنه یاندرلمش بولورلار (ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ) مونک صرکده آلا رغه ایتلور (اَیْنَمَا کُنْتُمْ تُشْرِكُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ) الله دان باشقه الله غه عبادتده شریک قیلغان نر سه لر کز (معبودلر کز) قیدا دیو (قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا) بو الله نلک کتابلار و نی یالغانغه تو تقان کافرلر ایتورلر معبودلر مزبزدن غیب بولدیلار دیو (بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُو مِنْ قَبْلُ شَيْئًا) بلنکه بز موندان بورون هیچ نر سه گه عبادت قیلماغانمز ایکن یعنی بز گه حاضر بلندی بز معبودلر مز گه عبادت قیلومز برلن هیچ نر سه گه عبادت قیلغان تو گلمز ایکن چونکه بز نلک معبودلر مز اعتبارلی ش (نر سه) تو گل لر ایکن (کَذٰلِكَ یُضِلُّ اللّٰهُ الْکٰفِرِیْنَ) بو کتابلار نی یالغانغه تو تو جیلار نی آذرغان کبی الله تعالی کافرلر نی آذرور (ذٰلِکُمْ) سز نی بو آذرور (بَمَا کُنتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْاَرْضِ بِغَیْرِ الْعَقْلِ) حق سز بیرده تکبرلک قیلو کز سببلی در (و بَمَا کُنتُمْ تَمْرَحُونَ) دخی شادلقه کیکیایب بر و کز سببلی در (ادْخُلُوا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِیْنَ فِيْهَا) جهنم ده منگو قالغان کز هالده جهنم نلک ایشکلرینه کر کز دیو ایتلور (فَبُئْسَ مَثْوٰی الْمُتَكَبِّرِیْنَ) پس تکبرلک قیلو چی لار نلک اور نی بولغان جهنم نی یاوز بولدی (فَاَصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ) بس ای محمد عم کافرلر نلک رجحتوینه صبر قیل در ستلکده الله نلک کافرلر نی هلاک ایتو برلن وعده سی حقدر و شیکسز بولا چاقدر (فَاَمَّا نُرُیْنٰکَ بَعْضَ الَّذِیْ نَعْدُهُمْ) بس اگر سیکا کافرلر گه وعده قیلغان نر سه مز (عذابمز) نلک بعضنی کورساتساک بیک خوب بولور (اَوْ نَتَّوَقِیْنٰکَ فَاَلَیْنَا یَرْجِعُونَ) یا که سینک کافرلر گه وعده قیلنغان عذاب نلک بعضنی کورماسکن الک جانکنی آلساق بس اول کافرلر قیامت کوننده بز گه قایتارلمش بولور شول وقتده کورسن بز آلار نی قاتی عذاب برلن عذاب قیلورمز یا که معناسی کرک بز اول کافرلر نی سینک ترک وقتکده عذاب قیلیتی و کرک قیامیق باری بر قیامت کونند، بز گه قایتاچاق لار آلار نی بز قیامت کوننده قاطی عذاب برلن عذاب قیلورمز معناسنده (وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِکَ) و تحقیق بز ای محمد (علیه السلام) سیندن بورون دین ایراتر ایچون ایچیلر (پیغمبرلر) بیاردک (مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَیْکَ) اول پیغمبرلردن سیکا بیان قیلغانلار مز ده باردر (وَمِنْهُمْ مَنْ لَّمْ نَقْصُصْ عَلَیْکَ) دخی اول پیغمبرلردن سیکا بیان قیلماغانلار مز ده باردر بس بو آیتدن پیغمبرلر نلک صانی یقینا معلوم تو گل ایدکی بلنده در (وَمَا کَانَ لِرُسُوْلٍ اَنْ یَّأْتِیَ بِاٰیَةٍ) دخی رسول ایچون معجزه نی کیترو ممکن بولمادی (اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ) مگر الله نلک اذنی برلن گنه کیترو ممکن بولدی چونکه معجزه کسی تو گل بلنکه محض الله نلک بر نعمتی تلادکی آدمنه گنه بیرر آنی کسب برلن تابو ممکن بولماس (فَاِذَا جَاءَ اَمْرٌ اللّٰهِ قُضِیْ بِالْحَقِّ) بس هر قیچان الله نلک دنیا ده یا که آخرتده عذاب برلن امری کیلسه حقلق برلن (یعنی حقلقه بولغان آدمنی عذابدن قتقارو برلن و باطللقه بولغان آدمنی عذاب قیلو برلن) حکم قیلنور (وَخَسِرَ هَٰلِکَ الْمُبْطِلُوْنَ) و بو وقتده باطللقه بولغان آدملر اوزلرینه

ضرر اينتلر (اَللّٰهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْاَنْعَامَ) الله شونداين ذاتدر سزنىڭ فائىڭ كز ايچون دورت
 آياقلى حيوانلار ياراتدى (لَتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ) اول دورت آياقلى حيوانلاردان بعضينه
 آطلانوڭز ايچون دى اول دورت آياقلى حيوانلارنىڭ بعضىنىدان آشارسز چونكه دورت آياقلى
 حيوانلاردان فقط آشالاتورغانلار باردر صارق و كچه كبيلىر هم دورت آياقلى حيوانلاردان آشالادا
 و آطلانولاده تورغانلارى باردر توه صغر كبيلىر (وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ) وسزنىڭ ايچون دورت آياقلى
 حيوانلاردا باشقه فائىڭلرده باردر سوتلىرى و جونلارى كىبى (وَلَتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ) دى
 اول دورت آياقلى حيوانلار اوزرنىڭ كوكراكلر كزده بولغان محتاج نرسه لر كزگه اير شوڭز ايچون
 ياراتدى يعنى يوكلر كزنى صالحوب بر شهردن ايكنچى شهرگه سفر قىلوڭز ايچون (وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ
 تَحْمَلُونَ) دى سزدوروت آياقلى حيوان دى كيمه لر اوزرنىڭ يوكلانمىش بولورسز (وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ)
 دى الله سرگه اوزى نىڭ قدرتى نىڭ و رحمتى نىڭ كمالنه دلالت قىلاتورغان آيتلرنى كورساتور (فَاِىَّ
 آيَاتِ اللّٰهِ تُنْكِرُونَ) بس الله نىڭ آيتلرنى قايوسنى انكار اينارسز يعنى بو آيتلر ظاهر بولدى ايچون
 انكار قىلوڭز بول يوق (اَفَاَمَّ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ) ايامكه كافرلىرى بىرده سىر قىلمادىلارمو (فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بس اكر سىر قىلسالار اوزلرنىڭ بىرون بولغان باوز قوملرنىڭ صوڭغى حاللرى
 نىڭ بولدى شوڭار قارارلار ايدى (كَانُوا اَكْثَرًا مِنْهُمْ) مكه كافرلرنىڭ بىرون بولغان كافرلر بلاردان
 كوبراك بولدىلار (وَاَشَدَّ قُوَّةً وَّاَثَارًا فِي الْاَرْضِ) دى آلا قوت يوزنن قاطىراق و بىرده بولغان انلر
 (بنالار و هنرلر) يوزنن قاطىراق بولدىلار (فَمَا اغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) بس مكه كافرلرنىڭ
 بىرون بولغان كافرلردن كسب قىلغان نرسه لرى الله نىڭ عذابى بىر مادي (فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ
 بِالْبَيِّنَاتِ) بس مكه كافرلرنىڭ بىرون كافرلرگه طاهر معجزه لر برلن پيغمبرلرى كىلگن زمانه (فَرُجُوا
 بِمَا عَمِلْتُمْ مِنَ الْعُلْمِ) اوزلرنىڭ حضورنده بولغان نرسه (علم) برلن شادلاندىلار يعنى اوزلرنىڭ
 باطل اعتقادلارى برلن پيغمبرلرنىڭ علمنى خورغه صايدىلار (وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) دى
 اول كافرلرنى خورلاغان نرسه لرى نىڭ (نادانلىقلارنىڭ) جزاسى چىلغاب آلدى (فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا)
 بس اول كافرلرنىڭ عذابمىنى كورگنلرى زمانه (قَالُوا آمَنَّا بِاللّٰهِ وَحَدِّىٓ) يالغز بولغان اللهغه ايمان
 كىنردىك ديوايتىلر (وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ) دى آنىڭ بران اللهغه شركت قىلغان نرسه مرنى
 (صنملارنى) انكار قىلدى دىلر (فَلَمْ يَكْ يَنْفَعَهُمْ اِيْمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا) بس بىزنىڭ عذابمىنى كورگان
 وقتى كىنرگان ايمانلارى اوزلرىنه فائىڭ بىر مادي چونكه اول وقتى ايمان مقبول توڭل (سُنَّتَ اللّٰهِ الَّتِي
 قَدْ خَلَّتْ فِي عِبَادِهِ) الله بولاشنى بىنلرنىڭ اوتكان سنت قىلدى يعنى عذابىنى كورگانده كىنرگان ايمان نىڭ
 مقبول بولماوى الله نىڭ اوتكان عادتى بولدى (وَخَسِرْتُمْ اَلْاَنْفُسَ الْكٰفِرُونَ) و عذابىنى كورگان وقتى كافرلر
 اوزلرىنه ضرر ايتدىلر و خراب بولدىلار (مَوْءِنٌ سُوْرَةُ سَيِّئَتِكُمْ تَرْجَمُهُ سِى تَمَام بولدى)

« فرق برنجی سوره فصلت سوره سی مکده اینگان ایلی دورت آیت »

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(هم) سوره اسمی یا که الله برلن رسولی آرسنده برسر (تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) دنیاو آخرتده رحمت قیلوچی الله دن ایندرلمشدر بوقرآن (سوره) (كِتَابٌ فَصَّلَتْ آيَاتُهُ) آیتلری لفظی هم معناسی اعتباری برلن آیرلمش کتابدر بوقرآن (قُرْآنًا عَرَبِيًّا) بوکتابدن عرب تلمنه بولغان قرآنی قصد قیلامن (لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ) عرب تلمینی بلسگان یا که علم و فکر ایسی بولغان قوم ایچون ایندرلمشدر (بَشِيرًا وَنَذِيرًا) اول قرآنی ایندرلوی اوزی برلن عمل قیلوچیلارغه سیوچ بیروچی اوزینه خلایق قیلوچیلارنی قورقتوچی بولغان حالده (فَاعْرَضَ أَكْثَرَهُمْ فَمَا لَا يَشْعُرُونَ) بس آدملرنی کوبسی قرآنی قبول ایئودن یوز دوندردی بس آلا قرآنی اویلا و اطاعت قیلو اشتوی برلن اشتماسلر (وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مَّا نَتَّبِعُونَآ إِلَيْهِ) دخی قرآنی قبول ایئودن یوز دوندرگان آدملر ایئدیلملر بزلرنی کوللملر سینگی آنی اوزرینه انه گان نرسه گدن (قرآندن) پرده لر ایچنده در (وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ) دخی بزنی قلاقلارمده آغرلق (چوقراقلق) باردر (وَمَنْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ حِجَابٌ) دخی بزنی برلن سینگی (محمدعه) آراکنده پرده باردر اول پرده آرا مزده دوستلقدن بزنی طبار (فَاعْمَلْ إِنَّا عَامِلُونَ) بس سین اوز دینکنده عمل قیل درستلسکه بز اوز دینمده عمل قیلوچیلارمز (قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ) ای محمد (هم) مکه مشرکلرینه آیت آخق مین سرنی کبی آدم من فرشته یا که جن توگل من مین سزنی عقلدن یراق بولغان نرسه گه انه مهیم بلسکه توحید (اللهنی برلاو) گه هم عملده توغری بولوغه اندیم (يُوحَىٰ إِلَىٰ) میکا الله طرفندن وحی قیلنده در (إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ) آخق سرنی معبودگز برگنه معبوددر (فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ) بس اشلرگزده اللهغه یونالگانکز حالده توغری بولکز (وَاسْتَغْفِرُوا) دخی بسوزوق اعتقادلارکزده الله دان یارلقاماق اسناکز (وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ) ونی حسرتدر اللهغه شریک قیلوچیلار ایچون (الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ) شوندا این مشرکلرگه نی اوکنچدر آلا سارانلق لاری هم خلقغه شفقتسزلکری ایچون زکوة بیرماسلر سارانلق وخلقغه شفقتسزلک صفاتلرنی ایکی قباحتی در صاحب بیضاوی ایته بو آیتده کافرلرنی فروع برلن مخاطب بولولارینه دلیل باردی یا که زکوة بیرماسلرنی معناسی اوزلرینی یا کلی تورغان اشلرنی (ایمان و اطاعتنی) قیلماسلار معناسنده (وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ) دخی اول مشرکلر آخرت کوننی انکار ایئوچیلدر یعنی مشرکلرنی زکوة بیرمالوری دنیانی اسناوگه چومولاری و آخرتنی انکار ایئولری ایچون در (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) درستلسکه شوندا این آدملر ایمان کیتردیلر دخی ایزگو عمللر قیلدیلملر (لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ) ایمان کیتریده ایزگو عمل قیلغان آدملرگه منت قیلنمی تورغان یا که بتمی تورغان ثواب باردر (قُلْ أَنتُمْ كَافِرُونَ) ای محمد هم مکه مشرکلرینه آیت سین ایا سزنی انکار اینه سز (بِأَلَدِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ) ایکی کون

مقدارنده یا که ایکی نوبته بیبرنی یاراطقان اللهنی بیضاوی ایاسی ایته بیبردن توبانلک جهتی مراد بیبرنی ایکی کون مقدرنده یاراطودان مراد بیبر ایچون بیبر مشنرک بولغان اصلنی یاراتدی مونلک صوکنده بیبر ایچون تورلی صورتلر یاراتدی شول صورتلر برلن بیبر تورلی نوع بولوب اورلدی دیو کافرلنک اللهنی انکاردان مراد اللهنک بارلوعنی انکار توگل بلمکه اللهنک ذاتنه هم صفتلارنده حق دان باطلگه آوشولاری (بیضاوی) (وَتَجْعَلُونَهُ أُتَادًا) دخی سز مشرکر الله ایچون عبادته شریک لر قیلورسز (ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ) بیبرنی ایکی کون مقدارنده یاراطقان الله بتن عالمنک ربسی در (وَجَعَلَ فِيهَا رِوَاسٍ مِّنْ فَوْقِهَا) دخی اول الله بیبرده بیبرنک استمن کونارب طاعلار یاراتدی (وَبَارَكْ فِيهَا) دخی اول بیبرده کوب ایزگولکلر بیبردی یعنی بیبرده تورلی اوسه تورغان نرسه لر وحیوان لار یاراتدی (وَقَدَّرَ فِيهَا اَقْوَاتَهَا فِي اَرْبَعَةِ اَيَّامٍ) دخی بیبر اهلی نلک آزلارونی بیبرده دورت کون تمامنه چیکلادی (سَوَاءٌ لِّلرَّسَائِلِیْنِ) بود رت کون تیگز بولوب برلن تیگز بولدی شوندان آرطماسه کیمه ماسه بویاراطولارنی آلتی کونگه بولو بیبرنی هم بیبرده بولغان نرسه لرنی یاراطودان صوراغوچیلار ایچوندر (ثُمَّ اسْتَوَى اِلَى السَّمَاءِ) مونلک صوکنده کوك طرفنه قصد قیلدی الله تعه (وَهِيَ دُخَانٌ) حالبوکم اول کوك برقارانغو نرسه ایدی (فَقَالَ لَهَا وَلِلْاَرْضِ اِئْتِيَا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا) بس الله کوكه هم بیبرگه ایتمدی بوی صونغانکز حاله یا که کوچلانگه کز حاله کیلکز یعنی مین اوزگزده یاراطقان تأثیر (اثر بیبر) تأثیر (اثر قبول ایتمو) برلن کیلکز هم منم سزده قویغان نرسه لرنی اظهار کیلکز (قَالَتَا اَتَيْنَا طَائِعِينَ) کوك برلن بیبر حال تلی برلن ایتمیلر بوی صونغانمز حاله کیلک دیوموندان مقصود اللهنک کولکرده و بیبرلرده بولغان قدرتی نلک اثر ایتمی هم کوك بران بیبرنک اللهنک قدرتی نلک اثرینی قبول ایتمولرینی تصویر هم کوك بران بیبرنی بوی صونلمش نلک امری برلن بوی صونوچی نلک اول امرنی قبول ایتمیونه تمثیل (فَغَضَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ) بس اللهنک کولکرنی ایکی کون مقدارنه یدی کوك ایتم یاراتدی لکن بوکونلردن مراد الله تعه کونلر دیو آطاغان اوزون مدتلر چونکه الله حضورنه کرن دیومنک بیل قدر وقت قه ایتمه یا که آندان ده اوزونراق وقتقه ایتمه مثلبرکون ایلملی ملک بیل مقدارینه اطلاق قیلنه نناکه موکار دلیل (وَاِنَّ يَوْمَئِذٍ رَبُّكَ كَالْفِی سَنَةِ مَمَاتَعِدُونَ) آیتنی برلن (فی یوم کان مقداره خمسین الف سنه) آیتنی (الله اعلم بالصواب) (وَاَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ اَمْرًا) دخی اللهنک هر بر کوك کوك کونلک اشیمه وحی قیلدی یعنی کونکی اوزینی اصلاح قیلا تورغان نرسه گه یوکلادی هم کوك که خاص قابلیت بیبردی یا که اهلنه امرلری برلن وحی قیلدی معناسنه (وَزَيْنًا السَّمَاءِ التُّنِيًا بِمَصَابِيحٍ) دخی بز بیبرگه باقین بولغان کونکی یلمزلار برلن زینت لادک (وَحَفَظًا) دخی کولکرنی کامل صاقلاو برلن صاقلادق (ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) بوذکر قیلنغان اللهنک اشلری قدرته هم علمه کامل بولغان اللهنک تقدیریدر (فَاَنْ اَعْرَضُوا فَقُلْ اَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً) بس اگر بو بیان صوکنده داکه کافرلری ایمان دان یوز دوندرسه لر بس ای محمد (عم) آلاغه ایت سین مین سزنی باشن کبی قاطی عنات

برلن قور قىيامن (مَثَلُ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ) عاد هم ئمود قومی نىڭ ياشن كىبى بولغان قاطى عىابلرى
 شىكىلى بولغان عىاب برلن دىو (اذْجَاءَتْهُمْ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ) عاد برلن ئمود قومی نىڭ قاطى
 عىابلرى بلارغە آللارنىدان دىخى آرپلارنىدان رسوللر كىلگەن حالە بولدى (اَلَا تَعْبُدُوا اَللَّهَ) سز
 عبادت قىلماڭز مگر اللەغەغە عبادت قىلماڭز دىدىلر اول رسوللر (قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا عَادَ بَرْلَن ئمود
 قومی ايتدىلر اگەر بىز پىغمبەرلر بىبارونى تىلاسه ايدى (لَانزَلْ مَلَايِكَةً) پىغمبەرلر ايتىپ فرشتەلر ايندرر
 ايدى (فَاِنَّا بِمَا رُسُلْتُمْ بِهِ كَاْفِرُونَ) بس، درستلىكە بىز زمكزده آنىڭ برلن بىبارلىك دىگان نرسەڭزنى
 انكار قىلوچىلارمىز چونكى سزده بىزنىڭ كىبى آدم سىزنىڭ بىزدن آرتوق بىر كىز يوق (فَاَمَّا عَادُ فَاسْتَكْبَرُوا
 فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ) بس اما عاد قومی بىدرە حقىز تىكبرلندىلر (وَقَالُوا مَنْ اَشَدُّ مَنَاقِبَةً) دىخى بىزدن قوت
 بوزىدىن كم قاطىراق دىدىلر (اَوْلَمْ يَرَوْا) ابا عاد قومی بىلمادىلر (اِنَّ اللّٰهَ اَلَّذِى خَلَقَهُمْ) درستلىكە عاد
 قومىنى بىبارلىقان اللە (هُوَ اَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً) اول اللە عاد قومىدىن قوت بوزىدىن قاطىراقىر يعنى قوتلىرى كىر
 (وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ) و عاد قومی بلە تورب ايتلر بىزنى انكار قىلور بولدىلر (فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا
 صَرْصَرًا) بس بىز عاد قومىنى صالحونلغى برلن هلاك قىلا تورغان بىك صالحون جىل بىبارلىك (فِي اَيَّامٍ
 نَعْسَاتٍ) مبارك بولماغان كونلردە (شِوَالِ اَيِّ نَلْغِ صَوْغَى جِهَارِ شَبَه كُونَمِنِ اَيَكُنْجَى جِهَارِ شَبَه كُونَه
 قىر و هر بىر قومنىڭ عىابى جِهَارِ شَبَه كون بولغان دىگانلر) (لِنُنَبِّئَهُمْ عَنَابِ الْخَزَى فِي الْحَيَوَةِ الدُّنْيَا)
 بوسالقولون جىلنى بىبارومىز دىنيا تىرلىگىنى عاد قومىنى رسالنى عىابىنى تاتوتماقلغىز اىچون (وَكَعَذَابِ
 الْاٰخِرَةِ اَخْزَى) والبتە آخرت عىابى بىبگىرەك رسواى قىلوچىلر (وَهُمْ لَا يَنْتَبِرُونَ) دىخى اول عاد قومی
 عىابىنى بىبارلو بىرلن ياردىم قىلماسالار (وَاَمَّا ثَمُودُ فَهَدَّيْنَاهُمْ) اما ئمود قومی آلارغە حقلقغە كوندرو بوللارنى
 كورسانىڭ (فَاسْتَجَبُوا لِعَمَى عَلَى الْهُدَى) بس آلار حقلقغە كوندرو اوزرىنە صوقرلىقنى (آرزغونلغىنى)
 اختيار قىلدىلر (فَاَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ) بس ئمودلرنى خورلاوا ياسى بولغان عىابىنىڭ ياشنى
 توتدى يعنى آلارغە كوكىن عىاب ايتىدىك كىسنى هلاك ايتدى (بَمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) ئمود قومىنىڭ كىسب
 قىلغان نرسەلرى (آرزغونلغىنى اختيار قىلولارى) سبىلى (وَنَجَّيْنَا الدِّينَ) دىخى عاد قومىدىن شوندا بىن
 آدملرنى هلاكتىن قىقاردىق (آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ) اول آدملر ايمان كىتدىلر دىخى بو عىابىدىن قورقار
 بولدىلر يعنى اللەدن قورقدىلر (وَيَوْمَ يَحْشُرُ اَعْدَاءُ اللّٰهِ اِلَى النَّارِ) واى محمد (عه) شول كونى ايسكە
 تشر اول كونه اللەنىڭ دشمانلارى تموغ صارى قوبارلىمش بولورلار (فَهُمْ يُوْرَعُونَ) بس اول اللەنىڭ
 دشمانلارىنى تارالماسونلار اىچون حبس قىلنور يعنى جىلولوب بىتكانچە بىرىدرە توقتالنور (حَتَّى اِذَا مَا
 جَاؤَهَا) هر قىچان تموغە كىلسەلر (شَهَدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَاَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ) اول اللەنىڭ دشمانلارىنىڭ
 ضررىنە قىلاقلارى و كوزلرى هم تىرلرى گواھلىق بىدر (بَمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) عمل قىلغان نرسەلرى برلن
 يعنى اللە تعالى شول اعضالاردىن سويلاتر ياكە شول اعضالارنىڭ قىلغان عمللرىنىڭ اثرلرىنى بىلدر

(وَقَالُوا لَجُلُودُهُمْ لَمْ شَهِدَتْكُمْ عَلَيْنَا) دخی اللہ نیک دشمنانلاری (کافرلر) شلته قیلوب تیریلرینه اینورلر
 نیک بزنیگ، ضرر مزغه گواھاق بیردکز دیو (قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ) تیریلر ایئورلر
 بزنی هر نرسه نی سویلاترگه قادر بولغان الله سویلاتدی بز اوز اختیار مز برلن سویلامادکز دیو (وَهُوَ خَلَقَكُمْ
 أُولَئِكَ) واول الله بزنی اول مرتبه ده یاراتدی (وَالِيَهُ تَرْجَعُونَ) واول اللهغه قایتارلمش بولورسز (وَمَا
 كُنْتُمْ تَسْتَفْتُونَ) دنیاده وقتده قباحت اشلرنی قیلغانه رسوای بولودن قورقوب آدملردن یاشرنور
 بولنکز (اِنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ) حالبوکم ضررگزغه گواھاق بیرونی ظن قیلمادکز (سَمِعَكُمْ وَلَا اَبْصَارَكُمْ
 وَلَا جُلُودَكُمْ) قلاقلارکز نیک هم کوزلرکز نیک دخی تیریلرکز نیک (وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ) ولسکن سرگمان قیلنکز
 (اِنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ) درستلکه الله سر نیک قیلغان اشکزدن کوبسنی بلماس دیو (وَذَلِكُمْ
 ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ) وسرنیک بوگمانکز (یعنی الله بزنیگ، قیلغان اشمر نیک کوبسنی بلمی دیگان
 گمانکز) ربکزغه گمان قیلغان گمانکزدر (اَرْدِيكُمْ فَاصْبِعْتُمْ مِنَ الْغَاسِقِ) بوگمانکز سزنی هلاک ایئدی بس
 سز بوگمانکز سببلی ضرر ایئوچیلردن بولوب اورلرکز چونکه دنیا و آخرت سعادت ایچون باغشلاغان نرسه لری
 دنیا و آخرت یاوز بولولارینه سبب بولدی (فَاَنْ يَصْبُرُوا فَالْنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ) بس اگر اول کافرلر عذابقه
 صبر ایئسه لری بس اوت آلاز ایچور باراچاق اورندر (وَاَنْ يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ) و اگر اولر بزنیگ
 سویگان نرسه لریینه کیری قایتونی صوراسه لاری بس آلاز صور اغان نرسه لریینه جواب بیرلمش و صور اولارنی
 قبول قیلنمش توگلملردری یعنی رضا بولنمش توگلملردر (وَقَيِّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءً) دخی کافرلر ایچون شیطانلاردن
 بولغان دوستلارنی تقدیر قیلدی (فَزَيَّنَّا لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ اَيْدِيَهُمْ وَمَا خَلَقَهُمْ) بس اول شیطانلاردن بولغان
 دوستلارنی کافرلرگه آلاز نیک بولغان نرسه نی (دنیا اشلرینی و نفس آرزولارینه ایارونی) هم آرتلارنه
 بولغان نرسه نی (آخرت اشینی هم آخرتنی انکار ایئونی) زینتلی ایئوب کورساتدیلر (وَحَقَّ عَلَيْهِمُ
 الْقَوْلُ) دخی اول کافرلر اوزرینه عذاب سوزی ثابت بولدی (فِي اُمَّمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ) اوزلریندن بورن
 اوتکان امتلر ایچنیک (مِنَ الْجِنِّ وَالانْسِ) مکه کافرلریندن بورن اوتکان امتلر جنلردن هم آدملردن بولغوچی
 (اَنْهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ) درستلکه مکه کافرلری هم بلاردن بورن بولغان امتلر اوزلرینه ضرر ایئوچی
 بولدیلر (وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوا) دخی کافر بولغان آدملر ایئدی (لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ) بوقرآنی
 اشتماکز یعنی قلاق صالمماکز (وَالغَوَافِیْهِ) دخی بوقرآنی اوقلغانه اغوسوزلر برلن سوز اهکز باشقه لارغه ده
 اشتماسون (لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ) تحقیق سزقرآنی اوقوغه استن بولورسز یعنی باشقه لارغه هم اوقوچیغه
 اشتماسوز (فَلَنْدِيقَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوا) بس کافر بولغان آدملرگه تاتوترمز (عَذَابًا شَدِيدًا) قاتی عذابنی
 (وَلَنْجَزِيَنَّهُمْ اَسْوَأَ الَّذِيْ كَانُوا يَعْمَلُونَ) دخی آلازنی قیلغان عملارینیک یاوزینیک جزاسی برلن جزا بیررمز
 (ذَلِكَ جَزَاءُ اَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارِ) بویاوز جزا الله نیک دشمنانلارینیک جزاسی بولغان اوتدر (لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْاٰخِلَةِ)
 الله نیک دشمنانلاری ایچون اوتنه منگولک بورنی باردر (جَزَاءُ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ) بزنیگ آیتلرمنی

(قرآن آیتلربینی) بله ترب انکار قیلولاری سببلی جزالانماق برلن جزالاندیلار (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی کافر بولغان آدملر ایتور قیامت کوننکه (رَبَّنَا ارْتَابْنَا الَّذِينَ اضْلَانًا مِنَ الْجَنِّ وَالْإِنْسِ) ای ربمجزنلردن و آدملردن بزنی آزدرغان ایکی تورلی شیطاننی برگه کورسات (نَجْعَلُهُمَا تُحْتِ اِقْدَامَنَا) بو ایکی تورلی شیطاننی آیباق آستلارمزده قیلورمز یعنی آیباق آستلارمزغه صالحوب تابتارمز (لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ) اورن و خورلق یوزنمن توبانلردن بولسونلار ایچون بو ایکی آزدروچی شیطان (إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ) درستلسکده شوندا این آدملر ربمزالله در دیوایتدیلر (ثُمَّ اسْتَقَامُوا) مونگ صوکنده عمله توغری بولدیلار یعنی الله امر قیلغانجه عمل قیلدیلار (تَنْزِيلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ) آنداین آدملر اوزرینه یاردم ایچون یا که قورقونی یبار ایچون یا که اولسگان و قتلارنه فرشته لراینار (الآتَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا) آلتکرده بولغان نرسه دن قورقما گزو آرتکرده قالغان نرسه گه حسرتلارنه گز دیورلر (وَأَبشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) دخی دنیاده اوزنگره وعده قیلنغان اوجماخ برلن شادلاننگز الله تعالی بو آیتده اول اسلام ننگ معناسنی ³⁰ بیان ایتدی اسلام شزل بولا آدم ننگ ربم الله دیب مونگ صوکنده علمده هم عملده توغری بولوی ربم الله دیواعتقاد قیلوی برلن اوزینی هر برخیالی هم هوائی بولغان معبودلر ننگ اسارتنن آزاد ایتده علمده و عملده توغری بولوی برلن الله ننگ یولینه کونله در (نَعْنُ أَوْلِيَاءِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ) بز سز ننگ دنیا ترکلگنده هم آخرتده یاردمچیلر گزمز یعنی دنیاده سز ننگ کونلکرگه حقنی تشرر و سزنی ایزگولک که یوکلمز آخرتده سرگه شفاعت قیلورمز (وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهُی اَنْفُسُكُمْ) و سز ننگ ایچون اوجماخده نفسلر گز آرزو قیلغان نرسه لر باردر (وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهُی اَنْفُسُكُمْ) دخی سز ننگ ایچون اوجماخده استاگان نرسه لر گز باردر (نُزُلًا مِنْ غُفُورٍ رَحِيمٍ) اول نعمتلر گناهلارنی یارلقاغوچی هم رحمت قیلوچی الله دن قوناق ضیافتنی کبی اینوب حاضرلنگان حالکده (وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا) سوز یوزنمن کمدر کورکامراک (مَنْ) شزل کشیدن (دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا) اول کشی الله ننگ عبادتنه انده دی دخی اوزی ایزگو عمل قیلدی (وَقَالَ اَنْتَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ) دخی ایتدی درستلسکده مین الله ننگ امرینه بوی صنوچیلاردن دیو یعنی بو کشیدن سوزده کورکامراک ³³ آدم بارمی البته یوق (وَلَا تَسْتَوِي الْعَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ) دخی جزاده ایزگولک و یاوزلق برابر بولماس (ادفع بالنی هی احسن) یاوزلقنی کورکام بولغان خصلت (ایزگولک) برلن یبار مثلا آچونی صبرلق برلن کشیدنک یاوزلقنی عفو برلن (فَاِذَا الَّتِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ) بس ایزگولک برلن یاوزلقنی یبار دکک وقتده سینک برلن آنک آراسنده دشمانلق بولغان آدم اورلر (كَانَهُ وَلِيٍّ حَمِيمٍ) گویا که یاقن شفقتلی دوست کبی بولوب (وَمَا يُلْقَاهَا اِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا) و بو کورکام طبیعت که (یاوزلقغه قارش ایزگولک قیلوغه) یولقماس مگر صبرلق قیلغان آدملر گنه یولغور (وَمَا يُلْقَاهَا اِلَّا الَّذِينَ حَظَّ عَظِيمٍ) دخی بو کورکام طبیعت که یولقماس مگر ایزگولسکن الوغ الش ایساس بولغان آدم گنه یولغور (وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ) واگر سینسی شیطاننن

بولغان دوندرو ياوزلقنى ايزگولك برلن يبارودن دوندرسه (فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ) بس شيطان نك
ياوزلغندن اللهغه صيون (اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) درستلكده اول الله سينك صيونكى اشتوجيدر
هم نيتمكى بلسگوچيدر (وَمَنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ) الله نك قدرتنه و حكمتنه دلالت، قىلا تورغان
علامتندر كيچ هم كوندر (وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ) دى قياش و آي (لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ) قياشقه
و آيغه سجده قىلما كز چونكه آلارده سز نك كى مخلوق لار (وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ) دى كيچه نى
و كوندر نى هم قياشنى و آينى ياراطقان اللهغه سجده قىلما كز (اِنْ كُنْتُمْ آيَاهُ تَعْبُدُونَ) اگر سز اللهغه غنه
عبادت قىلور بولسا كز (فَاِنْ اسْتَكْبَرُوا) بس اگر يالغز بولغان اللهغه سجده قىلور دان آدم لار
تكبرلنسه لار (فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ) بس اى محمد عه م ربك حضورنده بولغان ذاتلر (فرشته لار) (بِسْمِجُونَ
لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) كيچه و كوندر ده يعنى هميشه اللهغه تسبيح ايتور لار (وَهُمْ لَا يُسَاءَلُونَ) حال بو كم اول
فرشته لار الله نك تسبيحنن يالقماسلار (وَمَنْ آيَاتِهِ أَنْتَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً) دى الله نك قدرتنه
دلالت، قىلا تورغان علامت لردن در درستلكده سين اى محمد عه م بييرنى اولنسر قورى حاله كور رسن
(فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ) بس هر قيچان بيير اوزرينه صوفى ايندر ساك (اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ) بيير زينتلور
هم اولن لار برلن كو بنور ويوغارى آشار (اِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِ الْمَوْتِ) درستلكده بييرنى ترگزگان
الله البته اولك لرنيمه ترگزگوچيدر (اِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) درستلكده اول الله هر بر نرسه اوزرينه
كوچى يتكوچيدر (اِنَّ الَّذِينَ يُلْحِقُونَ فِي آيَاتِنَا) درستلكده شونداين آدم لار بزنك آيتلرمزده طعن
قىلو برلن توغريلقدان آوشورلار (لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا) بزنك اوزرمزگه باشرن بولماسلار يعنى آلار نك
بو قباحت اشلرينه جزأ بييررمز (أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ) ايا تموغ اوطينه تاشلانغان آدمى ايزگو
(أَمْ مَنْ بَأْتَى آمَنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ) ياكه قيامت كوننده بزنك حضورمزه عناب دن امين بولغان حالده
كىلگان كشى ايزگومى (اَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ) اى كافر لار تلاگان نرسه كزنى اشلار كز (اِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ)
درستلكده اول الله سز نك قىلغان عملكزنى كورگوچيدر (اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ) درستلكده
قرآننى انكار ايتوچى آدم لار (لَمَّا جَاءَهُمْ) قرآن اوزلرينه كىلگان زمانه بو آدم لار هلاك بولوچيلاردر
(وَاِنَّهُ لَكِنَابٌ عَزِيزٌ) دى درستلكده اول قرآن كوب فائده لى كتابدر (لآيَاتِهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ)
اول قرآن نك آلتندان باطل كىلماس (وَلَا مِنْ خَلْفِهِ) دى اول قرآن نك، آرتندان باطل كىلماس
يعنى قرآنغه هيچ بر جهتمن باطللى عارض بولماس (تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ) اول قرآن اشنه
ما قاطالمش و حكمت اياسى بولغان الله دان ايندر لمشدر (مَا يُقَالُ لَكَ) اى محمد عه م قومك طرفندان
سيكا ايتلماس (الْأَمَاقَةُ قِيلَ لِلرَّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ) مگر سينن الك بولغان ييغدير لركه قوم لرى طرفندان
ايتلگان نرسه گنه ايتلور (اِنَّ رَبَّكَ لَنُورٌ مُغْفِرٌ) اى محمد عه م درستلكده سينك ربك يارلقاو اياسيدر
دوستلارونى (وَذُو عَقَابٍ آلِيمٌ) دى رنجكوچى عناب اياسيدر دشمانلارينى (وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَمِيًّا)

كافرلر كاشكى قرآن عجم تىلنە ايندىرلىگان بولسە ايدى ديدىكلرنىڭدە اللہ تەئالى بوجوابنى بىردى واگرىز
 قرآننى عجم (عربدىن باشقە) تىلنە قىلساق ايدى (لَقَالُوا لَوْلَا فَصَّلَتْ آيَاتُهُ) البتە كافرلر ايتورلر ايدى
 كاشكى قرآننىڭ آيتلىرى بىز آكلى تورغان تل بىرلن بىيان قىلىنغان بولسە ايدى ديو (اَعْجَمِي وَعَرَبِي)
 اياحاطب عرب بولغاندە عجم تىلنەدە بولغان سوز بولورمى يعنى پىغمبىر عرب بولغان آكار عجم
 تىلنەگى قرآن ايندىرلرمى (قُلْ هُوَ الَّذِيْنَ آمَنُوا هُدًى وَشَفَاقًا) اى محمد (عه) مكە مشركلرىنە ايت
 سىن اول قرآن ايمان كىتىرگان آدملىرىنى حَقْلَقَه كىرگىزىدۇر هم آلارنىڭ كۆڭللىرىدە بولغان
 آورولارىنە شفاذر (وَالَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ فِيْ اٰذَانِهِمْ وَقُرْ) دى شونداين آدملىر ايمان كىتىرماسلر
 آلارنىڭ قىلاقلىرىدە آغزلىق (چوقراقلىق) باردى (وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمِي) واول قرآن كافرلر اوزرىنە صوقرلىق
 (قارارغولقدىر) شونىڭ اىچون كافرلر قرآننى اشتهماسلردە هم آكلاماسلاردە (اُولٰٓئِكَ يُنَادُوْنَ مِنْ مَّكَانٍ
 بَعِيْدٍ) بوصفتىدەغى كافرلر بىراق اورىدىن نىدا قىلىنورلار يعنى كافرلر قرآننى اشتهماولرىدە بىراق اورىدىن
 نىدا قىلىنغان آدم كىيىدلىر (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) وتعتيف بزموسى (عه) اوزرىنە كىتاب (تورات)
 بىردىك (فَاخْتَلَفَ فِيْهِ) بس اول كىتابدە اختلاف قىلىندى قرآنندە اختلاف قىلىنغان كىبى يعنى اول كىتابنى
 بعضىلار تصدىق قىلدىلار بعضىلار بالغانغە نسبت بىردىلر (وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ) واگر بىكلىن
 اللك اوتكان سوز بولماسە ايدى يعنى حسابنى قىامت كىوننە قدر كىچىكتىرو وعدهسى اوتماگان بولسە
 ايدى (لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ) كافرلر آراسىدە دنيا دوق عذاب بىرلن حكىم قىلىنور ايدى (وَاِنَّهُمْ لَفِيْ شَكٍّ مِنْهُ
 مُرِيْبٍ) دى رستلىككە اول كافرلر (يهودلر ياكە ايمان كىتىرماگان آدملىر) حيران بولونى واجب ايتە
 تورغان شىك بىرلن توراتىن شىكەدلىر (مَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ) بىر كىشى ايزگوعىل قىلسە اوز فائىدەسى
 اىچوندىر (وَمَنْ اَسَاءَ فَعَلِيَهَا) وبىر كىشى ياوزلىق قىلسە بس اوز ضررىنەدە (وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ) واى
 محمد (عه) سىنىڭ ربكى بىندەلرگە ظلم قىلوچى توگىدلىر

« يىكرومى دورتنىچى پارەنىڭ تىرجهسى تمام بولدى »

(اَلَيْسَ يَرُدُّ عِلْمَ السَّاعَةِ) قىيامتنى بىلونى اللەغە قايتارلىشى بولور يعنى اكر قىيامتنىن صورالسى قىيامتنى
 بىلونى اللەغە قايتارلا چونكە اللەدن باشقە قىيامتنىڭ قىچان بولونى ھىچ كىم بىلەيدىر (وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَةٍ مِنْ
 اَكْمَامِهَا) دى اويالارنىن (صاوتلارنىن) يەش چىماس (وَمَا تَعْمَلُ مِنْ اَنْثَى وَلَا تَضَعُ) دى آنا حيوان
 يوكلى بولماس دى يوگىنى بىراورندە قويماس (اَلَا بَعْلَمُهٗ) مگر بواشلىر اللەنىڭ بىلويىنە يا قىين بولغان
 حالداگنە هم اللەنىڭ علمى متعلق بولغان حالداگنە واقع بولور يعنى يەشنىڭ اوياسىدىن چىغوى هم مؤنث ذاتىنىڭ
 يوكلى بولوى هم يوگىنى (بالاسنى) تابوى ھەمەسى اللەغە معلوم اللەنىڭ كىونلىرىنى وساعتلىرىنى هم بالاننىڭ
 كامل ياكە ضعيف ايدىكى بىلور (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ اَيْنَ شُرَكَائِيْ) واى محمد (عه) شول كىونى ايسكە تىشراول
 كوتە اللە مشركلرگە نىدا قىلور سىزنىڭ زىمىڭدە مەن شىرىك بولغان نىرسەلر قايىدە ديو (قَالُوا اَدْنَاكَ مَا مَنَّا مِنْ شَهِيدٍ)

مشرکلر ایتورلر ای الله بزیسیگا بلدرمز بزلردن هیچ کم اول معبودلرنیڭ سیککا شریک بولوی برلن
 شهادت بیروچی یوق بزا اول معبودلردن بیزدک ایندی دیو (وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ)
 موندان اُلک دنیاده عبادت قیلغان نرسه لری (معبودلری) کافرلردن غیب بولوی یعنی معبودلری
 فائده بیرمادی یا که معبودلرینی کورماسلر معناسنده (وَظَنُوا مَا لَهُمْ مِنْ مَّعِيصٍ) دخی کافرلر شیکسر
 بلدیلرکه اوزلرینه عذابدن قاچارغه اورون یوقدر (لَا يَسْأَلُ الْإِنْسَانُ مِنْ دَعَا الْخَيْرِ) آدم ایزگولکنی
 (نعمته کیلکنی) استاودن یالقماس (وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَسْأَلْ قَنُوطًا) واگر آدمنی یاوزلق (فقیرلک)
 یا که آورو توتسه بس آدم الله نڭ فضلندن ورحمتندن امید کیسکوجیدر هم امید کیسوینڭ اثرینه
 ظاهر بولوییدر (وَلَمَنْ آذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا) واگر بن اوز طرفهزدان آدمگه رحمت تسانوتساق یعنی
 بایلغ و سلامتک بیرساک (مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّهُ) آدمنی توتقان ضرر (فقیرلک و آورو) صوکنده
 (لِيَقُولَنَّ هَذَا لِي) البته آدم ایتور بوررحمت منم ایچوندر یعنی مین بوررحمتک عمل سببلی مستغف من
 (وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً) ومین قیامتنی قائم بولور دیب ظن قیلیم (وَلَمَنْ رَجَعْتُ إِلَىٰ رَبِّي) واگر
 مین برتقدیر ربمه قایتارلمش بولسام (إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحَسَنَىٰ) درستلکده منم ایچون ربم حضورنده
 البته کورکام مثنوبت (اوجماخ) باردرچونکه بو آدم اوزینه ایرشکان دنیا نعمتنی استعقاقم ایچون دیو
 اعتقاد قیلدقندن بونعمت برده میندن آیرلماس دیو گمان قیلادر (فَلَمَّا نَبَّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا)
 بس بزرکافر بولغان آدملرگه دنیاده عمل قیلغان نرسه لرینڭ حقیقتلری برلن خبر بیرروز هم دنیاده
 اعتقاد قیلغان نرسه لرینڭ کیرسنی کورساترمز (وَلَمَّا يَتَقَوَّمُ مِنَ عَذَابٍ غَلِيظٍ) دخی آلاغه قساطی
 عذابدن تاتوتروز (وَأَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَىٰ الْإِنْسَانِ) وهر قیچان بز آدمگه نعمت بیرساک (أَعْرَضَ وَنَأَىٰ
 بِجَانِبِهِ) آدم اول نعمتنن یوز دوندر دخی تکبرلنن اول نعمتنن (شکرندن) جانبی بورور
 یعنی اول نعمتنن بتونلای یراق بولور (وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ) وهر قیچان آدمنی یاوزلق توتسه (فَتَدْعُو
 دُعَاءَ عَرِيضٍ) بس اول آدم کوب دعا ایاسی بولور (قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ) ای محمد (عم)
 مشرکلرگه ایت سین اگر قرآن الله حضورندان اینگان بولسه (ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ) مونڭ صوکنده سز
 فکولمایکنه هم دلیل سزگنه قرآنی انکار قیلساگز (مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ) حق دان یراق
 بولغان خلافت بولغان کشیدن کمدر آزعونراق بولور یعنی سزدن آزعون آدم بولورمی البته هیچ کم
 یوق (سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ) بز آدملرگه بیرنڭ قسطلارنڭ (تورلی یاقلرنڭ) بولغان
 آیتلرمزنی (کیلاچک بولغان واقعه لرنی و اوتکان اثرلرنی دخی الله نڭ پیغمبرینه هم خلیفه لرگه میسر
 ایتکان کوب شهرلرنی اسلام برلن مشرف ایتولرینی هم شرق و غرب مملکتلرینه غالب بولولارنی)
 دخی اوزلرنده بولغان آیتلرمزنی (یعنی مکه اهلی آراسنده ظهور ایتکان نرسه لرنی هم آلاغه
 اینگان نرسه لرنی یا که آدمنڭ تننده بولغان الله نڭ کمال قدرتنه دلالت قیلغان عجیب اشلرین)

کورساتر رمز (حَتَّىٰ يَبَيِّنَ لَهُمْ) آدملرگه ظاهر بولسون ایچون (أَنَّهُ الْمَقِيُّ) درستلرکله اول قرآن حقدر
اللهدان ایندرلرمشدر یعنی قرآن نلک حق بولوی ظاهر بولسون ایچون یا که رسولنک حق بیغمبر
بولوی یا که توحید ظاهر بولسون ایچون معناسنه (أَوْلَمَ يَكْفِي بِرَبِّكَ) ای محمد (عهم) ربک کفایه
قیلمادیمی یعنی ربک برلن کفایت حاصل بولمادیمو (أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) درستلرکله اول ربک
هر نرسه اوزرینه تشنکوچیدر (أَلَا أَنَّهُمْ فِي مَرِيبَةٍ مِّنْ لَّعَابِ رَبِّهِمْ) آگاه اولرکله درستلرکله مکله مشرکلری
ربلرینه بولقودان شیکله در (أَلَا أَنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ) آگاه اولرکله درستلرکله اللههر بر نرسه نی آیروب
بلرگوچیدر. « فصلت سورده سی نلک ترجمه سی تمام بولدی »

﴿ قرق ایکنچی سوره شوری سورده اینگان جمعی ایمللی اوج آیت ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(جِمْ عَسَق) بوسوزندن مرادینی جناب حق اوزی بلور یا که سوره اسمی (كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ) بوسوره ده بولغان معنالارنی وحی قیلغان کبی سیکلا ای محمد (عهم) هم سیندن الک
بولغان بیغمبر لرگه وحی قیلور (اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) هراشه غالب بولغان وحکمت ایاسی بولغان
الله وحی قیلور (لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) اول الله ایچوندر کولکرده و بیبرلرده بولغان نرسه لر
(وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ) و اول الله نلک شانی بلندر هم مرتبه سی الوغدر (تَكَذَّبَتِ السَّمَوَاتُ يَتَّقَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ)
کولکرده استلکی جهتلریندن الله نلک الوغلغندن یاقین بولورلار (وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ)
دخی فرشته لر ربلوی نلک حمدی برلن تسبیح ایبورلر (وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ) دخی فرشته لر
بیبرده بولغان آدملر ایچون اللهدان بارلقاماق استارلر (أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) آگاه اولرکله
درستلرکله الله آدملرنلک گناهلارونی بارلقاغوچیدر هم خلقنه رحمت ایتموچیدر (وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ
أَوْلِيَاءَ) دخی شوندا این آدملر اللهدان باشقه شریکلر توتدیلار (اللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ) الله اول کافرلرنلک
حالدرینه و عملدرینه صانچیدر هم آلاغه عملدری برابرنده تیوشلی جز آنی بیبرر (وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ
بِوَكِيلٍ) وای محمد (عهم) سین اول کافرلر اوزرینه وکیل (اشلری تابشرلرشمش آدم) توگل سن
(وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ) ای محمد (عهم) بوسوره ده بولغان معنالارنی وحی قیلومز کبی سیکلا وحی قیلدیق
(قُرْآنًا عَرَبِيًّا) عرب تلنک بولغان قرآننی (لَتَنْتَهَرَنَّ أُمَّ الْقُرَىٰ) اول قرآن برلن قریه لر نلک آناسی
بولغان مکله خلقنی قورقتوڤ ایچون (وَمَنْ حَوْلَهَا) دخی مکله تیراسنده بولغان عربلرنی قورقتوڤ
ایچون (وَتَنْتَهَرَنَّ يَوْمَ الْجُمُعِ لِأَرْبَبٍ فِيهِ) دخی شیکسز بولغان خلقلار جیولاتورغان قیامت کونی برلن
آدملرنی قورقتوڤ ایچون (فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ) آدملر قیامت کوننک اول جیولورلارده صوڤره
تارلرلورلر برفرقه سی (جماعتی) اوجماخله بولور و برفرقه سی قزدرلش تموغله بولور (وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً
وَاحِدَةً) و اگر الله تلاسله ایدی بتن آدمنی حق لغغه کونلرگن یا که حلقه دان آرزغان برامت قیلور ایدی

وَلَكِنْ يَنْزِلُ مِنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ) وليكن الله تعالى تلاگان آدمینی رحمتنه کرتتر (وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ
 وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ) دخی کفر سبیلی اوزلرینه ظلم قیلوچیلار آلارغه عذابنی یباره تورغان دوستده
 هم یاردچییده یوقدر (أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ) بلکه کافرلر اللهدان باشقه دوستلار (معبودلر)
 توتدیلار (قَالَ اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ) بس اگر کافرلر حق یاردچی تلاسهلر بس الله حق یاردچییدر (وَهُوَ يَهْدِي
 الْمَوْتَى) واول الله اولکلرنی ترگزدر (وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) واول الله هر نرسه اوزرینه قادردر (وَمَا
 اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ) وشول نرسه کم دنیا یا که دین اشلرندن اول نرسهده سز (مسلمانلار دخی کافرلر)
 اختلافی قیلدیگز (فَجُكِّمُهُ إِلَى اللَّهِ) بس اول اختلافلی نرسهذکی حکمی اللهغه تابشرامشدر الله یاردم
 بیرو برلن یا که ثواب وعذاب برلن حقلقه بولغان آدمنی باطللقده بولغان آدمین آیرودر (ذَلِكُمْ
 اللَّهُ رَبِّي) ای محمد هم آدملرگه ایت سین ارضبوصفتنه بولغان الله منم ربمدر (عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَالْيَهُ
 أَنْبِيَاءُ) اول الله اوزرینه هر بر اشمنی تابشردم مین ومشکل اشلرده اول اللهغه قایتورم مین (فَطَاطِرُ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله کولکرنی ویدرلرنی یاراطوچیدر (جَعَلْ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا) الله سزنگ
 ایچون اوز جنسگزدن خاتونلار یاراتدی (وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا) دخی دورت آیاقلی ایبرکک حیوانلار
 ایچون اوز جنسلرندن خاتونلارونی (مؤنثلرنی) یاراتدی (يَفْرَأُكُمْ فِيهِ) الله بو تدبیرده (یعنی
 سزنی وحیوانلارنی ایر برلن خاتون ایتو تدبیرنه) سزنی کویایستور (لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ) اللهنگ
 ذاته مناسب ومشابه هیچ نرسه یوقدر (وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) واول الله هر بر اشله تورغان نرسهنی
 اشتهوچیدر وهر بر کورله تورغان نرسهنی کوروچیدر (لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ایچوندر
 کولکرننگ ویدرلرننگ خزینهلریننگ اچکی یعنی وجود خزینهلری همه سی اللهنگ ملکیدر (يَبْسُطُ
 الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ) الله تلاگان آدمی ایچون رزقنی کیدنگ قیلور وتلاگان آدمی ایچون طار
 قیلور (إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) درستلکه اول الله هر نرسهنی بلگوچیدر بس رزقنی کیدنگ قیلورغه
 تیوشلی آدمنگ رزقنی کیدنگ قیلور وطار قیلورغه تیوشلی آدمنگ رزقنی طار قیلور (شَرَعَ لَكُمْ
 مِنَ الدِّينِ) الله سزنگ ایچون دینده مشروع قیلدی یعنی بیان قیلدی (مَا وَضَىٰ بِهِ نُوحًا) آننگ برلن
 نوح همگه بیورغان نرسه سی یعنی سزگه دیندن نوح هم دیننی مشروع قیلدی (وَاللَّيْلِ أَوْحَيْنَا
 إِلَيْكَ) دخی ای محمد هم الله سیکلا وحی قیلغان نرسهنی مشروع قیلدی یعنی محمدصلی اللهتعالی علیه
 وسلمنگ دیننی مشروع قیلدی (وَمَا وَضَيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ) دخی آننگ برلن ابراهیم هم
 موسی دخی عیسی همگه امر قیلغان نرسهنی مشروع قیلدی یعنی اللهتعالی نوح هم برلن محمدصلی الله
 علیه وسلم آراسنگ بولغان شریعت ایاسی بولغان پیغمبرنگ دینلرینی سزگه مشروع قیلدی (أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ)
 مشروع قیلوی اسلام دینی اوتاکزدیماکی یعنی مشروع بولغان نرسه شول تصدیق واجب بولغان نرسه گه ایهمان
 کیتروهم اللهنگ حکملرینه اطاعت قیلو (وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ) دخی اول دینک آیرلشماگز یعنی اصول شریعتنه

بربولوئز اما شریعتنک فرعلرنده اختلافي درست (کبر علی المشرکین ما تدعوههم الیه) مشرکلر اوزرینه سینک (محمد عهمنک) آنک اوزرینه انده گان نرسهک (توحید) الوغ بولدی (الله یجتبی الیه من یشاء) ای محمد (عه) الله سینک انده گان نرسهک یعنی توحید اوزرینه تلاگان آدمینی تارتار (ویهدی الیه من یشاء) دخی الله توحید اوزرینه قایتقان آدمنی کوندر (وما تفرقوا الا من بعد ما جاءهم العلم) اوتکانگی املردینه آیورلما دیلار مگر اوزرینه آیورلونا آزغونلف ایدکنی بلوکیلگانک صوکندهغه آیورل دیلار (بغیا بینهم) آرالارنده دشمانلی ایچون یا که دنیانی استاولری ایچون (ولولا کلمة سبقت من ربک الی اجل مسمى) وای محمد (عه) اگرده بیلگولی بولغان مدتکه (قیامت کوننه) قدر مهلت بیرو برلن ربکن سوز الک بولماغان بولسه ایسی (لقص بینهم) دینده آیورلغان آدملرنک آراسنده دنیاده عذاب برلن حکم قیلنور ایسی (وان الذین اوتوا الکتاب من بعدهم) دخی درستلکه اوتکانگی املر صوکنده کتاب بیرلگان آدملر یعنی رسول الله زماننده بولغان اهل کتاب (لفی شک منه مریب) حیرتکه تشروچی شک برلن کتابلارندن شیکه در یعنی تیوشنچه کتابلارنی بلماسلر یا که قرآنن شیکه در معناسنه (فلنلک فادع واستقم كما امرت) بواهل کتابنک دینده آیورلوی ایچنک حق بولغان ملتکه اتفاق اوزرینه انده دخی الله طرفندن نچک بیورلماک شول روشچه انده وده توغری بول (ولا تتبع أهواءهم) دخی اهل کتابنک باطل بولغان نفس آرزولارینه ایاره (وقل آمنت بما انزل الله من کتاب) دخی الله ایندرگان بدن کنا بکه ایمان کیتردم دیوایت کافرلر کبی بعضسنه ایمان کیترب بعضسنی انکار قیلوچیلاردن بولمه (و امرت لاعدل بینکم) دخی سزنک آرا کزده شریعتلرنی ایرشدروده هم حکملرده توغری بولوم برلن بیورلسم دیو (الله ربنا وربکم) الله بزنگ هم سزنک ربگدر (لنا اعمالنا وکم اعمالکم) بزنگ ایچون اوز عمللرمز بولور هم سزنک ایچون اوز عمللرمز بولور وهر آدم اوز عملی برابرنده جزالانور (لاحجة بیننا و بینکم) بزنگ برلن سزنک آرا کزده دعوی لاشرگه اورن یوق چونکه حق ظاهر بولدی ونزاعه یول قالمادی (الله یجمع بیننا) الله قیامت کوننده آرالارمزی جیار یعنی همه مزی برگه جیار (والیه المصیر) دخی اول اللهغه در حکم ایچون هر کمنک قایتنا چاق اورنی * بیضاری ایسی ایته بو آیتده کافرلرنی بتونلای اوز اختیارلارنده قالدر وغه دلالت قیلغان نرسه یوق شونک ایچون ده بو آیت صوغش حقنده عی آیت برلن منسوخ بولمی در (والذین یعاجون فی الله) دخی شوندا این آدملر اللهنک دیننده نزاع قیلشورلار (من بعد ما استجب له) اول دیننی قبول قیلنغان صوکنده یعنی آدملرنک اول دیننی قبول ایتوب ککردلری صوکنده (حجتهم داخفة عند ربهم) دینده نزاع قیلوچی (فچرشوچی) آدملرنک دلیللری ربلری حضورنده باطل در (وعلیهم غضب ولهم عذاب شدید) دخی اول دیننده نزاع قیلوچی آدملر اوزرینه اللهنک آچوی بولور هم آلازغه کفرلری اوزرینه قاتی عذاب بولور (الله الذی انزل الکتاب بالحق والمیزان) الله شوندا این

ذاتدر حقائق برلن کتابلر ایندردی دخی حقلار اولچانه تررغان و آدمار آراسنده حقلاری تیگزانه
 تورغان شرعی ایندردی (وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ) تحقیق قیامت سیکما یاقتدر وسین قیامت
 بلمی قالورسن بس سین عمللرک اولچانه تورغان و جزاک کامل بیرراه تورغان کون کینت کیلماسن
 بورون قرآنغه ایار و شریعت برلن عمل قیل و عدالت که دوام ایت (يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 بِهَا) قیامتکه ایمان کینرماگان آدملر قیامتنی آشقدورلار (وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا) دخی
 ایمان کینرگان آدملر قیامتسن قورقوجیلارد (وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ) دخی درستلکده اول قیامت
 حق دیب بلورلر (الْآنَ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ) اگاه اولکدر درستلکده قیامت، حقنده فخرشورچی
 آدملر (لَقِيَ ضَلَالًا بَعِيدًا) البته حقدان یراق بولغان آزعونلقددر (اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ) الله قلالرینه
 ایزگولرینه ویاورلارینه کوب ایزگولک قیلوچیدر فهم ابرشمی تورغان تورلی ایزگولکلر برلن
 تربیه قیلور (يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ) تلاگان آدمنی رزقلاندورور بنده لرندن هر برسنی اوزینه خاص
 برتورلی ایزگولک برلن الشار (وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ) واول الله کامل قدرتلیدر هم هر اشک استندر
 (مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ) کمدر آخرت ایگنن (ثوابین) تلار (نَزَّلَهُ فِي حَرْثِهِ) اول کشینک ثوابینه
 آرتدوررمز یعنی بر ایزگو اشی برابرند اوندن باشلاب یدی یوزگه قدر هم آسانده آرتوق ثواب
 بیدررمز (وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا) وکمدر دنیا ثوابین (فائذسنی) تلار (نُؤْتُهُ مِنْهَا) اول کشیگه
 دنیادن الش بیدررمز (وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ) واول کشیگه آخرتک الش بولماس یعنی آخرت
 اوزرینه دنیانی اختیار قیلوب دنیا برلن گنه قناعتنسه اول کشیگه آخرتده الش یوق معناسنده
 چونکه عمل نیت برلن گنه بولا هم هر ایرگه نیت قیلغان نرسه سیکنه بولا البته بالغز دنیانی نیت
 قیلغان کشیگه ده دنیا نوابی گنه بولوب آخرتده ثوابدن محروم بولا (أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ) ایا اول مشرکلر
 ایچون شریکلر بارمی یعنی شیطانلاری بارمی (شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ) اول شریکلری کافرلر ایچون
 دیندن زینتلب بیان ایندیبلر (مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ) آنک برلن الله اذن بیدرماگان نرسه نی یعنی شرکن
 قیامتنی انکارمز هم دنیا ایچونکنه عمل ایتومز یا که شریکلردن صنملار مراد بولور صنملار کافرلرک
 آزولرینه سبب بولدی ایچون شرعی آلاغه اضاغه قیلغان بولور (وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ) اگرده عذابنی
 کچکدرو برلن الک بولغان حکم بولماسه ایدی (لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ) کافرلر آراسنده دنیا دوق عذاب برلن
 عذاب قیلنور ایدی (وَأَنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) دخی درستلکده کفرسببلی اوزلرینه ظلم
 ایتوجیلر آلاغه رنجتکوچی عذاب بولور (تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا) ای محمد (عه)
 کفرسببلی اوزلرینه ظلم قیلوچیلارنی کسب قیلغان نرسه لرندن (یاوز عمللرندن) قیامت کوننک قورقوچی
 تابارسن (وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ) واول یاوز عمللرینک جرأسی کافرلرگه بتشکوچیدر کرک قورقسونلار وکرک
 قورقسونلر (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دخی شوندا این آدملر ایمان کینتدیلر هم ایزگو عمللر
 قیلدیلار (فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ) اول آدملر او جماغلارک باقچه لارنددر (لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ) اول

آدملرگه رباری حضورینه تلاگان نرسه لری بولور (ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ) مؤمنلر ایچون بونعمتلر الوغ بولغان فضل (رحمت) در (ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهَ) بو ثواب شوندا این ثوابلر الله اول ثواب برلن سیونچ بیبر (عِبَادَةُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ایمان کیتربنه ایزگو عمل قیلغان قملارینه (قُلْ لَا إِسَاءَةَ لَكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا) ای محمد (عهم) آدملرگه ایت سین مین سزدن وحینی ایرشدروم دخی سیونچ بیبروم اوزرینه اجر صورامیم (الْأَلْمُودَّةُ فِي الْقُرْبَى) مگر اوزگزگه یاقین بولدقم ایچون مینی دوست کور وگزی صوریم یا که اللهغه یاقین بواوده دوستلغنی صوریم معناسنه (وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً) وکدر ایزگولسکنی کسب قیلور (نَزَدَهُ فِيهَا حُسْنًا) اول کشی ایچون ایزگولسکنه ایزگولسکنی آرتدرمز یعنی ثوابنی آرتدرمز (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ) درستلسکده الله گناهلارنی بارلقاغوچیدر بسوی صونغان آدمگه ثواب بیروچیدر (أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) بلکه کافر لر محمد (عهم) پیغمبرلک دعواسی برلن اللهغه یالغاننی افتراً قیلدی دیواقتورلرمی (فَإِنْ يَشَاءِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ) ای محمد (عهم) اگر الله سینی رسوای قیلوینی تلاسه کوکلک اوزرینه قارلقنی مهرلر اللهغه افتراً قیلوغه باطرجیلدی قیلدقک ایچون الله نلک بو آیتی رسول الله کبی حق پیغمبرنلک اللهغه افتراً قیلوی نلک عقلگه یراق ایدکنی بلدره در چونکه اللهغه افتراً قیلادر کوکلی قارلق برلن مهرلنبدده ربسنی بلماگان آدمگنه ابا بصیرت ومعرفت ایاسی نلک افتراً قیلو احتمالی یوق (وَيَمُخِّ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحَقِّقُ الْحَقَّ) دخی الله باطلنی جو یار وحقنی حقلار (بکلماته) اوزینلک سوزلری وحیلری یعنی رسول الله اگر اللهغه یالغاننی افتراً قیلمه ایسی الله تعه بو یالغاننی بترر ایسی چونکه الله نلک عادتندن وحیلری برلن باطلنی بترمک وحقنی ثابت قیلماقی (إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) درستلسکده اول الله کوکراک ایالری نلک کوکرا کده گی سرلرینی بلوچیدر (وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ) واول الله شوندا این الله در قملارندن توبه نی قبول قیلور (وَيَغْفِرُ عَنِ السَّيِّئَاتِ) دخی باوزلق لاردان عفو قیلور (وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ) دخی سز نلک قیلغان اشلرگزی بلور (وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دخی الله ایمان کیتربنه ایزگو عمل قیلغان آدملر نلک دعاسنی قبول قیلور (وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ) دخی آلا رغه الله فضلندان صور اغان نرسه لرینه آرتدر (وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) دخی کافرلر ایچون قاطی عذاب باردر (وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ) واگر الله پنده لری ایچون رزقنی توشاسه (کیلک قیلسه) (لَبَغَوْنَا فِي الْأَرْضِ) البته بیبرده تکبرلنورلر و بوزوقلق قیلورلار ایسی یا که بعضی بعضنه ظلم قیلور معناسنه (وَلَٰكِنْ يَنْزِلُ بِقَدَرِ مَا يُشَاءُ) ولکن الله تلاگان نرسه سنی تقدیر چیکلاو برلن ایندر (أَنَّهُ بِعِبَادِهِ قَبِيرٌ بَصِيرٌ) درستلسکده اول الله قملاری نلک یاشون و آشکاره اشلرینی بلوچیدر بس قملاری نلک شان لرینه مناسب بولغان نرسه نی تقدیر قیلور (وَهُوَ الَّذِي يَنْزِلُ الْغَيْثَ) واول الله یغمورنی ایندر (مِنْ بَعْدِهِمْ قَنَطُوا) یغموردان بنده لر امیدلرینی کسکان سوکنده (وَيُنشِرُ رَحْمَتَهُ) دخی الله هر بر نرسه گه (جقرلارغه و طاغلارغه

اوسه تورغان نرسه لرگه وحيوان لارغه رحمتنى ساچار (وَهُوَ الْوَلِيُّ الْعَمِيدُ) واول الله مؤمنلرگه ايزگولك
 قيلوچيدرهم مؤمنلرگه ايزگولك قيلوي اوزرينه حمد كه مستحققر (وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) دخی الله نك
 بارلوغنه وكمال قدرتنه دلالت قيلانورغان آيتلرجه له سنمندر الله نك كوكلرني وييرلرني ياراطوي (وَمَا بَشَأٌ فِيهِمَا مِنْ
 دَابَّةٍ) دخی كوكلر برلن يرلرده يري تورغان حيوانلردن ياراطوي آدملر نك يرده يروي كيمي كوكلر يري تورغان
 حيوان لارني ياراطو الله نك قدرتنه قاراغانده بعيداش توكل بعضيلار فيهما ماضه يريني يالغز بييرگه گنه قايتارغانلار
 (وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ) واول الله تلاكى وقتك حشر ايچون خلقنى جيبوغه قادردر (وَمَا أَصَابَكُمْ
 مِنْ مُصِيبَةٍ) وشول نرسه كم ايرشكوجى واقعه لردن (قَائِعٌ بِلَاءٍ هُمْ قَضَاءٌ) سزگه ايرشدى (فَبِمَا كَسَبَتْ
 أَيْدِيكُمْ) بس اول ايرشكان نرسه قوللار كز كسب قيلغان نرسه سببلى در يعنى گناهلار كز سببلىدر
 (وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ) دخی الله گناهلار كز نك كو بسندن عفو قيلور (وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ) وای
 مشركلر سز الله نك بيرده اوز كزگه حكم ايتكان نرسه لر ينى اوتكار گوجى توكل سز يعنى الله نك سزگه
 تقدير ايتكان نرسه سى البته سزگه ايرشور قاچوب قتلولا آلماس سز (وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا
 نَصِيرٍ) دخی سز نك ايچون الله دان باشقه الله نك عنايى يباره تورغان دوست ده هم ياردمچي ده يوقدر
 (وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ) دخی الله نك بارلوغنه وكمال قدرتنه دلالت قيلانورغان آيتلر
 جه له سندن در طاغلار كيمي ديگكز لرده يري تورشان كيمه لر (إِنْ يَشَاءُ يُسَكِّنِ الرَّيْحَ) اگر الله تلاسه
 جيلنى توقناتر (فَيُظِلُّنَّ رَوَاكِدَ عَالِي ظَهْرِهِ) بس اول يري تورغان كيمه لر ديگكز نك آرقاسنده
 (استنده) تيك توروجى بولوب اورلورلر (إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) در ستملكه بو ذكر
 قيلغان نرسه لرده هر بر همتنى الله نك آيتلر نده فذكر قيلوغه تابشورغان ونفسنى الله نك آيتلر نده
 فكر قيلوغه قصر ايتكان كشي گه الوغ عبرتلر باردر ياكه هر بر كامل مؤمن گه الوغ عبرتلر باردر
 معناسنده چونكه ايمان نك بر يارطسى صبر و بر يارطسى شكر ديگانلر (أَوْ يُوبِقَهُنَّ بِمَا كَسَبْنَ) ياكه
 الله يري تورغان كيمه لرني كسب قيلغان نرسه لرني (گناهلارني) سببلى قاطى جيل يبارو برلن
 هلاك قيلور (وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ) وكوبسى نك گناهسى عفو قيلور بس جيل برلن هلاك قيلماس (وَيَعْلَمُ
 الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا) ويز نك آيتلر زده فقورشقان آدملر بلسن ايچون يعنى الله تعالى نك ديگكز لرده
 كيمه لرني صوغه باتروي برلن خلقنى هلاك قيلور آلاردان اوچ آلو ايچون دخی بزنك آيتلر زده فقورشقان
 آدملر بلسن ايچون (مَالَهُمْ مِنْ مَّحِصٍ) آلا اوزرينه قاچا تورغان اورون يوقدر يعنى اوزلرينه (الله هلاك
 ايتوني تلا گانه) قاچا تورغان اورون نك يوقلغنى بلسنلر ايچون (فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ) وشول نرسه كم سزگه
 بيرلدى (فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) بس اول سزگه بيرلگان نرسه دنيا تركل كيمي نك فاقه لنه تورغان نرسه سيدر (وَمَا عِنْدَ
 اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى) دخی الله حضور نك بولغان نرسه (آخِرَتْ ثَوَابِي) دنيا ده بيرلگان نرسه دن ايزگورا كدر هم هميشه
 قالغوچير اقدر (لِلَّذِينَ آمَنُوا) شوندا اين آدملر ايچون الله حضور نك بولغان نرسه ايزگورا كدر هميشه قالغوچير اقدر
 اول آدملر ايمان كيترديلر (وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ) دخی ربلرني اوزرينه اشرلر ينى تابشور بولويلار

(وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْآثَمِ) دخی الله حضورنده بولغان شوندا این آدملر ایچون ایزگودر اول آدملر
 گناهنک الوغلارندن صافلانورلار (وَالْفَوَاحِشِ) دخی حدنی واجب ایته تورغان فاحش اشلردن صافلانورلار
 (وَإِذَا مَا عَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ) وهر قیچان آچولانسهلار آلا آچولارندن اوتارلر یعنی آچولارنی اچلرینه
 سکرلر (وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ) دخی الله حضورنده بولغان نرسه شوندا این آدملر ایچون ایزگودر
 آدملر بلرینه انده ونی قبول قیلورلار بو آیت انصارحقنک ایندی انصارنی رسول الله ایمانغه انده دکک
 قبول ایتمیلر (وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ) دخی نماز او قدیلا (وَأَمَرَهُمْ سُورَى بَيْنَهُمْ) دخی اشلری آرارنده
 مشورتلی بولونی هیچ کم کیکلش اینمی اوز فکری برلن گنه اش قیلما دی (وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) دخی
 بزاوزلرینه رزقلاندرغان نرسه دن ایزگو یوللارغه صرف قیلور بولدیلار (وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ
 هُمْ يَنْتَصِرُونَ) دخی الله حضورنده بولغان نرسه شوندا این آدملر ایچون ایزگودر اول آدملر گه هر قیچان
 بره و طرفندن ظلم ایرشسه اوج آلور بولدیلار عاجز آدم نك ظلم دن عفوی ماقتالمش بولسه ده کوچ یته
 ترب اوج آلموشعا قباحت چونکه ظالم نی ظلمنده قرارلاندر بولا (وَجَزَاءٌ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا) ویاوزلقنک
 جزاسی اوزی کی یاوزلقدر یعنی سیکلبره و یاوزلق قیلسه سینده اول کشیگه شول قدر یاوزلق قیلورسن
 آرتغی درست بولماس (فَمَنْ عَفَى وَأَصْلَحَ) بس برکش دشمانندن کیلگان ظلمنی عفوقیلسه هم اوزی
 برلن دشمان آره سنده اصلاح قیلسه دشمانلغنی بترسه (فَاجْرُهُ عَلَى اللَّهِ) بس اول کشینک اگری الله
 اوزرنده در (إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ) درستلکده اول الله باشلاب ظلم قیلوچیلارنی دوست کورماس هم
 اوج آلوده چیکن اوتوچیلارنی دوست کورماس (وَلَمَنْ أَنْتَصِرْ بَعْدَ ظَلْمِهِ) دخی ظلم قیلنغان سوکنده
 اوج آلمان آدملر (فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ) بس بو ظلم قیلنغان یعنی جبرلانگان سوکنده اوج
 آلوچیلارغه شلمته قیلو اوزرینه یول بوقدر (إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ) آتخ شلمته گه
 یول بولور آدملر گه باشلاب ظلم قیلنغان آدملر گه (وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ) دخی بیرده حقسن
 تکبرلانگان و بوزلق قیلنغان آدملر گه (أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) بو باشلاب ظلم قیلوچیلارغه هم بیرده
 حقسن تکبرلانوچیلر گه و بوزلق قیلوچیلارغه رنجتکوچی عذاب بولور (وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ) وشول آدم که
 رنجتوگه صبرلق قیلدی و ظالم نك ظلمنی عفو قیلدی (إِنَّ ذَلِكَ لَمَنْ عَزَمَ الْأُمُورَ) درستلکده رنجتوگه
 صبر قیلو برلن ظالم نك ظلمنی کیچو شرعا استالمش اشلردندر بو آیت جنایتلرنک هم مقصوبنک
 جزاسی حقنک (وَمَنْ يَظْلِمِ اللَّهَ) و کمدر اول کشینی الله حق بولدن آزرسه (فَمَا لَهُ مِنْ وَدِيِّ) بس
 الله آزرغاننک سوکنک اول کشینی حلقغه کوندره تورغان هیچ ولی (یا قین) بوقدر (وَتَرَى الظَّالِمِينَ
 لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ) دخی ای محمد (هم) عذابنی کورگانلری وقتنک ظالم لرنی (کافر لرنی) کورسن سین
 (يَقُولُونَ هَلْ أَلِئْنَا إِلَىٰ مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ) اول ظالملر اینورلر ایابزگه دنیا ده قایتورغه یول بارمی (وَتَرَاهُمْ
 يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا) دخی کوررسون سین اول ظالملرنی اوطقه کرتلمش بولورلار یعنی اوط اوزرنده
 یاندرلش بولورلار (خَاشِعِينَ مِنَ النَّارِ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرَفٍ خَفِيٍّ) خورلقنک توتاشونندان توبانچیلکلی

وکیملکه بولغان لاری حاله اوطه یاندر لمش بولورلار اوطقه ضعیف بولغان قاراودان قارارلار یعنی
 اولترلورگه حاضر قیلنغان آدم نکی قلیقه قارادی کبی اورلانوب قنه قارارلار (وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا)
 دخی ایمان کینترگان آدم لر ایتورلر (اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ) درستلکه ضرر ایتوچیلر (الَّذِينَ خَسِرُوا
 اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ) شوندا این آدم لر در قیامت کوننک اوزلرینه هم ایوجماعتلرینه ضرر ایتدیلر
 (اَلَا اِنَّ الظَّٰلِمِيْنَ فِيْ عَذَابٍ مُّقِيْمٍ) آگاه اولکز درستلکه ظالم لر همیشه بولغان عذابده در (وَمَا كَانَ
 لَهُمْ مِنْ اَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُوْنَهُمْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ) دخی ظالم لر کافرلر ایچون الله دان باشقه عذابنی یباروده یاردم
 بیره تورغان یاقین لار (دوستلار) بولمادی (وَمَنْ يُّضَلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيْلٍ) وکمدر اول کشینی الله
 آزدسه بس اول کشی که حقلقه کونلوگه یول یوقدر (اسْتَجِیْبُوا لِلرّبِّكُمْ) ربکرنکی انده گان نرسه سنی
 توحیدنی قبول ایتکز (مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاتِيَ يَوْمٌ) شوندا این کون نکی کیلوننن الک (لِامْرَاةٍ مِنَ اللّٰهِ) اول
 کون نکی کیلوی برلن الله حکم قیلغاننکی صوکنده اول کوننی الله دان کیری قایتارو یوقدر (مَا لَكُمْ
 مِنْ مَّلَاجٍ يَوْمَئِذٍ) اول کونده سرنکی ایچون قاپا تورغان اورون یوقدر (وَمَا لَكُمْ مِنْ نٰكِرٍ) دخی
 سرنکی ایچون گناهلار کزنی انکارده یوقدر یعنی انکارده قیلا آلمیسز چونکه عمل دفتلر کزده یازلغان
 (فَاَنْ اَعْرَضُوْا فَمَا اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيْظًا) بس اگر ای محمد (عه) کافرلر سینکی انده گان نرسه گمن
 (ایمان دان) یوز دونرسه لر بزسینی اول کافرلر اوزرینه عمللرینی صاقلی تورغان صاچی ایتب
 یبارمادک (اِنْ عَلَيَّكَ اِلَّا الْبَلٰغُ) سینکی اوزرکا واجب بولماس مگر وحینی ایرشدر و واجب بولور وسین
 وحینی تیوشنچه ایرشدرک (وَاِنَّا اِذَا اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مَنَارِحَةً) دخی درستلکه بزهر قیچان آدم گه اوزمردن
 رحمتنی تاتوتساق (فَرِحَ بِهَا) آدم اول رحمت برلن شادلانور (وَاِنْ تَصَبَّوْهُمْ سَيِّئَةً بِمَا قَدَّمْتَ عَلَيْهِمْ) واگر
 آدم لرگه قوللاری الک قیلغان نرسه (یاوز عمللری) سبیلی یاوزلق (آچلق و آورو) ایرشسه (فَاِنَّ الْاِنْسَانَ
 كَفُوْرٌ) بس درستلکه آدم نعمت که کفران قیلوچیدر (لِلّٰهِ الْمُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) اول الله ایچون در
 کولر نکی ویدرلر نکی خوجه لغی (يَخْلُقْ مَا يَشَآءُ) الله (تعه) تلاگان نرسه سنی یبارطور (يَهَبُ لِمَنْ يَّشَآءُ
 اِنَاثًا) تلاگان آدمنه قزبالارنی هبه قیلور (وَيَهَبُ لِمَنْ يَّشَآءُ التُّكُوْرَ) و تلاگان آدمنه ایربالارنی
 هبه قیلور (اَوْ يَزُوْجَهُمْ ذُكْرًا وَاِنَاثًا) یا که تلاگان آدم لرینه ایربالار برلن قزبالارنی برگه قیلور
 یعنی ایکسنی ده بیدر (وَيَجْعَلُ مَنْ يَّشَآءُ عَقِيْمًا اِنَّهٗ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ) دخی اول الله تلاگان آدمنی بالاسز
 قیلور چونکه الله تعالی هر نرسه نکی حکمتنی بلگوچی وهر نرسه گه کوچی ینکوچیدر بعضیلار بو آیتنی
 پیغه برلر حقنک ایندی دیگانلر چونکه الله تعالی شعیب (عه) برلن لوط (عه) گه قزلار هبه قیلدی ابراهیم
 (عه) گه ایربالار هبه قیلدی محمد (عه) گه قزلارده ایرده هبه قیلدی یعنی (عه) برلن عیسی (عه) نی
 بالاسز عقیم قیلدی الله تعالی وحینکی تفصیللرینی بیانده ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ
 اَنْ يَّكَلِمَهُ اللّٰهُ) آدم ایچون الله برلن سویلاشوده درست بولمادی (الْاَوْحِيَّا) مگر وهینی (یاشرن سوزنی)
 سویلاشودرست بولدی یعنی الله تعالی نکی آدم نکی کوکننه الهام قیلوی درست بولدی (اَوْ مِنْ وَّرَآءِ حِجَابٍ)
 یا که برده آرقلی سویلاشوی درست بولدی یعنی بنده الله نکی سوزینی اشتهورده الله نی کورعاس (اَوْ يُرْسِلَ

رَسُولًا) ياكە بىنەنەنك الله بىرلن سويلاشوى درست بولدى الله نك ايلچى بىرلن (فَيُوحَىٰ بِأَذْنِهِ مَائِشَاءً) بس اول ايلچى مئلاجبرائيل (عم) الله نك اذنى بىرلن الله نك تلاگان نرسە سنى آدم نك كوكتلنە تاشلار (انَّهُ عَلَّمَ حِكْمًا) درستلىككە اول الله مخلوقلار صفتىن بىلندىرهم اشندە حكيم اياسيدىر حاصل كلام الله تعالى بىندە بىرلن سويلاشماس مگر بىندەنك كوكتلنە الهام قيلور ياكە پردە آرقلى سويلاشرىا كە فرشتە بىبارردە اول فرشتە الله نك تلاگان نرسە سنى آدم گە (پيغمبرگە) سويلاشىر بو آيتنك نزولنە سبب شول يهودلر بىر وقتكە رسول الله غە ايتدىلر اى محمد (عم) نى ايچون سىن الله بىرلن واسطە سزغنە سويلاشمىسن اگرسىن حق پيغمبر بولساك موسى (عم) كى الله بىرلن واسطە سزغنە سويلاش ديدىلر شونك صوكتنە بو آيت ايندى يعنى پيغمبرلردن هيچ برسى واسطە سز الله نى كورب سويلاشمادىلر بلكە وحى بىرلن ياكە پردە آرقلى ياكە جبرائيل (عم) واسطە س بىرلن سويلاشدىلر معنا سنى (وَكُنَّا لَكَ آوْحِينَا اَلَيْكَ رُوحًا مِّنْ اَمْرِنَا) اوشندىق يعنى باشقە پيغمبرلرگە وحى قيلومز كى اى محمد (عم) سيكادە امر مازدن وحى قيلغان نرسە مازنى وحى قيلدىق وحى قيلنغان نرسە نى روح (جان) ديو تسميه قيلنغان چونكە جان بىرلن تنلر ترلگان كى وحى بىرلن قىلملر ترلەدر ياكە روحن جبرائيل (عم) مراد اول وقتكە بىر سىكنا جبرائيل (عم) نى وحى بىرلن يباردك معنا سنى بولادر (مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا اَلْكِتَابُ وَلَا الْاِيْمَانُ) سىن وحيدن بورن قرآن نرسە هم ايمان (قرآن نك شريعتلرى) نرسە ايدىكى بىلميدىرايدىك بىضاوى اياسى ايتەدر بو آيت رسول الله نك پيغمبر بولودن بورن بر شريعت بىرلن دە عبادت قيلوچى بولماوينە دلالت قيلادى بوليا كە ايماندىن مراد اشتماي ترب عقل بىرلن گنە بىلنى تورغان نرسە لىر مراد ديگانلر (وَلَسْكَنْ جَعَلْنَاهُ تُوْرًا) ولسكن بز اول وحى قيلغان نرسە مازنى ياكە ايماننى ياكە كتابنى نور قيلدىق (نَهْمِيْ بِهٖ مِّنْ نَّشَآءٍ مِّنْ عِبَادِنَا) اول نور بىرلن قىلار مازدن تلاگان آدم لىر مازنى حقايقكە كوندر ماز (وَاِنَّكَ لَتَهْتَدِيْ اِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ) دى درستلىككە سىن اى محمد (عم) امتلرگنى توغرى يولغە اندرسن يعنى امتلرگنا اسلام يولينه كونلويوللار نى كورساترسن (صِرَاطِ اللّٰهِ الَّذِيْٓ اُولَٔا سَلَامٌ يُّوْلٰى شَوْنٰ اَيْنِ اللّٰهِ نَكْ يُولِيْدِر (لَهُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ) اول الله ايچوندىر كوكلردە هم بيدىرلردە بولغان نرسە لىر (اَلَا اِلٰى اللّٰهِ تَصِيْرُ الْاُمُوْرُ) آگە اولسكز اول الله صارى اشلر اولور يعنى هر بر اش بالذات الله غە قايتور بو آيتنە بوى صونوچى لارغە ايرگو وعدە بوى صونماغان آدملرگە وعيد (ياوز وعدە) بار . « شورى سوره سى نك ترجمە سى تمام بولدى » .

(قرق اوچونچى سوره زخرف سوره سى مكە دە اينگان سكرمان توقز آيت)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

(م) بوسوزننن مرادىنى الله تعالى اوزى گنە بلور (وَالْكِتَابُ الْمُبِيْنُ) حقايقكە كوندر و طريقلارونى هم شريعت نك حاجت نرسە لىرىنى ظاهر قيلوچى قرآن بىرلن قسم ايتب ايتنە من (اِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا) درستلىككە بز قرآن نى عرب تلىنە بولغان قرآن قيلدىق (لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ) قرآن نك معنا سنى عربلر آگلاسنلار ايچون (وَاِنَّهٗ فِىْ اُمِّ الْكِتَابِ) دى درستلىككە اول قرآن كتاب لار نك اناسى

بولغان اوح المعفوظ كنب سماويه نك اصلى بولمقندى ان ام الكتاب ديب آطالغان (لَدِينَا) بزنك
 حضورم زده اوزگار تلودن صاقلانمشدر (لَعَلِّيْ حَكِيْمٌ) اول قرآن نك باشقه كنب سااويه لر ايچنده شانى
 بلنددر هم حكمت ايا-ييدر (اَفَنَضْرِبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَغًا) سزنك بوز دوندر وگز ايچون ايا بز
 قرآننى سزدن يراق قيلورمزمو (اَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِيْنَ) سزنك اسراف قيلوچى (نادانلقده افراط
 بولوب آرزونلقده چيكنن اوتوچى) قوم بولوگز ايچون يعنى اى كافرلر سزنك اسراف قيلوچى قوم
 بولمقنر ايچون سزگه قرآن ايندرونى هم قرآن برلن سزگه دليل لازم اينتونى قوياوزموا البته بوق
 (وَكَمْ اَرْسَلْنَا مِنْ نَّبِيٍّ فِي الْاَوَّلِيْنَ) اولكى امتلرگه سيننن الملك نى قسز بيغمبرلر بيدرك (وَمَا يَأْتِيهِمْ
 مِنْ نَّبِيٍّ) واولكى امتلرگه هيچ بيغمبر كيلمادى (الا كانوا به يستهزؤن) مگر كيلمى ايسه سينك امتلرگ
 سيني خورلاغان كى اولكى امتلرده بيغمبرلرينى شورلار بولدىلار (فَاَهْلَكْنَا اَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا) بس
 بز اسراف قيلوچى بولغان سينك قومكمن توتوده قاطيراق يعنى قوتليرك بولغان لارنيدى هلاك قيليق
 (وَمَضَىٰ مَثَلُ الْاَوَّلِيْنَ) وقرآنك اولكى امتلرنگ عجب بولغان قصه لارى اوتدى بو آيتك رسول اللهغه وعه
 كافرلرگه وعيدبار (وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ) واگر سين اى محمدعم كوكلرني وييرلرني كم ياراتدى
 ديو مكه كافرلرندن صوراساك (لَيَقُولُنَّ خَلَقْنَاهُنَّ الْعَزِيْزُ الْعَلِيْمُ) البته كوكلرني وييرلرني هر اشك غالب بولغان
 وهر نرسه نى يلوچى بولغان الله ياراتدى ديو ايتورلر (الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمْ الْاَرْضَ مَهْدًا) كوكلرني وييرلرني
 ياراطقان الله شونداين اللهدر بيدرى سزنك ايچون توشالساگان نرسه قيلمى سزا اول بيدره قرارلانورسز
 (وَجَعَلَ لَكُمْ فِيْهَا سُبُلًا) دخى سزنك ايچون اول الله بيدره يوللار قيلمى اول يوللاردا يررسز (لَعَلَّكُمْ
 تَهْتَبُوْنَ) مقصودلارگزغه كونلوگز ايچون ياكه فكر قيلو برلن الله نك حكمتنه كونلوگز ايچون (وَالَّذِيْ
 نَزَّلَ مِنَ السَّمٰوٰءِ مَاءً بَقِيْرًا) دخى كوكلرني وييرلرني ياراطقان الله شونداين اللهدر كوككن (يوغاريدان)
 ضرر قيلمى تورغان فائلى مقدار برلن صوفى ايندردى (فَاَنْشَرْنَا بِهٖ بَلَدًا مَّيْمًا) بس اول صوبلرلن بز
 اولساگان شهرنى ترگزديك يعنى اوسه تورغان نرسه لرى كيمب بتكان شهرنك اوسه تورغان نرسه لرينى
 اوسدردك (كَذٰلِكَ تُخْرَجُوْنَ) اوشنداق يعنى بزنك اولساگان شهرلرني ترگزومز كى قيرلرگزدن
 چغارلمش بولورسز (وَالَّذِيْ خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا) دخى كوكلرني وييرلرني ياراطقان الله شونداين اللهدر
 بتن مخلوقلارنك تورلى صنفلاريني ياراتدى (وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفَلْكِ وَالْاَنْعَامِ مَا تَرْكَبُوْنَ) دخى سزنك
 فائده گز ايچون كيمه لردن هم دورت آياقلى حيوانلاردان آطلانا تورغان نرسه لرى ياراتدى (لَتَسْتَوُوْا
 عَلٰى ظُهُورِهِ) آطلانا تورغان نرسه لركزنك استلرندك قرارلانوكز ايچون (ثُمَّ تَنْكُرُوْا نَعْمَةً رَبِّكُمْ) مونك صوكنك
 ريكزنك نعمتنى ذكر قيلوگز ايچون (اِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ) هر قيچان آطلانا تورغان نرسه لركز استندك
 قرارلانساگز (وَتَقُولُوْا سُبْحٰنَ الَّذِيْ سَخَّرَ لَنَا هٰذَا) دخى ايتوگز ايچون بو آطلانا تورغان نرسه لرينى
 بزگه بوى صنوچى قيلغان اللهنى هر برر كيمچيلكلردن پاكليمز ديو (وَمَا كُنَّا لَهٗ مُقْرِنِيْنَ) ويوبرگه الله مسخر
 قيلغان نرسه (مركوب) گه بز طاقت توتوچى بولمادق يعنى آلارنى بوى صوندريغه بزنك قوتمزدن

كيليميسر (وَأَنآلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ) دى درستلىكك بزر بزمگه قايتوچيلارمز نو آيتنىڭ آلدىنە مناسب
 بولوى شونىڭ ايچون چونكە البتە^{۱۴} آطلانو براورن دان كوچو ايچون بولا البتە الوغ كوچو اللهغه قايتودر
 (وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا) مشركلر كوكلرني وييرلرني الله ياراتدى ديو اقرارلرى صوگندەدا الله ايچون
 بندە لرئىدن بالا قيلدىلار يعنى فرشته لرنى الله نىڭ قزلارى ديسيلر (أَنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ)
 درستلىككە آدم الله نىڭ نعمتنە ظاهر ككفران قيلو برلن ككفران قيلوچيسر (أَمْ اتَّخَذَ مَا يَخْلُقُ
 بَنَاتٍ) ايا الله اوزى يار اطقان مخلوقلاردان قزلار توتدىمو (وَأَصْفَاكُمْ بِالْبَنِينَ) دى سزنى
 اير بالا لار برلن خالص قيلدىمو البتە يوق (وَإِذَا بَشَّرْنَا أَحَدَهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا) وەر قىچان
 مشركلرنىڭ برسنە اللهغه اوغشاش ايتب بىيان قىلغان نرسە سى برلن (قزبالانىڭ دنياغە كيلوى برلن چونكە
 بالا اتاغە مثل بولا) سيونچ بىرلسە (ظَلَّ وَجْهَهُ مَسْوَدًا) اول سيونچ بىرلىگان كشىنىڭ يوزى خورلقان قارا
 بولوب اورلور (وَهُوَ كَظِيمٌ) حالبوكم كوئلى قايفو برلن طولغاندىر (أَوْ مِنْ بَيْنِ شَاثِي الْحَلِيَةِ) ايا مشركلر اللهغه
 زينت ايچندە تربىە لنگان من نى (قزبالانى) بالا قيلدىلارمى ياكە زينت ايچندە تربىە لنگان من نى
 (قزبالانى) بلاتوتدىمو معناسنك (وَهُوَ فِي الْغُصَامِ غَيْرُ مَبِينٍ) و حالبوكم اول قزبالا مجادلە لردە (دعوى لردە)
 دليل اظهار قيلوچى و فصيح سوزلى توگلكر (وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ) دى مشركلر شونداين فرشته لرنى
 قيلدىلار (هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ) اول فرشته لر الله نىڭ قزلارى ايدى (انائنا) مؤنث لر (قزلار) ديو اعتقاد
 قيلدىلار (أَشْهَدُوا خَلْقَهُمْ) ايا مشركلر الله نىڭ فرشته لرنى ياراتدى وقتدە حاضر بولدىلارمى (سَتَكُنُّنَّ
 شَهِادَتَهُمْ وَيُسْتَلُونَ) مشركلرنىڭ فرشته لر اوزرىنە بىرگان شهادتلىرى يازلور دى قىامت كوندە اول
 شهادتلىرىنن صورالمش بولورلار (وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ) دى مشركلر ايتدىلار اكر الله بىزنىڭ
 فرشته لرگە عبادت قىلماومزنى تلاسه ايدى بىز فرشته لرگە عبادت قىلماس ايدىك (مَا لَهُمْ بِدَالِكٍ مِنْ عِلْمٍ)
 مشركلر ايچون بوسوزلرئىنى (الله بىزنىڭ فرشته لرگە عبادت قىلومزغە راضى دىگان سوزلرئىنى) بلويوقدر
 (أَنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ) مشركلر هيچ نرسە ايماسلر بوسوزلرئىنە مگر بالغانلارلار (أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ) ياكە
 بىز مشركلرگە قرآندىن لك سوزلرئىنىڭ درستلىكنى بلدرە تورغان كتاب بىردكمى (فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ) بس
 اول مشركلر بوكتابقە توتونالارمى البتە يوق (بَلْ قَالُوا) مشركلرنىڭ بودعوى لرئىنە (يعنى الله بىزنىڭ^{۱۵}
 فرشته لرگە عبادت قىلومزغە راضى دىگان دعوى لرئىنە) هيچ دليل يوق بلكە اول مشركلر ايتدىلر
 (إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ) درستلىككە بىز آتالارمىزنى بر دىن اوزرىنە تابدىق (وَأَنآعَلَىٰ آثَارِهِمْ مُهْتَدُونَ)
 دى درستلىككە بىز آتالارمىزنىڭ ئزلرى اوزرىنە كونلوچيلرمىز يعنى آتالارمىز توتقان دىن گە ايارمىز
 ديو (وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ) اى محمد (عەم) او شىناق بىز سىندىن بورن هيچ بر
 قريە گە قورقتوچى بيغمبر بىارمادىك (الْأَقَالُ مَتَرَفُوهَا) مگر بىباردىك ايسە اول قريە نىڭ تورلى نعمتلىردە
 صيلاندى ياتوچى بايلارى ايتدى (إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ) درستلىككە بىز آتالارمىزنى بر دىن اوزرىنە
 تابدىق (وَأَنآ عَلَىٰ آثَارِهِمْ مُقْتَدُونَ) دى درستلىككە بىز آتالارمىزنىڭ ئزلرىنە ايارگوچيلرمىز ديو يعنى

آتالارنى توتقان دىنىنى توتامزدىو ايتىلىر (قَالَ اُولُو جُنَّتِكُمْ بِاَهْنِي) اول قورقئوچى بىغمبر ايتىدى
 اى قومم اياسز آتالارنىغە ايارەسىمى اگرمىن سىزگە حقلغە كوندىرگۈچىبىرەك دىننىنى كىتىرسامدە (مما
 وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ) آتالارنىنى آنىنى اوزىنىكە تابقان دىننىكىدىن بىنىنى آتالارنىنى دىننىنى آرتق دىننىنى
 كىتىرسامدە آتالارنى دىننە ايارەسىمى دىو (قَالُوا اِنَّا بِمَا اُرْسَلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ) بو قورقئوچى بىغمبرنىكى قوسى
 ايتىلىر درستلىككە بىزنىنى بىرلن بىبارلىگان دىننىنى انكار ايتوچىلىرىمىز گرچە اول دىن بىزنىكى دىننىمىزگە
 قاراغاندە حقلغە كوندىرۈچىبىرەك بولسەدە دىو (فَاَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ) بىس بىز دىننىيادە عذاب قىلو بىرلن اول
 كافرلارنى اوچ آلتق (فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْفِبِينَ) بىس اى محمد (عەم) اعتبار قىلو ب قارە بىغمبرلارنى
 يالغانغە توتوچىلارنىكى صوكتىنى حالى نىك بولدى (وَاذْقَالَ اِبْرَاهِيمُ لِاَبِيهِ وَقَوْمِهِ) و اى محمد (عەم) شول وقتىنى
 ايسكە تشر اول وقتىنى ابراهيم (عەم) آتاسنە هم قومىنى ايتىدى (اننى بىر ائىماتىنى بولون) درستلىككە مېن سىزنىكى
 عبادت كىزىدىن ياكە عبادت قىلغان نرسە لىك كىزىدىن (معبودلار كىزىدىن) بىزىرگۈچى مىن (الاللىنى فطرتى) مگر اوزىنى
 ياراتقان اللەنىكى عبادتتىن بىزىمىم (فَاَنْهَسِيهْمُ يَنِي) بىس درستلىككە اوزىنى ياراتقان اللەمىنى توغرىلىق
 اوزىنىكە ثابت قىلو (وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ) دىنى ابراهيم ياكە اللە توحىد كىلمەسىنى اوزى صوكتىنى
 بىنى بالالارى اىچىنىدە قالغۇچى سوز قىلىدى (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) بالالارى شىركىن توحىدكە قايتىسونلار
 اىچون (بَلْ مَتَّعْتُهُمْ هَوْلًا وَاَبَاءَهُمْ) بىلكە بىزىمىم (عەم) گە عىزدىش بولغان كافرلارنى هم آتالارنى عىر بىر
 ونىمت بىر فائىلنىدىكى شوكتار غىرورلانىب نىفس آرزولارىنى چومدىلار (حَتَّى جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ
 مُّبِينٌ) آلاغە توحىدكە انەو ياكە قرآن دىنى بىغمبرلىكى ظاهر بولغان بىغمبر كىلگەنكى قىر (وَلَمَّا
 جَاءَهُمُ الْحَقُّ) دىنى بو كافرلارگە دىنى (قرآن) كىلگەن زىماندە (قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَاْتَا بِهِ كَافِرُونَ) بو قرآن سىردىر
 وىز بو قرآننى انكار ايتوچىلىرىمىز دىلىر (وَقَالُوا الْوَالُوْلَانِزَّلَ هَذَا الْقُرْآنُ) دىنى بومكە كافرلارنى ايتىلىر
 كاشكى بو قرآن ايتىلرەمىش بولسە ايتىدى (عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْقُرَيْشِيِّينَ عَظِيمٍ) ايكى قىرىيە دن (مكە بىرلن طائفىدىن)
 بولغان الوغ (باى و مرتبەلى) اير اوزىرىنە مرادلارى مغيرە اوغلى وليدى بىرلن مسعودالتقى اوغلى عىرە
 (أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ) اى محمد (عەم) ايامكە كافرلارمى رىكنىكى رحمتىنى (بىغمبرلىكىنى) بولەرلر (نَعْنُ
 قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) بىز اول كافرلار آراسىندە دىننىيا تركلىگەن بولغان مەشىتلارمىنى بولدىكى
 آلا دىننىيا مەشىتن تىبىردىنە عاجزلار ايتىدى بىس نىك آلا اللەنىكى رحمتى بولغان بىغمبرلىك حقلنى تىبىر
 قىلو لار (وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ) دىنى آلا لارنىكى بىغىسىنى بىغىسى استىكە كوب درجە لىر كوتاردىكى
 بىنى آلا لارنى رىقىنى باشقە نرسەدە تورلىچە قىلىق (لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سَخِرِيًّا) بىغىسىنى بىغىسىنى حاجتلارنىكى
 مسخر (منقاد) ايتوب توتسون اىچون بىس بو وقت آلا لارنىكى الفت حاصل بولورهم بو الفت بىرلن عالمنىكى
 نظامى تىزىك بولور (وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ) و اى محمد (عەم) رىكنىكى رحمتىنى (بىغمبرلىكى) مشركلارنىكى
 جىغان نرسە لىرىدىن (دىننىنرسە لىرىدىن) ايرگورا كىر (وَكُلُّوْا اَنْ يَكُوْنَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً) اگردە آدملىرىكى
 برامت (كفرامتى) بولوى مكرهه بولسە ايتىدى بىنى كافرلارنى كىلنىكى لىكە كوردكە آدملىرىكى برامت

بولوغه قزغولاری بولماسه ایسی (لَجَعْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ) الله فی انکار قیلوچیلار (کافرلر) ایچون قیلور
 ایسک (لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ) ایچون کمشدن تو بالرقیلور ایسک (وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ) دخی
 کمشدن باجقچلار قیلور ایسک اول باجقچلار بران ایوتوبالرینه آشارلار ایسی (وَأَبْيُوتَهُمْ أَبْوَابًا وَسُرُورًا)
 دخی ایولری ایچون کمشدن ابشکلر و سربلر قیلور ایسک (عَلَيْهَا يَتَكَبَّرُونَ) اول سربلر اوزرینه تاییانورلار
 ایسی (وَنُحْرَفًا) دخی ایولری ایچون تورلی زینتلر قیلور ایسک (وَأَن كُلَّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) و بودکر
 قیلنغان نرسه لر نکی هیچ برسی تو گلدر مگر دنیا تیرک لگی نکی فاؤله لنه تورغان نرسه سیدر (وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ
 لِلْمُتَّقِينَ) و ای محمد (عم) ربکی حضورنه آخرت کفردن و گناهلاردان صاقلانوچیلار ایچون در (وَمَنْ
 يَعِشْ عَنِ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ) و کمدر الله نکی ذکرندن یوز دوندر (نَقِصُ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ) اول
 کشیگه شیطاننی ایرکلی قیلورمز بس اول شیطان اول کشیگه یاقین بولداس بولور آکار³⁶ و سوسه
 قیلور هم آنی حق بولدان آزدور (وَأَنَّهُمْ لِيَصُدُّوهُمْ عَنِ السَّبِيلِ) دخی درستلکده اول شیطانلار
 الله نکی ذکرندن یوز دوندر و چی لر نی الله نکی بولدان (دینندن) طیارلار (وَيَحْسِبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ)
 دخی الله نکی ذکرندن یوز لرینی دوندرگان آدملر اوز لرینی حق لغه کونلوچیلر دیو حساب قیلورلار
 (حَتَّى إِذَا جَاءَنَا) تا کم هر قیچان الله نکی ذکرندن یوز دوندر و چی بزگه کیلسه (الله حضورینه بارسه)
 (قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بَعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ) کاشکی منم بران سینکی (شیطان نکی) آراک قیاش چغشی نکی
 قیاش باطشندان براقغی قدر بولسه ایسی دیوایتور (فَبَسَّسَ الْقَرِينُ) بس ای شیطان سین فی یاوز
 بولداس سن دیوایتور (وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ) و سرنکی ایچون بوکونه بو آرزو کز فائده بیرماس
 آنکی ایچون سز دنیا ده وقتله اوز کزگه ظلم قیلدکز (أَنكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ) درستلکده سز
 هم دوستکز شیطانلار عذابله اورتاق لارسز نتا که دنیا ده عذاب نکی سپنده اورتاق ایسکز (أَفَأَنْتَ
 تُسْمِعُ الصَّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْى) ای محمد (عم) ایاسینه، چوقراق حکمنه بولغان کافرلرگه حلقنی ایشندر رسن
 یا که صوقر حکمنه بولغان بولدان آد اشقان کافرلر نی توغری بولغه کوندر رسن رسول اکرم قومینی
 دینگه انده برلن اوزینی بیک مشغلی در ایسی قومی همیشه آزغونلغنی غنه آرتدرادر ایسی
 شول حقه بو آیت ایندی (وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) دخی ظاهر آزغونلغله بولغان آدملر نی سینمه حق لغه
 کوندر رسن (فَأَمَّا أَنذَرْتَهُمْ بَلًا) بس اگر ای محمد (عم) بزسینی دنیا دان یبارساک یعنی اول کافرلر نکی
 عذابنی کورساتماسدن بورون سینکی جانکنی آلساق (فَأَنذَرْتَهُمْ مَنَقَمُونَ) بس درستلکده بز اول
 کافرلر دنیا و آخرت عذاب قیلو بران اوچ آلورمز (أَوْتَرَيْتَهُمُ النَّارَ وَعَدْنَاهُمْ) یا که اگر تلاساک
 بزسیکا اول کافرلرگه و عه قیلغان عذابنی کورساترمز (فَأَنذَرْنَا عَلَيْهِمْ مَقْتَدِرُونَ) بس درستلکده بز اول
 کافرلر اوزرینه یعنی آلا رغه عذاب قیلوغه قادرلرمز (فَأَسْتَمْسِكُ بِالْأَيْدِي أَوْحَى إِلَيْكَ) بس ای محمد
 (عم) اوزکا وحی قیلنغان نرسه گه یابش یعنی آیتلرگه و شریعت لرگه (أَنكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ)
 درستلکده سین ای محمد (عم) توغری بولغان یول اوزرنه سن (وَأَنَّهُ لَنفَعَرَنَّكَ وَأَلْعَمَنَّكَ) دخی درستلکده⁴³

اول سيكا وحى قيلنغان نرسه سينك ايچون هم قومك ايچون شرافت در (وَسَوْفَ تَتِمَّلُونَ) هم قيامت
 كوننك سيكا وحى قيلنغان نرسه دن هم آنك برلن عمل قیلودن صورالمش بولورسز (وَاسْتَلَّ مِنْ أَرْسَلْنَا مِنْ
 قَبْلِكَ مَنْ رُسُلْنَا) وای محمد (عم) اوزكدن بورون يبارگان رسوللرمزدن صورا یعنی آلانك حاللرینی
 تیکشرب قارا ياکه اول رسوللرنك امتارتدن دخی دین عالملرندن صورا (أَجْعَلْنَاهُمْ دُونَ الرَّحْمَنِ آلِهَةً
 يُعْبَدُونَ) ایابر اللهدان باشقه معبود بولغان معبودلر قیلدقمو یعنی صنم لرگه عبادت قیلوبرلن حکم قیلدق مو
 (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا) وتحقیق بز موسى (عم) فی معجزه لرینز برلن يباردك (اِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ)
 فرعون گه هم آنك قومنه (فَقَالَ اِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ) بس موسى عم ایتدی درستلکمه مین بدن
 عالمنك ربسی بولغان اللهك دین ایراتر ايچون يباراسگان ایلچیسى من دیو الله تعالی بو سوزی
 برلن رسول اللهغه تسلیه فی اراده قیلغان بولورغه كرك (فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا) بس موسى عم فرعون گه
 هم قومنه بزلك معجزه لرمز برلن کیلگان زمانده (اِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ) شول وقتدوق معجزه لرزدن
 كلر بولدیلار یعنی معجزه لرمز فی اول كوردكلری وقتده اویلاماسدان بورون كلدیلر (وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ
 آيَةٍ) وكورساتور بولمادق معجزه دن فرعون گه هم قومنه (الْاٰهِيَ اَكْبَرُ مِنْ اٰخْتِهَا) مگر كورساتك ایسه
 اول معجزه قرداشی بولغان ایکنچی معجزه دن الوغراق بولدی (وَاخْتِنَاهُمْ بِالْاَعْدَابِ) دخی بز آلارنی
 طوفان وچیکرتکه کبی عذاب برلن توتدق (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) كفرلرندن قایتسنلار ایچون (وَقَالُوا
 يَا اَيُّهَا السَّاحِرُ عِنْدَ بِنِي كوردكلری سوگنده فرعونلر حضرت موسى غه ایتدیلر ای سحرچی (ادع
 لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ) ربكك حضوركده عهد قیلغان نرسه سی (بیغمبرلكك) برلن بزلك ایچون
 عذابك کوتارلوی برلن ربكك دعا قیل (اِنَّا لَمُهْتَبُونَ) درستلکمه بز حق لقهه كونلوچیمز (فَلَمَّا
 كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَاقِبَةَ) فرعونلردن عذابنی آچدقمز زمانده (اِذَا هُمْ يَنْكَبُونَ) شول وقتدوق فرعونلر
 عهدلرینی بوزار بولدیلار (وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ) قومینك جیولغان بیرنده قرعون ندا قیلدی
 (فَجَادَىٰ) (قَالَ يَا قَوْمِ اَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ) فرعون ایتدی ای قوم ایا منم ایچون مصرنك پادشاهلغی
 یوقمی (وَهَذِهِ الْاَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي) وبو نیل یلغهلاری منم سرایمنك آستندان آقیممی (اَفَلَا
 تَبْصُرُونَ) ایا سز بلارنی كورمیسزمی دیدی یعنی فرعون الله تعالی عذابنی آچدقدان سوگره بو
 معجزه فی كورب قومی نك بعضی نك ایمان کینرودن قورقب بو سوزلرنی ایتدی (اَمْ اَنَا خَيْرٌ) ایا
 بوقدر دولت لرگه خوجه بولوبده مین ایزگو توگلمی (مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ) بوخور وضعیف بولغان
 رئیس بولوغه لایق بولماغان آدمدن (مرادی حضرت موسى) (وَلَا يَكَادُ بَيْنِي) وسوزی ظاهر بولورغه
 وآكلانورغه یاقین بولماغان آدمدن (حضرت موسى نك تلده ضعیف لك بولدقندان بو سوزنی ایتکان)
 بس سوزی آكلانورلنی بولغاغاچ اول نچك بیغمبر بولسن (فَلَوْلَا الْقِيَامَةُ) كاشکی موسى اوزرینه
 تاشلانمش بولسه ایدی (اسورة من ذهب) آلتوندان بولغان بلزكلر چونکه فرعونلرنك عادتنده قولغه
 آلتون بلزك کیبو موینغه آلتون باو طاغوبولغان (اَوْجَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرَبِينَ) یا که یاقین بولغانلاری

ھالدا موسى بىرلن بىرگە ياردەم ايتە تورغان فرشتەلەر كېلىسە ايتى اول وقت پيغمبەر بولوى راست بولور
 ايتى (فَأَسْتَخَفَّ قَوْمَهُ) بس فرعون قومنى اوزىن قورقغانلىقىغا ھەل قىلىدى ياكە قومىدىن اطاعت قىلۇدە جىگىللىكىنى
 استىدى (فَأَطَاعُوهُ) بس فرعوننىڭ قولى قوشقان اشىك فرعونگە بوى سۈندۈلەر (انھم كانوا قوماً فاسقين)
 درستلىكىدە اول فرعون قولى اللەنىڭ طاعتىدىن چىقۇچى يىاوز قوم بولدىلەر شۇنىڭ اىچۇندە فاسق
 بولغان فرعونگە اياردىلەر (فَلَمَّا آسَفُونَا) بس فرعون ھەم قولى گناھدا چىكىدىن اوتۇلدى سېبىلى
 بىزنى آچىقلاندىرغانلارى زمانىدە (انتم قمنا منهم فأغرقتناهم اجمعين) بس بىز فرعوندىن ھەم قومىدىن اوج
 آلتى ھەم ھەسنى صوغە باطردىق وھلاك ايتىدىك (فجعلناهم سلفاً ومثلاً للآخرين) بس بىز فرعون ھەم
 قومنى الك بولغان عبرت ھەم صوڭغىلەر اىچۇن وعظ ياكە عجب بولغان قصە قىلىدىق (ولما ضرب
 ابن مريم مثلاً) مريم اوغلى عيسى (عليه السلام) مثلاً قىلىنغان زمانىدە (اذا قومك منه يصدون) اى
 محمد (عەم) شول وقتىدە سىنىڭ قومنىڭ (مكە مشركلرى) بومىلدىن كلب تاوش كوتارار بولدىلەر ھەم رسول اكرم
 قريشلىر اوزرىنە اللەتەنىڭ (انكم وما تعبدون من دون الله حصب جهنم) آيتىن اوقغان زمانىدە (معناسى
 اى كافرلىرىنىڭ اللەدان باشقە عبادت قىلغان مەبۇدلىرىز جەننم اوطونىدىر معناسىدە) قريشلىر رسول اللەغە
 آچۇلدىلەر ھەم آرالاندىن ابن الزبەرى ايتىدى اى محمد بوخطاب بىرگە ھەم بىزنىڭ مەبۇدلىرىمىزگە گنە
 خاصى ياكە بىتن امتىكە عامى ديو رسول اللە ايتىدى بوخطاب سىزگە ھەم مەبۇدلىرىمىزگە ھەم بىتن امتىكە
 ديو شۇندىن صوڭ ابن الزبەرى ايتىدى اى محمد (عەم) سىن مريم اوغلى عيسى (عەم) نى پيغمبەر ديو
 گمان قىلمى سىمنى ھالبۇكم عيسى (عەم) غە ھەم آناسىنە ايزگو ئىنا ايتىلە واوزىدە بلەسن نصارالار
 عيسى بىرلن مريمگە عبادت قىلالر ھەم عزىرگە اوشىداق فرشتەلەرگە عبادت قىلنە اگر بولار جەننم
 بولسەلار بىز اوزىمىزنىڭ ومەبۇدلىرىمىزنىڭ بلار بىرلن بىرگە بولۇپنە راضى بولىدىق دىدىلەر ابن الزبەرىنىڭ
 بوسوزىنە شادلاندى كلىلەر رسول اللە جواب بىرمى تىك توردى شۇندىن صوڭ اللەتەلى (ان الذين
 سبقت لهم من الحسنى اولئك عنها مبعوثون) آيتىنى ايتىدى آيتىنىڭ معناسى بولا ابن الزبەرى
 مشركلرنىڭ مەبۇدلىرىنە مريم اوغلى عيسى (عليه السلام) بىرلن مثل قىلغان زمانىدە ھەم نصاراننىڭ
 عيسى (عەم) غە عبادت قىلدى بىرلن رسول اللە بىرلن جىدال قىلىشقا نى زمانىدە معناسىدە (وقالوا آللهتنا
 خير ام هو) دى مشركلر ايتىدىلەر اى محمد (عەم) ايا بىزنىڭ مەبۇدلىرىمىز ايزگومى ياكە عيسى (عەم)
 ايزگومى بس اگر عيسى تەوھىك بولسە بىزنىڭ مەبۇدلىرىمىزدە آننىڭ بىرلن بىرگە تەوھىك بولسۇنلار (ماضربوه
 لك الاجملاً) قريشلىر بومىلدىنى (مريم اوغلى عيسى عەم بىرلن مىلنى) سىكە قىلمادىلەر مگر ئىچىرىشۇ اىچۇن
 وسوزدە استىن بولۇواچۇنكى قىلىلەر ھق بىرلن باطلنى آيرور اىچۇن قىلمادىلەر (بلهم قوم خصمون)
 بىلكە اول قريشلىر قاطى خصومت قىلۇچى قومىر يعنى اورتىسى ئىچىرىشۇنى سويە تورغان قومىر (ان هو
 الاعبىد) مريم اوغلى عيسى (عەم) توڭلىرى مگر بىرىنەدر (انعمنا عليه) آننىڭ اوزرىنە بىز پيغمبەرلىك
 بىرلن انعام قىلىدىق (وجعلناه مثلاً لىبنى اسرائيل) دى بىز اول عيسى (عەم) نى بنو اسرائيل اىچۇن

عجیب مثل قیلدق (وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ) واگر بیز تلاساک عیسی عه منی آتاسز توغدرغان کعبک ای ایولر سزدن ده قیلورمز یعنی توغدرمز (مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ) بیرده فرشته لار توغدرمز (يَخْلُقُونَ) اول فرشته بیرده سز نلکی اورنگزغه قائم بولورلار یعنی عیسی عه نلکی آتاسز دنیاغه کیلو حالی عجیب بولسه ده الله تعالی موندان عجبیراک اشکده قادر فرشته لرده ممکن بولغان ذات بولولارنک سز نلکی کبیر الله تعالی آلارنی توغدرمی خلقی قیلوغه قادر بولغان کبی توغدروب خلقی قیلوغه ده قادر در یا که سز نلکی اورنگزغه بیرده فرشته لرنی خلق قیلورمن معناسنده (وَأَنَّهُ لَعَلَّمَ السَّاعَةَ) دخی درستلکده اول عسی نلکی نزولی قیامت نلکی یاقین بولوینی بلودر این عباس قرآتنه قاراغانده لام نلکی استی برلن اولقان اول وقتده قیامت نلکی یاقین بولوینه علامتدر معناسنده بولا (فَلَا تَمْتَرْنَ بِهَا) بس قیامت ده شیک قیلماگز (وَاتَّبِعُونِي) دخی منم شریعتمه ایارگز (هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) منم سزنی آنلکی اوزرینه انده گان نرسه توغری بولدر بو آیت حضرت عیسی نلکی قیامت یساقین بولور آللندان اینوینه دلالت قیلادر تفصیل قهه سی تفسیر لرده مذکور در استاگان آدم مراجعت ایتمسون (وَلَا يَصْنَعُ الشَّيْطَانُ) دخی سزنی شیطان الله نلکی دینندن طیماسون (إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ) درستلکده اول شیطان سز نلکی ایچون دشمانلغی ظاهر بولغان دشماندر (وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ) دخی عیسی (عهه) ظاهر معجزه لر برلن کیلگانی زمانده یا که انجیل آیتلری برلن یا که ظاهر شریعتار برلن معناسنده (قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ) عیسی (عهه) ایتمدی ای قوم تحقیق سزگه حکمت (انجیل یا که شریعت) برلن کیلیم (وَلَا بَيْنَ لَكُمْ) دخی سزگه بیان قیلوم ایچون کیلیم (بَعْضُ النَّاسِ) شول نرسه نلکی بعضمنی (یعنی دین اشندان بولغان نرسه نی) (تَخْتَلَفُونَ فِيهِ) اول نرسه ده (دین اشندک) سزاختلاف قیلور بولدگز اما دنیاغه متعلق نرسه نی بیان قیلما دی چونکه پیغمبر لر دنیا اشینی بیان ایچون بیار لمدیلر شونلکی ایچون رسول الله دنیا اشگزنی اوزگز بله سز دیدی (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس الله دان قورقگز هم قوشقان اشمه میکا اطاعت قیلکگز (إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبُّكُمْ) درستلکده اول الله منم و سز نلکی ربکزددر (فَاعْبُدُوهُ) بس اول اللهغه عبادت قیلکگز (هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) بو الله دان قورقو هم اللهغه عبادت قیلو توغری بولدر حضرت عیسی نلکی سوزی بو اورنده تمام بولدی (فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ) بس عیسی (عهه) صوکنده نصارا قومی آراسندان تورلی جماعتلر اختلاف قیلدیلر یعنی یعقوبیه نسطوریه ملکانبیه شمعونیه لر (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) بس بو عیسی (عهه) صوکنده اختلاف قیلشقان اوزلرینه ظلم قیلغان آدم لرگه نی اوکنچدر (مَنْ عَنَدَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ) قیامت کونی نلکی رنجتکوچی عنابدن (هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ) قریشلر یا که اوزلرینه ظلم قیلغان تورلی جماعتلر کنماسلر مگر قیامتنی کنارلر (أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً) یعنی قیامت نلکی کینت کیلوینی کنارلر (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) حالبوکم آلار قیامتنی بلماسلر دنیا اش برلن مشغول بولولاری سببلی قیامتدن غافل بولورلار (الْأَخْلَاقُ يَوْمَئِذٍ بِغَضٍ عَدُوٍّ) دنیا ده دوست بولغان آدم لرنلکی بعضی بعضسنه قیامت کوننده دشمان بولورلار (الْأَالَمَاتُ قِيَامَتِ) مگر

كفردن وگناهمن صاقلانغان دوستلارغنه قىامت كۈننە دشمان بولشاماسلار چونكە آلارنىڭ دوستلىق لارى
 الله بولندە بولدى ايچون منگو بتماس (يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ) اى قىلارم سزنىڭ اوزرگزىگە
 بوكوندە (قىامت كۈننە) قورقو يوقدر (وَلَا أَنْتُمْ تَعْزَنُونَ) دى سز حسرتلىنوجىدە توگلسز (الَّذِينَ
 آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ) اول قورقوسز وحسرتسز قىلار شونداين قىلاردر آلار بىزنىڭ آيتلىرىگە
 ايمان كىتىدىلر دى امرىگە اطاعت قىلوجى بولدىلار (ادخلوا الجنة انتم وازواجكم تَجِبُونَ) اى
 قىلارم سزەم مسلمان بولغان خاتونلارگىز يوزگىزدە انرى ظاھر بولغان شادلىق بىرلن شادلانغانگىز
 حالە اوجماقە كىرگىز (يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَعَفٍ مِنْ ذَهَبٍ وَآكَوَابٍ) اول اوجماخ اھلىلرى اوزرىنە
 آلتون دان بولغان طبىق لار ھم توتتاسز صاوت لار بىرلن طواف قىلنور (وَفِيهَا مَا تَشْتَهُيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلْتَنُ
 الْأَعْيُنُ) دى اول اوجماقە نفسلر آرزو قىلغان نرسەلر ھم كورب كوزلر لىتلىنە تورغان نرسەلر
 (نعمتلر) باردر (وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) دى سز اول اوجماقە منگو قالوجىلارسز (وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي
 رُبِّوْا فِيهَا) شونداين اوجماقە (أَوْرَثْتُمُوهَا) اول اوجماقەنى آلگىز سز (بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) عمل
 قىلغان نرسەگىز بىراپرىندە (لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ) سزنىڭ ايچون اول اوجماقە كورب
 جىمىلر باردر سز اول جىمىلردن آشارسز (إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ مُهِينٍ) درىستلىككە كافرلر
 جەننم عذابىندە منگو قالوجىلاردر (لَا يُفْتَرِعْنَهُمْ) عذابىنى كافرلردن جىكل قىلنماس (وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ)
 دى كافرلر اول عذابىدە قىتلودان امىد كىسوجىلاردر (وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ) وبىز اول كافرلرگە جبر قىلمادىق
 (وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ) ولكىن اول كافرلر كافرلى سببلى اوزلرىنە جبر قىلور بولدىلار (وَنَادَا
 يَا مَلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ) دى اول كافرلر جەننم دەندە قىلورلار اى مالك رىكىن صورا رىكىڭ بىزنىڭ
 اوزرىگە اولم بىرلن حكىم قىلسون دىو (قَالَ أَنْتُمْ مَكْرُؤُونَ) مالك ايتور درىستلىككە سز جەننم دە
 تورغوجىلارسز سزگە آندان قىتلو يوق دىو (لَقَدْ جِئْتُمْ بِالْحَقِّ) تحقيق بىز بىغەبىر بىبارو بىران ھم
 قرآن ايندرو بىران حقنى سزگە كىتىردىك (وَلَكِنْ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ) ولكىن سزنىڭ كوربگىز حقنى
 مكروه كوروجىلارسز (أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا) حقنى يالغانغە توتودە مكە كافرلىرى اشنى محكم قىلدىلارمو (فَأَنَّا
 مَبْرَمُونَ) بس درىستلىككە بىز آلارغە جزأ بىزودە اشنى محكم قىلوجىلارمىز (أَمْ يَحْسَبُونَ) ياكە مكە
 كافرلىرى حساب قىلورلارمى (إِنَّا لَنَسْمَعُ سُرْمَهُمْ وَنَجْوَاهُمْ) درىستلىككە بىز مكە كافرلىرىنىڭ نفسلىرىنىڭ سويلاشوېنى
 دى آلارنىڭ سىرلىرىنى اشتمايمىز دىو يعنى بىزنىڭ اشتمايمىزنى حساب قىلورلارمى (بلى ورسلىنا لىئەھم يىكتىبون)
 آلای حساب قىلماسن بلى بىز اشتورەمىز ھم بىزنىڭ آلار بىرلن بىرگە بولغان ايلچىلرەمىز (صافى فرشتەلر) آلارنىڭ
 ياشرن نفس سوزلرىنى ھم سىرلىرىنى يازارلار (قُلْ إِنْ كَانَ الْمَرْحُومُونَ لَدَى اللَّهِ) اى مەدەھەم مكە مشركلرىنە ايت سىون اكر
 بىرتقىر الله ايچون بالا بولسە (فَأَنَّا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ) بس مېن اول يالاغە عبادت قىلوجىلارنىڭ سزدن
 اولسگىسى بولور ايدىم چونكە رسول اللهنى ھم الله نرسەگە صالح بولورنرسەگە صالح بولى شونى باشقەلاردان
 آرتوغراق بلە ھم اللهنى كامل الوغلاو نرسەنى الوغلاو بىرلن بولاچاق آنىك كامل بلە البتە آتاتى تعظيم

بالانی تعظیم دن باشقه بولمی بو آیت دن اللهغه بالا بولونلنک هم اول بالاغه عبادت قیلونلنک درستلنکی لازم توگل چونکه
 بر محالنی ایکنچی محالنی مستلزم بولوی درست یا که آیت نلک معناسی ای مشرکلر سرگمان قیلغاچمه اللهغه بالا
 بولسه مین مکه اهلننن اللهنی برلاوچیلر نلک ایکنک اولگسی مون معناسنده (سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ)
 کولر نلک و بیبرلر نلک ربسی بولغان اللهنی پاکلایمون (رَبِّ الْعَرْشِ) عرش نلک ربسی بولغان اللهنی پاکلایمون
 (عَمَّا يَصِفُونَ) مشرکلر نلک صفت لاغان نرسه سننن (بالاتو تماقدان) (فَرَّهُمْ يَخْوُضُوا وَيَلْعَبُوا) بس ای
 محمد (عم) مکه مشرکلریننی ایرکلریننه قوی باطل لریننه چومسون لار و دنیا لارنده اویناسن لار (هَتَّى
 يَلْأَقُوا بِرُؤُوسِهِمُ النَّارَ يُوعَدُونَ) وعده قیلنغان کونلریننه (قیامت کوننه) یواقغانلاریننه قدر (وَهُوَ الَّذِي
 فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ) واول الله شوندا این الله در کولکده معبود در دخی بیبرده ده معبود در
 یعنی کولکده و بیبرده معبود بولوغه مستحق در (وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ) واول الله اشناک حکمت ایاسیدر هم هر نرسه نی
 بلسگوچیدر (وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) کولر نلک و بیبرلر نلک خوجه سی بولغان الله
 الوغ بولدی (وَمَا بَيْنَهُمَا) دخی کولر برلن بیبرلر آراسنده بولغان الله الوغ بولدی (وَعِنْدَهُ عِلْمُ
 السَّاعَةِ) دخی اول الله حضورینده در قیامتنی بلوی یعنی قیامت قائم بولاترغان ساعتنی بلوی (وَالَّذِي يُرِجُّ عُرُونَ)
 واول اللهغه قایتارلمش بولورسز (وَلَا يَمْلِكُ النَّبِيُّ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ) مشرکلر نلک الله دان
 باشقه انده گان نرسه لری (معبودلری) شفاعتنی مالک بولماس لار نتا که مشرکلر معبودلر مرز الله
 حضورنده بزگه شفاعت قیلماچاق لار دیوزعم قیلغان لار ایدی (الَّذِينَ شَهِدُوا بِالْحَقِّ) مگر الله حضورنده شفاعتنی
 مالک بولور حق (توحید) برلن گواهلر بیرگان آدملر (وَهُمْ يَعْلَمُونَ) حال بوکم آلا تلملری برلن
 گواهلر بیرگان نرسه لریننی کوللملری برلن بولورلر بو آیت گرچه شفاعت و توحید بابنده کیلگان
 بولسه ده لیکن شهادت ایچون شهادت بیرگان نرسه نی شاهد نلک بلوی شرط ایکنچیلک که دلالت قیلادر
 (وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ) واگر سین ای محمد (عم) صنم لرگه عبادت قیلوچی مشرکلر دن صوراساڭ
 یا که معبودلرینن صوراساڭ آلارنی (سزنی) کم یاراتدی دیو (لِيَقُولَنَّ اللَّهُ) البته بزنی الله یاراتدی
 دیب اینورلر (فَأَنى يُوَفِّكُونَ) بس نچک الله نلک عبادتنن باشقه عبادتنه دوندرلمش بولورلار (وقيله
 يَا رَبِّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ) دخی الله حضورنده در محمد (عم) نلک سوزیننی بلو اول سوز اوشبودر
 رسول الله ایندی ای ربم درستلنکه بومکه کافرلری ایمان کیترمی تورغان قوم در دیو (فَأَصْفَحْ عَنْهُمْ
 وَقُلْ سَلَامٌ) بس ای محمد (عم) مکه کافرلریننی (ایمان کیترو لرننک امیدننی کیسکان بولساڭ) دین
 اند و دن یوز دوندر و سزدن تاشلاشو بولسون دیوایت (فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ) بس اول مکه کافرلری اوزلریننه
 اینه چک نرسه نی تیز بولورلر (زخرف سوره سیننک ترجمه سی تمام بولدی)

« فرق دورتنچی سوره دخان سورهی مکه ده اینگان جمعی ایلملی توقز آیت »

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(حم) بوسوزننن مرادیننی الله اوزی بلوریا که سوره اسمی (وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ) حلالنی و حرامنی ظاهر

قیلا تورغان کتاب (قرآن) برلن قسم ایندوب اینته من (اَنَا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ) درستلکده بزاول
 قرآننى مبارک بولغان کیچهده ایندردک یعنی قدر کیچه سنده یعنی قرآننى ایندرونلک باش قدر
 کیچه سنده بولدی یا که لوح المعفوظین دنیا کوکنه بر بولی قدر کیچه سنده ایندردلدی معناسنده موزلک
 سوکنده رسول الله بولک بولک بولوب ایندردلدی قدر کیچه سینلک مبارک بولوبده اول کیچهده قرآن
 ایندردلوی ایچون چونکه قرآن نلک اینوی منافع دینییه و منافع دنیاوییه که سبب یا که قدر کیچه سینلک مبارک
 بولوی اول کیچهده فرشته هم رحمت اینلکی ایچون دخی نعمتلر بولنکی و حکم لر آیرلدی ایچون
 (اِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ) درستلکده بزاول قرآن برلن قورقتوچی بولدی (فِيهَا يُفَرَّقُ كُلُّ اَمْرٍ حَكِيمٍ) اول
 قدر کیچه سنده هر بر حکمت ایاسی بولغان یا که محکم بولغان اش آیرلش و یازلش بولور یعنی بنده لرنلک
 رزقلاری و اجل لری یازلش بولور (اَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا) اول حکمت ایاسی یا که محکم بولغان اش من حکم بولنلک
 تلاوی بویچه اوز حضور مژدن حاصل بولغان قصد قیلامن یا که اول حکمت ایاسی بولغان اش اوز
 حضور مژدن حاصل بولغان اش بولغانی حالده معناسنده (اِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ) درستلکده بزاول
 ایچون پیغمبرلر یباروچی بولدی (رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ) ای محمد (عم) بزاول ایچون پیغمبرلر
 یباردک ربکندن بنده لرگه رحمت ایچون (اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) درستلکده اول الله بنده لرنلک سوزلرینی
 اشتوچیدر و حاللرینی بلوچیدر (رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) وسینلک ربک کوکلرنلک و بیبرلرنلک
 هم کوکلر برلن بیبرلر آراسنده بولغان نرسه لرنلک ربسیدر (اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ) اگر سز الله نلک کوکلرنلک
 و بیبرلرنلک ربسی بولوبینی شیکسز بلوچی بولساگز (لَا اِلَهَ اِلَّا هُوَ) هیچ حقلی برلن معبودیوقدر مگر اول
 الله تعالی گنده در (يُحْيِي وَيُمِيتُ) اول الله (تعه) اولکلرنی ترگز و ترکلرنی اوتور (رَبِّكُمْ وَرَبِّ آبَائِكُمْ
 الْاَوَّلِينَ) اول الله سز نلک هم اولگی آتالار کز نلک ربسیدر (بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ) بلکه کافرلر شیکه
 اوینارلر (فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ) بس ای محمد (عم) کافرلر ایچون شول کوننی کت اول
 کوننه کوک ظاهر بولغان تتن فی (قَاتِي آچلغنی) کیترر چونکه آچ کشینلک کوزینه هواقتن کبی کورنه یا که
 آچاق وقتنده یغمورلر بولماغانلغنی ایچون و هوالارده توزان کوب بولدی ایچون هواقتن کبی کورنه
 یا که عرب لر هر بر کچلی بولغان یاوز نرسه فی دخان دیب آتاغانلر البته عربلرده بر وقتنده
 قوتلی آچاق بولغان حتی ات اولاکسه لرنی آشاغانلر بعضیلر کون دن مکه فی آچو کونی دخان دن
 مکه فی آچو کوننده بتون هوانی قابلاب کوتارلگان توزان دیگانلر بعضیلر دخان دن قیامت
 علامتلرندن سانالغان دخان مراد دیگانلر کونسن هم دخان ظاهر بولغان کون مراد دیگانلر چونکه
 رسول الله اشرط الساعة نلک اولگسی دخان دیگان رسول الله دن دخان نرسه دیب صورالقدنه شول
 آیتنی او قغان و اینکان دخان مشرق برلن مغرب آراسنه طولار قسرق تاوالت دوام اینار مؤمن آدم
 طومارلاغان آدم کبی بولور کافر ایسرتک آدم کبی بولور اول دخان کافر نلک بورون تیشکلرنن قلاغنن
 هم دبیرنن چغار دیگان (يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ اَلِيمٌ) اول دخان آدملرنی اوتور (قابلاب آلور)

و بودخان رنجتکوچی عنابدرد (رَبَّنَا كَشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ) ای ریمز بزدن عنابنی آج (آل)
 درستلکده بزایمان کیتروچیلمز اگر عنابنی آلساک^{۱۲} یعنی شول طریقه کافرلر ایتورلر (اِنِّی لَهْمُ
 التَّكْوِيْنِ) اول مکه کافرلرینه بودخان سبیلی گنه وعظلائو وائرلنو قایدان کیلسون (وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ
 مُّبِينٌ) و تحقیق اول مکه کافرلرینه آچق بیان قیلا تورغان پیغمبر (محمد علیه السلام) کیلدی (ثُمَّ تَوَلَّوْا
 عَنْهُ) مونک^{۱۳} سوکنده اول رسولمن (محمد علیه السلام) یوز دوندر دیلر (وَقَالُوا مَعْلَمٌ مَّجْنُونٌ) دخی
 ایتدیلر بو محمد (عه) کشی طرفندان ابراته شدر هم دیوانه در دیو یعنی بعضی ایتدی محمد (عه) گه
 بنو ثقیف دن بر عجم بالاسی ابراته دیو بعضی دیوانه دیدی (اِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ) درستلکده بز
 رسول دعاسینک^{۱۴} برکنده عنابنی آچوچیلمز (بیمار و چیلمز) چونکه رسول الله دعا قیلغاچ مکه خلقتدان
 آچاق کوتارلدی دیگانلر (قَلِيْلًا) آز آچو برلن یا که آرزمان آچدق (اِنَّكُمْ عَائِدُونَ) درستلکده
 سز عنابنی آچقانک^{۱۵} سوکنک قاینادان کفرگه قایتوچیلسز دخاندان اشراط ساعتدن بولغان دخان مراد
 دیگان آدملر ایتدیلر دخان واقعه سی بولغاچ کافرلر دعا قیلوب الله دان یاردم استارلر قرق کون
 دوام ایتدیکن سوکره الله تعه دخانی بترر سوکره یینه کافرلر ارتداد ایتارلر یعنی اولگی کافرلرینه
 قایتورلر (یَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطِشَةَ الْكُبْرَى) شول کونده (قیامت یا که بدر کوننده) بز کافرلرنی قاطی
 والوغ توتو برلن توتارمز (عناب قیلورمز) (اِنَّا مُنْتَقِمُونَ) درستلکده بر کافرلردن اوج آلورمز (وَلَقَدْ
 فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ) و تحقیق بز مکه مشرکلرندن بورون فرعون قومنی فتنه لندردک^{۱۶} یعنی موسی (عه) نی
 بیمار و برلن امتعان قیلدی یا که مهلت بیرو و رزقنی کیلک^{۱۷} قیلو برلن آرالارینه فتنه تشردک (وَجَاءَهُمْ
 رَسُولٌ كَرِيْمٌ) و تحقیق فرعونگه هم قومنه الله اوزرینه یا که مؤمنلرگه درمتلی بولغان پیغمبر (حضرت
 موسی) کیلدی (اِنَّا نَدُوْا اِلَى عِبَادِ اللّٰهِ) ای الله نک^{۱۸} قیلاری دعوت منی قبول ایتو برلن میکا الله نک^{۱۹} حقنی
 (ایماننی) اوتارمز (اِنِّی لَکُمْ رَسُوْلٌ اَمِيْنٌ) درستلکده مین سز نک^{۲۰} ایچون دین ابراتر ایچون بیمارلگان
 اوشانچلی ایلچیمن (پیغمبرمن) دیدی (وَاَنْ لَا تَعْلُوْا عَلٰی اللّٰهِ) دخی اللهغه وحینی دخی رسولنی خورلاو
 برلن تکبرلک قیلماگز (اِنِّی اَتٰیْکُمْ بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ) درستلکده مین سزگه پیغمبرلکمنی ظاهر قیلا
 تورغان دلیل برلن کیلوچیمن (وَاِنِّی عُنْتُ بَرِّیْ وَرَبِّکُمْ اَنْ تَرْجَمُوْا) دخی درستلکده مین ریمه
 و سز نک^{۲۱} ریکزگه (اللهغه) سز نک^{۲۲} صوغب یا که سوگب رنجتوگردن یا که اولتروگردن صیینتم هم اللهغه
 توکل قیلیم (وَاَنْ لَّمْ تُوْمِنُوْا لِيْ فَاَعْتَرٰوْنِيْ) و اگر سز میکا ایمان کیتر ماساگز مینسن آیرلسکز
 یعنی بر چیتده تورکز میکا فائده ده و ضررده قیلماگز (فَدَعٰرِبِهٖ اَنْ هُوَ لَا يَمُوْنُ) بس
 قومی یالغانغه توتقان نک^{۲۳} سوکنده موسی (علیه السلام) ریسنه ندا قیلدی درستلکده بس قوم کافر
 قومدر دیو (فَاَسْرِبْعَادِيْ لِيْلًا) بس ای موسی اگر اش شولای بولسه قیلارم (بنور اسرائیل) برلن
 کیچده سیر قیل یعنی مصردان کیتب (اِنَّكُمْ مُّنتَبِعُونَ) درستلکده سز ایارلمش سز یعنی آرتوغزدان
 قوالاب فرعون هم قومی چغارلار (وَاَتْرٰكُ الْبَحْرَ رَهْوًا) دخی ای موسی اوزک^{۲۴} هم قومک^{۲۵} چغب کیتکچ

دېڭىزنى الوغ آچقلاق اياسى بولغان حالده قالدرر (انهم جند مغر قون) درستلىكده اول فرعون هم قومی دېڭىزگه غرق بولاچاق عسكردر يعنى آلارنىڭ غرق بولولارينه كونلك قارالاسن (كم تركوا) كومی قالدر ديلار فرعون هم قومی (من جنات و عيون و زروع و مقام كرىم) باقچىلاردان هم آغا تورغان چيشمه لردن وايگنلردن و كوركام اورون لاردان (و نعمة كانوا فيها فاكهين) دخی نعمتلردن كه اول نعمتلرده فرعون هم قومی نعمت لنور بولمىلار (كذلك و اورثناها قوما آخرين) بوچقار و كېي فرعونلرنى چقاردق بز بو نعمتلردن دخی بو ذكر قىلنغان نعمتلرنى ايكنچى قوم گه (بنو اسرائيل گه) بىردك (فما بكت عليهم السماء و الأرض) بس فرعون هم قومی اوزرينه كوكلر و بىرلر بىغلامادى يعنى فرعونلرنىڭ هلاك بولوى برلن عالم وجودكه نقصان كىلامادى نناكه آلارنىڭ رچودى برلن آرتوقاق كىلماگان ايدى بلكه فرعون لركيته تورغان آدملىرنىڭ يولينه كىتدىلر (وما كانوا منظرين) دخی ايكنچى وقتقه قدر فرعونلر مهلت بىرامشده بولمادىلار ياكه فرعون لرنىڭ هلاك بولوينه كوك و بىراهملرى قاىغرمادى معناسنده (و لقت نجينا بنى اسرائيل من العذاب المهيمن) و تحقيق بز اسرائيل بالالاردى خورلق اياسى بولغان عذابدن (فرعوننىڭ قل ايتوندىن هم اير بالالاردى اوترونسند) قنقاردق (من فرعون انه كان عاليمان المشرفين) يعنى فرعوننىڭ عذابدىن قنقاردق درستلىكده اول فرعون تكبرلنچى هم آزغونلقده چىكىن اوتوچى بولدى (و لقت اخترناهم على علم على العالمين) و تحقيق بز بنو اسرائيلنى بىن عالم اوزرينه اختيار قىلوغه حقلارى بار ايدكى بىلگىنمز حالده اختيار قىلدىق شونىڭ ايچونده بنو اسرائيلده پىغمبرلر كوب بولدى (و آتيناهم من الآيات ما) دخی اول بنو اسرائيل گه آيتلردن شول نرسه لرنى (دېڭىز يارلوى تيه صحراسنده اسسى لىكىن بلوطنىڭ كولا گه لاوينى من برلن سلوى اينىرونى) بىردك (فيه بلا مبين) اول نرسه لرده ظاهر بولغان نعمت ياكه امتحان باردى (ان هؤلاء ليقولون) درستلىكده بو قىرىش كافرلىرى ايتورلر (ان هى الامموتتنا الأولى) بزنىڭ عاقبتمز واشمىزنىڭ نهايتى توگلدىر مگر دنيا تركلىگى بىاره تورغان اولوگى اولومز گنده در بز ايكنچى مرتبه اولچك توگلمز (و ما نحن بمششرين) و بز قىرلرزدن قوبارلاچاق توگلمز (فأتوا بآبائنا ان كنتم صادقين) بس اكر قىيامت بولا ديگان و عاكزده راست بولسا كز بزنىڭ آتالارمىزنى تركىز كىتر كز ديو (ا هم خير ام قوم تبع) قوتك و عسكرنىڭ كوبلىگىنى قىرىشلر ايزگومى ياكه تبع قرمى ايزگومى (آرتوقمى) تبع عهمنى بعضىلار پىغمبر بعضىلار ايزگواير ديگانلر تبع ديويمىن پادشاسنده ايتورلر تبع نىڭ قومی كافر بولغانلار آلارنى الله تعالى هلاك ايتكان ماللارى و قوتلرى برلن هلاك بولودن قىتولا الماغانلار (و الذين من قبلهم اهلكناهم) دخی تبع قومىدىن لك بولغان كافرلرنى (عادئهم و قوملرى كىي) بز آلارنى هلاك ايتدىك (انهم كانوا مجرمين) شونىڭ ايچون هلاك ايتدىك درستلىكده اول تبع قومىدىن لك بولغان قوملر كافر بولغان قوم بولمىلار (و ما خلقنا السموات و الأرض و ما بينهن الا عيبين) دخی بز كوكلرنى و بىرلرنى هم كوكلر برلن بىرلر آراسنده بولغان نرسه لرنى بوش و فادىسز بولغان اش قىلغانمىز حالده ياراتمادىق (ما خلقناهما الا بالحق) كوكلرنى و بىرلرنى

ياراتمادق بزمگردليل تلاگان حق (ایمان هم اطاعت یا که بعث و جزا) سبیلی گنه یاراتمدق (ولکن
 اکثرهم لا یعلمون) ولکن آدملرنک کوبسی فکرلرنیڭ آزلغی ایچون مونی باماسلر (ان یوم الفصل
 میقاتوم جمعین) درستلرکده حق بران باطل آراسنی یا که حقائقه بولغان آدم بران باطللقد بولغان آدم
 آراسنی جزا بران آبرو کون بتن آدمنک و عه قیلنغان وقتیدر (یوم لا یغنی مولی عن مولی شیئاً) اول آبرو
 کونی شونداین کوندر اول کونک هیچ بریا قین آدم اوزینک باقنندن عذابدن هیچ نرسه نی بیاره آلماس
 (ولاهم یبصرون) دخی اول باقینلارغه یاردمده بیرلمش بولماس یعنی عذابدن طیامش بولماسلار
 (الامن رحم الله) مگر الله رحمت قیلغان آدملرگنه (یعنی) گناهلارنی عفو قیلو و شفاعتلرنی قبول بران
 الله رحمت قیلغان مؤمنلرگنه بعضسی بعضسنه شفاعت قیلور (انه هو العزیز الرحیم) درستلرکده اول الله
 هراشه استندر یعنی عذاب قیلونی تلاگان آدمندن هیچ کم عذابنی بیاره آلماس هم رحمت قیلورغه
 تلاگان آدمنه رحمت قیلور (ان شجرت الرقوم طعام الاثیم) درستلرکده جحیمده اوسکان بیلک آچی زقوم
 آغاچی کوب گناهلی آدملرنک (کافرلرنک) طعامیدر (کالمهل یغلی فی المطون کفلی الجحیم) زیتون
 مای نک چوپورسی کبیدر اول زقوم آغاچی اسمی صوقایناغان کبی اچلرده قاینار (خندوه فاعلموه الی
 سواء الجحیم) زبانیلرگه ایتلمش بولور توتوگز اول کوب گناهلی آدمنی (کافرنی) دخی آنی جحیم نک
 اورتاسنه اسدراگز (ثم صبوا فوق رأسه من عذاب الجحیم) دخی آنک باشی استنه اسمی صودن عبارت
 بولغان عذابنی یعنی اسمی صونی قیوگز (ذق انک انت العزیز العسیریم) کوب گناهلی آدمگه (کافرگه)
 ایتلور خورلاو طریقنجه عذابنی تاتو آنک ایچون سین قومک حضورنده الوغ و حرمتلی ایدک (ان هذا
 ما کنتم به تمتهرون) درستلرکده بو عذاب شونداین نرسه در سزا اول عذابک شیک قیلور بولرگز (ان
 المتقین فی مقام امین) درستلرکده کفردن و گناهندن صاقلانغان آدملر (مؤمنلر) آفتن طنچ بولغان
 اورنلدر (فی جنات و عیون) باقچهلارده و چیشمه لرده در (یلبسون من سنس و استبرق متقابلین)
 اول نورشلارنک برس برسنه قارش بولغانلاری حاله نچکه و قالون جفا کنن بولغان کیملرنی کیمکانلری
 حاله یعنی شول حاللرنک باقچهلارده و چیشمه لرده در (کنانک و زوجناهم بحور عین) اوشبونک کبی
 نعمتلرنی ببردک اول متقیلرگه دخی آلارنی الوغ کوزلی حور قزلاری بران چفتلندرور (یتعون فیها
 بکل فاکهة آمین) ضرردن طنچاقده بولغانلاری حالده اوچماخده هر برلنتلی جیمشلرنی استارلر (لا
 یتذوقون فیها الموت الا الموتة الأولى) جنتده هیچ اولمنی تاتوماسلر بلکه دائما ترک بولورلار مگر
 دنیادهغی اولمنی گنه تاتورلار یا که (الابعد) صوکنده یعنی دنیا داغی اولمنی
 تاتوغان صوکنده جنتده هیچ اولمنی تاتوماسلار معنا سنده (ووقاهم عذاب الجحیم) دخی ایمان
 کیتربده ایزگو عمل قیلغان آدملرنی الله جحیم عذابندن صاقلار (فضلاً من ربک) ایمان کیتربده
 ایزگو عمل قیلغان کشیلرگه بو نعمتلر بیرلندی ربکنن فضل و رحمت یوزنندن (ذلک هو الفوز العظیم)
 بو نعمتلر الوغ سعادتدر (فانما یسرناه بلسانک) بس آچقی بز ای محمد عم قرآن فی سینک (عرب

لغتى) سببلى ايندرو برلن جيكل قيلق (لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) عربلر اول قرآننى آڭلاسنلار ايچون
 اگر ايتساڭ قرآن عرب قومى نڭ آڭلاوى ايچون عرب تلى برلن ايندرلسگان بولسه رسول الله نڭ
 رسوللىڭ نڭك عام بولا ديو جوابده ايندرومزل الله نڭ بئن امنده عادتى عام بولوب يردى يعنى امتلر
 آراسندن بر امننى اختيار قيلوب وحى برلن تربيه قيلاده مونڭ صوڭنده اول تربيه قيلغان امننى
 بئن عالم نى تاديب قيلورغه وحقغه اندرگه يباره (فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ) بس اى محمد عه كافرلرگه
 اينه چك نرسه نى كت درستلكده اول كافرلرده سيڭا اينه چك نرسه نى كنجياردر .
 (دخان سورده سى نڭ ترجمه سى تمام بولدى) .

(قرق بشنچى سورده جائيه سورده سى مکه ده اينگان اوتوز يدى آيت)

ليده ————— الله الرحمن الرحيم

(حَمِّ) يو سوزندن مرادىنى الله تعالى اوزى بلور (تَنْزِيلُ الْكِتَابِ) قرآننى ايندرو (مِنْ اللَّهِ الْعَزِيزِ
 الْحَكِيمِ) هر اشده غالب و حكمت اياسى بولغان الله داندر (أَنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ)
 درستلكده كوڭلرده هم بييرلرده مؤمنلر ايچون الله نڭ قدرته وبرانگنه علامتلر باردر (وَفِي خَلْقِكُمْ
 وَمَا يَبُتُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٍ) دخى سزنى ياراطوده هم هر بر بييرده يرى تورغان حيوانلاردان بييرده تورلى
 نوع ايتب تاراتوده علامتلر باردر (لِقَوْمٍ يُرْقِنُونَ) بعث كه شيكسز اشانغان قوم ايچون (وَإِخْتِلَافِ
 اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) دخى كيجنڭ وكوندنڭ تورلى بولونده (اوزونلق قسقه لق ياقطيلق قارانغولق
 برلن) (وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ) دخى الله نڭ يوغاريدان ايندرگان نرسه سنده يعنى
 رزقغه سبب بولغان يغمورده بولغوجيدر (فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا) بس الله اول يغمور برلن
 اولگان نڭ (كيمكان نڭ) صوڭنده بييرنى ترگزدى (وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ) دخى جيللر نى تورلى جهنارگه
 وتورلى حاللرگه دوندروده بولغوجيدر (آيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) عقللى بولغان وعقللرى ايله اويلغان قوم
 ايچون عبرتلر و علامتلر بولغوجيدر (تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْزِيلُهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ) اى محمد عه بوڭد كر قيلمغان آيتلر
 الله نڭ آيتلر يدر بو آيتلر نى سيناڭ اوزر كاحقلىق برلن اوقورمز (فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعَدَ اللَّهُ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ) بس كافرلر
 الله نڭ سوزى (قرآنى) دخى الله نڭ اوقلغان دليللرى صوڭنده نيندى سوزگه ايمان كيترلر البته ايمان
 كيترماسلر (وَيَلِّ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ) هر بر بالغانچى كوب گناهلى كشيگه نى اوكنچدر (يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ
 تُنَلَّى عَلَيْهِ) اوزينه اوقلغان الله نڭ آيتلر نى اشور (ثُمَّ بَصُرْ مُسْتَكْبِرًا) مونڭ صوڭنده اول آيتلرگه
 ايمان كيتروندن تكبرلنگ نلرى حالده كفرينه دوام قيلور (كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهُ) گويا اول آيتلر نى اشتماگان
 كى يعنى آيتلر نى اشتماگان كى بولغانى حالده كفرينه دوام قيلور (فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ) بس سيزن اى
 محمد (عه) اول كشيگه كفرينه دوام قيداوى اوزرينه رنجتكوجى عذاب برلن سيونچ (خبر) بيير (وَإِذَا عَلِمَ
 مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا) وهر قيچان بو صفتلى كافر بزنڭ آيتلر بزدن بزنرسه نى بلسه يعنى آيتلر بزدن اول كافرگه
 بزنرسه ايرشسه اول نرسه نى آيتلر بزدن ديب بلسه (اتَّخَذَهَا هُزُوًا) اول آيتلر نى مسخره ايتوب توتار

(أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ) بوصفتنه بولغان كافرلر آلا رغه خوراق اياسى بولغان عذاب بولور (من ورائهم جهنم) آلا رنك آلا رنن جهنم باردر چونكه آلا ر جهنم طرفنه يونالورلر ياكه آرتلارنن جهنم باردر چونكه جهنم آلا رنك اجلملرى صوكنده (وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا) دى اول صفتلى كافرلر دن كسب، قيلغان نرسه لرى (ماللارى وبالالارى) الله نك عذابنن هيچ نرسه نى يبارماس (وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَلِيَاءَ) دى الله دان باشقه معبود ايتب توتقان باقين لارى (معبودلرى) الله نك عذابنن هيچ نرسه نى يبارماس (وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) دى اول صفتلى كافرلر گه الوغ عذاب باردر (هنا هدى) بوقرآن حلق غه كوندر گويدير (وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ) دى شونداين آدملر ربلرى نك آيتلرى نى انكار ايتدىلر (لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزِ الْهَيْمِ) اول الله نك آيتلرى نى انكار ايتدوچيلر گه قاطى عذاب دن رنجتمكويى عذاب باردر (اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ) الله شونداين ذات در سز نك ايچون ديكسگزنى مسخر ايتدى (لِنَجْرِى الْفُلْكَ فِيهِ بِأَمْرِهِ) اول ديكسگزده الله نك امرى برلن كيمه لى برسون ايچون (وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ) دى تجارت وبالق آولاو برلن الله نك فضلنن استاوكز ايچون (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) دى بونعمتلر گه شكرانه قيلوگز ايچون (وَسَخَّرَ لَكُمْ مَنِ السَّمَوَاتِ وَمَنِ الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ) دى الله كوكلرده وييرلرده بولغان نرسه لرى سز نك ايچون مسخر قيلدى همه سى اوزنن صادر بولغانى حاله الله تعه بونرسه لرى مسخر ايتدى نك معناسى بونرسه لرى بزرگه فائلى ايتب خلق ايتدى معناسنده بس بز الله تعه ياراتقان نرسه لرى اوز فائلى لر مزده خدمت ايتدوره مز البته يقينا ومشاهده معلوم كه الله تعه ياراتقان نرسه لرى فائلى لنوى كوب بولغان ملت نك تركلگى ده كوركام هم حاللر يه بخشى بس بزرگه الله تعه فائده مز ايچون ياراتقان نرسه لرى هر بر وجه دن بلو وعمل قيلو وجه لرنن فائلى لى بزرگه توروشماق لازم لىكن يالغز دنيا ايچون ومنفعت شخصيه ايچون گنه توروشرغه كيراكمى بلىكه انسانده وجودى ممكن بولغان كمالت كه ايرشو ايچون توروشو لازم البته الله نك فائلى ايچون مسخر قيلغان نرسه لرى خدمت ايتدورده توروشماغان ملت نك حياتى ناقص برحيات بولونده شبهه يوقدر هم توروشقان ايكيچى برملت نك آستنده ملت محكوم بولوب قالونده ده شبهه يوقدر (ان فى ذلك لآيات لقوم يتفكرون) درستلىكه بوذكر قيلنغان نرسه لرده الله نك اشلرنه فكر قيلغان قوم ايچون الوغ عبرتلر باردر (قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا) اى محمد (عم) ايمان كيترگان آدملر گه ايت، عفو ايتكز ديو آلا ر البته سين ايتكچ عفو ايتارار (لِلَّذِينَ لَا يُرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ) الله نك دشمان لارينه بولغان واقعه لرى نى كتماگان ياكه الله نك مؤمنلر گه ياردم وثواب بيرو ايچون تعيين ايتكان وقتلارنه اويلا ماغان آدملرى بو آيت نى حضرت عمر نى بنوعفار قبيله سينك مشركلرنن بر اير حقاتر قيلغاچ ايندى ديگانلر حضرت عمر بو ايرنى جز آلاماچى بولغان ايكان الله تعه عفو ايتار گه قوشقان (لِيَجْزَى قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) الله نك مؤمنلر قومنى مغفرتنى كسب قيلولارى بر ايرنه جز آلا سن ايچون عفو ايتسونلر ياكه كافرلرى ياوزلقنى كسب قيلولارى بر ايرنه جز آلا سن ايچون ياكه

هرايكسنی كسب قیلغان نرسه لری برابرینه جزالاسن ایچون معناسنك (مَن عَمَلٍ صَالِحًا فَلَمَنَّفَسْهُ) برکش
 ایزگو عمل قیلسه اوز فائدهس ایچون در (وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا) وبرکش یاوز عمل قیلسه اوزی نك
 ضررینه در (ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ) مونك صوكنك ربكزگه قایتارلمش بولورسز وهرقا یوگزغه ربكز
 عملی اوزرینه جز ابیرر (وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) وحقیق بز یعقوب (عهه) نك بالالارینه ببردك
 (الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنَّبِيَّةَ) تورات كئابنی هم حكمنی دخی بیغمبر لسنی (وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ)
 دخی اسرئیل بالالارونی حلال بولغان لذتلی نعمتلردن رزق لاندرق (وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ) دخی
 اول اسرئیل بالالارونی اوزلری نك زمانداغی بتن عالم اوزرینه آرتوق قیلدی یعنی باشقه لارغه
 بیرماگان نرسه لری آلا رغه ببردك (وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ) دخی اول اسرئیل بالالارینه دین
 اشنه ظاهر بولغان دلیلر ببردك (فَمَا اخْتَلَفُوا الْأَمْنَ بَعْدَ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ) بس اول اسرئیل بالالاری
 دین اشنه اختلاف قیلما دیلر مگر اوزلرینه حالنك حقیقتنی بلوکیلگانك صوكنك غنه اختلاف قیلدیلر
 (بَغْيًا بَيْنَهُمْ) اختلاف قیلولاری آرالارنك دشمانلق وكونجیلک ایچون بولدی (إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ) ای محمد (عهه) درستلكن سینك ربك اسرئیل بالالاری آراسنه قیامت كوننك حك
 قیلور (فَيَمَّا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) شول نرسه ده حكم قیلور اول نرسه ده دین اشنه اختلاف قیلور بولدیلر
 (ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ) ای محمد (عهه) مونك صوكنك بزسینی دین اشندن برطریقه یول اوزرینه
 قیلدی (فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) بس سین ای محمد عهه اول دین دن بولغان طریقهغه ایار
 بلماگان آدملرنك نفس آرزولارینه ایارمه یعنی نفس آرزولارینه ایارگان قریش لرنك نادان
 باشلارینه ایارمه (أَنَّهُمْ لَنْ يَغْنَوْا عَنكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا) درستلكنك اول نفس آرزولارینه ایارگان قریشلرنك
 نادانلاری سیندن الله نك تلاگان نرسه سنندن هیچ نرسه فی بیاره آلماسلار (وَأَنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
 بَعْضٍ) دخی درستلكنك کافر لر بعضس بعضسنه یاقینلر و یاردچیلردر (وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ) دخی الله کفردن
 گناهلاردن صاقلانوجیلارغه یاردچیلر و دوستلر بس شونك ایچوندی ای محمد (عهه) کافر لرگه دوستلق
 قیلما بلسکه متقیلرگه دوستلق قیل (هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ) بوقرآن یا که شریعت که ایار و آدملرگه مقصوده
 ایرشو بوللارنی کورساتوچی دلیللردر (وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ) دخی یقیننی (بعث که شیکسز اوشانونی)
 استاگوچی قومنی حلقهغه کوندرگوچیلر هم اول قومگه رحمت در (أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ)
 ای یا اولقلارنی کسب قیلوچیلر گمان قیلدیمو (أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) بز نك
 اوزلرینی ایمان کیتربن ایزگو عمللر قیلغان آدملر کبی قیلومزنی (سَوَاءٌ مَعْيَاهُمْ وَمَا تُهُمْ) ترکلک لری
 واولکلری برابر بولغان حاله البته بلار آلا ی حساب قیلما سونلار چونکه یاوزلق لارنی کسب قیلغان
 آدملرنك مؤمنلر کبی ترکلک لری واولکلری البته برابر بولماس (سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ) یاوزلق لارنی
 کسب قیلغان آدملرنك (کافر لرنك) بو حکملری فی یاوز بولدی (وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ)
 دخی الله کولکرنی و بیلرلرنی حلقی بران یاراتدی بس حلقی بران یاراتو البته عدالتنی تلیدر عدالت مظلوم نك

ظالم دن اوج آلوینی هم ایرگولک قیلغان آدم برلن یاوزلق قیلغان آدم آراسنی، آیرونی تلیمر البتہ بواوج آلو
 و آیرو و ظالم نلک، ترک حالندہ بولماسہ اولم حالندہ بولور (وَأَنْجِزِي كُلَّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ) الله (تعه) کوکلرنی
 و بیدرلرنی کمال قدرتنہ دلالت قیلسون ایچون دخی هر نفس کہ کسب قیلغان نرسہ سی برلن جزا بیدرلسون
 ایچون یاراتدی (زَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) و اول نفسلر ثوابلارنی کیمتلو و گناہلارنی آرتدرلو سببلی ظالم
 قیلنماسلار (أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ اللَّهُ هَوَاهُ) ای محمد (عم) شول کشیدن خبر بیدر سین اول کشی نفس
 آرزوسنی (نفسی تلاگان نرسہنی) معبود ایقبوب توتدی یعنی نفس آرزوسنہ ایاروگہ میل ایقبوب
 حقغہ ایارونی قوبدی (وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ) دخی آزاچاغنی و جانینک بوزق ایبتکنی بلو اوزرینہ الله
 اول کشینی حقمن آزدردی (وَوَخَّمتَ عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ) دخی الله قلاغی هم کوکلی اوزرینہ مہرلادی بس
 و عظملرنی قبول قیلماس و آبتلردہ فکر قیلماس بولدی (وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ غشاوةً) دخی کوزی اوزرینہ
 یردہ قیلدی بس اعتبار کوزی برلن قاراماس (فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ) بس الله (تعه) آزدرغاننلک صوکنک
 اول کشینی کم حق بولغہ کوندر البتہ ہیچ کم کوندرہ آلماس (أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ) ای بابوسوزلر برلندہ و عظلمنمیسزمی
 (وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا) دخی قیامت بولونی انکار قیلوچیلار ایبتیلر ترکلک بوقدر مگر حاضرده
 بولغان دنیا ترکلگمزد (نَمُوتُ وَنَحْيَى) نطفہ بولغانمز هم ہیچ نرسہ بولماغانمز حالک اولکلر بولورمز
 و مونمن صوکل ترکلر بولورمز یا کہ اوزلرمز اولارمز بالالارمز ترک بولوب قالورلار مونمان باشقہ بزنگ
 ایچون ترکلک بوقدر (وَمَا يَهْدِيكُمْ إِلَّا الدَّهْرُ) و بزنی هلاک قیلماس مگر زماننک اوتویگنہ هلاک قیلور
 (وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ) و بوقیامتنی انکار قیلوچیلار ایچون ایبتکن سوزلریننی بلو بوقدر (أَنْ هُمْ إِلَّا
 يَظُنُّونَ) آلا توکللدرد مگر گمان قیلورلار آنک ایچون آلازلک ایبتکن سوزلریننہ دلیللری بوقدر
 مگر آتالاریننہ ایارب کنہ ایبتورلر (وَإِذَا تَتَلَوْا عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ) و هر قیچان مشرکلر اوزریننہ
 بزنگ مشرکلرنک اعتقادلارینک خلافنہ دلالتلری ظاهر بولغان آیتلرمزنی اوقلسہ (مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا
 أَنْ قَالُوا) مشرکلرنک توتونغان دلیللری بولمادی مگر ایبتورلری بولدی (اِنَّهُوَ بِآيَاتِنَا أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ)
 اگر قیامت بولاچاق دیگان سوزگزدہ راست بولساگز بزنگ آتالارمزنی ترکلر ایبت کیترگز دیو
 (قُلِ اللَّهُ يَحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ) ای محمد (عم) مشرکلرگہ ایت الله سزنی اوترر ہونک صوکنندہ ترگز
 (ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لِأَرْبَابٍ فِيهِ) مونک صوکنندہ سزنی شیکسز بولغان قیامت کوننہ جیار الله (تعه)
 چونکہ البتہ باشدا یاراطوغدہ کوچی یبتکن الله نک قاینادان یاراطوغدہ کوچی یبتہ حکمت قیامتکہ خلقنی
 جزا بیدر ایچون جیونی تلی آیتلر برلن راستلانغان وعدہ قیامتک بولوینہ دلالت قیلادر بس
 مشرکلرنک آتالارون حاضر کوننہ ترگزو ممکن بولا لکن حکمت جزا ایچون قیامت کوننہ ترگزونی
 تلیسر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) واسکن آدملرنک کوبس فکرلرینک آزلغی ایچون هم
 فکرلری کورگان نرسہ لریننہ گنہ قسقلر تلنغانلغی ایچون قیامتنی بلماسلر (وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ)
 و اول الله ایچوندر کوکلرنک و بیدرلرنک خوجہلغی (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَ يَخْسِرُ الْمُطْلُونَ) و قیامت

قائم بولغان کونده باطللقده بولغان آدملر (کافرلر) ننگ ضرر ایتولری ظاهر بولور (وَتَرَكَ كُلَّ امَةٍ
 جَانِيَةً) وای محمد (عه) سین هر بر امتنی قیامت کونده جیولغوچی یا که ترلنب اوتروچی کوررسن
 (كُلُّ امَةٍ تَدْعِي اِلَى كِتَابِهَا) هر بر امتنی اوزیننگ کتابنه (عمل دفترینه) انده لمش بولور (الْيَوْمَ تَجْزَوْنَ
 مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) بوقیامت کونده عمل قیلغان نرسه گز برابرینه جزاً بیرلمش بولورسز دیو ایتلمش
 بولور (هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ) بو عمل دفترلری بزنگ کتابمزد سزنگ اوزرگزگه حقلق
 برلن سویلاشر یعنی سزنگ قیلغان عملگز برلن آرتدی کیمتمی شهادت بیدر (اِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ
 مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) درستلکده بز سزنگ عملگزنی فرشته اردن یازدور بولوق (فَاَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا
 وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) اما شوندا این آدملر ایمان کیتردیلر دخی ایزگو عمللر قیلیلار (فَيَدْخُلُهُمْ
 رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ) بس اول آدملرنی ربلی رحمتنه (جنتیکه) کوتر (ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ) بوجنتیکه
 کرو ظاهر بولغان سعادتکه ایرشودر (وَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا) اما کافر بولغان آدملر (اَفَلَمْ تَكُنْ
 (آيَاتِي تَتْلَىٰ عَلَيْهِمْ) کافر بولغان آدملرگه ایتلور ایا سزگه منم آیتلرم او قلمادیمو (فَاسْتَكْبَرْتُمْ
 وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ) بس سز آیتلرمزگه ایمان دان تکبرلنمگز هم کافر بولغان قوم بولدگز دیو (وَاِذَا
 قِيلَ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ) وهر قیچان ای کافرلر سزگه درستلکده الله ننگ وعده سی شیکسز حقر دیو ایتلسه
 (السَّاعَةَ لَآرِيْبٌ فِيْهَا) دخی درستلکده قیامت اول قیامت ده شیک بوق دیو ایتلسه (قُلْتُمْ مَا نَنْتَرِي
 مَا السَّاعَةُ) سز ایتدگز بز قیامت نرسه ایدکنی بلمیمز دیو (اِنَّ نَظْنَ الْاَظْنَآ) بز توگلمز مگر ظن برلن
 ظن قیلورمز یعنی قیامت حقنده بزنگ گمان دان باشقه نرسیمز بوق (وَمَا نَحْنُ بِمَسْتَبِقِيْنَ) وبز قیامت
 کیلور دیو یقین قیلیمیمز یعنی کوگلمز برلن اشانیمیمز (وَبَدَّ اَلَهُمْ سَيِّئَاتِ مَا عَمِلُوْا) وشرکلرگه عملریننگ
 یاوزلقلاری ظاهر بولور یعنی قیلغان عمللری ننگ قباحتلگنی و صوگنی فادسز ایدکنی یقینا بلرلر
 قیامت کونده (رَحَاقٌ بِهِمْ مَا كَانُوْا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ) دخی اول مشرکلرگه خورلاغان نرسه لری ننگ جزأ سی
 ایندی (وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ) دخی مشرکلرگه ایتلمی بو کونده (قیامت کونده سزنی اونتورمز دیو
 یعنی اونوتلغان آدم قالدیرلغان کبی عنابه قالدیرمز دیو (كَمَا نَسَيْتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا) نتا که سز
 بو کونگزگه (قیامت کونده) یولفوگزنی اوندگز (وَمَا وَاكُمُ النَّارُ) وسزنگ باراچاق اورنگز او طبر
 (تموغدر) (وَمَا لَكُمْ مِّنْ نَّاصِرِيْنَ) وسزنگ ایچون اوطدان قنقاره تورغان یاردچیلر بوقدر (ذَلِكُمْ
 بِاَنكُمْ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللّٰهِ هُزُوًا) ای مشرکلر سزنگ بو جزأ گز اوشبوننگ سببلی در درستلکده سز الله ننگ
 آیتلرینی مسخره وخور ایتب توتدگز واول آیتلرده فکر قیلماگز (وَغَرَّتْكُمْ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا) وسزنی
 دنیا ترکلگی غورلاندردی (آلبادی) وسز دنیا ترکلگنن باشقه ترکلک بوق دیو حساب قیلدگز
 (فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُوْنَ مِنْهَا) بس بو کونده مشرکلر اوطدان چغارلمش بولماسلار (وَلَا هُمْ يَسْتَعْتَبُوْنَ) دخی
 مشرکلردن وقتی اوتدکی ایچون ربلرینی راضی قیلونید، استالمش بولماس (فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ) بس اول
 الله ایچوندر هر مافتاو صفتی چونکه بتن نرسه الله ننگ نهمتی در هم کمال قدرتنه دلالت قیلوچیلر

(رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) اول الله كوكلرنيك ربيس در هم بييرلرنيك ربيس در وبتن عالمنك ربيس در (وَ لَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واول الله ايچرندر كوكلرده وبييرلرده الوغلق باشقه هيچ كم كه بو الوغلق يوقدر (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) واول الله هر اشده غالب و حكيم در بس شونك ايچونده اول اللهغه هم ايتوكز هم اول اللهني الوغلاكر واول اللهغه اطاعت قيلكز .
 (جاييه سورهسي نك هم يكرمي بشنچي پاره نك ترجمه سي تمام بولدي)
 (فرق آلتويچي سورة احقاف سورهسي مكده ايتگان جمعي اوتوز بش آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(حَمِّ) سورة اسمي ياكه الله برلن رسولي آراسنده بر سر (تَنْزِيلِ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ) قرآني ايندرو هر اشده غالب هم حكمت اياسي بولغان الله دندر (مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا) بزكوكلرني وبييرلرني هم كوكلر برلن بييرلر آراسنده بولغان نرسه ني ياراتماق (الْأَبْلَحَ وَاجَلَ مَسَمَى) مگر حقاق برلن وبييلگولي مدتنى تقدير برلن ياراتماق (وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أَنْتَرُوا مَعْرُضُونَ) دخي كافر بولغان آدملر قورقتلغان نرسه لرندن (قِيَامَتِ كُونِيكَ قُورَة و لارندن) يوز دوندرو چيلدر (قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اي محمد (عَهْم) مشركرگه ايت ميكا الله دن باشقه عبادت قيلغان نرسه لر كزنيك (مَعْبُودَاتِكُمْ) حالندن خبر بييركز ديو (أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ) ميكا خبر بييركز معبودلر كز بييردن ني نرسه ياراتديلار (أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فِي السَّمَوَاتِ) ياكه معبودلر كز ايچون كوكلرني ياراتوده اللهغه اورتاقلق بارمى يعنى معبودلر كزنيك حالنده اويلا ب ميكا خبر بييركز عالمنك جز نرندن بر جز بني (كيساگني) الله نك ياراتونده اورتاقلقلاري وكرشلى بارمى بولماسه نچك آلا عبادتده اللهغه اورتاق بولالار (اَيْتُونِي بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هَذَا) بوقرآندن الملك بولغان كتابني ميكا كيتركز (أَوْ آثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ) ياكه اولگيلرنيك عالمندن قالغان اثرني كيتركز اول كتابده دخي قالغان اثرده صنم لارنيك معبود بولولارينه دلالت قيللا تورغان نرسه بارمى (اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگرده سز راست سوز ليلردن بولسه كز (وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ) وكمدر آرغونراق اللهغه باشقه دن انلگان (مَعْبُودَاتِكُمْ) كشيمن (مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ) انه گانده اندلرني اشتمى تورغان ذاتنى يعنى هر نرسه ني بلسگان وهر نرسه كه كچي يانكان الله نك عبادتنى قويوب دعا قيلغانده دعالارني قبول قيلمى تورغان معبودلرگه عبادت قيللا تورغان مشركلردن هيچ آرغون آدم بوق معناسنك (اَلْيَوْمِ الْقِيَامَةِ) قيامت كونه قدر دعالارني اشتمى تورغان ذاتنى يعنى شونداين معبودلرگه عبادت قيلغان آدممن آرغون آدم بوقدر (وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ) دخي اول معبودلرنيك عبادت قيلوچى مشركلرنيك دعاسندن غافلدر چونكه اول معبودلر جانسز ذاتلدر ياكه الله نك ضعيف بنه لر يدر (وَادْحَشَرَ النَّاسَ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً) وهر قيچان آدملرني قيرلرندن قوبارلمش بولسه اول معبودلر عبادت قيلغان آدملرينه دشمن بولورلار يعنى عبادت قيلغان آدملرينه ضرر قيلورلار وفائده قيلماسلار (وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ) دخي اول معبودلر عبادت قيلوچى آدملرنيك عبادتنى انكار قيلوچى بولديلار (وَإِذْ أَنْتَلَى عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا)

بَيِّنَات) وَهَر قَيْچَان مَكَّة اهلته ظاهر بولغانلارى حاله آيتلر مزا وقلسه (قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّعَنُ حَقْنِي
 (قرآنى) انكار قىلوچى آدملر ايتور (لَمَّا جَاءَهُمْ) اول دى (قرآن) اوزلرينه كىلگن زمانه (هَذَا سِحْرٌ
 مُّبِينٌ) بو قرآن باطللىغى ظاهر بولغان سحر در ديو (أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ) ياكه مکه اهلى محمد (عم) قرآنى
 اللهغه افترا قىلدى (يعنى اوزى چغارب الله دن ايتدى) ديو ايتورلر مى (قُلْ ان افْتَرَيْتُهُ اى محمد
) عم (مکه خلقته ايت اگر مين بر تقدير قرآنى افترا قىلسام) (فَلَا تَمْلِكُونَ لى مِنَ اللَّهِ شَيْئًا)
 بس اگر مینى افترام ايچون عذاب قىلونی تلاسه سز مينم ايچون الله نىك عذابندن هيچ نرسه نى
 مالك بولماسسز يعنى يباره آلماسسز بس نيك مين اللهغه باطير چىلق قىلوب اوزمىنى عذاب كه
 تيوشلى قىلیم (هُوَ اعْلَمُ بِمَا تُفْعِلُونَ فِيهِ) اول الله سزنىك آنارده چومغان نرسه كزنى (يعنى الله نىك آيتلرنه
 قدح قىلو كزنى) (بَلْ كُفُّوا عَنَّا بَيِّنَاتٍ وَبَيِّنَاتُكُمْ) منم برلن سزنىك آرا كزده شاهد بولو
 يوزندن اول الله تعالى يتار يعنى الله منم اوزهر مه راستلىق برلن ووحىنى ايرشدر و برلن وسزنىك
 اوزر كزگه يالغانلىق كز وانكار كز برلن شهادت بيرر (وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) واول الله توبه قىلوب ايمان
 كىترگان آدمنى يارلقاغوجى هم اول آدم كه رحمت قىلوچدر (قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَاةِ الرَّسُولِ) اى محمد عم
 مشركلر كه ايت مين بيغمبرلر جهله سندن مثلى بولغان ياكى نرسه بولمادم يعنى بيغمبرلر انده مه گان
 نرسه كه سزنى انده ميم (وَمَا أَدْرِى مَا يُفْعَلُ بى وَلَا بِكُمْ) دى مين باميم دنيا و آخرته اوزمه هم سز كه
 نرسه قىلتور چونكه ميكا غيبنى بلو يوق (ان اتبع الامايوحى الى) مين ايارمى مگر اوزمه وحى قىلغان
 نرسه كه ايارم وشوندان او تميم الله تعالى نىك بوسوزى كافرلرنىك رسول اللهغه وحى قىلغان غىبلردن
 صور اولارينه جواب ياكه مسلمان لارنىك مشركلرنىك جبرندن تيز قتلونى صور اولارينه جواب (وَمَا اَنَا
 الا نذير مبين) ومين توگلمن مگر الله نىك عذابندن شاهدلار ومعجزه لر برلن ظاهر بولغان قورقتو برلن
 قورقتوچيهن (قُلْ اَرَأَيْتُمْ اَن كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ) اى محمد عم مشركلر كه ايت اگرده قرآن الله حضورندن
 ايندرلگن بولسه (وَكَفَرْتُمْ بِهِ) واول قرآنى سز انكار ايتسا كز (وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنى إِسْرَائِيلَ عَلَى
 مَثَلِهِ) دى اسرائيل بالالارندن بر شهادت بيروچى قرآن نىك مثلى اوزرينه شهادت بيرسه يعنى
 تورات كتابنه بولغان قرآن نىك رسول الله نىك حقلغنى راستلاغان نرسه اوزرينه شهادت بيرسه معناسنه
 بو شاهدن سلام اوغلى عبد الله ياكه حضرت موسى ديگانلر (فَأَمَنَ وَأَسْتَكْبَرْتُمْ) بس بوشاهد قرآنغه
 ايمان كىترسه وشز ايمان دان يوزدوند ساكز بو وقتك سز ظالملر بوايمى سزمى (ان الله لا يهتدى القوم
 الظالمين) درستلكك الله تعالى ظلم قىلوچى قوملرنى حق لغه كوندرماس (وقال الذين كفروا للذين
 آمنوا) دى كافر بولغان آدملر ايمان كىترگان آدملر كه ايتدى (لو كان خيرا ما سبقونا اليه) اگر ايمان
 ياكه عم كىترگان نرسه ايزگو بولسه ايدى ايمان كىترگان آدملر اول ايزگولك ده بز كه الك
 بوايماسلار ايدى حاله كوم اول ايمان كىترگان آدملر جيون طاشلاندىق لار چونكه آلارنىك كويسى فقيرلر
 مال قاراوچىلار هم كئوچىلر ديو بو سوزنى قریش كافرلرى ياكه جهينه، مزينه، اسلم، غفار مسلمان

بولغاننىڭ سوڭىنىڭ بىنوعامر، غطفان اسد، اشجع قىبىلە لرى ايتىدى ياكە سلام اوغلى عبد الله هم آننىڭ تابىلىرى ايمان كىتىرگان سوڭىنىڭ يهودلر ايتىدى (وَأَذَلَّمْ يَهُودَ وَايَهُ) بوسوزنى ايتىرچىلرنىڭ قرآن بىرلن حىلقىغە كونىلما دىكلرى زمانىڭ دشمانلىقلارى ظاهر بولدى (فَسَيَقُولُونَ هَذَا الْفَلَكُ قَدِيمٌ) بس مشركلر تىز ايتىرلر دشمانلىقلارنىدان بو قرآن ايسكى يالغانلر دىو (وَمَنْ قَبْلَهُ كِتَابٌ مَرْسُومٌ) دىقى قرآننىڭ آلدىندىن در موسى عەم نىڭ كىتابى (إِمَامًا وَرَحْمَةً) اللەنىڭ دىنىنىڭ امام هم ايمان كىتىرگان آدمگە رحمت بولغان حالده اول تورات كىتابى (وَهَذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ) وبوقرآن اوزىنىڭ آلدىنداغى كىتابلارنى راستلاوچىلر (لِسَانًا عَرَبِيًّا) عرب تىلىدە بولغان حالده اول كىتاب (قرآن) (لِيُنذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا) اول قرآننىڭ آلدىنداغى كىتابلارنى راستلاوچى بولوى ظلم قىلغان آدملرنى اللەنىڭ ياكە رسول اللەنىڭ قورقتوى اىچون (وَبُشْرَى الْمُحْسِنِينَ) دىقى ايزگولك قىلوچىلارغە سىونچ بولسون اىچون (إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ) درستلىككە شونداين آدملر رىبەز اللە در دىبىلر (ثُمَّ اسْتَقَامُوا) مونىڭ سوڭىنىڭ عبادت اوزرىندە توغرى بولدىلر يەنى علم نىڭ خلاصەسى بولغان توحىد بىرلن عملنىڭ منتهىسى بولغان اشلردە استقامت آراسىنى جمع قىلىدىلر (فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) بس آنىداين آدملر اوزرىندە قورقو يوقلر هم اول آدملر حسرتلنوجىدە توگىلدر (أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا) بو صفتلى آدملر اوجماخ ايسالرىدر اوجماخدا مىڭو قالغانلارى حالده (جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) عمل قىلغان نرسە لرى برابرلىڭ بولغان جزا بىرلن جزالانمىش بولورلر اللە تعالى بالانى ايمزو مىنى ايسكى بىل ياروم بولوحقىندە ذكر قىلناچق آيتنى ايتىردى (وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَسَنًا) وبىز آدمگە آتا و آناسىنى ايزگولك قىلو بىرلن بىوردق (حَمَلَتْهُ أُمُّ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا) آدمنى آناسى مشقت و آغرىق اياسى بولغانى حالده قورصاغنىڭ كوتاردى هم مشقت و آغرىق اياسى بولغانى حالده قوبىدى (تابىدى) آنا بالانىڭ تىرىدە سىندە آغر مشقتلرىنى بولكادىكى اىچون هم بالانى توغىرودە وصاقلادودە قاطى مىنتلرنى بولكادىكى اىچون اللە تعالى آنانى خاىلاب اىكىنچى مرتبە ذكر ايتىدى آيتنىڭ بوقىرسى آتا آناغە (بىگرا كە آناغە) ايزگولك قىلو بىرلن مأمور بولو حقنىڭ (وَحَمَلَهُ وَفَصَّالَهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا) دىقى بالانىڭ حملىنىڭ و ايمچا كىن آيروىنىڭ مىنى اوتوز آيدىر (اىكى بىل يارمىدر) امام اعظم بو آيت بىرلن رضاع (ايمچاك ايمزو) مىتىنىڭ كوبى اىكى بىل يارم بولوغە استىلال قىلادر چونكى اللە تەئەنىڭ (ثلاثون شهرا) دىگان سوزى حمل بىرلن فصال نىڭ هر بىرسىنن خىر بولادر بس حمل مىتىدە اوتوز آى فصال مىتىدە اوتوز آى معناسىندە بولا بس بو آيت حمل بىرلن فصال مىتىنىڭ كوبىنى بىيان بولا لىكن حمل مىتىنى اوتوز آيدىن كىمىتوچى حضرت عائشە، روايت قىلغان حدىث بار حضرت عائشە ايتە (لَا يَبْقَى الْوَلَدُ فِي الْبَطْنِ أَكْثَرَ مِنْ سِنَتَيْنِ) دىبويعنى بالا آنا قورصاغنىڭ اىكى يلىدان آرتوق قالماس معناسىندە رضاع مىتىنى كىمىتو حقنىڭ حدىث يوق اول اوز حالنچە قالاشوننىڭ اىچونىڭ امام اعظم حمل مىتىنىڭ كوبى اىكى بىل رضاع مىتىنىڭ كوبى اىكى بىل يارم دىبو حكىم قىلغان اما امام ابو يوسف هم امام محمد و امام شافعى رضاع مىتىنىڭ كوبى اىكى بىلغىنە دىگانلر چونكى اللە تەئەنىڭ (ثلاثون شهرا)

دېگان سوزى حمل بىرلن فصالنك مجموعىدىن خېر بولايىنى حمل بىرلن بالا ايمىزو مىنى نك مجموعى
 اوتوز آي معناسىدە بس حمل حقتەدە رضاع حقتەدە مەقدارنى بېلىگولاي بىلمىسز بولا اللە نك ايكىنچى
 اورۇدە (وفصالة فى عامين) دېگان سوزى هم (حولين كاملين) دېگان سوزى رضاع مىنى نك ايكى يىل
 بولويىنى بيان بولا قالغان آلنى آي حمل مىتىنى بيان بولايىس بولام لارسوزىنە قاراغاندە بو آيت حمل
 مىنى نك آزىنى رضاع مىنى نك كويىنى بيان بولا امام اعظم (وفصالة فى عامين) بىرلن (حولين كاملين)
 دېگان آيتلىرىنى نك ايمىزويىنە واجره آلويىنە مھمولدى يعنى آناغە ايكى يىلدىن آرتوق ايمىزواجرىسى
 آلورغە يارامى معناسىدە بومسئەدە تفصيل استاگان آدم التفسيرات الاحمدية گە مراجعت قىلسون
 (حتى اذا بلغ أشده) ھرقىچان عقلى وقوى كمالنە ايرىشسە يعنى عقلى وقوى كامل بولوب يتسە (وبلغ
 أربعين سنة) دىخى قرق ياش كە ايرىشسە (قال رب اوزعنى) آدم ايتوراى ربم ميكا الهام قىل يعنى كوكلە
 صال (ان اشكر نعمتك التى انعمت على وعلى والدى) ميكاھم آتا و آنامە انعام قىلغان نعمتك اوزرىنە
 شكر قىلوني (وان اعمل صالحا ترضاه) دىخى اوزك راضى بولا تورغان ايرگوعمل قىلومنى كوكلە صال
 (واصلح لى فى ذرىتى) دىخى منم اېچون بالالارم اېچنە تىزكلىكى سىرايت ايدوچى (يعشقوچى) قىل
 (انى تبت اليك) درستلىككە مېن راضى بولماغان نرسە كىن سىكا قايتىم (وانى من المسلمین) دىخى
 درستلىككە مېن سىكا خالص اطاعت قىلوچىلاردن من دىو ايتور بعضىلار بو آيتنى ابوبكر الصديق
 رضى الله عنه حقتە ايندى دېگانلر چوتكە مهاجرلردن هم انصارلاردن ابوبكر الصديق باشقە اوزىنە
 آتا و آناسىدە بالالارىدە اسلام بىرلن مشرف بولغانلارى بولمادى هم ابوبكر الصديقنى قىزى حضرت
 عائشە رسول اكرم نك الوغ خاتونلارندن بولدى (اولئك الذين نتقبل عنهم) بوسوزلرنى ايتوچى
 آدملىر شونداين آدملىردىر آلاردن بىز قېول قىلورمىز (احسن ما عملوا) عىل قىلغان نرسە لىرىنك
 (طاعتلرىنك) كوركامنى (ونتجاوز عن سيئاتهم) دىخى آلارنك ياوز عمللرىن كىچەرمىز (عفو قىلورمىز)
 (فى اصحاب الجنة) بو آدملىر جنت ايلارى آراسىدە بولورچىلاردىر (وعند الصئق الذى كانوا يوعدون)
 الله (تعه) بو صفتلى آدملىرنك طاعتلرىنى قېول ايتو و ياوز عمللرىنى عفو ايتو بىرلن دنيا دة آلا رغە
 وعده قىلغان راست وعده بىرلن وعده قىلدى (والذى قال لوالديه) وشونداين آدم آتا و آناسىدە ايندى
 (اف لكما) سىز ايكى كىزگە قباھتلك بولسون يعنى سىزدن تارايمان وسىرنك بولاشكزنى مكروه كوره من
 معناسىدە (اف كلمه سى بىر نرسە فى مكروه كورلىگان وقتكە كوكل تارايبوب ايتلە تورغان سوز) (اتعداننى
 ان اخرج) ميكا سىز قېردن چغارلىمش (قوبارلىمش) بولوم بىرلن وعده قىلاسزى (وقت خلئت القرون
 من قبلى) وتحقىق مېنىن الكنى قدر زمان لار خلقى اوتىدى ھىچ بىرسى قېردن چغوب قايتىدىق يوق
 (وهما يستغيثان الله) واول بالانك آتاسى بىرلن آتاسى اللەدان بالالارىنە ايمان كىتر و گە توفىق بىروى
 بىرلن ياردم استارلر (ويلىك آمن) وسىنك هلاكلىگىك، يعنى هلاك بولدىق قېردن چغوغە ايمان كىتر
 بوسوزدن مقصد حقيقة هلاك بولو توگىل بىلكە ايمانغە قىزقردو (ان وعد الله حق) درستلىككە اللە نك

قبرلردن قوبارلو برلن وعدهسى حقدري (فَيَقُولُ مَا هَذَا) بس بوبالا اينور بوقبرلردن قوبارلو سوزى
 توگلدري (اَلْاَسَاطِيرُ الْاُولَيِّنَ) مگر اولگيلرنىڭ يازوب قالدىغان يالغانلاريدىر ديو بو آيت سوزنى
 ايتكان هر بر آدمنى شامل امام حسن بعثنى انكار قيلوب آتا و آناسنى رنجىتكان كافر حقنه ديگان
 بعضيلار ابوبكر الصديقنىڭ اوغلى عبدالرحمن حقنه ديگانلر مسلمان بولوندىن اَلْكَ بو آيت ايتكان
 ديگانلر بىضاوى صاحبيده شولاي ديگان لىكن مدارك صاحبي مونىڭ بطلاننى معاويهنىڭ يزيده بىعت
 بىررگه خلقنى انده ديو مروانغه يازغان مکتوبى برلن اثبات قيلغان يزيده بىعت حقنه ابوبكر
 الصديق اوغلى عبدالرحمن برلن مروان آراسنده سوز چىقب مروان عبدالرحمنغه الله تعالى سىنىڭ
 حقنىڭ (والذى قال لوالديه افلكما) دىب ايتتى ديدى حضرت عائشه بوسوزنى اشتب بىك آچىقلاندى
 والله بو آيتده عبدالرحمن مراد توگل ديدى اگر تىلاساك كم ايكانن ايتورمن لىكن الله تعالى سىن
 آتاكنىڭ صلبنىڭ (آرقاسنىڭ) نطفه بولدىڭنىڭ وقتىڭ آتاكا لعنت قيلدى سىن الله لعنت قيلغان آدمنىڭ
 بركىساگى ديدى نچك بولسه ده سىبىنىڭ خصوصى تخصيصى واجب ايتتى عمومگه منافي توگل (اُولَئِكَ
 الَّذِينَ هُمْ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ) بو قىامت صفتىڭ بولغان آدملر شونداين آدملردىر آلاز اوزرينه تموغ
 اهلنن بولوب برلن سوز ثابت بولدى بىضاوى اياسى ايتى بوسوز اوتكان آيتنىڭ ابوبكر الصديق اوغلى
 عبدالرحمن حقنىڭ اينوينى ابطال قيللار چونكه اول صوكره اسلام برلن مشرف بولغان (فِى اُمَّمٍ قَدَّخَلَتْ مِنْ
 قَبْلِهِمْ) اوزلرننن لك اوتكان امتلر ايچنىڭ يعنى آلاز برگه اوط اهلنن بولوب برلن سوز ثابت بولدى
 معناسنىڭ (مِنَ الْجِنِّ وَالانْسِ) اول اوتكان امتلر جنلردن هم آدملردن بولغوجى (اِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ)
 درستلىكك آنداين آدملر اوزلرينه ضرر ايتوجى بولدىلار (وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مَّا عَمِلُوا) مؤمنلر برلن
 كافرلردن عمل قيلغان نرسه لرتىنن جزا مرتبه لرى باردر (وَلِيُوَفِّيَهُمْ اَعْمَالَهُمْ) دى عمللر بىنىڭ جزاسى الله آلازغه
 كامل بىرسون ايچون (وَهُمْ لَا يَظْلِمُونَ) دى آلاز ثوابلارى كىمتلو وعدا بلىرى آرتىرلو برلن ظلم
 قيلماسنلار ايچون عمللرى مقدار نچى جزالرى تقدير قيلدى (وَيَوْمَ يَعْزُزُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ)
 وشول كافر بولغان آدملر نى اوط اوزرينه عرض قيلغان كونى يەنى اوط برلن عذاب قيلغان كونى (اَذْهَبْتُمْ
 طَيِّبَاتِكُمْ فِى حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا) آلازغه اول كونى ايتلور سز دنيا تىركلىگنىڭ لذتلى طعاملر كىزنى وباشقه لرنى
 يباردكز (بتردكز) (وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا) دى اول لذتلى طعاملر وباشقه لار برلن فائده لىككز سزنىڭ
 ايچون لذتلى نورگه بوكونى هيچ نرسه قالمادى (فَالْيَوْمَ تُجْرُونَ عَذَابَ الْهُونِ) بس سز بوكونى (قىامت
 كونىڭ) خورلى اياسى بولغان عذاب برلن جزا لامش بولور سز (بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِى الْاَرْضِ
 بِغَيْرِ الْحَقِّ) بىرده حق سز تىكبرىلك قيلو كز سببلى (وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ) دى اللهنىڭ طاعتننن چىغوكز
 سببلى (وَاذْكُرْ اَخَاعَادَ) وائى محمد (عه) عادنىڭ قرداشينى (هودعهمنى) ذكر قيل (اذ انذر قومى
 بالاحقاف) شول وقتىڭ هود (عه) قوهنى بىوك اوزايب كىتكان قىلمق بىرده اللهنىڭ عذابننن قورقتىدى
 هود عهمنىڭ قومه يمن دن شهر ديگان اورونىڭ قىلمق بىرده تورغانلار (وَقَدَّخَلْتُ النَّارَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ)

و تحقیق ھودنىڭ آلدندىن قورقتۇچى پېغمبەرلەر اوتىدى (وَمَنْ خَلْفَهُ) دخى ھود (۴۵م) نىڭ آرتىدىن
 قورقتۇچى پېغمبەرلەر اوتىدى (الْآتَعِبُوا بِاللَّهِ) ھود (۴۵م) قومنى سزى عبادت قىلماڭىز مگر اللە غەغنه
 عبادت قىلماڭىز دىيۇقورقتىدى (اِنِ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) درىستلىككە، يىن سزنىڭ اوزىڭىزگە الوغ
 كون نىڭ عذابىدىن قورقماڭىز، يعنى شىركىڭىز سەبەبى سزگە الوغ كون نىڭ قىيامت كونى نىڭ عذابى ايرىش
 (قَالُوا اجْتَنِبْنَا لِنَأْتِيَ مَتَابَنَا) ھود (۴۵م) نىڭ قومى ايتىدىلەر اى ھود (۴۵م) سىن بىزگە بىزنى مەعبود
 لىرىمىز نىڭ عبادىتىدىن دوندۇرر اىچون كىلىڭىمى (فَأَتَيْنَاهُ بِمَاتَعُنَا) بس سىن بىزگە وعىدى قىلغان نىرسەڭنى
 (كَفَرُوا وَزَيْنَهُ بَوْلُغَانِ عَذَابِنِ) كىتىر (اِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ) اگىر سىن وعىدىڭىز راست سوزلىرىدىن
 بولساڭ (قَالَ اِنَّمَا اَلْعُلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ) ھود (۴۵م) ايتىدى آخىق عذابنى بلواللە حضورىدىن مەين سزگە عذاب
 ايتەڭىڭىز وقتىنى بىلىمى اللە تەھە اوزى تەقدىر قىلغان وقتىدە ايتىدىر (وَابْلَغَكُمْ مَا ارْسَلْتُمْ بِهِ) ومەين
 سزگە نىرسەنى ايرىشىدۇ بىرلەن يىبارلىم شونى ايرىشىدۇ مەيلى اللە قوشقان نىرسەنى ايرىشىدۇرگەنە واجب
 (وَلَكِنِّي اَرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ) لىكن مەين سزنى نادان وبلىمى تورغان قوم دىيىپ بلەمەن يعنى سز
 پېغمبەرلىڭىز اللە قوشقان نىرسەنى ايرىشىدۇر و قورقتۇر اىچون يىبارلىڭىز وعذاب قىلور اىچون يىبارلىڭىز
 بىلىمىسىز (فَلَمَّا رَاَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ اُوْدِيَتِهِمْ) ھود (۴۵م) قومى اوزلىرى نىڭ چىقىرىلار بىنە قارشى كوك
 تىراسىنىڭ ظاهىر بولغان بلوطنى كورگان لىرى زمانىدە (قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مِّمَطْرُنَا) ھود (۴۵م) قومى
 ايتىدىلەر بوزى نىڭ چىقىرىلار بىزگە طابا بوناللىگان كوك تىراسىنىڭ ظاهىر بولغان بلوط بىزنى يىغمورلى
 تورغان بلوط بىزگە يىغمور ياغدىر دىيىدىلەر (بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ) ھود (۴۵م) ايتىدى بونورنگان
 بلوط سزگە يىغمور ياغدىر تورغان بلوط توڭلدر بىلكە، سزنىڭ آشقىدىغان نىرسەڭىز
 (عذابىدىر) دىيۇ (رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ اَلِيمٌ) سزنىڭ آشقىدىغان نىرسەڭىز جىلدر اول جىل اىچىنە
 رىخنىڭ كوجى عذاب باردىر (تَدْمُرُ كُلَّ شَيْءٍ بِاَمْرِ رَبِّهَا) اول جىل رەببى نىڭ امرى بىرلەن ھىر نىرسەنى
 ھىلاڭ قىلور (فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ) بس ھود (۴۵م) قومى جىل كىلىدى و كىلىنى ھىلاڭ
 قىلىدى تورا تورغان اورنلار بىنە حاضر بولغان كىشىگە ھىچ نىرسە كورنماي مگر تورغان اورونلار بىنە
 كورنەر بولوب اورلىدىلەر (كَذٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ) وبوجىرا بىرلەن جزالادىمىز كىي پېغمبەرلەر
 سوزىن توڭلاماغان كافر قوملرنى جزالەرمىز ھود عليه السلام جىل نىڭ كىلويىنى سىزگەچ مؤمنلەر بىرلەن
 جىل ضرر ايتىمى تورغان بىر اورنغە كىتىدىلەر سوڭرە جىل كىلوب قىلارنى كافرلەر اسىنە توتىدى
 يىدى كىچە وسىكىز كون قوتلى جىل دوام ايتىدى (وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِيمَا اَنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ) و تحقىق بىز ھود
 (۴۵م) قومنى شوندا بىن نىرسەدە (كوب مەسال وقوتىدە) قىراراندىردىق وقىرتىلى قىلىدىق اى مەكە اھلى
 اگىر سزنى اول نىرسەدە قىراراندىرغان وقىرتىلى قىلغان بولساڭ ايتىدى سزنىڭ آزغونلىقىڭىز آلاردا نىدە
 آرتوغراق بولور ايتىدى يا كە ھود قومنى قىراراندىرغان وقىرتىلى قىلغان نىرسەدە سزنى قىراراندىرمايدىق
 وقىرتىلى قىلمايدىق معناسىدە يعنى آلارغە شول قىر قوت و مەسال بىردىك اول مال و اول قوتنى سزگە

بیرمادک معناسنده (وَجَعَلْنَاهُمْ سَمْعًا وَابْصَارًا وَافْتِنَا) دخی اول هود (عهم) قومی ایچون ایشته تورغان قوه (قلاق) دخی کوره تورغان کوزلر و آکلی تورغان کوکللر یاراتتیق (فَمَا اغْنَىٰ عَنْهُمْ) بس اول هود (عهم) قومندن موکسز قیلما دی (سَمْعُهُمْ وَلَا ابْصَارُهُمْ وَلَا افْتِنَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ) ایشته تورغان قوه لری (قلاق لری) دخی کوزلری همه کوکللری موکسز قیلودان هیچ نرسه نی موکسز قیلما دی (اذْكَانُوا يَجْعُدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ) الله نلک آیتلرینی انکار قیلور بولدقلاری وقتده موکسز قیلما دی یعنی الله نلک تقدیر ایتدیکی عذاب ایندی (وَحَاقَ بِهِمْ) دخی هود (عهم) قومنه ایندی (مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ) خورلاغان نرسه لری نلک جزاس (عذاب) بو آیتده مکه کافر لری نه قورقتو بارینه الله تعالی آرتوغراق قورقتب ذکر قیلماچق آیتنی ایندردی (وَانْقَادًا هَلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ) و تحقیق بز ای مکه اهلی سز نلک تبرا گزده بولغان قریه لردن هلاک ایتدیک ثمود قومه نلک حجری ولوط (عهم) قومه نلک قریه لری کبی (وَصَرَفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) دخی کافرلر ایزرینه دلیللرینی و کوب عبرتلرینی قات قات بیان قیلدی کفرلرندن قایتسونلار ایچون (فَلَوْلَا نَصْرُهُمْ) کاشکی اول کافرلرگه یاردم بیرسه ایدی یعنی کافرلرینی هلاک کمن طیسه ایدی (الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ) الله دان باشقه توتقان نرسه لری (قُرْبَانًا آلِهَةٍ) الله غه یاقنلغنه سبب بولغان معبودلر ایتب توتقان نرسه لری چونکه کافرلر صنملارنی الله حضورنده بزگه شفاعتچیلر دیدیلر البته یساردم بیرمادیلر (بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ) بلیکه اول معبودلری عابدلرندن عذاب اینگان ده غیب بولدیلار (وَذَلِكَ أَفْكَهُمُ) و کافرلر نلک الله غه باشقه نی (صنملارمز) الله غه یاقنلغنه سبب بولغان معبود ایتب توتولاری یالغانلاریدر (وَمَا كَانُوا يَفْقَهُونَ) دخی افترا قیلغان نرسه لری یا که افترا لاریدر جن نلک ایمانینلک فائده سی گناهلارندان الله نلک یارلتاوی بولوینه دلالت قیلا تورغان آیتنی الله تعالی ذکر ایتدی و ایندی (وَآذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ) وای محمد عهم شول وقتنی ذکر قیل سیکا جن لردن برگروهنی (اوندان کیم گه نفر دیلر جمعی انفار کبله) آوشدردی و دوندردی (یَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ) قرآننی ایشنگانلری حالک، رسول اکرم ونبی محترم صلی الله تعالی علیه وسلم برکیچه ده طائف دن بطن نخله دیگان اورونغه باروب تهجد نمازی او قودی و نمازند قرآن او قودی الله تعالی جنلردن برگروهنی رسول الله طرفنه آوشدردی (یباردی) (فَلَمَّا حَضَرُوا قَالُوا أَنْصِتُوا) بس جنلر رسول الله غه یا که قرآنغه حاضر بولغانلاری زمانده بعضی بعضنه ایتدیلر تیک تورکز و قرآننی دکلا کزدیو (فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْزِرِينَ) بس رسول الله قرآننی او قوب بوشانغان زمانده جنلر همه سی ایمان کیتردیلرهم اولرینلک قوملرینه قورقتوچی بولغانلاری حالده یوز دوندردی یعنی اشنگان نرسه لری برلن قوملرینی قورقتورغه کیتدیلر (قَالُوا يَا قَوْمِ إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا) دخی جنلر قوملرینه ایتدیلر ای قومز درستلکده بز شونک این کتاب (قرآن) اشنگ (أَنْزَلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ) اول کتابنی موسی صوگند، ایندر ایدی (جنلر حضرت عیسی نی اشنگاد کلرندن یا که یهودی بولدقلارندان بو سوزنی ایتدیلر) (مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ) اول کتاب موسی عهم آلدنده

بولغان نىرسەنى (اۆلگى كىتابلارنى) تصديق قىلوچى بولغان حالده ايندىرلدى (يَهْدِي إِلَى الْعَقِّ) اول
كىتاب حىغە (اعتقادلارغە) كوندىر (وَالِى طَرِيقٌ مُسْتَقِيمٌ) دىخى توغرى بولغان يولغە (شريعەت لىرگە)
كوندىر (يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ) يىنەدە جنلر قوملرىنە ايندىلار اى بزىنك قومز اللهنك دىن گە
اندى وچسىنى (رسول اللهنى) قبول قىلسكز (وَأْمُونًا بِهِ) دىخى اول دىن گە اندى وچىگە ايمان كىتىركز
(يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ) الله سزىنك گناھلار كزىدان بعضىنى يارلقار يعنى الله حقى بولغان لارونى
اما بىنە حقلارى ايمان برلان گنە يارلقانمى (وَيُجْرِكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ) دىخى سزىنى الله رىختكوجى
عذابىن قىتقارر و بو جنلر ايمان كىتىرگان كىچەدە رسول الله نبىندە (خرما صغندسى) برلان طهارت
آلدى دىو ابن مسعود روايت قىلادر امام اعظم شونك اىچوندى نبىندە بران طهارت آلونك
درستلىگى برلان اينگان امام محمد طهارتدە آلور تىم گنە صوغاردى امام ابويوسف خرما صغندسى
بولغاندە طهارت آلورغە درست توگل تىم گنە صوغارغە كرك دى چونكە جن قصەسى مكەدە اينگان
تىم آيتى مەينەدە اينگان بس تىم آيتى جن قصەسى حقىندەغى آيتى ناسخ بولادى الله اعلم لىكن
صاحب ھدايە جن آيتى برگنە مرتبە اينمادى مكەدەدە ايندى مەينەدەدە ايندى بس منسوخ بولوى
معلوم بولى دىو امام ابويوسف دىلالتى رد قىلادر بو آيتىن بىنەدر جنلردە آدملىرىن ايكى فرقە ايكى
بر فرقەسى كافىر بىن علمانك اتقاي برلان تەمورغەدە كافىر آدملىرىن منگوقالالار بودايل قطعى برلان
نايت چونكە الله تعالى جەنمى آدملىردن جنلردن طوطىرەن دىگان بر فرقەسى مسلمانلار جنلرنك مسلمان
بولغان فرقەسندە علما اختلاى قىلغانلار امام مالك، ابن ابى لىلى، امام ابويوسف و امام محمد جنلرنك مسلمان
بولغانلارى بعينە مسلمان بولغان آدم كىن او جەماخە كرهلر دىگانلر چونكە او جەماخە كرونك سببى
بولغان ايمان برلان طاعت جنلردە تابولادر امام ضحاك جنلر آدملىرىن او جەماخەدە آشيلاردا اچەلردە
دىگان چونكە الله تعالى نك خور قولارنى او جەماخ اھلىدىن بورن آدمە جندە توتمادى دىگان سوزى
جنلرنكە آدملىرى كىن خور قولارىنى توتولارىنە دلالت، قىلادر بعضىلار آدملىرى جنتدە نعمتلر برلان
لىتلىگانلرى كىن جنلر دكر تەسبيح برلان لىتلىنە دىگانلر بعضىلار جنلر جنتكە كرمى جنت، تىراسندىگنە
برى دىگانلر امام اعظم ايتە جنلر جنتكە كرمى لىكن جنلرنك ايمانلارنىك فائىسى عذابىن قىلو
و گناھلارنىك يارلقانوى غنە دىگان الله اعلم بالصواب (وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ) و كمدىر الله نك دىن گە
اندى وچسىنك اندى وىنى قبول قىلماس (فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ) بس اول كشى اللهنى بىردە عاجز
قىلوچى توگلىر چونكە الله دن قاچوب قىلو مكن توگل (وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ) دىخى اول كشى اىچون
الله دن باشقە عذابىن منع قىلا تورغان باقىنلار و دوستلاردا بوقدر (أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) بو الله نك
دىن گە اندى وچسىنك اندى وىنى قبول قىلماغان آدملىر ظاھر بولغان آرغوناقدەدر (أُولَئِكَ يَرَوْنَ) ايا
بعنى (قبرلردن قوبارلونى) انكار ايتوچى آدملىر بىلما دىلرمى (أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ)
درستلىكە كوكلىرى بىرلرنى ياراتقان الله (وَلَمْ يَعْى بِخَلْقِهِنَّ) دىخى كوكلىرى بىرلرنى ياراتوبىرلان

عاجز بوا ماغان الله (بقادر على ان يعين الموتى) اولكلى ترگزوگه كچى يتكوىچى ايدكى بلاماديلرمى
 (بلى) بلى الله (تعه) اولكلى ترگزوگه قادر در (نه على كل شى قدير) درستلكده اول الله هر نرسه
 اوزرينه قادر در بس اولكلى ترگزوگه ده قادر بولادر (ويوم يعرض الدين كقروا على النار) دى
 كافرلى تموغ اوطنه عرض قيلنغان (عذاب قيلنغان) كونده كافرلىگه ايتلور (اليس هذا بالعق) ايا
 بو عذاب حق توگلى ديو (قالوا بلى وربنا) كافرلى ايتورلى بلى ريمز بران قسم ايتوب ايتمه مز بو عذاب
 حق ديو (قال فذوقوا العذاب بما كنتم تكفرون) الله ايتور كافرلىگه دنيا ده غى كفرلى سبلى عذابى
 تاتوگى ديو (فاصبر كما صبر اولوا العزم من الرسل) بس اى محمد (عهم) قوملىك رنجتوينه پيغمبرلردن
 ثبات واجتهاد ايلرى صبر ايتكان كى صبر قيل اولوا العزم دن شريعت اياس بولغان پيغمبرلر مراد
 آلا شريعتنى تيگىزلاوده وقرارلاندروده بيك تورشديلار هم شريعتده بولغان مشقتلرنى يوكلوگه هم
 شريعتده طعن قيلوچيلارنى دشمانلىغى يوكلوگه صبر قيلدیلار بلارنى مشهورلرى نوح، ابراهيم،
 موسى عيسى (صلى الله وسلم عليهم) بعضيلار اولوا العزم دن اللهنى بلاسنه صبر قيلغان پيغمبر مراد
 ديگانلر قوملىك رنجتوينه صبر قيلغان نوح (عهم) كى هم نهر وداوتنه وبالاسنى بوغازلاوغه صبر قيلغان
 ابراهيم عليه السلام كى هم بوغازلاوغه صبر قيلغان اسماعيل ياكه اسحاق عليهم السلام كى دى
 بالاسينلىك وكونينلىك يوق بولوينه صبر قيلغان يعقوب (عهم) كى دى قيوده وحبسه صبر قيلغان
 يوسف عليه السلام كى دى قاطى آوروغه صبر قيلغان ايوب عليه السلام كى دى فرعون
 وقبطيلار جبرينه صبر قيلغان موسى عليه السلام كى دى خطاسنه قرق ييل يغلان داود عليه السلام
 كى دى يهودلر جبرينه صبر قيلغان عيسى عليه السلام كى (ولا تستعجل لهم) دى قریش كافرلى
 ايچون عذابى آشقدرما چونكه عذاب وقتى يتكاج اينه چىك (كانهم يوم يرون ما يوعدون) گويا كه
 اول كافرلى اوزلرينه وعده قيلنغان نرسه نى (آخرت عذابى) كورگانلرى كونده (قيامت كونده)
 (لم يلبثوا الا ساعة من نهار) دنيا ده تورماديلار مگر كوندن بر آز زماننى غنه تورديلار يعنى گويا كه
 دنيا ده آزغنه تورغان كى دنيا ده تورو مدتلىرىنى آزغنه صابورلار (بلاغ) بوسرگه وعظ قيلنغان
 نرسه سزنىك ايچون وعظده يتكوىچىلر ياكه سزگه رسول دن ايرشدرودر (فهل يهلك الا القوم
 الفاسقون) عذابى كورگانلر هلاك قيلنماس مگر اللهنى طاعتندن چقغان قومگنه هلاك قيلنور

(احقاف سوره سى نك ترجمه سى تمام بولدى)

(قرق يىچى سوره محمد صلى الله تعه عليه وسلم) ياكه قتال سوره سى مدينه ده ايتگان جمعى اوتوز آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) شونداين آدملر كافر بولديلار هم اسلام ديننه كرودن طيلدیلار
 ياكه خلقنى اللهنى دينندن طيلدیلار (اضل اعابوهم) الله آلارنى عمللىرىنى باطل قيلدى ويوقغه
 چغاردى بدر صوغشنه طعاملردن كورگانلر ياكه قریش شيطانلارى كى (والذين آمنوا وعملوا

الصالحات) دىنى شونداين آدملىرى ايمان كىتىردىلەر و ايزگو عمللىرى قىلىدىلار (مهاجرلەر ، انصارلار ، اهل كىتابدان هم باشقىلار لاردان ايمان كىتىرگان آدملىرى) (وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَيَّ مُحَمَّدٌ) دىنى محمد (صلعم) گە ايندىرلىگان نرسە گە (قرآنغە) ايمان كىتىرگان آدملىرى الله تەئە محمد صلعم گە ايندىرلىگان نرسە نى (قرآننى) (شأننى) تعظيم ايچون هم قرآنغە ايمان كىتىرودن باشقىلار ايمان نىڭ تمام بولماق ايچون هم ايمان دە اصل قرآنغە ايمان بولماق ايچون) خالصلا بىلىمى (وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ) داوول قرآن آلارنىڭ رىلىرىدىن ثابتلىرى (كَفَرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالِهِمْ) ايمان كىتىرىدىك ايزگو عمللىرى قىلغان كىشىلارنىڭ هم محمد (ص) گە ايندىرلىگان نرسە گە ايمان كىتىرگان كىشىلارنىڭ ايمان لارى و ايزگو عمللىرى سىببلى ياوزلىقلارونى ارتىدى هم توفىق بىر و بىرلن دىن دە هم دنيا دە حاللىرىنى تىزوك قىلىمى (ذَلِكَ) بولاش يعنى كافرلىرىنىڭ عمللىرىنى باطل قىلو مؤمنلىرىنىڭ گناھلارونى ارتو و حاللىرىنى تىزوك قىلو (بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ) اوشبونىڭ سىببلى در درستلىككە كافر بولغان آدملىرى باطل گە (شيطانغە) اياردىلەر (وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ) دىنى اوشبونىڭ سىببلى در درستلىككە ايمان كىتىرگان آدملىرى رىلىرىدىن ثابت بولغان حق غە (قرآنغە) اياردىلەر (كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ) اوشبو بيان كىس الله آدملىرىگە حاللىرىنى و صىفتلارونى بيان قىلو يعنى كافرلىقنى عمللى باطل بولور مؤمنلىقنى گناھسى يارلىقانىور (فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا) بس هر قىچان سز صوغشده كافر بولغان آدملىرىگە بولغىسا كىز (فَضْرِبِ الرِّقَابَ) بس صوقماق بىرلن موبىنلار بىنە صوغىكز يعنى اوتىركىز آدمنى اوتىرو كوب وقتىە موبىننە صوغو بىرلن بولماق ايچون الله تەئەلى اوتىرودن موبىنغە صوغو بىرلن تعبير قىلغان (حَتَّىٰ إِذَا أَثْبَخْتُمُوهُمْ) هر قىچان سز كافر نى اوتىرونى كوب قىلسا كىز (فَشُدُّوا الرِّبَاطَ) بس كافرلىرىنى اسير ايتىب آلوغىزده اول كافرلىرىگە اسيرلەر پوغاولى تورغان پوغاولى بىلا كىز اچقىن قاچماسن لار ايچون (فَأَمَّا مَنْ بَعَثَ) بس اى مؤمنلىرى كافرلىرىنى اسير ايتىب آلغانىكز صوغىكده بوش بىبارو بىرلن بىبارسىز (وَأَمَّا فَدَاءُ) يا كە مال بىرلن يابىسە مسلمان اسيرلىرى بىرلن فدیه لىمك بىرلن فدیه لىرىسى يعنى مال آلوب بىبارسىز يا كە مسلمان اسيرلىرى بىرلن آلماشدرسىز (حَتَّىٰ تَضَعَ الْعُرْبُ أَوْزَارَهَا) صوغش اهللى صوغش قوراللىرىنى قويغان لارىنە قدر صوغش قىلو رىسىز و كافرلىرىنى اسير آلورسىز يعنى كافرلىرىنى قوتى بىتب صوغش بىتكانگە قدر يا كە صوغش اهللى صوغشو گناھلارونى قويغانغە قدر يعنى كافرلىرىنى قوتىب همەسى مسلمان بولغانغە قدر بوسى حضرت عيسى اينگان وقتىە بولا ديگانلار چونكە رسول الله اتمەنىڭ صوغش صوغش دجال بىرلن بولور ديگان (الله اعلم) امام شافعى و امام احمد بن حنبل ايتە مسلمان پادشاهسى كافر اسيرلىرى حقنىە دورت نرسە آراسنىدە اختىارلى ديو يعنى اول اسيرلىرىنى اوتىرر يا كە قل ايتىب توتار يا كە بوش آزاد قىلو رى يا كە مال بىرلن يابىسە مسلمان اسيرلىرى بىرلن آلماشدرر امام اعظم قاشنىدە كافر اسيرلىرى حقنىە امام ايكى نرسە آراسنىدە غنىە اختىارلى يعنى اوتىرو بىرلن قىل ايتىب توتو آراسنىدە امامن بىرلن فدأ يعنى بوش بىبارو بىرلن آلماشدر و برأت سوراسنىدە كى آيت بىرلن منسوخ لىكن بعضىلار من بىرلن فدأ نى منسوخ

توگل بلکه بدر صوغشنداغی کافرلرگه مخصوص دیگانلر هم امام طعاوی امام اعظم دان روایت قیلادر
 بو روشحه من (بوش یبارو) فدا (آلماشدرو) منسوخ توگل دی چونکه من دن مراد اوترماو هم قل
 اینونی اختار قیلو یاکه بوش یبارو یاکه جزیه آلودی فدأدان مراد مسلمان اسیرلری برلن گنه
 آلماشدرو دی بس بووقت آیت عام بولوب قالادر هم امامین سوزیده اوشنداقدی تفصیلی شیخ
 احمدنک التفسیرات الاحمدیه سنه آنده مراجعت ایدلسن (ذلک) کافرلرگه بو ذکر قیلنغان اشلرنی
 قیلکنز (ولویشاء الله لانتصر منهم) واگر الله تلاسه کافرلردن دنیاچه عذاب قیلو برلن اوج آلور (ولکن
 لیملوا بعضکم ببعض) ولکن الله سزگه کافرلر برلن صوغشردنه امر قیلادر بعضکنز بعضکنز
 برلن یعنی مؤمنلرنی کافرلر برلن وکافرلرنی مؤمنلر برلن امتحان قیلو ایچون بس مؤمنلر الوغ
 ثواب که مستحق بولورلار وکافرلرنی مؤمنلر قولنده عذاب قیلور اگر چن اخلاص برلن دین
 ایچون صوغش قیلساکنز (وَالَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ) وشونداین آدملر الله یولنده اولترلدیلر
 یعنی اللهنک دیننی وسوزیننی استن قیلور ایچون شهید بولدیلار (فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ) بس الله
 اول کشیلرنک عمللریننی ضائع قیلماس (سَيَهَيِّئُهُمْ وَيُصَلِّحُ بِاللَّهِم) الله اول کشیلرنی دنیاچه و آخرت
 فائده لی نرسه لرگه کوندور دخی دنیا و دینده حاللاریننی تزوک قیلور (وَيَهَيِّئُ لَهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا لَهُمْ)
 دخی الله تعالی اول کشیلرنی اوجماخغه کرتت اول اوجماخنی دنیاچه اول کشیلرگه عاشق بولوب عمل
 قیلسونلار ایچون بلدرگان ایدی یاکه هر کم اوز مرتبه سنی بلورلک ایتب آلاغه بیان قیلغان ایدی
 (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدملر (ان تنصروا الله يتصركم) اگر سز اللهنک دیننه هم
 رسولنه یاردم بیرساکنز الله سزگه دشمانلارغزغه استن بولوغه یاردم بیرر (وَيَثْبُتْ أقدامكم) دخی
 اسلام حقلارنی اوتاوده هم کافرلر برلن صوغش قیلغانده آیاقلارکنز برکتت و محکم قیلور (وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا فَتَعَسَّلَهُمْ) دخی شونداین آدملر کافر بولدیلار بس آلاغه هلاکک وامیدسزلک بولور (وَأَضَلَّ
 أَعْمَالَهُمْ) دخی الله آلارنک عمللریننی باطل ویوق قیلدی (ذلک بانهم کرها ما نزل الله) کافرلرنک
 هلاککده بولوی هم عمللرینک باطل بولوی اوشبونک سبیلدر درستلکده اول کافرلر اللهنک
 ایندرگان نرسه سنی (قرآنی) مکروه کوردیلر چونکه قرآنده آلا بار اتماغان توحید هم آلارنک
 عادتلنگان ونفساری تلاگان نرسه گه خلاف بولغان تکلیفلر بار (فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ) بس الله آلارنک
 عمللریننی باطل قیلدی (أفلم یسیروا فی الأرض) ایامکه کافرلری بیرده سیر قیلما دیلاری (فینظروا
 کیف کان عاقبة الذین من قبلهم) بس سیر قیلسالار اعتبار قیلوب قارارلار ایدی اوزلرنن اُلک
 بولغان امتلرنک پیغمبرلرنی یالغانغه توتو صوکنده بولغان حاللری نچک بولدی (دمر الله علیهم) الله
 آلا اوزرینه (اوزلرینه وبالالارینه هم ماللارینه) دنیا عنابنی یباردی وهمه سنی دنیا عنابی برلن
 هلاک قیلدی (وللکافرین امثالها) دخی وبوسینک قومکن بولغان کافرلرگه ده اولسگی امتارگه بولغان
 عقوبت (عنابنک) اوخشاشلاری بولور (ذلک) اوشبو یعنی مؤمنلرگه یاردم بیرر وکافرلرنک صوغشی

حالينك يا اوز بولوى (بَانَ اللّٰهُ مَوْلَى النَّبِيِّنَّ آمَنُوا) اوشبونك سببيلدر درستلكده الله تعالى ايمان
 كينرگان آدملرنك ياردچيسيدر (وَاَنَّ الْكٰفِرِيْنَ لَا مَوْلَى لَهُمْ) دخى اوشبونك سببيلدر درستلكده اول
 كافرلر آلا رايچون ياردچى يوقدر (اِنَّ اللّٰهَ) درستلكده الله تعالى (يَدْخُلُ النَّبِيُّنَّ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ)
 ايمان كينر بده ايزگوعمل قيلغان آدملرنى كرتير (جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ) آستلارندان يلغه لار
 (صولار) آغا تورغان اوجماخلارغه (وَالَّذِيْنَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ) دخى كافر بولغان آدملر دنيا ده
 فائده انه تورغان نرسه لر بسرلن فائده لمرلر (وَيَأْكُلُوْنَ كَمَا تَأْكُلُ الْاَنْعَامُ) دخى دنياغه
 مريض بولغانلارى و آخرتدن غافل بولغانلارى حاله حيوانلار آشاغان ككى آشارلار (وَالنَّارُ
 مَثْوًى لَهُمْ) دخى اوطاول كافرلرنك توراجاق اورونلاريدر (وَكَآيِنٌ مِنْ قَرْيَةٍ) وكوبى قريه اهلندن
 (هِيَ اَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ) اول قريه (اهلى) قوت يوزندن اى محمد (عهه) سينك قريه كمن (مكه اهلندن)
 قاطيراق و آرتوغراق ايدى (الَّتِي اَخْرَجْتِكَ) شونداين قريه اهلندن قوتليراك ايدى اول قريه (اهلى)
 سيني چغاردى (اَهْلِكَ نَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ) بس بزا اول قوتلى بولغان قريه اهللرينى تورلى عذاب برلن
 هلاك قيلدق بس آلا رايچون عذابنى بباره ¹³ تورغان ياردچى بولمادى (اَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِنْ رَبِّهِ)
 ايار بسى حضورندن دليل اوزرنده (قرآن ياكه دليل نقلى وعقلى اوزرنده) بولغان كشيبار رسول الله
 هم مؤمنلر كى (كَمَنْ زَيْنَ لَهُ سُوًى عَمَلِهٖ) يا اوز عملى (شرك و گناهلارى) شيطان طرفندن زينتملى
 كورساتلگان آدملر كبيمه (وَاتَّبَعُوا اَهْوَاءَهُمْ) دخى نفس آرزولارينه ايارگان آدملر كبيمه البته بوايكى
 تورلى آدملر برابر توگلملر (مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ) كفردن و گناهلاردن صاقلانغان آدملرگه وعده
 قيلنغان جنتنك اى محمد (عهه) سيكا بيان قيلنغان نرسه ده بولغان عجيب صفتى (فِيهَا الْاَنْهَارُ مِنْ مَّاءٍ غَيْرِ
 آسن) اول جنت ده طعمى (تمى) اوزگارمى تورغان صودن بولغان يلغه لار باردر (وَاَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرِ
 طَعْمُهٗ) دخى تمى اوزگارمى تورغان سوتدن بولغان يلغه لار باردر (وَاَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِيْنَ) دخى
 اچوچيلرگه لذتلى بولغان خمردن بولغان يلغه لار باردر اول خمرده اشكى ايس و باش آورتدر و يوقدر
 (وَاَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى) دخى صافى بالدان بولغان يلغه لار باردر (وَ لَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ) دخى
 اوجماخ اهللرى ايچون اوجماخه هر تورلى چيمشلردن باردر (وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ) دخى اوجماخ اهللرى
 ايچون ربلرندن اوجماخه كرماسدن بورن گناهلارنى يارلقاو باردر (كَمَنْ هُوَ خَالِكٌ فِي النَّارِ) ايا بو
 نعمتلرده بولغان آدم تموغنه منگو قالوچى آدم كبيمه (وَسُقُوٰمًا حَمِيْمًا) دخى تموغنه غى آدملرگه اوجماخه غى
 لذتلى اچمك لر اورننه اسسى وقابناغان صوبرلن صوغارلمش بولور (فَقَطَّعَ اَمْعَاءَهُمْ) بس اول اسسى
 صوغايت اسسى لگنندن تموغ اهللرينك قارنلارنده بولغان نرسه لرينى كپسار هم دبزلرندن چغار
 (وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ اِلَيْكَ) وكافرلردن بعضى (يعنى منافقلارى) سينك سوزنكا قلاق صالورلار (اشتورلر)
 (حَتّٰى اِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ) هر قيچان منافقلار سينك حضور كمن چقسه لار (قَالُوا لَلَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ) علم
 بيلرلگان آدملرگه (معايله لر نك عالملرينه) ايتورلر (مَا اِذَا قَالَ اَنْفَا) بوساعتمه گنه محمد (عليه الصلوة

والسلام) نرسه ايتنى الى ديب بوسوزنى خورلاب ايتورار ياكه اخلاص بران دكلامادقلارى ايچون بلور ايچون ايتورار يعنى منافقلار رسول الله حضورنه اولتورب سوزينى اشتهار ايتى رسول الله حضورندن چقچاق نرسه ايتنى الى ديو صوريلار ايتى (اُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ) بس منافقلار شونداين آدملا در الله آلازلنى كوكللرينه قارالقه مورن مهراهدى (باصدى) (وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ) دى نفس آرزولارينه ايارديلر شونكى ايچونكه رسول الله نكى سوزينى خورلاديلار (وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى) دى شونداين آدملا حلققه كوتلديلر الله آلارغه رسول الله سوزى بران حلققه كوندرونى آرتدردى (وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ) دى آلارغه تقوالقلارى اوزرينه ياردم بيدردى (فَيَلْبَسُونَ الْأَسَاعَةَ) بس منافقلار كتماسلر مگر قيامت واقع بولاتورغان ساعتنى ياكه نفس قيامتنى كتارلر (أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً) يعنى قيامت نكى كينت كيلوينى كتارلر (فَفَجَاءَ أَشْرَاطُهَا) بس تحقيق قيامت نكى علامتلرى كيلدى يعنى ظاهر بولدى رسول كرم نكى صوگنى بيغمبر بولوب كيلوى و آى يارلوى كى (فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ) بس نچك اول منافقلارغه وعظلانولارى بولور قيامت كينت كيلگانه بووقت وعظلانوغه بوشانماسلار بوشانسالاردا وعظلانولارى فائده بيدرماس (فَأَعْلَمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بس اى محمد (عه) هر قيچان سين مؤمنار نكى ايزگو وكافرلر نكى ياوز ايدكى بلساك بس بلسين درستلكه شأن حلق بران معبود بولغان ذات يوقدر مگر بر الله (تعه) گندهر يعنى وحدانيت اعتقادكه ثابت بول (وَاسْتَقْفِرْ لِنَفْسِكَ) دى گناهلك ايچون يارلقاماق استه يعنى نفسكنك حائلرينى واشلرينى اصلاح قيلو وصندرو بران كامل قيلوكنه ثابت بول ياكه رسول اللهغه گناهكنى يارلقاوتى استه ديب الله نكى خطاب قيلوى يارلقاماق استاوغه امتلرى عادتلىنسون ايچون بولور- (وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دى مؤمن ايرلر بران مؤمنه خاتونلار نكى گناهلارونى الله نكى يارلقاوتى استه يعنى مؤمنلر ايچون دعا قيلهم آلارنى گناهلارى نكى يارلقاوتى سبب بولغان اشلرگه قزقذر (وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَقَالِبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ) دى الله نكى دنياده معيشتلر كز وسوده لر كزده تصرف قيلو تورغان اورونلار كزنى هم آخرته تورچاق اورونلار كزنى بله در بس شولاى بولسه الله دان قورقز هم گناهلار كزنى يارلقاوتى استاگز و آخرت كز ايچون حاضرلنكز (وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا) دى ايمان كيترگان آدملا ايتور (لَوْلَا نَزَلَتْ سُورَةٌ) كاشكى صوغش حقنه برسوره ايندرلسه چى ديو (فَأَإِذَا نَزَلَتْ سُورَةٌ مُكَمَّمَةٌ) بس هر قيچان ظاهر بولغان سوره ايندرلسه (وَذَكَرَ فِيهَا الْقِتَالَ) دى اول سورهده صوغش قيلو ذكر قيلنسه (رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) اى محمد (عه) كوكللرنه دينه ضعيفلك ياكه نفاق آوروى بولغان آملرنى كوررسن (يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ) سيكا قارارلار (نَظَرَ الْمَغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ) اولدن قورقو ايچون هوش كينكان آدم نكى قاراوى كى (فَأَوَلَى لَهُمْ) بس آلار ايچون نى او كنجدر (طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ) بوى صونو وكوركام سوز ديو آلار ايچون ايزگو ايتى (فَأَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ) بس هر قيچان اش موجود بولسه بصوغش قيلونكى فرضلغى آلارغه لازم بولسه (فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ) بس اكر اللهغه ايمانده

واطاعتك راست بولسەلار ايدى (لَكٰنْ خَيْرَ الْهٰمِ) البته بوراستلىقى آلاز ايچون ايزگو بولور ايدى (فَهَلْ
 عَسَيْتُمْ اَنْ تَوَلَّيْتُمْ) بس اكر سز آدملىرىنىڭ اشرىنىڭ تصريف قىلوچى بولسەكز وباش بولسا كز سزدن كىلورمى
 يعنى اى مومىنلر اكر اللە سزنى امتنى تادىب ايچون اختيار قىلسە وسزنى باش ايتسە سزدن كىلورمى (اَنْ
 تَنْسَوُا فِي الْاَرْضِ) سزنىڭ بىردە بوزوقلىق قىلوچىنى (وَتَقَطُّعُوا اَرْحَامَكُمْ) دى رحىملىرىنى كىسوچىنى يعنى
 قرداشلىرىنى بىرلن باش بولو ايچون دشمانلاشۇچىنى البته كىلماس معناسىنىڭ باشقە تورلى مطالعه لىرىك
 بار لىكن بوز مطالعه نى اختيار قىلىدۇ هم ايكنچى تورلى مطالعه سى بوروشچە يعنى سز اكر اسلام
 دىننى يوز دوندرساكز سزدن جاهليت زمانىداغى عادتكزگە (كشى تالوغة وقرداشلىرىنى اولتروگە)
 قاينوچىنى اميد ايتلورمى حاصل آلازنىڭ دىننىڭ ضعیفلىگى ايچون ودىنباغى حربىلىقلارى ايچون آلازنى
 بوقباحتلىقنى كىنوگە يول باردىر معناسىنىڭ (اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ) بويىردە بوزوقلىق قىلۇپ قرداشلىقلىرىنى
 كىسكىن آدملىرى شونداين آدملىرى بولاشلىرى ايچون اللە آلازغە لعنت قىلىدى (فَاَصَمُّوْهُم وَاَعَمٰى اَبْصَارَهُمْ)
 بس اللە آلازنىڭ قىلقلارنى حقنى ايشنۇدن چوقراق قىلىدى وكوزلىرىنى حقنى كورۇدن صوقر قىلىدى
 شونىڭ ايچون آلاز حقنى اشماسلىرى وحقنى كورماسلىرى (اَفَلَا يَتَذَكَّرُوْنَ الْقُرْآنَ) ايا آلاز قرآنى يعنى
 قرآندە بولغان وعظلمىنى وقورقتولارنى فكرلىق وتىكشرب قارامىلارنى اكر قاراسەلار گناھلارغە
 باطرجىلىق قىلماسلار ايدى (اَمْ عَلٰى قُلُوْبٍ اَقْفَالُهَا) بلىكە اول منافقلارنىڭ كوكلىرى اوزىنىڭ يوزاقلار
 باردىر يعنى كوكلىرى غايت قارالغانلىقتان كوكلىرىنىڭ ذكر كرمىدىر هم قرآنىنى فهم قىلمىلار ياپسە
 معناسى ياكە بعضىلارنىڭ كوكلىرىنىڭ يوزاقلار (پردەلىر) باردىر معناسىنىڭ (اِنَّ الَّذِيْنَ اَرْتَدُّوا عَلٰى اَدْبَارِهِمْ)
 درستلىككە شونداين آدملىرى آرطلارى اوزىرىنى (يعنى ايسكى كىرلىرىنىڭ) كىرى قايتىلار (مَنْ بَعَثْنَا
 نَبِيًّا مِنْهُمْ اَلَمْ يَكُنْ اَوْزُلر يىنى ھدايت (حقاق) راوشان دىلىلر وظاهر معجزەلىر بىرلن ظاهر بولغانلىق
 صوكنىڭ (الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَاَمَلَى لَهُمْ) شيطان آلازغە الوغ گناھلارنى قىلۇنى جىكل قىلىدى هم آلازغە
 اميدلىرىنى اوزون قىلىدى (ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا) بولاش يعنى شيطاننىڭ الوغ گناھلار قىلۇنى جىكل قىلۇپ
 اميدلىرىنى اوزون قىلۇى اوشونىڭ سببلىدىر درستلىككە ايسكى كىرلىرىنىڭ كىرى قايتىقان آدملىرى
 (مِنَافِقِلر) ايتىلار (لِلَّذِيْنَ كَرِهُوا مَّا نَزَّلَ اللّٰهُ) اللە ايتىلار گان نرسەنى مكروه كورگان آدملىرگە (يەھودلىرگە)
 (سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْاَمْرِ) سزگە اشرىنىڭ بعضىنىڭ بوى صونارمىز مثلاً صوغشقە چىقى قالو كىنى اشدە
 (وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَسْرَارَهُمْ) واللە تعالى منافقلارنىڭ باشورلىرىنى بلور (فَكَيْفَ اِذَا تَوَفَّيْتُمُ الْمَلَائِكَةَ) بس
 منافقلار نچك اش قىلورلار ونچك حىلە قىلورلار ھرقىچان آلازنىڭ فرشتەلىر جانلارنى آلسەلار (يَضْرِبُوْنَ
 وُجُوْهُهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ) يوزلىرىنىڭ ودىر (آرتلارنىڭ) صوقغانلارنىڭ حالى (ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ اتَّبَعُوْا مَا اسْخَطَ اللّٰهُ)
 بولاش يعنى فرشتەلىرىنىڭ بوزوشچە منافقلارنىڭ جانلارنى آلازلىرى اوشونىڭ سببلىدىر درستلىككە اول
 منافقلار اللەنى آچولاندىرغان نرسەگە (كفرگە) رسول اللە صفتىن ياشروگە ورسول اللەغە اطاعت قىلماوغە
 اياردىلار (وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ) دى اللەنىڭ راضى بولغان نرسەنى (ايماننى وباشقە عبادتلىرىنى) مكروه

كوردیلر (فَأَحْبَبَ أَعْمَالَهُمْ) بس الله تعالی منافق لارنڭ عمللرینی باطل قیلدی (أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
 مَرَضٌ) یا که کورکملر نده نفاق و کفر آورو بولغان آدم لر حساب قیلدی لار مو (أَنْ لَنْ يَخْرُجَ اللَّهُ
 أَضْغَانَهُمْ) الله نڭ رسول الله غه بولغان قلبه صاقلاغان دشمنانقلارونی چغارماسسزلغنی (بلدرماسسزلیگنی)
 (وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكُمْ) وای محمد هم اگر بز تلاساک اول منافق لارنی کوردکڭ وقتده تانی تورغان
 دلیل لر برلن تانتورمز (فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسَيِّمَاتِهِمْ) بس سین اول منافق لارنی علامتیلری برلن تانورسن
 (وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ) دخی سین اول منافق لارنی سوزلری نڭ طریقته تانورسن یعنی منافق لار
 سینڭ حضورکده سوبلاسه لرسوزلری نڭ اشاره سنن بلورسن منافق ای دکلرینی لحن نڭ صواب بولغانی
 بار خطاً بولغانی بار صواب بولغانی شول سوزنی آچق ای تب ای تودن کنایه گه دوندرو هو بلاغت
 جهتنن ماقطاولی شونڭ ایچونده رسول الله (فَلَعَلَّ بَعْضُكُمْ مِنَ الْجُنِّ بِعِجَتِهِ مِنْ بَعْضٍ) دیگان ایکنچسی یعنی
 خطاً بولغان لحن شول اعرابنی بوزوب سوزنی صواب دان خطأغه دوندرو (وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ) والله
 تعالی سز نڭ عملر کزنی بلور بس نیت کزه گه قباراب جزا بیرر (وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ مَعْنَى نَعْلَمُ الْمُجَاهِدِينَ
 مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ) دخی سزنی صوغش قیلو برلن دخی باشقه آغر تکلیف لر برلن امر قیلوب امتحان
 قیلررمز سز لردن صوغش قیلغان آدم لرنی دخی صوغش آغر لقمه صبر قیلغان آدم لرنی علم ظهور
 برلن بلسگانه زگه قدر (وَنَبِّئُوا أَخْبَارَكُمْ) دخی سر لر کزنی ظاهر قیلغان مزغه قدر امتحان قیلورمز
 یعنی قایولار کز صوغشده اطاعت قیلور قایولار کز اطاعت قیلما س (أَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ
 اللَّهِ) درستکده شوندا این آدم لر کافر بولدی لار دخی الله نڭ دیننن خلقنی طیبیلار (وَشَاقُوا الرَّسُولَ)
 دخی رسول الله غه خلافت قیلدی لار (مَنْ بَعَثْنَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى) اوز لری نه هدایت (حقلق) ظاهر
 بولغان صوکنده بو آدم لر قریظه برلن نضیرلار یا که بدر صوغشده اطعام قیلوچیلار (لَنْ يَصُرُوا اللَّهُ
 شَيْئًا) بو آدم لر کفر لری هم الله نڭ دیننن طیبولاری سببلی الله غه هیچ نرسه ضرر قیلما س لار (وَسَيَجْطِ
 أَعْمَالَهُمْ) دخی الله اول کشیلر نڭ عمللرینی یوق قیلور (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کینرگان
 آدم لر (أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ) الله غه اطاعت قیلکز دخی الله نڭ رسولنه اطاعت قیلکز (وَلَا
 تُبْطَلُوا أَعْمَالَكُمْ) دخی کافر لر باطل ای تکان نرسه لر برلن مثلا کفر نفاق عجب رباء اذی (رجتو)
 کبی نرسه لر برلن عملر کزنی باطل قیلما کز (أَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ)
 درستکده شوندا این آدم لر کافر بولدی لار دخی الله نڭ دیننن خلقنی طیبیلار (ثُمَّ مَاتُوا) مونڭ
 صوکنده اولدی لار (وَهُمْ كُفَّارٌ) اول آدم لر کافر لردر (فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ) بس اول آدم لرنی
 الله یارلقاماس بو آیت هر بر کفری اوزرنده اولسگان آدم حقنه عام گرچه خاص آدم لر حقنه غنه
 نازل بولغان بولسه ده دخی بو آیت نڭ مفهومی دلالت قیلدر کفر اوزرنده اولما گان آدم نڭ باشقه گناه لارونی
 الله نڭ بیض وقت یارلقا وینه (فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ) بس صوغشده ضعیف لنما کز دخی بالباروب
 کافر لرنی صلح قه انده ما کز (وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ) سز کافر لر گه غالب لرسز (وَاللَّهُ مَعَكُمْ) دخی الله سر گه یاردم

برلندر (وَأَنْ يَتَرَكَكُمْ أَعْمَالَكُمْ) دخى الله سزنىڭ عمللر كزنى ضايع قىلاماس (إِنِّي أَخِيؤُهُ الثَّنِيَاءُ لَعَبٌ
 وَلَهُمْ) آخىق دنياتر كلگى اويوندر وفائى سزدر (وَأَنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا) واگرسز ايمان كينرسا كز
 والله دان قورقسا كز (يُوْتِكُمْ أَجُورَكُمْ) الله سزگه اجرلر كزنى بديرر يعنى ايمان كز وتقولالغى كزنىڭ
 نوابى بديرر (وَلَا يَسْأَلُكُمْ أَمْوَالَكُمْ) دخى الله سزدن بدن ماللار كزنى صوراماس بلكه زكوتنه اون
 دان برنىڭ دورتنن بيريى عشرده اوندىن برنى گنه صورار يعنى بديررگه قوشار (أَنْ يَسْأَلَكُمْ مَوْهَابًا فَيَجْهَبُكُمْ
 تَبْخُلُوا) اگر الله بدن ماللار كزنى صوراسه (بديررگه امر قىلسه) سزنى آورايتور ايى سز بدن مالنى
 بديرر برلن سارانلق قىلور ايدكز بيره آلماس ايدكز (وَيُخْرِجُ أَضْعَانَكُمْ) دخى بدن ماللار كزنى
 صورادان رسول الله غه حاصل بولغان دشمانلق لار كزنى الله چقارر (ظاهراً قىلور) ايى لىكن الله نىڭ
 حكمتى موفى تلامادى بس سزنى طاقىنگزده بولماغان نرسه برلن تكليف قىلمادى (هَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ) اى
 نماطلار سز بوز كز قىلننه تورغان صفت لار برلن صفت لانغان آدملر سز (تَتَّبِعُونَ لَتَنفُقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ)
 الله نىڭ يولنده ماللار كزنى صرف قىلوغنه انده لمش بولور سز يعنى مال لار كزنى صرف قىلوغنه انده لىگان آدملر سز
 (فَمَنْكُمْ مَنِ يَبْخُلُ) بس سزدن الله يولننه مال صرف قىلوغنه ساران بولغان لار كز بار (وَمَنْ يَبْخُلْ
 فَأَنَّمَا يَجْعَلُ عَنْ نَفْسِهِ) وكيدر الله يولننه مال صرف قىلوغنه سارانلق قىلور آخىق اوزى نىڭ ضررى ننه سارانلق
 قىلور يا كه اوزى ندىن ناشى بولغان سبب برلن سارانلق قىلور چونكه مال صرف ايتونىڭ فائدهسى
 وسارانلقى نىڭ ضررى اوزى ننه قايتور (وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ) دخى الله تعالى سزنىڭ مال صرف قىلور كزىدان
 موگسزدر وسز الله غه محتاج لار سز بس الله نىڭ سزگه مال صرف قىلور برلن امر قىلوى اوز فائده كز ايچون
 اگر الله نىڭ سوزىنى توتسه كز فائدهسى اوز كزگه توتما ساسا كز ضررى اوز كزگه (وَأَنْ تَتَّوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ
 قَوْمًا غَيْرَكُمْ) واگر سز الله نىڭ طاعتى ندىن هم رسولى نىڭ طاعتى ندىن هم الله يولننه مال صرف قىلور دان
 بوز دوندر ساكز الله سزنى سزگه باشقه قوم برلن آلماشدورر يعنى سزنىڭ اورىنگزغه باشقه قومنى
 قوبار (ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ) مونىڭ صوگنده اول قومى بوز دوندر وده سزنىڭ كى بولماسلار بلكه
 الله غه قوشقان اشنده اطاعت قىلورلار « محمد صلى الله عليه وسلم نىڭ سورده سىنىڭ ترجمه سى
 تمام بولدى »

« قرق سىكز نچى سوره فنج سوره سى مدينه ده اينىگان بىكرمى توقز آيت »

بسم الله الرحمن الرحيم

(أَنَا فَتَعْنَا لَكَ فَتَحَامِبِينَا) اى محمد (صلى الله تمة عليه وسلم) در ستملىكده بىز سىنىڭ ايچون مكه شهرىنى
 ظاهر آچو برلن آچارمى يا كه كلاچك يلمه مكه نى آچو برلن سىنىڭ ايچون حكم قىلىق معناسنده
 (لِيَقْفَرَلَكَ اللَّهُ) مكه، شهرىنى آچو برلن حكم قىلىق الله نىڭ سىنى (كافرلر بران صوغش قىلوڭ
 كفرنى بتوروده والله نىڭ سوزىنى استن قىلورده تور شوڭ سببلى) يارلقاوى ايچون (ماتقكم من
 دنىڭ وماتاخر) گناهن (كىمچىلىگىگىن) الك بولغان نرسه نى همده صوڭ بولغان نرسه نى حاصل

بتن کیمچیلکرگنی یارلقاوا ایچون (وَبِئْسَ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ) دخی سینک اوزرکا (دیننی استن قیلو برلن
 هم سینک پیغمبرلککا ملککی قوشو برلن) نعمتی تمام قیلو ایچون (وَبِئْسَ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ) صراطا مستقیمما) دخی
 وحینی ایرشدروده هم ریاست اشلرینی اوتاوده سینی توغری بولغه کوندر و ایچون (وَبِئْسَ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ)
 نصراعریزا) دخی اللهنک سینکا غالب بولغان یاردم برلن یاردم بیروی ایچون (هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ
 فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ) اول الله شوندا این الله در مؤمنلرنک کؤکللرینه ثباتنی و قرارلانوی ایندردی کافرلرنک
 کؤکللرینه قورقو تشکان وقتیه مؤمنلرنک کؤکللرینه اصلا قورقوتشما دی (لِيَزِدُوا إِيمَانًا مَعَ إِيْمَانِهِمْ)
 مؤمنلر یقین لری اوزرینه یقین فی آرتدسونلار ایچون یعنی اعتقادلاری کؤکللرینه تمام اورناشن
 هم شول اعتقادلارنده کؤکللری تمام قرارلانسون ایچون یا که اللهغه دخی آخرت کوننه ایمانلاری
 آرتسون ایچون (وَاللَّهُ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واول الله ایچونلر کؤکلرنک و بیبرلرنک عسکرلری یعنی
 هر قایوسی نک اشینی تدبیر قیلور بعض وقت بعضنی بعضسنه ایرکلی قیلور بعض وقت آرالارینه
 صلح تشرریا که دیننه یاردم بیرونی تلاسه بیبراهلندن باشقه لار برلن ده (فرشته لربلن ده) یاردم بیبر
 معناسنه (وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا) دخی الله (تعه) بنده لرنک مصلحت لرینی بلرچی هم تدبیرنک حکمت
 ایاسی بولدی (لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) مؤمن ایرلر برلن و مؤمنه خاتون لارنی کرتوی ایچون
 (جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آسنلارندن یلغه لار (صولار) آعاتورغان اوجماخ لارغه (خالدين فيها)
 اوجماخ لارده منگوقالغان لاری حاله یعنی الله تعالی مؤمن لرنی کافرلر اوزرینه ایرکلی قیلو تدبیرینی
 قیلدی مؤمنلر بوتدبیرده بولغان نعمت لرنک قدرینی بلب و بونعمت لرکه شکرانه قیلوب اوجماخ قه کرسونلر
 ایچون (وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ) دخی مؤمن ایرلر برلن مؤمنه خاتون لاردن یا اولن لارنی ارتو ایچون
 (وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا) دخی بواش یعنی اوجماخ قه کرتو برلن یارلقلارنی ارتو الله حضورنده
 الوغ سعادت که ایرشو بولدی چونکه بنده لرنک مطاوب لارینک نهایتی ده شولدر (وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ
 وَالْمُنَافِقَاتِ) دخی الله (تعه) مؤمنلرنی کافرلر اوزرینه ایرکلی قیلو تدبیرینی قیلدی منافق (طشدن
 مسلمان اچمن کافر) ایرلر برلن منافقه خاتونلارنی عذاب قیلوی ایچون (وَالشُّرَكَاءِ
 وَالْمُشْرِكَاتِ) دخی مشرک (عبادتبه اللهغه شریک بار دیوچی) ایرلر برلن مشرکه خاتون لارنی
 عذاب قیلوی ایچون (الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ) اول منافق و منافقه لار دخی مشرک و مشرکه لار اللهغه
 یاوز گمان برلن گمان قیلوچیلاردر یعنی الله ورسولنه هم مؤمنلرکه یاردم بیروماس دیو گمان قیلوچیلوردر
 (عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ) اول منافقلار و مشرکلر اوزرینه در یاوز گمانلارینک دخی مؤمنلرکه کتکلن
 نرسه لرنک دائرہسی یعنی عذاب و هلاکت منافقلار برلن مشرکلرنی چلغاب آلوچیلر باقه لارغه
 اوتماس (وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ) دخی الله اول منافقلار و مشرکلر اوزرینه آچولانسی هم آلاغه لعنت
 قیلدی یعنی آلارنی رحمتندن یراق قیلدی (وَاعْدَ لَهُمْ جَهَنَّمَ) دخی آلار ایچون جهنمی حاضر لادی
 (وَسَاءَتْ مَصِيرًا) اورا چک اورن بولو یوزندن فی یاوز بولدی اول جهنم (وَاللَّهُ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ)

واول الله ايچونىر كوكلارنىڭ ويىرلارنىڭ عىسكەرلىرى (وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا) دىخى الله ملكنىڭ غالب
 اشنىڭدە حكمت اياسى بولدى (اِنَّا ارسلناك شاهداً وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا) درىستلىككە بىز سىنى اى محمد (عم)

امتنىڭ اوزرىنە شاھد ايتىپ هم طاعت اوزرىنە سىونىچ بىروچى ايتىپ گناھ اوزرىنە قورقتوچى ايتىپ
 يباردىك (لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) سىزنىڭ (رسول اللهنىڭ هم مؤمنلارنىڭ گناھ معناسىنىڭ) اللهغە هم اللهنىڭ رسولنە
 ايمان كىتىرۈڭىز ايچون (وَتَعَزَّوْهُ وَتَقَرُّوْهُ) دىخى دىننىڭ رسولنى قوتلاۋ بىرلن اللهنى قوتلاۋڭىز ايچون
 هم اللهنى الوغلاۋڭىز ايچون (وَتَسْبِعُوهُ بِكُرَّةٍ وَاصِيلًا) دىخى اللهنى كىمچىلىك صىفتلاردان ايرتەدە وكىچەدە
 پاكلاۋڭىز ايچون ياكە ايرتەدە وكىچەدە الله ايچون نماز اوڭۇز ايچون (اِنَّ الدِّينَ بِيَمِينِكَ) اى
 محمد (عم) درىستلىككە شونداين آدملىر سىڭا بىعت بىرلر (رضوان بىعتى مراد) (اِنَّمَا بِيَمِينِ اللَّهِ)
 آخىق اول آدملىر اللهغە بىعت بىرلر (يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ) اللهنىڭ قىدرى مؤه لىرنىڭ بىعت بىرلر
 قوللارى استىنىڭدەرى يعنى الله تعالى آلارنىڭ بىعت بىرلر بىنە مطلع در (فَمَنْ نَكَثَ فَاِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى
 نَفْسِهِ) بس بىركشى عىدىن بوزسە بس آخىق اول كشى عىدىنى اوزىنىڭ ضررىنە بوزار يعنى عىدىنى
 بوزونىڭ ضررى اوزىنە قايتور (وَمَنْ اَوْفَى بِعَاهِدِهِ عَلَيْهِ اللَّهُ) وكىمىر آنىڭ اوزرىنە اللهغە عىد
 قىلغان نرسە سىنە وفا قىلسە يعنى بىعت بىروننە وفا قىلسە عىدىنى بوزماسە (فَسِيَّوْتِيهِ اَجْرًا عَظِيمًا)
 بس اول كشىگە الله الوغ اجرنى بىرر (يعنى جىننى بىرر) (سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ) اى
 محمد (عم) حدىبىيەدن قايتىدىڭىز سوڭىڭىز مەدىنە تىرەسەنەڭى بىدوى عربلردىن سىنىڭ صىجىڭىڭىز قالدىرىش
 آدملىر سىڭا ايتورلر (اسلم، جەيىنە، مزىنە، غفار اعرابلارى كىيلر) (شَعَلْتُنَا اَمْوَالُنَا وَاَهْلُونَا) بىزلىرى
 سىنىڭ بىرلن بىرگە چغودان بىزنى ماللارمىز وايو جماعتلىرىمىز شىغلىمىزدى دىوايتورلر (فَاسْتَغْفِرْ لَنَا) بس
 بىزنىڭ چىقى قالو گناھمىز ايچون اللهدان يارلقاماق استە دىوايتورلر يعنى حدىبىيە بىلنىڭ رسول اكىرم
 اعرابىن اوزى بىرلن بىرگە مكەگە بارونى استادى اعرابلار بىرگە بارمادىلار ماللار واهلىرىمىزنى
 قاراۋچى يوق دىدىلر اما آلارنىڭ قالولارىنە سىب اعىتەدلار بىنىڭ ضىقىلىڭى هم قىرىشلارنىڭ
 صوغش قىلوندان قورقو ايدى ماللار واهلىرى شىغلىنى يالغاندىنغە سىب ايتىدىلر رسول اللهنىڭ
 مقصودى صوغشقا باروتونل ايدى بىلكە عمرە حجى ايچون ايدى (يَقُولُونَ بِالسَّنْتَةِ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ)
 اعرابلار كوكلىرىندە بولماغان نرسەنى تىللىرى بىرلن ايتورلر الله تعالى بو سوزنى اعرابىنى اعتىدار هم
 استىغفار قىلولارىندە يالغانچى ايتىڭىز بىلدىرى ايتىدى (قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا) اى محمد
 (عم) اعرابكە ايت سىزنىڭ ايچون اللهدان بىرنرسەنى كىم ملكنور يعنى اللهنىڭ تىلاوندىن وقضاسىندىن
 سىزنى كىم طىيا آلور (اِنْ ارَادَ بِكُمْ ضَرًّا) اگر الله سىزگە ضررى تىلاسه يعنى رسول الله بىرلن مكەگە
 مارى قالوڭىزغە جزا ايتىپ اولتىرلساڭىز ياكە مغلوب بولساڭىز ياكە مال كىزغە واهلىڭىزگە ضرر ايرىسە
 بولاشلىرىنى الله سىزگە تىلاسه، كىم سىزدىن بولاشلىرىنى طىيار ايتەھىچ كىم طىيا آلماس اللهنىڭ مرادى بولور
 (اَوْ ارَادَ بِكُمْ نَفْعًا) ياكە الله سىزگە فائىدە تىلاسه اول فائىدەنى سىزدىن كىم طىيا آلور (بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا

تَعْمَلُونَ خَيْرًا) بىلكە اللہ سىزنىڭ قىلغان ئەمەللىرىڭىزنىڭ تىشىنىكە ۋاچنىكە بىلور بىس سىزنىڭ نى سەبب بىرلن
رسول اللہ دىن تىخلى قىلماقچى ئىدى بىلور (بَلْ ظَنَنْتُمْ) رسول اللہ بىرلن بىرگە مەكەگە بارماقچى ئىدى سەببى شول
بىلكە سىز اويلادىڭىز (اَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ اِلَى اٰهْلِيهِمْ اَبَدًا) رسولنىڭ (محمد صلى الله عليه
وسلم نىڭ) ھەم مۇئمىنلارنىڭ اھللىرىنىڭ (ايوچماقتىرىنىڭ) مىنگۇ قايتماستىن قىلارنى يەنى رسول اللەنى ھەم مۇئمىنلارنى
قىرىشلار اوتتۇردە بىس كىرى مەدىنەگە قايتماستىن قىلار دىيۇگەن قىلدىڭىز شونىڭ اىچون مەكەگە بارماقچى ئىدى (وَزَيْنَ ذَلِكَ
فِي قُلُوبِكُمْ) بىلور بىلور سىزنىڭ كۆڭلىڭىزدە زىننەتلەنمەش بولدى (وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ) دىنى سىز بىلور قىلغان بارماقچى ئىدى
گەن قىلدىڭىز يەنى كىرى مەدىنەگە قايتماستىن قىلدىڭىز (وَكُنْتُمْ قَوْمًا بِرِئَاسِ) دىنى سىز بىلور قىلدىڭىز
ۋا ياز قىلدىڭىز اچون اللە ھىزورنىڭ ھىلاك بولغان قوم بولدىڭىز (وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ) ۋا كىم اللە ھەم اللەنىڭ
رسولنىڭ ايمان كىنمەسە (فَاَنَّا اَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا) بىس دىستىلىكە بىز اللەنى ھەم اللەنىڭ رسولنى
انكار قىلماقچىلار اچون قىزىلمەش تەۋغىنى ھىزورلاڭ (وَلِلّٰهِ مَلِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) ۋا اول اللە اچوندىر
كۆكلىرىڭى ۋا بىرلارنىڭ خوجەلى كۆكلىرىدە ۋا بىرلردە نىڭ تىلادى شولاي تەبىر قىلور (يَغْفُرْ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ) اول اللە تىلاڭان آدمنى بارماق ۋا تىلاڭان آدمنى عذاب قىلور (وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا
رَحِيْمًا) دىنى اللە تەعالى گناھلارنى بارماقچى ھەم رحىمت قىلماقچى بولدى چونكى بارماقچى ھەم رحىمت
قىلور اللەنىڭ ذاتىدىن اما عذاب قىلور ھىكەم آستىنە بالعرض گنە كىرە شونىڭ اچوندىر رسول اللە ھىدىت
قىلىدىكە (سَبَقَتْ رَحْمَتِي عَلَىٰ غَضَبِي) دىنى يەنى رحىمت اچوندىر غالىبىر مەناسىكە (سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ)
ھىدىيە يەنى مەكەگە رسول اللە بىرلن بىرگە بارماقچى قالغان اعرابلر ايتورلر (رسول اللە ھىدىتىدىن قالدىرماقچى
ھىقىقت اللە تەعالى بولدىقىدىن مۇخلفون) دىيولساڭان (اِذَا اَنْطَلَقْتُمْ اِلَىٰ مَعَانِمَ لَتَاَخَذُوْهَا) ھىر قىچان سىز
(مىلمانلار) خىبىر غنىمەتلىرىنى آلورغە بارساڭىز رسول اكىرم ھىدىيەدىن ھىجرتىدىن آلورماقچى
بىلە ذوالھججە آينىدە قايتىدى بىلنىڭ قالغان كىزلىرىدە ھەم ھىرم باشلارنىدە مەدىنەدە توردى مولىڭ
ھىكەم ھىدىيە ھىغىشنىك بولغان آدملر بىرلن خىبىردە ھىغىش قىلدى ھەم خىبىرنى آلدى ۋا كۆب غنىمەت
ماللار بىك آلدى ھەم غنىمەت ماللارونى ھىدىيە ھىغىشنىك بولغان آدملرگە گنە بىردى چونكى ھىدىيەدىن ھىلماق قىلماقچى
قايتىدىقلار اچون غنىمەت مالى آلماغانلار ايدى (ذَرُوْنَا نَتَّبِعْكُمْ) بىزنى قويۇڭىز بىز سىزگە ابارماقچى
دىو (يَرِيْدُونَ اَنْ يَّبَدِلُوْا كَلِمَ اللّٰهِ) بو سوزارى بىرلن اللەنىڭ سوزىنى آلماشدىر (اوزگارتونى) تىلار
چونكى اللە تەعالى خىبىر غنىمەتلىرىنىڭ ھىدىيەدە ھىزور بولغان ھىجابەلرگە گنە بولور بىرلن ھىد قىلدى
اعراب ھىدىيەدە غنىمەت يوقلىغى بىلگىچ شىغلمز بار دىو بارماقچى قالغانلار ايدى خىبىردە گى غنىمەت نى
بىلگىچ ابارماقچى دىيىلر (خىبىر مەدىنەدىن شام طرفىدىن دورت مىزلىك بىر شەھەر بولغان) (قُلْ لَنْ تَنبِعُوْنَا)
اى محمد ھەم اول اعرابلارغە سىز بىزگە ابارماستىن يەنى ابارماقچى (كَذَلِكُمْ قَالَ اللّٰهُ مِنْ قَبْلِ) اللە
خىبىرگە چىغوغە ھىزورلىماستىن بورون اوشنىق ايتىدى يەنى خىبىرنىڭ غنىمەتلىرى ھىدىيەدە ھىزور
بولغان آدملرگە ھىس دىنى (فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسَدُونَنَا) بىس اعراب ايتورلر سىزنىڭ غنىمەت ماللىدىن

بزرگه بیرماوئز الله بیرماسکه قوشقانلقی ایچون توگل بلمکه سز بزرگه غنیمت مالندک اورطاق بولومزغه حسد قیلار سز (بَلْ كَانُوا لِآيَةِ قَهُونَ الْأَقَابِلَا) بلمکه اول اعراب لار دین دن آکلاماسلار مگر آرزغه آکلاو برلن آکلار لار یعنی دنیا اشنه گنه آکلار لار یعنی اعراب که خیبر غنیمتندن بیرماو مؤمنلرنک حسدی ایچون توگل (قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ) ای محمد عم اعرابدان حدیبیه گه بارمی قالوجیلارغه ایت (سْتَدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ بَأْسٌ شَدِيدٌ) سز بوکون صوغشقه چقمی قالسا کزده سز گه شوندا این زمان کیلور اول زمانک منم وفاتم سوکنک خلیفه لرم طرفندان قاطی ضرر (عذاب) ایاسی بولغان قوم گه انده لیش بولور سز یعنی مسالمه نلک اصحابندن بنوحنیفه قومی برلن ابوبکر الصدیق رضی الله عنه محاربه قیلغان مرتد لار برلن صوغش قیلورغه انده لور سز (تَقَاتَلُونَهُمْ أَوْ يُسَلِّمُونَ) اول قومنی اولتررسز یا که مسلمان بولور لار بو آیت دلالت قیلادر عرب مشرکلرندن دخی مرتد لردن اسلام برلن قلیچ قنه قبول قیلنوغه یعنی آلا مسلمان بولور لار یا که اولتر لور لار اما باشقه اهل کتابدن بولغان کافر لردن هم عجم مشرکلرندن هم مجوس لردن جزیه ده قبول قیلنه یعنی آلا رنی مسلمان بولماسه لار جزیه تولار گه یا صاب اولترمی قالدر و درست بولا یا که بو قاطی قوت ایاسی بولغان قوم دن فارس برلن روم مراد بو آیتنه ابوبکر الصدیق برلن حضرت عمر نلک خلافتنه دلیل بار چونکه حضرت عمر آلا رنی دین گه دعوت ایتدی (فَأَنْ تَطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا) بس اگر سز صوغشقه انده و چینی قبول قیلسا کز الله سز گه کورکام اجر بیدر (وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ) واگر سز صوغشقه انده و چینی انده و نندن یوز دوندر سا کز ننا که موندان بورون یعنی رسول الله زمانندک یوز دوندر کز ایدی (يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا) الله سزنی رنجتکوچی عذاب برلن عذاب قیلور چونکه سز بو وقت ایکی مرتبه صوغشندان قالغان بولاسز (ضعیف لر گه صوغشقه چغو واجب بولماو حقندک الله تعالی ذکر قیلنا چق آیتنی ایندردی (لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ) صوقر کشی اوزرینه صوغشقه چقماوده گناه یوقدر (وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ) دخی آقصاق کشی اوزرینه صوغشقه چقماوده گناه یوقدر (وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ) دخی آورو کشی اوزرینه صوغشقه چقماوده گناه یوقدر (وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) وکمدر اللهغه هم الله نلک رسولینه اطاعت قیلور (يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) الله اول کشینی آسنندن بلغه لار (صولار) آغاتورغان او جماخ لارغه کرتدر (وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا) وکمدر الله نلک هم رسولینک قوشقان اشنندن یوز دوندر الله اول کشینی رنجتکوچی عذاب برلن عذاب قیلور بو آیت نلک نزولنه سبب شول صوغشندن تخلف قیلغان آدم لر حقندک قورقتو برلن آیت ایننگاچ صوغشقه چغارغه کچلری بیتماگان ضعیف لار او یلادیلار بزرگه ده صوغشقه چقمی قالدمه ز ایچون قاتی عذاب والوغ شلته بولور دیوشونندن صوگ حضرت جبرائیل بو ذکر قیلنغان آیتنی ایندردی مریض جمله سنه بیزگا ک آوری باش ایچ آوری کبی آورولار کره در هم صوقر لار اوشنق آیا قسولار قولسزلارده آقصاق لارده کره در چونکه مریض دیو آلا تلیری واسباب لری سلامت بولوبه آورو ایاسی بولغان آدم گه ده ایتله هم آلا تلیری اسباب لری بولماغان کشی گه ده ایتله ایکنچی احتمال گه بناء عطف دن

تخصیص صوتکده تعمیم مراد بولادر (لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ) تحقیق الله مؤمنلردن راضی بولدی
 (أَذِيْبًا يَعْوْنُكَ تَحْتِ الشَّجَرَةِ) آغاچ آستندک سیکابیدعت بیردکلری وقتک رسول اکرم حبیبیه یلنک مدینه دن
 چغوب حبیبیه دیگان اورنغه بارب تشکاج امیه اوغلی خراشنی قریشلرگه یباردی قریشلر خراشنی
 کورگاچک اولتررگه قصد قیلدیلار لکن خراشنی اوتروندن بعض برآدملر منع قیلدندن خراش
 سلامت قتلوب قایدی صوتره رسول الله حضرت عمر مصلحتی ایله حضرت عثماننی یباردی حضرت
 عثماننی قریشلر قبول ایتدیلرهم اوزکاطواف قیلورغه رخصت دیدیلر لکن حضرت عثمان رسول اللهغه
 طواف قیلورغه رخصت ایتماساگز طواف قیلیم دینی قریشلر حضرت عثماننی حبس ایتدیلر مؤمنلرگه
 قریشلر حضرت عثماننی اوترگانلر دیگان خبر اشدلدی رسول الله ایتدی بولای بولغاچ برگه صوغشو
 لازم دیو صحابه لرنی جیدی رسول الله سمره آغاچی آستند اولتورغانی حالده صحابه لرگه ایتدی قریشلر
 برلن صوغشورغه اصلاً قاجماسقه بیعت بیرکز دینی صحابه لر همه سی بردن بیعت بیردیلر (فَعَلِمَ مَا فِي
 قُلُوبِهِمْ) بس الله (تعه) مؤمنلرنک کؤکللرنده بولغان نرسه نی (اخلاص لرنی) بلسی (فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ)
 بس مؤمنلر اوزرینه قرارنی وثباتنی ایتدی (وَأَنَابَهُمْ فَتَنَّا قُورَيْبًا) دخی مؤمنلرنی یاقین بولغان آجو
 برلن (خیبرنی یا که مکه نی آلوبرلن) ثرابلادی (وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا) دخی کوب غنیمتلر (خیبر
 غنیمت لری) برلن ثوابلادی (الشلادی) اول غنیمت لرنی مؤمنلر آلورلار (وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا)
 دخی الله هراشدک غالب وحکمتنی رعایه قیلوجی بولدی (وَعَدَّكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا) الله سرگه
 خیبر غنیمتندن باشقه کوب غنیمتلر وعده قیلدی اول غنیمتلرنی سر آلورسز (فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ)
 بس الله سرگه بوغنیمت نی (خیبر غنیمت نی) آشقردی (وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ) دخی سزدن
 آدملرنک (خیبر اهلنک هم اهل خیبرگه یاردم بیررگه ککیلگان بنی اسد و غطفان
 قبیله لری نکی یا که قریشلرنکی) قوللارونی طیبی و کؤکللرنده قورقو تشردی (وَأَتَّكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ)
 بو آدملرنک قوللارنی سزدن طیبو یا که آشقدرلغان خیبر غنیمتلرنی مؤمنلر شکرانه قیلسنلار یا که
 آلسنلار ایچون هم مؤمنلرگه علامت بولسن ایچون مؤمنلر اول علامت برلن بواشنگ الله دن بولوینی
 بلورلر (وَيَهْدِيكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا) دخی الله نکی سزنی توغری یولغه کوندروی ایچون یعنی الله نکی
 فضلنه اوشانسو هم اللهغه اشنی تابشور یولینه (وَأَخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا) دخی سزنگ ایچون ایکنچی
 غنیمتلر بار اول غنیمت لرگه همیشه قادر بولمادگز آلی (قَدَّحًا طَالَهُ اللَّهُ بِهَا) تحقیق اول غنیمت لر برلن
 سرگه استنگک بیردی اول هوازن یا که فارس غنیمتلری یعنی اول غنیمتلرده تیزدن سرگه بولاچاق
 معنا نده (وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا) دخی الله هر بر نرسه اوزرینه کوچی یتکوجی بولدی (وَلَوْ
 قَاتَلْتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا) واگر مکه اهلندن کافرلر حبیبیه یلنک سزنگ برلن صوغش قیلغان بولسه
 ایتیلر صلح قیلماسه لار ایدی (لَوْلَا الْأَدْبَارُ) البته آرت لارونی دوندرگان لر بولور ایدی یعنی
 جیکل گانلر بولور ایدی (ثُمَّ لَا يَجِبُونَ وِلْيًا وَلَا نَصِيرًا) مونک صوتکده اوزلرینی صاقلی تورغان یاقیننی

ھەمدە ياردەم قىلغۇچىنى تابىماسلار ايدى (سُنَّتَ اللّٰهِ الَّتِي قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلُ) موندان الك اوتكان امتلارده
 بىغەمبەرلرنىڭ صوغشە استىن بولولارونى اللّٰه ايسكى واوتكان سنت قىلمى (وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيلاً)
 ۲۳ وای ھەمد ەم سىن اللّٰهنىڭ سنتى (عادى) ايچون اوزگار تاونى تابماس سن اللّٰه تعالى مكدنىڭ قەر
 وغلە بىرلن صوغشوب آچلوى حەندە صالح بىران آچلاماوى حەندە ذكر قىلناچىق آيتنى اينىردى
 (وَهُوَ الَّذِي كَفَىٰ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ) اى مۆمىنلر واول اللّٰه شونداين اللّٰهدر مکه اھلى نىڭ قوللارونى سزدن
 طيىدى (وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ) دى سىزنىڭ قوللار وگىزنى مکه اھلىدىن طيىدى (بِطَن مَكَّة) مکه نىڭ ايچىندە
 (مَنْ بَعْدَ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ) سىزنى مکه اھلى اوزرىنە قىرتلى وايركلى قىلغاننىڭ صوگىندە قىرتلى
 وايركلى قىلو البتە قەر وغلە بىرلن آچلدى دىگان سىزىنە دلالت قىلادىر امام شافعى مکه
 شەرى صلح بىرلن آچلدى دى بو واقە حىببەدە بولدى دى چونكە ابوچول اوغلى عكرىمە بش
 يوز عسكر بىرلن حىببەگە كىلمى رسول اللّٰه آكار قارشى بىر قىر عسكر بىرلن ولید اوغلى خالد
 رضى اللّٰه عنہنى يباردى حضرت خالد عكرىمەنىڭ عسكرىنى چىكىدى ھەم مکه دىوارلارنى قووب
 كىرتى صوگرە اوزى كىرى قايتىدى ھەم بو سورە فتح مكدەن بورون اينىدى دى (بىضاوى)
 لىكن بو حەكملەر ھەمەسى ھامى صىغەسى بىرلن ذكر قىلمى بس بو حەكملەر اظھار غىب دە رسول اللّٰه
 ۲۴ ەجىزە بولور امتنن خىر بولور ھەم تفسىر حىسەن دە ايتە بو واقە حىببەدە بولدى دى چونكە كافرلردن بىتمىش
 قىر آدم صەبابەلرنى اولترو نىتى بىرلن تاك و قىتە حىببەگە كىلمى بىر صەبابەلر بىلارغە غالب بولوب بىلارنى
 توتىب آلدىلار رسول اللّٰه آزاد قىلوب يباردى دى (اللّٰه اعلم بالصواب) (وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا) دى
 اللّٰه سىزنىڭ قىلغان عمللرگىزنى كور وچى بولدى (هُم الَّذِينَ كَفَرُوا) اول مکه كافرلرى شونداين
 آدملردىر كافر بولدىلار (وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) دى سىزنى مسجد حرامدان (طواف قىلودان)
 طيىدىلار (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) دى مکهگە يباراھ تورغان قىر بانلقدان طيىدىلار (مَعَكُمْ وَأَنْ يَبْلُغَ حَلَّهٖ) بوغازلانا
 تورغان اورننە ايرىشونىن طيىلمىش بولغان حال دە اول ھدى ھدى نىڭ بوغازلانا تورغان اورنى (منى) بس
 بو آيت حەننە منع قىلنغان آدمنىڭ ھدىنى بوغازلى تورغان اورنى حەسگە خاص بولويىنە دلالت قىلادىر
 لىكن صاحب بىضاوى ايتە معروف اورنى منى معناسىدە باشقە اورنە بوغازلارغە يارامى دىگان سوز
 توگل والا رسول اللّٰه حەننە منع قىلنغان اورننە بوغازلاماس ايدى دىو حەننى نىڭ دىلمى ردى قىلادىر
 (وَلَوْلَا جِئَالُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) اگردە مكدە مۆمىن ايرلر بىرلن مۆمىنە خاتونلار مشركلر بىرلن
 قاطش موجود بولماسلار ايدى (لَمْ تَعْلَمُوهُمْ) سزاوول مۆمىن ايرلر بىران مۆمىنە خاتونلارنى مشركلر
 بىرلن قاطناشقا نىلقلارى ايچون ايمان صىقى بىرلىگنە بلور بولما دىز ايدى يعنى سىز بىلمى وتانىمى
 تورغان مۆمىن ومۆمىنەلر مکه بولماسە ايدى (أَنْ تَطَّوَّهُمْ) اول مۆمىن ايرلر بىرلن مۆمىنە خاتونلارنى
 طابطا وگىزنىڭ (هَلَاكُ الْبَتَّةِ) مكر وھلگى بولماسە ايدى (فَتَصِيَّبُكُمْ مِنْهُمْ مَعْرَةٌ) بس اگردە هلاك
 قىلسا گىز آلار طرفىدان سىزگە گناھ وقا طيلىق (كفارت دىت وحسرت كىيلر) ايرىش ايدى (بغىر علم)

بلودن باشقه بولغانكز حالده هلاك قیلوگزنك مکر وهلگی بولماسه ایدی یعنی مشرکله آراسنده
 تورا تورغان مؤمنلرنی تانوماينچه هلاك قیلوگزنك آلارنی هلاك قیلو بران اوزگزه گناه وقاطیلقنك
 ابرشونك قباحتلگی بولماسه ایدی مکه اهلندن سزنى قولارگزنى طیبیلماغان بولور ایدی معناسنده
 (لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ) مکه ده بولغان مؤمنلرنی صافلاو ایچون مکه کافرلرندن اللهنى سزنى
 قولارگزنى طیبیوی اللهنى رحمتنه تلاگان آدمینی کرتوی ایچوندی (لَو تَزِيلُوا) اگر مؤمنلر کافرلردن
 آیرلغان بولسا لار ایدی (لَعَنَّا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا) مکه اهلندن کافر بولغان آدملرنی
 رنجنکوچی عذاب بران عذاب قیلور ایديك (اذْجَعَلْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا) ای محمد (عهم) شول وقتنی ایسکه
 تشر اول وقتنه کافر بولغان آدملر قیلدی لار (فِي قُلُوبِهِمْ) کوکللرندن (الْحَمِيَّةُ حَمِيَّةُ الْجَاهِلِيَّةِ) حقنى بلودن
 طياتورغان نادانلق غیرتی بولغان غیرتنی و عارلنونی (فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ)
 بس الله تعالى رسولنه هم مؤمنلرگه ثباتنی و وقارنی ایندردی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حدیبیگه
 کیلگچ قریشلر آرالارندن صایلاب عمرو اوغلی سهیلنی عبد العزی اوغلی حویطبنی حفص اوغلی
 مکرزنی یباردی لار محمد (عهم) گه ایتمک بویل مدینه گه کیری قایتوب کینسون کلاچک یلغه اوچ کون
 مکه گه کیلوب طواف قیلورغه رخصت اینتمز دیو رسول اللهغه شول طریق ایتمیلر رسول الله راضی
 بولدی آرالارنده عهدنامه یازماق بولدی لار رسول الله حضرت علی گه یازارغه قوشدی « بسم الله
 الرحمن الرحيم » دیو باشدی یازدی قریشلردن بو اوچ کشی بز بسوزنی بلمیمز « باسمك اللهم » دیو
 یازدی لار ینده رسول الله ایتمدی ای علی « هَذَا مَا صَلَّحَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ أَهْلَ مَكَّةَ » دیویاز دیدی یینه
 بو قریش ایلچیلری ایتمیلر اگر بز سینی اللهنى رسولی دیو بلساک ایدی بیت الله ده طواف قیلودان
 سینی طیماس ایديك هم سینك برلن صرغشه قیلماس ایديك دیدیلر « هَذَا مَا صَلَّحَ عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ
 أَهْلَ مَكَّةَ » دیویاز دیدیلر رسول الله ایتمدی ای علی آلار تلاگانچه یاز « فَأَنَا أَشْهَدُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ وَأَنَا
 مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ » دیدی مسامان لارنىك بواشکته غیرتلی کیلمدی و صوغشماقی بولدی لار الله تعه
 کوکللرینه بومشاقلق و قرار ایندردی (وَاللَّزْمُ كَلِمَةُ النَّقْوَى) دخی مؤمنلرگه الله تقوالق سوزینی
 لازم ایتمدی یعنی شهادت کلمه سنی یا که حلق کلمه سنی یا که بسم الله الرحمن الرحيم محمد رسول الله
 دیگان سوزینی (وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلُهَا) دخی مؤمنلر بو تقوالقغه سبب بولغان سوزگه لایق راق
 و اهلراك بولدی لار باشقه لاردان (وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا) دخی الله (تعه) هر ترسه نی بلوچی بولدی بس
 هر ترسه گه، نرسه اهل ایديکنی ده بلور الله تعه عمره حجنتا تکلرنی کینتارو شرط بولور حقنك ذکر قیلناچق
 آیتنی ایندردی (لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا) تحقیق الله اوزینك رسولنى تشینی راست قیلوی
 (بِالْحَقِّ) کامل حکمت برلن کورگان تشنه راست قیلوی اول حکمت شول ایمانی قوی بولغان آدم
 برلن ایمانی ضعیف آدمنی آبرونی قصد قیلور (لَقَدْ خَلَقْنَا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ) قسم ایتمد اینتمه من مسجد
 حرامغه کیلاچک بلك کر رسز (اِنْ شَاءَ اللَّهُ) اگر الله کر وگزنی تلاسه (آمِنِينَ مُخْلِطِينَ رُؤْسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ

امين بولغانىكز حالده دىشى باش ساچلارنى كىتىرگانىكز دىشى قىسقارتق نىكز حالده (لَاتُغَاوُونَ) قورقماغانىكز
 حالده (فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا) بس اللهنىكز سزىلماگان نرسهنى (مكه گه كرونى برىل كىچىك نوردى بولغان
 حكمتنى) بلوى (فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتَعَاقُرَ بَيْنَا) بس اللهمكهنى آچودان يا كه مكه گه كرون باشقه
 ياقين آچونى (خيبرى آلونى) تقدير قىلوى بو آيت نزلنه سبب شول رسول الله بروقتىكز تشنه
 اوزى نىكز هم صحابه لرى نىكز امين بولغان لارى قورقماغان لارى حالده مكه گه كرونى كوردى هر قابوسى
 ساچلارونى كىتاردىلار وقىسقارتىلار بوتىشى صحابه لىرگه سويلادى صحابه لىر شادلاندىلار هم بودا قعه
 بويىل بولادى بوگمان قىلدىلار رسول اكرم مدىبىه گه بارغاچ مشركلرنىكز طوانى دان منع قىلولارى سببلى
 كىلاچك يلقه قدر مشركلر برلن صلح قىلوب قايتدى (صلح مدىبىه شول) شوندىن صوڭ صحابه لرنىكز
 بعضى ايتىلر الله برلن قسم ايتب ايتهمز ساچلارنى كىنارمادىكز قىسقارتماقده بيت اللهنى كورمادىكز
 ديدىلر شوندىن صوڭ بوذكر قىلنغان آيت ايندى يعنى رسول اللهنىكز تشى راست لىكن سزىتاولدىلار
 خطا قىلدىكز بوتىشنىكز موجبى بويىل بولادى بوطن قىلدىكز معناسنده الله تعه اسلام شرافتى واسلام دىنى نىكز
 بىتن باشقه دىن لىرگه استن بولوى هم صحابه لرنىكز فضىلنى حقتىكز ذكر قىلناچق آينى اينىردى (هُوَ الَّذِي
 أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ) اول الله (تعه) شوندىن الله در اوزى نىكز رسولنى حلق برلن هم حق
 بولغان دىن (اسلام دىنى) برلن بىباردى (لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ) اسلام دىنى بىتن دىن اوزرىنه استن
 قىلوى ايچون يعنى باشقه دىنلرنىكز حق بولغان لارنى نسخ قىلو (آلامشرو) برلن وباطل بولغانلارنى
 باطل قىلو برلن بىتن دىن اوزرىنه استن قىلوى ايچون (وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا) دىشى وعده قىلغان نرسه سىنىكز
 شىكسز بولوىنه يا كه رسول اللهنىكز بىغمبر بولوىنه شاهد بولوىوندىن الله بىتى موزنىكز صوڭنىكز الله تعالى
 رسولنى بىيان قىلوب ايتهم در (مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ) محمد (صلى الله تعه عليه وسلم) اللهنىكز دىن ايراتر ايچون
 بىبارگان اياچسىلر وبىغمبر بىر الله تعالى صحابه لرنىكز مناقب لرىنى وفضىلنلرىنى بىيان قىلوب ايتهم در
 (وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ) دىشى محمد (عه) برلن بىرگه صحىبىش بولغان آدملىر (يعنى بىتن
 صحابه لىر) كافرلر اوزرىنه قاتىلاردر شىقتىسز لىردر (رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ) اوز آزالارنىكز شىقتىللىلر ومرحمتلىلردر
 بوسى صحابه لرنىكز بىنه لىر برلن بولغان مناقب لرى اما الله تعه برلن بولغان حاللىرى (تَرَاهُمْ رُكَّعًا
 سُجَّدًا) اول صحابه لرنى كورسون سىن ركوع قىلوچىلار وسجده قىلوچىلار (يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا)
 الله دن فضلى دىشى رضالقنى استاگانلرى حالده (سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ) اول صحابه لرنىكز
 سجده اثرىن بولغان حالده يوزلرنىكز يعنى ماكللاى لارنىكز حاصل بولغان علامت سجده اثرىنلىر
 بو آيت بىتن صحابه لرنىكز مناقب لرى حقتىكز لىكن بعض مفسرلر هر لفظى دورت خايغه دن برسنه اشارت
 دىگانلر مثلا (وَالَّذِينَ مَعَهُ) ابوبكر الصديق غه اشارت چونكه ابوبكر رسول الله برلن جبل نوردى كى چقرده
 بىرگه بولدى هم سفرده وحضرده كوب وقت بىرگه بولدى (أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ) حضرت عمر بىرگه اشارت چونكه
 حضرت عمر كافرلرگه بىك قاتى بولدى (رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ) حضرت عثمان غه اشارت چونكه حضرت عثمان

غایت شفقت لی و ادبلی بولدی (تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا) حضرت علی گه اشارت چونکه حضرت علی عابد و زاهد راکع و ساجد بولدی لکن بو کورگام صفت لار هر بر صعبه ده تا بلمتی ایچون هر برسی حقننه بولوی مناسبراک (ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ) بو ذکر قیلنغان صفت لار صعبه لرینک توراننگی صفت لاریدر (وَمَثَلُهُمْ فِي الْاَنْجِيلِ) دخی صعبه لرینک انجیل ده گی صفت لاریدر (كَزَّرَعٍ اَخْرَجَ شَطْمَهُ) یافراق اوچینی چغارغان ایگن کبیر (فَاَزَارَهُ فَاسْتَغْلَطَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوْقِهِ) بس اول ایگن نچکه یافراغنی قوتلادی بس اول یافراق قالونایدی صوگره صابی اوزرینه توغری باصوب توردی (يُعْجَبُ الزَّرَّاعُ) اول ایگن قویلغی هم قوتی و قالونلغی هم قاراوده کورکاملگی سببلی ایگن ساچوچیلرنی عجب لندیرر شونک کبی صعبه لرده اسلام نای باشنده بیک آز ایدیلر صوگره کویایدیلر و قوتلانیدیلر اشلری ترقی ایتدی بتن آدم عجب لندی (لِيُعْظِبَهُمُ الْكُفَّارُ) الله تعالی صعبه لرنی آرتولارنده و ترقی ایتولرنده ایگن گه اوخشاتدی صعبه لرگه کافرلرنی آچولاندیر و ایچون (وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ) الله (تعه) صعبه لر جنسنن ایمان کیتربیک ایزگو عمل قیلغان آدملرگه وعد قیلدی (مَغْفِرَةً وَاَجْرًا عَظِيمًا) یارلقاونی دخی الوغ اجرنی (اوچماخنی) (فتح سوره سینک ترجمه سی تمام بولدی)

(فرق توقزنجی سوره حجرات سورہسی مہینہ دہ اینگان اون سیکر آیت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدملر (لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ) اشلردن هیچ بر اشنی الله هم رسول الله حضرتنک الیک قیلماکز یعنی الله هم رسول الله حکم قیلماسدان بورون بر اشنیده قطع قیلماکز (وَاتَّقُوا اللَّهَ) دخی حکمنه خلالق قیلوده الله دن قورقکز (إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) درستلکک الله ننگ سوزلرکزنی اشلرکزنی بلوچیدر بو آیتنک نزولنه سبب شول امام حسن ننگ روایتنه بنا بروقتن قربان عیدی کوننک خلقی عید نمازندان بورون قربانلارنی بوغازلادیلر شوندان صوگ بو آیت ایندی رسول الله خلقه قربانلارونی قاینادان بوغازلاو برلن امر قیلدی یعنی ایکنچی قربان بوغازلاکز دبی خلقنک عید نمازندن الیک قربانلارنی بوغازلاولاری فطر صدقسنه قیاس برلن ایدی چونکه فطر صدقسنی عید نمازندن بورن بیرو مستحب بس بو روایتگه بنا بو آیت امام اعظم ننگ شهرده عید نمازندن بورن قربان بوغازلاو درست توگل دیگان سوزینه دلیل بولادر اما قریه لرده درست اما حضرت عائشه ننگ روایتنه بنا بو آیتنک نزولنه سبب حضرت مسروق ایته شک کوننده حضرت عائشه قاطنه کردم حضرت عائشه جاریه سنه ایتدی بو آدمگه بال اچر دیو مین روزنه دیسم حضرت عائشه ایتدی بو شک کونینک روزسندن الله تعالی طیدی هم بو حقنه آیت ایندردی دیو حضرت عائشه سوزینه قاراغانده بو آیت شک کونی ننگ روزسندان نهی حقننه بولادر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدملر (لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ الْمَنِيِّ) پیغمبرنک تاوشی استنه تاوشلارکزنی کوتارماکز یعنی پیغمبر برلن سویلاشساکز آنک تاوشندان آرتق فچقروب سویلاشماکز

(وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ) دخی پیغمبرگه سوز برلن فچرماگز (كَجَهْرٍ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ) بعضکز نلک بعضکزغه
 فچر وی کبی بلکه سویلاشکانده تاوشلارگزنی پیغمبر تاوشندن آقردون راق قیلکگز یا که رسول اللهغه
 اسمی برلن (محمد دیو) دخی کیدسی برلن (ابوالقاسم) دیو ندأ قیلماگز بلکه پیغمبر یا که رسول
 دیو ندأ قیلکگز معناسنده (أَنْ تَعْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ) عملرگز نلک یوقغه چغوندا ان قورقو
 ایچون حالبوکم سز عملرگز نلک یوقغه چغوینی بلماسسز قیس اوغلی ثابت نلک قلاغی آور اشته در
 ایدی اوزی بیگ فچر و ب سویلیدر ایدی بو آیت اینگاچ رسول الله حضورینه بارماس بولدی رسول الله
 ثابتنی ازلاتدی هم چاقرتدی ثابت کیلگاچ ایتدی ای الله نلک رسولی سینکا بو آیت ایندی مین
 فچر و ب سیلاشه تورغان ایرمن ا گر سینک حضورکا کیلسام فچر و ب سویلاشسام عملر نلک باطل بولوندن
 قورقامن شول سببلی حضورکا کیلمی یریم دیدی رسول الله ایتدی بو آیت تختنه سین کره یسن سین ایرگولک برلن
 ترکک قیلاسن ایرگولک برلن اوارسن هم سین اوجماخ اهلندن سن دیدی موندن فهم لندی رسول الله حضورنده
 خورلاو طریق برلن یا که رسول الله فی استغفاف طریق برلن فچر و ب سویلاونلک یاراماوی (إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ
 عُنُودَهُمْ لِلَّهِ) درستلکده شوندا این آدملر رسول الله حضورنده ادب صاقلو ایچون یا که الله نلک
 طیوندا ان قورقو ایچون تاوشلارونی توبان آقردون قیلورلار (أُولَئِكَ الَّذِينَ أَمَّتَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى)
 بوصفنده بولغان آدملر الله کوئلرینی تقوالف ایچون صافی قیلغان آدملر در یا که الله کوئلرینی
 تقوالف ایچون امتحان قیلغان آدملر در معناسنده (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ) اول صفتلی آدملرگه الله دان
 یارلقاو دخی الوغ اجر باردر (إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ) درستلکده شوندا این آدملر
 سینکا حجره لر نلک طشنان فچر و رلار (أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ) اول آدملر نلک کوپسی عقللی بولماسلار
 چونکه عقل حسن ادبنی تلی بیگراکده پیغمبر لک منصبنده بولغان آدم برلن بو آیت بنوته یم نلک
 بعض اشرافی حقنده ایندی آلا یرتمشلب آدم برلن قیلوله وقتنده رسول اللهغه کیل یلر رسول الله
 خاتون لاری نلک بعضی نلک حجره سنله ایدی حجره طشنان قاطی طاوش برلن رسول اللهغه فچر دیلار (وَلَوْ أَنَّهُمْ
 صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ) واگر حجره طشنان فچر و چی لار سینک اوزلرینک بیاننه چقغان وقتکا قدر
 صبرایتب تورسالار ایدی (لَئِنْ خَبِرْنَا لَبَدَّ أَسْفَى) البته آشغب فچر و دان آلا ایچون صبرایتو ایرگوراک
 بولور ایدی (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) والله (تعه) گناهلارنی یارلقاغوچی هم رحمت قیداغوچیدر یعنی رسول
 الله فی الوغلاونی قویب ادب سز لک قیلوچیلارنی ده نصیحت قیلوی برلن گنه کفایه لندی الله تعه فاسق
 (یاوز آدم نلک) خبر بیدروی وقتنده تیکشرو تیوش بولوحقنده ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کینرگان آدملر (إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ) ا گر سزگه یاوز آدم بر خبر کیترسه
 کرک نیندی یاوز آدم بولسون و کرک نیندی خبر بولسون (فَتَّبِعْنَاهُ) بس اول فاسق نلک خبرینی
 تیکشرگز و حال ظاهر بولغانغه قدر توقتاب تور و گز (أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ) نادانلق برلن بر قومگه
 ایرشوگز مکروه بولغانلق ایچون یعنی بر قوم نلک حاللرینی بلما اینچه اول قومگه یاوزلق قیلورغه

قصد قیلوئز یاراماس اش بولغانلقى ایچون (فَتَّصَبُّوا عَلٰی مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ) بس قیلغان نرسه گزرگه
 اوکنوچیلر بولوب اورلرسز بو آیت نزولنه سبب شول رسول اکرم بروقتده عقبه اوغلی ولیدنی
 بنوالمصطلقغه واجب صدقه لارونی آلدرغه یباردی عقبه اوغلی ولیدنک بنوالمصطلقغه قیلغان جنایتی
 بار ایندی عقبه اوغلی ولید بنوالمصطلقغه بارعاج الوغلاب قارش آلدیلار لکن ولید اوزی نك
 جنایتی سببلی اولترگه کیله لر دیوقورقدی شوندان صوڭ صدقه لارونی صورامای ونی ایچون کیلدىکنی ده
 ایتمای رسول اللهغه کیری قایتدی هم رسول اللهغه یالغانلادی زکوة صدقه سنی بیرومادیلر اوزلری
 مرتد بولغان لار مینی اوتروما کچی بولدیلار دیدی رسول الله بنوالمصطلق بران صوغشونی قصد قیلدی
 شوندان صوڭ بو آیت ایندی رسول الله واقعه نی تیکشردی ولید اوغلی حضرت خالدنی یباردی
 حضرت خالد باروب تیکشردی همه سی دینلرنده ثابت زکوة لارونی بیردیلر (وَأَعْلَمُوا أَن فَيْكُمُ
 رَسُولَ اللَّهِ) دخی بلسکز درستلکده سز نك اچکرده الله نك رسولی باردر (لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ
 مِنَ الْأَدْرَاعِ نَتُّمُ) اگر الله نك رسولی اشلردن کوبسنده سزگه اطاعت قیلسه یعنی سز نك فکرکز بوینچه
 اش قیلسه سز آغرلقغه وهلاکلاکگه تشرر ایدکز یعنی صحابه لر نك بعضی بنوالمصطلق برلن
 صوغش قیلو فکرینی هم عقبه اوغلی ولیدنک سوزینی تصدیق قیلوینی رسول اللهغه آکلانیدیلار
 الله تعالی شونی رد قیلوب بو آیتنی ایندردی (وَلَٰكِنَّ اللَّهَ حَبِيبُ الْإِيمَانِ) لکن الله سزگه ایمانی
 سیوکل قیلدی (وَزَيْنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ) دخی ایمانی کوئللر کزده زینتلی کورکام قیلدی (وَكَرَهُ الْإِيكُمُ
 الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ) دخی سز نك اوزرکزگه کفرنی دخی الله نك اطاعتندن چغونی دخی
 گناهلارنی مکروه قیلدی الله تعالی بو آیتده بنوالمصطلق برلن صوغشونی عقبه اوغلی ولیدنک
 سوزینی تصدیق قیلونی معقول کورگان صحابه لر نك عنرینی بیان ایندی یعنی صحابه لر نك ایمانی
 افراط سیولری وکفرنی آرتق مکروه کورولری بنوالمصطلق بران صوغشنی ولید سوزینی تصدیقنی
 معقول کوروگه بوللادی (أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ) بو صفتده بولغان صحابه لر آلار حق بولغه ایرشوجیلر
 (فَضَلَّامِنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً) بو ایمانی محبتلی قیلو وکفرنی مکروه قیلو الله دن فضل ایچون دخی انعام ایچوندی
 (وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) دخی الله مؤمنارنک حاللرینی بلوچیدر دخی فضلنده وانعامنده حکمت ایاسیدر
 الله تعالی حقلقه بولغان امام دن باش تارتوچی آدمنی اولترو نك واجب بولوی حقنده ذکر قیلناچق
 آیتنی ایندردی (وَأَن طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا) واگر مؤمنلردن ایکی جماعت صوغش قیلسالار
 (فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا) بس بو ایکی جماعت آراسنی اصلاح قیلکز یعنی وعظلاکز الله نك حکمنه چاقرکز
 اگر قبول ایتسه لر بیک بیغشی (فَإِن بَغْتَا أَحَدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى) بس اگر وعظنی هم الله نك حکمنه
 چاقرونی قبول قیلماسه اگر ایکی جماعت نك ایکنچسنه ظلم وجبر قیلسه (فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ
 إِلَى أَمْرِ اللَّهِ) بس سز ظلم وجبر قیلغان جماعتنی اوترکز الله نك قوشقان اشینه و حکمنه قایتقان لارینه
 قدر (فَإِن فَاصلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ) بس اگر ظلم وجبر قیلوچی جماعت صوغشقان نك صوکنده

الله نڭ قوشقان اشينه و حکمنه قاينسه بس بوايكي جماعت، آراسني توغريلق برلن اصلاح قيلسکز
 يعني الله نڭ حکمنه موافق وهيچ بر جماعت که ضرر قيلماي اصلاح قيلسکز (واقسطوا) دخي هراشه
 توغري بولوگز (ان الله يحب المتقسين) درستليکه الله توغريلق قيلوچيلارني دوست کورر بو آيتنڭ
 نزولنه سبب شول رسول اکرم بر وقتنه انصاردان بعضس نڭ مجلسنه باروب ايشاڭ اوزرينه
 آطلانغان حالده توقتادي رسول الله نڭ ايشاڭي بول ايندي ابي اوغلي بورنني توتدي ايشاڭگني
 يبار بولي نڭ قباحتم ايسي بزني رنجته ديسي رواحه اوغلي عبدالله ايتسي والله رسول الله نڭ
 ايشاڭي نڭ بولي سينڭ مسك ايسکندنه خوشراق ديسي رسول الله اوتب کيندي رسول الله کينکاج
 سوز کوبايدي سوغشيلر و قهرشيلر ابي برلن عبدالله بن رواحه نڭ قومي يعني اوس برلن خزر ج
 قبيله لري کيلدي بيک قاطي صوغشيلار يعني طاباقلار برلن ياکه قوللاروباشماقلار برلن صوغشيلار رسول الله
 کيري قايتوب آرالارني اصلاح قيلدي حقلقده بولغان امام نڭ اطاعتندن چقغان آدم گه باغي ديلر
 بس بو آيتنه باغيني قتل نڭ وجوبنه دلالت بار بيشاوي اياسي ايتنه بو آيتنه باغينڭ مؤمن بولوينه
 هم صوغشندن توقتاسه اولتررگه تيوش بولماوغه دلالت باردی کشان اياسي بوروشچه بيان ايتنه مسلمانلاردن
 بولغان ايکي جماعتنڭ صوغشوي ظلم طريقنچه بولور ياکه آرالارنده برشبهه ايچون بولور اگر ظلم
 طريقنچه بولسه آرالارني اصلاح تيوش اگر اصلاحني قبول قيلماسه لار صوغشو تيوش اگر آرالارنده
 بولغان شبهه ايچون بولسه اول شبهه ني دليللر برلن يبار و تيوش شبهه ني يبار گاجده توقتاماسه لار صوغشو
 تيوش دي امام حقن مراد عادل و عاقل بالغ و آزاد بولوب قريش نسلندن بولغان امام مراد امامتي
 رسول الله دن فن بران ياکه اوزينڭ آلندن اغي امام دن ياکه بيعت برلن ثابت بولورغه کيرک باغي نڭ
 حکم لري فقه کتابلارنده مذکور آندن قارالسون بر تورلي تفسيردن تيوشلي قدرسني چوبلاب يازدق
 (انما المؤمنون اخوة) آچق مؤمن لره بربرسي قردشلردر يعني بتن مؤمن نڭ آراسنده آناه حکمنه بولغان
 بر اصلغه (حيوة ابدية ني موجب بولغان ايمان غه) منسوب بولولاري جهنندن قردشليک بار (فأصلحوا
 بين اخويکم) بس قردشلرگز آراسني تزيك قيلسکز (واتقوا الله) دخي حکمنه خلافق قيلوده الله دن قورقکز
 (لعلکم ترحمون) الله دن قورقکز اوزرينه رحمت قيلنمش بولوگز ايچون (يا ايها الذين آمنوا) اي
 ايمان کيترگان آدملر (لايسخر قوم من قوم) بر قوم ايکنچي قوم دن مسخره قيلماسون (عسى ان يکونوا
 خيرا منهم) الله حضورنده مسخره قيلنمش قوم نڭ مسخره قيلوچي قومدن ايزگوبولولاري ياقين در (ولانسائ
 من نساء) دخي خاتونلار خاتونلاردن مسخره قيلماسون (عسى ان يکن خيرا منهن) مسخره قيلونمش
 خاتونلار نڭ الله حضورنده مسخره قيلوچي خاتونلاردن ايزگوبولوي ياقين در يعني مؤمن ابرلر نڭ و مؤمنه
 خاتونلار نڭ بعضسي بعضسندن مسخره قيلماسن چونکه مسخره قيلنمش آدم بعض وقتنه الله حضورنده
 مسخره قيلوچي دن ايزگوبولور (ولاتلمزوا انفسکم) دخي اوزگزني عيبلاماگز يعني مؤمنلر بعضسي بعضسني
 عيبله ماسن بتن مؤمن برجان و برتن حکمنه (ولاتنابزوا بالالقباب) دخي بعضکز بعضکزني ياوز لقب برلن

(قوشام آت) برلن انده ماگز (بَسُّ الْأَسْمِ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ) ایمانغه کردکلری وایمان برلن شهرت تابمقلاری صوگنده بوزقلق برلن ذکر قیلنمش بولولاری مؤمنلر ایچون نی یاوز ذکردر موندن مراد مؤمنلرگه کفرنی نسقنی نسبتنک قباحت بولوینی بلدر و بو آیتنی حین قزی حضرت صفیه حقنه ایندی دیگانلر حضرت صفیه بروقتلر رسول اللهغه کیلمدی وایتدی ای الله نکل رسولی میکاها تونلر ایکی یهودیین طوغان یهودیه (جبری قزی) دیوایتله لر دیدی رسول الله ایتدی سین خاتونلارغه منم آتام (هارون) آتام برلن بر توغمه قردشم (موسی) ایوم محمد (عم) دیوایتما دگمی دیدی (وَمَنْ لَمْ يَتَّبِعْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) وکاملردر الله طیفغان اشلردن توبه قیلما سلازل اول کشیلر ظالملردر یعنی طاعت اورننه گناهنی قویو سیبلی ظلم قیلوچییلاردر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کینترگان آدملر (اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ) ظن نکل کوبسنن صاقلانکلر یعنی ظن دن بر چیتنه بولکلر تأمل برلن اول ظن نکل نیندی قبیلهدن بولوی بلنگانگه قدر یعنی ظن حرام می حلال می چونکه ظن نکل ایارو واجب بولغانی بار مثلاً عملیاتنه دلیل قطعی بولما دغنه ظن برلن عمل قیلنه دخی اللهغه حسن ظن کبی هم ظن نکل حرام بولغانی بار اعتقادلارده ظن گه ایارو کبی دخی دلیل قطعی گه مخالف بولغان ظن گه ایارو مؤمنلرگه یاوز ظن قیلو کبی دخی ظن نکل مباح بولغانی بار دنیا اشلرننگی ظن کبی (ان بَعْضُ الظَّنِّ اِثْمٌ) درستلکده ظن نکل بعضی گناهدر (وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا) دخی مسلمانلار نکل عیبلرنن تیکشورما گلر دخی بعضکلر بعضکلرنی غیبت قیماسن یعنی بعضکلر بعضکلرنی آرتنده یاوزلق برلن ذکر قیلما گلر (أَيُّبُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَعْمَ أَخِيهِ مَيْتًا) ایاسزلنک برکلر قرداشی نکل ایتنی اولاکسه بولغانی حاله آشاونی بار اتورمی (فَكَرِهْتُمُوهُ) قرداشکلرنک ایتنی اولاکسه بولغان حاله آشاکلر دیو آلدکلر زغه کینترسه الیمه مکروه کورسز هم مکروه کوروکلرنی انکارده قیلا آلماسسز (وَاتَّقُوا اللَّهَ) طیفغان نرسه سنه الله دان قورکلر (ان الله تواب رحيم) درستلکده الله طیفغان نرسه سنده قورقغان وگناهسنن دان توبه قیلغان آدم نکل توبه سنی قبول قیلوچیلدر هم آثار رحمت قیلوچیلدر (يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّخَذْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى) ای آدملر بززرنی ایر برلن خاتوندان (آدم عه م برلن حواء عه م دان) یاراتلق یا که هر برکلرنی آتا برلن آنادان یاراتلق معنا سنده بس نسب برلن ماقتان شوکلر زغه سبب یوق (وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ) دخی سزنی بر اصلغه منسوب بولغان الوغ جماعتلر قیللق هم قبیلهلر قیللق نسب طبقه لاری آلتی ایلک بیوکی شعیب آنکل ایچنه کوب قبیلهلر کره آنندان توبن راگی قبیله آنکل ایچنه کوب عمارهلر کره آنندان توبن راگی بطن آنکل ایچنه کوب فخذلر کره آنندان صوکل ایلک توبان فصیله بس رسول الله بابالارندان خزیمه شعب بولا کنانه قبیله بولاقریش عماره بولاقصی بطن بولاهاشم فخذ بولا حضرت عباس فصیله بولا (لَتَعَارَفُوا) الله سزنی شعبلر و قبیلهلر قیلوی تانوشما قیلکلر ایچون یعنی بعضکلرنک بعضکلرنی تانوی ایچون ماقتانوشو ایچون توکل (ان اکرمکم عند الله اتقاکم) درستلکده سز نکل الله حضورنه حره تلیرا کلر الله دان قورقوچیلر اگلردر چونکه نفسلرنک کمالته ایرشوی آدم لرنک

بىرسى نىڭ ايكنچىسىدىن آرتوقلىغى البتە تقوالق سببىلى بولا شونىڭ ايچوندىمە رسول الله (مَنْ سَرَّهُ أَنْ
 يَكُونَ أَكْرَمَ النَّاسِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ) دىيەش يەنى بىر كىشىنى آدملىرىنىڭ حىرمتلىرىغا بولوشادانلا نىرسە
 اول كىشى اللەدان قورقسون مەناسىدە (أَنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ) دىستلىككە اللەنىڭ ظاھىرىنى ھەم باطنىنى
 بلوچىدىر (قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا) بىدوى عربلىر ايتىدىلەر بىزچەن كوكلىلر مەز بىرلەن ايمان كىتىردىك
 دىوبو آيت بنواسى قىبىلەسىدىن بىرگىرە آدملىر ھىقىقەتە ايندى آلا رآچلىق يىلى مەينەگە كىلەب رسول اللە
 ھىزورنە كەلمە شەھادت او قودىلار دىخى رسول اللەغە ايتىدىلەر بىزسىكە يوكلىمەز وبالا وخاتونلار مەز بىرلەن
 كىلىدىك وبىز فلان بالالارى كىمى سىنىڭ بىرلەن صوغىش قىلما دىق دىدىلەر ھىقىقەتە صورا دىنى آكلەتە
 بىلەر صوغىش قىلما ولارى ومىسلەمان بولولارى بىرلەن مەنت قىلىدىلەر (قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا) اى ھىمە
 (ھەم) بوبىدولەرگە ايت سىز ايمان كىتىرما دىكىز چونكى ايمان چەن كوكلىدىن اوشانولۇچەن كوكلىدىن
 اوشانولۇشىگە ھىقىقەتە بولما دى اگەر چەن كوكلىدىن اوشانولۇشىگە ھىقىقەتە بولسا ايدى رسول اللەغە مىسلەمان
 بولۇشى صوغىشما دىكىز بىرلەن مەنت قىلما س ايتىدىكىز دىو (وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا) لىكىن سىز ظاھىرىدە بوى
 سىنىق دىو ايتىدىكىز چونكى اسلام بوى سىنو وصلەغە كىرە شەھادت كەلمە سىنى بىلدىرىشى صوغىش قىلويىنى
 قوبو كىز ظاھىرىدە بوى سىنو كىزغە غەنە دلالت قىلادى چەن ايمان كىزنى بىلدىرىدىر (وَلَمَّا بَيَّنَّ لِلْإِيمَانِ فِي قُلُوبِكُمْ)
 وبوكونگە قەدىرىزنىڭ كوكلىلر كىزگە ايمان كىرما دى موندەن صوغىش سىزدەن ايمان امىد ايتىلەر (وَأَنْ تُطِيعُوا
 اللَّهَ وَرَسُولَهُ) واگەر سىز اخلاص بىرلەن ومناقق لىقنى قوبوبىرلەن اللەغە ھەم اللەنىڭ رسولىنە اطاعت قىلسا كىز
 (لَا يَلْبَسْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا) اللە سىزنىڭ عمللىرىزدەن (اچىرلىدىن) ھىچ نىرسە نى كىمەتەس (أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
 رَحِيمٌ) دىستلىككە اللە (تەھ) اطاعت قىلوجىلارنىڭ كىمچىللىرىنى بارقاغوجىدىر ھەم آلا رەھمەت قىلوجىدىر
 (أَنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ) آتچىق مؤمنلەر شوندا بىن آدملىرىگە دىر (يەنى باشقەلەر چەن مؤمن تولگىلدىر) (آمَنُوا
 بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) اللەغە ھەم اللەنىڭ رسوللىرىنە چەن كوكلىلرندەن اوشاندىلەر (ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا) موندەن صوغىش
 ايمانلارنىڭ شىك قىلما دىلەر (وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) دىخى اللەنىڭ يولنىدە (دىنى اىچون)
 ماللارى واوزلىرى (جانلارى) بىرلەن صوغىش قىلدىلەر يەنى اللەنىڭ دىنىنى استەن قىلور اىچون ماللارنى وجانلارنى
 صرف ايتىدىلەر ھىچ بىرسىنى قىزغانما دىلەر (أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ) بو صىقىقەتە بولغان مؤمنلەر آلا رەھنە دىر
 ايمانلارنىدە راستلار (باشقەلارنىڭ ايمانلارى نىچك بولا تورغاندىر البتە راست بولمىلار دىگەن سوز)
 بو آيتتە ھىقىقەتە بولغان (أَنَّمَا) كەلمە سى ايلە (ھەم) كەلمە سىدە فەكر قىلورغە تىدوش (قُلْ أَتَعْلَمُونَ اللَّهَ
 بِبَيِّنَاتٍ) اى ھىمە (ھەم) ايت سىن بىدوى عربلىرىگە ايا اللەغە دىيىدىكىزنى ايراتە سىزنى يەنى بىز ايمان كىتىردىك
 دىگەن سوز كىز بىرلەن اللەغە دىيىدىكىزنى خىبەر بىرە سىزنى (وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) ھالەكەت
 اللە كوكلىردە دىخىدە بىرلىردە بولغان نىرسە لىرى بىلور (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) دىخى اللە ھەر نىرسە نى
 بىلگوجىدىر اللەغە باشىرن نىرسە يوقىر شوندىن صوغىش بىنى اسى قىبىلە سىنىڭ بىدوللىرى رسول اللەغە كىلەب
 ھىقىقەتە مؤمن ايتىلدى بىرلەن بىمىن ايتىدىلەر صوغىش دىك قىلما چىق آيت ايندى (يُؤْمِنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا)

ای محمد (عم) بدوی عربلر سینک اوزرگامسلمان بولولاری برلن منت قیللار یعنی اوزلرینک مسلمان بولولاری سینک انعمتدن صانیلار (قُلْ لَا تُؤْمِنُوا عَلَيَّ إِلَّا مَنَّمَا) ای محمد (عم) سین آلاغه ایت میکا مسلمان بولوگزی منت قیلماگز (بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ إِنَّ هَذَا كَمُ لِلْإِيمَانِ) بلکه الله ایمان غه کوندروی اوزرینه سزنی اوزرگزگه منت قیلور (ان کنتم صادقین) اگر سزایمان دعواسنک راست بولساگز سزنی اوزرگزگه منت الله ایچوندر (ان الله يعلم غیب السموات والأرض) درستلیک الله تعالی کولکرده و ییرلرده غیب بولغان نرسه لرنی بلور (والله بصیر بما تعملون) دخی الله سزنی قیلغان نرسه لرگزی کورگوچیدر کک یاشرن و کک آشکاره قیلکز. (حجرات ترجمه سی تمام بولدی) .

(ایملنچی سوره (ق) سوره سی مکده اینگان جمعی قرق بش آیت)

بده ————— هـ ————— الله الرحمن الرحيم

(ق) سوره اسمی یا که الله برلن رسولی آراسنده بر سر (وَالْقُرْآنَ الْمَجِيدِ) باشقه کتابلارغه قاراغانه الوغلق و شرافت ایاسی بولغان قرآن برلن قسم ایتب ایتنه من محمد عم راست پیغمبردر یا که مکه کافرلری محمد عم گه ایمان کیترمادیلر معنا سنده (بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنذِرٌ مِّنْهُمْ) بلکه مکه مشرکلری اوزلری جنسندن قورقتوچی پیغمبر کیلونندن عجبیلدی یه یعنی عجب بولماغان نرسه دن عجبیلدی (فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ) بس کافر بولغان آدملر ایتدی بولور محمد عم نی پیغمبرلک ایچون بزنی آرمزدان الله نکی اختیار قیلوی عجیب نرسه در دیو (أَفَلَا مَنَّا وَكُنَّا تُرَابًا) ایا هر قیچان بز اولساک دخی چرب توفراق بولساق قایتادان ترلرمزمی (ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ) بو قایتادان ترلک گه قایتو عادتدن یراق بولغان قایتودر دیدیلر (فَعَلَّمْنَاهُمَاتَّقُوا الْأَرْضَ مِنْهُمْ) الله کافرلر نکی شبهه لرینی رد قیلوب ایتنه در تحقیق بز مکه کافرلرندن ییرنکی کیتمکان نرسه سنی یعنی ییرنکی مکه کافرلر نکی اولکلری نکی تنلرندن آشاغان نرسه سنی بلیک (وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيفٌ) دخی بزنی حضور مزده بتن نرسه نی صاقلوچی کتاب باردر (بَلْ كَتَبُوا بِالْحَقِّ) بلکه مکه کافرلری حقنی (معجزه لر برلن ثابت بولغان پیغمبرلکنی یا که قرآنی) یالغانغه توتدی لار (لَمَّا جَاءَهُمْ) اول حف اوزلرینه کیلگان نکی سوکنده (فَهُمْ فِي أَمْرٍ مُّبِينٍ) بس اول مکه کافرلری اوزلریده حیران بولغان اشددر شونکی ایچونده حف پیغمبرنی بر مرتبه چرچی بر مرتبه سعرجی بر مرتبه کوره چی دیو ایتورلر (أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ) مکه کافرلری قبرلردن قوبونی انکار قیلقلاری وفند استلرنده گی کولک قارامادیلار (كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا) نچک بز کوکنی تراکسز بوغاری بنا قیللق دخی بز اول کوکنی یلمزلار برلن زینت لادک (وَمَا لَهُمْ مِنْ فُرُوجٍ) و اول کک ایچون آچق تیشکلر بوقدر (وَالْأَرْضُ مَدَدْنَاهَا وَالْقَيْنَا فِيهَا رِوَاسِي) دخی بز ییرنی توشادک دخی اول بیرگه بیوک سلکنمی تورغان طاغلار تاشلادق (وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ) دخی بز ییرده هر بر کورکام صنف دان اوسه تورغان نرسه لرنی اوسدرک (تَبَصَّرَةٌ وَذَكَرَى لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ) بو اشرنی قیللق بز هر بر الله نکی عجیب اشرنده فکر

قیلوب اللهه قایتوچی بندہ ایچون (وَنَزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبَارَكًا) دخی کوکدن (بلوطدان کوب فائلی صونی (یغمور صوینی) ایندرک (فَانْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَمِيدِ) بس اول صوبرلن بز باغچهلارنی دخی اورولا تورغان ایگنلرنک اورلقلارونی اوسدرک (وَالنَّخْلُ بَاسِقَاتٌ) دخی اوزون بولغانلاری یا که جیمشله برلن یوکل بولغانلاری حالده خرما آغاچلاری اوسدرک (لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ) اول خرما آغاچی نکی برسی استنه برسی آطلانغان جیمشله برلن (رَزَقًا لِلْعِبَادِ) بونرسهلرنی اوسدرک بنه لرگه رزق بولسون ایچون (وَأَحْيَيْنَاهُ بِلُحْمَةِ مَيْمَنَةٍ) دخی اول یغمور صوی برلن اولسگان (اوسه تورغان نرسهلری کیبکائی) شهرنی ترگزدرک (كَذَلِكَ الْخُرُوجُ) اوشنداق یعنی اولسگان شهرنی ترگزو کبیدر قیبلردن اولسگان نکی سوکنده تراب چغوکنردا (كَذَبْتَ قَبْلَهُمْ قَوْمَ نُوحٍ) ای محمد (عه) سینکی املرکنن بورون پیغمبرلرینی بالغانغه توتدی نوح (عه) قومی (وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودٌ) دخی صنم لرگه عبادت قیلاتورغان قیوایه لری دخی ثمود قومی صالح عه قومی (وَعَادٌ وَفِرْعَوْنٌ وَأَخْوَانُ لُوطٍ) دخی عاد قومی هرد عه قومی هم فرعون قومی هم فرعون نکی اوزی دخی لوط (عه) نکی قرداشلری (یعنی قومی) (وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ) دخی اورمان ایاس بولغان قوم (یعنی شعیب عه قومی) دخی یمن ده پادشاه بولغان قومینی اسلام دیننه انده گان تبع عه قومی (كُلُّ كَذَّابٍ الرَّسُلُ) بوذکر قیلنغان قوملردن هر برسی پیغمبرلرنی بالغانغه توتدی (فَحَقَّ وَعِيدٌ) بس منم یاوزلی برلان وعده (عذابم) آلاغه ایندی (أَفَعَيَّبْنَا بِالْخُلُقِ الْأَوَّلِ) ایابز عالمنی اول یاراطوده عاجز بولدقمی البته عاجز بولمادق بس نچک قایتادان یاراطوده عاجز بولدیق (بَلَّغُهُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ) بلکه اول کافرلر یا کی یاراطودان (قیبلردن ترگزودن شبهه ده در یعنی کافرلر بز نکی باشدا یاراطوغه قدرتمزنی انکار ایتمیلر بلکه ایکنچی مرتبه یاراتومزنی غنه انکار ایته لر (وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ) وتحقیق بز آدمنی یاراتدیق (وَنَعْلَمُ مَا) دخی بز شول نرسه نی بله مز (تَوَسَّسُ بِهِ نَفْسُهُ) اول نرسه برلن آدم نکی نفسی سویله شریعی بز آدم نکی کوکلنه خطور قیلغان نرسه سنی بله مز وسوسه دیویا شرن طاوش قه اینله (وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ) دخی بز آدم گه موین تامرین ده یاقینراق مز یعنی آدم نکی حالنی موین طامرنن یاقین بولغان آدم ن آرتوغراق بله مز ورید دیوموین نکی ایکی یاغنداغی طامرغه ایته الله نکی ذاتی نکی یاقین بولونن علمی نکی یاقین بولوی مراد (اذِيتَلَقَى الْمُتَمَلِّقِينَ عَنْ الْيَمِينِ وَعَنِ الشَّمَالِ قَعِيدٌ) ای آدم شول وقتنی ذکر قیل یا که الله آدم نکی حالنی شول وقتده بلور آدم نکی سویله شکان سوزینی و عملینی صافلی تورغان ایکی فرشته بنه نکی سوزینی و عملینی آلورلار و یازارلار شول وقتده اول ایکی فرشته بنه نکی اولک یاغندان دخی صول یاغندان او طروچی لاردر یعنی بنه نکی اوکنه وصول نه او طرغانلاری حالنه بنه نکی سوزینی و عملینی یازوب صافلارلار (مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ) آغزندان بنه سوزنی آطماسن یعنی سویله ماس (الْأَلْفَبَهُ رَقِيبٌ عَتِيدٌ) مکر سویلادی ایسه بنه نکی حضورنده حاضر بولغان صافلی باردر حدیث ده بوروشچه کیلگان ایزگو عمللرنی یازا تورغان فرشته

ياوز عمللرنى يازوچى فرشته باشد بئنه هر قېچان ايزگوعمل قىلسه ايزگولك يازوچى فرشته شول
 ساعتده اول ايزگولكنى اون الش ايتوب بازار اما بئنه هر قېچان ياوز عمل قىلسه ايزگولكنى
 يازوچى اوڭ ياقاغى فرشته ياوزلقنى يازوچى مول ياقاغى فرشته گه يدى ساعت كيچكتررگه ويازمى
 توررغه امر قىلور احتمال توبه قىلماسمى ديو (وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ) دخى اولم ايسرگاسكى
 هعلق برلن كيلور شول وقتك قيامت بولاچاقنى بلورلر (ذَلِكَ) بواولم (مَا كُنْتُمْ مَنَّهُ تَجِدُّ) اى آدم سينڭ
 آناردن قاچقان نرسه كدر (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) دخى قىلاردن قوبارلوايچون صورغه ارلور (ذَلِكَ يَوْمَ الْوَعْدِ)
 بومورغه ارلگان وقت كافرلر ايچون ياوزوعده متحقق بولغان كوند (وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ) دخى هر بر
 نفس واول قيامت كوند هر نفس محشرگه كيلور (مَعَهَا سَاقِقٌ وَشَهِيدٌ) اول نفس برلن برگه آدمى سرب
 كيلوچى بر فرشته بولور دخى قىلغان عملى برلن گواهلك بيروچى بر فرشته بولور يا كه سر و برلن گواهلك
 بيروچى صفتنى چيغان فرشته بولور معنا سئنه سروب كيلوچى فرشته دن ياوز عمللرنى يازوچى مول
 ياق فرشته سى مراد گواهلك بيروچى فرشته دن ايزگولكلرنى يازوچى اوڭ ياق فرشته سى مراد (لَقَدْ
 كُنْتُمْ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا) اى آدم تحقيق سين قيامت كوند باشكا كيلاجك نرسه دن غافللكده بولڭ
 (فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ) بس بزيندن آخرت اشارندن طيغان پرده گنى (غفلتنى) آچىق (فَبَصُرُكَ
 الْيَوْمَ حَدِيدٌ) بس بوقيامت كوند سينڭ كوزڭ اوتكدر دنيا ده انكار قىلغان نرسه لرگنى كورر (وَقَالَ
 قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَيْنِي) دخى آدمڭ ياقينى بولغان فرشته (يعنى موكل فرشته) ايتور بومين آنڭ
 اوزرينه تابشرلغان نرسه منم حضورده يازامش و حاضر بولمش نرسه در (أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ
 عَنِيدٍ) اى سروي برلن شاهد بولوچى فرشته لر هر بر حقنى انكار قىلوچى كافرنى جهنم گه تاشلا كز
 ديو ايتلور (مَتَاعٌ لِّخَيْرٍ) فرض بولغان حقلارندن مالى كوب طيوچينى يا كه اسلامن طيوچينى
 جهنم گه تاشلا كز چونكه بو آيتنى مغيره اوغلى وليد حقنه ايندى ديگانلر اول قرداشينڭ بالالارنى
 مسلمان بولودن طيغان (مَعْتَدٌ مُّرِيبٌ) هر بر الله ده هم دينده شك قىلوچى ظالمنى تاشلا كز (أَلَيْسَىٰ
 جَعَلَ مَعَ اللَّهِ هَا آخِرٌ) شونداين الله ده هم دينده شك قىلوچى آدمى اول آدم الله برلن عبادته
 ايكنچى معبود اعتقاد قىلدى (فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ) بس موندابن قباحت، صفتلى آدمى
 (كافرني) قانى عداقه تاشلا كز (قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطَّغَيْنَاهُ) كافرڭ ياقين بولغان شيطاني يعنى كافرگه
 ايركلى بولغان شيطان ايتور اى ربه زمين اول كافرني آذر مادم (وَلَسَكُنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) ولكن
 اول كافر اوزى ظاهر بولغان آزرغونلقده بولدى (قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّْ) الله (تعالى) ايتور بو
 كافر برلن ايركلى بولغان شيطاننه منم حضورده فچقرشما كز يعنى حساب اورتنده چونكه حاضر موند
 فچقرشونڭ فادى سى يوق (وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعْدِ) و تحقيق من سزڭ اوزر كز رگه ياوزلق برلن
 وعده منى (هذابنى) الك قىلدم يعنى آزرغونلارغه بولغان عذاب منى كتابلارده هم پيغمبرلرم آرقلى
 بيان قىلدم حاضر سزڭ ايچون دليل قالمى ديو (مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلَ لَدَىٰ) منم حضورده سوزنى

اوزگار تلاماس بس میندن وعیدمنی اوزگار تومنی امید قیلماگز اما بعض گناهلری مؤمنلرنک بعض
 سبیلر ایچون گناهلارونی عفو سوزنی آلماشدرو توگل چونکه عفو دلیل لری وعیدنی تخصیص که
 دلالت قیلادر (وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ) ومین قیلارغه ظلم قیلوچی توگل من (یوم نقول لجهنم) شول کونسی
 ذکر قیل اول کونده بز جهنم که اینور بز (هَلْ آمَنَّا) ایا تولدگی دیو (وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ) وجهنم
 اینور تحقیق تولدم مینده بوش اورون قالمادی موندان آرتوقنی صیغدر آلمیم دیو یا که جهنم
 بوسوزنی آرتدرونی استاب اینور (وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ) دخی اوجماخنی کفردن وگناهلاردن
 صاقلانغان آدمار ایچون یراق بولماغان اورونده بولغان حالده یاقین قیلندی (هَذَا مَا تُوْعَدُونَ)
 اوجماخ اهلنه اینلور بو ثواب سرکه وعه قیلنغان نرسدر (لِكُلِّ آوَابٍ حَفِيفٍ) اوجماخنی یاقین قیلنور
 هر بر اللهغه قایتوچی اللهنگ شریعت چیکلارینی صاقلانغوچی کشی که (مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ)
 اوجماخنی یاقین قیلنور غیبده اللهدان قورقغان کشی که (وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ) دخی اللهغه قایتوچی
 کوکل برین اللهغه کیلنگان کشی که (ادخلوها بسلام) کفردن وگناهلاردان صاقلانغان کشیلر که اینلور
 جنت که عذاب ونعمتلرنک بنوندن سلامت بولغانکز حالده کوکلر دیو (ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ) اوجماخ که
 کرو حاصل بولغان کون منگو تورونی تقدیر قیلنغان کوندر (لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا) اوجماخه کرگان
 کشیلر که اوجماخده تلاگان نرسه لری باردر (وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ) ویزنک حضور مریده استاگانلرنین آرتق
 نعمتلرده باردر یعنی بنده لرنک کوزلری کورماگان و قلاق لاری اشتهماگان هم کوزللمرینه ده خطور
 قیلماغان نعمتلر باردر (وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ) ویز مکه کافرلرنین بورون بولغان زمان اهلنن
 کوبسنی هلاک قیلدیق (هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا) اول بز هلاک قیلغان آدمار (اوتکان امنلر) عاد نمود
 فرعون قوملری کبی مکه کافرلرنین قوت یوزنن قاطیراق ایدیلر (فَتَقَبَّوْا فِي الْبِلَادِ) تورلی شهرلرده
 تصرف قیلدیلار و تیکشردیلر یا که اولم که باشقهغه هر نرسده مجال تابدیلار مگر اولم ننگنه قتلولا آلمادیلار
 معناسنده (هَلْ مِنْ مَحِيصٍ) ایا اللهدان یا که اولم دن قاچا تورغان اورون بارمی البت یوق (اَنْ فِي
 ذَلِكَ لَذِكْرٍ) درسنگه بو سورده ذکر قیلنغان نرسه لرده وعظ باردر (لَمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ) آنک ایچون
 چن کوکل بولغان کشی که (اَوَّلَقَى السَّمْعَ وَهُوشِهَيْتٍ) یا که ذهنی بران حاضر بولغانی حالده قلاق صالغان
 یعنی اخلاص برلن دگلاغان کشی که بو آیتده فکرسز قلبلی بولو برلن قلبسز بولونک برابر بولوینه
 اشارت بار (وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا) وتحقیق بز کوکلرنی ویدیلرنی هم کوکلر برلن
 ییدلر آراسنه بولغان نرسه لرنی یاراتدیق (فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلتی کون قدرلرده (وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ)
 ویزنی عاجز بولو وعشقت لرو توتمادی بو آیت یهودلرنی رد بولایهودلر ایتهلر الله تعه یکشنبه کون
 یاراتاباشلاب جمعه کون تمام ایتدی شنبه کون استراحت ایتدی دیلر وعرش اوزرینه چالقان یاتدی
 دیلر (بیضاوی) (فَأَجْرُ عَلَى مَا يَقُولُونَ) بس ای محمد (عهم) مشرکلرنک ایتکان نرسه لرنه (بعثنی انکار
 قیلولارینه) صبرلر قیل البته بتن عالمنی مشقتلانمی وعاجز بولمی یاراتوغه قادر بولغان اللهنگ بعثنی

انكار ایتوچی کافرلرنی قبرلرندن قویاروغه هم آلارن اوج آلوغده قدرتی یته (وسیح بحمد ربک) دخی
 ربکنک حمدی برلن تسبیح ایت یعنی ربکا حمد ایتکنانک حالدر یکنی ممکن بولغان نرسه دن عاجز بولودن
 دخی تشبیهی واجب ایتته تورغان نرسه برلن صفتلاودن براق قیل (قَبَلُ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبَلُ الْغُرُوبِ)
 قیاش توغماسدن بورن دخی قیاش باتماسدن بورن یعنی تاك وقتنده دخی ایکندی وقتنده تسبیح ایت
 (وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ) دخی کیچنک بعضنک ربکا تسبیح ایت (وَأَذْبَارِ السُّجُودِ) دخی سجد (نماز صوکنده)
 ربکا تسبیح ایت یا که شول وقتلارده نماز او قومعناسنک یعنی قیاش توغماسدن بورن ایتته نمازینی قیاش
 باتماسدن بورن اوله برلن ایکندی نمازینی دخی کیچنک آخشام براه یسیع نمازینی دخی تهجد نمازینی
 فرض نمازلار صوکنده نفل نمازلارنی یا که یسیع صوکنده غی وترنی (وَأَسْتَمِعْ) دخی ربک سیکنا خبر بیدرگان
 نرسه لرنی (قیامت حاللرینی) ایشته (يَوْمَ ينادى الْمُنَادى مِنْ مَّكَّانٍ قَرِيبٍ) یا قین اورندن (هر کم گه
 تاوش اشنلورک اورندن) ندا قیلوچی ندا قیلغان کونده ایشته بوندا قیلوچی اسرافیل (عم) یا که
 جبرائیل (عم) در شول روشه ندا قیلور (أَيَّتْهَا الْعِظَامُ الْبَالِيَةُ وَالْمُحُومُ الْمَمْتَرَةُ وَالشُّعُورُ الْمَتَفَرِّقَةُ إِنَّ اللَّهَ
 يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَجْتَمِعْنَ لِفَصْلِ الْقُضَاءِ) دیویعنی ای چرب بتکان سیاکر وتارالوب بتکان ایتلر وپرا کنده
 تاغلغان تکرالله سرگه آیرب حکم قیلوا یچون جیلو کوز برلن امر قیلادر معناسنک (يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ
 بِالْحَقِّ) اول قجغرغوچی قجغرغان کون شول کوندر اول کونک اسرافیل (عم) ننگ حلقی برلن بولغان ایکنچی
 (تاوشینی) (صورینی) اشنورلر (ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ) بوکون قبرلردن چغو کونیدر (أَنَا نَحْنُ نَحْيٌ وَنَمِيْتُ
 وَأَيُّنَا الْمَصِيرُ) درستلکک بزدنیا ده ترگزرمز داوتررمز دخی آخرتده جزا ایچون قایتاچاق اورن بزننگ صاریدر
 (يَوْمَ تَشَقُّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سَرَاعًا) اول ندا قیلنغان کون شوندا این کوندر اول کونده آدملردن بیدر
 یار اور همه سی قبرلرندن آشغان لاری حالده چغارلار (ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَا سِيرُ) بو اولگان ننگ
 صوکنک ترلو حشردر بو حشر بزننگ اوزرمزگه جیکلدر (نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ) بزقریش کافرلرینک
 ایتکان نرسه لرنی بله مز (بوسوزد، رسول الله تسلیه مکه کافرلرینه تهید بار) (وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ)
 دخی ای محمد عم سین مکه کافرلرینه ایرکلی توگل سن یعنی آلارنی کوچلاب ایمانغه کیتره آلماسن
 یا که آلاغه تلاگان نرسه کنی قیلا آلماسن آنچی سین آلارنی دین گه انده وچی سین (فَنَكَّرْ
 بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعَبِيدٍ) بس ای محمد عم سین قرآن برلن منم یاوز وعدم دن (عنا بومن) قورقغان
 کشنی وعظلا چونکه عنا بدن قورقماغان آدم وعظلاو برلن قائده لنمی .

(ق سوره سی ننگ ترجمه سی تمام بولدی)

(ایملی برنجی سوره الذاریات سوره سی مکه ده اینگان آلتمش آیت)

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(وَالذَّارِيَاتُ ذُرَّوَاتٍ) دخی توفراق لارنی وباشقه نرسه لرنی اوچرغوچی جیللر برلن قسم ایتب ایتته من
 یا که بالالارنی ساچوچی بالا توغدره تورغان خاتونلار برلن یا که خلیقنی ساچه تزرغان سبیلر

(فرشته لار) برلن قسم ایتب ایتنه من معناسنده (فَالْحَامِلَاتِ وَقَرًا) دخی یغمور یوکلرینی یوکلر گوی
بلوطلار برلن قسم ایتب ایتنه من یا که بلوطنی یوکلر جیل لار برلن یا که یوکلر خاتون لار یا که
بلارنک سبیلری برلن قسم ایتب ایتنه من معناسنده (فَالْحَارِيَاتِ يُسْرًا) دخی دیکگزلرده جیکل یرو
برلن یروچی کیمه لار برلن قسم ایتب ایتنه من یا که ایسه تورغان اورون لارنه یری تورغان جیل لار
برلن یا که منزل لارنه یری تورغان یلم لار برلن قسم ایتب ایتنه من معناسنده (فَالْمَقْسَمَاتِ أَمْرًا) دخی
یغمور ورزق اشلرینی بوله تورغان فرشته لار برلن قسم ایتب ایتنه من یا که اشلرینی بولو سبیلری
برلن یا که یغمور لارنی بوله تورغان جیل لار برلن قسم ایتب ایتنه من معناسنده (أَنَّمَا تُوْعَدُونَ لَصَادِقٍ)
درستلکه سزگ، وعده قیلنغان نرسه (قبر لردن قوبار و) البته راستدر (وَأَنَّ الَّذِينَ لَوْ قِيعَ) دخی
درستلکه جزأ البته حاصل بولوچیدر حاصل الله تعالی طبیعت تلاوینه خلاف بولغان عجیب نرسه لرنی
یاراطوغه قادر بولوی برلن وعده قیلنغان جزأ ایچون قبر لردن قوباروغه قادر بولوینه دلیل کورساتدی
(وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْعُبُكِ) بوللار ایاسی بولغان کوك برلن قسم قیلوب ایتنه من (أَنكُم لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلَفٍ)
ای مکه کافر لری درستلکه سز محمد عه م حقنده تورلی سوزده سز بر مرتبه جرچی بر مرتبه سحرچی
بر مرتبه دیوانه دیسر (يُؤْفِكُ عَنْهُمُ الْفُكُ) رسول دن دوندر لگان کشینی دوندر لمش بولور یا که ایزگولکن
دوندر لگان کشینی ایمان دن دوندر لور (قُتِلَ الْخِرَاصُونَ) تورلی سوز ایاسی بولغان یالغانچیلارغه لعنت
قیلندی (الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ) شوندا این یالغانچیلاردر آلاز اولر لرنی تمام ارتکان نادانلق ایچنه
امر قیلنغان نرسه لردن غافل لردر (يَسَاءُونَ أَيَّامَ يَوْمِ الدِّينِ) آلاز پیغمبردن خورلاب جزأ کونی قیچان
دیو صور لار (يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُقَننون) اول جزأ کونی شوندا این کون در اول کونک یالغانچیلارنی
اوط اوزرنده یاندر لمش بولور (ذُوقُوا فَتَنَّتْكُمْ) آلازغه اینولور فننه کزنی (عذاب کزنی) تاتوگز
(هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ) بو عذاب شوندا این عذاب در سز آنی دنیا ده وقت آشفورور بولمگز
(أَنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعِيُونَ) درستلکه کفر دن وگناه لاردان صاقلانوی آدلر اوچماخلاردا هم
چیشمه لرده در (آخنین ما اتاهم ربهم) رب لری بیرگان نرسه نی آغان لاری حاله (أَنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ
مُحْسِنِينَ) درستلکه اول متقی لار موندان الک (اوچماخقه کرماسلرنن الک) ایزگو عملر قیلویچی
بولیلار (كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ) کیچمن آزغنه الشنه یوقلار بولیلار بوتق بیره (ما)
آرتوق بولا یا که یوقلار لاری کیچمن آزغنه الشنه بولدی معناسنده بوتق بیره (ما) مصریه بولا
(وَبِالْأَسْعَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ) دخی آلاز سحر وقت لارنه الله دان یارلق افاق استار بولیلار (وَفِي أَمْوَالِهِمْ
حَقٌّ لِلْسَّائِلِ وَالْمَجْرُومِ) دخی اول متقی لرنک مال لارنه صور اغوی کشی گه ده دخی اویالوب صور اماغان
کشی گه ده الش باردر (وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ) دخی شیکسز اوشانوی آدلر ایچون بیره
(طاعلارده صولارده آغاچلارده وچیمش لرده و تورلی معین و حیوان لاردا) الله نکی قدرته هم علمنه و رسمتی
نک کوب لکنه تورلی دلیل لار باردر (وَفِي أَنْفُسِكُمْ) دخی اوز کزده هم الله نکی قدرته هم علمنه

هم رحمتی نلگ، کوبلگنه تورلی دلیل لر باردر چونکه اویلاب قاراغانه آدملرده تورلی عقل غه صیمی
 تورغان هنر لر گه و تورلی کمال لر گه دلیل باردر (اَفَلَا تَبْصُرُونَ) ایبا اعتبار قیلوب قاراب قدر تلی بولوینی
 کور میسزمی (وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ) دخی سز نلگ رزق کز (یعنی سببی) کوکده در یا که
 رزق کز غه سبب بولغان یغور بلوطه در معناسنه دخی سز گه وعده قیلنغان نرسه (ثواب) کوکده در
 چونکه جنت نی ییچی قات کوک استنده دیگانلر یا که عمللر هم عمللر نلگ ثواب لاری کوکده تقبیر
 قیلنمشدر معناسنه (فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) بس کوکنک و بیبر نلگ ربسی برلن قسم اینب ایته من
 (اِنَّهُ لَحَقُّ) درستلکده سز گه وعده قیلنغان نرسه حقدر (مَثَلُ مَا اَنْتُمْ تَنْطِقُونَ) سز نلگ سویلا شوکز
 کبی یعنی اوز کز نلگ سویلا شوکزده شککز بولماغان سز گه وعده قیلنغان نرسه دهده شککز بولماسته
 تیوش (هَلْ اَنْتَ كَاذِبٌ) ضیف ابراهیم المکر مین (ای محمد) عمه (ایبا سیکما ابراهیم) عمه نلگ حرمتلی
 قوناق لاری نلگ خبری کیلمیمو یوفرشته لر ابراهیم عمه گه قوناق صورتنه کیلمک لری ایچون الله تعه
 قوناق دیوا طاغان جمعی اون ایکی فرشته ایسی دیگانلر بعضیلار اوچ فرشته ایسی دیگانلر یعنی
 جبرائیل میکائیل اسرافیل (عمه) (اَدْخَلُوا عَلَيْهِ) شول وقتداغی خبری کیلمیمو اول وقتده قوناق لار
 (فرشته لر) ابراهیم (عمه) گه کردیبار (فَقَالُوا سَلَامًا) بس فرشته لر ابراهیم (عمه) گه سینلک اوزرکا
 سلام بیردهز دیدیلر (یعنی نَسَامُ عَلَيْكَ سَلَامًا) دیدیلر (قَالَ سَلَامٌ) ابراهیم (عمه) علمیکم سلام دیبی
 (قَوْمٌ مُنْكَرُونَ) سزمینی تانومی تورغان قوم سز دیبی چونکه ابراهیم (عمه) بوفرشته لر نی آدم
 بالاسی دیوبلمی اوز لرینی تانمادی (فَرَاغَ اِلَى اَهْلِهِ) بس ابراهیم (عمه) یاشرتن گنه اهل بیینی
 قاتینه کیتدی چونکه قوناق صیلاوچینلک ادهندن قوناقغه طعامنی آشقرو (فَبِجَاءِ بَعْضِ سَمِينِ) بس
 ابراهیم (عمه) سیمز بوراوا ایتی کینردی چونکه ابراهیم (عمه) نلگ مالی نلگ کوبراگی صغر
 بولغان (فَقَرَّبَهُ اِلَيْهِمْ) بس ابراهیم (عمه) بوراوا ایتنی قوناق لارغه یاقین قیلدی یعنی آللارینه
 قوبدی (قَالَ اَلَا تَأْكُلُونَ) ابراهیم (عمه) قوناق لار نلگ طعام گه قول صور مادقلارنی کورگاچ ایاسز
 آشامیسزمی دیبی (فَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً) بس ابراهیم (عمه) قورقدی لکن قورقوبنی یاشردی
 چونکه آشاماغاچ بوزق غرض برلن کیلسگانلر در دیوا اویلادی (قَالُوا لَاتَخَفْ) فرشته لر ابراهیم (عمه) نلگ
 قورقوبنی بلسگاچ ایتمیلر قورقه درستلکده بز الله نلگ ایلمچیلریمز دیوا (وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ) دخی
 بوفرشته لر ابراهیم (عمه) گه بلاغت، که ایرشدکده کامل عالم بولاچاق ایربالا برلن سیونچ بیردیلر (فَاَقْبَلَتْ
 امْرَاَتُهُ فِي صَرَّةٍ) بس ابراهیم (عمه) نلگ خاترنی (حضرت ساره) فچقرغانی حالده ایوبینه یونالسی بچماقده
 فرشته لر گه قاراب تور اتورغان بولغان (فَصَكَّتْ وَجْهَهَا) بس ابراهیم (عمه) نلگ خاتون یوزینه (ما ائلاینه)
 عجب له نب بارماق باشلاری برلن صوقدی (وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ) دخی مین بالاتوغدزمی تورغان قارچق من
 بس نچک مین بالاتوغدزمی دیبی (قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ) فرشته لر ایتمیلر بیز سیکما سیونچ بیرگانچه
 رب نلگ ایتمدی دیوا ایتمیلر بیز سیکما رب نلگ ایتمکان نرسه دن خبر گنه بیردهز دیدیلر (اِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ)

درستلکده اول ربانگ هر اشدنه حکمت ایاسیلدر وهر نرسه نی بلسگوچیلدر بس البته اول الله نلگ سوزی
 حق و اش حکمتلی بولور دیدیلر (یکر می آلتچی پاره نلگ ترجمه سی تمام بولدی)
 (قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ) بس ابراهیم (عم) بوقوناقدر فرشته ار ایدکنی بلسگاج ایندی ای ایلیچیلر
 نیدر شانگزدیو (قَالُوا إِنَّا ارْسَلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ) فرشته لر ایندیلر درستلکده بز کافر قوملرگه بیباردلک
 (لوط عم قومنه) دیو (لَنْرْسَلَ عَلَيْهِمْ حَجَارَةً مِنْ طِينٍ)³² اول کافر قوم اوزرینه بالچقندن قزدرلغان تاشلار
 بیارومز ایچون (مَسُومَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُؤْسِفِينَ)³³ آزغونلقده چیکدن اوتوچیلر ایچون ربانگ حضورینه
 علامتلنگان حالده اول تاشلار (فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) بس بز لوط (عم) قریه لرده بولغان
 آدملردن لوط (عم) غه ایمان کینرگانلرینی چغاردق (فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا)³⁴ بس بز لوط (عم) قریه لرنده
 تابمادق (غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ) مسلمانلاردن لوط (عم) اهل بیتنه باشقه نی بو آیتنه الله تعالی
 لوط قریه سنده بولغان مؤمنلر نی چغارغانلگ صوگنده لوط (عم) قومنی هلاک قیلونمن خبر بیبردر یعنی
 بز اول لوط قریه سنده بولغان مؤمن و مسلم نی چغاردق صوگره لوط عم قومنی هلاک قیلدی معناسنده
 بو آیت ایمان برلن اسلام نلگ بر نرسه بولوینه دلالت قیلا چونکه الله تعالی بر قوم غه اول مؤمن لفظنی
 صوگره مسلم لفظنی اطلاق قیلدی لکن بیضاوی ایاسی ایتنه لوط قومنه مؤمن برلن مسلم نلگ صدق
 ایمان برلن اسلام نلگ ماهیت لری نلگ بر بولوینه دلالت قیلما دی چوتکه ایمان برلن اسلام آراسنده
 عام خاص من وجه بولغانده بر اوروتده جیولولاری ضروردی ایمان برلن اسلام نلگ بر بولوی نلگ
 معناسی بز نلگ شریعت مزده بر کشی گه مسلم دیب حکم قیلنسه مؤمن دیب ده حکم قیلنه هم بر آدم گه مؤمن دیب
 حکم قیلنسه مسلم دیب ده حکم قیلنه معناسنده بومعنی برلن بر بولولاری البته ضرور (وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً) دخ
 بز لوط عم قریه لرنده علامت قالدرق (لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعُنَابَ الْاَلِيمَ) رنجتکوچی عنابدن قورقوچی آدملر
 ایچون (وَفِي مُوسَى) دخی موسی عم قصه سنده علامت قیلدی (اِذْ ارْسَلْنَاهُ اِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ) شول
 وقتده علالت قیلدی بز موسی عم فی ظاهر بولغان معجزه لر برلن بیباردلک (فَفَوَلَّى بَرَكْنَهُ) بس فرعون
 جانبنی دوندردی یعنی فرعون ایمان دان یوز دوندردی یا که فرعون قوّه حاصل ایتنه تورغان عسکری
 برلن ایمان دان یوز دوندردی (وَقَالَ سَاهِرٌ اَوْ مَجْنُونٌ) دخی فرعون ایتدی اول موسی سعرجیلدر
 یا که دیوانه در (فَاخْتَنَاهُ وَجُنُودَهُ) بس بز فرعوننی هم قومینی عناب برلن توتدی (فَفَنَبَّأَهُمْ فِي الْيَمِّ)³⁹
 بس بز فرعوننی هم قومینی دیگگزه آتدیق یعنی غرق ایتدی (وَهُوَ مُلِيمٌ) حالبوکم اول فرعون اوزینه
 شلته قیلنه تورغان اش برلن (کفر و دشمانلغ برلن) کیلوچیلدر (وَفِي عَادٍ) دخی عاد قومنده علامت
 باردر (اِذْ ارْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ) شول وقتده بز عادیلرگه فائده توغدرمی تورغان هلاک قیلا
 تورغان جیلنی بیباردلک (مَا تَنْدُرُ مِنْ شَيْءٍ اَنْتَ عَلَيْهِ) اول جیل آنلگ اوزرینه کیلنگان (اوتکان) هیچ
 نرسه نی قالدرماس (اَلَا جَعَلْنَاهُ كَالرَّمِيمِ) مگر قالدرسه چرب تارالغان نرسه کی قیلور یعنی اول جیل
 تیگان نرسه سنی کل کی ترزدر (وَفِي نُوحٍ) دخی نوح قومنده عبرت و علامت باردر (اِذْ قِيلَ لَهُمْ

تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ مِيقَاتِ شَوْلٍ وَقَتِهِ ثُمَّ دِيلِرْگَه صَالِحِ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَكِّتِ تَوْهَسْنِي بُوغَازِ لَاغَانِ دَانِ صَوَكِّ اِيْتَلِي بِرِ آزِ وَقَتِهِ (اوج كون گه) قَدَرِ دَنِيَا تَرَكَلَكِي بَرَلِنِ فَايْدِه لَنَكِّزِ دَبُو (فَعَتُّوْا عَن اَمْرِ رَبِّهِمْ) بَسِ ثُمَّ دِيلِرْ رِبَلِرِي نَكِّتِ اَمْرِنْدِنِ تَكْبِرَلِنْدِيلِرْ (فَاخَذَتْهُمْ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ) بَسِ ثُمَّ دِيلِرْ اوج كُونِ دِنِ صَوَكِّ هَلَاكِ قَيْلَا تَوْرَغَانِ تَاوَشِ عِنَابِي تَوْتَسِي حَالِبُوكُمِ اَوَّلِ ثُمَّ دِيلِرْ اَوَّلِ عِنَابِ كِه قَارَابِ تَوْرَالَارِ اِيْدِي چُونَكِه ثُمَّ دِيلِرْگَه بُو عِنَابِ كُونْدَزِ كَوْرَنِكَا نِ حَالِدِه كَيْلِي (فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ) بَسِ ثُمَّ دِيلِرْ اوروْنِ لَارِنْدَانِ تَوْرُوغِه قَادِرِ بُو اَمَادِيلَارِ (وَمَا كَانُوا مُتْتَصِرِينَ) دَخِي عِنَابِ دَانِ طَيْبِلِغُوچِيْدِه بُو اَمَادِيلَارِ (وَقَمَّ نُوحٌ مِنْ قَبْلِ) دَخِي بُو ذَكْرِ قَيْلِنِغَانِ قَوْمَلَرْدِنِ بُو رُوْنِ نُوْحِ (عَهْمِ) قَوْمِيْنِي هَلَاكِ اِيْتَدِكِ (اَنْهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ) دَرَسْتَلِسَكِه اَوَّلِ نُوْحِ (عَهْمِ) قَوْمِي اللّٰهِنَكِّ طَاعِنْدِنِ چَغُوچِي قَوْمِ بُو لَدِيلَارِ (وَالسَّمَاءُ بَنِيْنَاهَا بَايْدِ) دَخِي بَزْ كُوْنِي قُوْتِ بَرَلِنِ بِنَاءِ قَيْلِقِ (وَاِنَّا لَمُوسِعُونَ) دَخِي دَرَسْتَلِسَكِه بَزْبَنَه لَرْنِي نَفَقَه لِنْدِرُو اوزرِيْتَه قَادِرْمَزِ يَا كِه كُوْنِي يَا كِه كُوْكِ بَرَلِنِ يِيْرِ آرَاْسِنِي كِيَكِّ قَيْلُوچِيْمَزِ مَعْنَاْسِنِكِ (وَالْاَرْضُ فَرَشْنَاهَا) دَخِي يِيْرِنِي آدَمَلَرِ اسْتِنَكِ قَرَارِ لَانْسُونِ اِيچُونِ تَوْشَادِكِ (فَنَعَمَّ الْمَاهِدُونَ) بَسِ نِي خُوْشِ تَرَشَاوچِيْمَزِ بَزِ (وَمَنْ كُلُّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ) وَهَر بَرَجِنْسِنِ اِيكِي نُوْعِ يَارِ اِتْدَقِ (لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ) سَزْنَكِّ وَعِظْ لَانُوْكِيْزِ اِيچُونِ (فَفَرُّوا اِلَى اللّٰهِ) بَسِ اِيْمَانِ ، تَوْحِيْدِ هَمْ طَاعَتِ سَبِيْلِي اللّٰهِنَكِّ عِنَابِنْدِنِ قَاچِكْزِ (اِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ) دَرَسْتَلِسَكِه مِيْنِ كَفْرِيَا كِه گِنَاهِ قَيْلِنِغَانِ آدَمَلَرِ اِيچُونِ حَاضِرْلِنِكَا نِ عِنَابِ دِنِ سَزْنِي ظَاهِرِ بُو لِنِغَانِ قُوْرَقْتُو بَرَلِنِ قُوْرَقْتُوچِيْمَنْ (وَلَا تَجْعَلُوْا مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ) دَخِي سَزِ اللّٰهِ بَرَلِنِ عِبَادَتِكِ اِيكِنچِي مَعْبُوْدِنِي قَيْلِمَاكْزِ (اِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ) دَرَسْتَلِسَكِه مِيْنِ سَزْنِي اللّٰهِنَكِّ عِنَابِنْدِنِ ظَاهِرِ قُوْرَقْتُو بَرَلِنِ قُوْرَقْتُوچِي مَنِ (كَذٰلِكَ) اَوْشِنْدَقِ بَعْنِي سِيْنَكِّ قَوْمَلَكِّ نَكِّ سِيْنِي يَالِغَانِغِه تَوْتُو سَعْرَجِي يَا كِه دِيْوَانِه دِيْبِ آطَاوِي كَبِي (مَا اِنِّي اِلٰهِيْنِ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رُّسُوْلٍ) سِيْنَكِّ قَوْمَلَكِّ اِلِكِ بُو لِنِغَانِ قَوْمَلَرْگَه دِيْنِ اِيْرَاتُوچِي يِيغْمَبِرِ كَيْلِمَادِي (الْاَقَالُوْا سَاْحِرًا وَّمَجْنُوْنًا) مَكْرِ كَيْلِي اِيْسَه اَوَّلِ قَوْمَلَرِ (اَوْلٰغِي اَمْتَلَرِ) يِيغْمَبِرْلَرِيْنِه سَاْحِرِ يَا كِه دِيْوَانِه دِيْدِيلِرْ (اَتَوَّا صَوَابَه) اِيَا اَوْلٰغِي اَمْتَلَرِ بَرَلِنِ صَوَكْفِي اَمْتَلَرِنَكِّ بَعْضِي بَعْضِنِه بُو سُوْرِنِي اِيْتُو بَرَلِنِ اَمْرِ قَيْلِشِيلَارِمِي بَعْنِي هَمْ سِي بَرِ آغَزْدَانِ يِيغْمَبِرْلَرِيْنِه سَعْرَجِي يَا كِه دِيْوَانِه دِيْدِيلِرْ (بَلْ هُمْ قَوْمٌ طٰغُوْنَ) اَلْبِتَه اَوْلٰغِي اَمْتَلَرِ بَرَلِنِ صَوَكْفِي اَمْتَلَرِنَكِّ بَعْضِي بَعْضِنِه بُو سُوْرِنِي اِيْتُو بَرَلِنِ بِيُوْرُوْشْمَادِيلَارِ چُونَكِه آرَا لَرِنْدَاغِي مَدْتِ بِيَكِ يِرَاقِ بِلِسَكِه بُو سُوْرِنِي اِيْتُوچِي اَمْتَلَرِ آزْغُوْنِ قَوْمَلَرْدِرِ بَعْنِي اَوْلٰغِي اَمْتَلَرِ بَرَلِنِ صَوَكْفِي اَمْتَلَرِ آزْغُوْنَلَقَه اُوْرطَاقِ بُو لَدَقْلَارِنْدَانِ هَمْ سِي بُو سُوْرِنِي اِيْتِيلِرْ (فَتَوَلَّوْا عَنْهُمْ فَمَا اَنْتَ بِمَلُوْمٌ) بَسِ اِي هَمْ (عَهْمِ) مَكِه كَاْفِرْلَرِنْدِنِ يُوْرُ دُوْنِدِرِ بَعْنِي آلَارِ بَرَلِنِ جِدَالِ قَيْلِشْمَا بَسِ سِيْنِ طَاقْتَلَكِّ نِي صَرَفِ قَيْلُوْبِ قَاتِ قَاتِ دِيْنِ گِه اِنْدِه گَانَكِّ صَوَكْنِه اَلَارْدَانِ يُوْرُ دُوْنِدِرُوْكِ اوزرْگَا شَلْتَه قَيْلِنْمِشِ نُوْگَلِ سِنِ (وَذَكَرْنَا لِلذِّكْرِى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِيْنَ) دَخِي اِي هَمْ (عَهْمِ) سِيْنِ اَمْتَلَكْنِي وَعِظْ لَاوْنِي قُوْرِيْمَا بَسِ دَرَسْتَلِسَكِه وَعِظْ لَاوْ اِيْمَانِ كِيْتَرْگَا نِ آدَمَلَرْگَه يَا كِه اللّٰهِنَكِّ اِيْمَانِ كِيْتَرُوِيْنِي تَقْدِيْرِ قَيْلِنِغَانِ آدَمَلَرْگَه فَايْدِه بِيْرِرِ (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلَّا لِيَعْبُدُوْنِي) دَخِي مِيْنِ جِنِ لَرْنِي وَآدَمَلَرْنِي

بار اتمادم مگر اوزمه عبادت و طاعت قیلسون لارا ایچون بار اتمدم (مَا أُرِيدُهُمْ مِنْ رِزْقٍ) مین آدملردن رزقنی تلامیم یعنی رزقمنی حاصل ایتوده سزنی تصرف قیلدرونی تلامیم (وَمَا أُرِيدُ أَنْ يَطْعَمُونَ) دخی مینی طعام لندرولرینیمه تلامیم یعنی منم قلملارم برلن بولغان شأنمه بنده بولغان خواجه لارنڭ قلملاری برلن بولغان شأنلری کبی توگل چونکه بنده بولغان خواجه لارنی قلملارنی اوزلرینڭ معیشتلرینه یاردم بیرسونلر ایچون مالک بولالار یا که آلاردن قلملارمنی طعاملندرونی تلامیم معناسند یا که رسول اللهغه شولای ایت دیو خطاب بولور (قُلْ) کلمه سی تقدیرده بولور (إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ) درستلکده الله هربر رزقغه محتاج بولغان جان ایاسنی رزقلاندروچیدر هم محکم بولغان قوت ایاسیدر (فَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا) بس درستلکده بالغانغه توتو سبیلی رسول اللهغه ظلم قیلغان آدملرگه عذابدن الش باردر (مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ) یولداشلارینه (یعنی تیڭلری بولغان اوتکان امتلرگه) بولغان عذاب الشی کبی (فَلَا يَسْتَعْتَبُونَ) بس میندن عذابنی آشقدرماسلار (آشقدرماسونلار) اگر قیامت کوننه قدر عذابلارنی کیچکترسام بوسوز کافرلرنڭ عذاب قیچان بولاچاق دیگان سوزارینه جواب (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا) بس کافر بولغان آدملرگه فی قاتی عذابدر وهلاکندر (مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ) اوزلرینه عذاب برلن وعده قیلنغان کونلرنندن (قیامت کونندن یا که بدر کونندن) « ذاریات سوره سی نڭ ترجمه سی تمام بولدی »

(ایملی ایکنچی سوره طور سوره سی مکده اینگان قرق توقز آیت)

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(وَالطُّورِ) طور سیناء طاغ برلن قسم ایتوب ایتمه من طور سر یانیه چه طاغ معناسنده بو اوردنه موسی (عه)
اللهنڭ سوزینی اشتکان مدین ده گی طور سیناء تاغی مراد دخی طور وجوددن عدم گه یا که عالم غیبدن عالم شهادت که اوچقان نرسه معناسنده کیله (وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ) دخی یازلمش کتاب (قرآن) برلن قسم ایتوب ایتمه من یا که اللهنڭ لوح المعفوظه یازغان نرسه سی یا که موسی (عه) نڭ تورات تاقنلاری برلن قسم ایتوب ایتمه من معناسند (فِی رَقٍّ مَّنشُورٍ) ساچلمش تیریده یازلمش کتاب برلن قسم ایتوب ایتمه من (وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ) دخی حاجیار برلن زینت لنگان کعبه الله برلن قسم ایتوب ایتمه من یا که دورتنچی قات کوکده بولغان بر اوردن اسمی (وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ) دخی یوغاری کوتارلمش توبه (کوک) برلن قسم ایتوب ایتمه من (وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ) دخی صوب برلن طولی دیکنگز (بحر محیط) برلن قسم ایتوب ایتمه من (ان عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ) ای محم (عه) اوشبو ذکر قیلنغان نرسه لر برلن قسم ایتوب ایتمه من درستلکده ربکنڭ عذابی اینگوچیدر (مَالَهُ مِنْ دَافِعٍ) اول عذابنی هیچ بریباروچی بوقدر (يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا) شول کونده عذاب اینگوچیدر اول کونده کوک سلکنهک برلن سلکنر (وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا) دخی تاغلار سیر قیلماق برلن بییر یوزندن سیر قیلور وهباء بولوب ادرلر (فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) بس بوکونده پیغمبرلرنی بالغانغه توتوچیلارغه نی اوکنچ ونی عذابدر (الَّذِينَ هُمْ فِي غَوْضٍ

يَلْعَبُونَ) شوند این پیغمبرانی بالغانه توتوچیلاردر آلا اویناغانلاری حاله باطل گسه چومودادر
 (يوم يَدْعُونَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دَعَا) اول كوك سلسنگان كونه پیغمبرانی بالغانه توتوچیلار جهنم گه
 قاطیلف برلن یبارلمش بولورلار یعنی قوللارنی موینلارینه بیلاب و ما کلا ی ساچلرینی آیاقلارینه
 قوشوب جهنمگه یبارلورلر (هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكْتَبُونَ) هم بلارغه اینلور سزنگ دنیا ده
 وقت بالغانه توتقان او طکز بو او طدر دیو (أَفَسَحَرَّ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تَتَّبِعُونَ) ایا بو کوز کوز گه
 کوزنگان عذاب سحر می یا که سز کور میسزمی یعنی دنیا ده وقت کزده عذاب برلن کیلنگان وحیگه سحر
 دیگان اینکز حاضر ایندی کوز کوز گه کوزنگان عذاب سحر می اینکز یا که دنیا ده عذابکه دلالت قیلغان
 نرسه نی کور میدر اینکز ثلله حاضرده کور میسزمی (أَصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا) کوز بو او طقه کوك
 صبر قیلکز و کوك صبر قیلما کز یعنی صبر قیلودان یا که صبر قیلما و دان نیندی وجه اوزرنه
 بولسا کزده کوز بو او طدان حاضرگه قاچارغه اورن یوق (سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ) سزنگ اوزر کوز گه صبر قیلو
 برلن صبر قیلما و برابر (أَنْتُمْ تَجْزُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) آتچی سز عمل قیلغان نرسه کزنگ جزاسی برلن
 جزالانمش بولاسز یعنی عملکز برابر نه جزا تیوش بولغاچ صبر قیلو کز برلن قیلما و کز برابر ایکسید
 عذابنی یباروده فاقه بیبری (أَنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ) درستلک کز کفردن و گناهلاردان صاقلانوچیلار
 جننلرده هم نعمتلرده در (فَأَكْبَهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ) ربلری بیبرگان نرسه برلن نعمتلنگانلری و لذتلنگانلری
 حاله (وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ) دخی کفردن و گناهلاردان صاقلانغان آدملر نی ربلری تموغ عذابنن
 صاقلادی (كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا) دخی او جماعده کفردن و گناهلاردان صاقلانغان آدملر گه اینلور
 بوغاز کزدان جیکل اوتکافی حاله آشا کز هم اچکز دیو (بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) قیلغان عملکز سببلی
 (مُتَّكِنِينَ عَلَى سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ) بعضی بعضی یاننده صاقلانغان سریرلر اوزرنه طایانغانلاری حاله
 او جماعلاردا و نعمتلرده بولورلار (وَزَوْجَانَهُمْ يُعْرَبُونَ) دخی بز او جماع اهللرینی الوغ کوزلی حور
 قزلاری برلن یاقین قیلورمز (وَالَّذِينَ آمَنُوا) دخی ایمان کیترگان آدملر برلن یاقین قیلورمز یعنی
 بولد اشلاری حور قزلاری دخی مؤمنلر بولور (وَاتَّبَعْتَهُمْ ذُرِّيَّتَهُمْ بِإِيمَانٍ) دخی او جماعداغی آتالارغه
 بالالاری ایمانک ابارر (الْحَقْنَابَهُمْ ذُرِّيَّتَهُمْ) او جماعداغی آتالارغه چنتکگه کرده یا که درجه ده بالالارنی
 توتاشدردق (وَمَا التَّنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ) بالالارنی آتالارینه چنتکگه کرده یا که درجه ده توتاشدرو
 سببلی آتالارنی عمللرنن هیچ نرسه نی کیتمادک (كُلُّ أَمْرٍ بِمَا كَسَبَ رَهِيْنًا) هر بر ابر کسب
 قیلغان نرسه سی (عملی) برابر نه الله حضور نه حبس قیلنمشدر یعنی اگر ایزگو عمل قیلسه الله آزاد
 قیلور و اگر ایزگو عمل قیلماسه الله هلاک قیلور بو آیت مؤمنلرنگ بالالارنی ایمانده و او جماعده
 کرده آتالارینه ابار وینه دلالت قیلادر گرچه عمل قیلماسه لارده حاصل کلام دنیا حکملرینی برتو حقتنه
 مؤمنلرنگ یاش بالالاری مؤمنلر کافر لرنگ یاش بالالاری کافر بوسی بالاتفاق اما آخرت حکمنه اختلافلی
 لکن کوب عالم بالالار کوك مسلمان بالالاری و کوك کافر بالالاری بولسون دنیا حکمنه آتالارینه ابارگانلری

كېي آخىرت حكمنده هم آتالارينه اباره لر بعض عالمر كافر بالالارى تموغغه كرمى ديگانلر نئا كه امام محمد
 شولر وشچه ايتكان چونكه الله تعالى هيچ كنى گناه سر عذاب قيلمى ديگانلر باش بالانك كافر بالاسى
 بولسه ده گناهسى يوق بعضيلار كافر بالالارنى جنتنگى مسلمانلارغه خىمتچى بولا ديگانلر بعضيلار بالالار
 هر قايوسى دخى ديوانه لار تموغغه ده هم او جماخقه ده كرمى ديگانلر امام اعظم توفى ايتكان يعنى
 كافرلر نك بالالارى نك او جماخقه يا كه تدوغغه كرولر ينى بله يم ديگان (تفصلى تفسيرات احمد به ده)
 (وامد دناهم بغا كهة و احم مابيشتهون) دخى او جماخداغى آدملرگه بر وقت صوكنده نفسلرى استاگان
 نرسه لردن جيمش لرنى وايت لرنى آرتدر دق بسز (بِتَنَزَّاعُونَ فِيهَا كَأَسَا) جنت ده اچملك لى كاسه لرنى
 آرالار نده برسى برسنه بير شرار (لَا لَعْنُو فِيهَا وَلَا تَأْتِيْم) او جماخده اچملك نى اچكان ده لغو سوز هم
 گناهلى سوز سويلاشماسلر (وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غَامَان لُهُمْ) دخى او جماخداغى آدملرگه اوزلرينه خاص
 بولغان كچك وقتده اولگان بالالارى طواف قىلور (كَانَهُمْ لَوْلُو مَكْنُون) گوبيا كه اول بالالار آقلفده
 وصافلى ده صاوتده صاقلانغان انجو كبيدلر (وَأَقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ) دخى او جماخ اهللرى
 بعضى بعضنه حاللرندن وعمللرندن صورا شقان لارى حالده يوزگه يوز ايلانشرلر (قَالُوا اِنَّا كُنَّا
 قَبْلُ فِي اَهْلَانَا مُشْفَقِينَ) او جماخ اهللرى ايتورلر درستلكده بز موندان الك اهلمز ايچنده (دنياده)
 اللهغه گناه قىلودان قورقوچى بولوق (فَمَنْ اللهُ عَلَيْنَا) بس الله بز نك اوزرمزگه رحمت يا كه توفيق
 برلن انعام قىلدى (وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ) دخى بزنى تنده گى كچك تيشكلرگه اوته تورغان اوط
 عذابندن صاقلادى (اِنَّا كُنَّا مَنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ) درستلكده بز موندان الك (دنياده) اللهغه عبادت قىلور
 بولوق يا كه تموغ اوطندان صاقلاونى الله دان صورار بولوق (اِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ) درستلكده اول الله
 ايزگولك قىلوچيدر هم كوب رحمت قىلوچيدر (فَذَكَرْنَا اَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ) بس اى محمد عم قومكنى
 وعظ قىلوكنده دوام ايت بس سين ربك نك انعام قىلوى سببلى توگل سن (بگاهن ولا چنون) كافرلر ايتكناچه
 كلاچا كنگى غيب دن بلماينچه خبر بيروچى توگل سن هم ديوانه توگل سن (اَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ) بلكه
 كافر قو نك سيني جرجى ديو ايتورلر (نَتَرَبَّصُّ بِهٖ رَبِّبِ الْمُنُونِ) اول شعرچى غه (محمد صلى الله عليه
 وسلم گه) نفسلرنى تترته تورغان زمان نك واقعه لرينى يا كه اولمى كتارمز نئا كه موندان اولسكى
 شاعر ر شولاي هلاك بولدى بوده هلاك بولور ديو ايتورلر (قُلْ تَرَبَّصُوا فَاِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنَرَبِّصِينَ)
 اى محمد عم مشركلرگه ايت سين منم هلاك بولومنى كنگز درستلكده مينده سز نك برلن بررگه
 سز نك هلاك بولوگرنى كتوچيلردن من (اَمْ تَأْمُرُهُمْ اِحْلَاهُمُ هُنَا) يادكه بو برسى برسنه خلاف بولغان
 سوزنى ايتورلن مشركلرگه عقللرى امر قىلبيمو چونكه كاهن اوتكن فكرلى كشى بولا ديوانه عقلسز آدم
 بولا شاعر خيالده بولغان وزنلى سوز اباسى بولا ديوانه آدم نك كاهن بولو هم شاعر بولو احتمالى يوق
 (اَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ) بلكه اول مشركلر حقنى انكار قىلوده چيكن اوتكان قوملردر (اَمْ يَقُولُونَ تَقْوَلُهُ)
 يا كه مشركلر محمد (عم) قرآننى اوز طرفندان سويلادى يعنى اوزى چغاردى ديوا ايتورلر مى (بَلْ لَّا يُؤْمِنُونَ)

بلسكه اول مشركلر قرآنغه ایمان کینترماسلر شونلک ایچونلک طعن قیلورلار (فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ)
 بس اگر مشرکلر محمد (ع) قرآننی اوزی چغاردی دیسه لر قرآنلک مثللی بولغان سوزنی کیترسونلر
 (ان کأنوا صادقين) اگره بوز عملرندک راست بولسالار چونککه مشرکلر آراسنک دا کوب وتکن وفصاحت
 ایاسی آدملر بار (ام خلقوا من غیرشیء) یا که مشرکلر هیچ بریاراطوچیدن باشقه یاراتلک یسلارمی
 (ام هم الخالقون) یا که اوزلرینی اوزلری یاراتوچیلارمو (ام خلقوا السموات والارض) یا که کولکلرنی
 دخی بیرکلرنی یاراتیلارمو (بل لا یوقنون) بلسکه مشرکلر اللهنی شیکسر بلسه لر ایسدی اللهنلک
 عبادتندن یوز دوندرماسلر ایسدی (ام عندهم خزائن ربک) یا که مشرکلر حضورنده اللهنلک رزقینلک
 یا که علمنی نلک خزینهلری بارمی البته یوق بولسه ایسدی پیغمبرلکنی اوزلری تلاگان آدم گه بیررلر
 ایسدی یا که اللهنلک حکمتی اختیار قیلغان کشینی پیغمبرلک ایچون اختیار قیلورلار ایسدی (ام هم
 المصیطرون) یا که اول مشرکلر نرسه لر اوزرینه ایرکلر می اگر ایرکلی بولسه لار هر نرسه ده
 تلاگانلرچه تصرف قیلورلار ایسدی لکن آلاغه اول ایرک یوق (ام لهم سلم يستمعون) اول مشرکلر
 ایچون کولک گه آشاتورغان قورال بارمی کولک که آشوب فرشته لر سوزینی هم فرشته لر گه غیب علمندن
 وحی قیلنغان نرسه لرنی اشته لر می اشته لر بولاچاق اشلردن خبر بیررلر ایسدی لکن بوخصلت لار
 مشرکلرده یوق یعنی کولککه ده آشالمیلار فرشته لر سوزینده اشته آلمیلار (فلیأتوا مستمعون بسطان
 مبین) بس فرشته لر سوزینی هم فرشته لر گه وحی قیلنغان غیب علملرنی اشته لرنی دعوی قیلوچلاری
 اشته لرنی راستلی تورغان ظاهر دایل کیوسن (ام نه البتات ولکم الننون) یا که الله ایچون قزلار
 بولوب مشرکلر ایچون ایربالالار بولورمی بو آیتده الله تعه مشرکلر نلک عقسزلتق لارونی کورساته
 چونکه مشرکلر قزبالالارنی اوزلری مکروه کورسه لرده فرشته لرنی اللهنلک قزلاری دیلر بس بوقدر قباحت
 فکرلی آدملر عقللی آدملردنک سانالمیلار بلارغه قید اعالم ملکوتیکه آشوب غیبنی بلوقوه سی بولسون
 (ام تساءلهم اجرا) یا که ای محمد (ع) اللهنلک وحینی ایرشدرک اوزرینه مشرکلردن سین اجر (یال)
 صورادکمی (فهم من مغرم مثقلون) بس مشرکلر اول اجر تولاونی استلرینه آلودن آورایالارمی وشونلک
 ایچونک سیکلایارودن یوز دوندره لر می (ام عندهم الغیب) یا که مشرکلر حضورنک غیبیلر یازلغان لوح
 المحفوظ بارمی (فهم یکتبون) بس اول مشرکلر لوح المحفوظغه یازالارمی البته بواشلر برسده یوق
 (ام یریدون کینا) یا که اول مشرکلر سینی هلاک قیلورغه میله تلیلر می بوکیدن دارالندوه (مشورت
 یورنی) ده رسول اللهغه قصد قیلغان مکرلری مراد (فاللین کفر واهم المکینون) بس کافر بولغان آدملر
 آلادرمکر قیلنمشلار یعنی مکرلرینلک وبالی اوزلرینه قایتور (ام لهم اله غیر الله) یا که مشرکلر ایچون
 الله دن باشقه عندلیدن طیا تورغان معبودلر بارمی (سمعان الله عما یشرون) الله مشرکلر نلک شریک
 قیلوندن یراق بولدی یا که مشرکلر نلک شریک قیلغان نرسه لرینه شریک بولکودن یراق بولدی بواورنلارده
 ام برلن استفهام مشرکلرنی قباعتلاوهم شلته قیلوا ایچون (وان یروا کسفا من السماء ساقطا) واگر مشرکلر

كوكدن تشكوجى كىساكنى (عنابنى) كورسەلەر (يَقُولُوا سَجَابَ مَرْكُومٍ) بىرىسى بىرىسى آرتىدىن بولغاچ بلوط
 ديوايتورلر يەنى غايت آرزو نىلقلارنىدىن مشركلر كوكدن اولزىرىنە تشە تورغان كىساكنى (عنابنى) بلوط
 ديوايتورلر نىكاكە بىزگە كوكسەن عنابدىن بولغان كىساكنى تشىر دىدىلەر (فَنَرَهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُم) بس اى
 محمد (عەم) كافىلر نى شوندا اين كونلر يىنە يولەمش بولغانلار يىنە قىر قوى (الَّذِي فِيهِ يَصْعَقُونَ) اول كوناك آلا
 اولمش وھلاك بولەمش بولورلار يەنى والسكى صورارلسگانگە قىر كافىلر نى قوى (يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا)
 صورارلسگان كوناك كافىلر نى مكرلر يى عنابنى قايتار و دە ھىچ بىر موكتىز قىلو بىرلەن موكتىز قىلماس يەنى اول
 كوناك مكرلر يى اصلا عنابنى يبارە آلماس (وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ) دى آلا اللە نى عنابدىن تپولمش بولماسلار
 (وَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ) دى درستلىككە ظلم قىلوچى آدمارگە آخىرت عنابدىن باشقە بولغان
 عناب (قبر عنابى ياكە دنيا دەغى بىر صوغىشى كوني نى ياكە بىدى يىل آچاق نى عنابى) باردر (وَلَسَكُنَّ
 أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) ولسكن اول كافىلر نى كوبسى اول عنابنى بلماسلر (وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ) وى محمد
 (عەم) رىك نى كافىلرگە مھلت بىر و بىرلەن وسىنى آلا رايچنە آغرلىقە قالدىر و بىرلەن بولغان حكى ايچون
 صبرلىق قىل (فَأَنْتَكَ بِأَعْيُنِنَا) بس درستلىككە سىن اى محمد (عەم) بىز نى صاقلو و مز دەسن بىز سىنى كورب
 تورامز (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ) تور دىق و قىتە ياكە بوقوكتىن نمازغە تور دىق و قىتە رىك نى حمى
 بىرلەن تسبيح ايت (وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ) دى كىچىك بەغىسنى رىك تىسبيح ايت چونكە كىچىككى عبادت نفس كە
 آغىراق ھم رىادن يراغىراق شونىك ايچون اللە تعالى كىچىنى خاىلاب ذكر ايتكان (وَأَدْبَارَ النُّجُومِ) دى
 يىلرلار باتقان نىك صوكتە تسبيح ايت يەنى كىچىك آخىرنە تسبيح ايت « طور سور دەسى نىك
 ترجمەسى تمام بولدى »

« ايللى اوچنچى سوره نجم سورەسى مكە دە اينگان جمعى آلتىمش ايكى آيت »

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ) يىلرلار بىرلەن قىم ايتوب ايتامن ھر قىچان يىلرلار غائب بولسە ياكە طوغسە
 (مَاضِلٌ صَاحِبِكُمْ وَمَا غَوَىٰ) اى قىرىشلىر يولداشكىز محمد (عەم) حق يولدىن باطلغە آوشمادى و كوچمادى
 ھم باطلنى اعتقاد قىلمادى (وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ) دى قرآنىنى نفس آرزوسىدىن سوبىلاىس (أَنْ
 هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ) اول محمد (عەم) نىك سوبىلاشكان نرسەسى يەنى قرآن توگل در مگر اللە طرفىدىن وحى قىلغان
 و حىدر (عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ) قرآنىنى محمد (عەم) گە قوہلر يى محكم بولغان فرشتە (جبرائىل عليه السلام)
 ايراتدى (ذُورَةَ فَاسْتَوَىٰ) اول فرشتە عقلنە و فكرنە محكمك اياسىدر بس اول فرشتە اللە خلق ايتكان
 حقيقى صورتنە توغرى توردى حضرت جبرائىلنى اللە خلق ايتكان (حقيقى) صورتنە پيغمبرلردن ھىچ
 برەوسى كورمادى مگر رسول اللە عمرنە ايكى مرتبە (بىر مرتبە كوك بىر مرتبە بىردە) كوردى دىگانلر (وَهُوَ
 بِالْأَفْقِ الْأَعْلَىٰ) و اول جبرائىل (عەم) بىرك بولغان كوك تىرلر نە ايدى (ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ) مونىك صوكتە
 جبرائىل (عەم) رسول اللەغە ياقىن بولدى بس رسول اللەغە توتاشدى (فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ) بس

جبرائيل (عهم) ارق آطا تورغان ايكي يايه مقدارى ياكه آندانه ياقينراق بولدى يعنى سزنىڭ ياقنلقه
 تقد بىرگزجه ايتكانده بوسوز حضرت جبرائيل نىڭ رسول الله غه غايىت ياقين بولدىنى تمثيل هم رسول الله نىڭ اوز رينه
 وحى قيلنغان نرسه سنى ايشتونى تحقيق (فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عِبَادِهِ مَا أَوْحَىٰ) بس جبرائيل (عهم) الله نىڭ قلىنه
 (رسول الله غه) وحى قيلنغان نرسه سنى وحى قيلدى ياكه الله اوزى نىڭ قلىنه وحى قيلدى معناسنده وحى
 قيلنغان نرسه نىڭ شأنى بلىند بولغانلقى ايچون الله تعالى ذكر قيلمادى بو وحى قيلنغان نرسه نى بعضيلار
 بوسوز ديگانلر يعنى الله تعالى ايتدى اى محمد (عهم) سىن كرماسىن بورن بىغمه بىرلرگه او جوماخ حرام
 وسىنىڭ اتمىڭ كرماسىن بورن باشقه اتملرگه او جوماخ حرام ديو (مدارك) ياكه حكمت اياسى بولغان
 آيتلرنى وحى قيلدى معناسنده (صفوة العرفان) (مَا كُنْتُ الْفَوَاحِشَ مَا رَأَيْتُ) محمد (عهم) نىڭ قلب كوزى
 بران كورگان نرسه سنى (جبرائيل عهم صورتىن) يالغانلامادى (اَفْتَمَارُ وَنَهْ عَلَىٰ مَا يَرَى) اى كافرلر
 محمد (عهم) برلن كورگان نرسه سى اوزرنىڭ جدال قيلشاسىنى (وَلَقَدْ رَأَوْهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ) و تحقيق محمد (عهم)
 جبرائيل (عهم) نى ايكىچى مرتبه كوردى (عند سدرة المنتهى) خلقلارنىڭ عمللرى و علملرى منتهى بولا
 تورغان نبق آغاچى حضورنده بو آغاچنى يدىچى قات كوكه ديگانلر (عند جنة المأوى) اول نبق
 آغاچى حضورنده در متقىلرنىڭ ياكه شهيدلرنىڭ جانلارى قايتا تورغان او جوماخ (اذ يفتش السدرة ما
 يفتش) شول وقتده محمد (عهم) جبرائيل (عهم) نى كوردى اول وقتده نبق آغاچنى ارتكان نرسه ارتر
 بولدى يعنى اول آغاچنى قابلاب آلغان نرسه لرنى توصيف مكن توگل معناسنده ياكه سدرة المنتهى
 حضورنده الله غه عبادت قىلا تورغان فرشته لر قابلاب آلدى معناسنده (مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ) محمد
 (عليه السلام) نىڭ كوزى كورگان نرسه سىن آوشمادى هم كورگان نرسه سىن اوتمادى بلسكه
 كورگان نرسه سىن ثابت بولدى (لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ) الله تعالى ايتهدر قسم ايتب
 ايتهدر محمد (عهم) رىمىنىڭ الوغ علامتلرنىن و عجايبلرنىن كوردى يعنى حضرت جبرائيل معراج
 كىچهدر رسول الله نى عالم ملكوتكه آشردى رسول الله سدرة المنتهى نى كوردى جنة المأوى نى كوردى و باشقه
 الله نىڭ الوغ آيتلرنى كوردى البته كورگان كشى بيان ايتكان كى بو كورلىگان نرسه لرنى بىرگه تفصيلا
 بيان مكن توگل چونكه بلار روحانى اشلر رسول لار غه غنه حاصل - و معلوم بولا تورغان اشلر الله تعه
 بىزنىڭ عقللرمزگه مناسب بولغان قدرىنى بيان ايتدى شونىڭ برلن كفايه لنو تپوش (أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ
 وَالْعُزَّىٰ وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ) اى مشركلر الله دان باشقه عبادت قىلاتورغان لات عى دى او چوچى
 بولغان منات ياكه مرتبه ده صوڭ بولغان او چوچى بولغان منات صنملارنىدان بىرگه خبر بىرگز ايا
 آلارنىڭ الله تعه ده بولغان قدرت و الوغلى كى قدرتلرى و الوغلى لارى بارى بو اوچ صنم مشركلرنىڭ
 عبادت قىلاتورغان صنملارى لات طائفى ده بنو ثقيق لرنىڭ ياكه نخلده ده قريشارنىڭ عبادت قىلاتورغان
 صنملرى برابىر صورتده بولغان عى غطفان قىيله س نىڭ عبادت قىلاتورغان صنملرى سمره آغاچى
 رسول الله وليد اوغلى خالدنى يباروب اول آغاچنى كىسدرگان منات هزىل و خزاغه قىيله س نىڭ

عبادت قىلاتورغان صنم لارى بولغان طاش مشركلرنىڭ فرشته لار اللهنىڭ قىزلارى دىگان سوزلارنى
 الله تە رە قىلۇب ايتە در (الْكُمُ النَّكْرُ وَلَهُ الْاَنْثَى) اياى مشركلر سىزنىڭ اىچون ايربالالار بولۇب
 الله اىچون قىزلار بولورمى (تلك اذاقسمة ضيزى) ايربالالار سىزنىڭ اىچون بولۇب قىزلار الله اىچون
 بولغانىڭ سىزنىڭ بولۇڭز ظلم بولغان بولودر چۈنكىكە اوزكز ياراتماغان قىزلارنى الله اىچون قىلدۇز
 (ان هى الاسماء) بوسنم لار توڭل درمگر اسملردر يعنى معبود بولو اعتبارى بىرلن بوسنم لار اسملرگە دە
 سىزگە آلا رە معبود دىوايتە سىز اول صنم لار دە معبودلك معناسى اصلا يوق (سَمِيئُوهَا اَنْتُمْ وَاَبَاؤُكُمْ)
 نفس آرزولار كىز سىبىلى اول معبودلارنى سىز هم آتالار كىز معبود اسمى بىرلن اسم لە دۇز (ما اَنْزَلَ اللهُ
 بها مِنْ سُلْطَانٍ) اول صنم لارنى معبود دىوا آتاو بىرلن الله دليل اىندىرادى (ان يَتَّبِعُونَ الْاَلْطَنَ) مشركلر
 صنم لارغە عبادت لىرنىڭ ايارمىلر مگر وهم گە گنە ايارلر (وَمَا تَهْوَى الْاَنْفُسُ) دىنى نفسلرى آرزو قىلغان
 نرسە گە گنە ايارلر (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمْ الْهَدَى) وتحقىق اول مشركلرگە رىلرلن دىنى كوندرو چى
 (رسول يا كه قرآن) كىلدى لىكن اول مشركلر دىنى كوندرو چىنى قويدىلار (أَمْ لِلْاِنْسَانِ مَا تَمَنَّى)
 ايا آدم اىچون هر بىر ايمىك ايتىكان نرسە سى بولورمى البته بولماس موندان مقصود مشركلرنىڭ معبودلرلن
 الله حضورنىڭ شفاعت لرىنى طمع قىلورنى نى ايتى (فَلِلَّهِ الْاٰخِرَةُ وَالْاَوَّلَى) بس الله اىچوندىر آخرت هم دنيا
 يعنى الله تە دنيا دان و آخرت سىن تىلا گان نرسە سى تىلا گان آدم نە بىرر (وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ)
 كوكلردە بولغان فرشته لردن كوسى (لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا) اول فرشته لرنىڭ شفاعتى عذابدىن هېچ
 نرسە نى موڭسىز قىلماس و شفاعت لارى هېچ فائىدە بىر ماس (الَّذِينَ يَبْعَثُ اللهُ لَمَنْ يَشَاءُ) مگر شفاعت
 قىلورغە تىلا گان كىشى سىنە اللهنىڭ اذن بىرورى صوڭنىڭ غنە موڭسىز قىلور و شفاعتى فائىدە بىرر (وَبِىرْضَى)
 دىنى شفاعت قىلورمى راضى بولغان نىڭ صوڭنىڭ غنە شفاعتى موڭسىز قىلور و فائىدە بىرر بس نىڭ صنم لار
 عابدلرلرنە شفاعت قىلسن لار و نىڭ شفاعت لرى فائىدە بىررسن حالبوكم شفاعت اللهنىڭ اذن بىررگان
 و شفاعت قىلورغە راضى بولغان مخلوق طرفىدان غنە بولا (ان الذين لا يؤمنون بالآخرة) درستلىككە آخرت گە
 ايمان كىترما گان آدملر (لِسَمَوَاتٍ الْمَلَائِكَةِ تَسْمِيَةَ الْاَنْثَى) فرشته لردن هر بىرسى خان اسمى بىرلن
 (قىزلار) دىر اسم لىر (وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ) و بو آخرت كە ايمان كىترما گان آدملر اىچون ايتىكان نرسە لرىنى
 بلو بوقىر (ان يَتَّبِعُونَ الْاَلْطَنَ) و بو ايمان سىزلار بو اسملا ولرنە ايارماسلر مگر ظن گە گنە ايارلر
 (وَأَنَّ الظَّنَّ لَا يَصُدُّ عَنِ الْحَقِّ شَيْئًا) دىنى درستلىككە ظن حقدان هېچ نرسە نى موڭسىز قىلماس چۈنكى حقى
 علم بىرلن گنە بىنە ظن بىرلن بىلنى ظن گە اعتقاد دە اعتبار يوق عمل دە گنە اعتبار (فَاعْرَضَ عَنْ تَوَلَّى
 عَنْ ذِكْرِنَا) بس اى محمد هم بىزنىڭ ذكر موزدن يوز دوندىرگان كىشىدىن يوز دوندىر (وَلَمْ يَرِدْ اِلَّا اَنْجِيوَة
 الدُّنْيَا) دىنى اول كىشى تلامادى مگر دنيا تركلىگى گنە تىلادى شول كىشىدىن يوز دوندىر (ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ
 مِنَ الْعِلْمِ) بو دنيا تركلىكى و دنيا نى استاوا آلارنىڭ علمدىن چىك لرىدىر يعنى الله دن غاڭىل بولغان
 واللهنىڭ ذكرىدىن يوز دوندىرگان هم محض دنيا نى غنە تىلا گان و بىلگان نرسە سى دە دنيا غنە بولغان كىشىنى

دعوت قیلودان یوز دوندر چونکه اول کشیگه دعوتدن فائمه کیلماس همیشه دشمانلغی غنه آرتور
 (ان رَبِّكَ هُوَ أَعْلَمُ) درستلمکده ای محمد (عمه) سینک ربک بلسگوچیرا کدر (بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ) اوزینک
 دین یولندمان آداشقان آدمنی (وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ اهْتَدَى) واول الله دین یولنه کونلنگان آدمنی ده
 بیك بلسگوچیدر یعنی ای محمد عمه الله سینک دعوتکنی کم قبول ایته چک وکم قبول ایتمه چک
 شونی بله در بس دعوتنی قبول قیلمی تورغان آدملرنی دین گه دعوت قیلو برلن اوزکنی مشقت لمه
 چونکه سیکا دیننی ایرشدر وگنه واجب (وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) واول الله ایچوندر
 کولکرده دخی بیرلرده بولغان نرسه لر (لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا) الله عالمنی یاراتدی وجزاً ایچون
 همه سنی برابر قیلدی یاوزلق قیلغان آدم لرگه عمللری سبیلی عناب برلن جزاً بیرو ایچون (وَيَجْزِي
 الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى) دخی ایزگولک قیلغان آدم لرگه ایزگو جزاً برلن (جنت برلن) جزاً بیروی
 ایچون (الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْأَثْمِ وَالْفَوَاحِشِ) شوندا این آدملردر ایزگو عمللر قیلغان کشیلر
 گناهلارنک الوغلارندمان یعنی خصوصنه وعید کیلسنگان لرندمن دخی گناهلارنک فاحش لرندمن صاقلانورلار
 (الْأَلَمِّ) لیکن کچکنه گناهلاردن صاقلانما سالدوده الوغ گناهلاردان صاقلانوسبیلی آلا رید یارلقانمش بولور
 (ان رَبِّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ) ای محمد م درستلمکده سینک ربک یارلقاوی کیلک بولغوچیدر الوغ گناهلاردان صاقلانو
 سبیلی کچکنه گناهلارنی یا که تلاسه نیندی بولسن گناهلارنی یارلقار (هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ) اول الله
 سزینک حاللرکننی اوزکزدن آرتوغراق بلوچیدر (إِذَا أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ) شول وقتنه
 بلسگوچیرا کدر اول وقتنه سزنی بیردن (توفراقمان) یاراتدی (وَإِذَا أَنْتُمْ أُمَّةٌ فِي بَطْنٍ) ایهانتکم
 دخی شول وقتنه بلسگوچیرا کدر سز اول وقتنه آنالارکننک قورصاغنه دنیاغه کیلماگان بالالار بولدکنر
 یعنی الله تعالی سزینک حاللرکننی باشه توفراقمن آتاکنر آدمنی یاراتقان وقتدوق هم سزنی آنالارکننک
 رحملرنه (بالا تورا تورغان اورنلارنک) صورتلنگان وقتدوق بلدی (فَلَا تَزْكُوا أَنْفُسَكُمْ) بس اوزکننی
 عملکننک پاکلگی هم ایزگولسکننک کوبلگی یا که گناهلاردن واشکی خلقلاردن پاکلک برلن
 ماقتاما کنر (هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ أَنْقَى) اول اوزندمن قورققان آدمنی سزدن بلسگوچیرا کدر یعنی سزینک قایوکنر
 متقی قایوکنر متقی توکل ایدکنی آدم (عمه) نک آرقاسندن چقما ساکندن اولوک بلور (أَفَرَأَيْتَ الَّذِي
 تَوَلَّى) ای محمد (عمه) ایاشول آدمنی بلسکمی اول آدم حقغه ایارودن وحقلقک ثابت بولودن یوز دوندردی
 (وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْثَى) ومالسن آزونی غنه بیردی وقالغاننی آدملرنن قاتیلغی قیلوب طیبی (بیرمادی
 کوب عالم لر بو آییننی مغیره اوغلی ولید حقنه ایندی دیگانلر مغیره اوغلی ولید رسول الله غه ایارگاننک
 صونک مشرکلرنک بعضی شلته قیلدی قارتلار و آتالار دیننی قویسک آزدک دیسو ولید الله نک
 عنابنن قورقامن دیدی مشرکلردن بعضی ایندی فلان قدر مال بیرساک عنابکنی اوزم استمه
 آلام کیری مرتد بول دیدی ولید مرتد بولدی شرط قیلغان مالنی بعضمنی بیردی قالغاننی بیرمادی (أَعْنَهُ
 عِلْمُ الْغَيْبِ) ای اول آدم (ولید) حضورنک غیبنی بلوباری (فَهُوَ يَرِي) بس اول آدم بله می عنابنی باشقه
 کدر

آدم نلڭ يوكلاوينى (اَمْ لَمْ يَنْبَأْ بِمَا فِى صُفْحِ مُوسَى) ايا موسى (عەم) نلڭ كاغزلرنى (تورات) يازلغان نرسەلەر
 بىرلن خەبەر يېزىلمايدىمۇ (و ابراهيم الندى و فى) دىخى ³⁶ استىنە آلغان اشنى كامل قىلغان ابراهيم (عەم) نلڭ كاغزلرنى
 يازلغان نرسە بىرلن خەبەر يېزىلمايدىمۇ واللہ تعالانى نلڭ ابراهيم (عەم) نى تەخصىص قىلوى باشقەلار تەحمل ايتىمەگان
 نرسەنى تەحمل قىلوى ايچون مثلاً نەمرو داوتنە صبر قىلوى بالاسنى بوغازلاوغە راضى بولوى كىي اشلر
 موسى (عەم) نى اللك قىلوى چونكە موسى (عەم) نلڭ كىتابى مشركلر قاشنىك مشهور بولغان (اَلْأَنْزُرُ وَالرَّوَزُرُ
 اُخْرَى) موسى بىرلن ابراهيم (عەم) كاغزلرنى (كىتابلارنى) يازلغان نرسە شول درستلىككە هيچ بىر يوكلاوچى
 كىي ايكىنچى كىشىنىڭ گناھىنى يوكلاماس يەنى هيچ كىم ايكىنچى آدم نلڭ گناھىسى بىرلن عذاب قىلنماس
 (وَاَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ اِلَّا مَا سَعَى) دىخى درستلىككە آدم ايچون يوقد مگر اوزىنىڭ تورشقان نرسەسى بولور
 يەنى بىر آدم ايكىنچى آدم نلڭ گناھىسى بىرلن عذاب قىلنماغان كىي ايكىنچى آدم نلڭ اشى بىرلن ئوابلانماسە
 اما صدقە بىرلن حجەك مېت كە فائىك بولوى صدقە بىرلن حجنى نېت ايتوچى آدم مېت اورتىنە تورغانلىقى ايچون
 (وَاَنْ سَعِيهٖ سَوْفَ يَرَى) دىخى درستلىككە آدم اوزىنىڭ تورشقان نرسەسىنىڭ جىزاسىنى البتە تېز آخرتە كورر
 (ثُمَّ يَجْزَاهُ الْجَزَاءُ اَلْاَوْفَى) مونلڭ سوكنەك بىنەك اوزىنىڭ تورشوى بىرا بىرلنەك كامل جىز بىرلن جىزالانەش بولور (وَاَنْ
 اِلَى رَبِّكَ اَلْمُنْتَهَى) و اى محمد (عەم) درستلىككە ربكى صارىد رخلقلارنىڭ چىگى وقايتوى (وَاِنَّهٗ هُوَ اَضْحَكُ
 وَاَبْكُ) دىخى درستلىككە كلبرگان (شادلاندىرغان) ذاتىدە ويغلاتقان (قايتىر تقان) ذاتىدە اول
 ربكىدەر (وَاِنَّهٗ هُوَ اِمَاتٌ وَاَحَى) دىخى درستلىككە اولنرگان هم ترگرگان ذاتىدە اول ربكىدەر (وَاِنَّهٗ خَلَقَ
 الزَّوْجَيْنِ النَّكَرَ وَالْاُنثَى) دىخى اول ربكىدەر بىرلن خاتوندىن ايكى صىغنى ياراتدى (مِنْ نُّطْقَةٍ اِذَا
 تَمَنَّى) مەنى صوندىن ياراتدى مەنى صوى آنالار رحمنە آتلىغان وقتىدە (وَاَنْ عَلَيْهِ السَّلْطَنَةُ الْاٰخِرَةُ)
 دىخى درستلىككە آخرغى تركلك يەنى اولگاندىن ترگزو اللہ اوزىرىنە در (وَاِنَّهٗ هُوَ اَعْنَى وَاَقْنَى)
 دىخى درستلىككە باى قىلغان وصاقلاب قوبارىق مەل بىرگان اول ربكىدەر (وَاِنَّهٗ هُوَ رَبُّ الشَّعْرِ)
 شعرى يولدىزىنىڭ رېسى اول ربكىدەر شعرى دىور رسول اللہ نلڭ بابالارنىدىن ابوكېشە نلڭ (صنمگە عبادت
 قىلودە قىرىشلىرگە خىلافت قىلوب) عبادت قىلغان يىلدىزىنە ايتورلر يەنى عبور يىلدىزى باقتىلقدە
 غمىصا يىلدىزىدىن باقتىراق بو ايكى يىلدىزغە بىرگە (شعريان) دىواله اللہ تعالانى نلڭ شعرىنى تەخصىص
 قىلوى رسول اللہ گرچە باباسى ابوكېشەگە صنمگە عبادت قىلماودە موافق بولسەدە لىكن يىلدىزغە عبادت
 قىلودە ابوكېشەگەدە مۇخالفلىر شونى بىلرۇ ايچون تەخصىص قىلغان (وَاِنَّهٗ اَهْلُكَ عَادًا اَلْاُولَى) دىخى
 درستلىككە اى محمد (عەم) سىنىڭ ربكى ايسكى عادنى هلاك قىلدى چونكە نوح عليه السلام قومى سوكنەك
 هلاك قىلنغان امتلارنىڭ عادىلر ايكى اولگىسى بەعضىلار اولگى عادى هود عليه السلام قومى ايكىنچى
 عادى ارم دىگانلر (وَاَنْهٗمُودَا) دىخى سىنىڭ ربكى ئمود قومىنى هلاك قىلدى (فَمَا بَقِيَ) بس عاد قومى
 بىرلن ئمود قومى قالدىرادى (وَقَوْمٌ نُّوحٌ مِنْ قَبْلُ) دىخى عاد بىرلن ئمود قومىدىن بورون نوح (عەم)
 قومىنى هلاك قىلدى (اِنَّهٗمُ كَانُوْا هُمْ اَظْلَمُ وَاَطْفَى) درستلىككە نوح (عەم) قومى عاد قومى بىرلن ئمود

فومنن ظالمراك و آرزونراق بولدیلار (وَأَلْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَى) دخی لوط(عەم) نڭ قریه لربنی کوتارگانڭ
 صوڭنده آستن استڭه قابلا دی مؤتفکە ایلانوی معناسنده الله تعالی لوط علیه السلام نڭ قریه لربنی
 اهللمری برلن بوغاری کوتارب ایلندرب تشردکی وقابلادقی ایچون اول قریه لرگه مؤتفکە دیولگان
 (فَقَشَاهَا مَأْغَشَى) بس اول قریه لربنی ارتکان نرسه ارتدی یعنی الله تعالی اول قریه لربنڭ استلربنه
 طاش یاغرددی (فَبَأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَى) بس ای محمد(عەم) ربکڭ نعمتلربنڭ قایولارنڭ شیک
 قیلورسن بو آبتلرده ذکر قیلنغان نرسه لربنڭ بعضی نعمت بعضی عذاب بولسه ده لکن هر قایوسنده
 عبرتله وعظلم هم بیغمبرلر ایچون دشمانلاردان اوچ آلو بولدی ایچون همەسی نعمت حکمنده
 بولا (هُنَذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذِيرِ الْأُولَى) بو قرآن اولگی قورقتولار جمله سندن بولغان قورقتودر بکە بو
 بیغمبر (محمد علیه السلام) اولگی قورقتوی بیغمبرلر جمله سندن بر قورقتوی بیغمبرد معناسنده
 (أَزَفَتِ الْأَنْفِقَةَ) یاقینلق برلن صفنلانغان قیامت یاقین بولدی (لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ) اول
 قیامت ایچون الله دان باشقه هیچ آچوی (قایچان بولوینی بیان ایتوی) نفس بوقدر یعنی قیامت
 واقع بولسه هیچ نفسنڭ قیامتنی آچوغه قدرتی یتماس مگر الله نڭ قدرتی یتار (أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ
 وَتَضْحَكُونَ) ای کافرلر ایابوسوزدن (قرآندن) می عجب لنرسز دخی کرسز (وَلَا تَبْكُونَ) دخی گناهلار نرسه
 قایغرب یغلاماسسز (وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ) حالبوکم سز غافللسز (فَأَسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا) بس الله غه سجده
 قیلکز وعبادت قیلکز صنملرگه سجده وعبادت قیلماکز « نجم سوره سی نڭ ترجمه سی
 تمام بولدی »

« ایلی دورتنچی سوره قمر سوره سی مکده اینگان جمعی ایلی بش آیت »

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ) قیامت یاقین بولدی دخی آی یارلدی مشرکلر بروقنده رسول الله دن
 معجزه استادیلر بس رسول الله نڭ الله دن صورای بوینچه آی یارلدی بعضیلار کیلاچا کده یارلور
 معناسنده دیگانلر حاصل قیامت نڭ یاقین بولوی نڭ علامتلربن آ آی یارلوی حاصل بولدی معناسنده
 (وَأَنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا) واگر قریش مشرکلری رسول الله نڭ معجزه سنی کورسالر اول معجزه ده
 اویلاودن واول معجزه گه ایمان کینرودن یوز دوندرلر (وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ) دخی بوهمیشه بولا
 تورغان سعردر دیورلر بوسوز دلالت قیلادر قریشلرنڭ آی یارلودن بورن باشقه معجزه لربنی
 رسول الله دن تکرار کوردکلرینه (وَكُنُوبُهُمْ وَأَتَّبِعُوا آهْوَاءَهُمْ) قریش کافرلری ایسکی عادت لربنجه
 معجزه کورگاچده رسول الله فی بالغانغه توتدیلار دخی نفس آرزولارینه (حق ظاهر بولغان صوڭنده
 حقنی انکار قیلوغه) شیطان نڭ کورگام ایتوب کورساتوی بوینچه ایاردیلر (وَكُلُّ أَمْرٍ مُسْتَقَرٌّ) وهربر
 اش چیگنه ایرشوچیدر وشول چیگنده قرارلانویچیدر یعنی دنیاده رسوای بولو یاکه نصرت ده بولو
 آخرتده یاوز بولو یاکه ایرگو بولو همەسی غایه سته ایرشوچیدر وبرنرسه چیگنه ایرشسه شول بیکده

قرارلانور (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ) ودخى قرآنده قريشلىرگه اوتكان امتلارنىڭ ياكە آخرتنىڭ خىبرلرندىن
 كېلىدى (مافيه مزدجر) شونداين خىبرلر كېلىدى اول خىبرلردە قاطىلىق باردىر عناب قىلو وهلاك ايتو
 خىبرلرى كېى (حكمة بالغه) اول خىبرلر توغرىلىقنىڭ غايەسنە (چىگنە) ايرشوجى بولغان حكمتلردىر (فَمَا
 تَعْنُ النَّوْرُ) بس مەكە كافرلرىنە قورقتموچىلار فائىدە بېرىماس (فَقَوْلَ عَنْهُمْ) بس اى محمد (عەم) قورقتمو
 فائىدە بېرىماوېنى بىلىكك، ايچون اول مەكە كافرلرندىن يوز دوندىر (يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ نَّكَرٍ) نفسلر
 كوردكى يوقلىقدىن انكار قىلا تورغان نرسەگە (قيامت قورقولارىنە) اندەوجى (اسرافيل عەم) اندەگان
 كوندە (خُشَعًا أَبْصَارُهُمْ) قيامت قورقولارىدىن كوزلرى قورققان حالده يعنى ضعيف وذلېل بولغانلارى
 حالده (يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ) اول كوندە قورققانلارى حالده آدملىر قېرىلدىن چىقارلار (كَانَهُمْ جَرَادٌ
 مُنْتَشِرٌ) گوياكە اول آدملىر كويلىكك و طولقونلانوده هم تورلى اورتلارغە ساچمىلورنىڭ تارالغان چىكرتكەلر
 كېلىدىلر (مُهْطَعِينَ إِلَى الدَّاعِ) اندەوجى صارى موينلارنى صوزب جىگەرگانلرى حالده قېرىلدىن
 چىقارلار (يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمَ عَسْرٍ) كافرلر يوكون آغر وچىتىن كون دىوايتورلر (كَتَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمَ
 نُوحٍ) اى محمد (عەم) سىنىڭ قومىدىن بورن نوح قومى بېغىمىرلرىنى يالغانغە توتىدىلار (فَكَذَّبُوا وَعَبَدُوا
 وَأَقَالُوا مَجْنُونٍ) بس نوح (عەم) قومى قلمز نوح (عەم) نى يالغانغە توتىدىلار هم دىوانە دىوايتىدىلر
 (وَأَزْدَجِر) دخى قلمز نوح (عەم) دىنگە اندەودىن تورلى رنجتورلر بولن طيىلەش بولدى (فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي
 مَغْلُوبٌ فَانْتَصِر) بس نوح (عەم) رېنە درستلىككە مېن قوم طرفىدىن جىكلىمش من منم ايچون قومىدىن
 اوچ آل دىودعا قىلدى بوياوز دعانى قىلدى قومىنىڭ ايمان كىتىروندىن اميد كىسكانى صوڭنەك بولدى
 اولدە قومى ايچون ايزگو دعا قىلدى ايدى حتى قومىنىڭ بعضى يولده نوح (عەم) نى بووب تاشلادى
 هوشسىز بولوب يىغلى هوشنى كىلگىچ يارىم قومىنى ياراقا آلار منم بېغىمىر ايدىكەنى بىلمىلر دىدى
 (فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ) بس بىز كوك ايشكلرىنى آچتىق (بِمَاءٍ مَّهِمٍ) قاطى قويولوب بولن قويولغوجى صو
 بولن بوسوز بېغىمىرنىڭ كويلىگى وقاتى قويولوب ايچون تمثىل بولا (وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا) دخى بىز بىدىرى
 چىشمەلر ايتوب ياردق يعنى بىدىر يوزى يارلوب چىققان چىشمە كېى بولدى (فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى
 أُمَّرْقَةٍ قَدِيرٍ) بس كوك صوى بىدىر صوى اللەنىڭ ازلدە تقىدىر قىلغان حالى اوزرىنە برسى برسە،
 يولقىدى (وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَوَّاحِ وَدُورٍ) دخى بىز نوح (عەم) نى تاقىتالاروقداقلار اياسى بولغان كىمە
 اوزرىنە يوكلادىك (تَجْرَى بِأَعْيُنِنَا) بىزنىڭ كوز آلدىمىزدە بورگانى حالده اول كىمە يعنى بىزنىڭ صاقلارومز
 بولن صاقلانمىش بولغانى حالده (جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفْرًا) اللەنىڭ نوح (عەم) قومىنى صوغە غرق قىلدى
 اللەنىڭ نعمتى بولغان نوح (عەم) گە كىفران قىلغان آدملىرگە جزا ايچون چونكە هر بر بېغىمىر اللەنىڭ
 نعمتى هم امتكە رحمى (وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدْبِرٍ) و تحقىق بىز اول كىمە نى ياكە نوح (عەم)
 قومىنى قىلغان اشمىزنى قالغانلارغە عبرت ايتوب قالدىرىق ايا اعتبار قىلوچى بارمى (فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي
 وَنُذْرِي) بس منم عنابىم و قورقتموم نچك بولدى (وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلنَّاسِ كُنُوزًا) و تحقىق بىز قرآننى وعظلمانو

ایچون جیکل قیلدی و حاضر اهدک یعنی قرآنک تورلی وعظ و عبرتار بیان ایتدک (فهل من مکر) بس
 ایا وعظلانوی بارمی (کذبت عاد وکفی کان عذاب وندر) عاد قومی پیغمبرلری هود (عم) نی
 یالغانغه توتدیلار بس عذاب قیلندیلار بس بزنگ آلارنی عذابمز و قورقتومز نچک بولدی (انا ارسلنا
 علیهم ریحاً صرصراً) درستلکده بز عادیلر اوزرینه صالحون یا که قاتی تاوشلی جیل یباردک (فی یوم
 نحس مستور) شوملغی همیشه بولغان کوند (تنزع الناس کانهم اعجاز نخل منقعر) اول جیل آدملرنی
 صورر بولدی (جیلدن قورقوب عادیلر یبالار وچقرلارغه قاچقانلار و برسی برینه یایشقانلار ایسی)
 گویا که اول عادیلر اوترتلغان اورنندن صورلوب بیرگه تشکان خرما آغاجینک تامورلاری کبیر
 (فکفی کان عذاب وندر) بس نچک بولدی عادیلرنی منم عذابم و قورقتوم (ولقد یسرنا القرآن للذکر)
 و تحقیق بز قرآنی وعظلانوی ایچون جیکل قیلدی و حاضر اهدک (فهل من مکر) بس ایا وعظلانوی
 بارمی (کذبت ثمود بالندر) ثمود قومی کوب قورقتولارنی هم وعظلارنی یالغانغه توتدیلار یا که
 قورقتوی پیغمبرلرنی خصوصا اوزلرینک پیغمبرلرنن صالح (عم) نی یالغانغه توتدیلار (فقالوا ابشرا
 منا واحدا نتبعه) دخی ثمود قومی ایتدیلر ایا بز اوز جنسمزدن بولغان بر آدم گه ایاررمیزی (انا اذا لفی
 ضلال وسعر) بز درستلکده اوز جنسمزدن بولغان بر آدم گه ایاردکمز وقتنده البته آزونلقده دخی
 دیوانه لقه بولساق کرک یا که قزدرلمش اوتلارده بولساق کرک (اللقى الذکر علیه من بیننا) ایا بزنگ
 آرامزدن صالح (عم) اوزرینه کذاب یا که وحی تاشلانیمو (بل هو کذاب اشر) بلکده اول صالح
 (عم) یالغانچیلر تکبرلنویچیلر (سيعلمون غدا من الکذاب الاشر) ثمود قومی البته تاکده (عذاب
 اینگان وقتده یا که قیامتده) کم یالغانچی تکبرلنویچی ایدکنی بلورلر (انارسلوا الناقة) درستلکده بز
 آنا توهنی یبار وچیمز (چغار وچیمز) (فتنة لهم) ثمود قومنه فتنه (امتنعان) ایچون (فارتقبهم واصطبر)
 بس ای صالح قومکنی کت نیشلر اول توه گه قاراب تور دخی آلارنک رنجنوینه صبر قیل (ونبهم ان
 الماء قسمة بينهم) دخی ای صالح (عم) قومکا خبر بیلر درستلکده صوقومک برلن توه آراستک بولنمشدر
 اول صوبر کون قومک ایچونر و برکون توه ایچوندر (کل شرب محضر) صوالشی نک هر برسی حاضر
 قیلنمشدر یعنی صوغه اوزنوبتند قومک برلن توه دن هر برسی حاضر بولور اول صودن قومک برکون ایچار
 برکون توه ایچار بو آیت برلن صونی قسمت نک درست بولوینه استلال قیلغانلار چونکه بز دن بورون بولغان
 پیغمبرلرنک شریعتی بز گه ده شریعت بولا الله تعالی یا که رسول الله اول شریعتنی انکارمز بزرگه بیان
 قیلسه (فنادوا صاحبهم) بس صالح (عم) قومی بولداشلارینه (سالی اوغلی قوارگه) قچقردیلار (فتعاطی
 فعفر) بس بولداشلاری (سالی اوغلی قوار) بس توهنی اوتروگه باطر چیلدی قیلدیسه بس توهنی
 اوتردی یا که قلیچینی آلمیدک توهنی اوتردی معناسنک (فکفی کان عذاب وندر) بس منم صالح (عم)
 قومی عذابم هم آلارنی عذاب برلن قورقتوم نچک بولدی (انا ارسلنا علیهم صیحة واحدة) درستلکده
 بز صالح (عم) قومنه برتاوش یباردک یعنی آلاغه حضرت جبرائیل بر مرتبه قچقردی (فکانوا کهشیم

اَلْمُحْتَضِرُ (بس اول صالح (عه) قومی حیوانلار یابارغه مال ایوی یاصی تورغان آدم نلڭ صونغان
 وقوری آغاچلاری کبی بولدیلار یا که قش کوننده ماللارغه آزق داضرلی تورغان آدم نلڭ بیغان
 قوری بچانی کبی بولدیلار معناسنه (وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ) و تحقیق بز و عطلانو ایچون قرآنی
 جیکل قیلدی و حاضرله دک (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) بس ایا و عطلانوی باری (كَتَبَتْ قَوْمٌ لُوطَ بِالنُّذُرِ) لوط
 (عه) قومی قورقتولارنی دخی و عطلرنی یا که قورقتوی بیغمبرلرنی بالغانغه توتدیلار (اَنَا ارْسَلْنَا
 عَلَيْهِمْ حَاصِبًا) درستلکده بز لوط (عه) قومی اوزرینه تاشلار برلن آتا تورغان جیل یبار دک
 (اَلْآلُ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ بِسُحْرِ) مگر لوط نلڭ ایو جماعتی اوزرینه (ایکی قزی مراد دیگانلر) تاشلی
 جیل یبارمادک بس بز لوط (عه) نلڭ اهل بیتنی سحر وقتندک عذابدن قنقاردق (نِعْمَةٌ مِّنْ عِنْدِنَا)
 حضورندن انعام ایچون عذابدن قنقاردق (كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ) بسو انعام کبی نعمتمزگه
 ایمان و عبادت برلن شکرانه قیلوچینی جزالارمز (وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتْنَا) و تحقیق لوط (عه) قومنی بز نلڭ
 عذاب برلن توتومز برلن قورقتدی (فَنَمَارُوا بِالنُّذُرِ) بس قنقرشقان لاری حالک لوط (عه) قومی
 قورقتولارنی و عطلارنی یا که قورقتوی بیغمبرلرنی بالغانغه توتدیلار (وَلَقَدْ رَاودُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ) و تحقیق
 لوط قومی لوط (عه) نلڭ قوناقلرندان فاحش اشنی استادیلر یعنی قوناقلرینه فاحش اش برلن یاوزلق
 قیلونی قصد قیلدیلار (فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ) بس بز لوط (عه) قومی نلڭ کوزلرینی بتونلای بتردک و یوزلری
 برلن تیگر قیلدی لوط عه نلڭ قومی قوناقلر یانینه جبر و قهرا کردکلری زمانده حضرت جبرائیل
 یوزلرینه قنطلی ایله صوقدیله همه سی کوزسز بولدیلار (فَتَوَقَّوْا عَذَابِي وَنُذُرِي) بس بز لوط قومنه
 عذابمزی قورقتوچیلارنی بالغانغه توتوکنز نلڭ جزأسنی تاتوکنز دیوایتدک (وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بِكُورَةِ عَذَابٍ
 مُّسْتَقَرًّا) و تحقیق لوط (عه) قومنه کوندز نلڭ اولنده طاک و قننده همیشه قرارلانغان عذاب کیلدی
 (فَتَوَقَّوْا عَذَابِي وَنُذُرِي) بس منم عذابمزی هم قورقتوچیلارمزی بالغانغه توتوکنز نلڭ جزأسنی تاتوکنز دیو
 ایتدک (وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ) و تحقیق بز قرآنی و عطلانو ایچون جیکل قیلدی و حاضر قیلدی
 (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) بس ایا و عطلانوی باری الله تعه هر قصه سوکنده بوسوزنی تکرار ذکر ایتدی
 هر بیغمبرنی بالغانغه توتوعدناب نلڭ کیلوینی تلی ایکانچیلکنی دخی هر قصه فی اشتوقسه برلن و عطلانوی
 و فائله لونی تلی ایکانچیلکنی بلدرو ایچون هم غفلت غالب بولماسن ایچون غفلت دان باشدان او یغاتو
 ایچون بس الرحمن سوره سنده گی (فَبَأَى آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) دیگان سوزنی هم مرسلات سوره سنده گی
 (وَيَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ) دیگان سوزنی تکرار ذکر قیلونلڭ سببی ده شول ذکر قیلنغان سبب در (وَلَقَدْ
 جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ) و تحقیق فرعون گه هم قومنه تورلی معجزه لر برلن قورقتولار کیلدی (كَانُوا
 بِآيَاتِنَا كُفَّارًا) بس فرعون هم قومی بز نلڭ ایتلر مزن نلڭ (توقز تورلی معجزه مزن نلڭ) هر برسنی انکار
 ایتدیلر (فَأَخَذْنَا مِنْهُمُ اخْتِذَاً عَزِيزًا مُّقْتَدِرًا) بس فرعونیلرنی قوتلی بولغان هیچ برنرسه عاجز قیلاتورغان
 آدم نلڭ توتوی کبی عذاب برلن توتدی (أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْلَائِكُمْ) ای عرب کافرلری ایاسزن نلڭ

کافر لرگز می بود که قیلنغان کافر لردن قوتده و صانده یا که مرتبه ده و دین ده ایزگو (اَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ) یا که سزنگ ایچون کوکن ایندر لگان کتابلاردان عتابن بیزو (اللَّهُ تَعَالَى عَنَابِنِنِ امِينِ بُولُو) یازلغان کتاب بارمی (اَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرُونَ) یا که عرب کافر لری بزدشمان لاردان اوج آلاتورغان و هیچ مغلوب بولمی تورغان جماعتلریمیز دیوایتورلریمی یا که بعضی بعضی بجزم بعضی بجزم یاردم بیرشه تورغان جماعتی معناسنه (سَيَهْرَمُ الْجَمْعُ وَيَوْلُونَ الذُّبُرَ) کافر لر جماعتی جیکلمش بولور دخی آلا آرطلارونی ایندر لر یعنی قاجارلار نناکه بدر واقعه سنه شولای بولغان حضرت عمر ایته بو آیت اینگاننگ صوکنده بو آیت نرسه اینکنی (معناسنی) بلمادم دی بدر واقعه سی کونته رسول الله فی کوردم صوغش کییمی کیه در ایسی هم (سَيَهْرَمُ الْجَمْعُ) دیدی شونین صوگ بو آیت ننگ معناسنی آگلادم دی (بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ) بلکه قیامت کافر لرنگ عتابلری و عتاب قیلنغان اورندر (وَالسَّاعَةُ آدَهی وَاْمِرٌ) دخی قیامت عتاب بوزندن دنیا عتابن قاتیرا قدر هم عتابنی تاتو بوزندن دنیا عتابن آجیرا قدر (اِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ) درستلکده کافر لر دنیاده حقن آداشودا در دخی آخرته قزدر لغان اوتلارده در (يَوْمَ يَسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ) قیامت کوننی شوندا این کوندر اول کونده کافر لر نی اوتقه یسوزلری اوزرینه استرالمش بولور (ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ) کافر لر گه اینلمش بولور تموغنگ اسیلکنی واپیسی تاتوگوز (اِنَّا كُلُّ شَيْءٍ خَلْقْنَاهُ بِقَدَرٍ) درستلکده بیز هر نرسه فی حکمتی بزرگه موافق چیکلانمش ایته یاراتیق (وَمَا اَمْرُنَا الْاَوَاخِرَةُ) ویز ننگ امرمز توگل در مگر بر اشکنه در (هیچ کننگ یاردمین باشقه بار قیلور) یا که برسوزگنه در یعنی بول دیگان سوزدر معناسنده (كَلَّمَج بِالْبَصْرِ) اول اشنگ بولوی تیزلکده و چیکلکده کوز برلن تیزگنه قاراو کیییر (وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا اشْيَاعَكُمْ) و تحقیق بیزای کافر لر کفرده سز ننگ کییلر نی (سز دن بورون بولغان کافر لر نی) هلاک قیلیق (فَهَلْ مَنَعَكَ) بس ایوا عطلانوی بارمی (وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ) و هر نرسه کم بنده لر آنی قیلبلار اول نرسه صافی فرشته لر ننگ کتابلار نه یازلمش (وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ) و هر بر کچکنه دخی الوغ عمل لوح محفوظده سطر لانمش (یازلش) در (اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهْرٍ) درستلکده کفر دن و گناهلاردان صاقلانوی آدملر اوجماخ لارده و یلغه لاردادر یعنی اوجماخ لار ننگ یلغه لار ندان صو، بال، سوت، خمر اچار لر (فِي مَقْعَدٍ صَدِيقٍ غَنَمٌ مُّقْتَدِرٌ) هر اشکه کوچی یشکوچی خوجه بولغان الله حضورینه بولغان راضی بولنش اورونده در « قمر سورده سی ننگ ترجمه سی تمام بولدی » « ایلی بشنچی سوره (الرحمن) سورده سی نزولی اختلافی بعضیلار مکده بعضیلار مدینه ده ایندی دیگانلر جمعی یتمش سیکر آیت »

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(الرَّحْمٰنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ) دنیاده و آخرته رحمت قیلورچی الله تلاگان آدمنه قرآنی ایراتدی بیلدی بوسوره دنیاوی و اخروی بولغان نعمتلر نی ذکر ایتوگه قصر قیلنغان زمانه الله تعه بوسوره نی (الرحمن)

دېگان سوز بىرلن باشلادى ھىم نعمت دىنيھ نىڭكى اصلى والوغسى بولغان قرآن نعمتى (ايندروينى
 وبلىدروينى) الك ذكر قيلدى چونسكه قرآن دىن نىڭ نىڭىزى شريعت نىڭ باشى وحى نىڭ ايكى الوغسى
 وكتب سماويەلر نىڭ ايكى عزىزى (خَلَقَ الْإِنْسَانَ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ) الله تعالى آدمنى ياراتدى ھىم آدم گە
 كوكتانمە بولغان نرسە دن تعبير (بلىدرو) روشنى ابراتدى (الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ) قىياش ھىم آى
 چىكلانگان معلوم حساب بىرلن بىرلەر (وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ) دىي بىردن ياكى ظاهر بولغان صابىز
 اولن ھىم صابىلى اولن الله غە بوى صنورلار (وَالسَّمَاءُ رَفَعَهَا) دىي الله تەھ كوكنى اورونلا ھىم رتبه دە بيوك ايتوب
 ياراتدى (وَوَضَعَ الْمِيزَانَ) دىي عدللىكنى قويدى يعنى ھىر بىر استعدادلى آدم گە تىوشلى نرسە نى بىردى
 ھىم بىردى اياسنە حقنى بىردى شونىڭ سببلى دە عالم نىڭ اشى منتظم وتوغرى بولدى رسول اكرم ايغە
 عدللىك بىرلن كوكلر ويىرلر توردى ديو ياكە ميزانن شى لرنىڭ مقدارلارى بلنە تورغان نرسە مراد
 يعنى ميزان عرفى (الَّتِي تَطْوَعُونَ الْمِيزَانَ) عدالت دە چىكىن اوتەماسلر ايچون يعنى انصافن چىت كە
 كىتماسون لىر ايچون (وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ) دىي ميزان نى توغرىلىق بىرلن اوتاكز يعنى توغرى
 اولچا كز (وَلَا تَخْسَرُوا الْمِيزَانَ) دىي اولچا ونى كىمتما كز (وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنْبِيَاءِ) دىي الله بىردى
 مخلوق لار ايچون توپان ايتوب توشادى (فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ) اول بىردە لىتلىو
 ايچون آشى تورغان تورلى جىمىشلر دىي خرما صاوت (اورن وبونچە) لار نىڭ اياسى بولغان خرما
 آغاچلارى باردر (وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ) دىي يافراق (صالام) اياسى بولغان اورلىق لار
 (فَبَأَى آرِيَا آرَشٍ ، صَلَى كَبِيْر) ھىم خوش ايسلى جىمىشلر ياكە رزق لار باردر معناسنە (فَبَأَى
 آلَاءَ رَبِّكُمْ أَتَى كَتَبَانِ) اى آدم بىرلن جن ربكز نىڭ نعمت لرى نىڭ قايسنى يالغانغە توتاسز (خَلَقَ
 الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ) الله آدمنى اوت بىرلن ياندر لغان بالچق كىي بولغان قورى بالچقن
 ياراتدى (وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ) دىي جن نى ياكە جن لىر آتاسنى اوتن بولغان صاف
 تنن دن ياراتدى (فَبَأَى آلَاءَ رَبِّكُمْ أَتَى كَتَبَانِ) بس اى آدم بىرلن جن ربكز نىڭ نعمت لرى نىڭ قايسنى
 يالغانغە توتاسز (رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ) اول ربكز قشنىڭ قىياش چغشى طرفى بىرلن جاينىڭ
 قىياش چغشى طرفى نىڭ ھىم قشنىڭ قىياش باطش طرفى ايلان جاينىڭ قىياش باطش طرفى نىڭ رىسى در
 (فَبَأَى آلَاءَ رَبِّكُمْ أَتَى كَتَبَانِ) معناسى اوتدى (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) اول ربكز صوى توزلى دىيگز
 بىرلن صوى تاتلى دىيگزنى برسى برسنە كورشى بولغان لارى حالسە بباردى يعنى ايتلىرى برسى
 برسنە بھر مېطدە يوانقشرلار (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) اول ايكى دىيگز آراسنە الله نىڭ قدرتنن
 ياكە بىردن بىردە بارد قاتشو و خاصىتنى بوزوسببلى برسى ايكىنچىنە ظلم قىلاماس يعنى برسىننىڭ
 صوى ايكىنچىسىنىڭ صوينە قاطناش اس (فَبَأَى آلَاءَ رَبِّكُمْ أَتَى كَتَبَانِ) معناسى اوتدى (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ
 وَالْمَرْجَانُ) بو ايكى دىيگزدن الوغانچى ابلە كچك انچىلر چغار انچىننىڭ اكر توزلى صولى دىيگزگزدن گنە
 چغرى ثابت بول

Handwritten notes in the bottom left corner, including the number 158 and other illegible characters.

Handwritten notes in the bottom right corner, including the number 202 and other illegible characters.

بولور ياكه ايكسى برگه جيولغانلقدان گوياکه ايکى دينسگز بردينسگز حکمنك بولادا برسندن چيغان
نرسه گوياکه ايکسندنده چيغان نرسه مکمنك بولا (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْفِرَانِ) (وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ
فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ) اول ريبك ايچوندر دينسگزده تراکرى بوقارى کوتارلسگان الوغلقمه طاغلار کيى
بولغان آقغوجى (جروجى) کيمه لى (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْفِرَانِ) معناسى اوتدى (كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ) وهر
بربير اوزرنسده بولغان جان اياسى ياکه آدم بران جنلردن بولغان جان ايالرى هلاک بولوچى
ويتوجيدر (وَبَيِّضَى وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ) دغى اى محمد (عم) الوغلق وحرمت اياسى بولغان
ريبكنك ذاتى گنه هلاک بولى قالور (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْفِرَانِ) (يَسْئَلُهُمْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) کولگرده
وييرلرده بولغان عقل ايالرى نك هر برسى الله دان حاجت نرسه لىرىنى صورارلار (كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ)
هر کونك اول الله اشده در يعنى هر وقت الله تعه ازلمگى حکمنه موافق تورلى ذاتلار پيدا قىلور وتورلى
حاللر ياکارتور رسول الله ايتنه الله نك هر وقتده شأنى اش گناهلارنى يارلقاماق قايقولارنى بترمک
بر قومنى بيوک درجه گه کوتارمک ايکنچى قومنى توبان درجه گه تشرمک ديو هم بو آيتنه يهودلرنك
الله تعه شنبه کون حکم قىلمى ديگان سوزلر ينى رد بولا (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْفِرَانِ) (سَنَفَعُ لَكُمْ اَيُّهَا النَّفْلَانِ)
اي آدم بران جن قيامت کوننده سوزنك حسابکز وجزا کز ايچون بوشانورمز يعنى يالغز سوزنك حسابکز
وعنا بکز بران عشغول بولورمز چوتکه قيامت کوننده الله تعه حساب برلن جزادان باشقه اشنى قىلمى
(فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْفِرَانِ) معناسى اوتدى (يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْانْسِ) اي آدملر برلن جن لرگروهسى (ان
اسْتَطَعْتُمْ اَنْ تَنْفِقُوا مِنْ اَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اگر کولکرنك وييرلرنك چيت لرندان الله نك
قزاسندان قاچقانکز حالک چغارغه کوچکز يتسه (فَانْفِقُوا) بس قاچب چغسگز (لَا تَنْفِقُونَ اَبْسُلُطَانِ)
قاچب چغارغه کوچکز يتماس مگر قوت برلن گنه يتار اول قوت سزده يوق ياکه کولگرده وييرلرده
بولغان نرسه لرنى بلوکز ايچون کولکرنك وييرلرنك چيتلرندن چغوغه کوچکز يتسه چغکز لکن
چغا آلاماسز هم کولگرده وييرلرده بولغان نرسه لرنى بله آلاماس سز مگر الله تعه تعيين قىلغان بينه
(دليل) بران چغارسز وبلورسز بس فکر لرگز بران کولگرگه آشار سز چونکه الله تعه کولگرگه آشاتورغان
عقلى ونقلى باچقچلار تعيين قىلمى بس اول باچقچلار بران بسى قات کولکرنك استنه آشوکز
مکن ايکنچى معنا گه بنا بو آيتنه علم گه نى قدر تعريض بولا (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْفِرَانِ) معناسى
اوتدى (يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوَاظٌ مِّنْ نَّارٍ وَنَعَّاسٌ) اي آدم بران جن سوزنك اوزرگزگه اوتدن يالقون
دغى يالقن سز تنن بيارلمش بولور (فَلَا تَنْتَبِهْرَانِ) بس سز اول يالقن بران تنن سزنى مشرگه سرر
آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْفِرَانِ) (فَاذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكُنتَ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ) بس هر قيچان قيامت
لسه بس کوك ارگان زيتون ماى ياکه قزل سخنيان کيى قزل گل کيى بولوب
ا ت ك ف ب ا ن) (ف ي و م ن ل ا ي س م ل ع ن ذ م ه ا ن س و ل ا ج ا ن) بس کوك يارلغان
جنلردن المش گناهلى بولولارى علامتلى برلن

بلنور بوسور اولنك يوقلغى قهرلرندن چغوب مھشركه بار دقلارى وقتك امانمشرده حساب وقتك كناھلارنندن
 صورالولارى ايكنچى آيت برلن ثابت (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْتَبَانِ) (يَعْرِفُ الْمَجْرُمُونَ بِسِيْمَاهُمْ)
 كافرلرني قيامت كوندنه علامتلرى (قايفولى بولولارى ياكه يوزلرينك قارا بولولارى) برلن
 بلنمش بولور (فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأُقْبَامِ) بس كافرلرني تموغه ايلنكندمه ما كئلاي ساچلارنندن دخی
 آياقلارنندن توتلمش (استروالمش) بولور (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْتَبَانِ) (هُنَّ جَهَنَّمَ النَّارُ) كافرلرگه
 اينلور بو شونداين جهنم در (يَكْتَبُ بِهَا الْمَجْرُمُونَ) بو جهنمني كافرلر يالغانغه صايور بولدیلار
 (يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمِ آن) كافرلر تموغ برلن اسسيلكده چيك گه ايرشكان اسسى صو آراسنده
 طواف قيلولارلر يعنى تموغنه ياندرامش بولولارلر واستلرينه غايت اسسى صو سييلمش بولور ياكه
 صوصاب صو صورادقلارنده غايت اسسى صوبرلن صوغارامش بولولارلر معناسنده (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا
 تُكْتَبَانِ) (وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ) دخی برسى حضورنده بندهلر حساب ايچون توقناب تورا تورغان
 اورنك تورودن قورقغان كشي ايچون بولور (جَنَّتَانِ) ايكي اوجماخ برسى آدمين بولغان قورقوجيغه
 وبرسى جندين بولغان قورقوجيغه ياكه هر برسنه ايكي بولور برسى اعتقادي ايچون ايكنچسى عملی
 ايچون ياكه برسى عبادتلرني قیلوی ايچون ايكنچسى گناھلارني قویوی ايچون ياكه برسى روحانی
 اوجماخ ايكنچسى جسمانی اوجماخ بولور (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْتَبَانِ) (ذَوَاتَا أَفْتَانِ) اول ايكي اوجماخ
 تورلی آغاچلار وجيمشلىر ايلالريدر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْتَبَانِ) معناسى اوتدى (فَيَهُمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ)
 بس اول ايكي اوجماخده آغا تورغان ايكي چيشمه باردر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْتَبَانِ) بس اي آدم
 برلن جن ربكزنك نعمتلرينك قايسنى يالغانغه توتارسز (فَيَهُمَا مِنْ كُلِّ فَاكْهَةٍ زَوْجَانِ) اول ايكي
 اوجماخده هر بر جيمشكن ايكي نوع باردر برسى عرفه گي كشي برسى عجيب ياكه برسى قوری
 وبرسى چي (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْتَبَانِ) (مَتَّكَيْنِ عَلَى فُرْشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ أَسْتَبْرَقٍ) اوجماخ اهللری
 اوجماخده ايچلری قالون جفاكسن بولغان توشاكلر اوزرنده تايانغانلاری حالده نعمتلرلر (وَجَنَّا
 الْجَنَّتَيْنِ دَانِ) وبوايكي اوجماخنك جيمشلىرى ياقيندر اولتورغان حالدهده ياتقان حالدهده آلورغه
 مكن بولور (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْتَبَانِ) (فَيَهُنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ) اول اوجماغلارده كوزلری ايرلرينه گنه
 قسقارتلغان (يعنى محبتلىرى يالغز ايرلرنده گنه بولغان حور قزلاری باردر) (لَمْ يَطْمِئِنَّ أَنْفُسٌ قَبْلَهُمْ
 وَالْجَانِ) اول حورقلارني ايرلرندن بورن آدملر ايچون بولغانلارني آدملر جنلر ايچون بولغانلارني
 جنلر توتماديلار بو آيتدن جنلر ايچونده حور قزلاری بولوبلنهدر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْتَبَانِ) (كَانَهُنَّ
 الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ) اول قزلار گوياكه يوزلری قزلمقند وتلر ينيك آقلمنده هم صافلمقند ياقوت
 هم مرجان كبيدلر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْتَبَانِ) (هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ) عملده ايرگولسكنك
 جزاسى توگللردر مگر ثوابده ايرگولسكدر يعنى اوجماخدر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْتَبَانِ) (وَمِنْ دُونِهِمَا
 جَنَّتَانِ) دخی بو ايكي اوجماخدان باشقا ديما ايچون توقى تورغان اوروندك الله نك حضورنده
 ۶۲

توقطاردان قورقوچيلار ايچون ايكي اوجماخ باردر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (مَنْهَامَتَانِ) اول ايكي اوجماخ غايت جاشل لردر غايت جاشل لك لردن كوزگه قارا كبي كورنرلر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (فِيهِمَا عَيْنَانِ نُضَاحَتَانِ) اول ايكي اوجماخده صولاري قايناب چغه تورغان ايكي چيشمه (فَانْتَالِ) باردر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (فِيَوْمِ افَّاكٍ وَنُخْلٍ وَرَمَانٍ) اول ايكي اوجماخده لنتلنور ايچون آشالا تورغان تورلي جيمشأر هم خرما هم رمان (انار) جيمشي باردر امام اعظم بو آيت برلن خرما برلن رمان نلگه فاكهه بولماوينه استدلال قيلغان چونكه نخل برلن رمان في الله تعالى فاكهه گه عطف ايتكان عطف باشقه بولوني تليدر شونلگ ايچونده امام اعظم قاشنده فاكهه آشامام ديو يميين ايتكان آدم خرما هم رمان آشاو برلن حانت بولمى لكن امامين هم امام شافعي نخل برلن رمان في فاكهه گه عطف نخل برلن رمان نلگه آرتوقلاروني بيان ايچون ديگانلر بس گوياكه نخل برلن رمان آرتوقلاروني ايچون فاكهه دن ايكنچي جنس حكمنه بولالار شونلگ ايچونده فاكهه آشامام ديو يميين ايتكان بلار قاشنده خرما هم رمان آشاو برلن حانت بولا (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (فِيَهُنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٍ) دخی اول اوجماخلارده صورتلاري وخالقلاري كوركام ايزگو خاتونلار باردر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ) اول صورتلاري وخالقلاري كوركام بولغان ايزگو خاتونلار چاطرلارغه يابلغان وارتلگان حور قزلاريدر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (لَمْ يَطْمِئِنَّ أَنْفٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ) اول حور قزلاريني اوجماخ اهللرندن بورون آدمده چنده توتمادي (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) اي آدم برلن چن ربگزنلگ، نعمتلرلگ قايسنى يالغانغه توتاسز (مَتَكِّئِينَ عَلَى رُفُوفٍ حُضْرٍ وَعِجْرَى حِسَانٍ) اوجماخ اهللري اوجماخده نعمتلنورلر جاشل اورندقلار وعجيب كوركام سكيلر قالون پالاسلار اوزرنده طايانغانلاري حاله (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) بوسوزني بوسورهده اوتوز بر مرتبه ذكر قيلنغان (تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ) واي محمد (عهم) الوعلق وحرمت اياسي بولغان ربكلك اسمي مبارك بولدي (الرحمن) سورد سينيگ ترجمه سي تمام بولدي

(ايللى آلتونچي سوره واقعه سوره سي مكهده اينگان توقسان آلتى آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(اِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ) هر قيچان وقوعسي شيكسز بولغان قيامت واقع بولسه (لَيْسَ لَوْعَتُهَا كَأَذِيَّةٍ) قيامت واقع بولغان وقتك اللهغه يالغانلاوچي ياكه قيامتنى يوق ديود يالغانلاوچي هيچ نفس بولماس (خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ) اول قيامت برتورلي قومنى توبان درجه گه تشروچيدر وبرتورليسنى بوغاري مرتبه گه كوتاروچيدر (اِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا) هر قيچان بير اوستنده گي نرسه لريني جيمرلك ايتب قاطي سلكتو برلن سلكتلسه (وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا) دخی طاغلار كامل تاراتلو برلن تاراتلسه (فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا) بس طاغلار تررلي طرفقه ساچاگان توزان بولاسلار (وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً) وسز الله نلگ قمللاري اوج صنف بولسا كز (فَاصْبِرْ الصَّابِرِينَ) بس اوج صنفلك برس مبارك ايليدر ياكه عمل دفترلري

اوڭ قوللارینه بیرلرگن آدملردر (مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ) مبارکک ایالری یاکه عمل دفترلری اوڭ
 قوللارینه بیرلرگن آدملر کملردر (وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ) دخی ایکنچی صنفی شوملق ایالریدر یاکه
 عمل دفترلری صول قوللارینه بیرلرگن آدملردر (مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ) شوملق (مبارک-زک) ایالری
 یاکه عمل دفترلری صول قوللارینه بیرلرگن آدملر کملردر (وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ) اوچونچی صنفی
 کمالترده فضیلتلرده الک بولغان آدملردر یاکه دخی ظاهر بولغاننڭ صوکنک توقفسز ایمان کیتورده
 الک بولغان آدملردر آلاز جنت کهده الک کروچیلردر اولگی معناگه بناء سابقلاردن بیغمبلر هم
 اللهنڭ باشقه دوستلاری مراد ایکنچی معناگه بناء ایزگوامتلر مراد (أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ)
 کمالترده فضیلت لرده یاکه ایمان و عبادت الک بولغان آدملر درجه لری یاقین قیلنغان و مرتبه لری
 بلند قیلنغان آدملردر هم آلاز نعیم اوچماخلارندادر (ثَلَاثَةٌ أُولَئِكَ وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ) اول درجه لری
 یاقین قیلنغان و مرتبه لری بلند قیلنغان آدملر اولگی امتلردن (آدم هم زمانندان رسول الله غه قدر
 بولغان اوتسکان امتلردن) کوب جماعتدر صوکنی امتلردن (رسول الله امتندن) آز آدملردر
 بو آیت رسول الله نڭ منم امتلرم باشقه امتلردن کوب بولور دیگان سوزینه مخالف بولمی چونکه
 رسول الله نڭ اصل امتی باشقه امتلردن کوب بولورده لکن باشقه امتلرنڭ ایمانده و طاعتده
 یاکه کمالت و فضیلتلرده الک بولغانلاری رسول الله امتینڭ بو صفتده الک بولغانلارندن کوب برک
 بولور و بو امتنڭ تابعلری باشقه امتلرنڭ تابعلرندن کوب بولور (عَلَى سُرُرٍ مَوْضُوعَةٍ) آلتون
 برلن توقلغان انجی و یاقوت برلن برکنلسگان سریرلر اوزرنده در (مُتَّكِنِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ) برسی
 برسنه قارش بولغانلاری حالده اول سریرلر اوزرنده تاینوچیلاردر (يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّحَلَّبُونَ)
 آلاز اوزرنده منگوترك بولوب قالا تورغان بالالار خدمت ایچون طواف قیلورلار اوزلرندن بورن
 اولسگان بالالاری (بَاكُوبًا وَأَبَارِقًا) اچکان حاللرنده توقلسز و بورنسز صاوتلار برلن هم توقالی
 و بورنلی صاوتلار برلن طواف قیلورلار (وَكَأْسٌ مِنْ مَعِينٍ) دخی خمردن بولغان صاوت برلن طواف قیلورلار
 (لَا يَصْنَعُونَ غِنَاهَا وَلَا يَنْزِفُونَ) اول خمرنی ایچودن اچوچیلرگه باش آورتوو عقلنڭ کیتوی حاصل بولماس
 (وَفَاكِهِةً مِمَّا يَتَخِفَتُونَ) دخی اوزلری اختیار قیلغان نرسه دن تورلی جیمشدر برلن طواف قیلورلار
 (وَلَعَمَّ طَيْرُهُمْ مَا يَشْتَهُونَ) دخی نفسلری آرزو قیلغان نرسه لردن قش ایتلری برلن طواف قیلورلار
 (وَحُورٌ عِينٌ) دخی آلاغه الوغ کوزلی حور قزلاری بولغوجیدر یاکه دنیاده غی خاتونلاری بریاشه
 و یاکنی تنده بولوب قایتادن یاراتلمش بولوب حورلار اسمنده بولورلار (كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُوءِ الْمَكْنُونِ)
 اول حور قزلاری صافلقده و آقلقده صاوتنده صاقلانغان انجیلر کبیدر (جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ)
 اوچماخده غی آدملرگه بوانعاملری قیلنور دنیاده قیلغان عمللری برابرند، جزا یوزنندن (لَا يَسْمَعُونَ)
 فیها لغوا و لاتأثیما) اوچماخ اهللری اوچماخ باطل سوزنی هم برسنی برس گناهغه نسبت، بیره تورغان
 (یعنی گناهلی بولمکزدیگان) سوزنی اشتماسلر (الْأَقْلِيَالُ سَلَامًا - لَأَمَّا) مگر سلام دیگان سوزنی اشتورلر
 ۹۷

بوذکر قیلنغان درجه لر ونعمتلر سابقلار ایچون اما آندن بر درجه توبان اصحاب الیمین نك مالنی
 الله تعالی کلاچکده ذکر قیلاچاق (وَأَصْحَابُ الِیْمِیْنِ مَا أَصْحَابُ الِیْمِیْنِ) دخی اوڭ قول ایالری یعنی
 مبارکلك یا که عمل دفترلری اوڭ قوللارینه بیرلرگن آدملر کملردر اول یمین ایالری (فی سدر
 مَغْضُودٍ وَطَلَعٌ مِّنْضُودٍ) اول یمین ایالری چانچکلری کیسلرگن بنق آغاچنده در هم جیمشی توبانندن
 اچینه قدر برسی استنه برسی قویلغان خوش ایسلی موز آغاچنده در (وَظَلَّ مَمْنُودٌ وَمَاءٌ مَّسْكُوبٌ) دخی
 صورلغان کولا گه ده هم همیشه آغب تورا تورغان صوده در (وَفَاكِهِةٌ كَثِیْرَةٌ لَّامَقْطُوعَةٌ وَلَا مَمْنُوعَةٌ) دخی
 هیچ بروقتنه کیسلی تورغان هم آلوجیسن هیچ بروجه برلن طییلمی تورغان کوب جیمشله در
 (وَفَرُّشٌ مَّرْفُوعَةٌ) دخی بیوک توشا کلرده در یعنی شول ذکر قیلنغان تورلی نعمتلرده حضور قیلورلار
 (اِنَّا اَنْشَاْنَاهُمْ اَنْشَاءً) درستلرگه بز اصحاب یمینلرنك خاتونلارنی کامل یاراتو برلن یاراتدق یا که
 یاژدان یاراتو برلن یاراتدق بو خاتونلار یا که حور قزلاری یا که دنیا ده غی خاتونلاری بیضاوی
 ایاسی ایته رسول الله ایتدی دی بو خاتونلار دنیا دن قارچق بولوب اوتکان خاتونلار الله تعالی همه سنی
 بریاشده با کره ایته یاراتدی دیو (فَجَعَلْنَاهُمْ اَبْكَارًا عُرْبًا اَنْرَابًا) بس اول خاتونلارنی با کره لر
 ایته ایرلرینه سیوکلر ایته هم همه سنی بریاشده ایته (اَوْتَوْا وَاوَجَّ يَاشْنَدَه اَيْتَب) یاراتدق بز
 (لِأَصْحَابِ الِیْمِیْنِ) بو خاتونلارنی بر صفتنه یاراتدق یمین ایالری ایچون (ثَلَاثَةٌ مِنَ الْاَوَّلِیْنِ وَثَلَاثَةٌ مِنَ الْاٰخِرِیْنِ)
 اول یمین ایالری اولگی املردن کوب جماعتلر دخی صوڭغی املردن (رسول الله املندن) کوب
 جماعتلردر (وَأَصْحَابُ الشَّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشَّمَالِ) دخی شوملق ایالری یا که عمل دفترلری صول قوللارینه
 بیرلرگن آدملر کملردر اول شمال ایالری (فی سهوم و همیم) اول اصحاب الشمال تنلری نك تیشکلرینه
 اوتنه تورغان اسسی اوطده هم غایت اسسی صودادر (وَظَلَّ مِنْ یَجْمُومٍ) دخی قارا تن دن بولغان کولا گه ده در
 (لِاَبَارِدٍ وَّلَا كَرِیْمٍ) اول کولا گه باشقه کولا گه لر کبی صالحونده توگلدر دخی فائده لیمه توگلدر (اَنْهَمُ
 كَانُوا قَبْلَ ذٰلِكَ مَشْرُفِیْنِ) درستلرگه اول اصحاب الشمال (کافرلر) موندان الملك (دنیا ده) نفس آرزولارینه
 چوموچیلار بولدیلار بوعدا بلار آلا رغه شونك ایچوندی (وَكَانُوا یَبْصُرُوْنَ عَلٰی الْحَنَثِ الْعَظِیْمِ) دخی اول
 شمال ایالری دنیا ده وقت الوغ گناهغه (کفرگه) دوام قیلور بولدیلار (وَكَانُوا یَقُولُوْنَ) دخی شمال
 ایالری دنیا ده وقت ایقور بولدیلار (اِنَّا اَمْتَنَا وَكُنَّا اَبَادًا عَظَامًا) ایا بز هر قیچان اولساک دخی چرب
 توفراق هم تارالغان سیاکر بولساق (اِنَّا لَمَبْعُوثُوْنَ) ایا بز قبرلر زدن قوبارلمش بولور مزمو (اَوْ اَبَاؤُنَا
 الْاَوَّلُوْنَ) دخی اولگی اولرگن آتالارمز قوبارلمش بولورلارمز (قُلْ اِنَّ الْاَوَّلِیْنَ وَالْاٰخِرِیْنَ لَهٗ جُوهٌ وَّعُرُوْنَ)
 ای محمد هم بعثنی انکار ایتنوچی کافرلرگه ایته درستلرگه اولگی املر دخی صوڭغی املر ایته
 جیولمش بولورلار (اِلٰی مِیْقَاتِ یَوْمٍ مَّتْلُومٍ) الله حضورنده بیلگولی بولغان کون نك وقتی ایچون یعنی
 الله تعالی چیکلا گن کونده جیولورلار (ثُمَّ اَنْتُمْ اِیْهَا الضَّالُّوْنَ الْمَکْتَبُوْنَ) مونك صوڭغی ای مکه اهلی
 سز ای آرغونلر وبعثنی بالغانغه توتوچیلار (لَا کُلُوْنَ مِنْ شَجَرَةٍ مِنْ زَقُوْمٍ) زقوم آغاچینك جیمشندن

آشاغوچىلارسىز (فَمَا لَتُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ) بس زقوم آغاچندان (جيمشنى آشاودان) قورصاق لارگىزنى
 تولتىر وچىلارسىز (فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ) بس غايت صوصادقگىزدان آشاغان زقوم استنه اسسى
 سودان اچوچوچىلارسىز (فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهَمِيمِ) بس اول اسسى صوتى صوصاغان توهنگى اچوى كىبى
 اچوچىلارسىز (هَذَا نَزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ) بو زقوم آغاچى بران اسسى صوصاغان لارنگى جزأ كوننده
 حاضرلىنگان ضيافت لىرىدر بس تموغده قىرارانىب يىنكاچ نىنداين صىلار بولوى حقىنىكى نى ظن ايتىهسن
 البته آنسى بىگىراك آغر وقاطى در معناسنده (نَعْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ) بس سزنى يوقىدان بار
 ايتىب ياراتىق كاشكى قىرلردن تىرلب قوبارلوعه اوشانساگىز ايدى (اَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ) خاتون لارنگى
 (بالاياراتلا تورغان قاپچى لارىنه) آتقان نرسهگىزدن (نطفه لردن) خىبرىرگىز (اَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ
 الْخَالِقُونَ) اياسىزى اول خاتون لارنگى رحملرىنه آتقان نرسه لىرگىزنى (نطفه لرىنى) كامل آدم ايتىب
 ياراتىرسىز ياكه اول نطفه لرىنى كامل آدم ايتىب ياراطوچى بىزى البته بىز (نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ)
 بىز سىزنى آراگىزده اولمىنى تقدىر قىلىق وهر بىرگىزنى اولوئى بىلىگولى وقت بىرلن وقتلاىق
 (وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوحِينَ) وبىزالىك بولنىمش توگىلمىز بىز هىچ بىرگىز بىزگه الك بولا آلماس شونىكى اىچون
 اولمىنده قاپچى قىولا آلماس (عَلَىٰ أَنْ نُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ) بىز آراگىزده اولمىنى تقدىر قىلىق سىزنىكى
 اوخشاشلارگىزنى آلماشدرومىز اىچون بو اورونده (على) لام تىللىل معناسنده (وَنَنْشُكُّكُمْ فِيمَا لَا تَعْلَمُونَ)
 وسىزنى سىز بىلى تورغان صىفت لارده ياراطومىز اىچون (وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ) و تىحقىق سىز اول
 ياراطونى بىلىگىز هىچ يوقىدان سىزنى ياراطوم (فَلَوْلَا تَتَذَكَّرُونَ) كاشكى اولده ياراطومه قىياس قىلوب
 منم قايتادان ياراطوغه ده قادر ايدىكىمىز ذكر قىلساگىز وبىلساگىز ايدى بو آيت ده قىياس بىرلن اسىندلال
 نىكى درسىلىگىنه اشارت بار چونكه الله تىه قايتادان ياراطونى اول ياراطوغه قىياس قىلونى قوبوده
 بىعثنى انكار ايتوچىلرىنى نادانلارغه نىسبت بىردى (اَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ) بىرگه ساچكان نرسهگىزدن
 (اورلقلاردان) خىبرىرگىز مىكا (اَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ) اياسىزى اول ساچكان نرسه لىرگىزنى
 (اورلقلارنى) اوسىرسىز ياكه بىزى اوسىررمىز البته بىز اوسىررمىز (لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا) اىگر بىز تىلاشاك
 سىزنىكى ساچكان نرسهگىزنى قورى وبوش اوتن قىلورمىز (فَظَلَّمْتُمْ تَفَكَّهُونَ) بس سىز بواشكه عىجب
 لنور ياكه تور شوگىزنىكى بوش كىتوبىنه اوكنور بولوب اورلىرسىز (اِنَّا لَمُغْرَمُونَ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ) دى
 ايتورسىز درسىلىگىنه بىز اىگىن ساچو سىبىلى آلدانىمشىمىز ياكه اىگىمىزنىكى هلاك بولوى سىبىلى هلاك
 بولمىشىمىز بىلكه بىزىز قىدان محرومىمىز دىوايتورسىز (اَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِى تَشْرَبُونَ) شونىنداين سودان
 (اچوگه صالح بولغان طاطلى سودان) مىكا خىبرىرگىزنى اول صوتى سىز اچارسىز يعنى اچه تورغان شوگىزدان
 خىبرىرگىز (اَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ) اياسىزى اول صوتى بىلوطىدان ايتىردىگىز (تشرىدگىز) (اَمْ نَحْنُ
 الْمُنزِلُونَ) ياكه بىزى اول صوتى ايتىروچى البته بىز ايتىروچى (لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ آجَاثًا) اىگر بىز
 تىلاساك اول صوتى توزلى و اچى قىلورمىز (فَلَوْلَا لَاتُشْكِرُونَ) كاشكى مونىكى كىبى الوغ نىعنىلرگه شكر

قیلساگز ایدی (اَفْرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ) چاغب اوط چغاره تورغان اوطدان میکا خبر بیرکز (اَأَنْتُمْ
 اَنْشَاءُتُمْ شَجَرَتَهَا) ایاسزمی اول اوط چغه تورغان آغاچنی (مرخ، غفار، کلج آغاچلاری کیی) یاراتدکز
 اَمْ نَعْنُ الْمُنْشُؤْنَ) یا که اول اوط چغه تورغان آغاچنی بز می یاراطوچی البته بز یاراطوچی (نَعْنُ
 جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ) بز اول اوط چغه تورغان آغاچنی قبرلردن قوبارلو حقنده تبصره یا که جهنم
 اوطینه اورناک هم صحری لارده بولوچی آدم لرگه فائده قیلدیق (فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ) بس ای
 محمد هم الوغ بولغان ربکنتک اسمنی ذکر برلن تسبیح ایت یعنی سبحان ربک العظیم دیو ایت
 یا که ربکنی جنابنه مناسب بولماغان صفت لاردان یراق قیل اولگی معناغه بناء بو آیت برلن رکوع
 تسبیحی ثابت بولا هم رسول الله بو آیت اینگاچ بو تسبیحنی رکوع لرگه ده ذکر قیلوگز دیدی امر استجاب
 ایچون بس بو آیت برلن رکوع تسبیحنی ناک مستحب بولوی ثابت بولا اوشنداق رسول الله (سَبِّحْ اسْمَ
 رَبِّكَ الْأَعْلَى) آیتنی اینگاچ بو تسبیحنی سجد لرگه ده ذکر قیلکز دیدی بس اول آیت برلن سجد تسبیحنی ناک
 مستحب بولوی بلنه بو ایکی آیت اینماسدن بورون صحابه لر رکوع لرگه ده (اَللّٰهُمَّ لَكَ رُكْعَتٌ) دیو
 سجد تسبیحنده (اَللّٰهُمَّ لَكَ سَجْدَةٌ) دیو ایتنه لر ایدی (فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ) بس مین یلدن لار ناک
 تشه تورغان اورون لاری برلن قسم ایتمیم چونکه قسم ایتمی ده ذکر قیلناچق اش ظاهر یا که قسم
 ایتنه من معناسنک بو وقتک (لَ) کلمه سی آرق بولا (وَاِنَّهٗ لَقَسَمٌ لِّوَتَّعْلَمُوْنَ عَظِيمٌ) دخی یلدن لار ناک تشه تورغان
 اورون لاری برلن قسم ایتمو اگر سز بلساگز البته الوغ قسم در چونکه قسم ایتموده قدرت ناک
 الوغلقنه و حکمت ناک کمالنه و رحمت ناک کوبلکنه دلالت بار البته الله ناک رحمتی بنده ناک عندا بسز
 و ثواب سز مکلف بولمی مهمل قالدرلماوینی تلیدر (اِنَّهٗ لَقُرْآنٌ کَرِیْمٌ فِی کِتَابٍ مَّکْنُونٍ) قسم ایتمب ایتنه من
 درستلکنه اول قرآن فائده سی کوب بولغان قرآن در صاقلانمش کتابه (لوح المحفوظه) یازلمشدر
 (لَایْمُسُّهُ اِلَّا الْمَطَهَّرُونَ) اول صاقلانمش کتابنی (لوح المحفوظنی) توتماس (یعنی لوح المحفوظه بولغان
 نرسه لرگه عطلم بوا ماس) مگر آدم لک دن کیلگن کیمچیلک اردن پاک بولغان فرشته لرگنه توتار
 (مطاع بولور) یا که قرآننی توتماسن مگر طهارت سز لکردن پاک بولغان آدم لرگنه توتسن معناسنه
 (نفی نهی معناسنک بولا) ایکنچی معناغه بناء بو آیت جنب کشیگه قرآننی توتونلک درست توگل ایکنه
 دلالت قیلادر یا که قرآننی استماس مگر کفردن پاک آدم لرگنه استار معناسنه (تَنْزِیْلٌ مِّنْ
 رَبِّ الْعَالَمِیْنَ) اول قرآننی بتن عالمنی تربیه ایووچی الله دان شیکسز ایندرلماک برلن ایندرلدی
 (اَفْبَهِنَا الْحَدِیثَ اَنْتُمْ مُدْهِنُوْنَ) ای مکه کافر لری ایا سز بو سوزنی (قرآننی) خورغه و جیسکلگه
 صابوچی لار میسز (وَتَجْعَلُوْنَ رِزْقُکُمْ) دخی رزق سز ناک شکرینی قیللازمی (اَنْتُمْ تَکْفُرُوْنَ)
 درستلکنه سز قرآننی یالغانغه توتاسز یعنی قرآن نعمتنه شکر قیلوگزنی قرآننی
 یالغانغه توتونی قیللازمی (فَلَوْلَا اِذَا بَلَغَتِ الْجُلُودُومَ) بس کاشکی هر قیچان جان بوغازغه
 ایرسه (وَاَنْتُمْ حِیْنَتُمْ تَنْظُرُوْنَ) حاله روم سز (اولارگه یاقینلاشقان آدم یاننده حاضر بولغان آدم لر)
 ۸۴

اول وقتک اولارگه یاقینلاشقان آدمگه قارارسز (وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ) وصالبوکم بیز اولارگه حاضرلنگان آدمگه سزدن یاقینراقمز یعنی آنکڭ حالنی سزدن آرتوق بلهمز (وَلَكِنْ لَا تَبْصُرُونَ) ولکن سز اولارگه حاضرلنگان آدم اوزرنده بولغان نرسه نی کورمیسز یعنی حقیقتنی بلمیسز (فَلَوْلَا أَنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ) کاشکی اگر سز قیامت کوننده دنیاده قیلغان عملارگز برابرنده جزالانمش بولماساگز ایدی (تَرْجِعُونَهَا) بوغازغه ایرشکان نك صوکنده جاننی تنگه کیری قاینارساگزچی (ان کُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سز یعنی انکارده راست سوزلیاردن بولساگز یعنی سوزگزده راست بولساگز جاننی بوغازغه ایرشکان نك صوکنده کیری تنگه قاینارگز (فَأَمَّا أَنْ كَانُ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ) بس اگر اولنگان آدم اللهغه یاقین قیلغان آدملردن یعنی ایمان وعبادتک اللک بولغان آدملردن (اولسگی صنفدان) بولسه (فَرُوحٌ وَرَبَّاعٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٌ) بس اول کشیگه راحت لنو هم کورکام رزق ونعمت اوجماخلاری بولور (وَأَمَّا أَنْ كَانُ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ) واگر اولنگان آدم هبارکک ایالرندن یا که عمل دفترلری اوک قوللارینه بیرلنگان آدملردن (ایکنچی صنفدان) بولسه (فَسَلَامٌ لَّكَ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ) بس ای یهین ایاسی سیکن یهین ایاسی بولغان قرداشلرگسن سلام باردر یعنی سیکن سلام ایبتورلر (وَأَمَّا أَنْ كَانُ مِنَ الْمُكْتَسِبِينَ الضَّالِّينَ) اما اگر اولنگان آدم قیامتنی بالغانغه توتوچی توغری بولسدان آداشقان لاردان یعنی اصحاب شمال بولغان اوچوچی صنفدان بولسه (فَنَزَّلْنَا مِنْ حَمِيمٍ وَتَصَلَّىٰ حَجِيمٍ) بس اول کشیگه حاضرلنگان نرسه (ضیافت) اسسی صودان در دخی حجیم تموغسنه کرودر (ان هَذَا هُوَ حَقُّ الْيَقِينِ) درستلکنده بوسورهده ذکر قیلنغان نرسه لر یا که بو اوچ صنف حقنده ذکر قیلنغان نرسه لر البته شیکسز بولغان خبر برلن ثابت در (فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ) بس ای محمد عم ربکنی جنابنه مناسب بولماغان صفت لاردان الوغ بولغان اسمنی ذکر برلن براق قیل واقع سوره سی نك ترجمه سی تمام بولدی (ایملی یلنچی سوره (حاید) سوره سی مدینهده اینگان جمعی یکرمی توقز آیت)

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) الله ایچون کورکرده دخی بیبرده بولغان نرسه لر تسبیح ایتمدی (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) واول الله هر اشنه استن در هم حکمت ایاسیدر (لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ایچون در کورکر نك و بیبرلر نك خوجه لغی (یعنی ویمیت) اول الله اولکرنی ترگزروتکرلرنی اوترر (وَهُوَ عَلِيُّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) واول الله اولتروندن وترگزودن هر نرسه اوزرینه کچی ینکوچیدر (هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ) اول الله هر نرسه دن اول در بس الله دن اللک هیچ نرسه بوقدر دخی هر نرسه دن صوگذر بس الله دن صوگ هیچ نرسه بوقدر (وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ) واول الله قدرنی نك اثرلری برلن ظاهر در (بیلگولیدر) ذاتی نك حقیقتنی برلن یاشرندر یادکه وجودی ظاهر در حقیقتنی بیلگولی توگل در چونکه الله نك ذاتنی اوزندن باشقه هیچ کم بلماس

لارغە اوجماخ بىرلن سىۈنچ بىرلىگان هم آلارنىڭ آللارنىدان اوڭلارنىدان نور بىرگان كوندە منافق
 (طشندان ايمان اظهار قىلۇپ اچىنن كافر بولغان آدملىر) ايرلر بىرلن منافقە خاتونلار ايتورلر
 (لَلَّذِينَ آمَنُوا) ايمان كىتىرگان آدملىرگە (انظرونا نقبوس من نوركم) بىزنى كىتكىز نور كىزىدىن بىزدە الش
 آلورمىز دىۈچۈنكى مۇمىنلرنى اوجماغە آشقىدروب آلوب بارلور ياكە بىرگە طابا قارا كىز معناسندە
 چۈنكى مۇمىنلر منافق لارغە يۈزلرى بىرلن قارشى بولغاچ منافق لار مۇمىنلرنىڭ آللارنى بولغان نورلارنى
 كۈرۈ سېلى ياقىلىقى حاصل قىلورلار (قيل ارجعوا ورائكم) منافق لارغە ايتلور آرتو كىزغە (دنياغە)
 كىرى قايتو كىز (فالنموسوا نوراً) بس اللەنى معرفتىنى هم كوركام خلق لارنى حاصل ايتو بىرلن نور استا كىز
 چۈنكى نور بىلاردان حاصل بولادىر ياكە موقى كىرى قايتو كىز نور آندە آلنور معناسندە ياكە تىلاگان
 اورن كىزغە كىرى قايتو كىز ايكىنچى نور استا كىز بونورنى سىزگە بىررگە يول يوق معناسندە (فصرب
 بينهم بسورله باب) بس مۇمىنلر بىرلن منافق لار آراسندە بىر دىوار صوغلور اول دىوارنىڭ مۇمىنلرگە
 كىرگە ايشكى بولور (باطنه فيه الرحمه) اول دىوارنىڭ ياكە ايشكىنىڭ اچىندە رحمت باردر چۈنكى
 جنتگە ياقىن (وظاهر من قبله العناب) واول دىوارنىڭ ياكە ايشكىنىڭ طشى اول طشى جەتنى طرفىندان
 عناب باردر چۈنكى تەو غغە ياقىن در (ينادونهم ألم نكن معكم) منافق لار مۇمىنلرگە بىز سىزنىڭ بىرلن
 دىن دە بىر بولما دىقى دىۈندە قىلورلار مقصدلارى ظاهردە بىر بولو (قالوا بلى) مۇمىنلر منافق لارغە
 ايتورلر بلى بىزنىڭ بىرلن دىن دە ظاهرا بىر بولىمىز (ولكنكم فتننم انفسكم) لىكن سىز منافق لىق
 سېلى اوز كىزنى فتنەگە تىشردىك (وتربصنم واربتنم) دىقى مۇمىنلرگە تورلى بلالار ايرشونى كىندىك
 ودىن دە شىك قىلىمىز (وغرتكم الاءانى حتى جاء امر الله) دىقى سىزنى دنيا امىدلرى (مثلا عمرنىڭ
 اوزون بولوى كىبى) اللە نىڭ امرى (وام) كىلىگان گە قدر سىزنى آلدادى (وغرتكم بالله الغرور)
 دىقى سىزنى آلدادى (شيطان ياكە دنيا) اللە نىڭ يارلقا غوچى بولوى بىرلن و عناب قىلما وچى بولوى
 آلدادى يعنى شيطان ايتىدى گناھنى قىلسا كىمە قورقمە اللە يارلقار و عفو قىلور دىو وسوسە قىلىدى
 (فاللوم لا يؤخذ منكم فدية) بس بو كوندە (قيامت كوندە) سىزدن منافق لاردان فدا آلتماس يعنى
 عذاب كىزنى ايكىنچى نرسە بىرر آلماشورا آلماشور (ولامن الذين كفروا) دىقى طشندان و اچىنن كافر
 بولغان آدملىردن دە فدا آلتماس (مأواكم النار) سىزنىڭ باراچاق اورن كىز اوط در (هى مولاكم) اول
 اوط سىزنىڭ جىنا بىكزە تىوشلى و مناسب در ياكە اول اوط سىزگە ياقىن در معناسندە (وبشس المصير)
 ونى باوز اورلە چك اورون در اول اوط (الم بيان للذين آمنوا) ايا ايمان كىتىرگان آدملىرگە وقت
 بولما دىمو (ان تخشع قلوبهم لذكر الله) اللە نىڭ ذكرى اچىنن كوكىللىرى نىڭ قورقوبىنە بو آيت مهاجرلر
 حقتىدە ايتىدى دىگانلر چۈنكى مۇمىنلر مكدە دە وقت بىك آچ بولغان لار مدينە گە ھىجرت قىلغاچ مۇمىنلرگە
 رزق لار و نعمتلر ايرىشىدى هم اولگى گە قاراغاندە ھمت لرى ضعيف لىدى (ومانزل من الحق) دىقى
 اللە دان ايتگان نرسە (حقدان بولغوچى) يعنى قرآن اچىنن كوكىللىرى نىڭ قورقو و قىنى كىلما دىمو

ویتما دیمو (وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ) دخی مؤمنلرگه موندان (قرآن دان) اللک کتاب
 بیدارلگان آدملر کبی بولماس سزلقغه وقت یتما دیمو یعنی مؤمنلرگه یهودلر و نصارالارغه اوخشاماس سزلقغه
 وقت یتما دیمو (فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَلُ فَنَسُوا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) بس اول یهودلر و نصارالار اوزرینه عمرلری یا که
 امیدلری اوزون بولتی ایچون زمان اوزون بولدی بس آلازلک کوزمللری قارالدی (وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
 فَاسْقُونَ) دخی اهل کتابدان کویسی الله نلک طاعتندن چغوچیلاردر یعنی کوزمللری نلک آرتوق
 قارالغندان دینلرندن چغوچیلاردر هم کتابلارنده بولغان حکملرنی قویوچیلاردر (اعلموا ان الله یعی
 الأرض بعد موتها) ای آدملر بلکیز در سنلکده الله تعالی کییوسبیلی اولگان نلک صوکنده اولنلر
 اوسدرب بیرنی ترگزوچیلر بو بیرنی ترگزو قارا کوزمللرنی ذکر برلن دخی قرآن اوقو
 برلن ترگزوگه، یا که اولکلرنی قیبرلرندن ترگزوگه تمثیل بولادر (قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ) تحقیق
 بز سزگه بیرنی ترگزوگه قادر ایلمکمزگه دلالت قیلا تورغان آیتلر ایندرک (لَعَلَّكُمْ
 تَعْقِلُونَ) عقلکیز کامل بولوب اورلسون ایچون (ان المصنفین والمصنفات) در سنلکده الله
 رضالغی ایچون صدقه بیروچی ایرلر دخی صدقه بیروچی خاتونلر (واقضوا الله قرضاً حسناً) دخی
 اللهغه کورکام بوروچقه بیروچی ایرلر هم خاتونلار یعنی ثواب امید ایتمک الله بولنده ماللارونی
 صرف قیلوچیلار کیرک ایرلر و کیرک خاتونلار بولسون (یضاعف لهم ولهم اجر کریم) اول آدملرگه
 اجرلرینی قات قات قیلنور هم آلازغه حد ذاتده الوغ بولغان اجرده باردر (والذین آمنوا بالله
 ورأه) دخی شوندا این آدملر اللهغه هم الله نلک دین ایراتر ایچون یبارگان ایلمچیلرینه (پیغمبرلرینه)
 ایمان کیتردیلر (اولئک هم الصدیقون والشهداء عند ربهم) بو صفتده بولغان آدملر آلادر ربیلری
 حضورنک صدیقلار دخی شهیدلر منزلنده بولغان آدملر یا که ربیلری حضورنک آلادر بیک اوشانوچی لار
 و شاهدلار معناسنده چونکه بو صفتداغی آدملر اللهغه ایمان کیتردیلر هم الله نلک دخی پیغمبرلرینلک
 بتن خبرلرینی تصدیق ایتمیلر هم آلا قیامت کوننده الله ایچون پیغمبرلرنی یالغانغه توتقان
 امتلرگه شاهد بولورلار (لهم اجرهم ونورهم) اول آدملرگه صدیق لارنک هم شهیدلرنک اجرلری هم
 نورلاری کبی اجرلر و نورلار بولور (والذین کفروا وکذبوا بآياتنا) دخی شوندا این آدملر کافر
 بولیلار هم بز نلک آیتلرمزنی یالغانغه توتدیلار (اولئک اصحاب الجحیم) بو قباحت صفتده بولغان
 آدملر جحیم تموغینلک ایالریدر بیضاوی ایاسی ایتمه بو آیت تموغده منگو قالونلک کافرلرگه خاص
 بولونده دلالت قیلادردی چونکه بو آیت نلک ترکیبی اختصاص فی بلنده صحیبت عرفده لازم بولوغه
 دلالت قیلادی (اعلموا انما الحیوة الدنیا) ای آدملر بلکیز آنجق در سنلکده دنیا ترکلیگی (لعب و لهو
 وزینة) اویوندر و فائده سز اشدر وزینت لنودر (وتفاخر بینکم و تکاثر فی الاموال والاولاد) دخی
 آرالار کزده ماقطانوشو هم ماللارده و بالالارده کویا بشودر الله تعالی آخرتده مؤمنلر برلن منافق لارنک
 حاللرینک نچک بولاچاغنی بیان ایندکدن صوکره دنیا اشلرینک حقیر نرسه لر ایلمکنی بیان ایتمدی

دنیا اش دبو اول اش برلن آخرتده گئی سعادتکه ایرشو بولماغان اشنی ایتورلر الله تعالی دنیا اشینی شول طریق بیان ایته دنیا اشلری خیالی بر اش فائدهسی آز وبتوی تیز چوندکه دنیا اشلری صبی لارنلک اویناغان وقتده فائدهسز مشقت لنوی کبی آدم لرنلک اوزلرینی مشقتلی تورغان اویون دان عبارت هم آخرت مقصودلارندان شغللندره تورغان بوش اشلردن عبارت هم کورکام کییملر ویغشی آطلار وکورکام بنالار ونسللر ومالار برلن ماقطانشو کبی بولغان زینت دن عبارت دبو (کَمَلٌ غَیْثٌ اَعْجَبَ الْکُفَّارَ نَبَاتُهُ) دنیا ترکلی نلک مثالی اوسه تورغان نرسه لری ایگن ساچوچیلارنی عجب که قالدره تورغان یغمور کبیدر ایگن ساچوچیلار بیر آستنده اورلسق لارنی ارتکانلکری ایچون (کُفَّارٌ) دبو آطلالغان کفار ارتوچیلر معناستده یاکه کفاردان الله فی انکار اینوچی جن کافرلر مراد چونکه کافرلرنلک دنیا ترککنه عجب لنوی مؤمن لرنلک عجب لنوندن آرتوغراق شونلک ایچون کافرلرنی حاصلانغان یندهده مؤمن نلک بر عجب نرسه فی کوردکی وقتنده فکری اول عجب نرسه فی قیلوچی الله نلک قدرتنه کوچه اما کافر نلک فکری کوزی کورگان نرسه دن آرتوقه کوچی بس کافر نلک عجب لنوی آرتوغراق بولا (ثُمَّ یَهِیجُ فِتْرَاهُ مُصَفَّرًا) مونلک صوکنده اول اوسه تورغان نرسه کیمبار بس سین آنی صاری تسده گئی حاله کوررسن (ثُمَّ یُکُونُ حُطَّامًا) مونلک صوکنده اول اوسه تورغان نرسه جیل اوچرطا تورغان طارالاتورغان نرسه بولوب اورلور بو آیتدن مقصود تیز بتونده وفائده سینلک آزلغنه دنیا ترککن ایگن ساچوچیلرنی اوسه تورغان نرسه لری عجب لندرگان یغمورگه تمثیل (وَفِی الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ شَدِیْدٌ) دخی دنیانی آخرتگه اختیار قیلغان آدملرگه آخرتک قاطی عذاب باردر بو آیت دنیاغه چومودان نفرتلندرو آخرتک حرمنلی بولونی موجب بولغان نرسه گه قرقر بولا (وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٌ) دخی دنیانی آخرتک اختیار قیلماغان آدملرگه الله دان بارلقاو هم رضالق باردر (وَمَا الْحَیٰوةُ الدُّنْیَا اِلَّا مَتَاعٌ الْغُرُوْرُ) دنیا ترکلیگی توکلدر مگر آلدی تورغان فائده لنه چک نرسه گنه در یعنی دنیاغه غنه یوزینی دوندرب دنیا برلن آخرتنی استاماگان آدم ایچون (سَابِقُوْا اِلٰی مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَبِّکُمْ) ربکزدن بولغان مغفرته (گناهلارنی بارلقاوغه) میدانک اوزوشه تورغان آدم آشقغان کبی آشغکنز (وَجَنَّةٌ عَرْضُهَا کَعَرْضِ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ) دخی کیلک لگی کولکر برلن ییدر لرنلک کیلک لگی قدر بولغان اوچماخقه آشغکنز (اُعِدَّتْ لِلَّذِیْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ) اول جنتنی اللهغه دخی الله نلک رسوللرینه ایمان کیترگان آدملرگه حاضرلندی بو آیت اوچماخنلک حاضر مخلوق بولوینه دخی اوچماخقه کروگه مستحق بولوده بالغز ایمان نلک کفایه قیلوینه دلالت قیلادر (ذٰلِکَ فَضْلُ اللّٰهِ یُوْتِیْهِ مَن یَّشَآءُ) بروعهده قیلنغان اوچماخ الله نلک فضلی در الله بو فضلنی تلاگان آدملرینه بیدر (وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیْمِ) دخی الله الوغ فضل ایاسیدر بس الله نلک اوچماخ برلن انعام قیلوی براق اش توکلدر (مَا اَصَابَ مِنْ مُّصِیْبَةٍ فِی الْاَرْضِ) بیدره ایرشکوچی هیچ نرسه دن (آچلق وباشقه بلالر کبی) ایرشما دی (وَلَا فِی اَنْفُسِکُمْ) دخی اوزلرگزگه ایرشما دی آدر ولار وباشقه آفتلر کبی (الْاٰفِی کِتَابٍ مِّنْ قَبْلِ اَنْ نُّجْرَاها) مگر ایرشدی ایسه اول نرسه فی بزخلف ایتودن الک اول نرسه لرواح المحفوظه یارلشدر الله نلک

علمندە، ثابت در (اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ) درستلىكك اول نرسە فى لوح المحفوظك يازو الله اوز رينه
 جيكل در (لَكَيْلًا تَأْسُوْا عَلٰى مَا فَاَتَكُمْ) الله تعالى اول ايرىشكان مصيبتنى لوح المحفوظك يازدى دنيا نعمة ملرنى
 اوتكان نرسە اوز رينه قايعرما وگزاچون (وَلَا تَفْرَحُوْا بِمَا آتَاكُمْ) دى الله نك دنيا نعمة ملرنى بىرگان نرسە لرينه
 سز نك شادلانما وگزاچون چونكه هر بىر نرسە نك الله نك تقدىرى ايله بولوبىنى بلىگان آدم البته دنيا
 نعمتلر بىنك كىتوبينه دەھم كىلوبينه دەھم قايعرمى (وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُوْرٍ) دى الله اوزى بىرگان نعمتلرى بىرلن
 تكبرلنوجىنى هم آدملرگە ماقتانوب بروجىنى دوست كورماس (^{۲۳} اَلَّذِيْنَ يَبْخُلُوْنَ وَيَبْهَرُوْنَ النَّاسَ
 بِالْبُهْلِ) تكبرلنوجى و ماقتانوب بروجى آدملر شونداين آدملردر الله بىرگان نرسە بىرلن اوزلرى
 سارانلق قىلورلار هم آدملرگە دەھم ساران بولو بىرلن بىرورلار (وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الرَّحِيْمُ)
 وكمدر الله بىرگان مالنى دين يولينه صرف قىلودن يوز دوندر الله غەھىچ ضررىوق بس درستلىكك
 الله اول كشىنك مالنى صرف قىلونىن موگسزدرهم حد ذاتنده ماقتالمشدر بس اول كشىنك نعمت كه
 شكردن يوز دوندروى الله غەھىچ ضرر قىلماس (لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنٰتِ) و تحقىق بز پىغمبرەزنى ظاهر
 دليل لرهم معجزەلر بىرلن يباردك (وَاَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتٰبَ وَالْمِيزَانَ) دى آدملر بىرلن برگە حقنى بيان
 قىلسن هم عملنك صوابنى خطاسنىن آبرسن اچون كتاب ايندردك دى هر كمنك حقى تيگزلنىسن
 وعدالت يرتلسن اچون ميزان ايندردك (لِيَقُوْمَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ) آدملر عدلكك وتوغرىلق بىرلن
 تورسنلار اچون ميزاننى ايندرودىن ميزان نك سببلرىنى ايندرومراد (وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيْدَ) دى تيمەرنى
 ايندردك (ياراتىق) بعضىلار آدم (عەم) بعض تيمەر قراللارنى جىننىن آلوب چقدى ديگانلر (فيه
 بَأْسٌ شَدِيْدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ) اول تيمەردە قاتى قوت هم آدملرگە كوب فائدهلر باردر چونكه صوغش
 قراللارى تيمەردن باصالا هم هر برصنعتنك قرالى تيمەردن بولا (وَلَيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ)
 الله تعالى تيمەرنى ياراتىدى آدملر فائدهلانسنلر اچون دى الله نك مشاهدە بىرلن دشمانلار بىرلن
 صوغشك تيمەر قراللارنى استعمال قىلور بىرلن اوز بىنك (دىننە) ياردم قىلغان آدمىنى دى پىغمبرلرينە
 ياردم قىلغان آدمىنى غائب بولغانلارى حالە بلسن اچون (اِنَّ اللّٰهَ قُوًى عَزِيْزٌ) درستلىكك الله هلاك
 قىلورغە تلاگان آدمنى هلاك قىلورغە قادر درهم هر اشك اسنندر غىرىنك ياردمنە محتاج بولماس اما
 صوغش بىرلن امر قىلوى آدملرنك اوز فائدهلرى اچون (وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا وَاِبْرٰهِيْمَ) و تحقىق بز
 پىغمبر ايتوب نوح هم ابراهيم (عەم) نى يباردك (وَجَعَلْنَا فِيْ دُرِّيْنِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتٰبَ) دى نوح هم
 ابراهيم (عەم) بالالارنە پىغمبرلك هم كتاب قىلىق يعنى بوايكە سىنك بالالارنى پىغمبر قىلىق هم
 آلارغە كتابلاروحى قىلىق بعضىلار كتابىن يازومراد ديگانلر (فَمَنْهُمْ مَّهْتَدٍ وَكَثِيْرٌ مِنْهُمْ فٰسِقُوْنَ) بس
 نوح بىرلن ابراهيم (عليهما السلام) نك بالالارنن مقلغەھ كورنلگانلرى باردر لسكن اول بالالاردن
 كورسى الله نك طاعتنن چغوجىلاردر (ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلٰى آثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا) مونك صوگندە نوح و ابراهيم هم
 بلاردن باشقە اوتكان پىغمبرلرنك ازلرينە (آرتلارينە) دين ابراتر اچون يبارگان ابلچىلرمزنى

(پيغمبرلرمزنى) ايارتدك (وَقَفَيْنَا بِعَيْسَى بْنِ مَرْيَمَ) دى مريم (عليها السلام) اوغلى عيسى (عم)نى
ايارتدك يعنى عيسى (عليه السلام) غه ايرشكانگه قدر هر بر پيغمبر صوكنده ايكنچسنى يياردك
(وَأَتَيْنَاهُ الْأَنْجِيلَ) دى عيسى (عم)گه انجيل ببردك (وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً) دى عيسى
(عم)گه ايارگان آدملرنك كوكللرنده شفقت قيلدق (وَرَحْمَةً وَرَهَابَانِيَّةً) دى رحمت هم بيك آرتوق
قورقوچياقنى قيلدق (رهبانيت ديوعبادتكم هم رياضتكم آرتوق توروشوچيلق هم آدملردن بنونلاي
كيسلوچيلك، گه ايتلور بوصفت اياسنه راهب ديورلر (ابتدعوها) اول آرتوق صوفيلقنى عيسى گه
اياروچيلر اولزلى طرفندان چغارديلار (مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ) اول رهبانيتنى بن آلا رغه فرض
قيلماق (الْأَبْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ) لىكن آلا اول رهبانيت (آرتوق صوفيلق)نى چغارماديلار مگر
اللهنك رضالغنى استاء ايچون گنه چغارديلار (فَمَارَعَوْهَا حَقَّ رِعَابَتِهَا) بس اول رهبانيتنى چن رعابه
قيلوبران رعابه قىلا آلاماديلار چن صاقلو بران صاقلى آلاماديلار بلىكه اول رهبانيتكه تثلث
(معبود اوج نرسه ديمك)نى هم اول اوج نرسه نك چيتار يگنه باشقه بولزب ذاتى بربولوچياقنى
ورسول اللهنى انكار وباشقه قباحتك لرنى قوشديلار (فَاتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ) بس عيسى عم گه
ايارگان آدملردن الله قوشقاچه ايمان كيترگانلرينه اجرلرينى ببردك (وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ) دى عيسى
(عم) گه ايمان كيترگان آدملردن كوسى اللهنك طاعتننن چغوچيلاردر (يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى
اولگى پيغمبرلر گه ايمان كيترگان آدملر (اتَّقُوا اللَّهَ وَآمَنُوا بِرُسُولِهِ) طيغان نرسه سنه الله دان قورقكز
دى اللهنك رسولى (محمد عم) گه ايمان كيترگز (يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ) اگر الله دان قورقسا كز
ورسولته ايمان كيترسا كز الله سرگه رحمتننن ايكى الش بيدر برالشى رسول الله غه ايمان كيتروكز
ايچون وبرالشى رسول الله دان اولگى پيغمبرلر گه ايمان كيتروكز ايچون (وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ)
دى سزنىك ايچون نور قيلور كه اول نور بران بىرسز يعنى الهامى بولغان هدايت بيدر اول هدايت
سزنى ترك وقتكزدا هم اولگان نك صوكنده حق يولغه كوندر (وَيَغْفِرْ لَكُمْ) دى الله سزنىك
گناهلار كزنى يارلقار (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) دى الله گناهلارنى يارلقاغوچى همه بنده لر گه رحمت
قيلوچيدر (لَمَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ) كتاب اهلى بلسونلر ايچون (لا كلمه سى آرتوق) (الْأَبْقَرُونَ
عَلَى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ) درستلكه اول كتاب اهلى اللهنك فضلند ان هيچ نرسه گه قادر بولماسلار يعنى كتاب اهلى
ذكر قيلنغان اللهنك فضلند ان هيچ نرسه گه ايرشماسلر هم اللهنك فضلنه ايرشوگه كوچلرى ده يتماس چونكه
آلا اللهنك رسولينه ايمان كيتر ماديلىر اللهنك فضلنه ايرشونك شرطى رسولينه ايمان كيترودر (وَأَنَّ الْفَضْلَ
بِئَدِ اللَّهِ) دى درستلكه اللهنك فضلى اوز ملكنده در ديوبلسونلر ايچون (يُؤْتِيهِ مِنْ يَشَاءُ) الله فضلنى
بنده لرنن تلاگان آدملرينه بيدر (وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) دى الله الوغ فضل اياسيدر (لا) كلمه سى آرتوق
توكل در بو وقتك بو آيت نك معناسى بولادر اهل كتاب، پيغمبر هم پيغمبر گه ايمان كيترگان آدملر
اللهنك فضلند ان هيچ نرسه گه قادر بولماسلار هم ايرشماسلر ديوعتقاد قيلماسونلار ايچون معناسنه

حدید سوره سى لىك ھمدە يىكرمى يىكچى پارە نىك تر ھمە سى تمام بولدى

(ايللى سىكز نچى سوره مجادلە سورەسى مەينەدە اينگان يىكرمى ايكى آيت)

بسمه ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم

(قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي) تحقيق الله شونداين خاتوننىڭ سوزىنى اشئدى (تَجَادَلْتَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي
 إِلَى اللَّهِ) اى محمد ەم اول خاتون ايرى حقنە سىنىڭ بىرلن (جدال) قىلشور يعنى دعوى ە شر ھم
 بواشئە اللەغە شكايىت قىلور (وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَعَاوُرَ كَمَا) دىخى الله اى محمد ەم سىنىڭ اول خاتون بىرلن
 سوزنى قايتاروشوب سويلوگزنى اشئور الله تعالى بو آيندە اول خاتوننىڭ رسول الله بىرلن ايرى
 حقنە مذاكرە قىلشويىنى ھم اللەغە شكايىتىنى بيان ايتئدى (اِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) درستلىككە الله تعالى
 ھر سوزنى اشئوچى ھر نرسەنى كوروچى در (اَلَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ) شونداين ايرلر
 سزلردن (خاتونلارنىدان) اظهار قىلورلار يعنى خاتونلارونى آنالارنىنە اوخشاتورلار (مَا هُنَّ اُمَّهَاتِهِمْ)
 اول خاتونلار حقيقە اوزرىنە ظھار قىلوچى ايرلرنىڭ آنالارى توگلدر (اِنَّ اُمَّهَاتِهِمْ اِلَّا اللَّائِي وَلَمْ يَسْمَعُوا
 اَوْلَى ايرلرنىڭ حقيقە اوزرىنە آنالارى ھىچ كىم توگلدر مگر اوزلرىنى طوغدرغان خاتونلارغىنە در
 بس اول ايرلرگە خاتونلارونى حرام بولو حقنە آنالارغە اوخشاتو درست بولماس مگر آنالارغە
 اوخشاتو درست بولور حرام بولو حقنە الله تعالى آنالارغە توتاشدرغان ايمچاك ايمزگان خاتونلارنى
 ھم رسول الله خاتونلارونى (وَاَنْتُمْ لَيَقُولُنَّ مِنْكُمْ رَا مِنْ الْقَوْلِ وَزُورًا) دىخى درستلىككە اول ظھار قىلوچى
 ايرلر شارع انكار قىلغان قىامت ھم يالغان سوزنى ايتورلر چونكە خاتوننىڭ ھىچ چەندىن آناغە
 اوخشاوى مەكەن توگل الله تعالى بو آيندە ظھارنىڭ يالغان وباطل سوز ايدىكىنى بيان قىلدى (وَاِنَّ اللَّهَ
 لَعَفُوٌّ غَفُورٌ) دىخى درستلىككە الله اوتكاندەگى گناھلارنى عفو ايتوچى ھم يارلقاغوجىدر بو آيتنىڭ
 اينويىنە سەبب شول درستلىككە صامت اوغلى اوس بىر وقتئە خاتوننى ئەلبەقىزى خولەگە جماع قىلورنى قصد
 قىلدى خاتوننى كىفى ياكە اقتضاس اولمادقندىن ايرىنى منع قىلدى آچوى كىلوب ايرى خاتوننە
 (اَنْتِ عَلَيَّ كَظْهَرٍ اُمِّي) دىدى يعنى سىن مەيكا آنامنىڭ آرقاسى كەبى مەناسىنە جاهلىت زمانندە
 بو سوز طلاق ايدى بس خولە رسول اللەغە باردى وايرى بىرلن ايكى آرادە بولغان قەسەنى بيان
 ايتئدى ھم بو حەقكە رسول اللەدان فتوى استئادى رسول الله جاهلىت زمانندە بولغان حەقكە بىرلن (خاتوننىڭ ايرىندىن
 آيرلورى بىرلن) حەق قىلدى حاضر سىن ايركا حرام بولدىك دىدى خولە ايتئدى اى اللەنىڭ رسولى ايرم اوس
 مەنى طلاق لفظى بىرلن آيرمادى دىدى رسول الله مەن سىنىڭ حەقكە ھىچ نەرسە ظن قىلمەيم مگر ايركا حرام
 بولورنى ظن قىلام دىدى بس خولە بالالارىنىڭ كويلىگىنى ومالىنىڭ يوقلىغىنى ونىچە يىل عمر ايتكان بولدى اشئدىن
 آيرلورنى اويلاپ بىلك قايفردى رسول اللەغە ايكىنچى مرتبە كىلەبە فتوى صورادى ھم رسول الله ايكىنچى
 مرتبە سەندە اولگىچە جواب بىردى بس شوندىن صوڭ كوك صارى يونالدى اى الله بو حەمە سىكا
 شكايىت قىلام دىدى شوندىن صوڭ اللەتە توتاشدىن دورت آيت ايتئردى اولگىسەندە خولەنىڭ

قصه سنى ايكنچىسندە ظهارنىڭ باطل سوز ايدىكى بيان ايتىدى اوچونچى دورتنچىسندە ظهارنىڭ كفارتىنى
 بيان ايتىدى نىكاكە ايتەدر (وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ) دى شونداين آدملىر خاتونلارندان
 ظهار قىلورلار يعنى خاتونلارنى آنالارىنە اوغشاتورلار (ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا) مونڭ صوڭىندە ايتكان
 سوزلرىنى بوزوغە ياكە حرام قىلغان نرسەلرىنى حلال ايتوگە كىرى قايتمورلار يعنى خاتونلارندان
 فائىدەلنوى مباح قىلوى استارلر گرچە قازا بولمىگنە بولسەدە بوامام اعظم منھى شافعى قاشنىڭ
 عود آيرولو ممكن بولغان زمان قدرلى خاتوننى نىكاكە توتو امام مالك قاشنىڭ جماعگە قصد قىلو امام
 حىس قاشنىڭ بالفعل جماع قىلو (فَتَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا) بس ظهار قىلغان ايرگە ايتكان سوزىنى
 بوزونى قصد قىلغاندە برقل آزاد ايتوواجب بولو كرك مؤمن وكرك كافر بولسون لىكن ظهار قىلغان
 ايربرلن ظهار قىلمىش خاتوننىڭ جماع برلن ياكە شەوت برلن توتو برلن فائىدەلنمىس بوروبون
 (ذَلِكَ تَوْعُظُوكُمْ بِهِ) سزگە بوذكر قىلغان نرسە كفارت برلن حكمدر اول حكمدر برلن وعظ قىلنورسز (وَاللَّهُ
 بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دى اللە سزنىڭ قىلغان نرسە سزنىڭ طشىنى واچىنى بىلگوچىد (فَمَنْ لَمْ يَجِدْ) بس بر
 كشى قلى تايماسە (فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ) بس اول كشىگە توتاشدان ايكى آي روزه توتو فرضد
 (مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا) ظهار قىلغان ايربرلن ظهار قىلمىش خاتوننىڭ جماع ياكە شەوت برلن توتوكى
 اشلر برلن فائىدەلنورن بوروبون (فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ) بس بر كشىنىڭ آورو ياكە قارتلىق ياكە نفس
 آرزوسىنىڭ غلبەسى ايچون ايكى آي توتاشدان روزه توتوغە كوچى يتماسە (فَأَطْعَامُ سِتِّينَ مَسْكِينًا)
 بس آلمىش مسكىننى طعاملندرو واجب بولور اول كشىگە يعنى ھىر مسكىنگە بىغدايدان بىرگاندە
 يارطى صاع آرىپادان بىرگاندە بىر صاع (سِيكْرٌ قَسَاقٌ) بىرر (ذَلِكَ لِمَنْ آمَنَ وَرَسُولَهُ)
 بوروبوشچە ظهار كفارتىنى بيان ياكە بوروبوشچە احكامنى ايراتو سزنىڭ اللەغە ھم رسولىنە ايمان كىتروكز
 ايچون (وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ) وبو ذكر قىلغان حكملر اللەنىڭ چىكلاگان چىكلرىد (وَاللَّكَافِرِينَ
 عَذَابٌ أَلِيمٌ) دى كافرلر ايچون رنجىك كوچى عذاب باردر (إِنَّ الَّذِينَ يُعَادُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
 كُتِبُوا) درستلىكە اللەغە ھم اللەنىڭ رسولىنە دشمانلىق قىلغان آدملىر رسواى ياكە ھلاك
 قىلمىش بولورلار (كَمَا كُتِبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) نىكاكە مكە كافرلرندىن لك بولغان كافرلر رسواى
 ياكە ھلاك قىلغان ايدى (وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ) وتحقىق بز پىغمبەرنىڭ ھم كىتەرگان نرسە سىنىڭ
 راستلىغىنە دلالت قىلا تورغان ظاھر دىللىلر ايتىدرك (وَاللَّكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ) دى كافرلر ايچون
 خورلاغوچى عذاب باردر (يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا) شول كوندە خورلاغوچى عذاب باردر اول كوندە اللە
 كافرلرنى چىولغانلارى حالە قىلدىن قوبارر (فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا) بس اللە اول كافرلرنىڭ عمل قىلغان
 نرسەلرى برلن خبر بىرر (أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ) كافرلرنىڭ قىلغان عمللرىنى اللە سان يوزنمىن ضبط قىلدى
 يعنى ھرقايوسنى بىلى اما كافرلر اوزلرىنىڭ قىلغان عمللرىنى اوتتىلار (وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
 شَهِيدٌ) دى اللە ھر بىر نرسە اوزرىنە شاھىدر اللەنىڭ علمىن ھىچ نرسە غائب بولماس (أَلَمْ تَرَ

اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ) ايا بلمادكمى سين اى محمد (عم) درستلكمه الله بلور (مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ)
 كوكلرده هم بيلرلرده بولغان نرسه لرنى (مَا يَكُوْنُ مِنْ نَّجْوٰى ثَلَاثَةٍ) اوج كشينلڭ سرلشوندىن بولماس
 (الْاَهْوٰرُ اَبَهُمْ) مگر بولدى ايسه الله آلارنڭ دورتنچسيدر يعنى الله آلارنڭ سرلرينى بلور (وَلَاخَشَعَةَ
 الْاَهْوٰسَادِ سُهُمْ) دخی دورت كشينلڭ سرلشوندىن بولماس مگر بولدى ايسه الله آلارنڭ آلتنچسيدر الله
 تعالى نڭ اوج عدد برلن بش عددنى خاصلاوى خصوص واقعه ايچون چونكه بو آيت منافقلارنڭ رسول الله
 حقنده سرلشولرنده كيلگان ياكه الله اوزى وتر (تاق) بولوب وترنى سويديكندندر چونكه عدد
 وترلرينڭ اياڭ اولگسى اوج ياكه مشاوره ايچون اياڭ آزي اوج كشى ضرور بولغانغه كوره
 چونكه مشاوره گه نزاعلاشوجى آدملىركى بولسونلار ايچون اول ايكى كشى كرك ينه آرالارنڭ واسطه
 بولغان بركشى كرك (وَلَا اَدْنٰى مِنْ ذٰلِكَ وَلَا اَكْثَرَ الْاَهْوَمَعُهُمْ) دخی اوچدن كيم نڭ (ايكينڭ ، برنڭ)
 سرلشوى يوقدر دخی بشدن آرتقنڭ (آلتينڭ، يدينڭ) سرلشوى يوقدر مگر بولدى ايسه الله آلار
 بولن برگه در آرالارنڭ بولغان نرسه نى بلور (اينما كانوا) سرلشكان وقتنه نينداين گنه اورنڭ بولسه لارده
 چونكه الله نڭ بلوى اورن نڭ ياقينلغندن بولمادقندن اورن نڭ تورلى بولوى برلن بلوى تورلى
 بولدى (ثُمَّ يَمْبَهُمْ بِمَا عَمَلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ) مونڭ صوڭنده اول سرلشوجى آدملىرنڭ قيامت كوندنه عمل
 قيلغان نرسه لرى برلن اوزلرينه خبر بيدر (اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ) درستلكمه الله هر بر نرسه نى
 بيلگوجيدر چونكه بلوى تلاگان ذاتينڭ هر نرسه گه نسبتى برابردر (اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ نُهُوا عَنِ النَّجْوٰى)
 اياقارامادكمى سين اى محمد (عم) شونداين آدملىرگه اول آدملىرنى سرلشودان طيولدى (ثم يعرودون
 لما نهوا عنه) مونڭ صوڭنده طيولغان نرسه لرينه كيرى قايتور بولدىلار بو آيت يهودلر، منافقلار
 حقنده اينگان آلار آرالارنڭ مؤمنلر حقنده سرلشه لر ايكان هم مؤمنلرنى كوردكلرنده كوزلرى برلن
 اشارت قللار ايكان رسول الله آلارنى بواشلىرىن طيوى مونڭ صوڭنده ينه شول اشلىرىنى قايتادان
 قيلور بولدىلار (وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوٰنِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُوْلِ) دخی اول يهودلر هم منافقلار گناه
 بولغان نرسه برلن دخی مؤمنلرگه دشمانلىق برلن هم رسول اللهغه بوى صوتماو برلن امر قىلىشو برلن
 سرلشر بولدىلار (وَاِذَا جَاؤْكَ حَيَّوْكَ بِمَا) وهر قىچان اول يهودلر دخی منافقلار سىكا كيلسه لرى سىنى
 شونداين نرسه برلن سلاملر بولدىلار (لَمْ يَحْبِبْكَ بِهٖ اللّٰهُ) اول نرسه برلن الله سىنى سلام لامادى يعنى
 رسول اللهغه كيلگاج (السام عليك) ديدىلر يعنى سىكا اولم بولسون معناسنك الله سىنى (وسلام على
 عباده الذين اصطفى) ديوسلاملادى (وَيَقُولُوْنَ فِيْ اَنْفُسِهِمْ) دخی اوزلرى نڭ آرالارنڭ ايتور بولدىلار
 (لَوْلَا يَعْتَبِرُنَا اللّٰهُ بِمَا نَقُوْلُ) اگر محمد (عم) حق بىغمبر بولسه ايدى الله بىزنى بوسوزنى ايتومز سببلى
 عتاب قىلماس ميدى البته عتاب قيلور ايدى ديو (حسبهم جهنم) اول يهودلر برلن منافقلارغه
 عتاب يوزندن جهنم يبار (يَصَلُوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيْرُ) اول يهودلر دخی منافقلار جهنم گه كرلر بس نى
 ياوز اورله چك اورون در اول جهنم (يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوا) اى ايمان كيترگان آدملىر (اِذَا تَنَاجَيْتُمْ)

بس هر قیچان آرا ارکزدا سرلشساگز (فَلَا تَتَّبِعُوا بِالْآثِمِ وَالْعَوَّانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ) بس گناهی نرسه برلن هم مؤمنلرگه دشماناتی برلن هم رسول اللهغه بوی صونماؤ برلن بیورشو برلن سرلشساگز (وَتَتَّجِرُوا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى) دخی مؤمنلرگه ایزرگولک برلن هم رسول اللهغه بوی صونماؤدان قورقو برلن سرلشگز (وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشُرُونَ) دخی شونداین اللهدان قورقکز اول اللهصاری قوبارلمش (جیولمش) بولورسز (إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ) آتق گناهی نرسه برلن هم مؤمنلرگه دشمانلیق برلن سرلهشو شیطانندر چونکه بوسرلشوی زبندلی ایتمب کورساتوچی هم بوسرلشوگه سبب البته شیطاندر (لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا) ایمان کینترگان آدملرنی قابغرطو ایچون (وَلَيْسَ بِضَارِهِمْ شَيْئًا) اول شیطان یا که سرلهشو مؤمنلرگه هیچ نرسه نی ضرر ایتوچی توگلدر (الْأَبْذَنَ لِلَّهِ) مگر ضرر ایتار اللهنک تلاوی برلن گنه (وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) دخی الله اوزرینه مؤمنلراشلمرینی تابشرسونلار و منافق لارنک سرلهشولرنین قورقماسونلار (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کینترگان آدملر (إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ) هر قیچان سزگه مجلسلرده کیگایکیز دیوایتلسه (فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ) بس کیگایکیز اللهسزنگ ایچون تلاگان نرسه لبرکزد، (اُورون ووزقاه) کیگایک قیلور (وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا) وهر قیچان کیلوچیلرگه اوزون بیرو ایچون توروگز دیوایتولسه یا که رسول الله قوشقان ایزرگوشلمرینی اوتاوگه توروگز دیوایتلسه معناسنک (فَانشُرُوا) بس توروگز (يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ) اللهسزدن ایمان کینترگان آدملرنی کوتارر یعنی دنیاده یاردم وکورکام ذکرده قیلور آخرتده جنت چارلاقلارنک قیلور (وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ) دخی خاصه علم بیبرلسگان آدملرنی (عالملرنی) کوتارر (دَرَجَاتٍ) بلند درجه لرگه یعنی عالمر علم برلن عملنی جیدقلارنمان الله آلارنی آرتوغراق درجه لرگه کوتارر چونکه علمنک اوزینکده درجه سی بلند عمل برلن برگه بولغاچ البته آرتوق درجه نی تلمیدر شونک ایچونده عالمگه اشنده وسوزنده اقدأ قیلنه هم رسول الله (فَضَّلَ الْعَالَمَ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضَّلَ الْقَمَرَ لَيْلَةَ الْبَدْرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ) دیگان یعنی عالم کشینک عبادت قیلوچی آدمین آرتوقلغی اون دورتنچی کیچه سننگی آینک باشقه یلمزلارغه قاراغانداغی آرتوقلغی کبیر (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دخی اللهسزنگ قیلغان عملکزنک طشیننی و اچینی بلگوجیدر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کینترگان آدملر (إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ) هر قیچان رسول (مَعَهُمْ) برلن سرلشساگز (فَفَقِّنُوهُمْ بِبَيِّنَاتٍ مِّنْ نَّبِيِّكُمْ) بس سرلشوگزدن بورون صدقه بیرونی الک قیلوگز اللهنک صدقه بیرو برلن امر قیلوی رسول الله فی الوغلاو و فقیرلرنی فائده لندرو رسول اللهدان آرتوق سوز صراودان طیدر اخلاصلی آدم برلن منافقنی آیرو هم آخرتنی دوست کوروچی آدم برلن دنیانی درست کوروچی آدمنی آیرو ایچوند بوصقه مستحب می یا که واجب می اختلافی بعضیلار بو آیننی کلاچا که گئی آیت برلن منسوخ دیگانلر حضرت علی ایته بو آیت برلن میندن باشقه هیچ کم عمل قیلما دیسی هر قیچان رسول الله برلن سرلشسام آلندنان بردرهم صدقه بیردمی بوسوز بوصقه نک واجب بولوبینه منافی توگل چونکه بو آیت اون یا که برگنه ساعت

معمول بولدی دیگانلر اول مدتده گنه رسول الله برلن بایلاردان مناجات قیلرچی بوا ماغانلر (ذَلِكْ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرٌ) بو صدقه بیرو سز نك ایچون ایزگودر هم کوکلیگزگه پا کلاوچی پیر ایدر (فَاِنْ لَمْ تَجِدُوا) بس اگر صدقه بیررگه مال تابما ساکز (فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ) بس درستلسکده الله صدقه بیررگه تابماغان آدمی یارلقاغوچی پیر هم صدقه سزده رسول الله برلن مناجات قیلورغه رخصت بیرو ونسده مرحمتلی در (ءَاَشْفَقْتُمْ اَنْ تَقْتُلُوْا بَيْنَ يَدَيِ نَجْوَاكُمْ صَدَقَاتٍ) ایسا سز پیغمبر برلن سرلشووگزدن بورون صدقه لارنی السک قیلوگز (بیررگز) فقیر بولووگزدان قورقماگزمی (فَاذْ لَمْ تَفْعَلُوْا) بس اگر صدقه بیرونی قیلاما ساکز (وَتَابَ اللّٰهُ عَلَیْكُمْ) دخس الله صدقه بیرماوگه رخصت ایتو برلن سز نك اوزرگزگه قیایتدی (فَاَقِيْمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ) بس نماز اوقکز و زکات بیررگز بو ایکنسی اوتاوده قصور قیلماگز (وَاطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ) دخس اللهغه هم الله نك رسولینه اطاعت قیلگز (وَاللّٰهُ خَبِيْرٌ بِمَا تَعْمَلُوْنَ) دخس الله سز نك قیلغان عملرگز نك طشینى واچینی بلسگوچی پیر (اَلَمْ تَرَوْا اِلَى الدِّیْنِ تَوَلَّوْا قَوْمًا) ای محمد (عهم) ایاسین شوندا این آدملرگه (منافقلارغه) قارامیسنمی آلارشوندا این قومنی (یهودلرنی) دوست توتدیلار (غَضَبَ اللّٰهُ عَلَیْهِمْ) الله اول قوم اوزرینه آچولاندی (مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ) اول منافقلار سزدن (مسلمانلردن) ده توگلردخی آلاردن (یهودلردن) ده توگل باسکه ایکی آراده آیدراب قالغانلاردر (وَیَخْلَفُوْنَ عَلَی الْكُنْبِ وَهُمْ یَعْلَمُوْنَ) واول منافقلار بالغانغه (اسلام دعواسنه) یمین ایتارلر حالبوکم اوزلرینک یمین ایتکان نرسه لرینک (اسلام دعوالرینک) یالغان ایدکنی بلورلر (اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا) الله اول منافقلارغه قاتی عذابنی حاضرلادی (اَنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوْا یَعْمَلُوْنَ) درستلسکده اول منافقلار نك عمل قیلغان نرسه لری یاوز بولدی (اتخذوا ایمانهم جنة) اول منافقلار یمینلرینی قانلارینه و ماللارینه پرده ایتوب توتدیلار (فَصَبْرًا عَنِ سَبِيْلِ اللّٰهِ) بس اول منافقلار آدملرنی الله نك دینندن طیدیلار (فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِیْنٌ) بس اول منافقلار ایچون خورلاغوچی عذاب بولغوچی پیر (لَنْ نَغْنَى عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ) اول منافقلاردن ماللاری موگسز قیلماس (بیارماس) (وَلَا اَوْلَادُهُمْ) دخس بالالاری بیارماس (مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا) الله نك عذابندن هیچ نرسه نی (اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ) و بو منافقلار تموغ اوتینک ایالری پیر (هُمْ فِيْهَا خَالِدُوْنَ) اول منافقلار تموغ اوتنده منگو قالوچی پیلاردر (یَوْمَ یَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِیْعًا) ای محمد (عهم) شول کوننی ایسکه تشر اول کونک الله بتن منافقلارنی قبرلرندن قوبارر (فِیْخَلْفُوْنَ لَهُ) بس اول منافقلار بزحق مسلمان دیواللهغه یمین ایتارلر (کَمَا یَخْلَفُوْنَ لَكُمْ) نساکه دنیا ده وقتده بزمسلمان دیو سزگه (مؤمنلرگه) یمین ایتهلر ایدنی (وَیَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ عَلٰی شَیْءٍ) دخس منافقلار یالغان یمین ایتولرنک اوزلرینی فائذلی نرسه ده دیو حساب قیلورلار چونکه منافقلار نك کوکلرنده نفاقنک قرارلاری یالغان یمین نك دنیا ده فائده بیروی کبی آخرتده ده فائده بیرر دیو خیالارینه کیتره (اَلَا اَنَّهُمْ هُمُ الْكَٰذِبُوْنَ) آگاه اولکز درستلسکده اول منافقلار آلاردر غایت یالغانلاوچی پیر (اَسْتَعُوْذُ عَلَیْهِمُ الشَّیْطٰنُ) اول منافقلار اوزرینه شیطان غالب بولدی (فَاَنسَاهُمْ

ذَكَرَ اللَّهُ) بس شيطان منافق لارنك، اللهنى ايسكه تشرولر بىنى اونتمردى (أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ) ¹⁹
 بو منافق لار شيطان عسكەرلر بىر وشيطان غه اياروچيلردر (الآن حِزْبُ الشَّيْطَانِ هُمُ الْغَاسِقُونَ) آگاه
 اولسكز درستلكده شيطان عسكەرلى وشيطان غه اياروچيلر آلاردر ضرر اينوچيلر چونكه آلار
 شيطان غه ايارولرى سببلى منگولك نعمتنى قوللارندان بياروب اولر بىنى منگولك عذاب گه گرفتار
 ايندیلر (انَّ الَّذِينَ يُعَادُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) درستلكده شونداين آدملر الله غه هم الله نك رسولينه دشمانلق
 قيلولار (أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ) بو آدملر الله نك خلقى نك خورلارى ايچنكدر يعنى الله نك خلقى نك ايلك
 قباحت لرى جملهنسنددر (كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي) الله لوح له محفوظه يازدى البته دليل برلن
 مين هم رسوللرم استن بولورمز (انَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ) درستلكده الله بيبمهرلرينه ياردم ببيروده
 قوتلى در هم تلاگان اشده استنددر (لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) اي محمد عم سين
 الله غه هم آخرت كونيته ايمان كيترگان قومنى تايماسسون (يُؤَادُونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) الله غه
 هم الله نك رسولينه دشمان بولغان آدملرني دوست توتوچيلار تايماسسون يعنى الله غه هم رسولينه
 دشمان بولغان آدملرني مؤمنلرگه دوست توتو مناسب اش توگلدر (وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ) ²⁰
 گرچه اول الله غه هم الله نك رسولينه دشمان بولغان آدملر مؤمنلر نك آتالارى ياكه اوغمللارى
 بولسه ده (أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ) ياكه اير قرداشلرى ياكه ياقين قرداش اروغلارى بولسه ده حاصل
 تلاسه نينداين ياقين قرداشلرى بولسون الله غه هم الله نك رسولينه دشمان بولغان آدملرني مؤمنلرگه
 دوست توتو تيوش توگل (أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ) الله غه هم الله نك رسولينه دشمان بولغان
 آدملرني دوست توتماغان آدملر الله اول آدملر نك كوكللر نك ايماننى بركتنك آدملردر بو آيت
 عمل نك ايمان مفهومه كرماويته دلالت قيلادر چونكه عمل ايمان نك جزئى بولسه ايمان قلبه ثابت
 بولغاچ عمله ثابت بولور اينى مالبوكم اعضاً برلن بولغان عمل قلبه ثابت توگل (وَأَيُّهُمْ
 بِرُوحٍ مِّنْهُ) دضى الله اوز حضورندان قلب ياكه قرآن نوري بران قوتلاگان آدملردر ياكه
 ايمان دن بولغان روح بران قوت لاگان آدملردر معناسنك چونكه حقيقى ايمان قلب نك تركلگنه سببدر
 (وَيَدْخُلُهُمْ جَنَاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) دضى الله اول آدملرني استلارندان يلغelar (صولار)
 آغا تورغان اوجماخ لارغه كرتر (خَالِدِينَ فِيهَا) اول اوجماخ لارده منگو قالغان لارى حالده (رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ) آنداين آدملردن الله راضى بولدى هم اول آدملر الله دان راضى بولديلار (أُولَئِكَ
 حِزْبُ اللَّهِ) بو صفتلى آدملر الله نك عسكەرلر بىر هم ديننه ياردم ببيروچيلر بىر (الآن
 حِزْبُ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) آگاه اولسكز درستلكده الله نك عسكرى وديننه ياردم ببيروچيلرى آلاردر
 دنيا و آخرت سعادتنه ايرشوچيلردر مجادله سوره سى نك ترجمه سى تمام بولدى
 (ايللى توقزنجى سوره حشر سوره سى مدينه ده اينگان بكرمى دورت آيت)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ) كوكلارده دىيىرلرده بولغان هر بر نرسه لىر الله نى نقص صفاتلاردن براق قىلىدى و پاكلادى (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) واول الله هر اشده استن بولغوجىمىر و حكمت اياسىمىر رسول اكرم مدينه گه كىلگان نىك صوكنى، بنى النضير بىرلن صالح قىلىدى يعنى بنى النضير نىك رسول الله اشينه كرىماسىزلىكى اوزرىنه فائده سنه ده هم ضررىنه ده بىر صوغشى واقع بولوب مسلمانلار غالب بولغاچ بنى النضير ايتىمىلر اول محمد (عم) توراتده الله طرفىنن ياردىمى بولوبىرلن صفتلانغان پىغمبىر دىمىلر احد صوغشىننه مسلمانلار مغلوب بولغاچ بنى النضير شىك كى، تشىمىلر هم عهدارىنى بوزدىلار اشرف اوغلى كعب قرق آطلى عسكر بىرلن مكى گه بونالىدى كعبه حضورىنه ابوسفيانغه يىمىن ايتىمىلر رسول الله كعب نىك ايمچاكش قرداشى محمد بن مسامة الانصارى دىگن آدم گه كعب نى اوترو بىرلن امر قىلىدى بس كعب نى ايمچاكش قرداشى اوتردى شونىن صوكنى رسول الله كوب عسكر بىرلن بارب بىكرى بىر كون محاصره قىلىدى عرب جزىرە سننن چغولارى شرطى اوزرىنه رسول الله بنى النضير يهودلرى ايله صالح قىلىدى كوىسى شامغه كىتمىلر برطائفه سى خىبىرده حىره ده قالدىلار شونىن صوكنى الله تعالى بوسورە نى (والله على كل شىء قدير) گه قىدر اىندىدى (هُوَ الَّذِى اَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مِنْ دِيَارِهِمْ) اول الله شونىنن الله در كىتاب اهلننن كافر بولغان آدمى نى بورتلارننن چغاردى (الْاَوَّلِ الْحَشْرِ) عرب جزىرە سننن چغولارى نىك اولننن چونكه يهودلر گه مونىنن لك بو قىدر ذلت كىلگانى يوق ايدى اما صوكنى حشرلرى حضرت عمر نىك خىبىردن شامغه چغاروبىر (مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَخْرُجُوا) اى مؤمنلر اول يهودلر نىك قوتلر نى و عسكرلر نىك كوبىلگىننن سز آلار نىك چغولارى ظن قىلما دىگىز (وَظَنُّوا اَنْهُمْ مَانَعَتْهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللّٰهِ) دىيى اول بنى النضيرلار الله نىك عنابىننن قلعه لار نى طىغوجى دىو ظن قىلىلار (فَاَتَاهُمُ اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا) بس حساب اىنما گان اورن لار نىنن آلا رغه الله نىك عنابى كىلىدى (وَقَفَّيْ فِى قُلُوبِهِمُ الرَّعْبَ) دىيى الله آلار نىك كوكىللىرىنه قورقونى تاشلادى (يَخْرُبُونَ بِيُوتَهُمْ بِاَيْدِيهِمْ) آلار مسلمانلار غه قالماسن دىو اوز اوبولرىنى اوز قوللارى بىرلن خراب قىلور بولدىلار (وَاَيْدِى الْمُؤْمِنِينَ) دىيى مؤمنلر نىك قوللارى بىرلن چونكه مؤمنلر ده صوغشى اور نى كىك ايسون اىچون اوبولر نىك ظاهرلرىنى جىمىردىلر (فَاعْتَبِرُوا يَا اُولِى الْاَبْصَارِ) بس اى عقل ايبالرى بوينو نضير نىك حاللرى بىرلن وعظلانكز بس آلد اما كز هم الله دان باشقه غه طابانما كز دىيى بنو النضير نىك هلاك بولولارى نىك سىبىلر نىنن صاقلانكز والا آلا رغه كىلگان جزأ سز گه ده كىلور بو آيت قىياسنك حجت بولوىنه دلالت قىلادر چونكه اعتبار اتعاظ غه دلالت قىلا هم شىنى تىكىنه قايتاروب قار او غه ده دلالت قىلادر بس بو آيت نىك دلالتى بىرلن ياكى عبارت بىرلن قىياسنك دليل شرعى بولوى ثابت بولا بس قىياسنك حجت بولوىنى اثبات عقلى ده نقلى ده بولا يىنه ده قىياسنك حجت بولوىنى اثبات قىلا تورغان دليل نقلى جمهه سننن جىل اوغلى معاذدن روايت قىلمىنغان حدىث رسول اكرم حضرت معاذ نى يىن گه حاكم ايتىب يبارگان اى معاذ يىن گه باردى قىكده نرسه بىرلن

حکم قیلورسن دیدی حضرت معاذ اللہ نلک کتابی (قرآن) برلن حکم قیلورمن دیدی اگر بر حکمتی
 اللہ نلک کتابندہ تابماساڭ نی برلن حکم قیلورسن دیدی رسول اللہ حضرت معاذ رسول اللہ نلک سنتی برلن
 حکم قیلورمن دیدی اگر بر حکمتی حدیثدہ تابماساڭ نی برلن حکم قیلورسن دیدی رسول اللہ حضرت
 معاذ اوز رأیم برلن اجتہاد قیلورمن (یعنی آیتندن حدیثدن اورننہ قاراب حکم چغارورمن) دیدی
 رسول اللہ حضرت معاذ نلک سوزیننہ تحسین قیلوب (اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَ رَسُولَ رَسُولِهِ بِمَا يَرْضَى بِهِ رَسُولُهُ) دیدی
 اگرده مسائلنی قیاس برلن چغارو بولماسہ ایسی آدملر آراسندہ معاملہ ایشکی باعلانور ایسی
 چونکہ معاملہ لر نلک کوبسی قیاس برلن ثابت زمان اوزگارگان صابن معاملہدہ اوزگارہ شونک ایچوننہ
 قیاس برلن عمل قیامت کہ قدر بنیچک توگل شوگا کورہدہ بعض عالملر (الاجتہاد فرض دائم وحق قائم
 الی قیام الساعة) دیگان ہم افاضل دن محمد بن عبدالکریم الشهرستانی النصوص منناہیة والوقایع
 غیر منناہیة (وَمَا لَا يَتَنَاهَى لِأَيُّضِبْطُهُمَا يَتَنَاهَى فَالْقِيَاسُ وَالْاِعْتِبَارُ وَاجِبٌ حَسْبِي يَكُونُ بَعْدَ كُلِّ
 حَادِثَةٍ اجْتِهَادٍ) دیگان بس بعض متعصب لر نلک محض اللہ نلک رحمتی بولغان اجتہاد زمانی ہم
 مجتہدلر ہجرتندن بش یوز یلمہ بنتی دیگان سوزلری صرفی تعکم وخالص تعصب در اللہ نلک رحمتی
 ہجرتندن فلان یلمہ بنتی دیماگہ عبارتدہ گنہ باشقہ بولوب مضموندہ بردر (وَلَوْلَا اَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَیْهِمُ
 الْجَلَاءَ) واگر اللہ بنوالنضیر یہودلرینہ یورطلارنندن چغولارونی حکم ایسکان بولماسہ ایسی
 (لَعَنَّا بَهُمْ فِي الدُّنْيَا) البتہ آلا رنی بنو قریظہنی عذاب قیلغان کبی دنیادہ اولترلمش واسیر قیلنمش
 بولو برلن عذاب قیلور ایسی (وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ) دخی آخرتدہ آلا رغہ اوط
 عذاب باردر یعنی اگر دنیا عذابندن قتلسہ لاردہ آخرت عذابندن قتلو آلامسار ایسی (ذٰلِكَ
 بِاَنَّهُمْ شَاقُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ) بودنیادہ ہم آخرتدہ بولغان عذاب اوشبونک سبیلی در دستلکدہ بواہل
 کتابسن کافر بولغان آدملر (بنوالنضیر یہودلری) اللہغہ ہم اللہ نلک رسولینہ خلافتی قیلو یلار
 (وَمَنْ يُشَاقِ اللّٰهَ) وکندر اللہغہ دخی اللہ نلک رسولینہ خلافتی قیلور (اللہغہ خلافتی قیلو رسولینہ
 خلافتی قیلو برلن برابر بولدقندن رسولگہ مخالفتنی ذکر قیلنمادی) (فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ) بس
 درستلکدہ اللہ عذاب قاطی بولغوچیدر اللہتہ کافرلر نلک یورطلارونی جیمرونک آغاچلارینی کیسونک
 درست بولوی حقندہ ہم غنیمت مالونی بولو رسول اللہغہ خاص بولوب تلادکی اورونغہ تعیین قیلوی
 درست بولو حقندہ ذکر قیلنچق آیتنی ایتردی ہم اول آیت نلک ایتمونہ سبب شول رسول
 اکرم کافرلر نلک خرما آغاچلارونی کیسوبرلن صحابہ لرگہ امر قیلغاج کافرلر ایس یلر ای محمد (عم)
 اوزک بیردہ بوزوقلغی قیلودان بزنی طیار ایڈک بز نلک آغاچلارمزی کیسو بیردہ بوزوقلغی قیلو
 بولمہو دیدیلر شوندان صوڭ بو آیت ایسی (مَا قَطَّعْتُمْ مِنْ لَيْمَةٍ) خرما آغاچندن نیند این غنہ نرسدی
 کیساکز (اَوْ تَرَكْتُمْوهَا قَائِمَةً عَلَىٰ اَصُولِهَا) یا کہ خرما آغاچلارنندن نیند این غنہ نرسدی (آغاچنی)
 تامورلاری اوزرنده تورغان حالہ قالدر ساکز یعنی کیسما ساکز (قَبَاذِنَ اللّٰهِ) بس بواشکز ہر ایکس

الله نك امری برلندر (وَلْيَجْزَى الْفَاسِقِينَ) دخی الله نك كافر نك آغاچلارونی كیسو برلن اذن بیروی
 اوز نك طاعتنن چقغان آدمارنی رسوای قیلو ایچوندر (وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ) دخی بنوالنضیردن
 الله نك رسولی اوزرینه قایتارغان نرسه سی (ماللاری) (فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ) اول الله نك
 بنوالنضیردن رسولینه قایتارغان (غنیمت ایتم ادرگان) نرسه نی (مانلارنی) حاصل ایتمو اوزرینه
 سز آطلاردان دخی توه لردن جگرتب یرتمادگز یعنی آطلارغه وتوه لرگه آطلانب مشقت لب آلمادگز
 چونکه بنوالنضیر نك قریه لری مدینه دن ایکی میل (سیکز مك آدوم) گنه بولمقدان صحابه لری اول
 ماللارنی جیاو باروب آغانلار اما رسول الله توه گه آطلانغان بولغان (وَلَكِنَّ اللَّهَ يَسْطُرُ لَهُ) لکن
 الله بیغم برلرینی ایر کلی قیلور (عَلَى مَنْ بَشَأَهُ) تلاگان آدمار اوزرینه نفا که بنوالنضیر نك کوکلمینه
 قورقو صالوب رسول الله نی آلا رغه ایر کلی قیلدی (وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) دخی الله هر بر نرسه
 اوزرینه کوچی یتکو چیدر (مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى) قریه اهل لرننن الله نك رسولینه قایتارغان
 (غنیمت ایتم بیرگان) نرسه سی، (فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِلَّذِينَ آمَنُوا) بس اول نرسه (غنیمت مالی)
 الله ایچوندر دخی الله نك رسولی ایچوندر دخی رسول نك یاقین قرداشلری ایچوندر (وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ
 وَابْنَ السَّبِيلِ) دخی یتیم لری هم مسکین لری دخی مسافر لری ایچوندر (كَيْلَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ)
 غنیمت مالنی بوروشچه بولمك غنیمت مالی سزاردن بایلار آراسنه دوران و متداول بولغان نرسه بولماسون
 ایچون جاهلیت زمانده غنیمت مالنی بولماك بولسه لار اول الوغلا ری دورتنن بر الشینی آلا ایکان
 سوگره قالغاننی خلقه بولنه ایکان اول خلق ایچنن ینه ده بایلار کوبسنی آلا ایکان فقیر لرگه بیك
 آزغه قالدرالار ایکان شول جاهلیت زمانده گی عادت لرینه قاراب رسول الله زمانده ده غنیمت مالنی
 بولماك بولغانلار خلق رسول الله عه ایتمکلر دورتنن برینی اول آل بز قالغاننی بولهرمز دیگانلر الله
 تعه بو حکمنی نسخ ایتم غنیمت مالنی بولونی رسول الله عه تابشرغان (وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ) وشول
 نرسه کم رسول الله سزگه بیردی یعنی رسول الله نك بیرگان غنیمت مالنی (فُخِّدُوهُ) بس آلکز سز اول
 نرسه نی (غنیمت مالنی) چونکه رسول الله بیرگان نرسه سزگه حلال یا که رسول الله نك سزگه بیرگان
 (قوشقان) امرینی آلوگز (توتوگز) چونکه رسول الله امرینه اطاعت قیلو واجب معناسنه (وَمِنْهَا كُمْ
 عَنْهُ فَانْتَهُوا) وشول نرسه کم رسول الله اول نرسه نی آلودان یا که بیرو دن طیدی اول نرسه نی آلودن
 یا که بیرو دن طیلکز (وَاتَّقُوا اللَّهَ) دخی رسولینه خلا فلق قیلوده الله دان قورقکز (إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ)
 در ستلک الله نك عنابی قاطیدر (لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ) شوندا ین مکه دن مدینه گه هجرت قیلنغان
 رسول الله عه یاقینلری ایلاری بولغان فقیر لرگه در الله نك رسولینه قایتارغان نرسه سی (غنیمت ماللاری)
 (أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ) اول فقیر مهاجر لرنی یورطلارننن ماللارننن چغارلش بولدی لار
 چونکه مکه کافر لری مدینه گه هجرت قیلنغان صحابه لرنی مکه دن چغار دیلار هم ماللارنی آلدی لار (يَبْتَغُونَ
 فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا) الله دان رحمتنی هم رضالمنی استاگانلری حال چغار دیلار (وَيُنصَرُونَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ)

دخی ماللاری و جانلاری برلن اللهغه (دینینه) هم اللهنگ رسولینه یاردم بیرگانلری حالده چغارلدیلار
 (أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ) بوصفتنه بولغان مهاجرلر آلادر ایمانلارنه راست بولغان آدملر (وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا
 الدَّارَ وَالْإِيمَانَ) دخی غنیمت ماللاری مدینه ده گی یورطلارنه دخی ایمانده لازم بولغان وقرارلانغان آدملرگه
 (انصارغه) در (مدینه صحابله رینه در) (من قبلهم) مهاجرلرننگ هجرت قیلوندان بورون (يُحِبُّونَهُمْ هَاجِرِينَ يَتَّبِعُهُمْ)
 اوزلرینه (مدینه گه) هجرت قیلنغان آدملرنی سیارلر اول انصار مکه دن مدینه گه هجرت قیلغان صحابله رنی
 انصار غایت حرمت ایتدیله و اعانت قیلدیله حتی ایکی خاتونلی اولغانلاری بر خاتوننی آیرب مهاجرلرگه
 جفتلندیلر (وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا) دخی انصار مهاجرلرگه بیرلرگان نرسه دن کوکرلرینه
 حاجت نرسه نی استاونی هم حسد و آچوکبی نرسه لرنی تابماسلر (وَيُؤْتُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ) دخی انصار مهاجرلرنی
 اوزلرینه اختیار قیلورلار (یعنی اوزلرینن الک قیلورلار) (وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ) گرچه مهاجرلرگه اختیار
 قیلغان نرسه لری اوزرینه اوزلرنه محتاجلیق بولسه ده (وَمِن يُّوقُ شَخْخِ نَفْسِهِ) ویر کشی اوزی ننگ
 سارنلقننن الله طرفدن صاقلانسه یعنی نفسنه غالب بولغان مال سییو وانفاقغه آچولانو کبی اشلرده
 نفسنه خلافت قیلسه (فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) بس اوزیننگ سارنلقننن صاقلانغان آدملر آلادر دنیا
 و آخرت سعادتنه ایرشوچیلر (وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ) دخی غنیمت ماللاری شوندا این آدملرگه در
 آلارمهاجرلر بران انصار دن صوگ کیلمی یعنی اسلام قوت تابقاننگ صوگنده مدینه گه هجرت قیلدیله
 یا که صحابه لرگه ایاروچیلر معناسنده بو وقتده بو آیت قیامت کوننه قدر دنیاده بولغان مؤمنلرنی
 شامل بولادر (يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا) اول آدملر اینورلر ای ربمیز بزننگ گناهلارمیزنی یارلقاغل (وَلَا خِوَانًا
 الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ) دخی بزگه ایمان بران الک بولغان (یعنی بزدن اول ایمان کینرگان) دین
 قرداشلرمیزنی یارلقاغل (وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا) دخی بزلرننگ کوکللمزده دشمنلق (کینه) قیلاماغای
 ایدنگ (الَّذِينَ آمَنُوا) ایمان کینرگان آدملر ایچون (رَبَّنَا إِنَّكَ رُؤُوفٌ رَحِيمٌ) ای ربمیز درستلسکه سین
 شققتلیسن هم رحمت قیلوچیسین بس سین بزننگ دعالارمیزنی قبول قیلوغه لایق سن (أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ
 نَافَقُوا) ای محمد (عم) ایبا سین منافلق قیلغان آدملرگه قارامادکم (يَقُولُونَ لَأْخُوَانُهُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ) منافقلار کتاب اهاننن (بنی النضیر هم باشقه کافرلردن) کافر بولغان قرداشلرینه
 ایتورلر (لَمَّا أَخْرَجْتُمُنَّ مِنْكُمْ) اگر سز مسلمانلار طرفندن هیر ایتلوب یورتلارگزدن چغارلمش
 بولسا گز بزدده سرننگ برلن برگه چغارمز (وَلَا نَطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا) دخی سرننگ برلن صوغش قیلوده
 دخی سزنی رسوای قیلوده محمد (عم) دن هم باشقه مسلمانلاردن هیچ کشیگه منگو ایارماز (وَأَنْ قُوتَلْتُمْ
 لِنَصْرَتِكُمْ) و اگر سز مسلمانلار طرفندن اولترلمش (صوغش قیلنمش) بولسا گز بزرگه یاردم بیررمز
 (وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّهُمْ كَاذِبُونَ) دخی الله گواهلر بیرر درستلسکه اول منافقلار البته برگه چغارمز و سزگه
 یاردم بیررمز دیکان سوزلرنده یاغایچیلاردر چونکه الله منافقلارنگ بو اشلرنی قیلماولارنی بله در (لَمَّا
 أُخْرِجُوا لِأَيِّخْرُجُونَ مَعَهُمْ) اگر اهل کتابین کافر بولغان آدملر یورتلارینن چغارلسالار منافقلار برگه

چىماسلار (وَلَسُنَّ قَوْمًا لَا يَنْصُرُونَهُمْ) واگر اهل كتابىن بولغان كافرلار مسلمانلار طرفىن اولتىرلىش (صوغىش
 قىلىنىش) بولسا لار منافقلار آراغه ياردىم بىرەسلىر بو آيتىكە رسول اللەنىڭ نىبوتىنە وقىر آيتنىڭ معجز بولۇپىنە
 دلالت بار چۈنكى ابى اوغلى ھم آنىڭ يولىداشلارى بنى النضيرگە ذكر قىلىنغان روشچە وعدە قىلۇپ خط
 يباردىلار صوغىش وقتى يتكاج وعدەلر يىنە خىلاف قىلدىلار ھم بنو النضيرنى يورۇتلارنىدان چىقارغاچ
 برگە چىقمايدىلار (وَلَسُنَّ نَصْرُوهُمْ لِيُوَلِّنَ الْأَدْبَارَ) واگر بىر تەقىير منافقلار اهل كتابىن بولغان كافر
 قىرداشلىرىنە ياردىم بىرسالار البتە جىكلىب آرتلارونى دوندىرلر يعنى قاچارلار (ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ) مونىڭ
 صوكنە ھېچ بىر وقت ياردىم بىرلىش بولماسلار اول يهودلر ياكە منافقلار بلكە ھمىشە رسواي
 قىلۇرمز اول يهودلرگە منافقلارنىڭ فائىدەسى تىماس ياكە منافقلارنىڭ اوزلرىنە نفاق لارىنىڭ
 فائىدەسى تىماس (لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْمَةً فِي صُدُورِهِمْ) البتە سز مؤمنلر منافقلارنىڭ كوكر اكرىنە قورقۇلمىش بولو
 يوزىن قاطىراق سز (مَنْ اللَّهُ) اللەدان چۈنكى منافقلار مؤمنلردن قورقۇلارونى ياشىدىلر ھم نفاقىز
 ظاھر بولماغان ايسى ديو اللەدان قورقۇدان آرتوغراق مسلمانلاردان قورقۇدىلار چۈنكى اللەنىڭ
 عىناپى تاخىر قىلۇى درست (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ) منافقلارنىڭ اللەدان قورقۇدان آرتوغراق
 سزدن قورقۇلارى اوشبونىڭ سببلى درىستلىكە اول منافقلار اللەنىڭ الوغلىنى بىلى تورغان قوم در
 (لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا) يهودلر دىخى منافقلار جىولغانلارى حالە سزنىڭ (مسلمانلار) برلن صوغىش
 قىلماسلار (الْأَفْ فِي قَرْيٍ مَعْصِنَةٍ) مگر دىرلر (كرىپچىلر) ھم خىنقلار (قناولار) برلن صاقلانغان
 قىرەلرە گنە صوغىش قىلۇلار (أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُبٍّ) ياكە دىوارلار آرتىنغان غنە صوغىش قىلۇلار يعنى
 يهودلر و منافقلار سزدن غايت قورقۇقلارنىدان مىدانغە چىب سزنىڭ برلن صوغىش قىلا الماسلار
 (بِأَسْمِهِمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ) اما آرالارنىداغى صوغىشلارى قاطىدىر يعنى يهودلرنىڭ و منافقلارنىڭ مىدانغە
 چىب سزنىڭ برلن صوغىش الماولارى ضعيفلىكىرى و قورققاقلىق ايچون توگل بلكە اللە تعالىنىڭ
 كوگلىرىنە قورقونى تاشلادى ايچون چۈنكى آلا اوز آلالرىنە بىك قاطى صوغىشلار (تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا
 وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى) اى محمد ھم سىن يهودلر برلن منافقلارنى جىولغۇچىلار و اتفاغە كىلىگۇچىلر ديو
 حساب قىلۇرسىن حالبوكم آلالرىنىڭ كوگلىرى تارالغاندر چۈنكى اعتقادلارى باشقە و مقصودلرى تورلى
 (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ) بو منافقلار برلن يهودلرنىڭ كوگلىرىنىڭ تارالوى اوشبونىڭ سببلى در
 درىستلىكە اول منافقلار ھم يهودلر عقللىرىنى فائىدەلرندە استعمال قىلمىغان قوم در
 (كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا) يهودلرنىڭ صفتى آزغنە زماندە اوزلرىنە الك بولغان آدملىرىنىڭ
 (بىر صوغىشىنە بولغان مشركلرنىڭ) صفتى كىبىدر (ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ) بىر صوغىشىنە بولغان
 مشركلر ياوز اشلرىنىڭ (كفرلىرىنىڭ) صفتى كىبىدر (ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ) دىخى آلا
 ايچون آخرتتە رنجىكۇچى عىناپ باردر (كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ) يهودلرنى مسلمانلار برلن صوغىش قىلۇرغە
 قىزدۇدە منافقلارنىڭ صفتى شىطان صفتى كىبىدر (أَذْقَالُ لِلْإِنْسَانِ أَكْفَرُ) شول وقتداغى شىطان صفتى

كبير اول وقتى شيطان آدم گه كافر بولسین ديدى يعنى شيطان آدمنى كفرگه قزدردى بيور وچى
 آدمنى بيورلمش آدمنى قزدردى كى (فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكَ) بس آدم شيطان سوزى بوينچه
 كافر بولغان زمانى شيطان عذابندان اورتاق بولودان قورقوب مين سينى بيزگوجيمى ديدى لىكن
 شيطانغه بوسوزى عذابدى قتلوده فائى بيرى (إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ) درستلسكه مين بدن عالمى
 تربيه ايدوچى بولغان الله دان قورقامن ديدى (فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ) بس شيطان سوزينه
 قاراب كافر بولغان آدم بولن شيطاننى صوكنى حاللى هر ايكسىنىك او طده بولوى بولدى (خَالِدِينَ
 فِيهَا) هر ايكسى او طده منگو قالغانلارى حالده (وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ) وبواو طده منگو قالوچيلق كفر
 سببلى اوزلربنه ظلم قيلوچيلارنىك جزايدى آدمنى مطلق آدم مراد ياكه ابوجهل مراد ديگانلر (يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ) اى ايمان كيترگان آدملر فرضلارنى اوتاوده الله دان قورقكز (وَلَتَنْظُرَنَّ نَفْسٌ
 مَّا قَدَّمَتْ لَغَدً) دى هر نفس تاكداغى كون (قيامت كوني) ايچون الك قيلغان نرسه سنه (عملينه)
 قاراسون (وَاتَّقُوا اللَّهَ) دى حراملارنى قوبوده الله دان قورقكز (إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) درستلسكه
 الله سرتك قيلغان عمللرنى طشيني واپيني بلگوچيدى (وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ) دى سز الله نىك
 حقنى ارنوتقان آدملر كى بولماكز (فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ) بس الله اول آدملر نىك الله نى اوندقلارى
 ايچون اوزلربنيد اوندردى شونك ايچون اوزلربنه فائى نرسه نى ايشتماديلر هم اوزلربنى عذابدى
 قنقاره تورغان نرسه نى قيلماديلر (أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ) الله نىك حقنى ارنوتقان آدملر آلاز كامل ياووزلار
 يعنى الله نىك طاعتندن چغوچيلار (لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ) نفسلربنى خورلغغه تشرب
 تموغغه تيوشلى قيلغان اوط ايلارى بولن نفسلربنى كامل قيلوب اوجماخغه تيوشلى قيلغان اوجماخ
 ايلارى برابر بولماس (أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ) اوجماخ ايلارى منگولك سعادتكه ايرشكوجيلردى
 (لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ) اگر بىز بو قرآننى طاغ اوزربنه ايند رساك ايدى (لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا
 مُتَضَعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ) البته اول طاغنى قورقوچى هم الله دان قورقودان يارلغوچى كور ايدىك بوسوزدن
 تمثيل مراد (وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ) وبوذكر قيلنغان مثللر بىز بو مثللرنى آدملرگه بيان قيلورمز
 (لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ) آدملر فكر قيلسونلار ايچون بو آيندىن مقصود قرآن اوقغانده آدمنى كوكلينىك
 قارالغندان هم فكرلارينىك آزلوغندان ياكه فكرينىك بتونلاى بوقلغندان الله دان قورقباوى
 اوزربنه شلته قيلو (هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) اول الله شونداين الله در اول الله دان باشقه هيچ
 بىر حلق اوزره معبود بولغان ذات يوقدر مگر اول الله اوزيگنده در (عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَاتِ)
 اول الله غيبى هم حاضرنى بلگوچيدى (هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ) اول الله دنيا و آخرتده رحمت
 قيلوچيدى (هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) اول الله شونداين الله در اول الله دان باشقه هيچ برحلق اوزره
 معبود بولغان ذات يوقدر مگر اول الله اوزيگنده در (أَلَمْ لِكِ الْقُدُّوسِ السَّلَامِ الْمُؤْمِنِ) اول الله هر
 نرسه گه خوجه در هم هر كيمچيلك كيتره تورغان نرسه دن بىك پا كىر و بىك يراقدر هم كيمچيلك لردن

و آفت لردن سلامتلك اياسيدر هم امينلكنى (طنچلىقنى) هبه قیلوچيدر يا كه پيغه برلرنى تصديق قیلوچيدر (الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ) هم هر نرسه نى صاقللاغوچى در هم هراشده غالب در تلاگان نرسه سنى قیلورغه خلقتى اختيارسز قیلوچيدر هر برر كيه چيلك، ومحتاج لى كيتره تورغان نرسه دن الوعدر (سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ) مشركلرنى شريك قيلغان نرسه سندن الله اوزينى يراق قيلدى (هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ) اول الله هر نرسه نى باراطوچى هر نرسه نى تيگزايتب بار قیلوچى هم هر نرسه نى صورتلارونى و روش لرينى بار قیلوچى الله در (لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى) اول الله ايچون كوركام اسملر (صفت لار) باردر (يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) هر برر كوكلرده و بيرلرده بولغان نرسه لر الله نى نقصان صفت لاردان پا كلرلر و يراق قیلورلار (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) و اول الله هراشده استن و حكمت اياسيدر يعنى بدن كمالتنى جيفوچيدر چونكه بدن كمالت صفتى قدرت بران علمگه قايتادر

(حشر سوره سى نك ترجمه سى تمام بولدى)

« آلتمشنچى سوره ممتعه، سوره سى مدينه ده اينگان اون اوج آيت »

بسم الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كيترگان آدملر (لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ) منم و اوزگزننى دشمانگزنى دوست لار و باشلار ايتوب توتماگز (تُلَقُّونَ الْيَوْمَ بِالْمُؤَدَّةِ) اول منم هم اوزگزننى دشمانگزغه خط برلن دوستلقتنى يا كه دوستلق سببلى رسول الله نى خبرلرينى تاشلاغانگز (ايرشدرگانگز) حاله (وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ) حالبوكم سزنى دوست توتقان آدملرگز سرگه كيلگان نرسه نى (اول نرسه حقان قرآن دان بولغوچى) انكار ايتديلر (يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ) بيغمبرنى هم سزنى مكه دن چغارغان لارى حاله انكار ايتديلر (أَنْ تُوْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ) رسولنى هم سزنى مكه دن چغارديلار ربكز بولغان اللهغه ايمان كيتروگز سببلى (أَنْ كُنْتُمْ خُرُوجْتُمْ) اگر سز بورطلارگزدان چقماگز (جهادا فى سببلى وابتغاء مرضاتى) منم يولمه (دينمه) صوغش قیلو هم منم رضالغمنى استناو ايچون (تُسْرُونَ الْيَوْمَ بِالْمُؤَدَّةِ) آلا رغه دوستلقتنى ياشرن بلسرر بولديگز يا كه دوستلقت سببلى رسول الله خبرندن خبر بيلرر بولديگز (وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَمْتُمْ) حالبوكم مين سزنى ياشرگان نرسه گزنى همه آشكاره قيلغان نرسه گزنى سزدن بلسگوچيرا كدون (وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ) و كمد سزدن (مؤمنلردن) بولاشنى منم هم اوزگزننى دشمانگز بولغان مكه كافرلرينى دوست توتونى قيلسه (فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ) بس تحقيقى اول كشى يولدى، ترغريسندن آداشى يعنى خطا قيلدى بو آيت بلتعه اوغلى خاطب حقنه ايتدى رسول اكرم مكه اهلى بران صوغش قيلمانچى بولدى هم صرغشقه بيلك، تيزلك ايله حاضرلندى هم رمضان شريف نى باشلانده مدينه گه كيلسن لردبو اطراف داغى قبيله لرگه خبر بيلاردى قريش خلقتى حاضرلنولردن بورون باروب باصانچى بولدى هم بو خبرنى هيچ كم مكه اهاليسنه بلسرمان ديدى بلتعه اوغلى خاطب رسول الله نى مكه خلقى بران صوغش قيلمانچى بولوينى بلسگاج بو واقعه دن خط

يازوب ساره اسملى خاتون ايله مكه گه خبر بيماردى لكن الله تعالى بو حالتى رسول اللهغه بلمردى شول ساعتد، رسول الله على هم زبيريته مقداد (رضى الله عنهم) لرنى چاقروب حاضر فلان اورونغه بارگز آنده توهگه آطلانوب مکه مكرمه گه بارا تورغان بر خاتون بولور اول خاتونده برخط بولور اول خطنى آلوب ميكا كينرگزدى هم بو اوچ صحابه رسول الله قوشقان اورونغه ياروب سارنى تابديلار سينده برخط بولورغه تيوش اول خطنى برگه بيمر ديديلر لكن ساره مينه خط يوق ديو انكار ايتدى بو صحابه لر رسول الله نك يالغان سويلاو احتمالى يوق سينده شيكسز خط بار ديديلر خطنى بيمر يوغيسه اوزگنى اوترامز ديو قورقتمد ييلار هم ساره قورق ساجلمرى اچمن خطنى چغاروب بيمردى هم صحابه لر خطنى آلوب قايتوب رسول اللهغه تابشرد ييلار رسول الله خطنى آچوب او قودى بلتمه اوغلى خاطب نك يازغان لقى معلوم بولدى رسول الله اى خاطب بو اشنى نيك قيلدك ديو خاطب كه شلمه قيلدى خاطب ايتدى اى الله نك رسولى ايمانمه هيچ ضرر وكيمچيلك كيلمكى يوق لكن منم مكده قريش لر اچنده ايو جماعتلرم بار صوغش بولغانده آلارنى صاقلار لى ك شيم يوق شونك ايچون اهل وعياله خبر بلمرما كچى بولم ديدى هم اعتدار قيلدى حضرت عمر اى الله نك رسولى بو منافق نك مويننى كيسيم ديدى رسول الله ايتدى اى عمر خاطب بيمر صوغشند بزنك برلن برگه بولدى جناب ح-ف آنك گناهننى عفو قيلغاند ديدى (ان يثقفوكم يكتونوا لكم اعداء) اگر اول كافر لر سزگه استن لك و ضرر ايتوگه قوت تابسلار البته سزگه دشبان بولورلار بس آلاغه دوستلغ كورساتوگزده سزگه اصلا فائده يوق (ويبسطوا اليكم ايديهم والسننهم بالسوء) دى سزگه قوللارونى وتللىرىنى ياوزلق برلن (اولنرو و سوغو) برلن توشارلر (وودوا لوتكفرون) دى سز نك (العياذ بالله) كافر بولوگزنى (مرتد بولوگزنى) آرزو قيلورلار (لن تنفعكم ارحامكم ولا اولادكم يوم القيامة) قيامت كونه اول مشركلر نك، سزگه ياقينلقلارى دى مشرک بولغان بالالارگز سزگه فائده بيمر ماس حالبوكم سز ياقينلقلارى ايچون دى مشرک بالالارگز ايچون مسلمانلار نك سرلرىنى بلمرگان ايدگز (يفصل بينكم) الله قيامت كونه آلار برلن سز نك آلارگزنى آيرور بعضكز بعضكزدان قاچارسز بس قيامت كونه اوزگزدن قاچا تورغان آدم لرگه نى ايچون الله نك حق بولغان سرلرنى بلمر سز (والله بما تعملون بصير) دى الله سز نك قيلغان عمل لرگزنى كورگوچيمر بس عملكز برابرند سزگه تيوشلى جزالارگزنى بيمر (قد كانت لكم اسوة حسنة فى ابراهيم) تحقيق سز نك ايچون ابراهيم (عم) ده كوركام بولغان مقتدابه لك (يعنى ايارلمش بولوغه مناسب بولغان خصلت) بولدى (والذين مع) دى ابراهيم (عم) برلن دينه برگه بولغان مؤمنلرده سز نك ايچون كوركام بولغان مقتدابه لك بولدى (اذ قالوا لقومهم ان ابرآؤ منكم) شول وقتده ابراهيم (عم) ده هم آنك برلن برگه بولغان مؤمنلرده سز نك ايچون ايارلمش بولوغه مناسب بولغان خصلت بولدى اول وقتده ابراهيم (عم) هم آنك برلن برگه بولغان مؤمنلر كافر لرگه ايتديلر درستلسك بى سزدن بيمرگوچيلرمز (ومما تعبون من دون الله) دى سز نك الله دان باشقه بولغان عبادت قيلغان نرسه لرگزدن

(معبود بالملر كز دن) بيز گوجيلىرمز (كَفَرْنَا بِكُمْ) بز سزنىڭ دىنكىزنى ياكە معبود كزنى انكار قىلىدق
(وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ ابَدًا) دى بىزنىڭ بىرلن سزنىڭ آرا كزده مىنگولك دشمانلىق
و آچولار ظاهر بولدى (حَتَّى تُوْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَبِّهِ) يالغز بولغان اللەغە ايمان كىتىرگان كزگە قىدر بس
اگر يالغز بولغان اللەغە ايمان كىتىرسان كز دشمانلىق دوستلىقغە و آچولار الفت كە ايلنور (الْأَقْوَلُ
ابْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ) يعنى سزنىڭ ايچون ابراهيم (عەم) دە (ھرسوزنىڭ) بولغان صفت باردى مگر ابراهيمنىڭ
آتاسىنە ايتكان سوزنىڭ سزنىڭ ايچون ابراهيم دە كوركام بولغان مقتدا بەلك بولماس يعنى اول سوزنىڭ
ابراهيم (عەم) گە ايارماسىز چونكە ابراهيم (عەم) نىڭ كافر بولغان آتاسى ايچون اللەدان يارلقاماق
استاوى البتە مناسب اش توگل (لَا تَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ) اى آتام سىنىڭ ايچون اللەدان يارلقاماق استامون
دىگان سوزنىڭ (وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ) دى اى آتام سىنىڭ ايچون اللەنىڭ عتابىدىن ھم ئوابىدىن
ھىچ نرسەنى مىلك لئە آلەيم (رَبَّنَا عَلَيكَ تَوَكَّلْنَا) اى رېمىز سىنىڭ اوزىرگە اشلىرىمىزنى تابشردىق (وَأَلَيْكَ
أُنَبِّئُكَ) دى سىنىڭ صارى قايتدىق (وَأَلَيْكَ الْمَصِيرُ) دى سىنىڭ صارىدىر اورلەپك اورن ياكە
اورلەپك معناسىنە بوسوز اللەدان شولاي ايتكز دبو امر بولا (رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا) اى
رېمىزىزنى كافر بولغان آدملىر اوزىرىنە فتنە قىلماغل يعنى بىرگە كافرلىرىنى عتاب بىرلن فتنەلى تورغان
ايتب ايركلى قىلماغل (وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا) اى رېمىز دى بىزنىڭ گناھلارمىزنى يارلقاماق (أَنْتَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) درستلىكى سىن ھر اشە استن و حكمت اياسىدىر (لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ)
تحقيق سزنىڭ ايچون ابراهيم (عەم) دە ھم دىنەڭ آرنى بىرلن بىرگە بولغان مؤمنلىردە كوركام بولغان ابارلامش
بولوغە مناسب بولغان صفت باردى (لَمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ) اللەنىڭ رحمتى دى صوكىنى
كوننىڭ ئوابىنى اميد ايتكان آدم ايچون ياكە اللەدان ھم آخرت كونىدىن قورققان آدم ايچون
معناسىنە (بُوَ وَقْتِ رَجَا خَوْفٍ مَعْنَسَانَهُ بَوْلَادِر) (وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ) و كەمىر بىزنىڭ
امرىدىن يوز دونىرىسە ضررى اوزىرىنە بولور چونكە اللە تعالى بىلەن بىرلن ھم ماقتالنىش داندىر
(عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا عَادِيَةً مِمَّنْهُمْ مَوَدَّةً) اى محمد امىنى كىلاچا كدە اللە تبارك و تعالى نىڭ
سزنىڭ ايلە سز دشمان كورگان كەسەلىر آراسىنە دوستلىق ھم محبت قىلوى اميدىر. يعنى مەكە كافرلىرى
ايچونەك مؤمنلىرنىڭ ياقن قىرىداشلىرى بار ايكان، اللە تعالى مؤمن بولغانلىرىغە قىرىداشلىرى بولغان كافرلىرى
ايلە دە دوستلاشماي آنلىردن بىزىسنىلردىن فرمان ايتىش ايدى. مؤمنلىر بىزىشوب تورالار دە ازاقلاماي
اللە تعالى آلارنىڭ قىرىداشلىرىنە مؤمنلىرگە دوست قىلاچاغىن و ھم قىلور اوشبوا و تكان آيتىنى اينىدىرى.
(وَاللَّهُ قَدِيرٌ) اللە تعالى كچلىدىر ھر نرسەنى بولدىرغوجىدىر يعنى حاضرنىڭ مؤمنلىر كافر بولغان قىرىداشلىرى
ايلە بىزىشوب تورسالار دە كىلاچكە اللەنىڭ اول كافرلىرىنى ھدايت بىرىر ايمانغە كوندىرگە كچى بىتكوجىدىر.
واقعا مەكەنى آلغاندىن صوك بولغانلىرى ايمانغە كىلور توغانلىرى ايلە دوستلاشدىلەر. (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ)
ھەم اللە تعالى اول مؤمن بولغانلىرىنىڭ گناھلىرىنى يارلقاموجىدىر ھەم آلارغە مەرىھەت قىلوجىدىر. ايمىدى

مؤمن بولغانلرنىڭ كوكللىرى اوزلرىنىڭ كافر قىزىداشارىنىڭ آوشوب آارايله يورشونى تىلادىكىن اللہ تەلى آارايله آارايشوغە دە رخصت بىرىپ اوشبو آيتنى اينىردى (لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ) اى مؤمنلر! اللہ تەلى اوزىڭز ايله دين ايچون دىنگىزگە قاروشوب صوغشماغان ھەمدە سزنى يورتلارڭزىدىن چىقارماغان كافر قىزىداشلىرىڭز ايله يورشودىن تىماس (اَنْ تَبْرُوهُمْ) سزنىڭ آاراغە ياخشىلىق ايتىۋىڭزىن تىماس (وَتَقْسُطُوا إِلَيْهِمْ) ھەمدە آاراغە توغرىلىق وعدىلىك ايله اش قىلماقلىڭزىدىن تىماس . (اِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ) نىچىك اللہ تەلى عدىلىك ايله يورشودىن ھەم عدىلىك قىلدىن تىسون تىمى بىلكە اللہ تەلى ھەركىم ايله دە عدىلىك ايله اش قىلۇغە بىيورادر چونكى اللہ تەلى عدىلىك قىلۇچىلىرىنى اشلىرىندە وسوزلىرىندە توغرى بولۇچىلىرىنى سويەدر . عبد العزى قزى قىتيلە كافرە ھالىدە اوزىنىڭ، مؤمنە بولغان ابوبىكر قزى اسماعىل ھەيدىلر كىتورگان ايدى اما اسماء بنت ابى بكر قىتيلەنىڭ ھەيدىلر قىل ايتىمى ھەم آنى اوينە كىرتۇگە دە رخصت بىرىمى شول واقەدەن صونك اوشبو آيت اينىدى (اِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ اخْرَاجِكُمْ اَنْ تَوْلُوهُمْ) بارى سزنى اللہ تەلى شوندى كافر قىزىداشلىرىڭز ايله دوستلانۇدىن غنە تىپادر قايلولرى سزنىڭ ايله دىنگىزگە دشمانلىق ايدى اولتىرىدىلر ھەمدە سزلىرىنى يورتلارڭزىدىن چىقاردىلر ھەمدە چىقاروشۇدە بولۇشىدىلر بارىم بىرىشىدىلر آاراينى اوزىڭزگە ياقىن توتۇدىن آارايله يورشودىن گنە تىپادر اللہ تەلى سزنى . (وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) سزىدىن كىمىر آاراينى اوزلىرىنە دوست وياقىن تىتۇسىلار اول كىمىلر اوزلىرىنە اوزلىرىنىڭ ايتۇچىلىرىدە . چونكى كافر توغانلارنىدىن ايتۇلدىغان صفتىدە بولغانلرى ايله يورشۇچى مؤمنلر اوزلىرىنىڭ ايمانلىرىنە ضرر ايدىلر چونكى آاراينى ياقىن كورگاج مؤمنلر ھالىدىن سوز چىقوب بعض سرلر سويلانر مونسى بىر قورقۇ ، ايكىنچىسى رسولىڭىزنىڭ (الصَّحْبَةُ سَارِيَةٌ وَالطَّبِيعَةُ سَارِقَةٌ) اوتۇرشىر يىغۇشلىدىر طبيعت آنى اورلاغۇچىدىر دىگان ھىدىشى بىرلرگە دە مونسى واقەلردە آك بولۇغە بىيورادر! (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ) اى شوندى كىمىلر سز ايمان ايتىكان ايدىڭز يەنى اى مؤمنلر قاچىغان مؤمنە صفتلى بولغان خاتون قىزىڭىزگە كىلسەلر كافرلر آراسىدىن مؤمنلر آراسىنە كۇچونى تىلاب شول وقىدە سز اول خاتونلرنى صىباب قاراڭز! يەنى تىللىرى ايله مؤمنەلك اظھار ايدى بىزمؤمنەلر كافرلر آراسىدىن سزنىڭ آراغە كۇچىپ تورۇر ايدىك دىوب كىلسەلر سز مؤمنلر آاراينى قولۇڭىزدان كىلدىگان رەوشدە صىباب قاراڭز آاراينىڭ تىللىرى ايله ايتۇلۇش بىزمؤمنەلر دىگان سوزلىرى راست بولۇردى اى علاملر تابارسىمى؟ طشداغى علاملرىنە قاراڭز اما ايچىدىن مؤمنەمى ، دىگلىمى آانسونى باوسزنىڭ اشكىز دىگل (اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ) اللہ تەلى آاراينىڭ ايمانلرن اوزى بىلك بىلەدر . يەنى طشداغى علامت تابوب مؤمنە دىوب ھىكم ايتۇمؤمنلر قولۇدىن كىلدىكانگە آاراغە شول قىدر بىرلە گنە فرمان قىلدى اينىدى چىن ايمانىدە راست مؤمنە ايكانلىگىن اللہ تەلى اوزىڭىز بىلەدر دىبە مؤمنلرگە طشقى علاملر ايله

كفايدله نرگه بيوردى (فَانْ عَلِمْتُمْوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ) ايندى اى مؤمنلر اگرده سزاوا
 خاتونلرنى صناغاندن صوڭ ايمانلر ديوپ بلسه كز آلارنى كافرلرگه قايتارب بيارمه كز يعنى كافر
 بولغان ايرلرى يانينه قايتارما كز ! (لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ) اول كافرلرگه ايمانگه چغوب كوچكان خاتونلر
 كافر بولغان ايرلرينه حلال دگللردر (وَلَا هُمْ يَعْلَمُونَ لَهُنَّ) هم اول كافر بولغان ايرلر بده بو خاتونلرغه
 حلال دگللردر. بواش حد بيه صوغشى صوڭنداغى صلح صوڭنده بولدى. صلحتك بر شرطى كافرلر
 طرفندان كيلگان كسلرنى كافرلرگه قايتارب بيارمايدى. ايمدى الله تعه طرفندان خاتونلرنى قايتارو
 مليولمىش بولدى (وَآتُوهُم مَّا نَفَقُوا) همده اول كافر ايرلرگه خاتونلر بيه توله گان مهرلردن قايتارب
 بيار كز ! صلح شرطنده بولغان قايتارو اورننه مهرلرن قايتاروغه فرمان قلندى. (وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
 أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا أَتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ) اى مؤمنلر بو خاتونلرنى نكاحله نمك كزده هيچ گناه يوق اگرده آلاغه
 مهرلرن بيارسه كز ! يعنى بو خاتونلرنى مؤمن ايرلر نكاح ايتمك بولسه لر باشقه مؤمنه لرنى نكاحلانگان
 كى ياگما مهرلر بيار نكاحله نكز يعنى ايسكى ايرلر بيه قايتارب بيارگان مال كز سزنى نكاحله نو كزده
 مهر بولا آلدى بلكه ياگما مهر بيارو تيوش بولادر. (وَلَا تُمْسِكُوا بِعَصَمِ الْكُفَّارِ) اى مؤمنلر سز
 كافرلرنى نكاح قىلوده كافرلرنى عقد ايتوده يابوشولا تورغان نرسه گه يابوشما كز (يعنى كافرلرنى
 نكاحلنوده اوز كزنى اسلام كزنى كيسو ايچون كافرهنى عقده يابوشولا تورغان نرسه گه يابوشما كز)
 (وَاسْأَلُوا مَا نَفَقْتُمْ) دى صور ا كز سزدين تاشلاب كافرلرگه آراشقان خاتونلر كزنى مهرلرنى (وَلْيَسْأَلُوا
 مَا نَفَقُوا) هم كافرلرنى مؤمنلر ايله آراشوب مؤمنه لركه كوچكان نكاحلى خاتونلر بيه مهرلرن صوراسنلر
 (ذَلِكَ حُكْمُ اللَّهِ) اوشمو ايتولسگان نرسه لر الله تعالى نك حكيمدر يعنى مؤمنلر اوستونه قلووى وطيولوى
 تيوش بولغان فرمان وطيولاردر. (بَيْنَكُمْ بَيْنَهُمْ) الله تعالى بو حكم ايله سزنى آرا كزده حكم ايتهدر.
 (وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) الله هر نرسه نى بيك بلوچى وبلوى كى هر اشنده حكمت ايله اش قىلغوچى. شول
 سببىن الله تعالى نك بيورغان اشلىرى فائدهلى طيغان اشلىرى ضررلى بولونده برده شبهه بوقدر.
 (وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَابْتُمْ) اگرده سزنى خاتونلر كزدىن كافرلرگه بره رسى كيتسه
 صوڭره سزگه مهر توله و توشسه يعنى مهرنى كافرلر توله گانى كى سزگه ده مهر توله و نوبتى كيلسه
 يعنى خاتونلر كزدان بره رسى دينن تاشلاب كافرلرگه آراشقان نكاح ايدلگان بولسه صوڭره صوغشى
 ايتكاندن صوڭ شول خاتوننى قولو كزغه كوتسه كز (فَاتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ مِثْلَ مَا نَفَقُوا) شول وقتده
 سز اى مؤمنلر ! كافر بولغان ايرلردن خاتونلرى قولو كزغه توشكان كوسه لرگه آلارنى سزگه توله گان
 قدر مهرلرن بيار كز ! (وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ) اى مؤمنلر اوز كز ايمان ايتكان الله كز قارشولق
 ايتودن صاقلانو كز ! يعنى آنك بيورغانون توتوب آنك طيغان نرسه لردن طيولو كز !
 كىلاچا كده گى آيت مكه نى آلغان كونه ايندى (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَبَايَعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكْنَ
 بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّكَ
 فِي مَعْرُوفٍ) اى حريتلو بيغمبر قىچان سيكما مؤمنه خاتونلر بيعت ووعه بياررگه كيلسه لر : الله تعالى گه
 هيچ نرسه نى شرك توتماسقه ، اوغراماسقه ، زنا قىلماسقه ، بالالارن اوتوماسقه ، اوزلر بيه ايكى

قوللری وایکی آیاقلری آراسنده بولغان بالا ایله ابرلرینه یوق بالایا باماسقه (یعنی تاشلانق بالانی ابرگه بالغانلاب تاقماسقه) همه الله تعالی نلک فرمانی بولغان اشد ای محمد (عم) سیکما قارشولق قیلماسقه یعنی مؤمنه خاتونلر اوشبو آلتی نرسه گه راضی بولوب شول نرسه لرنی قیلماسقه وعده ایتمسه هم وعده بیرسه لر (فَبَایِعُونَ) ای محمد شول وقتنده سین اول خاتونلردان وعده آلغل (یعنی آلارنی شول اشلرنی قیاوغه راضی بولولارینه اشانغل) (وَأَسْتَقْفِرُ لَهُنَّ اللَّهُ) همه اول خاتونلر ایچون الله دان یارلوقانو استا گل (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) درستلکده الله تعالی گناهلرنی یارلقاغوچی وخلقنه مرحمت قیلغوچیدر . (بِأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیتورگان کشیلر (لَا تَقُولُوا قَوْلًا غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) مسلمانلردان فقیر بولغانلری کافرلردن بیمشلرن آلو ایچون کافرلر ایله دوستلاشوب یوردکلرنده الله تعالی اوشبو آیتنی ایندردی معناسی : ای مؤمنلر شوندی قومنی دوست توتماکیز ، قابولری اوزرینه الله تعالی آچیغلانغان ایدی . (قَدْ يَسُومَانِ الْآخِرَةَ) چونکه اول کافرلر آخرت درجه سننن امید کپسیدیلر (كَمَا يَسُومُ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ) نیناک کافرلرنلک قبر ایالرنن بولغانلری اوزلرینلک راحت وعده بسز بولولارننن امیدسز بولغانلار ایدی . (ممتحنه سوره سی نلک ترجمه سی تمام بولدی) .

۶۱ پی صف سوره سی اون دورت آیت .

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) یرده وکوکلرده بولغان ذاتلر هر برسیده الله تعالی نلک کمالت صفتلرن بلدرتب ، کیمچیلکلردن پاک بولوین کورساتوب تسبیح ایتمدیلر یعنی الله تعالی نی هر بر کیمچیلکلردن پاکلادیلر . کیردک جانلی وکیردک جانسز بولغان ذاتلر بولسونلر مثلا حیوانلر ، تاغلر ، اولنلر ، یغاچلر هر برسیده الله تعالی نلک قدرنی کامل لکککه وهر اشنه حکمت ایله اش قلوبینه علامتلردر . (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَكِيمُ) اول الله تعالی هر نرسه گه کچی ینکرچی وهر اشنه حکمتلی اشلر قیلغوچیدر . (بِأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیتورگان کسه لر (لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ) مسلمانلر بروقتد : اگر عمللر آراسنده الله تعالی گه ایلک سویکلی بولغانون بلساک ایدی ، اول اشنی قلوده ماللرمزنی جانلرمزنی آیاماس ایدک دیدیلر . شونندان صولک الله تعالی « ان الله يحب الذين يقاتلون » آیتن ایندردی . یعنی الله بولنده صوغشو ایلک ایزگو عمل دیه بیان ایتمدی . اما شول مسلمانلر اوق احد صوغشند صوغشندان قاچدیلر صوغشرغه آورایدیلر ، شول وقتنده الله تعالی ایتمولسگان آیتنی ایندردی معناسی : ای مسلمانلر نی ایچون اوزگزنلک اشلو نیننده بولمغان اشلرگزنی اشلار ایدک دیه ایتمه سز دیمک . (كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ) الله تعالی قاشنده ایلک قانی آچیغلی بولمق یوزندن الوغ بولدی شول اش : سز نلک اسلامیهچک نرسه نی اشلار ایدک دیماکسز ! (ان الله يحب الذين يقاتلون في سبيله صفاً كأنهم بنيان مرصوص) اوزینلک بولنده صف ، صف بولوب ، برسی برسینه برکلسگان بنالر کبی برکلوب صوغشوچی کسه لرنی الله تعالی سویه در .

(واذ قال موسى لقومه) اى محمد شول وقتنى ذكر قلغل موسى پيغمبر اول وقتى اوزىنىڭ قومىنىه ايتتى:
 (يا قوم لم تؤذوننى وقت تعلمون انى رسول الله اليكم) اى قوم، سز مېنى نيك رنجته سز، اوزگز مېنىم
 سزگه الله تعالى طرفىدىن رسول ايتوب يبارلىگانمىدە بلە سز! (فلما رآوا انزاغ الله قلوبهم) موسى عەم نىڭ
 قومى حلقىدىن آوشقان زمانىدە، الله تعالى آلارنىڭ كوڭللىرىنى حلقىدىن آوشۇردى يعنى حلقىنى
 تلامىكلىرىدىن الله تعالى آلارنىڭ كوڭللىرىنى حلقىدىن بتونلاي آوشۇردى. (والله لا يهتدى القوم الفاسقين)
 الله تعالى اوزىنىڭ ھەمە پيغمبىرىنىڭ، سوزلىرىنى توڭلامىغان كەسەلرنى توغرىلاقمە كوندىرماس .

(موندن يك آچى بىلە در توغرى يولە بولوب دىنا آخرت سەادتلىرىنى ايرىشۇ ايچون خاتىر زماندە قرآن وحدىث شريفلىرى ايله
 بورو توش ايدكى .

(واذ قال عيسى ابن مريم) اى محمد، مريم اوغلى عيسى نىڭ بنى اسرائيلگە اينىكان سوزىن بيان قىلغىل، شول
 وقتنى كە مريم اوغلى عيسى ايتتى (يا بنى اسرائيل انى رسول الله اليكم مصدقا لما بين يدي
 من التورات ومبشرا برسول ياتى من بعدى اسمه احمد) اى اسرائيل بالالارى، مېنى سزگە الله تعالى
 طرفىدىن، اوزىنىڭ آلمىدە بولغان تورات كىتابى راستلاپ وآنى الله نىڭ كلامى دېە بركتوب، يبارلىشى
 رسولى من . ھەمە اوزىدىن سوك كىلە چىك « احمد » اسمى پيغمبىرىنىڭ كىلوى ايله سزگە سېونىچ پيىرگانم ھالە
 يبارلىشى رسولىن . يعنى حضرت عيسى اوزىنىڭ قومىنىدە دېمىشدر توراتىدە وانچىلدە اسمى ياد ايدىلىشى
 « احمد » اسمى پيغمبىر كىلە چا كلگى دېمىك كە محمد (عەم) نىڭ كىلوى ايله حضرت عيسى خېر وېرىشى
 ھەمە انچىلدە رسولىنىڭ اسمىنى ھازىرگى انچىللىرىدە دە « اسمى ايسا ياد ايدىلىشىدۇ . مەناسىدە »
 احمد دېمىك بولادۇر . لىكن ھازىرگى نصارى علماسى راھبلىرى آنى باشقە كەسە دېە بورالار . (فلما جاءهم
 بالبينات قالوا هذا سحر مبين) قاچىچان اول احمد (محمد عەم) رسول بولوب تورلى معجزەلەر و قرآن شريف
 ايله كىلىدى ايسە ، شول وقتى بنى اسرائيل ايتتىلەر : بو محمد سحرچى مولنىڭ بو اشى سحرلىكى بلىنوب
 تورغان بىر سحر در دىوب .

(ومن اظلم ممن افترى على الله الكذب وهو يدعى الى الاسلام) كەم بولور اوزىنىە ظالم ايتودە قاتىراق،
 البتە موندن ظالم ھېچ كەم بولماس اوزىنى الله تعالى نىڭ راضى بولغان يول اسلام دىننە انەكلىگان
 ھالە الله تعالى گە افترا ايتوچىدىن . محمد (عەم) (وباشقە پيغمبەرلىرىدە) حلقىدە انەكلىگانە خلق نىڭ الله تعالى گە
 تىكىداش قىلوب بالاسى بار دىوبلارى، ھەمە حق رسولنى سحرچى دېمىكلىرى، بولار البتە الوغ ظالملىرىدۇر:
 بنى اسرائيلدە رسولىزگە سحرچى دىدىلەر بس آلار دە ظالم بولالار . (والله لا يهتدى القوم الظالمين)
 ايتتى بولار ظالم ايتتىلەر الله تعالى ظالملىرىنى اوزلىرىنىە فائىلى بولغان توغرى بولغە كوندىرىمىدۇر .
 بوكافىلارنىڭ بولاي افترا قىلولارى نى ايچون ؟ (بىرىدون) تىلارلىرى اول كافىرلار افترا قىلولارنىدە (ليطغوا
 نور الله باقواھم) الله تعالى نىڭ نورى بولغان حلقىنى شول باطل ايله سوندۇرما كلىكتى يعنى شول نىت
 ايله رسوللىرىگە ئىلە نىندى افترا لىر قىلالار (والله متم نوره ولو كره الكافرون) اما الله تعالى اوزىنىڭ

نوری بولغان خەلقنى ھەمىشە كامىل و تەمام قىيلاچاقىدىن، گرچە آنىڭ كامالە نوپىن كافرلىرى كورسەلردە .
 يعنى كافرلىرىڭ پۈتۈرشولارى اسلامغە، قرآنغە ھەم رسول گە بىردە ضرر ايرىشدرە آلاچاق توغلىدىر (ھۇالذى ارسل
 رسوله بالهدى ودين الحق) اول الله، شونداي ذاتىدا اوزىنىڭ رسولى (محمدەم) نى توغرىلىق ھەم حق
 بولغان دىن ايله بىباردى . رسولمىزنى الوغ معجزە (قرآن) وحق دىن ايله بىباردىك، (ليظهره على القبين
 كله) اول رسول حق بولغان اسلام دىنمىزدا اسلامدىن باشقە آڭا (مخالف) بولغان دىنلردىن اوستون
 قىيلا ماقلغى ايچون . (وَاوَكْرَهَ الْمُشْرِكُونَ) گرچە اسلامنىڭ باشقە دىنلردىن اوستون بولوپىن مشركلر
 مكروه كورسەلردە .

قائىدە : بوآيتىدىن بىلەدر : اسلام دىنى اوزى نىڭ قواعدى نىڭ حەقنى آرقا سىندە ھەربىر قىل ايلرى قاشنىدە آڭلاغلىدىن سوڭ قبول
 ايتلوراك بولماق . بولسا دىن بىر يۈزىدە اولان بىتون دىنلردىن اوستون بولاجى . درجە وحقلىق ايله بولدىن حاضردە باشقە دىنلردىن
 اوستون، اما چىنلەدە اوستون بولوى بىر يۈزىدە گى باشقە دىنلردىن حەقىقە اوستون بولوايلى بولاجى . لىكىن آيت شريفدە آڭلايتىدە
 كورە اسلام دىن باشقە دىنلردىن اوستون ايتو ايچون، اوستون بولدرودە خەدىم ايتوجى اسلامنىڭ ھەربىر قاعدەسى باشقە مائىلرگە
 آڭلايتوجى خادىملىر آرقا سىندە شە بولون آيت شريفدە بەلدەردە .

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اي ايمان كىتورگان كەمسەلر (هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ) من سىزنى
 اوزگىزنى رىنجىتكۈچى (دنيا آخرت) عىنا بىلدىن خلاص ايدەچك اشكە بولالدىرىمەو ؟ يعنى الله تعالى
 بىلەلر بىنە (ايمانلىلرغە) ايتەدر : مەن سىزگە دنيا آخرت سعادىتى قىيلا تورغان يولنى كورساتمەن :
 (تُوْمُنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْتُمْ عَلَىٰ أُخْرَىٰ وَأَنْتُمْ كَارِهُونَ لِلدِّينِ الَّذِي كَفَرْتُمْ بِهِ سَاءَ لِلَّذِينَ أُخْرُوا مِنْ دِينِهِمْ مَا لَكُمْ
 ايمان ايتارسىز ، اوشانداق اللهنىڭ يولنىدە ، آنىڭ حق بولغان دىننى اوستىگە چىغارودە ماللارگىز ھەم
 جانلرگىز ايله توروشورسىز .

يعنى : اوزگىزنى دنيا و آخرت درجەلى قىلوب اوڭايسىزلىقدان خلاص ايتە تورغان اشىلردىن بىرسى
 شول : اللهغە ھەمە رسولىنە ايمان ايتوب دىننى آلغە بىبارو بولونىدە مال و جانلرگىز ايله توروشو ،
 يعنى بايلىقى بولغان كىشىلر اوزلرىنىڭ ماللارنى چىغە تورغان بىلە قىرق الشىدىن بىرالىش زكاتنى
 ھەممى ملت فائىدە سىنە توتسونلر : مەدرسە مەكتەپلر مسچىلر سالوب آلازنىڭ تىرىپىلە بىلە فائىدەلى
 رەوشدە توتسونلر ، خىستە خانە يىتىملىر يورطى سالسونلر . اولگان و قىتلرندە بايلىر وصىت ايتوب
 بار سومالارىنىڭ اوج الشىدىن بىرالىشنى ملت فائىدە سىنە قالدىرسىلر . ايمىدى علمى بارلار علملىرى
 ايله كچلىلورى كچلىرى ايله ملتگە خەدىم ايتسونلر !

(ذَاكُم خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اوشبو اشىلرگىز سىزنىڭ ايچون ايلكى خىرلى اشىلرگە بولاش
 فائىدە بارلىغى بىلسەڭىز ! بولايىتولسگان اشى قىلساڭىز (يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَا كُنَّ طَيِّبَاتٍ فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ) الله تعالى سىزنىڭ گناھلرگىزنى يارقار ھەمە سىزنى آستىلرندىن
 يىلغالار آغاتورغان جىنلرگە كىرتور ھەمە عىن جىنلرندە بولغان خوش اورونلرغە كىرتور ! (ذَلِكَ
 الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) اوشبو وعى ايتولمش جنت ھەم بارلقا اولار الوغ بولغان سعادىتى . (وَأَخْرَىٰ تَجْوَنَهَا)

تاغىن سىز سۈيۈپ تورغان ھەم كېلىۋى ياقىن بولغان ايكنچى نەمەت باردىر (نَصْرٌ مِّنَ اللّٰهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ)
 اول نەمەت اللە كۆزدىن سىزگە ايرىشە چىك ياردىم ھەمە ياقىن بولغان وقتىدا شەھەر آلدۇر (مكەنى آلو) يعنى ايمانلىق كۆز
 صوگىندە جان وماللىق كۆز ايله دىن يولونى توروشوب صوغوش قىلسا كۆز آخىرىدا جنت ومغفرت بېرىلور
 ھەم مكەنى آلو نەمەتنى بېرىلور . موندىن آگىلانادر مؤمنلىر توروشوب اسلام ايچون اجتھاد اينسەلر
 اللە تەئالى آلاغە بولوشاچق ھەمە آلارنى اوستون قىلاچاق ايكانلىقى . . . (وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ) اى ھەمە
 اوشبو بيان ايتولسگان اشلر برابر يىنە ھەمە اينولش نەمەتلر اياھ مؤمنلىرگە سوينچ بېرگىل ! (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا) اى ايمان كىتورگان كەسەلر (كُونُوا أَنْصَارَ اللّٰهِ) اللە تەئەنىڭ بولوشچىلىرى بولوكۆز يعنى اللەنىڭ
 دىنن اوستىكە چىغارودە ، دىننى تاراتوچى خادىملرگە بولوشوكۆز (كَمَا قَالَ عِيسَىٰ بَنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ
 مِّنْ أَنْصَارِي إِلَى اللّٰهِ) نىنىڭ مەرىم اوغلى عيسى اوزىنىڭ اول ايمان اينگان صەبىلەرنىن بولغان حواریلەر
 ايندى : مېنىم اللەنىڭ دىنن تاراتودە بولوشوچىلارم كىلردىر؟ دىوب يعنى اى ھەمە عيسى پېغەمبەر حواریلەرگە
 ياردىم اوتتوب ايتكى كىم سېنە صەبىلەرگە ايت، دىننى تاراتودە مېڭا ياردەمچى بولوكۆز دىوب .
 فائىدە : حواریون - حواری دىمك آقلىغە توروشوچى لىرىغى ھىروكسېلرى كىولمىر جوو بولغان اون
 ايكى ايردىلر . (قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللّٰهِ) عيسى پېغەمبەر حواریونىڭ اللەنىڭ دىنن تاراتودە ياردەمچىلارم
 كەلر بولاق دىھ حواریلەرگە اينكە حواریلەر ايندىلر : بىز بولامز اللەنىڭ دىنن تاراتودە سېڭا بولوشوچىلار
 (فَأَمَّنَتْ طَائِفَةٌ مِّنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ) شول وقتىن صوگىڭ حضرت عيسى گە بنى اسرايىلدىن بىر طائفە ايمان ايتدىلر
 (وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ) بنى اسرايىلدىن باشقە بىر طائفەسى حضرت عيسى نى اللەنىڭ اوغلى دىھ كافر بولدىلر
 ايمى بنى اسرايىلنىڭ حضرت عيسى گە ايارگانلىرىدە ايكى تورلى بولدىلار بىر تورلوس پېغەمبەر
 وىر تورلىسى تىكرى اوغلى دىھ تورغان بولدىلر . بولارنىڭ آرا لارندە دشمانلىق توغدى ، اوز آرا
 صوغوشىلر (فَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عِبْوِهِمْ فَاصْبِرُوا ظَاهِرِينَ) صوغوشقان وقتلىرىدە ايمانلى طائفەنى
 دشمانلىرى بولغان ايمانسىز طائفەگە قوتلىرى يىتوچان ايتوب بىر كىنە كە ، ايمانلىلىرى ايمانسىزلارغە
 اوستون بولوب اولدىلر . يعنى ايمانسىزلارنى چىكىلدىلر .

صيف سوره سېنىڭ ترجمەسى تامام بولدى .

(آلطمش ايكنچى - جمعه سورەسى ، مەپنەدە اينگان اون بىر آيت)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ الْمَلِكُ الْقَدُّوسُ الْعَزِيزُ الْحَكِیْمُ) بىردە وكوكلردە بولغان ذاتلىر
 ھىر بىر كمال صىفتلرن جىغان ھىر نرسەنىڭ خواجهسى ھىر بىر كىمەلكردىن پاك ، ھىر نرسەگە كچى يىتكوچى
 ھىراشندە ھىكەملى بولغان اللەگە تسبىح قىلمەنە وآنىڭ ھىر بىر كىمەچىلكردىن پاك بولوب ، ھىر بىر كمال
 صىفتلىرى ايله صىفتلانغانلىقن كورساتما كەدر . . . (هُوَ الَّذِی بَعَثَ فِى الْاُمَمِیْنَ رَسُوْلًا مِّنْهُمْ) ھىر بىر ذات آنى تسبىح
 ایتە تورغان اللە شونداى ذاتىر امى (يازو اوقو بىلى تورغان) عربلەرگە اوز آرا لارندان اوزلىرى

کبی برامی ایلمچی بیاردی . یعنی محمد علیه السلام فی . (یَتْلُوا عَلَیْهِمْ آیَاتِهِ وَیُزَكِّیهِمْ وَیُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ) اول امی بولغان رسول ، اوزینک جنسداشی بولغان امی عربلرگه الله تعالی نلک آیتلرن اوقی ، آلارنی یمان طبیعتلردن پاکلی همه آلاغه قرآن آیتلرنی وصدقتلرنی اویره تهر یعنی شوندی صفتنه اینوب الله تعالی برنرسه ده بلدی تورغان کمنه فی رسول ایتمدی . (وَأَنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) گرچه اول عربلر موندان اللک بیلگولی هم آچف بولغان آرزونلقد بولسه لارده . (وَأَخْرَجْنَا مِنْهُمْ لَمَّا يَلْعَقُوا) بهم دخیم رسول اوزی بیارلمش بولغان خلقدان باشقه لرنی و صوکنغیلرن اویره تور ، اول صوکنغیلر رسول زمانداغی عربلرگه توتاشمادیلر یعنی آلاردان صوکنغی قیامتکده قدر دنیاغه کیله چک کشیلر . ایلی صوکنغی رسولنی بیارب ، آنلک دینن قیامتکده قدر اوزگارودن سلامت صاقلادی الله تعالی (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) اول الله تعالی برنرسه گه کچی یتکوچی وهر اشنه حکمت ایله اش قیلغوجیدر (ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ) اوشبو محمد (عم) گه ویرلمش بیغمبرلک ، الله تعالی نلک بولا گیدر ، اول بولا کنی الله تعالی اوزی تلاگان کمنه گه بیدر (وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) الله تعالی الوغ بولغان رحمت هم فضل ایاسیدر .

یعنی محمد (عم) گه رسولکنی بیروگه الله تعالی نلک کچی یتدر . تلامه یندی کشینی بولسون نادانلقدن معرفت و علم نورینه چناروغه کچی یتدر ، چونکه یوقند بارایتوب جان بیروگه کچی یتکان ذات البته نادانلقی بتورب علم بیروگه کچی یتدره . بس رسولن محمد (عم) برده اوقوه یازوبامگانی خالده یتیم وفتیر بولانی خالده الله تعالی طرفندن رسول ایلولی تلاتگانه البته رسوالمک درجه سینه ایشه آلاچق ایسدی الله تعالی طرفندن (محمد) عم گه رسوالمک بیروگانه رسول بولوب خالقنی توغری بولنه ادهب ، اسلام نون نارانوغه کچی یتچک . ایندی رسول الله مین ینمبر دیوب اوزینه (اخشاش یا صاو ممکن بولماغان) قرآن شریف اینوبده ، یغبرلرگه لائق اشراشلاب دیادن اوتوی البته یغبرایدکن بلدره دره عربلردن مکه کافرلی یتقدر دشمنلقی ایته لدره رسولنک قویغان حکملردن وحی آرقی بوب اوقوغن قرآن آیتلردن هیچ برعاقفه خلاف وقبول ایبودن چیرکارتک اش وسوز تابا آلامدیله یندی فصیح شاعرل قرآن شریفنک اوخشاشندن برگنه آیتده یاسی آلامدیله رسولنک اوقوما یچه تریه چسی بولغان آنا آناسی بولمای یتیم بولوب اوسنده فصیح شاعرل یامی آلامغان آیتلرنی نیچوک توزی آلوره البته توزی آلامس . کافرلرک رسول الله فی سحرچی دیوری ، رسولنک قولونده هیچ کنتک قولوندن کیلمگان اشلرک بارانغه کیلون بلدره دره بولماس مگر معجزه .

(مَثَلُ الَّذِينَ حَمَلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْعِمَارِ يَعْمَلُ اسْفَارًا) اوستلرینه تورات کتابی ایله عمل ایتمو بولکلنمش کشیلر (موسی عم قومی) نلک تورات بوینچه عمل قیلونی اوستلرینه آلوبده صوکنره محمد عم کیلمگاج توراتده آنلک بیغمبرلگن بیان ایتمکان آیت ایله اش قلمای ، رسولنرگه ایمان ایتمگان کشیلرنک اوخشاشی کوب کتابلر بولکلگان ایشاک کبیدر . ایشاککه کوب کتابلر بولکلر توله سده ایشاک اوزینک عقلی بولماغان حیوان بولماقی آرقاسنده اول کتابلردن فائده آلا آلاماغانی کبی تورات کتابی ایله عمل ایتمونی اوستلرینه آلمغان موسی بیغمبر قومیه تورات کتابی ایله عمل ایتمونی اوستلرینه آلوبده ، توراتده بولغان آیتلردن محمد عم نلک رسوللگی توغروسنداغی آیت ایله عمل قلماولاری بو قومنک توراتنی بولکلر ایشاکنک کتابلر بولکلوی کبی گنه بولوبین آکلتادر . (بَشَرٌ مِثْلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَتَبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ) فی یمان اخشاش بولدی الله تعالی نلک محمد عم نلک بیغمبرلگنه بیلگور بولغان علامتلرن یالغانغه توتقان کشیلرنک اخشاشی (یعنی ایشاک کبی بولولاری) (وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) الله تعالی اوزلرینه ظلم ایتموچی قومنی توغری بولغه کوندرمس ! (یعنی توغری بولغه کونولونی

هر كىمكه اوزى تلامك تيرش. يوقسه الله تعالى اوزى تلامگان كىمهنى كېلاب توغرى بولغه كرىماس!
 (قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا) اى محمد ايت سىن يهودىلرگه: اى ايمان صفتلى يهودىلر (ان زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ
 أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَوُّوا الْمَوْتَ ان كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سز اوزگىزنى اللهنىڭ ياقىنلارى هم
 دوستلار بىز، مسلمانلر آلاى توگل دىگان سوزگىزنى چىن بىلوب ايتىسه كىز، بوسوزگىزده راست بولسا كىز
 الله تعالى دن تلاكىز، اوزگىزنى بوبلا بورطىندان راحت بورطىنه كوچىرونى، يعنى اللهنىڭ ياقىنلىرىدىن
 دىوگىز راست بولسه دوست دوستقه قاوشونى تىلابىز، سىزده الله دن سورا كىز اوزگىزنى اولترب راحت
 بورطىنه قوبوبىنى اوتىگىز! (وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ عَلَيْهِمْ) اما اول يهودىلر اولب دىندان كىتولرىن
 الله دان سورا ماسلر بىلكه اوزلرىنىڭ كىرلىرى الوغ جنابت بولاراق آخىرتىده آلاى اىچون عذابىن
 باشقه نىسه بولماي اياغىندان آلاى اولمىن قورقورلار. (وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ) الله تعالى ظالم وكافرلرنىڭ
 قىلغان اىشلىرىن ايتىگان سوزلرن واويلانغان اوبىلارن توپىل بىلوچىدىر. (قُلْ) ايت سىن اى محمد (انَّ
 الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ) سىزنىڭ اىچىن كوئىلمىزگىز قورقوب يورى تورغان اولم سىزگه
 بولوغاچاقىدىر، سىز نىقىدىر اولمىن قاچىسا كىزده نىقىدىر آنى سوبماسه كىزده، بىلىگولى وقت بىنكاچ اول
 اولم سىزنى توتماچاقىدىر. اچىلسىز بىنكاچ اوله سىز (ثُمَّ تَرُدُّونَ إِلَى عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
 كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) اولمىنگاندىن صوكى هر بىر باشىرىنى واىشكارهنى بىلىگولى الله تعالى طرفىنه قايتارامىش
 بولورسىز، شول وقتىده اول الله تعالى سىزگه دىنباده قىلغان اىشلىرىگىزنى خىر بىرر. (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ) اى ايمان ايتىگان كىسه لىر، قاچىچان
 جمعه كونىدى جمعه نمازى اىچون ندا ايتولمىش بولسه، شول وقتىده اللهنى هم آنلىڭىڭىزنىڭ حىكملىرىن يادا ايتىوگه
 بارىوگىز، همده شول وقتىده سودا (صاتو آلونى) تاشلا كىز! فائىده: ذكر الله: الله تعالى نىڭ فرمان و طىولارن
 وهر تورلى عبرتلى و حىكملى سوزلر سوبلاو، اللهنىڭ قىدرتن و قدرتىنىڭ ارغىلىغىن بىلىرتى تورغان
 سوزلرنى و عىظلىرىنى اوبىلانو هم بىرهو سوبلاو باشقالارنىڭ ايسلرىنه توشىرو و فكىرلىرىنى اوبىغاتو دىمىكىر.
 ايمىنى جمعه كون، جمعه وقتى كىرگه هر كىمده هفتىلك الوغ بىر جمعىتىگه حاضر بولسونلار، آنىده
 خطىب مەنبر اوستونىڭ توروب خلقىگه تورلى فائىلى و عىظلىرىنى خلىق آكلى تورغان آچق تىلك سوبلاستىلر
 (ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ ان كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اوشبو ندا بولغاچ سودانى تاشلاو جمعه غه بارو سىزنىڭ اىچون
 اول وقتىده سودا ايتودن آرتىغىراق وايزگورا كىر، اگىرده سىز بىلور بولسا كىز! يعنى شول الوغ جمعىتىگه
 بارب عمومى ملت فائىسىنه بولغان خطبىلرنى طىكللاو ملتنىڭ آلىغى باروئىنه سبب ايدىكن آكلاسا كىز
 (فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفَاجِرُونَ)
 قىچىچان جمعه نمازى اوتىلب، نمازدىن بوشالونىسه، شول وقتىده سىز اى مؤمنلر، بىر بوزىنه تارا كىز،
 اللهنىڭ قىزلى بولغان تورلى هنر و كىسبلرگىز ايله مال استا كىز، جمعه نمازىنه اللهنىڭ ذكر اىچون بارولسا ده،
 اللهنىڭ ذكر ايتونى عمومى فائىلى خطبىلر سوبلاو و توكللاونى جمعه كونىنه گنه آتاقلاماى هر وقتىده و كىوب

ذکر ایتمکز، شول رهوشه، کوب وقتنه جمعیتلر توزوب خطبه لرسوبیلار بولسا کز دنیا و آخرت سعادتینه ایرشورسز. بروقتنه رسولمز جمعه ده خطبه (وعظ) سوبلی ایکن، آشلف کاروانی کیلگنلگن کوب جمعه غه جیولغان وعظ طکلا غوچی خلف کاروان یاننه چغوب کیتدیلمر. باری اون ایکی ایرگنه قالدی کاروان کیلور آلدننن بارابان صوغوب بلمرتله ایدی بو آیت شول واقعه دن صوگ ایندیلمدی (وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا) قیچان سودا حاضر بولونی یایسه اویون تاوشینی بلسه لری یا کورسه لری شول سودا یانینه تارالورلار اما سینسی منبرده یالغز باصقمان حالسکه قالدرلار. (قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الْمَالِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمُنَافِقُونَ) آیت سین ای محمد: الله تعالی قاشنده بولغان ثواب (جمعه ده بولغان فائده) بارابان تاوشندنک سوداندنک آرتغراق وایرگوراکدر. (وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) الله تعالی رزق بیدروچیلرنک ایلی یاخشیسیدر.

بو آیتدن چقغان حکملر.

بو آیت ایله جمعه نمازینک فرضاغینه همه ندا وقتنه صاتو آلونک طیولمش (حرام) بولونینی اثبات ایتهدر. الله فی ذکر دن خطبه مراد دیگانلر. بوامر یعنی خطبه طکلاوغه بیورو و اچیلک اوزره در. اما (اذا نودی) دیگانک ندادن مراد منبر آلندنک خطبه سوبیلو ایچون ایته تورغان اذاندنر. بعضلر: جمعه وقتنی کرماندن الک عربی عادت بولغان اولگی اذان دیگانلر، لکن خطبه آلندنک اذان ایته رسول الله زماندن برکوب قالغان اشدر. اما اولگی اذان حضرت عثمان زماندن غنه چقمشدر. بو آیتک جمعه ناک همه خطبه ناک و اچیلگنه دلیل بار. امام ابویوسف ایله امام محمد قاشلرنده خطبه ناک اوزون وعظ بولوی تیوشدر.

جمعه سوره سی بو اورنده تمام بولدی

آلطمش اوچنچی - منافقون سوره سی مدینه ده اینگان اون بر آیت .

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(اِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ) ای محمد قیچان سیکنا منافقلر کیلسه ایتهرلر آلا: درستلکده سین برده شیکسز الله ناک رسولی سن دیه گواهاف بیرهمز بز دیوب، (وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ) الله تعالی بله در درستلکده سین الله ناک رسولی ایکنلکنی (وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ) دخی الله تعالی گواهاف بیرهمز: درستلکده منافقلر برده شیکسز یالغانچیلردر. یعنی سین رسول دیوب گواه بیرولری تلمرننگنه در. (اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) اول منافقلر اوزلرنک یمین ایله برابر کورلمش گواهقلرن قالغان (۲) ایتهوب توتدیلمر شونک سبیلی آلا الله ناک یولندن چقیلر. یعنی اوزلرن اولتریلودن صاقلو ایچون محمد عه ناک رسوللگی ایله گواه بیروب اوزلرینه اولتریلودن خلاص بولوغه قالغان ایتهوب توتدیلمر. (أَنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) درستلکده اول منافقلرنک

(۲) قالغان کشی اوزینه ضرر کیتودن صاقلو ایچون توتقان نرسینه ایتهلدر. سوغشده فلج دن صافلانو ایچون تیر تاقنا توتوه شوندیلاغه قالغان دیوله در. . .

اشلاگان اشلىرى نى يمان وقباحت اشدرد. (ذلك بانهم آمنوا ثم كفروا فطبع على قلوبهم فهم لا يفتقرون) اوشبو منافقلرنىڭ يمان حاللىرى راستدر چونكه آلا ر طشدان ايمان ايتدىلر ، صوكره ايچلرندىن كافر بولدىلر ، صوكره شول كفر آلا رنىڭ كوكللرىنە مەرلنەش بولدى ، يعنى شول كفرلىرى اوزره اولدىلر چونكه آلا ر حقيقتنى بلمىلر (واذا رأيتمهم) قىچان كورساڭ سىن اول منافقلرنى (تعجبك اجسامهم) سىنى آلا رنىڭ گودەلرىنىڭ سىمزلىكى والوغلىقى عجبكە قالدىر. (وان يقولوا تسمع لقولهم) اكر سويلاشسەلر اول منافقلر سىن آلا رنىڭ سوزلرن سچوك بولغانلىقدان قزوب توكلارسن ! يعنى سوزنى بىك ماتور هم بومشاق ايتوب سويلدىلر . اما سوزلرىنىڭ بولاي بولويىنە آلا رنىڭ يارامى (كانهم حشب مسنة) ايتورسن اول منافقلر ايچلىرى قوش بولغان طشى شما كورنگان آغاچلر كى . (يجسبون كل صيغة عليهم) اول منافقلر هر بر ايشنولسگان تاوشنى اوزلرىنىڭ ضررلىرىنە دىوب اويلارلار . (چونكه بىتون اشلىرى اسلام قاعدەلىرىنە قارشودر بر - بر اشلىرى بلنوب اولتروگە تىوشلى بولماي ايدىك دىسە خىانتلىرى آرقاسندە طنچسزلانورلار . (هم العدو فاحذرهم) آلا ر سىنىڭ دشمانلردىر سىن آلا ردان صاق بولغىل ، اى محمد ! طشدان مسلمان بولغان بولوب مسلمانلرنىڭ سرلرن فاش قىلودە توروشالار . (قاتلهم الله اى يوفكون) الله تعالى آلا رنى ، حقلقنى كورساتە تورغان دليل بلنگاندىن صوڭ حقلقدان دونگانلىرى ايچون ، هلاك قىلور . (واذا قيل لهم) قىچان اول منافقلرغە ايتولمىش بولسە (تعالوا يستغفروا لكم رسول الله لو را رؤسهم ورأيتمهم يصدون وهم مستكبرون) باركز بىغىبردن عنر اوتىكز ، اللهنىڭ رسولى سزنىڭ ايچون يارلقانواستاراللهدن (دىوب) شول چاقە آلا ر باشلارن كوتارلر هم آلا رنى استغفاردن آوشوچىلر كوررسن ، آلا ر باشلارن كوتارب ، حقلقدن آوشالرتكبرىك ايتكانلىرى حال... (سواء عليهم استغفرت لهم ام لم تستغفروا لهم لن يغفر الله لهم) اول منافقلرغە برايدىر : سىن آلا ر ايچون كىرەك يارلقانو استە ، كىرەك استەمە ، الله تعالى آلا رنى البته يارلقاماس... چونكه آلا ر اوزلىرى يارلقانوى تلامىلر . (ان الله لا يهتدى القوم الفاسقين) تزكلك كە كونلودن طشى يروچىلرنى الله تعالى تزكلك كە كوندىرس (هم الذين يقولون لاتنفعوا على من عند رسول الله حتى ينفذوا) اول قوم شوندى قوملردىر ، انصاردن بولغان ابدەشلىرىنە ايتەلر ، رسول الله قاشندە بولغان مهاجر صحابىلرگە ، رسول الله قاشندىن تارالمىنچە آلا رغە ياردم ايتماكز ، فقيرلىرىنە نفعە ويرمەكز دىوب قمتورتالار . (والله خزان السموات والأرض ولكن المنافقين لا يفقهون) برهم كوكلرنىڭ خزىنەلىرى (دهر كمنك رزق) الله تعالى نكىدىر . اما منافقلرمونى سىزمىلر ، يعنى فقيرمەهاجرلرگە انصار ياردم ايتماسەدە آلا رنىڭ رزق بىروچىللىرى الله تعالى بار ، اول آنلرنى رزقلاندورور . . . (يقولون لمن رجعنا الى المدينه ليخرجن الاعز منها الاذل) بعض صوغشلىردە براعرابى انصاردن بولغان بر صحابى ايله صوايچون نزاعلاشدىلر ، بوخبر منافقلرنىڭ باشلىقى بولغان ابى اوغلى عبد الله ابن سلوك منافقغە ايشنلىدى . بو منافق اعرابىگە ايتدى بىرمەكز رسول ياقلىلرغە هيچ نرسە بىرمەكز قايچان مدينه منوره گە قايتساق (بنى مصطلق صوغشندىن) برده شكسىز

ھرمیلو بولغان كەسە ایلگ خور بولغان كەسە نى مەنبەھەن قوب چغار رەدى . ھرمیلودن مراد ابن ابى
 منافىق اوزن ھم آنلگ باقلى بولغان منافىقلرنى ارادە ايتوب ايتە خور كەسەھن رسول اللەھنى ارادە
 ايتكان . . . (وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ) اوستونلك اللە تەالى ياغندە
 ھەھ رسولى ايلەھ مؤمنلر ياغندە دراما موفى منافىقلر بىلمىلر . . . يعنى مؤمنلر جيگناچا كدر . . . (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا لَا تُلْهُكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ) اى ايمانلى كەسەھلر، سزنى ، اللەھنلگ فرمانى
 بولغان اشلردن ماللرگىزدى بالا لارگىز شغللەن ماسنلر . يعنى اللەھنلگ ذكردن عبارت بولغان مسجدلرگە
 جيولوب نماز قىلولاردن، ملت فائەھ سىنە قرآن بوينچە سويلانە تورغان وعظ مجلسلردن ھوروم قىلوجان
 بولماسون! (وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) سزدن بركشى اوشبونى قلسە آندى كشى آلانغانلردن
 سانالور . (وَأَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ
 فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ) اى مؤمنلر، سز اوزرگە اللە تەالى طرفندن رزقلاندر لغان مالنى فقيرلرگە
 نفقە لندركىز، يعنى اوستكزگە واجب بولغان صدقە (زكات، عشر، فطر قربان كى) لرنى وقتنەھ اوتە كىز اوستكزگە
 اولم كىلوب يتكناچ اى رېم آزغندە وقتنەھ ترك قالدر ساچقى، مەن مالدن صدقە لرنى چغار ب ايزرگولردن
 بولور ايدم ديور اول وقتنەھ اش اوتكان بولور اجل يتكناچ مەلت بىرلەمس . (وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا
 جَاءَ أَجَلُهَا) اللە تەالى ھىچ كشىنلگ وقتى يتكاندن صوگ اجلن كىچىكتورماس . بو آيتنە بىزنى ملت
 بايلار بىنلگ اوزلرى سلامت وقتلارنەھ حجغە بارماى اوزلردن صوگ بىدل يبارولرى اللە تەالى قاشنەھ
 ماقتاولى بولماوچىلق آكلانادر (وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) اللە تەالى سزنىك اشلانگان اشلرگىزنى بىك توبىن بىلوب
 توروجىدر . بايلغى بولوب حجگە اوزندن صوگ باررغە بىدل قالدر ونيدە عذر سز ايكان بلەدر .
 منافقون سوزە سىنلگ ترجمە سى تمام بولدى

آلەمش دورتنچى سورة - تغابن ، اون سىگىز آيت (. مكدەھى مەنبەھەھى اختلافلى)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) اللە تەالى نى بىردە
 وكولدرەگى ذاتلر كىچىكلردن باكلازلار، اول اللە تەالى نكىگنەھ در بادشاھاق، واول اللە تەالى نكىگنەھ در
 ماقتالماقتى، ھم اول اللە تەالى ھرنسەگە كچى يتكوجىدر . بس دنىيانى بتورب قىامت مەيدانى قرب،
 فرسانى ايلە يوروجىلرنى جەننكە، قارشولارنى اوتقە كرتوگەھە كچى بىنار . (هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُنَّكُمْ كَافِرٌ
 وَمُسْلِمٌ مُّؤْمِنٌ) اول اللە، شونداين ذاتلر سزنىك ھربىرگىزىدە يوقىن بار ايتدى، شوندىن صوگ سزنىك آراگىزدن
 بعضلرگىز (شولارنىك اوزلرىنلگ اشلرىنەھ كورە) كافر در، وبعضلرگىز مؤمنلر . كفر ھەھ ايمان بايلق ايلە فقيرلك
 كىبى بىنەھنلگ اوز تىلاوى وكسبى ايلە بولادر . فەھ ايدە سز! (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) ھەھ اللە تەالى سزنىك
 اشلەگان اشلرگىزنى كورب توروجىدر، بس عمللرگىزگە كورە جزا بىدر : (خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
 وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ) اوزىنلگ حكمتى ايلە اول اللە تەالى كوكلرنى ھەھ بىرلرنى يوقىن بار ايتدى، ھەھ سز لرنى

اوشبو كورنگان صورتكزده صورتلىدى، هم صورتلر كزنى گوزل قىلمى باشقه مخلوقلردن گوزل كورنشد
 قىلمى. (وَالْيَهُ الْمَصِيرُ) همه دنياده بىلگولى مقدار وقت يورگاندىن صوڭ اوشبو گوزل صورتلر
 ايچىنىده بولغان تنلردن جانلر كز چغوب، شول خالقكز بولغان الله تعالى طرفينه قايتماچاقسىز، بس
 اشلر كزنى اول بيدورغاچقه قىلوڭز! (يَعْلمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ) اول الله تعالى
 برده هم كوكلرده بولغان نرسه لرنى بلهدر، همه سزنىڭ ايچلر كزده ياشرب صاقلاغان سرلر كزنى بلهدر،
 اوشانداق آشكاره قىلغان اشلر كزنىده بلهدر. (وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) الله تعالى قلب ايلار ينىڭ
 هر بر حاللرن بلوچىدىر. (أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَنَادُوا بِطَغْوَانِ فَنَادُوا رَبَّهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ)
 اى كافرلر، سزگه موندان الملك زمانده بولغان (نوح، هود، صالح قوملرى كىي) كافر بولغان قوملرنىڭ
 خىبرى كىلمادىمو اول اوتكان كافر قوم اوزلرنىڭ اشلرنىڭ آغرلقلرن تاتودىلر (يعنى دنياده)
 هم آلارغه آخرتده رنجىتكوچى عذاب بولغوچىدىر. (ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ) اوشبو
 عذاب همه آغرلقلر شونىڭ ايچوندىر كه آلارنىڭ رسوللرى آلارغه معجزه لر كىتوردىلر، يعنى اول
 كافرلر شول معجزه لرنى كوره توروبدە ايمانغه كىلماولرى ايچون آغرلق همه عذابكه تيوشلى قىلىنىلر.
 (فَقَالُوا ابْشِرْهُمْ وَنَا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَغْنَى اللَّهُ) اول كافرلر رسوللرى تورلى معجزه لر كىتورسە لردە
 اشانماس بولدىلر هم ايتور بولدىلر: اوزمىز كىي بركىش بىزنى توغرىلغغه كوندە آلورمى دىبەرەك
 رسوللرگە اشانمادىلر، آلارنىڭ كىتورگان معجزه لرنىڭ كىرىگە دوندىلر، اما بودونولرى اوزلرى ايچونگنه
 ضرردر، چونكه الله تعالى آلارنىڭ ايمانلرنىڭ موڭسىز بولدى، آلارنىڭ اوشانولار ينىه محتاجلىكى بولمادى.
 (وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ) الله تعالى آلارنىڭ عبادتلرنىڭ موڭسىز هم هر بر مخلوقى آننىڭ ماقتالمش ايكانچىلىگن
 كورساتوچىدىر. (زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا) كافر بولغان كسە لر، اولگاندن صوڭ قوبارولمىش
 بولماس بىز دىوب قوبارلماياچقلرن بىلگن ايتوب دعوى ايتدىلر. (قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ
 بِمَا عَمَلْتُمْ) ايت سىن اى محمد، برده شكسىز قوبارلمىش بولورسىز، ربم ايله آندا ايتە من برده شكسىز سز
 اولگاندن صوڭ قوبارلمىش بولورسىز، قوبارلغاندىن صوڭ دنياده اشلاگان اشلر كزدىن خىبر بىدىلش
 بولورسىز! (وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ) اولگاندن صوڭ قوبارولمىش الله تعالى ايچون بىك جىگل اشدر.
 چونكه باشە يوقدان بار ايتوگە كچى يىتكن الله تعالى نىڭ اولگاندن صوڭ ياكندان ترگزمەكى البتە
 مكن اشدر. ايمىدى الله تعالى قرآنده اولگاندن صوڭ قوبارلمىش بولورسىز دىبە خىبر بىدىر تور ايكان،
 البتە قوبارولمىش حق دىبە ايمان ايتودن باشە بىزنىڭ چارەمىز يوقسىز. (فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي
 أَنْزَلْنَا) ايمىدى اولگاندن صوڭ قوبارولمىش الله تعالى حضور ينىه باراچاق بولساڭز، بر بولغان هر نرسە گە
 كچلى الله تعالى گە آننىڭ رسولى محمدە مگە اوشانداق، بىزنىڭ ايمىرگان نورمىزگە يعنى قرآن شرىقكە
 ايمان كىتورڭز! (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دىنى الله تعالى سزنىڭ اشلاگان اشلر كزنى بلوب توروچىدىر.
 قوبارلغاچ اشلر كزگە كوره جزا بىدىر. (يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ) اى محمد بىان قىل سىن

اوشبونی: ای کافر لر سزنی الله تعالی جیولو کوننده جیار، اول جیولو کونی آلدانو کونیدر یعنی مؤمنلرنلک
 کافرلرنی آلدانو کونیدر. چونکه مؤمنلر اول کوننی جنتلرده هم اعلی اورونلرده بولورلار همه کافرلرنلک
 ایمانغه کیلنگان اوی جماعتلری ایله برکه بولورلار... (وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيَدْخُلْ
 جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا) برکش اللهغه ایمان کیتورسه ایزگو عمللرنی قیلسه،
 الله تعالی اول کشیدن یاورلقلرن کیچرر همه آنی آستوندان یلغهلار آغا تورغان جنتلرگه کرتور اول
 جنتلرده منگو قالورلار... (ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) بوبیان ایتولنگان جنتلرگه کروالوغ سعادتدر. (وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا وَكَتَبُوا بآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبئس المصير) دخی شوندای کشیلر آلا
 کافر بولدیلر. همه بزنگ آیتلرمزنی یالغانغه توتدیلر، اول کشیلر تموغ ایله لیدر، اول تموغله
 منگو قالورلار آلا، فی ایمان بولدی تموغ اورله چک اورون بولمقی ایچون... (مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ
 إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ) بنده لرگه اونایسز لقلردن ایرشکان نرسه لر ایرشماس مگر الله نلک تقدیری وتلاوی
 بوینچانغه ایرشر. (وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ) برکش بلا هم آغراقلرنلک الله دن بولوینه ایمان کیتورسه،
 اول کشی بلا وقتنده کوکلن صبرانغه برکتور. (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) الله تعالی هر نرسه فی بلگووچیدر.
 (وَاطِيعُوا لِلَّهِ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ) الله تعالی گه همه آنلک رسولینه بویون صنوگن! (فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَنْتُمْ أَعْلَىٰ رُءُوسِنَا
 الْبَلَاغِ الْمُبِينِ) ایندی اگر سز کافر بولغانلر، رسولنلک سوزن توتودان کیری تورساگن، اول
 چاقاده، رسولاگه ضرر یوق، چونکه بزنگ رسولمنلک اوستینه تیوش بولغان نرسه، اوزینه
 بیان ایتولنگان حکملرنی خلقغه آچق ایتوب بیان ایتوگنه... (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) هر بر مخلوقنلک
 تیوشلی بولوب قلمق ایتولمش بولغان ذات الله در. اول الله دن باشقه تیوشلی بولوب قلمق ایتولنگان
 ذات یوقدر... (وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) هم شول الله تعالی گه مؤمنلر توکل قیلسونلر هر اشلرنده
 برده تارتونمی کرشب موافچه اش قیلسونلر. فلان اشکه توتونسام بولورمو ایکان اول اش قیون دیه
 قاجب قورقنوب تورماسنلر بلکه هر اشته اسپاینه یابوشوب اش قیلسونلر. (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عِدْوَالَكُمْ فَأَهْدُوا لَهُمْ) ای ایمان کیتورگان کسه لر درستلکده سزنگ
 خاتونلارگن وبالالارگن آراسندان سزگه دشمان بولغانلری بار. ایندی سز آلاردان صاق بولوگن!
 (وَأَنْ تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) مؤمن بولغان کسه لرنگ خاتونلرندن وبالالاردان
 بعضلری ایر و آتالارینه صوغش کبی اورونلارغه چماوغه دیملاوچیلری بولغلامش. آلارنگ نیتلرن
 آکلاتوب اوتسکان آیت ایندرامش. همه آلارنگ موندی ایمان نیتلری ایچون آلارنی دشمان
 توتماسنلر ایچون اوشبو آیتنی ایندرگان آیتنلک معناسی: اگرده سز آلارنگ بو گناهلرن
 سیزگاج آلارنی کیچسه گن بو گناهلری ایچون جزأ بیرمه سه گن همه آلاردن یوز دوندرب آلارنگ
 سوزارنه قولاق صالماساگن، همه آلارنگ بو اشلرن یاشرن قیلو ایله یارلقاساگن، بو اشکز
 وبو معاهله گزده یاغشیدر چونکه الله تعالی گناهلرنی یارلقاوغی عیبیلرگه مرحمت قیلغوچیدر...

آشغوب عذاب قلوبی بولماغان بواشدر. (عالم الغیب و الشهادة العزیز الحکیم) اول الله تعالی هر بر
باشرنی بلوچی همه آشکاره نی کوردچی، اوزی تلاگان اورنده هر بر ذاتن اوستون بولوچی
وهر بر اشنده حکمت ایله اش قیلوچیدر. تفاسیر سورہ سی اوشبو اورنده تمام بولدی.
آلطمش بشنچی - طلاق سورہ سی، مبینده اینگان، اون ایکی آیت.

بسم الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ) ای حرمتلو بیغمبر ای عربلرنکی
خواجه سی! قیچان سزخاتونلرکزی طلاق قیلساگز، آلارنی عدت وقتنده طلاق قیلوگز، همه عدت
کونلرن مهاناگز حسابلب بیلگولانگان چیککه توطرگز، یعنی اوج هیض ایتموب توطرگز! (وَاتَّقُوا اللَّهَ
رَبَّكُمْ لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ) ای مؤمنلر، خاتونلرکزی عدتلری حقلرنده عدتنی اوزون قلو حقلنه
همده آلاغه ضرر کیتوروده الله تعه که فاروشودن صافلانوگز! آلارنی طلاق ساعتندن عدت وقتی
اوتکانه قدر اوبلرنن چغارماگز! (وَلَا يَخْرُجَنَّ الْأُنَّ بِيَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ) همه خاتونلرده اوزلکرنن
اوبلرنن چغارلر اگر اوزلکرنن چغه قالسالار آشکاره بولغان بوزقاف کیتورگان بولمقاف ایله گنه
چغارلار. یایسه، (الآن بأتین بفاحشة مبينة) مگر زنا قیلوب شریعت حکمی ایله حد ایچون اوبلرنن
چغارو سبب بولودر (وَتِلْكَ هُدُودُ اللَّهِ) بسو ایتمولگان حکملر الله تعالی نکی حکملری وچیکلریدر.
(وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ) برکش الله نکی بیلگولگان چیکلرنن اوتسه، اول کشی اوزینه
اوزی ظلم ایتمک بولور. (لَا تَدْرِي لِمَ لِي اللَّهُ يَحْدُثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا) بلمزسون سین الله تعالی طلاق
صوتنده بهره اش باصاب قویسه. یعنی طلاق قیلغاچک خاتوننی ایر اوبنده عدنی تولغانچه توتقی کبرک
چونکه برسبب ایله آبرولمش خاتون ایکان یا آچو وقتنده آبرلغان ایکان برآز وقت اوتکاج الله تعالی
مبت بیرب، شول خاتونن یا کادان آلاورغه کوکلی تلار. (فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَفْارِقُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَى عَدْلٍ مِنْكُمْ) قیچان طلاق ایتمولمش خاتونلر عدتلرینکی آفتقلرینه بنسه لر
(یعنی عدتلری تولسه) نینگز کیری آلو بولسه، شریعت بوینچه طلاق ایتمولمش خاتونکزی آلوگز ایندی
آلوننی تلامیسز ایکان شریعت بوینچه جبرسز ظلمسز، آبروب یبارگز، آبرسا کزده آلسا کزده عدللیک
ابالرنن ایکی کسه نی گواه قیلوگز! (وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ) همه ای شاهدلر گواهلکگز اوزکزدن صورالغان
وقتند نیوشنچه خدا رضالقی اوزه اوتهگز! (ذَلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) اوشبو
ایتمولگان حکملر ایله اللهغه همه آخرت کونینه ایمان کیتورگان کسه لرنی وعظ قیلنمش بولور.
(وَمَنْ يَنْفِ اللَّهُ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا، وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ) برکش الله تعالی دن قورقوب، الله تعالی نکی
فرمانلرن توتسه، گناهدن صاقلانسه اول کسه که الله تعالی قایغولاردن چماقلقنی بیرر، همه آنی هیچ
کولینه اوبونه کیماگان اوزنلاردن رزقلانددر. (وَمَنْ يَتَّوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ) برکش الله تعالی که
توکل قیلسه، چون تابشولو ایله تابشولسه اول کشینکی هراشنده الله تعالی آنکی اشن باشقاروده

يته چا كدر. يعنى سببلىرىنە كىرىشوب توتونغان اشلىرىنە موفىق قىلور. (ان الله بالغ امره) الله تعالى
 اوزىنىڭ تىلاگان نىرسەسىنە ايرىشكۇچى ۋەھرتىلاگانن بولدىرۇچىدىر. (قد جعل الله لكل شىء قدرآ)
 تەقىق الله تعالى ھەر بىر نىرسە اىچون (ايرىكىلىك ۋاقتىلىق كېلىرى اىچون) بىر ۋاقت ھەم چىك قىلىدى. (واللائى
 يئسن من المھيض من نساءكم ان ارتبتم فعدتهن ثلاثة اشھر واللائى لم يحضن) خاتونلاردىن ھىضدىن
 امىد كىسكانلىرى، اگۇرە آلارنىڭ عدتلىرىدە شىك توتساڭىز، آلارنىڭ عدتلىرى اوچ آيدىر. . مونسى
 قارىلىق سببلى ھىض كورەى تورغان قارىقلىرىدە، اما باشلىقلىرى سببلى ھىض كورە باشلاماغانلىرىنىڭ
 عدتلىرىدە اوچ آيدىر. (وأولات الأھمال اھلھن ان يضعن حملھن) ايندى خاتونلاردىن قورساقلى
 بولغانلىرى، آلارنىڭ عدت مىتلىرى بالا توغدىرماقلىرى ايلە تولار. مثلاً بىر خاتوننى ايرى قورساقلى
 حالندە طلاق قىلە ايكان، طلاقدىن سوڭ بىر ساعت او تىكاج بالا توغدىرسەدە عدتى تولار. (ومن ینفق الله
 یجعل له من امره یسرا) بىر كىشى اللەدىن قورقوب، آنىڭ فرمانىچە بۇرسە، اللە تعالى اول كىشىنىڭ اشلىرىدە
 چىكىلىك ھەمە اوڭايلىلىق قىلور. . . (ذلك امر الله انزلہ اليكم) اوشۇر بىيان اينلىگان ھەمە، اللە
 تعالى نىڭ سىزگە ايندىرگان فرمانىدىر. (ومن ینفق الله یكفر عنه سیاتہ ویعظم له آخرآ) بىر كىشى اللە تعالى
 فرمانىچە اش قىلسە، اللە تعالى اول كىمەدىن باورلىقلارن كىچەر، ھەمە آنىڭ اجرىن الوغ قىلور.
 (اسكنوھن من حیث سکنتم من وجھكم ولا تضاروھن لتضیقوا علیھن) ايمىدى طلاق قىلىنمىش
 خاتونلارنى اوزىگىز تورا تورغان اورىدە بايلىقلىرىدىن كىلىگانچە توتۇڭىز! آلار اويگىزدىن ايرىكسىز تارلانوب
 چغوب كىنوگە ھىمورە بولسۇنلر اىچون، آلارغە ضرر قىلماڭىز! (وان كن اولات حمل فانفقوا علیھن
 حتى يضعن حملھن) اگۇرە طلاق ايتلمىش خاتونلارنى، يوكلى بولسالىر، اول چاقىد بالالارن توغدىرۇغە
 قدر آلارغە نىفقە بىرىڭىز! (فان ارضعن لكم فاتوهن اجورھن) اگۇر طلاق ايتلمىش خاتونلارنى، سزدىن
 بولغان بالالارنى ايمزسەلر، اول تەقەبىردە آلارغە ايمزگان ھقى يال بىرىڭىز! (واتمروا بئینكم بمعروف)
 ھەمە بىر بىرىگىزگە بالانى تىربىيەدە ھەم ايمزودە گوزل قىلو ايلە بىدورىڭىز يعنى اير ايلە طلاق ايتلمىش
 خاتون بالا تىربىيەسندە بىرسى بىرسىنە مصلحت ايلە اش قىلورلار. (وان تعاسرتنم فسترضع له اخرى)
 اگۇرە ايمزودە اير اجرىن تىمولەدىن آغۇرلانسە ھەمە خاتون ايمزۇگە راضى بولماسە بۇ ۋاقتدە
 خاتوننى ايمزۇگە كچلەنماس بىلسكە ايكىنچى خاتونغە ايمزۇگە بىرىلور. ھىمت ھقى اير
 اوستوندى بولور. (لینفق ذوسعة من سعته) طلاق قىلىنمىش خاتونغە ھەم، ايمزۇچى خاتونغە
 بايلىقى بولغان كىشى بايلىغىدىن ھەم بايلىغىدە كورە نىفقە بىرىر. (ومن قدر علیہ رزقه فلینفق مما آتاه الله)
 ايندى بىرەونىڭ رزقى تارقىلۇنمىش بولسە، ايندى اول كىشى اللە تعالىدىن اوزىنىڭ بىرىلىش قدرى ايلە
 نىفقە لىندىرسن! يعنى باي كىمە بايلىقىدە كورە فقير كىمە فقيرلىگىدە كورە طلاق ايتىلىش خاتونىنە نىفقە لىندىر
 سون! ھاصلى: بىر كىمە اوزىنىڭ خاتونى راوى ھەماعتلىرىدە نىچوك نىفقە بىرە، طلاق قىلىنمىش خاتونىنە دە
 شول رەۋشە نىفقە بىرىسون! (لا یكف الله نفسا الا ما آتاهآ) اللە تعالى ھىچ بىر كىشىنى نىفقە توغۇرسىدە

كچلامس مگر اوزى بيريگان قدر ايله گنه كچلار . يعنى الله تعالى بر كشيده قولوندىان كيلمگان اش
 ايله كچله ييدر . (سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عَسْرٍ يُسْرًا) بو آغرلىق (تارلىق) صوكنده الله تعالى كچلاچا كده جيكللك
 (بايلىق) ياصار . (يعنى كوپ شهرلرني مسلمانلر اوزلرينىڭ اجتهادلر ي ايله آلوب ، كوپ مال لرغه خواجه
 بولورلار . هم شولاي بولدىلار) . (وَكَابِنَ مِنْ قَرِيْبَةٍ عَمَّتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرَسُولِهِ نَحْسَبَنَّهَا حَسَابًا شَدِيدًا
 وَعَدَبْنَاهَا عَذَابًا نُكْرًا) الله نىڭ همك آنىڭ رسوللرينىڭ سوزلرينه قارشولتى قيلغان كوپ قريه اهللىرى
 بولدى . بز آلارنى بىلك قاتى بولغان حساب ايله حساب قىلمىق همده صفتلاوى ممكن بولماغان عذاب
 ايله عذاب قىلمىق . يعنى قيامته عذاب قىلاچاقنى بولونده شك بولمغانغه بولغان اش كىي ايتوب
 بيان ايتدى . (فَدَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا) (بس اول قريه (اهللى) اوزلرينىڭ اشلرينىڭ
 آورلقلرن تاتودى همك اول قريه اهلينىڭ اشلرينىڭ آقتغى ضرر روز يانغنه بولدى . (بو جزانى مفسرلردن كوپسى
 قيامته ديگانلر ، لسكن دنياده بولوى ظاهرهك هم كچلاچك ، آيتده دنياده بولونى بلكرته در . (أَعَدَّ اللَّهُ
 لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا) الله تعالى اول قريه اهللى ايچون قيامته قاتى بولغان عذابنى حاضرلدى . (ايمدى
 الله تعالى اوزينىڭ همده رسولينىڭ سوزينه قارشقان بنده لرگه قاتى حساب وقاتى عذاب ايله وعيد
 ايتكاج (فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ) ايندى اى بنده لر اى عقل ايله لرى ، الله تعالى گه قارشولقدان صاق
 بولوگنر ! (عقل ايله لرى بيان : (الَّذِينَ آمَنُوا) اول عقل ايله لرى ايمان كيتورگان كمسه لدر . (قَدْ
 أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ ذِكْرًا رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ
 إِلَى النُّورِ) تحقيق الله تعالى ، اى عقل ايله لرى ، سرگه وعظ بولغان قرآننى ايندىردى ، همده الله تعالى نىڭ
 بىلك آچق بولغان آيتلرن اوقى تورغان رسولتى بياردى ، اول رسول وعظ بولغان قرآننى بيان ايتوب
 ايمان كيتورگان همك ايزگو عمل قيلغان كمسه لرى نادانلىق قارانغولغندان علم معرفت نورينه
 چغارق ايچون . بس مسلمانلر رسولگه ايارب قرآن براه عمل ايتسه لر ، آلاز معرفت ايهسى
 بولاچقلردر . (وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ، قَدْ
 أَحْسَنَ اللَّهُ رِزْقًا) بر كشى اللهغه ايمان كيتورسه همده ايزگو عمل قىلسه (كشى رنجتماسه) بوكشىنى
 الله تعالى آستوندىان بلغالار آغاتورغان جنتلرگه كرتور . اول جنتلرده بوكسه منگو قالور . الله تعالى
 بوكشىنى عجب رزقلر ايله رزقلاندردر . (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ)
 الله تعالى ، شوندى ذاتدر ، ييدى كوكلرني ياراتدى ، همده يردن ، كوكلرنىڭ اوخشاشلرن (يعنى
 ييدىنى) ياراتدى . (يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُمْ لَتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) بو كوكلر همده بىرلرنىڭ
 آراسندان الله نىڭ امرى (وحى) اينهر ، ايمدى الله تعالى نىڭ سرگه بولارنى ياراتونى بيان ايتوى ،
 سزنىڭ الله تعالى هر نرسه گه كوچلى ايكانن بلما كىز ايچون (وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا) تاغنده
 بلسونلر ايچون بنده لر : الله تعالى هر نرسه نى بلوى ايله چلغاب آلغانلقن . . .
 بو اورونده طلاق سورهي سىنىڭ ترجمه سى تمام بولدى .

(آلتشمس آلتنچی تحریم سورہسی اون ایکی آیت مابینده اینگان) .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(یَاءَیُّهَا النَّبِیُّ لَمْ نَعْرِمْ مَا اَعْلٰی اللّٰهُ لَكَ تَبَتَّغِی مَرَضَاتِ اَزْوَاجِكَ ، وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِیْمٌ) بر وقتنه حضرت حفصه نوبتینه رسول الله « ماریه » ایله باتدقده ، حفصه مونی سیزنب رسول اللهغه اوپکه ایدی . شول وقتنه رسول الله حفصه کوکلن تابو ایچون ماریه نی اوزینه حرام قیلدی . شول حقده الله تعالی اوشبو آیتنی ایندردی (معناسی : ای پیغمبر ، سین نی ایچون ، الله تعالی سیککا حلال قیلغان نرسه نی ، خاتونلرکنک کواکلن تابو ایچون اوزیکه حرام قیلاس ! ماریه نی یاگدان اوزیکه حلال قیل ، حرام قیلغاننک ایچون الله تعالی سیننی شلنه قیلماس اول الله گناهلرنی بارلقاچوی اوزیننک خلقینه مرحمت قیلغوچیدر . بس رسول الله جاریه سی ماریه نی یاگدان اوزینه حلال ایتدی . کفارت بیردیمو ، یوقس آنسی اختلافلی . (قَدْ فَرَضَ اللّٰهُ لَكُمْ تَحَلَّةَ اَیْمَانِكُمْ) الله تعالی سزگه یمین لرکننی کفارت ایله حلال قیلونی شریعت ایتدی (یعنی مائده سورهنده گی بیان ایتولمش یمین کفارتی در) (وَاللّٰهُ مَوْلَاكُمْ ، وَهُوَ الْعَلِیْمُ الْحَکِیْمُ) الله تعالی سزنی یاردیچکنذر ، هم اول الله تعالی هر نرسه نی بلوچی وهراشنده حکمت ایله اش قیلغوچیدر . (وَاذْ اَسْرَ النَّبِیُّ اِلٰی بَعْضِ اَزْوَاجِهِ حَدِیثًا) شول وقتنی ذکر قیل سین ، پیغمبر اوزیننک خاتونلرنن بعضینه یاشرن ایتوب سوز ایتدی ، یعنی ماریه نی حرام قیلوین حفصه گه ایتدی . (فَلَمَّا نَبَاَتْ بِهٖ وَاظْهَرَ اللّٰهُ عَلَیْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ وَاَعْرَفَ عَنْ بَعْضٍ) قایچان حفصه بو سرنی حضرت عائشه گه خبر ایتدکنه ، الله تعالی حضرت حفصه نکی سرنی فاش قیلغانون رسول اللهغه بلدرتیده ، رسول الله اوزیننک سرنی بلگانن حفصه گه بعضنی بلدردی ، یعنی فاش قیلغانون ، اما بعضنی حفصه گه سیزدرمدی (فَلَمَّا نَبَاَهَا بِهٖ قَالَتْ مَنْ اَنْبَاكَ هٰذَا) قایچان رسول سرنی تاراتوین حفصه نکی اوزینه خبر اینکاج ، حفصه رسول گه ایتدی : سیککا اول سرنی کم خبر ایتدی ؟ دیوب . (قَالَ نَبَاَنِی الْعَلِیْمُ الْخَبِیْرُ) رسول ایتدی میکا بو اشن هر نرسه نی بلوچی وهر سردن خبر بیروچی ذات ، الله تعالی خبر بیردی . (اِنْ تَتُوبَا اِلٰی اللّٰهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوْبُكُمْ) ای حفصه هم عائشه ، سزنی کوکلرکن حلقان آوشدی ، اگر بو گناهنن توبه قیلساکنز ، توبه لرکن قبول ایتولمش بولور . ماریه نی حرام ایتوگه توروشولاری گناه صایولدی (بو آینه کونده شلرن آیورطوغه تروشوچی خاتونلرغه عبرت بار . . .) (وَاَنْ تَظَاهَرَا عَلَیْهٖ) بوایکسی اگر یاردهه بولسه اول رسول گه (فَاِنَّ اللّٰهُ هُوَ مَوْلَیْهِ وَجِبْرِیْلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِیْنَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذٰلِكَ ظٰهِرِیْنَ) چونکه الله تعالی اول پیغمبرننک یاردیچسیدر اوشاندیق حضرت جبرائیل ، هم ایزگو مؤمنلر هر برسیدن رسولننک یاردیچیلریدر ، بولاردان فرشته لرده آننک بولوشچیلریدر . . . (عَسَى رَبُّهٗ اَنْ یَّطَّلِعَ اَنْ یَّبْدِلَ اَزْوَاجًا خَیْرًا مِنْکُمْ مِّنْ مَّسَلَمَاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ قَانِنَاتٍ تَائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَاطِحَاتٍ نَّیْبَاتٍ وَاَبْكَارًا) اگرده پیغمبر سزنی طلاق قیلسه ، امیدر آننک ربسی ، سزدن ایزگوره ک بولغان خاتونلر ایله آلماشدر سزنی ، اول خاتونلر مسلمانلقرن اظهار قلوچی ،

پیغمبرگه اخلاصی، بویون صنفرچی، گناهلرینن توبه قیلغوجیلر، عبادت قیلوجیلر، روزه توتوجیلر برلورلار آلا، آلازنی آلازنده قز - قزلارینه هم طللارینه بولور . یعنی پیغمبر کولندن تلاب خاتونلارندان بارونده طلاق قیله ایکان، آلا اورنونه الله تعالی آلازدا آرتق بولغان خاتونلارنی بیرر... (یَاءَیْهَا الَّذِیْنَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِبْكُمْ نَارًا وَقُوْهُمَا النَّاسَ وَالْحِجَارَةَ) ای ایمان کیتورگان کسه لر اوتونی آدلر همه تاشلار بولغان اوطدان اوزکزی همه اوی جماعتلرکزی صاقلاکز ! (عَلَیْهَا مَلَأْنَا شِدَادًا لَا یَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَیَفْعَلُونَ مَا یُؤْمَرُونَ) اول تهوغنه قاتی کوللی بیك قوتلی بولغان فرشته لر باردر، آلا اوزلرینه بیورولغان اشد الله تعالی گه برده قاروشمالر، نی ایله بیورولمالار، شونی قیلورلار... (یَاءَیْهَا الَّذِیْنَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْیَوْمَ، اِنَّمَا تُجْرُونَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) ای کافر بولغان کسه لر، حاضرگی کوننه (قیامت) سز قیلغان اشلرکزه عیبلی ایکانلرکزی تل یازوب عفو ایتونی اوتونمهکز، حاضرگی کوننه باری اشلرگان اشلرکز ایله گنه جزأ ایتولمش بولورسز ! (یَاءَیْهَا الَّذِیْنَ آمَنُوا تَوْبُوا اِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا) ای ایمان کیتورگان کسه لر الله تعالی گه گناهلرکزدن جن کولمن بولغان توبه ایله توبه ایتوکز ! توبه نصوح : گناهلردن راست کول ایله توبه ایتوب، اول گناهلرنی ایکنچی مرتبه قیلماونی نیت ایتو ایله بولادر... (عَسَى رَبِّكُمْ اَنْ یَّكْفِرَ عَنْكُمْ سِیَاتِكُمْ وَیُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ) بوره وشده توبه قیلساکز ربکز سزلردن یاوزلقلرکزی کیچوب، آستلارندان یلغالار آغا تورغان جنتلرگه کرتما کلسگی امیدر .

فائده : توبه نصوح : حضرت علی کرم الله وجهه دن توبه نصوح نرسه ؟ دیوب صورادقلرینن اوشبو ره وشده جواب بیردی : توبه نصوح آلتی نرسه ایله بولادر : اولگسی : اوتکانده قیلغان گناهلارغه اوکنو، ایکنچسی : قالغان فرضلرنی توله و یعنی قالغان نمازلرنی قضا قیلو، روزه نی همه واجب صدقه لارنی قضا ایتو، اوچنچسی : ریجتکان کشیلرن بچلمتو، دورتنچسی : حقلری بولغان کسه لرنی حقلرن قایتارو، بشنچسی : موندان صوگ آندی اشلرنی اشلامونی نیت قیلو، آلتنچسی : نفسکنی گناه قیلوده نیچوک تربیه لیک، الله نیک طاعتنده شول ره وشده تربیه لامکدر .

حضرت علی سوزی شونده تمام بولدی .

(یَوْمَ لَا یُخْزِی اللَّهُ النَّبِیَّ وَالَّذِیْنَ آمَنُوا مَعَهُ، نوره یمسعی بین ایدیهم وبایمانهم) شول کوننه الله تعالی توبه نصوح ایهلرن جنتلرگه کرتور اول کوننه الله تعالی پیغمبرنیک هم آکا ایارگان مؤمنلر نیک تهوغنه کرتوب رسوای قیلماس . قیامت کوننه پیغمبرگه ایارگان مؤمنلر نیک آلازندن هم اوکلارندن نورلری بورر . (یَقُولُونَ رَبَّنَا اِنَّمَا اُنزَلْنَا وَاعْفِرْ لَنَا، اِنَّكَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ) شول وقتنه مؤمنلر ایتورلر : ای ربمز، بزنی نورلرمنی توگاله گل، گناهلرمنی بارلقاغل، ای ربمز، سین هر بر نرسه گه کچلی بولغان ربمزسن ! یعنی برکه موندن آرتق نورهم درجه بیرساک کچکنن کیله در دیورلر . (یَاءَیْهَا النَّبِیُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِیْنَ وَاغْلُظْ عَلَیْهِمْ، وَاْمَا وَاھُمْ جَهَنَّمُ وَبَشَسَ الْمَصِیْرُ) ای پیغمبر، سین کافرلر ایله

قايچ ابله صوغشغل، اوشانداق منافقلر ابله ده الله نىڭ دېنن مقلوده دليملر كېتورب تارتشغل، صوغش و تارتش و وقتلر نده آلا رغه قاتى كوئىلى بولغل ! بولايدىه طسكلاماسالار آلارنىڭ اورنلارى جهنم بولور، اول جهنم بيك يمان اورنلر. (ضرب الله مثلا للذين كفروا امراء نوح وامراء لوط، كانت اتعت عبدين من عبادنا صالحين فخانتاهما، فلم يغنيا عنهما من الله شيئا وقيل ادخلا النار مع الداخلين) الله تعالى كافر بولغانلارغه، ايزگوقلار ندىن بولغان نوح پيغمبر ابله لوط پيغمبر نكاحنك بولغان خاتونلر نى مثال ايندى. اول خاتونلر ايرلر ينه خيانت ايندىلر. هر ايكسى كافر بولوب ايرلر ن پيغمبر توكل ديوگه دلالت ايندىلر. لوط (عم) خاتونى ايرن مجنون ديه ايدى. . . بو خاتونلر نى الله نىڭ عذابىنن، ايرلر ينىڭ پيغمبر بولوب چىلقلارى، موئسز قىلامادى، اولگانلر ندىن صوك بو خاتونلارغه ايندى: سزايكز توموغه كرو چيلر ابله برگه اونقه كركز! ديوب. (و ضرب الله مثلا للذين آمنوا امراء فرعون اذ قالت رب ابن لي عندك بيتا في الجنة، ونجني من فرعون وعمله ونجني من القوم الظالمين) ينده ده الله تعالى مؤمن بولغانلارغه مثال ايتوب بيان ايندى، فرعون خاتوننى، شول وقتك كه اول فرعون خاتوننى دعا ايتوب ايندى: اى ريم، سين ميكا جنتك بر اوى بنا قىلغل، هم مېنى فرعون ندىن و آننىڭ عملنن خلاص قىلغل، اوشانداق مېنى ظالم بولغان قوم ندىن خلاص قىلغل ! (ومريم ابنة عمران التي احصنت فرجها فنحننا فيه من روحنا وصدقت بكلمات ربها وكتبه وكانت من القانتين) ينده ده الله تعالى مثال ايتوب بيان ايندى زنادن پاك بولغان عمران قزى مريم نى، بز اول مريم نىڭ بالالغينه، اوزم نىڭ روح اسم نىڭى نورم نى ئوردك، (يعنى حضرت عيسى نىڭ حضرت مريم ندىن آتاسز توغوى) اول مريم ريس الله تعالى نىڭ سوزلر ن (ايندىرگان اينلر ن همك كذابلر ن) راستغه توندى، همك الله نىڭ طاعتينه بوى صنوچيلاردن بولدى اول مريم. فائى: خاتونلردن ايك الوغ، عبادت ايرلر درجه سنك بولغانلر نى دورت خاتونلر ن: اول سگس: فرعون خاتونى «آسيه بنت مزاحم» ايك نچس: عمران قزى (مريم عليهما السلام) اوچنچس: رسول نىڭ خاتونى حضرت خديجه بنت خويلد، دورتنچس: رسول نىڭ قزى فاطمه رضى الله عنهما در. اما حضرت عائشه خاتونلر نىڭ تاجيدر .

بو اورنده تحريم سوره سى نىڭ ترجمه سى همده يكر مى سيگز نچى پاره تمام بولدى .

الطمش جينچى ملك سوره سى مكدده اينگان، اوتوز آيت .

بسم الله الرحمن الرحيم

(تبارك الذى بيده الملك وهو على كل شىء قدير) هر بر نرسه كه بادشاهلق قولونده بولغان الله تعالى هر بر كيمچىلك صفتلر ندىن پاك بولدى اول الله تعالى هر نرسه كه كچى يتكوچيدر . . . (الذى خلق الموت والحياة ليبلوكم ايكم احسن عملا) اول الله، شونداين داندىر، اولمى همده تركلكنى بار ايندى بولارنى بار ايتماكى الله تعالى نىڭ سزنى قابوئز عمل يوزنندن كوزلر كه ايكانن صنامق ايچون . . . (وهو العزيز الغفور الذى خلق سبع سموات طباقا) اول الله تعالى، هر نرسه كه غالب، وهر بر گناهلر نى

بارلقاغوجيدر، بيدي كوكلارنى قات قات ايتوب ياراتدى اول الله تعالى .. (مَا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ
 مِنْ تَفَاوُتٍ ، فَاَرْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ) اى رسول، سىن اللهنىڭ خلق ايتكان كوكلارنى تورلپلىكنى
 كورمىسن، ياڭادن كوزنى قايتارب قارا، كوكلارده بربىر تيشك يا يارق كورمىسن؟ البته كورمىسن
 (ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهَؤُلَسَاءِ) موندان صوڭ تاغن كوزنى قايتارغاندىن
 صوڭ تاغن قايتارب قارا، كويى قاراساڭنىڭ كوزنىڭ مقصودىدىن محروم بولوب، كوكلارده يارق كوردن
 اميدىز بولراق قايتور. (وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ) تحقيق بىز
 توبانگى كوكنى ياقتى بولدىلار ايله زينىلادىڭ، ھەمە اول بولدىلارنى ضررلى ذاتلارنى سرگوجى قىلىق
 فائده: شيطان ديمك: حقائقدان يراق بولغان ذات، فائده ضرر آيورى تورغان خلق ديمك.
 ايندى بولدىلارنىڭ باقۇلغۇنى كىچ قارانغۇسىدە بروجى يورتقچ حيوانلر ھم اوغرىلارنىڭ ضررىدىن
 صاقلانۇمىكىن بولغانلىقدان، الله تعالى بولدىلارنى شول نرسەلرنى قوغوجى ھم سرگوجى قىلىق دىيە بيان
 ايتىش. بولدىز آطلو - بولدىزدن اوت كىساڭى آتولو دىگان سوزدر. (وَاعْتَدْنَا لَهُمُ عَذَابَ السَّعِيرِ)
 اول شيطانلر ايچون يانوب تورغوجى اوت عذابىن حاضرلىك بىز. (وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ
 جَهَنَّمَ ، وَبِئْسَ الْمَصِيرُ) ربلىرىنە ايمان ايتمىگان كافرلر ايچون، ايلنى يمان اورون بولغان جەنم عذابى
 بولغوجيدر. (إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهيقًا وَهِيَ تَفُورٌ تَكَادُ تَمِيْزُ مِنَ الْغَيْظِ) قىچان اول تەووغغە كافرلر
 سالنمىش بولسە، اوتدان بىر قباحت تاوش ايشتورلر، تەووغ كافرلرگە آچىغىندان قايناب يارلورغە
 ياقن بولور. كافرلر كرهچاك اوت شوندى يمان صفتلير. (كَلَّمَآلْقَى فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ
 يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ) قايچان تەووغغە كافرلردن بىرگروھنى سالونمىش بولسە، شول وقتنىڭ تەووغنىڭ صافىليرى
 اول گروھىن: سرگە ايمانغە انىب كافرلرگە تەوغلر بولچاق دىوب قورقۇچى بىغمبرلر كىلمدىمىنى؟
 دىوب صورارلار... (قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ
 كَبِيرٍ) بو صوراوغە كافرلر ايتورلر: راست بىزگە بىغمبرلر كىلدىلر، اما بىز آلارنى يالغانغە توتوب
 سرگە الله تعالى ھىچ نرسە بىارمى، بارى سزالوغ بولغان آزغىنلر داغنى سىز... (وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ
 أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ) يئەدە كافرلر ايتورلر: اكر بىز بىغمبرلرنىڭ سوزلرن توتۇ نىتى ايله
 طىكلاغان بولساق ايدى يايىسە آلارنىڭ سوزن عقلمىزگە سالوب اويلاغان بولساق ايدى، البته تەووغ
 اھلىرى ايچنە بولماس ايدىك دىوب. (فَاعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ فَنَسَخْنَا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ) تەووغنىڭ حاللىرىدە
 كافرلر اوزلرىنىڭ بىغمبرلرگە قاروشۇ گناھلىرى ايله تل يازارلار، اما بو اورنىدە تل يازولارى فائده
 بىرماس؛ تەووغ اھلىرى ايچون اللهنىڭ رحمتىدىن يراقلى بولغوجيدر. يعنى آلارنى الله تعالى رحمتىنە
 ياقن قىلماس. نىقتىر يالونسالارده نىقتىر يىغلاسالارده فائده بىروس. (إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ
 لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ) درستلىكىدە ربارىدىن، آننىڭ عذابلرن كورمى توروب قورققان كەسەلر
 ايچون گناھلرن يارلقا ھەمە الوغ يال (جنت يورطى) بولغوجيدر، (وَأَسْرُوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ،

اِنَّهٗ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) مشرکلر اوز آرا کیمکش ایتوشکانده برسی برسینه ایتوشه لر ایدی: سوزلر کزنی
 یاشرن سویله کز محمدنلک اللہسی ایشتماسون دیوب آلازلک شول یمان فیکرلرن بتور ایچون اوشبو
 آیت ایدی، معناسی: ای آدملر سوزلر کزنی کیرهک یاشرن قیلوگوز، کیرهک فېقرب سویله کز برابردر
 چونکه الله تعالی کوکللرده بولغان سرلرنی بلوچیدر. (الْأَبْلَعُمُ مِنْ خَلْفِی، وَهُوَ اللَّطِیْفُ الْخَبِيرُ) ای آدملر
 اوز کز او یلا کز، سزنی یوقدان بار قیلغان الله سزنی سوزلر کزنی بلماسی؟ اول الله هر بر نېجک
 ویاشرنلرنی بلوچی وهر نرسه دن خبردار بولوچیدر. (هُوَ الَّذِی جَعَلَ لَکُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي
 مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ، وَالْيَهُ النُّشُورُ) اول الله شوندی ذاتدر، یرنی سزنی فائولنوگوز ایچون، تیگز
 ایتوب یاراتدی، ایدی سز اول بوزنی تیره لر نه یور کز، همه الله تعالی نلک، یرده خلق ایتکان رزقندان آشاکز،
 لکن الله نلک فرمانن توتوگوز بیدرگان نعمتلرینه شکر قیلوگوز، چونکه اولگاندن صوگ الله تعالی حضورینه
 حساب ایچون بار اچاقسز (۴) اَمَنْتُمْ مِّنْ فِی السَّمَآءِ اَنْ یَّخْسِفَ بِکُمُ الْأَرْضَ فَاِذَا هِی تَمُورٌ، اَمَّ اَمَنْتُمْ مِّنْ فِی السَّمَآءِ
 اَنْ یُّرْسَلَ عَلَیْکُمْ حَاصِبًا، فَسَتَعْلَمُوْنَ کَیْفَ نَذِیْرٍ) ای کافرلر ئلله سز کوکله دیوب او یلی تورغان
 ذاتن، سزنی برکه توتدروب قایا بارور کزنی بلماس حالگه کیتروننن طنج بولمگوزمی؟ یایسه شولوق
 کوکله دیوب او بلاغان ذاتکزدن سزگه قوتلی ییل یبارب، سزنی هلاک ایتوننن طنج بولمگوزمی؟
 تیزلکده بلورسز، مینم قورقتوم نیچوک بولغانی، آک بولوگوز! یعنی کوکله دیوب او بلاغان بتون
 نرسه تی خلق ایتکان الله قاروننی یردن یوطدرغان کېی سز نیده یوطدرماس دیوب او یلیسزمی؟
 عاد قومن ییل ایله هلاک ایتکان الله تعالی، سز نیده ییل یبارب هلاک ایتله آلماس دیسزمی؟ (وَلَقَدْ
 کَتَبَ الْاٰنۡبِیَآءَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَکَیْفَ کَانَ نَذِیْرًا) بو مکه کافرلرنن الیک بولغان کافرلرده پیغه برلرنی
 یالغانغه توتدیلار، آلازغه مینم قارشو جزا بیروم نیچوک یمان بولدی، یعنی بو کافرلر گده شوندی
 عذاب بیررگه کچمن کیلماس دیلر منی؟ البته تلام بولار نیده عذاب قیلورن. (اَوَلَمْ یَرَوْا
 اِلٰی الطَّیْرِ فَوْقَهُمْ صَافَاتٍ وَّیَقْبِضُنَّ، مَا یَمْسُکُنَّ اِلَّا الرَّحْمٰنُ، اِنَّهٗ بِکُلِّ شَیْءٍ بَصِیْرٌ) اول اوشانم اوچیلر
 هواداغی قاناتلرن جایگان هم قاناتلرن چیغان قوشلارغه قارامادیلر می؟ اول قوشلارنی
 توبه ن جلوب توشودن صاقلاماس مگرهر نرسه تی کوروچی الله تعالی گنه صاقلاب توتار...
 موندی قدرت ایاسی بولغان الله تعالی نلک سزنی وسزدن الیک بولغان کافرلرنی عذاب ایتوگه کوچی
 یتماسی؟ البته یقار... (اَمَّنْ هٰذَا الَّذِی هُوَ جُنْدَکُمْ یَنْصُرُکُمْ مِّنْ دُوْنِ الرَّحْمٰنِ، اِنَّ الْکَافِرِیْنَ اِلَّا فِی غُرُوْرٍ)
 ای کافرلر- ئلله سزنی الله دان باشقه، الله نلک عذابنن صاقلاوده یاردم ایتوچی بولو شوچی ذاتلر کز
 بارمی؟ البته یوق، باری کافرلر آلدانودانغه الله نلک عذابنن خلاص بولامز دیوب یوریلر...
 (اَمَّنْ هٰذَا الَّذِی یُرِزُّکُمْ اِنْ اَمْسَکَ رِزْقُهُ، بَل لَّجُوا فِی عُتُوِّ وَنُفُوْرٍ) ئلله سزنی، الله تعالی رزق بیرونی
 توقتاتعانن صوگ رزق بیره تورغان ذاتلر کز بارمی؟ البته الله دان باشقه رزق بیروچی هیچ کسه
 یوق، باری کافرلر قارشولقده همه هقدان یراق بولوده غنه بولدیلار... (اَفَمِنْ مِمَّنْ مَّکَّبَعَلٰی وَجْهَهُ

أَهْدَىٰ أَمِّنَ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (بولاردان قايبوسى توغرى يولىدە سانالادار : يوز توبەن
 يوروجى كەسەلەرى ، يا توغرى يول اوزرە تېگىز يوروجى كەسەلەرى ؟ البتە توغرى يول اوزرە بىك
 تېگىز يوروجى كەسە توغرى يولىدە سانالور . يعنى مؤمن ايله كافرلنىڭ مثاللىرى شونلنىڭ كەيدىر .
 (قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ، قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ) اى محمد آدمىلەرگە ايت
 سېن : اول الله شوندى ذاتىر سزگە قولاق ، كوزلر ھەم قىلب بېردى سز آرزىغا شۇر قىلمەيسزىمى ؟ دىب
 يعنى الله تعالى ھەر بىر كىشىگە قولاق بېردى ھەم سوزلرنى ايشتو اېچون ، كوز بېردى اللهنىڭ عېب
 بولغان اشارن قاراو اېچون ، كوكل بېردى ايشتكان كورگان نرسەلرنى اويلاپ ، ھەقىقەتنى تابو اېچون
 ايندى بو نەمىلرنىڭ شۇرى : بولارنى شول بېلىگولى اورونلارېنە توتو ايله بولادىر ... (قُلْ هُوَ الَّذِي
 ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَالْيَهُ تَعْبَثُونَ) ايت سېن آدمىلەرگە اى محمد ، اول الله ، شوندى ذاتىر سزنى
 بېردە ياراتتى ، ھەم سز اولگاندىن سونك اول الله تعالى طرفىنە قوبار ولاچاقسىز ! (وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا
 الْوَعْدَانِ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) كافرلر رسول اللهغە ھەمە مؤمنلەرگە ايتولر بو (قوبارولو ، عذاب) وعدەسى
 قاي زمان بولور ، اگردە سز اول ايشتكان اشلرنى ايتوگىزدە راست سوزلى بولسا كىز ؟ دىب ، (قُلْ إِنَّمَا
 الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ) ايت سېن اى محمد ، اول وعدەنىڭ قاي وقتىدە ايكان بىلو الله تعالى
 قاشنىدەر ، اما مېنىم اول وعدەنىڭ وقتىن بىلۈدە اشم يوق ، بىلكى مېن الله تعالى طرفىدىن شوندى
 بولاچاق اشلرا ايله آشكارە قورقنو اېچون يبارامش رسولگەنەن . (فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ) اول كافرلر وعدە ايتولمىش عذاب كونن كورگان زماندە يوزلرى
 قارالوب ، رسواي بولولرلار . ھەمە شول وقتىدە الله تعالى طرفىدىن ايتلور : دىيادە وعدە ايتولمىش كون
 ھەم عذاب اوشبودر دىب . (قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكْنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ
 أَلِيمٍ) ايت سېن اى محمد ، اى كافرلر اگردە الله تعالى مېنى ھەمە مېنىم ايله بىرگە بولغان مؤمنلرنى
 ھلاك قىلسە يايەمە بىرگە الله تعالى مرحمت ورحمت ايتسە ، بىرگە الله تعالى شولاردن قايبوسن اشلاسدە
 اشلار . لىكن شول وقتىدە اولگاندىن سونك بولاچاق قاي عذابىن كافرلرنى كىم چولوب قالور ؟ شونى
 اويلاپ بلەسزىمى ؟ (قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنَا بِهِ وَعَايَهُ تُوكِنَا ، فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) ايت
 سېن اى محمد ، مېن سزنى رحمن بولغان اللهغە ايمان ايتوگە اندىمەن ، بىز اول رحمنغە ايمان
 ايتىدك ، ھەمە آكار توكل قىلىدق . ايندى سز تىز بلورسىز كىمنىڭ آشكارە بولغان آرزىغىدىن ايكان !
 (قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ) ايت سېن اى محمد ، اگردە سزنىڭ چىشمە وقىبولاردەغى
 سونك بىرگە سىكسە شول وقتىدە سزدن قايبولارنىڭ تولوب ھەمىشە چغوب تورغوجى صو كىتورە آلور ، شونى
 بلەسزىمى ؟ البتە ھېچ بىر كىشىنىڭ قوللارنىڭ كىلماس ... بو اورندە سورۇدە ملك تر ھەمە سى تمام بولدى

آلئەش يىنچى نون سورەسى ، مكدەدە اينگان ايللى ايكى آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

(ن) نون دېگان سوز كېى حرفلرايله باشلانغان سوره لر بىك كوب اوتى بو حرفلردن مراد بولغان
 معنى نى ايكانى اليگه قدر هيچمه بلنگانى بوق. مفسرلرنىك كوبره كى حروف هجأدن بولغان بالغز حرفلر،
 الله تعالى آرايله يمىن ايتكان ديلر. بعض مفسرلر والله اعلم بهراده ديلر. (وَالْقَلَمُ وَمَا يَسْطُرُونَ مَا أَنْتَ
 بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ) نون ايله هم قلم ايله اوشانداق قلمنىك يازغان نرسه لرى ايله يمىن اينه من :
 اى محمد سين، ربكىك نعمتى بولغان بيمبىرك ايله صفقلانغانىك حالده عقلسز دگل سن . (وَأَنَّ لَكَ
 لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ) اى محمد درستلسكه سيكابرده بنمى تورغان اجر بولغوجيدر، (وَأَنَّكَ لَعَلَى خُفَى عَظِيمٍ)
 درستلسكه سين الوغ بولغان خلق اوزرنده سن (فَسَتَبْصُرُونَ بِأَبْصَارِكُمُ الْمُقْتُونِ) ايندى اى محمد
 سزنىك قايوكرده جولرك بولغانن تيزلسكه سينده كوررسن كافرلرده كوررلر... (أَنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ
 ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ) اى محمد درستلسكه سينىك ربكىك كملرنىك اوزينىك يولدن يازغانىنى بلور
 همه كملر توغرى يولده ايكانيده بلور. (فَلَا تَطْعَمُ الْمُكْتَبِينَ) ايندى سين اى محمد يالغانغه توتوجيلارنىك
 سوزلرن طسكلاما (وَدُوا لَوْتَمَّهْنُ فَيُنْهَوْنَ) اول كافرلر كوكملرنىك تيللر، اگرده سين آلاغه يومشاقلىق
 ايتساك، آلاده سيكايومشاقلىق ايتوجيلرنى . يعنى سين آلارنى كافرلكرون تاشلاودن طيوني تاشلاساك
 آلاده سيكا قارشولق قىلودن يعنى سىنى شلقه قىلودن طيولورلر... اما بواشلىرنىك آلاغه بويون صنمه،
 (وَلَا تَطْعَمُ كُلُّ حَلْفٍ مَّهَيْنٌ هَمَّا مَشَاءَ بِنَمِيمٍ مَّنَاعَ الْمَغْتِرِ مَعْتَدِ أَتَمِيمٍ، عُدَلُ بَعْدَ ذَلِكَ زَيْمٍ، أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينٍ)
 حلقغه هم يالغانغه كوب آنط ايتوجى، يمان اويلى، كشىنى عىبلوجى، سوز بىرتوجى، خالقنى ايزگولسكن
 طيفوجى، ظلمه چيكن اوتوجى، كوب گناهلر اياس، قاتى كوكلى - خلقنى جفا قىلوجى، بوصفلىرى
 اوستده زنادن طوغمش بولغان كهمه گه بويون صنمه، اول باى اول كوب مال اياسى كوب ايربالارى
 بار ديوب آناردن قورقمه ! موند صفقلانغان كهمه وليد بن المغيره ديمشلر... (إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا
 قَالَ أَسَاطِيرُ الْأُولِينَ) قيچان اول يمان صفقلا اياس اوزرينه بزننىك قرآنمز او قلمش بولسه، اول ايتور
 بوسوزلر اولسكيلردن قالغان ايتلر ديوب (سَنَسَمُهُ عَلَى الْخُرطوم) بزا اول وليدنىك از اقلامى بورننه تامغه
 ياصاب علامتلرمز (واقعا بدر صوغشند بوزنون مسلمانلر قلچ ايله بارالاديلر، شول بارانىك بيلسگوسى
 اولسگاننه قدر قالىدى ديمشلر) (إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ) بزا اول مكه كافرلرن آچلق ايله
 بلالندىك نىك باجه ايلارن شولاي بلالندىرگان ايدىك (باجه ايلارنىك قصه سى: (إِذَا قَسَمُوا لِيَصْرَمْنَهَا مَصْبُوعِينَ
 وَلَا يَسْتَنْتُونُ، فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ وَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ) بربايغنه كهمه نىك ييلش
 باقجاسى بولمش بوكشى هر يلىنى ييمشلىرى كيسار وقنده باقجاسينه فقيرلرنى چيروب بارا ايكانده هر
 برسينه ده كوب ييمشلىر بيره ايكان. بوكشى وفات بولوب بالالارى قالادر، بالالارى ييمش كيسار
 وقت يىكچ كيكاش ايتله لى: ايندى بركوبه واتكاي كېى فقيرلرگه ييمش الاشميك، فقيرلر سيز مسكن
 بىك ايرته باروب باقجامرداغى ييمشلىرى كيسوب آلوب قايتدى ديه كيكاش بارتيلر، كيچمه الله تعالى

بر بلا ايله آلارنلڭ بافچالارن تمام بيمشلمرى جبولغان بافچه كىمى ايتوب آوردى . (فتنادوا مصيحين ان
 اعدوا على حرككم ان كنتم صارمين ، فانطلقوا وهم يتخافتون ، ان لا يدخلنها اليوم عليكم مسكينون واعدوا
 على حرد قادرين) بولار ايرته توروب برسى برسینه فچقرشديلر : ايدىگىز تيزرەك اكر بيمشلمرى
 جيمق بولساگىز ، شپورتقنه سويلاشه ، سويلاشه بافچاغه كيتديلر ، برسى برسینه بز ايندى بافچامزغه
 بوگون برفقير نيك كرتمهز ، آلارنى بافچاغه كرودن طيارمز ديه اويلانوب كيتديلر . (فلما رأوها
 قالوا اننا لضالون ، بل نحن محرومون) باروب يتوب بافچانى كورگاچ ايتديلر : بو بافچا بزنى دگل بز يولنى
 آداشقى ، هاى يوق آداشماغانمز بلكى بيمشلمن بوش قالغانمز ديوب (قال اوسطهم ألم أقل لكم
 لولا تسبحون) بولارنلڭ آلارنده عقلليره كلرى ايتدى : مين سرگه ايتمادىمى فقيرلرنى طيونيتىگزدن
 قايتوگىز ديوب (قالوا سبحان ربنا اننا كنا ظالمين) باروسيدى ايتديلر : اى پاك ريمز ، بز اوزمز اور بزرگه
 ظلم ايتوچيلردن بولدىق . (فاقبل بعضهم على بعض يتلأومون) بولار بعضسى بعضسینه قارشو بولوشوب ،
 برسون برسى شلمتلى باشلاديلر . (قالوا يا ويلنا اننا كنا طاغين) ايتديلر : نى او كىچ بزرگه ، بز
 آرغىلاردان بولدىق . (عسى ربنا ان يبدلنا خيرا منها انالى ربنا راغوبن) ايتدىر ريمز بزرگه ايسكى
 بافچامزدان ياخشيراقنى قايتارسه كيردك ، درستلسكده بزر ريمز اوزه اخلاص باغلاغوچيلر مز ديتديلر
 (كذلك العذاب) اللهنلڭ عذابى اوشبو رهوشدهدر (وللعذاب الآخرة أكبر ، لو كانوا يعلمون) اما
 آخرت عذابى بوعدابندنك الوعدر ، اكر كافرلر بلور بولسالار ، (ان للمتقين عند ربهم جنات النعيم)
 درستلسكده اللهدن قورقوب گناهلردن طيولغان كيمسه لر ايچون ، ربلرى قاشنده نعمتملى جنتلر
 بولغوچيدر . (افنجدل المسلمون كالمجرمين) كافرلر ديمشلمر ، اكرده محمد ايتككچه اولسگاندن
 صوڭ قوبارولو بولسه بز دنيا داغى كىمى آنداده مسلمانلردن گوزلرەك هالده بولورمز ديوب
 شوگار كوره الله تعالى اوشبو آيتنى ايندريش معناسى : ئلله بز مسلمانلرنى مجرملر كىمى قيلورمزى ؟
 البته قيلمامز ! (مالكم كيف تحكمون) نى عجب سز كافرلر نيندى رهوشلر ايله حكم قيلاسز ،
 آخرتده مسلمانلردن گوزهل حالده بولورمز ديسز (ام لكم كتاب فيه تدرسون ، ان لكم فيه
 لياتخبرون) ئلله سزنى قولمركىزده كوكدن ايندركان كتاب بارمى ، شونى اوقوب ، اول
 كتابده سزگه ، اوزكز تلاگان حكملرگنه بيان ايتولسگانمى ؟ (ام لكم ايمان علينا بالغة الى
 يوم القيامة ان لكم لما تحكمون) ئلله بزدن سزگه بيلرسگان قياىنكدهجه تارتولاچق وعده بارمى ،
 سز نى حكم ايتسهگىز ، شول حكم سزكچه بولور ديوب وعده بيدر كىمى ئلله سزگه ؟ البته بزدن موندى وعده
 بيلرسگان يوق ! (سلّم ايهم بذلك زعيم) اى محمد صورا سين آخرتده مؤمنلردن آرتق بولاچامز
 ديگان كافرلردن قايسيلرى بو حكمنى اويلمى ؟ (ام لهم شركاؤ ، فليأتوا بشركاهم ان كانوا صادقين) ئلله
 اول كافرلرنلڭ بو حكملرن بولدره تورغان شريكلىرى بارمى ؟ اكر موندى شريكلىرى بولوده راست بولسالار ،
 اول شريكلرن كيتورسنلر . (يوم يكشف عن ساق ويدعون الى السجود فلا يستطيعون) شول كونده

الارزنگ اشاری قاتیلغە بولور اول کونک آلارنی سجدە قیلوغە اندە لورده، آلازنگ سجدە قیلوغە کوچلری
 بنماس (خاشعۃ ابصارهم ترهقهم ذلۃ، وقتکانوا یسعون الی السجود وهم سالمون) الارنی سجدەگە اندە لور:
 کوزلری قایلانغان حالک، آلازغە خورلق توتاشور، اما سجدە قیلوغە قوللارندن کیلماس، لکن دنیاده
 هم سلامت وقتلرنک سجدەگە اندە لوش بولدیلارده، آندە طکلاماغانلر ایندی، (فقدرنی ومن یکتب
 بهذا الحدیث، سنسترجهم من حیث لا یعلمون) ای محمد سین بولارنی همده قرآنی یالغانغە توتوجیلرنی
 مینم حکمه قالدر، بز آلارنی سیرمگان اولیلاماغان باقدن عنابکە کیتورب توشورمز، یعنی سلامتک
 همده بایلق بیررمز، آلاز آنی نعمت دیوب آلدانوب سوکره عنابکە ئله گولر... (واملی لوم، ان کبیدی
 متین) مین آلازغە مهلت بیرمه من مینم حیلهم تازادر. حیلە دیگانی آلازغە سلامتک هم نعمت بیرب، شولارغە
 آلدانولاری آرقاستندە عنابکە کرولری (ام تسالوهم اجرافهم من مفرم منقولون) ئله سین محمد اول کافرلردن
 توغر یلقغە اندە وک ایچون یال صراب آلارشول توله ودن آغریصنالاری؟ (ام عندهم الغیب فهم یکتبون)
 یایسه اول کافرلر قاشندە غیبنی بلو بارمی، شول غیب خزینە سنن اوزلری حکم ایکن نرسه لرن
 کوچرب یازالاری؟ (فأصبر لحکم ربک ولا تکن کصاحب الخوت، اذنادی وهو مکظوم) ایندی
 سین ای محمد، ربکنک حدک مینه صبر قیل! (یعنی کافرلرگە مهلت بیررگە) اما یونس پیغمبر کی
 صبرسز بولماغل، نناک اول یونس پیغمبر یالق قازندە قایغولی حالندە ندا ایندی: ای ربم، مین اوزمه
 اوزم ظلم قیلیم مینی عفو قیلغل دیوب. (لولا ان تدارکە نعمۃ من ربہ لنبئ بالعرأ وهو مذموم)
 اکرده اول یونس ننگ ربسنن اول یونس قه توبه نعمتی ایرشماسه ایندی، یونس صحراده قوملقغە،
 اللهنک رحمتنن محروم قیلنغانی حالک تاشلانغان بولور ایندی. (اماخذالک یاردمی ایله توبه ایندی)
 (فاجتباہ ربہ فجعلہ من الصالحین) شوندان صوگ ربسی آنی یا کادان وحی ایسای ایندی، ایزگو
 قیلاری جملہ سنن قیلدی، (وان یکاد الذین کفروا لیزلقونک بأبصارهم لیسامعوا التکر ویقولون
 انه لمجنون) اول کافرلر سینن قرآن آیتلرن ایشکنان زمانلرنده سینی کوزلری ایله آشار کیک
 بولوب قارارلار، همده بو محمد جولر دیورلر. . . (ان هو الأذکر للعالمین) اما اول قرآن مجنونلک
 سین بولغان نرسه توگل بلکە آدمی وچنلر ایچون بولغان وعظرد. ۵۲

نون سورہ سی ننگ ترجمہ سی بو اورندہ تمام بولدی .

آلتمش سیکرنچی الحاقہ سورہ سی، مکہ ده اینگان، ایلی ایکی آیت .

بیدہ ————— ہ ————— اللہ الرحمن الرحیم

(الحاقۃ، ما الحاقۃ، وما ادراک ما الحاقۃ) ہراشنگ توبن بلدرہ تورغان کون، اول کرن عجب برالریغ
 کوندر، ای محمد سین اول کوننی اوزلگکنن بلہ آلمیسون (کنبت نمود وعد بالقرعۃ) نمود ہمہ
 عاد قومی ہرکمنی قورقنوی بولغان کوننی یالغانغە توتدیلر. (فاما نمود فاهلکوا بالطاغیۃ) ایندی
 نمود قوم بیکن قاتی بولغان طاوش ایله ہلاک ایتمولیلر. (واما عاد فاهلکوا بریح صرصر عاتیۃ،

سَجَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا (اَمَاعَاد قَوْمِ اوستلرنده بيدي كيج وسيكز كون
توتاش بيك قاتي ايسكان هلاك ايتوچي بيلني ايركلي ايتولوب هلاك قيلنديلر.) (فَتَرَى الْقَوْمَ
فِيهَا صُرَعًا كَانَهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ، فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ) اگرشول وقتده حاضر بولساكز ايدي،
آنداغي قورمني ايچي قوش بولغان خرما تامورلاري كبي بولوب هلاك بولغانلارن كورر ايدكز،
ايندي حاضر آلارنك قالدقلارن كوره سزمي؟ (وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ) فرعون،
هم آندان الك بولغانلر؛ اوشانداق لوط قومي خطا اشلرني كيتورديلر. (فَصَوَّرَ سُوْلُ رَبِّهِمْ فَاخَذَهُمْ
أَخَذَةً رَابِعَةً) اول قوملر ربلر ينيك اوزلرينه يبارگان رسوللرينه قارشواق قيلديلرده آلارني ربلري
بيك قاتي توتوايله توتديك آلا هلاك بولديلار. (اِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ، لَنَجْعَلَهَا لَكُمْ
تَذَكْرَةً وَتَعِيَهَا اُذُنٌ وَاَعْيَةٌ) درستلكده بزلر صوتيكن طش تاشقان زمانده سزني صواستونده
آغوچي كيمه كه جوكلكه دك، يعنى طوفان وقتنده مؤمن بولغانلرني خلاص ايتوب كافر بولغانلرني صوده
هلاك ايتومز قالغانلرغه وآلاردان صوكغيلرغه عبرت ايچوندلر، اول عبرتنى شوندى نرسه لرني طلكلاب
صاقلاغوچي بولغان قولقلر صاقلاب قيامتكده چه عبرتلموگه سبب بولسون ايچون كيمه ده مؤمنلرني صاقلاب
قالدرق ديمك بولادر. (فاِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةً وَاحِدَةً، وَحَمَلَتِ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ فَذُكَّتَا ذِكَّةً وَاحِدَةً
فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ، وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ، وَالْمَلِكُ عَلَى اَرْجَائِهَا، وَيَحْمِلُ عَرْشُ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ
يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةً تَعَرُّضُونَ لِاتِّخْفِيَنَّكُمْ خَافِيَةٌ) قيجان ايكنچي صور دورلش بولسه، بديرهم تاغلر يوقارو
كوتارلش بولسه، بديرهم تاغلر شول وقتده يارلش بولورلار، ايكسي بريولى تتولورلر. شول كونك
كيلاچك قيامت كيلور، شول كونك كوك ضعيف بولغانى حاله يارولور فرشته لركوكنك يانلرنده بولورلار،
شول فرشته لرنيك اوستونك بولغان اللهنيك عرشنى اول كونك سيكز فرشته كوته رلر، اول كونك حساب ايتلو
ايچون عرض ايتولش بولورسز، اى آده يلر! سزنيك هيچ برياشرن سرگز اول كونك ياشرن قالماس!
(فَاَمَّا مَنْ اُوتِيَ كِتَابًا بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ اَقْرَبُوا كِتَابِيَةَ اِنِّي ظَنَنْتُ اَنِّي مَلَأْتُ حِسَابِيَةَ، فَهُوَ فِي عَيْشَةٍ رَاضِيَةٍ
فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ، قَطُوفُهَا دَانِيَةٌ، كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيْأً بِمَا اَسْلَفْتُمْ فِي الْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ) ايندي شول كونده حساب
وقتندك برهونك عمل دفتري اوگندان بديرلش بولسه، بوكشي ايتور: آلوكز، دفترمنى اوقوكز، مين اويلاغان
ايدم، قاتي حسابك بولنورمن ديوب، بوكشي رضالعلمي بولغان عيش عشرتك الوغ بولغان جنتك بولور،
اول جنتك بيمشلى آشاغوجيغه ياقون بولوب تورغوچيلاردلر، اوترغان كشيرده باصوب تررچيلارده
آشى آلاچاق، قولى يته چا كدر. همه الله تعالى طرفندن ايتولور اول جنت اهللرينه: اى هرمتلو قوناقلر!
دنياداغي اوتكان كونلرده قيلغان عمللرگز مرحمتنده سوكلشلى بولغان اشلرني آشاكز وايچملمكلرني
ايچكز! ديوب. (وَاَمَّا مَنْ اُوتِيَ كِتَابًا بِشِمَالِهِ، فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ اُوتِ كِتَابِيَةَ، وَلَمْ اَدْرَمَا حِسَابِيَةَ،
يَا لَيْتَهَا كَانَتْ الْقَاضِيَةَ مَا اَغْنَى عَنِّي مَالِيَةَ. هَلْكَ عَنِّي سُلْطَانِيَةَ،) ايندي برهونك عمل دفتري صول
ياغندان بديرلش بولسه، اول كشي ايتور: كاشكى ميكا عمل دفترم بديرلگان بولسه ايدي، همه

ھسابىنى بىلىگەن بولسام ايدى، ھاي دىيادە وقتىدە، ئولم مېنىس قوبارلىمى تورغان ايتوب
 اوتورگان بولسە ايدى، ھاي عالم يمان مالومە موگىز قىلامادى، ھەمدە خواجە لغەم دە موگىز قىلامادى .
 شولاي ايتوب زارلانغاندە اللە تەعالى طرفىندان ايتلور: توتوگىز شونى بوغاولاگىز سوگىرە جەھىم تەموغىنە
 سالوگىز، سوگىرە يىتمىش آرشىنلى زىنجىرايە زىنجىرە گىز! اول دىيادە وقتىدە الوغ بولغان اللەغە ايمان
 ايتماس بولدى، مسكىنلىرى تەربىيە لىرگە قىزىماس بولدى، ھازىرگى اوروندا آغا بوگىن ھېچ بىر بار دەپ
 دوست يوق، ھەمدە قارشولارغە آشاتولا تورغان تەموغ اھللىرىنىڭ قارى صولارنىدان باشقە
 طعامە يوق . (فِلا) اش كافرلار اويلاغاچقە دگل، اولگاندىن سوگ قوبارلويوق دگل! بار،
 ھەم ھسابىدە بار ! (اُقْسَمُ بِمَا تُبْصِرُونَ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ) مېن سىز كورە تورغان نرسە لىر ابلە ھەمدە سىز
 كورمى تورغان ذاتلار ابلەدە اندا ايتىمەن (اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ، وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ ، قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ)
 درستلىككە اول قرآن ھىرمتلە بولغان رسولنىڭ اللە تەعالى طرفىدىن كىتورگان سوزىدىر، اما كافرلار
 اويلاغاچقە شاعر سوزى توگىلەر، شولايىدە آرزىغە اوشاناسىزلىر . (وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ ، قَلِيلًا مَّا تُكْفِرُونَ)
 ھەمدە اول قرآن كاهن (كورەپى) نىڭ سوزىدە دگل آرزىغەدە وعظىمە مېسىز اى كافرلار! (تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ) اول قرآن بىتون عالمنىڭ تەربىيە چىسى بولغان اللە تەعالى نىڭ ايتىمىشىدىر . (وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ
 الْأَقَاوِيلِ ، لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ) اكر دە مەم بىزنىڭ
 اوستىمىزگە يەنى بىز ايتماگان سوزلردىن بىز سوزىگەنە بىز سوزىلەدى دىيە ايتسە ايدى ، بىز آنى اولك
 قولدىن توتوب، قىلب تەمەن كىسوب اوتىرر ايدىك، آنى شولاي اوتىرگاندە سىزلىردىن ھېچ كەمە آنى
 صاقلاب قالا آلماس ايدى . (وَإِنَّهُ لَتَنْكِرَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ، وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مَّكَتَبِينَ وَإِنَّهُ لَلْحَسْرَةُ عَلَى
 الْكَافِرِينَ ، وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ، فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ) درستلىككە اول قرآن، اللەدن قورقۇچىلار اچون
 الوغ وعظىمە، درستلىككە بىز سىزنىڭ آراگىزدە قرآننى يالغانغە توتۇچىلار بارلىقىنى بلەمىز، قىيامتە آلارنى
 جىزا قىلورمىز، درستلىككە اول قرآن قىيامت كورنىدە اشانماغان كافرلىرگە ھىرمتلىر ، چونكە اشانغانلارغە
 الوغ اچىرلر بىرلىگەندە كافرلار قاراب توراجاق، دى اول قرآن شىكسىز بولغان ھق سوزدىر . ايدىنى
 اى مەم الوغ بولغان رىكەننىڭ اسمى كىمە چىلگىلردىن پاكلاغل !

اوشبو اورندە الحاقە سورەسى نىڭ تەفسىرى تەمام بولدى .

آلتمىش توقىنچى معارج سورەسى ، مەدەدە ايتگان فرق دورت آيت .

بىدە ————— ۵ ————— اللە الرەھمن الرەھىم

(سَأَلْ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ، لِّلْكَافِرِينَ ، لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ، مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ) كوكلرنىڭ خواجەسى بولغان
 اللە تەعالى طرفىدىن كافرلىرگە ايتىنەچك عذابنىڭ ايتىنەن بىر صورى اچۇچى كەسە صورادى، اول عذاب ايتىگانە
 آنى يىباروچى، كىرى قايتارا آلۇچى كەسە يوقىدىر . بوعدا بىزنىڭ ايتىنەن اللە تەعالى دن صورى اچۇچى نىزىر
 بن الحردث دىمىشلىر (تَعْرِجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ) فرىشتە لىر ھەمدە

جبرائیل (عم) مقدارى ایللى ملكى یل قدر بولغان كوندە اللہ تعالی طرفینه آشورلار، (فاصبر صبرا
جمیلاً) ایندى ای عنابنى أشقدرغوجى كمة سین كوركام بولغان صبرایله صبرقیلغل، أشقماغل، اول
عذاب بركونى ایللى ملكى یل مقدارنده بولغان قیامت كوندە اینەر . (انهم یرونه بعیداً ونراه
قرباً) درستلسكده اول كافرلر اللهنك وعده ایتكان عنابن یراق صانیلر ، اما بز یاقن صانیمز ،
کیلاچك نرسه تیز کیلور . . . (یوم تكون السماء كالمهل ، وتكون الجبال كالعهن ، ولا یسئل
حمیم حمیماً ، یبصرونهم ، یودا المجرم لو یفتدی من عناب یومئذ یبئیه ، وصاحبته ، واخیه وفضیلته اللتى توؤیه ،
ومن فی الارض جمیعاً ثم ینجیه) كافرلرگه توشهچك عناب ، كوك اړوگان كمش كبی تاوارلر تتكان چون
كبی بولغان كوندە توشهچك در . اول كوندە دوست دوستنى كوزه تب تانوب تورسالارده برسین برسی
صوراماس ، چونكه هر برسیده اوز حالى ایله مشغول بولور ، اول كوندە كافر بولغان كمة اول
كوننك عنابندن جولونماقنى شولقدر آرزوکیلور ، اگر بالالارن بیرب خلاص ایتلو مكن بولسه
بالالارن بیرر ایندی ، خاتونلرن توغانلرن ، برلكده عمر ایتكان قوم قبیلهسنی ، همه یر یوزنده
بولغان كمة لردن باروسن بیربكه اوزن قتلدرونی استار ایندی ، (كلاً) كافرلرنك عنابندن قتلوده هیچ
بر نرسه لری قبول قیلنماس . (انھا لظی ، نزاعة للشوی ، تدعوامن ادبروتولی ، وجمع فاعلی) اول اوت
یالقندر ، باش تیریلرن كویدرگوچیلر ، اول اوت حلقلمان كیری توروب اللهنك طاعتندن
یوز دونرگانلرنی مالنى جیوبك فقیرلرگه بیرمی ، اوزینه گنه صاقلاب تورغان آدم لرنی هلاك قیلور . . .
(ان الانسان خلق هلو عا اذامسه الشر جزوعا ، واذامسه الخیر منوعا ، الا المصلین ان تدین هم علی صلاتهم دائمون ،
واللین فی اموالهم حق معلوم ، للسائل والمجروم ، واللین یصدقون بیوم اللین) درستلسكده آدمی حریص
ایتوب یاراتولمش بولدی ، شول سببمن بلا ایرشكانك توز مسزلك ایتوچی بولدی ، یاخشى لى ایرشكانده
یعنى بایلغى بولغانده الله یوانلدان طیوچی بولدی ، یعنی آدمینك حریصلق ، توز مسزلك ، صارانلق
صفتلری طبیعتندن باری بو صفتلردن قتلولدر همیشه نمازنى برده قالدرمی او قوچیلر ، همه
ماللردن صوراماغان هم صوراماغان فقیرلرگه ده بیلگولی مقدار نفقه بیروچی بولغان كمة لر ، همه
قیامت كونن راست دیوب بلوچیلر ، (واللین هم من عناب ربهم مشفقون) همه ریلرینك عنابندن
قورقوچیلر (ان عناب ربهم غیر مأمون) درستلسكده ریلرینك عنابلری خلاص بولوی امید ایتولسكان
نرسه توگلدلر (واللین هم لفروجهم حافظون ، الأعلى ازواجهم او ماملكت ایمانهم فانهم غیر ملومین) همه
نكاملی خاتونلرندان یا كه ملكلرنده بولغان كنیزه كلرندن باشقه دان نسل قرالمرن صاقلاغوچیلر ،
یعنى زنلارن باك بو اغوچیلر ، زنا قیلماغانده اوز خاتونلری ایله اش قیلو ایچونگنه شلته ایتولماسلر .
(فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون) ایندی كمة كم شریعت بوینچه هلال ایتلسكان خاتونلردن
باشقه نی استهسه ، یعنی زنا قیلسه ، بو صفتلی كشیلر شریعت چینگندن چوچی آرنلردر . (واللین هم
لاماناتهم وعهدهم راعون ، واللین هم بشهاداتهم قائمون ، واللین هم علی صلواتهم یعافظون) همه شوندى

مؤمنلەر قايولارى امانتىلارنى وعدهلرنى تېوشنچە رعايه قىلورلار، صاقلارلار، ھەمە گواھلىقلار تېوشنچە
 اوتە گوجىلەر ھەمە نمازلارى اوزرە مداومت ايتوب، وقتلارندە اوتە گوجىلەر (أولئك في جنات مكرمون)
 بو صانالغان صفتلار دە بولغان، مؤمنلەر اللہ تعالیٰ نىڭ جنتلارندە صى وحرمتدە بولورلار يعنى جنتلار دە
 حرمتلانمىش بولورلار. (فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهْطِعِينَ، عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشَّمَالِ عِزِينَ) سىنىڭ
 تېرەنمە جېولشوب توگار اكلانوب توگار اكلانوب اوڭدىن صولدىن قاراب تورغوجى كافرلرنىڭ حاللارى
 عجب يمان حاللار. چونكە رسول اللہ خلققە وعظايتكانمە مشركلر جېولشوب رسول اللہ نىڭ سوزىن طىكليلار
 ايدىدە، سوزلارنىن مئقل ايتوب: بولار جنتلىك كەسەلردىە مؤمنلردىن كولهلرايدى ھەم ايتەلرايدى:
 اگردە محمد ايتكان سوز (اولسكاندىن صوك قوبارلو) درىست بولسە، آخرتدە دنيادەغى كەبى ايلنى گوزل
 حاللى كەسەلر بولالاچاقمەن دىوب، ايتەلرايدى شونى انكار ايتوب اللہ تعالیٰ ايتە (ابطع كل امرئ منهم
 أَنْ يَدْخُلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ) ئللاھ كافرلردىن ھەر بىر اير نەمت اورنى بولغان جنتكە كرونى آرزو قىلامى؟ (كَلَّا)
 آلارنىڭ ايمان كيتورىمى تورب جنت اميد ايتولرى يراقدر بولمى تورغان اشدر... (إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا
 يَعْلَمُونَ) آدمىلەر ھەر برسيد نطفەدن ياراتولغانلىقىن، آلارنىڭ جنتلارگە كرولرىنە ايمان ھەم طاعت
 كېرەك بولادر، اما آدمىلەر باشقە چە برسى برسندن آرتق بولمىدر شونى آڭلاتوب اللہ تعالیٰ اوشبو ايتنى
 ايندرگان معناسى: درستلىكە بزا اول كافرلرنىڭ اوزلرى بلىگان (نطفە)دن ياراتدىق يعنى باشقەلارنى
 ياراتقان نرسەدن ياراتدىق. آدمالكرندە مؤمنلردىن آرتقلىقلىرى يوق. (فَلَا) اش كافرلر اويلاغانچە
 دگل، جنتكە كرو اېچون دنيامالى فائدە بېرمس (اقسم برب المشارق والمغرب انالقادرون: على ان
 نبذل خيرا منهم وما نحن بمسوقين) مشرقلر ومغربلارنىڭ رېسى ايلە آنط ايتەمن درستلىكە بزلرا اول
 كافرلردىن ايزگوراك بولغان قوم ايلە آلارنى آلاماشدروغە كچلرمز يىتكوجىلەر. بزهېچە عاجرتوگىللمىز...
 (فدرهم يخوضوا ويلعبوا حتى يلاقوا يومهم الذى يوعدون، يوم يخرجون من الاجداث سراعا كأنهم الى نصب
 يوفضون، خاشعة ابصارهم ترهقهم ذلة، ذلك اليوم الذى كانوا يوعدون) اى محمد قوى سىن اول كافرلرنى،
 وعده قىلنغان كرنلرىنە باروب الاككانىگە قدر اوزلرىنىڭ باطللىقلارندە يوزسنىلەر، دنيالرى ايلە
 اويناسونلەر! اول قىامت كوندە آلار قېرلرنىن چغوب كوزلرن توشرب، رسوايلىقە بولغانلارى
 حالدە، عبادت اېچون قوبولغان صنلارى يانېنە بوگراگانلرى كەبى آشغوب محشر ميدانېنە بارورلار.
 اول كون آلارنىڭ پېغەبەرلر آرقلى وعده ايتولمىش كونلرىدر.

(اوشبو اوروندىە معارج سورەسىنىڭ ترجمەسى تمام بولدى)

(آلتەمش توقزىنچى نوح عەم سورەسى ، مكدەدە اينىگان يىگىزى سىگىز آيت .)

بسم ————— ۵ ————— اللہ الرحمن الرحيم

(أنا أرسلنا نوحا الى قومه ان انذر قَوْمَكَ من قَبْلِ ان يَأْتِيَهُم عَذَابُ الْيَمِّ) قومىنى اوزلرىنە رىختىكوجى عذاب
 كىلگىنچە حقلنى بيان ايتوب، قېول اينماگاندە اوسىلرىنە كىلەچك عذابلر ايلە قورقتوب انىەگل

ديوب، نوحنى اوز قومينه پيغمبر ايتوب يباردك . . (قال يا قومى انى لىكم ندىر مبین ان اعبدوا الله واتقوه
 واطيعونى، يغفر لکم من ذنوبکم ويؤخرکم الى اجل مسمى، ان اجل الله اذا جاء لا يوخز، لو كنتم تعلمون)
 نوح هم پيغمبر بولغاچ قومينه ايتدى : اى قوم مین سزگه : اللهغه قلمق قیلوگز ، همه قاروشودان
 قورقوگز، ميگا بويون صنوب ايتكان سوزلرمنى توتوگز، شولای بولسا گز ، الله تعالى سزنگ گناهلرگزنى
 يارلقار، دنياده عذاب ايندرمس سزنى اوزاجملرگز ايله اولى توروب ملاك قيلماس، بلكى عملرگز
 بتگانچه دنياده تورورسز، اگر آتلاسا گز الله تعالى ننگ عملرگه بيلگولگان چيكلرى برده كيچكماس
 ديوب آشكاره ايتوب بلدرتو ايچون يبارلمش رسولگزمن ديدى . (قال رب انى دعوت قومى ليلا
 ونهارا، فلم يزد هم دعائى الا فرارا، وانى كلما دعوتهم لتعذر لهم جعلوا اصابعهم فى اذانهم واستغشوا ثيابهم
 واصروا واستكبروا استكبارا) حضرت نوح قومن حلقغه انده انده قومى ايمان كيتورمگاچ ايتدى :
 اى ريم مین قومنى كيچه كوندز حلقغه انده دم، اما مینم اندهوم آلاغه حلققدان قاچودن باشقه نرسيه
 بيرمدى، اندهونى آرتدرغان صايون، مینم اندهوم آلاغه حلققدان قاچونى آرتدردى، مین آلارنى،
 سين گناهلرن يارلقاسون ديه حلقغه اندهگان چاقه آلا بارماقلرن قولقلارنگ قيلدیلر (مینم سوزمنى
 ايشتماس ايچون) همه مینى كورمس ايچون كيوملرى ايله رتلدیلر، هميشه كفر اكلرنده بولدیلر،
 مینم سوزلرمنى الوغ تكبرلك ايله تكبرلنن توكلامادیلر (ثم انى دعوتهم چهارا، ثم انى اعلنت لهم
 واسررت لهم اسرارا، فقلت استغفروا ربكم انه كان غفارا، يرسل السماء عليكم مدرارا، ويمددكم
 باموال وبنين ويجعل لكم جنات ويجعل لىكم انهارا) اى ريم موندان صولقمین آلارنى آشكاره تاوش ايله
 انده دم، آندان صولق سوزمنى آلاغه آشكاره قيلدم همه چون ياشرنلك ايله ياشرن ايتوب انده دم
 آلارنى همه ايتدم : گناهلرنى يارلقاچونى بولغان ربگزدن يسارلقانو استه گز، منه حاضر ياغور
 توقتالدى، اگر يارلقانو استه گز، ربگز سزگه تاچيلرى توتاش بولغان ياغورنى يبارر، مال هم
 بالالار اياسى ايتوب عمر ايتوچيلردن قيلور سزنى، همه سزگه كوب باقچلار توزر، همه سزنگ
 فاذك گزگه يلغالار آغزر ! (مالكم لاترجون لله وقارا، وقد خلقكم اطوارا) نى بولدى سزگه اى قوم،
 الله ننگ الوغلفن اويلا ب آنگ الوغلفينه كوكل باغلاميسز، اول الله سزنى برحالمين ايتكچى حالگه
 آلماشدره آلماشدره، شوندى گوزل صورتداغى كشى ايتوب بار ايتدى . يعنى اياكى الك آزغنه
 نطفه صوى بولوب آنالارنگ بالالغنه توشكز، صوگره شونده اويوشقان قان بولوب، بارا تورا ايت
 كيساگى بولوب، آقرن آقرن تورلیدن تورلى حالگه كرب سويلى تورغان گوزال قيافتلى آدمى
 بولمگز ! شول الله نى نيك الوغلاب، آنگا ايمان كيتورميسز ؟ (الم تروا كيف خلق الله سبع سماوات
 طباقا، وجعل القمر فيهن نورا، وجعل الشمس سراجا) اى كافرلر، سزبرده قاراميسزمن، الله تعالى بيدى قات
 كوكلرنى قات قات ايتوب يار ايتوب آينى آلاده نور قيلوب قوياشنى باقتيلق بدير وچى چراغ قيلغانون كور ايتكز
 هم الله تعالى ننگ كوكلرنى بار ايتوب آلاده كوندز ايچون قوياش كيچلر ايچون آينى نيچوك يار ايتدى بلور ايتكز !

(وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا، ثُمَّ بَعَثْنَا فِيهَا نُوحًا وَأَبْرَاهِيمَ لِيُؤْتِيَهُمَا الْكِتَابَ وَنُوحًا أَنْ يُبَيِّنَ لِقَوْمِهِ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) (۱۷)

اوسترو ايله اوستردى يعنى باش آتاگز آدمنى يردن ياراتدى، سوڭره سزنى بارگزنيمه شول يرگه كپىرى قاينارر يعنى اولب توفراق بولورسز، سوڭره تاغن سزنى اول يردن ترگزب چغارر يعنى اولسگاننن سوڭ قىامت يتكاج قوبارر. (وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا، لَتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا) اى آدميلر، الله تعالى يرني سزگه جايلگان پالاس كپى قيلمى سز اول يردن بولغان كپلگ بولارغه كرب يرمه ككز ايچون، جايلگان پالاس كپى اوستون تيگز ايتوب ياراتدى. بو آيتنن يرنگ بار نورمش پالاس كپى دورت بچماقلى بولوى آكلانمى. چونكه بو آيتنه يرنگ اوستنگنه صفتلانغان. (قَالَ نُوحٌ رَبِّ انَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ مَالًا وَوَلَدَهُ الْأَنْصَارًا، وَمَكْرًا مَّكَرًا كُبَارًا، وَقَالُوا لَأَنْتَنَّا أَلْهَتَكُمْ وَلَا تَنْتَنَّا وَدَا وَلَا سَوَاعَا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسِرًا، وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا، وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَالًّا) (۱۸)

نوح پيغمبر ايتدى: اى ربم، درستلسكك قوم ميكا قارشيلر ايارمه ديلر، همك مالى بالالارى ضرردن باشقنى آرتدى تورغان كشيلىرگه يعنى اوزلرينگ آرغن باى قوشنانلرينه ايارديلر، اول قوشنانلر بيك الوغ حيله ايله حيله قيلميلر. . . هم ايتدیلر: سز نوحه ايارمه كز، هيچ برنگلرگزنى تاشلاما كز همك، ود، سواع، يغوث، يعوق، هم نسر، اسملى صنملرگزنيك تاشلاما كز! ديبوب توبانلرني قومنگ قوشنانلرى قورتدیلر. آندى قوشنانلرشول صنملر آراسنه آدملردن بيك كوبسنى آزدردیلر، اى ربم، ظالملرگه آرغنلقن باشقنى آرتدماغل! ديبوب نوح (هم) الله تعالى دن وحى ايله قومنن موندن سوڭ ايمان كيتره چك كهسه لر بولاچاق توگلككنى بلسكاج اوشبودعا ايله دعا ايتدى. (مِمَّا خَطَبْتَهُمْ أَغْرَقُوا فَأَدْخَلُوا نَارًا، فَلَمَّ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا) نوح پيغمبرنگ قومی اوزلرينگ قارشولقلرى آراسنه طوفان صوينه غرق ايتلميلرده، اوتقه كرتلمش بولديلر، شول وقتك آلاغه صنملر فائده بيمدى، اوزلرن خلاص ايتوده الله دن باشقه هيچ بردات بولشا آلامدى. يعنى اللهغه قارشوماغان بولسالار، هلاك بولماسلرايدى. صنملرغه قارشودن آلاغه فائده دن باشقه اش بولماس ايدى. بش صنم. بوااسملرى ايله صانالغان صنملر آدم (هم) ايله نوح (هم) آراسنه بولغان اولسگان ايزگوصانالمش كهسه لرنگ صورتلريدن. بوايزگوصانالغان كهسه لرن تاشدن گوده لى صورتلرن ياصاب آلارنى الوغلاو ايچون، صورتلرن اويلرنگ، ياعبادتخانه لرنگ آصريلر ايدى. بارا تورا عبادتخانه لرنگه توردقن بابالارمز بولارغه قلمق ايتكانلرديه قلمق قيله باشلامش. سوڭره بو صنملرعر بلرگه كوچكان: ود-ديگاني كلب قبيله سنك بولغان، سواع همدان قبيله سنك يغوث مذجهج، يعوق مرادده، هم نسر حمير قبيله سنك بولغان. (وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَنْدِرْ عَلَيَّ الْأَرْضَ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا، إِنَّكَ إِن تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلْبُدُوا إِلَّا فَاغْرًا كَفَّارًا) تاغن نوح پيغمبر ايتدى: اى ربم، يرده كافرلردن هيچ بر توروجى كسمه نى قالدوماغى ايدك، چونكه اگر آلردان ير يوزنسه ترك كسمه لرنى قالدوساك، آلا سينيگ ايمانلى قلالرگنى آزدردلار اوزلرى صوننده بالالاريدنه آزدردلار، چونكه آلا فاجر هم برنجى

درجه قارشو بولغان بالالاريدان باشقاني توغرىماسلر ! (رَبِّ اعْفُرْ لِي وَلِوَالِدَيْ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا
وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ الْاِتِّبَارًا) اى ربه، سين ميني، همه آنا آنامنى، اوشانداق
مىنم اوييه مؤمن بولوب كىرگانلرنى همه هر بىر مؤمن ايرلرنى ومؤمنه خاتونلرنى يارلقاب، نالاملرگه
هلاكلكىن باشقاني آرتدىرماغاي ايدىك ! ديه نوح پيغمبر دعا قىلدى . واقعا طوفان ايله كافر بولغانلر
هلاك بولدىلار .

(بو اورونده نوح سوره سىنىڭ ترجمه سى تمام بولدى .)

(يئمشىنچى جن سوره سى مكده اينگان ، يگرى سىگىز آيت .)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(قُلْ اَوْحِيَ اِلَيَّ اَنْهُ اسْتَمِعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا اِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا، يَهْدِي اِلَى الرِّشْدِ فَاَمْتَنَّا بِهِ، وَلَنْ نَّشْرِكَ بِرَبِّنَا
اَحَدًا، وَاِنَّهُ تَعَالَى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَفَ صَاحِبَةَ وَلَا اَوْلَادًا) ايت سين اى محمد، جنلردن برگروه مىنم قرآن
آينلرى اوقوغانمى توڭلاغانلر، همه شول وقتده ايتوشكانلر: بز توغرىلقغه كىرندره تورغان
حكمت اياسى قرآننى ايشنىك، همه اول قرآنغه اشانىق، ايندى هيچسه اوزمىزنىڭ ربهزگه تىلىق
صانامىز. اول ربهزنىڭ قدرنى الوغ هم كىملىكردن يراق بولدى، اول ربهز خاتون هم بالا اياسى
بولمادى ديوب اينگانلر ايكان، شول خبر ميكا الله تعالى طرفندان وحى ايتولمىش بولدى دىيگىل !
جن قومى : جن نىندى قوم ايكاني بزگه آچق بىلىگولى توگىل . بعض مفسرلر : جن فرشته لىر كىي
كورمى تورغان گوده لى، همه آدمىلر كىي ايمان ايله مكلف بولغان دانلر دىمىلر . جنلرنىڭ نىندى صفتى
بولولارى معلوم بولماساده آلارده بزنىڭ كىي ايمانلى هم ايمانلارنى بولوب دىنلى و دىنسىلرى بولغان
برقوملردىر . قرآن شريفده آدمىلر ايله بىلىكده الله تعالى طرفندان آلارغاده فرمان هم طىولار بار .
بعضلر : جن نىسىز جانلر دىگانلر . بو تىقىرىده الله تعالى طرفندان يارانولمىش بزنىڭ تىلرگه كىرچك
يا كىرچك چىغان جانلر بولوبده احتمال . هر نه جن دىگان قوم بارلقغه ايمان كىتوره مز . لىكن آلارنى
رسولمىزده كورمىگان چوتكه اوتكان آيتىده جنلر آنلى سوزلرن توڭلايدى رسول آلارنى كورمىگانلىكى
آڭلاندى . جن ايله شىطانىنى آيورمى كىرەك . جن بزنىڭ كىي برخلىق بولدى . اما شىطان حلققىن
يراق يمانلىق صفتىده بولغان كىسه لردىر . قرآنده بيان ايتلىگانىگه قاراغانده آدمىلردىن جنلردىن
بوزلق اياسى بولغانلرى بار بولارنىڭ آدمىن بولغانى آدم شىطانى ، جنىن بولغانى -- جن شىطانى
دىوله در . نىك الله تعالى : « شىطابىن الانس والجن » دىمىش . (وَاِنَّهٗ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللّٰهِ شَطَطًا ،
وَاِنَّا ظَنُّنَا اَنْ لَّنْ تَقُولَ الْاَنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا) اىگه قدر بزنىڭ آرامده بولغان جىنگىل عقل ايله لرى
الله تعالى گه حلققىن يراق بولغان سوزنى ايتور بولدىلار . اما بز اويلى ايدىك آدمىده جنده
الله تعالى حقىده يالغاننى ايتمىس ديوب . بوسوزلرى تگى جىنگىل عقللارنىڭ سوزلرىنه ايره ولرى
ايچون عنى ايتولرى يعنى بز اللهغه يالغاننى سويلماسلر ديوب آلارغه اوشانغان ايدىك دىهك .

(وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِبِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا، وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا) آدمىلردن بعض ايرلر جنمدن بولغان بعض ايرلرگه صيونور بولدىلر . آدمىلر شول صيونولارنى ايله چىلردن صيونولومشلىرىنه آرزىلىق آرتىدىلر . اى چىلر : آندى آدمىلر سىزنىڭ اولىگاندىن سوكى اللہ تەلى ھېچ كىمىدە ترگىزە چك توگىل دىوب اويلاغانوگىز كىي اويلا بولدىلار . بو سوزلر چىلرنىڭ بىرى بىرىنى سويلاشكان سوزلر بىر . آدمىلر سفرلىرىدە چىلنى اورونلارغە توشىدىلارغە اوشبو رەوشە صيونولار ايدى : « بو اوروننىڭ خواجهسى بولغان چىمگە صيونامان آندى قومىدىن چىكىل عقلىلر بىلەن مېكە ضرر كىتروندىن ، دىوب ايتىلر ايدى ، ايتىدەگى صيونودان مراد شول مىغودر . (وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَا حَمَلًا مَلْمُوتًا حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهَبًا ، وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ ، فَمَنْ يَسْمَعُ الْآنَ يَجِدُهَا شَهَابًا صَدًّا وَأَنَّا لَأَنذَرْنَا أُمَّرَأَيْتَ بَعْنِ الْأَرْضِ أُمَّرَأَادَ بَعْمِ رَبِّهِمْ رَبِّدًا) بىز ، چىلر ، كوككە آشونى تلى ايدىك ، اما آندە منو قولودىزدان كىلمى ايدى ، چونكە كوككى قوت اياسى صانچىلر ايله ھەمە اوت اچقىلر ايله تولوغ تابدق . شول سېمىدىن منە آلمى ايدىك . بىز اول كوككىدىن صانچىسىز اورونلارغە ، آندىغى خېلرنى توگىلاو اورونلرىنى اوتورور بولدىق . بو منب توگىلاولرى رسولونىڭ پىغىمىر بولوندىن لك ايدى . اما حاضر برەو كوككە سوز توگىلارغە منسە ، اوزن منودن طىبە تورغان اوت اچقونونە اوچرار . ايتىدى حاضرندە كوككىدىن خېر توگىلاودان طىبولدىق . اما طىبو نى اچقوندىر بىردەگىلرگە اللہ تەلى طرفىدىن ضرر تىلانگاندىنمى ، يا كە بىردەگىلرنىڭ رىلرى بو طىبو آرقاسىدە آلارنى توغرىلىقغە كوندىرونى تىلانگاندىنمى؟ مونسى بىرگە معلوم توگىل ! (وَأَنَّا إِنَّا الصَّالِحُونَ وَمِمَّا دُونَ ذَلِكَ ، كُنَّا طَارِقًا قَدَدًا ، وَأَنَّا ظَنْنَا أَن لَّنْ نَعْبُدَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَى نَعْبُدُهُ هَرَبًا ، وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا آلِهَتِي آمَنَّا بِهِ ، فَمَنْ يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ، وَأَنَّا إِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ ، فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا) ھەمە بىزدن ايزگولردە ، اوشانداق بىمانلردە بار ايدى ، بىز بو وقىقەچە تورلى مەھبلردە بولدىق بىنى بىزنىڭ كافرلارمىزدە بولدى ھۆمىلرەزدە بولدى . ھەمە بىز اويلى ايدىك بىز بىردە ھالىمىزدە ھەم آندىن قاچىب كوككە منساكە اللہ نى عاجز قىلە آلمابىز دىوب . بىنى اللہ تەلىنىڭ قىرتىنىدە ايمانمىز بار ايدى دىمىك بولادىر . ايتىدى بىز توغرىلىقنى (قرآندى) اشىكچ آنگا ايمان ايتىدى بىردە اوزىنىڭ بىسىنىدە ايمان كىتورسە اول كىمەسە طىنج بولسۇن ، آندى ايزگو عمللىرى كىمتولمىس ھەمە ياوزلىقلىرى آرتىرلماس . ھەمە بىزنىڭ آرامىزدان مسلمانلار باردىر ، ھەمە ھىلقىدىن چىغانلردە باردىر . ايتىدى مسلمان بولغانلر بىز توغرىلىقنى تىكىشىدىلر ھەم تابدىلار . (وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ، وَأَن لَّو اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا لِنَفْتَنَّهُمْ فِيهِ ، وَمَنْ يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا) اما ھىلقىدىن بىراق بولغانلر چىمگە اوتون بولوب اورلدىلر . اگردە اول چىلر اسلام يولنىك يورسەلر البىتە آلارنى كوب بولغان سو ايله صوغارر ايدىك ، آلارنىڭ شول نىمىكە شىكر قىلولارن قىلماولارن صىناو اچقون . ايتىدى بىردە بىسىنىڭ ذكىرىدىن (قرآن) دن يوزدوندىسە ، بىسى آنى آغرىق اياسى بولغان عىنا بىكە كرتور . (وَأَنَّا

الْمُسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ، وَإِنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا) عبادت
 اورنلری هر بیرسینک الله تعالی تکبیر، شولای بولسه اول اورنلارده اللهغه عبادتکده هیچ کمنی قاتشدرماگز!
 یعنی نصاری ایله یهود اوزلرینلک عبادتخانه لرینه باردقلرندسه اللهغه تیکداش ایتوب بوتلارن
 قاتوشدرالار ایدی . اللهنگ قلی محمد (عم) خرما آغاجی ایچنده اللهغه عبادت قیلغانده ، قرآنی
 توکللو ایچون جنلر طغزلانوشوب کیلوب خرما آغاجی تیره سنده توردیلار . (قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي
 وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا) ایت سین ای محمد، من ربه عبادت قیلان،
 اما آگا هیچ برتیکداش توتما یمن، ایت ای محمد، مین سرگه ضررده کیتوره آلمیمن همه توغریلق
 بیره آلمیمن . (قُلْ إِنِّي لَنْ يَجْعِرَنِي مِنْ اللَّهِ أَحَدٌ ، وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ، الْأَبْلَغَاءُ مِنَ اللَّهِ وَسَالَاتُهُ وَمَنْ
 يَعِصُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ، حَتَّى إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضَعُفٌ نَاصِرًا
 وَأَقَلُّ عَدَدًا) ایت سین ای محمد، اگرده الله تعالی میکا ضرر نی تلاسه، شول وقتده مینی اللهدان هیچ
 کم جلوب آلاماس، همه اول اللهدان باشقه صیونا تورغان اورونده تابمام، مین اللهتعه طرفندان
 سزنگ ایچون، اللهنگ حکملرن وحی لرن ایرشدرودن باشقه نرسه نی بولدر آلمیم . هر بیر یاغشلق
 ویمانلق الله تعالی نلک ایرکنده در . برکش اللهغه همه آنلک رسولینه قارشولق قیاسه، اول کشیگه
 منگولک بولغان جهنم اوطی بولغوجیدر . اول کافرلر، وعده قیلنغان نرسه نی کورگانگه چه شول کفرلرند
 تورورلار، ایندی قایچان وعده قیلنمش (بدر صوغش) نی کورسه لر، آلارشول وقتده کمنلک بولوشوچیس
 ضعیف وکملر صان یوزندن آز ایکنن بلورلر . (قُلْ إِنْ أَدْرَى أَقْرَبُ مَا تُوَعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا)
 ایت سین ای محمد، اول وعده قیلنغان نرسه قایچان بولور؟ دیوب صورغان مشرکگرگه : مین بلمیم
 سز وعده قیلنغان نرسه یا قندرمی، یا یسه ریم، اول وعده قیلنمش نرسه گه اوزون مدت یا صارمی؟
 دیوب . (عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلَيْهِ غَيْبٌ أَحَدًا ، الْأَمْنُ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ
 رِصْدًا ، لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا) اول الله تعالی غیبلرنی
 بلگوجیدر اما اوزینلک رسوللرندن غیبنی بلسر وگه راضی بولغانوندن باشقاسینه غیبنی
 بلسر تاس، غیب علمنی الله تعالی بلسر توگه راضی بولغان رسولینه گنه بلسر تور، چونکه اول رسولینه
 الله تعالی آلدندان هم آرتوندان (ریلرینلک یبارگان نرسه لرن ایرشدرگانلگنی بلمک ایچون صاچیلر
 بیلگولنی، همه اوزی اول رسوللرنلک قاشلارنده بولغان نرسه لرندسه بله در، دخی هر بر نرسه نی
 بره ملب بله در .

غیب علمی : غیب علملری آراسنده الله تعالی دن باشقه ذات بله آلمی تورغانلری بار . اما هر کم بله
 آلاماسده بعض عالم کمسه لر علم آرقاسنده بله آلاتورغانلری بار . بو صوگنسنی بلومکن . هم مونی
 بلوچی شریعت قاشنده سوزی مقبول بولدر . مثلاً علم نجوم ایله یاغور بولاچاقنی، آی قویاش
 توتولاچاقنی آلدان بلوچیلر بار . هم ساعتی ایله حتی مینوتی ایله وقتنده توغری کیتوره لر . ایندی

برده علمى بولماي آغزىنه نى كېلىدى شونى سويلادىچى بالغانچىلار ، بولار البتە گناھلىلاردر .
 بو اوروندى جن سورەسىنىڭ ترجمەسى تامام بولدى .
 يىتمەش اوچنچى - مزل سورەسى مكدەدە اينىگان يىگرمى آيت .

بسم الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا الْمَرْمَلُ ، قُمْ اللَّيْلَ الْأَقْلِيلَا ، نَصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ، أَوْ زِدْ عَلَيْهِ ، وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا) اى
 كىمىڭ ايلە تور بىلوب ياتوچى اير ، كىچە اوياغ تور سين . مگر آرنىغنه اوياغ بولمە ، بار توستونە
 اوياغ بولمە ، ياپسە يارطسندان آرنىغە كىمىڭكە اوياغ بولمە ، يعنى اوچىن بىرنە باكە آندان آرتقراق الشندە
 اوياغ بولمە . ھمدە قرآنى معناسنى اويلاپ اوقوغل بو آيتنىڭ حاصلى : اى محمد كىچە اوياغ بول ،
 كىچىڭكە يارطسندە اوياغ بول ، ياكە اوچ الشدن بر الشندە اوياغ بول دىمەك . نماز فرض بولودان
 لك كىچە اوياغ تورو فرض ايتولمىش بولغان . كۆمى تورو اوزاخنىارلارندە بولغان . لىكن اوچ
 الشدن بر الشى شوندىن كىمتەموانى بيان ايتولسگان . (اِنَّا سَنُلْقِيْكَ عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيْلًا) اى محمد بز سىڭا
 بولدىروى آغىر بولغان سوزنى جىكە تورو مە يعنى قرآنى . (اِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ اَشَدُّ وَطْأًا وَقَوْمٌ قَلِيْلًا)
 درستلىسكە كىچە گى اش اشلهو اىچون قاتىراقدر . ھمدە سوزلرنى آكلو اىچون قوتلىرا كدر . يعنى
 كىچە يقلاب اويانو نفس اىچون اشلهوى قىيون بولغان اشدر ، ھمدە اوقوغان نرسەنى كوكلىگە بركتو
 اىچون بركتكۈچىرە كدر (اِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْعًا وَثِيْلًا) اى محمد كوندزىدە سىڭىڭ اىچون اوزدن شغلىر
 باردىر . يعنى قرآن اوقو اىچون كىچى ياخشى چونكە كوندزى شغلىر بولادىر . (وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ
 اِلَيْهِ تَبْتِيْلًا) اى محمد ربكىڭكى اسمى ذكر قىلغىل ، ھمدە اول ربكە عبادت قىلو اىچون كوكلىڭ ايلە باشقە
 نرسەلردن آيرولغىل ! (رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا اِلَهَ اِلَّا هُوَ ، فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا) اول ربكىڭ ملىق ھم مغربنىڭ
 ربسىدىر ، آندان باشقە تىوشلى بولوب قىلغىل قىلغىل قىلغىل ذات يوقدر ، ايندى سين اول ربكىڭنى ھراشكە
 تابىرلىمىش ايتوب توت ، سىڭىڭنى ھربىر اشكىنى اولغىنە باشقارور . (وَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُوْنَ وَاهْبِرْهُمْ هَجْرًا
 جَمِيْلًا) اى محمد كافرلرنىڭ ايتىكان (قىباحت) سوزلرىنە صبر ايت سين ، ھمدە آلارنى گوزەل رەوشدە
 تاشلاب تورغىل ! يعنى آلار ايلە بولوشماغل ! (وَذَرْنِيْ وَالْمُكَذِّبِيْنَ اُولٰٓئِى النِّعْمَةِ وَهَلْمُمْ قَلِيْلًا) قالدىر سين
 مىڭا اول قىباحت سوزلر ايلە اوزگىنى بورچوچى كەسەلرنى ھمدە راحت لك اياسى بولغان بالغانغە ،
 توتوچىلرنىڭ جزالانولر ، ھمدە آلارغە آرنىغە مەلت بىرگىل ! (اِنَّ لَدَيْنَا اَنْكَلًا وَجَعِيْمًا ، وَطَعَامًا ذَا غِصَّةٍ
 وَعَنَابًا اَلِيْمًا ، يَوْمَ تَرٰجِفُ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيْبًا مَّهِيْلًا) ىر ھم تاغلار تىرەب ، شول تىرەودن
 واقلانوب تاغلار قم تاوى كىي بولغان كوندە اول كافرلر اىچون بىرنىڭ قاشمىزدە بوغاولار ھمدە جىمىم
 تەوغسى ، ھمدە بوغازلارغە سانچىلا تورغان آشلار ، رىختىكۈچى عنابلر باردىر . آلارنى شول كونگە چە
 قويوب تور دىمەك بولادىر . (اِنَّا اَرْسَلْنَا اِلَيْكُمْ رَسُوْلًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا اَرْسَلْنَا اِلٰى فِرْعَوْنَ رَسُوْلًا ، فَعَصٰى
 فِرْعَوْنَ الرَّسُوْلَ فَاَخَذْنَاهُ اَغْرًا وَبِيْلًا) اى مكدە ھلى قىيامتدە سىڭىڭنىڭ قىلغان اشلىرگىزگە گواھ بولماق

رسولنى بىباردم مەين سىزگە، ئەنەك فرعوننىڭ بىر رسولى بارغان ايدىمە، فرعون شول رسولگە قارشى قىلىدىكە، بىز اول فرعوننى بىك قاتى توتوبىرلە توتوب ھلاك قىلغان ايدىك. يعنى ايندى اى مەكە خلقى مەين سىزگە محمدنى رسول ايتوب بىباردم، اگردە موسى گە اشانماغان و آكافار و شقان فرعون كىي، رسولگىزگە قار و شسا كىزگە دە عذاب بولور. (فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا السَّمَاءُ مَنقَطَرٌ بِهِ، كَان وَعَدُهُ مَفْعُولًا) ايندى اى كافرلر اگردە شول كافرلەك كىزدە تورسا كىز چىي آلماي، قاتىلغى سىبىلى كوك بارلا چى ھەمدە باش بالالارنى قارت قىلاچاق كوندە اوزگىزنى عذابىن نىچك صاقلارسىز، پوكونىڭ بولاچاقى ايلە اللە تعالى وعده ايتكان، اول وعده ايتكان نرسە لىرالبته اشلانلە چىك! (إِنَّ هُنَّ تَذَكَّرَةٌ، فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا) بوقورقنچىلى وعده لىرى بيان ايتكان ايتلر وعظىر، بىر كىشى بىزلا ايلە وعظلانسه رىسى طرفىنە حلقى بولون توتار، يعنى پوكونلردە بولاچاق عذاب وعده لىرىنە اوشانوب اللە تعالى گە ياقن بولوغە سەبب بولغان تقوالك بولىنە كرسون! (إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ، وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ، عِلْمَ أَنْ لَنْ نَحْصُوهُ فِتْنَابَ عَلَيْكُمْ، فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ) ايندى اللە تعالى رسول اللەغە ھەمدە صەجابىلرىنە باشە، كىچىڭ ايلىڭ آزى اوچىن بىرن اوياغ تورونى فرض ايتكان ايدى، لىكن مسلمانلر كىچىڭ اويچىن بىرن آيور توراغان (وقت كورساتە توراغان) قوراللارى بولما دىقن اويچىن بىرنىن كىم بولور دىو تا كىغاچە تزلەنوب قرآن اوقوب اوطرالار ايدى، حتى تزلرى چىلەنوب شىلەنوب بىنە ايدى شونىن صوك اللە تعالى اوشبو آيتنى ايندردى معناس: اى محمد سىن ھەم سىنىڭ ايلە بىرگە بولغان مؤمنلر جماعتى كىچىڭ اويچىن سىنىڭ اويچىن بىرن ايدى، ھەمدە سىزنىڭ كىچىڭ اويچىن بىرن اوياغ تورونى سىنىڭ رىبىڭ بىلە در. ھەمدە سىزنىڭ كىچىڭ بولاشلرن آيرب ساعتلەب بىلە آلما و كىزنى بىلى ھەم سىزنى بو آغرلىقن خلاص ايتو اىچون كىچىڭ بىلەگولى الشلرن اوياغ تورونى فرض ايتىدى ايندى سىز ھاضر كىچە اوزگىزگە جىنگل بولغان قدر قرآن دان آيتلر اوقو كىزدە شونىڭ ايلە اوستىكزدن فرض توشەر، اويچىن بىرن ھەم يارطىسندە اوياغ تورو ايلە كچلان سىز دىدى. (عِلْمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَىٰ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ) سىزنىڭ آرا كىزدە بعضلر آغرولار، وبعضلر كىسب ھەم سودا اىچون بىردە مسافرلك ايتارلر، تاغىن بىر تورلەلرى اللە بولندە صومشوب يورلر، اللە تعالى سىزدن شونى كىسەلر بارلغىن بىلىدى: سىزدن كىچىڭ بىلەگولى الشنى اوياغ تورو آغرلغىن كوتەردىدە، قرآن دان اوزگىز اىچون جىنگل بولغان قدرنى اوقو كىز دىبە فرمان ايتدى (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا، وَمَا تَقْرَبُوا لِنَفْسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا، وَاسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ أَنْ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) ايندى بو كىچە اوياغ تورولار مسافر، صوغىشى و كىسبەگى و خستە كىسەلر اىچون آغرلىقى بولدىقن اللە تعالى فرمان ايتە در: اى مؤمنلر، سىزمازنى اوتە كىز! دىمە فرض ايتولسكان زكاتنى بىر كىز، ھەمدە اللە تعالى نىڭ فقير بىنە لىرىنە زكاتىن باشقە

صدقه لارده بېرگز، اوزگز سلامت وقتده فقيرلرگه نفقه بېرروچى بولوگز اوزگز اولگاندىن صوگ بېرروگه قاراغانده اوزگزنىڭ سلامت وقتىگزده اوزگزگه آلدان باررب تورروچى ايزگولك خزىنهسى سزنىڭ ايچون الله تىبالى قاشىنمە ايزگوراك همەنواب يونىدىن الوغراقدر. دخيمە اللهغه گناهلارگزدان يارلقانو استەگز، درستلىكمە الله تىبالى گناهلرنى يارلقاوغوچى همەنە خلقىنە مرهمت ايتوچىسىر اوشبو آيتلر ايله نمازنىڭ فرض ايتولوى حق بولوب، شوندىن صوگ مۇنلر بىش وقت نماز اوقى باشلايدىلر .
بواورونده مزمل سورەسىنىڭ ترجمەسى تمام بولدى .

ينمىش دورتنېچى مندر سورەسى مكدە ايتگان ايللى آلنى آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ، قُمْ فَأَنْذِرْ، وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ، وَثِيَابِكَ فَطَهِّرْ، وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ، وَلَا تَمَنَّ أَنْ تَمُنَّ تَسْتَكْبِرُ، وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ) ای پیغمبرلك كیومی ایله تورلش رسول، توره مکه خلقن قبول ایتماسهگز الله تعه سزنى قیامتده عذاب قیلور دیو حقلقغه اندهگل، همە ربك الله تعه نى تیکسداشلى بولودان پا کلاب الوغلاغل همە کیومکنى پاك قیلغل، عربلرنگ کیوملری بىردن سورەله تورغان اوزون بولمقدان بعضلر وثیابك فطهرگه بىردن سورەله تورغان نجاستدن صاقلانو مکن بولمغان اوزون کیومکنى قصه قیلغل دیه تفسیر ایتکانلر. صنلارغه تابنونی بتونلاى تاشلاغل، یعنی خلقنى صنغه تابنودان طیغل، بره وگه برنرسه هبه قیلوب آندان آرتغراق نرسه آلوامیدینى تاشلاغل، همە ربكنگ امرلرن اورنونه کیتوروده توزملى بول! (فَاذَانُغَرِ فِي التَّائُوْرِ، فَذَلِكَ يَوْمُئِذٍ يَوْمٌ عَسِيْرٌ، عَلٰى الْكٰفِرِيْنَ غِيْرٌ يَّسِيْرٌ، ذُرِّيٍّ وَمَنْ خَلَقْتُمْ وَحِيْدًا، وَجَعَلْتُمْ لَهُ مَالًا مَّوَدًّا، وَبَيْنِيْنَ شُهُودًا وَهَدَيْتُمْ لَهُ تَهْمِيْنًا تَمْ يَطْمَعُ اَنْ اَزِيْدَ) قیچان صورغه ارلش بولسه، بوصور ارلگان كون كافرلر ايچون جينگل بولماغان، آغر بركوندر ای محمد، مین یالغز حالده یوقدن بار ایتگان كمسه (وَأَيُّبُ بْنُ مَعْیِرَةَ) نى مینم ایركمه تاشلا، مین آنى بار ایتیم آڭا كوب مال بیدرم، اوزینك یانونده مكدەبرگه تورا تورغان بالالار بیدرم، همە آڭا خوجالف ودرجهلر بیدرم . مال، بالالار ودرجهلر بیدرگاندىن صوگمە مینم آڭا مال آرتسرومى آرزو ایتددر . بیدرگانمە شكر قیلمیدر. (كَلَّا) اما مین آڭا هیچمه آرتسرام، (اِنَّهٗ كَانَ لَا یَاْتُنَا عَنیْفًا) درستلىكمە اول ولید بزنگ، قرآن آیتلرمزگه قارشو بولمى (سَأَرْهَقُهُ صُعُوْدًا) آنى مین کیلاچاكنە منوى آغر بولغان اورنغه منو ايله كچلرمن. (اِنَّهٗ فَكَّرَ وَقَدَّرَ فَقَتَلَ كَيْفَ قَدَرٌ، ثُمَّ قَتَلَ كَيْفَ قَدَرٌ، ثُمَّ نَظَرَ، ثُمَّ عَمَسَ وَبَسَرَ، ثُمَّ اَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ) اول ولید اوزلگندىن قرآن حقنە اویلانوب ساتاشدى، همە اوزلگندىن قرآن حقنە، ئلله نیندى افترالر ایتونی اویلادی، شوندىن صوگ الله تعالى طرفندن اویلاغان حالى رهوشتمە لعنت ایتلى . صوگره بنده شول اویلاغان خیالی حالنده لعنت ایتلى . صوگره قومینه قارادی، صوگره چراین صندى، تسی كوكلى یاشملى بولمى، صوگره ایمان کیترودن یوزدوندردى همە تكبرلندى . ولیدنگ بوصفتلرغه كروى الله تعالى نك كلامى بولغان قرآن شریف اینه باشلاغاچدر، رسوامز آنى

آيتلر اوقوب دینگه انده گان وقتده در . . . بعض آيتلرنی ايشتكانده كوئلی اوزگالانوب اشانمق نینى كوئلمنه كرر کبی بولا ایدی . . . لکن الله تعالی هدایت نصیب ایتماگاچ توغانی ابو جهل ایله ایکوی برکیکاشده بوله شلر . . . صوئره قومینه قاراغان حالده قرآنی شعر رسولنی شاعر، یا مجنون دیگان سوزلوی یالغان بولوی، رسول الله ده آندی صفت بولماوی قومینه ده بلنگاچ قومینه قاراب (فَقَالَ اِنْ هٰذَا اِلَّا سَعْرٌ یُّؤْتِرُ، اِنْ هٰذَا اِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ) دیدی معناسی : بو محمد اوقی تورغان نرسه بیک تیز اثر بیره تورغان سحر در، همه بوبرده باشقه نرسه توگلدر بلکه آدمی سوزیدر دیمک . . . (سَأُصَلِّیْهِ سَعْرًا، وَمَا اِدْرَاکُ مَا سَعَّرُ، لَا تَبْقَى وَلَا تَنْتَرُ، لَوَاحَةٌ لِلْبَشَرِ، عَلَیْهَا تِسْعَةُ عَشْرَ) مین اول ولیدنی قیامتده سقر تموغسینه کرتومن، اول سقرای محمد سیکما بلوی مکن بولماغان قورقنچلی برتموغدر، اول سقر اوزینه کرگان کسه نلک هیچ بر اعضاسنی قالدرماس یاندرر کویدرر، تننلک طشقی تیریلرن قارالتور اول سقرده اون توقز زبانی فرشته لری باردر . یعنی مین اول ولیدنی شوندی قاتی عنابلی تموغه کرتومن دیگان سوزدر . (وَمَا جَعَلْنَا اَصْحَابَ النَّارِ، اِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمُ الْاَفْنَةَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ اٰتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّادَ الَّذِينَ اٰمَنُوا اِيْمَانًا وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ اٰتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا اَرَادَ اللهُ بِهٰذَا مَثَلًا، كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ، وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ اِلَّا هُوَ، وَمَا هِيَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ) همه تموغلغی باشقلرنی فرشته لردن قیلدیق، آلارنی اون توقز قیلماقلغمز کتاب ایهلری بولغان یهودلر رسول الله نلک پیغمبرلرگن راست بلسونلر ایچون، چوتکه تورانه ده اون توقز دیه بیان ایتملگان، قرآنده شولای بولغاچ یهودلر قرآن نلک الله تعالی دن اینگانینه اشانورلار . ایندی ایمانلی کسه لر بو فرشته لرنلک صانن بیاننی ایشدوب ایمانلاری آرتسن ایچون کافرلرگه فتنه ایچون، یعنی قارشوب عنابلری آرتوغه سبب بولو ایچون، همه کتاب ایهلری اوشانداق مؤمنلر شیک قیلماسنلر ایچون، همه کوئلر نلک منافقلق بولغان کسه لر ایله کافرلر ایتسونلر ایچون الله تعالی موندی کیلشسز مثلنن نی نرسه تلادی ایکان؟ دیوب بوسوزنی الله تعالی اینته می صوئک دیگان کبی، اوزلرنجه خورلاولاریدر . اوشوره وشده الله تعالی آزغئلقنی تلاگان کسه نی آزددر، همه توغریلقنی تلاگان کسه نی توغریلقغه کونددر . ای محمد، سینلک ربکنلک خلقن هیچ کم بلمس باری الله تعالی اوزیگنه بلور . بو سورده سویلانمش حکملر آدمیلرگه وعظدر . یعنی سقر تموغسی آنک بولغان زبانی فرشته لری وباشقه حکملر هر برسیده عقللی کسه نی حق بولغه کوندره چاکدر . اما کافرلر بو حکم تلمرنی فائده سزویالغان صانبلر (کَلَّا) اش کافرلر اویلاغانجه توگل، یعنی الله تعالی قرآنده وعده ایتمکان نرسه لر هر برسیده بولاچاقدر . (وَالْقَمَرِ، وَاللَّيْلِ اِذَا دَابَّرَ، وَالصُّبْحِ اِذَا اَسْفَرَ، اِنَّهَا لِاحَدَى الْكُبَرِ، نَذِيرًا لِلْبَشَرِ لَمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ اَنْ يَّتَقَدَّمَ اَوْ يَّتَاخَرَ) آی برله آنط اینته من، همه کیچ برله آنط اینته من قیچان اول کیچ کبتسه، همه تاك برله آنط اینته من قیچان اول تاك باقتورسه، شول ایتملگان نرسه لر ایله آنط اینته من درستلکده اول سقر تموغسی اینته الوغ

بلاردن برسیدر. بوسقر تموغسی آدم بالاسیندی قورقتماق ایچوندر، سزاردن ایمان ایتسوب آلدی، بولونی تلاگان کسه لرگه یا که کفرده قالوب آرتدی بولونی تلاگان کسه لرگه بوسقر قورقنوجی نرسه در . (کُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةٌ ، اِلَّا اَصْحَابُ الْيَمِيْنِ فِي جَنّٰتٍ ، يَتَسَاءَلُوْنَ عَنِ الْمُجْرِمِيْنَ ، مَا سَلَكْتُكُمْ فِي سَقَرٍ ، قَالُوْا لَمْ نَكُ مِنْ الْمُصَلِّيْنَ ، وَلَمْ نَكُ نَطْعُمُ الْمُسْكِيْنَ ، وَكُنَّا نَخْوُضُ مَعَ الْغَاثِيْنَ ، وَكُنَّا نَكْتَبُ بِیَوْمِ الدِّیْنِ ، حَتّٰی اَتَانَا الْبَیْقِيْنَ) هر بر کس اوزینک اشلاگان اش سبیلی الله تعالی قاشنده توتقون بولور . باری مؤمنلرگه جنلرده بولوب توتقنده بولماسلار، گناهلر مؤمنلرگناهلری قدرعذاب ایتلوب کافرلرنک حاللرندن صوراشوب: ای کافرلر نی نرسه کرتدی سزنی سقر، توغسینه دیورلر کافرلر ایتورلر: بز نماز او قوچیلرجه له سندن بولما دق، همه فقیرلر نی طعاملر بولما دق ، همه باطلغه چوموچیلر ایله برگه باطلغه چوموق حلقندن باش تارتدق . همه قیامت کوننی یالغانغه توتار بولدق ، اولم یا قالارمزدن توتقانغه قدر شول قباحتلرگم زده بولدق . اولم کیلگاج بلدی اما اش اوتکان ایسی، (فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشّٰفِعِيْنَ ، فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذٰكِرَةِ مُعْرِضِيْنَ كَانْتُمْ حَمْرًا مُّسْتَنْفِرَةً ، فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ، بَلْ يَرِيْدُ كُلُّ اَمْرٍ مِنْهُمْ اَنْ يُّوْتٰی صُحُفًا مُّنشَرَةً) اول کافرلرگه شفاعت قیلوچیلرنک شفاعتلر یسه فائده بیرمس (یعنی آلا رغه شفاعت قیلوچو بولماس) نی نرسه فائده ایتدیبلر آلا ر، آرسلانن قاچقان ایشاکلرکی حق بولغان قرآن ایله وعظلانودن قاچوب؟ پیغمبرلری حلقلغه انلگاج آلا ردن هر برسید: بزگه الله دن اوزمزاوقور ایچون کتاب کیترگانگه قدر بز ایمان ایتیمیز سیکلا دیوب، الله تعالی طرفندن ایندرگان قرآننی قبول ایتدی، اوزلرینه کتاب ایندرونی صورادیلر . (کَلَّا) کافرلر تلاگانچه توگل اش! (بَلْ لَا یَخْفٰوْنَ الْاٰخِرَةَ) آلا رنک قرآن ایله وعظلانودن باش تارتولاری اوزلرینه تلاگان کنا بلری ایندیلمانن توگل ، بلکه آلا ر آخرت عذابندن قورقمیلر ایسی ، شول سببندن قرآن ایله وعظلانودن باش تارتدیبلر (کَلَّا) قرآن شریف باش تارتولا تورغان نرسه توگل (اِنَّهٗ تَذٰكِرَةٌ ، فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ وَمَا یَنْكُرُوْنَ اِلَّا اَنْ یَّشَاءَ اللّٰهُ ، هُوَ اَهْلُ التَّقْوٰی وَاَهْلُ الْمَغْفِرَةِ) درستلسکده اول قرآن وعظدر، برهو آنک ایله وعظلانونی تلاسه، آنک ایله وعظلانور؛ اما آنک ایله هر کده وعظلمنه آلماس مگر الله تعالی وعظلمنولرن تلاگان کسه لرگه وعظلمنولر، اول الله تعالی قورقو لوغه فرمانن توتولوغه همه طیغانلرندن طیولوغه تیوش بولغان ذاتدر، همه قلملرندن اوزنن قورقغانلرینک گناهلرینی بارلقاو اهلیدر .

بو اورنده مدثر سوره سی نك ترجمه سی تمام بولدی .

(یتیمش بشنچی قیامه سوره سی مکده اینگان قرق آیت .)

بسم الله الرحمن الرحيم

(لَا اُقْسَمُ بِیَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَلَا اُقْسَمُ بِالنَّفْسِ اللّٰوَاةِ) اش کافرلر او یلاغانچه توگل، اولگانندن صوگ هر بر بنده قویار ولاچاق ، بعث بولونی بیان ایچون قیامت کونی ایله همه قیامت، هر کمنکده نفسلرن

شلتنه لوى ايله آنت ايتنه من . (اِيحَسَبُ الْإِنْسَانَ الْآنَ نَجْمَعُ عِظَامَهُ) ئلله آدم بالاسى بز آنك تارالغان سوياكلرن جيا آلمابز ديوب اويليمى ؟ يعنى شول اويونه آلدانوب اولسگاندىن صوڭ قوبار ولاچاق توڭلمز ديه لرمى ؟ (بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَنْ نَسُوَ بَنَانَهُ، بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ، يَسْئَلُ أَيَّانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) قايده اول اولسگاندىن صوڭ تارالغان سوياكلرنى جيا آلماو، برده شكسز جيارمز، الوغ سوياكلرنىڭنه جيوتوڭل كچك بارمق سوياكلرنده جيارمز اول آدميلر آلداغى زمانلرنده ده بوز قلف، قيلونى تلميلر، همده قايچان بولا قيامت ديه صوريلار. قيامت بولاچاق دگل ديگان كېي خورلاو طريقى ايله صوراشالار. (فَإِذَا بَرِقَ الْبَصْرُ، وَخَسَفَ الْقَمَرُ، وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ، يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَقَرُّ) قايچان قيامت ياقنلانسه، قيامت بولاچاق توڭل ديگان كهمسه لرنك كوزلرى ياشندن چاغلان كېي قارانغولانسه، همده آي توتولسه، نورسز قالسه، اوشانداق آي ايله قوياش برڭه جيولش بولسه. شول كونده آدم بالاسى: قايده قاچا تورغان اورون ديوب اينور، اما قاچارغه اورون تابارموز؟ (كَلَّا لَأُوزَرُ، إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ) قاچارغه اورون بولماس همده صيونورغه اول كونده اورون تابولماس، بارى سينك ربك طرفينه غنه هم آنك حكى آستونه غنه اول كونده اورناشولور. (يُنَبِّئُ الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ، بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ) اول كونده آدم بالاسينه السكه همده صوڭده قيلغان عمللرنىن خبر بيلرلور، چيئندن برده گواهده ضرور بولماس، بلسكه آدمى اوزاشلرنىن اوزى خبر بيلرر، يعنى اعضالرى گواه بولوب سويلاشلرر، ايندى بو قباحت اشلرى عناب ايتلودن خلاص بولورغه يول ازلب آدمى يالته ويالواره باشلار، لسكن عنلرلى قبول قيلنماس! (لَا تَحْرَافُهُ لِسَانُكَ لَتَعْلَمَنَّهُ، إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ، فَإِذَا قَرَأْتَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ، ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ) اى محمد سين جبرائيل وحى نى اوقوغانده، تيز، تيز، كوكلمه آليم ديوب تلسكى هر كئلندرب ايچككن اوقوماغل، جبرائيل تمام اوقوب بترسون، بز آنى بارون برڭه جيارمز اول بزك اشمز همده ايكنچى قات اوقوده بزك اشمز، قايچان جبرائيل بزك وحيمزنى اوقوسه سين شول وقتده آنك آرطندىن ايارب اوقوغل، يعنى قات، قات اوقوب كوكلكا آغل، شوندىن صوڭده اونوتورمن ديوب قورقمه، اونوتومازسك هم معناسنى بلماي قالمازسك، چونكه بز آندى وقتده ياكادان بيان قيلورمز. (كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ، وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ، وَجْهَ يَوْمَئِذٍ نَاضِرًا إِلَىٰ رَبِّهَا نَاطِرًا، وَوَجْهَ يَوْمَئِذٍ بَاسِرًا، تَطُنُّ أَنْ يَفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةً) آشغو ياراماس، اى آدميلر سز دنياى سويه سز، اما آخرتنى تاشليسز، اول آخرت كوننك مؤمنلرنك يوزلرى ربلرینه قاراب شادلانغوچى بولورلار. همده شول كونده اوزلرينه قورقنچلى اش توشونى كتوب يوزلردن بعضلرى چرايلرن صتوب تورورلار. (كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ، وَقِيلَ لَهَا مَن رَّاقٍ، وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ، وَالنَّفْسُ السَّاقُ بِالسَّاقِ، إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ) دنياغه محبت ايتوب آخرتنى تاشلاو ياراماس، قايچان جان بوغازغه ايرشسه، بوكهمسه اوزينك دنياىن آيرلويى بلسه، بالتورلار برسى برسينه توريلوب سلسكنو درجه سندن بوش قالسالار، شول برده حاضر بولغانلر كه موني بو هالنده خلاص ايتار ايكان؟

ديوشلر، لىكن اول كىمسه دىياغه كىرى قايتارلماس، بلىكه بوكشى ربسى الله تعالى طرفىنه سرلمش بولور. (فَلَا صَدَقَ وَلَا صُلِيَ، وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى، ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ آهْلِهِ يَمْتَسِي، أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ، ثُمَّ أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ) اولىگاندن سوڭ قوبارلمام ديوب اويلاغان كشى اشانوى تيوشلى نرسه لرگه اشانمادى، هممه فرض نمارلارنى اوقومادى، قايا اول اشانو هم اوقو، بلىكه بارن يالغانغه توتوب فرض عبادتلردن يوز دوندردى. اوينه اهلى يانينده قايتقاندن تىكلرلىب، اوزىنه اوزى ايسى كىتوب آتلار بولدى. اى كشى ! قايعو سوڭنده قايعو سىڭا، موندان سوڭنده قايعو سوڭنده قايعو ! ! (أَيَسْبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدَىٰ الْمَيْكُ نُطْقًا مِنْ مَنَىٰ يُمْنَىٰ، ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسُوَىٰ، فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُعْطِيَ الْوَعْدَىٰ) كشى اولىگاندن سوڭ بوش قالدلماش بولور ديوب اويلىمى؟ ايكان. يعنى الله تعالى آنى ياكادان توزك ايتوب ياراتا آلماس ديوب اويلى، لىكن بو فكرى انساننىڭ نادانلىغىنانغى، چونكه اول انسان آتلار آرقاسىدىن آنالار كوكرهگىدىن اينه تورغان مو بولوبده، شوندىن سوڭ اويوشقان قان بولدى، آندىن سوڭ الله تعالى آنى آدم قىافىلى ايتوب تيگىز ايتوب ياراتدى. ايندى بىرتورلى نطقىدىن ايروقز بالا قلوغه كچى بىتكان الله تعالى نىڭ اولىگاندن سوڭ اولكلىنى ترگزىگه كچى بىتماسمو؟ االبته بىنار، هم برده شىكسىز اول قادر بولغان الله تعالى نىڭ اولكلىنى ترگزىگه كچى بىنار.

(بو اورونده قىامه سورەسىنىڭ ترجمەسى تمام بولدى)

(بىتمەش آلتىنچى انسان سورەسى، مكدەدە اينىگان اوتوز بىر آيت)

بىدە ————— الله الرحمن الرحيم

(هَلْ أُنَبِّئُكَ عَلَىٰ أَنْزَلْنَاهُ حِينَئِذٍ مِنَ النَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّفْكُورًا) تحقيق آدم لىرنىڭ اولگىسى « آدم » اوزەرىنە زىماندىن بىر وقت كىلمىدى، اول وقتى آدم تىللىردە يورتلە تورغان (آدملىك صفتى) بولغان نرسە توگىل ايدى. (اِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْقَةٍ أَسْجَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا اِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ أَمَّا شَاكِرًا وَآمَّا كَفُورًا، اِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَ وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا) درستلىككە بىز آدمنى ايرىموى ايله خاتون سوندان قاتوشقان نطقىدىن ياراتتىق، شول آدمنى سىنارمىز تورلى فرمان هم طىولار ايله. هممه آنى ايشىتوچى كوروجى قىلىق درستلىككە بىز اول آدمنى بىيغەبىرلر بىبارب توغرى بولغە انىدەك، شوندىن سوڭ اول آدمى تىلاسه موئم بولا يا كافر بولادى. تىلاسه قايسى بولسون، لىكن كافرلر اىچون زىنجىرلر هم تىمەر بوغاولر، قىزدروچى اوتلار حاضرەدك. (اِنَّ الْاَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا، عَيْنًا يُشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا، يُوفُونَ بِالْحَنَافِ وَيَخَافُونَ يُودَعُونَ كَأْسًا شَرًّا مُسْتَقِيمًا) ايزگو كشىلر، جىننە طبيعتى كافر بولغان چىشمەدىن توتورلغان كاسەدىن اچەرلر . . . اول چىشمەدىن الله تعالى نىڭ سويكلى قىللارى اچەرلر، اول قىللار شول چىشمەنى تىلاگان اورونلارغە آغزورلار. بو قىللار يورز قىلارغە نى سببلى ايرىشىلر، شونى بىيان ايتوب الله تعالى ايتەدر بولار دىيادە وقتلارنىڭ واجب بولغان نرسەلىرىنى

تمام یرینه کیتورر بولمیلر، همده قورقنوجی تارالغان قیامت کرنندن قورقار بولمیلر. (وَيُطْعَمُونَ
 الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مَشَكِيمًا وَّيَتِيمًا وَّأَسِيرًا، إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لِأَتُرِيدَ مِنْكُمْ جَزَاءً وَّالْشُّكْرَ، إِنَّا نَخَافُ مِنْ
 رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا) همده چن محبتلرنن مسکین ، یتیم همده توتقلرنی نققه لندرلر. همده
 نققه اینکانده ایتورلر : بز سزنی الله رضالغی ایچون طعاملندرهمز، اما سزندن قارثوغه برر ایزگولک
 همده ماقتاو امیک ایتوب نققه لندرهمز همده یوزلر بیگ قاتی چتقلانا تورغان کونده ریمزندن قورقامز
 دیوب. (فَوَقَّاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَّسُرُورًا) الله تعالی آلارنی اول کوننکی یمانلغندان
 صاقلار، همده آلاغه یوز باقتیلغی وکوکل شادلغی بیرر. (وَجَزَاءُ هُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةٌ وَّحَرِيرًا، مَثَكُثِينَ
 فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ، لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَّلَا زَمْهَرِيرًا، وَّذَانِبُهُمْ عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذَلَّتْ قُطُوفُهَا تَفْلِيلًا) الله تعالی
 موندی کمسه لرنی دنیاده قیلغان عمللری ایچون قویاش اسسیلگی همده صالغلق بولغان، تلاگان
 اورونده یمشلی تولغان جننکه کرتوب آنده جفاک کیوملر کیگیزب دیوانلرده اوتورتو ایله جزا
 بیرر اول جننده آلا یمش آغاچلری ایچنده اوتورولار. (وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِأَنْبِيَاءٍ مِنْ فَضَّةٍ وَّاكْوَاب
 كَانَتْ قَوَارِيرًا، قَوَارِيرٌ مِنْ فَضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا، وَيَسْقُونَ فِيهَا كَأْسًا كَانَتْ مِنْ جَاهِزٍ نَجَبِيًّا، عَيْنًا فِيمَا تَسْمَى سَلْسَبِيلًا،
 وَيُطُوفُ عَلَيْهِمْ وَّلِلَّانِ مَخْلُكُونَ، إِذْ أَرَأَيْتُمْ حَسِبْتُمْ لَوْلَا إِمْشُورًا) اول جننده گی کشیلر تیره سنده صاچلغان
 انجودیوب اویلارق جنت بالالاری ایلنلر، جننکه گی خلقغه زنجبیل طبیعتلی سلسبیل اسملی چیشمه دن
 انتلی خمرلر ایچرتورلر، اول جنت اهللری تیره سنده کمشدن بولغان کرورث که هم اصتا کانلر ایله
 اچملکر تاراتولور، اول صاوتلر هر برسیده اوته کورینه تورغان، هر کشینکی تلاگانی قدر اچملک
 صیوشلی ایتوب یاصالغان بولور. (وَإِذَا رَأَيْتَ نَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَّمَلَكًا كَبِيرًا، عَالِيَهُمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٌ خُضْرٌ
 وَّاسْتَبْرَقٌ، وَّحَلُّوْا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ، وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا، إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَّكَانَ سَعْيَكُمْ مَشْكُورًا)
 قایچان سین جننکه قاراساگ، هر بر قاراغان اورنوکده تورلی نعمتلر هم الوغ ملکلر کوررسن ،
 جنت اهللرنکی اوستلرنده قالن هم نچکه جفاک کیوملر بولوب، کمش بلانکر و ماتورلر ایچون کیوله
 تورغان کمش اسبابلر ایله زینتله نرلر ، اول جنت اهلینکی ریلری آلارنی پاک و صاف صو ایله
 صوغارر ، شونسی نعمت ایچنده اوتورغان حاللرنده الله تعالی طرفندان ایتلور : بو صیلار سزگه
 دنیاداغی ایزگو اشلرکزگه قارشو بیرلری . دنیاده قیلغان اشلرکز قبول ایتلوب ، آلا برابرینه
 سزگه اوشجو درجه لری بیرلری دیولور. (إِنَّا نَعْنُنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا، فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَّلَا تُطِعْ
 مِنْهُمْ آتْمًا وَّاكْفُورًا، وَاذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَّاَصِيلًا، وَّمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَّسَبِّحْهُ لَيْلًا وَّطَوِيلًا) ای محمد بسزیکا قرآنی
 آزلاب آزلاب ایندرک، ایندی سین ربکنکی حکمینه صبر قیل، اول مشرکلردن گزاهلی هم قارشولارینه بو یون
 صونمه آلارنکی سوزلرن توکلامه ای محمد! ایرته هم توش و قنندن قویاش بایوغه قدر بولغان آراداغی وقتده
 ربکنی الوغلاب نماز قیلغل! اوشاندیق کیچنکی بعض الشنه ربکه سجد قیلغل، اوشاندیق کیچنکی کوب الشنه
 ربکنی پاکلاو ایله قرآن ارقو ایله مشغول بولغل! بو آیتنن بش وقت نماز نکی فرضلغی آکلانا باشلادی.

(ان هُرِّغَ لِأَعْيُنِهِمُ الْعَاجِلَةَ وَيَدْرُونَ وِرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ، نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ ، وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا) درستلکد اول کافر لر، دنیانی سویوب، آغرلق کون بولغان آخرتنی آرتلارینه ناسلمیلر. بز آلارنی یوقدان بارایتدک، اعضاهم بوونلارن تامورلار ایله قوتلکد قایچان، آلارنی هلاک ایئتوب اورونلارینه باشقه خلقنی یاراتونی تلاساک الیمده آلماشدره آلورمز . (ان هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ ، فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ، وَمَا تَشَاوُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ، إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا) درستلکده بوقرآن ده بیان ایئتولگان حکملر عقل ایله لرینه الوغ وعظدر، ایندی بره و حقلقنی تلاب، قرآن ایله وعظلمسه ربسی طرفینه یول توتار. اما توغر یلقغه یول توتونی تلاو، سز نلک اوز کزدنگنه بولمیدر، سز الله تعالی تلاگان نرسه لر نیگنه تلاسز، یعنی الله تعالی طرفندان بر نرسه نلک بار بولوی تلانسه اول نرسه بار بولور، یعنی بز و توغر یلقغه بولونی تلاسه الله تعالی اول کسه نلک توغر یلقغه کونلگانن بلور چونکه الله تعالی هر نرسه فی بلوچی وهر اشنه حکمت ایله اش قیلوچییدر. (يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ، وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا) اول الله تعالی اوزینلک رحمتی بولغان جننکه تلاگان کسه سنی کرتور، اما ظالم (کافر) ایچون آخرتنه الله تعالی آلارغه ریجنگوچی عذاب حاضرلدی . (وما تشاؤون الا ان يشاء الله) نلک معناسمن بنده لرده برده اختیار یوقلق آکلانادر، بنده فی نرسه فی قیلوق بولساده الله تعالی اول نرسه فی تلاسه گنه قیله آلوی بوسوزگه بولای معنی بیدرلسه بعثده کیله در، چونکه برکش گناه قیلونی تلاسه، ایلک الیک آ نلک بوتله ون الله تعالی تله مک کیره ک ایندی براشنی الله تعالی تله سه اول اش بنده اختیار منن کینتوب ایرکسز اشله نمک کیره ک بولادر. بس گناه برابرینه عذاب یاراماسه کیره ک شولایمه بو آیتکه ایکنچی معنی بیرمک ممکن (وما تشاؤون الا ان يشاء الله) سز توغر یلقغه بولونی تله گان وقتکزدده الله تعالی نلک تله گانن تله گان بولاسز. یعنی الله تعالی سز نلک توغر یلقغه بولوکزنی تلی ایدی. سزده شونی تله گاج، سز الله تعالی تله گاننی تله گان بولاسز دیمک.

بو اورونده انسان سوره سی تمام بولدی.

یتمش بیلنچی مرسلات سوره سی مکده اینگان ایلملی آیت

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(وَالْمُرْسَلَاتُ عُرْفًا ، فَالْعَاصِفَاتُ عَصْفًا وَالنَّاشِرَاتُ نَشْرًا ، فَالْفَارِقَاتُ فَرَقًا ، فَالْمُلْقِيَاتُ ذِكْرًا ، عُذْرًا أَوْنُورًا ، أَنْمَا تُوَعَّدُونَ لَوَاقِعُ ، فَأَإِذَا النُّجُومُ طُمَسَتْ ، وَأَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ وَأَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ، وَأَإِذَا الرُّسُلُ اقْتَدَتْ لَأَيَّ يَوْمٍ أُجِلَّتْ ، لِيَوْمِ الْفُضْلِ ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمِ الْفُضْلِ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ الْمُكْتَبِينَ) حق برله باطلنی آيورغوچی بولغان قرآن آیتلرن پیغمبرلرگه کیتوروچی توتاش ایسوچی، قانی ایسکوچی، توزانلرنی تاراتوچی بیلملر کبی، بولغان فرشته لر ایله آندایتمه من، اول وحیده ایندرلگان آیتلرنی پیغمبرلر آرقلی یریوزینه تاشلاغوچی فرشته لر ایله آنت اینه من، اول آیتلر حقلق یاقلی بولغانلرغه راحت و باطل یاقلیلرغه قورقتو ایله ایندرلدر، شول صفقه بولغان قرآن آیتلرن ایندرگان عجب تیزلک ایاسی

بولغان فرشته لير ايله آندايتمه من: بېرده شكسز و عده ايتولگان (قوبارولو هم قيامت عنابي) بولاچاقدر. اول كونده بولدرلار سونه، كوكلر يارولور، تاوار تئلور، رسوللر بېغمبرلر قوملري ايچون گواھلر بېرو وقتينه جيولمش بولورلار. اول كافرلرني عذاب ايتونيك دنياده بولمادي، ني ايچون وقاي كونگه كيچكترلدي؟ بيك الوغ، هيچ كمنك عقى ايرشماگان حق ايله باطل يمان ايله ياخشيلرني آيورو كونينه كيچكترلدي. اول كونده الله نك رسوللرن هم سوزن بالغانغه توتوچيلارغه بيك الوغ اوكنچدر. (اَلَمْ نُهَلِكِ الْاَوَّلِينَ . ثُمَّ نُنَبِّئُهُمُ الْاٰخِرِينَ ، كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتٰبِينَ) اي مكه كافرلري! اويلاگز، بز(عاد نومود نوح قوملري كبي) اولگي كافرلرني هلاك قيلمادقمي؟ البته هلاك قيلدق، بولاردن صوك آرادان صوكغيلرني ايارتورمز يعني هلاك و عذاب ايتارمز، بز كافرلردن هر برسينه ده شول ره وشسه اش قيلامز، الله ني هم آنك رسول و كتابلرني بالغانغه توتقان كمشه لرگه اول قورقنچلي كونده الوغ اوكنچ بولور. (اَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ، فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ، اِلَى قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ، فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ . وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتٰبِينَ) اي بنده لر! بز سزني قباحت بولغان صودن ياراتمادقمي؟ اول صوني اورناشوب تورا تورغان اورن (آنلار بالالغى) ده قيلدق، بيلگولي بولغان مدتكه چه شونده تورديده آدمي بولوب توغدى. شول ره وشده آنده توروغه چيك ياصادق، بز چيك قيلوچيلرنك ايلكي كچليسى بز! (اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ ، كِفَاتًا اَحْيَاءً وَّ اَمْوَاتًا ، وَ جَعَلْنَا فِيهَا رِوَاسِيَ شَاخِطَاتٍ وَّ اَسْقَيْنَاكُمْ مَّاءً فُرَاتًا ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتٰبِينَ) الله بزيرني ترك و اولك بولغان حالكزده سزني جيوب توتوچي قيلمادقمي؟ يعني ترك وقتكزده يرنيك اوستنده اولگاج آنك قرصاغنده بولاسزلار اول يرده اوزون اوزون بركنلگان تاغلارني قيلدق. سزني اول يردين صاف صوايله صوغاردق. ايندي قورقنچلي قيامت كونده بوتاكلردن عبرت آلماغان كمشه لرگه ني الوغ اوكنچدر. . . (اِنطَلِقُوا اِلَى مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكْتٰبُونَ ، اِنطَلِقُوا اِلَى ظَلِّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ، لِاَظْلِيلٍ وَّ لَا يَبْغِي مِنَ الْمُهَبِّ ، اِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ ، كَاَنَّهُ جَمَالَتٌ صَفْرًا ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتٰبِينَ) قيامت كونده كافرلرگه الله تعالى طرفندن ايتلور: اي كافرلر بالغانغه توتقان عذاب يانينه بارگز! و اي كافرلر، اوچ بوتاق اياسى بولغان اوت توتنينك كولاگاسينه بارگز، اول كولاگه اسسيلسكن همه اوت اچقندن صاقلى تورغان كولاگه توكل، جهنم اوطل صارى توهلر تسنه بولغان سرايلر زورلغنه غي اوچقونلر ايله آتور، ايندي بوقورقنچلي كونده الله ني هم رسوللرن كتابلرن بالغانغه توتقان كافرلرگه الوغ اوكنچدر. (هٰذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ ، وَّ لَا يُؤَدِّنُ لَهُمْ فَيَعْتَنُرُونَ ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتٰبِينَ) بوكون شوندي كوندر، اول كونده كافرلر سويلاشه آلماسلار، همه عنراهنورگه آلارغه رخصته بېرلمس. (هٰذَا يَوْمُ الْفُصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَّ الْاَوَّلِينَ ، فَاِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكَيْدُونَ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتٰبِينَ) الله تعالى طرفندان ايتولور بوكون ياغشى ايله يمان آراسنى آيورو كونيدر، سزني همه اولگيلرني جيديق، ايندي سزنيك حيله گز بولسه بزنيك عذابمزدن خلاص

بولوغه، کیتورگز میکا میله قیلوب عنابدن قتلوگز! البته قتولا آلمارسز! اللهغه، رسوللرینه همه کتابلرینه اشانمغان کسه لر ایچون یوکون الوغ اوکنچدر، (اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ، وَفَوَاكِهِ مِمَّا يَشْتَهُونَ، كُلُّوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ) اول قیامت کوننده ایزگو کشیلر کولاگه لر آستونده همه چیشمه لر بانونده بولوب کوللری تلاگان یشلردن آشارلار، همه الله تعالی طرفندان اینلور: آشاگز ایچکز اوشبو جیکل سوکشلی نعمتلرنی بونعمتلر سرگه دنیا داغی عمللرکز برابرند، بیرلری، بز ایزگو کسه لر نی شول رهوشده جزا اینته مز! موسی خوش! اما قورقنچلی قیامت کوننده اللهنی رسوللرنی همه کتابلرنی یالغانغه توتقان کسه لرگه الوغ اوکنچدر! (كُلُّوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا اِنَّكُمْ مُّجْرِمُونَ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ) دنیا آز بولغان نعمتنی آشاگز دنیا ایله فائز لنگز سز کافرلرسز، سرگه قیامت کوننده بیک الوغ اوکنچدر آز کونندن عبارت بولغان دنیا نعمتی ودرجه سی برابرینه الله تعالی نلک منگولک نعمتن دن محروم قالنگز! ای اللهنی همه رسوللرن یالغانغه توتوچیلر! دیوب اینلور، (وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ) قیچان اول کافرلرگه رکوع قیلوگز (نماز اوکوگز) دیواسه آلاز نمار او قوماسلر، نی اکنچدر اول کافرلرگه نماز او قورغه بیورلغانده نماز او قودان باش تارتوب قیامتده رسوای بولولارینه سبب بولماقلاری! (فَبَآئِ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ) ایندی بومکه کافرلری قرآن کبی لفظی ومعنالی معجز بولغان فصیح وعجیب عبرتلی قرآن شریفکده اشانمغاچ، موندان قالا نیندی کتابکه ایمان اینتارلر! یعنی قرآن شریفکه ایمان اینماگاج آندان قالغان رسوللرگه ایندرلمش (تورات، زبور، انجیل کبی) کتابلرگه البته اوشانماسلر!

بو اورنده مرسلات سوره سینلک ترجمه سی همده یکر می توقز یچی پاره تمام بولدی آتمش سیگرنچی نبأ سورره سی قرق آیت مکه ده اینگان.

لبیده ————— الله الرحمن الرحيم

(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ؛ عَنِ النَّبِإِ الْعَظِيمِ، الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ) مکه کافرلری برس برس برسندن نی نرسه حقنده صوراشالار؟ آلاز اوز آلالارنده مؤمنلر ایله اختلافده بولغان الوغ خبردن صوراشالار (یعنی قرآنده بیان اینتولسگان بعث هم قیامت مالندن صوراشالار) (كَلَّا) اش کافرلر اینتکانه توگل بعث بولاچاق (سَيَعْلَمُونَ) کیلاچکه آلاز بعثنلک حقلغن بلورلر. (ثُمَّ كَلَّا) بعث دن صوگ عذاب بولماویده کافرلرچه توگل، (سَيَعْلَمُونَ) اول کافرلر کیلاچکه بعثن صوگ جزا بیرونی بلورلر. (الْمَن نَّجَعِلَ الْاَرْضَ مَهَادًا، وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا، وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًا، وَجَعَلْنَا بَيْنَكُمْ سَبَاتًا، وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا، وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا) اویلاگز بنده لرم، مینم اولسگاندن صوگ سزنی ترگزب جیارغه نیچوک کچم یتماسون یرنی یورو ایچون تیگز، وتورو ایچون بیشک کبی اوگایلی، یرده گی تاغلارنی قادا ق کبی برکنوچی قلمادقمی؟ همه سزنی جفت، جفت ایتوب، یار اتمادقمی؟ سز نلک بقوگزنی رامتلك قیلما دقمی؟ کیچنی کیوم کبی سزنی

باشرگوچی ، كوندزنى كون اوتكارر ايچون كسب ايتارگه اوتايلى قيلمادقمى ؟ البته بولاردان هر برسينيلىك سرگه فائدهلى ايتوب، ياصاغان كهمه مدين من ! (وَبَيْنَنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شَدَادًا ، وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا ، وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً نَّجَّاجًا ، لِنَخْرِجَ بِهِ مَبًّأً وَنَبَاتًا ، وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا) بيز سزنىك اوستكزده قانى بولغان بىدى كوكنى بنا ايتدك، همده يانوب تورا تورغان چراغ ياصادق ، يعنى قوياش . همده صوايله تولغان بولوتلاردن آغوچى صونى ايندردك ، بوصونى ايندركمىز اورلقارنى همده اولقلارنى اوشانداقده برسى برسينه اومه لاشكان يغاچلى باقچىلارنى اوسترمك ايچوندىر . بو ياصاغان نرسه لومىز بارسيمده سزنىك فائده كزگه . . . (اِنَّ يَوْمَ الْقَصْرِ كَانَ مِيقَاتًا ، يَوْمَ يَنْفِخُ فِي الصُّورِ فَنَأْتُونَ أَفْوَاجًا ، وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا وَسِيرَتِ الْجِبَالُ كَأَنَّهَا سُرَابًا) درستلىكده هر تورلى خلق آراسنده آيرو حكىمى يرتله تورغان قيامت كوتى ، دنيا نىك بتو وقتى بولدى ، اول قيامت كوندده صور ار بيلده سز بار كزده گر وه گروه بولوب محشر ميدانينه كيلورسز ، كرك آچلوب ايشك ، ايشك بولور ، تاغلار هواده يورتلور ، تارالو وتملولرندن رزه كىمى بولوب اورلور . (اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ، لِلطَّاغِيْنَ مَأْبَأًا ، لِأَبْثِيْن فِيهَا أَعْقَابًا ، لِأَيْتُوْقُوْنَ فِيهَا بَرْدًا وَلَاشْرَابًا ، الْأَحْمِيْمَا وَعَسَاقًا ، جَزَاءً وَفَاقًا ، أَنَّهُمْ كَانُوا لِأَيْرَجُوْنَ حِسَابًا ، وَكَتَبُوا بَيَاتِنًا كِتَابًا ، وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ، فَتَذَقُوْا فَلَنْ نَّزِيْدَكُمْ الْعَذَابًا) درستلىكده آزغلار ايچون تورا تورغان اورن بولغان جهنم كافرلر ايچون باغلانو اورنى بولدى . اول كافرلر آنده چيكسز يللار تورلار . اول جهنم اهلى جهنمه يقونيمى تملى اچملىكنيده تاتوماسلر ، مگر اچملىكبن اسسى صو همده صارى صولارغنه تاتورلر . كافرلرنى بولاي جزاقيلو آلارنىك دنياده قيلغان عمللارينه موافق جزادر ، چونكه اول كافرلر آخرت حسابندن قورقماس بولدىلر همده بزنىك آيتلرمنى يالغانغه توتدىلار ، شول اشلىرى برابرينه جزا بيلرلور . بزهر نرسهنى لوح المحفوظده بركتدك . يعنى آلارنىك دنياده قيلغان بوزقلقلرن فرشته لردن يازدرغان ايدك . كافرلرنى عذاب توتقان وقتده الله تعالى طرفندان ايتلور : ايندى سز تاتوكز تيوشلى جزا كزنى بز سرگه عذابن باشقه نرسهنى آرتسرامىز . يعنى سرگه عذاب اسنده عذاب بولور . (اِنَّ لِلْمُتَّقِيْنَ مَقَازًا ، حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ، وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ، وَكَأْسًا دِهَاقًا ، لَأَيْسَمُوْنَ فِيهَا لُغْوًا وَلَا كِتَابًا ، جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ حِسَابًا ، رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ) ايندى آخرت يورطنده جنت اهللىرى ايچون راحت اورنى بار ، يمشلى آغاچ باقچىلارى وينا گرادلر بار . ياشدش بولغان قزلار بار . استاكانى تولوب ينگان اچملىكلر بار . اول جنتده بوش هم يالغان سوزلر ايشتماسلر بلكه هر بر سوزلرى حضور وكشيدنىك كوكلن آچه تورغان بولور . جنت اهللارينه مونسى راحتلر ير كوك همده بولارنىك آراسنده بولغان نرسه لرنىك ريسى بولغان ربكدن عمللرگه تمام موافق بولغان جزا هم مرحمت ايچوندىر . اول ربكى سيكنا مرحمت اياسيدىر . (لَأَيْمَلُكُوْنَ مِنْهُ خُطَابًا ، يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا ، لَأَيَّتَكَلَّمُوْنَ إِلَّا مَنْ أَدْنَى لَهُ الرِّحْمَانُ وَقَالَ صَوَابًا) حضرت جبرائيل همده باشقه فرشته لىر صفى تورغان كونده خلق نىك قورقولارندن الله تعالى ايله سز يلاشورگه تار توشرغه كچلىرى بولماس

عطاء

هم سويلى آلماسلر. بارى الله تعالى رخصت بيدرگان كوسه لر بعض كوسه لرگه شفاعت اينگانه سويلاشه آلورلار. روح - جانلرغه تابش رلمش فرشته در (ذَلِكَ الْيَوْمَ الْحَقِّ، فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَا بَاءَ) بوييان ايتولسگان (قيامت) كون برده شكسز بولاچاق كوندر. ايندى برهه بوكونده عنابه بولماونى تلاسه، اول كشى ريسى طرفينه قايتو ياغن توتسون يعنى ايمان كيتورسن، طاعت عبادته بولونسن. (إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا، يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَسَمَ بِدَاهِ وَيَقُولُ الْكَافِرُ بِالْيَتِيمِ كُنْتُ تَرَابًا) اى مكه كافرلى بز سزنى ياقون بولغان آخرت عنابه ايله قورقتوب حقلقغه انده دك، اول عنابه شول كونده بولور، اول كونده كشى اوز بىلكى دنياده قيلغان نرسه سنى كورر. همك كافر بولغان اير ايتور كلشكى دنياغه كيلمگان بولسام ايدى. ياكه اولگاندىن صوڭ قوبارولمغان بولسام ايدى ديور.

بو اورنده نباء سوده سينك، ترجمه سى تمام بولدى.

بتمش توقزنجى نازعات سوره سى، مكه ده اينگان، قورق آلتى آيت.

بسم الله الرحمن الرحيم

(وَالنَّازِعَاتُ غُرَقًا، وَالنَّاشِطَاتُ نَشْطًا، وَالسَّابِقَاتُ سَبَّحًا، فَالسَّابِقَاتُ سَبَّحًا، فَالْمُدَبِّرَاتُ أَمْرًا، يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ، تَتَّبِعُنَّ الرَّادِفَةَ) كافرلىك جانلرن قانى صوروايله صوروچى فرشته لر ايله آند ايتنه من همك مؤمنلرنك جانلرن شادلقلى صوروايله صوروچى فرشته لر ايله آند ايتنه من، مؤمنلرنك جانلرن آشغوب آلدان جنتگه ايلتوچى فرشته لر ايله آند ايتنه من، همك دنيا اشلرن باشقاروچى فرشته لر ايله آند ايتنه من همك كوكن الله نك امرن ايندروچى فرشته لر ايله آند ايتنه من اى مكه كافرلىرى، اولگاندىن صوڭ برده شكسز قوبارلاچاقسز (اول كونك باشى بولغان اولگى صور وقتنه سلكنمى تورغان نرسه لر هر برسیده سلكنور هم تدره، اول صورغه ايكنچى صور ايه رر. اولگى صور وقتنه تاغلر هم بير تدره. (قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ، أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ، يَقُولُونَ إِنْآ لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ، إِذْ كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً، قَالُوا تِلْكَ إِذْ كُنَّا خَاسِرَةً، فَانْمَاهِي زَجْرَةً وَاحِدَةً، فَادَاهُمْ بِالسَّاهِرَةِ) اول كونده كوكلر قورقولاندىن تدره ده بولورلار. كوزلرى قورقودان خورلقنه بولورلار. شول قورقو حاللرنك ايتورلر: قايجان ايچى قوشلانغان سويك بولوب اولگانلگه زدن صوڭ تاغنه اولگى كى تريكككه قايتارلمش بولورمزمى؟ ديوب يعنى قوبارلوغه اوشانمغان كوسه لر شولاي ايتورلر. هم ايتورلر: اگرده بو ايكنچى مرتبه اولگاندىن صوڭ تريلو درست بولسه، بز خسرتنه بولاچاقم ديوب. كافرلر اولگاندىن صوڭ قوبارلوني يراق كورسه لرده اول قوبارو الله تعه ايچون جينگلدر، ياكادان تركزونى تلاب ايكنچى صورنى اردرسك، اولب چريگان سويكهر هر برسیده بيك تيريككه ياكادان يريوزنه بولورلار. (هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى، إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى، أَذْهَبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى، فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَىٰ أَنْ تَزُكَّى، وَأَهْدَيْكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَى، فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى، فَكَذَّبَ وَعَصَى، ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَى، فَغَشَّاءٌ فَنَادَىٰ فَقَالَ أَنْزَابِكُمُ الْعُلَى، فَغَضَبَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشَى)

ای محمد، سیکما موسیٰ نلک سوزی کیلیدی، موسیٰ نلک طوی دیسگان چقرده ربسی الله ایله سویلاشوی سیکما بیان ایتهدر موسیٰ غه ربسی ندا ایتمدی: ای موسیٰ، فرعون یانینه بار، اول فرعون بولدان یازدی، سین آکا ایت: ای فرعون، سیکما شرکدن پاکلانورغه یاراماسی، هم مین سیننی ربلیک طرفینه کوندرهمن ربکدن قورق آکا ایمان ایتمارسن دیوب . شول وقتده موسیٰ فرعونسگه الوغ بولغان معجزه کورساتدی . شولایده فرعون موسیٰ نی یالغانغه توتدی همده آکا قاروشدی شوندن صوکل فرعون موسیٰ (هم) نلک سوزن تکلادون باش تارتدی، شوندن صوکل اوق اوزینلک قومن جیدیده ندا ایتمدی: مین سز نلک الوغ بولغان ربکزهمن! دیوب شوندن صوکل الله تعالیٰ اول فرعوننی دنیاده صوغه باترو عنابی ایله آخرتده اوت عنابی ایله توتدی . ایندی فرعوننی بولای قیلوده اللهدن قورقغان کسه لر ایچون الوغ عبرت باردی. (فَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءِ بَنَاهَا، رَفَعَ سَمَكَهَا فُسُوَاهَا، وَأَغَطَّشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا، وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا، أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا، وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا، مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ) ای بنده لر، سز می یاراطوده آغرراق یا که کوکنی یاراطومی آغرراق، البته سزگه قاراغانده کوکنی بارایتو آغرراق، شول ربکز کوکنی تزدی: کوکنلک توبه سنی تیگز ایتموب کوتاردی، همده اول کوکنلک کیچن قارانغو قیلدی، قویاشن چغارب کوندرن یاقنی قیلدی، کوکن صوکل یری جایدی هم اول یردن صوتی اوشانداق حیوانلر اوتلی تورغان بلونلر نی چغاردی . همده تاغلر نی اوستردی، یر اوستنه قالقندی، الله تعالیٰ نلک یرده صو هم تورلی اولنلر یمش لر بولدروی سزگه همده حیوانلر کزغه فائده لیمک ایچوندر . (فَأَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَى، يَوْمَ يَخِرُّ الْكَرَّالُانْمَانُ مَسْعَى، وَبُرْزَتِ الْجَعِيمُ لَمَنْ يَرَى، فَأَمَّا مَنْ طَغَى، وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا، فَإِنَّ الْجَعِيمَ هِيَ الْمَأْوَى) آدمی اوزینلک دنیاده قیلغان اشلرن ایسکه تشره تورغان، الوغ قورقنچلی کون کیلسه، جعیم تموغسی قاراغان کشیگه آشکاره ایتمش بولسه، ایندی برکشی آرنغلقده بولسه دنیا ترکلگن آخرتدن آرتق کورسه، بوکونلک اول کشیگه جعیم تموغسی اوردون بولور. (وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى، فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى) ایندی برهو ربسینلک اوزنندن قورقسه، اوزن بوزقلقمن طیسسه، بوکشیکه جنت تورا تورغان اوردون بولور. (يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا، فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرَاهَا، إِلَىٰ رَبِّكَ مُنْتَهَاهَا، إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مِّنْ بَعْثَاهَا، كَانَتْ يَوْمَ يَبْرُوتُهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا) ای محمد سینن قیامت وقتنی قایچان ایکنسن صورارلار، اما قیامت وقتنی بیان ایتمو سینلک اشک توگل، بلسکه آنلک وقتن بلو ربلیک قاشندهدر، اما سین قیامتدن قورقغان کشیلر نی قورقنچیغنه سن، اول کافرلر قیامت کونن کورگانده، دنیاده کوننلک اولسگی یاصوگنی الشنگنه تورغان کیی بولوب قالورلار.

بو اورنده نازعات سورده سی نلک ترجمه سی تمام بولدی .

سكساننچى - عبس سورەسى مكدەدە اينگان قرق ايكي آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(عَبَسَ وَتَوَلَّى، اَنْ جَاءَهُ الْاَعْمَى، وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهٗ بَرَئِي، اَوَيْدَكَ فَتَنْفَعُكَ التَّكْوِي) بوسورەنىڭ اينويىنە سەبب اوشبو قەسەدەر: بروفقنىڭ رسولمىز قريش الوغلىرىنە دىن اويىرەتوب آلارنى دىنگە انىب تورادرايدى، شول وقتىدا ابن ام مکتوم سوقر بركشى بولغانلىغىدىن رسول الله ياننە كىلوب رسول اللهنىڭ سوزايىلە مشغوللىگن بىلمى: اى اللهنىڭ رسولى مېڭا دىن اوگرەتكىل، الله تعالى بىيان اينىكان حكملردن بر آزن اويىرەتكىل دىدى. آيتنىڭ معناسى: سوقراير كىلىگانى ايچون، رسول يوز چىتەقلاندىر بوزن دونىردى اى محمد سىڭا نى نرسە بىلىردى؟ امىدىركە اول سوقر شركىدىن پاكلانور بايمە سىندىن ايشىكان وعظ آكافائىدە بىرر: (اَمَامَنَ اسْتَعْنِي، فَاَنْتَ لَهٗ تَصَدَّقُ، وَمَا عَلَيْكَ الْاَيْزُكُ، وَاَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى، وَهُوَ يَخْشَى، فَاَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى) اينىدى بىر مشرك باي بولوب كىلسە سىن آكافار شوبولورسون، يعنى بايلارغە خطاب ايتوشرسىن، اينىدى سوقر اير اللهدن قورقوب سىنىڭ ياننە كىلمە، سىن آننىڭ ايلە سويلاشمىسنىن. اينىدى سىڭا نى بولدى، قريش الوغلىرى اسلامغە كىلماگانگە آلارغە قات، قات انىدەو باصارغە؟ سىنىڭ ايشنىڭ اسلامنى بىيان قىلوغىنە باشقە توگىل! (كَلَّا) اى محمد بولاي قىلمە، بواش يارامىدىر (اِنَّهَا تَذْكِرَةٌ، فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ، فِى صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ، مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ، بِاَيْدِى سَفَرَةٍ، كِرَامٍ بَرَرَةٍ، قُتِلَ الْاِنْسَانُ مَا كَفَرَ، مِنْ اَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ، مَنْ نُّطِفَةَ خَلْقَهُ فَقَدَرَهُ) درجەلى بولغان قرآن شريف درمىتلەر كاغىدلردە پاك والوغ درمىتلەر ھەمدە گناھسىز بولغان خىدمىتچى فرشتەلرنىڭ قوللىرى ايلە يازلمىش بولدى اول قرآن تىلاگان كەسەلرگە وعظلىنوايچون اينىدىر لىمشىر، ايمىدى سىن اى محمد كەسەر قرآن ايلە وعظلىنورنى تىلاسه آكافا قرآننىن وعظلىر بىيان قىلغىل! قرآنغە اوشانماغان آدمنى لعنت قىلىنەش بولدى . يعنى آدمىلردن كويىسى الله تعالىگە اوشانماغانلىقىدىن كىفرلىرى سەببىلى ملعون ايتلەر، عجب بو آدمىلرنىڭ ھالى، نى عجب اشدەر، نىڭ اويلانەيلەر. آلارنى رىبلىرى بولغان الله تعالى نى نرسەدن ياراتتى، البتە نطقە صوندىن ياراتوب، آلارنى آدم ايتتى، شولاي بولوبىدە رىبلىرىنىڭ سوزلىرىنە ھەمدە رسوللىرىنە اوشانماولرى بىگىرەك عجب بىراشدەر. (ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرَهُ، ثُمَّ اَمَاتَهُ فَاَقْبَرَ، ثُمَّ اِذَا شَاءَ اَنْشُرَهُ) آدمىنى بار ايتىكاندە الله تعالى، بالا بولوب توغوايچون بولغان يولون يىكل قىلدى. موندىن صولك آنى اوتردى ھەم يىرگە كوملردى، شوندىن صولك قىچان تىلاسه البتە قوبارر. (كَلَّا) آدمىنىڭ بورەوشدە ياراتىلوربە رىبىنە ايمان ايتماوى يمان اشدەر. (لَمَّا يَبْقُضْ مَا مَرَهُ) اول آدمى اوستنە قىلوى تىوش بولغان اشنى، رىبىنىڭ فرمانن تمام اوتەمدى. يعنى آدم (عەم) دن بوكونگە چە ھىچ بر آدمى اللهنىڭ فرمانن بر دە كىمچىلەكسىز قىلوب كىلە آلمادى. (فَلْيَنْظُرِ الْاِنْسَانُ اِلَى طَعَامِهِ، اِنَّا سَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا، ثُمَّ شَقَقْنَا الْاَرْضَ شَقًّا، فَاَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا، وَعَنْبًا وَقَضْبًا، وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا، وَمَدَائِقَ غُلْبًا، وَفَاكِهَةً وَّابًّا، مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِاَنْعَامِكُمْ) اينىدى آدمى عەبىرت كوزى ايلە قاراسن، اوزىنىڭ آشى تورغان آشلارنىدىن عەبىرت آلسون، بزاننىڭ آشى تورغان نەمىتلرىنە (اوسمىلكىرگە) كوكن صو قىدىق، صولگرە يىرنى يارب، اول اوسمىلكىردە ارقى،

مۇزىنا گراد، خرما چىغاردق. اوشانداق زىتون آغاچى، خرما يىغاجى بىك جىش بولغان باشچىلار، تورلى
 شى ھەم اولنلار اوسىردىك، بولارنى آشاب آدمىلەر ھەم حيوانلار فائىدەلىنىشىلەر ايچىن. يعنى آدمىگە
 بىرتىلەرگە بىك يىراق باراسى يوق، بىلكى اوزىنىڭ آشاملىقى بىك الوغ عبرتىدەر، مثلا آشار ايچون
 رقاباسى ايكمىنى قولغە توتقاچ اوبىلانوب، شول قابومدان اللہتەنى تانورغە مەن چونكە اول ايكمىك
 ركچىكنە ارلقدان بولغان، اول ارلقنى ياراتوچى اللہتەعالى اوزى، شول اورلىق بىر آستونە كومەلەدر، اللہتە
 قىندە ياغور بىرسە، اول ارلق بىرنى تىشوب چىغادە اولن بولوب اوسە، اوسە تورغاچ باشاقلانا،
 بىر بىر باشاقدە حتى يوزگە قدر ارلق بولادەر. ايمىدى بىر كچىك ارلقدان يوز دانە اوزى كېى ارلق
 نىڭ اوستونە باشاق ھەم سالام بولدىر كىمىڭ قولىدىن كىلور؟ (فَإِذَا جَاءَتِ الصَّحَاةُ، يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ
 خِيَمِهِ، وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ) قىچان ايكنىچى صور ارلسە، اول كونە
 نى اوزىنىڭ قىزداشنىن، ھەم آناسىدىن، آتاسىدىن اوشانداق خاتونىدىن ھەم بالالارنىدىن قاچار.
 ول كونە ھەم كىشنىڭ قايقوسى اوزىنىڭ بولور. بىرە باشقە كىش قايقوسى اوبىلانماس (وَجُوهُ يَوْمَئِذٍ
 مُسْفَرَةٌ، ضَاكَّةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ) اول كونە مؤمن بولغانلارنىڭ يوزلىرى ياقىنى ھەم شادلىقدان كولىگىچى بولور
 وَوَجُوهُ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ، تَرَاهُهَا قَتَرَةٌ، أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرَةُ الْفَجِرَةُ) دىخىك اول كونە بعض يوزلارنىڭ
 وىستىلرنى قارانغولق ايلە قاپلانغان قارالىق بولور، بويوزلر كىزلىرى اوستونە بوزقلىق قىلغان كافرلردەر.

(يو اوروندى عبس سورەسىنىڭ تىرجەمەسى تامام بولدى)

(سىكسان بىرىنچى تىكوىر سورەسى، مەككەدە ايتىلغان، بىگىمى توقىز آيت)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ، وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ، وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ، وَإِذَا الْعُشَّارُ عَطَلَتْ، وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ
 إِذَا الْبَعَارُ سُجِّرَتْ، وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ) قوياشنىڭ ياقىنولغى بىتورلسە، يولدىزلارنىڭ اچقىنلىرى تارالسە،
 باغلار اورونلارنىدىن قوزغاتولسە، تولىرنى صاقلاغوجىلردان باشقە بىبارلسە، وحش حيوانلر بىريوزنى
 بىرە ضررسىز خلق آراسىدە يورى باشلاسە، درىبا صولارى تولوب آغزلىشى بولسە، ھەر بىر نفس
 نىقتىلىرىمىش بولسە، (وَإِذَا الْمَوْؤُودَةُ سُئِلَتْ، بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ، وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ) ترى حالىدە كوملىسگان
 ز بالالار صورالسە، نى گناھلىرى بولدى نى سىبىلى اوتىرلى بار دىوب، ھەمدە ھەل دىقتىرلىرى تاراتولسە،
 وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ، وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ، وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ) ھەمدە كوك يارالمىش بولسە، ھەمدە جىم
 اموغى قىزدىلىشى بولسە، جنت حاضرلىنىپ تىزالمىش بولسە (عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أُحْضِرَتْ) شول اشلىر بارلىقى
 قىغان زمانە ھەر بىر نفس اوزىنىڭ نى نىرسە حاضرلاگان بولور. اوزى نىندى ھەل ايلە خلاص بولاچاغىن
 بىزەر. (فَلَا) اش كافرلر اوبىلاغانچە دىك قىامت بولاچاق، بىدان ايتولىسگان واقىلەر ھەر بىرسىدە بولاچاق
 قىسم بالىغىنىس، الْجَوَارِ الْكُنَّسِ، وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ، وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ) كىچىگىب توغىب، قوياش ياقىنولسە
 رىمى تورغان (زحل، مشتىرى، مرىچ، زھەر، عطارد) يولدىزلار ايلە آند ايتەن. ھەمدە كىچىچ بىراھ

آند ايتەن قىچان قارانغولانسە، ھەمدە تاڭ ايلە آند ايتەن قىچان ياقتورسە اوشبو نرسەلەر ايلە آند ايتەن (انہ لَقَوْلِ رَسُولِ كَرِيمٍ، ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ، مُطَاعٌ ثَمَّ أَمِينٍ) درستلكە اول قرآن عرش اياسى بولغان اللہ تعالی قاشنەغى قوت اياسى، شول اوروندە فرشتەلەر آراسنەدە بويون صنولمىش ھرمەتلەر ايلچى نىڭ اللہ تعالی طرفىدىن كيتورگان سوزىدەر. يعنى جبرائىل ھەم سوزىدەر. (وَمَا مَأْجِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ) ايندى سىزنىڭ ھى اياسى بولغان رسولكۆز ھەمدە عقلمىز كەسە توگلىدەر. بلكى اللہ تعالی طرفىدىن امانت اياسى ايلچى كيتورگان اللہ نىڭ سوزلىرى ايلە ھى تاراتۇچى كەسەدەر. (وَلَقَدْ رَأَوْهُ بِالْأَفْقِ الْمُبِينِ،) تحقيق اول ھەمدە جبرائىلنى قوياش چاغوشى طرفىدە كوردى. (يعنى فرشتە ھى كيتورگاننە اوشانەغان كافىرلەرگە اللہ تعالی رسولەزنىڭ ھى جبرائىلنى كورون بىيان ايتەدەر) (وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ) اول ھەمدە، غىب اوزىنە يعنى اوزىنە اللہ تعالی طرفىدىن اينگان ھى جىنى باشقالارغە ايرىشەرۇگە سارانلق قىلغۇچى توگلىدەر. يعنى اللہ تعالی دن اينگان ھى جىلرنى ھى ھىرەنەندە خلقىنە ايرىشەرۇدەر. گرچە اول ھى دە اوزىنە شلنە بولساده ياشىر قالمايدەر. (وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ) اول قرآن اللہ تعالی طرفىدىن سىراش شىطان سوزى توگلىدەر. يعنى ھى ايلە اينگان آيتلەر جبرائىل فرشتە آرقلى اللہ تعالی دن ايندەلمىش سوزدەر. شىطان آلدەوى توگلىدەر. (فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ) ايندى قرآن اللہ تعالی نىڭ سوزى بولسە، آڭا قارشقان كەسەلەر، قايا بارورسىز، سىز؟ قرآننى باشقە تاغىن نىندى يول ايلە يوررسىز؟ (ان هُوَ الا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ، لَمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ اَنْ يَسْتَقِيمَ) اول قرآن سىزدەن توغرى يولە بولونى تەلەگان آدمى ھى جىلەر ايجون وعظىدەر. (وَمَا تَشَاؤُنَ الا اَنْ يَشَاءَ اللّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ) سىز اى ھىمەنلەر، توغرى يولە بولونى تەلەسسەز، سىز، مگر بىتون عالمى تەربىيە، ايتۇچى اللہ تعالی نىڭ تەلەوى ايلە گنە تەلەسسەز! يعنى توغرى يولە بولونى تەلەسسە كۆزدە، اللہ تعالی نىڭ تەلەگان يولى ايلە يورمى تورۇب توغرى يولە بولالا آلماسسىز.

بواورندە تەكۋىر سورەسى تمام بولدى

سىكسان ايكنچى انفطار سورەسى اون توقۇز آيت مەدە اينگان.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ، وَاِذَا الْكُوٰكِبُ اِنْتَشَرَتْ، وَاِذَا الْبِحَارُ فُجِرَتْ، وَاِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ (قىچان كوك يارولسە، بولدىلار ساچلسە، دريالر تولوب آغزدرلسە، قىلر قوبارولسە، (عالمەت نەفس) ماقتەمەت وَاخَرَتْ،) شول وقتدە نەفس اوزىنىڭ كەم ھىمەنلەرگە قىلغان ھىمەن بىلەر. يعنى ھىمەن اوزىنىڭ نى كورەن بىلەر. (يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّبَكَ رَبِّكَ الْكَرِيمَ الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ، فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ رَكَّبَكَ) اى آدمى، اوزنى ياراتقان سۆكئە تىگىز كىلوشلى ايتۇب اوزىنىڭ تەلەگان سورتلەرنىن بىر سورتدە قىلغان ھىمەنلەر بىكە قىلغان ايتۇدەن نى نرسە آلدەب طىبى سىنى؟ يعنى شوندى قىدەت اياسى بولغان بىكە قارشولق ايتۇگە نى نرسە تارتىدى سىنى (كَلَّا) اوزنى ياراتقان بىكەن آلدەن

باری تورغان اش توگل (بَلْ تَكْفِبُونَ بِالَّذِينَ) سزنی آلدان نرسه، سزنى قیامت کونن بالغانغه توتوگز یعنی قیامت بولوغه اشانماغانغه اللهغه قارشواق قیلنگز ! ارلهمزده بتمه مزديه بلمنگز ! (وَأَنَّ عَائِدَتَكُمْ لِمُتَافِتِينَ، كَرَامًا كَاتِبِينَ، يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ) سز(کافرلر) قیامت بولماس، رسوللر یوقنى ایتمه، بزنى دنياده امله گان عملرمز اول کونگه چه اونوتولاديه اويلا دگز، اما بواو بوگز معناسز چونکه سزنى اشلرگزنى کوزه تب، هر بر اشگزنى بلوب یازوب تورغوچ حرمتلو فرشته لرمز بار آلا سزنى قیلغان اشلرگزنى هر برسندمه یازوب تورالار. (إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ، وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ، وَمَاهُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ، ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ، يَوْمَ لَا تَمَلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا، وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ) درستلکمه ابزگو عملیلر برده شیکسز راحتمه بولورلار. اما بوزقلار جحیم تموعنده بولورلار، آلا جحیمگه قیامت کوننده کورلرده اول تموعدان آیورولماسلار، یعنی کافرلر آنده منگو بولورلار. جزا کونی شوندى یمان کوندر آنلک چون صفتن هیچ که صفتلی آلماس، اول جزا کونی شوندى کوندر اول کوننده هیچ بر نفس ایکنچس ایچون هیچ برفاؤده پیره آلماس. اول کوننده هر کمنکده اشى الله تعالی قولنده بولور. بنده لرده دنيا داغی کبی ابرک بولماس. بواورنده انقطار سوره سی تمام بولدی.

سکسان اوچنچی مطففين سوره سی اوتوز آلطی آیت (مکه ده می مدینه ده می اختلافلی)

بسمه ————— هـ ————— الله الرحمن الرحيم

(وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ، الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ) اولچاوده کیملک قیلوچیلرغه الوغ اوکنچدر، آلا کشیگه اولچاب بیرگانده کیم اولچاب، کشین اوزلرینه آلدانده آرتق اولچاب آلورلار. (وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوَّزَهُمْ بَخَسُوا بَأَيْظُنَّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ، لِيَوْمٍ عَظِيمٍ، يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ) اول آدمیلر، قیچان صاوت ایله یا که آغرلق ایله اولچاسلر، کیمتوب اولچهرلر یعنی کشیگه بیرگانده کیمتوب اولچهرلر. کشین آلدانده برقداق آلاسی اورنده آرتقراق اولچاب آلداب آلورلار. (كَلَّا) اش آلاى توگل یعنی اولچاوده کیمتو کشین آرتق آلو، اولگناندن صوفا بعت بولی دیوچیلک هم اش قلوچیلق یمان اشدر. (إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سَجِينٍ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَجِينٌ، كِتَابٌ مَّرْقُومٌ، وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ، الَّذِينَ يَكْفِبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ، وَمَا يَكْتُوبُ بِهِ إِلَّا كُلٌّ مُعَذِّبُهُمْ، إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) درستلکمه کافرلرنلک عمللری یازولا تورغان دفتر البته سچین ده در، سچین فی نرسه، سچین یاوزلارنى عمللری یازلغان دفتر در، جزا کونی بولغان قیامت کونن بالغانغه توتقان، بالغانچیلارغه جزا کوننده الوغ اوکنچدر. اول جزا کونی چیکدن طش گناهغه چوموچى آیتلرمز اوقولغانده بواولگیلردن قالغان اکیت لرگنه دیوچى کمه لرگه اوکنچدر. (كَلَّا) اش آلاى توگل، قیامت کونی حق (بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) بلمسکی بو کافرلرنلک امله گان اشلری آلارنلک کوکلرن قابلا دی یعنی بوز قلعلری کوکلرن قارالتقانلقدان قیامت کونینه ایمان ایتمیلر. (كَلَّا) قیلغان اشلری تیوشسز (انهم

عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَّعُجُوبُونَ) درسته سلك اول كافرلر قىامت، كونك ريلرن كورودن پرده لشمش بولورلار. (ثُمَّ أَنَّهُمْ لَمَّا رَأَوْا الْجَعِيمَ) شوندان صوك آلاز البته جعيم تموغينه كره چكردر. (ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ) مونك صوكنده تموغنه كرگاچ اينولور: منه ايندى بواوت سز يالغانغه توتقان نرسه در! ديوب. (كَلَّا) اش كافرلر اينكناچه توكل (أَنَّ كِتَابَ الْآبْرَارِ لَفِي عَالِيَيْنَ، وَمَا أَذْرَاكَ مَا عَلِيُّونَ، كِتَابٌ مَّرْقُومٌ، بِشَهَادَةِ الْمُقَرَّبُونَ) درسته سلكده ايزكو كهسه لرنيك كتابي البته عليون ده در، عليون ني نرسه؟ عليون يازولشمش كتابدر، آني اللهغه ياقن بولغان فرشته لر صاقلارلار. (أَنَّ الْآبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ، عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ، تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ، يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْمُومٍ، خَذَاهُ مَسْكٌ، وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ، وَمَزَاجُهُمْ مِنْ تَسْنِيمٍ، عَيْنًا يُشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ) درسته سلكده ايزكولر جننه ديوانلر اوستونده نعمتلر كه قاراب تورورلار، آلارني كورساك يوزلرنيك نعمت دن شادلانغانلقلرن كوررسون، آلاز جننه باشي مهر لشمش صافي خمردن صوغار لشمش بولورلار، آلارنيك مهري مسكن بولور، ايندى بو نعمته بولوني تله گانلر، اوشبو نعمت كه قزغوب، شونك بولوغنه سبب بولغان عمللرني قلسونلر، اول خمرنك طبيعتي تسنيم چيشمه سننددر، اول چيشمه دن اللهنيك ياقن قللاري ايچهرلر. (أَنَّ الَّذِينَ أَجْرُمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضَعَكُونَ، وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُونَ، وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ) قريش الوغلارندان بوزقلاري مؤمنلردن كولوچي بولمديلار. مسلمانلردن اوتكانك كوزلرن يوموب مسلمانلرني خورلار بولديلر، قيچان اويلر يينه قايتسالار شول خورلاولارندان كيفلنمب قايتور بولديلار، قيچان مؤمنلرني كورسه لر اينور بولديلار: منه بولار بولدان يازغانلار ديوب ايندى. اول كافرلر مؤمنلرنيك عمللرن كوزه تو ايچون يبارلش بولماديلر. يعنى آلارنيك مؤمنلرده اشلري بولماسن. (فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضَعَكُونَ، عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ، هَلْ تُؤِوبُ الْكُفَّارِ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ) ايندى قىامت كونده مؤمنلر ديوانلرغه اوتورب قاراب تورغانك كافرلردن كولرلر يعنى كافرلر عناب قيلنغان چاقده مؤمنلر جنت ايچلرنيك كافرلر دنيا داغ قيلغان اشلر يينه جزا بيلرليرمي ايكان ديه قاراب، كافرلرنيك جزا وعنا بده بولولارن كورب، آلاردان كولرلر ..

بو اورنده مطففين سورده سي تمام بولدى .

سيكسان دورتنچي انشقاق سورده سي ، مكده اينگان يكرمي بيش آيت .

بسم الله الرحمن الرحيم

(إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ، وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَمَقَّتْ، وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ، وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَحَلَّتْ وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَمَقَّتْ) قيچان كوك يار لشمش بولسه، اوزينه بويون صنو تيوش اينولر ربسينك فرمانن توتوب يارولسه، يرتيگنر اينولسه (تاغلىرى بئرلسه) اول ير اوزينه بولغان نرسه لرني چغاروب بوشانسه، ربسينك سوزن توكلاب توكللاو تيوش ايدلگان بلسه شول وقته آدمي اوزينه قلغان عمللر يينه يولغر.

(بَاءَئِهَا الْإِنْسَانُ أَنْتَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَمَاحًا، فَمَلَأْتِيهِ) ای آدمی، در سنلکمه سین اوزنك ایچون تروشاچاقسن، ربك طرفینه توروشقان عملك ایله باروب ربك یولغاچاقسن! (فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينٍ، فَسَوْفَ يُحَاسِبُ حَسَابًا يَسِيرًا، وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا) ایندی برهونلک عمل دفتری اوکنان بیرلسه، اول کشی جنگل بولغان حساب ایله حساب ایتولموش بولور همه اوزینک دوست ایشلرینه شادلانوب قایتور. (وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَارَاءَ ظَهْرِهِ، فَسَوْفَ يَدْعُوا نُجُورًا، وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا، إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِ مَسْرُورًا، إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يُّعْرَبَ، بَلَىٰ، إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا) ایندی برهونلک عمل دفتری آرقه طرفندان بیرلموش بولسه، بوکشی اوزینه هلاکک ایله قچرور هلاک بولدم! دیور، همه سعیرگه کرر، اول کشی دنیاده وقتنک اهل ایچنک شادلانغوچی بولدی اوزن اولگانن صوڭ اولگچ کیری قایتارولوب ترلم دیوب اویلاغان ایدی، اما اولگانن صوڭ تر ایله چک هم جزا ایتله چک ایدی، چونکه آنک ربسی آتی دنیاده قنده کورب تورغان ایدی. (فَلَا) اش کافرلرجه توگل (أَقْسَمُ بِالشَّفَقِ وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ، لَتُرَكَّبْنَ طَبَقًا عَن طَبَقٍ، فَمَالَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) شفق ایله همه کیچ ایله آند ایتنه اوشانداق کیچنی جیغان وپرده لگان نرسه ایله آند ایتنه من. همه آی ایله آند ایتنه من قیچان اول آی تولسه، توگاللانسه، اوشبو نرسه لر ایله آند ایتنه من برده شکسز سزبر قورقنچلی حالدن ایکنچسینه آلماشنورسز. یعنی اول اولب، اولگانن صوڭ قبرگه قویلوب، قبرده سوال ایتولوب آندان قوبارلب، آندان صوڭ سوال وحساب ایتلورسز ایندی بو کافرلرگه فی بولدی، آلا شوندی قورقولی کونده خلاص بولو ایچون، اوزلرینک ربلرینه ایمان کیتورمیلر! (وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْمَعُونَ) قیچان اول کافرلرگه قرآن او قولسه، آلا قرآنغه ایلماسلر ایمان کیتورمسلر. (بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْتُمُونَ، وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ، فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ، أَلَا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ) قایدده اول قرآن او قوغاننی ایشتنکچ قرآنغه اویلوبلکی کافر بولغانلر قرآننی یالغانغه صایورلار؛ یعنی قرآننی ایشتنسه لر ایچلرینن قرآننی یالغانغه توتلار، لیکن الله تعالی آلازلک ایچلرینده بولغان سرلرن بیک بله در، ایندی سین ای محمد، اول کافرلرگه قاتی عذاب برله سوینچ بیرگل، یعنی بو کافرلر شول حاللرینده تورسالار، شول کفرلرن یاخش دیب صاناسالار اول اشلری برابرینه بزدن عذاب ایله سوینچ بیرگل! مگر بو اشلرینن قایتوب ایمان کیتورب، ایزگو عمللر قیلسالار آلا عذابینن قتلورلار همه آلا رغه برده بتمی تورغان اجر بیریلور.

(بو اورونده انشقاق سورده سینک ترجمه سی تمام بولدی)

(سیکسان بشنچی بروج سورده سی، مکه ده اینگان یگرمی ایکی آیت.)

بسمه ————— هـ ————— الله الرحمن الرحيم

(وَالسَّمَاءَ ذَاتَ الْبُرُوجِ، وَالْيَوْمَ الْمَوْعُودِ، وَشَاهِدٍ مُّشْهُودٍ) بولدرلار ایسی بولغان کوک ایله آند ایتنه من، همه وعده ایتولموش (قیامت) کونی ایله همه گواه بولوچی وگواه بولونموش یعنی قیامتده گیلر ایله

آند ايتمه من (قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ وَالنَّارِ ذَاتِ الْوُجُودِ، أَذْهَمَ عَلَيْهِمُ الْوُجُودَ، وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودًا)
يانمق اياسى اوت بولغان اخدودا يه لرى لعنت ايتولمش بولدى. اول خلق اوت اوستوننه اوتورغوچيلردى،
همه اوزلرى نىكى مؤمنلرگه قىلغان اشلرىنى كورب تورغوچيلاردى. اخدودا يردى بولغان يارقلاردى. كافرلردى
بعضلرى مؤمنلرنى بىر يارقلارىنه اوت ياغب هلاك قىلماق بولدىلار. مؤمنلرنى بىر ياروغىنه تاشلادىلرندى
الله تعالى مؤمنلرنى جانلرن اوتقه توشودن لك آلوب، اوت عذابىنه توشودن سلامت قالدى.
صوگره شول يارقلردان اوت چىغ شول كافرلرنى اوزلرن هلاك ايتدى. (وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا
بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ، الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) اول كافرلر مؤمنلرنى حاللرندى
هر نرسه گه كچلى وهر بىر ماقتاووق صفتلى بولغان بىر دوكوكر ملكندى بولغان، هر بىر نرسه نى كورب
توروجى الله تعالى گه ايمان ايتولرندى باشقه حاللرندى قارشو تورمىلار، كافرلرنى بار سويگانلرى مؤمنلرنى
اللهه ايمان ايتولر بىگنه در. (اِنَّ الَّذِيْنَ فَمِنُوا الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ آمَنُوا بِرَبِّهِنَّ فَلَھُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ
الْحَرِيْقِ) مؤمن ايرلرنى همه مؤمنه خاتونلرنى اوت ايله ياندروب جفالاغوچيلر بو اشلرندى صوكر
توبه ايتماسلر، آلاغه جهنم عذابى همه اوت ايله ياندر وعذابى بولور. (اِنَّ الَّذِيْنَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيْرُ) درستلكك ايمان كيتورب ايرگو عمل قىلغان كشىلر
ايچون آستلارندان يىلغالار آغاتورغان چىتلر بولغوچىلر، بوچىتلرگه كرو الوغ سعادت وزور بىغىدر.
(اِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ) درستلكك سىنىكى ربكىنىكى عذاب ايله توتوى قاتىدر. يعنى كافرلر مؤمنلرگه دنياده
نىندى جفا قىلسالارده الله تعالى نىكى آلاغه قىلچاق عذابى آلارنىكى مؤمنلرگه قىلغان جفالارندى كوب الوش قاتىراق
بولور، (اِنَّهُ هُوَ يَسِيْرٌ وَّيَعِيْبُ، وَهُوَ الْغَفُوْرُ الْوَدُوْدُ، ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيْدُ، فَعَالٌ لَمَّا يُرِيْدُ) درستلكك اول الله
تعالى خلقنى باشده بار قىلوچى واولگاندىن صوكره ترگىز قايقاروچىدر، اول الله تعالى گناهلرنى
باروندى بارقاغوچى اوزىنه بويون صنغوچىلرنى دوست توتوجى الوغلق اياسى عرشنىكى خوجاسى،
هر بىر تلاگان نرسه سنى قىلغوچىدر. (هَلْ أَتَاكَ حَدِيْثُ الْجُنُوْدِ، فَرَعَوْنَ وَثَمُوْدَ، بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِي
تَكْنِيْبِ، وَاللَّهُ مِنْ وَّرَائِهِمْ مُحِيْطٌ) اى محمد كافرلرنىكى اوزگىنى يالغانغه توتولارينه صبر قىل، درستلكك
فرعون هم ثمود قومىنىكى سوزى، آلارنىكى بىغىلرلرنى يالغانغه توتولارى ايرشى سىكى، هر بىر بىغىلرنىكى
قوى، بىغىلرلرنى شول رهوشك يالغانغه توتدىلر، كافر بولغان قوم اوز بىغىلرلرنى يالغانغه توتوجان بولالار
اما الله تعه آلارنى هر بىر باقدان چىلغاب آلاغىدر. يعنى آلار اللهنىكى عذابىدىن خلاص بولا آلماسلار.
(بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَّجِيْبٌ لِّوَجْهِ مَمْفُوْظٍ) كافرلر قدرن بىلماسلارده اول كتاب وعظ بولغان الوغ قدرت اياسى
الله تعالى نىكى قدرلى كتابىدر اول قرآن لوح المعفوظده يازلمشدر.

بو اورنده بروج سورده سىنىكى ترجمه سى تمام بولدى.

سىكسان آلطنچى طارق سورده سى مكدده اينگان اون بىدى آيت.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ، النَّجْمُ الثَّاقِبُ) كوك همده كیچنی یاقتور توچی عجب صفلی بولغان طارق (بولدی) ایله آند ایته من: (ان كل نفس لَمَاعْلَمِيهَا مَا فَظُّ) هر بر نفس ایچون آتاقلانغان صانچی باردر (فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ، خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ، يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ) ایندی آدمی اوزی فی نرسه دن یاراتولغاننی عبرت ایله قاراسون، اول آدمی ایرلرنیڭ آرقاسندان خاتونلرنیڭ کورکه طرفندان آطلوب چقغان سودان یاراتولدی (انّه على رجعه لقادر، يوم تبلى السرائر، فمآله من قوّة ولأنا مبر) آدمینی شول سودان بار قیلغان الله تعالی، اول آدمینی هر بر یاشرن سرلر صنالا تورغان قیامت کوننده قایتادان ترگزگه ایته کچی یته چاکدر، باشلاب بار ایتمکان اللهغه اولمگانن صوڭ ترگزه آلماس دیوب قاروشقان کهمسه نڭ قوبارغان کوننده عذابدن قتلوغه قوتیده بولماس، باشقه بر بولوشوچسیده بولماس! (وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصُّنْعِ انّه لَقَوْلٌ فَضْلٌ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلُ) بر توشب بر منب یاوا تورغان یغور ایلی بولغان کوك ایله آند ایته من همده یارغندان چیشمه لر چغه تورغان یبر ایله آند ایته من درستلکده اول قرآن حق ایله باطل آراسنی آیورغوچی سوزدر هم توبسز اویناب سویلانگان سوز توگلددر، (انهم یکیبون کید او کید کید افعهل الکافرین اهلهم رويدا) درستلکده اول مکه مشرکری اوزلرنجه الوغ حیللر قیللر، قرآنی اوسنکه چغارماسقه تورشالار، آلارنڭ حیللرینه قارشو مینده حیللر قیللورن ایندی سین آلار ایله هم آلارنڭ قار شولارن رد قیللوا ایله شغللمنه، بلکه آلاغه باطلقلرینده یوررگه مهلت بیر، مینده آلاغه آرغنه مهلت بیره من. (یعنی بمر صوغشینه قدر مهلت بیرب، بمرده آلاغه تیوش جزالری بیرلدی) والسما ذات الرجع = دیگانده یغورنی الله تعالی = رجع = دیگان، رجع = قایتوچی معناسنده. چونکه یغور یرده گی صولاردن بوغه ایلتوب هواغه آشقان صولارنڭ جیولا، جیولا کوبابوب یاگادان یرگه تشولریدر.

بواورنده طارق سورهمسی تمام بولدی.

سکسان ینچی - اعلى سورهمسی، مکهده اینگان، اون توقز آیت.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى، الَّذِي خَلَقَ فَسْوَى، وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى، وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى، فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى) ای محمد، هر بر کیمچیلکردن پاک بولغان ربکنڭ اسمنی، کیه چیلکردن پاکلاغل! اول ربکی شوندی ذاتدر هر نرسه فی یاراتدی همده گوزل قیلدی، ینده شوندی ذاتدر اول ربکی هر نرسه فی تقدیر ایتمیده شول تقدیر اینکان نرسه سینده کوندردی. هم شوندی ذاتدر اول ربکی حیوانلر آشی تورغان بولونقلرنی چغاردی. همده اول اولنلرنی باشلکلری صوننده قارا هم کیبکان حالده قیلدی. (سَنُقَرِّبُكَ فَلَا تَنْسَى، الْأَمَّا شَاءَ اللَّهُ، انّه يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى) ای محمد سیکآ آینلر اوقتورهمز سین آنی

اونىمەسەن ، بارى اونىمەسەن ياشىرىن و آشكارەنى بلوچى الله تعالى اونىمەسەننى تىلاكان نىرسە لىرىنىگە
 (وَنِيَسْرِكَ لِلْمَيْسِرَى ، فَذَكَرَانَ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ، سَيِّدَكَرَمَنْ يَغْشَى) اى مەمە ، بىز سىنى بىكل بولغان
 اسلام شىرىعتىنە موفىق قىلورمىز ، ايندى اى مەمە ، قرآن ايله خلقنى وعظ قىل ، اگۈر دە آنىڭ ايله وعظ
 ايتوفائىدە پىرسە الله تعالى دن قورقغان كەسە البتە قرآن ايله وعظلىمور (وَيَنْجِنِيهَا الْأَشْقَى الَّذِي يَصَلَّى
 النَّارَ الْكُبْرَى ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى) ھەمە اول قرآن دن چىنەك بولور الوغ اوتقە كۈرەك ايلكى يمان
 كەسە ، اول قرآن دن قاچقان كەسە تەووغە كۈردە ، اول تەووغە غەنا بىنى سىزەس لىك درجە دە اولمىس ھەمە
 تورلىق يورلىك درجە دە تىركلك كورمىس . (قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ، وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى) دنيا دە وقتە
 كفر ھەم شىركىن پاكلانوب رىسىنىڭ اسمى ياد ايتوب نماز قىلغان كەسە آخىرتە غەنا بىن خىلاص
 بولوب مقصودى بولغان جىننە كور . (بَلْ تُوْتِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ، وَالْآخِرَةَ خَيْرًا وَابْقَى) اول آرزىلار ايمان
 كىتىرماي ، قرآن ايله وعظلىمى دنيا تىركلىگىن آخىرت تىركلىگىنن آرتق كورەلر اما آخىرت دنيا دن
 ايزگو ھەمە دنيا كىبى فانى بولماي مىنگولك يورلدىر . (إِنَّ هَذَا الْقَوْمَ الضَّعْفُ الْأُولَى ، ضَعْفُ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى)
 اوشبو نىرسەلر يعنى كىردن پاك بولوب نماز قىلغان كەسە لىرىڭ جىننە بولوب ، آخىرتىڭ مىنگوبولوب
 اولگى كىتابلاردىن بولغان ابراهيم كىتابى ايله موسى كىتابلارنى بىيان ايتولمىش ھەمە لىرى . حضرت
 ابراهيم غە الله تعالى دن اون كاغە ايندىرلىگان حضرت موسى غە تورات اسمى كىتاب ايندىرلىگان .
 بو اورندە اعلى سورەسى تمام بولدى .

سكىسان سىكزىنچى غاشىيە سورەسى بىكرىمى آلتى آيت مەكە دە اينگان .

بىدە ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم

(هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ، وَجْهَ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٍ ، عَامِلَةٌ ، نَاصِبَةٌ ، تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً ، تَمَقَّى مِنْ عَيْنِ أُنْيَةٍ ،
 لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ جَوْعٍ) اى مەمە تىقلىق سىكلا آدملىرىنى قورقۇچى كورنىڭ
 خىبرى كىلىدى . اول كۈندە كافر بولغانلار خورلىقە ، ھەمە تورلى مشقنىدە بولوب قىزولمە چىكىدىن
 طىش بولغان اوتقە كۈر ، بىك اسسى بولغان چىشمەنىڭ صاوتلىرىدىن صوغارلەش بولور . اول كافرلىككە
 سىمىرتىمى ھەمە طوبىدىمى تورغان تىگانا كىن باشقە طعامە بولماس . (وَجْهَ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ، اسْعِيْهَا رَاضِيَةٌ ،
 فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ، لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَغْيَةِ ، فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ، فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ، وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ، وَنَمَارِقُ
 مَصْفُوفَةٌ ، وَزُرَّالِي مَبْنُوتَةٌ) اول كۈنەك بعض يوزلر نەمەك بولورلار . اوزلرىنىڭ قىلغان اىشلىرىنە راضى
 بولوب ، الوغ بولغان جىننە ، مەناسىز سوزلر ايشتمەي اوتورورلار . اول جىننە آغىب توروچى چىشمە ،
 بىرىنچى درجە دە بولغان اورندىلەر ، آلتىلارنى قوبولغان اصناكانلار ، بعضى بعضىنە يەنە شە قوبولغان
 توشا كلر ، جايب قوبولغان پالاسلر بولور . (أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْآبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ، وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ
 رُفِعَتْ ، وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ، وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ) آدمىلر عبرت كوزلرى ايله تۈرگە
 قارامىلر ، اول نىچوك ياراتولمىش بولدى . كوككە قارامىلر ، نىچوك بىوك قىلمەش بولدى ،

تاغلارغه قاراميلرمى نىچوك بركنلشم بولدى . يرگه قاراميلرمى ، نىچوك توشالمش بولدى . (فَذَكِّرْ ، اِنَّمَا اَنْتَ مُذَكِّرٌ ، لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ ، اَلْاَمْنُ تَوَلَّى وَكُفِّرْ ، فَيُعَذِّبُهُ اللهُ الْعَذَابَ الْاَكْبَرَ ، اِنَّ اَيْنَا اِيَابَهُمْ ، ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ) ايندى سين اى محمد ، خلقنى وعظ قيسل ، سين بارى وعظ قيلوچيغنه سن ، اما كافرلرگه ايركلى بولوچى توگلسون ، يعنى كافرلرني قرآن ايله وعظ قيلودان باشقه اش سيكبايرلدى . ايندى اول كافرلردن ايماندىن يوز دوندرى ، قرآننى انكار قيلغانلرن الله تعالى آلارنى ايلكى الوغ بولغان عذاب ايله عذاب قيلور . اول كافرلر سينكى سوزگنى توكلاميلر ايگان ، سين آلار ايچون برده بورچوله آلار صوغى كوندنه بزنىكى طرفمزغه قايتماچاقلردر . شوندىان صوگ آلارنى حساب ايتوده بزنىكى قولرمز دادر . سين آلارنى حلقغه اندهده قبول ايتسهلر خوش ، ايتماسهلر قيامته جزالرن مين اوزم بىررم .

بو اورنده غاشيه سورده سينكى ترجمه سى تمام بولدى .

سيكسان توقزىچى فجر سورده سى اوتوز آيت ، مكه ده ايتگان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالْفَجْرِ ، وَلَيَالٍ عَشْرٍ ، وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ، وَاللَّيْلِ اِذَا يَسِرُ ، هَلْ فِيْ ذٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِيْ حَجْرٍ) تاك برله ، همه اونوچى ذوالحجه ايله ، جفت همه طاق بولغان نرسه لر ايله ، همه كىچىنكى اوتكان زمانى ايله ، آند ايتنه من ، بونرسه لرده البته عقل ايله لرى ايچون يمين باردر ، (اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ، اَرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ، اَلَّتِيْ لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ ، وَثَمُوْدَ الَّذِيْنَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ، وَفِرْعَوْنَ ذِي الْاَوْتَادِ ، الَّذِيْنَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ، فَاكْثَرُوا فِيهَا الْفُسَادَ ، فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ) اى محمد بلمسكى سين ، ربكى ارم قومندىن بولغان عاد قومينه ني قيلدى ؟ اول ارم قومی شهرلرده مثلى ياصالماغان الوغ بنالر اياسى ايدى . همه چقرلارداغى قانى تاشلرني كىسوچى نمود قومنه ربكى ني قيلدى همه كىوب عسكر اياسى بولغان فرعونگه ني قيلدى ، اول فرعون قومی شهرلرده آرخنىق قيلدىلر ، آنده كىوب بوز قىلقلر قيلدىلر ، شوندىان صوگ آلار اوستونه ربكى تورلى عذاب قيلدى . (اِنَّ رَبَّكَ لَبَاْلْمُرْسَادِ) درستلككه سينكى ربكى البته هر نرسه ني كوزه تكوچى وايرككه توتوچىلر فَاَمَّا الْاِنْسَانُ اِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَاَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ ، فَيَقُولُ رَبِّيْ اَكْرَمَنِيْ) ايندى قىچان انسانى ربسى بايلق همدرجه ايله صناسه ، شول وقتك ربسى آنى هرمنلاسه همهدرجه ايله نعمتلندرسه ، اول وقتك كشى ايتور : مينم ربم مينى هرمتلى ديوب . (وَاَمَّا اِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ ، فَيَقُولُ رَبِّيْ اِهَانَنِيْ) ايندى قاي زمان آدمينكى ربسى آنى فقيرلك ايله بلالندرسه ، رزقن كىمتسه ، شول وقتك ايتور اول مينم ربم ، مينى خورلادى ديوب (كَلَّا) اى مكه كافرلرى الله نلكى هرمتلوى بايلق ايله ، خورلاوى فقيرلك ايله توگل (بَلْ لَّا تُكْرَهُونَ الْيَتِيْمَ وَلَا تَحَاضِرُونَ عَلٰى طَعَامِ الْمُسْكِيْنَ ، وَتَأْكُلُوْنَ التَّرَاثِ اِكْلَامًا ، وَتَجْبُونَ الْمَالَ حُبًا جَمًّا) سز مكه كافرلرى يتيملرني هرمتله ميسز ، همه مسكينلرني طعاملندرسه اوزكرده قرقه ميسز باشقه لارنيدنه قرقه ميسز دغيك

ميراثنى بتونلاي آشاو ايله آشيسز ، همه مالنى چون سيو ايله سويه سز ! يعنى ميراثنى تيوشلى وارثلرگه بيرميسز ، مالنى چن كوئلكن سويد ككردن فقيرلرگه برده بيرميسز ! (كلا) بواشكز ياراقسز اشدر (اِذَا دَكَّتِ الْأَرْضُ دَكَّادَكَا، وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفَا صَفَا، وَجِيءَ يَوْمَهُمْ بِجَهَنَّمَ، يَوْمَهُمْ يَنْفَكِرُ الْإِنْسَانُ وَاتَى لَهُ التَّكْوِي، يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِعِيَاتِي) قىچان ير چن بارلو ايله يارلمش بولسه ، رېكئانكى امرى كيلوب يتسه ، فرشتهلر صف ، صف توزلسه لر ، همه شول كونده جهنمنى كيتورلمش بولسه ، شول كونده آدمى الله ناك وعده سن اويلا ب اشنانكى توبن بلور ، اما اول كونده بلوفائسه بيرمى شولارنى كورگاچ كافر ايتور : كاشكى مېن بو صونكى كونه تروم ايچون ايزگو عمللر حاضرلگان بولسام ايندى ديوب . (فِيَوْمَهُمْ لَا يُعْتَبَرُ عَنَابُهُ أَحَدٌ، وَلَا يُؤْتَقُ وَثَاقُهُ أَحَدٌ) ايندى اول كونوكافر نى الله تعالى قيلغان عناب كېن عناب ايله هيچ كمن عناب قيلماس ياكه اول كونده الله تعالى ناك عنابن هيچ كمن ملكنماس همه آنلك كېن هيچ كمن كافر نى بوغاولاماس (بِأَيِّتِهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ، أَرْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مُّرْضِيَةً، فَأَدْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّاتِي) اي عنابن امين بولغان مؤمن نفس . ثواب ايله راضى بولوب ربك قاشنه رضالانمش بولغانلك حالده ربك طرفينه قايتقل ! شونن صونك اي قلوب ايزگو قلالرم آراسينه كرده ، شولار ايله برلكده جنتمه ده كرگل ! ديوب ايتولور .

بو اورنده فجر سورھسى تمام بولدى .

توقساننچى بلك سورھسى ، مكه ده اينگان ، يگر مى آيت .

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(لَا) اش كافرلر اويلاغانجه توگل (أَقْسَمُ بِهَذَا الْبَلَدِ، وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ، وَوَالِدُومًا وَلَدًا) اوشبو شهر ايله آنك ايتمه ن ، سين اول شهرده تورغوچيسن ، همه آتا وانك توغدرغان كمنه لرى ايله آنك ايتمه ن . يعنى اي محم سين تورا تورغان مكه شهرى ايله همه آتاكز آدم وانك نسلنن توغان سينلك ايله آنك ايتمه ن (لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ) تحقيق بز آدمنى مشقت و آغرلقده ايتوب ياراتتىق . يعنى آدميلر دنيا ده مشقت كوروجى دنيا قايعوسنى تاتغوچى بولالار . (أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يُقَرَّ عَلَيْهِ أَحَدٌ، يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لِبَنِي، أَيْحَسِبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ) ثلله آدم اوزينه هيچ كمنكده كچى يتماس ديوب اويليمى اول آدم ايتمه : مېن بيك كوب مال هلاك ايتدم ديوب ، ثلله آنلك صرف قيلغان مالن تاراتقانسه هيچ كمنه كورمى ديوب اويلى ميكان ؟ يعنى رسول الله غه دشمانلق ايتوب رسول الله ضررينه كوب ماللار تنوچى كافرلر ناك اوز آرا ماقتانوشولارن بياندر . (الْمَنْجَعِلُ لَهُ عَيْنَيْنِ، وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ وَهَبْنَاهُ النَّجَبِينَ) بز اول آدميگه ايكي كوز ، برتل هم ايكي ايرن بيرم كمن ؟ كوزلرى ايله كورب ، تلى ايله سويلاب ايرنلرى ياردمنه سوزلرن گوزل ايتوب چغارغه همه بز اول آدمينى آشكاره بولغان ايزگو همه ياوزلق يوللار ينى كوساتم كمن ؟ (فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ، وَمَا ذَرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ؟ فَكُ رَقَبَةً، أَوْ اطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ، يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ، أَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ) ايندى

بونعمتلرگه ياقملىق اياسى بولغان يتيهنى همە بىك فقير بولغان مسكيننى آچلىق كوندەك طعاملىرىمك
يايسە قل آزاد اينمكىن عبارت بولغان عقبەنى جىكلاب بىزنىڭ طرفىزدىن بىرلىگان نعمتلرگە شكر قىلمادى
(ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ) شول چاقىدە ايمان
كيتورگان كەمسە لردن بولدى اول، همە بعضارى بعضلرىنىڭ طاعتىنىڭە صبر قىلوايلى، همە بىر بىرىنىڭە مەرجەملى
بولوايلى ۋە صىت ايتوش بىلەر، موندى صفتلى كىشىلەر اوڭلىق ايه لىرىدىر يعنى اشلىرى اوڭ ۋە مبارک . (وَالَّذِينَ
كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ، عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ) ايندى بىزنىڭ آينلر مەزگە قارشقان كەمسە لىر
شولماق ايه لىرىدىر، اول كافرلىرگە ايشكلىرى بىر كىتولگان تەمۇغ بولغۇچىدىر .

بو اورۇندە بىلە سورە سىنىڭ تەرجەمە سى تمام بولدى .

توقسان بىرىنچى - الشمس سورەسى مەككەدە اينگان اون بىش آيت .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا، وَالْقَمَرُ إِذَا تَلَّهَا، وَالنَّهَارُ إِذَا جَلَّاهَا، وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشَاهَا، وَالسَّمَاءُ وَمَا بَنَاهَا، وَالْأَرْضُ
وَمَا طَوَّجَاهَا، وَنَفْسٌ وَمَا سَوَّاهَا، فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا) قوياش همە آنىڭ ياقىلىقى ايله آند ايتەمن،
آى ايله آند ايتەمن قىچان اول آى قوياشغە ياقىن بولسە، همە كوندىز ايله آند ايتەمن قىچان قوياش
روشانلاشە اول كوندىزنى، همە كىچ ايله آند ايتەمن قىچان اول كىچ قارارغولغى ايله قوياشنى
قابلاشە، دىخىدە كوك ايله همە آنى بنا اينگان ذات ايله آند ايتەمن، بىر ايله همە آنى جاينگان
ذات ايله آند ايتەمن، همە نفسلر ايله ۋە آلارنى تىگىز ايتوب ياراتقان ذات ايله آند ايتەمن، اول
نفسلرگە اللە تەعالى بوز قلقىنى همە تقوالسكىنى بىلدىرتگان ايدى (قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا، وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا)
اوتگاندىگى نرسە لىر ايله يەين ايتەمن: در سىلىككە نفسىن علم هم عمل ايله پاكلاغان كەمسە مقصودىنىڭە
ايرشەر، كەمسە نفسىن نادانلىق ۋە يمانلىق ايله بوياسە اول كىشى رسواى بولور (كَتَبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا
إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا، فَكَتَبُوهُ فَعَقَرُوهَا، فَكَرِهَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ فَنَجَّبَهُمْ مُّسَوَّاهَا
وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا) نمود قومی اوزلىرىنىڭ آرزىلىقلىرى سببلى رسوللرنى يالغانغە توتىدىلەر، شول وقتىنى
يالغانغە توتىدىلەر اول وقتىڭە نمودنىڭ ايلگى يمانى اورۇنۇدىن تورب حضرت صالحنىڭ معجزەسىدىن بولغان
توھنى اولتۇرۇگە قىلدى، شول وقتىڭە اللەنىڭ رسولى بولغان حضرت صالح ايتىدى: اى بىلەر اللەنىڭ
توھسىنىڭە تىمەڭز اول توھنىڭ صو نوبىتىندە تىمەڭز، يعنى حيوانلىرىنى سوغارو ايچون نوبت ياصاب
نوبتەلەب ايچوتەلەر ايدى، بو نمود قومی رسولنى يالغانغە توتىدىلەر توھنى بوغازلايدىلەر، شول
چاقىدە آلارنىڭ رىبلىرى آلارنى گناھلىرى سببلى عذاب ايله قاپلادى همە عذابنى ھەر بىرىنىڭە
تىگىز قىلدى همە اول رىڭ نمودنى ھلاك ايتونىڭ صوڭۇندىن قورقماس !

بو اورۇندە الشمس سورەسى تمام بولدى .

توقسان ايكنچى لىل سورەسى، مەككەدە اينگان، يگرمى بىر آيت .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشَى، وَالنَّهَارُ إِذَا تَجَلَّى، وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى، إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى) كىچ ايله آند ايتمه من، قىچان اول كىچ ياقنىلقنى قابلاسه، هممه كوندىز ايله آند ايتمه من قىچان ياقنىلقنى روشانلانسه، هممه اير و خاتوننى ياراتقان ذات ايله آند ايتمه من درىستلىكك سوزنىق عمللرگز تورليدر (فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى، وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى، فَسَنِيسِرُهُ لِلْيُسْرَى) ايندى برهه الله تعالى نىق حقلرن بىرب الله تعالى كه قارشودان صاقلانسه، هممه گوزهل بولغان (لا اله الا الله) سوزنى راستغه توتسه اول كشىنى چىنگل بولغان يولغه كوندر رمز. (وَأَمَّا مَنْ يَغْلُ وَاسْتَفْتَى، وَكَتَبَ بِالْحُسْنَى، فَسَنِيسِرُهُ لِلْعُسْرَى، وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى) اما برهه اوزندن چغارغه تيوشلى بولغان حقنى چغاروده صارانلانسه، هممه دنياسى ايله آخرت ثوابندن موكسرلانسه، گوزهل بولغان (كلمة توحيد) نى يالغانغه توتسه، اول كشىنى آغرلغنه تارتورمز يعنى تموغغه، تموغغه توشكان زماننده اوتدان آنى مالى خلاص ايتماس. (إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى، وَإِنَّ لَنَا الْآخِرَةَ وَالْأُولَى، فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى، لَا يَصْلَاهَا، إِلَّا الْأَشْقَى الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى) بوزنىق اوزرمزده توغرىلق بولغوجيدر، هممه بوزنىق ملكمزه آخرت هم دنيا يورطى بولغوجيدر، ايندى مين سزنى بيغمبرنى يالغانغه توتوب ايماندىان يوز دوندىرگان كافرلرگنه كره تورغان يانوب تورغوجى اوت ايله قورققوم. يعنى توغرىلقنى بيان ايتو ميندىن، مين آنى سرگه بيان ايتمه من. آخرت ايله دنيا هر ايكسيدا مينكى ايندى بولارنى مينم رضالغم ايله گنه استه گز (وسيجنبها الْآتَى الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى، وَمَا لِحَدِيثِهِ مِنْ نِعْمَةٍ يُجْزَى، إِلَّا ابْتِغَاءً وَجْهَ رَبِّهِ الْأَعْلَى، وَلَسَوْفَ يَرْضَى) الله دان قورقوب صارانلقدان پاكلانوب مالن فقيرلرگه بىرگان كمسه البته اول تموغدان خلاص بولور اول ايزگو كمسه ايجون، آننى فقيرلرگه بىرگان مالى برابرينه قارشوبيرله تورغان جزا اميدى بولماس مگر مالن فقيرلرگه بىروده الله نى رضالغن استابكنه بىرور. هممه بوكشى كىلاچا كه اوزىنىق رىسينىق بىرگان جزاسندن راضى بولور. يعنى فقيرلرگه مالن بىرگان نىتى بارى الله رضالغى بولوب، فقيرلردن خدمت يا قلىق اميد ايتماى مالن تاراتقان كمسه لر، الله نى رضاسى بولغان چىكسز اجرلرگه ايرشولر دىمكدر.

بو اورنده ليل سوره سى تمام بولدى.

توقسان اوچنچى ضحى سوره سى، مكده اينگان اون بر آيت.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَالضُّحَى، وَاللَّيْلُ إِذَا سَجَى، مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَاقَلَى، وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى، وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى) قوباشنىق كوتارلگان وقنى ايله، هممه كىچنىق قارانغولانغان وقنى ايله آند ايتمه من، درىستلىكك سىنىق رىق سىنى تاشلامادىده سىكنا آچىغلانمادىده؛ بو سوره نىق بو قىرسى بر سبب ايله بر آراده وحى توقنالوب حضرت جبرائيل اينى تورغانده رسول الله نىق كوئلى طنچسز لانغاندىن صولق اينگان دىبشلمر. هممه كافرلر رسول الله وباشقه مسلمانلرنىق فقير بولولارنىدان كولكلمدىن رسول الله نى جواتو

ايچون صوڭى آيتلر اينمشدر معناسى: البته آخرت دنيا دن ايزگودر . بىك تيزلىككە سىڭا رىڭ سىڭىڭى صورايغان نرسە كنى بىرىب، سىنى راضى قىلور (الْم بَعْدَكَ يَتِيمًا فَارْوَى، وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَمَى، وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى) اى محمد، سىنى رىڭ يتيم حالىكە تربيە چىسىز وقتىكە ابوطالبكە بىرىب تربيە لىنىمىمى، سىڭىڭى بر نرسە بلماگانلىڭى مالىكە وحى ايله كوب حكملر و حكمتلر بىلىب توغرىلىقغە كوندىرمىمى، سىنى فقير حالىكە خىجەنى نكاملتوب باى قىلمايمو؟ ايندى سىنى شول حاللرگىن خىلاص ايتىكان رىڭى موندان صوڭى سىڭا كوب نعمتلر بىرىر. (فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَاتَهَر، وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَاتَنْهَر، وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ) ايندى اى محمد، يتيمنى رنجتمە، همە حاجت صورايغوجىنى طيماغل، همە رىڭنىڭى نعمتى ايله سويلاشكىل! يعنى يتيملرنى رعايه قىل، حاجت صورايغانلرنى طيماغل، اللهنىڭى حكملرن اوپره توهم ايرشدر وده بولغىل!

(بو اورنده ضحى سوره سىڭىڭى ترجمەسى تمام بولدى)

(توقسان دورتنچى انشراح سورهسى، مكەدە ايتىگان سىڭىز آيت .)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(الْم نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ، وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ، اَلَّذِى، اَنْقَضَ ظَهْرَكَ، وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ) اى محمد، بىز سىڭىڭى كوكرهگىنى معرفت نورى ايله نورلاندىرمىمى، همە سىڭىڭى اوستوندىن، سىڭا آغراق بىروچى جوگى توشرمىمى؟ يعنى بىغمبىرلىككە قدر بولغان نادانلىق مراددر. همە اى محمد سىڭىڭى ذكرگىنى بوقارى كوتاردىك، يعنى اسمگىنى هر وقتىكە الوعلا ب ذكر ايتوله تورغان قىلىدق. (فَانَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا، فَاِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ، وَالْى رِبِّكَ فَارغَبْ) اى محمد هر ايشدهده اول قاتىلىق بولا صوڭره راحتلىك بولادر، شول سببىندە سىن اللك كافرلر طرفىدىن اوڭغايىزلقلر كوردىڭى صوڭره نصرت تابوب آلاردان اوستون بولدىڭى. درسنلىككە هر بر قاتىلىق ايله بولسىكە جىكىللىك بولغوجىدىر، مونسى دنياده همە دنيا داغى آغراق برابرینه آخرتىكە تاغن بر جىكىللىك بولغوجىدىر. ايندى سىن اى محمد، قىچان هينم حكملرنى ايرشدر و دن بوشانسىڭىڭى، آنلىڭى شكرينه مىڭا عبادت قىلغىل، همە رىڭكە گنه كوڭلىڭى قوبىلغىل!

(بو اورونده انشراح سوره سىڭىڭى ترجمەسى تمام بولدى .)

(توقسان بشنچى تىن سورهسى، سىڭىز آيت، مكەدەمى مدينەدەمى اختلافلى)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالَّذِينَ وَالزَّيْتُونَ، وَطُورِ سَيْنِينَ، وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ، لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ) تىن، زيتون آغاچلرى ايله، همە بىمشلى بىچاچ اياس بولغان طور طاغى ايله، اوشانداق طنچلق اورنى بولغان شهر (مكە) ايله آنت ايتەن، درسنلىككە بىز آدمىنى بىك گوزەل توروشدە ياراتتىق. (ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ، إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ) شوندىن صوڭى اول آدمىنى توبانلرنىڭى توبانى بولغان تاموغغە توشىرمىز، بارى آڭا توشىرمەز ايمان كىتور بىك ايزگو عمللر قىلغان كىسەنى،

چونكى موندى كشيپلر ايچون برده كيسلمى تورغان اجر بولغوجيدير . يعنى بركش سلامت وقتندە نيقدر ايزگو عمل قىلسە ، اول كشيپلار قارتاق يا ضعيفلك سببلى عملگە كچى يتماس درجه گە ايرشپ عاجز قالساده هميشە سلامت وقتندە قىلغان عمللر قدر ثوابى بولور . مونلارنى مئالى پىنسىيە كپيدىر . سلامت وقتلرندە بر اوروندە خدمت ايتكان كىسەلر ضعيفلنسه لىر ياكە قارتاق سببلى خدمتگە ياراقسىزلانسە لار ، بولارغە وظيفە لىرى بىر تور وعادى بار . بو عادت شىر يعنى درست هم تىوش بولوى اوشبو آيتدىن فەملنە در . (فَمَا يَكْتُوبُكَ بَعْدَ الدِّينِ ، اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ الْعَاكِلِيْنَ) ايندى اى كافر سىگنا نى نرسە قيامت كونن يالغانغە توتىدرا در آدمىنى ياراتوب ، سوكرە تاغن ضعيفلككە قايتارو بيان قىلغاندىن سوڭ ، بعنى يالغانغە توتوغە البته يول قالميدىر . الله تعالى هراشكە حكم ايتوجيپلارنىڭ ايلك اعلاسيدير اول نچك حكم ايتسە اول اش شول روشدە بولور .

بو اورند تىن سورەسى تمام بولدى .

توقسان آلتىنچى علق سورەسى ، مكەدە ايتكان ، اون توقز آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِیْ خَلَقَ ، خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ) اى محمد او قوسىن قرآنى هر نرسە نى و آدمنى قان كىسا گندىن ياراتقان ربكىڭ اسمى ايله ياردم استاب (اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ ، الَّذِیْ عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ) اى محمد قرآنى خلقغە اويرەتو ايچون او قوسىن ! ايلك حرمتلو بولغان ربكى شوندى ذاتىر ، اول قلم ايله يازونى او گرتدى ، همە آدمنى بر نرسە بلمگان زمانە ، آكتاتوغرى بولنى وباشقە هنرلىرى او گرتدى . (كَلَّا) بولای بولوبە آدمىڭ آزغىلقە بولوى ياراقل بولماس . (اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَ كَفِرٌ ، اِنَّ رَاٰهُ اسْتَغْنٰى ، اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ الرَّجْعٰى) درستلكە آدمى اوزن مائلى بولوب موگىز بلىگىنى ايچون توغرىلىقدان يازار ، مونە مراد ابوجهل . اى يمان آدمى ، درستلكە اولگاندىن سوڭ قايتاچق بر ربكى طرفىندە در . غافل بولمە ، مالوئا الدانمە ، آخر كوندە عتابكە اله گرسون ! (اَرَأَيْتَ الَّذِیْ يَنْهٰى عِبْدًا اِذَا صَلَّى) اى محمد كورەسنى ، نماز او قوچى قلنى نماز دان طيوني تله گان كەسە نى ، مونە نماز او قوچىدىن مراد رسول الله ، طيوچى دن - ابوجهل . چونكە ابوجهل قومىنە ايتكان اكر محمدنىڭ نماز او قوچانون كورسام موينون تابىارمن ديوب . بروقتە رسول الله نماز ادق ايتكان ، ابوجهل يارا باشلاغانە تاغن كبرى چىگىنگان ، قومى صوراعانلرنىڭ چىگىنگىڭ ديوب ، ابوجهل ايتكان ايكى آرامزده اوطدان بولغان چقر كورندى ديوب . (اَرَأَيْتَ اِنْ كَانَ عَلَى الْهُدٰى ، اَوْ اَمَرَ بِالتَّقْوٰى اَرَأَيْتَ اِنْ كَتَبَ وَتَوَلٰى ، اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ اللّٰهَ يَرٰى) اكرده اول طيوولمش كەسە توغرىلىق اوزەرە بولنسه ، ياكە تقوالك ايله بيورسە ، همە طيوچى كەسە حقنى يالغانغە توتوب ايمان كيتىرودن يوز دوندرسە ، بلماسمى اول كەسە الله تعالى آنلارنى بولاشن بلب تورغاننى ؟ يعنى ابوجهل حق ياقە بولوب ، رسول باطل ياقە بولسە ، الله تعالى آلارىڭ حق ياقە اغسىنە ياردم بىر رسولنى صاقلاماى ابوجهلنى اوستون قلور ايدى ديه اويلايمى ؟

دیگان سوزدر. طیولمش رسول طیوچی ابوہملدر. (کَلَّا) نمازدان طیوچینلک بواشی یمان اشدر،
 (لَسْنٌ لَمْ يَنْتَهَ لِنَسْنَعًا بِالنَّاصِيَةِ، نَاصِيَةٌ كَاذِبَةٌ خَاطِئَةٌ، فَلْيَتَّعْ نَادِيَهُ) اگرده اول نمازدان طیوچی کمسه
 بوہوز قلمندان طیولماسه یالغانچی ہمده آزغن بولغوچی ماکلای صاحپندان توتارمز، یعنی آخرت
 کوننہ، اول شول وقتہ اوزینلک مجلسداشلرن انده سنہ بزناک عنابمزدن قتمسون! (سَنَعَ الزَّبَانِيَةَ
 کَلَّا) بزده اوزمزلک دشمانلرنی عناب قیلوا ایچون بولغان زبانیلرمزنی چاقررمز، شول چاقسدہ اول
 طیوچینلک حالی یمان بولور. (لَا تَطْعَهُ وَأَسْجُدُ وَقَتْرَبُ) ای محمدسین آنلک سوزن توتمه، ربکہ سجدہ
 قیل، ہمده آکا یاقن لی حاصل قیل! بزده آندی طیوچی دشمانلردن قورقماغل!
 بو اورنده علق سورہ سینلک، ترجمہ سی تمام بولدی.

توقسان بیینچی قدر سورہ سی، بش آیت (مکہ دہمی مدینہ دہمی اختلافلی)

بِسْمِ ————— اللَّهُ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(اِنَّا انزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ، وَمَا اَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ، لَيْلَةُ الْقَدْرِ، خَيْرٌ مِنْ اَلْفِ شَهْرٍ) درستلک بزرقرآنی
 قدر کیچنہ ایندرک، اول الوغ بولغان قدر کیچیدر آنی الله دان باشقه کمسه بلہ آلمغان قدر کیچی ملک آیدانہ
 ایزگورہ کدر. (تَنْزِيلُ الْمَلٰٓئِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ اَمْرٍ، سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ) اول
 کیچنہ فرشته لر ہمده جبرائیل ربلرینلک اذنی ابلہ، تقدیر ایتولگان هربراش سببلی اینہر لر،
 اول کیچ تاک توغوغہ قدر هربرمؤمن مسلمانخہ سلامتکدر.

قدر کیچی. رمضان شریفنلک یگر می بیینچی کیچہ سنہ قدر کیچی بولادر. بو کیچ مسلمانلرنلک
 دینلرینلک اصلی بولغان قرآن شریفی اینگان کیچدر. بو کیچہ الله تعالی طرفندان فرشته لر برگہ اینبہ مؤمن
 مسلمانلر ایچون استغفار قیلورلار. قویاش بایودان تاک آتقانغاچه قدر کیچی بولور. بو کیچہ هرک
 توبہ استغفاردہ بولونمق تیوشلی. بو کیچہ قلمغان عمللر ملک آئی توتاش قیلنغان عمللردن آرتوق بولادر.
 بو اورنده قدر سورہ سی تمام بولدی

توقسان سیگرنچی بیینہ سورہ سی، سیگز آیت، (مکہ دہمی مدینہ دہمی اختلافلی)

بِسْمِ ————— اللَّهُ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفِكِينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ، رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ، يَتْلُو
 صُحُفًا مُّطَهَّرَةً، فِيهَا كُتِبَ قِيَمَةٌ) اهل کتابن ہمده مشرکلردن بولغان کافرلر، حلق بیلگسی بولغان،
 حلقنی برکنو ایاسی یازولارنی اچینہ آغان پاک صعیفه لرنی اوقی تورغان الله نلک رسولی کیلگانچه
 تارالشوچی ہمده آیرلشوچی بولمادیلار. یعنی رسول الله پیغمبر بولغانن صوگنہ تارالشیلر. (وَمَا
 تَفَرَّقَ الَّذِينَ اٰتُوا الْكِتَابَ الْاٰمَنُ بَعْدَ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ) کتاب بیلرلر کمسه لر رسول الله کیلگانچه
 تارالشماغانلرایدی، قایچان رسول کیلدی ایسه آلا آیرلشیلر. یعنی رسول الله کیلگانچه یہود ہم
 نصارا تورات ہم انجیللہ صفتلانویینہ کورہ محمد (عم) گہ ایمان اینہ چک بولوب تورالرایدی. قیچان

رسول الله پيغمبر بولدى ايسه حسد ايتوب، رسول اللهغه ايماندىن باش تارتىدىلر. (وَمَا أَمُرُوا إِلَّا أَنْ يَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ، حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ، وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ) اول كافرلر اوزلرينىڭ كىتابلارنىڭ بىورلمايدىلر، بارى بربولغان اللهغه آنىڭ دىنىنىڭ اغلاص باغلاپ ايمان كىتىرو ايلەگنە بىورلدىلر. ھمدە باطل اعتقادلارنىڭ حق اعتقادقە آوشوغە بىورلدىلر. نماز اووقوغە، زكات بىورگە بىورلغانلر ايدى. بواشلر ايلە بىورغان دىن حق وثابت بولغان دىندىر. (إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا، أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ) درىستلىككە اهل كىتابدىن ھم مشركلردىن بولغان كافرلر كىتىرى اىچون جەننم اوطنىڭ منگوبولورلار، بوكشىلر مخلوقلارنىڭ ايلىڭ باوزلاريدىر. (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ، جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٌ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ، وَرَضُوا عَنْهُ، ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ) درىستلىككە ايمان كىتىروب ايزگوعەل قىلغان كىسىلر بلار مخلوقلارنىڭ ايزگولرئىدىر، بلار اىچون رىلرى قاشنىدە آستلارنىڭ يىلغەلار آغا تورغان عىن جىننلرى بولغوجىدىر. آلا شول جىننلردە منگو بولورلار. آلاردىن الله تعالى، الله تعالى دن آلا راضى بولورلار. بوزرەلر رىلرئىدىن قورقوب دىيادە وقتىڭ ايزگوعەللىر قىلغان كىسىلر اىچوندىر.

بواورندە بىنە سورەسى تمام بولدى

توقسان توقنچى زلزىلىت سورەسى سىگىز آيت (مكەدەمى مەينەدەمى اخىلافلى)

بىنە ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم

(إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا، وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا، وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا، يَوْمَئِذٍ تُخْبِرُهَا، بَأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا) قايچان يراوزىنىڭ تىرەو وقتىڭ تىرەتلمش بولسە، يراوزىنىڭ آغرىجلىرىن چىقارسە، شول وقتىڭ آدمى ايتورنى بولدى بوزرگە؟ دىوب. شول كۈنىڭ اول خلىقغە اوزىنىڭ تىرەون ھەمدە جىلرىن چىقارب تاشلاون بىيان ايتقار. مونى بىيان ايتىوگە يىرنىڭ رىسى الله تعالى آڭا وحى ايلە بىلىدىغان بولور. شول وحى سىبىلى بىيان ايتقار. (يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ، فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ، وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ) اول كۈنىڭ آدمىلر تارالشوب حساب مەيدانىنىڭ دونەرلر، اوزلرىنىڭ عمللرىنىڭ جىزالرن كورساتلىماكلرى اىچون، اينى بىرەو دىيادە وقتىڭ توزان قىر ايزگولك اشلاسه، شونىڭ كورر، ھم توزان قىر بىاوزعمل قىلغان بولسە، آنىڭ كورر. بىنى توزان قىر كىنە ايزگولكلرى بولغان كىسىلەردە شول عمللرىنىڭ جىزالرن كوررلر.

بواورندە زلزە سورەسى تمام بولدى.

بوزنچى عادىيات سورەسى، اون بىر آيت، (مكەدەمى مەينەدەمى)

بىنە ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم

(وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا، فَالْمُورِيَاتِ قَدَمًا، فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا) صوغش آتلىرى ايلە آند ايتىنەن، قىچان

اول آتلار قاتی چابولاری سببلی صولولارن ناوشلاب آلسالار، هممه کیچارده تاشلق یرده چابوب طیاقلارندان اوت چغارغان آتلار ایله آندایتته من . آتلانغان کیشیلرن تاڭ وقتند دشماملری اوستونه کیتورب یتکزوچی آتلار ایله آندایتته من . (فَأَثَرُنْ بِهِ نَقَمَا فَوْسَطُنْ بِهِ جَمَعَا) اول آتلار تاڭ وقتند توزانلار توزدورب دشمانلر آراسینه کیلوب یندیلر . بو آیتلرنک اینوی اوشبوسببیدن دیمشلمر . بر وقتند رسولمز برطرفه آتلی عسکر یبارگان ایگان، بر آی اوتگان هیچ بولاردان خبر بلمناگانده، شول وقتند بو آیت اینگان (انَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ، وَأَنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ وَأَنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ) درستلسکده آدمی اوزینک ربسینه قارشوچیدر . هممه اوزینک بوقارشولغینه اوزیده شاهددر یعنی اوزندهده قارشولغن بلره تورغان علامتلر باردر . هممه اول آدمی مالنی بیک قاتی سوینگوچیدر . یعنی مالی بولساده الله تعالی یولینه بیرودن صارانلانور . (أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعِثَ رَافِي الْقُبُورِ، وَحُصِّلَ مَافِي الصُّورِ، أَن رَّبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ) آدمی بلماسمی ، قیچان قبرلرده بولغان نرسه لر قوبارلمش بولسه هممه کوڭلملرده بولغان نرسه لرنی عمل دفقرلرنک حاضر قلنمش بولسه ، شول وقتند یمانلر اوزلرینک هلاک بولولارن اویلامیلر می ، درستلسکده آلاڭ ریلری شول قیامت کوننده، برده شکسن آلاڭ کوڭلملرنده بولغان نرسه لرنی بلیگوچیدر .

بو اورنده عادیات سورده سی تمام بولدی .

یوزده برنجی القارعه سورده سی ، مکدهه اینگان اون بر آیت .

بسمه ————— هـ ————— الله الرحمن الرحيم

(القارعة ، مَا الْقَارِعَةُ ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ،) قارعه . هر نرسه نی قورقتوچی وهر نرسه نی اورنوسدان قوباروچی بولغان ، قورقنچلی قیامت کونی در . (يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ، وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ) اول قارعه کوننده آدمیلر تارالغان چیکرتکه لر وتوتلگان جنلار کبی بولولرلار . (فَأَمَّا مَنْ نَقَلَتْ مَوَازِينُهُ ، فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ، فَأَمَّهُ هَافِيَةٌ ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَةٌ ، نَارَ حَامِيَةٍ) ایندی اول کوننده بره ونلک عمل اولچه ولری آغر بولسه ، اول کشی اوزینک کوڭلمینه اوغشاغان کیفی صفاده بولونور ، اما بره ونلک عمل اولچه وی چینگل بولسه ، اول کشینک اوزنی هاویه بولور ، اول هاویه قزولقده چیکدن چغوب بانوب تورغوچی اوتدر .

بو اورنده قارعه سورده سی تمام بولدی .

یوزده ایکنجی تکاثر سورده سی ، سیگنر آیت ، مکدهه می مدینه ده می

بسمه ————— هـ ————— الله الرحمن الرحيم

(الْهَافِكُمُ التَّكَاثُرُ ، حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ، كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ، ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ، كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عَمَّ الْيَقِينِ ، لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ) قبرلرگه باروب کوملگنا نکه چه ، سزنی بایلق ایله ماقتانو شغللنردی (كَلَّا) قبرلسکده کوملونی اونوتوب بایلق ایله ماقتانوشو

ياراقلى اش توگل آندى اشلىق ياراقسزلغن كىله چاكە بلورسز، يعنى اولسگاندىن ھەمدە اولب قوبار لغاندى بلورسز دە اوكنورسز! اگر سز كىله چاك قورقنوجلى قىيامتى اوزكز كورب بىلگان كىي باسەكز ايدى ماللار ايله ماقتانوشونى سويماس ايتكز! اما اش سز اوبلاغاچە توگل آند ايتەمن قىيامتە جعيم تاموغسىنى آلكوزدە كورسز، شول وقتەك الله تعالى طرفندن اوزكزگە بىرلگان نەمەنلەردىن صورالمش بولورسز، يعنى ماقتانوشقان مالوكنى قايە قويوكنز، فقيرلرگە بىردكزمى؟ ديدە صورالور سز دە جعيم تاموغسىنە كوتولمش بولورسز! شولاي بولغاچ قىرلىككە بارغاچە آلد ھم آرطكزنى قاراكز!

(بو اوروندى تىكاش سورەسىنىڭ تىرجەسى تامام بولدى .)

(يوز اوچىنى عصر سورەسى مەكەدە اينگان اوچ آيت .)

بىئە ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم ۱۰۳

(الْعَصْرَ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خَسْرٍ، الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ) زمان ايله آند ايتەمن، درىستلىككە آدمى ھەمىشە خسرتەدەر، مگر ايمان كىنورب ايزگو ھەم قىلوب، حەقلى ايله ھەم صبرلىق ايله وصيت ايتوشقان كەسەلرگە خسرتەك توگملىدەر. يعنى دنيا آخرت سعادىلى بولماق كەسەلر شوندى كەسەلدر، آلاز اللەغە ھەم باشقە اشانوى تيوشلى بولغان نەسەلرگە ايمان ايتارلر، اوستلرینە تيوش بولغان ايزگو ھەملىرنىڭ قوللارندىن كىلگان لىرن قىلورلار. شوندىن صوگ برىسى برىسینە حق يولدى بولوب يمانلىقتان طيولو ايله اوگت بىرشلر .

(عصر سورەسى تامام بولدى .)

(يوز دورتنچى ھەزە سورەسى، توقز آيت (مەكەدە اينگان))

بىئە ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم

(وَيَلْ أَكُلْ هَمزَةً لَمْزَةً، الَّذِينَ جَمَعُوا مَالًا وَعَدَدَهُ، بِحَسَبِ أَنْ مَالَهُ أَخْلَفَهُ) الوغ عذابى، ھەر بىر مؤمنلرنى خورلاغوجى، آلازنى غىبت قىلوچىلرغە . وليد بن مغيرة كىيلر رسول اللهنى ھەمدە مؤمنلرنى خورلار ايدى شولار حەقنى ايندى. اول خورلاغوجى كوب مال جىوب، آنى صاناب ھەم اوتكازدە، شول مالى آنى دنيا ھەم مىنگو قالدر دىوب اويليدر . (كلاً) مالى صاناب تورو آخرت كوندە فائىدە بىرمى (لِيُنْبِتَنَّ فِي الصَّخْرَةِ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا الصَّخْرَةُ، نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفَاقِ، إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّؤَصَّاةٌ فِي عَمَدٍ مُمَدَّةٍ) البتە ھەم اورطالارینە قىر ینە تورغان، يانوب تورغوجى ھەر بىر نەسەنى ياندر ب اشاب تورغوجى بولغان اوتقە تاشلانمش بولور اول كافر . اول اوت زور بىوك بنالر ايچندە باغلانمش بولغان ھالە شول بنالر ايچندە عذاب ايتلور اول كافرلرنى .

(ھەزە سورەسى تامام بولدى .)

(يوز دورتنچى فيل سورەسى بش آيت مەكەدە اينگان .)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْمُتْرَكِيْنَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْعَابِ الْفِيلِ، أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ، تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ، فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ) ای محمد بلكمى، سينك، ربك فيل ايه لرن نى ره وشه هلاك ايندى. اول فيل ايه لرى سين توغاجاق يلدن حيله لر قيلوب مكه خلقن اوزلرينه ايارتو ايچون كعبه نى فيل ايله واتدرف بولوب كيلگانلر ايندى. اما بو حيله لرى بوشقه چقىدى. فيللىرى كعبه نى واطوغه بيورلغاج سوزلرن توتمادى، شول وقتد، ربك آلاغه واقغنه قوشلر بباردى، اول قوشلاردن واق تاشلار ايله آطوب فيل ايه لرن قورت آشاغان آغاج يافراقلىرى كىي قيلدىرى يمن پادشاهى ابرهه، صنعا ديگان اورنده بر كلپسه ياصاتدى. چونكه عربلر اولده نوك كعبه نى زيارت ايتوب كعبه نى الوغليلىر ايندى. ابرهه عربلرنك سوداگه يورى تورغان يول استلرينه بر كلپسه ياصاتوب عربلر قزغپ شونده كره باشلاماسلرمي ديگان ايندى، لىكن عربلر برده التفات ايتمىلر. شول آچيغدان ابرهه كعبه نى واتدرف بولوب عسكر جييوب هربر بنانى واطوغه كچى يتن تورغان فيلنده آلوب باردى. اما الله تعالى كچك قوشلار ايله آنى هلاك قيلدىرى.

فيل سورەسى تمام بولدى

بوز بشنچى قريش سورەسى دورت آيت.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(لَثِيْلًا قُرَيْشٍ اِيْلَافَهُمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ) الله تعالى نك فيل ايه لرن هلاك اينتى. قريش عربلىرى قشقى هم جاىگى سودالرنده لىكن نيچرك برگشپ كاروان ايله سوداگه بارالار ايندى هميشه شول ره وشده الفتد بولولارى ايچون، آلارنى فيل ايه لرى قولينه توشردن صاقلادى. عربلر قش كوفى بارى برگه جيولب سودا ايله يمن گه جاى فصلى شامغه بارالار ايندى. (فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ) ايندى شولاي بولغاج قريش عربلىرى بو اوينك خوجاسى بولغان، آلارنى آچلقدان طويدرغان، قورقودان امين قيلغان ربلرينه عبادت قيلسونلر.

قريش سورەسى تمام بولدى.

بوز آلتنچى ارايت سورەسى بيى آيت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكْتَبُ بِالذِّينِ، فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ وَلَا يُعِضُّ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ) ای محمد قیامت كونن يالغانغه توتوچى كمسه نى تانودكم؟ تانوماساك سيكا بيان ايتنه من اول (ابوجهل) يتيمنى قاتى كوئل ايله كبرى قايتارب يباره در. همه مسكيننى طعاملندروگه قزقيدر. ابوجهل بر يتيمگه آپيكون بولغان ايكان اول يتيم بالانغاج حالنده ابوجهلگه كيلوب اوزينك مالندان كيوم بيروون اوتندى ابوجهل آچولانوب يباردى. همه وايد بن المغيره بروقتد توه چالغان ايندى، بر يتيم ايت صوراب

كىلىدى اول بېرىمى، بو ايكى آيت آلاز حقئىدار. (فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ، الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ
الَّذِينَ هُمْ يُرَاؤُنَ) الوغ عئابدز نمازلارن غافلئ سببلى اوقوماغانلرغه همده ريبا ايله اوقوچيلرغه ،
(وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ) همده اوى آراسنئ بىرتله تورغان يومشلىرنى طيوچيلرغه يعنى بالطه ، تاباق ،
ايلاك كى نرسه لىرنى بىرمگانلرغه الوغ عئابدز باردر .

ارايى سوره سى تمام بولدى .

يوز سيگزنچى - كوئر سوره سى اوچ آيت

بِسْمِ ————— هـ — الله الرحمن الرحيم

(إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ) اى محمد بز سىكا اوچى قريبى بولماغان نعمتى (بِيعْمَبُولِكْنِي) بىردك .
(فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْجِرْ) ايندى سين نمازنى اخلاص ايله اوقوب ، توه لىرنى صويقل هم ايئن يتيملرغه تاراتقل !
(إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ) درستلكه سىنئ دشمانوك اسى چويولاچاق ، ايزگولكردن محروم كمسه در .
ابوجهل رسول الله نى فقير يتيم ديه خورلاغاج ، الله تعالى اوشبو سورهنى ايندرمش ! همده اوتكان
سورده نمازنى اخلاصزاوقوب يتيملرغه ايت بىرمگانلرنى خورلاغان ايدى . بسورده آلاز كى
بولمه ديه رسول الله غه وعظ قيلنمش .

كوئر سوره سى تمام بولدى .

يوزده توةزنجى كافرون سوره سى . آلتى آيت .

بِسْمِ ————— هـ — الله الرحمن الرحيم

(قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) ايت سين اى محمد كافرلرغه ، اى كافرلر (لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ) مين سز قلىق قيلغان
ذاتكه قلىق ايتنچك توكل من ، (وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ) همده سزده مين عبادت قيلغان ذاتكه عبادت
قيللاچاق توگلسز ، (وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ، وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ) همده مين سز نئ عبادت قيلغان ذاتكزغه
عبادت قيلمام ، سزده مينم عبادت قيلنمش معبوديمه عبادت قيلماسسز . (لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ)
سز اوز دىنكزده تورسز مينده اوز دىنمه توررم . ديكل .

بسورهنئ اينوينه سبب: كافرلر رسول الله غه كيلوب: اى محمد بربىل سين بزنئ معبودلرزه قلىق قيل ،
آنن صوك بز سىنئ ربه بربىل عبادت قيلورمز ديگانلرايدى .

كافرون سوره سى تمام بولدى .

يوزده اونچى نصر سوره سى

بِسْمِ ————— هـ — الله الرحمن الرحيم

(إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ) اى محمد قىچان الله تعالى نئ ياردم ابرشسه ، همده مكه شهرن آلو وقتى يتسه ،
(وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا) همده آدميلرنى الله نئ دينينه گروه ، گروه بولوب

كرر كورسالك (فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا) شول وقتك ربك نىڭ حمى ايله تسبيح ايتكى،
هممه توبه لرنى قبول قىلغوجى ربك يالوارب گناهلرنى يارلقاون اوتنگل !

نصر سوره سى تمام بولدى

يوزده اون بونچى مسد سوره سى ، بش آيت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ) ابولهب نىڭ ذاتى هلاك بولغاي ايدى ، (وَتَبَّتْ) هم واقعا هلاك بولدى . (مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ) آنى هلاك گىن ماليله كسب قىلوب تابقان نرسه سيده موگىن قىلمادى . (سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ وَامْرَأَتُهُ ، حَمَّالَةَ الْعَطْبِ ، فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ) تيز كوندن ابولهب اوزى هممه خاتونى ، موينده خورما مونچالاسندن جب بولغانى حالده اوتون كوتارب ، يالقن اياسى بولغان اوتقه كررلر .

بوسوره نىڭ اينوينه سبب : رسولرگه (واندر عشيرتك الاقربين) اوزك نىڭ ياقن توغانلر كنى حلقغه انك گل ، ديگان آيت اينگاچ رسول الله توغانلرن جيديده حلقغه انك دى ، شونك ابولهب : سين بزنى شونك ايچون چاقردىكى ديوب تاش ايله رسول الله نى آتمق بولدى . شوندىن صوك بوسوره ايندى . اما خاتونى رسول الله غه دشمانلى ايتوب ، رسول الله نىڭ يورى تورغان يولينه آغاچلر تاشلى ايدى . رسول الله نى چالامق ايچون .

بو اورنده مسد سوره سى تمام بولدى .

يوزده اون ايكنچى اخلاص سوره سى دورت آيت .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) بر زمانك مشركلر رسول الله دن صوراديلر : سيناڭ ربك آلتوندى ، كوشمى ، تيمردى ديوب شولارغه جواب ايچون بوسوره ايندى . معناسى : اى محمد ايت سين كافرلرگه مينم اللهم بردر ، (اللَّهُ الصَّمَدُ) هيچ نرسه گه محتاج توگىلر ، (لَمْ يَلِدْ) هيچ كمنى توغدىرمادى ، (وَلَمْ يُولَدْ) هيچ كمن توغدىرمادى ، (وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ) هممه آگا هيچ بر ذات تىلك بولمادى ديوب .

يوزده اون اوچونچى قلى سوره سى ، بش آيت .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْعَلْفِ ، مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ) ايت سين اى محمد ! مين طاكنى توغدىروچى ربمه آنك ياراتقان نرسه لرينك ضررندن صغنامن ، (وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ) هممه قارانغور كىچ دن صغنامن قايچان قارانغولغى هر نرسه نى قابلاسه ، (وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ) هممه توينلرگه سحر تله باروچى خاتونلرنى ضررلارندان (وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ) اوشانداقده حسد قىلوچيلرنىڭ حسد لرندىن ربمه صيونامن .

يوزده اون دورتنچى سوره ناس سوره سى ، آلتى آيت .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ، مَلِكِ النَّاسِ ، إِلَهِ النَّاسِ) ایت سین ای محمد! میں آدم لرنک مے بودی ، پادشاهی ،
 همه ربسی بولغان ربمه صیونامن: (من شر الوسواس الخناس) وسوسه قلوب ایزگو عمل لرنی کیچکنروچی
 ذاتن ، (اللّٰهُ يُوَسْوِسُ فِي صُورِ النَّاسِ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ) اول ذات جنلردن هم آدم لردن ده
 بولوب ، آدم لرنک کوکل لرنده وسوسه قیلور . بوا یکی سورہ ، رسول مرنی بریہودی سحر لب خسته
 قیلغاندان صوگ اینگان دیدر روایت ایتولہدر .

اوشبو اورنده یوز اون دورت سورہ ننگ تفسیری تمام بولدی .

ترجمہ ننگ تمامینک تآریخی : ہجری ۱۳۲۵ نجی میلادی ۱۹۰۷ نجی ۳ نجی ذوالحجہ ۲۴ نجی دیکابر
 دوشنبہ کون

آیة بالاتفاق = بوعلامت هر بر قاری قاشنده آیتنک آفتغی صانالغان اورنغه قویولادر
 آیة عند الکوفیه = کوفه قاریلری قاشنده آیت آفتغی صانالغان اورنده قویولا .
 آیة عند غیرهم = کوفه قاریلرنین باشقالار قاشنده آیت آخری صانالغان اورنده قویولادر .

ضمه الاشباع ۱ = بوضمه نی واو کبی صوزوب او قولا .
 ضمه غیره ۲ = مونسی یارتی واو قدر صوزمیغنه او قولا .
 تنوین اظهار ۳ = ء ، ه ، ع ، غ ، ح ، خ ، ایلہ باشلانغان سوزلر آلدن داغی حرفکه قویولادر .
 تنوین غیره ۴ = مونسی ایتولگان حرفلر آلدن ده بولماغانده قویولادر .
 بوعلامت ۱ = الفی کبی صوزوب او قولا ،
 » ی کبی آستقه صوزوب او قولا
 اولگسی واوغه ، ایکنچسی الفکه اوچنچی یاغه اشارتدر .

(هذا دعاء تلاوة القرآن = قرآن نی او قوغانندان صوگ او قولا تورغان دعا)

اللّٰهُمَّ تَجَاوَزْ عَنَّا مَا كَانَ مَثاقِ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ مِنْ زِيَادَةٍ أَوْ نَقْصَانٍ أَوْ خَطَاةٍ أَوْ سَهْوٍ أَوْ غَلَطٍ أَوْ غَفْلَةٍ أَوْ نِسْيَانٍ *
 أَوْ تَقْدِيمٍ أَوْ تَأْخِيرٍ أَوْ سَوْءِ ظَنٍّ أَوْ شَكٍّ أَوْ عُلَى غَيْرِ مَا يَنْبَغِي أَوْ عُلَى غَيْرِ مَا نَزَلَتْ أَوْ قَلَّةِ رَغْبَةٍ فِي تِلَاوَتِهِ
 أَوْ تَرْكٍ مَدٍّ أَوْ تَشْدِيدٍ أَوْ تَنْوِينٍ أَوْ غَيْرِ وَقْفٍ فِي مَعْلَى أَوْ وَقْفٍ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ أَوْ تَرْكٍ تَبِيرٍ فِي مَقْطَعِهِ أَوْ
 تَجْرِيفٍ كَلِمَةٍ عَنْ مَعْلَى أَوْ كَلِمَاتٍ فَلَا تَوَاضُعًا وَغَفْرًا لَنَا ذَلِكَ بِفَضْلِكَ وَجُودِكَ وَرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّحْمِيْنَ
 وَصَلَّى اللَّهُ عَلَي خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ بَعْدَ مَا فِي جَمِيعِ الْقُرْآنِ
 حَرْفًا حَرْفًا وَبَعْدَ كُلِّ حَرْفٍ أَلْفًا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّحْمِيْنَ *

معناسى : اى رېم بىزنىڭ قرآن اوقوغانىدە بولغان كىمچىلكىمىزنى غفو قىلغاي ايدىڭ، اوقوغان وقتىدە آرتىدرو، يا كىمتو، يا خطا اوقو، يا باكلوشو، يا اونوتو، يا آلداغىنى آرتىدە، آرتىداغىنى آلدە اوقوغان بولساق، ياكە كوكىللىرىمىزنى چىنكە يىبارب اويلامى اوقوساق، يا صوزو اورنوندە قىسقە، قىسقە اوقو اورنوندە صوزوب اوقوساق، توقتاو تىوشلى بولغان اورنوندە توقتاماي، تىوشسىز اورنىدە توقتاغان بولساق، نىندىگىنە كىمچىلكىمىز كىتورگان بولساقىدە اوزىڭنىڭ فضل ورحمتىڭ ايلە ھەر برسندە كىچىساڭ و غفو ايتساڭ اىكان. اى رېم اوزىڭنىڭ رسولى محمد عليه السلامگە ھىمدە آنىڭ صحابىلىرىنە قرآننىدە بولغان حرفلىرى سانىچە مىڭ مىڭ صلوات ھىم سلام قىلغاي ايدىڭ ! آمىن !

سجده تىلاوت —

قرآننىدە سجده دىوب قولىغان اون دورت آيتىن بىرسىنى بىر آيت قىدرن اوقوسە يا كىش اوقوغانىدە ايشىتسە بو كىشىگە سجده تىلاوت تىدرىش بولور .

سجده تىلاوت نىتى :

اللھنىڭ فرمانىنە موافقت اىچون سجده قىلمىنى نىت قىلىم دىوب « اللھ اكبر » دىوردە توغرى سجدهگە كىتار، سجدهدە اوچ مرتبە « سبحان ربى الاعلى » دىوب اللھ اكبر دىوب تورردە اوتورب اوشبو دعانى اوقور. « سَجَدْتُ لِلرَّحْمَنِ ، وَآمَنْتُ بِالرَّحْمَنِ ، فَاعْفِرْ لِي ذُنُوبِي يَا رَحْمَنُ ، سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ، غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ » سجده تىلاوتىدە قوللارنى كوتارلس .

سجده تىلاوت حكىمى :

سجده آيتىن نماز قىلىندە اوقولسە ، يا ختم ايتىكاندە تراوىچ نمازنىڭ حافظ اوقوغانى ايشىتلسە آيتىنە سجده قىلوتىوش بولماس بلكى نماز اىچىندىكى سجده بىتار . سجده آيتىن غرامافوندىن يا كەطوطى دن ايشىتو ايلەدە سجده تىلاوت تىدوش بولور .

قرآن شریفنک ایکنچی یارطیسنک تفسیرینه فہرست

سورہ ہم پارہ	سورہ اسملری بیت	سورہ ہم پارہ	سورہ اسملری بیت	سورہ ہم پارہ	سورہ اسملری بیت	سورہ ہم پارہ
۱۸	کھف	۲	۳۶	باسین سورہسی	۲۱۲	۵۶
۱۶	پارہ	۱۷	۲۳	پارہ	۲۱۵	۵۷
۱۹	مریم	۲۲	۳۷	صافات	۲۲۰	۵۸
۲۰	طاہا	۳۳	۳۸	صاد	۲۳۱	۲۸
۱۷	پارہ	۴۸	۳۹	زمر	۲۳۹	۵۹
۲۱	انبیاء سورہسی	۴۸	۲۴	پارہ	۲۴۴	۶۰
۲۲	حج سورہسی	۶۲	۴۰	مؤمن سورہسی	۲۵۰	۶۱
۲۳	مؤمنون سورہسی	۷۵	۴۱	فصلت	۲۶۱	۶۲
۱۸	پارہ	۷۵	۲۵	پارہ	۲۶۷	۶۳
۲۴	نور سورہسی	۸۵	۴۲	نور سورہسی	۲۶۹	۶۴
۲۵	فرقان	۱۰۱	۴۳	زخرف	۲۷۷	۶۵
۱۹	پارہ	۱۰۴	۴۴	دخان	۲۸۶	۶۶
۲۶	شعراء	۱۱۰	۴۵	جاثیہ	۲۹۱	۶۷
۲۷	نمل	۱۲۵	۲۶	پارہ	۲۹۶	۲۹
۲۰	پارہ	۱۳۳	۴۶	احقاف	۲۹۶	۶۸
۲۸	قصص	۱۳۸	۴۷	محمدعہم سورہسی	۳۰۴	۷۰
۲۹	عنکبوت	۱۵۳	۴۸	فتح سورہسی	۳۱۱	۷۱
۲۱	پارہ	۱۵۸	۴۹	حجرات سورہسی	۳۲۰	۷۲
۳۰	روم	۱۷۲	۵۰	قاف سورہسی	۳۲۶	۷۳
۳۷	لقمان	۱۷۰	۵۱	ذاریات سورہ	۳۳۰	۷۴
۳۲	سجہ سورہسی	۱۶۶	۲۷	پارہ	۳۳۳	۷۵
۳۳	احزاب	۱۷۹	۵۲	طور سورہسی	۳۳۵	۷۶
۲۲	پارہ	۱۸۶	۵۳	نجم سورہسی	۳۳۹	۷۷
۳۴	سبا	۱۹۶	۵۴	قمر سورہسی	۳۴۴	۷۸
۳۵	ملائکہ سورہسی	۲۰۵	۵۵	رحمن سورہسی	۳۴۸	۳۰

سوره هم پاره	سوره اسملری	بیت	سوره هم صانی	سوره اسملری	بیت	آخر قرآنداغی سجده آیتلری
٨٥	عبس سوره سی	٢٩	٩٨	بینه سوره سی	٤٤٤	٥٥٥٤
٨١	تکویر	٣٥	٩٩	زلزله سوره سی	٤٤٥	٦٦٤٤
٨٢	انفطار	٣١	١٥٥	عادیات	٤٤٥	٧٧٤٤
٨٣	تطقیف	٣٢	١٥١	قارعه	٤٤٦	٨٨٤٤
٨٤	انشقاق	٣٣	١٥٢	تکائر	٤٤٦	٩٩٤٤
٨٥	بروج	٣٤	١٥٣	عصر سوره سی	٤٤٧	١٠١٤٤
٨٦	طارق	٣٥	١٥٤	همزه	٤٤٧	١١١٤٤
٨٧	اعلی سوره سی	٣٦	١٥٥	فیل سوره سی	٤٤٨	١٢١٤٤
٨٨	غاشیه	٣٧	١٥٦	قریش	٤٤٨	١٣١٤٤
٨٩	فجر	٣٨	١٥٧	ماعون	٤٤٨	١٤١٤٤
٩٥	بلک	٣٩	١٥٨	کوثر	٤٤٩	١٥١٤٤
٩١	شمس سوره سی	٤٥	١٥٩	کافرون	٤٤٩	١٦١٤٤
٩٢	لیل سوره سی	٤١	١١٥	نصر سوره سی	٤٤٩	١٧١٤٤
٩٣	ضحی سوره سی	٤١	١١١	ابی لهب	٤٥٥	١٨١٤٤
٩٤	الم نشرح	٤٢	١١٢	اخلاص سوره سی	٤٥٥	١٩١٤٤
٩٥	والتین	٤٢	١١٣	فلق سوره سی	٤٥٥	٢٠١٤٤
٩٦	علق سوره سی	٤٣	١١٤	ناس سوره سی	٤٥١	٢١١٤٤
٩٧	قدر سوره سی	٤٤	١١٤			

